Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 10. jaanuaril 1964

Nr. 1 (576)
XVII aastakäik

Uue aasta puhul

On möödunud aasta 1963. Kogu nõukogude rahva elus oli see pingelise töö, õpingute ja loomisrõõmu aasta, ühtlasi ka raskuste ületamise aasta.

Kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste kollektiivid on teinud möödunud aastal suure ja tänuväärse töö kommunistliku homse spetsialistide õpetamisel ja kasvatamisel, kelles on lahutamatult ühendatud meie ajastu üllad iseloomujooned, sügavad erialased teadmised, kõrge vaimne kultuur ja kehaline täiuslikkus.

Kahtlemata nõuab 1964. aasta meilt veelgi rohkem pingutusi, oskusi, tööd ja optimismi.

Soovin kõigile õpilastele ja üliõpilastele, õppejõududele ja töötajatele õnne, tööindu ja isiklike unistuste täitumist.

Head uut aastat, seltsimehed!

M. PESTI,
Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kõrgema ja Kesk-eriharidu se Komitee esimees

Mõtteid delegaadi märkmikust

Viibisin ELKNÜ XII kongressil meie üliõpilaste-kommunistlike noorte esindajana. Tahaksin kirjutada kõigest, mis seal toimus, kuid selleks on meie ajalehe veergudel liiga vähe ruumi, pealegi valgustas vabariiklik ajakirjandus küllaltki üksikasjalikult kogu kongressi käiku. Parem jutustan oma isiklikest muljetest.

Saabusin Tallinna paar päeva enne kongressi algust, kuid juba võis märgata, et linn tervikuna elas noorsoo lähenevate pidupäevade tähe all: loosungid ja transparendid, mis raporteerisid vabariigi noorte töövõitudest kongressi eel, tervitused kongressi delegaatidele jne.

Tartu delegatsioon saabus eesotsas ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretäri Tarmo Meriväljaga. Kohtusime registratuuris.

«Kuidas reis läks?» küsisime.

«Suurepärane!! Mul on hääl täitsa ära. Ei ole kerge laulda Tartust Tallinnani minutitki puhkamata,» sõnas Meriväljа.

«Kas ära ei väsitanud?»

«Mis te nüüd! Oleme täiesti reipad, täis töömeeleolu!»

Nii see on. Noorus ja laulud on lahutamatud. Selles võis kongressil veel kord veenduda. Igal vabal minutil, igal vaheajal kõlasid laulud Tallinna Laevastiku Ohvitseride Majas, kus toimus kongress. Jõudis vaevalt lõppeda «Sammu vapralt nüüd, Kuuba», kui juba kusagilt hakkas kostma «Пусть всегда будет солнце»... ikka laulud ja laulud...

Meeldejääv oli kongressi esimesel päeval toimunud vabariigi kunstimeistrite kontsert ning eriti selle finaal. Laval oli NSV Liidu rahvakunstnik Georg Ots, saalis aga 600-liikmeline delegaatide «koor». Ühiselt kõlas «Elu, armastan sind!» eriti võimsalt.

Või siis kongressi lõpp. Sm. J. Lüllemets kuulutas kongressi lõppenuks ja kohe hakkas voogama, kasvas, muutus üha võimsamaks «Internatsionaali» ülev viis.

Kuid ma ruttasin ette. Kongressile eelnenud päeval võtsime osa miitingust M. I. Kalinini mälestussamba juures, sealt sammusime lippude all V. I. Lenini ausamba juurde, kus toimus kongressi delegaatide ja linna noorsoo ühine miiting.

24. detsembril kell 10 kuulutas ELKNÜ Keskkomitee esimene sekretär J. Lüllemets ELKNÜ XII kongressi avatuks.

Aruanne... Ta toodi ära ajalehtedes küll veidi lühendatult. Peab ütlema, et punastada saime üsna mitu korda, kiita aga päris natuke. Ei ole meil veel komsomolitöös seda õiget hoogu sees. Palju on küll tehtud, aga siiski ei ole veel õiget nooruslikku põlemist. Ülikooli komsomolikomitee suund on õige, kuid alati ei jõua sealt kõik vajalik lõppeesmärgini — kursuste komsomoliгruppidesse. Selles osas on just kursuste komsomoliaktiivil veel palju teha.

Kongressi teine päev algas meie komsomolisekretäri K. Adamsoni sõnavõtuga. Eelmised kaks päeva käis ta ringi pilves näoga:

«No öelge, millest ma räägin. Tahaksin rääkida sellest, miks me üht või teist just n i i teeme, aga kas mind mõistetakse?»

Kuid mõisteti. Ka meie, üliõpilasdelegaadid, mõistsime, et oleksime rääkinud just sedasama. Meie komsomoliorganisatsiooni ülesanne nr. 1 on kasvatada uut inimest, noort spetsialisti, kes oleks tubli mitte ainult oma erialal, vaid võtaks aktiivselt osa ka ühiskondlikust elust. Just sellest, kuidas see toimub, kõneles ki K. Adamson.

Kohe tema järel astus kõnetooli Balti soojuselektrijaama komsomolikomitee sekretär V. Vaingort, kes raporteeris kongressile, et äsja saabunud teate järgi teeb 9. turbogeneraator esimesi tiire tühijooksul. Hiiglaslik turbogeneraator hakkas tööle kolm kuud enne tähtaega. Võimatu on sõnades kirjeldada seda, mis seejärel kongressisaalis toimus: tormiline aplaus, hurraahüüded. Kõikide noorte nägudel säras rõõm järjekordse töövõidu üle, mis oli mitte ainult Balti soojuselektrijaama ehitajate töövõit, vaid kogu vabariigi kommunistlike noorte saavutus, millesse on andnud oma osa ka meie üliõpilased.

«Tahaksin siin tänada Tallinna tehaste ning Tartu Riikliku Ülikooli noormehi ja neide, kes on meid järjekindlalt abistanud.»

Need tänusõnad on teile, üliõpilased-ehitajad!

Sõnavõtud jätkusid...

Nüüd on kongress lõppenud. Vastuvõetud otsuses on üksikasjalikult kavandatud vabariigi komsomoliorganisatsiooni ülesanded. Meie kohus on viia nad ellu, plaanidest peab saama tegelikkus.

Kongressilt saabusid delegaadid tagasi, täis tublit töömeeleolu, kaasas kuhjaga uusi mõtteid. Praegu on meie kommunistlike noorte esimeseks ülesandeks sooritada edukalt eksamid. Selleks tahaksin soovida kõigile üliõpilastele jõudu ja energiat!

K. PLAAMUS,
ELKNÜ XII kongressi delegaat

Uusaastaõnnitlusi

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi õnnitlesid uue aasta puhul Vilniuse Riiklik Ülikool, Leningradi Pavlovi-nimeline Meditsiiniinstituut, Tšernovitski Riiklik Ülikool, Moskva Riiklik Ülikool, Kaug-Ida Riiklik Ülikool, Kabardiini-Balkari Riiklik Ülikool, Leningradi Riiklik Ülikool, Helsingi Ülikooli Üliõpilasliit, Mordva Riiklik Ülikool, Aserbaidžaani Riiklik Ülikool, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Tallinna Pedagoogiline Instituut, Tallinna Polütehniline Instituut, Leningradi Pediaatria Meditsiiniinstituut, Grodno Meditsiiniinstituut, Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riiklik Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komitee, ENSV TA Majanduse Instituut, Eesti NSV Teaduste Akadeemia president prof. J. Eichfeld, Eesti Riiklik Kirjastus, Eesti NSV TA kodu-uurimise komisjon, ajalehe «Молодежь Эстонии» toimetus, Välismaaga Sõpruse ja Kultuurisidemete Arendamise Eesti Ühing, ajakirja «Eesti Loodus» toimetus, ENSV Riiklik Akadeemiline Meeskoor, Tartu Riiklik Kunstimuuseum, Tartu Linna TSN Täitevkomitee, ajalehe «Rahva Hääl» toimetus, ajakirja «Nõukogude Naine» toimetus, Eesti NSV AÜN Tartu Kultuurihoone meeskoor, Riikliku Raadio ja Televisiooni Komitee Tartu stuudio, Tartu Linnamuuseum, NSVL TA Petrozavodski Keele, Kirjanduse ja Ajaloo Instituudi kollektiiv, ENSV Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu Nõukogu, Eesti NSV Rahandusministeerium, ENSV Riiklik Kunstiinstituut, Tartu Tootmisvalitsus, Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituut, Eesti NSV Riiklik Etnograafiamuuseum, Tartu Ehitusmaterjalide Tehas, Ühingu «Teadus» Tartu osakond, Eesti NSV TA F. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseum, H. Heidemanni nim. trükikoda, ajakirja «Noorus» toimetus, ajalehe «Kodumaa» toimetus, Jerevani Riiklik Ülikool, Tallinna Riiklik Konservatoorium, Taškendi Riiklik Ülikool, Tbilisi Riiklik Ülikool, Kirgiisi Riiklik Ülikool, Kišinjovi Riiklik Ülikool, ajalehe «Edasi» toimetus, Eesti NSV Riiklik Filharmoonia, Tomski Riiklik Ülikool ja Läti Riiklik Ülikool.

Avaldati tänu

Tartu VI Kaheksaklassilise Kooli õppenõukogu avaldas tänu meie ülikooli õppejõududele Kanni ja Kaljo Indrele, kelle tütar Jane Indre õpib väga hästi ja käitub eeskujulikult.

Tänu avaldati ka ülikooli klubi koristajale Fekla Pikkatile tema tütre Ellen Pikkati eeskujuliku õppimise ja käitumise eest.

Üks eksamite päev

Seitsmes jaanuar oli suhteliselt «kerge» päev. Need kursused, kellel on rohkesti eksameid, olid jõudnud juba esimesed eksamid ära anda, need aga, kellel eksameid vähem, ent ees seisid hoopis raskemad jõukatsumused, valmistusid alles esimesteks lahinguteks.

Taskuplokki sai kuue erineva õppejõu eksamitemuljeid. Eksamid toimusid erinevates kohtades, õppejõud olid erinevatest teaduskondadest, kuid üldmuljed olid kõigil peaaegu ühesugused — üliõpilased on hoolega tööd teinud, suhtunud oma ülesannetesse täie tõsidusega.

Ainult analüütilise matemaatika kateedri dotsendi kt. E. JÜRIMÄE oli pärast matemaatikaosakonna pedagoogilise eriharu IV kursuse funktsiooniteooria eksamit tülpinud. Üheksast eksamineeritavast üks «väga hea», neli «head», kolm «rahuldavat» ja üks «mitterahuldav» — see on kesine tulemus. Funktsiooniteooria on muidugi raske aine, kuid ikkagi oleks pidanud pareminі vastama. Pealegi ei olnud tulemused õppejõule sugugi üllatavad — kursusel ei ole kõik korras, sest ka õppetöö käigus oli arusaamatusi ja üldse — suhtumine õppetöösse ei ole normaalne juba algusest peale.

Hoopis tõsisemalt suhtuvad oma ülesannetesse sama osakonna teise kursuse üliõpilased. Pool kursust andis K. ARIVALE kõrgema geomeetria eksami. Tõsi, tulemused ei ole just kõige paremad, sest materjali oli väga palju, kursus oli küllaltki raske ja aeg jäi lihtsalt napiks. Kuid hinded ei ole siin kõige olulisemad, tähtsam, et kursus on hoopis perspektiivikam ja neist saavad head pedagoogid.

Vene filoloogia osakonna III kursuse üliõpilased sooritasid prof. K. RAMULILE psühholoogiaeksami. Professor kuulas ja vangutas pead — üliõpilased vastasid ju hästi, ent kõik rääkisid ainult õpiku põhjal. Aga kuhu jäid siis loengud, mida ta neile pidas semestri jooksul? Huvitav — üliõpilased konspekteerivad nii, et ei oska seda enam hiljem kasutada.

Geoloogiaosakonna esimese kursuse üliõpilastele on kõrgem matemaatika üks raskemaid distsipliine, pealegi kõik ülejäänud õppeained on faktidele baseeruvad. Bilanss — üks «väga hea», viis «head», kaks «rahuldavat», üks «mitterahuldav». Semestri jooksul oli küllaltki palju tööd tehtud — nädalas neli tundi loenguid ja kaks tundi harjutusi. Muidugi — anda ühe semestri jooksul üliõpilastele kõik kõrgema matemaatika saladused — see pole võimalikki. Vanemõpetaja L. ROOTS arvab, et keskkoolis peaks matemaatika osas muutma nii mõndagi, et ülikoolis ei peaks algama päris ABC-st.

Farmaatsiaosakonna üliõpilased, kes on õppinud ravimite tehnoloogiat, teavad, et siin ei saa palja tuupimisega, peab ka iseseisvalt mõtlema. Teavad, et üle apteegi «nõiaköögi» läve ei ole mõtet astuda, kui ei tunne keemia, füüsika ja farmakognoosia

(Järg 4. lk.)

600-AASTANE

Krakovit tuntakse Poolas esmajärjekorras ülikoolilinnana, kus on 11 kõrgemat õppeasutust. Kõige silmapaistvamaks nende hulgas on Jagelloni Ülikool, mis käesoleval aastal pühitseb 600 aasta juubelit. Ülikoolil on 5 teaduskonda: Õigus-, Ajaloo-Keele-, Füüsika-, Keemia- ja Bioloogiateaduskond. Siin töötab 170 professorit ja 50 adjunkti. Ülikooli teadlastepere töö on silmapaistev: sõjajärgseil aastail on ülikooli teadlased publitseerinud üle 10 tuhande teadusliku töö.

Ülikooli raamatukogu on vanim kogu Poolas. Igal aastal kasutab seda 10 tuhat inimest, nende hulgas 7000 üliõpilast. Ülikoolil on ka trükikoda, mis on asutatud XVII sajandil. Praegu trükitakse selles teaduslikku kirjandust. Veel on tarvis meenutada arhiivi ja ülikooli rikkalikku muuseumi.

600-aastasel ülikoolil on rikkalikud traditsioonid. Fotol ülikooli senat uue õppeaasta alguse puhul kogu oma hiilguses ja võimutäiuses.

Uusaastaõnnitlusi

Сердечно поздоровляю з Новим 1964 роком! Щиро бажаю Вам нових видатних трудових успіхів, міцного здоров'я і щастя в житті.

КИЇВСЬКИЙ ОРДЕНА ЛЕНІНА ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. Т. Г. ШЕВЧЕНКА

* * *

MEILLEURS VOEUX POUR 1964

JUGOSLAAVIA ÜLIKOOLIDE LIIT

* * *

NOVUS ANNUS VOBIS FELIX FAUSTUSQUE SIT

REDACTIO ANNALIUM UNIVERSITATIS MARIAE CURIE SKLODOWSKA LUBLIN — POLONIA

ASPIRANTUURIPROBLEEME

Rohkem nõudlikkust!

27. detsembril toimunud TRÜ nõukogu koosolekul tegi teadusala prorektor J. Tammeorg kokkuvõtte aspirantide väitekirjade valmimisest möödunud aastal. Avaldame mõningaid mõtteid ettekandest.

Laseme kõigepealt kõnelda arvudel, võttes arvesse ka eelmiste aastate tulemused. 1961. a. lõpetas aspirantuuri 13 aspiranti, 1962. a. 24 ja möödunud aastal 26 inimest. See aga ei anna sugugi põhjust rahuloluks. Aspirantuurimäärus näeb ette, et kõik aspirandid peavad lõpetama kas töö täieliku valmimise või kaitsmisega. 1961. aastal ei jõutud üldse nii kaugele, 1962. aastal jõudsid töö lõpetada vaid kaks aspiranti, möödunud aasta lõpetajatel valmis 6 tööd, neist 4 suutsid lõpetada väitekirja kaitsmisega.

Missugused on siis põhjused, mis takistavad meie aspirantide normaalset tööd?

Suurem osa meie aspirantidest on energilised inimesed, kes teevad tööd südamega ja võtavad mõnikord endale liigagi palju koormust, mida ei ole võimalik realiseerida õige aja piirides. Kuid aspirantuuri on sattunud ka neid, kes ei saa aru, et aspirantuuris ollakse riigi, teiste inimeste kulul. Seepärast peavad ka kateedrid ja juhendavad õppejõud osutama palju suuremat nõudlikkust aspirantide vastu.

Näiteks kaubandusökonoomika kateedri aspirant L. Mendel lõpetas aspirantuuri, kuid töö ei valminud. Kateedri juhataja dots. K.-F. Sauks märkis juba varakult mahajäämust ja tegi ettepaneku, et aspirant töötaks tihendatud plaani järgi ning puhkaks suvel ainult ühe kuu. Sel juhtumil oleks ta jõudnud tööga kaugemale. Aspirant L. Mendel valis aga aspirantuurimäärustikust just selle poole, mis meeldis temale — puhkuse, töö valmimine aga viibib.

Aspirantuurimääruses on öeldud, et aspirant annab perioodiliselt aru oma tööst kateedri koosolekutel ning üks kord aastas atesteeritakse juhendaja poolt. Praktiliselt aga piirdutakse vaid ühe arutamisega aastas — siis, kui toimub töö atesteerimine. Nii jääb aspirant oma tööga omaette, kontroll nõrgeneb ja tähtajaks ei jõuta valmis. Kui jälgida tööga mittetoimetulejate atesteerimislehti, siis põhiliselt on tegemist ainult «väikese mahajäämusega», mis olevat töö jooksul likvideeritav, ent kui aspirantuuri lõpetamise tähtaeg kätte jõuab, selgub, et töö lõpetamiseks kulub veel paar aastat. Kui jälgida sel aastal lõpetajate atesteerimislehti, siis vaid 50% on märgitud, millised on väljavaated õigeaegseks lõpetamiseks.

Näiteks atesteeriti 1963. a. juunis inglise keele kateedri aspirant G. Grünberg, tema töö tunnistati heaks ning G. Grünberg otsustati jätta aspirantuuri. Aga 1963. a. sügisel ilmnes, et aspirant ei ole oma teemast huvitatud ning sooviks hoopis kirjandusalast teemat. Niisugune fakt teeb kateedri printsipiaalsuse väga küsitavaks.

Möödunud-aastase otsuse põhjal pidid teaduskondade nõukogud perioodiliselt kuulama juhendajate aruandeid. 1963. a. sügisel arutati seda vaid Ajaloo-Keeleteaduskonna parteibürool, teistes teaduskondades ei ole seda küsimust üldse üles tõstetud.

Kateedreid kohustati veel kord läbi vaatama aspirantide tööplaane, et teha neis vajalikke parandusi. Seda pole aga tehtud. Vähe sellest, isegi uute aspirantide plaanid olid sageli koostatud läbimõtlematult, nii et mitmel korral tuli kateedrites ja teaduskondades kinnitatud plaane tagasi lükata, sest need osutusid ebareaalseteks juba põgusal tutvumisel.

Kõik need kitsaskohad on kõrvaldatavad, kui küsimusele läheneda printsipiaalselt. On vana tõde, et nõudlikkus parandab tulemusi ja seda tuleb rangemalt silmas pidada.

MÕTTEVAHETUSEKS

Pinnapealsus. Vaikus.

Nagu ikka pärast koosolekut on pea täis kümneid mõtteid. Neid on nii palju, et jätkub terveks nädalaks. Ja kui siis ka nende lennule piiri ei ole jõudnud panna ja pole ikka vastust leidnud, siis lendavad nad edasi ja tuletavad end luba küsimata meelde loengutel, internaadis raamatute taga, Toomelt alla tulles või üles minnes.

Seekord oli juttu esteetilisest kasvatusest kui kommunistliku kasvatustöö lahutamatust osast.

Ning pärast seda (aga ka juba seal, aulas) kordasin mõttes meie keskkoolitarkust, millele tänapäev on andnud oma sisu, oma mõtte. Niisiis ma kordasin endamisi Tšehhovit:

«Inimeses peab kõik olema kaunis...»

«Peab.» Aga millal võime selle sõna asemele kirjutada «on»?

...Läheksin kõigepealt hinge ja mõtlemise juurde. Kui Tšehhov oleks meie seas, siis mõtleks ta nende all seda, millest me tänapäeval räägime kui marksistlik-leninlikust maailmavaatest, kommunistlikust teadlikkusest ja formuleerime kommunismiehitaja moraalikoodeksiga. Praegu jääb paraku selline mulje, et see kauni mõistmine meie kollektiivi paljudes inimestes nagu vinduks, oleks väsinud. Ja seepärast on õigus sm. V. Haameril, kui ta ütles: «Tartu Riiklikul Ülikoolil on saavutusi esteetilise kasvatuse alal. Ebarahuldav on aga see, et tunnustuse on toonud ülikoolile suhteliselt väikesed kollektiivid: koorid, rahvakunstiansambel jt. 3000 üliõpilase kohta on seda vähe.»

Hirmus vähe, eriti nüüd, kus on suurenenud kirjanduse ja kunsti osatähtsus töötajate esteetilisel kasvatamisel. Mis kõik meil selleks on: teater, kino, raamatukogud, raamatukauplused, kunstinäitused, kontserdid ja laulupeod, ja kunstiline isetegevus! Kui palju võimalusi ilumeele kujundamiseks!

Aga kui palju jääb meil ometi lugemata-vaatamata-kuulmata!

Peame ikka ja jälle ühe asja juurde tagasi minema, sm. Haameri mõtte juurde: kauni mõistmist on veel liiga vähe.

Tahaksin meelde tuletada seda, mis inimest kujundab.

Mäletate kindlasti keskkooli kirjandustundi, kus räägiti Puškini Tatjana Larinast. Mulle on hästi meelde jäänud see, et Tatjana mõjustajateks olid kõige rohkem raamatud ja loodus. Aga mis meid mõjustab? Muidugi, ka raamatud ja loodus. Aga meil on veel palju-palju, mis peaks meid kauniks tegema. Kosmose vallutamine, üldse meie teaduse- ja tehnikaimed.

Sõnavõtjad toonitasid väga ümbruse mõju inimesele. Räägiti valgustusest, toa soojusest, stendidest, noorte välimusest jne. Olen kahe käega kõige poolt. Möödunud aastal pidime internaadis sageli magama rõivastes ja uskuge, sel korral oli see kaunitaju tõesti null, andis end tunda loengutel, teistega suhtlemisel jne. Nii et — väga tähtis külg. Praegu ei saa enam külma pärast kurta. Ja üldse — ütleme, et siit poolt on kõik korras ning me käime korralikult riides.

Seda suurem on see vastuolu, et kõige ilusa juures meie ümber leidub seda meis endis liiga vähe, liiga vähe puhtust, ausust, austust inimese vastu. Näiteks seesama tiptop välimusega tudeng viskab suitsuotsa mitte prügikasti, vaid torkab lillepotti! Tal ei ole häbi viia dekaanile avaldusena räpane ja tilluke paberilipakas või... See on pisut pikem jutt. Või hiilib ta meditsiiniloengult pärast nimede kontrollimist minema. Läheb sealt tagaukse kaudu, läheb kükakil, kummargil, sest «all» lõpetas õppejõud parajasti tahvlile kirjutamise.

Teate, iga kord siis mõtlesin ma inimestele, kes elus lähevad püstipäi...

See roomamine võiks ju tegelikult naeru peale ajada. Mis seal ikka, läks loengult minema ja veel kuidas! Kui koomiline!

Ja siiski ei!

Aitäh inimestele, kes elus suuri asju on teinud.

Sellega seoses meenubki sm. A. Jürimäe sõnavõtt:

«Peamine esteetilises kasvatuses olgu üllate mõtete ja tunnete kasvatamine.»

Internaatide osas oleks majandusmeestele ja komandantidele, ühiselamute nõukogudele ja teistele üht-teist küll veel ette panna, kuid siiski oleks tahtnud koosolekul rohkem kuulda nimelt mõtete ja tunnete kasvatamisest.

Käärikul kommunistlike noorte seminaril toonitati analüüsi tähtsust. Vaadates nüüd nende silmadega, kuulates nende kõrvadega, ei saa nii suure teema käsitlemisega sellel koosolekul üldse rahule jääda.

Puudus sügav analüüs. Nii vähe kerkis üles küsimusi: miks see nii on? kus on põhjus?

Kui analüüsiks õige kunagi seda, miks üliõpilane läheb loengult ära? Eneselegi märkamatult, harjumuslikult ei julge ta öelda: «Seda loengut pole tarvis, sest õpik on olemas» või «Parem oleks korraldada seminare» või... Ta ei taju aususe suurust ja nii sureb palju üllust, ausust... ning ta lahkub salaja... või vaatab iga 5 minuti järel kella või loeb lauasahtlis raamatut.

Aga kui üliõpilane saaks aega ise materjali kallal töötada? Kui tunniplaan oleks korraldatud nii, et neid iseuurimise päevi oleks nädalas vähemalt paar tükki? Küll ta töötaks!

Ja mida suurem ja tulusam ning tihedam on päeva töö pool, seda tajutavam on ka tema teine pool — kino või teater, raamat või raadio. Praegu aga läheme koju, väsinud pinnapealsusest, vaikusest, mingist rahust. Kas on siis ime, et kauni mõistmine nii visalt juuri ajab? Nagu inertsi mõjul võtame sedagi vastu.

ÜLIÕPILANE

ÜTÜ

Eeldused on olemas

Möödunud aasta lõpul toimus TRÜ ÜTÜ aruande- ja valimiskoosolek. Tehti kokkuvõtteid aasta tööst ja valiti uus nõukogu. Põhiettekandega esines ÜTÜ nõukogu endine esimees dots. H. Sillastu.

TRÜ Üliõpilaste Teaduslik Ühing hõlmab praegu üle 1600 üliõpilase. Ringe on ülikoolis 65 (aasta tagasi 62), ringide töö kõikides teaduskondades on seotud kateedrite teadusliku tööga.

Möödunud aastal oli nii mõndagi rõõmustavat. 28.—30. märtsini toimus TRÜ ÜTÜ XVIII teaduslik konverents, kus esitati 189 ettekannet (eelmisel, XVII konverentsil oli 158 ettekannet). Peale meie oma üliõpilaste võttis konverentsist osa ka külalisi teistest meie vabariigi kõrgematest koolidest, samuti Tadžiki NSV-st, Dagestani ANSV-st, Leningradist, Gorkist, Vilniusest ja Riiast.

Teiselt vabariiklikult üliõpilaste teaduslike tööde konkursilt toodi tänavu meie ülikooli 14 auhinnalist kohta, üleliidulisel konkursil aga jõuti esimese medalini — selle saavutas Arstiteaduskonna üliõpilane. Väljaspool ülikooli esineti 26 korral, sealhulgas kahe ettekandega Tadžiki NSV-s.

Side ülikooli ajalehega tunnistati kordaläinuks, eriti tänu Elgi Brandi initsiatiivile.

Kuid ÜTÜ töös oli möödunud aastal ka ebakohti. Kõigepealt valmistas pettumuse üliõpilastööde ülikoolisisene konkurss. Siin oli esitatud 42 tööd (eelmisel konkursil 53 tööd). Kõige rohkem oli töid Arstiteaduskonnast — 16 (varem 19). Suurt tagasiminekut oli näha Ajaloo-Keeleteaduskonnas — 6 tööd (eelmisel aastal 16). Rõõmustas vaid Õigusteaduskond 5 tööga (varem 0 tööd). Kõik ei olnud ja ei ole praegugi korras Õigusteaduskonna ja Kehakultuuriteaduskonna ÜTÜ nõukogudes.

Sõnavõttudes rõhutati, et meil on kõik eeldused selleks, et viia teadusliku tööga tegelevate üliõpilaste protsent 70—80-ni kogu üliõpilaste üldarvust. Ei ole näiteks mõeldav, et tulevikuspetsialist ei tee teaduslikku tööd. Et aga nii kaugele jõuda, peab meis kõigis olema rohkem sisemist tuld, et teisi kaasa tõmmata. Näiteks valmib meil igal aastal häid teaduslikke uurimusi, võistlustele saadame aga üksikuid. Milleks selline tagasihoidlikkus?

Palju oli sõnavõttudes juttu ka

(Järg 3. lk.)

Kas teate, et...

...möödunud aastal ei saatnud Araabia Ühinenud Vabariik Saksa Föderatiivsesse Vabariiki praktikale mitte ühtegi üliõpilast, kuigi on olemas vastav kokkulepe, mille põhjal peaks igal aastal suunama AÜV-st Lääne-Saksamaale 2000 üliõpilast-praktikanti. Keeldumise otseseks põhjuseks on Lääne-Saksamaa töösturite ja suurtalunike suhtumine araabia üliõpilastesse.

11 aasta jooksul, mis on möödunud revolutsioonist, on üliõpilaste arv AÜV ülikoolides kasvanud 41 000 inimeselt 98 000 inimeseni. Vabariigis on loodud selle aja jooksul 28 uut kõrgemat õppeasutust.

600-AASTANE

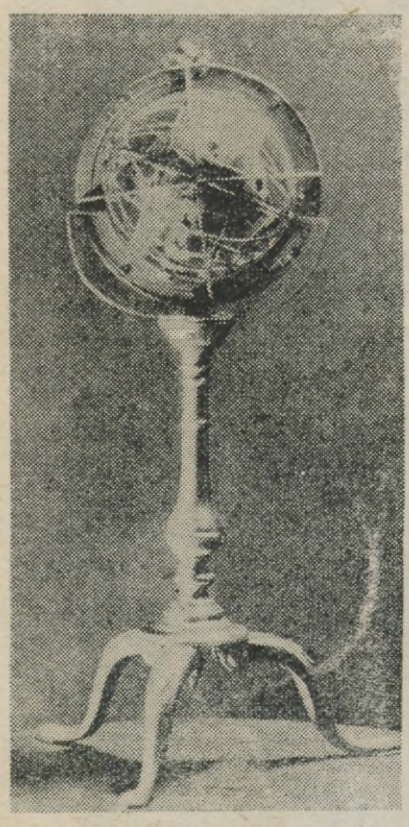

Kuulus Jagelloni gloobus (1510. aastast), millel on esmakordselt märgitud Ameerika.

Fotol: silmapaistev antropoloog prof. Stolõgvo uue õppeaasta pidulikul avamisel.

2 Tartu Riiklik Ülikool

Ootame paremaid tulemusi

Tartu koolides töötab rühmajuhtidena palju üliõpilasi. Tublimad on tulevased matemaatikud, füüsikud, bioloogid ja inglise filoloogid. Ka ajaloo-osakonna II kursus on oma tööd hästi teinud. Sama osakonna IV kursuselt on paistnud silma Inda Rajasalu.

Uuel semestril ootame paremaid tulemusi ka eesti ja vene filoloogia osakonna üliõpilastelt.

M. ALA

Kutsumus ja töö

«Katsuge, palun, sm. Kõrge, teie ise tulla! Just teie...»

Telefonitoru klõpsatas hargile. Vastust teiselt poolt polnud kuulda, kuid ometi oli ema hääles vähem erutust ja rohkem kindlust, kui lausus:

«Arst tuleb ja teeb su terveks. Teeb terveks nii ruttu, et saad ise minna oma tunnistuse ja nääripaki järele.»

Väike tüdruk pöörab ohates silmad lumise akna poole. Kes loeb siis nüüd seda luuletust ootavast kuusepuust, kui tema peab olema voodis? Aga võib-olla tuleb tõesti see imelik võlumees ja annab tagasi ta 7-aastase maailma?

Tuligi. Ta oli pikk ja väga aukartustäratav oma stetoskoobiga. Hirmu aga hajutasid arsti sõbralikud silmad ja ema paljutõotav lubadus: «Ta teeb su terveks».

*

See oli ammu. Nii ammu, et 7-aastasest lapsest on saanud 22-aastane neiu. Möödas on hulk tegevusrohkeid ja imetähtsaid päevi. Uued aastad, uued inimesed, uued nimed... Aga siis luges ta ajalehest:

«...Kuno Kõrgele omistati doktorikraad. Ta kaitses doktoridissertatsiooni organismi ülitundlikkusest tingitud haiguste tekke põhjustest ja ravi probleemidest...»

Viisteist aastat tagasi tegi K. Kõrge terveks haige tüdruku, kuid arstina on ta töötanud juba 25 aastat. Aastate jooksul kogutud teadmistest jätkus abivajajaile, neist sai lisa meie teaduse varaaitki. K. Kõrge doktoritöö on väärikas panus meditsiini teiste saavutuste kõrval, töös käsitletud diagnoosimisvõtted ja -meetodid on leidnud tee praktikasse.

Miks sai temast just arst. Ehk oskab sellele vastata sm. Kõrge ise?

Küllap vist sellepärast, nagu arvab küsitletu, et maast-madalast nägi ja õppis tundma arstide üsna rasket, kuid tänuväärset elukutset. K. Kõrge isa töötas Audaku leprosooriumis velskrina ja küllap sealt saigi kõik alguse. Astudes Arstiteaduskonda ta teadis, mida tahtis õppida ja uurida. Kutsumus ja töö tegid omaaegsest üliõpilasest doktor K. Kõrge.

Niisiis ikkagi töö. Ilma selleta head arsti ei saa. Ja jälle liigub mõte äsjasele aastavahetusele ning peatub hetkeks ka möödunuil — kokku on K. Kõrgel seljataga 25 töörohket aastat arstina ja teadlasena. Kui palju uusaastaõnnitlusi saaks doktor Kõrge, kui kõik need, kes on teda tänanud, saadaksid oma uusaastatervituse? Kes arvutab välja? Kuid juurde tuleb arvestada veel suur kogus häid soove meilt, üliõpilastelt: «Kõike head uuel aastal, doktor Kõrgel»

I. MADISSOO

Kulumata SULEGA

Светлан Семененко

Ода общежитию

(Из «Новогодней поэмы»)

О слова праздничный вигвам!
О «о», венчающее оду!
О тарарам! О тарарам!
О вещи через пень-колоду!

И этот здесь живет и тот,
Здесь встретишь ту и встретишь эту.
Здесь бородатый анекдот
Сойдет за чистую монету.

Здесь в обиходе все слова
И жесты все! И коль придется —
Такое скажут про слона,
Что Брем в гробу перевернется!

Здесь диктор голоса лишен,
Его забил фокстротом Таллин.
Здесь Блок царем провозглашен
И осужден сурово Сталин.

Здесь форумом зовется спор
(Античность вовсе не забыта!).
Здесь изучается фольклор
На почве кухонного быта.

В ночи, до первых петухов,
Здесь лингвистическая сходка.
Здесь скажет даже Беляков,
Как по-эстонски «сковородка».

Здесь учат грамоте невежд
И путь дают светилам новым.
Здесь измеряют пропасть между Беляковым и Черновым.

Здесь некий физик-эмигрант
Премудрость слова постигает.
Здесь нервы губит komandant
И сторож жизнь свою теряет.

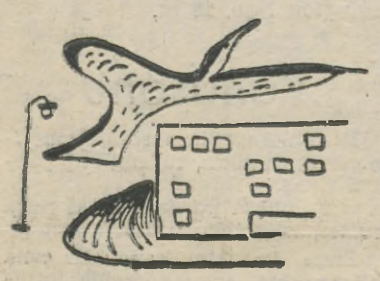

Здесь иногда звучит девиз
«In vino veritas!» и ныне.
Здесь учат грамоте девиц —
Недаром знают толк в латыни! —

Хотя порой безбожно врут
Такое: «ЭНЭ, БЭНЭ, ВИЦИ!..»
Здесь Ильф и Белль, Петров и Брут,
И ты, и ты, о, Солженицын!..

Здесь вам устроят vis-à-vis,
Быть может, и с самим всевышним, —
И он подскажет, как в любви
Не оказаться третьим лишним.

И кто-то впрямь остался цел
Под натиском бубновой дамы,
А кто-то заживо сгорел
На почве меркантильной драмы...

Здесь ощущается прогресс
На фоне мировых событий.
Здесь в январе пройдет конгресс
Республиканских общежитий:

«Все флаги в гости будут к нам...»
Так пусть их путь не будет долог!..
О общежитье! О бедлам!
О бремя легкое — филолог!

EDGAR PALM

Heledate akende taga

Vihmamärg öö laskub linnale.
Helendavad aknad,
külmad ja sinakad,
soojad ja kollakad.
Helendavad aknad
ja kõlavad klaasid.
Kuid päevauudised teatavad:
Saksamaa nõuab aatomirelva.
Kõlavad klaasid.
On lahkumispidu,
neljakümne neljanda
lapsed.
Saadame ära teid.
Mäletate te noorust? Jah.
Mäletate te sõda? Ei.
Kuid nüüd, sõjapäevade lapsed,
aeg on relv võtta teil.
Heledate akende taga
linn on kuidagi tühi.
Linn on kuidagi ärev.
Mida öelda küll teile,
me poisid?
Kuid päevauudised teatavad jälle:
Saksamaa nõuab aatomirelva.

LY SEPPEL

*

Jõudsin mööda kitsast rada
rukkipõllu juurde.
Seisin seal ja lasksin pihust
õieõhmeid tuulde.

Läksin männiperre külla,
jutuks polnud tuju.
Seisime ja vaikisime.
Kõrgel pilvi ujus.

Suure samblakivi vastu
toetasin siis selga.
Vanapapi kinkis mulle
samblamustri selga.

Vana sõbra, kanarbiku,
sülle hetkeks heitsin.
Rabamätta sajast silmast
mitu imet leidsin.

Mõnda tulles kaasa võtsin.
Mõnda jätsin sinna.
Siis, kui peod on jälle tühjad,
tagasi võin minna.

*

Maa-Ema,
loed sa vahel oma lapsi
ja kuidas sa küll
teed nende vahel vahet!

Mis värvi on jumalad ja kuradid,
kui sa õhtuti
jutustad neile muinasjutte?

Ja kui nad toovad sulle näha
oma aoaegseid laule,
on need ju nii üht nägu,
ja pildid papüürusel või lõuendil
on jälle nii üht nägu.
Kuidas sa küll teed nende vahel vahet?

Maa-Ema,
nad räägivad sinuga
korraga kolme tuhandes keeles.
Aga kuidas küll nende kõikide keelte sõnad
ikka üht ja sama tähendavad?

LY SEPPEL

*

Sammusin kevadesumases lepikus
ülasepungadest valges.
Noppisin kimbu sest lahkest lepikust,
läksin, rahutus jalges.

Tulin
ja värisen nüüd nagu lepikki
kõikide nopitud pungade pärast.
Kas nad puhkevad pärast?

Eeldused on olemas

(2. lk. järg.)

ühiskondlike lektorite ettevalmistamisest meie ülikoolis. Siin on ÜTÜ ringid veel suured võlglased. (Muuseas märkus: meie ajalehes 13. detsembril avaldatud H. Palametsa ülevaates «Kaks aastat TRÜ lektorigrupi tööd» on viga. TRÜ nõukogu võttis vastu otsuse, milles nõutakse, et iga ÜTÜ ring valmistaks aasta jooksul ette 1 lektori, mitte 2, nagu oli märgitud ülevaates.)

Juttu tehti ka Σ-klubist. Leiti, et Σ-klubi ja ÜTÜ ringid seisavad lahus, kuigi igas ringis leidub kahtlemata teemasid, mis huvitavad laiemat auditooriumi. Selle ettekandmise koht võiks vabalt olla Σ-klubis. Igatahes Σ-klubi praegune struktuur, kus sellise laia temaatikaga klubi eesotsas seisab ainult üks inimene, ei õigusta end sugugi.

Ja nüüd lõpuks TRÜ Üliõpilaste Teadusliku Ühingu uue nõukogu koosseis: esimees Meditsiini Kesklaboratooriumi teaduslik töötaja Lembit Allikmets, aseesimees teaduslikul alal teoreetilise füüsika kateedri vanemõpetaja Ruth Lias, aseesimees ringide alal bioloogiaosakonna III kursuse üliõpilane Tõnu Tamm, liikmed: teoreetilise füüsika aspirant Eve Tammet, Arstiteaduskonna IV k. üliõpilane Jaak Maaroos, ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilased Kaido Jaanson ja Aime Siitam, bioloogiaosakonna III k. üliõpilane Urve Veimer ja Majandusteaduskonna II k. üliõpilane Maia Veski.

I.-P. PADERNIK

Eksamite ajal on iga vaba nurgake hinnas. Pealegi on loota, et muusade lähikonnas teadusetõed paremini meelde jäävad.

P. PUKSI foto

Tõlke-võistlus

ÜTÜ võõrkeelte ring korraldab tõlkevõistluse.

Tõlkida on võimalik inglise, saksa, prantsuse ja hispaania keelest. Tõlkevõistlusest osavõtjad peavad tõlkima ühe kohustusliku teksti. Alljärgnevalt on need antud:

1) inglise keel: Ameerika lühijuttude valimikust «Modern American Short Stories» William Saroyani «Piano» p. 442—444. Moscou 1960;

2) saksa keel: Thomas Manni teosest «Der Tod in Venedig», Berlin 1962, «Tonio Kröger» lk. 29—33 (alates sõnadega «Störe ich?» ja lõpetades sõnaga «jawohl?»);

3) prantsuse keel: Paul Vaillant-Couturier' teosest «L'Enfance» chap. «Sport au Lycie» Editions en langues etrangeres, Moscou 1950, pp 91, 92, 93. Võib kasutada ka väljaannet Paul Vaillant-Couturier, Oeuvres choisies, Moscou 1959, pp. 96—99 kuni sõnadeni «l'odeur hunrlde du bouchon».

4) hispaania keel: Jesus Izcaray «30 dias con los guerrilleros de Levante», cap. «Vispera, en el monte guerrillero»; Ediciones en lenguas extranjeras, Moscu 1951 pp. 11—13. Võib kasutada ka väljaannet: «Хрестоматия по Испанской литературе, XX век, Москва 1949, lk. 245—247.

Peale antud kohustuslike tekstide tuleb esitada teine proosapala või katkend vabal valikul, lisades juurde originaalteksti. Tõlketööde esitamise tähtajaks on 1. aprill. Tõlketööd viia ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetusse või panna toimetuse postkasti (peahoone III korrusel). Võib anda ka võõrkeelte ringi juhatuse liikmete kätte. Tähelepanu! Tõlkida võib ainult proosat. Ja tingimata lisada omal valikul tehtud tõlkele originaaltekst! Asugem tööle, tõlkehuvilised! Võistlused on auhinnalised.

Võõrkeelte ringi juhatus

Воспоминание о первой студенческой осени

Нас одурачил нынешний Сентябрь.
Он так приветлив был и так любезен,
Он подарил нам дивную из песен!
И был таков. И к нам пришел октябрь.

И был Октябрь смирен и вездесущ,
Как Господь Бог. Он прикоснулся дланью
К горящим лбам — и даровал сознанью
На миг картину шумных летних пущ.

И вот Ноябрь. Он был, как нищий, гол.
Он был капризен, как больной ребенок.
Он будто нас расспрашивал спросонок:
Куда, куда куда октябрь ушел?..

Так вот, ноябрь, цена твоих декад!..
Звучи, звучи в кафе мотив бравурный!..
Дари, дари в окно свои гравюры,
Привет, привет, рождественский Декабрь!

Toakaaslased

ENDEL LEMBER

TEMA EHITAS...

Aken oli lükatud pärani. Kraadiklaas aga aknaraami kõrval tükkis vägisi allapoole nulli. Ukse taga koridoris ootas kokkukeeratud kloppimisvalvas põrandavaip.

«Jõudu!»

«Tarvis jah.» Hääl tuli kusagilt virnaasetatud kappide ja raamaturiiuli tagant.

Eesti filoloogia diplomandi Mati Ormissoni käes oli täna toa põrandapesu järjekord. Ämber kuuma vett, vanast särgist käristatud pesulapp, ja mees ise olid valmis. Ei lappi väänates või voodialuseid nühkides kipu peale viletuju ega laulutahtmine. Töö aga tuleb teha ja Mati torkab lapi otsustavalt ämbrisse.

Viis aastat tagasi oli Mati veel Tõrva Keskkooli abiturient. Jalutades kord endise koolivenna, tookord juba I kursuse keemiku Rein Pulleritsuga mööda Tartu tänavaid, peatusid noormehed Pälsoni tänaval ehitatava uue neljakorruselise maja ees.

«Ülikooli ühiselamut ehitatakse,» vastas Rein Mati sõnadeta küsimusele. «1958. aasta märtsis läks lahti.»

«Nemad ehitavad,» mõtles noormees, «mina aga hakkan siin majas elama.»

Ja poisid astusid edasi...

Pool põrandat on puhtaks saanud, nüüd tuleb öökapid ümber tõsta. Uudistavalt ja pisut pahuralt liigub pilk üle põranda. Seda armi ja seda plekki veel hiljuti ei olnud. Siit aga on värv maha tulnud — vormitu ja näotu laik. Üks plekk pole veel eriline probleem, teine võib ka juhtuda, aga kolmas, neljas... Ja kui mälus paar katkiläinud kapinuppu ka lisada, siis võiks juba vaatluse alla võtta — peremehetunde. Sellesama peremehetunde, mille puudumise pärast on Elva ühiselamusse kolinud nii mitmedki poisid. Kolinud... ainult käskkirja alusel. Mitte armastusest looduse vastu, mitte hommikuse rongisõidu pärast. Kui polnud korraarmastust, kust see looduse-armastuski tuleb.

Mati peseb viimast, uksealust nurgakest. Nende eelmises toas oli otse lävepaku kohal suur pragu. Siis oli sinna toa pühkimisel vahetevahel hõlpus prahti poetada. Siin on põrandalauad tihedalt üksteise vastu surutud — korja aga viimane praht kokku ja vii prügikasti. Praeguses toas on selle asemel kaks pikka praoennustust laes. Ilmselt plokkide liitekohad. Krohv on kumerdunud ja õhtul voodisse heites on Matil pisut naljakas tunne. Kui see krohvilatakas juhtuks öösel alla kukkuma, kukuks otse näole. Aga — ega ta kuku — see näib ainult. Koridoris seinatahvlite vahel on samasugused praod. Õhtul, tõmmates suitsu ja silmitsedes neid pragusid, ütlevad poisid tihti: «Et võtaks ehitusmehi ja nende tööd».

Mati kiruks ka, aga siis tuleks juba kiruda ennast ja oma endisi kolleege. Sest neli aastat tagasi, kui ilma kaheaastase tööstaažita esimese kursuse üliõpilased läksid aastaks tööle, oli Mati esimeseks objektiks ülikoolile ehitatav ühiselamu.

Objekt Pälsoni tn. 14.

...Neid oli tookord neli. Tulevane jurist Jaan Rumm ja eesti filoloogid Helle Veetõusme, Ülle Puusep ja Mati Ormisson. Tunked olid kantud ja pisut pikad. Keset hoovi suur segukast, milles tuli saabaste ja labidaga sõtkuda. Oli segu eilne või juhtunud tulema liialt paks — vett juurde. Paksu mördi puhul ummistus segupump ehk nagu ehitusmehed ise ütlesid, tekkis «propka». Siis tuli voolik mitmekesi puhtaks raputada. Ühel päeval lasti esimest korda seina juurde... Möödus kuu ja verivärskete tudengite nelik «plärtsis» juba edukalt kattekihte seinale.

Nüüd aga kipub sinu higi ja vaev lagunema otse enda silma all ja poisid, kes pole kunagi ehitusbrigaadis olnud, kiruvad...

Mati väänab lapi kuivaks. Uksed virutatakse kusagil täiest jõust kinni, üleval korrusel tehakse terve toaga kükkhüppeid — pole siis ime, kui krohv vahel ennetähtaegselt pudenema hakkab.

Noormees viib lapi ja ämbri minema.

Tuba on korras.

On aeg hakata õppima.

TEMA ISTUTAS PUID...

Toas lõhnas lubja ja värske värvi järele. Rullikeeratud roosatriibulised madratsid ja korratult seina äärde lohistatud voodid kinnitasid, et toa pärisperemehed pole veel elamisjärge hakanud sisse seadma. Tühja ning rusuvat muljet ei suutnud peletada ka vooditele kuhjatud kohvrid, riidehunnikud ja keset põrandat lösutav kast raadio ja selle peale laotud raamatutega. Ei suutnud seda ka äsja värvitud põrand või värskust ja värviküllust õhkuvad seinad.

Hämardus.

(Järg 4. lk.)

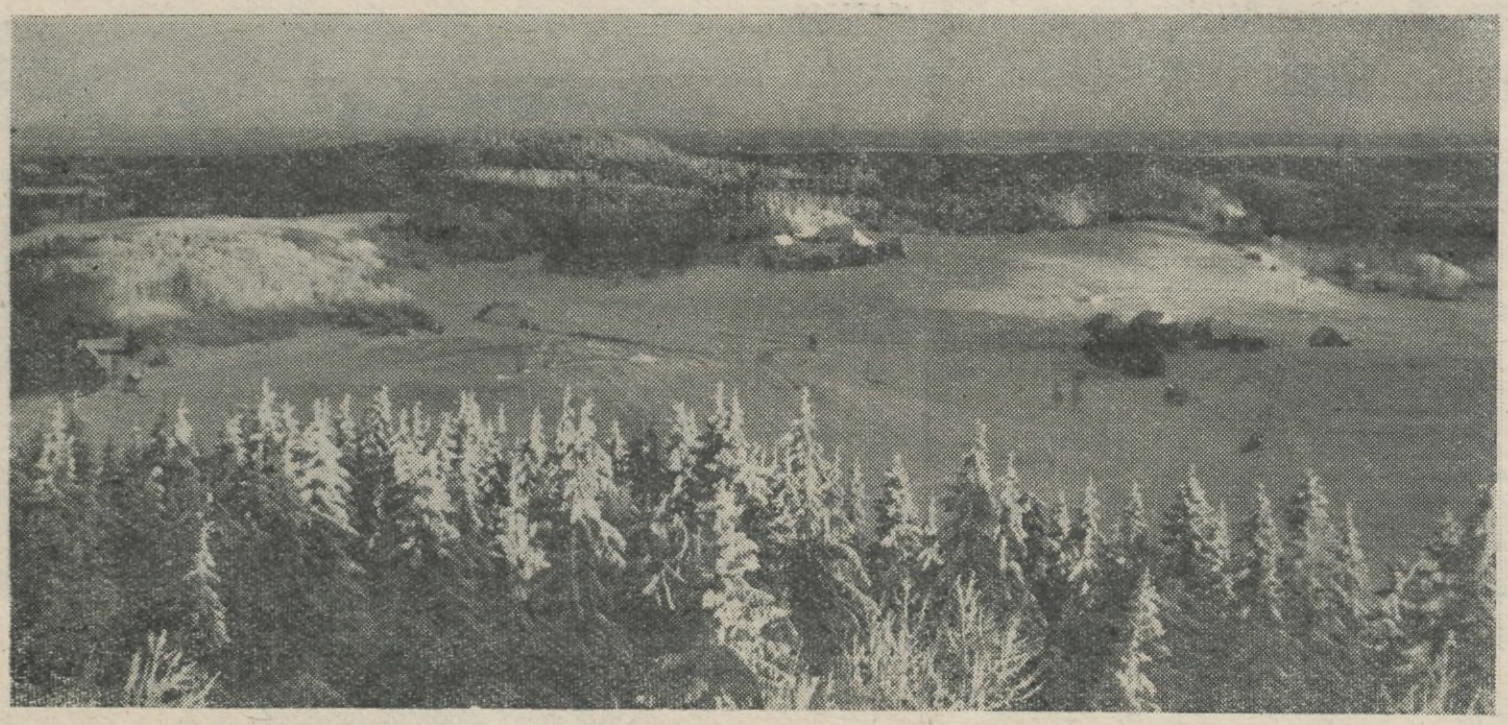

KAS AINULT UNISTUS?

Väravpallurid

Veidi rohkem kui aasta on möödunud ajast, mil mitmekordne vabariigi meistermeeskond Tallinna «Norma» demonstreeris esmakordselt seda mängu TRÜ väravpallihuvilistele.

Asjasthuvitatud alustasid kohe treeninguid. Esialgseks plaaniks oli meestel paari aastaga jõuda oma mängutasemega vabariigi A-grupi nivooni; naistel läks libedamini, sest väravpall 7:7 on naiste seas suhteliselt vähem levinud. Juba esimesel hooajal esinesid meie naised hästi, tuues vabariigi meistrivõistluste finaalturniirilt Tallinnast pronksmedalid. Pingelised treeningud jätkusid. Tentud tööd kroonis edu: detsembri algul Sillamäel toimunud vabariiklikel karikavõistlustel saavutati teine koht. Vaid mullune vabariigi meisternaiskond Kiviõli «Kalev» osutus tasavägises mängus meie neidudest paremaks.

Meeste tee vabariiklike meistrivõistluste A-gruppi oli tunduvalt raskem, kuid uuel aastal hakkavad nemadki proovima jõudu Eesti NSV parimate meeskondadega.

Arvukalt on peetud sõpruskohtumisi nii meie vabariigis kui ka Lätis ja Leedus. Alles hiljuti peetud sõprusvõistlustel Riias olid nii naised kui mehed edukad, võidud tulid ka lätlaste vastaskülaskäigul Tartu.

Naiste tööd möödunud aastal võib hinnata rohkem kui heaks. Kolm naiskonna liiget — Tiiu Tiitus, Ebba Lõokene ja Juta Martinson on arvatud Eesti NSV koondnaiskonna liikmeteks. Neist viimane osutus parimaks väravavahiks vabariigis, Tiiu Tiitus oli vaieldamatult parim vabariigi karikavõistlustel. Edu pandiks on loomulikult treeningud, palju loeb ka massilisus. Naisi on igas treeningutunnis 15—20, samal ajal kui mehi on veel vähevõitu. Iga asjasthuvitatu osavõtt treeningutest on tänuväärt ja teretulnud.

Ent tulevik? Mida uut toob 1964. aasta? Sõna on TRÜ naiskonna treeneril Kehakultuuriteaduskonna õppejõul Erich Kübarsepal.

«Tuleval väravpallihooajal tahame oma positsiooni hoida. Võistlusi tuleb käesoleval aastal rohkesti. Jaanuarist märtsini toimub nii naistele kui ka meestele vabariiklike meistrivõistluste esimene ring, meistrid selguvad sügisel. TRÜ teine naiskond alustab samal ajal kohtumisi vabariigi teises ešelonis. Kevadel, enne kevadsemestri lõppu, toimuvad vabariigi kõrgemate koolide meistrivõistlused. Selle parimad

hooaja eel

pääsevad NSV Liidu kõrgemate koolide meistrivõistluste tsooniturniirile, mis esialgse plaani kohaselt toimuvad kas Kiievis või Tartus. Tartusse on kavandatud ka rida vabariigi meistrisarja mängudest. Vabariigi karikavõistlustel stardime kahe naiskonnaga. Sõprusvõistlustel külastame Riiat ja Kaunast, arvukalt on kohtumisi Eesti NSV parimate naiskondadega.»

Meeste kavatsustest vestleme meeste treeneri Valter Lengiga:

«Muret valmistab meeste osavõtt treeningutest, see teeb ka plaanid tagasihoidlikumaks. Kümnest paremast võistkonnast langevad kaks viimast 1965. aastaks B-gruppi, kaheksas peab üleminekumatši teise grupi kolmandaga. Nendest kohtadest tuleb platseeruda ettepoole.

Sõprusvõistlusi on tänavu kavas veelgi arvukamalt: Tallinnas, Sillamäel, Viljandis ja mujal meie vabariigis, peale selle veel Riias, Kaunases, Vilniuses ja teisteski vennasvabariikide linnades.»

J. KULDKEPP.
Kehakultuuriteaduskonna II k. üliõpilane

Üks eksamite päev

(Algus 1. lk.)

aluseid, et inimestelt ei tohi apteegi leti taga retsepte vastu võtta, kui ei ole austust patsiendi ees, vastutust ning kohusetunnet ranva ees. Just neid viimaseid on prof. Veiderpass sisendanud oma kasvandikesse. Tõsi, oli küll mitteranuldavaidki.

«Neid viimaseid ikka on?»

«Jah, neid on ikka olnud.»

«Keda võiks esile tõsta?»

Siin ei ole professorit kahtlust;

«MARIE OTTI. Kui inimene tõepoolest tahab, siis võib ta väga hästi teada.»

Õhtul kell pool kaheksa lõppes dots. A. PARLI tööpäev. Hommikul Õigusteaduskonna I kursus, siis tuli kaugõppijad vahele.

Kuidas siis tundsid end tulevased kohtunikud loogikaeksamil? Dots. A. PARL oli rahul. Väga hästi vastasid IVAR AIMRE, AARNE AULIS, MARI RINGEVALD ja VELI SILBERG.

Ja ega siin midagi imestada olegi. Kursus on distsiplineeritud, loengutelt vaevalt keegi puudus — ja tulemused ongi käes.

Loogika- ja psühholoogiakateedris nakati esimestena ülikoolis uurima ka programmeeritud õpetamise ja opetatud masinate kasutamise võimalusi. Perfotanvlitest on ajakirjanduses palju juttu olnud — need on leidnud sooja vastuvõtu. Loogikakursuse õpetamisel on perfotanvleid kasutatud järeldusõpetuse ülesannete lahendamisel. Tulemused ei lasknud end oodata — tase on kõikidel kursustel tõusnud.

Need olid vaid kuue eksami tulemused. Igaüks tõi endaga kaasa midagi head ja ka halba. Aga head oli kindlasti rohkem.

I.-P. PADERNIK

EKSITUS

Igal hommikul möödun ma koos Vovkaga sellest inimesest. Ta läheb sinnasamasse, kuhu meiegi — ülikooli. Paks portfell paremas kaenlas, pikk joonlaud vasakus käes, astub ta aeglase, soliidse sammuga. Ta ei suuda kiiresti käia, sest on väga tüse ja põeb astmat.

«Tere hommikust, Karl Franzevitš!» tervitan teda.

«O, mein Kind! Tere, tere!» noogutab ta heasüdamlikult, kallutades vaid õige pisut ettepoole oma halli pead. Vovka — esimese kursuse üliõpilane — kahvatus tervitades ja läks mööda peaaegu rivisammul.

Nii möödus esimene semester ja algas teine. Ja äkki, juba esimesel selle semestri päeval, ei näinud me tuttavat kuju. Möödus veel paar päeva. Karl Franzevitši ei olnud. Tänav näis ebaharilikult tühi ja külm, kuigi inimesed saalisid nagu ennegi edasi-tagasi. Vova muutus rahutuks:

«Akki on professor haigestunud?»

«Milline professor,» imestasin mina.

«Noh, see paks... Karl Franzevitš.»

«Karl Franzevitš? Mis sa ajad? Ta pole üldse professor. Harilik klaasilõikaja... Ta töötab ju meil. Kas sa pole näinud?»

«Klaasilõikaja?! Harilik?» röögatas Vovka. Ta nägu tõmbus viltu ja silmapilgu järel ilmutas ilmset pettumust. «Aga mina mõtlesin... professor...»

Nädala pärast ilmus Karl Franzevitš jälle tänavale. Kuid nüüd Vovka ei kahvatanud. Ta isegi lakkas teda tervitamast.

M. HENZEHENOV
(Ajalehest «Иркутский университет»)

UUT TEATMEKIRJANDUST TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

История Англии и Ирландии. Библиографический указатель литературы, изданной в СССР за 1918—1962 гг. Москва 1963. 255 lk.

П. Кананов и И. Вулых. **Зарубежная литература о музыке.** Реферативный указатель книг за 1954—1958 гг. Вып. 2. Музыкальная культура стран Европы. Москва 1963. 496 lk.

Аннотированный каталог фильмов действующего фонда. Хроникально-документальные, научно-популярные и учебные. Москва 1963. 480 lk.

Каталог данных по ракетам и спутникам (1957—1962) имеющихся в Мировом центре данных Б. Часть 1—2. Москва 1962—1963. 114, 278 lk.

З. Н. Замкова. **Библиография в научной и практической работе врача.** Москва 1963. 160 lk.

Plasma substitutes, except those derived from human blood. 1940—1951. An annotated bibliography. Washington 1951. 141 lk.

Physiologic involution in normal aging man. A bibliography of literature 1956—1960. Washington 1960. 29 lk.

Pulmonary mycotic infections. A bibliography of literature 1957 — April 1961. Washington 1961. 28 lk.

Fungus infections. A bibliography, covering literature of 1952 through September 1958. Washington 1959. 90 lk.

Leprosis. A bibliography of literature 1957—1959. Wasnington 1959. 39 lk.

Biological effects of non-ionizing radiation on humans and higher animals. Selected references in englisn, 1916—1959. Washington 1960. 18 lk.

Vanasõnu

Põllumees põline rikas, ametimees ajuti rikas, tudeng stipipäeval rikas.

Ööl üheksa poega, päeval mitu mõtet, koosolekul tuhat kõnet.

Enne kasvata kana, siis taha alles muna, enne korralda huvitavaid loenguid, kui ajad rahvast kokku.

Küll härjal läheb hända tarvis, kui parmud väljas ja tudengil teadmisi, kui eksamid käes.

Teated

Pühapäeval, 12. jaanuaril algusega kell 15 toimub TRÜ klubis Tähe tn. 29 TRÜ **LASTE NÄÄRIPIDU.**

Üksmeelt kodu rajamisel, kauni elu elamisel,

HELGI PUUMAA
ja
JAAK TRUVE!

Majandusteaduskonna kaubanduse eriharu IV kursus

Harjemega lugu

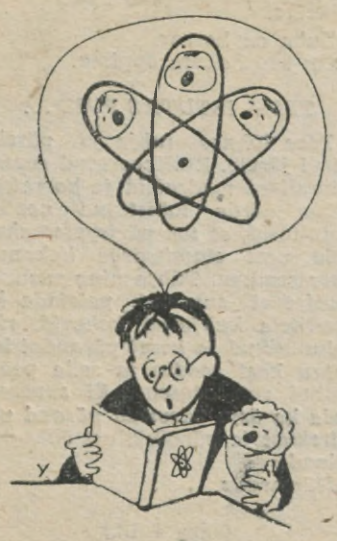

Toakaaslased

(Algus 3. lk.)

Kõrvaltubades paukusid uksed — poisid kolisid majja. Ta seisis aknalaua ääres ja vaatas tänavale. Sadas lörtsi. Märjad räitsakad langesid määrdunud asfaldile, sulades kohe poriks. Noormees kohendas oma mustade kitsaste raamidega prille ja jäi siis üksisilmi vahtima ühiselamu nurgal, otse kõnnitee ääres kõrguvat tõrvatud ja pehkinud telefoniposti. Kes teab, kas ta telefonipost oligi, kuid mingil põhjusel ta sinna püsti oli aetud. Nüüd õhtuhämaruseski mustas ümberringi ülestuhnitud ja veel koristamata ühiselamuesine.

Noormees silmitses. Pöördus siis ümber, vaatas kohvrite juures pusivate poiste poole.

«Küll on hea, kui tuleb kevad ja puud lähevad lehte.»

«See tohletand...!? Teisi ju pole,» arvas keegi ja vajutas naksatades lüliteid.

Laes süttisid lambid.

Kaks nädalat hiljem tulid mehed autoga ja post viidi minema.

*

Saabus kevad.
Hoovis külvati muru.
Teine kevad.
Müürsepp ladus poste, veeti latte ja tassiti värvipotte.
Kolmas kevad. Fuajeesse ilmus kuulutus:

«Kõik meie ühiselamu noormehed töötavad ühiskondlikus korras neli tundi ühiselamu õue korrastamiseks. Muudame oma teise kodu ümbruse kauniks.

Nõukogu.»

Nädala pärast läks töö lahti.

Hommikul olid poisid vedanud autoga kohale terve virna noori sihvakaid puid ja kaharaid põõsaid. Otse istikute kõrval mustendas mehekõrgune kompostihunnik. Õu kirendas aukudest. «Ei mingit seaduspärasust,» kurtsid need, kes pidasid lugu nöörsirgetest ridadest. «Nagu kultuurkoppel.»

«Suurepärane. Siia istutame pargi, mis jääb aastasadadeks 1961. aasta üliõpilaste loova mõtte kinnituseks,» olid naljaga pooleks rõõmsad teised.

Grupp, kes oli end kirja pannud selleks õhtupoolikuks, võis õnneliku juhuse üle heameelt tunda. Puude istutamine — see on ikkagi midagi muud kui aukude kaevamine.

Komandant jagas kätte kanderaamid, labidad, kühvlid. Pärt ei saanud midagi. Keegi peab ju puud kinni hoidma, kui teised kühveldavad juurtele rammusat turbamulda või valavad vett.

«Tema see pärisistutaja,» arvati.

Kõik näis olevat korras. Pärt oli valmis tassima esimest puud augu juurde.

«Sinna tuleb pärn,» ütles komandant.

«Aga missugune neist on pärn?» olid poisid nõutud.

«Tuleb kutsuda mõni bioloog,» arvati lõpuks.

Ta leiti.

Noormees hakkas näppima ühe pikema puu pungi.

«Kas see või?» küsiti.

«Küllap vist,» vastas küsitatu. «Eks suvel näe.»

Sel õhtul ei loetud tundide arvu...

*

Nüüd me leidsime Pärdi diplomitöö tagant. «A. H. Tammsaare «Kõrboja peremehe» kompositsiooni uurimine» ei ole lihtne teema. Nii mitugi varianti eelmise aasta kursusetööst lendasid prügikorvi, enne kui see päris õige kaante vahele sai. Aga õppejõud jäi rahule ja Pärt Liias oli üks esimesi, kellele kateeder andis õiguse diplomitöö tegemiseks. Päevad lähevad töös.

Kaitsmine toimub kevadel. Siis, kui puud ühiselamu õuel lähevad juba kolmandat aastat lehte.

Toimetaja H. PEEP

«Tarty Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). g. Tarty Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 168. MB-00243.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 17. jaanuaril 1964

Nr. 2 (577) XVII aastakäik

Tõhustada partei- ja riigikontrolli TRÜ kaastöögrupi tegevust

Partei- ja riigikontrolli TRÜ kaastöögrupi moodustamisest on möödunud veidi üle poole aasta. Selle suhteliselt lühikese aja jooksul (arvestades suvist õppevaheaega ja täiesti uude tööalasse sisseelamist) on tehtud nii mõndagi.

Ulatuslikuma kontrollülesande — kirjastusgrupi töö kontrollimise käigus toodi esile puudusi, mida esineb ka ülikooli teistes allasutustes (lepingulise distsipliini osas, materiaalsete väärtuste hoidmisel jne.). Materiaalsete väärtuste inventariseerimist kontrolliti mõnes lõigus administratiiv-majandusosakonna ja Ajaloo-Keeleteaduskonna kontrollpostide poolt. Ilmnes, et kohtadel pole alati selged kõlbmatuks muutunud inventari mahakandmisega seotud küsimused, mistõttu ülikooli raamatupidamine peab neid edaspidi selgitama. Mis puutub aga vananenud ja kõlbmatu kirjanduse mahakandmisse (ka selles osas on ebaselgust ja arusaamatusi), siis nendesse küsimustesse peaksid selgust tooma Teadusliku Raamatukogu töötajad.

Administratiiv-majandusosakonna kontrollpost tegi kindlaks, et kõigi ühiselamute materiaalsete väärtuste inventariseerimise komisjoni esimeheks määrati majandusosakonna juhataja. Komisjoni esimees vastutab sisuliselt töö eest ja peab seda praktiliselt ka juhtima. On selge, et teiste tööülesannete kõrval ei suuda üks inimene sisuliselt tälta nii suurt ülesannet, — nii kujuneski. Järeldus — inventariseerimiskomisjonide selline komplekteerimine soodustab formalismi. Vastavatel ametisikutel tuleks teha vajalikud järeldused edaspidiseks, et vältida seniseid väärnähtusi.

Teadusliku Raamatukogu töö arutamisel kandus raskuspunkt väljapääsu otsimisele ruumikitsikusest. Kaastöögrupp palus partei- ja riigikontrolli linnakomiteed toetada ülikooli juhtkonna taotlust ruumide saamiseks raamatuhoidla jaoks. Üheaegselt sellega märgiti ka, et uue raamatukoguhoone ehitamist oleks vajalik alustada lähematel aastatel.

Nagu teada, moodustati ülikooli igas teaduskonnas ja administratiiv-majandusosakonnas möödunud kevadel kolmeliikmelised kontrollpostid. Seni on teistest edukamalt töötanud Kehakultuuriteaduskonna kontrollpost, kes on lahendanud terve rea kontrollülesandeid (olukorra kontrollimine suusabaasides, staadionil ja ratsabaasis). Ettepanekud on teaduskonnas läbi arutatud. Ühte-teist on tehtud ka teistes teaduskondades, kuid senise töö alusel võib järeldada, et enamik kontrollposte pole veel leidnud endale õiget kohta teaduskondade elus. See kõneleb kontrollpostide koosseisu valitud seltsimeeste vähesest omaalgatusest, kuid ka parteiorganisatsioonide vähesest tähelepanust sellele olulisele töölõigule (eriti käib see Arstiteaduskonna, Füüsika-Matemaatika- ja Ajaloo-Keeleteaduskonna kohta).

Kehtiva korra kohaselt annavad kaastöögrupp tervikuna ja kollektiivide poolt partei- ja riigikontrolli kaastöögrupi koosseisu valitud töötajad kord aastas aru oma tööst kogu kollektiivi ees. See peab tõstma ka iga asjaosalise vastutust. Partei- ja riigikontrolli organite ette püstitatud ülesannetest, mis tulenevad leninlikest põhimõtetest, võitluse organiseerimisest meie töös esinevate puuduste ja kitsaskohtade vastu, järeldub vajadus, et märgitud töölõigul peavad töötama suurte kogemustega printsipiaalsed seltsimehed. On ju kõnealune töölõik tõsiseks printsipiaalsuse kooliks, kus väga palju — kogu tegelik töö — sõltub just inimestest, kes seda tööd teevad.

Tuginedes omandatud kogemustele tuleb järgmistel valimistel reas teaduskondades tugevdada kaastöögruppi võimekamate töötajatega nende seltsimeeste asemel, kes märkimisväärset pole suutnud teha. Neid töötajaid, kes ei täida oma ülesandeid, on aga vaja asendada koheselt, ootamata aastase tähtaja möödumist.

Läbimõtlemist väärib ka kaastöögrupi struktuur. Administratiiv-majandusosakonna kontrollposti liikmete arvu on juba suurendatud täiendavate valimiste teel. Vajadus selle järele on ka Arsti- ja Kehakultuuriteaduskondades. Ilmselt ei õigusta end kontrollposti olemasolu Õigusteaduskonnas. Küll on vajalik aga juristide senisest suurem abi ülelikoolilises ulatuses. Sama käib veel enam majandusteadlaste kohta. Nende ulatuslikum kaasatõmbamine kaastöögrupi töösse võimaldab sügavamale tungida mitmesugustesse väga tähtsatesse majandusliku iseloomuga küsimustesse, mis nõuavad asjatundlikku lähenemist.

A. BLUMFELDT,
partei- ja riigikontrolli TRÜ kaastöögrupi esimees

Lähtekohad ja perspektiivid

Programmeeritud õpetamine on välja kasvanud vajadusest viia pedagoogiline protsess vastavusse tänapäeva teaduse ja tehnika arenguga. On tekkinud rida vastuolusid, mida lahendamata võib pidurduda ühiskonna areng. Esimeseks niisuguseks on vastuolu ühelt poolt inimkonna teadmiste tohutu kiire kasvu ja teiselt poolt õpetamismeetodite ning õpilaste (või üliõpilaste) õppimisvõime aeglase arengu vahel. Teiseks vastuoluks on pedagoogilise protsessi juhitavuse madal tase, mis tuleneb informatsioonipuudusest ja nõrgast tagasisidestusest: nii õpetajal kui ka õpilasel puudub kiire ja objektiivne informatsioon sellest, missuguseid muudatusi konkreetne õppimistegevus õppija psüühikas esile kutsus või missugused on selle tegevuse täpsed resultaadid. Kolmas vastuolu seisneb pedagoogilise protsessi väheses diferentseerituses. Õpetaja saab õppematerjali esitada ainult mingil ühel tasemel, sama materjali vastuvõtmine õpilaste poolt toimub aga erinevatel tasemetel, sõltuvalt nende individuaalsetest psüühilistest iseärasustest. Kuigi õpetaja püüab tabada mingi keskmise taseme, tekib siiski ühtedel õpilastel mahajäämus ja teistel vaimne tegevusetus. Neljandaks vastuoluks on see, et kuigi tänapäeva elu nõuab mõtlevat inimest, tugineb õppetöö koolis (ka kõrgemas koolis) ikka veel peamiselt mälutegevusele.

Nende vastuolude ületamine on võimalik sel teel, et rakendatakse uusi õpetamismeetodeid, tõstetakse õpilaste õppimisvõime taset, kindlustatakse pedagoogilises protsessis hea informatsioon nii õpetajale kui ka õppijaile, diferentseeritakse õppimisprotsess ja õppematerjali mällujätmise asemel osutatakse rohkem tähelepanu mõtlemise arendamisele. Kõike seda saab teha siiski ainult inimese tegevuse psühholoogilistele seaduspärasustele tuginedes. Siinjuures arvestagem, et paljud niisugused seaduspärasused on psühholoogidel juba teada, paljud aga ootavad veel avastamist. On avaldatud arvamust, et inimene kasutab tänapäeval ainult 10% nendest võimalustest, mis tal on olemas vaimseks tegevuseks, ülejäänud 90% moodustab reservi, mille kasutuselevõtmine sõltub uutest avastustest psühholoogia valdkonnas.

Ülalesitatud vastuolude osaliseks lahendamiseks on psühholoogide aastatepikkuse uurimis-

(Järg 2. lk-l.)

EKSAMID

Eksamipalavik peaks olema pöördvõrdelises sõltuvuses kursusenumbri suurusega, aga ei ühtigi. Isevärki pakitsus täidab su ülenisti, hoolimata tudengistaaži pikkusest. Teadusejanu, mis semestri jooksul oli mõnelgi visa hingitsema, saab äkki ammendamatuks vajaduseks ja südametunnistuspiinaks. Iga eksam saab miniatuurseks viimseks kohtupäevaks.

IV kursuse meedik Leonhard Mossin on unustanud kõik need ilusad sõnad, mida just

arstid tavaliselt kõnelevad: «Eksamiruumi ukse taga ärge enam õppige. Äärmiselt mõttetu ja närvesöövtegevus.» Tema õpib ikkagi. Võib-olla rahustas teda teadmine, et

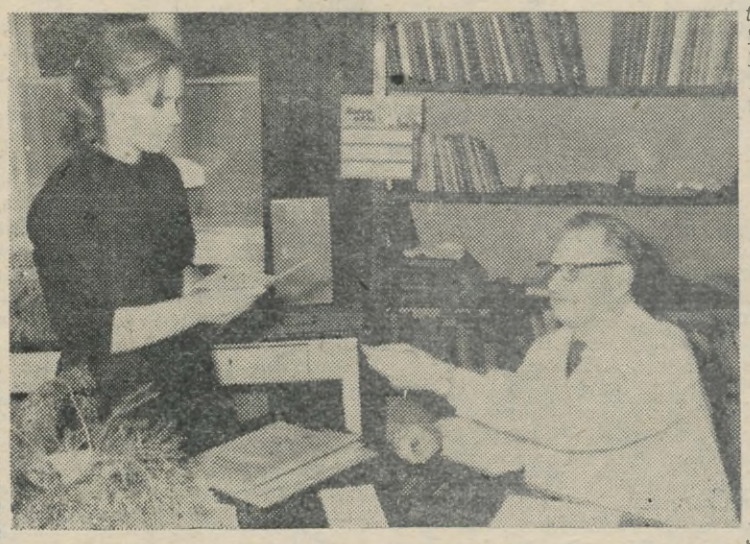

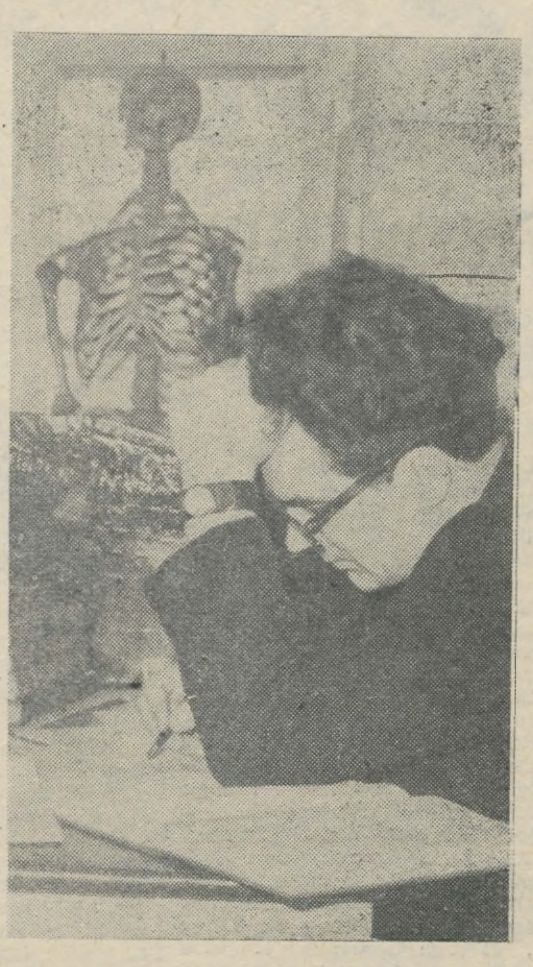

käesoleva fotosarja tegevustik — topograafilise anatoomia eksam — toimub 13. kuupäeval. Või kondine ja enesekindel naabrimees, kellel enam midagi karta pole (ülal paremal)?

Eksamit võrreldakse loteriiga. Tõepoolest, õppinud selgeks ühe pileti, on isegi rohkem võimalusi saada «viit», kui 30 kopika eest «Volgat». Mõlemad oleksid nagu erinevate loteriide peavõidud, aga ei ole ka. Eksami puhul on ju peavõiduks mitte sissekanne matriklis, vaid rikastumine uute teadmiste ja arusaamadega selleks ajaks omandatud materjalide arvel.

Ja siiski, kui pealiskaudne-põhjalik huvi aine vastu ka on olnud, piletitõmbamise hetkel näib unuvat kõik, mida tead. Kes oskaks välja arvutada tudengi ärevuse ja salajaste loosuste suurust, mil käsi peab ühesuguste paberikildude hulgast valima selle õige, ilma «valgete aikudeta»? Maie Remmelil (ülal pasakul) on see viiv parajasti seljataga, kuid paugupealt pole võimalik öelda, kas «näkkas» või nitte. Esimesel pilgul näib pilet lahendamatu ristsõnamõistatusena.

Siin on kõik juba seljataga. Ässja ulatatud matriklist võib lugeda, et dots. V. Põkk hindas Helle-Mai Vahteli teadmisi «väga heaga». Helle-Mai ei tihka veel naeratada — äkki see polegi õsi? Aga ukse taga ootab järgnine sissetulija ning rühmakaaslaste sõbralikud käepigistused sunnivad unustama üleelatud pingutuse.

J. KEEVALLIKU tekst ja fotod

TÄNA kell 14

kõneleb peahoone auditooriumis nr. 3 ajalookandidaat sm. Verbitski (Moskvast) teemal

„Aasia ja Aafrika tänapäeval".

Mõelgem uuele semestrile

Partei- ja rilgikontrolli TRÜ kaastöögrupile on saabunud signaale selle kohta, et reas õpperuumides on osa mööblist (eriti toolidest) muutunud kasutamiskõlbmatuks. Enamikul juhtudel seisneb asi üksikute osade uuesti kokkuliimimises, millega inventar muutuks jällegi kasutamiskõlbulikuks. Millegipärast pole sellistele küsimustele osutatud õigeaegset tähelepanu, mistõttu see hakkab häirima õppetöö normaalset kulgu.

Ühenduses sellega peab ülikooli kaastöögrupi büroo vajalikuks, et õppehoonete komandandid, kateedrite, auditooriumide ja teiste ruumide osas vastavate kateedrite abiõppepersonal eraldaksid remonti vajava mööbli ning astuksid kontakti ülikooli majandusosakonnaga, kelle ülesandeks jääb õpperuumide inventari korrastamine uue semestri alguseks. Teaduskondade kontrollpostide ülesanne on kontrollida, et taolised väärnähtused ei takistaks õppetööd nüüd ja edaspidi ning nõuda nende kohest likvideerimist.

Partei- ja riigikontrolli TRÜ kaastöögrupi büroo

Pildil näete üliõpilasi perfoplaadil ülesandeid lahendamas.
A. TERASKI foto

● Programmeeritud õpetamine on välja kasvanud psühholoogide uurimustest inimese tegevuse (eriti õppimisprotsessi) psühholoogiliste aluste kohta. Selle edaspidine rakendamine saab olla edukas ainult sedavõrd, kuivõrd peetakse silmas psühholoogia seaduspärasusi. Programmeeritud õpetamine psühholoogiat tundmata ei ole mõeldav.

● Programmeeritud õpetamise organiseerimisel on peamine vastavate programmide koostamine, väljatöötamine ja katsetamine. Õpetamismasinate konstrueerimine on teisejärguline tegevus, õpetab programm, mitte masin. Viimane on ainult tehniliseks vahendiks, mille abil programm viiakse kontakti õpilasega.

● Programmeeritud õpetamine eeldab mitmete erialade spetsialistide koostööd. Programmi koostajateks peaksid olema vastava eriala kõige paremad tundjad, kes ei tea mitte üksnes palju fakte ja detailseid seaduspärasusi, vaid kes hästi tunnevad oma eriala struktuuri ja selle komponente.

● Programmeeritud õpetamise võimalused näivad olevat piiramatud. Kui esialgu esineb töös raskusi ja puudujääke, võib-olla ka vigu, siis need ei ole vead programmeeritud õpetamise printsiibis, vaid meis endis, sest me ei oska veel küllalt hästi programme koostada.

● Programmeeritud õpetamise rakendamisel on suured perspektiivid. Edu ei saavutata siiski pisinokitsemisega, «käsitööndusliku» menetlusega. Eduks on nähtavasti vaja suuri pingutusi, aga ka vastavat tehnilist baasi, eelkõige aga spetsiaalse ettevalmistusega inimesi.

TRÜ psühholoogid on astunud alles esimesi samme programmeeritud õpetamise tundmaõppimise alal. Tahaksin loota, et meiega liituvad õppejõud teistest kateedritest. Edu võidakse saavutada ainult ühise, hästi organiseeritud töö resultaadina. U. SIIMANN

Kokkuvõtteid ja mõtteid võõrkeele riigieksamite puhul

Teatavasti on alates käesolevast õppeaastast IV kursuse üliõpilastele ette nähtud riigieksam võõrkeeles (vt. ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» 27. IX 1963, nr. 23). Detsembris ja jaanuari algul toimusidki nimetatud eksamid IV kursuse majandusteadlastele, matemaatikutele ja keemikutele.

Majandusteaduskonna üliõpilaste suhteliselt halvemad hinded on tingitud nähtavasti sellest, et tulevased majandusteadlased ei õppinud võõrkeelt III kursusel, keemikutel ja matemaatikutel aga toimus võõrkeele õppimine pidevalt IV kursuseni (viimane kaasa arvatud).

Võõrkeele riigieksamil nõuti 1) erialase teksti lugemist ja tõlkimist (sõnaraamatu abil), 2) ühiskondlik-poliitilise sisuga teksti lugemist ja tõlkimist (sõnaraamatuta), 3) vestlust olustikulisel teemal. Ühtlasi tuli erialase teksti puhul vastata küsimustele ja ühiskondlik-poliitilise pala puhul kas vastata küsimustele või see võõrkeeles ümber jutustada. Ootuspäraselt ei valmistanud erialase teksti tõlkimine peaaegu kellelegi raskusi. Ka ühiskondlik-poliitilise sisuga palast saadi jagu. Suhteliselt nõrgem oli aga suuline väljendumisoskus. Ehkki enamik eksamineeritavaid vestles kuidagiviisi ettenähtud võrdlemisi primitiivse temaatika alusel ja reageeris ka üksikutele võõrkeeles esitatud küsimustele, ei saa meie üliõpilaste võõrkeelset kõnelemisoskust pidada küllaldaseks.

NÕUDED MUUTUVAD RANGEMAKS

Käesoleval õppeaastal toimuvad riigieksamid võõrkeelest on esmakordsed. Seetõttu on ka nõuded mõnevõrra kergemad, kui nad peaksid olema — õppisid ju paljud IV kursuse üliõpilastest I—II kursusel olles võõrkeelt kergema programmi alusel kui praegused esimesed kursused. Tuleval õppeaastal muutuvad nõuded eriti just kõnekeele suhtes rangemaks. Vestlustemaatika laieneb ja ühtlasi hakatakse nõudma vabamat ning ladusamat väljendumisoskust. Et viimast saavutada, tuleb keele õppimisel palju iseseisvalt töötada. On ju tavalised 2 nädalatundi tööd õppejõu juhendamisel mõeldud eeskätt konsultatsiooniks, suunamiseks ning kontrollimiseks (eriti, kui esimesel kursusel kulub palju aega keskkoolis tegemata jäänu tegemiseks või halvasti tehtud töö tagajärgede parandamiseks).

KUULATA TULEB KA LOENGUID

Erialase ja ühiskondlik-poliitilise kirjanduse lugemisoskusega oleme Tartu Riiklikus Ülikoolis enam-vähem nõutaval tasemel. Vastav erialane kirjandus on tänu enamiku asjaomaste kateedrite abile ilmunud või ilmumas rotaprindist vastavate kogumike näol. Unarusse on seni jäänud võõrkeelse kõne kuulamise ja mõistmise harjutamine. Õpperühmades kuuldakse vaid õppejõu ja üksteise võõrkeelt (viimasel juhul peale enamikult vigast keelt). Võõrkeelse kõne passiivne mõistminegi nõuab pidevat harjutamist, muidu tekib oht, et saadakse aru vaid ühe-kahe inimese kõnest. Kuulata tuleks võimalikult palju ja erineva hääldamisega isikuid. Võõrkeele kateedrite fonoteek on viimase paari aasta jooksul tublisti kasvanud väga mitmesuguste keelekursuste, harjutuste ja ka keelealaste teoreetiliste loengutega. Puuduvad aga veel täiesti loengud teistelt erialadelt. Selle lünga täitmiseks asutakse peatselt mõnede loengute helilindistamisele, diktoriteks oleksid sel puhul võõrkeele kateedrite õppejõud. Kahtlemata pakuksid keeleõppijaile suuremat huvi loengud, mida on pidanud näiteks mitmesugustel meie kodumaa konverentsidel ja sümpoosionidel esinenud välismaa nimekad teadlased. Üleliidulise raadio- ja televisioonikomitee, samuti NSV Liidu tähtsamate õppe- ja teadusliku uurimise asutuste vahendusel oleks võimalik ümber lindistada vastavat materjali. Selleks, et kindlaks määrata konkreetselt, kelle loengud (ja mis alal) vääriksid ümberlindistamist, on jällegi vaja asjaomaste kateedrite abi. Meie ülikoolis on rida õppejõude, kes tuleksid ka ise väga hästi toime mõne võõrkeelse loengu pidamisega oma üliõpilastele. Niisuguseid loenguid võiks samuti helilindistada ja kasutada materjalina iseseisvas töös võõrkeelse kõne mõistmisel.

AASTAS 2,5—6 TUNDI!

Praegu veel üldiselt ebarahuldava kõnelemisoskuse parandamine peab samuti toimuma eeskätt iseseisva tööna. Vastav kronometraaž näitab, et kahe nädalatunni juures saab kahe õppeaasta jooksul üliõpilane auditooriumis võõrkeelt rääkida kokku keskmiselt 2,5—6 tundi. Samapalju aega võiks iga üliõpilane aktiivselt vestelda kujutletava partneriga või kaasüliõpilasega keeltekabinetis iseseisvalt töötades paari päeva või nädala jooksul. Üliõpilastele iseseisva töö tingimuste loomiseks vajab aga keelte (sealjuures ka vene keele) õpetamise tehnilis-materiaalne baas meie ülikoolis tunduvat laiendamist ja parandamist. Praeguse keeltelaboratooriumi varustuse ja koosseisude juures saab hädavaevu rahuldada võõrkeeli põhiainena õppivate üliõpilaste vajadusi. Et võõrkeele õpetamine üldainena muutuks efektiivsemaks, on tingimata tarvis luua võimalusi foneetiliste ja muude tehniliste abivahendite kasutamiseks õppetöös ka teiste erialade üliõpilastega (niisuguseid võõrkeele õppijaid on aga koos mittestatsionaarsetega kokku üle 3000). Kui meenutada veel vastutusrikkaid ülesandeid metoodilise töö aktiviseerimisel (näit. programmeeritud õpetamise aluste väljatöötamine ja vastavate õppevahendite loomine), siis on küsimus TRÜ keelteõpetamise metoodilise kabineti organiseerimisest praeguse keeltelaboratooriumi baasil muutunud väga aktuaalseks.

KAS KLUBI?

Võõrkeelte kõnelemisoskuse parandamiseks on soovitatud luua TRÜ-s võõrkeelte klubi. Praegu tundub see mõnevõrra ennatlikuna. On ju juba olemas võimalusi keelte õppimiseks ja

(Järg lk-l 4.)

Matemaatika kõrgemas koolis

Lähtekohad ja perspektiivid

(Algus lk-l 1.)

Üldiselt peaks olema teada, et matemaatika areneb tänapäeval erakordselt kiiresti, kusjuures võimsalt on avardumas ka tema rakendusvaldkond. Matemaatika rakendamine teistel teadusaladel toob enesega kaasa käsitlusviisi muutumise nendel aladel järelduste ranguse ja kvantitatiivsete vahekordade täpsema uurimise suunas. Seoses sellega on mitmed alad, mida varem ei saanud lugeda täppisteaduseks, muutumas selleks tänapäeval (näiteks bioloogia). Matemaatika arengu ja rakendamise praegune periood meenutab mõneti diferentsiaal- ja integraalarvutuse loomise aega, mis valmistas ette murrangu mehaanikas, astronoomias ja füüsikas. On alust oletada, et uus murrang teaduste arengus on eelmisest veelgi ulatuslikum ja sügavam.

Prof. A. Ljapunov tõi Novosibirski kollokviumil muu hulgas arvulisi andmeid matemaatika kohta USA-s. Seal on arvutusmatemaatiku-arvutustehniku elukutse üks kõige massilisemaid. Selle ala spetsialiste oli seal 1960. a. umbes 3 miljonit. Aastas valmistatakse seal ette umbes 15 tuhat kõrgema haridusega matemaatikut (lisaks valmistatakse ette ka keskharidusega matemaatikuid). A. Ljapunov märkis, et kuigi meil valmistatakse kõrgema haridusega spetsialiste palju rohkem kui Ameerika Ühendriikides, lastakse meil aastas välja ainult 2 tuhat kõrgema haridusega matemaatikut.

Möödunud aastal külastas meie maad ühe Ameerika elektroonikafirma viitse-president Eckert. Enne tema lahkumist korraldatud pressikonverentsil ütles ta järgmist: «Kuidas saame me härra Hruštšovi tagasi hoida, et ta ei mataks meid maha majanduslikult?» Eckerti arvates oleks selleks takistavaks vahendiks asjaolu, et USA säilitaks ülekaalu elektroonika rakendamises majanduse alal, tootmise juhtimisel ja arvutus- ning arvestustööde automatiseerimisel (vt. «Правда» 31. maist 1963. a.). Meie majandusteadlaste, matemaatikute ja elektroonikute ülesandeks on härra Eckerti sellised lootused tegudega kummutada — ja seda kõige lähema aja jooksul.

Muide, selles suunas on meil juba mõndagi tehtud. Nii antakse näiteks Novosibirski ülikooli kõigi teaduskondade üliõpilastele põhjalikud teadmised matemaatika ja füüsika alal. Teiseks avaldati möödunud aastal NSVL Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeeriumi Kolleegiumi otsus inseneride matemaatilise ettevalmistuse parandamise kohta. Nimetatud otsusel on aga mitmeid punkte spetsialistide matemaatilise ettevalmistamise tõhustamise kohta üldse. Eriti rõõmustab selles otsuses punkt, kus komsomoliorganisatsioonidele soovitatakse käsitada vastavate eeldustega noorte õppimaasumist matemaatika alal kui komsomoliülesannet.

töö tulemusena välja töötatud programmeeritud õpetamise printsiibid ja nende rakendamisvõimalused praktilises pedagoogikas õpetamismasinate või programmeeritud õpikute kasutuselevõtmise teel. Programmeeritud õpetamise küsimused olid päevakorras üleliidulisel psühholoogide kongressil 1963. a. suvel. Hiljuti toimus spetsiaalne konverents programmeeritud õpetamise alal Kiievis. Ees seisavad mitmesugused üleliidulised üritused sel alal. Ka ajakirjanduses ilmub rohkesti vastavasisulist materjali. Tänapäeval ollakse juba niikaugel, et programmeeritud õpetamine on jõudnud praktikasse, ka meie ülikooli auditooriumidesse ja üldhariduslike koolide klassidesse. Loogika- ja psühholoogiakateedri õppejõudude poolt konstrueeriti möödunud sügisel lihtne seade, nn. perfoplaat, mis võimaldab programmeeritud õpetamist elementaarsel tasemel. Praegu on konstrueerimisel rida uusi seadmeid. Loogika- ja psühholoogiakateedri teaduslikus uurimistöös on kesksel kohal programmeeritud õpetamise psühholoogiliste aluste selgitamine. Programmeeritud õpetamise probleemidega tegeleb ÜTÜ psühholoogiaringis vastav töögrupp. Tartu linna üldhariduslike koolide õpetajaile organiseeriti seminar programmeeritud õpetamise alal. Nii palju siis tehtust ja tehtavast.

Seoses sellega, et huvi programmeeritud õpetamise vastu on suur nii meie ülikoolis kui ka kogu vabariigis, osutub vajalikuks avaldada mõned seisukohad programmeeritud õpetamise ja õpetamismasinate rakendamise perspektiivide kohta.

VANA-AASTA ÕHTUL

Vana aasta viimasel päeval käib internaadis palju külalisi. Sissetoodud kuuse all kohtuvad inimesed ja räägivad peojuttu. Kirjadelaua ääres ootavad tüdrukud, vaatavad hämarasse õhtupoolikusse — ehk tuleb juba kirjakandja. Ootame ...

Suvel oli pioneerijuhtide laagris heledapäine rühmajuht ja temal tumedate juustega sõbratar. Nad olid ühes koolis õppinud, ülikooliski ühel kursusel, ühel erialal. Rühmajuht oli «kohalik» autoriteet, sõbratar seisis staabi rivis. Vahel näis, et kumbki on kolmandas-neljandas leidnud parema kaaslase, kuid ei ... Vanad mälestused liitusid kriitilise suhtumisega teineteisesse. Nad tundusid karmid, kui energiliselt käsutasid rivi või jaotasid tegevust, endal kulm kipras suurest vastutusest ... Omavahelises vestluses on rühmajuht Ene lahke, tõsine, Lindas on aga midagi tähtsalt õpetajalikku. Tema juuresolekul ei unustata eeskirju (kui unustatakse, siis hirmu tõttu). Ta kardab veidi, et õpilased teda liiga nooreks peavad — sellepärast ongi veidi karmim kui tarvis.

...Nüüd lähen ta juurde ja küsin, nagu sel ajal ikka küsitakse: «Kuidas arvestused läksid?»

«Pole viga, enda arvates päris hästi. Matemaatikaga oli küll tegemist, mitu korda tuli ümber teha, enne kui arvestuse sain. Anti arvutusmasinasse, see näitas iga kord, et tulemus on vale. Õppejõud kontrollis, kusagil viga ei leidnud, ise istusin ka päevad läbi ülesande taga ...»

Jah, pole kerge, eriti kui ülikooliõpingute kõrval tuleb koolis rühmajuht olla. Mõtled siin kogu aeg oma õppimise peale, kui aga paariks tunniks kooli lippad, ei oska järsku ümber orienteerudagi. Eks katsu korraldada koondust, organiseerida lõbusaid mänge, kui järgmisel päeval endal kontrolltöö tulemas! Ene ja Linda jaoks pole probleemil sellist teravust. Nad peavad pioneeritöödki õpingute osaks, ei sea seda ülikoolieluga vastuollu. Ülikool ja pioneeritöö — see on üks tervik, on ettevalmistus pikaks pedagoogiteeks. Uuel semestril kutsub Linda Kukrus jälle kokku oma signalistide ringi, Ene Pomerants aga hakkab huvitavamaks muutma III klassi pioneeride elu.

Kui saabuvad kirjad, lähen Tiia Lembraga kaasa. Toas laual on taldrik õunte ja piparkookidega, milles perenaine mul tublit hävitust käsib teha. Ise istub mu kõrvale, käes Brechti luuletused. Uusaastaloosungitega seintel peegeldub laualambi valgus. Õpikud on vana-aasta õhtuks riiulitele pandud ...

«Kuule, Tiia, kas keemia sind ära ei tüüta?»

«Ei. Huvitav on. Igasugused ained on ees, ja aina proovid, mis segusid neist saab ja mis ioone nad sisaldavad. Vahel tuleb küll tüdimus, kui hommikust õhtuni otsida lahusest üht iooni, aga ikka kätte ei saa. Ega seda viha kauaks jätku ... Igal alal tuleb ette, et vahel temaga kisklema kipud — see nagu teebki asja huvitavaks. Pärast alles tunned õigesti, kuidas õnnestumine rõõmustab.»

Kuulan. See on justkui mu oma mõte, ainult tema ütles selle nii välja, et jätkatagi enam ei oska ...

Meil pole kahju vanast aastast, sest oleme midagi jõudnud ära teha. Sellepärast naeramegi piparkooke närides ... ja sellepärast, et Tiia sai 20. sünnipäeva puhul oma esimese nuku, kelle kollaste juuste koosseisu ta lubab kindlaks teha ...

Tore, kui inimesed oma erialasse nii kiindunud on, nagu Linda, Ene ja Tiia.

M. KALD

JOHANNES KALDVEE

14. jaanuaril lahkus äkilise raske haiguse tagajärjel ootamatult meie hulgast ülikooli spordibaaside juhataja Johannes Kaldvee.

Paljud ülikooli töötajatest, õppejõududest ja üliõpilastest tundsid seda alati rõõmsatujulist, energilist ja abivalmis seltsimeest, kes kogu oma raugematu tööinnu pühendas armastatud tööle.

Johannes Kaldvee sündis 18. aprillil 1917. aastal Tartus töölisperekonnas. Juba noorelt asus ta tööle, algul metallitööstuses, hiljem kondiitritööstuses, saapavabrikus ja raudteel. Alates 1947. aastast töötas ta Tartu Riiklikus Ülikoolis. Ligi kümme aastat oli ta vastutusrikkal ühiselamute juhataja ametikohal, püüdes rasketes sõjajärgsetes tingimustes luua üliõpilastele võimalikult häid elamis- ja õppetingimusi. Alates 1956. aastast kuni surmani tegutses ta ülikoolide spordibaaside juhatajana, kellena tal on suuri teeneid laialdase spordiehituste võrgu rajamisel. Ülikooli staadioni, Kääriku spordibaasi, jõesadama ja mitmete teiste baaside rajajad mäletavad Johannes Kaldveed kui tublit tööde organiseerijat ja ühiskondlike ehitajate heatujulist ning optimistlikku innustajat. Ta võttis aktiivselt osa mitmete ühiskondlike organisatsioonide tööst, olles eriti aktiivselt tegev ALMAVÜ ja TRÜ Spordiklubi nõukogudes.

Mälestus Johannes Kaldveest ei kustu.

KINOKOMMENTAAR

„Hommikused rongid"

See probleem, mida Zak ja Kuznetsov («Kahe värvi» autorid) oma stsenaariumis käsitlevad, kuulub sama-vana-kui-maailm—probleemide hulka. Ta on nagu lahendamatu; aeg-ajalt vaikitakse tast, aeg-ajalt koguneb valu südamesse ja siis tuleb rääkida. Räägitaksegi. Meenutagem Aksjonovi, Gladilini jt. noorpõlvejutustusi. Tulipunkt: konflikt kolmekümneaastase elumehe ja kahekümne-aastase nooruki vahel.

Rumal oleks näha siin kokkupõrget erinevate igade vahel. Autorid jäävad tervele pinnale. Kangelased kannavad ka erineva ellusuhtumise pitserit. Kui väljenduda poeetilisemalt, siis: võitlus poolsuletud ja pärani silmade vahel.

Tähelepanu! «Hommikuste rongide» Pavel on ohtlik nähtus. Ta jaotab oma elu eraja riiklikuks sektoriks. Viimases võib ta olla eesrindlane, ratsionaliseerija, kommunistlik noor, — isegi komsomolisekretär — ükskõik kes. Eraelu on Pavelil teistsugune. Siin võib n.-ö. saabastega voodisse ronida. Suhted Asjaga on Paveli jaoks midagi sellist, mida võib kui vana sokki minema visata.

Enesekindlus, tundetus, jämedus, mõistmatus. Zaki ja Kuznetsovi filmis ei arutata neid parteikoosolekul. Film isegi ironiseerib selle võimaluse üle. Sest peenetundelisust ja kauge rongi vile mõistmist ei õpeta ainuski koosolek siin ilmas. Pealegi on sellised koosolekud Pavelile väga armsad ja ta võtab neil kirglikult sõna (muidugi, kui jutt ei puuduta tema küsimust), riiklikus sektoris on ta üldse üks suur moraaliapostel.

Film ei anna sellele kohutavale küsimusele mingit vastust. Kas saabki öelda vastust?

Adjektiiv «kohutav», mida ma tarvitasin — võib-olla peetakse mind selle järgi vanamoeliseks. Ei tahaks. Kuid meenutagem stseeni, kus Asja Pavelit autos ise suudleb. Tühjad tänavad, koledate tulede rida, hallisilmne lurjus, andumine, nooruse lõpp. Siin on midagi loomuvastast.

Näib, et selle filmi — kuigi eetiline probleem jääb pinnapealselt arutletuks — mõte ongi küsimus: **on see igavene teema?** Saab seda keelata? Midagi öelda? Või tuleb tunda?

Pavel jääb Paveliks, Asjat **tuleb** õpetada.

Filmil on palju voorusi. Üks neist on Moskva äärelinnade kujutamine, see hommikuste rongide meeleolu, mis filmist kordagi ei lahku. Muusika, mis rütmiliselt ja emotsionaalselt teemaga ühte langeb. Ja näitlejad, kes tabavad sama kammertooni. Detailid: õunad isa käes, Hemingway, tuled hommikuses udus, «Põiktänav Arbatil».

Ainult veel halastamatum oleks pidanud olema. Muidu tuleb sellest jälle kõnelda ja teemat, mida oma olemuselt loetakse banaalsete hulka (?), ei tohi ju nii palju korrata. Aga peaks...

Tundku meie head tuttavad Pavelid korraks salajast südametunnistuspiina ja meie head tuttavad Asjad hetkeks hirmu.

Ka see on riikliku tähtsusega ülesanne.

MATI UNT

Rõõm inimesest

Sisenedes peahoonesse nägin kella all seisvat tuttavat tütarlast. Pikemalt mõtlemata ruttasin ta juurde, et kuulda midagi tema elust.

«Tere, Viive, millest küll täna su silmad nii säravad?»

«Tere, Maili!»

Ta kallutab pea natuke küljele, naeratab. Silmad lausa põlevad, tumedad, pruunid. Minu vestluskaaslaseks on esimese kursuse mittestatsionaarne üliõpilane, kursusevanem Viive Tampõld.

«Mul lõppes esimene eksamisessioon.»

«Siis õnne ja jõudu edaspidiseks!»

«Tänan, Maili!»

Kui vähe teab inimene siis, kui ta on alles 18-aastane, mis on tema kutsumus. Läks ju Viive tööle ainult selleks, et jõuda selgusele, mis teda kõige enam köidab, mis on tema kutsumus.

«Ja kellena sa töötad?»

«Alustasin nahkehistöölisena ja nüüd töötan insener-tehnoloogina nahkgalanteriivabrikus «Linda».

«Aga kunst, kuhu see jäi?»

«Mulle meeldib kunst. Armastan teda nüüdki, kuid leidsin, et mul ei ole selleks siiski seda, mida on vaja kõige rohkem.»

«Kuidas siis järsku geograafia?»

«Ega ta tulnud midagi nii järsku. Geograafia on mind köitnud alati, aga ma ei teadnud, et see on minu kutsumus. Kui suved ja talved sai looduses veedetud, reisimas, matkamas ja suusatamas käidud, siis tuli mul kange tahtmine ning soov — saada geograafiks.»

«Jõuad ka töö kõrval õppida?»

«No-noh! Saare naine pidi kunagi toitma ja katma seitset last ning meest, siis mina ei jõua seda, et õppida ja töötada!»

«Ja-jah, eks voola sinugi soontes hiidlase veri. Küllap sellest ka see kangekaelsus. Kas ühiskondlikku tööd pead ka tegema?» ei suuda ma enam uudishimu varjata.

«Kuidas siis teisiti?»

«Mida sa teed?»

Nüüd lööb mu vestluskaaslane silmad maha ja muutub tõsiseks:

«Tead, Maili, nüüd sa kindlasti arvad, et lihtsalt kiitlen sinu ees ja hiljem isegi küsid, kuidas ma jõuan.»

«Eks ta ausalt huvitab jah.»

Natukese vaikimise järel:

«Olen ühiskondlik raamatulaenutaja rändfondi raamatukogus. Mul on toredad lugejad. Armastavad raamatuid. Aina küsitakse minult uudiskirjandust. Mul on hea meel, et kaastöötajad armastavad raamatuid nagu minagi.»

Alles nüüd märkan raamatupakki tema kaenla all.

«Kas need viid ka sinna?»

«Jah! Uudiskirjandus. See on kõige rohkem minev.»

«Sul peab palju jõudu olema, et selliseid pakke kanda! Pead sporti tegema.»

«Eks seda saagi tehtud. Mängin ju nüüd naiskonnas võrkpalli ja talvel suusatan.»

«Tubli! Aga kunas sa siis õpid?»

Olingi jõudnud selleni, mida ta juba enne mulle ette heitis.

«Ainult armastusest ja tahtejõust on natuke vähe. Peab töötama kindla päevakava alusel. Ainult siis jõuab.»

Tahan ka seda teada saada, missugune on siis Viive päevakava, kuid tema kärsitu käeliigutus, mis viitab ajanappusele, katkestab meie jutuajamise.

«Ega midagi. Tarkus tarviline vara, õpi hoolega!»

«Nägemiseni!»

«Nägemiseni!»

Surun kõvasti ta kätt ja me lahkume. Jään seisma veel tükiks ajaks kella alla. Sellisest inimesest on rõõm. Mul on hea tunne, nagu oleksin ise midagi korda saatnud.

M. PARV

MAIE KALAMÄE

Õhtu

Läbi rohekasmustade mändide,
mille nägudel roosad loorid, —
läbi lillakaspruunide kaskede,
mida tihenev hämarus
kroonib, —
läbi kõikide metsade
läheb üks imelik tee.

Sinna, kus isa, kui kevad algas
tõi lumelõhnaseid käbisid.
Sinna, kus päkapikk kuuski
valvas
alati enne näärisid.
Sealt kotiga tulema pidi suur
mees,
kui ma pügasin kollast kassi.
Sinna hangede nutetud sulaveed
kaasa vedasid katkist kalossi.

Sinna kadus üks lapse
lemmikkoer,
kuid praegu ta tagasi tuleb.
Poolunes veel ridu konspektis
loen,
kuid unekeel laugusid suleb.
Tuleb hiilides unekoer,
padjale tukkuma poeb.

ÕNNITLUSI

TRÜ Teaduslikule Raamatukogule on saabunud rohkesti uusaastaõnnesoove: Eesti NSV-st 21, Moskva ja Leningradi suurematelt raamatukogudelt ja liiduvabariikidelt 31, välismaa mitmesugustelt raamatukogudelt 18, nende hulgas: Saksa DV Teaduste Akadeemia Raamatukogult Berliinist, Rumeenia Teaduste Akadeemia Raamatukogult, Brno Ülikooli Raamatukogult, Upsala Ülikooli Raamatukogult, California Raamatukogult jt.

MAALIKUNSTNIK VILLEM ORMISSON

Eesti kunstielu on 20. ja 30. aastatel tihedalt seotud Villem Ormissoni nimega. Sellel väljapaistval maalikunstnikul on suuri teeneid ka meie kaasaegse maalijatekaadri kasvatamisel, nimelt oli ta kunstikooli «Pallas» õppejõuks ajavahemikul 1926—1941. Tema juures on omandanud algteadmisi maalikunstist mitmed nimekad kunstnikud, näit. Elmar Kits, Linda Kits-Mägi, Alfred Kongo, Voldemar Väli, Viktor Karrus jpt.

Praegu on Tartu Riiklikus Kunstimuuseumis avatud Villem Ormissoni (1892—1941) personaalnäitus. Eksposit-sioon tutvustab meile kunstnikku kui huvitavat natüürmordi- ja maastikumaalijat. Algul mõjustatuna neoimpressionismist ja ekspressionismist, jõuab Ormisson 20. aastate keskel eneseleidmiseni. Ta tööd lähevad värvilt optimistlikuks, aina suuremat kaalu omandab õhu- ja valguseküllane vabaõhumaal, mis annab edasi väga vahelduvaid, sügavaid meeleolusid.

Suurepärase meistri Villem Ormissoni loomingul on kindel koht eesti kunsti pärandis.

MARIS LAUBRE

Toakaaslased

(Algus eelmises numbris.)

Tema tuli ühiselamusse sel aastal

Ta tormab tuppa alati kuidagi ootamatult, viskab jooksu pealt mapi toolile, vehib tervituseks käega ja enne kui õieti arugi saab, on noormehel juba tuhat toimetust käsil.

Poisid on Peebu kiirusega harjunud.

Keegi ei oskaks ette kujutada, kuidas eesti filoloogia V kursuse vanem Peep Puks jalutaks näiteks aeglaselt-aeglaselt ülikooli või ühiselamu koridoris. Seepärast ongi levinud arvamus, et kui õpitakse žurnalistikat, ollakse kursusevanem ja samal ajal noor abielumees, siis ilma ruttamiseta läbi ei saa.

Ükskord, kui tulime koju, istus Peep surmtõsiselt laua taga. Keerutades mehhaaniliselt filmi ilmutuspaagis, sügas ta teise käega meeleheitlikult kukalt.

«Poisid, sassi ajasin. Esimest korda elus. Segi ajasin ilmuti ja kinniti.»

Kaks tühja kemikaalipudelit vaikisid piinlikult.

«Mis nüüd saab? Kõik on läinud. Pildid peavad hommikul olema toimetusse läkitatud. Sunnik, ma vaatan.»

Ja enne, kui me jõudsime ta kiiret otsust laita või heaks kiita, oli paagi must kaas pealt ära kruvitud ja filmirull üles kergitatud.

«Saatana-saatan. Õige oli.»

Film vajus kähku ilmutisse ja paak oli silmapilkselt kaanetatud.

«No nüüd sai valgust.»

Peep näis lohutamatuna. Ta siunas ennast, kemikaale, mis on nii ühte värvi ja sarnase maitsega, et limpsi kasvõi pool liitrit ära, enne kui suudad üht teisest eraldada.

«Ja loengul sa ka ei olnud. Õppejõu hääl kõlises tühjas auditooriumis nagu kelluke. Kus sa olid?» küsis Peep järsku.

Me olime jutuaine ootamatust pöördest pisut üllatunud.

«Tüütu tüüp,» pomises Mati omaette ja tegi juttu Peebu lemmikainest — filmikunstist.

Peebu muret mõistsime aga küll. Keegi naljahammas olevat kunagi öelnud: kursusevanem on nagu kellapendel, mis kõlgub üliõpilaste ja dekanaadi vahel. Seisma jääda ei saa, kohe lükatakse jälle pendeldama.

Eks varem, kui puudumiste üle otsustas rühmavanemate aruannete järgi ainuüksi dekanaat, võis kursusevanem end pisut rahulikumalt tunda. Vähemalt südametunnistus oli puhas — puhas nagu ennemuiste pisut riukalikul riigiametnikul. Igaüks vastutas oma puudumiste eest ise...

Nüüd aga on sõna komsomoligrupil. Eks kursusekaaslased tea, kas oli tõsine põhjus puudumiseks või mitte. Et pole aga kunagi lugu peetud mehest, kelle sõna midagi ei maksa, siis peab komsomoliruppki hoolitsema, et võetud seisukoht oleks ka midagi väärt.

Teooria on suurepärane. Ideede praktiline elluviimine aga sootuks raskem.

Millest alata?

Endast — õige. Aga edasi?

Kõige lähemaist sõpradest?

Nii Peep tegigi.

Sellest ka see nördinud küsimus puudutud loengutunni pärast.

...Visalt keerasid sõrmed filmi ilmutis. Tuleb välja, ei tule, tuleb... Kas jõudis filmi rikkuda või ei?

Nii. Aeg on täis...

Ruttame siiski ette. Välja tuli. Ainult ühel osal filmist oli õrn, matjas loor peale tõmbunud. Järgmisel hommikul võis fotod teele saata. Peep Puks ei vedanud alt.

Peep ja Pärt tulevad koju hilja vastu ööd, siis kui lugemissaalide uksed suletakse. Päeva jooksul on palju loetud ja õhtul ka rohkesti arutamist.

Ühel õhtul olime juba «öörahu tegemas», kui Peep kraamis jällegi oma paksu mapi välja ja sõnas hirmus kavala näoga:

«Ma tsiteerin teile ülikooli ajalehe 1959. a. viimast numbrit. Teie aga öelge, millest on jutt.»

«Las käia!»

«Ka õppetoad, fuajee ja punanurk sisustatakse moodsalt ja mugavalt. Punanurka ostetakse raadio ja kui hakkab tööle Tartu televisioonikeskus, siis ka televiisor.

Uues ühiselamus on mõeldud ka üliõpilaste «kõhumuredele». Ühiselamu einelauast on võimalik 16 tunni jooksul ööpäevas saada nii külma kui ka sooja toitu ja toiduaineid. Einelauaruumis seatakse üles mahlaautomaadid.»

Me hakkasime naerma. Jutt oli ju meie ühiselamust, õigemini sellest, kuidas oli kunagi kavatsetud. Sel õhtul rääkisime kaua plaanidest ja nende elluviimisest, kõnelesime ülikoolist ja õppimisest, ühiselamust ja nendest, kes seal elavad.

Rääkisime hilja ööni.

ENDEL LEMBER

Matemaatika kõrgemas koolis

(Algus lk-l 2.)

Kuidas on lood siis matemaatika õpetamisega kõrgemas koolis — konkreetselt TRÜ-s? Jättes praegu vaatlusest välja matemaatikud, füüsikud ja individuaalplaanide alusel töötavad üliõpilased, tuleb öelda, et mittematemaatikute matemaatiline ettevalmistus ei anna vajalikku ülevaadet kaasaegse matemaatika olemusest ja tema rakenduslikest võimalustest. Seda asjaolu põhjustavad muidugi suurel määral matemaatiliste ainete ametlikud programmid (osalt ka vastavate alade õppeplaanid). Üles lugemata nimetatud programmide kõiki puudusi, märgime kaht põhilist.

1. Matemaatikakursus ehitatakse üles ajalooliselt väljakujunenud traditsioonide kohaselt: algul analüütiline geomeetria, millega kaasneb osa kõrgemat algebrat, seejärel matemaatiline analüüs jne. Otstarbekam on alustada aga hulgateooria ja matemaatilise loogika elementidest. Sellise käsitlusviisiga on võimalik saavutada järgnevas kursuse osas nii ajalist kui ka metoodilist efekti (reljeefsemalt tõuseks esile matemaatikakursuse loogiline struktuur, üksikute teoreemide ja mõistete omavaheline seos). Samuti on otstarbekohane ühendada kõrgema algebra ja analüütilise geomeetria käsitlus (kõrgema algebra nime all).

2. Nn. klassikaliste matemaatika osade liiga suur erikaal uute ja rakenduslikega võrreldes.

Nii näiteks käsitellakse diferentsiaalvõrrandite kursuses üksikasjalikult juhte, kus lahend on leitav täpselt, diferentsiaalvõrrandite ligikaudse lahendamise meetodid leiavad käsitlemist aga möödaminnes. Üldse leiavad suhteliselt vähe käsitlemist ligikaudse arvutamise meetodid. Otstarbekohane oleks kõrgema algebra kursuse lineaaralgebra osas käsitleda ka lineaarset planeerimist. Vähe (või üldse mitte) leiavad käsitlemist matemaatilise statistika, arvutusmasinate ja programmeerimise ning matemaatilise loogika meetodid.

Üksikutel erialadel on vajalik matemaatikaprogrammi lülitada muidugi erinevaid peatükke matemaatika vallast. Näiteks tuleks majandusteadlaste plaani võtta üldine kursus planeerimise matemaatilistest meetoditest (lineaarne, mittelineaarne ja dünaamiline planeerimine).

Käesolevate märkmete eesmärgiks pole muidugi vastavate matemaatikaprogrammide (isegi mitte põhimõtteline) väljatöötamine. Need tuleksid koostada komisjoni poolt, millest peale matemaatikute peaksid osa võtma ka vastavate mittematemaatiliste erialade spetsialistid.

Seoses kõige sellega kerkivad üles mitmedki küsimused. Matemaatilise ettevalmistuse tõhusamaks muutmine toob enesega kaasa ka matemaatikale reserveeritava tundide arvu suurenemise. Milliste ainete arvel seda teha, peaksid otsustama vastavate erialade spetsialistid. Edasi — missugustes osakondades, kus matemaatikat praegu üldse ei loeta, oleks tarvis anda teatavat matemaatilist ettevalmistust. Arvan, et näiteks keele- ja õigusteadlasi on vaja tutvustada matemaatilise statistika ja matemaatilise loogika elementidega.

TRÜ juures valmistatakse ette ka Pedagoogilise Kaugõppe Instituudi üliõpilasi, kellest saavad pärast lõpetamist vastavate alade õpetajad keskkoolis. Nad peaksid oskama õpetada noori kaasaegse teaduse vaimus. Matemaatika alal pole aga nende õppeplaanides ühtki kaasaegset distsipliini. Nähtavasti on siin vajalik matemaatikute õppeplaani täiendada — esialgu kasvõi üheainsa loengutsükliga.

Kõiki neid küsimusi tuleks arutada laia üldsuse osavõtul.

I. KULL

TRÜ Teaduslik Raamatukogu on tuntud oma käsikirjade osakonnas säilitatavate kultuurilooliste materjalide, muuhulgas ka kuulsate teadusmeeste kirjade poolest. Nende väärtuslike materjalide wastu tuntakse kasvavat huvi nii meie kodumaal kui välismaal. Pole harvad raamatukogule saabunud Moskva vastavate uurimisasutuste järelepärimised. Neile vastuseks on saadetud fotokoopiaid ja teateid Lermontovi, Gogoli, Krõlovi, loodusteadlaste Baer'i, Cuvier', Blumenbachi jt. kirjadest-autograafidest või suurte Šveitsi matemaatikute L. Euleri ning J. ja D. Bernoulli'de kirjavahetusest.

Mööduvad suvel töötasid raamatukogus teistkordselt Saksa DV Teaduste Akadeemia kirjandusajaloolased filoloogiadoktor H. W. Seiffert ja tema assistent G. Handke. Nad tutvusid raamatukogus leiduvate materjalidega saksa 18.—19. sajandi kirjanduse kohta, uurides peamiselt prof. K. Morgensterni ja Maximilian Klingeri käsikirjalist pärandit. Üllatunud siinse materjali rohkusest, lubasid nad uurimise pikemaajalist jätkamist Tartus taotleda veel eeloleval aastal.

Näib, et on täitunud raamatukogu esimese direktori prof. K. Morgensterni ennustus, kui ta 1805. a. Tartu ülikooli raamatukogule saksa luuletaja Chr. M. Wielandi käsikirja kinkides kirjutas: «Raamatukogudes otsitakse reformaatorite autograafe 16. sajandist... Kindlasti tuleb aeg, millal samasuguse hoolikusega otsitakse 18. sajandi suurepäraste meeste autograafe».

Vähem tähelepanu pole omistatud muusikategelaste käsikirjalisele pärandile. Huvi pälvisid Baltikumis elanud prantslasest muusikamehe J. F. de la Trobe'i kirjad ja noodid. Neist saadeti mikrofilm Kieli J. G. Herderi nimelisele muusikaajaloo uurimise asutusele.

Mööduvad aastal arenes ka eriti elav suhtlemine Šveitsi muusikaajaloolase dr. Erwin R. Jacobiga Zürichis. Viimane tundis suurt huvi G. F. Händeli, K. Ph. E. Bachi, K. H. Grauni, Benderi, Nichelmanni jt. XVIII saj. muusikute kirjavahetuse vastu saksa helilooja G. Ph. Telemanniga (1681—1767). Mainitud kirjavahetus oli Jacobile vajalik seoses saksa muusikapedagoogi J. F. Agricola teose «Laulukunsti käsiraamat» publitseerimisega. Tema järelepärimistele vastuseks on saadetud ligikaudu 1000 kaadrit mikrofilmi, fotokoopiaid ja täiendavaid teateid kirja teel.

Vastuseks meie originaalidest tehtud mikrofilmidele on E. Jacobi saatnud raamatukogule omakäelise pühendusega rea teoseid, mis kahtlemata huvitavad meiegi muusikasõpru.

Mainigem vaid ta monograafiat «Muusikateooria arenemine Inglismaal pärast Jean-Philippe Rameau'd» («Die Entwicklung der Musiktheorie in England nach der Zeit von Jean-Philippe Rameau» I—III, Strasbourg, 1957—60). Teoses antakse sisse-juhatavalt ülevaade muusikateooriast Inglismaal alates varajasest keskajast, üksikasjalikumalt uuritakse perioodi XVIII sajandi teisest poolest kuni XX sajandi alguseni. Erilist tähelepanu osutatakse teoses Alfred Day, George A. Macfarreni ja Ebenezer Proutsi töödele. Teos on varustatud täienduskõitega, mis sisaldab faksiimiled A. Day ja Macfarreni töödest.

Saadetiste hulgas leidub ka E. Jacobi poolt trükkitoimetatud prantsuse rahvusliku ooperistiili ja tolleaegse instrumentaalmuusika rajaja Jean-Philippe Rameau (1683—1764) klavessiinipalade kaheköiteline väljaanne («Pieces de Clavecin» I—II Kassel, Basel 1960—61).

Tähelepanuväärne on E. Jacobi toimetatud uusväljaanne itaalia viiulikunstniku, kuulsa «Kuraditrilleri» autori Giuseppe Tartini (1692—1770) teosest «Traité des Agréments de la Musique» 1961. Raamatus avaldatakse esmakordselt faksiimile kujul «Traktaadi» itaaliakeelne algkäsikiri. Samuti antakse E. Jacobi väljaandes «Traktaadi» esitrükis puuduv avapeatükk «Reeglid hea viiulimangu õppimiseks». «Reeglites» võetakse lühidalt kokku G. Tartini muusikapedagoogilised kogemused, mis said tänapäeva viiulimängu tehnika lähtealusteks.

Peale nimetatute on E. Jacobi raamatukogule saatnud 2 köidet Berliinis ilmunud publikatsioonist L. Euleri kirjavahetuse kohta «Die Berliner und die Petersburger Akademie der Wissenschaften im Briefwechsel Leonhard Eulers» (1961).

A. TRAAT,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu vanembibliograaf

SIDEMED TIHENEVAD

Kas voodikoht ühiselamus on minu kodu?

Sellise küsimusega algatati möödunud kuul raadios poleemikat. Vastused olid üksmeelsed — suurelt osalt sõltub kõik inimestest endist.

Järgnevad read on kirjutatud pärast kontrollreide meie ühiselamutesse.

Nagu teada, toimus novembris-detsembris Ajaloo-Keeleteaduskonna ühiselamute vaheline sotsialistlik võistlus, mille eesmärgiks oli välja selgitada parim ühiselamu ning puhtamad ja nägusamini kujundatud toad. Tulemused olid järgmised: esimeseks tulid Pälsoni tn. 23 toad 103 ja 104, teist kohta jagasid Tiigi tn. 14 toad 104 ja 111 ning Gagarini tn. 1 tuba nr. 9, kolmandaks jäid Tiigi tn. 78/80 toad 32, 71 ja 74 ning neljandaks Pälsoni tn. 14 toad 110 ja 119.

Üldiselt võis olukorraga rahule jääda. Eriti rõõmustas oma puhtusega Gagarini tn. ühiselamu. Mis aga puutub Pälsoni tn. 14 ühiselamusse, siis oli tubade üldpilt väga korratu. Tundub, et meie korralikud ja viisakad noormehed unustavad elementaarsemadki teadmised puhtusest, kui astuvad üle läve ühiselamusse. Tubades suitsetatakse, lamatakse saabastega voodis, «unustatakse» pühkida tolmu, pesta põrandat. Juba neli kuud on teada, et toidukappidesse tuleb panna vahariie, kuid selles ühiselamus on küll räägitud kurtidele kõrvadele. Aitab ühe käe sõrmedest, et üles lugeda tube, kuhu võib külaline siseneda puhastamata.

Tihti nurisetakse selle üle, et kontroll käib päevas paarkolm korda. Muidugi segab see üsna tugevasti toaelanike igapäevast elu. Ometi on kõik väga lihtne — hoia oma tuba korras ja siis pole tarvidustki silma peal hoida. Kuni ühiselamutest pole kadunud räpased toad, kasimata söögikapid, kuni iga üliõpilane pole vaadanud ühiselamus ringi peremehepilguga, ei saa piirduda ainult sanitaarpostidega (eriti siis, kui nad töötavad nii nagu Pälsoni tn. 14, kus puudub isegi graafik).

Kui üliõpilased ise ei tee, kes peab siis tulema ja muutma ühiselamud hubaseks, koduseks?

Ilu meie ümber oleneb meist endist.

L. PARTS

Kokkuvõtteid ja mõtteid

(Algus lk-l 2.)

harjutamiseks näiteks fakultatiivrühmades nii algajatele kui ka edasijõudnutele. Töötavad ka keeleharrastusringid, mis korraldavad vaidlusi, viktoriine, dramatiseeringuid, temaatilisi õhtuid jms. Nendest ringidest võivad osa võtta kõigi teaduskondade üliõpilased, kellel on selleks soovi ja aega. Tähtsam oleks luua meie üliõpilastele võimalusi erialaste võõrkeelsete ettekannete koostamiseks ning esitamiseks. Seda võiks teha kas oma õpperühmas või ka ÜTÜ liinis. Mõeldav oleks ÜTÜ võõrkeelte ringi šeflus teiste ringide üle ja näiteks vähemate konverentside korraldamine teaduskonniti, kus asjast huvitatud üliõpilased (ja ka aspirandid) võiksid oma võimeid proovida «rahvusvahelises» õhkkonnas. Samuti peaksid kõik võõrkeele õppijad ülikoolis harjutama võõrkeelsete resümeede ja kirjade koostamist.

Äsjatoimunud riigieksamitel hästi esinenud üliõpilaste vastused (näiteks inglise keele alal H. Puumaa ja V. Vensel Majandusteaduskonnast, J. Torokov matemaatikaosakonnast, V. Pällin ja A. Aaviksaar keemiaosakonnast) tõendavad, et vastava huvi ja pideva harjutamise korral on võimalik ka meie ülikoolis võõrkeeli hästi omandada. Loodame, et ühiste pingutuste tulemusena suureneb pidevalt niisuguste keeli hästi tundvate noorte spetsialistide arv.

O. MUTT,
inglise keele kateedri juhataja

Erialase teksti tõlkimisega (sõnaraamatu abiga) tulid eksaminandid hästi toime; mõnevõrra suuremaid raskusi valmistas neile aga arusaamine ühiskondlik-poliitilistest tekstidest, sest need sisaldavad rohkem tavalisele kõnekeelele omaseid idiomaatilisi väljendeid. Ka tuli nendest tekstidest aru saada sõnaraamatu abita. Seepärast oleks soovitav, et üliõpilased eksamiks ette valmistudes pööraksid rohkem tähelepanu võõrkeelsete ajalehtede lugemisele.

Enamiku üliõpilaste hääldamine oli halb, ka lugemistehnika jättis palju soovida. Tänapäeval, **kus meie eriliselt rõhutame suulist kõnet, tuleks ka võõrkeelsele lauseintonatsioonile suuremat tähelepanu pöörata.**

Ka eksami kõige raskema osaga — vestlusega — tulid üliõpilased üldiselt toime, kuigi siingi tulid nähtavale olulised puudujäägid. Oskust võõrkeelt praktiliselt kasutada omandatakse ju ainult pikaajalise ning visa töö tulemusena. Et aga osa meie üliõpilasi on õppinud veel endiste programmide järgi, siis kergendasid võõrkeelte kateedrid eksaminõudeid vestluse osas, määrates kindlaks temaatika, mille raames vestlus toimus. Sellega anti üliõpilastele võimalus end vestluseks paremini ette valmistada ja omandada selleks vajalikke sõnu ja väljendeid. Mõnel korral jättis vestlus siiski mulje, nagu poleks tegemist vaba vestlusega, vaid rohkem päheõpitud teksti jutustamisega antud küsimustele. Eriti paistis see silma Füüsika-Matemaatikateaduskonnas, kus eksami vältel mitu korda kordus sama vestlusteema «Mein Arbeitstag». Sellega kaotab aga vestlus oma tõelise mõtte: näidata, et eksaminand on omandanud oskuse kasutada võõrkeelt suhtlemisvahendina.

Saksa keele riigieksamitel ei ole seni läbi kukkunud ükski üliõpilane, kuid silma paistab vähene «viite» arv. Nii sai Füüsika-Matemaatikateaduskonnas neljateistkümnest üliõpilasest ainult üks (üliõpilane Mägi) hinde «5», kümnel oli «4» ja neljal oli hinne «3».

F. KIBBERMANN,
saksa keele kateedri juhataja

TEADAANNE

TRÜ üliõpilasi, kellel novembris—detsembris 1963. a. Vanemuise tn. 46 asuvast õppehoonest läksid kaduma pruun meeste papaaha ja mustad ning pruunid nahkkindad — novembris 1963. a. O. Lutsu tn. 2 asuvast õppehoonest musta värvi, aitpoolt kollakat värvi naistepapaaha, palume teatada Tartu Linna Miilitsaosakonda, tuba nr. 10.

EKSAMID

On ikka kõhe tunne küll päris esimesele eksamile minna, aga matemaatikaosakonna I kursuse pedagoogilise haru rahval ei tulnud julgusest ega enamasti ka teadmistest puudu. Dots. E. Jürimäe kirjutas matemaatilise analüüsi eksamil uhiuutesse matriklitesse ka «väga häid» ja «häid». Üks nendest oli Viivi Ilvesel (alumisel fotol).

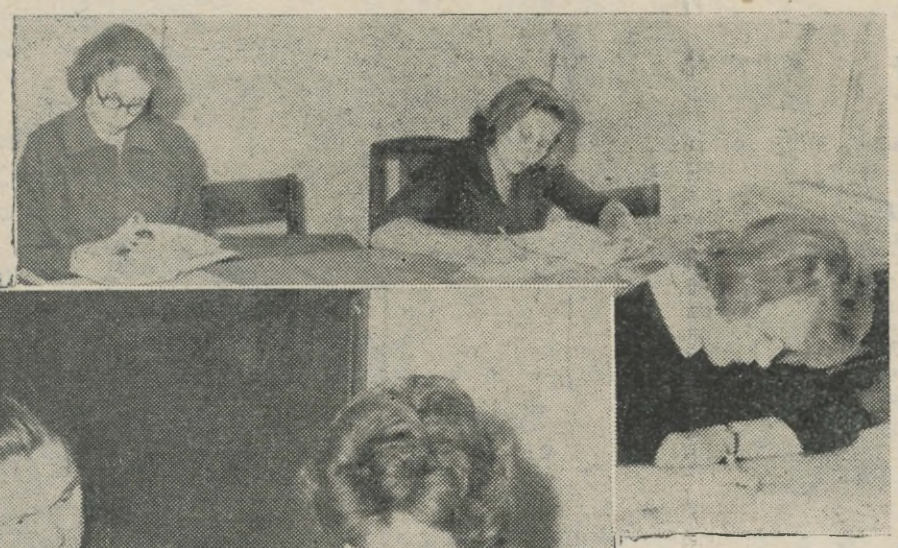

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 374. MB-00268.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 3 (578)
XVII aastakäik

Reedel, 14. veebruaril 1964

ÜTÜ uuel semestril

Eksamisessioon ja talvine vaheaeg on möödas. Õppeaasta teise semestriga algab üks tegevusrohkemaid perioode ÜTÜ elus, sest ees seisab teaduslik konverents ja ka võistlustööde esitamise tähtaeg 1. aprill pole kaugel. Seega on tööde lõpetamiseks jäänud napilt poolteist kuud. Eriti tuleb pingutada ringides, kus möödunud semestril töö ei tahtnud kuidagi hoogu saada.

Tööde konkurss toimub kolmeastmeliselt: kõigepealt üleülikooliline, siis vabariiklik ja lõpuks üleliiduline. Seni on Tartu Riikliku Ülikooli töödel vabariiklikul konkursil olnud eriline kaal — pooled rahalised preemiad (24) määrati möödunud õppeaastal meie üliõpilastele. See kohustab ka käesolevat aastal väga tõsiselt töösse suhtuma. Üleliidulisele konkursile esitatud tööd peavad olema vene keeles. Tehnilise vaeva vähendamiseks võiksid juhendajad väga tugevaid töid soovitada üliõpilastel kohe vormistada vene keeles. See on noortele teadlastele ka keele õppimise kooliks.

Teiseks tuleb tõsisemalt suhtuda üliõpilastööde kirjastamisse teaduslike kogumikena ülikooli rotaprindil. Suurem osa möödunud-aastasi konverentsitöid jäeti lihtsalt ÜTÜ nõukogu kirjastusgrupile esitamata. Liigset tagasihoidlikkust teadus ei armasta. Rotaprindiväljaanded lähevad arvesse trükis avaldatud töödena. Aspirantuuri astumisel on aga kandidaadil üheks olulisemaks nõudeks ilmunud teaduslikud tööd.

Inimese sobivus teaduslikuks tööks selgub ülikoolipäevil töötamise põhjal ÜTÜ ringides. Jaanuarikuu «Edasis» toimunud mõttevahetuses aspirantuuriprobleemi kohta jäi kõlama nõudmine, et inimesi, kes on ÜTÜ-s agarad olnud, ei tohi pärast stuudiumi silmist lasta. Selle nõudmise range täitmise puhul poleks olnud nii suurt häda «keskmistega» ja «venitajatega». Kus teaduslikud juhendajad võtavad ringide tegevust tõsiselt, kus üliõpilased lahendavad teemasid kateedri uurimiskompleksist, kus leitakse abinõusid üliõpilaste teaduslikuks virgutamiseks — seal pole karta raskusi aspirantuuri komplekteerimisel. On selge, et teadus nõuab pingutamist, loobumist laisklemisest ja unest, kuid järjekindlad võidavad. Peale teadusliku enesekasvatuse saavad sellistest üliõpilastest oma ala parimad spetsialistid.

Kasulik ja huvitav on osavõtt teiste õppeasutuste ÜTÜ konverentsidest. Enamasti toimuvad need kõikjal kevadsemestril. Et kutseid on palju, võimalusi komandeerimiseks samuti, siis ei tohi olla tagasihoidlikud ka üliõpilased ise, s. t. sõita soovijad. Võib ja on isegi soovitav väljaspool esineda eelmisel aastal valminud paremate töödega. Sõidu õnnestumiseks tuleb töö teostajail aegsasti esitada venekeelsed teesid kahes eksemplaris (üks lehekülg masinakirjas) ÜTÜ osakonnanõukogude esimeestele.

Sagedased esinemised teaduslike ettekannetega aitavad kahtlemata kaasa mõtete lihvimisele. Üliõpilaste esinemiskultuuri eest vastutavad paljuski juhendajad. Enamasti võtavad noored teaduslikes töödes eeskujuks õpetaja stiili. Siit ka põhjus, miks noortel teadlastel (nii üliõpilastel kui ka aspirantidel) eri kateedritest on suuresti lahkuminev suhtumine ettekannete kvaliteeti. Kui «keerutab» õpetaja, pole selgust ka õpilase esinemises. Ettekanded lihtsamaks, arusaadavamaks, vabamaks, võimalikult vältida mahalugemist! Illustreerida mitte arvudega, vaid diagrammidega. Ettekande vormiline külg ei ole teadusliku sisu kõrval teisejärguline. Ei tohi põlata ka harjutamisi. See, et keerukate konstruktsioonide ja rohkete võõrsõnade taga on alati sügav mõte, pole nii. Vanemate üliõpilaste hea esinemine on suureks magnetiks esimeste kursuste üliõpilastele, seepärast — väldime eemaletõukamist. Noorte üliõpilaste vähene kaasatõmbamine ringide töösse on aga enamasti juhendajate süü. Ei tohi alaväärtistavalt suhtuda! Teadmised üksi teadust ei tee, vaid eelkõige on vaja töökäsi. Tuleb leida kõitvaid teemasid, mis noori julgustaksid, veel parem on aga lülitada nad intensiivsesse kollektiivsesse uurimistöösse. See, et suurest huvist teaduse vastu kateedrisse tulnud noort üliõpilast sunnitakse üks kuni kaks aastat pealt kuulama või ainult referaate tegema, on kuritegu. Sellega me kasvatame neis passiivsust. Siin on põhjus, miks mõnedes küllalt arvulistes ringides on teaduslik produktsioon kesine.

On olnud juttu, et teaduslikult tugevate ja intensiivsete kateedrite juures on ka aktiivne, hea produktsiooniga ring. Teadusliku töö juhendamine pole mitte ÜTÜ nõukogu ülesanne, vaid eelkõige kateedrite kohustus. Vaatamata rahuldavatele aruannetele, ei võta mitmete kateedrite juures kõik õppejõud osa üliõpilaste ringi juhendamisest. Miks meie ülikooli juures töötab halvasti filosoofiaring? On teada juhtum, kus filosoofiakateedrisse tulnud grupp ajaloo-osakonna üliõpilasi saadeti rahulikult minema. Miks? Kas nooruse (?) tõttu? Kuigi progressi on märgata, jätab ühiskonnateaduste ringide töö veel palju soovida. Ühiskonnateaduste kateedrite töö üliõpilaste teaduslikul juhendamisel oli arutlusobjektiks ka viimasel vabariiklikul ÜTÜ nõupidamisel.

26.—28. märtsini toimub Tartu Riikliku Ülikooli ÜTÜ XIX konverents. Kutsed on saadetud enamikule NSVL ülikoolidele ja paljudele instituutidele. Eelkõige on aga konverentsi tööst kutsutud osa võtma kõik meie omad noored ja arenevad teadlased-üliõpilased.

Seniks aga optimistlikku meeleolu ja jõudu tööle!

L. ALLIKMETS,
ÜTÜ nõukogu esimees

Kuuba-reisilt

Möödunud esmaspäeval jagas sm. M. Laosson tartlastele oma Kuuba-reisi muljeid.

Kolme tunni jooksul kuulati Tartu Kirjanike Majas ettekandeid ja huvitavaid tähelepanekuid Vabaduse saarest, peamiselt aga kohtumistest sealsete lihtsate ja sõbralike inimestega.

Sm. M. Laossonile ja A. Annistile, kes samuti sellesse turismigruppi kuulus, esitati palju küsimusi.

L. SEPPEL

LOE:
lk. 2. Dekaanid möödunud semestrist

«RAEKOJA», «NARVAMÄE», «KIVISILLA» — NEED ON APTEEKIDE NIMED. TIIU ALLANDI JA ENN KANTER ON KAKS NENDEST 23-st VIIMASE KURSUSE FARMATSEUDIST, KES NÄDAL TAGASI TEGID ALGUST PEAAEGU KOGU SEMESTRIT HAARAVA PRAKTIKAGA, ÜKS RÜHM TÖÖTAB TARTU ÜLALMÄRGITUD «ROHUPOODIDES», TEINE TALLINNA KONTROLLANALÜÜSI KESKLABORATOORIUMIS. MÄRTSIS OSAD VAHETUVAD.

DIPLOMITENI ON VEEL VEIDI, VEIDI...

FOTOL: TIIU ALLANDI, ENN KANTER JA APTEEGI JUHATAJA ASETÄITJA K. KAASIK.

Tulevane arst, õpi teistelt ja tee ise!

HILJUTI toimus Moskvas ÜLKNÜ Keskkomitee korraldusel NSV Liidu kõrgemate meditsiiniõppeasutuste komsomolibüroode sekretäride ja NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi ühine seminar-nõupidamine. Konverentsist võtsid osa 86 kõrgema meditsiiniõppeasutuse komsomolibüroode sekretärid. Avaettekanne oli NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi kaadriteosakonna ülemalt A. Šišovilt. Esinesid veel NSV Liidu tervishoiuminister S. Kurasov, ÜLKNÜ Keskkomitee sekretarid M. Zuravljova ja V. Orjol jpt.

MEIE veendusime nõupidamisel, et oleme oma komsomolitöös enamikust Liidu kõrgematest õppeasutustest kahe-kolme aasta võrra taga. Mitmed probleemid, millega meie pole suutnud seni toime tulla, on mujal ammu lahendatud. Võti meie töö parandamiseks on minu arvates tervishoiuminister S. Kurasovi sõnades: «Iga õppeasutus peab oma asjadega ise hakkama saama. Meie õpetama ei hakka, kuidas teha. Tehke ise julgemini, nii et parem saab!»

MITMED sonavotjad rõhutasid, et õppeasutustel on vaja ette valmistada arste-spetsialiste kõige laiemas ja paremas mõttes — arste-ühiskonnategelasi, kes oleksid suutelised kasvatama ka uut tõeliste arstide põlvkonda.

Palju tähelepanu pühendati stomatoloogia- ja farmaatsiaalase töö parandamisele: praegu on kaadri kvalifikatsioon veel liiga madal.

M. Žuravljova rääkis arstiteaduse ja matemaatika seostest. Milline diagnoosimise- või ravimeetod on ühel või teisel juhul parim, seda saab kõige täpsemini teada matemaatilise meetodi abil. Fakultatiivkursused farmakoloogias, küberneetikas jm. aitaksid palju. Käesoleval aastal tahetakse neile suuremat tähelepanu pöörata.

EI TOHI alahinnata ettevalmistuskursuste osa üliõpilaskandidaatide valimisel. Need kursused kuulugu iga kõrgema õppeasutuse tööplaani. Kõrgemad õppeasutused, haiglad ja koolid olgu pidevalt kursis üksteise eluga. Näiteks Lvovi instituudil on side enam kui 40 komsomoliorganisatsiooniga. Jaroslavlis õpetatakse kahes keskkoolis meditsiini. Meie vabariigis ei leidu ühtki kooli, kus tootmisõpetuseks oleks meditsiin. Ettevalmistuskursused töötavad peamiselt ühiskondlikel alustel, tihti üliõpilaste juhendamisel.

ÜLIÕPILASTEL on oma õppeasutuse töös öelda vägagi kaaluv sõna. Mitmel pool on loodud ühiskondliku dekaani ametikoht. Ühiskondlikeks dekaanideks on üliõpilased.

Kišinjovi ja Rostovi instituudid on õppedistsipliinis välja töötanud range korra. Eeskujulikke üliõpilasi premeeritakse. Ühiskondlikult passiivseid ja korrarikkujaid ei päästa eksmatrikuleerimisest või ühiselamust väljatõstmisest ka hea õppeedukus. Kõrgendatud stipendiumgi võidakse ära võtta. Loengutest osavõttu kontrollib kursusevanem. Rühmavanemad esitavad talle puudujate nimekirja. Dekanaat on loengudistsipliini kontrollimise täielikult üliõpilaste hoolde usaldanud. On saavutatud 100%-line osavõtt hoogtööpäevakutest. Kõik see näitab ühiskondliku arvamuse suurt tähtsust.

HÄSTI on korraldatud suhtlemine ühiskonnateaduste kateedritega. Komsomolikomitee ja kateedrite ühised nõupidamised toimuvad vähemalt kord semestris.

KOMMUNISTLIK liikumine on saavutanud suure ulatuse. Kokkuvõtteid tehakse iga nädala lõpul.

ÕPPEPLAANIDESSE ei tohi suhtuda dogmaatiliselt. V. Bovokovski Tervishoiuministeeriumist ütles: «Programm on ainult skeem — nii ja nii palju tunde on nakkushaiguste loenguid, nii ja nii palju midagi muud. Mida seal just lugeda, see on aga õp-

(Järg lk-l 2.)

Sõpruskohtumine Uraali Riikliku Ülikooliga

Hiljuti toimus TRÜ sportlikel võimlejatel esmakordselt sõpruskohtumine kauge Uraali Riikliku Ülikooliga. Ei olnud mingit ülevaadet sellest, kui tugevad on meie konkurendid. Teadsime ainult, et Svedlovskist on välja kasvanud hulk silmapaistvaid võimlejaid. See eeldas sõpruskohtumises igal juhul pingsat konkurentsi.

TRÜ võimlejad suutsid seekord edukalt seostada eksamisessiooni treeningutega, esinesid suure võidutahtega ning saavutasid hinnatava võidu külaliste üle.

TRÜ võistkond võitis 506,91 punktiga URÜ 488,16 punkti vastu, kusjuures võidukad olid nii meeskond kui ka naiskond. Ka individuaalselt kuulus enamik esikohti meie võimlejatele. Nii oli meistrijärgus naistele võidukas E. Peebo. Meistrikandidaadi järgus naistele olid paremad: 1. E. Mendik (TRÜ) 35,45 punkti, 2. N. Privalova (URÜ) 35,40 punkti 3. A. Mägi (TRÜ) 35,05 punkti.

I järgus naistele: 1. R. Ots (TRÜ) 35,15 punkti, 2—3 jagasid M. Hripun (URÜ) ja H. Raba 34,50 punkti.

Meistrikandidaadi järgus meestele: 1. A. Joon (TRÜ) 53,0 punkti, 2. T. Haviku (TRÜ) 51,90 punkti, 3. A. Maaroos 50,0 punkti. I järgus meestele olid kolm tugevamat (URÜ) võimlejad: 1. V. Jagodin 2. V. Kontratjev ja 3. B. Puzanov.

Peamine ei ole sellistel sõpruskohtumistel muidugi, kes võidab või kes kaotab, peamine on see, et tugevnevad sidemed teiste vennasvabariikide üliõpilaste ja õppejõududega, et me saime juurde hulga häid sõpru.

Et muuta sõpruskohtumised traditsioonilisteks, kutsusid meie uued sõbrad kaugest Uraalist meid eeloleval suvel vastukülaskäigule Sverdlovskisse.

H. ELKEN

Mida me kuulsime MOSKVA LINNAS

Kui meie, s.t. vanemõpetaja H. Piirimäe ja allakirjutanu, Moskvas Tallinn—Moskva kiirrongi soojast vagunist välja astusime, siis tundsime end ühes asjas olevat väga sarnased sm. Fidel Castroga. Nimelt tekkis hetkeks kange igatsus subtroopika järele, sest Moskva pakane tundus pärast Tartu kroonilist sula päris talumatuna. Peagi küll harjusime, kuid enne sai ühe mehe kõrv siiski mõneti kannatada.

Vaatamata mainitud ja ruumi puudusel siin mainimata jäänud raskustele täitsime igati edukalt meile pandud ülesande — osa võtta üleliidulisest kõrgemate koolide nõupidamisest ajaloo abiteaduste ja arhiivinduse õpetamise küsimustes. Konverents andis hea ülevaate nimetatud distsipliinide õpetamise olukorrast mujal. Nii mõndagi kasulikku panime kõrva taha ja omalt pooltki võisime soovitada üht-teist. Nii leidis üldist poolehoidu sm. Piirimäe seisukoht arhiivinduse kursuse vajalikkusest kõigile ajalugu õppivatele üliõpilastele. Seda praegune tüüpplaan ette ei näe ja seetõttu seda paljudes ülikoolides ka ei õpetata. Muidugi oli väga meeldiv kuulata, kuidas üks oraator teise järel (aga neid oli nii 30 ringis) rõhutas ja põhjendas nende ainete tähtsust, mida meie õpetame ja mis mõnda aega on olnud eb6igelt surutud ajalooteaduse perifeeriasse.

S. VAHTRE
(ajaloo-osakonna seinalehest)

J. Saarma meditsiinidoktor

10. veebruaril kell 14 kaitses sm. J. Saarma I. N. Pirogovinimelises II Moskva Meditsiiniinstituudis oma väitekirja. Väitekiria teema oli järgmine: «О действии инсулинового лечения на анимальную и вегетативную нервную систему больных скизофренией».

Ametlikud oponendid olid: O. V. Kerbikov, meditsiiniakadeemia tegevliige, meditsiinidoktor N. V. Sostakovitš ja meditsiinidoktor S. Sibul.

Sm. J. Saarmale otsustati anda meditsiinidoktori kraad.

TRÜ parteikomitees

10. veebruaril arutati EKP TRÜ Komitee koosolekul õppe- ja kasvatustööd Kehakultuuriteaduskonnas. Nii teaduskonna dekaani dots. F. Kudu kui ka küsimust ette valmistanud komisjoni aruannetest selgus, et vaatamata mitmetele hinnatavatele saavutustele kaadri ettevalmistamisel esineb teaduskonna õppe- ja kasvatustöös veel palju puudusi. Sama märkis ka enamik koosolekul sõnavõtnud seltsimehi. Soovida jätab õppedistsipliin. Nõrk distsipliin tingib madala õppeedukuse — eeskätt just teoreetilistes ja üldainetes. Üliõpilaste hulgas esineb vastutustundetust ja passiivsust nii ühiskondlikus kui teaduslikus töös. Selle põhjuseks on vähene nõudlikkus, samuti õppe- ja kasvatustöös domineeriv ühekülgsus, mille tõttu pannakse pearõhk heade sportlaste ettevalmistamisele ja spordipedagoogide kasvatamine jäetakse teisejärguliseks ülesandeks. Pole harvad juhtumid, et teaduskonna lõpetanud ei seisa treeneritena-kasvatajatena ja õpetajatena oma ülesannete kõrgusel.

Ülikooli parteikomitee kohustas Kehakultuuriteaduskonda õppe- ja kasvatustööd parandama. Muuhulgas pidas parteikomitee vajalikuks, et treenereid ja kehakultuuriõpetajaid valmistataks edaspidi ette diferentseeritult, kutsealaseid erinevusi arvestavate õppekavade alusel.

Samal koosolekul arutati läbi ja kinnitati parteikomitee, tema sektorite ning üleülikoolilise partei- ja riigikontrolli kaastöögrupi tööplaanid alanud semestriks.

Loogika- ja psühholoogia-kateedri kogemusi

Loogika- ja psühholoogiakateeder sai möödunud semestril esimesi kogemusi programmeeritud õpetamise ja õpetava vahendi kasutamisel loogika üldkursuses. Kateedris programmeeriti ülesannete näol rakenduslikult seisukohalt kõige tähtsamat osa — järeldusõpetust, kusjuures taotleti senisest paremat teooria ja praktika seost. Ülesanded programmeeriti igale üksikküsimusele kuuest võimalikust vastusest ühe õige valiku printsiibil. Programmeeritud ülesanded koostas õp. K. Toim. Ülesannete lahenduste **kontrollimise** ja aine vastavaid seaduspärasusi õpetava vahendina kasutati vanemlaborant. H. Kosenkraniuse poolt valmistatud perfotahvlit, mis iga ülesande lahendamise järel võimaldab otsekohe teada saada, kas ülesande lahendus või otstarbe valik on õige või väär.

Ülesanded olid rühmitatud 20 küsimuse kaupa. Töös ilmnes, et 20-ülesandelisest pensumist jätkus keskmiselt üheks tööpäevaks. Võrreldes tavalise praktilise loogikatunniga on see arv märgatavalt suurem. Igas rühmas leidus rida üliõpilasi, kes oma tööülesande lahendasid märgatavalt kiiremini kui teised. Oli ka tunduvalt mahajääjaid. See on tähtis fakt, mida tavalises õppetöös ei saa täiel määral arvestada. Õppejõud kohaneb rühma keskmisega ja nii on sageli tulemuseks, et võimekamad saavad vähe, vähem võimekad aga rohkem kui suudavad omandada.

Programmeerimisel ja tehnilise õppevahendi kasutamisel olid järgmised eelised:

1. Üliõpilased töötasid individuaalselt ja pidasid aine omandamises neile isikupärast tempot. Ühelt ülesandelt teisele siirdumine toimus lünkadeta ja ka võimekad üliõpilased olid tööga kindlustatud.

2. Ülesannete esitamise uus metoodiline võte võimaldas nende lahendamist erinevatest seisukohtadest lähenedes. Näiteks võis üliõpilane vähese ettevalmistuse korral lähtuda ka vahendis antud õigest vastusest ja seda põhjendada õpiku või konspekti vastavate andmetega. Nii olid tööga kindlustatud needki, kes ei olnud õppinud. Õige vastuse otsimise ulatust aga registreeris tahvel, võimaldades nii ka aine omandamise määra **kontrollimist.**

3. Uue õppevahendiga töötamine arendab üliõpilaste abstraktset mõtlemist üldistuste tegemise ja seaduspärasuste rakendamise näol. Seaduspärasuste rakendamine on aga nii loogikas kui ka teistes teadusharudes põhilise tähtsusega.

4. Tööst uue õppevahendiga olid üliõpilased erakordselt haaratud. Aine süvendaval omandamisel seati (eriti Õigusteaduskonna I kursusel) eesmärk saada ülesannetele eksimatult õiged vastused. See arendas ettevaatust ja täpsust, kõigi väärade võimaluste eest hoidumist.

5. Uue metoodilise võtte ning uue õppevahendi kasutamine kaugõppesessioonil näitas selle otstarbekust eriti loogika rakenduslikku osa omandamise kindlustamises.

6. Heade tulemustega on uut õppevahendit kateedri õppejõudude poolt kasutatud ka individuaalsele konsultatsioonile ilmunud üliõpilaste juures, kes õppides võivad otseselt veenduda, mis määral nad on ainet omandanud.

Kuigi programmeerimise ning uue tehnilise seadme rakendamine kateedris ei toimunud teaduslike üldistuste tegemise kõigi tingimuste range arvestuse juures, võib siiski kokkuvõtvalt kinnitada, et uue õppemeetodi rakendamine õigustab end ka kõrgema kooli töös, seda eriti ainete alal, mille seaduspärasused on kokkuvõtvalt reeglite ning seaduste näol formuleeritavad. Kontsentreerides aine omandamist põhilistele küsimustele ja seostades teooriat selle rakendusega, on ette näha, et programmeeritud ainete alal õpetavat tehnilist vahendit kasutades on võimalik kindlustada senisest paremaid teadmisi.

A. PÄRL,
loogika- ja psühholoogiakateedri juhataja

Ei maksa arvata, et nad — Kehakultuuriteaduskonna I kursuse üliõpilased — suusatada ei oska, kui kolmeks nädalaks Käärikule suusalaagrisse sõidavad. Ka seda ala võib mitut moodi tunda: kas diletantlikult suusalaudu lumel vedada või põhjaliku teoreetilise õppuse baasil stiilipuhtalt igat liiki samme ja tõukeid teha. Korralikul suusatajal ja pealegi inimesel, kes seda kunsti hiljem teistelegi õpetama hakkab, on isegi psühholoogia tundmine vajalik. Selles osas valgustab suuskureid sm. U. Siimann.

Tulevane arst...

(Algus lk-l 1.)

pejõudude eneste asi ning sõltub kohapeal esinevatest haigustest ja oludest.»

SENI pole küllaldast tähtsust omistatud asjaolule, et hea arst peab tundma ka võõrkeeli, et olla kursis välismaa arstiteadlaste saavutustega. Võõrkeelte õpetamist tuleb parandada. Mitmed Euroopa ja Aafrika riigid ning USA on teinud ettepanekuid spetsialistide vahetamiseks. Meie arstiteadlased peaksid sagedamini külastama välismaa kolleege. Neid häid mõtteid teoks tegemast on tihti takistanud keeltebarjäär. Alžeeria näiteks tegi ettepaneku, et saadaksime sinna 600 oma spetsialisti. Ei suudetud aga leida nii palju häid arstiteadlasi, kes oskaksid prantsuse keelt.

ÕPPEASUTUSE töö näitajaks on tema lõpetajate teadmised ja tööoskus. Meditsiini õpetamine kõrgemates õppeasutustes korraldatakse ümber. Kavatsetakse seada nii, et 6 aastat oleks õppetööd ja pärast seda 2—2,5 aastat praktilist eriala omandamist spetsialiseeritud haiglates. Pärast seda suunatakse arstid juba tööle rajoonidesse ja linnadesse.

ET ÜLIÕPILASED omandaksid paremini tööoskuse, selleks kasutatakse mitmesuguseid abinõusid. Mitmetel instituutidel on linna asutustes ja ettevõtetes ühiskondlikud arstipunktid, kus töötavad üliõpilased (Kišinjovis, Tomskis, Rostovis, Sverdlovskis jm.). Arstipunktis on iga päev 1—2 üliõpilast — kuni IV kursuseni need, kel on velskri eelharidus, hiljem kõik. Punkti sisseseade ja ravimid ostab ettevõte. On organiseeritud ühiskondlikel alustel töötavaid lasteaedu ja polikliinikuid (Rostovis, Lvovis). Ka seal töötavad üliõpilased. Jerevanis asub ühiskondlik meditsiinitehnikum, mis tänavu annab esimese lennu. Tehnikumil on meditsiinikeskkooli õigused ja direktoriks on VI kursuse üliõpilane.

KÕIGES selles, mis meie kolleegid on ära teinud, leidsime palju õpetlikku ja kasulikku ka endale.

L. KARU,
ELKNÜ TRÜ Arstiteaduskonna büroo sekretär

UUSI ÕPIKUID

Jaanuarikuus ilmusid TRÜ kirjastusgrupi väljaandel järgmised õpikud ja õppevahendid:

A. UUSTAL, «Rahvusvaheline õigus. II osa. 84 lk. INTONATION OF COLLOQUIAL ENGLISH. Practical Handbook. 63 lk.

V. FAINBERG ja I. VEERMA, Sünnitusabi fantoom. II osa. 108 lk.

O. LUMISTE, Geomeetria alused I. 160 lk. TEXTS FOR MEDICAL STUDENTS. Koostanud A. Kriit. 235 lk.

TEXTS FOR ATHLETES. Teine väljaanne. Koostanud K. Loo. 81 lk.

Dual-Channel Exerises to «MEET THE PARKERS». Koostanud O. Haas. 82 lk.

H. VALGMAA, Võimlemise terminoloogia. 95 lk.

LINGUAPHONE DEUTSCHER KURSUS. 155 lk.

LINGUAPHONE COURS DE FRANCAIS. 144 lk.

XIX—XX SAJANDI VÄLISKIRJANIKKE VI. Valik XIX sajandi luulet. Koostanud V. Alttoa ja L. Kaljuvee. 152 lk.

LEICHTES DEUTSCH. Phonetische Übungen und Lesestücke. 13 lk.

Raamatud on müügil kioskis ülikooli peahoones ja TRÜ kirjastusgrupis (Tartu, V. Kingissepa tn. 18, III korrus), kuhu võib adresseerida ka tellimused kirjastusgrupi väljaannete saamiseks lunamaksuga.

Dekaanid möödunud semestrist

F. KUDU.
KEHAKULTUURITEADUSKOND

Sessioon läks keskmiselt. Võrreldes varasemaga on tänavune IV kursus nõrk. «Viitele» sooritas eksamid ainult Rutt Luisk. Ülejäänutel esines kaunis keskmisi hindeid. Mida nooremad kursused, seda paremaks muutub õppeedukus. Teisel kursusel on asi juba parem ja «viiemehi» rohkem: Valdeko Bärengrub, Malle Raiend, Milda Matikainen, Marje Palge ja Sirje Saarik.

Tänavune I kursus aga rõõmustab tõsiselt. 13 üliõpilast sooritasid sessiooni väga hästi. Nende hulgas on kaksikõed Helgi ja Aili Mägi, Saima Saaremets, Jaan Rummo, Avo Luuk jt., 25-l üliõpilasel aga olid ainult «head» ja «väga head». 42 on neid üldse, kuid kogu suhtumine õppetöösse ja treeninguisse paistab praegu olevat väga tubli. Peaks neil visadust jätkuma kogu ülikooliaja vältel.

H. SIIGUR, PRODEKAAN.
MAJANDUSTEADUSKOND.

I kursusel annab tunda ajapuudus. Kes päeval töötavad, need ei suuda kõike ettenähtut omandada. Kel aga on staaž, neil on jälle keskkooli lõpetamisest nii palju möödas, et unustamine mängib siin oma osa. Üldiselt tuldi siiski sessiooniga toime. Kursuse keskmine hinne on nii rahanduse kui ka kaubanduse erialal 3,7. Edasi on järjekord niisugune; III kursus — rahanduse eriharus 4,0, kaubanduses 3,9, IV kursus — rahanduses 4,0, kaubanduses 4,3; II kursus — rahandus 4,4, kaubandus 4,4.

Eriti hinnatavad on neljanda kursuse tulemused. See on 10,5-kuise pika praktika eelne semester ja peaaegu kogu ülikooli teoreetiline kursus lõpetatakse nüüd. Semestri vältel sooritasid kaubanduse eriala üliõpilased 7, rahanduse eriala üliõpilased 8 eksamit. Nende hulgas oli ka riigieksam võõrkeelest, eksamid sise- ja nakkushaigustest ning kirurgiast.

Suurimaid raskusi valmistas dialektiline materialism, keskmised hinded kaubanduse III 3,3 ja rahanduse III koguni 2,9. Kõige paremini sooritasid rahanduse eriharu II kursuse üliõpilased eksami kõrgemas matemaatikas, keskmine 4,6, ja IV kursus meditsiinieksamid, keskmine samuti 4,6.

Teaduskonna parim on kaubanduse eriharu II kursus, kes taotleb kommunistliku õpperühma nimetust. Õppeedukuse keskmine on küll ka rahanduse II 4,4 nagu kaubanduselgi, kuid viimasel on õppedistsipliin tunduvalt parem.

ÕIGUSTEADUSKOND.

Kõige edukam oli IV kursus, keskmine 4,64. Enn Markvart sooritas kõik eksamid «viitele». II kursusel oli keskmine hinne 4,2. (Väga hästi vastasid Aare Kutsar ja Asta Liivak), I kursusel — 4,17. («Viiemehed» Mari Kapral jt.). III kursusel oli keskmine hinne 4,08. Maksimaalseid teadmisi näitasid siin Mati Eisler ja Jaak Kaarma.

H. MIIDLA. BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND.

Sessioon läks üldiselt hästi. Eriti tubli oli bioloogiosak. V kursus. Tervelt 6 üliõpilast 20-st andsid oma parima (Heino Hein, Mari Reitalu, Jaan Toom jt.). Ka geograafiaosak. V kursus oli tubli: parimad olid Tiiu Liblik, Hela Raudsepp ja Ago Jaani, kelle õpinguraamatusse kirjutati kõik «väga head». Ka nooremad, Aasa Lepisto ja Kristjan Riiet geoloogiaosakonna II, Peeter Karing ja Ain Sambla geograafiaosakonna II, Maie Reinlo geograafiaosakonna I ja veel mitmete teiste teadmisi mõõdeti ainult maksimaalsete hinnetega.

Meil on alati olnud raskusi esimeste kursustega. Üheks suuremaks komistuskiviks on aastaid olnud keemia. Tänavu sügisel oli kontingent küll kehv ja kartsime kõige halvemat, kuid sessioon näitas, et harilik läbikukkunute protsent (50) on vähenenud 25%-ni. Millest siis selline edu? Võtsime üliõpilased algusest peale nii-öelda pihku. Vanemõpetaja Lembit Suit, kursuse juhendaja, kursuse kolmik, dekanaat — igaüks võttis oma ülesannet tõsiselt. Üliõpilastel on nüüd hoopis teine suhtumine ainesse, nad on omandanud selle nii vajaliku asja — oskuse töötada. Üksinda jäetuna oleks aga kõik isevoolu teed läinud.

ÜET

ÜET RÜHMAVANEMATE KOOSOLEK

Teisipäeval olid komsomolikomitees koos ÜET rühmavanemad. Arutati P. Järve ettepanekut moodustada rühmavanemate alaline aktiiv, kes hakkab regulaarselt iga kahe nädala tagant koos käima. Räägitakse distsipliinist, analüüsitakse ühe või teise rühma tööd, vaetakse puudusi ja katsutakse leida abinõusid nende kõrvaldamiseks.

ÜET TEATED:

TEISIPÄEVAL, 18. VEEBRUARIL kell 15 toimub Kingissepa tn. 19, III korrusel, aud. 1 ühiskondliku autoinspektori kutse taotlejate koosolek ja samas kell 16 ühiskondliku auto-motospordi kohtuniku kutse taotlejate koosolek.

Arutatakse läbi kevadsemestri tööplaan ja määratakse tööajad.

Tähelepanu! Pange tähele, et 18. veebruaril 18.00 algavad MOOTORRATTAJUHTIDE KURSUSED!

Soovijate registr. ja tööaegade määramine toimub Kingissepa tn. 19, III korrus audit. 1.

Ootame osavõttu!

2 Tartu Rüklik Riilikool

ELLEN HANSEN

Meie vanarahva esemeline pärand, selle väline köitvus ja sisemine veenvus on ammendamatuks kunstiallikaks ka tänapäeval. Külastades tarbekunstnik Ellen Hanseni tööde valiknäitust kunstimuuseumis, näeme, et kaasaegselt isikupärane rahvakunsti tunnetamine on andnud kõrge teostuskultuuriga, laiahaardelise temaatikaga ning tunderikkaid kunstitöid.

Ellen Hanseni lähenemislaadi oma erialale — tekstiilikunstile — võiks nimetada maaliliseks. Seda eriti vaipade osas. Õpingute ajal kootud vaibas «Ilo» (1947) on tonaalseid, pehmeid üleminekuid. Äärekiri viitab rahvalaulule «Enne ma une unustan, kui et ma ilo unustan». Kunstnikul tiheneb seos etnograafiliste ainetega 1953.—1958. aastani valmistatud vaipades (I tuba), kus domineerib põikitriip ja geomeetriline rahvuslik ornament. Sellega seoses kasutab Hansen kas pehmeid nagu looduslike värvainetega saavutatud toone (vaip «Usi») või ka rahvakunstile omast erku punast koos teiste kõlavate põhivärvidega («Muhu»). Selle perioodi tuntumaid vaipu on «Rahvuslikud nukud», mis teiste hulgas 1958. a. Brüsseli maailmanäituselt tõi ENSV Kunstitoodete Kombinaadile kuldmedali.

Ellen Hanseni viimaste aastate rüijuvaipades haarab sellele tehnikale omane maalilisus. Vaiba «Anseküla» (esik) pehme kõla sõltub valitud punase ja musta duetist. Järgnevalt kasutab kunstnik külmi varjundirohkeid toone, kombineerides ühtlasi mitmeid eri efekte andvaid materjale, nagu vill, lina, siid. Valkjad, jääsinised ja karged sini-rohelised meenutavad vaipades «Sula» ja «Kolmik» V. Ormissoni toonilähedaste värvide gammat (II tuba). Fantaasiarikaste kompositsioonide nimetused avavad lakoonilise, üldistatud motiivikäsitluse. Must-valge kontrast iseloomustab mitmeid vaipu («Süda», «Koonal»). Roomlaste reljeefikunsti poolt jäädvustatud seitsmeharulist küünlajalga on Hansen kujutanud suurelt kogu vaiba pinnal kahes eri tehnikas (III tuba). Rüiju erk-roosade, lillakas-punaste, lillade ja sinilillade värvitoonide tuleline kuma haarab vaatlejat vaibas «Lõõsk». «Varjus» on võbiseva valguse mulje saavutatud villpõimega.

Huvitavamaid Hanseni narmasvaipu on eriliste toonidega «Öö»: selle astronoomilist motiivi kujundavad salapärased tume-lillad ja sinakasrohelised.

Kujutavate ainete üldistav lihtsus, meeleolu rõhutav värvigamma, viimase maksimaalne kasutamine väljendusvahendina — see on kunstiliselt määrav Ellen Hanseni tehnilise meisterlikkuse kõrval. Tema tekstiilikunst haarab ka kangaid. Kootud kangaste areng on suundunud tihedalt detailse mustriga kaetud pinnast («Viisnurk» 1953) suurte rahulike kujunditeni («Kannel» 1962), kusjuures sageli esineb pleegitamata linase toon ühe komponendina. Pidulikult tõsine on sinkjas-pruunikaga kootud kangas «Gooti».

Hanseni trükitud dekoratiivkangaid iseloomustab suurejooneline, geometriseeritud lihtsus ornamendis («Triibud», «Iris», «Kalake») ja elurõõmus, tugev koloriit.

NIINA RAID

Aeroionisatsiooniprobleemid

Erinevate teadusharude side ilmnes selgesti Leningradis toimunud üleliidulisel ionisatsioonialasel konverentsil, kus arstid, bioloogid, veterinaarid, pedagoogid, sportlased, geoloogid, füusikud ja keemikud arutasid, kuidas saab ionisatsiooni kasutada hügieenis.

Õhk sisaldab nii positiivse kui negatiivse polaarsusega aeroioone (elektroaerosoole). Mägijõgede ja koskede läheduses asuvate kuurortide õhk on enamasti tugeva negatiivse polaarsusega, tavalistes atmosääritingimustes on vähene ülekaal positiivsetel ioonidel. Mõlema polaarsusega ja erineva liikuvusega aeroioone leidub ka siseruumides. Tööstuskeskustes, kus õhk saastunud, on aeroioonide kontsentratsioon õnnus väike, rikkalikult esineb elektriliselt laetud polemisprodukte — tahma jms. Niisugune nn. raskete ioonide poolest rikas õhk on elavale organismile kahjulik.

Ülalmärgitud nõupidamisel puudutati põhiliselt ionisatsiooni profülaktika ja hügieeni küsimusi ning ionisatsiooni ravitoimet. Kuulati ja arutati läbi ligi 100 ettekannet. Tartu Riiklik Ülikool esitas 12 tööd (E. Siirdelt, E. Raudamilt, H. Vahterilt, J. Reinetilt, P. Prüllerilt, H. Tammetilt, J. Elgaselt jt.). Tartu teadlaste uurimused said oma ulatuse ja sügavuse poolest üldise tähelepanu osaliseks. Eriti positiivsena märgiti meie arstide ja füüsikute koostööd nimetatud probleemi uurimisel. E. Raudam ja J. Reinet olid kasutusele võtnud ioniseeritud hapniku. Positiivse efekti andis negatiivse ionisatsiooniga hapnik: see laiendas naha veresooni, soodustas närviimpulsside kulgu, vähendas peavalu, soodustas rahulikku und. Poliomüeliidihaigetel hoiti selle abil ära vasomotoorsed ja vegetatiivsed häired ja kiirendati lihaste jõudluse taastamist.

E. Siirde selgitas bipolaarse (negatiivse ja positiivse) ionisatsiooni füsioloogilist toimet. E. Siirde järelduse kohaselt ei ole positiivsel ja bipolaarsel ionisatsioonil ravis sellist täpsust kui negatiivsel ionisatsioonil.

Nõupidamisel tutvustati ka uusi uurimismetoodikaid ja aparatuuri. Tartu füüsikute konstrueeritud uus aparatuur võimaldab trükikodades ja tekstiilitööstuses tekkiva elektrostaatilise laengu neutraliseerimist (J. Reinet ja J. Elgas).

H. Tammeti ja J. Salmi metoodika suurte ruumide ioniseerimisel avab uued võimalused ionisatsiooni moju uurimiseks vahetult tööprotsessis ja spordis.

Konverentsil vaadeldati mõtteid ionisatsiooni füsioloogiliste toimemehhanismide üle, mida praegu uuritakse NSV Liidu Teaduste Akadeemia Eksperimentaal-Meditsiinilises Instituudis D. Birjukovi juhendamisel. Ettekandjad näitasid, et ionisatsioon muudab retseptorite tundlikkust ja et ioonide neeldumine toimub peamiselt ülemistes hingamisteedes. Aerosoolide füsioloogiliste toimemehhanismide üksikasjaline tundmine võimaldab suunata ja reguleerida ionisatsiooni toimet elusorganismidele. Selle saavutamiseks annavad Tartu teadlased oma panuse ka edaspidi, jätkates koostööd kompleksse uurimistegevuse näol.

Õ. REINTAM

Evi Hansumäe, paragrahvid ja korvpall

Kaks aastat tagasi astus TRÜ Õigusteaduskonda Evi Hansumäe. Juba abituuriumis unistas ta juristi elukutsest. Vahepeal oli ta küll tööl korvpallitreenerina Paide Laste Spordikoolis, kuid siis võitis soov astuda Õigusteaduskonda. Eeskujuks õppetöös ja elus on saanud talle loosung: «Juristil peavad olema kuum süda, selge pea ja puhtad käed.» (F. Dzeržinski järgi). Hiljuti lõppes tema kolmas eksamisessioon. Hästi nagu eelmisedki, alla «nelja» ei vastanud kordagi. Praktikaga aitab aga käsikäes sammuda töötamine ühiskondliku abina Tartu Linna Prokuratuuris.

Teaduskonna spordiorganisaatorina on Evi Hansumäel suur osa selles, et ülikooli spartakiaadil ollakse koos majandusteadlastega liidripositsioonil.

Evi Hansumäe armastab lugeda, käia teatris ja kuulata muusikat. Einari Koppelit Tõrsina Petersoni näidendis «Olen 30-aastane» ja Ülo Vilimaad Paganinit tantsimas vaataks ta ikka ja jälle; parimatest filmidest meenuvad esmalt «Hüljatud», «Inimese saatus» ja «Ühe aasta üheksa päeva». Kui juttu tuleb raamatutest, siis võib ta rääkida paljudest teostest, kuid südamelähedasemateks jäävad ikkagi L. Kibuvitsa «Soomustüdruk» ja E. Voinitši «Kiin». Kõige rohkem hindab Evi Hansumäe otsekohesust. Küllap vist sellepärast, et ta ise ei kipu kunagi suuri sõnu tegema, fraase loopima ega võltsilt kõike kiitma või maha tegema. Ta vaatab elule ja inimestele juurdleva pilguga. Kaaslastele on ta tore ja abivalmis seltsimees.

Ülikooli tuli Evi Hansumäe I järgu sportlasena lauatennises ja korvpallis. Seljataga oli võistlusi ka kergejõustikus ja paljudel teistel aladel, oli rohkem ja vähem õnnestunud esinemisi. Paremaid tulemusi oli ta saavutanud vahest lauatennises: «Jõu» kahekordne meister ja III koht Eesti võistkonna koosseisus üleliidulistel koolinoorte võistlustel Tbilisis. Aga korvpall hakkas vaekaussi enda poole kallutama. Ikkagi kollektiivne mäng, liikumist ja «elugi» rohkem; pealegi oli meil selline sportlane, nagu Maie-Maret Otsa. Edgar Naaritsa käe all toimuma hakanud treeningud avasid tee vabariigi koondisse ja 1963. aasta NSV Liidu meistrivõistlustel täitis Evi Hansumäe kahel korral meistersportlase normi. Kuigi ta ise leiab, et kõik tuli liiga vara ja tööd pole veel tehtud nii nagu peab, arvab tema treener, et just tänu oma tööoskusele ja tõsisele loovale treeningule on ta meistersportlase nimetuse kindlalt ära teeninud. Edgar Naarits lisab veel: «Evi on väga positiivse elukallakuga inimene... Teda võiks nimetada ideaalseks üliõpilaseks, temas on kõik tõelise inimese plussid... Paremat on raske leida.» Tore, eks? Edgar Naarits tunneb ju inimesi.

Jääb loota, et kogu edasine elu läheb tulevasel juristil ja korvpalli-lootusel «kõrgendatu» peale.

H. RÄTSEP

R. KLEIS, PRODEKAAN. AJALOO-KEELE-TEADUSKOND.

Eksamisessioon kulges normaalselt. Parimaks osakonnaks on endiselt võõrkeelte osakond, kus 19% üliõpilastest sooritas kõik eksamid hindele «väga hea». Edukas oli samuti eesti keele ja kirjanduse osakonna II kursus, kus täieliku õppeedukuse juures olid 14 «väga headega».

Eesti filoloogia osakonnas on siiski veel liiga palju rahuldavaid hindeid. Ei saa rahule jääda ka diplomandidega, kellele sai komistuskiviks filosoofia ajaloo eksam. Nii näiteks 18-st ajaloolasest sooritasid selle eksami vaid 9. Põhjus on vist selles, et liiga hilja hakatakse ette valmistuma. Et töö kulgeks normaalselt, on semestri jooksul organiseeritud kollokviume ja kontrolltöid, kuid üliõpilased suhtuvad neisse pealiskaudselt.

Vene keele ja kirjanduse osakonna eksamite tulemused olid kõige kesisemad. Näiteks fakt, et terve osakonna kohta ainult kaks üliõpilast sooritasid kõik eksamid viitele, samal ajal aga 33-le jäi akadeemiline võlgnevus. Osakonnal tuleb pingutada, et parandada seniseid tulemusi. Komsomoliorganisatsioon peab tõhusamalt abistama mahajäänud üliõpilasi ja võitlema parema õppedistsipliini eest.

R. TANI, PRODEKAAN. FÜÜSIKA-MATEMAATIKA-TEADUSKOND.

Möödunud eksamisessiooniga meie teaduskonnas võib üldiselt rahule jääda. Eksamitele ilmunud 469-st üliõpilasest sooritas kõik eksamid 418, nendest 67 hindele «väga hea». Sessioon oli küllaltki raske, eriti I ja II kursustel, kus tuli sooritada eksamid ulatuslikes matemaatilistes ainetes.

Edukamad kursused olid keemiaosakonna V k., kus sessioon sooritati 100%-liselt. Tubli oli ka arvutusmatemaatika II ja matemaatikaosakonna pedagoogilise haru II kursus.

Üsna palju on eelmistel semestritel olnud üliõpilasi, kes pikendasid oma arvestuste sooritamise tähtaega, kuid sel semestril oli nende üliõpilaste arv tunduvalt väiksem.

Rahule ei saa jääda aga «võlgnikega», kellede protsent teaduskonna ulatuses on üsna suur (peaaegu 20%).

Klõbisevatel laudadel Vorbusele

Ja, ja! Ärge imestage! Kõik see juhtus minuga, sportliku erigrupi mehega, kes mitmete põhjustega sai ülikoolis kehakultuurilist kergendust.

Kujutage ette! Ma võtsin suusad ja otsustasin minna olümpiamatkale. Kas mõjusid olümpiamängud, või see, et kunagi olin koolivõrkpallivõistkonnas ja tegin kergejõustikku, või tahtsin hoopis saada ainult olümpiamatka märki.

Pühapäeva hommikul olin varakult platsis. Võistlejad polnud veel startinud. Teadsin, et märkidest tuleb alati puudus. Kes hiljaks jääb, see ilma jääb! Märke öeldi olevat 1300, aga ikka kripeldas südamel.

Võistlejad läksid. Üks tuttav tudeng astus minu juurde, teadsin, et ta on suusataja, ja küsis 20 kopikat, et Vorbusel märke välja osta.

Oh häda! ka mul polnud raha kaasas. Tammusin ühelt jalalt, ei, ühelt suusalt teisele ja mu hinges tekkis ränk sisemine konflikt. «Sõita või mitte sõita?!»

O..otsustasin sõita. Lootsin, küll mõni tuttav tudeng hädast välja aitab. Lükkasin suusad libisema, kuigi matka alguseni oli veel kolmveerand tundi aega. Täis uhkust sõnasin: «Oo, teie, kes kodus kopitate...», kõrvus aga kõlas «Kopikate pärast ei saa äkki märki!»

Lumi sirendas. taevas sinetas, mets rohetas, päike paistis, inimesed suusatasid. Rada oli juba rahvast täis — inimeste lõppu polnud ei ees ega taga. Suusad klõbisesid üksteise otsas ja mööda klõbisevaid laudu oleks kass võinud liduda Vorbusele, käppa lumme pistmata.

Rühkisin vapralt edasi. Mu selja tagant tuli järjest naisi ja tüdrukuid — üks ilusam kui teine — ja kadus kuhugi ettepoole. Vaim oli valmis neile järgnema, kuid jalad olid nõdrad.

Pisut enne Vorbust jõudsin pika kraavi ääres järele ühele tütarlapsele. Tal oli taevassinine tuulepluus, säravalt punase voodriga kapuuts, kastanpruunid juuksed, erepunane suusamüts... sinised silmad ja roosad-roosad põsed. Ta peatus — jää oli suuskade all. Mul vedas, mul — oli nuga.

Edasi läksime koos. Saime tuttavaks. Ristisin ta, mõttes muidugi, asjastunud talverõõmuks. See oli tõsi: ta oli tudeng, naistevõimlemise rühmast, ja tal oli ka nii palju põlatavat raha, et minagi sain endale nii olümpiamatka, kui ka Vorbuse märgi. Nüüd läksime uhkelt teesappa. Järjekorra lõpus selgus, et olime pool kilomeetrit Tartule lähemale saanud. Tagasi minna oleks olnud lausa narrus. Jätkasime sõitu.

Oi kui ilus on talvepäev! Kui kaunis on talvine loodus! Kui palju võib kõike seda nautida, kui jalad vaevalt-vaevalt liiguvad. Oi, oi, kui pisike! Alla isa-ema põlve ja rühib Vorbuse poole. (Õhtul öeldi raadios, et ta oli nelja-aastane).

Nüüd läks tee küll rutem, murdsin neile isegi männioksa ja lõunaks jõudsime meiegi, 2800 tartlase ja 265 ülikooli esindaja hulgas, koju.

Õhtul olime kokkulepitult klubis peol. Ta oli ikka ilus. Ainult tantsutuju polnud kummalgi. Istusime ja vaikime.

Järgmisel päeval läksin ähmiga arsti juurde. Kaebasin, et kogu keha on kange. Arst kuulas mind koputas, päris mu eluviisi üle ja ütles: «Noh, ülehomme võite jälle Vorbusele sõita.» «Kas tõesti!» Pidin jooksma tütarlaste intrisse, kuid... Ai... ai... ooi!

Nüüd pole mul enam häda midagi. Leppisin temaga kokku, et sõidame uuesti Vorbusele. Südames aga närib: «Kas mitte Vellavere?!»... *A. PAAT*

Intervjuu Edgar Naaritsaga

Äsja lõppes Tallinnas NSVL meistrivõistluste finaalturniiri I ring naiste korvpallis.

TRÜ naiskond on praegu Riia TTT järel teine. Ajasime sel puhul pisut juttu võistkonna treeneri Edgar Naaritsaga.

1. Kuidas hindate naiskondi, kellega finaalis kohtusite?

Turniir oli väga raske, kõik võistkonnad tugevad. Nii mõnigi kord otsustati mängu saatus lisaajal. Viimaste hulka ei tahtnud keegi jääda, sest finaalturniiri (1.—12. koht) 11. ja 12. kohale tulnutel tuleb pidada üleminekumängud 13.—24. kohtade mängu paarematega, s. o. 13. ja 14. koha saanud mängijatega. Siis ei muutu esimesed kaksteist ülearu mugavateks ja ülejäänutel on stiimul. Säilivad ju kohad finaalis nii 1964. kui ka 1965. aastaks.

Milline naiskond oli meile kõige ohtlikum? Ei tea. Ühel oli hea tehnika, teisel pikad mängijad, kolmas füüsiliselt väga vastupidav. Alahinnata ei saanud kedagi.

2. Milles peitub teie arvates Riia TTT edu saladus?

Lätlannadel on väga suured kogemused, hulk aastaid koos mängitud. Neil on tugev pikakasvuline tsentrum, naiskond saab välja panna palju vahetusi. Koosseis on ühtlaselt tugev, põhi- ja varumängijate vahet peaaegu pole. Eriti vastupidavad on nad pikemate turniiride mängudes.

3. Missugune oli meie naiskonna koosseis?

Võistkond oli läbi teinud tunduva «noorenemise». Seekord mängisid Lüütsepp, Kukk, Jaanson, Lindeberg, Hansumäe, Laisaar, Raadik, õed Vaikmaad, Vaharo, Siniorg ja Truuväli.

4. Kuidas mänguga rahule jäite?

Esineti väga tublilt. Treeninqute põhjal põleks nagu julgenudki nii head loota. Mängiti väga kollektiivselt ja võidutahteliselt.

5. Kes eriti silma paistsid?

Ei tea nagu öeldagi, sest koostöö oli üldiselt ladus ja igaüks andis oma osa.

Vahest siiski Lüütsepp, Lindeberg, Kukk ja Jaanson. Alguses ka Hansumäe, kuid käevigastuse tõttu oli ta pärast pealtvaatajate hulka sunnitud jääma.

Eesti filoloogia osakonna III kursuse üliõpilane, meistersportlane ASTRID LINDEBERG arvati nende mängude põhjal NSVL koondnaiskonna koosseisu.

5. märtsil sõidab ta koos Valve Lüütsepaga treeninglaagrisse, et valmistuda aprilli lõpus toimuvateks MM-võistlusteks Peruus.

Astrid Lindeberg õpib väga hästi. Möödunud eksamisessiooni sooritas ta ainult «viitele».

6. Keda peate kogu turniiri parimaks mängijaks?

Valve Lüütseppa. Seda otsustas ka pealtvaatajatest žürii 196 häälega. Teiseks tuli Riia TTT mängija Skaidrite Smildzina 169 häälega.

7. Millal meie naiskond jälle võistlustulle läheb?

24. veebruaril sõidame Leningradi, kus toimub finaalturniiri II ringi esimene pool. Mängime seal kahe kohaliku naiskonnaga, Moskva «Serp i Molotiga», Moskva oblasti «Spartakiga» ja Kaunase «Polütehnikuga». Teine pool algab samal ajal Sverdlovskis, kus võistlevad 6 ülejäänud naiskonda.

I ringis jäi meil aga pidamata mäng Riia TTT-ga, kes pidi sõitma Euroopa karikavõistlustele ega saanud seetõttu turniiri lõpetada.

Kohtume naiskonnaga, kel pole veel ühtki kaotust, 16. veebruaril Tartus.

LAASTE

KONTSERDIL

Viiul on kõikvõimas. Helide maailm haarab endasse terve saalitäie kõrvu ja südameid. Kuigi ma tunnen, et alistun sellele viiulihelide kõikvõimsale jõule, ometi ei suuda selle vastu midagi ette võtta. Ja ei tahagi takistada — las määrab poogna liikumine südamelöökide rütmi!

Viiuldaja näol ristlevate varjundite järgi saan võrrelda endagi mõtteid ja kõrvutada kujutluspilte. Ootamatult tuleb kõrvalistujalt müks. Ta nõksatab peaga lava suunas:

«Vaata, kui tore jalgade töö.»

Katkesid mõtted, läks keerdu kujutluspiltide filmilint. Siis vaikis viiulgi. Helid surid. Ei tea isegi, kas viisakusest või kaastundest, vastan nõksatunud peale:

«Jah, jalgade töö oli suurepärane.»

KUUMUS

Tulipalav oli see juulikuu päev. Meie Jüriga tõstsime heinu kuhja, Muri vibutas oma veripunast keelt. Pea kohal rüselesid mustad pilved. Kusagil kolistas äike, kuid vihmapiiska oli lootusetu oodata. Rinnakorv igatses õhku nagu remonti vajav lõõtspill. Janu vaevas. Ja see hirmus kuumus! Aeg-ajalt lõõtsutasime paljaksnügitud mätaste vahel. Hüppas konn kõhu peale, — seegi oli soe. Või torkas Muri oma koonu kaela alla, — koera nina oli kuum.

Kaks kuhjapirakat lõime üles. Õhtuks oli ema kodus sauna kütnud.

S. KARJA

Õnne! Õnne! Õnne!

ELVE UUSTALU
ja
KALLE KURG

Eesti filoloogia III kursus.

Alates käesolevast semestrist hakkab TRÜ klubi juures tegutsema

koreograafiaring
(ballett, karaktertants).

Ringi hakkab juhendama RT «Vanemuine» balletisolist Ülo Vilimaa. Üliõpilastel, kes soovivad nimetatud isetegevusalal kaasa lüüa, palutakse koguneda TRÜ klubisse 18. veebruaril kell 19.

LEKTOR-PROPAGANDISTIDE I ja II kursuse järjekordne õppus toimub teisipäeval, 18. veebruaril algusega kell 18. Koguneda keemiahoone valvelaua juurde. Flanellograafi kasutamisest loengute näitlikustamisel räägib sm. Markovitš. Seejärel õpitakse universaalprojektor «Leti» käsitsemist.

TRÜ SUUSAKALENDER 1964

16. veebr. 1964. a.	—	Vellavere-matk	— Ajaloo-Keeleteaduskond, Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemiaosakond
18. „	„	— Suusapäevad	— Biol.-Geograafia teadusk. bioloogiaosakonna I k.
20. „	„	— Vorbuse-matk	— Füüsika-Matemaatikateaduskond
23. „	„	— Vellavere-matk	— Õigus-Majandusteaduskond, Bioloogia-Geograafiateaduskond, matemaatikaosakond Geoloogia-geograafia osakondade taliolümpiaad.
23.—24. „			
25. „	„	— Suusapäevad	— Ajaloo-Keeleteaduskonna ajalooosak. IV kursus
27. „	„	— Vorbuse-matk	— Ajaloo-Keeleteaduskond.
1. märts „		— Vellavere-matk	— Arstiteaduskond ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsikaosakond.
2.—4. „		— Teaduskondade osakondadevahelised murdmaasuusatamise võistlused Tartus.	
3. märts „		— Suusapäevad	— Ajaloo-Keeleteaduskonna ajalooosak. III kursus
5. märts „		— Vorbuse-matk	— Õigus-Majandusteaduskond.
7.—8. märts „		— Kääriku-matk	— Arstiteaduskonna VI k.
8.—14. märts „		— Suusalaager	
10. märts „		— Suusapäevad	— Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti filoloogia III ja IV kursus.
12. märts „		— Vorbuse-matk	— Bioloogia-Geograafiateaduskond.
14. ja 15. „		— Kääriku-matk	
15.—16 märts		— Kääriku mängud	
17. märts „		— Suusapäevad	— Ajaloo-Keeleteaduskonna võõrkeelte osakonna II kursus ja saksa filol.-osak. III kursus.
26. märts „		— Suusapäevad	— Õigus-Majandustead.

Teadaanded

Ametiühinguaktiivi kooli õppus teaduskondade büroode liikmetele ja kõigile rühmaorganisaatoritele toimub 14. VEEBRUARIL 1964. a. KELL 16 FARMAATSIAAUDITOORIUMIS (keemiahoones). Osavõtt kohustuslik.

16. veebruaril toimub AJALOO-KEELETEADUSKONNA JA KEEMIAOSAKONNA SUUSAMATK TARTU—VELLAVERE. Start kell 11 Tamme staadionil. Kursuste spordiorganisaatoritel registreerida osavõtjad Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaadis 14. veebruariks kella 17-ks.

Pühapäeval, 16. veebruaril toimub TRÜ laste VASTLAPIDU. Kell 11 koguneda kelkudega peahoone ette. Kell 13 TRÜ kohvikus vastlalõuna, rahvuslikud mängud ja tantsud. Osavõtumaks kohvikus 60 kop. Tasuda TRÜ ametiühingukomiteesse.

Ühiskondlike Elukutsete Teaduskonna massiorganisaatorite kursuse järgmine õppus toimub 19. veebruaril kell 18 AÜN Tartu Kultuurihoones.

TRÜ komsomolikomitee

* * *

Kõikidel kollektiividel, kes soovivad eeloleval semestril kasutada TRÜ klubi ruume mingisuguste ürituste või proovide korraldamiseks, teatada sellest klubisse hiljemalt 18. veebruariks.

Avaldame südamlikku kaastunnet Vaike Kurele tema

EMA

surma puhul.

Ajaloo-osakonna III kursus.

Toimetaja J. FELDBACH

«Tarty Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1302. MB-00330.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 21. veebruaril 1964

Nr. 4 (579)

XVII aastakäik

ÜKS KÕIGI, KÕIK ÜHE EEST

Ainult terve kollektiiviga...

Majandusteaduskonna kaubanduse eriharu II kursusel on üliõpilasi 16. Meie kollektiivis on need 16 nagu üheks tervikuks kokku sulanud. Juhul, kui ühel on ebaõnnestumisi, aitavad teda kaasüliõpilased, ning lõbusad õhtud oleme samuti veetnud koos. Õppetöös meil mahajääjaid ei ole, sama lugu on loengutelt puudumisega. Kui keegi eelistakski hommikul esimeste loengute mahamagamist, siis toakaaslased teevad kõik selleks, et muuta selliseid «eelistamisi» voodist tõusmiseks. Ja õppetöös — kuidas saabki keegi mitte tegelda õppimisega, kui teised arutavad järgmiste seminaride või praktikumide küsimusi. Peale õppetöö võtame koos osa mitmesugustest massiüritustest. Sügisel saavutasime massilisuse poolest orienteerumisvõistluses ja murdmaajooksus I koha ülikoolis, praegu aga ei jäta me vahele ühtki suusamatka.

Mõtte kommunistliku töö rühma nimetuse taotlemisest andis meile sm. K.-F. Sauks juba sügissemestri algul. Asetasime vaekaussidele vead ja head. Et meil puudumisi peaaegu pole, õppeedukus on teaduskonna ulatuses kõrgeim, ühiskondlikust tööst võetakse osa, siis otsustasimegi hakata taotlema seda austavat nimetust. On ju see ikkagi võistlus, mis viib edasi kõikidel aladel.

Esialgu võtsime endale tagasihoidlikumaid ülesandeid. Oleme neid järjest suurendanud nii õppetöös kui ka ühiskondliku töö alal. Mida rohkem on tööd, tegevust, askeldamist, seda mitmepalgelisem ja huvitavam on elu.

Kollektiivi ühtsus ning tegevus andsid meile võimaluse hakata taotlema kommunistliku töö rühma nimetust, sest ainult terve kollektiiviga suudetakse nii mõndagi ära teha.

V. LANGE

MEIE KOHUSTUSED

Omandada põhjalikult valitud eriala. Selleks:

- **Saavutada keskmiseks hindeks õppeedukuses — «hea».**
- **õppida igakülgselt tundma meie poolt valitud eriala rakendamist praktikas (luua sidemed kaubandusvalitsuse kommunistlike noortega-kaubatundjatega, viia läbi ühiseid üritusi; tutvuda võimaluse piirides (kirjanduse kaudu) meie eriala praktilise rakendusega välisriikides;**
- **arendada igakülgselt silmaringi väljaspool valitud eriala**

(Järg 2. lk.)

Sõna ja teoga

L. RAID,
EKP TRÜ Komitee sekretär

Viimasel ajal on meie rahva elus leidnud aset rida sündmusi, mille tähtsust oleks raske üle hinnata. Kommunistliku ühiskonna ülesehitustöö käigust tehti kokkuvõtteid ja rajati perspektiive NLKP Keskkomitee detsembripleenumil ning äsja lõppenud veebruaripleenumil, EKP XIV kongressil ja arvukatel parteiaktiividel. Kõigil nendel üritustel on määrav tähtsus ka meie ülikooli kollektiivi ja tema parteiorganisatsiooni edasisele tegevusele. Kui partei tõi päevakorrale keemiatööstuse forsseeritud arendamise ülesande, siis nägi Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv selles oma otsest tegevusjuhendit edasiseks. Juba pleenumi käigus ja selle järgsel perioodil esinesid meie keemikud arvukate loengute, vestluste ja ettekannetega ka väljaspool ülikooli — Tartu linna ja maarajoonide asutuste ning tööstusettevõtete töötajatele (seltsimehed Ü. Haldna, V. Past, U. Palm, H. Kuus jt.). Ülikooli keemikud tegid häid ettepanekuid keemiatööstuse arengusuundade kohta vabariiklikus ulatuses, konkreetset abi osutati Tartu tööstusele. Ei unustatud ka «väikese keemia» osatähtsust.

Aktiivselt kaasa aidata nende mõtete realiseerimisele, keemikuid-praktikuid süstemaatiliselt kursis hoida teaduse uusimate saavutustega, ise käsikäes praktikaga edasi minna — niisugused on meie keemikute eesmärgid ja ülesanded.

NLKP veebruaripleenumil, kus arutati põllumajanduslik tootmise intensiivistamise probleeme ning kavandati põllumajandust teenindava keemiatööstuse forsseeritud arendamise programme, märkis sm. N. S. Hruštšov: «Keemia arendamine on praktiline võitlus kommunismi ülesehitamise eest. Kommunismi nimel on nõukogude rahvas korda saatnud palju kangelastegusid. Ta saadab korda ka uue suure kangelasteo keemia rindel.» Nüüd on vaja see ülesanne praktikas realiseerida. Nii sõna kui teoga.

Möödunud sügissemestril suunas ülikool palju tähelepanu ideoloogilisele tööle. Arutati läbi ulatuslik küsimuste ring, toimusid mimesugused vajalikud huvitavad üritused. Tulemused olid ilmsed. Kõik see kajastus märgatavalt kogu õppe- ja kasvatustöö protsessis. On hea, et tugevnes kontakt õppejõu ja üliõpilase vahel. Eestimaa Kommunistliku Partei XIV kongressil, mis leidis aset jaanuaris, võisid ülikooli parteiorganisatsiooni delegaadid veenduda, et valitud tee on õige. Kui kongressil tehti kokkuvõtteid majanduslike edusammude kõrval ka ideelis-poliitilisest kasvatustööst, siis konstateeriti üliõpilaste poliitilise aktiivsuse tõusu, nende elavamat osavõttu ühiskondlike ülesannete täitmisest, partei- ja komsomoliorganisatsioonide kvalitatiivset ja kvantitatiivset kasvu. Kuid kongress märkis ka olulisi puudusi meie töös. Oma aruandekõnes kongressile rõhutas sm. J. Käbin, et oleme veel vähe osutanud tähelepanu üliõpilaskandidaatide valikule. Meil on veel madal tööstaaži omavate üliõpilaste protsent, tagasihoidlik on asutuste ja ettevõtete stipendiaatide arv. Tõsiseid etteheiteid tehti meile ka aspirantuuri komplekteerimise ning sihtaspirantuuri kasutamise osas. Aspirantuuriprobleeme on ülikoolis korduvalt arutatud. Nüüd on ülim aeg asuda kontrollima, kuidas neid otsuseid täidame. Päevaülesandeks on ka uute üliõpilaskandidaatide vastuvõtuks tehtavate ettevalmistustööde alustamine. On vaja, et see töö kujuneks ulatuslikuks haridupropagandaks töötavate noorte hulgas ning aitaks veelgi kaasa ülikooli sidemete edasisele tugevdamisele vabariigi asutuste, ettevõtete ja organisatsioonidega.

Nii NLKP Keskkomitee pleenumid kui ka EKP XIV kongress rõhutasid teaduse määravat osa kommunistliku ühiskonna ehitamisel. «Roheline tee» on avatud teadusele ka meie kollektiivis. Võib julgesti öelda, et ülikooli teadlased ei sammu oma kolleegide rivis kaugeltki viimastes ridades. Ülikoolis on saanud «katuse alla» suur hulk teaduslikke töid, mis kujutavad endast tõsist kapitali nii teooriale kui ka praktikale.

Aktiivne on olnud ka meie ühiskonnakateedrite tegevus, mille üheks resultaadiks tuleb lugeda ühiskonnateaduste õpetamise teoreetilise taseme tõusu. Alanud kevadsemestril hakati meil ulatuslikumalt õpetama teadusliku kommunismi aluste kursust. Nüüd on vaja, et sellele töökoht suunaksid oma tähelepanu kõik ühiskonnateaduste kateedrid, kogu parteiorganisatsioon. Just selle õppeaine õpetamisel on ulatuslik tähtsus kommunistliku maailmavaate väljakujundamisel meie tulevases kaadris.

Eelnimetatud suured parteiüritused suunasid tähelepanu arvukatele puudustele meie töös. Nende kõrvaldamine peab olema põhiülesandeks meie parteiorganisatsiooni, kogu ülikooli töös eeloleval perioodil.

NÕUKOGUDE ARMEE AASTAPÄEV

23. veebruaril möödub 46 aastat Nõukogude armee sünnist. Neisse aastaisse mahuvad võidutee Kodusõjas ja Suures Isamaasõjas, pidev areng ja täiustumine kuni Nõukogude armee muutus võimsaimaks ja moodsaimalt relvastatud armeeks.

Nõukogude armee kaitsevõime aluseks käesoleval ajal on strateegiline raketiväg, mis võib anda igale kallaletungijale hävitava tuumalöögi.

Ainult üks kontinentidevaheline rakett, mille tuumalaengu võimsus on 100 megatonni, võib purustada sõjalised ja tööstuslikud objektid mõne tuhande ruutkilomeetrilisel pindalal ja luua ohtliku radioaktiivse kiirguse tsooni sadadel tuhandetel ruutkilomeetritel.

Viimasel ajal on strateegilist raketiväge üha rohkem relvastatud globaalrakettidega, mis suudavad ületada vastase raketikaitse süsteemi.

Maavägedes on suurenenud tankide osatähtsus ja hulk. Tankide lahinguomadused on tunduvalt paranenud. Operatiiv-taktikalised raketiüksused on kõigis väeosades.

Ka õhukaitseväe aluseks on raketiüksused, need on varustatud uusimate aparaatidega vastase lennukite ja rakettide avastamiseks ja rakettide suunamiseks nende pihta.

Merelaevastiku põhijõuks on allveelaevastik, mille tuumaks on aatomijõuallikatega allveelaevad. Viimased suudavad tuumarakettide ja -torpeedodega võidelda nii vastase veepealsete kui ka veealuste laevadega.

Nõukogude armee väeosad, eriti strateegiline ja õhutõrje raketiväg, võidakse viia kiiresti sellisesse lahinguvalmiduse seisukorda, et viivitamatult heita rahustav hullusärk igale agressorile, kes püüab rünnata meie kodumaad.

Fidel Castro, olles näinud meie vägede lahingulisi õppusi ja manöövreid, ütles Nõukogude armee kohta: «See on eelkõige revolutsiooniline armee, väga kõrge poliitilise tasemega armee, kes hästi teab, mida ta teeb, see on rahvaarmee...

Ma ei kadesta neid, kes katsuvad kallale tungida kasvõi ühele Nõukogude diviisile, kes on varustatud sellise lahingutehnikaga, kellel on selline lahinguline väljaõpe ja lahinguvõime.»

Hoiatuseks võimalikele kallaletungijatele kõlavad ka NSV Liidu kaitseministri Nõukogude Liidu marssali sm. Malinovski sõnad:

«Meie maa vastulöögi võimsus on rohkem kui küllaldane selleks, et agressorid põleksid ära tules juba esimesel sõjatunnil... Meid ei õnnestu tabada ootamatult.

Kommunistliku Partei ja Nõukogude valitsuse poliitika on suunatud termotuumakatastroofi vallapäästmise ärahoidmisele. Nõukogude Liit taotleb ka edaspidi visalt üldist ja täielikku desarmeerimist range rahvusvahelise kontrolli all.»

Kirjad kaugelt

Meenub üks päev ligi kolm aastat tagasi. Elasime siis neljakesi Pälsoni tänava ühiselamu ühes kambris. Muide samas, kus elame praegugi. Kord, kui olime just töölt tulnud, saabus Tiit. Ilma kinnitamatagi oli selge, et midagi on juhtunud.

«Hüvasti, stuudium,» nii ta ütles. Ärasõidupäev oli selline, nagu nad ikka on olnud.

«Kirjutage ka, kui viitsite.»

«Ole siis tugev, Tiit.»

See oli kõik, mida vastastikku oskasime öelda. Buss kadus silmapiirilt.

Siis saime kirja.

Rongis,
13. nov. 1963. a.

Vanaveli!

«Mul oli hommikul vähe aega, jätsin su üles ajamata. Niisiis läksimegi lahku. Praegu oleme Moskva kiirrongi kõikuvas kupees — paarkümmend eesti poissi... Ei oska lihtsalt ette kujutada, kuidas ma selle eluga harjun ja kas üldse harjun. Kirjutage sageli ja pikalt!»

Nii on nad kõik alanud. Sõnastus ehk natuke teine, aga mõte ikka sama.

Huvitav on jälgida elu. Huvitav on jälgida inimesi erinevates olukordades. Hea on vaadata, kuidas inimesed muutuvad — tugevamateks.

Sain selle aasta sügisel tuttavaks ühe noormehega. Ta on Saaremaalt. Meie nimetasime teda «oma rahva suureks pojaks». Absoluutne saarlane. Vaadake, palun, nüüd Aaret. Kuhu on kadunud põskhabe (mis talle üldse ei sobinud), unised silmad ja tsipake vimmas kogu. Julge vaade, sirge rüht, sile lõug. Kinganinasid pole küll pildil näha, kuid usun, et neid võiks praegu peegli asemel kasutada.

«Kas see ongi üldse Aare?» küsite. Jah, see on Aare Rand, endine I kursuse eesti filoloog, noor sulesepp ja aparaaditehase treial.

Lugege, millest ta jutustab.

6. II 1964. a.

Tere, poisid!

Ammu ei ole enam kirjutanud. Vahepeal on elu tublisti edasi läinud nii minul kui ka teil. Olen juba vande andnud, laskevõistlustel tuli meie rühm roodus esimeseks. Täitsin ka normi ära. Suur rividrill on läbi, ees ootab aga riviülevaatus... Tunde on meil rohkem kui ülikoolis, kuigi aineid on vähem. Siin kahte saada pole naljaasi, pole see, mis koolis või isegi ülikoolis. Niikaua õpid, kui ära vastad...

Teenida hästi — see on sõduri rõõm ja uhkus! Millist sõduri kirja ka ei loeks, millist pilti ka ei vaataks, näed, et nad on seal kaugel mehe eest väljas.

Iga päev saabub ühiselamusse kolmnurkse templiga kirju. Kirjutavad filoloogid, ajaloolased, matemaatikud, arstid — meie poisid.

Möödub aeg. Kellel aasta, kellel pool, kellel kaks või kolm, kuid kord näeme neid jälle endi keskel. Tere, kursusekaaslased, tere, vanad sõbrad! Teid oodatakse. Olete täitnud oma kohuse kodumaa ees, olete läbi teinud sõdurikooli...

S. KILD

AARE RAND

ARMEES

Kui kõlab komando,
siis rivisse lähen,
koos teistega sammun üks-kaks!
Siin tubliks peab saama
noor, tormakas madrus,
kel ootama jäi tütarlaps.

Tuisupäine madrus,
kes kannad sinist kraed,
sul alati on õppus
ja väheseks jääb aeg.

Siin algul on raske
vastsaabunud noortel,
kel võõras on sõjaväe kord.
Kuid harjuma peame,
sest treenitud rivi
on elule ava-akord.

Tuisupäine madrus,
sa rivis sammu pea.
Komandol «Joondu! Valvel!»
su seisak olgu hea!

Kui vaba hetk tuleb,
siis meremees laulab,
tal lõõtspill on põlvede peal.
Sest kuigi on praegu
karm sõdurielu,
on tuju tal ikkagi hea.

Tuisupäine madrus,
sa laula, laula veel.
Löö laulu rivis käies
ja kord ka koduteel.

Elav teatmik
„Tartu Riiklik Ülikool"

Ülikooli buss viis möödunud laupäeval Pärnusse elava teatmiku «Tartu Riiklik Ülikool».

L. Koidula nimelises Keskkoolis rääkisid kõigi teaduskondade esindajad — õppejõud ja üliõpilased — Pärnu ja Sindi abiturientidele meil õpetatavatest erialadest.

Arstiteaduskonda tutvustasid L. Sildver pediaatriakateedrist ja üliõpilane E. Pau, Bioloogia-Geograafiateaduskonda V. Murel jne. Esinesid ka noored autorid L. Seppel ja M. Unt. Kehakultuuriteaduskonnale pühendatud osas näidati ülikooli spordifilme.

Sellised üritused on plaanis ka teistes vabariigi keskustes — täna Võrus, 3. märtsil Viljandis, edaspidi Tallinnas ja Kohtla-Järvel.

Jääb üle üks tee — VÕIDELDA

Ülikooli komsomolitööos esilekerkinud suund — kanda töö raskuspunkt komsomoligruppidesse — on end kahtlemata õigustanud. Ka kursusevanema kohustuste andmine komsomoligruppidele tõi kaasa operatiivsuse tõusu.

Tööplaani tuleksid sisse võtta ainult konkreetsed ja aktuaalsed üritused. Mingil juhul ei tohiks taga ajada ürituste kvantiteeti. Tähtis pole vorm, vaid tähtis on sisu.

Paljudes komsomoligruppides on saanud tavaks tööplaan üle koormata mitmesuguste kultuurialaste üritustega (teatri, kino, näituse jm. ühiskülastused), spordivõistlustega.

Tihti võib kuulda meie üliõpilasi kurtmas: koosolekud on igavad, ei paku midagi. Et sellest «kuulsusest» lahti saada, tuleb arutada oma kursusekollektiivis elus ettejuhtuvaid kitsaskohti, õppetöö edukust, distsipliini. Ja kui seda teha täie printsipiaalsusega, kaob ükskõiksus kollektiivi vastu, samuti ka kollektiivi ükskõiksus oma liikmete vastu.

Komsomolitöö peab olema pidev, süstemaatiline. Ainult selline töö kannab vilja. Omalt poolt praktiseerime seda, et komsomoliürituste arv enne eksamisessiooni langeb. Selle arvel on semestri esimestel kuudel üritusi tavaliselt rohkem. Tundub, et õige on see tee, mille arvel saame rohkem aega arvestuste sooritamiseks ja eksamiteks valmistumisel. Ka teine hea külg on: tööplaani märgitud viimased üritused ei jää ajapuudusel toimumata.

Möödunud semestril võis meie grupis lugeda õnnestunuimaks diskussiooni «Nõukogude-Hiina suhted käesoleval ajal», mis möödus elavalt ja kaasakiskuvalt. Siinjuures kasutasime rahvusvaheliste suhete ringi ja rahvaste sõpruse klubi liikmete Arvo Reede, Heino Kruusma, Olev Pillaku jt. teadmisi. Rahule võib jääda ka koosolekuga teemal «Kuidas suhtume meil esinevatesse väärnähtustesse», mis möödus kriitika ja enesekriitika tähe all. Meeldiva mulje jättis kohtumine inglise filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilase Priit Järvega, kes jagas muljeid oma hiljutisest reisist SDV-sse. Uut sõprust tõi kohtumine nooremate kolleegidega, I kursusega. Jagasime kogemusi suurkoolist, räägisime ülikooli eesmärgist ja traditsioonidest. Kohvilaua taga alustatud jutud jätkusid ka mängu- ja tantsuhoos.

Peamine, millest sõltub komsomolitöö edukus, on kogu kollektiivi kaasatõmbamine ürituste korraldamisele. Inimest kasvatatakse töös. Igaüks meist peaks ütlema oma mõtte, arvamuse, seisukoha komsomolitöös. Peame selgeks tegema selle töö mõtte. Ükskõiksusel ei tohi olla kohta kollektiivis. Igast inimesest peab välja kihutama ükskõiksuse kollektiivi ürituste vastu. Iga õnnestumine aga agiteerib, annab indu ja hoogu edaspidiseks.

Sammudes edasi, samal ajal järgides kõike eespool nimetatut, võime öelda: siit saab alguse õige suhtumine igapäevasesse ellu, kommunistlike noorte hingepuhtus, mehiste võitlejaomaduste kujunemine, ideeline veendumus.

Täna oleme üliõpilased, et õppida oma eriala, olla veendunud kommunismiehitajateks-spetsialistideks. Homme peame töötama, kasvatama uut põlvkonda kommunismi vaimus. Jääb üle üks tee — võidelda! Selleks kõikidele aktivistidele palju tahtejõudu ja püsivust!

A. OTS,
Õigusteaduskonna II kursuse komsomolisekretär

Suusamatk — sõprusreis

See oli vana aasta ja vana semestri lõpul. TRÜ rahvaste sõpruse klubi liikmed ja kogenumad geograafid-üliõpilased hakkasid teoks tegema sõprusmatka Karpaatidesse. Kuni eksamid käisid, pandi tulevaste geograafide Vaido Kraavi ja Matti Jürimaa näpunäidete järgi marsruut paberile ja jagati ülesanded.

24. jaanuaril andis rong Tartu jaamas ärasõiduvile. Pisut vähem kui nädala pärast puistas ta meid Taga-Karpaatia Volovetsi jaama perroonile. Pagasist saime ka oma suusad ning juba samal õhtupoolikul proovisime, kuidas lauskmaa lauad mägedel libisevad. Proovimine läks eriti agarasti lahti, kui saabus teade, et järgmisel päeval tuleb pärismarsruudile pääsemiseks katsed sooritada.

Esimene marsruudipäev. Vinnasime kogukad seljakotid kukile ja seadsime suusaninad Jassinja turismibaasi suunas.

Ööbisime, nagu kõigil järgmistelgi puhkudel, koolimajas. Eriti olid meist huvitatud väikesed suusaspordisõbrad. Meelde jäi saabumine Novoselitsa 8-klassilisse Kooli (Husti oblast). Tee oli alguses raske. Esimene tõus läks mööda puutumata lund. Teisel tõusul, kui selga sirutasime, silmasime vastassuunas teist matkagruppi: olime teineteisele teed rajanud. Nad olid Ukrainast ja läksid Pilipetsi. Nemad pajatasidki meile novoselitsalastest. Paari tunni pärast olime kohal. Sedamaid piiras meid uudishimulik poistesumm ja vaevalt olime suusad alt saanud, kui puhastajaid küünitas nende poole igast kandist. Tagasisõidul koges igaüks meist lahkumiskurbust. Ärkas aga soov matkata veel rohkem, õppida tundma erinevaid paiku ja rahvaid.

L. OJA

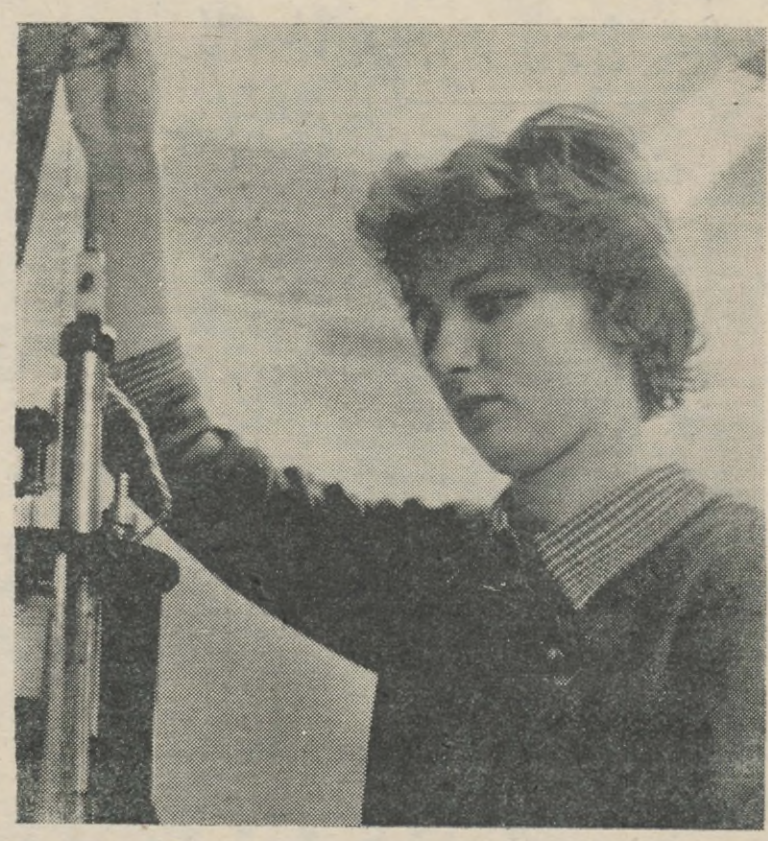

Praktikumis. Kommunistlik noor Svetlana Kalaus füüsikaosakonna I kursuselt üritab määrata elastsusmoodulit.
J. KEEVALLIKU foto

Kuidas läks eksamisessioon Arstiteaduskonnas

Talvine eksamisessioon kulges Arstiteaduskonna kõigis osakondades (ravi-, stomatoloogia- ja farmaatsiaosakonnas) ligikaudu samal tasemel nagu eelmistelgi õppeaastatel. Oli küllaltki palju eesrindlikke üliõpilasi, kes õiendasid kõik nõutavad eksamid lausa väga headele hinnetele, neid oli osakonniti 131, 23, 18. Seejuures peab märkima, et enamik neist on aktiivsed ühiskondlikus töös, võtab osa teaduslikust tööst ÜTÜ ringides, osa töötab raviprofülaktikaasutustes poole töökohaga. Neist võib loetleda järgmisi üliõpilasi: L. Püttsepp, T. Soots, A. Raju, O. Kopõlova, M. Maide, E. Kiis, M. Liira, A. Aul, E. Karolin, A. Jakobson, H. Vainik, H. Kalam, J. Pärnat, S. Levin, M. Majass, L. Karu, I. Kõbas, O. Rein, M. Saava, M. Tarum, H. Tarme, A. Friedenthal, E. Kurvits, E. Leib, T. Rikka, A. Karmin, V. Punga jmt. Ka selliseid üliõpilasi on küllalt palju, kes said eksamitel kõik väga head ja head hinded, neid oli kõigis kolmes osakonnas kokku 384 (285, 44, 55).

Oli aga küllaltki ka neid üliõpilasi, kes haiguste pärast ei olnud võimelised kõiki nõutavaid eksameid sessiooni vältel õiendama (30). Viimastele anti pikendatud tähtajad; osa üliõpilasi jäi üldse ühele või kahele eksamile ilmumata (60), sest nad ise ei pidanud oma teadmisi küllaldaseks eksami edukaks õiendamiseks. Kokku jäi üks või kaks eksamit õiendamata kahekümnel üliõpilasel (raviosakonnas 168, stomatoloogiaosakonnas 21 ja farmaatsiaosakonnas 12).

Võlgnevusi jäi I kursusel — 46, II kursusel — 73, III kursusel — 26, IV kursusel — 32 ja V kursusel — 24 üliõpilasel. Seega jäid kõige suuremad võlgnevused I ja II, kuid ka järgnevatel kursustel ei olnud olukord kiiduväärt. Osalt on ju õige, et esimese kursuse üliõpilased ei oska veel õigesti õppida, kuid arvud näitavad, et ka järgnevatel kursustel ei oska seda üsna paljudki.

On jäänud paratamatult mulje, et teatud osa üliõpilasi ei viitsi pidevalt õppida, s. o. kogu semestri vältel, nad hakkavad (rutakalt) tegema tööd alles eksamisessiooni eel. Muidugi on sellise õppimise järelduseks läbikukkumised eksamitel.

Jah, vaatamata tihedale sõelale ülikooli vastuvõtmisel, satub sisse ikkagi üksikuid noori, kes oma vaimsete võimete poolest lihtsalt ei ole suutelised Arstiteaduskonnas edukalt õppima. Osa neist on lootusetult perspektiivitud ja neid tuleb eksmatrikuleerida.

Peaaegu igal eksamisessioonil on real üliõpilastel võlgnevusi jäänud. Neist võiks loetleda: raviosakonna II kursusel L. Aasmaa, S. Leppik, I. Paltman, P. Ümar, I. Kristelstein, O. Pokrovsky, M. Schütz, T. Kruus, T. Kononekova, S. Rein, U. Evert, Ü. Pent, I. Gurvits, A. Kostina, A. Konjušenko, V. Majorov, raviosakonna III kursusel J. Oll, E. Pihlau, E. Karrin, A. Kitsnik, M. Vipper, K. Orasson, P. Rästa, P. Männiko, I. Looga, E. Nagirner; raviosakonna IV kursusel Anu Kuik, J. Patursky, P. Palo, K. Palu, S. Saare, J .Soone, N. Porõvajeva, A. Bers, A. Petrov, N. Mihnevits; V kursusel T. Peets, T. Tarus, A. Üllaste, A. Uuli, L. Muravjova, G. Nikolajeva; stomatoloogiaosakonna II kursusel H. Kooler, H. Palu, R. Vassiljeva, E. Audova, V. Kahro; stomatoloogiaosakonna III kursusel E. Lond, J. Hanikat; farmaatsiaosakonna II kursusel E. Zibo.

Neist osa vististi langeb välja, teine osa peab end aga tõsiselt kokku võtma, et vähemalt keskmise tasemega üliõpilastega sammu pidada. Neid muidugi peavad abistama dekanaat, kateedrid, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioon, kursuse ja õpperühmade kollektiivid, kuid õppima keegi kellegi eest ikkagi ei hakka. **Kehvade teadmiste ja oskustega arste, stomatolooge ja farmatseute meil ei ole vaja, sest nende kätte usaldatakse ju kõige kallim vara — inimese elu ja tervis.** Selle kallima vara eest hoolitsemise võime ja tohime usaldada ainult headele arstidele, stomatoloogidele ja farmatseutidele.

M. KASK,
Arstiteaduskonna prodekaan

UUED SUUNAD

Kes loeb järjekindlalt pedagoogika-alast ajakirjandust, see on võinud veenduda, kui palju on tänapäeva nõukogude pedagoogikas aktuaalseid, uurimist vajavaid teemasid. Juhtivate haridustegelaste kõnedes, koolitöötajate artiklites, juhtkirjades jm. esitatakse üleskutse, vahel aga ka etteheite vormis mitmesuguseid probleeme, mis nõuavad kiiret lahendamist.

Seepärast on ülikooli pedagoogikakateeder oma teadusliku töö temaatika planeerimisel seisnud vajaduse ees teha hoolikas ja kaalutletud valik. Uurimissuundade fikseerimisel lähtusime järgmistest põhimõtetest. Esiteks arvestasime teema aktuaalsust ja vajalikkust kaasaja nõukogude pedagoogika seisukohalt ja jätsime ühtlasi kõrvale need küsimused, mida teistes liiduvabariikides ja meie vabariigi vastavates keskustes ulatuslikult uuritakse. Teiseks püüdsime töö kontsentreerimise huvides koonduda võimalikult väheste probleemide ümber. Kolmandaks lähtusime eesti pedagoogika senistest traditsioonidest ja kateedri töötajate ettevalmistusest.

Seoses pedagoogikakateedri üleülikooliliseks muutmisega on tema ülesanded laienenud. Kateedri teadusliku töö plaani kuuluvad kõikide nende ülikooli õppejõudude tööd, mis tehakse kõrgema kooli pedagoogika ja metoodika valdkonnas.

Ülaltoodud põhimõtteid arvestades on kateedri töö viimastel aastatel koondunud kolme kompleksse probleemi ümber. Esimeseks probleemiks on laste raskestikasvatatavuse tekkimise põhjuste selgitamine ja ümberkasvatamise võimaluste analüüsimine. Selle teema kallal töötavad kateedri juhataja dotsendi k. t. H. Liimets (kes on ühtlasi probleemi juhendaja), dots. H. Kurm, aspirandid K. Indre, A. Nurk ja K. Saks ning vanemlaborant J. Orn. Samuti on juba mitme aasta kestel sellele probleemile pühendatud enamik pedagoogika ja psühholoogia eriharu üliõpilaste diplomitöödest.

Teiseks uurimisobjektiks on õppe-kasvatustöö individualiseerimine ja aktiviseerimine üldhariduslikus koolis. Teema üldjuhendajaks on dots. A. Elango, kes ise uurib õpilaste aktiviseerimist ideelis-poliitilises kasvatuses. V.-õp. H. Palamets, v.-õp. T. Murnikova, v.-õp. G. Laugaste, dotsendi k. t. I. Unt jt. uurivad õppetöö individualiseerimise ja aktiviseerimisega seotud küsimusi.

Kolmas probleem — üliõpilaste iseseisev töö ja õppetöö individualiseerimine kõrgemas koolis — kuulub kõrgema kooli pedagoogika valdkonda. See suund on kateedri töös uudne ja on välja kasvanud ülikooli vajadusest. Probleemi üldjuhendajaks on psühholoogiakateedri juhataja dots. A. Pärl. Seda teemat uurivad kõik pedagoogikakateedri õppejõud ja v.-õp. V. Kark, v.-õp. R. Tani, assistent V. Kraav. Dots. A. Pärl, v.-õp. K. Toim ja v.-õp. L. Ariva töötavad õppetöö programmeerimise alal. V.-õp. B. Nedzvetski on asunud ühe kõrgema kooli kasvatustööprobleemi kallale: ta uurib neid tingimusi, mis aitaksid tõhustada tulevaste õpetajate ettevalmistust pioneeritööks.

Mainitud kolmest kompleksest probleemist kahe esimese ümber on koondunud ka ÜTÜ pedagoogikaringi temaatika.

Kateedri juures töötab vabariiklik õpetajate teaduslik seminar. Seminari eesmärgiks on anda asjasthuvitatud õpetajaile teadmisi ja kogemusi teaduslikuks uurimistööks pedagoogika alal. Seminari esimene koosseis töötas kaks aastat ja selle tulemusena on valminud mitmed tööd. Osa neist on juba trükis välja antud. Mõned seminarist osavõtjad on astunud aspirantuuri teistesse õppeasutustesse, H. Palm ja H. Mägi töötavad dissertantidena kateedri juures.

Seminari uude koosseisu kuulub 75 õpetajat. Koostöös Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudiga organiseeritakse neile juulis 3-nädalane kursus Värskas. Seminari töö toimub vastavalt neljas sektsioonis: raskestikasvatatavuse uurimise sektsioon (juhatab H. Liimets), ideoloogilise kasvatustöö sektsioon (juhatab A. Elango), õppetöö individualiseerimise sektsioon (juhatab I. Unt), õppetöö programmeerimise sektsioon (juhatab K. Toim).

Kateedri õppejõude ootavad lähemas tulevikus esinemised Riia Riikliku Ülikooli ning Tallinna Pedagoogilise Instituudi teaduslikel konverentsidel ja vabariiklikul pedagoogika-alasel konverentsil.

I. UNT

ÜKS KÕIGI, KÕIK ÜHE EEST

KOHUSTUSED

(Algus 1. lk.)

(korraldada vähemalt kord kuus üritusi, mis puudutaksid kultuuri- või ideoloogiavaldkonda).

Hoida saavutatud õppedistsipliini taset.

Igale üliõpilasele ühiskondlik kohustus.

Tulla üleülikoolilistel massilistel spordivõistlustel vähemalt esimese kolme hulka.

Aidata läbi viia kaubandusharu I kursuse komplekteerimist käesoleva aasta sügisel.

Igale üliõpilasele ÜET eriala.

Kõige tublimad

Üheks tublimaks meie kursusel on Elsa Kärgenberg, kes õpib majandusmatemaatikat eriprogrammi järgi. Ta on ka poliitilise ökonoomia ringi esimeheks. Kohusetruu tütarlaps, kes täidab hästi kõik ülesanded.

Valve Lange on Pärnu Kaubandusvalitsuse stipendiaat. Teda võib eeskujuks seada nii õppetöös kui ka ühiskondlikus tegevuses. Võtab osa ÜTÜ poliitilise ökonoomia ringist ja töötab ülikooli komsmolikomitee juures asuvas reklaamibüroos. Peale nende on meie kursusel aga veel teisigi aktiivseid inimesi.

E. NOORSALU

Klubi teatab

Laupäeval, 22. veebruaril alustab tegevust TRÜ peotantsukool. Kõikidel osavõtjatel palutakse ilmuda TRÜ klubisse kell 15.

*

29. veebruaril toimuvad Riia ÜK klubis üleliidulised kõrgemate õppeasutuste peotantsuvõistlused, millest võtab osa ka TRÜ esindus. TRÜ klubi organiseerib neile, kes soovivad võistlusi külastada, sõidu Riiga ja tagasi. Sõidu eeldatav maksumus (koos piletihinnaga) on 4 rubla, kusjuures raha tuleb maksta ette. Väljasõit laupäeval, 29. veebruaril kell 12 TRÜ klubi juurest, tagasi jõutakse pühapäeva hommikuks. Soovijatel registreeruda TRÜ klubis hiljemalt esmaspäeva jooksul.

TRÜ klubi

ÜKS KÕIGI, KÕIK ÜHE EEST

Tootmisnõupidamine

Päevakord: ürituste plaani koostamine.

Eesistuja: Mai Rõõm.

Protokollija: Ene Noorsalu.

— *Katsuge kõik istumist leida. Nii... millised on ettepanekud?*

— *Kõigepealt tuleks kaubandusvalitsusse minna, vaadata, mida need meiesugused vennad — kaubatundjad — teevad.*

— *Otsime sekretäri üles, arutame, mis saab ühiselt nende noortega ette võtta.*

— *Las tuleb siia. Mare käib ära.*

— *Arutame nüüd suusamatka asja.*

— *Mis sellest arutada. Kõik võtavad osa.*

— *Muidugi kõik. Ene, pane kirja.*

— *Kas «Carmeni» vaatamisest on kõik huvitatud?*

— *Olen näinud, kuid kaasa sõidan ikkagi.*

— *Käime siis «Uues Kalevis» ka.*

— *Sinna vist ei lasta sissegi.*

— *Küll lasevad, meie Kati ju töötas seal.*

— *Kati, sa kirjuta neile, et valmistagu üks partii midagi erilist.*

— *Meie anname hinnangu.*

— *Muidugi... põhilise organoleptilise meetodi — maitsmise teel.*

— *Hea küll... hea küll... aga kas buss antakse?*

— *Autosid ju laenutatakse. Võtan «Volga».*

— *Sõidaks kasvõi autostopiga.*

— *Parem siiski kõik koos. Jääb nii, et Milvi hangib bussi.*

— *Võtame plaani ka kohtus käimise.*

— *Jah, «rahvusvaheliste» kurjategijate kohta.*

— *See peaks põnev tulema.*

— *Lähme kuulame kõik. Ja punkt.*

— *Meie kohustustes on kirjas ka teiste maade kaubanduse uurimine. Oleks vaja pihta hakata.*

— *Peab kirjandust hankima.*

— *Kirjandus on puha saksa keeles. Kes seda oskab? Vähesed.*

— *Vaatame pilte.*

— *Kui teeks stendi.*

— *Jah. Seltsimees Viires peaks aitama.*

— *Ehk dotsent Tiik tuleks välismaa asjadest rääkima. Palume, tuleb küll.*

— *Evi, võta sa see asi enda peale.*

— *Möödunud aastal ei tulnud Leningradi majandusteadlastega kohtumisest midagi välja. Kui prooviksime uuesti?*

— *Võtame plaani. Hakkame tegutsema.*

— *Mis kabeturniirist arvatakse?*

— *Milvi üksi oskab.*

— *Oskame küll.*

— *Ma ei ole pulkagi tõstnud. Kuidagi ristirästi hüpatakse pulkadest üle.*

— *Iga tuba paneb esinduse välja.*

— *Nigelamad mängivad enne ära. Trumbid pannakse ikka tahapoole.*

— *Milvi teab minu taset.*

— *Kes esindusse ei pääse, korraldavad omavahel lohutusturniiri 8.—16. koha selgitamiseks.*

— *Ma pean seda asja naljana võtma, muidu tuleb vesi silma.*

— *Õpi. Majandusmehele on see väga tähtis. Ajutöö.*

— *Tuleks kaks korda läbi mängida, muidu võib tulemus juhuslik olla.*

— *Kas arvate, et ma siis veel mingi koha saan? Tuleb salamahti uurida.*

— *Teeme nii, et tehnilisest küljest oleks kõik hästi korraldatud. Müra ärritab.*

— *Mängud lõpetame märtsis ära, aprill on juba muusikakuu.*

— *Teeme lauludeõhtu.*

— *Siis peab ettevalmistus tugev olema.*

— *Noh, valmistame siis tugevalt.*

— *Aga nii, et äörahu ei kannata.*

— *Eks ise hoiame korda.*

— *Aga poliitinformatsioone ei tee, eks?*

— *Parem viktoriin.*

— *Kutsume rahanduse omad välja.*

— *Meie jääme vahest alla.*

— *Noh, kui ka jääme, mis siis? Võistluslik moment peab olema.*

— *Ei jää alla! Uurime, loeme, arutame omavahel, küll saab klaariks.*

— *Milliseid ettepanekuid veel on?*

— *Armee aastapäev tuleb.*

— *Kutsume sõjaveteranid kohale.*

— *Pole vaja vaielda, see organiseeritakse üleülikooliliselt, peaasi, et keegi kõrvale ei jää.*

— *Kunstiasjades oleme tumedad. Valve käib joonistamas, tunneb neid inimesi.*

— *Sa, Valve, räägi.*

— *Ene, pane paberile.*

— *Aga naistepäev?!*

— *Meie kursuse meeshing Kalju korraldab.*

— *Talle tuleks siis kuidagi märku anda, et maha ei magaks. Kes võtab selle enda peale?*

— *Mina.*

— *Ma oskaksin ka. Silmadega.*

— *Leppige siis omavahel kokku.*

— *Mis oleks, kui prooviksime neid noortesaadete küsimusi omavahel arutada?*

— *Sellest võib kõva madin tulla. Meie Ainoga proovisime, oleks peaaegu löömaks läinud.*

— *See on organiseerimise asi.*

— *Mina võitlen meeleheitlikult oma seisukohtade eest.*

— *Tuleb ka teisi kuulata.*

— *Nii, et — vaidleme. Ene, kirjuta plaani.*

— *Ongi kõik... Nüüd kähku riidesse!*

— *Ruttu, seanss hakkab kohe pihta.*

— *Vaatame, mis ta on.*

— *Apitzi teos on tugev, siis peab ka film korralik olema.*

— *Raamat on küll hea.*

Reporter: S. RAJA

Kunstnik ja patrioot

Eesrindlik kunstnik ei saa kunagi jääda pealtvaatajaks ümbritseva elu suhtes. Suurepäraseks näiteks sellest on Michelangelo elu ja looming, kus kajastus Itaalia poliitiline tragöödia, eriti Firenze võitlus reaktsioonijõududega.

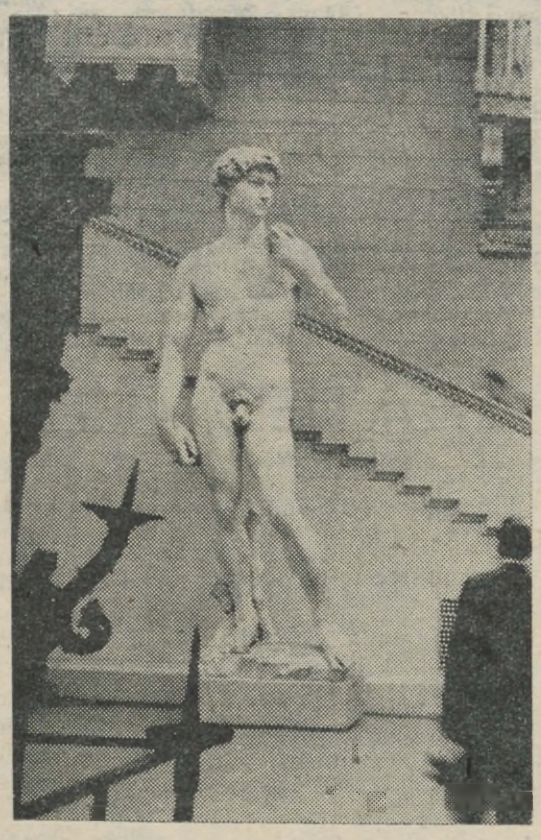

Michelangelo Buonarotti sündis 6. märtsil 1475. a. Firenze lähedal. Noorusaja veetis ta Firenzes, kus andekale noormehele pööras tähelepanu Lorenzo Tork, kunste ja teadust edendav valitseja.

16. sajandi alguseks olid Itaalia naabrusesse tekkinud tugevad tsentraliseeritud riigid, mis ähvardasid killustatud Itaalia rahvuslikku iseseisvust. Hispaania ja Prantsusmaa võitlesid omavahel vallutatud Itaalia alade pärast. Eesrindlikud kodanikud unistasid inimesestvõitlejast, kelle titaanlik jõud oleks päästnud kodumaa. Unistuse sellisest võitlejast täitis Michelangelo oma skulptuuris «Taavet», mis valmis 1504. a. Taavet on kujutatud mitte triumfeerivana, vaid otsustavaks võitluseks valmistuvana. On märgata suurt sisemist pinget ja võimsat jõudu, mida kätkeb 5,5 m kõrgune atleedikeha, ning see ei lase kahelda võitluse tulemuses. «Taavet» pole ainult piiblikangelase kujutus, vaid ustava ja kohusetruu kodaniku kehastus. Asetatuna Signoria palee ette, pidi ta Vasari sõnade järgi meenutama valitsejatele kohustust mehiselt linna kaitsta ja õiglaselt valitseda.

Sixtuse kabeli plantooni maalides elas kunstnik sügavalt kaasa vabariigi hävingule ning Medicite restauratsioonile. Linettidel on kujutatud kannatavad, kohkunud ning lootuse kaotanud figuurid.

Kuid veel kord tekkis Firenzes vabariik. Nüüd sõlmis paavst Clemens VII, endine Giulio Medici, lepingu hispaanlastega, et oma pärusvalduses jälle Mediceid valitsema panna. Firenze piiramine kestab 11 kuud. Michelangelo, hoolimata käsust, ei sõida ära, vaid jääb kodulinna kaitsma. Vabariik kaotas.

Michelangelo võitlus reaktsiooniga aga ei katkenud. «Viimne kohtupäev». Haudadest väljunud patuste nägudel pole alandlikkust, nad nõuavad Kristuselt õigust. Pintsli abil on meister paljastanud progressi vaenlasi. Ka paavst Nicolaus III, kes algatas vaimulike ametikohtade müümist, olevat siin kujutatud. Teos on kunstniku enese kohtumõistmine toimunu üle.

18. veebruaril 1564 Michelangelo suri.

Michelangelo teostes leidsid väljenduse ajastu kõige eesrindlikumad ideed. Ta säilitas usu inimesesse, tema püüetesse parema elu poole. H. TALLO

Fotol: «Taavet».

Lugu armastusest

Palun mitte följetoniks tituleerida. Nalja pole siin üldse. See on lihtsalt üks lugu.

J. Š.

Andres Tarmukas oli eeskujulik üliõpilane. Tema ei puudunud kunagi loengutelt, ka ühiskondliku eriala omadelt mitte, tegutses rahvamalevlasena, maksis juba esimesel nõudmisel komsomoli- ja ametiühingumaksu, käis õigeaegselt lastehalvatuse vastu vaktsineerimas ning laulis segakooris. Sealt, laulukoorist, saidki alguse suured muutused üliõpilase Andres Tarmuka elus ja ellusuhtumises.

Ta hakkas täiest hingest armastama esimest sopranit Tiina Liblikat. Viimast aga tunti kui kergemeelset ja edevat neiut. Sellepärast polegi midagi imestada, et Tiina Andrest alatult ninapidi vedas; laskis end küll vahel pärast kooriharjutust koos sõbratariga kinno viia, aga juba järgmisel päeval jalutas laiaõlgse koljatiga, kes olevat nii kange mees, et löönud Tallinnas Viru Billi pikali.

Tiina meel oli muutlik. Tema järgmine kavaler laulis restorani orkestris, ülejärgmisel oli osakene kunstilises filmis «Mootorratta dresseerijad», ülejärgmiseks sai noor grusiinlane Givi, kel olid tume veri, õrn hääl ja kümme nailonsärki, ainult töökohta ei olnud.

Iga noormees, kellel armutuli rinnas leegitseb või on leegitsenud, võib arvata, kuidas Andres Tarmukas kannatas. Ta luges ööde kaupa raekoja kella lööke, kuid uni ei tulnud.

Siis ükskord hilisel tunnil pani Andres oma tunded ja kannatused kirja, mille lõpetas salmiga:

Miks kannatama pean,
kuigi kindlasti tean,
sind armastan ma!
Miks olen siis üksinda?

Mõne päeva järel pärast loengute lõppu sai ta vastuse. See oli niisugune: «Tarmukas. Kui sulle meeldib tola mängida, siis mine tsirkusse või kometimajja. Seal makstakse selle eest raha ja sa võid endale uued saapad osta, kui vanad mind lakkamatult jälitades läbi kuluvad. Jõudu tööle!

T. Liblikas.»

Kursusekaaslased panid imeks, kui Andres tol päeval röntgenisse läbivaatusele ei tulnud. Samal õhtupoolikul puudus ta veel gaasipliitide käsitsemise instrueerimisõppuselt, kehalise kasvatuse tunnist, ühiselamute kontrollkomisjoni seekordsest reidist, häälesead tunnist ja rahvamaleva patrullretkest.

Algas uus etapp Andres Tarmuka üliõpilaselus — allakäik. Kahe nädala pärast kutsuti teda dekanaati aru andma põhjuseta puudumiste pärast. Kahe ja poole nädala pärast sai Andres Tarmukas kirjaliku noomituse ühiselamu eeskirjade ränga rikkumise pärast.

Ta kandis oma stipendiumi jäägitult «Tempo» puhvetisse, loobus söömisest, käis texase pükstes ja kampsunis tantsupeol, tutvus paljude tütarlaste ja naistega, sai klobida tasumata jäetud võlgade pärast — tegi kõike seda, mida endine Andres Tarmukas oli pidanud inetuks, väiklaseks, madalast intelligentsist tingituks. Ta unustas isegi habemeajamise, hiljem aga leidis, et nii on ilusamgi ja tema nooruslikul palgel leidsid paika bakenbarid, vuntsid ning teised lõuaudemed. Oma privaatlauale kohvikus kirjutas Tarmukas vabavärsilise luuletuse:

Siin joome loobudes
maistest muredest
ja hädadest ning
hinged lähenevad
teineteisele.

Ja neiu Viivi Hakkaja, Andrese uusima naistuttava värvitud silmad vaatasid läbi sigaretisuitsu täis vaimustust: «Andres, teie olete väga huvitav inimene!»

Nädalad läksid. «Tempo» ukse taga kähmluse algatamise eest karistati Tarmukat 10-päevase arestiga. Tuli päevavalgele tema eksmatrikuleerimise mõte. Siin ütles kursus oma sõna. Liiga selgelt oli kõigil veel meeles poisi varasem ellusuhtumine. Ta võeti ümberkasvatamisele, lubati õppetöös aidata.

Kaheksandal karistuspäeval, kui Andres ühel kõrvaltänaval prahti kühveldas, pisteti tema taskusse kirjakene. See oli niisugune: «Andres. Ma olin sinu vastu ülekohtune, sest ma ei tundnud sind. Pidasin sind kuivaks ja tühiseks inimeseks. Oo, Andres, kui sa vaid andestaksid! Sa oled kõige huvitavam mees, keda ma iganes olen näinud. Vastust oodates

sinu Tiina.»

Tarmukas sülitas pihku ja tõstis täis prügikasti hooga autole.

Mis sai edaspidi? Sessi venitas kolmedele, — nii palju aitasid varem õpitud teadmised. Kuid Andres Tarmukas oli lootusetult armunud õnnetu armastaja rolli, rohkem veel, kui kunagi Tiina Liblikasse.

Kes kohvikus käib, võib teda alati selles osas näha. Seal ta on — melodramaatilise pilguga noormees, keda saatuse karmid löögid aheldavad tundide kaupa mõtlema enesele, oma habemele ja luhtunud armastusele. Peata hetkeks oma pilk, sest talle meeldib, kui tema õnnetusele kaasa tuntakse.

Ent Tiina Liblikas? Teda on raske ära tunda. Tõsisemat ja tagasihoidlikumat tütarlast ei leia: õppimises üks kursuse edukamaid, võtab osa kodunduskabineti tööst, hiljuti võttis käsile ilusa seinavaiba meisterdamise. Ka laulukooris laulab nagu varemgi, kuid ei ole tema laulul enam endist kõla: kurku kippuvad pisarad moonutavad tütarlapse kunagi nii helisevalt sillerdanud hääle. Tiina ei oska oma suure armastusega, mis Andres Tarmuka vastu ikka võimsamalt lõõmama hakkab, midagi peale hakata. Kuid Andrest huvitavad ainult kohvikusuitsus istuvad värvitud silmadega daamid.

J. ŠKUUBEL

PROFESSORI JUUBELIKS

Noor tudeng on harjunud teda nägema läbi klaasukse, mille kohale on kirjutatud ladina keeles: «Herbarium florae estonicae». Ta istub seljaga ukse poole ja loeb, tõstab vahete-vahel herbaariumilehti, vaatab midagi luubiga, kirjutab... Ja nii päevast päeva, kogu pika talve. Esimesel kursusel üliõpilane vaatab uudishimuga, teisel kursusel — aukartusega.

Sellel uksel ei ole mingit manitsevat silti, kuid siiski tasandab siin kõige keevalisemgi tudeng sammu ja vaigistab häält — professor töötab!

* * *

Suvi. Nad käivad koos mööda looduse radu — professor ja äsja esimese kursuse lõpetanud noor botaanik. Esimene on eakas, aeglane, rahulik, teine — noorusliku energiast kärsitu ja tormakas. Kuid professori silm on terasem — ta näeb kõike, mis üliõpilane silmapaari vahele on jätnud või isegi maha tallanud. Siin võib noor botaanik avastada oma õpetaja töö saladuse: tähelepanelikkus, järjekindlus, täpsus, äärmine täpsus. Täpsus kõiges — taimede kogumisel, märkmete kirjutamisel, järelduste tegemisel.

* * *

Ja jälle talv. Neljas talv suurkoolis teadmisi talletamas. Nüüd alles algavad professori loengud. Selgub, kuidas kujunes meie floora läbi aastatuhandete, millest ta koosneb kaasajal, milline ta peab olema tulevikuski.

Selgub, et looduskaitse ei ole ainult haruldaste taimede hoidmine. Näiliselt väikesest küsimusest hargneb maailmaprobleem — kuidas kasutada loodusvarasid, et neist jätkuks veel paljudele põlvedele, neile, kes elavad pärast meid... Õppigem minevikust tuleviku jaoks.

* * *

Nii õpime professorilt, bioloogiadoktor K. Eichwaldilt. Teda on raske iseloomustada tavalisel viisil, sest tema tõeline isiksus avaneb ainult neile, kel on olnud võimalus töötada koos temaga, õppida tema eeskujust.

Neil, kes on harjunud teda nägema iga päev oma töö juures, on isegi raske kujutleda, et professor on jõudnud neljanda veerandsaja künnisele. Üle kolmekümne aasta äsja möödunud 75-st on juubilar töötanud Tartu Riiklikus Ülikoolis, praeguses taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedris. Siin alustas ta 1930. a. botaanikamuuseumi kogude hoidjana, siis laienes töö taimede leviku uurimisele, siis lisandusid floora päritolu probleemid. Ja kui valmis K. Eichwaldi kandidaadiväitekiri «Murakate alamperekond Cylactis Rafin. Uurimus ühe boreaalse taimeperekonna fülogeneesist», osutus see niivõrd põhjalikuks, et dissertandile omistati üksmeelselt bioloogiadoktori teaduslik kraad.

Surume professoril kätt, kõvasti ja tänulikult, meie kõik, kes me oleme botaanikud, tema õpilased ja kaastöötajad.

Killukesi koolist

Kontrolltööl kahe saanud Juku istub pärast tunde voodiserval ja laulab surmtõsise näoga: «Noorus on ii-ilus aa-eeg...»

*

Väino: «Kasvataja, palun teie käest direktori allkirja, ta ise sõitis linna.»

*

Mati ja Jüri tulevad pesemisruumist rõõmsate nägudega: «Täna pesema ei tule minna — vett ei ole.»

*

Antsul on põsk poriga. Küsimusele, miks ta nii räpane on, vastab nipsakalt: «Ega siis mina... Vello tegi.»

OLEME KODU-KLUBI POOLT

Ülikooli nõukogu saal. Kohal on teaduskondade kultuurivolinikud, komsomoli-, partei- ja ametiühingukomitee esindajad. Autoriteetsed inimesed autoriteetses kohas. Arutlusobjektiks on TRÜ ametiühingu klubi töö. Mingit pikka põhiettekannet ei ole. Kõigile on ju teada, et senini pole klubi üliõpilaste seas eriti populaarne olnud. Uudiseks pole ka see, et see «kunst», mida laval pakutakse, kipub vahel kesiseks jääma. Seetõttu on külastajaid vähevõitu. Räägitud on sellest palju, nüüd on viimane aeg härjal sarvist kinni haarata — pleenum peab otsustama, millises liinis ja kuidas hakata parandama klubi ideoloogilist ja organisatsioonilist tööd. Tähendab — on tarvis konkreetseid ja reaalselt elluviidavaid ettepanekuid.

Pleenumi töö aluseks olid järgmised põhiprobleemid:

* milliseid ideelis-poliitilise suunitlusega ning üldist silmaringi laiendavaid üritusi tuleks klubis korraldada? Millise ülesehitusega peaksid olema sellelaadsed temaatilised klubiõhtud;
* selgitada, millised võimalused on olemas ja mida tuleb teha selleks, et klubi muutuks hubasemaks, oleks üliõpilastele ning õppejõududele meeldivaks puhkekohaks;
* leida kõige otstarbekohasem organisatsiooniline struktuur klubi tööks (selgitada, milline osa kunstilisest isetegevusest peaks toimuma klubi raames ja millega peaksid tegelema teaduskonnad);
* võtta seisukohad klubi edaspidise töö põhisuundades;
* kuidas paremini organiseerida klubi ürituste reklaami;
* millisel kujul ülikooli isetegevusolümpiaad end kõige paremini õigustaks?

Mida siis pleenumist osavõtjad arvasid?

Klubi on samade töövormide juures, mis olid kolm aastat tagasi. Mõtteid inimestel on, kuid ainult mõteteks need jäävadki. Rahvas nõuab estraadi, sest laval tahetakse näha võitlevat satiiri. Meil on palju noori autoreid, kes teevad kaastööd raadiole ja televisioonile, kuid oma klubi jaoks neilt estraadistsenaariumi ei saa. Ülikooli kollektiiv võiks olla uhke, kui saaks jalad alla oma üliõpilasteater. Pantomiimklubi peremeeski oleks tore olla. Klubi näitlik agitatsioon peaks palju üliõpilaslikum olema.

Sellised olid A. Siimeri mõtted.

M. Titma. Klubi ei peaks olema mitte ainult proovide ja etenduste andmise koht. Tuleb sisse seada ruum, kus üliõpilased saaksid ka meelt lahutada või kus RSK, RSR ja teised ringid võiksid oma avalikke koosolekuid pidada.

Klubi tuleks sisustada nii, et iga üliõpilane tunneks end siin iga päev koduselt. Meeldiv oleks leida sealt mõnda vähem kättesaadavat ajakirja. «Noorte Hääle» ja «Rahva Hääle» ostab igaüks endale ise. Ja kadugu ära see «kabinetihirm» II korruse ees. See on üliõpilasklubi ja iga üliõpilane tundku ennast peremehena terves majas.

Ja saali, publiku hulkagi rohkem lihtsust ja elurõõmu! Ei maksa häbeneda olla noor ja rahutu. Ei maksa tunda alaväärsust, kui ei oska nn. kunsttantse. Valss, foks ja tango on ka ilusad. Klubi praegune orkester paneb külastajaid kulmu kortsutama. Üleolevad ja blaseerunud muusikategijad laval — need pigem laostavad meeleolu, kui hoiavad seda üleval.

«Et klubi külastatavus tõuseks, peaks klubi oma üritustele paremat reklaami tegema. Oleks hea, kui klubi eelnevalt tutvustaks oma ürituste plaani peahoones, kohvikus, ühiselamutes ja ülikooli ajalehes,» arvas M. Talvik.

Klubi kunstiline juht L. Sokk esitas oma seisukoha — viia isetegevus klubi juurde üleülikoolilistesse ringidesse (sõnakunsti-, karaktertantsu-, balletiring jt.). Ringidele leida asjatundlikud juhendajad. Sellega on kindlustatud isetegevuse tase ja enamvähem kindel esinejate kaader. Teaduskondade hooleks jäägu agitbrigaadide loomine.

Lahkarvamusi tekitas probleem, millisel kujul pidada isetegevusolümpiaade. Seni proovitud viisidest oleks kõige mõeldavam teaduskonnaõhtute hindamine. Rohkesti hääli oli teaduskondade agitbrigaadide moodustamise poolt.

Milliste seisukohtade juurde siis pleenum jäi? Alljärgnevalt mõned punktid pleenumi otsusest:

- **moodustada ELKNÜ TRÜ Komitee diskussiooniklubi;**
- **luua oma estraad;**
- **komplekteerida «autorite nõukogu», kes kirjutaks stsenaariume estraadiõhtute jaoks;**
- **teaduskondade näiteringide baasil luua üliõpilasteater ja klubi ringide baasil organiseerida pantomiimklubi;**
- **täiendada klubi nõukogu koosseisu klubi isetegevusringide juhatajatega;**
- **olemasoleva repertuaari kohta seada sisse kataloog ja teha see teaduskondadele kättesaadavaks;**
- **klubil tutvustada oma ürituste plaani peahoones, ühiselamutes, kohvikus ja ülikooli ajalehes.**

Entusiasmi ja head tahet otsuste täideviijatele!

E. OJAND

VELLAVERES

Ooh! Kiigemägi — viimane tõus Vellavere-matkal. Kes jõudis siiani kahe tunniga, kes nelja ja poolega, kulmud härmas ning jalad mõnusast roidumusest tudisemas. Mõni kärsis kiiremini märki kätte saada, teised eelistasid võimalikult kauem loodust nautida, et tuua Tartusse asitõendina punased põsed ja natuke kuuselõhna.

Mööda nud pühapäeval käis talvemõnusid saamas 137 Ajaloo-Keeleteaduskonna ning keemiaosakonna üliõpilast ja õppejõudu.

Anti aru, tehti plaane

Ligi pool aastat on möödas ajast, mil komsomolikomitee suunas koolidesse teise kursuse üliõpilased täitma komsomoliülesannet ja omandama esimesi kogemusi tulevaseks pedagoogitööks.

Hiljuti tulid kõik need rühmajuhid, konsultandid, ringijuhid, miilitsa lastetoa hooldajad ja komsomoligruppide šefid kokku, et analüüsida tehtud tööd ja teha kokkuvõtteid. Mis on tänavuses praktikakorralduses uut võrreldes mullusega. Palju. Formaalsusele pioneeritööpraktikas kuulutati kohe sõda. Kõik see, millega puutus praktikant kokku koolis, peab kajastuma ta päevikus. Tähtis pole enam see, kui palju on korraldatud üritusi, vaid just nende sisuline külg: mida see suutis anda korraldajaile ja lastele. Ja eks ole uus ka selline töötulemuste avalik arutamine ja analüüsimine töö käigus.

Eve Markvart analüüsis oma ettekandes tehtud tööd, tõstis esile õnnestumisi ja püüdis lahata puudusi.

Tööd konsultantide ja raskestikasvatatavatega võib pidada enam-vähem kordaläinuks. Puuduseks on teatav eraldatus. Konsultandid ei peaks piirduma ainult konsultatsioonide andmisega ja töös «rasketega» peaksid üliõpilased otsima rohkem võimalusi kasvatada neid kollektiivi abil. Pioneeri- või komsomoliorganisatsiooni mõju on profülaktikaks taolistele nähtustele.

Palju oli juttu rühmajuhtidest, sest neid on ka arvuliselt kõige rohkem. Kiitust väärisid bioloogid, kes töötasid X 8-klassilises Koolis, lääne filoloogid ja füüsikud II Keskkoolis, geograafid XIII 8-klassilises Koolis, vene filoloogid III Keskkoolis ja XII 8-klassilises Koolis.

Sedasama ei saa aga öelda eesti filoloogide ja II Keskkoolis töötavate inglise filoloogide kohta. Lastega ei leitud kontakti, käigud kooli muutusid üha harvemaks, kuni lakkasid hoopis.

Palju kiitvaid sõnu langes matemaatikute aadressil (töötasid VII Keskkoolis). Nemad korraldasid nõupidamisi, koonduste temaatika oli palju lähedasem. Tavaliste mängude ja kokakoonduste asemel on olnud viktoriine ja vestlusi, mis aitavad tundma õppida laste psühholoogiat (ja mida vajab pedagoog rohkem!). Matemaatikud viisid kooli «oma näo».

Tublimad on üliõpilased Peets, Paap, Allikas, Rõuk jt. Pioneeridele meeldisid eriti koondused «Räägime päikesest» ja ekskursioon TRÜ arvutuskeskusesse.

Pioneeritöö on väga tähtis lõik pedagoogitöös — see mõte läbis kõiki sõnavõtte. X 8-klassilise Kooli direktor sm. A. Siibak ütles, et klassijuhatajatöö pole mõeldav pioneeritööd tundmata. Klassijuhataja on see, kes peab looma ja suunama kollektiivi. Õpetamine ei tohi olla lahus kasvatusest, samuti ei eksisteeri pioneeriorganisatsioon eraldatud üksusena, vaid on eelkõige just kasvatuslik organisatsioon.

Nagu eespool mainitud, oskasid ainult matemaatikud ära kasutada oma erialaseid teadmisi. Paljud üliõpilased kurdavad, et nad pole oma parimast tahtest hoolimata suutnud olla kõrgemal lihtsalt statisti osast. Siin ongi lahendus: lastele peab suutma midagi pakkuda. See, kes tahab olla autoriteediks, peab oskama palju. Ei oleks liigne siin meenutada UET-d. Suutes õpetada ainult oma ainet on väga raske olla hea pedagoog. Kaadri valiku probleemidest rääkides viitas sellele ka II Keskkooli direktor sm. A. Juhkam. Praegune pioneeritöö praktika peab kinnitama valitud eriala õigsust. «Noorsoosse ükskõikselt suhtuda ei saa,» ütles sm. V. Haamer.

Arutati veel ajaprobleemi ökonoomsemat lahendamist, kontakti koolidega, koostööd klassijuhatajatega ja konstateeriti vastastikuse abi vajalikkust.

Kuigi kõnelesid erinevad inimesed, jäid kõlama ometi ühed ja samad mõtted:

- pioneeritöö ja klassijuhatajatöö on lahutamatud;
- õpetamine on kasvatustöö komponent;
- igale pioneerirühmale oma nägu;
- ainult teistele andes omandatakse kogemusi ja teadmisi.

Ja lõpuks: raskusi ei maksa põlata. Treeningul raske — lahingus kerge.

I. MADISSOO

TEATED * TEATED * TEATED

26. veebruaril kell 16 toimub aulas TRÜ parteiorganisatsiooni lahtine ÜLDKOOSOLEK.

Ettekandega esineb EKP Keskkomitee teine sekretär sm. A. Vader.

ÜET

EKSKURSIOONIJUHID!

Õppetöö selles eriharus algab täna kell 17.30. Palutakse koguneda farmaatsiaauditooriumi juurde (keemiahoones). Toimub loeng.

*

Õppetöö ilmalike kombetalituste õpperühmas algab täna kell 16. Palutakse koguneda EKP TRÜ komiteesse (peahoone teisel korrusel). Toimub loeng.

AGITPUNKTIS nr. 8

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) korraldatakse teisipäeval. 25. veebruaril kell 19

KÜSIMUSTE-VASTUSTE ÕHTU

rahvusvahelise elu teemadel.

Küsimustele vastab ühingu «Teadus» lektor T. KELAM.

Demonstreeritakse filme:

«Käepigistus üle Balti mere»,

«Elu nimel — rahu»,

«L. I. Brežnevi vastuviisiit Jugoslaaviasse».

MOOTORRATTA-JUHTIDE KURSUSED

Veel on võimalik registreeruda mootorrattajuhtide kursustele. Õppetöö toimub kuni 15. maini teisipäeviti ja reedeti algusega kell 16. Soovijatel tulla 25. veebruaril kell 16 Kingissepa tn. 19 aud. 1. (III korrusel).

PRESSIKLUBI TEATAB

Raadio-televisioonigrupi järjekordne koosistumine leiab aset TRÜ klubis kolmapäeval, 26. veebruaril algusega kell 19.30.

TANTS ENNE ja NÜÜD

Möödunud semestril valmistasid TRÜ RKA, sümfooniaorkester, peotantsuring ja «Harvlek» ühistööna ette temaatilise õhtu «Tants enne ja nüüd». Õhtu läks korda — meeldis nii tegijatele kui ka nägijatele. Nüüd kavatsetakse tantsu ajaloo saladustesse pühendada tantsupublikut ka väljastpoolt Tartut. Õhtul esinevad kollektiivid on saanud külalakutsed Tallinna Tselluloosi- ja Paberikombinaadi Klubilt ja Viljandi Rajooni Kultuurimajalt. Tallinnas esinetakse 26. veebruaril, Viljandis aga märtsi lõpus.

Et kontrollida esinejate valmisolekut väljasõitudeks, tuleb «Tants enne ja nüüd» kordamisele. Ootame laupäeva õhtul kell 20 klubisse kõiki tantsuhuvilisi.

Tänase ajalehe kujundasid žurnalistika eriharu üliõpilased A. Sild, I.-P. Padernik ja S. Karja.

Ühiskondlik parteihariduse kabinet

TRÜ-s alustab tegevust ühiskondlik parteihariduse kabinet (ühiskonnateaduste majas aud. 19, Ülikooli tn. 16). Kabineti tööd hakkab juhtima nõukogu koosseisus: E. Kivimaa (esimees) M. Ruus (asetäitja), J. Ant ja L. Loit.

Kabinet hakkab abistama TRÜ poliitharidusvõrgu propagandiste, kursuste ja õpperühmade poliitinformaatoreid, kursusejuhendajaid, filosoofiliste seminaride juhatajaid ja kõiki ülikooli kollektiivi liikmeid, kes vajavad kirjandust või konsultatsiooni poliitmassiliste ürituste organiseerimisel.

Kabinet on avatud igal teisipäeval, kolmapäeval ja reedel kella 16—20. Reedeti hakatakse regulaarselt pidama loeng-konsultatsioone «Maailma kaardi ees» (kella 18—20). Ülejäänud päevadel toimuvad küsimuste ja vastuste õhtud, konsultatsioonid, kohtumisõhtud jne.

Avaüritus on täna kell 18 loeng-konsultatsiooniga rahvusvahelisest olukorrast (Küprose küsimus). Esineb M. Titma.

Edaspidi palume jälgida ajalehte «TRÜ» ja kuulutustetahvleid ühiskonnateaduste majas ning peahoone vestibüülis.

Ühiskondliku parteihariduse kabineti nõukogu

VELLAVERRE!

Stardid järjekordseteks suusamatkadeks Vellaverre antakse Tamme staadionil geograafia- ja geoloogiaosakondade üliõpilastele homme, laupäeval kell 13. Õigus- ja Majandusteaduskonna ning bioloogia- ja matemaatikaosakondade üliõpilastel algab matk pühapäeval kell 11.

Suuski antakse geograafia- ja geoloogiaosakondadele täna kella 17.30—19-ni, teistele homme, s. o. laupäeval kella 14—18-ni.

TRÜ kehalise kasvatuse ja spordi kateeder

Kui palju mäletad?

KUI PALJU SINA MÄLETAD SÕDURITARKUSTEST? — sellise küsimuse esitavad pühapäevasel peoõhtul üksteisele kolm võistlevat meeskonda. Võistkonnad on komplekteeritud järgmiselt.

1. «Veteranide võistkond». Võistkonna moodustavad TRÜ õppejõud-tagavaraväelased, sõjatules karastunud mehed.

2. «Noorema generatsiooni koondus». Koondusse kuuluvad Nõukogude armee sõjajärgset perioodi esindavad üliõpilased ja õppejõud.

Õhtul viibivale publikule toimub paralleelselt võistlustega armee-temaatiline viktoriin. Võitjale auhind. Kompleksvõistluse võitjat meeskonda autasustatakse medalitega.

TUDENG! MEENUTA, ET TAOLINE ÜRITUS MÖÖDUNUD AASTAL TEENIS ÄRA KÕIKIDE RAHULOLU. LOODAME, ET KA KÄESOLEVAL AASTAL OLED SA AKTIIVSELT KAASALÖÖJATE HULGAS.

TRÜ klubi

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1513. MB-00386.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegem!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 28. veebruaril 1964

Nr. 5 (580)
XVII aastakäik

Kroonikat

UUSI VÄITEKIRJU

21. veebruaril kaitses TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna nõukogu avalikul koosolekul kandidaadiväitekirja ülikooli eksperimentaalfüüsika kateedri vanemõpetaja L. Tuvikene. Teemaks oli «Amplituudfiltrite ja diafragmade mõjust difraktsioonipildile». Oponeerisid füüsika-matemaatikadoktor prof. A. Kipper ja dots. P. Kard.

Samal koosolekul kaitses väitekirja ka ülikooli arvutuskeskuse insener R. Mullari. Töö teema — «Uurimused eukleidilise ruumi mitmemõõtmeliste pindade teooriast». Oponentideks olid füüsika-matemaatikadoktor A. M. Vassiljev ja füüsika-matemaatikakandidaat V. V. Goldberg.

Mõlemale dissertandile otsustati anda füüsika-matemaatikakandidaadi teaduslik kraad.

S. RAJA

SEEKORD TALLINNAS, HILJEM SIIN

«Noorte Hääle» toimetuse kutsel käisid sel nädalal Tallinnas pressiklubi ajakirjandusgrupi liikmed E. Brand, E. Ojand, M. Kalamäe, P. Maimik ja M. Titma.

«Miks on noor inimene ajalehes nii ühekülgne, miks jääb kesiseks puhkepäevalehekülg, kas ei saaks parandada «Noorte Hääle» kujunduslikku külge?» küsisid üliõpilased. Rohkem lugemakutsuvaid pealkirju, süsteemikindlust välispoliitiliste sündmuste kajastamisel — need olid meiepoolsed pretensioonid. Ühine nõupidamine kestis mitu tundi.

Järgmine kohtumine üliõpilaste ja «Noorte Hääle» töötajate vahel on planeeritud 18. märtsile. Seekord kohtume Tartus. Tulge ja öelge, mida arvate teie noorte ajalehest. Lähemat informatsiooni kohtumise koha ja aja kohta leiate teadetetahvlilt.

TERVITUS MEHHIKOST

Ülikooli sidemed teiste maade kõrgemate õppeasutustega muutuvad üha tihedamaks ning Tartu Riikliku Ülikooli teaduslik produktsioon leiab järjest laialdasemat tunnustust, ka Ameerika teadlaste hulgas. Hiljuti saabus meie ülikoolile tervitus Mehhikos asuva Sinaloa Ülikooli rektorilt dr. Julio Ibarra Urrealt.

400 AASTAT VENE RAAMATUT

Seoses vene raamatu 400-aastase juubeliga toimub TRÜ Teaduslikus Raamatukogus 3. märtsil 1964. a. kl. 17 teaduslik sessioon.

Päevakord.

1. Trükikunsti tähtsus vene kultuuri ajaloos (prof. J. Lotman).
2. Ivan Fjodorovi trükised TRÜ Teaduslikus Raamatukogus (TRÜ Teadusliku Raamatukogu töötaja V. Leek).
3. Vene rahvaraamat ja selle levik Eestis XIX saj. (vene kirjanduse kateedri v.-õp. S. Issakov).
4. Venekeelse kirjandusega raamatukogud Eestis kuni Oktoobrirevolutsioonini (eesti kirjanduse kateedri v.-õp. K. Veskimägi).

Samas avatakse näitus «400 aastat vene trükikunsti».

UUS TÕLKERING

25. veebruar sai ülikooli tõlkeringi asutamise päevaks. Eesti keele kateedri vanemõpetaja A. Valmet rääkis tõlkimise üldistest printsiipidest. Tulevikus asub teooria kõrvale ka praktika.

Tõlkimiskunsti tahavad õppida paljud eesti filoloogid. Nemad tegidki ettepaneku ringi moodustamiseks. Kõige rohkem ollakse huvitatud probleemidest seoses soome keelest tõlkimisega.

Ringi edaspidisest saatusest loeme ehk juba varsti meie ajalehe ilukirjanduslikus nurgas.

S. ÕUN

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI REKTORI KÄSKKIRI

Ajaloo-Keeleteaduskonna võõrkeelte osakonna III kursuse inglise keele õpperühmale on omistatud kommunistliku töö õpperühma nimetus. Selle austava nimetuse on õpperühm saavutanud endile võetud kohustuste sihikindla täitmisega, mille tulemusel on rühmast kujunenud tugev ja teotahteline kollektiiv. Õpperühm on saavutanud hea õppeedukuse ja õppedistsipliini, on loonud tihedad sõprussidemed kolhoosinoorte ja Leningradi Herzeni-nimelise Pedagoogilise Instituudi üliõpilastega, võtab aktiivselt osa kõigist ühiskondlikest üritustest.

Arvestades seda, et nimetatud õpperühm on näidanud kõrget teadlikkust endale võetud kohustuste täitmisel ning printsipiaalset suhtumist õpperühma töösse puutuvate küsimuste lahendamisel,

k ä s i n:

- **kaotada Ajaloo-Keeleteaduskonna võõrkeelte osakonna III kursuse inglise keele õpperühmas kursusejuhendaja instituut ja panna selle ülesanded komsomolibüroole;**
- **anda õppedistsipliiniga seotud küsimuste lahendamine täielikult õpperühma kompetentsi ning lõpetada jooksva aruandluse esitamine puudumiste kohta dekanaati;**
- **lubada õpperühma komsomolibürool kooskõlastatult dekanaadiga anda rühma eesrindlikele üliõpilastele loengute vabakuulamise õigus;**
- **soovitada õpperühma komsomolibürool võtta šefluse alla A. H. Tammsaare nimelise Tartu I Keskkooli ühe klassi kollektiiv kommunistliku töö liikumise arendamiseks Tartu linna koolinoorte hulgas;**
- **avaldada t ä n u kursusejuhendajale, inglise keele kateedri õpetajale H. P u l g a l e tema poolt kursusel tehtud töö eest kursuse kollektiivi kasvatamisel.**

Rektor F. KLEMENT

25. veebruar 1964. a.

I kursuse füüsik Alja Kozmina. Käsil on pindpinevuskoefitsiendi määramine.

Pool tundi professor D. KIJEKBAJEVIGA

Kümme päeva viibis Tartus Ufaa ülikooli professor filoloogiadoktor D. Kijekbajev. Enne kui kuulus keelemees Tartust lahkus, palusin luba teda hotellis külastada.

Meie külaline pakkis parajasti kohvrit — rong Moskvasse pidi väljuma juba paari tunni pärast. Professor palus mantli maha võtta, tunda end tema juures nagu kodus.

«Ärge laske end segada,» vabandasin juba mitmendat korda ja nüüd alles taipasin, et mina rääkisin kogu aeg vene keeles, tema aga vastas eesti keeles.

«Kuidas jäite rahule Tartus veedetud päevadega?» küsisin professorilt.

«Ma olen väga rahul,» — see vastus ei vajanud pikka kaalumist.

Professor D. Kijekbajev töötas TRÜ Teaduslikus Raamatukogus ja Ajaloo-Keeleteaduskonna seminariraamatukogus, kogudes oma teadusliku töö jaoks materjali altai ja uraali keelte kohta.

«Teie raamatukogudes on väga palju väärtuslikke teoseid, ja mis samuti on väga oluline — kõik on käe-jala juures. Leningradis näiteks tuleb oodata tellimuse täitmist 2—3 tundi.»

Külaline tutvus ka soome-ugri keelte kateedri tööga, vestles õppejõudude, üliõpilaste ja aspirantidega. Nagu ta märkis, tehakse tööd tõsiselt ja suure huviga. Eriti meeldis D. Kijekbajevile, et siin täiendavad oma teadmisi paljud soome-ugri rahvaste esindajad.

«Ma olen käinud paljudes ülikoolides — Alma-Atas, Taškendis, Kaasanis —, kuid sellist head traditsiooni pole kohanud. Tartule võib ses suhtes seada kõrvale vaid Leningradi ja Moskvat.»

Professor lisas, et talle meeldivat väga tugev vastastikune kontakt õppejõudude ja üliõpilaste vahel. Üleskerkinud probleeme vaetakse mitte ainult loengutel ja seminarides, vaid seda tehakse ka koridorides, tänaval, kohvikus...

«До свидания,» ütlesin mina.

«Nägemiseni,» vastas ta eesti keeles.

I.-P. PADERNIK

Et auditoorium ei vaikiks

Ühel nädalal tegid poliitinformatsiooni sina, teiseks nädalaks anti see ülesanne klassis kellelegi teisele, kolmandal kolmandale jne. Mäletad? Pärast tunde istuti pool tunnikest või vähemgi ja kuulati informatsioon ära. Ja nõnda kõik neli aastat.

Kas maksab siis nüüd imestada, et ülikoolis läheb sama teed? Harjumusel on ju suur jõud. Halb harjumus, täiesti väär võte, üks nendest, mis inimesele elus vajalikku kunstlikult külge poogib.

Viimasest kursusekoosolekust (eesti filoloogia osakonna II kursusel) paistis, et poliitinformatsioonide suhtes tahetakse jälle minna sama teed mööda: kaks korda kuus pärast loenguid jääb kursus pisukeseks ajaks kohale, et kuulata ühe-kahe juttu «poliitika kohta». Ülejäänud kuulavad ja vaikivad. Vaikivad isegi seal, kus tuleks vaielda, esitatud fakte analüüsida. Üritus jääb kuivaks ja pinnapealseks, kuulajad ükskõikseteks.

«Poliitinformatsioon». Meie kasutame seda mõistet vanast harjumusest, ajast, mil tõesti rahuldusime ainult informatsiooniga. On aeg taotleda paljude asjalikku, oma peaga mõtlemist, sündmustest ja nähtustest arusaamist.

Näiteks: rääkides poliitilistest küsimustest võtta luubi alla ka kirjandus. Kas tuttavast ainevallast näiteid tuues me ei mõistaks antud probleemi paremini?

Tuleb püüda selle poole, et ei **korraldataks poliitinformatsioone, vaid tõesti kasvatataks noori ideelis-poliitiliselt.** Kasvatamise all mõtlen seda, et panna noored oma peaga mõtlema.

4. märtsil kell 18 on kohviku piljardisaalis

PRESSIKLUBI

ajakirjandusgrupi koosolek.

Teeme praktilisi harjutusi ja analüüsime ülikooli ajalehe viimase kuu numbreid.

Pigemini suudab seda teha sellesisulise korralikult läbimõeldud õhtuga kui pooletunnise informatsiooniga pärast loenguid. Kui aga teema alla haarata mitte ainult mõned sündmused, vaid laiendada see tervele probleemile? Kas me ei võiks seda nimetada siis kursuseõhtuks (millele nii meeleheitlikult teemasid otsime)?

Linnas toimub tihtipeale küsimuste-vastuste õhtuid, huvitavaid vestlusi pakub Tartu Ametiühingute Kultuurihoone kinolektoorium. Kui paljud meie üliõpilastest käivad seal kuulamas-vaatamas? Vähesed. Kas ei võiks tööplaani koostamisel mõelda ka sellele?

E. KINGO

Päevakorras on ühiskonnateaduste ringid

Käesoleva aasta 22. jaanuaril toimus Tallinnas ÜTÜ vabariikliku nõukogu koosolek, millel arutati ühiskonnateaduste kateedrite juurde organiseeritud ÜTÜ ringide tööd vabariigi kõrgemates õppeasutustes. Kahjuks tuleb tunnistada, et meie ülikooli kohta võidi vähe head rääkida. Ringid on kaugel oma põhilisest ülesandest — olla üleülikoolilised ringid, kuhu koonduvad üliõpilased kõikidest teaduskondadest.

Ka viimase kuu jooksul on olukord jäänud põhiliselt samaks. Kõige halvem on lugu filosoofiaringiga. 22. jaanuaril otsustati: iga õppejõud peab osa võtma vähemalt ühe üliõpilase juhendamisest. Meie ülikooli filosoofiakateedrile tundub see esialgu utoopiana. Ainult sm. J. Rebane tegeleb kolme üliõpilase juhendamisega. Need on matemaatikaosakonna I kursuse üliõpilased M. Reinok, E. Vajak ja J. Tepandi, kes lahkelt nõustusid sm. Rebase ettepanekuga — siduda oma erialane uurimistöö mingil määral ka filosoofiaga. Tööd («Mitteeukleidiliste geomeetriate filosoofiline tähtsus», «Algoritmi mõiste filosoofiline aspekt», «Kas masin võib mõtelda») ei eelda dialektilise materialismi kursuse eelnevat läbitöötamist. Filosoofia põhimõtted omandatakse J. Rebase juhendamisel töö käigus.

See on esialgu kõik. Oleks vaja, et ka teised õppejõud leiaksid võimalusi ja tahtmist üliõpilaste kaasatõmbamiseks nende eriala filosoofiliste probleemide uurimiseks. Pole ju tarvis alustada tühjalt kohalt. Paari aasta jooksul oli filosoofiaringi juhendajaks L. Valt. Kuigi ka seekord oli ring oma koosseisult ühekülgne (sinna kuulusid ainult matemaatikud ja füüsikud), jõuti seal siiski mõndagi ära teha. Nii korraldati koguni filosoofia-alane konverents. Sm. L. Valt sõitis aga Moskvasse ja sm. J. Rebane pidi alustama uuesti. Ja tulemus — sel aastal jääb filosoofiaring TRÜ ÜTÜ konverentsist hoopis kõrvale.

Midagi tuleb ette võtta, et ringi töö ei kannaks enam episoodilist iseloomu, olenedes ainult paari õppejõu entusiasmist ja heast tahtest.

Möödunud aasta lõpul toimus TRÜ parteiorganisatsiooni üldkoosolek esteetikaküsimuste arutamiseks. Seal soovitati, et meie filosoofiakateeder organiseeriks õppejõududest ja üliõpilastest esteetikaringi. Loodame, et see otsus muutub peatselt tegelikkuseks. Tuleb vaid teha rohkem selgitustööd ning asja vastu huvi äratada, ja seda juba esimese kursuse üliõpilaste seas.

Ja veel üks mõte! Millal me jõuame nii kaugele, et meie ülikooli lõpetajate diplomitööd haaravad ka filosoofiaprobleeme?

Paistab, et kriisist hakkab üle saama NLKP ajaloo ring, nii arvavad vähemalt ringi juhendavad õppejõud J. Kalits,

(Järg 2. lk.)

PRAEGU 2000

ALMAVÜ — Üleliidulise Armee, Lennu- ja Mereväe Abistamise Vabatahtliku Ühingu — põhiliseks eesmärgiks on kaasa aidata sotsialistliku riigi kaitsevõime, Nõukogude armee, lennuväe ja sõjalaevastiku võimsuse tugevdamisele. ALMAVÜ peab kasvatama meie noorsugu nõukogude patriotismi ja sotsialistliku internatsionalismi vaimus, rahvaste sõpruse ja kodumaa kaitseks valmisoleku vaimus. ALMAVÜ ühendab endas kümneid miljoneid nõukogude töötajaid ja õppivat noorsugu. Tema ridadest on võrsunud paljud kuulsad lennukikonstruktorid ja kartmatud lendurid.

ALMAVÜ tööst meie ülikoolis palume jutustada TRÜ ALMAVÜ komitee esimeest sm. **A. PILTI.**

Meie organisatsioonis on praegu ligikaudu kaks tuhat liiget. Töö toimub sektsioonides. Võib öelda, et üliõpilased tunnevad suurt huvi mõnede sektsioonide, eriti auto-motosektsiooni vastu. Selles osas me ei suuda veel rahuldada kõiki soovijaid, sest meil pole küllaldast baasi ega ka kaadrit. Igal aastal omandab umbes 120 üliõpilast amatöörautojuhi ja 50 üliõpilast mootorrattajuhi kutse. Peale selle valmistab sektsioon ette ka auto-moto spordikohtunikke ja mootorratta-instruktoreid.

Üliõpilastel on võimalus kaasa lüüa veel laske-, lennu-, raadioja veespordisektsioonides. Ülikoolil on üsna hea lasketiir ja selle huvitava spordialaga võiks tegelda veel rohkem üliõpilasi.

Palju julgust nõudev on veesport. Siia kuuluvad sellised alad, nagu vee-mootori-, purje- ja allveesport ning vetelpäästе. Neil aladel valmistatakse ette ka instruktoreid.

Siiski peab ütlema, et üliõpilased ei kasuta maksimaalselt ära ülikooli baase. Mõnedes teaduskondades, eriti Füüsika-Matemaatikateaduskonnas ja ka Arstining Ajaloo-Keeleteaduskonnas on ALMAVÜ töö korraldatud hästi. Rahule ei saa jääda aga senise tööga Majandusteaduskonnas, kus organisatsioon peaaegu ei tegutse.

Edasisest tööst ehk niipalju, et käesoleval suvel toimub III üleliiduline tehniliste spordialade spartakiaad, kust ka meie osa võtame. ALMAVÜ algorganisatsioon annab koostöös komsomoli- ja spordiühingute kollektiividega oma panuse sõjaliste rakendus- ja tehniliste spordialade arendamiseks ja spordimeisterlikkuse tõstmiseks.

1901. aastal tuli Krasnodari linna Kubaani Reaalkooli uus õpetaja, Tartu Ülikooli Matemaatikateaduskonna lõpetanu Oskar Pärli, kes oli suurte teadmistega peenetundeline ja südamlik inimene (fotol keskel).

Varsti hakkas ta õpilastele selgitama sotsiaal-demokraatlikke vaateid. 1904. aastal organiseeris ta VSDTP ringi, millest võttis osa palju õppivaid noori.

Kui saabus 1905. aasta, läksid mitmed, kes sellel fotol oma õpetaja ümber seisavad, koos töölistega tsarismivastasele demonstratsioonile. Propagandist Oskar Pärli ringist kasvas palju revolutsionääre, kes hiljem võitlesid Venemaa rahvaste vabaduse, sotsialismi võidu eest.

Sellest kirjutas meie ajalehele vana kommunist Leonid Petrov Moskvast. Ka tema oli üks O. Pärli ringi liikmeid.

Ühest igapäevasest asjast — PUUDUMISEST

Pole väga vana uuendus, et üliõpilased ise arutavad kursustel puudumisi. Sellest oleme omavahel juba mitmel korral rääkinud. Seekord veidi juttu dekaanidega.

Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaan K. SIILIVASK sõnas: «Mis siis ikka — arutage. Minu poolt mingeid vastuväiteid pole. Pooldan väga.»

Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekaan H. MIIDLA: «Selles pole meile enam midagi uut. Seadsime sisse üldise tabeli, kuhu kursuste kaupa märgime põhjusega ja põhjuseta puudumised. Muidugi tuleb veel petmist ette: ei märgita kõiki puudutud tunde. Komsomoliorganisatsioonil peaks suurem osatähtsus olema: iga kommunistlik noor peaks suhtuma oma kaaslastesse printsipiaalselt ja objektiivselt. Pean seda süsteemi sammuks edasi meie üliõpilaste elus. Ja kiidan väga heaks.»

Majandusteaduskonna prodekaanilt H. SIIGURILT kuulsime järgmist: «Meil on arvestusraamat iga kursuse kohta. Siit näeme kohe ära, missugusel kursusel on rohkem puudumisi, kui palju nende hulgas põhjusega ja põhjuseta.

Näiteks kaubanduse eriharu II kursusel pole kolmel viimasel kuul olnud ühtki puudumist. Nad taotlevad kommunistliku kursuse nimetust.

Üliõpilane toob rühmavanema kätte tõendi, mis põhjusel ta puudus. Kursus muidugi arutab seda ja kirjutab peale, kas puudumine on põhjendatud või ei.

Vahel juhtub, et üliõpilane puudub ühe päeva. Meil oleks raske kindlaks teha, kas ta oli haige või mitte, kui arstitõendit pole. Kursuse- ja internaadikaaslastele ta räägib ikka tõtt. Ja meil on sellevõrra kergem oma sõna ütelda.»

Nii et — selline puudumiste arvestamise süsteem on kahtlemata positiivne. Seda peab toetama, edasi viima.

E. ÕUNAS

Päevakorras on...

(Algus 1. lk.)

I. Volkov ja K. Koger. Sügisel puudus ringil vanem, nüüd on selleks III kursuse üliõpilane Rein Oras. Liikmeid on 20 (nii seisab dokumentatsioonis), kuid nagu kinnitati kateedris, suurenevat ringist osavõtjate arv pidevalt.

Praegu töötatakse 10 teema kallal, ülikooli ÜTÜ konverentsil tullakse avalikkuse ette kahe ettekandega. Tore oleks, kui ringilt saaks ka mõned võistlustööd.

Ühiskonnateaduste ringidest on meil praegu kõige elujõulisem poliitilise ökonoomia ring (ringi vanemaks on Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilane E. Kärgenberg). Ringi koondunud kolmekümne viiest üliõpilasest tegelevad aktiivselt teadusliku tööga 23. Rõõmustav on ka see, et ringi juhendavatel õppejõududel (sm-d Ü. Vanaaseme, H. Metsa ja V. Türk) on tihe kontakt ringi liikmetega.

Ka siin tuleks ette heita teatud ühekülgsust. Ring on küll viimasel ajal arvuliselt kasvanud, kuid jäänud põhiliselt Majandusteaduskonna üliõpilaste ringiks. Eelmistel aastatel lõid siin aktiivselt kaasa ka juristid ja ajaloolased. Uuel õppeaastal muutus põhiliselt ringi profiil: üldsotsioloogilised probleemid jäid tagaplaanile, päevakorda tõusid poliitilise ökonoomia probleemid tööstuse ja põllumajanduse valdkonnast. Tööde teemad võeti vahetult meid ümbritsevast tegelikkusest: andmed saadi Tartu rajooni kolhoosidest ja linna töös-tusettevõtetest.

Selline teemade elulähedaseks muutmine on ühelt poolt väga teretulnud, kuid teisest küljest loobusid teiste erialade üliõpilased ringi tööst. Nagu märkis sm. Ü. Vanaaseme, täielikult vanale tööviisile tagasi ei minda (tänavused teemad on kõik tihedalt seotud kateedrite tööplaanidega), kuid ringi plaanidesse tuuakse sisse selliseid teemasid, mis huvitaksid ka teiste teaduskondade üliõpilasi — juriste, ajaloolasi, matemaatikuid jt.

Ka ringi propaganda ja reklaam peaksid olema tõhusamad, et suurendada auditooriumi.

Möödunud aastal esitas ring võistlustulle kaks tööd, mis leidsid tunnustust ka väljaspool ülikooli. Tänavu lubati ringilt kuni 5 tööd. Jõudu tööle!

Ühiskonnateaduste ringide töö tuleb arutusele TRÜ ÜTÜ nõukogu koosolekul 12. märtsil. Tahaks loota, et ringide vanemad ja juhendajad tulevad nõupidamisele uute ideede ja plaanidega, et ka ühiskonnateaduste ringid omandavad võrdse koha teiste ringide hulgas.

L. ALLIKMETS,
TRÜ ÜTÜ nõukogu esimees
I.-P. PADERNIK,
ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kaastööline

Panoraammuuseum

Kutuzovi prospektil Moskvas asub pisike puumaja, nn. Kutuzovi majake. 1812. a. septembris otsustati siin Moskva saatus. Möödus 150 aastat ja 1962. aastal püstitati siia panoraammuuseum «Borodino lahing». Muuseumi tsentraalne eksponaat on gigantne panoraam, mille ümbermõõt on 115 meetrit ja kõrgus 15 meetrit. Selle teose on maalinud väljapaistev kunstnik-batalist Franz Ronbo. Ta on ka tuntud panoraami «Sevastoopoli kaitsmine» ja rea teiste sõjateemaliste kunstiteoste autor.

«Borodino lahing» valmis aastatel 1910—1912. Töö eesotsas seisis kunstnik I. V. Jevstignejev. Panoraam on eriline kujutava kunsti liik. Selles ühendatakse maalitud lõuend maastiku maketi ja reaalsete esemetega. (Rüüstatud ja mahapõletatud talutared, tallatud rukkipõld, porrisõtkutud relvad jm.) Makett ja esemed on paigutatud lõuendi ette ja nad muudavad vaatajale märkamatuks ülemineku kolmemõõtmeliselt osalt illusoorsele vaateväljale, mida kujutab maalitud osa. Ülesriputatud lõuend moodustab silindri. Vaataja, asudes silindri keskele, muutub kujutatud sündmuse vahetuks pealtvaatajaks. Oluline osa on valgustusel. Hajutatud valgus on suunatud ülalt ja valgustab lõuendit paralleelsete kiirtega.

Töötades teose kallal uuris F. Ronbo hoolikalt ajaloolisi dokumente ja ilukirjandust, mis olid pühendatud Borodino lahingule. Lõuend annab edasi kogu lahingu käigu selle kõige otsustavamal momendil. Suurepäraselt on kujutatud sügisest loodust ja kohaliku maastiku omapära.

E. NURMISTE,
Arstiteaduskonna V kursuse üliõpilane

ESIMESED SAMMUD

Seda teed rutatakse rahvatantsuproovile, sõnakunstiringi, kohtumisõhtule; mitu korda nädalas tullakse ja laupäevaõhtul minnakse, tantsusoojade jalgadega, kahekesi. Aga kaks korda nädalas veerevad seda rada mitukümmend kubujussi. Emad-vanaemad-vanaisad hüljatakse juba garderoobis, sest üleval klaveri juures ootavad tädi Heljo ja tädi Hilja ja natuke suuremaid ka tädi Tiiu.

«Küll on kena kelguga
hangest alla lasta,
oi-oi kelguga-aa-a . . .»

rõkkab klubi harjutusruum. Põsed õhetavad alles pakasest, ei, mitte ainult pakasest; see õhetus ei kaogi, sest tunni ajaga peab niipalju tehtud saama; vanad laulud korratud ja uue sõnad õpitud, marssiminegi pole lihtne, kui aastaid on alles neli ja parem käsi kipub ikka parema jalaga koos minema. Ja tantsida on tarvis. Enel ja Arvol lähevad tuljakusammud raasuke sassi, aga küllap see on veel vähese harjutamise viga, Ipe tantsuliigutused on aga juba üsnagi usbeki tüdruku moodi.

«Tädid» Heljo Randla ja Hilja Metsa kasutavad kõik minutid sellest lühikesest ajast toredasti ära. Ükski laps ei saa igavust tunda, küllap sellepärast liigubki arvamus, et paremaid kasvataja-id-õpetajaid ülikooli lasteringile oleks raske leida. Selle töö juures oskustest üksi ei piisa, peamine on — armastus. Ja need, kes seda tunda saavad, ei unusta.

. . . Ene käib juba koolis. Esimene tunnistuski on saadud ja hinneteks olid kõik ühtmoodi ümmargused «viied». Aga siia, lasteringi, tuleb ta ikka. Mitu aastat on juba koos mängitud-lauldud, kuidas sa jätad tulemata . . . Ene ise räägib, et kõige enam meeldib talle laulda ja et kohe kõik-kõik tädi Tiiu õpetatud laulud on nii ilusad.

Ja ega ainult siin, harjutusruumis klaveri juures laulmisega piirduta. Igal aastal korraldavad TRÜ, EPA, ETKVL ja majavalitsuste lasteringid ühise sõpruspeo ja see on nagu omamoodi aruandeks sellest, mida on tehtud ja õpitud. Ülemöödunud pühapäeval tehti vastlasõitu, söödi kohvikus seajalgu ja peeti teatevõistlusi. Naistepäeval esinetakse lastehommikul «Laulan ja tantsin emale», enne kevadet tahetakse ka jäädpidu ära pidada. Esinejad on omast käest — väikeste uisutajate ringi juhendab samuti Tiiu Loko. Möödunud aastal korraldatud ülelinnaliselt lasteringide konkursilt toodi ära kolm aukirja: «Tare-tareke» ja «Rebaseplika» meeldisid nii žüriile kui ka publikule. Ja aprillis tahetakse üliõpilasi kutsuda lastehommikule esinema.

Kõige selle hingeks on ülikooli ametiühingukomitee lastetöökomisjoni esimees R. Kreis — naine, kes on juba üle kümne aasta seda tööd teinud. Veel nüüdki, pensionieas, kulutab ta pikki päevi, et kõige väiksemad tunneksid rõõmu toredast peost või saaksid maiustada iga kuu lõpus pühitsetavatel ühistel sünnipäevadel.

«Tööd tuleb teha nii, et rahul oleksid nii kasvatajad kui ka lastevanemad ja mis kõige tähtsam — muidugi lapsed ise. Lapsi ei saa petta. Sellepärast ma püüangi.»

Osa mudilasi tuleb klubisse ka mitu korda nädalas — kolm ja pool ennelõunatundi veedetakse lastetoas, kus selle eest, et töödtegemist jätkuks, hoolitsevad I kursuse eesti filoloogid Linda Ungerson ja Astrid Kaarits. Üsnagi palju jõutakse ära teha. Pole vist tarvis hakata maalima pilti sellest, kui tore oleks lastel veeta oma päevi majas, mille ukse kõrval ripuks silt «TRÜ lasteaed». Paraku aga . . .

Ent ka siit, ülikooli klubi harjutusruumist astuvad Katrin, Mare, Andres ja paljud teised oma esimesi samme hea ja ilusa poole. Ja need sammud on toredasti pikad.

ELA LIIMEON

Kas tõepoolest alistumine?

Ei, ülestõstetud käed ei tähenda alati allaandmist. Ja üldse, sellel noormehel ei ole paljut, kellele või millele ta alla jääks.

«Kas Mati kodus?» — «Ta on jooksmas».

«Hallo, Matit palun!» — «Läks anatoomia loengule.»

«Kas Matit pole?» — «Tõstab või mängib tennist».

Kohtasin teda lõunalauas.

«Kümne minuti pärast pean väljakul olema.»

Mis palli ta mängima hakkab, kas võrk-, korv-, värav- või hoopis midagi muud oma 14-st alast, ei jõudnudki küsida. Ise ta lisas: «Peab midagi ette võtma, jälle käidi dekanaadist küsimas, miks on kursusel nii palju puudumisi. Muudkui vastuta teiste pattude eest.»

Ja oligi minekul. Tema nimi — Mati Kaljumets.

P.-M. MIKK

MATI UNT

MEELEOLUD

ELALE

Ta näis neljateistkümne-aastasena, kuigi oli kaheksateist ja pidi hilissügisel sõjaväkke minema.

Kui ta üle kitkutud linapõllu tuli, märkasid meie tüdrukud kõigepealt tema väga laiu helepruune pükse.

Me olime just mõttetuseni vaielnud. Olgugi et need vaidlused on puhas meeleolu, armastan ma neid hirmsasti. Nii saab tuld endas alati hõõgvele puhuda.

Rääkisime töörõõmust. Pille ütles, et kirka või labida või haamri tunne peos on üks tore asi, mis mõtlema paneb. Leili käratas talle peale, et tema tunneb küll peos ainult rakke, kuid sellest hoolimata on ta idealist Pillest kümme meetrit ees, ja et tööd tuleb vihaga teha. Kogu selle vestluse ajal oli maailm hõbedases vines, ainult üks tihe pilv ujus sealt läbi nagu lehma pea.

Kaino tuli üle põllu meie poole. Ma polnud sellist nime varem kuulnud. Hiljem see mind enam ei üllatanud, sest perenaise tütre nimi oli Kabrieela ja aidameest hüüti Lotariks. Imelik maakoht.

Kui Kaino üle põllu meie poole tuli, pidasime parajasti suitsutundi. Tegelikult suitsetasin ainult mina kui ainus noormees meie üliõpilasgrupis, sest tütarlastel ei sobi vabas õhus suitsetada. Sigaret vähenes järjest ja ma vaatasin Anne-Malle, kes minu vastas istus. Anne-Mall on minu tüdruk. Ta armastab palju mõelda ja linakitkumine sobib ta mõtlemismaneerile, nagu ta ise ütleb. Anne-Mall mõtleb vahel nii tõsiselt, et ma hakkan kartma, sest kui inimene nii tõsiselt mõtleb, võib ta niisuguseid asju välja mõelda, et sa kukud endal hambad põrandasse.

«Tere?» ütles Kaino põlglikult. See oli tema kolmas visiit ja me ootasime õunu. Kaino teadis seda ja istus maha.

«Vähe olete täna tõmmanud,» konstateeris ta ükskõikselt. «Vaata kui brigadir tuleb, siis saate.»

Tüdrukud tegid pahase näo nagu siis, kui nad poistele meeldida tahavad.

«Mis sa räägid? Ise kolad kah päise päeva ajal ringi. Sa peaksid seda brigadiri veel rohkem kartma.»

«Minul pole aega tööle minna.»

«Miks?»

«Näed, miks.»

Kaino viskas linakõrte vahele esimese õunu. Siis teise. Kolmanda. Kokku oli vist kakskümmend kaks.

Me lõime hambad punasesse koorde ja nautisime kerget veinimaitset. Sõime ja üks tüdruk rääkis mingist õppejõust, kes päris koera asemel oli mängukoera parki jalutama viinud. Naersime. Jutt läks oma rada. Kaino unustati hoopis, aga ta näis niigi rahul olevat. Vaatasin teda. Tal oli veidi väike pea, aga võibolla tundus see ainult väiksena, sest püksid olid laiad.

«Eile oli teil pidu,» ütles ta.

«Oli. Miks sind ei olnud?»

«Ma olin.»

«Aga me ei näinud.»

«Te ei oska vaadata.»

Tüdrukud ei küsinud midagi ja Kaino seletas ise:

«Ma vaatasin kinoputkast. Kõigepealt tõmmati lina üles, saal tehti pimedaks, siis vehkis see paks tüdruk noaga, nii et vari jäi just lina peale. Siis võttis üks papist südame nööri otsa ja tilbutas ringi. Oligi kõik teie pidu. Pidi operatsioon olema või mis.»

«Kas sul häbi ei ole,» ütlesid meie tüdrukud. «Me nägime niipalju vaeva.»

«Oh, liigutasite üht sõrme ja teist varvast. Üliõpilaste lollus, teada puha.»

«Oi-oi, Kaino,» pahandasid tüdrukud ja palusid siis, et Kaino tooks neile juua.

«Teile tuleb nagu hobustele vedada,» ütles poiss. «Ikka mitu pangetäit. Kesse viitsib.»

Ta tõusis üles ja läks üle põllu. Kerge tuul sahises talle järele. Me vaikisime ning närisime õunu. Aeg läks ruttu ja Kaino oligi varsti tagasi. Tal oli veeämber ühes ja suur must kast teises käes.

«Mis see on, Kaino?»

«Eks ta televiisor ole.»

Kaino pakkus kõigile juua, Anne-Mall jõi ka. Poiss ütles:

«Vaata, lükkan sulle vett sülle!»

Anne-Mall naeris. Aga Kaino tegigi, nagu tahaks lükata, Anne-Mall ehmus ja läigatas tõesti endale vett pükstele. Leili ütles kohe:

«Vaadake, Kaino avaldab armastust!»

«Lollid, mis armastust teil vaja on?» küsis Kaino ja läks edasi. Anne-Mall saputas oma pükse. Mul oli imelik tunne. Siis tegi Kaino oma kasti lahti; see oli grammofon, mitte televiisor.

«Nüüd tuleb muusika,» ütles ta tähtsa näoga.

Ma heitsin selili ja vaatasin külmvalgeid pilvi, mis rahulikult üle liikusid. Kaino masin krigises, siis kõlas kähe mehehääl:

Õhtu valgusesse lehvitasid rätti
ja siis kadusid kui unenägu siit,
ning ma nägin, et me väike
õnnekätki
mõladeta ujus vahutaval veel.

Kaino seisis sealsamas ja näris kõrt. Tal oli niisugune nägu, et see laul on tema tehtud ja lauljat hoiab ta kodus traadist puuris. Kui plaat oli lõppenud, pani Kaino kasti kinni, korjas pange teise kätte ja läks hüvasti jätmata ära. Me tõusime ja asusime tööle. Käed muutusid mustjasrohelisteks ja selg valutas. Rääkisime intelligentsist ja lihtrahvast. Ma ütlesin, et ma ei tahaks lüpsjaga abielluda. Mitte sellepärast, et mul oleks midagi selle ameti vastu, vaid sellepärast, et tänapäeval pole meil veel ühiseid huvisid. Me võime küll teeselda suurt armastust, aga meil pole millestki rääkida ja kõik lendab kuradile. Intelligents tõuseb järjest kõrgemale ja ripub nagu õhupall linna kohal. Nii me rääkisime. Siis tuli auto meile järele.

Sõitsime helekollase õhtutaeva all. Muld oli tumelilla; Anne-Malle juuksed lehvisid mu silmade ees ja mu tuju läks heaks. Kast värises ja põrus, mu istmik oli vist juba sinine; tüdrukud hakkasid laulma seda laulu, kuidas «kord ühel õhtul metsik ratsur mu väravale koputas».

Õhtul oli kino. Näidati igavat filmi. Pärast tantsiti. Kaino tantsis Anne-Mallega. Ma ei tea, millest see tuleb, aga vahel ma kardan simmaneid. Mul hakkab lihtsalt kurb. Läksin välja ja kuulasin pargi mühinat. Seisin seal nagu tola. Sees tantsiti perekonnavalssi. Ma ei andnud alla ja jalutasin mööda pargiteed eemale.

Kui ma tagasi tulin, oli maja pime. Saatsin kõik kuradile ja suitsetasin ühe sigareti, toetudes vastu karedat niisket tüve. Miski pigistas südant. Uskuge, see polegi nii naljakas. Mu sõber räägib alati, et tuleb osata end lõdvaks lasta. Suitsetasin veel ühe sigareti ja otsustasin, et ei vaidle enam intelligentsist ja lihtrahvast. Eemal maanteel sõitis üks auto ja tema valgusvihk tõusis läbi udu poole taevani.

Kui ma koju läksin, oli Anne-Mall juba seal. Teised tüdrukud ka. Nad hakkasid magama minema ja käskisid mul teise tuppa kaduda. Läksingi.

Terve järgmise päeva tegin vihaga tööd. Anne-Mall käib vahel igasuguste poistega kohvikus. Ta ütleb, et see on niisama, ja mina naeratan aga pealegi, sest ei taha lolli armukadedust välja näidata. Täna aga otsustasin minagi vabamat elu elama hakata. Samas tundsin, et ega nii väga ei tahagi. Ma armastan Anne-Malle. Kas pole ma hea ja truu poiss?

Järgmisel õhtul istusin verandal. Taevas oli jälle kollane nagu apelsin, õuel kuivasid titepüksid ja ukse kõrval seisis auto justkui suur must loom. Raadio mängis ja udu voolas põõsaste vahele laiali. Anne-Mall tuli verandale ja vaatas mind.

«Ma ei usu, et...»

Ma ei lõpetanud.

Anne-Mall vaatas mulle arusaamatuses otsa.

«Mida?»

«Ei midagi.»

«Sa oled loll,» ütles Anne-Mall õrnalt.

Mõtlesin sedasama, aga ei noogutanud pead. Pidasin vastu. Anne-Mall andis mulle õuna.

«Kaino käest?»

«Jah. Mis siis?»

Ma ei osanud midagi öelda. Tahtsin küsida, kas Kaino oli ka tore, kuid mõistsin, et see rikuks kõik, ega küsinud. Tuleb õppida suud pidama. Ma vihkasin kogu naissugu. Anne-Mall kehitas õlgu ja läks tuppa. Väljas hämardus järjest, põrandal olid hunnikus meie töökingad ja seina taga mängis raadio. See kõik oli kokku nagu armastus.

LAMADES, PÕLVELT JA PÜSTI

Ülikooli laskuritel on saanud tavaks proovida igal talvisel õppevaheajal silma ja kätt Moskva Naftainstituudi üliõpilaslaskuritega. Tänavu oli moskvalaste kord meid vastu võtta.

Sõbrad olid vaksalisse vastu tulnud. Meid sõidutati instituudi ühiselamusse. Kõiki huvitas võistluskoht, mis asus ühiselamu kõrval oleva instituudi all. Lasketiir oli meile küll harjumatu: lasta tuli elektrivalguses ja +25° temperatuuri juures, mis meid laskuri vattkuubedes kaunikesti higistama võttis.

Meie püssimehed Rahu Pungar, Ivar Vaasa, Toomas Kokk, Ants Kuusiku ja Juta Noor kaotasid lamades 30 lasu kogusummas 37 silmaga, kusjuures parim tulemus oli moskvalasel Lokšinil 291 silmaga 300-st võimalikust. Ka harjutuses 3×20 lasku lamades, põlvelt ja püstiasendist tuli meie võistkonnal alla vanduda. Hea tulemusega — 550 silma — tuli selles harjutuses võitjaks endine NSVL koondise liige moskvalane Eminbeili, jättes teiseks võistkonnakaaslase Gordenini 544 silmaga. Toomas Kokk sai 531 silma.

Paremini käis meie püstolilaskurite käsi. Nii võitsid Paavo Kotljarov, Ülo Paap, Eugen Ora, Ants Kuusiku ja Maie Sauvere siluettidele laskmise. Parim oli küll moskvalane Lisnjak 287 silmaga, kuid järgmised kolm kohta kuulusid Kotljarovile, Paabule ja Orale. Teises harjutuses (30 lasku 50 meetrilt ringmärki) kaotasime ainult 6 silmaga. Esikohad kuulusid Eugen Orale 260 ja Inger Koemetsale 246 silmaga.

Rändkarikas jäi siiski Moskvasse.

Tutvusime Moskvas õppivate Kuuba üliõpilastega ning saime kohe headeks sõpradeks. Igal õhtul kogunesime ühisesse sõprusringi, küsiti ja päriti üksteiselt kõike, mängiti ühiseid mänge. Hommikul kõlas ühiselamu sööklas «buenos diaz», mis meile oli siiski lihtsam kui neile meie «tere hommikust».

Olime hädas nende igaühe viie nime meeldejätmisega. Muidugi aitas ühestki, aga püüdsime ikka maksimumi saavutada. Heljo Tillen ja Viivi Lall olid päris õnnelikud, kui suutsid Aurelio ülejäänud neli nime pärast mõningat kordamist meelde jätta.

Üks õhtu kujunes tõeliseks kuuba laulude õhtuks, kuulasime kaugelt saarelt kaasatoodud heliplaate ja laulsime jõudumööda ise kaasa. Marokolaselt kuulsime palju huvitavat maa majandusest ja rahva kommetest.

Oli päris kahju lahkuda uutest sõpradest. Aurelio, Raul ja Antonio aga lubasid maikuus ette võtta sõidu Tartusse, et jälle kohtuda ja tutvuda lähemalt meie eluga.

Tugev käepigistus lahkumisel oli kinnituseks uuele sõprusele.

I. VAASA

Fotol Asta Kraag, Ivar Vaasa, José, Toomas Kokk, Maie Sauvere ja Viivi Lall vestluses. Fidel Castro oli ju äsja Moskvas!

Fotol ülal. Tulejoonel on moskvalane Orazov ja võistluste naisteklassi võitja Inger Koemets. Tagaplaanil treenerid V. Rabinovitš ja J. Võrno.

ENE ÕUNAS

HELI

Värisev, naeratlev, kerge ja tilluke —
pudenes laiali paljudeks kildudeks.
Temast sai õhku
ja temast sai valgusse.
Temast sai südamesoppide sisse...

Pudenes nii nagu hele kiir päikesest
õhku ja valgusse kildudeks väikesteks.
Temast ei jäänudki
midagi silmale:
süda ta peitis ja süda tõi ilmale.

* * *

— Vanaema, nüüd räägi neid jutte,
mida kuulnud sult pole ma veel!
— Laps, oleme rännanud läbi
juba ammu kõik muinasmaa teed.

— Vanaema, siis räägid neid jutte,
mis — mäletad? — meeldisid mul'!
— Laps, kasvanud oled nii palju —
kas nad enam meeldivad sul'...?

LY SEPPEL

SILLAD

Inimesed on nagu jõed,
nagu jõed, millest käiakse üle sildupidi.
Ainult, et inimesest üle
ei saa käia.
Sest silla ühes otsas
ei või kunagi aimata,
kuhu teine välja viib.

Inimesed on nagu jõed...
Ja imelik lugu on nende sildadega.
Kord nad kannavad roomikute raskust,
teinekord murduvad ainsast sõnast.
Ja seepärast ei saa nende juurde
iialgi märkida kandejõudu,
mis ettevaatusele manitseks.

Õnnelik juhus

Esmaspäeva hommikul enne kaheksat tuli Värdi meile. Endal hädine nägu peas, palus:

«Laena paar rubla. Pea läheb lõhki.»

Kuni ma rahapunga lagedale sain, rääkis ta isevärki loo.

«Mul on ikka Leena kassapidajaks olnud. Las sehkendab. Aga laupäeval — trahh! — raha kadunud. Sada rubla. Ja Leena käekell. Helistasin miilitsasse, ise aelesin mööda poode ja puhveteid — ehk vargad kuskil pummeldavad. Leena, tohman, oli raha töö juurde — lattu — kaasa võtnud. Kolhoosist helistati — nemad ostsid sel päeval sealt lüpsimasina —, et kas rahapakk ka komplekti kuulub. Ja tõid raha Leenale kätte. Kella ka. Siis läks ta, naine, pehmeks. «Näed, Värdi, ütleb ta,» ma ei oska rahadega õiendada, võta hoia sa.»

Tõin kohe kaks poolikut. Sõpru sigines palju, aga restorani sisse ei lastud. Kihutasime Põltsamaale. Tegime vist tiiru Paidessegi, hästi ei mäleta, vahepealt on film katki.»

Värdi pani kaks rublalist taskusse ja seadis end minekule. Lävel keeras ringi, hõikas rõõmust särava näoga:

«Näe, mihuke õnnelik juhus! Aga palju ei puudunud, peaaegu oleksin sajast rublast ilma jäänud.»

S. KARJA

Tartu Rõõlik Õlikool 3

Tunganeid külastamas

Kasahhi NSV lõuna- ja kirgiisi NSV põhjaosas elab huvitav rahvakilluke — tunganid (umbes 25 000 inimest). Nad on muhamediusuliste hiinlaste järeltulijad, kes 19. sajandi teisel poolel pärast ebaõnnestunud ülestõusu (ajaloos tuntud tunganite ülestõusu nime all, kuid tegelikult kujutas endast thaiphinglaste ülestõusu järellainetust) suruti Hiina keisrivägede poolt Loode-Hiinast praegustele aladele Nõukogude Liidus. Tunganid pärinevad Šõnsi ja Kansu provintsist, kust nad 18. sajandi teisel poolel valgusid Sintsjangi provintsi Loode-Hiinas. Kaasajal erineb tunganite keel häälduselt ja grammatikalt tunduvalt hiina ühiskeelest ning temas on tunnetatav algne päritolu kahest provintsimurdest (Šõnsi ja Kansu).

TRÜ orientalistikakabinetis huvituti tunganeist juba ammu, kuid puudus sellekohane kirjandus, puudus isiklik kontakt. Selle lünga täitmiseks sooritas allakirjutanu möödunud aasta augustis-septembris matka Kirgiisi NSV pealinna Frunzesse, kus astus kontakti Kirgiisi TA tungani kultuurisektoriga. Vastuvõtt oli ülilahke. Nimetatud sektori töötajate palvel esines allakirjutanu neile ettekandega idakeelte õpetamise ajaloost TRÜ-s. Ettekannet jälgiti suure huviga. Koosolek toimus akadeemik I. A. Batmanovi eesistumisel. Seejärel sõideti Frunzest umbes 40 km kaugel asuvasse Aleksandrovka asulasse tungani kolhoosi «Sõprus». Nagu nimest nähtub, on kolhoos paljurahvuseline. Tema 2000 perest on umbes 70% tungani päritolu. Kolhoosi pindala on 27 000 hektarit. Peamiselt toodetakse suhkrupeeti ja nisu. Arenenud on ka aiandus: kasvatatakse sibulat, küüslauku ning pipart. Loomakasvatus on teisejärguline. Kolhoosi esimehe Mordan Vurdinovi külalislahkes kodus kostitati mind tungani rahvustoitudega (tungani lapšaa jt.) ning puuviljaga. Söömiseks kasutati kaht kunstipäraselt töödeldud ja lakeeritud pulka.

Kolhoosi piirides asub keskkool, kus õpib 15 rahvuse esindajaid, mistõttu õppekeeleks on vene keel. Ent tungani lastel toimub osa õppetööst emakeeles. Selleks on koolil spetsiaalsed tungani rahvusest õppejõud. Kooli juhtkond eesotsas direktor Hamid Kalimoviga ning õpetajad lubasid meelsasti külastada tunde. Kaunid ja valgusküllased kooliruumid võiksid olla paljuski meile eeskujuks.

Kirgiisi TA tungani kultuurisektori töötajad M. Šusanlo (sektori juhataja), J. Janšansin, I. Jusupov, M. Hasnov jt. eesotsas akadeemik I. A. Batmanoviga annetasid TRÜ orientalistikakabinetile suur hulk tunganeid käsitlevat teaduslikku ja koolikirjandust vene ning tungani keeles. Nad soovivad siiralt, et TRÜ orientalistid peaksid tunganitega tihedat sidet ja annaksid omapoolse panuse orientalistika ühe noorema haru tunganoloogia edasiseks arenguks.

P. NURMEKUND

Märkus. Sm. P. Nurmekunna väite kohaselt on õige kasutada *tungan* (ÕS-is on fikseeritud *dungaan*).

Ühiselamute nõukogud elujõulisemaks

Seekord istus ülikooli komsomolikomitee laua taga ühiselamute nõukogude esimehi, aseesimehi ja osakondade büroode liikmeid — ühiselamute töö eest vastutajad. Räägiti lühidalt, selgelt. Räägiti ühe asja nimel — ühiselamute nõukogud elujõulisemaks, sest ühiselamutes esineb ikka distsipliinirikkumisi (lubade mittenäitamist, külaskäike hilisel ajal jm.), paljudes tubades jätab puhtus soovida (eriti köökides), ei ole loodud kodust hubasust jne.

Põhjus: ühiselamute nõukogud ei ole operatiivsed, järjekindlad, neil puudub tihe kontakt toavanematega. Samal ajal ei tegele ka majutamiskomisjon pidevalt üliõpilaste elu-oluga.

Aga kes peaks sellega tegelema kõige rohkem? On selge, et **just üliõpilased ise, ühiselamute nõukogud.**

Kui senini olid ühiselamus nõukogu koosolekul arutusel kas lubade või sanitaarküsimused, distsipliin jne., siis õppeaasta II pool toob juurde uusi ja suuremaid kohustusi. Kevadel otsustab ühiselamu nõukogu, kes praegu ühiselamus elavatest üliõpilastest saavad ka järgmiseks aastaks koha ja millisesse tuppa. Või näiteks radiofitseerimine. Et sõnad sellest ei jääks sõnadeks, selle eest tuleb juba nõukogu liikmetel hea seista.

Usume, et uued kohustused ja suurem vastutus annavad omamoodi hoogu ning elujõudu.

N. RAAB

ÜVAK

Üliõpilaste vastastikuse abistamise kassa — see on vabatahtlikkuse alusel ühinenud üliõpilaste-ametiühinguliikmete organisatsioon, mis eksisteerib alates 1947. aastast.

Kassast võib saada nii lühi- kui ka pikaajalist laenu, samuti toetust. Kassa «varad» koosnevad ametiühinguorganisatsiooni poolt eraldatud summadest, sisseastumismaksudest, hoiuste protsentidest ja muudest tuludest. Maks, mida kassa liige oma liikmeksoleku ajal maksab, tagastatakse igale liikmele ülikoolist lahkumisel.

Praegu on ÜVAK-il liikmeid 534, kuid ootame juurde eriti esimese kursuse üliõpilasi, kes võibolla on vähe kuulnud meie organisatsioonist. Kassast võib saada laenu ekskursioonide korraldamiseks, uue kodu loomiseks ja suuremate sisseostude tegemiseks.

Kassa liikmeks astumisel valige kursusel kassavolinik, kes teid organisatsiooni vormistab.

Külastage meid! Kassa on avatud igal neljapäeval kella 18—20. Aadress: ülikooli kohvik, III korrus.

TEADAANNE

29. veebruaril kell 16 toimub farmaatsiaauditooriumis (keemiahoones) ametiühinguaktiivi õppus ühiskondlikele kontrolöridele teemal:
«ÜHISKONDLIKU KONTROLLI TEOSTAMINE TOITLUSTUSOBJEKTIDEL».

Lektor M. Uibo. Osavõtt kohustuslik. Palutakse osa võtta ka teisi asjasthuvitatuid.

Olümpiahooaeg on avatud

Suurte spordisündmuste foonil tegid olümpia-aasta avastardi ka TRÜ kergejõustiklased. Sündmus ise — matškohtumine Moskva RÜ sportlastega — ei tekitanud loomulikult säärast kirgede tohuvabohu, nagu Iivo Nei ja Maaja Ranniku malelahingud, eriti aga «meie Antsu» raudkõva esinemine maailma jäästaadionidel — ja seda isegi spordist üsna kaugel seisvate inimeste seas. Ta jäi üsna märkamatuks, seda enam, et matš toimus Moskvas, võistluste peremeeste suurepärases muldkattega maneežis.

Võistlustel näidatud tulemused on aga kõike muud kui märkamatud.

Nagu alati, olid head meie heitjad. K. Metsur tõi traditsiooniliselt ära esikohad kettas (50.09) ja kuulis (16.07). NSV Liidu olümpiakandidaat junioride klassis Toomas Savi võitis odaviske 61.34-ga, Ilo Sepp aga kergitas oma kuulitõukerekordit 7 cm sinnapoole 15 meetri joont. Naiste odaviskes ei ohustanud keegi V. Põldsami 48.47. T. Tiitusel piisas kettaheites võiduks 38.35-st.

Ühtlaselt häid tagajärgi tõid hüppajad. Üsna kergelt sai E. Rampe kõrgushüppes üle 1.55-st. Samad sentimeetrid märgiti talle ka kaugushüppes lisaks viiele meetrilie. Meestest maandus E. Akkel esimesel hüppel 7.21 taha, millega lõpetaski vaidluse esikoha pärast.

Jooksudes võisime oma kontosse kanda võidud naiste 200 m (A. Mägi) ja 500 m distantsil (M. Matikainen). Meie meestel ei olnud siin suurt kaasa rääkida. Ainult matemaatik K. Jurkatamm oskas 55 m tõkkejooksus nii sammu rihtida, et esikoht läks moskvalase ja tema vahel jagamisele.

«Peoperemeeste» parematest tulemustest märkigem V. Rulini 2.03 kõrgushüppes ja L. Markova 5.92 kaugushüppes.

Võitnud ka mõlemad teatejooksud, kogusid moskvalased 133 punkti meie 130 vastu. Langetati võistluslipp. Uuesti tõuseb ta masti suvel, seekord juba seitsmendaks traditsiooniliseks matškohtumiseks Tartu Riikliku Ülikooli staadionil.

N. KIVI

SPORDIKLUBI KONVERENTS

Täna algusega kell 18 toimub TRÜ klubis (Tähe tn. 29) TRÜ Spordiklubi konverents. Kavas on Spordiklubi juhatuse ja revisjonikomisjoni aruanded; uue juhatuse ja revisjonikomisjoni valimine; mõttevahetus Spordiklubi juhatuse senisest tegevusest ja ülesannetest eelseisvaks perioodiks; TRÜ 1963. a. paremate sportlaste ja spordiaktivistide autasustamine.

Esinevad TRÜ võimlejad. Tantsuks mängib «Harvlek».

Ootame teie osavõttu, teie mõtteid, ettepanekuid meie ülikooli Spordiklubi töö paremustamiseks.

TRÜ Spordiklubi ja ELKNÜ TRÜ Komitee

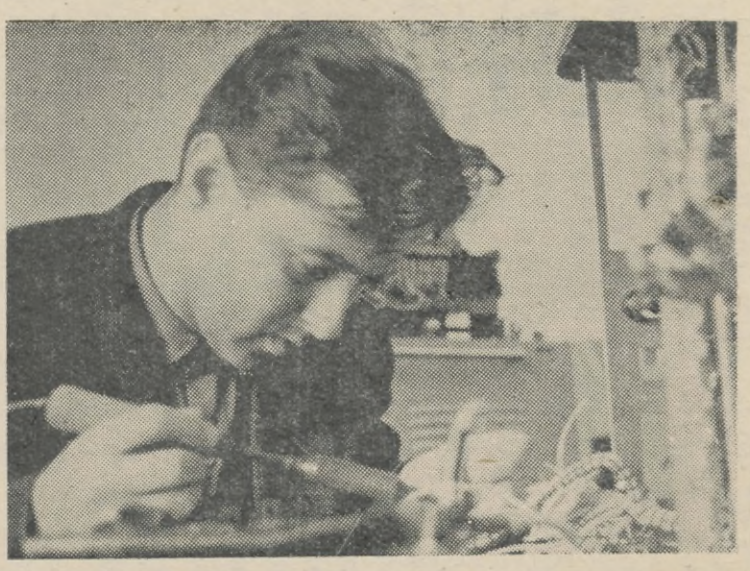

Möödunud aasta mais sai ülikool rikkamaks veel ühe unikaalse seadme võrra — abiks senisele elektronarvutile «Ural» toodi tema hoopis võimsam suguvend «Ural-4». Töö, mida paarkolm arvutajat peaksid tegema kogu eluaja, teostab elektriline aju üheainsa tunniga.

Paraku on uus masin suur ja nõudlik. Kuni ta lõplikult töökorda saab, kulub veelgi mitu kuud reguleerimiseks. «Aruka» masina juhtimiskilbil süttib alles ühtelugu ärev avariituluke: «Toiteseadme korrapäratus!» Jällegi võetakse lahti mõni pisidetail, insener Endel Käära peab haarama tinutuskolvi ning tema ostsillograafi kohale kummardunud kolleeg Uno Tinn on sunnitud heasüdamlikult kiruma: «Vool on karvane!» (alumisel fotol).

TALIOLÜMPIA VELLAVERES

22.—24. veebruaril toimus Vellaveres järjekordne geograafide-geoloogide taliolümpia.

Laupäeval kogunes ligi sada üliõpilast Tamme staadionile, kust alustati matka Vellavere suunas. Kahel järgneval päeval toimusid võistlused.

Üldkokkuvõttes olid geograafid tugevamad, — nende V kursus tuli 3. aastat järjest võitjaks. Teise koha päris geoloogiaosakond, kolmanda — geograafiaosakonna I kursus.

Slaalomis olid parimateks Helle Linkrus ja Ilja Kala.

Kiirlaskumises näitasid suuremat kindlust Liis Jürna ja Jaak Sumeri.

Head kaarditundmist demonstreerisid Maie Ots ja Heiki Liivrand, kes võitsid orienteerumise.

Teatesuusatamises olid geoloogid teistest tunduvalt paremad. Järgnesid geograafiaosakonna I ja V kursus.

Esmakordselt kavas olnud kelgusõidu võitis geograafiaosakonna III kursuse võistkond.

Kõigil oli hea meel kordaläinud üritusest.

See polegi nii hull

Tartu ettevõtete rahva hulgast leidsin paar tuttavat üliõpilast. Need olid eesti filoloogia tütarlapsed. Küsisin: «Kuidas tuju on?» Tüdrukud hakkasid naerma: «Suurepärane!» ...Oldi veel Tamme staadionil.

Ilm oli nagu tellimise peale — umbes 8° külma, päikegi paistis. Mida suusataja võiks veel soovida?

Rada läks üle põldude, läbi metsade, läbi orgude, üle mägede. Tuttavat ja kindlat maanteed võis näha vaid Pangodi lähedal ja Tükil. Pangodis pidin Reet Pärtelilt küsima, kuidas läheb, kuid loobusin. Tal oli selline nägu peas, nagu oleks ta vaid internaadist peahoonesse jalutanud.

Tükilt läks rada kuhugi Vana-Otepää kanti. Niipalju mägesid ja orge ei näe Tartus ka aasta jooksul, kui sellel, umbes 15-kilomeetrisel rajalõigul kahe tunni kestel ette tuli. Üks laskumistest oli peaaegu pool kilomeetrit ja sellele järgnev tõus pisut pikemgi.

Otepää-matka üheks raskemaks lõiguks oli saunaminek. 14 saunakappi pidid mitusada leili ihkavat meest vastu võtma. Leil oli aga vägev.

Pühapäevane lõbumatk jättis nii mõnedki suusatükid Otepää mägedele. Selle eest võib aga mõnigi kiidelda, et ta on Väikesel Munamäel suusatanud.

Esmaspäeval ütles kursusekaaslane Ants Haljasmaa: «Asi polnud pooltki nii hull, kui mulle räägiti. Hirmus väsinud olin õhtul küll, aga tore oli.»

Ants käis sellel Tartu—Kääriku matka asendaval 56-kilomeetrisel matkal esimest korda.

A. PABUT

Mille vastu huvi tunned?

«Spordist võib rääkida, tähendas ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilane Lembit Atspool, hoolega praetud kartuleid süües. «Aega mul palju pole, poole neljaks pean kunstiringi jõudma. Et kuidas ma kõikjale jõuan? Tegemist on tõesti palju. Mille vastu aga huvi tunned, selleks leiad ka aega. Põhiline on muidugi päevaplaan. Hommikul hommikvõimlemine. See on mul juba sõjaväest veres, olin seal kehakultuuriinstruktoriks. Ilma hommikvõimlemiseta on roidumus terve päeva kontides. Üksi on ausalt öeldes raske alata, koos oleks tunduvalt kergem. Soovitan küll — igaühele.

Suusatan ka. Selles on I järk, käimises II. Paar korda nädalas käin jooksmas. Ega siis terve päev saa raamatute taga istuda, see võtab pea kumisema. Aga liigutad end natuke, ja ongi kohe hoopis teine tunne, õppiminegi läheb libedamini.»

Vahemärkus. Kindlasti läheb, sellest räägivad ka talvisel eksamisessioonil saadud «väga head».

«Varem sai natuke kangi tõstetud. Maadluses tulin kunagi rajooni meistriks. See oli aga ammu, nüüd pole enam proovinud. Ostsin küll hantlid, nendega on hea hommikuti harjutusi teha.»

Viimased kartulid kaovad taldrikult. Pann rändab kappi ja ongi mees läinud. Jälle pooljoostes ülikooli poole. Lonkimas pole Lembitut küll vist keegi näinud.

J. KUIVKAEV

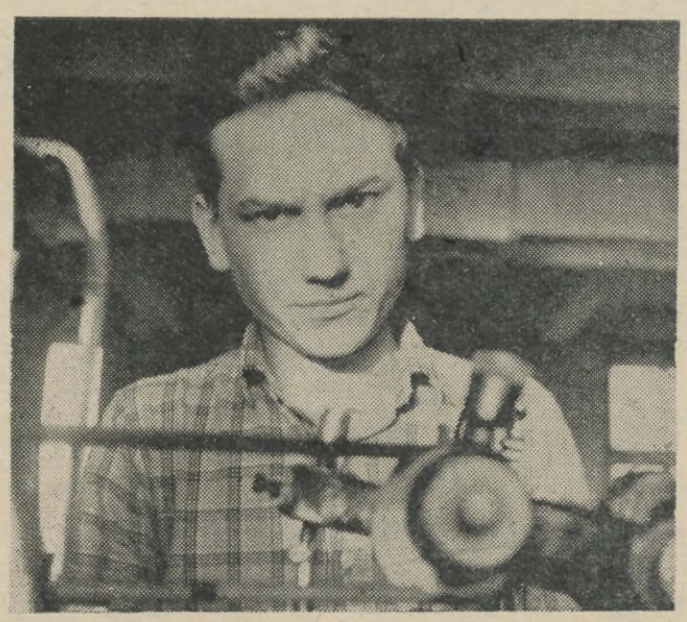

Tartu Aparaaditehasesse on tootmispraktikale suunatud I kursuse eesti filoloogid Udo Otsus ning Jaak Must. Mõlemad on omandanud I kategooria freesija kutse. Fotol: Jaak Must.

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased H. Pliess, M. Talvik ja S. Karja.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1741. MB-00344.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Raamatupalat

ÜLEHOMME ON NAISTEPÄEV.
Tervitame meie töökaid naisi!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 6. märtsil 1964

Nr. 6 (581) XVII aastakäik

Tööle

TRÜ nõukogu saal teisipäeva hommikul. Ukse ette, mis viib rektori kabinetti, on kogunenud grupp Arstiteaduskonna diplomande. Tavalisest pidulikum rõivastus ja elav jutukõmin reedavad, et täna sünnib midagi tähtsat. Tõepoolest, iga hetk alustab tegevust riiklik suunamiskomisjon.

Kabinetis teisel pool ust ei askeldata sugugi vähem. Rektor F. Klement vaatab veel kord üle ministeeriumide soovid. Nõudmine arstide järele on suurem, kui suudetakse täita. 156-le diplomandile pakutakse 161 töökohta. Täna on komisjonis raviosakonna üliõpilased, homme jõuab järg stomatoloogide kätte.

Kõige esmalt jõuavad komisjoni ette pediaatrid.

Lastearste vajatakse Pärnus, Narvas, Kärdlas, Kingissepas ja paljudes teistes Eesti NSV alevites ning linnades. Raudteede Ministeerium tahab kaht inimest koguni Gorki raudtee haiglatesse.

Esimene sissekutsutu — Maimu Kuke — saab tulevaseks töökohaks Tallinna I Lastehaigla. Diplomand kinnitab oma nõusolekut allkirjaga. Üks diplomand järgneb teisele: Malle Horn — Tartusse, Tiiu Nilson — Viljandisse, Milvi Martinson — Tapale, Antonina Purru — Helme Internaatkooli arstiks.

Ene Pau, kelle tarmukusest on juttu olnud raadios ja vabariiklikus ajakirjanduses, palub end määrata Märjamaale, kus möödusid praktikapäevad.

Imbi Helari, meie naiskuulitõukajate esimene number, otsustab sportlaslikult kiiresti — Karksi-Nuia.

Juba vananenud tava järgi ei söanda keegi saartele sõiduks soovi avaldada. Siis astub sisse Nadežda Samsonova ning palub end määrata Kingisseppa.

«Kas eesti keelega ikka saate hakkama?» usutleb prof. F. Klement.

Vastust pole tarvis oodatagi — see peegeldub silmades.

Diplomandide arv ja hääled on vahepeal kasvanud mitmekordseks. Raviosakond — ülikooli suurim — ootab järjekorda.

Hilda Peetsalu — kommunistliku töö eesrindlane

Väga paljud meie kollektiivist tunnevad seda hoolsat ja energilist kõrgekasvulist naist, kes on ületanud 60 eluaasta künnise.

... 12. veebruar 1963. Aula. Sinna on kogunenud majandusosakonna töötajad üldkoosolekule, et läbi arutada ja vastu võtta uued sotsialistlikud kohustused. Samas tõstetakse üles ka küsimus kommunistliku töö liikumisest ja selle ülesannetest Majandusteaduskonnas. Sõna võtab töötajate hulgas ka Hilda Peetsalu — botaanikaaia hoonetegrupi koristaja — eelmiste aastate sotsialistliku võistluse võitja, ning avaldab soovi hakata taotlema kommunistliku töö eesrindlase nimetust. Ametiühingubüroo rahuldab selle soovi.

... Aasta pingsat tööd otseste ülesannete täitmisel, terve hulk ülesandeid ametiühingu rühmaorganisaatori abina ning osavõtt isetegevuskollektiivi tööst sisustasid Hilda Peetsalu elu möödunud aastal. Nagu varemgi, kuid siiski kuidagi teisiti, hoopis sügavamalt — olid ju täita suured ja austavad kohustused. Visa töö viis eesmärgile ka Hilda Peetsalu. Kuu algul tehti ametiühingubüroo ja aktiivi laiendatud koosolekul kokkuvõtteid sotsialistlikust võistlusest ja võetud kohustuste täitmisest ning jõuti üksmeelselt järeldusele: Hilda Peetsalu on täitnud võetud kohustused: ta väärib kommunistliku töö eesrindlase nimetust. Nüüd on see nimetus omistatud. Majandusteaduskonna kollektiivis on majakas, kelle järele võivad ja peavad seadma oma sammud teised kollektiivi liikmed.

Hilda Peetsalu — siiralt õnnitleme Teid Teile omistatud kõrge ja austava nimetuse ja saabuva rahvusvahelise naistepäeva puhul.

Jõudu ja edu!

O. NOOBEL,
ametiühingubüroo esimees

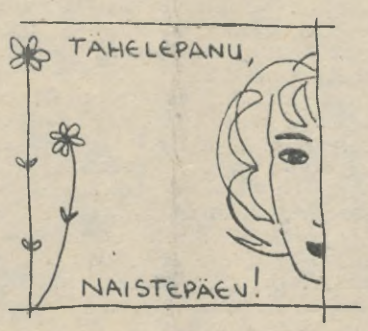

ET OLEKS ILUSAM

Peaaegu aasta ringi tehakse ülikooli hoonetele iluravi. Kord kohtad värvipotte ja redeleid raamatukogus, siis keemiahoones, siis kuskil kaugemal. Seekord on järg jõudnud peahoone kätte.

Aino Mäe (fotol) käed hoiavad maalritarbeid viiendat aastat. Algust sai tehtud botaanikaaias. Aja jooksul on sm. Mäe pintsel paljudes ülikooli hoonetes sentimeetrihaaval seinu mõõtnud. Pintsel — see on muidugi pealiskaudselt öeldud. Kes asja tunneb, teab, et enne kui pintsli ja värvipotiga saab tööle asuda, tuleb hulk eeltöid teha.

Nõuded seina ja põranda värvitoonidele muutuvad aegade käigus nagu kübara- ning rõivamoedki (tõsi küll, mitte nii kiiresti ja põhjalikult). Värvitoone soovitab ülikooli kunstnik.

«Kas on ka lahkarvamusi olnud?»

«Juhtub sedagi, aga tavaliselt jõuame kiiresti kokkuleppele.»

Aino Mäe on praegu ülikooli kapitaalehituse osakonnas ainuke alaline naismaaler. Muidugi töötab siin veel üliõpilasi, kes äsja said teise kategooria.

«Helle Maiste Majandusteaduskonna I kursuselt on abilisena väga tubli.»

Lõunane pooltund on lõppenud. Aino Mäe paneb ajalehe käest ning võtab värvipoti ...

S. KUUL

Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingukomitee tervitab kõiki TRÜ naistöötajaid rahvusvahelise naistepäeva puhul ning soovib palju õnne, jõudu ja edu töös.

L. PÄRL,
TRÜ ametiühingukomitee esimees

*

Aastaid valitsesid *alma materis* mehed. Alles möödunud sajandil oli naise ilmumine ülikooli auditooriumisse sündmus. Praegu aga on naispere auditooriumide täieõiguslik peremees. Ülehomse tähtsa päeva puhul kipub mõte vägisi kokkuvõtteid tegema meie nimepäevalaste töödest ja toimetustest. Ühed on nõudlikud ja toimekad: Eevi Lahe, Reet Rannaste, Tiina Liivik, Aino Kits, Antonina Mikson ja Helgi Pliess, teised tagasihoidlikud, peaaegu märkamatud, nagu Ly Seppel, Tiiu Tampere, Eve Markvart, Ellen Soovik ja Helju Kallus, kuid töö saab tehtud alati. Erinevad iseloomud, kuid sisu on üks: eluröömus ja energiline komsomol.

Jõudu tööle, ülikooli naispere!

ELKNÜ TRÜ Komitee

KURSUSEKAASLANE

«Mulle meeldib tantsida, vestelda sõpradega kohvikus, suusatada. Tahan lugeda uusi huvitavaid raamatuid, tahan olla ikka seal, kus on põnev, kus parajasti midagi tehakse!»

Need sõnad on pärit Anu-Reeda enda suust.

Nii. Astugem tööpäeval hetkeks sisse Ajaloo-Keeleteaduskonna seminariraamatukogusse. Erksatriibuline kampsun ja helehall seelik on iga päev kindlalt kohal. Ja tüdruk töötab.

«Kas diplomitöö?»

«Niikaugele jõuan alles tuleval aastal. Praegu aga — eesti keele morfeemide põhitüüpide määramine. Sõidan Kiievisse üleliidulisele ülikoolidevahelisele konverentsile. See on strukturalismi uusimate meetodite rakendamise kohta keeleteaduses. Minna tuleb aga nii, et ettekanne ja selle juurde kuuluv skeemiderull olgu kaenla all!»

Praegu ongi eesti filoloogia V kursuse üliõpilane Anu-Reet Lapp konverentsil.

Püsiv, töökas, kohusetruu, visa — nii ei arutanud mitte ainult terve osakond, kui Anu-Reet valiti III kursusel teiseks aastaks tagasi eesti filoloogia osakonna komsomolibüroo sekretäriks.

Seda arvas Anu-Reedale individuaalplaani järgi õppimist usaldades ka soome-ugri keelte kateeder.

Spetsialist permi keelte alal — nii kirjutatakse tulevikus Anu-Reeda diplomile.

A. PRINTS

Helendust otsimas

Kui Mari-Liis Allsalu 1949. a. Tartu II Keskkooli lõpetas, oli ta ainsaks sooviks edasi õppida TRÜ keemiosakonnas. Sama aasta sügisel sai unistus teoks. Viis aastat hiljem aga tehti värskele keemikule ettepanek astuda aspirantuuri analüütilise keemia alal. Juhendajaks sai dots. A. V. Moskvin.

Luminestsentsikeemia uurimine

vajab eeskujuliku sisustusega laboratooriumi, mida aga tollal veel ei olnud. Dissertatsiooniteemale «Neljaväärse antimoni oksüüdi luminestsentsi omadused» tuli leida lahendust ja tõestust laboratooriumist.

Siit need hädad alguse saidki. Mida rohkem algainet puhastati, seda halvem oli resultaat. Luminofoorid olid leitud, kuid omadused ei sobinud. Helendust polnud. Milles oli asi? Kas see teema oli üldse kohane aspirandile?...

Nädalaid ja kuid veetis Mari-Liis Allsalu katseriistade taga. Ja siis tuli elu suurim päev. Eksinud ei olnud mitte tema, vaid samateemalise artikli autorid. Visadus, väsimatus ja töötahe olid võitnud.

Kui paar aastat tagasi endine kateedrijuhataja A. Moskvin tervislikel põhjustel töölt lahkus, määrati asemele tema õpilane M.-L. Allsalu. Dissertatsioon oli siis jõudnud kaitsmise eelõhtule.

Uus töökoht nõuab palju. Lisandus töö üliõpilastega, õppejõududega. Alati on laual terve pakk kirju ja aruandeid. Kateedrijuhataja peab jõudma kõikjale, nägema kõike oma silmaga. Nüüd on küll laboratooriumil aparatuuri osas enam-vähem «jalad all», kuid keemia ei seisa paigal, ta laieneb mitte päevade, vaid tundidega.

Külastasin sm. Allsalu kateedris. Poleks uskunud, et üks kateeder võib asuda nii vaikeses ruumis, liiatigi veel analuutilise keemia kateeder. Kõikjal aparaadid, statiivid ja purgid kemikaalidega. Akna all toolaud.

«Minu päev algab nagu teistelgi,» ütles sm. Allsalu. «Seda taidavad loengud ja teaduslik töö. Onneks on loenguid praegu vähe. Üliõpilaste juhendamine toimub rohkem jooksva töö käigus — laboratooriumis. Luminestsentsi puutuvad keemiakusimused olid kuni selle ajani terra incognito. Praegu on meil tihe kontakt Füüsika ja Astronoomia Instituudiga.»

Kateedrijuhataja kohustused vist nouavad palju väljasõite?

«Usna sageli. Hiljutigi käisin Lvovi Ülikoolis sealsel teaduslikul konverentsil. Meie üliõpilased viibivad igal aastal 9- kuni 10-kuulisel praktikal Leningradis, keemiliste reaktiivide tehases «Krasnoi Himik». See tehas on kujunenud meile nagu õppebaasiks. Ei saa muidugi öelda, et Tartus oleks puuaus eeskujuliku sisustusega laboratooriumidest, kuid tulevane keemiainener peab olema palju näinud ja peab oskama palju.»

Teaduskonna ametiühingubüroo esimehel ei ole vähe askeldamist. Kui siia lisada veel Mendelejevi-nimeline keemiaselts ja rahvakohtu kaasistuja ülesanded, siis vist ei olegi võimalik kasutada pühapäevaseid ilusaid suusailmu?

«Ei, suusatamas käin ikka. Pühapäeviti mõni tund selleks leidub. Kaks korda nädalas on õppejõududele võimlemistunnid. Kino-, teatri- ja kontserdikülastused lükkuvad küll teinekord tagaplaanile. Tuleb leppida televisoriga. Suvel, siis on rohkem vaba aega...»

Aga nüüd peab kateedrijuhataja minema. Pisike Leno ei saa ju aru, et emal on nii palju tööd.

Keemiahoonesse tuleb täna aga veelgi tulla — vanemlaborandil on käsil huvitav uurimus.

S. KILD

KELLE ASI?

«Mina ise,» ütleb jõmpsikas ja tõmbab endale aareni tais piimakruusi suhe. «Lapse asi,» nendib ema ja puhib lapiga ära.

Et lapse järele valvab ema ja kui vaja, siis vitsaga, on arusaadav. Küsimus kerkib aga täiskasvanud üliõpilase — igaüks vahemalt arvab nii — ja dekanaadi vahekorrast. Kas peab ka siin dekanaat, «lapp» ühes ja «vits» teises käes, üliõpilase selja taga hea- ja kurjatundmise puu all seisma, või võib üliõpilane täiskasvanud inimesena ise otsustada?

«Teeme ise!» on suurem osa nõus, kuid kui asi jõuab sõnadest tegudeni, pistab nii mõnigi eilseist nousolijaist pea põõsasse.

Just selline pilt avaneb, kui vaadata seda, mis on ülikooli komsomolikomitee õppe- ja teadusliku töö sektori tööplaanis, ja korvutada sellega, mida teevad kursused ja rühmad tegelikult.

Kas suur osa üliõpilasi tõesti ei arva mitte midagi selle konta, mida neile loeti või õpetati möödunud semestril (näit. farmaatsia- ja stomatoloogiaosakondades), kas on ükskõik, miks puudus kursusekaaslane (näit. vene filoloogia osakonnas, Kehakultuuriteaduskonnas) või on selle konta ka kollektiivil midagi ütlemist?

Komsomoli grupiorganisaator, sa vaata ringi, sinu käest küsitakse, miks ei saanud kursusekaaslane stipendiumi, kuigi just temale ja just nüüd oli seda kõige rohkem tarvis! Kas sa võitlesid tema eest, eesti filoloogia osakonna II kursuse grupiorganisaator?

Ja lõpuks, kelle asi on võidelda kõige uue ja hea eest üliõpilaste elus?

J. ODAR,
TRÜ komsomolikomitee õppe- ja teadusliku töö sektori juhataja

Teisipäeval, 10. märtsil kell 17 moodustatakse kodunduse kabinetis uus

kodukultuuri instruktorite

õpperühm. Eelisjärjekorras võetakse vastu neid, kes end sellele erialale küll registreerisid, kuid keda polnud võimalik kuni tänaseni õppustega haarata.

Naeratades ja kiirustades

Siit, peahoone kolmanda korruse akendest, paistavad ainult katused ja kahkjas taevas ärkava linna kohal. Muutumatult igal hommikul.

Ja igal hommikul tõuseb kõhn, juba aastates naine nagisevaid puutreppe mööda siia üles, riputab mantli nagisse, tõmbab rätisõlme tugevamaks.

Üksteise järel saavad sirgetesse ridadesse seminariraamatukogu toolid, kaovad eilsed jäljed treppidelt ja tolm laudadelt-riiulitelt ülikooli ajalehe toimetuses ja mujalgi. Kiiresti-kiiresti käivad käed: potililled saavad juua ja ventilaator surisema.

Kell ei salli kohmitsemist. Raamatukoguukse avab ta vahel õigest ajast varemgi — kuidas sa lasedki neil teadmistetahtjail lihtsalt niisama oodata... Aga oli päev, kus korraga hommikul ei tulnud raamatukokku ühtki töötajat. Koristaja oli oma töö teinud, ta oleks võinud minna. Tema aga istus, kuni tuli teine vahetus. Istus ja vaatas, et päev oma rada läheks. Ei saanud ju inimeste tööd katkestada, uksi sulgeda.

Viis aastat on Salme Mets seda tööd teinud, ikka ühesuguse hoole ja kohusetundega. Alati muretseb ta, et kõik viltused asjad, ka kõige pisemad, korda saaksid.

Tuleval aastal saab kuuskümmend täis, oma sõnade järgi olevat ta juba vana inimene. Aga vanadus ei tule alati aastatega.

Oma lihtsate tööriistade — lapi, harja ja pangega — teeb ta igal hommikul lihtsat, ent mitte kerget tööd. Teeb seda naeratades, kiirustades.

Ja tema askeldusi jälgides tunned järsku puhta laua ja värske õhu — inimese töö hinda.

ELA LIIMEON

KIRI
ühele naisüliõpilasele

Olen kuulnud Sind kaebavat igavuse üle. Sa ei võta osa ühegi ringi tööst. «Ma ei oska midagi, mind ei huvita miski,» ütled Sa otse trotsides, kui Sinuga sellest rääkida. Miks? On ju nii palju huvitavat. Et naistepäev on lähedal, siis olgu see jutt kõige naiselikumast huvialast — kodundusest. «Moodne naine ja kodundus», kehitasid Sa õlgu. Aga ka moodne naine võtab kodus külalisi vastu, ka tänapäeva töötav naine on rõõmus, kui kiidetakse tema kohvi ja kohvilauda. Kas pole tore, kui oled ootamatusteks ette valmistatud kasvõi sellega, et sul on mõned retseptid, mida järgides võid kiiresti katta isuäratava laua?

Sa joonistasid kunagi päris kenasti. Siis peaksid Sa ju teadma, kui tore on mängida värvidega. Me oleme kodunduses kudunud narmasvaipu. Öeldakse, et olevat igav ja tüütu sõlmida pikki narmaridu. Mina seda ütelda ei saa. Korjad kõrvuti üht ja teist värvi, vaatad lähedalt ja kaugelt, muretsed, et iga värv saaks oma õigele kohale. Oled alles üht värvi sõlmimas, kui juba kibeled teise kallale. Oled alles vaiba keskel, kui juba tahad näha, milline ta välja tuleb.

Ja saabubki kõige põnevam hetk: lased kanga lõdvaks, võtad käärid ja lõikad lausa südame värisedes vaiba telgedelt maha. Kui oled oma käte tööd ise imetlenud ja teistel kiita lasknud, leiad, et Su kõige ilusam vaip ootab alles kudumist.

Algab jälle otsingute aeg...

R. VÕSU,
eesti filoloogia osakonna
IV kursuse üliõpilane

ÜTÜ

Möödunud reedel andsid TRÜ ÜTÜ nõukogule Arstiteaduskonna ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna ÜTÜ nõukogude esindajad aru oma ringide tööst.

ARSTITEADUSKOND

Praegu õpib Arstiteaduskonnas 1175 üliõpilast. Teaduskonna 22 ringi kuulub 368 liiget.

Esirinnas sammuvad teaduskonna kirurgia ring (46 liiget), sünnitusabi- ja günekoloogiaring (29 liiget) ja mikrobioloogiaring (9 liiget). Oluline pole momendil liikmete arv, vaid see, et need on elujõulised ringid, kus tehakse hoolega teaduslikku tööd. Ringid esinevad TRÜ ÜTÜ XIX konverentsil arvukate ettekannetega ja esitavad ka hulgaliselt võistlustöid. Hästi juhendavad üliõpilasi õppejõud sm-d V. Fainberg, K. Põder, E. Tünder, aspirant H. Tihane jt., kuid ka neis kateedrites ei tegele paljud õppejõud üliõpilaste juhendamisega (sm-d E. Sults, L. Vainer, D. Kuldeva teaduskonna kirurgia kateedrist). Hästi töötavad veel neuroloogia-, samuti kõrva-nina-kurguhaiguste ring.

Kuid mitte kõik ringid ei tööta täie pingega. Pediaatriaring on arvuliselt küll kõige suurem (80), kuid teda ei saa pidada iseseisvaks ringiks, kuna sinna on arvatud kõik pediaatria eriala üliõpilased. Teaduslik produktsioon ringis praktiliselt puudub. Lähenevale konverentsile esitatakse vaid üks töö. Sama tõbe põevad veel sisehaiguste propedeutika (35 liiget, 4 konverentsiettekannet), üldkirurgia (24, 2), stomatoloogia- (35, 5) ja psühhiaatriaring (13, 1).

Suureks valulapseks teaduskonnas on hügieeniring. Kateedri juures töötab 4 üliõpilast ja ka need tegelevad Arstiteaduskonna ajaloo uurimisega. Konverentsil tuleb ettekandmisele 4 ettekannet, kuid hügieeniküsimuste ja meditsiini profülaktiliste probleemidega üliõpilased kateedri õppejõudude passiivsuse tõttu ei tegele enam kaua aega.

Möödunud aastal töötas patoloogilise füsioloogia ring hästi. TRÜ ÜTÜ XVIII konverentsile esitati rida ettekandeid. Sel aastal aga on ring täielikus varjusurmas. Ei ühtegi konverentsitööd!

Mitte just heaks üllatuseks on asjaolu, et nõukogu esimees tõotab vaid 13 võistlustööd. See on vähe suure teaduskonna kohta! Üheks tagasimineku põhjuseks on möödunud aasta novembri lõpus toimunud Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV meditsiiniliste kõrgemate õppeasutuste VI teaduslik konverents. See oli nagu mingiks sadamaks, kuhu kõik püüdsid oma uurimistöödega õigeks ajaks jõuda. Samuti olid aktiivsemad ÜTÜ liikmed kogu sügissemestri jooksul seotud konverentsi ettevalmistamisega. Hiljem alustatud töödega pole nii kaugele jõutud, et vormistada need võistlustöödeks.

Veidi lohutavam on konverentsile esitatud tööde arv: 75. Sellega võiks rahule jääda, kui poleks nii palju ebaühtlust. Üliõpilaste juhendamine õppejõudude poolt on hea. Biokeemiakateedris tegelevad kõik õppejõud üliõpilaste juhendamisega. Hea on olukord ka mikrobioloogia-, farmakognoosia-, nina-kõrva-kurguhaiguste ringis. Sugugi ei või rahule jääda patoloogilise füsioloogia, anatoomia- ja hügieenikateedritega — tagajärjed räägivad ise enda eest.

FÜÜSIKA-MATEMAATIKA-TEADUSKOND

Füüsikaosakonnas on ringi haaratud ca 68% osakonna üliõpilastest. Kolmes ringis (eksperimentaal-, rakendus-, ja teoreetiline füüsika) tegelevad teadusliku tööga 105 üliõpilast. Lähenevale ÜTÜ konverentsile antakse 6 ettekannet, võistlusele esitatakse 5 tööd.

Matemaatikaosakonnas tegeleb 70% üliõpilastest teadusliku tööga. Siin töötab 2 ringi: geomeetria-algebraring (liikmeid 30) ning arvutusmatemaatika- ja küberneetikaring (43 liikmega). Võistlustöid on 3 ja ainult viimasest mainitud ringist. Geomeetria- ja algebraring haarab vaid nooremate kursuste üliõpilasi. Võistlus- ja konverentsitöid ei ole, kuna 2 aktiivsemat liiget suunati Moskvasse õppima. Kuid ring on elujõuline ja tööd tehakse suure huviga (palju on selleks kaasa aidanud ringi juhendaja K. Ariva) — seega võib loota tulevikus häid tulemusi.

Keemiaringis on 75 liiget — 68% osakonna üliõpilaste arvust. Üldise, orgaanilise ja analüütilise keemia ringidest tullakse konverentsile 8 tööga, konverentsil esinetakse 2 ettekandega (orgaanilise keemia ringist). Keemiaosakonna üliõpilaste tagasihoidlik esinemine on tingitud sellest, et

(Järg 4. lk.)

Tänane juubilar

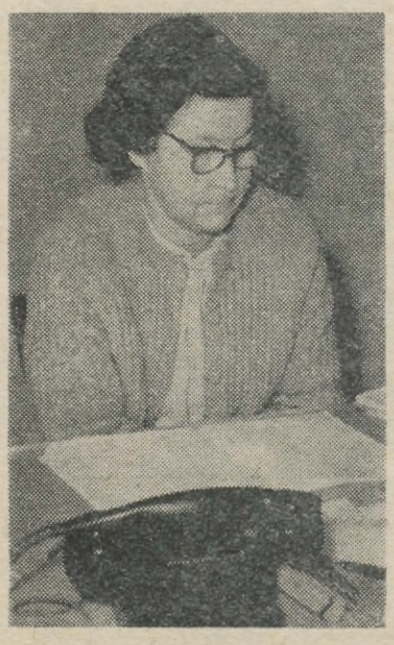

Täna, 6. märtsil saab TRÜ kaugõppeosakonna instruktor-metoodik Hilja Lipp 50-aastaseks.

Hilja Lipp on sündinud 6. III 1914. a. Tartus, lõpetanud 1938. a. Tartu Linna Õhtugümnaasiumi, õppinud Tartu Ülikooli Majandusteaduskonnas.

Tartu Riikliku Ülikooli juurde asus ta tööle 30. XI 1944. a. NSV Liidu rahvaste ajaloo kateedri laborandina. Ühtlasi on 1964. aasta temal 20. ülikoolis töötamise aasta.

1. septembrist 1949. a. on ta kaugõppeosakonna instruktor-metoodik. Oma töös on Hilja Lipp äärmiselt kohusetruu, asjatundlik ja hoolas. Tuhanded kaugõppijad on temalt saanud õppimiseks vajalikke juhiseid ja häid nõuandeid. Hea ja järjekindla organisaatorina on ta meie ülikoolis kaugõppetöö kujundamisele ja selle kasvule palju kaasa aidanud. Korduvalt on Hilja Lipule rektori käskkirjaga kohusetruu ja hoolsa töö eest tänu avaldatud.

Soovime temale tänasel tähtpäeval palju tervist ja jõudu jätkata oma tööd endise armastusega veel palju aastaid.

Kaastöötajad

Ene Noorsalu on Majandusteaduskonna kaubanduse eriharu II kursuse (nad taotlevad kommunistliku töö rühma nimetust) üks rahutumaid: võimleja, rahva- ja balletitantsija, uurib türgi ja prantsuse keelt. Ta õpib eriprogrammi järgi majandusmatemaatikat. Ja ainult «viitele».

Töö on tõsine

Raskestikasvatatavad lapsed. Kasvueas noored inimesed.

Kergesti satuvad nii mitmedki valele teele, varastavad, on ebaviisakad, käituvad inetult. Neid on vaja aidata, suunata, õpetada. On vaja igaühega individuaalset, kauakestvat, mõnikord ehk asjatutki tööd teha. Lastevanematel pole selleks sageli aega või nad ei oska oma lastele läheneda. Ja kes teab — ehk on nooruse eeskuju nakatavamgi.

Sm. J. Orn pedagoogikakateedrist võib toost raskestikasvatatavatega palju pajatada. Tema juures kaitvad Ajaloo-Keeleteaduskonna II kursuse üliõpilased sageli mitu korda päevas nõu küsimas, oma muredest rääkimas. Ja sm. Orn vastab neile meelsasti.

Mis alusel siis II kursuse rahvas seda tööd teeb, kuidas see on organiseeritud?

See on pedagoogiline praktika — osake inimeseks kasvatamise ja kasvamise vaevast, muredroõmud hoolealuse kaekäigu pärast. Seda vajab kool, vanemad ja oleti kogu linn. Et meie tänavalit tulevikus kaoksid sihitud lonkijad, ebaviisaka kaitumisega noored.

Ülikoolis on šeflusgrupp. Sügisel kuulus sinna 30 üliõpilast, praegu on järele jäänud umbes 25.

Mida siis täpselt tehti ja tehakse?

Igale šefile anti üks «raske» laps. Põhiliselt on tegemist 13- või 14-aastastega, kes kipuvad varastama.

Esmalt püüti kodudes ja koolides selgitada lapse arenemistingimused ja põhjused, miks tekkisid komplikatsioonid. Iga «arst» pidi oma patsiendi «haigust» põhjalikult tundma õppima ja vastavalt sellele teda abistama.

Praegu käivad šefid kodudes, vestlevad lastega, selgitavad raskemaid ülesandeid.

Selle töö efektiivsuse kohta ei saa veel midagi öelda: tagajärg tuleb siin alles pikema aja järel. Ja tuleb sedagi ette, et hoolealused mõne huligaansuse eest kolooniasse saadetakse. Nii juhtus ka eesti filoloogi Tiiu Eimre kasvandikuga, kuigi Tiiu oma tööd tõesti südamega tegi.

Peaaegu kõigil on rasked juhtumid. Kogemusi aga on vähe. Need tulevad ju pikkamisi ja mitte sugugi kergesti.

Šeffidele peetakse loenguid. J. Orn annab pidevalt konsultatsiooni. Kateeder juhendab. Hilisemateks üldistusteks koguvad materjali juba üliõpilased ise: siit saab nii praktilisi kogemusi kui ka teoreetilisi materjale. Iga üliõpilase kohta on «leht-latern», siit vaadatakse, kuidas see kellelgi «põleb». Mõnel on lehel pikk jutt, teisel pole veel midagi. Hästi läheb H. Ojassonil, M. Kotkal, H. Remmeltil, S. Liivil, U. Siitanil. Töö eest vastutab A. Kits ajaloo-osakonna II kursuselt. «Ta on tubli,» ütleb J. Orn.

Nüüd veel edaspidistest plaanidest.

«Tahame oma tegevuse reorganiseerida. Kasvatatavad on tugevad pähklid ja seepärast viime töö esialgu profülaktikale, võtame kergemad juhtumid.»

Järgmisel õppeaastal jääb meie üliõpilastele ainult Tartu 8. Keskkool. Individuaalse šefluse alla võetakse need lapsed, kellega õpetajatel on koolis raskusi.

Et kasvatustöö võiks alata juba I semestril, selleks moodustatakse organiseerimiskomisjon, kes selgitab välja kooli rasked lapsed ja hangib igaüne kohta täpsed andmed.

«Ülesannete jaotamisel tunneme neid siis juba rohkem — nende huve, raskusi õppeainetes, puudujääke. Uurime välja võimalused uute ringide loomiseks, et leida õpilastele meeleparane tegevus ja tõmmata neid klassivälisesse töösse.»

Kevadel selgitatakse selle aasta paremad seltsi. Mitmed tänavad ka tulevat aastat lastega edasi tegelda. See on tore!

Märtsikuu jooksul luuakse kontakt pioneerijuhtide-üliõpilastega: ehk on ka nende rühmas «raskeid» lapsi. Nii kujuneks vastastikune abi. Kevadsemestril tuleb veel ekskursioon erirežiimilisse kasvatusasutusse. Ja lõpuks — suhted teiste liiduvabariikide vastavate asutustega.

Töö on tõsine. Sellest sõltub ju nii palju. Ka see, millise tundega meie noored pedagoogid kord päriseks kooli lähevad. Siis juba igasuguste laste juurde.

E. ÕUNAS

Üliõpilased — rühmajuhid

Hiljuti toimus TRÜ komsomolikomitee pedagoogilise töö sektori metoodikute grupi koosolek, kus arutati vene keele ja kirjanduse osakonna teise kursuse üliõpilaste-rühmajuhtide tööd. Enamik üliõpilasi täidab oma ülesandeid pioneeritöös kohusetundlikult. Paremini on töö organiseeritud Tartu XII 8-klassilises Koolis, kus üliõpilastele jagati välja kindlad ülesanded konkreetse plaani alusel, mida tuleb täita neljas lõigus: koonduste korraldamine, valmistumine 22. aprillist kuni 1. maini toimuvaks sõprusnädalaks, ekskursioonide organiseerimine linna ettevõtetesse jne.

Sellise kindla tööjaotuse juures on kõik rühmajuhid võrdselt koormatud ja töö kulgeb normaalselt.

Suuremaid ja huvitavamaid üritusi on sõprusnädal. Klassiruumidesse pannakse üles näitused, õpitakse tundma vastava maa omapära.

IV Keskkoolis peeti huvitav malevakoondus, mis oli pühendatud Nõukogude armee ja sõjalaevastiku päevale.

Hästi täidavad oma ülesandeid rühmajuhtidena üliõpilased E. Rähi, E. Rebo, G. Ovsjannikova, L. Mindlin, M. Arulaane, A. Sosi jt.

Kuid leidub ikkagi üliõpilasi, kes oma kohustustesse suhtuvad pealiskaudselt. Mõned rühmajuhid pole veel kordagi oma koolis käinud, nagu näiteks üliõpilased J. Rakejeva, A. Grigorjan, L. Surak, A. Borissova ja R. Andrejeva. Kursuse komsomoligrupp peab need üliõpilased korrale kutsuma.

L. RING

Nõuanne meesüliõpilastele

Teile anname küpsetamata tordi retsepti — jõukohane valmistada naistepäevaks vapratele kursusekaaslastele. Ja 8. märtsi hommikul paraadmarsiga viia see tüdrukute internaati.

Selleks muretsege järgmised ained:

0,4 kg küpsiseid
1 purk (0,5 l) õunakastet
0,5 kg magusat kohupiima
1 sidrun

(soovi korral 0,5 l vahukoort, vekitud puuvilja).

Tordi alusele või vaagnale asetada kiht kupsiseid, kint magusat kohupiima, mis on maitsestatud riivitud sidruni koore ja mahlaga, jällegi kiht küpsiseid, kiht õunakastet — vaheldumisi kuni pealmine kiht on küpsised. Vajutada kergelt ja lasta seista 24 t külmas. Seega valmistada 7. märtsil! Järgmisel päeval soovi korral kaunistada tort vahukoore ja vekitud puuviljaga.

Head katsetamist!

ÜET

Kodunduskabinetis eksamil

Nagu alati, nii oli ka sel päeval valges ning mugavas koduduse kabinetis rahvarohke. Kuid täna ei alanud praktiline tund. Oli hoopis tarvis astuda eksamilaua ette — sellest siis ka õhkkond veidi ärevam ja pidulikum. Eksam on eksam ja pileti võtmisel puurib ikka väike kartuseidu hinge.

«Eksam on veel viimaseks teoreetiliste teadmiste kontrolliks, aga suurema töö oleme juba praktiliselt ära teinud,» jutustab õppejõud A. Taba.

Kõige julgemaks osutus stomatoloogiaosakonna IV kursuse üliõpilane Ene Lõoke. Pileti vastamine läks ladusalt ja varsti võis Enet õnnitleda hea hinde puhul ning küsida, kuidas ta valitud erialaga rahul on.

«Väga huvitav oli ja tarkust saime palju juurde,» vastas Ene.

Jah, kui tore on kanda oma kätega meisterdatud kleiti, öösärki või kokamütsi — et aga ilma kokamütsita köögis askeldada ei tohi, ka see on nüüd tüdrukutele selge.

Algselt oli õppegruppi registreerunud üle 50 inimese. Eksamipäevaks oli neid sinna jäänud 22. Need, kellel jätkus energiat ja tahtmist alustatu lõpuleviimiseks, ei kahetse. Teadmisi-oskusi on tarvis endale, neid jätkub aga sellekski, et kunagi teistele edasi anda.

Selles rühmas olid peamiselt stomatoloogia- ja farmaatsiaosakondade tütarlapsed. Viienda kursuse füüsik Kärt Värsi on aga koduduse kabinetis töötanud juba 3 aastat, läbides põhjalikult kõik etapid.

Eksam läks hästi ja omakaetud kohvilaua taga anti kätte kodukultuuri instruktori tunnistused.

Fotol. Tänane kohvilaud peab nägus saama. Sellepärast ongi IV kursuse farmatseudid MILVI LILL, LEMBI SOKK ja HELGI PEA nii innuga ametis.

Lektor-propagandist!

Lektor-propagandistide eriala järjekordne õppus toimub TEISIPÄEVAL, 10. MÄRTSIL ALGUSEGA KELL 18. Koguneda keemiahoone valvelaua juurde.

Õppusel käsitletakse rahvusvahelise olukorra loengute metoodika põhiküsimusi. Seepärast palume õppusest osa võtta ka kõiki rahvusvaheliste suhete ringi liikmeid.

STEPAN KARJA

EMA

Seal, kus tuulest tagaaetud lumelondid vuhinal võserikku sööstnud, on tee sile ja puhas, kus aga lumekeeris väsinuna maha heitnud, annab mutikesel sumada, kui jälle edasi saab. Aga ta astub edasi. Hanges samm aeglustub, takerdub koguni, kuid kõva teed all tundes saab jalg reipust juurde.

Astub ja mõtleb. Neid mõtteid küll! Ei anna nad kunagi rahu. Ammu, väga ammu oli see, kui öösel lapse nutt une katkestas. Nii sageli, mine võta kinni miks, peletas une tuule mühin kaselatvades või mõne metslinnu öine kisa. Siis nad tulid. Nagu mustad rongad — tüütud, vastikud, halastamatud.

Kui oleks oma hobune ja kaks lehma! Ja heinamaad... paargi hektarit. Siis vast elaks! Nii arvas ta. Nii unistas aastaid. Tal oli veel üks suur soov: tahtis, et lapsed, kõik kolm, oleksid kodus, tema enda juures. Ega lastega kerge olnud... Kõige vanem poeg õppis võõra talutoa põrandal käimise selgeks, teine nägi rukkiväljal esmakordselt ilmavalgust; põllusiil ootas kokkupanekut, pereisa oli sulaseks läinud. Nooreima poisi elutee oli siis nädalapäevad pikk, kui vallasaksad külla tulid. Uurisid, ehk saab midagi oksjonil maha müüa, — võladmaksud pidid tasutud saama.

Pojad kasvasid. Kuueaastasele võis juba karjavitsa pihku anda. Paari aasta pärast tuli naabrimees kaupa tegema — tulgu suurem jõnglane tema sõralisi kantseldama, annab paar kotti vilja seemneks. Seemet oli tõesti vaja. Aga neljakümnenda aasta juunis läks ema naabrite poole ja võttis poja ametist lahti.

«Nüüd on selline aeg, pole vaja temalgi võõra karja järel sörkida,» ütles ise selgituseks. Ja poiss, toosama, kes rukkipõllul ilmale tuli, kui isa sulaseks oli, jäi nüüd koju.

Ka heinamaad lubati anda. Kaks hektarit lubati, kuid loogu võtta ei õnnestunud, — sakslased tulid.

Ühel talvepäeval oli kogu küla rahvas kokku aetud. Kui tuli vaagimisele, keda külavanemaks valida, tõusis ema pingiotsalt püsti, ütles:

«Mina võiksin hakata.»

Koolis ei ole ta päevagi olnud, ainult laste kõrvalt õppis sõnu tähthaaval kokku veerima. Seda külarahvas muidugi teadis. Kuigi imestati popsinaise agaruse üle, anti amet siiski kätte. Jooksmist oli palju: vallamajast nagu puistati igasuguseid käske, ringkirju, hoiatusi. Mitu korda nädalas käis talud läbi. Nii sai ka Paaumäe peresse sisse astuda, ilma et keegi kahtlustada oleks taibanud. Või kes olekski selle peale tulnud, et nende Mihkel, kommunist, ennast külavanema juures varjata võiks... Ema korraldas oma ringkäigu alati nõnda, et Padumäe talu jättis viimaseks... Pimedas ei olnud võõrast silma nägemas, kui memm kodupoole rühkis «kasupoja» jaoks toidu- või pesupamp suurrätti peidetud.

Nad said siiski teada. Esimesel läbiotsimisel kukkus ema verest välja; kui kästi kõigil riidesse panna ja õues seina äärde ritta seati, värises ta üleni. Aga liigset sõna ei öelnud. Varsti tulid nad jälle. Tulid kolmandatki korda. Muret ja hoolt lisandus veelgi — elukaaslane viidi koonduslaagrisse. Tuli mehele kümned toidupakid viia, kuni sellel viimaks põgeneda õnnestus.

*

Siis läks elu teiseks. Varsti tehti kolhoos. Kevaditi oli ema kartulipanekul platsis, suvel heinateol, sügiseti võttis tüki linapõldu kitkuda. Kui mõni farminaine on päevaks või teiseks asendajat tahtnud, ei ole ema kunagi ära öelnud.

Möödunud kevadel külvati suur väli suhkrupeeti. Vaod said ligi kilomeeter pikad. Memm võttis endale ka viis vagu hooldada. Harvendas ära, puistas lämmastikku peale, ja kui umbrohi vaoharjadel laiutama tikkus, läks kõplaga jaole. Sügisel korjas saagi hunnikusse.

Need mõtted, mõtted... Ega nad nüüdki luigena valged ole. Muudkui keerlevad peas, ei anna rahu. Kolhoosi pärast. Ja poegade pärast. Kuidas nad, võrukaelad, kõik plehku panid? Nii kui ajateenistusest lahti, kohe linna. Ometi on siingi masinad, mida remontida, on lapsi, keda õpetada. Kolmas koguni mere peal. Ema oli küll kõvasti vastu, kuid lõpuks andis järele, — pole enam väike, ise teab —, kuid süda ei suuda kuidagi leppida. Tal on nüüd kindel otsus — rääkida poistega üks tõsine jutt. Mis see siis olgu — pere ilma mööda laiali. Ei tea, kumb neist täna sõidab, kuid jutuajamine tuleb igaühega omal ajal.

Ongi peatus. Ema seisatab, tõmbab hinge. Tuul jäi ka leplikuks, pilvepraost vaatab märtsipäike. Kiirte peotäis on valusalt ere, vanainimese veidi luitunud silmad tõmbuvad pilukile. Paneb käe silmadele varjuks — ehk buss juba tulemas? — ja üle kortsulise palge libiseb soe naeratus.

Et oleks üliõpilas-likum, kodusem

Uus kohvikunõukogu pidas oma esimese koosoleku. Eks eelminegi alustas möödunud aastal oma tööd hoo ja hoolega. Korraldati hulk huvitavaid õhtuid, näit. kohtumised V. Panso, E. Niidu ja J. Krossiga; kuulati ja vaeti noorte poeetide loomingut, vaadati uuemate peotantsude demonstratsiooni jne. Sügissemestril aga hakkas asi kaest minema.

Nüüd on siis järg uue nõukogu käes. Käeparast on vanad kogemused ja värske energiapagas.

Lepiti kokku, et üritusi hakatakse korraldama iga nädala reedesel päeval. Niisiis, kohvikukulastaja: iga reede õhtul pakutakse sulle kohvikus midagi, mis tasub kuulata-vaadata ja millele võib kaasagi rääkida.

Nüüd ühest mitte päris uuest, aga väga heast ettepanekust. Sm. U. Kolk ütles nii: «Kohvikuõhtud ei tohiks toimuda «akadeemilises« õnkkonnas. Piir korraldajate ja pealtvaatajate vahel peab kaduma. Kohvikuõhtud üliõpilaste kohvikus tuleks pidada üliõpilaslikumalt, kodusemalt.» On ju tõsi, et õhtud ühiselamus, kolhoosis, Käärikul on hoopis teistsugused, kui on klubis või kohvikus. Kuidas luua see üliõpilaslik õhkkond ka kohvikuõhtutel? Millised peaksid olema üritused?

Mingit retsepti valmis ei kirjutatud. Otsustati alustada konkursiga parimale anekdoodile. See toimub tuleval reedel. Kuupäev on kolmeteistkümnes (ja rahval stipipäev). Võistlema on kutsutud igast teaduskonnast 4-liikmeline võistkond. Žürii hindab võistlejaid kõigi «anekdoodikunsti» reeglite kohaselt. Pealtvaatajate arvamust hinnatakse naerupallides. Parim võistkond ja parim anekdoodivestja saavad preemia.

Nalja kohvikus tuleb teha, kuid vahel on vaja ka midagi **kaalukamat.**

Muusikasõpradele peab J. Ksenofontov igal esmaspäeval kell 17 muusikalektooriume vene keeles. Esialgu tutvustatakse klassikalist muusikat. Lektooriumid on paaril esmaspäeval juba toimunud ja kuulajad on siiani rahule jäänud.

Traditsioonilised küünlavalguseõhtud saavad kolmapäeviti jälle eluõiguse. Esialgu toimuvad nad ainult kaks korda kuus, pärast ventilatsiooni kordaseadmist aga igal kolmapäeval.

Tööplaani on võetud ka palju poolenoidu võitnud kohtumisõhtud näitlejate, noorte autorite ja reisimeestega, Endiselt mängib igal kolmapäeval, laupäeval ja pühapäeval muusika neile, kes soovivad tantsida.

Päevaste tundide sisustamiseks radiofitseeritakse kohvik lähemal ajal. On tellitud huvitavaid ajakirju.

Veidi ka kohviku köögimuredest. Võrreldes varemaga on juba nüüd menüü tunduvalt mitmekesistunud. Kohviku töötajad aga lubavad veelgi pingutada. Nurinat on olnud seepärast, et alati ei saa kokteili. Nüüd andis kohviku juhataja sm. H. Kalevi sõna, et võib igal kellaajal kokteili tellida.

Plaanid on head. Lubadusi on palju. Energiatki näib uuel kohvikunõukogul jätkuvat. Aga meeleolu loomiseks on nõukogust üksi vähe. Üliõpilane, löö kaasa!

S. KOHU

Toimetuse märkus. Kas lubatud kaalukus ei jää siiski sel kombel liiga napiks?

Jääpurikate muinasjutt

TRÜ Spordiklubi konverents

ÜLIKOOLI 3100 üliõpilasest kuuluvad Spordiklubisse 2450. Tähenaab, see on suurim ühiskonalik organisatsioon ülikoolis, mistõttu USK-i naaata eest toimunud XI konverentsil tuli lanenaada palju küsimusi sporditöö paremaks organiseerimiseks.

Kokkuvõtte klubi tööst viimase kahe aasta jooksul tegi junatuse esimees sm. E. Vasar. Selgus, et ülikoolis harrastatavatest 37 spordialast võtab osa 3508 üliõpilast, kusjuures populaarseimaks on suusasport (534 osavõtjat). Järgnevad ulakehalise ettevalmistuse sektsioon (420), kergejõustik (350), naistevõimlemine (302), matkasport (200 osavõtjaga) jne.

Eriti paistsid oma aktiivse tööga silma orienteerujad eesotsas sm. A. Kivistikuga.

EDUKALT on TRÜ võistkonnad esinenud nii meie vabariigis kui ka üleliidulises ulatuses. Nii näiteks kuulus 1963. aastal Eesti NSV koondvõistkonda 108 ülikooli sportlast, neist

kergejõustiklasi 27,
korvpallureid 13,
akadeemilisi sõudjaid 13,
orienteerujaid 11,
suusatajaid 6 jne.

Rahvaste spartakiaadist võtsid möödunud suvel osa 38 üliõpilast. See kõik tuleneb järgusportlaste plaanipärasest ettevalmistamisest. Sellealane plaan täideti 1963. aastal 116-protsendiliselt. Praegu on ülikoolis 691 järgusportlast.

TUNDUVALT on kasvanud komsomoli osatähtsus sporditöö organiseerimisel, on loodud tihedad sidemed ülikooli partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonidega.

Õppesporditööks ja võistluste läbiviimiseks kulutati 1963. a. 13 828 rubla.

Suuremad võistlused	Arv	Osavõtjaid
sõprus- ja matš-kohtumisi	83	1239
TRÜ sisevõistlusi	112	3998
Tartu linna võistlusi	69	1691
vabariiklikke	140	2189
ülemliidulisi	51	474
suusamatku		11 339
KOKKU	314	20 930

KÕRVUTI saavutustega on esinenud Spordiklubi töös ka puudusi. Miks kuulub kehakultuuriga tegelevatest üliõpilastest klubi liikmete hulka ainult 67%? Miks puudub mõnel sektsioonil veel elujõulisus? Jne.

Järgnenud sõnavõttudes räägiti pakilisematest küsimustest meie spordielus:

- *miks väravpallinaiskonnal, kes tuli Eesti NSV kõrgemate koolide meistriks, on nii ebasoodsad treeninguajad ja miks ta peab end peaaegu ise majandama (sm. Kaljola);*
- *kas ei saaks luua üliõpilastele võimalusi võistlustest osavõtuks ka eksamisessioonide ajal ja sügiskuudel, millal käiakse kolhoose abistamas (sm. E. Seiler);*
- *korraldada vestlusi kehakultuuri tähtsusest ja tervishoiust, igal kursusel arutada osavõttu treeningutest ja massiüritustest (sm. Sak);*
- *kas dekanaatides poleks võimalik planeerida tunniplaan nii, et ka õppejõududel jääks õhtutundidel vaba aega kehakultuuriga tegelemiseks (sm. L. Stamberg);*
- *aktiivile anda rohkem õigusi ja kohustusi, et eestvedajateks saaksid üliõpilased ise (sm. F. Kudu).*

KOKKUVÕTTES hinnati Spordiklubi töö rahuldavaks ja valiti uus juhatus järgmises koosseisus: Karl Siilivask (Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaan), Juhan Unger (kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juhataja), Uno Polisinski (poliitilise ökonoomia kateedrist), Richard Lulla (TRÜ spordibaaside juhataja), Ago Marksoo (geograafiakateedrist), Bernhard Matvei (kehalise kasvatuse ja spordi kateedrist), Johannes Võrno (raskejõustiku kateedrist), Uno Sahva (võimlemiskateedrist), Erich Seiler (sõudespordi treener), Vilve Maremäe (aspirant), Toivo Sak (ELKNÜ TRÜ Komitee kehakultuurisektsiooni juhataja), Karl Kuka (matemaatikaosakonna II k. üliõpilane), Elmar Vasar (füsioloogiakateedrist), Linda Stamberg (kehalise kasvatuse ja spordi kateedrist) ja Viive Gutmann (Õigusteaduskonna II k. üliõpilane).

T. ALLA

Viljandis

Möödunud pühapäeval sõitis Viljandi laste töökaitse kolooniasse külla kümmekond TRÜ üliõpilast — noored autorid ja sportlased.

Tartu Noorte Autorite Koondise liikmed M. Unt, P.-E. Rummo, L. Seppel meie ülikoolist ja S. Muttik EPA-st esitasid oma loomingut.

Pärast seda toimusid kohtumised võrk- ja korvpallis — väljakuperemeestele edukamalt.

Hiljem ajasime poistega paar tundi juttu. Lahkusime heade sõpradena.

S. LEPP

TRÜ KLUBIS

Homme kell 20 esietendub TRÜ klubis (Tähe tn. 29) R. Schneideri

«MEES INGLISMAALT».

Näidendi lavastas Eesti NSV rahvakunstnik Ellen Liiger.

«Mees Inglismaalt» kangelased on noored ja osatäitjateks meie näitetrupi üliõpilased, keda oleme näinud eelmiste aastate lavastustes.

Tulge vaadake, hinnake, kritiseerige!

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu üliõpilased I. Padernik, A. Sild ja J. Škuubel.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1741. MB-00351.

Elu on uus ja huvitav

On inimesi, kellega kohtumine sind rikastab, saab sündmuseks sinu elus. On inimesi, kes jätavad igale läbikäidud teele osakese oma hingest — selline oli Taima Talve (fotol ülal) õpetaja. Soov saada õpetajaks tõigi Taima Tartusse, et edasi õppida Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse osakonnas.

Sügisel saigi Taima Talvest, kommunistlikust noorest, I kursuse eesti filoloog. Algas uus etapp tema elus: töö tekstiilikombinaadis «Areng». Päeval nõeluja-noppija, õhtul — üliõpilane.

Elu on uus ja huvitav, aeg aga jääb napiks. Iga minutit tuleb hinnata ja kasutada otstarbekalt. Vabadel õhtupoolikutel kino, teater või raamatud, raamatud ...

Selleks et olla õnnelik, tuleb mõista oma osa ka siis, kui see on tagasihoidlik. See ongi võtmeks, mis aitab mõista Taima tasakaalukust ja teadmistehimu.

M. PARV

ÜTÜ

(Algus lk-l 2.)

keemiaosakonnal on 8. ja 9. semestril pikk praktika, mistõttu IV kursuse üliõpilastel on märtsis sessioon, V kursuse üliõpilased aga alustasid alles tööd.

Pedagoogika eriharu üliõpilastel on oma ring — eriala õpetamise metoodika ring. Osa võtab 28% üliõpilastest. Konverentsil on 1 ettekanne.

Osakonna nooremate kursustega toimub töö referaatkoosolekute ja üldseminaride vormis, vanemate kursuste üliõpilased töötavad individuaalselt. Samuti töötavad individuaalselt eksperimentaalkallakuga üliõpilased.

Seoses õppeaja pikenemisega 5½ aastani füüsika-keemia-matemaatika osakonnas (excl. pedagoogilises osakonnas) tuleks kaaluda konverentsi korraldamist sügisel.

Aktiivsemad üliõpilaste juhendajad on sm-d L. Uibo, O. Saks, J. Reinet füüsikaosakonnast, G. Kangro, K. Ariva, S. Baron, L. Võhandu. Ü. Lepik matemaatikaosakonnast, Ü. Haldna, R. Tani keemiaosakonnast.

I.-P. PADERNIK

Kiireimad

Toimusid teaduskondadevahelised suusavõistlused

3. märtsil. Niiskes lumesajus suusatasid 3 km teistest kiiremini E. Mandel (14.10), H. Kornel (14.22) ja L. Metsoja (15.10). Meestel tuli läbida 10 km. Esimesena jõudis finišisse O. Kärner (36.57), siis A. Pind (37.42) ja A. Mutli (39.32).

4. märtsil. Teatesuusatamine.

4×5 km meestele: 1) KKT (Pind, Põldoja, Mutli, Luuk) 1:11.39, 2) Füüsika-Mat. 1:15,26, 3) Bioloogia-Geogr. 1:16.36.

3×3 km naistele: 1) KKT (Lõokene, Metsoja, Sulaläte) 43.20, 2) Arstit. II 44,20, 3) Ajaloo-Keelet. 47.38. Üldvõitjaiks tuli esialgsete andmete järgi Ajaloo-Keeleteaduskond.

*

Tartu—Kääriku maraton toimub 14. märtsil. Registreeruda 12. märtsini ÜSK-is. Kääriku mängud toimuvad 21. ja 22. märtsil.

Esines TÜM...

...ja peab ütlema — edukalt esines; asjatundlikud teatriinimesed ning üliõpilased jagasid heldelt kiitust.

Jutt on nimelt teisipäevaõhtusest üliõpilasmeeskoori kohtumisest korvpallis RT «Vanemuise» meestega EPA spordihoones. Teist korda anti aastaks välja rändauhind — õllekapp, ja teist korda polnud võitja selge viimaste sekunditeni. Eelmise mängu 2-punktilise vahega võitnud «Vanemuise» korvpallurid ei pääsenud kordagi juhtima, vahe püsis kogu aeg paaripunktilisena.

TÜM-i spordimehed (väljakul käisid V. Lään, R. Taru, A. Otstavel, V. Vihma, J. Tennosilm ja V. Talts) olid esimesel poolajal napilt paremad. Teisel vahe natuke kasvas ja kuigi P. Volmer tegi lõpuminutitel lausa imet, tuli õllekapp meeskoori valdusse. Kohtunikud teatasid tulemuseks 49:46.

P. M.

Arendage silmaringi!

10. märtsil korraldab NLKP ajaloo ring kohtumise ajalehe «Kodumaa» toimetaja sm. E. Mustmetsaga, kes vestleb teemal

«Mõningad küsimused eesti poliitilisest emigratsioonist».

Omapoolsed küsimused pange paberile ja tooge NLKP ajaloo kateedrisse hiljemalt 9. märtsiks.

Iga üliõpilane on teretulnud!

*

Esmaspäeval, 9. märtsil kell 17 on TRÜ kohviku piljardisaalis RSR järjekordne diskussiooniõhtu

«KÜPROSEL KÕLAVAD LASUD».

Kõigil asjahuvilistel tulla kohale täpselt ja kergemas riietuses (õhtu tõotab kujuneda palavaks).

Juhatus

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kasmatupaat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Laupäeval, 14. märtsil 1964

Nr. 7 (582) XVII aastakäik

Et osata ja õpetada

Meie ülikool on suurim võõrkeelte õppimise keskus Eesti NSV-s. Praegu õpivad inglise, saksa ja prantsuse keelt umbes 3000 statsionaarset ja mittestatsionaarset üliõpilast. Lisaks sellele õpitakse neid ja teisi Euroopa keeli, näiteks rootsi keelt veel vabatahtlikus korras. Ülikooli juures töötab ka orientalistikakabinet, mille algatusel on loodud rühmad hiina, hindi, araabia jt. keelte õppimiseks.

Kultuuri- ja majandussidemete tihenemise tõttu välismaaga kasvab Nõukogude Liidu elanikkonna huvi võõrkeelte õppimise vastu. Erilist tähelepanu pööratakse sellele, kuidas õppida võõrkeelt rääkima. Viimastel aastatel on ka ülikoolis võõrkeelte õpetamise eesmärk tunduvalt muutunud. Passiivse lugemise ja tõlkimise asemel on esiplaanile tõstetud võõrkeelse kõneoskuse omandamine. Suurenenud on võõrkeele õpetamiseks ettenähtud tundide arv. Igas teaduskonnas õpetatakse nüüd üht võõrkeelt 2—4 aasta jooksul vähemalt 240 tunni ulatuses. Keeletunde on hakatud järjest rohkem kasutama praktilisteks harjutusteks ja nendes rakendatakse mitmekesisemaid ning efektiivsemaid võtteid. Senisest enam nõutakse võõrkeelse allikmaterjali kasutamist seminari-, kursuse- ja diplomitööde koostamisel. On hakatud rakendama ka niisuguseid võtteid, nagu võõrkeelsete annotatsioonide ja retsensioonide koostamine, lühiettekannete esitamine ja arutamine, konverentside korraldamine võõrkeeles jne.

Tartu Riiklik Ülikool valmistab ette ka inglise, saksa ja prantsuse keele õpetajaid keskkoolidele. Sel alal on Ajaloo-Keeleteaduskonna võõrkeelte osakonnal juba pikaajaline praktika. Seoses võõrkeele õpetamise laiendamisega ja erikoolide loomisega (edaspidi õpetatakse seal rida aineid, nagu ajalugu ja geograafiat vastavas võõrkeeles) on vajadus võõrkeeleõpetajate järele tunduvalt kasvanud. Seetõttu on üliõpilaste vastuvõtukontingenti võõrkeelte osakonda suurendatud. Viieaastase (kaugõppes kuueaastase) õppeaja jooksul on üliõpilastel võimalus vilunud õppejõudude juhtimisel erialaks valitud keelt omandada põhjalikult nii teoreetiliselt kui ka praktiliselt. Põhikeele kõrval õpitakse ka teist võõrkeelt (inglise filoloogid saksa keelt ja ümberpöördult) tundma sel määral, et saab nooremal astmel õpetada.

Mõistagi nõuab võõrkeele õppimine üliõpilaselt pidevat ja põhjalikku tööd. Et aga võõrkeelt saab ülikoolis hästi omandada, seda tõestavad enamiku TRÜ võõrkeelte osakonna lõpetajate võõrkeelteoskus ja nende head tulemused võõrkeelte õpetamisel koolis.

Eredaks näiteks on siin II kursuse prantsuse filoloogid, kes astusid ülikooli ilma mingisuguse ettevalmistuseta selles keeles. Nüüd aga räägivad nad vabalt prantsuse keelt ja õpetavad seda juba mitte üksnes keskkooliõpilastele, vaid ka ülikoolis üldainena. Eeloleval õppeaastal kavatsetakse uuesti võtta 10 üliõpilast samal alusel prantsuse filoloogia osakonda.

Ettevalmistus pedagoogiliseks tööks on uute õppeplaanide järgi väga mitmekesine ja intensiivne. II kursusel tutvutakse praktiliselt pioneeritööga ja vanematel kursustel võetakse terve aasta jooksul osa õppe- ja klassivälisest tööst koolis.

Erialase keele praktiliseks omandamiseks on ülikoolis loodud järjest paremad tingimused. Uues õppeplaanis on põhikeele õppimiseks ette nähtud tundide arv senisest suurem, ulatudes 14—18 tunnini nädalas. Sealjuures toimub praktilise keele õppimine väikestes, 7—10 üliõpilasest koosnevates rühmades. Kõnekeele õppimisel ja eriti häälduse parandamisel on asendamatuks abiliseks kabiinide ja magnetofonidega varustatud keeletelaboratoorium. Hiljuti avati TRÜ võõrkeelte kabinet. Kabinetil on oma näitlike õppevahendite kogu, oma filmo- ja fonoteek ning selle juures asub tänapäeva nõuetele vastav mikrofonide, telefonisidetehnikaga ja juhtimispuldiga varustatud õppeauditoorium. See õpperuum on esimene selletaoline Eesti NSV-s ja võimaldab keeleõppimist muuta palju mitmekesisemaks ning tulemusrikkamaks (näit. töö ekraniseeritud tekstidega, sünkroonse tõlkimise harjutamine jne.).

On loodud ka praktilise keele õpperingid, antakse välja võõrkeelset seinalehte ja harrastatakse isetegevust võõrkeeltes. Ringides õpitakse võõrkeelseid laule, luuletusi, lavastatakse lühinäidendeid, korraldatakse vaidluskoosolekuid ja tõlkevõistlusi.

Ülikooli võõrkeelte kateedrid töötavad praegu järjekindlalt uusimate õpetamise meetodite tundmaõppimisel, väljakujundamisel ning rakendamisel, samuti üliõpilaste iseseisva töö tõhustamise vormide leidmisel. Toimuva mitmepalgelise töö eesmärgiks on kindlustada niisuguste noorte spetsialistide ettevalmistamist, kes tõesti valdaksid võõrkeelt, armastaksid oma tööd ja oleksid kirglikud kommunistliku ühiskonna eest võitlejad.

O. MUTT
F. KIBBERMANN

Keeleteadus ja matemaatika

Keeleteaduse uutest suundadest on ülikoolis võimalik individuaalprogrammi järgi õppida strukturaalset ja matemaatilist lingvistikat. Peamine, mis strukturalismi eraldab traditsioonilisest keeleteadusest, on püüd saavutada keele kirjeldamine võimalikult formaalsel teel. Seetõttu tuleb selle programmi järgi õppides üsna põhjalikult tutvuda rea matemaatiliste distsipliinidega, mille tundmine on vajalik nii vastavate teadmiste saamiseks kui ka selleks, et omandada harjumus «matemaatilisteks» mõttekäikudeks. Eriaineteks, mida ka otsesemalt vaja läheb, on näiteks matemaatiline loogika, tõenäosusteooria ja statistika, aga ka automaatse tõlkimise teooria ning arvutusmasinate ehituse ja programmeerimise alused. Peamine aga, millega sellise individuaalprogrammi puhul tegeldakse, on keeleanalüüsi strukturaalsete meetodite endi tundmaõppimine ja omandamine.

Seni on sel erialal lõpetanud üks üliõpilane. Õppimas on meid praegu neli.

H. ÕIM

Soome president U. Kekkonen Tartus

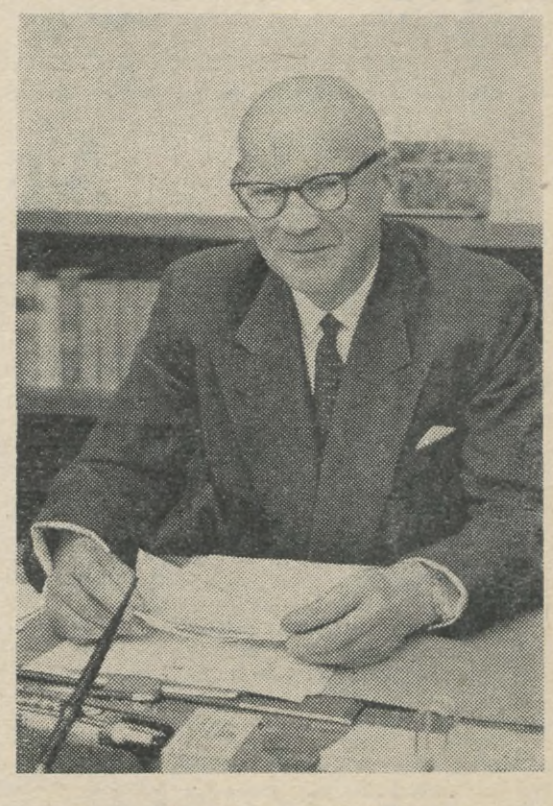

TARTU, 12. 3. (ETA). Nooruslik, ergas ja lõbusatujuline on varakevadine Tartu. Tänane päev kujunes ülikoolilinnale pidulikuks. Kerges märtsituules lehvisid hoonetel Soome Vabariigi, NSV Liidu ja Eesti NSV lipud, päikeses kirendasid loosungikangad tervitussõnadega.

Keskpäevaks oli TRÜ peahoone ette kogunenud rohkesti rahvast. Üliõpilased, õppejõud, teadlased, Tartu üldsuse esindajad olid siia tulnud tervitama kõrget külalist.

...Rahvahulk lõi voogama, filmikaamerad hakkasid surisema. Oodatud külaline, Soome Vabariigi president Urho Kaleva Kekkonen, kes Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi kutsel viibib meie vabariigis mitteametlikul visiidil, saabus. Koos presidendiga tulid proua Sylvi Kekkonen, Soome suursaadik NSV Liidus Jorma Vanamo, proua Hanna Vanamo, akadeemik Kustaa Vilkuna, professor Lauri Posti, professor Lauri Hakulinen, filosoofiamagister Aili Palmén jt.

Soome külalistega olid kaasas Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. Müürisepp, Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja, Eesti NSV välisminister A. Green koos abikaasaga, Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär B. Tolbast, NSV Liidu Välisministeeriumi osakonnajuhatajad A. Kovaljov, F. Molotškov ning teised.

Külalisi tervitasid ülikoolilinna saabumise puhul Tartu Linna TSN Täitevkomitee esimees H. Sisask, Tartu Riikliku Ülikooli rektor professor F. Klement, Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee esimees M. Pesti, Tartu Linna TSN Täitevkomitee liige V. Meister ja Eesti Põllumajanduse Akadeemia rektor M. Klement. Saabujaile ulatati lilli.

Seejärel suunduti rektoraati, kus professor F. Klement tutvustas külalistele ülikooli õppejõude ja andis lühiülevaate TRÜ tööst ning tegevusest.

«Väga austatud härra president, proua Kekkonen, kallid külalised! Meile teeb suurt rõõmu, et külastades Nõukogude Eestit, Teie otsustasite vaatama tulla ka meie vana ülikooli,» ütles professor F. Klement külaliste poole pöördudes. Ta jutustas, et Tartu Riiklikus Ülikoolis õpib praegu 6000 üliõpilast, EPA-s on neid 2500. Võrdluseks tõi professor F. Klement näite, et enne sõda oli Eestis kokku üliõpilasi vaid 5000. Nüüd on meie vabariigis kuus kõrgemat õppeasutust ja neis omandab teadmisi 18 000 inimest. TRÜ 7 teaduskonna õppejõudude arv ulatub 450-ni, peale selle on 300 laboranti ja 170 aspiranti.

Professor F. Klement tutvustas külalistele TRÜ õppejõudude ja üliõpilaste teaduslikke töid. 1963. aastal valmis neid TRÜ-s ligi 1000. Viimastel aastatel on rajatud mitmeid uusi uurimislaboratooriume (elektronarvutuskeskus, keemilise kineetika, elektrikeemia-, pooljuhtide- ja elektroluminestsentsi ning biofüüsika laboratooriumid, meditsiiniline kesklaboratoorium jt.).

Arvutusmatemaatika, soome-ugri keelte, skandinavistika ja mõnede füüsikaprobleemide uurimise alal on TRÜ kujunenud üleliiduliseks teadusliku töö keskuseks.

Kui jutt kaldus spordile, lausus professor F. Klement: «Meie teame, et Teie, härra president, pole mitte ainult suur riigitegelane ja nimekas teadlane, vaid ka väljapaistev sportlane. Meie ülikoolirahvas peab samuti spordist lugu. Meie üliõpilased on juba kolmel korral jõudu katsunud Helsingi Ülikooli võistkonnaga. Ühe korra võitis Helsingi, kaks korda Tartu. Kuna viimasel korral langes võit meile, siis on Soome Vabariigi presidendi aukarikas Tartus ja meie seda ära anda ei kavatse!»

Selle peale kostis president U. Kekkonen muheldes: «Saab näha! Saab näha!»

(Järg 4. lk.)

Lahtised loengud

Olete harjunud sellega, et tunnis õpetaja lubab teil istuda, küsib ülesantud ainet, hindab, võtab edasi ja annab koduseid ülesandeid lahendada.

Ülikoolis pole tunde, neid asendavad loengud, kus õppejõud käsitleb tavaliselt kahe tunni jooksul mingit teemat, annab kodus lugemiseks kirjandust, kuid ei kontrolli ei loengumaterjali omandamist ega kirjanduse läbilugemist järgmisel loengul.

Arge aga arvake, et kõik sellega jääb. Eksamisessioonil tuleb põhjalikult jutustada nii loenguil esitatut kui ka kirjandusest loetut. Ja kõige tähtsam on arusaamine ainest, saadud teadmiste rakendamine ja loov edasiarendamine. Et saada pilti järgneva viie aasta ühest tähtsast töölõigust, võite külastada järgnevaid loenguid märtsivaheajal.

Ajaloo-Keeleteaduskond

1. Ajalugu

1) 27. III k. 8—10 ph. aud. 1 dots., K. Siilivask «Kultuur Eestis XIX saj. I poolel».

2) 27. III k. 12—14 kh. aud. 52 van.-õp. H. Piirimäe «Ladina-Ameerika maad 1870—1914 ja Mehhiko revolutsioon»

2. Eesti filoloogia

1) 27. III k. 8—10 ph. aud. 1 prof. P. Ariste «Grammatikast».

2) 25. III k. 13—14 ph. aud. 1 dots. Palmeose soome keele loeng.

3) 26. III k. 9—11 ph. aud. 5 dots. E. Laugaste «Eesti rahvalauludest».

4) 26. III k. 13 ekskursioon TRÜ Teadusliku Raamatukoguga tutvumiseks. Koguneda raamatukogu vestibüüli (Toomel). Ekskursiooni juhib van.-õp. K. Veskimägi.

3. Vene filoloogia

1) 28. III k. 12—14 ph. aud. 49 prof. J. M. Lotman «G. R. Deržavini looming».

2) 27. III k. 12—14 ph. aud. 50 dots. kt. Z. G. Mints «A. I. Kuprini loominguline tee».

4. Lääne filoloogia

1) 25. III k. 9—11 ph. aud. 5 prof. V. Alttoa «W. Shakespeare».

2) 27. ja 28. III k. 10—12 praktilised tööd võõrkeelte laboratooriumis. Juhendab van.-lab. O. Haas.

Õigusteaduskond

1) 13. III k. 12—14 aud. 101 ja 14. III k. 10—12 dots. O. Püssa «Kuriteo jälgede uurimine».

2) 21. III k. 12—14 aud. 4 dots. kt. E. Raal «Isikuvastased kuriteod».

Arstiteaduskond

26. III k. 8—10 Vanemuise tn. 46 suures auditooriumis prof. M. Kase loeng hügieenist.

Bioloogia-Geograafiateaduskond

1) 24. III anorgaanilise keemia loeng k. 10—12 keemia ringauditoorium kh. II korrus (v.-õp. L. Suit).

Füüsika-Matemaatikateaduskond

1) 24. III üldfüüsika loeng k. 8—10 füüsika II auditoorium ph. paremas tiivas (dots. A. Mitt).

2) 26. III loeng matemaatilises analüüsis k. 10—12 keemia ringauditoorium (dots. kt. E. Jürimäe).

Tartu Riikliku Ülikooli LAHTISTE USTE PÄEVAD toimuvad Bioloogia-Geograafiateaduskonna kõikides kateedrites ajavahemikul 20. märtsist kuni 31. märtsini 1964. a. igal tööpäeval kella 14.00—17.00. Sel ajal on võimalik tutvuda alljärgnevate kateedritega:

1. Zooloogiakateeder ja zooloogiamuuseum (Vanemuise 46).

2. Taimesüstemaatika- ja geobotaanikakateeder ning botaanikaaed (Mitšurini 40).

3. Taimefüsioloogia- ja taimebiokeemiakateeder (Mitšurini 40).

4. Geneetika- ja darvinismikateeder (Mitšurini 40).

5. Geograafiakateeder (Vanemuise 46).

6. Geoloogiakateeder ja geoloogiamuuseum (Vanemuise 46).

Eriala on huvitav

«Kassi nahka muudetakse nii, et isegi koer ei tunne ära.» — Siin ei vahetata siiski muljeid mõne tsirkuseetenduse üle: 17 tulevast kaubatundjat tungivad karusnahkade töötlemise saladustesse.

I ja II kursusel nuriseti, et keemiat ja füüsikat nõutakse meilt ilmaaegu liiga palju. Nüüd selgub, et teisel kursusel õpitud anatoomiagi kulub otse marjaks ära, ilma füüsika ja keemia tundmiseta ei saaks aga üldse hakkama. Kaubatundmine on teadus, mis on väga tihedalt seotud paljude aladega. Õppeekskursioonid tootmisettevõtteisse ja praktilised tööd laboratooriumis avavad meile kaupade maailma nende õiges valguses — oma silm on ju kuningas.

Möödunud aastal uurisime kvaliteedisse puutuvaid küsimusi Tartu tootmisettevõtteis, tänavune kursusetöö hõlmab kaupade realiseerimist ja kvaliteeti Tartu kaubandusvõrgus. Paljudes Tartu kauplustes olid uueks aastaks meie poolt kujundatud vaateaknad. Kümneid kavandeid lendas enne prügikasti, kuni see sobiv leiti. Tööd ja vaeva oli, kuid kogemustega kunstnike juhendusel tulime siiski toime.

Nii koostöö praktikaga õpime ise ja anname vahel ühtteist kasulikku ka ettevõtteile.

Oleme ühel arvamusel Vargamäe Andresega, et armastus tuleb tööd tehes ja vaeva nähes. Valitud eriala on aga huvitavam, kui seda varem arvasime.

S. LAUR,
Majandusteaduskonna kaubatundmise eriharu III kursuse üliõpilane

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» käesolev number on mõeldud ühtlasi ka keskkoolilõpetajatele ülikoolielu tutvustamiseks.

ÜTÜ MEELESPEA.

VÕISTLUSTÖÖDE ESITAMISE TÄHTPÄEV ON 1. APRILL. VEEL VAID 18 PÄEVA!

NOOR TEADLANE! SOOVIME SULLE TÖÖDE ÕIGEAEGSET VALMIMIST.

TRÜ ÜLIÕPILASTE TEADUSLIKU ÜHINGU NÕUKOGU

KUNSTI-NÄITUS KOHVIKUS

Afišš teatab: alates 25. veebruarist on ülikooli kohvikus avatud ENSV Riikliku Kunstiinstituudi üliõpilaste tööde näitus.

Tere tulemast Tartusse, noored kunstitegijad! Teie hulgas on nimesid, mis juba pisut tuttavad, kuid ka selliseid, mis kindlasti meelde jäävad praeguselt väljapanekult. Seintel rippuva 25 töö seas on õige mitmes tehnikas pilte: küll joonistatud portreesid, lihtsat, kuid alati mõjuvat linoollõiget, värvilist monotüüpiat ning keerukamaid graafilisi tehnikaid. Kompositsioon «Hobuse rautamine» ja värvilised linoollõiked maastikega lubavad R. Kangertist loota meie rahvuslike linoollõike traditsioonide jätkajat. Sama tõsises laadis kujutavad E. Orring Saaremaa veskit ja A. Kivi Koguva küla taresid. Rõõmsavärvilistest monotüüpiatest jäävad meelde natüürmordid (A. Sõerd, M. Püssim, A. Rank). Eriti diskreetsete toonidega on lahendatud «Linnamotiivi» Pika tänava «Kolm õde» Maie Koolbergilt ja naise portreepea Leo Rohlinilt. Viimane valdab hästi ka märga akvarellitehnikat. Varem näitustel esinenud Tõnis Laanemaa («Tee mäkke») ja Ivar Tõnurist («Muhu maastik») viljelevad keerukamaid sügavtrüki- ja segatehnikaid.

Lõpuks tahaks teada, kas I. Mesikäpp on neiu või noormees, kes nii hästi oskab edasi anda tööd liivakarjääris.

Võib-olla tulevad need noored meistrid koguni meiega kohtuma?

Kunstihuviline

UUT TEATMEKIRJANDUST TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

Наука и научно-исследовательская работа в СССР. Литература за 1954—1961 гг. Москва 1963. IX, 158 lk.

Энциклопедический словарь в двух томах. Т. I. А-Маскорон. Москва 1963. 656 lk.

Путеводитель по национальным центрам библиографической информации. Москва 1963. 132 lk.

Н. Ф. Бельчиков, Ю. К. Бегунов, Н. П. Рождественский. **Справочник-указатель печатных описаний славяно-русских рукописей.** Москва-Ленинград 1963. 360 lk.

Популярная медицинская энциклопедия. Москва 1963. 1256 veergu.

Ajalooringi töömailt

Teaduse tormilise arenemise ajastul omandab veelgi suurema aktuaalsuse uurimistöö ühiskonnateaduste valdkonnas. Vajalikke ülesandeid tuleb lahendada nõukogude ajalooteadusel. Hoolimata ajalooteaduse uutest suundadest tekkinud kasvuraskustest osutus ÜTÜ ajalooringi töö möödunud aastal edukaks. Tänu ringi juhatuse liikmete aktiivsusele ning teaduslike juhendajate dots. S. Vahtre ja vanemõpetaja H. Piirimäe ühistele jõupingutustele mitmekesistusid üritused, leiti uusi töövorme ning liikmete arv kasvas 112-ni. Kõige selgemini oli ringi edusammude tulemusi näha auhinnatööde konkurssidel. Ülikoolisisesel konkursil omistati ringi liikmeile 4 ja vabariiklikul 3 auhinda. Viimastest V. Naaberi võistlustööd «Vene—Rootsi suhted 1615—1634» hinnati teise auhinnaga. Van.-õp. H. Piirimäe juhendamisel valminud töös kasutati seni uurimata de la Gardie'de arhiivi materjale.

Sel aastal ringis ettekantud teaduslikest uurimustest on jäänud parimaks M. Grafi töö «EKP võitlus proletaarse internatsionalismi printsiipide elluviimise eest Hispaania kodusõja ajal». Mahult suurimaks teaduslikuks ürituseks on uue üliõpilastööde kogumiku väljaandmine, mis on juba teine viimase kahe aasta jooksul. Selles avaldatakse kümme uurimust. Huvitavamatest ettekannetest tuleks märkida ka V. Särevi tööd Jaan Anveldist.

Rahvusliku vabadusliikumise küsimusi uurib K. Võngri. Tema sisutihe töö kannab pealkirja «Soome iseseisvusliikumise arengust». Uudseimaks ürituseks ringile kujunes koosolek Tartu aparaaditehases, kus S. Krik esitas kollektiivse töö «Tartu aparaaditehase töötajate poliitilisest ja tööalasest aktiivsusest». Kasu sellisest üritusest oli ilmne nii üliõpilastele kui ka tehase töötajaile.

Ringi tööst võtavad edukalt osa tulevased etnograafid, arheoloogid ja kunstiajaloolased. Kaasaega jõuab välja A. Siitam uurimuses «Sindi tööliste elu-olu», omapärane on E. Koppeli töö «Lubjapõletamisest Eestis». L. Kungla valmistub külalisesinemiseks ettekandega «Sugukondliku korra lagunemise mälestusmärkidest Eestis». Erilist aktiivsust näitavad kunstiajaloolased. Nii tutvustasid J. Keevallik Michelangelo Buonarotti ja M. Miljan vene arhitekti A. N. Voronihhini loomingut.

K. Jaansoni juhatusel rakendati tööle teadusliku informatsiooni sektor. Nüüd kantakse koosolekutel ette ülevaateid ilmunud trükistest. Tihenenud on ka sidemed teiste ringidega.

Viimastel ÜTÜ nõupidamistel on rõhutatud populaarteadusliku töö tähtsust. Ajalooringis tegutseb juba teist aastat mainitud sektor U. Kinna juhtimisel. Minnes mööda lektorite ja propagandistide sellealasest küllaltki edukast tegevusest on kõige kasulikumaks osutuseks sel alal olnud sidemete loomine ringi ja teaduslike uurimisasutuste vahel. Tartut külastas suur grupp ENSV TA Ajaloo Instituudi juhtivaid töötajaid, üliõpilased tutvusid EKP Keskkomitee Partei Ajaloo Instituudi ja TA Ajaloo Instituudi töö ja plaanidega.

Elustati soikunud traditsioon informatsiooni kogumise alal. Seitse ringi liiget kogusid suulist informatsiooni sõjajärgse Eesti küla kohta, olles selle alal pioneerideks kogu NSV Liidus. Üliõpilasi külastas endine ringi liige, Ajaloo Instituudi direktori asetäitja ajaloodoktor Juhan Kahk, kes rääkis palju huvitavat uutest saavutustest ja teedest ajalooteaduses. Sõlmiti ka kokkulepe kümne ringiliikme suunamiseks suulise traditsiooni kogumisele sel suvel.

Praegu valmistab sektor ette teoreetilisi konverentse teemadel «Talurahva sotsiaalne struktuur XVIII saj. II poolel ja XIX saj. I poolel Eestis» ning «Kommunistliku ülesehitustöö küsimused».

Kaksteist ringiliiget asuvad koguma Tartu sõjaveteranide mälestusi, koos endiste sõjameestega sooritatakse ekskursioon Velikije Luki lahingupaikadele.

R. TUULEMÄE

Meie

TRÜ vene filoloogia osakonna üliõpilastest saavad suuremalt osalt vene keele ja kirjanduse õpetajad, aga meie seast kasvab ka tulevasi bibliograafe ja tõlke. Parema keeleoskuse omandamiseks saadetakse üliõpilasi stipendiaatidena mitmetesse meie maa ülikoolidesse loenguid kuulama ja kaasaegset vene keelt õppima. Suved aga mööduvad praktilise töö tähe all.

Vene filoloogide suvine praktika on korraldatud huvitavalt ja kasulikult. Oleme saanud kogemusi teaduslikuks tööks, kuid teisest küljest on need nädalad olnud tihedalt seotud elu enesega, inimestega.

Esimene üliõpilassuvi viis meid Peipsi-tagustesse vene küladesse rahvalaulikute maile. Teisel suvel aga läksime terve kursusega laiali mööda vabariigi pioneerilaagreid: kasvatajateks Valgemetsa, Karepale, Alatskivile jm. Siin tuli olla väärikas ja aukartust äratav, kuid esimesel päeval juhtus, et kui oli vaja kiiresti staabist kööki lipata, hõikas üks pioneer kiigelt; «Tüdruk, tüdruk, kust rühmast sa oled.» Ju siis välimus ei andnud mõõtu välja.

Kolmanda kursuse suvepraktika oli taas Peipsi-äärsetes külades — seekord murdesõnu kogumas. Romantika mõttes elasime heinalakas, nii et järve loksumine vastu kallast oli meile alati kuulda. Hommikul suplema ja siis keelejuhti «püüdma». Muhe kaluritaat näitas ja nimetas meile ära kõik kalapüügivahendid, rääkis maast ja ilmast ja muuseas ka sellest, kuidas ta kolm korda oma elus Peipsisse ära pidi uppuma, ükskord niisama, aga kahel korral ikka päris tõsiselt. Teine seletas, kuidas tema vana-vanaisa sise-Venemaalt pärisorjuse eest siia järve- ja soodevahelisele maaribale põgenenud ning et sellistest põgenikest ongi nüüdsed Peipsi-äärsed vene külad saanud. Meie ülesandeks oli uurida, kust on tulnud nende külade, metsade, soode nimetused.

Kahtlemata oli aga üks huvitavamaid perioode arhiivipraktika Leningradis pärast IV kursuse kevadist eksamisessiooni. Endise senati hoone (praeguse Leningradi Riikliku Ajaloo Keskarhiivi) pikkades kitsastes ja

suved

poolhämarates koridorides esmakordsel kondimisel nagu usuksid end nagemas gogollikke kantseleiametnikke kaustadega edasitagasi ruttamas ja kirjutajaid kinniste uste taga laua äärest kuurutamas.

Niisiis, meie ees on koltunud toimikud, mis sisaldavad igasuguses formaadis ja paljude erinevate kaekirjadega kirjutatud dokumente: avaldusi, kaebusi, teateid jne., salajasi ja mittesalajasi. Eva Siiman lejab siit materjali oma tulevase diplomitöö jaoks «Üliõpilaste revolutsiooniline liikumine Tartus 19. sajandi lõpul ja 20. sajandi algul.» Nii teatatakse Tartust Haridusministeeriumi, et 6. nov. 1904 on Jurjevi ülikoolis olnud üliõpilaste ebaseaduslik kokkutulek, mis pole rektori käsu peale laiali läinud. Selles küsimuses olid kokku kutsutud kõik teaduskondade dekaanid ja vastu võetud otsus selliste kokkutulekute likvideerimiseks. Sellele vaatamata jätkuvad kokkutulekud...

Vaike Rulliste jälle uurib tsensuuri materjale möödunud sajandi lõpul Moskvas ja Peterburis ilmunud eestikeelse perioodika kohta.

Neli tundi tööaega on läbi. Nüüd toimib igaüks oma äranägemise järgi. Sellises linnas nagu Leningrad ei saa ju igav hakata. Pühapäeval aga kõhutame üksmeelselt Vana Peterhofi tiikide ääres või koguni mererannas, sest puhkus taastab jõu.

T. PRAKS,
vene filoloog

TRÜ ajaloost

Üleülikooliline ekskursioonijuhtide-koduloouurijate ring ühendab üliõpilasi paljudest teaduskondadest.

Üliõpilane-ekskursioonijuht peab hästi tundma ülikoolilinna ajalugu, peab tundma ka seda, mis on tänapäeva Tartus uut ja huvitavat. Ta peab oma teadmisi selgelt ja huvitavalt kuulajaile esitama.

Õppejõud V. Trummal, J. Madisson ja L. Eringson on teinud kõik selleks, et muuta töökoosolekud huvitavaks ja sisukaks. Muidugi tuleb ka endil vastavat kirjandust lugeda.

Praegu räägitakse ringis Tartu Ülikooli ajaloost.

Jälgige teateid ringi töökoosolekute kohta! R. ORAS.

Esimese kursuse ajaloolasi ootavad igal suvel arheoloogilised kaevamised, millest üht momenti võib näha ka fotol.

VÄRVE EI TOHI KARTA

Ülikooli ulatuslikus hoonetekompleksis on varjupaiga leidnud omapärane institutsioon — kunstikabinet. On inimesi, kes kogu ülikoolis õppimise aja kavatsevad siia tulla, käivad isegi rääkimas, et tulevad... aga lõpetavad kahetsusega, et aega ei ole. On teisi, kes endast kõmukalt teada ei anna. Tulevad sisse, riputavad mantli varna ja hakkavad tööle. Arematele pakub kunstikabineti juhataja Kalju Põllu ise paberit: võtke, proovige, kui juba tulite ja huvi tunnete. Kinnitage paber alusele, võtke pliiats ja otsige endale mugav istekoht.

Modell on üksainus, kuid igaüks näeb seda omamoodi. Peabki nägema omamoodi. Ühel on toolil istuv vanake mõtlik, teisel kaval, kolmandal trotslik ja neljandal ükskõikselt külm. Võib-olla ei osanud joonistaja edasi anda seda, mida tahtis. Võib-olla ei teadnudki tegema hakates, mida tahtis, ja alles praegu valmis tööd vaadates tuleb see päris õige, päris oma mõte. Kuid enne, kui käsi hakkab tõmbama mõttes kujutletud jooni, tuleb teda harjutada lakkamatus töös.

Kui tänav on muutunud veejõeks ja katustelt langevad kosed, kisub silmi aknast välja vaatama. Kunsti ei tehta kabinetitolmus. Mõni sissetulija saab ise aru, mõnele on vaja öelda:

«Ärge võtke mantleid maha, lähme botaanikaaeda. Joonistame kaktusi või valime välja mõne lille. Pange paberid hakkama. Pintslid, pliiatsid, veenõud...»

Botaanikaaias hakkab seekord silma orhidee: suure õrna õiega, mitte roosa, mitte lilla. Sellele kontrastiks on vaja tumedat fooni. Midagi soojemat, sest õis ise on külmema tooniga.

Kriuh, kriips, tõmbavad pliiatsid üle paberilehe. Aralt, kõhklevalt, julgelt. Näod õhetavad. Kasvuhoone palavusest ja loomisärevusest. Esialgu ei räägita valjult, igaüks mõtleb omaette. Kui kõigil paberilehtedel on valminud lille kontuurid, kui on valitud värvid ja tõmmatud esimesed pintslijooned, võib hakata nõu andma.

«Tumedamat. Pange rohkem sinist. Mitte nii puhtalt, proovige enne kõrval.»

«Selle lillega ei maksa nii palju mässata. Siis te näete ainult lille, aga peate nägema tervikut.»

«Ärge tehke planku, foon maalilisemaks!»

«Alas, pange kollast! Julgesti, julgesti! Värve karta ei tohi.»

«Nii, Aimre. Nüüd leidke üks tumedam koht ja süvendage seda, muidu on pilt liiga kirju. Või, teine tee, lillele kontuurid ümber...»

Ees oli üks. Paberitele sai palju. Üks kahvatult sinine ja nukker. Teine, roosa, naeratab kelmikalt. Kolmas on erk ja puhas nagu laste muinasjutus.

Joonistada on veel palju. Siia tullakse tagasi. Päris priske kevade ajal, kui maa juba kuivaks tõmbub, minnakse hoopis linnast välja. Loodust maalima. Ja mitte ainult maalima. Palju plaane on graafikutel ja keraamikutel. Saadud visandite järgi lõigatakse pildid linoolile, tehakse kartongtrükke, voolitakse naljakaid ja tõsiseid kujukesi. Kaugemalgi käiakse. Moskva, Leningradi. Tallinna muuseumides, joonistamas Pärnus ja Matsalus, sest ega Toomemäelgi kaua motiive jätku, kuigi seni on igaüks leidnud, kes aga otsima tuli: Aina Aul, Ivar Aimre, Peeter Pungar, Reet Uring ja paljud-paljud teised. Kunstikabinetis on «oma inimesi» palju. Ligi 90. Keskmine õppeaeg on kaks aastat: mõnel vähem, mõnel rohkem, olenevalt andest ja — püsivusest. Kui püsivust on, käiakse siiski veel, kui Ühiskondlike Erialade Teaduskonna «paberid» peos on, s. t. kui ollakse ühiskondlik kunstnik-dekoraator või antakse ise joonistamistunde. «Küll küllale liiga ei tee,» ütlevad vanad inimesed. Ka noored usuvad, et kui tahad teistele õpetada, pead ise kogu aeg juurde õppima.

M. KALAMÄE

TALV (linoollõige) A. REIMAN (keemiaosakonna I kursuse üliõpilane)

«Perekond Curie»

«Tahaks loodusest rohkem teada.» Nii ta just ütles. Ja teine arvas, et ka iseloom olevat kõige kohasem loodusuurijale.

Tõsi! Terve elu oled looduses, ei tunne teda aga kaugeltki.

Nad on tagasihoidlikud. Kumbki ei nimetanud sõna «kutsumus» ega rääkinud varasest lapsepõlveunistusest. Kutsumus aga kindlasti on!

Maia ja Jüri Planhof on Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilased. Õpivad individuaalplaani alusel.

Individuaalpaan nõuab rohkem huvi, enam tööd, kutsumust.

Neid huvitab mikrobioloogia. Juba esimesel kursusel sooritasid nad praktikumi, mis on ette nähtud aasta hiljem. Seega programmist aasta võrra ees! II kursus algas individuaalplaani alusel töötamise tähe all.

«Kollektiivis peitub jõud» — öeldakse. Teaduses on üks nõrk.

Maia kursusetöö teemaks on «Mikrobioloogiliste protsesside olenevus karjamaa kasutamise kestvusest». Tööpõld on Jõgeval — ainuke omataoline maalapp NSV Liidus — 40 aastat järjest karjamaa all. Töö ise aga kompleksne — kaasa löövad kaasüliõpilased, uurijad Jõgevalt. Mikrobioloogilisi protsesse saab ja tuleb vaadelda mitmest aspektist, siis on ka tulemused mitmekesisemad ja kindlamad.

Igakuised mullaproovid, hüpoteesid, järeldused. Oletused muutuvad, uued hüpoteesid ja jälle uued — teaduses juba avastamisest puudu ei tule.

Ionisatsiooniprobleemi lahendavad koos Jüri Planhofiga arstid, füüsikud, ülikooli ionisatsioonilaboratoorium. Esialgu on tööl alles teoreetiline tähtsus. Jüri on tegelnud küsimusega juba peaaegu kaks aastat, aga küsimärke on palju, võib-olla jätkub terveks eluks. Praegu on töötamisel niipalju tulemusi, et kirjutada kursusetöö. Kui andmed ja teadmised kinnituvad, saab diplomitöögi, sinna aga aega veel on.

Ülikool on ikkagi ülikool. Ise tõeliselt teadusega rinnutsi saab hiljem. Siis jätkub ka ionisatsiooni lahendamine, millest võib-olla saab praegu noorele teadlasele elutöö.

Loengult praktikumi, praktikumilt ekspeditsioonile, katsed laboratooriumis — nii kasvavad praegused üliõpilased teadlasteks.

Tänapäeval on iga koolipoiss targem kui teadlane mõned sajandid tagasi. Kaasaegne teadlane olgu teadlane mitmel alal!

Peab lugema teaduslikku kirjandust, kuulama lisaloenguid.

ÜTÜ ootab ettekannet, nooremad üliõpilased juhendamist suuremate töö de metoodika omandamisel. Oma aja nõuavad esimehe kohustused ÜTÜ mikrobioloogiasektsioonis, veel rohkem töö ise.

Tegevust on tõesti palju! Vahel paneb kohe mõtlema, et teaduslik töö segab õppetööd ja vastupidi.

Vaba aeg? Peaaegu, et polegi. Kinno ikka jõuab, teatrisse harvemini. Ilukirjandusest on neil juba tuumakas raamatukogu saanud. Intensiivselt lugeda jõuab vist alles pärast ülikooli või hoopis pensionärieas. Aga kas teadlane üldse lähebki pensionile?!

Neile meeldib reisida, eks tõenda seda ekspeditsioon Kasahstani, praktika ja tegelik teaduslik töö üleliidulises Mikrobioloogia Instituudis Moskvas.

Suveks saab planeeritud reise ja matku. On käidud ja nähtud, näha aga on veel rohkem! Ainult mine ja vaata.

Ajal on kiire. Läheb ega ole aega tagasi vaadata. Vahest koos koolisõpradega tajud, et oled muutunud ja Maiale meenub, et oli kunagi aeg, mil meeldis ajalugu, või Jürile, et mõtles edasi õppida võõrkeeli.

Argipäevas ei ole mineviku jaoks aega, sest see on teadlase tulevik otsimise ja leidmise, meeleheite ja rõõmuga.

Mikrobioloogia on neile see ainus õige, ta on nad vallutanud ja botaanikaaias öeldakse uhkelt ning heatahtlikult: «Meie «perekond Curie».»

K. TAMMEMÄGI

Kallid noored sõbrad!

Mõnel teist on kindlasti juba lõppotsus tehtud, mõni aga ei tea veel, kelleks saada. Kõiki, keda huvitab füüsika ja matemaatika ning kellele meeldib õpetaja elukutse, ootab TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna pedagoogiline osakond.

Meie, selle osakonna üliõpilased, armastame valitud ala. Kujutlege elu ilma füüsika- ja matemaatikaõpetajateta. Siis poleks ju varsti enam ühtki inseneri, konstruktorit, füüsikut, matemaatikut; poleks võimsaid masinaid, aparaate, kosmoselaevu. Poleks edasiliikumist. Võib öelda, et elugi jääb nagu seisma. Seda ei tohi sündida. Selleks ongi vaja igal aastal uusi üliõpilasi meie pedagoogilisse osakonda.

Meil valmistatakse ette nii matemaatika- kui ka füüsikaõpetajaid. Matemaatiliste ja füüsikaliste ainete hulk on meil veidi väiksem kui teoreetilisel alal, kuid see-eest juba I kursusel käime kuulamas tunde Tartu koolides. II kursusel algab šeflustöö rühmajuhtide ja konsultantidena. Sügiseti ja kevaditi toimub kaunil Käärikul rühmajuhtide õppelaager. Viiendal kursusel siirdume pedagoogilisele praktikale. Peale selle tutvume ka kaasaja suurtööstuse alustega ning praktiliselt tööga elektronarvutusmasinail. Õpime ka kaasipuhumist, fotograafiat, kinotennikat. Keda huvitab, võib ka autojuhtimise selgeks õppida.

Matemaatikaharu lõpetajad saavad peale õpetajakutse matemaatiku kvalifikatsiooni ning füüsikaharu lõpetajad füüsiku kvalifikatsiooni. Erinevus teoreetikutest seisneb selles, et nemad töötavad tulevikus ikkagi mehhaaniliste masinatega, meie aga elava inimesega, et kasvatada teda võimsamaks ja targemaks, kui oleme ise.

Kui tunnete kutsumust oma oskuste edasiandmiseks uuele põlvkonnale, tulge meile. Saate tõhusa ettevalmistuse meie auditooriumides, laboratooriumides, arvutuskeskustes, tähetornis, tööstuses ja koolides. Kerge see ei ole, kuid läbi võidetud raskuste saadud rõõm on kahekordne. Kui huvitab, ärge kahelge, tulge! Ootame teid!

E. UDUMÄE,
TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatika pedagoogilise haru II kursuse üliõpilane

Baikalist ... Nuustakuni

— paljudesse-paljudesse meie kodumaa kohtadesse — Kaug-Itta, Siberisse, Kasahstani, Pamiiri, Kaukaasiasse, Karpaatidesse — on jõudnud meie bioloogid ja botaanikud. Tulevased pedagoogid näevad oma silmaga kõike seda, millest nad hakkavad jutustama oma õpilastele, olgu see siis mägedes kõrgusega muutuv taimkate, ääretu stepp või mõnekümne sentimeetri pikkune «mets» Siberis.

Bioloogid lähevad õppeekskursioonile või teaduslikule ekspeditsioonile väikeste gruppidena terveks kuuks. Oma sõitudel näevad nad tervet meie huvitavat maad. Vaadatakse ju taimkattest ka kõrgemale.

Ekskursioonidest saavad osa võtta kõik, kellel on tahet ja teadmistejanu. Nii tõi praegu Nõukogude armees teeniv Henn Mikkelsaar juba I kursuse üliõpilasena Kaukaasiast kaasa suurepärase herbaariumi meie botaanikaaia kogude täiendamiseks. Teaduslikel ekspeditsioonidel leiavad üliõpilased huvitavat uurimismaterjali, mida saab kasutada teaduslike tööde ja diplomitööde tegemisel. Ka sellel aastal on III kursuse botaanikutel kavas retk Altaisse ja Kesk-Aasiasse. Ees ootab palju tööd, kuid koos sellega ka kõige huvitavam ja toredam puhkus.

H. SEIL

Mees Inglismaalt

«Tere õhtust!

Lähema kahe tunni vältel näete te lõiku tavalisest bulvarikirjandusest. Meie loos on vähe üllast. Täpsemini öeldes on see lugu inetu. Ta on üsna sünge. Selle tüki motiive on kasutatud sadu kordi, ning mitte alati parimate inimeste poolt,» ütles R. Schneideri näidendi «Mees Inglismaalt» peaosatäitja enne eesriide avanemist Ajaloo-Keeleteaduskonna näiteringi järjekordsel esietendusel.

Rolf Schneider sai Ida-Saksamaal tuntuks eelkõige kuuldemängude autorina. 1962. aastal omistati talle Lessingi auhind, põhjendusega:

«Tema kuuldemängud paistavad silma poliitilise teravusega, ilmekate karakterportreedega, raadiole omaste kunstivahendite valitsemisega ja eksperimenteerimisrõõmuga».

Hiljem hakkas Schneider kirjutama televisioonile ja teatrile. Tema sulest on televisioonilavastused «Härra Krönleini majad», «Katseaeg», «Külastus pärast kella kümmet».

Näidend «Mees Inglismaalt» on teatrile kohandatud telelavastuse «Vallandamine» järgi. Päris n.-ö. täismetraažiliseks lavatükiks pole ta siiani kujunenud.

Probleem on aktuaalne, saksa vaatajale loomulikult veel erutavam kui meile: Inglismaa ja Lääne-Saksa suhted pärast Teist maailmasõda. Tegevus toimub ühes Lääne-Saksamaa koolis. Noor inglise ajalooõpetaja Cyrill Johnson tuli siia Manchesterist Saksa-Inglise õpetajate vahetamise kokkuleppe alusel. Tuli — ja leidis ainult ühe poolehoidja oma progressiivsetele vaadetele — õpilase Bernhard Steini. Viimasega juhtunud õnnetus pööratakse Johnsoni vastu. Johnson pöördub tagasi Inglismaale.

Suhteliselt lühikese näidendina kätkeb «Mees Inglismaalt» endas päris mitmeid probleeme. Kõiges pole Schneider suutnud lõpuni minna. Vist sellepärast jääb näidend üldjoontes siiski deklaratiivseks ajaloo illustratsiooniks.

Tihti, eriti isetegevuslike näitlejate juures juhtub teatritegemisega nii, et tükk on üle pea ja kuidagi ei suudeta luua tegelaskujusid autori tasemel.

«Mees Inglismaalt» etenduse kohta on rõõmustav väita vastupidist. Oli tunda, et nii lavastaja ENSV rahvakunstnik Ellen Liiger kui ka näitlejad on hoolega tööd teinud.

Osatäitjate valik on igati korda läinud. Näidendit kannab juba eespoolnimetatud Cyrill Johnson (Enn Kabrits). Esimestes stseenides oli Kabritsa Johnson veel natuke «roosa» ja üheplaaniline, varsti see kadus ja stseenid õpilaste Clockmanni ning Preissiga olid meeldivalt loomulikud. Hästi oli läbi mõeldud ka jutuajamine Briti konsuli Harpersiga (Kalju Haan). Küllalt pika dialoogi kõik mõtted kandusid saali.

Kooli õpetajaskonda esindasid direktor Wulf \ (Ester Linn), dr. Allwyn (Elmar Talviste) ja dr. Schwamm (Jüri Orn).

Direktor Wulfile sümpatiseerivad inglased, Inglismaa ja — Johnson. Ta näeb noore ajalooõpetaja ürituse viljatust ja soovitab tal viibimatult Manchesteri tagasi pöörduda. Ester Linna mängus jäi puudu keskealise naise kaalukusest. Kuju tundus natuke ühesuunalisena. Kõlama jäi ainult sümpaatia Johnsoni vastu.

Dr. Allwyn ja dr. Schwamm moodustavad omapärase dueti: Lääne-Saksamaa tänapäeva jumaldav ja kõike muud eitav sakslane ning eakas, haige mees, kellel on inglaste vihkamiseks

(Järg 4. lk.)

Juristidel külas

Algab kriminalistikaloeng. Õppejõud asetab lauale «kuriteo sündmuskohalt leitud» valged paberilehed ja palub üliõpilasi kontrollida, kas neil ei leidu mingisuguseid kriimustusi, plekke, jälgi. Lehed paistavad täiesti puhtaina, ka kõige tugevama luubi all ei ole midagi näha.

Õppejõud näib rahul olevat: kui ligi paarkümmend paari noori teraseid silmi midagi ei avastanud, ei saa seal ilmselt ka midagi olla. Nagu muuseas palub ta luba lehele vaskoksüüdi pulbrit raputada. Liigutab seda paberil edasi-tagasi.

Suur on nüüd üliõpilaste üllatus. Paberil tulid nähtavale näpujäljed, ja niivõrd selgelt, et ilma vähimagi vaevata võis igal jäljel eraldada kõiki inimese näppudel asuvaid peeni papillaarjooni. Selgub, et ka «sündmuskohal» asuv sein ja uks ei ole mitte «puutumatud», vaid «kurjategija» on jätnud sinna oma jäljed.

...Niiviisi alustab õppejõud dots. O. Püssa uut osa kriminalistika kursuses — traseoloogiat. Daktüloskoopiast on igaüks enne natukene kuulnud, kuid nüüd avanevad üliõpilaste ees jälgede maailma saladused, milleta ei tule kaasajal toime ükski jurist. Ei ole ju siiani leitud maailmas kaht täpselt ühesuguste sõrmejälgedega inimest.

Kuid eespooltoodu oli vaid üks näide kuritegude avastamise kohta. Jurist peab aga oskama lahendada õigesti tsiviilõiguslikke vaidlusi, kaitsta töötajate huve kehtiva tööseadusandluse kohaselt jne. Me ei kujutaks ette juristi, kes ei tunneks välisriikide riigiõigust, ei oskaks ühtki võõrkeelt, ei orienteeruks välispoliitikas ...

A. PAASMA

ANDRES EHIN

* * *

A. S.-le ja A. A.-le.
(Sõbralik šarž)

Vastsündinud päike
pistis välja oma pea metsa hällist
ja koogas lõbusasti.
Nüüd on ta täiskasvanu ja pani oma hälli põlema.
See tegu väärib kõige karmimat hukkamõistu:
sest a) see on rumal tegu igal juhul,
b) päikese puhul eriti.

Nipimees

«Olen väga ummikus,»
ütles Friedrich Kleinbürger.
«Mul ei jää muud üle
kui nülgida iseennast.»
Kuu aja pärast oli tal suurepärane
sõbranahkade kollektsioon.

Ümbrus on täis kole heledat õhku

Palju vett kukub ülalt alla.
See on juga
ja selle all tahan pesta oma pead.
Siis tahan joosta üle muru,
üle kahe purdepalgi,
üle põdrasambla krudina
ja männimetsa kuivas vaikuses
tahan öelda sulle
ühe imeliku asja.
Ümbrus on täis kole heledat õhku.

Tänuavaldus

Ütleme suur aitäh professor H. Moosbergile, kes suure tähelepanu ja abivalmidusega suhtus meisse, kaugõppijaisse, nii vajaliku õppematerjaliga varustamisel kui ka konsultatsioonide andmisel ja eksamite vastuvõtmisel.

Grupp kaugõppe üliõpilasi ajaloo-osakonna V, kursuselt

TRÜ Teaduslikus Raamatukogus

Pole mõeldav, et raamatuta saaks õppida. Raamatuta pole mõeldav ükski uurimistöö, olgu ta siis teoreetiline või eksperimentaalne. Praegu, kus teaduslik ja õppetöö on muutumas üha enam ja enam kollektiivseks loominguks, on raamat ja ajakiri asendamatuks vahendajaks mitme uurimiskeskuse ja eri maade teadlaste vahel. Raamat on ka vahendajaks mineviku, oleviku ja tuleviku teadlaste vahel. Võibolla oli kunagi mõeldav, et üksik inimene võis muretseda endale kõiki neid raamatuid, mis talle tema uurimistöös hädavajalikud olid. Kuid tänapäev ei saa enam läbi keskuseta, mis koondaks eneses seda inimteadmiste vahendajat — trükisõna, olgu siis raamatu või ajakirja kujul. Niisuguseks keskuseks on raamatukogu. Tartu teadlastele ja üliõpilastele on selleks keskuseks TRÜ Teaduslik Raamatukogu — Toome raamatukogu, nagu rahvasuu teda nimetab.

TRÜ Teaduslik Raamatukogu muretseb igal aastal üle 30 000 uue teose, tellib üle 300 nimetuse nõukogude ja ligi 250 nimetust välismaa perioodikat. Peale selle vahetab ta väljaandeid ligi 250 teadusliku asutusega kodu- ja välismaal. Kõik need uued trükiteosed informeerivad meie teadlasi ja üliõpilasi uutest saavutustest kogu maailmas. Tema erakordselt hästi komplekteeritud vana kirjanduse fondid (raamatud alates XV sajandist, ajakirjad alates XVII sajandist, dissertatsioonid alates XVI sajandist jne.) seovad meid aga vundamendiga, millele on rajatud meie ajastu. TRÜ Teaduslik Raamatukogu saab ainsana Tartus üleliidulise temaatilise ja vabariikliku täieliku sundeksemplari. See tähendab, et iga venekeelne raamat, mis ilmub Nõukogude Liidus ja vastab TRÜ õppe- või teadusliku töö profiilile, leiab tee Toomele. Toomel on sundeksemplari kaudu raamatuid, mis, olles ilmunud väikeses tiraažis, on muutunud haruldusteks, olgugi et nende ilmumisaastana on märgitud 1963. Toomel on raamatuid, mis läbi sajandite on säilinud nagu imekombel vähestes eksemplarides kogu maailma ulatuses. Ja just see mineviku ja oleviku tihe seos tema hoidlates annabki Toome Raamatukogule ainulaadse võlu.

Raamatukogude-vaheline abonement, mikrofilmid, fotokoopiad seovad TRÜ Teaduslikku Raamatukogu teiste vaimsete keskustega.

TRÜ Teaduslik Raamatukogu seisab kõigi uurijate teenistuses, kuid esmajoones teenindab ta TRÜ kollektiivi: õppejõude ja üliõpilasi. Teaduslik Raamatukogu Toomel laenutab koju ja lugemissaalis kasutamiseks teaduslikku ja ilukirjandust. Õpikute laenutamiseks on üliõpilastel kasutada Õpperaamatukogu ülikooli peahoone vahetus naabruses. Õpperaamatukogus asub ka avar lugemissaal kohal õppimiseks. Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilaste ja õppejõudude teenistuses on ka rikkalik Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogu peahoones kahe lugemissaaliga. Mitmete kateedrite juures leiduvad erialase kirjanduse kogud koos lugemistubadega (keemiakateedrites, geoloogiakateedris, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedris jne.).

TRÜ kõikide raamatukogude fondid ootavad uusi noori õppijaid ja uurijaid.

E. KUDU,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu vanembibliograaf

Soome president U. Kekkonen Tartus

(Algus 1. lk.)

Külalised lehitsesid TRÜ poolt kirjastatud teoseid.

...TRÜ aula võttis külalisi vastu sooja aplausiga. Rektor F. Klement rõhutas piduliku koosoleku avasõnas, et president U. Kekkoneni visiidis Nõukogude Eestisse väljenduvad taas ilmekalt kahe naaberriigi — NSV Liidu ja Soome sõbralikud suhted. Ta märkis ära Urho Kaleva Kekkoneni suuri teeneid rahu kindlustamisel rahvaste vahel.

Kõnetooli astus TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse osakonna V kursuse üliõpilane Marja Ahun.

«Meil, üliõpilastel, on Teid rõõm tervitada, härra president, sest NSV Liidu ja Soome rahvas on sõbrad. Teie isikus, härra president, näeme väljapaistvat riigimeest, rahu eest võitlejat,» ütles M. Ahun. Sõnavõtja avaldas lootust, et sõprus Nõukogude Liidu ja Soome üliõpilaste vahel veelgi süveneb.

Tartu üliõpilaste nimel andis M. Ahun president U. Kekkonenile mälestuseks ülikooli külastamisest TRÜ vormimütsi.

President proovis seda pähe — istus hästi — aula aga rõkkas aplausist...

Soome Vabariigi president Urho Kaleva Kekkonen pöördus kokkutulnute poole kõnega.

«Härra rektor, lugupeetud ülikooli õppejõud, üliõpilased!» alustas ta. «Sisse astudes Tartu ülikooli aulasse, mida täie õigusega võib pidada Eesti vaimse elu sümboolseks keskpunktiks, Tartu ülikooli südameks, haaras mind samasugune pidulik tunne, nagu mul on Helsingis, sisenedes Soome Kirjanduse Seltsi peosaali, mis on Soome vaimse elu harrastuste ja Soome rahvatraditsiooni südameks.»

U. K. Kekkonen peatus soome ja eesti rahva traditsioonilistel kultuurisidemetel, nende koostööl teaduse vallas. President käsitles hariduse suuri edusamme Nõukogude Eestis, kus üliõpilaste arv, nagu ta märkis, on protsentuaalselt suurem kui kusagil mujal Euroopa maal. Ta kõneles sellest, et tööstus ja tehnika on Eestis viimastel aastatel hiiglasammudega edasi läinud ning mitmed uudisartiklid pakuvad Soomes suurt huvi, eriti Johannes Hindi leiutis.

U. K. Kekkonen pidas soovitavaks luua tulevikus tihedamad sidemed kirjanduse ja kunsti alal, kõneles Nõukogude Eesti luuletajate loomingu populaarsusest Soomes, märkis eriti eesti kirjanduse vanameistri Friedebert Tuglase tähtsust soome kirjanduse silmapaistva tõlkijana ning tema osa soome kirjanduskriitika arenemises.

President väljendas soovi, et edaspidi tugevneksid Soome ja Eesti NSV üliõpilaste spordikontaktid, millele on juba hea algus pandud ning meenutas, et omalajal võttis ta tegevsportlasena Helsingi Ülikooli meeskonna koosseisus osa võistlustest Tartu ülikooli meeskonnaga.

Lõpuks soovis U. K. Kekkonen üliõpilastele parimat edu õpinguis ja oma rahva teenimises sõpruse ja rahu heaks.

Piduliku kohtumise lõpul ulatas professor F. Klement president U. Kekkonenile fotoalbumi ja gravüüridekogu, mille loojaiks on TRÜ üliõpilased. Veel kord sõbralikud käepigistused...

Võistlesid GI, GV ja GO

Igal aastal toimuvad veebruaris traditsioonilised võistlused Eesti NSV TA Geoloogia Instituudi ja Geoloogia Valitsuse (GV) võistkondade vahel laskmises, males, kabes ning võrk- ja korvpallis.

Suvel, kui geoloogiaosakonna praegune III kursus viibis Geoloogia Instituudi Püssi baasis praktikal, saavutati tihe kontakt vastava asutuse töötajatega. Seal arutati ka meie osakonna osavõttu nendest traditsioonilistest võistlustest.

Mõte saigi hiljuti teoks.

Esimestena asusid võistlustulle maletajad ja kabetajad. Kõrvalsaalis selgitati samal ajal parim lauatennisevõistkond. Esimese päeva lõpuks selgus, et vanemad kolleegid olid meist kindlalt üle kabes ja lauatennises. Males pidime samuti alla vanduma, kuid alles pärast tasavägist võistlust.

Järgmisel päeval toimusid Kehra Keskkooli võimlas võistlused pallimängudes. Jätkati ka katkestatud partiisid males ja kabes. Kindlalt olime paremad Geoloogia Instituudi võrk- ja korvpallureist, kuna napid kaotused pidime vastu võtma Geoloogia Valitsuse võistkondadelt.

Õhtul selgus üldvõitja, kusjuures arvestati ka korrespondentsvõistlusena toimunud laskmise tulemusi. Et laskmises saavutasime teise koha Geoloogia Instituudi ees, siis jäime üldkokkuvõttes jagama teist-kolmandat kohta. See on tubliks saavutuseks meie väikesele osakonnale, kuhu kuulub vaid 30 üliõpilast.

Plastika

«Seisame kõrgetel poolvarvastel, vasak käsi hingab ja nüüd... pliee.»

See on karaktertantsu tunni keel. 11 tütarlast ja nende juhendaja Ülo Vilimaa mõistavad üksteist juba päris hästi, kuigi kokku tullakse alles viiendat korda. Kui noor ja nõudlik õpetaja ütleb, et nüüd teete grand battement'e, siis ei kortsuta keegi kulmu ega otsi abi teiste jalgade pealt. Neid battemente ja plieesid tehakse ju iga tund.

Alles veidi aega enne treeningtunni lõppu minnakse «asja» juurde. Tehakse etüüde, püütakse ühe või teise tantsu karakterit lahti mõtestada. Tüdrukud ju ise tahavad ka jõuda nii kaugele, et oskaks edasi anda hispaania bravuurikat suursugusust ja idamaade sisemist temperamenti ning väljapeetust.

Aga millal päris tantsudeni jõutakse?

«Normaalne on, kui me kuu aja jooksul kaks tantsu lavaküpseks saame. Tants on vaja ära õppida nii, et tüdrukud ise ennast laval hästi tunneksid.» Ülo Vilimaa räägib veel, et ta tahab õpetada oma «käealustele» moodsat karaktertantsu, moodsat plastikat. Ta tahab kunagi huvitava lavastuse välja tuua. Kas pole see tore?

E. OJAND

Mees Inglismaalt

(3. lk. järg.)

üks põhjus — ta kaotas oma tervise Briti interneerimislaagris.

Elmar Talviste (Allwyn) peaks lahti saama veel mõningast teatraalsusest, Jüri Orni poolt loodud Schwamm aga lausa üllatas oma jõuetu-tigeda loomulikkusega.

Teistest osatäitmistest meeldisid ehk kõige rohkem Kalju Haani konsul Harpers ja Rostislav Gurjevi õpilane Glockmann.

Harpers, endine major, autori iseloomustuse järgi briti härrasteklubi prototüüp, mõjus printsipiaalsuse ja inglasliku rahulikkusega.

Gurjevi Glockmann oli tõepoolest kapitalisti perekonna võsuke, rikkuse mõjudest põhjalikult läbi imbunud, kes loomulikult uskus palju rohkem oma ettevõtjast isa kui mingit vahetuse korras saabunud õpetajat Inglismaalt.

Teist õpilast, vanast aadliperekonnast pärinevat Preissi, kehastas Jaan Lind. Muidu toredasti antud natuke naiivse koolipoisi kuju puhul tahaks teha ainult ühe märkuse: kulminatsioonis, kui Johnson viib poisi tõe jaatamiseni, ei ole õpetaja ja õpilase vaheline kontakt täielik.

Veel üks õpilane on näidendi tegelaste hulgas — kena tütarlaps Bettina Forster (Kersti Mannov), kelle ilu ja isa sõltuva positsiooni oskab dr. Allwyn alatult ära kasutada Johnsoni vastu.

Bettina repliigid koosnevad suurelt osalt sõnadest «Ei» ja «Ja». Kersti Mannov oskas neile (eriti viimase vaatuse stseeni alguses) anda päris õiged varjundid. Esimeses stseenis Allwyniga oleks aga tahtnud veel selgemini näha, kuidas Bettina hakkab järk-järgult aru saama, et ta on sunnitud valetama.

Meeri Säre ja Lembit Lepa lavakujundus oli järjekordseks võimaluseks veenduda selles, kui palju annab näidendile juurde lihtne, maitsekas lava, kus iga asi on omal kohal.

Schneideri «Mees Inglismaalt» etenduses oli head tunduvalt rohkem kui vigu. Taolist lavastust vaadates tundub, et võiks tõsiselt mõtlema hakata paljuräägitud üliõpilasteatrile.

ELA LIIMEON

Vajalik üritus

7. märtsil toimus Kohtla-Järve V Keskkoolis Füüsika-Matemaatikateaduskonna poolt organiseeritud kohtumine TRÜ teaduskondade esindajate ja Kohtla-Järve ning selle ümbruse keskkoolide abiturientide vahel. Abiturient tutvustati õppimistingimustega Ajaloo-Keele-, Bioloogia-Geograafia-, Majandus-, Kehakultuuri- ja Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. Vahelduseks esinesid Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased kunstilise võimlemise ning tantsudega ja Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilastelt kuulsime luuletusi. Suurt huvi pakkus Kehakultuuriteaduskonna ja kinokabineti ühine film «Spordipäev TRÜ-s». Lõpuks demonstreerisid üliõpilased endi poolt joonistatud diafilmi «Värske tudengi Oskari seiklustest ehk kuidas ei pea õppima ja käituma ülikoolis».

TRÜ väravpallurid Eesti meistriks

Lõppesid Eesti NSV 1964. a. meistrivõistlused naiste väravpallis. Finaalmängus kohtusid senine Eesti meister ja karikavõitja Kiviõli ja TRÜ.

Tasavägise kohtumise võitis TRÜ 7:6. Üliõpilasnaiskonnas esinesid E. Rannu, H. Aasamaa, M. Luuk, K. Suurväli, T. Tiitus, J. Martinson, A. Ollino, E. Veskaru, A. Siitam, T. Kaljola, L. Lõugas ja E. Lõokene.

V. PALL

ÜET matkasektsioon

Juba teist aastat tegutseb meie ülikoolis ÜET raames matkasektsioon. Eesmärk — matkainstruktorid. Töö on väga huvitav. Sellel semestril oleme kuulanud loenguid teemadel: «Topograafia» (L. Vassiljev), «Matkataktika» (A. Raik) jt. Viimaseks loenguks oli «Loomad ja taimed matkarajal» (H. Ling ja V. Masing), mis oli niivõrd kaasakiskuv, et tekkis soov bioloogiks hakata.

Loengute kõrval peame ka kohvikuõhtuid, kus kohtume staažikamate matkameestega. Möödunud semestril jagas A. Tuulmets meiega Karpaatia-muljeid.

Enamik meist on ka suvele kindlamalt mõelnud: filoloogid kavatsevad Karjalaga matka korras tutvust teha, teine osa plaanitseb Karpaatidesse matkama minna, osa süvendab oma matkatarkusi Eestis.

Ootame järgnevatele loengutele rohkem ka meid unustanud tulevasi matkainstruktoreid.

K. HINNOV

TEADAANDED

Pühapäeval, 15. märtsil kell 11 toimub Toomeorus

JÄÄPIDU.

Iluuisutamise demonstratsioon. Esitab Tartu Riikliku Ülikooli lasteringide spordirühm.

*

Igal reedel kell 18 toimub ühiskonnateaduste hoones poliitilise hariduse kabinetis (aud. 19) järjekordne loeng sarjast «Maailma kaardi ees». Jälgige teadetetahvlit ja ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» teadaandeid.

Vastutuult

(Muljeid suusamatkalt Kukulinna)

Startisin hilinenuna. Õnneks juhtus mu ette üks ülikooli tugevaid ja kogenenumaid suusatajaid. Hakkasin tema järel liikuma ja suuskade all rulluvas suhkurlumes koolipoistest mööda rühkima. Varsti saime aga maanteele — seal oli möödumine kergem. Kuid pärast Kärknat läks rada jälle põldudele, maastik aga muutus laineliseks.

Kell kaksteist olime Kukulinnas. Matkamärk tasku, kruus teed kõhtu ja tagasi. Tuul lõõtsus näkku, vastu tulid matkajad. Mõni — suusk kaenlas. Põhjus — umbes kolmandiku tee kaugusel Kukulinnast oleva avara ürgoru nõlvak; üle poolekilomeetrine laskumine, mille katkestas mõni vaomügarik. Minu silme all murti kolm paari suuski! Küllap lõhuti neid siin rohkem kui kõigil linnamatkadel kogu talve jooksul.

Väsimus kippus peale. Tuul, tuul... Lõpuks siiski hakkasid paistma Tartu tornid ja jõudsin järele paarile ajaloolasele. Koos tulimegi ujulasse.

Siin tegime mitteametlikke kokkuvõtteid, kaks kolmandikku matkajaist — koolipoisid, kes toodi bussidega Tartusse, üks kolmandik mehi ja mõned naised ka. Ülikooli rahvast ehk sai kakskümmend. Küllap mõjus naistepäev. Jah, eks pärituult minna on kergem kui vastutuult!

A. PAAT

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu üliõpilased H. Pliess, S. Karja, I. Padernik.

Toimetaja H. PEEP

«Tarту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2118. MB-00360

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 20. märtsil 1964

Nr. 8 (583) XVII aastakäik

ÜLESKUTSE

Hiljuti asutati grupi lastesõprade algatusel Tartus Tähe tn. 77 ühiskondlikel alustel töötav lasteraamatukogu, mis on leidnud nii laste kui ka lastevanemate küllaldast tähelepanu. Nimetatud raamatukogu fondid koguti elanike poolt ja neid kasutab rohkearvuline lastepere.

Omalt poolt kinkisin sellele raamatukogule rea raamatuid ning kutsun üles ka teisi ülikooli õppejõude, üliõpilasi ja töötajaid võimaluse korral andma nimetatud raamatukogule eelkoolieaIiste ja ka koolieaIiste laste raamatuid (eesti, vene jt. keeltes). Raamatuid saab üle anda otseselt raamatukogu juhatajale (igal teisipäeval ja reedel kella 16—20-ni) või rektoraadi kaudu.

Rektor F. KLEMENT

Soome presidendi URHO KALEVA KEKKONENI *külaskäigult ülikooli*

Ühe ukse tagant

Aparaadid, osutitega mõõteriistad, ostsillograafid. Uksel silt: «Elektrokeemia laboratoorium». Keemia ja füüsika töötavad selles ruumis käsikäes.

Jutuajamisest anorgaanilise keemia kateedri juhataja dots. V. Pastiga selgub, et tänapäeva laboratooriumides ei saagi enam palju näha nn. klassikalist keemiat selle aurude, leegi ja salapäraste plahvatustega. Nii ka siin.

Ehkki elektrokeemia kui teaduse ajalugu ulatub üle saja viiekümne aasta minevikku, on siin veel küllalt uurimata ja lahendamata probleeme. Uuritakse elektriga seotud keemilisi protsesse — olgu see siis voolu saamine keemilise reaktsiooni tulemusena või mõne aine eraldamine elektronide kaasabil.

Keemia on ootamatuste teadus, tulevikuteadus. Sellepärast nõuab ta peale huvi ja armastuse ka püsivust ja tahet istuda hommikust õhtuni katseklaaside või mõõteriistade juures, alustada ikka ja jälle. Küllap sellepärast ei jõuagi kõik alustajad viie ja poole aasta pärast diplomini. Ent kes jõuavad, neid enam keemiast ei lahuta.

Kolm esimest kursust töötavad kõik tulevased keemikud koos, neljanda alguses spetsialiseerutakse kitsamale erialale: orgaanilisele, anorgaanilisele, analüütilisele või füüsikalisele keemiale.

...Pärnu I Keskkoolis tunti Kai Kabinit «tähena» jooksurajal ja hüppekastis, eesrindliku õpilasena. Üsna paljud imestasid, kui ta sügisel pärast keskkooli lõpetamist sõitis Tartusse, et teha sisseastumiseksamid — keemiaosakonda. Sporti ei unustanud Kai ka ülikoolis.

Sel sügisel alustas Kai Kabin viimast, viiendat kursust. Keemiaosakonna üliõpilastel on IV kursusel pikk tööstuspraktika. Kai töötas kümme kuud Tallinnas H. Pöögelmanni nimelises Raadiotehnika Tehases, uuris elektrokeemia kasutamist pooljuhtide töötlemisel.

Praegu veedab ta enamuse oma päevadest siin, elektrokeemia laboratooriumis. Tükk-tükilt koguneb diplomitöö materjal. Probleem: kuidas iseloomustada metallilise nikli pinna omadusi, kui niklil eraldub vesinik. Tööl on ka praktiline tähtsus — nikkelelektroode kasutatakse tööstuses vee elektrolüüsil. Uurimisvahend on uudne — elektronostsillograafiline seade.

Siinsamas töötab ka teine diplomand — Pille Niinemets. Tema uurimisobjektiks on üpris igapäevane asi: raud. Kuidas määrata metallide korrodeerumise kiirust lahustes elektrokeemiliste mõõtmistega? Töö on aeganõudev.

Sama probleemiga tegeleb ka Ants Alumaa (IV k.). Ta on praegu praktikal Tallinna silikaltsiidi uurimise instituudis. Mõni aasta tagasi sai TRÜ elektrokeemia laboratoorium ülesande anda esialgne vastus küsimusele, kuivõrd hädaohtlik on silikaltsiit rauale. Uurimised näitasid, et raud ja silikaltsiit võivad edukalt «koos» eksisteerida. Praegu töötabki Ants Alumaa mõningate sellelaadiliste küsimuste kallal.

1922. a. avastas tšehhi teadlane Heyrovski uue, polarograafilise uurimismeetodi. Täna kasutab seda Tartu tudeng Küllike Kauri. Katse väga väikeste lisandihulkade määramiseks puhtas vees õnnestus suurepäraselt.

Nemad, eelnimetatud, teevad oma tööd elektrokeemia laboratooriumis.

Neljakorruselise keemiahoone pikkadest koridoridest lähevad uksed aga veel paljudesse õppe- ja teaduslikesse laboratooriumidesse. Päevast päeva sagivad siin valged kitlid ja nii mõneski aknas põleb tuli üle kesköötunni. Keemia nõuab endale aja, mõtted ja hinge.

E. LIIN

ÜTÜ konverentsi eel

Järjekordne TRÜ üliõpilaste teaduslik konverents on ukse ees. Üheksateistkümnes. 26.—28. märtsini tehakse kokkuvõtteid teaduse, selle imepärase otsimisest ja leidmisest.

Mida head pakub konverents sel aastal? Kõigepealt peab märkima, et esitatud tööde arv on tõusnud, ulatudes juba üle 200 (möödunud aastal 150).

Sirvides konverentsi programmi võime konstateerida, et töid on igalt kursuselt. Ka esimeselt: bioloogia-geograafiasektsioonis esinevad üliõpilased K. Lang («Lühiülevaade Loode-Saaremaa roosteseente floorast») ja A. Lõhmus («Kokkum-mükoos Eesti NSV-s»), õigusteaduse sektsioonis teeb I kursuse üliõpilane V. Siiberg Nürnbergi protsessi materjalide põhjal ettekande «Fašistlik agressioon kui rahvusvaheline kuritegu».

Ka teise ja kolmanda kursuse üliõpilaste osatähtsus on kasvanud.

Päris uute sektsioonidena on konverentsil esindatud pedagoogikaring (teaduslik juhendaja H. Liimets) ja psühholoogiaring (teaduslik juhendaja U. Siiman).

TRÜ loogika ja psühholoogia kateeder on viimasel ajal tähelepanu äratanud programmeeritud õpetamise alaste otsingutega. Psühholoogiasektsioonist ongi huvitav inglise filoloogia IV kursuse üliõpilase P. Järve töö «Programmeeritud õpetamise psühhoküberneetilistest aspektidest».

Kõikides sektsioonides leidub huvitavat. Ajaloo-osakonna III kursuse üliõpilase U. Pranno töö «Armeenia historiograafiast V—VI saj.» viib meid kauge maa minevikku. Eesti kirjanduse, rahvaluule ja žurnalistika sektsioonis tulevad vaatluse alla meile lähedased teemad: kirjanikud A. H. Tammsaare (P. Lias analüüsib «Kõrboja peremehe» kompositsiooni) ja U. Laht (J. Põldmäe vaatleb riimi). Diplomand P. Puks kõneleb tulevikualast — televisioonižurnalistikast. Väliskirjanduse sektsioonis räägitakse B. Kellermannist ja L. Feuchtwangerist.

Õigus- ja Majandusteaduskonna üliõpilaste tööd äratavad tähelepanu oma teemade aktuaalsusega. Paljude tööde järele on märgitud: Tartu või Tallinna andmeil.

Tublisti on ettekannete arv tõusnud Arstiteaduskonnas. Erilist teaduslikku huvi näitavad stomatoloogia ning sünnitusabi ja günekoloogia ringid. Mõlemad moodustavad omaette alasektsioonid 10—12 tööga. Nagu alati, on palju «raskekaalulisi» eksperimentaalseid ja kliinilisi uurimusi teaduskonna kirurgia ringilt.

Huvitavat on palju, kõigest pole võimalik rääkida. Lähemat tutvust saab teha ettekannete temaatikaga konverentsi programmi lehitsedes.

Nagu möödunud aastal, saabub ka tänavu külalisi vennasvabariikide ülikoolidest. Külalisettekannetega esinevad üliõpilased Bakuust, Dušambeest, Taškendist, Voronežist, Moskvast, Riiast ja Tallinnast.

Juba neljapäeval kohtutakse klubis sõprusõhtul, kus meie isetegevuslaste kõrval esinevad veel Tallinna Riikliku Konservatooriumi üliõpilased: tenor Ivo Kuusk, tšellist Toomas Velmet ja pianist Imbi Jürisoo. Laupäeval viibivad külalised Käärikul.

Lõpp-plenaaristung toimub laupäeval, 28. märtsil kell 15 aulas.

Konverents tõotab kujuneda sisutihedaks. Jääb soovida vaid üht — et auditooriumid oleksid tulvil kuulajatest.

I.-P. PADERNIK

«Prožektoriga» ÜET-s

Ühiskondlike Erialade Teaduskond töötab meie ülikoolis juba küllalt kaua. Kas ta töötab hästi või halvasti, kui palju üliõpilasi võtab õppustest regulaarselt osa, missugused probleemid on tekkinud töö käigus — nendele küsimustele puudis vastust saada «Komsomoliprožektor» oma järjekordse reidiga.

ÜET-sse registeerus sügisel üle 1300 osavõtja, regulaarselt õpib praegu umbes 900 üliõpilast. Oppijate, loengute külastajate arv on seega tunduvalt kokku kuivanud. Miks?

Uurisime olukorda mõnel kursusel.

Raviosakonna IV kursus

4., 6. ja 7. rühm. Kolme rühma kolmekümnest üliõpilasest on neli viiendikku ühiskondlike erialade omandamisest täiesti kõrvale jäänud. M. Majas (kenakultuuriinstruktor) ja H. Kööbler (matkainstruktor): «Panime end sügisel kirja, siis aga keegi meid enam otsima (?) ei tulnud. Ülikooli ajalehes ja teadetetahvlil ei märganud ka midagi meie eriala õppuste kohta. Nojah, ise me ennast pakkuma ei läinud. Nii jäigi...»

Raviosakonnas olid sedalaadi vastused tüüpilised. Ühiskondlikku eriala võeti enamasti nagu ebahuvitavat ja pealesunnitud kohustust, ja pealegi — «Egas ÜET stippi anna!»

Osaliselt võib süü tõepoolest ÜET organisatsioonilisele küljele veeretada — algpäevil polnud küllaldast informatsiooni õppuste kohta, selgitustöö oli vähene, side ÜET ja komsomoliorganisatsiooni vahel nõrk. Toogem Evi Ortemi sõnad:

«Nimekirjad said eelmisel sügisel rutuga koostatud. Parajasti loengutelt puuduvate rühmakaaslaste eest märkisid teised nad erialadele, mida asjaosalised vahel ise ei soovinudki.»

Nii et kõige tähtsam oli end kuhugi «kirja panna». Edasi jäeti asi sinnapaika, või kui «kirjapandud» ala loengutelt ei leitud seda, mida oodati, jäädi õppustelt ära.

Andmed 9. rühma kohta. Kümnest üliõpilasest võtab lektorpropagandistide rühma tööst regulaarselt osa 2 (!) — Ago Arak ja Ilmar Soomere. Ülejäänud toovad ette lausa lapsikuid põhjendusi — ei teatud õppuste algust, ei saanud minna, pole aega, aeg ei sobi jne. Rohkem kui ajast näib siin puudu jäävat heast tahtest ja huvist.

13. rühm. Seitse üliõpilast — L. Kepp, E. Kööbi, H. Loog, T. Laats, V. Lõokene, E. Makke, T. Urres — soovivad kodukultuuri instruktoriks saada, kuid praegu õppustest osa ei võta. Soovi oleks päris lihtne täita olnud, sest alles hiljuti alustas uus kodunduse õpperühm tööd. Ja selle kohta ilmus ülikooli ajalehes informatsioon.

Matemaatikaosakonna teoreetilise eriharu III kursus

Siin on olukord arstidega võrreldes märksa parem. Häid sõnu öeldi matkainstruktorite kohta (ringijuht K. Hinnov). Ala on huvitav ja kõik, kes selle valisid, on rahul. «Päris kahju, kui mõni tund vahele jääb,» ütles Anne Luts. Korralikult võtavad õppustest osa ansambli- ja koorijuhid. Sirje Grosberg lõpetas auto-motokursused ja hakkab õpima autoinspektoriks. Tähendab — tööst on kasu, peab ainult tahtmist olema.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna pedagoogilise eriharu III kursus

Need, kes endale huviala leidsid, on innuga asja juures. Kaevatakse selle üle, et kino-fotoring pole veel korralikult tööle hakanud. Paljusid üliõpilasi huvitab just see ring ja muidugi pole mõtet valida lisaala, mis ei huvita. Põhjusteks, miks kino-

(Järg 4. lk.)

Grupiorganisaatorite seminarilt

Kuidas muuta elu huvitavamaks, sisukamaks, kuidas tõsta kursusel aktiivsust, poliitilist teadlikkust — selliseid probleeme arutati komsomolikomitee poolt korraldatud seminaril.

Komsomolikomitee sekretär K. Adamson juhtis tähelepanu mitmetele pakilistele, lahendamist vajavatele küsimustele. Liiga palju esineb veel põhjuseta puudumisi. Kursusekomik ei tohiks siin silma kinni pigistada, vaid peaks puudujatega tõsiselt rääkima. Pahatihti esineb ükskõikset, hooletut suhtumist kursuse üritustesse. Aga kui vahel panna mõni passiivsem inimene vastutama kursuseõhtu või suusamatka organiseerimise eest? See ei ole halb mõte. Võib-olla esimesel korral ei tule veel välja, nagu vaja, kuid algus oleks sellega juba tehtud.

Kui sm. K. Adamson tegi juttu kursuste tööplaanidest, siis oli, mida kiita ja teistele eeskujuks seada (näit. Majandusteaduskonna II kursuse, Õigusteaduskonna III kursuse jt. tööplaanid). Üldiseks puuduseks tööplaanides on aga siiani pealiskaudsus. Üritused on kirjas, kuid pole tunda, mille nimel nad on kirja pandud, puudub ideelis-poliitiline suunitlus. Ning kõigest «ilust» hoolimata tahaks sellise plaani tagasi anda: mõtlemiseks, läbiarutamiseks.

K. Adamson rõhutas, et komitee tugevdab kontrolli ürituste korraldamise üle.

M. Titma kõneles komsomoli osast üliõpilaste elus, esitades tähelepanekuid kollektiivi kasvatamisest. Juttu oli ka loodavast diskussiooniklubist ja vaidlusõhtutest.

ÜET tööst ja muredest pajatas P. Järve. Peatselt toimub teine seminar — seekord Käärikul.

P. ALLIKSON

Plaanidest tegudeni

Me mõtleme palju, sest meil on palju soove, küsimusi, arvamusi. Tahame ühise olla arenenud, targad inimesed.

Kuid on ka muresid ja takistusi. Neid on palju. Kuid kas me räägime oma muredest-takistustest komsomoliorganisatsioonile, kuigi oleme kommunistlikud noored?

Kas meil on pretensioone õppetöö huvitavama ja kasulikuma korraldamise suhtes, kas meil on ettepanekuid, kuigi sageli viriseme: ei jõua?

Kas me kritiseerime printsipiaalselt koju «kosuma» jäänud kursusekaaslasi?

Või ütleme: harjumusel on suur jõud.

Või ütleme: kõvasti öelda ei julge.

Või ütleme: see on ju nii tavaline asi — puududa.

4. märts. TRU komsomolikomitee büroo koosolek. Kursuste distsipliiniküsimustest raagib oppe- ja teadusliku töö sektori juhataja J. Odar.

Mõnes teaduskonnas on distsipliiniküsimus lahendatud. Füüsika-Matemaatikateaduskonnas aga puudumiste sisulist arutamist pole, olukord on üldiselt halb. Samasugune loidus valitseb ka vene filoloogia osakonnas ning Arstiteaduskonnas.

Bioloogia-Geograafiateaduskonnas on puudumised küll korralikult sisse märgitud, kuid nende likvideerimiseni pole siiski veel jõutud.

Vene filoloogia II kursuse grupiorganisaator V. Saaremäel ja osakonna büroos õppetöö eest vastutav M. Koor laiutavad käsi: nad ei oskavat midagi peale hakata. Kursusel pole mingit üksmeelt, mingit distsipliini.

Aga kas nad on üheltki üliõpilaselt ta tegude eest vastust nõudnud? Kas nad on kursusel kedagi korrale kutsunud? Kas nad on abi saamiseks komsomoli poole pöördunud?

Vastus on muidugi: ei ole.

Samasugune olukord kestab füüsikaosakonna I kursusel (vene rühmas). Mida ütlevad selle kohta grupiorganisaator S. Kalam ja osakonna büroos õppetöö eest vastutav K. Tanimäe?

Mida te kavatsete ette võtta?

Eksamisessiooni tulemusi on arutatud Ajaloo-Keele-, Arsti- ja Õigus-Majandusteaduskonnas. Andmeid selle kohta pole aga veel esitatud ei dekanaatidesse ega õppeosakonda. Miks? Miks ei tehtud seda õigel ajal? Kursused vaikivad.

Mitut üliõpilast on karistatud lubamatult halva õppedistsipliini parast? Komsomoliorganisatsiooni poolt ei ole kedagi. Järelikult — arvestuskaart jaab puntaks. Aga kas poleks mojuvam, kui just komsomol esimesena reageeriks vaarnahetele?

Vähe sellest. Pole reageeritud isegi sellele, et ajaloo-osakonna I kursuse komsomolisekretar M. Kollom õppedistsipliini rikub. Oma kursusekaaslased suhtuvad sellesse leebelt, tagasihoidlikult.

Dekaanid on tõsiselt mures, et komsomoli-algorganisatsioonid ei otsi dekanaadiga kontakti. Kas toesti karjetakse näidata oma vigu ja puudusi? Aga kuidas mõeldakse neid siis parandada?

Ajaloo-Keeleteaduskonna prodekaan R. Kleis sõnas: «Meil peab kontakti komsomolibüroo liige, kes aga pidevalt vaheldub. Miks vaheldub? Selleks sidepidajaks võiks ju olla kursuse komsomolisekretär, kes oma initsiatiivil käiks dekanaadis. Nüüd aga ei tea tihti, kelle poole pöörduda, kellega on tegemist.»

Pahameelt teevad niisugused «üritused», millest sageli veel terve kursus osa votab. Näiteks vabandas 28. veebruaril eesti filoloogia III kursuse grupp (komsomoli grupiorganisaator V. Tikk) õppejõud J. Rebase ees, sest eelmisel päeval oli suusapäev. Vabandati dialektilises materialismis — aines, mis sellel kursusel on kõige raskem. Või teine näide. 4. märtsil pidi vene filoloogia osakonna III kursusel (grupiorganisaator J. Dušetškina) olema filosoofiaseminar. Aga polnud, sest kursus väitis õppejõudu ja vabandas end sellega, et neil polnud aega!

Veel üks näide. Eesti filoloogia osakonna III kursus ja komsomolibüroo leppisid sellega, et üliõpilane R. Tamsalu ilmus semestri alguses alles 18. veebruaril õppetööle. Kirjutati lihtsalt «haige» ja pandi punkt. Aga kas see punkt kedagi ei vaeva?

Üldse ei saa rahul olla meie õppetöö ebarütmilisusega, mida näitasid ka juhtumid seminaridega. «Keskmine üliõpilane» tavaliselt semestri jooksul tööd ei tee. Õppima hakkab ta alles detsembris või aprilli lõpus. Õpitakse päevarežiimita, ühiselamuis puudub öörahu. Päris elementaarsed küsimused, aga oleme nad senini unustanud. Ja tagajärjeks on muidugi halb õppeedukus.

«Üliõpilane ei anna endale aru, mis on primaarne, mis sekundaarne,» ütles Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekaan H. Miidla. «Näiteks anti meie teaduskonnas möödunud aastal mõnele väga heale kursusele suur iseseisvus. Sellele järgnes suur pettumus: need kursused jäid viimasteks. Usaldama peab, aga tuleb ka kontrollida. Ja esmajoones peaks seda tegema osakonna komsomolibüroo õppesektor.»

Lõpuks veel kahest asjast: vabakuulamisõigusest ja stipendiumist.

Esimese kohta on otsus selline: kui üliõpilane õpib väga hästi, teeb ühiskondlikku tööd ja tal on komsomolikomitee soovitus, pole dekanaadil selle vastu midagi.

Stipendiumi saamiseks koostavad kursused ise pingerea ja esitavad dekanaati. Alati pole seda õigel ajal tehtud.

Niisiis veel mõtlemise, meeldejätmise ja ka täidesaatmise jaoks: parandada kontakti dekanaatidega, nõuda suuremat vastutust grupiorganisaatoritelt ja samuti — ENESELT.

S. ÕUN

Üks kursusekaaslane

Väljas on täiesti pime. Tuul. tornidega maja uks ja sealt väl- Raekoja kell lööb viis tumedat jub inimkogu... lööki. Tiigi tänaval kääksatab See ei ole kriminaalromaani natukese aja pärast ühe vana, algus. Nii algab Eha Pirso üks kõige tavalisem tööpäev. Internaat — kammivabrik — internaat — ülikool. Nii on läinud juba poolteist semestrit. Hommikupoole, kella kuuest poole kaheni oled tööline. Karleerimistsehh, masinate mürin, kammid, tšekid ja arvelehed, mis tulevad kammimeistritele kirjutada. Kui need ometi kõik ilusasti klapiksid! Ausalt öeldes on sellega mõnel hommikul tegemist küll, sest silmad kipuvad hirmsasti kinni. Loengud lõppesid õhtul kell kümme, poole öö ajal sai magama... Hea, et meister arusaaja on ja ei pahanda.

Üldse on kammivabrikus väga toredad inimesed, alguses poleks seda arvatagi võinud. Võõristasid vist uustulnukat natuke, sest mine sa seda juhuslikku töölõudu tea! Aga üliõpilased on teatavasti niisugune rahvas, kes naljalt mingisugust tööd ei karda. Ja või see toodete lugeja-arvestaja amet nii hull ongi! Oled aga kord tööga sõbraks saanud, saad töökaaslastegagi. Ja ongi esimese kursuse eesti filoloog tsehhis omainimeseks saanud.

«Vaata, Eha, kas see lause on mul õigesti kirjutatud!» — küsib õhtukooli õpilane ja rõõmustab, et «konsultant» omast käest võtta on.

Ja miks ei peaks Eha aitama? Õhtul kella kuuest kümneni istub ta kuue sambaga majas, kuulab loenguid, saab targemaks. Milleks teadmisi ainult endale hoida!

Ülikool... Kui palju jõudis Eha Pirso sellest mõtelda pikapika aasta jooksul, mis järgnes keskkooli lõpetamisele. Tookord, pärast küpsuseksameid, ei olnud kerge vastata küsimusele «kuhu?». Mitme viimase aasta jooksul kirjutatud jutud ja luuletused lebasid lauasahtlis. On nad ka midagi väärt?

«Ei, selleks sügiseks ma veel Tartusse ei sõida,» mõtles Eha. «Vaatan veel. Las aeg näitab, kas must asja saab!»

Ka kodukolhoosi oli hädasti inimesi tarvis. Eha Pirso jäi Audrusse ja läks karjalauta tööle. See aasta polnud kerge. Loomade talitamisele kulus suurem osa päevast. Kasinad õhtutunnid jäid raamatute lugemiseks, unistamiseks. Mõtted aga kiskusid vägisi Tartu poole.

Aeg läks. Silm muutus teravavamaks, sulg osavamaks. Ja siis ühel päeval ilmusid kohalikus ajalehes Eha luuletused. See andis kirjutamislusti juurde.

Tuli suvi. Kuumad päevad muutis veelgi palavamaks sisseastumiseksamite pinge. Kõik läks hästi. Koos punasekaanelise üliõpilaspiletiga tulid aga uued kohustused, õigused, võimalused. Raamaturiiulile ühiselamutoas ilmusid konspektid: eesti keel, soome keel, rahvaluule... Kaustikute kõrval seisavad reas lemmikraamatud. Siin on Puškin, Lermontov, Paul-Eerik Rummo. Ühel novembrikuu päeval aga lebas riiuliäärel kiri Tallinna postitempliga, mille avamine tegi Ehast silmapilguks maailma õnnelikema inimese. Kirjanike Liidust teatati, et kuna «Nooruse» ja «Noorte Hääle» kirjandusvõistlusel on ära märgitud E. Pirso jutustus «Esimene peatus», kutsutakse teda osa võtma vabariiklikust noorte autorite seminarist.

Need olid unustamatud päevad. Vaidlused, arutelud, uued tuttavad. Sõbra ja mõttekaaslase leidmine Viivi Luiges, noores luuletajas Viljandist.

Luulesektsioonis August Sanga grupis arutati Eha Pirso paljusid luuletusi. Öeldi: «Noor, lootustandev luuletaja.» Nõuti: «Kirjutage, kirjutage! Kirjutades õpite!»

...Väljas on jälle pime — hommikust on saanud hilisõhtu. Ühiselamutoas ei kustu lamp aga niipea...

M. RAIDMA

Pisut ökonoomiast kõnes ja kirjas

Paljuvõitu kipub olema koosolekuid, kus tuleb pikalt istuda. Kokku hoida aega ja säästa jõudu produktiivseks, loovaks tööks peaks olema meie hool ja mure, eriti neil, kes koosolekuid ette valmistavad.

Istud konverentsil. Programm on pikk ja huvitav. Paned märkmiku lauale ning kaed, kas täitesulepeas on tinti tarbeks. Üks esinejaist on juba sõna saanud, pöördumise lausunud ja asub teemat sisse juhatama. Imestad küli veidi, kui kuuled haaramist kaugele tagasi, «maailma loomise juurde», aga loodad naiivselt, et ega see pikaks veni,

Kellaosuti liigub, lubatud 30 minutit hakkab täis saama, aga kõneleja näib iseenda sõnadest üha suuremat hoogu saavat. Möödub tund... poolteist. Kõneleja õhetab, klaasis pole enam vettki, seda rohkem hiilgab vaevahigi otsaesisel... Kui pikk osuti on teinud numbrilaual kaks täistiiru, vabandab kõneleja kuulajate ees, et teda olevat sunnitud lõpetama, kuigi oleks veel palju pajatada. Ärgu temast ainult halvasti mõeldagu. Kuulajad ohkavad väsimusest, mõni on üsna närtsinud, ja selja taga pomiseb keegi vabanenult oma naabrile: «Juba lõpetas!» ning aplodeerib seda tundelisemalt.

Miks ei valinud esineja oma ettekandeks normaalset teed — tuua välja oluline heas formuleeringus lühidalt ja selgesti, jätta ära kõrvalejuhtiv, peamõtteid hajutav ja teisejärguline, pisidetailid ja täiendav materjal hoida trükkimiseks. Seda viimast on visuaalselt kergem haarata kui auditiivselt. Trükituna jääb rohkem aega süvenemiseks. Loobutagu ka liigsest lihtsustamisest, üldhariduslike mõistete seletamisest ning parafraasidega küllastatud kommenteerimisest. Eeldatagu mõningate teadmiste olemasolu kuulajailgi, kes on meelsasti valmis uskuma, et esineja varamusse jäi terakesi veel järele.

On veel teinegi kasulik nõuanne: esineja toogu välja see, mida kuulaja peab teada saama, jätku kõrvale see, mis antud olukorras pole tähtis. Kes üleliia tõestab, ei tõesta midagi, kes palju kõneleb, annab kuulajale vähe.

Iga ettekanne sisaldab ju andmeid, mis võimaldavad ka kuulajal enesel järeldusi teha. Ärgu niisuguste otsustuste juures väsitavalt kaua peatutagu.

Oleks vägagi kasulik, kui peetaks kinni lubatud ajamäärast ega venitataks ettekannet 2—4 korda pikemaks.

Võiks kaaluda ka küsimust, kas mitte ära jätta igapäevaseks saanud tõestusi sissejuhatuses, et esineja on ainus ja esimene selle ala meister. Piisaks, kui öeldaks, mida siiani on juba saavutatud ja mida esineja sellele juurde lisab või millise aspekti ta valis.

Kasulik oleks ära jätta ka parasiitsõnad: nagu ma juba ütlesin, tähendab, nõnda-ütelda jne. ning kommenteerivad laused selle kohta, kui vähe talle on sõnavõtuks aega antud. Miinimumini tuleks viia ka sõnade «konkreetne» ning «küsimus» ebaloogiline kasutamine.

See, mis siin on öeldud esinemistest, kehtib paraku ka kirjapandu kohta. Kui palju paberit kulutatakse paberivaesel ajal mahukate tööde kirjastamiseks! Enne nende käikulaskmist peaksid autorid ilmtingimata vee välja pigistama. Ärgu viidetagu asjatult lugeja aega, eriti tänapäeval, kus ökonoomsus on oluline nõue ka teaduslikule tööle vormi ja sisu andmisel.

Dots. E. LAUGASTE

Anekdootide õhtu

Neil, kes kogunesid ülikooli kohvikusse anekdootide õhtule, ei tulnud pettuda. Tunni aja jooksul kuuldi üle paarikümne anekdoodi. Žürii, eesotsas prof. V. Alttoaga, tunnistas parimaks vestjaks Mati Uessoni, ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilase, võistkondadest aga Ajaloo-Keeleteaduskonna. Võitjaid autasustati.

T. ÕUN

Palun mind vastu võtta TRÜ-sse

Sellist pealkirja kandis 15. märtsil Tallinnas toimunud kohtumine TRÜ teaduskondade ja Tallinna keskkoolide abiturientide vahel, mille organiseeris Bioloogia-Geograafiateaduskond. Ühingu «Teadus» kesklektooriumis tutvustasid õppimistingimusi H. Miidla Bioloogia-Geograafiateaduskonnast, K. Kudu ja E. Jürimäe Füüsika-Matemaatikateaduskonnast, K. Metsur Kehakultuuriteaduskonnast, üliõpilased: V. Katman Majandusteaduskonnast ja P.-E. Rummo Ajaloo-Keeleteaduskonnast. Abiturientidele demonstreeriti filmi «Spordipäev TRÜ-s» ja Hiiumaad tutvustavat lõiku TRÜ geograafiakateedris valmimisjärgus olevast filmist «Eesti loodus». Sooja vastuvõttu leidis geograafia-osakonna üliõpilase T. Kivimäe joonistatud diafilm «Oskar ehk rebane ja alma mater».

V. MUREL

POTTSEPAKEDER on küll tublisti vanem kui meie ajaarvamine, kuid hoolimata tehnilisest progressist pole ta tänini «pensionile» läinud. Tänu kunstikabineti juhatajale K. Põllule on nüüd ka ülikooli kunstihuvilistel võimalik valmistada nii mõnigi keraamiline vaas. Eks see ole hoopiski huvitavam, kui otsida meelepärast kunstifondi kaupluse riiulitelt.

KAIA RAAM valmistub saama kunstiajaloolaseks ja kes teab, võib-olla tuleb tal kunagi hinnata professionaalsete keraamikute töid. Sellepärast on eriti hea teada kasvõi natukenegi nende ametisaladusi. Mis sest, et mõned kunstikriitikud ütlevad: «Selleks, et munapudru maitsvust määrata, ei pea ise munema».

J. KEEVALLIKU foto ja tekst

Kas ainult vähesed kogemused?

Ülikooli komsomolikomitee laiendatud bürool 13. märtsil võeti luubi alla ideelis-poliitiline kasvatustöö Bioloogia-Geograafiateaduskonnas. Kuidas on planeeritud töö, et kujundada tulevastes kõrgema haridusega spetsialistides õige ellusuhtumine, — vastuse sellele küsimusele pidime saama teaduskonna komsomolisekretäri Eda Muuga aruandest. Ei tahaks öelda, et sõnavõtt oli läbi mõtlemata, vastupidi: kõik oli isegi korralikult paberile pandud. Ometi jäi midagi vajaka... Teema eeldas sügavat ja enesekriitilist analüüsi, kuid selle asemel pidi büroo kuulama võrdlemisi laialivalguvat aruannet teaduskonna komsomolitööst üldse. See tundus büroole kordamisena, sest 26. veebruaril kuulas TRÜ komsomolikomitee õppesektori aruannet, milles positiivselt märgiti ära Bioloogia-Geograafiateaduskonda. Me kõik teame, et selle teaduskonna üliõpilased sammuvad esirinnas ka spordiradadel. Tublid on rühmajuhid, kes töötavad Tartu koolides pioneeridega. Aga bürood huvitas seekord just ideelis-poliitiline kasvatustöö.

Sügisel jäi Bioloogia-Geograafiateaduskonna komsomolibüroosse kõigest kaks kogenud liiget, kes olid seda tööd teinud ka eelmisel aastal. Põhjalike muudatuste tulemusena tuli kõike alustada otsast peale. Ei saanud küllaldaseks pidada ka sekretäri üheaastast komsomolitöö kogemuste pagasit. Ja jälle kerkis päevakorda igivana probleem: ikka ei osata meil veel õigeid inimesi paigutada õigetele kohtadele. Pole näiteks loomulik, et I kursuse üliõpilased Liina Staub ja Mart Järve pandi kohe juhtima teaduskonna ideoloogilise töö sektorit. Peale selle usaldati L. Staubi hoolde ka poliitring.

Ülikooli komsomolikomitee on palju teinud, et levitada komsomolitöö kogemusi gruppides. Kahtlemata on neist seminaridest ja õppustest ka kasu olnud, kuid arusaadavalt ei suudeta ammendavalt käsitleda kõiki küsimusi, mis praktilises töös esile kerkivad. Pealegi ei suutnud teaduskonna komsomolibüroo viia grupiorganisaatoriteni kõike seda, mida Käärikul õpetati. Millal on aga E. Muuga ise pöördunud komiteesse abi saamiseks. Sekretäridest nähakse seal teda kõige vähem, kuigi komsomolikomitee liikmed pole oma abi kunagi keelanud. On igati tervitatav, et teaduskonna komsomolibürool on tihedad sidemed parteibürooga, kuid see ei vähenda komsomolikomitee osatähtsust.

Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilased on loengutel väga erinevates kohtades. See muidugi raskendab sidepidamist, kuid vabandavaks põhjuseks seda lugeda ei saa.

Teaduskonna komsomolitöös on palju positiivsetki. Nii kuulatakse üksikute kursuste aruandeid ja korraldatakse seminare grupiorganisaatoreile. Mitmekülgselt tutvustati ülikooliga I kursust. Suurt tähelepanu pööratakse õppedistsipliinile. Enamikus küsimustes on kursused ise võimelised objektiivselt otsustama. Võetakse osa ÜTÜ tööst, paranenud on pedagoogiline šeflustöö. Bioloogiaosakonna III kursus püüab tugevdada kollektiivi ühiste väljasõitude ja üritustega.

Kuid mööda ei saa minna ka vigadest. Selgus, et poliitinformatsioone pole olnudki, sest üliõpilased teadvat niigi?! Kas nad ikka tõesti teavad, seda kontrollis sügissemestril komsomoliprožektor... Üksikute üliõpilastega on peetud vestlusi poliitilistes küsimustes... ja see ongi kõik. On teada, et igav ajalehe ettelugemine on ammugi nurka visatud. Tähtis pole see, millises vormis me avardame üliõpilaste poliitilist silmaringi, vaid see, et üliõpilased teaksid, oleksid kursis meie elu sündmustega. Selgus, et nendega, kes siiski ei vaevu poliitiliste päevasündmustega kursis olema, pole midagi nimetamisväärset ette võetud. Veelgi enam: ei sekretär ega ka grupiorganisaatorid ei teagi, kes on need häbiplekid. Tubli, et lähemal ajal toimuvad viktoriinid jooksvatest päevasündmustest.

Gruppides pole arutatud ka neid kõige teravamaid küsimusi, mis kerkivad esile igapäevases töös. Probleemidest aga ei tohiks puudust tulla. Nii jäävadki lahendamata paljud kriitilised momendid ja siit saab alguse ka üliõpilase ükskõiksus. Aga kes siis veel peaks sellele vahele segama kui mitte komsomol?

Ka ÜLKNÜ liikmete juurdekasvu üle pole bioloogidel-geograafidel põhjust kiidelda. Kaks uut liiget semestri jooksul pole kuigi suur saavutus. Soovitusi NLKP liikmekandidaatidele pole antud. Juurdekasvu loodetakse ainult esimestelt kursustelt, sest teistega olevat olukord peaaegu lootusetu!? Edasi tuli aga päevavalgele, et tööd juurdekasvu alal pole organiseeritudki, see on jäetud kursuste sisemiseks asjaks. Ainult IV kursuse bioloogidega on sekretär ka ise püüdnud sel teemal rääkida, kuid puudu tulevat lähenemisoskusest!? Imelikuna tundub, et E. Muugal puudub endal täpne ülevaade juurdekasvu perspektiividest.

Põhjendamatult jäeti pooleli kommunistliku töö liikumise propageerimine. Teaduskonna tööplaanid ei vasta tegelikkusele, puudub kooskõla gruppide, teaduskonna ja ülikooli tööplaanide vahel. Vähe teaduskonna üliõpilasi võtab osa ÜET tööst, eriti ühiskondlik-poliitilistest erialadest. Millest tuleb see, et kursuse büroo liikmed ei tea, mis võeti tööplaani (näit. Aime Kuklas bioloogiaosakonna I kursuselt)?

Teaduskonna komsomolibüroo ei tööta sisuliselt, sest puuduvad konkreetsed otsused täpsete tähtaegadega. Sekretäril tuleks senisest tugevamini pidada sidet grupiorganisaatorite ja üliõpilastega ning mõista konkreetset olukorda kursustel.

Tahaks loota, et need juhtnöörid, mida teaduskonna büroo sai komsomolikomiteelt, aitavad neil oma tööd õigemini planeerida.

Puudused Bioloogia-Geograafiateaduskonna komsomolibüroo töös peaksid andma mõtlemist ka teistele komsomolibüroodele. Kas asi seisab siis tõesti ainult vähestes kogemustes?

T. ÕUNAPUU

Servus, kooliveli!

Võta vastu siirad tervitused üsja suurkooli lõpetanud noorelt spetsialistilt. Tuletad muidugi meelde minu seitsmeaastast töötaaži enne ülikooli ning muheled. Aga mis pidin mina ütlema, kui pärast diplomi kättesaamist rajooni haridusosakonda läksin, kus mind vastu võttis piimahabemes meeskodanik, tutvustas end kaadriosakonna juhatajana ning lausus: «Ah teie oletegi see noor spetsialist, kes meile suunati. Jaa... Võtke istet, ärge kartke...» Meenutasin oma paljast pealage ning pidin käratama: «Mis sa, kollanokk, piiksud», ent jõudsin veel keele hammaste vahele vajutada.

Siiski, vastu võeti päris viisakalt. Isegi korter anti, uues majas pealegi. Muidugi hakkasin kohe sügisel virgalt omandama kasulikke teadmisi, et minu täht pedagoogikapõllul sama heledalt särama lööks kui Sinu oma. Direktori soovitust mööda käisin staažikamate õpetajate tundides kogemusi omandamas. Nägin, et õpetajad jagunevad nagu ülikooli õppejõudki, kahte suurde gruppi. Ühed on need, kes keerulisi asju lihtsalt seletavad ning kelle tundides kõik ka kõige suuremale tainapeale selgeks saab. Tänu sellele positiivsele omadusele peetakse neid keskpärasteks või isegi andetuteks inimesteks, sest mis autoriteeti kujutab endast õpetaja, kelle jutust sa kõik aru saad, kes kõike valgustab lakooniliselt, ilma «veeta» ega hämmasta kolmanda klassi lapsi oma sügavate teadmistega küberneetikast.

Teise liigi moodustavad õpetajad, kes lihtsaid asju keeruliselt seletavad. Selle asemel, et ütelda «Kaks korda kaks on neli», pajatab ta: «Kui me peame võtma kaks mingisugust arvu, oletame, et arvu a ja arvu b, ning need omavahel korrutame, kusjuures mõlemate arvude vahele võime asetada võrdusmärgi, mis sisuliselt tähendab, et need kaks arvu on omavahel võrdsed, ning siis asetame nende kahe arvu asemele arvud «kaks». Võttes nüüd appi arvutuslükati ning leides sellel logaritmi arvust kaks, on meil lihtne liita sellele veel teine logaritm arvust kaks. Igaüks võib seega näha, et kahe arvu, antud juhul kahe korrutis iseendaga ehk kaks ruudus võrdub ligilähedaselt neljaga.»

Kui neljandas klassis nii õpetada, siis võib olla kindel, et juba kümnendas klassis oskavad õpilased ilma suuremate vigadeta kahekümne piirides liita ja lahutada ning on omandanud mõningaid teadmisi ka logaritmidest. Umbes sellist metoodikat kasutas meie matemaatikaõpetaja. Ta vallandati, sest lapsed peitsid ära arvutuslükati. Ilma selleta ei oska ta aga ükskordühte...

Teine meeldejääv isiksus meie kollektiivist on eesti keele õpetaja. See armas inimene suudaks edukalt asendada tervet hakiparve Jaani kiriku varemetes. Tarvitseb tal vaid õpetajate tuppa ilmuda, kui kõik kohad on korraga kädinat täis. Ta jõuab sind kahe sekundiga kolm korda tülitada, eriti kui mõne asja juures ametis oled. «Kes siis nii vihikuid parandab,» karjatas ta, kui nägi mind mõne töö juures liiga kaua pead murdvat. «Pange kaks sisse ja asi nudi».

Muidugi käidi mind esimestes tundides agaralt kontrollimas. Seesama eesti keele õpetaja avastas, et minu tundides puuduvat emotsionaalsus. Ohmi seadust seletades ei pühkinud ma ainsatki pisarat kuulsa teadlase nime mainides ega langenud kordagi härdusest põlvili tema geniaalsuse ees. Pole fassaadi ega tulevärki — seetõttu loeti tund igavaks. Muidugi heideti ette vähest näitlikustamist. Soovitati eeskuju võtta õppealajuhatajast. See viis kord läbi näidistunni, kuhu pool klassi näitlikke vahendeid kandis. Kuni seinad nendega katta jõuti, helises kell ja tund oli läbi. Mis sellest, et lapsed aine ise omandama pidid, näitlikustamist oli selle eest virnas. Juba õppealajuhatajat ennast tasus vaadata, kui ta kolme tabureti abil lae alla ronis ning värisevate põlvedega kikivarvule tõusis veel üht plakatit laearmatuuri külge riputama. Sellel oli kujutatud orangutangi puu otsas. Õpik, millest lapsed tarkused omal jõul kätte pidid saama, kõlbab kõigeks muuks, ainult mitte õppimiseks. Pagan teab, miks veel kahekümnenda sajandi kolmandal veerandil mõned autorid armastavad kirjutada kuuetolliseid väljaväänamata piibleid.

Tundub, et see ja mõnigi teine üpris eluline küsimus jäi meil metoodikat õppides vaatepiiri taha.

Aga nüüd hakkan vihikuid parandama.

VILLI

„Prožektoriga"...

(Algus lk-l 2)

fotoring pole seniajani jalgu alla saanud, on nõrk materiaal-tehniline baas ja ka kinokabineti töötajate ülekoormatus. Loodame, et neist raskustest õige pea üle saadakse.

Mõned üliõpilased on huvitatud auto-motoringist, kuid kaebavad, et vastu võetakse väheseid ja ainult ALMAVÜ liikmeid. Siin väike selgitus: ÜET auto-motoringis õppijad saavad auto-motoinstruktoriteks, ühiskondlikeks autoinspektoriteks — nii ongi ringi võtmisel eelistatud olukorras need, kellel eelteadmised autojuhtimisest on juba olemas. Nende saamiseks tuleks osa võtta üleülikoolilistest auto-mootorrattajuhi kursustest.

Ajaloo-osakonna III kursus

Kahekümne seitsmest nimekirjas olevast üliõpilasest õpib ÜET-s 26, kusjuures osa erialasid on juba omandatud, mõned üliõpilased aga töötavad kahel lisaalal korraga. Õppustel käiakse korrapäraselt. Niisiis — palju positiivset, millest tasuks eeskuju võtta.

Bioloogia-Geograafia-teaduskonna III kursus

Bioloogidest käivad ÜET loengutel regulaarselt ainult pooled. Ülejäänud on kas ringidesse registreerunud ja ei võta õppustest osa või on hoopis kõrvale jäänud (näit. V. Lall, S. Reimann, T. Sutt, R. Kask, A. Margna jt.).

Geograafide seas on pilt veidi lohutavam. Tööst ei võta osa M. Raudsepp (registreerus matkainstruktorite ringi) ja veel mõned, kes on algusest peale õppustest eemale jäänud.

Nagu näeme nendegi väheste andmete põhjal, on üldpilt rahutukstegev. Ei tohi unustada, et meile ei anta ÜET-s teadmisi mitte ainult meie endi tarbeks, vaid selleks, et neid instruktoritena teistele edasi anda.

Miks siis on ÜET tööst osavõtjate arv väiksemaks jäänud? Mitmed eespoolmainitud põhjendused on õige lapsikud. Paika ei pea ka see, et pole leitud eriala. ÜET-s töötab üle 20 eri õpperühma ja on ju päris traagika, kui üliõpilane ei leia nende hulgast ühtki, mis kuuluks tema huvide ringi. Samuti, mis on õppustest eemalejäämise põhjuseks pärast 1—2 loengu külastamist? Kui õppus pole huvitav, kui lootsite sealt leida midagi muud, **tuleb sellest rääkida, teha omapoolseid ettepanekuid,** mitte aga passiivselt kõrvale jääda.

Küsitlemisel saime ettepanekuid mõnede ringide töö parandamiseks. Avaldame nad:

*** parandada ekskursioonijuhtide ettevalmistamist; tihendada programmi ja korraldada praktilisi näitlikke ekskursioone;**

*** raamatukogunduse õpperühma kohta — kas on üldse mõtet ÜET-s õpetada raamatukogundust? Asjahuviliste ring on piiratud. Mitmed, kes ise on raamatukogudes töötanud, leiavad, et praegune tunniplaan (2×2 tundi nädalas) on liiga tihe. Kirjandusringi juhtide ja raamatukogu-hoidjate ettevalmistamise võiks ehk viia ühelt aastalt kahele;**

*** kõik ringid peaksid töötama regulaarselt;**

*** õppused ei tohiks olla loengutega ühel ajal (nagu näit. auto-motoringis);**

*** töö peaks olema rohkem praktilist laadi, näiteks ajalehe kirjasaatjate õppegrupis (seal on küll juba uus siht võetud, vahest siis suureneb ka koosolekutest osavõtt).**

Ettepanekud üksi ei aita. Olukord ÜET-s peab paranema ja «prožektor» ootab selleks teie kõigi abi.

Laupäeval ja pühapäeval TRÜ klubis

Homme kell 20 toimub TRÜ klubis kohtumisõhtu TALLINNA RIIKLIKU KONSERVATOORIUMI lavakunstikateedri üliõpilaste ja õppejõududega (V. Panso jt.). Kontsertosas esitatakse külalis'e poolt stseene ja katkendeid näidenditest, loetakse luuletusi jne.

Tants

*

Pühapäeval, 22. märtsi kell 20 on Rolf Schneideri näidendi

«MEES INGLISMAALT»

järjekordne etendus.

Tants.

Juhib Ajaloo-Keeleteaduskond

Kahe esimese ala, orienteerumis- ja murdmaajooksu järel oli teaduskondade paremusjärjestus järgmine:

1. Õigus-Majandusteaduskond — 0,574 punkti;

2. Bioloogia-Geograafiateaduskond — 0,564 punkti;

3. Ajaloo-Keeleteaduskond — 0,542 punkti;

4. Füüsika-Matemaatikateaduskond — 0,192 punkti;

5. Arstiteaduskond — 0,155 punkti.

Vahepeal on aset leidnud Tartu—Vorbuse, Tartu—Vellavere ja Tartu—Kääriku matkad ning möödunud ÜSK-i liikmemaksu tasumise tähtaeg.

Tartu—Vorbuse matkal käis üldse 681 üliõpilast ja õppejõudu. Kõige paremini oli matk organiseeritud Ajaloo-Keeleteaduskonnas (spordiorganisaator A. Lindeberg), ning neile arvestati 0,592 punkti. Järgnesid Füüsika-Matemaatikateaduskond 0,423, Õigus-Majandusteaduskond 0,249, Arstiteaduskond 0,118 ja Bioloogia-Geograafiateaduskond 0,100 punktiga.

Kursustest olid paremad geograafiaosakonna III, Õigusteaduskonna II, ajaloo-osakonna I ja IV kursus, kes kõik kogusid maksimaalse arvu punkte (1,000). Järgnesid võõrkeelte osakonna II ja ajaloo-osakonna III kursus.

Tartu—Vellavere matkal esindas ülikooli 514 inimest. Suhteliselt kõige arvukamalt oli väljas Õigus-Majandusteaduskond (spordiorganisaator E. Hansumäe), mille eest saadi 0,606 punkti. Järgnesid Ajaloo-Keeleteaduskond (0,389), Bioloogia-Geograafiateaduskond (0,389), Füüsika-Matemaatikateaduskond (0,377) ja Arstiteaduskond (0,171).

Ei saa rahule jääda Arstiteaduskonnaga (spordiorganisaator J. Õpik), kus osavõtu protsent oli märksa väiksem kui teistes teaduskondades. Kursustest olid agaramad Majandusteaduskonna II kursus 1,5 punktiga, Õigusteaduskonna II kursus 1,425 punktiga ja ajaloo-osakonna III kursus 1,333 punktiga.

Tartu—Kääriku matkal käis 218 üliõpilast. Siin oli punktide seis niisugune: Õigus-Majandusteaduskond (0,351), Bioloogia-Geograafiateaduskond (0,276), Füüsika-Matemaatikateaduskond (0,216), Ajaloo-Keeleteaduskond (0,185) ja Arstiteaduskond (0,103).

Majandusteaduskonna II kursus sai 1,777, geograafiaosakonna III kursus 1,167 ja Õigusteaduskonna II kursus 1,100 punkti.

Enne kevadist orienteerumis- ja murdmaajooksu on juhtpositsioonil Ajaloo-Keeleteaduskond 2,633 punktiga. Järgnevad Õigus-Majandusteaduskond (2,224), Bioloogia-Geograafiateaduskond (1,840), Füüsika-Matemaatikateaduskond (1,411) ja Arstiteaduskond (0,775).

Parimad kursused on Õigusteaduskonna II kursus (6,342), geograafiaosakonna III kursus (6,264), Majandusteaduskonna II kursus (5,718) ja ajaloo-osakonna III kursus (5,202).

T. SAK

Esimene lõikus

Heast küljest näitasid end TRÜ Spordiklubi kergejõustikuased ENSV talvistel meistrivõistlustel Tallinnas. Kuigi rida paremaid — V. Maremäe, M. Paama ja T. Savi — jäid haiguse tõttu eemale, saavutati võistkondlikus arvestuses kindel esikoht. Kahekümne kolmest kavas olnud alast võideti meistritiitel kümnel.

Kahekordseks meistriks tulid K. Metsur ja R. Aun. Esimene tegi kettaheites väga hea 53.43 (oli esimene ka kuulitõukes), teine oli ettearvatult parim kuuevõistluses, üllatuslikult aga ka kõrgushüppes 1.90-ga.

Suveräänsed võitjad olid I. Helari kuulitõukes (14.11) ja V. Põldsam hoota odaviskes (35.28). Esimese kolme hulka tulid veel H. Tamm kuulitõukes (II — 12.92) ja T. Tiitus kettaheites (III — 41.43) ning kuuevõistluses.

Kui heitealadele võis loota, siis jooksudes-hüpetes polnud optimismiks reaalset alust. Ei saa ju meie sportlaste harjutamistingimusi kuidagi võrrelda pealinlaste omadega — muldpõrandaga hall tähendab palju. Võistluste käigus kaalus aga selle kõrgele üles hoopis tähtsam tegur — meie võistlejate ilmselt hoolikam treeningusse suhtumine. Ülikooli tütarlapsed tegid jooksudes ja kaugushüppes «puhta töö», võites kõik medalid.

Nelikvõiduga lõppes naiste 60 m jooks, kus H. Kalamile (7,9) järgnesid H. Mägi (7,9), M. Matikainen ja S. Keres, ning kaugushüpe, mille võitis E. Rampe H. Kalami, H. Mäe ja H. Kaalepi ees. 60 m tõkkejooksu auhinnalised kohad jaotasid samad tütarlapsed omavahel järgmiselt: I — H. Kaalep (9,3), II — H. Kalam (9,4), III H. Mägi (9,6).

Meeste kaugushüppes ei olnud noorest tallinlasest T. Lepikust (7.06) veel konkurenti P. Kivisele (7.19) ja E. Akkelile (7.17).

Talvise külvi esimene lõikus on paljulubav. Jääme ootama kevadet.

P. LASS

Uut teatmekirjandust TRÜ Teaduslikus Raamatukogus

Eesti kirjandus, kirjandusteadus ja kriitika. 1959—1962. Bibliograafia. Tallinn 1963. 360 lk., 7 tab.

Pädagogische Literatur. Neuerwerbungen 1959—1962. Potsdam 1963. 136 lk.

Pädagogische Enzyklopädie. Bd. 1—2. Berlin 1963. 1078 lk.

Pathology and physiology of burns. 1942—1951. An annotated bibliography. Washington 1952. 107 lk.

Социалистический реализм — главная линия развития советской литературы. Рекомендательный указатель литературы. Ленинград 1963. 61 lk.

Новейшая история. Аннотированный указатель литературы для учителей средней школы. Москва 1963. 171 lk.

Литература на языках стран Азии и Африки. Аннотированный каталог новых поступлений (в библиотеках Академии Наук СССР) (Физико-математические естественные и технические науки). 1960—1961. Ленинград 1963. 75 lk.

Женщины и дети в СССР. Статистический сборник. Изд. 2-е. Москва 1963. 203 lk.

Санитарная статистика. Библиография советской литературы 1918—1960 гг. Москва 1963. 359 lk.

Улицы Москвы. Справочник. По состоянию на 1 сентября 1963 г. Москва 1964 г. 478 lk.

Словарь сокращений русского языка. 12500 сокращений. Москва 1963. 486 lk.

А. ВАТМАН, Е. ГУРЬЕВА, Сборник упражнений по современному русскому языку I. 56 lk.

СБОРНИК РУКОВОДСТВ К ПРАКТИЧЕСКИМ ЗАНЯТИЯМ ПО ОБЩЕЙ ФИЗИКЕ I. Механика и молекулярная физика. 102 lk.

Бюллетень международных научных съездов, конференций и конгрессов на 1964 год. 1963, № 1—4.

TEADAANNE

Vene osakondade üliõpilastele toimub Ühiskondlike Erialade Teaduskonna ajalehe kirjasaatjate osakonna esimene õppus neljapäeval, 26. märtsil kell 16.30 keemiahoone ringauditooriumis.

26 марта в 16.30 состоится в большой авдитории химического корпуса **первое занятие журналистов-корреспондентов** факультета общественных специальностей для студентов русских потоков.

MÄRTSIPAIKESES

Oi, oi! Termomeetri triip ronib aina ülespoole. Juba on nullil, nüüd läheb üle selle ja jääb peatuma +3° juures. Lumi sulab, vesi vuliseb. Tähtvere pargi raagus kaskede kohal kogub pehme tuul suviselt sinisesse taevasse äikeselisi pilvi. Õnneks paiskub sealt vaid paar peotäit raketeri. Ent seegi paneb suusatajad ohkama: «Nii pole nädala pärast lumeraasugi!»

ÜSK-i juhtijad ilmselt uskusid talvetaati, sest märts pole lehekuu. Ja 25-kraadine külm panigi sulavetele prundi ette. Ainult üksikud kahtlejad jätsid nimed Tartu—Kääriku matkaks kirja panemata.

Laupäeva hommikul seisis peahoone ees 310 inimest. Õppeprorektor sm. K. Püss saatis matkajad pikale teele. Linnaserval pandi suusad alla.

Märtsipäike tõusis üha kõrgemale, hajutas külma uduvine ja pani lume eredalt sätendama. Lumekoorik krabises suuskade all, ilm näis värske ja ere.

Pangodil vaeti määrdeks kasutatud «Temp-E» ja «Adux-5» omadusi. Võrdlus tuli siiski eesti keemikute kahjuks, sest «Adux» seisis halvemini all.

Rajameistrid olid Otepää mägise ala suuremaid kupleid targu vältinud, kuid salakaval kooriklumi nõudis ikkagi ohvreid. Mõnelt röövis ta suusanina, mõni aga sai ka valusaid mükse.

Juba kell 17 võis ankrumees, suusatreener O. Allikas teatada, et rada on puhas, ainult 10 matkajat istuvat Otepää kohvikus.

Õhtul tänati sm. A. Kivistikku suurepärase raja eest, tantsiti ja arvutati kokku matkal joodud tee hulka.

Pühapäeval käisid paljud president U. K. Kekkoneni rajal, entusiastid sõitsid aga Kuutsemäele.

Lõuna paiku saabusid bussid. Viisid kuuenda kursuse arste puhkelaagrisse ja tõid matkajad kaunilt lumiselt Käärikult paljakssulanud tänavatega Tartusse.

A. PAUT

Üliõpilaste tervis

Viimastel aastatel on märgatavalt kasvanud üliõpilaste arv, kes oma nõrga tervisliku seisundi tõttu kuuluvad meditsiinilistesse erigruppidesse. Suur on ka üliõpilaste arv, kes tervisehäirete tõttu on vabastatud kehalise kasvatuse tundidest. Nimetatud arvud on kasvanud esmajoones seepärast, et viimastel aastatel on TRÜ-sse vastu võetud arvukalt noori tõsiste terviseriketega. Nähtavasti on siin üheks teguriks fakt, et praeguste ülikooliastujate lapsepõlveaastad langevad Suure Isamaasõja ja sellele järgnenud taastamisperioodi raskesse ajajärku. Suur on haigestumiste arv ka ülikoolis õppimise ajal. Ei ole kahtlust, et siin on üheks süüdlaseks elu- ja töörežiimi põhiliste nõuete ignoreerimine paljude üliõpilaste poolt. Hiljutine ühiselamute kontrollimine näitas, et paljudes tubades ei peeta kinni öörahu kohta kehtestatud nõuetest. Hommikul tõustakse nii hilja, et ei jõuta korralikult pestagi, rääkimata söömisest ja hommikvõimlemisest. Tunniplaanid on sageli koostatud nii, et puudub võimalus lõunasöögiks, või seda tuleb teha õppedistsipliini rikkumise hinnaga. Kehalisest kasvatusest süstemaatiliselt osavõtvate üliõpilaste arv kahanes järsult seoses kehalise kasvatuse arvestuste likvideerimisega kolmandal ja neljandal kursusel. Kasvab suitsetajate arv, eriti tütarlaste hulgas.

Loetletud faktid tingisid selle küsimuse võtmise TRÜ parteikomitee koosolekute päevakorda. TRÜ parteikomitee lahtisel koosolekul 13. aprillil kuulatakse ära Arstiteaduskonna dekaani dots. J. Saarma ettekanne teemal «TRÜ üliõpilaste tervislikust seisundist ja abinõudest selle parandamiseks». Küsimuse ettevalmistamiseks moodustati komisjon, kuhu kuulub Arstiteaduskonna õppejõudude kõrval esindajaid Kehakultuuriteaduskonnast, TRÜ komsomolikomiteest ja ametiühingukomiteest. Küsimuse paremaks ettevalmistamiseks, kõikide üliõpilaste tervist kahjustavate faktorite väljaselgitamiseks ning otstarbekate vastuabinõude leidmiseks on vajalik kogu TRÜ kollektiivi aktiivne osavõtt küsimuse arutamisest. TRÜ parteikomitee palub kõiki üliõpilasi, õppejõude ja teenistujaid aktiivselt avaldada oma arvamust ja teha konkreetseid ettepanekuid üliõpilaste tervisliku seisundi parandamiseks, õige elu- ja töörežiimi väljakujundamiseks meie kollektiivis. Selleks, et kollektiivi arvamused ja ettepanekud kajastuksid ettevalmistatavas otsuseprojektis, palub komisjon esitada materjalid kirjalikult TRÜ parteikomiteesse hiljemalt 6. aprilliks. Vastavasisuliste materjalide avaldamisega on nõus ka TRÜ ajalehe toimetus.

J. UNGER,
TRÜ parteikomitee liige

Kaasistujad on valitud

Nagu avalikkusele teada, algas juba ammu kinniste uste taga «kohtuprotsess» kindral de Gaulle'i üle. Kasutades võimalust kaasistujaid ja kõige tühisematel põhjustel tagasi lükata, on kaitsjal õnnestunud protsessi venitada. Nii toimub kohtu esimene avalik istung aprilli esimestel päevadel. Et reaktsioon võib süüdistajate vastu kasutada terroristlikke abinõusid, on valitud istungi pidamiseks üliõpilaste poolt kõige harvemini külastatav koht — TRÜ klubi (nimelt selleks, et vältida asjatuid ohvreid).

Jälgige erireklaami!

Rahvusvaheliste suhete ringi juhatus

KOHTUMINE «NOORTE HÄÄLE» ESINDAJATEGA

Teisipäeval, 24. märtsil kell 19 toimub peahoone 3. auditooriumis üliõpilaste ja «Noorte Hääle» esindajate kohtumine.

Tulge ja öelge, mida arvate teie noorte lehest.

AMETIÜHINGU-AKTIIVILE

Täna kell 15 toimub keemiahoone ringauditooriumis ametiühinguaktiivi kooli õppus teemal «TÖÖSEADUSANDLUSEST NING SOTSIAALKINDLUSTUSE KOMISJONI TÖÖST JA ÜLESANNETEST».

Lektor sm. Bergson Tallinnast. Osa võtta kõigil ametiühingu rühmaorganisaatoritel, sotsiaalkindlustuse komisjonil, delegaatidel ning teaduskondade elamuheaolu sektorite liikmetel.

KÄÄRIKULE!

Väljasõit KÄÄRIKU MÄNGUDELE on pühapäeval, 22. märtsil kell 13 Kingissepa tn. võimla eest.

AGITPUNKTIS NR. 8

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46), vestleb teisipäeval, 24. märtsil kell 19 TRÜ õppejõud U. Polisinski teemal «Kommunism ja töötajate aeg».

Demonsteeritakse filmi «Salom Bahor».

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik numbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2340. MB-00366.

Raamatupalat

Tervetuloa!

Tartusse saabusid 25 Helsingi Ülikooli üliõpilast, kes tulid külla meie Ajaloo-Keeleteaduskonna perele. Nad tutvuvad soome-ugri kateedri tööga, kuulavad loenguid, võtavad osa ÜTÜ eesti keele sektsiooni tööst ja kohtuvad üliõpilastega rahvaste sõpruse klubis.

Eile õhtul viibisid külalised ÜTÜ XIX konverentsi puhul korraldatud sõprusõhtul.

Uue hooga

Möödunud suvel olid iidse Taali lossi toad elupaigaks teoröömsatele Tartu üliõpilastele.

Suvel oli Pärnu joe kaldail väga tore. Meile meeldis seal. Tegime hulga tööd — kaevasime kraave, raiusime võsa. Kivipõllul saime tuule alla mitmesajakilogrammilistele kivimürakatelegi.

Vabal ajal lõime käed kulge ka Taali lossi ümbruse korrastamisel ja looduskaitsealuse pargi puhastamisel. Õhtuti kohtusime tulistes pallilahingutes näidissovhoosi noortega.

Sel suvel oodatakse jälle meie töökaid käsi, alati reibast ja optimistlikku ellusuhtumist nii põhjamaise Eesti kui tulipäikeselise Kasahstani avaratel töötandritel.

Uue hooga tööle, TRÜ üliõpilased!

O. LUTSU õhtu

22. märtsil toimus meie klubis Oskar Lutsule pühendatud kirjandusõhtu. Kirjaniku elust ja loomingust rääkis K. Koger. Prof. J. V. Veski meenutas isiklikke kokkupuutumisi O. Lutsuga.

Katkendeid Tootsi-lugude dramatiseeringutest esitasid «Vanemuise» ja Tallinna Draamateatri näitlejad. Eriti soojalt võeti vastu noore Kiire nimeotsimise stseen, mille esitasid eesti teatrilava esimene Toots (Mari Möldre) ja viimane Kiir (Ervin Abel).

Õhtu meeldis.

H. RATNIK

Küsige — vastame

«Tahan palju teada,» ütleb üliõpilane, kes tunneb huvi NLKP ajaloo, tegevuse ja poliitika vastu nii minevikus, olevikus kui ka tänapäeval, ning võtab kinulasti osa NLKP ajaloo ringi järjekordsest koosolekust 7. aprillil kell 19 auditooriumis 18 (ühiskonnateaduste majas).

Arutame ka rahvusvahelise kommunistliku liikumise probleeme. Et igale küsimusele saaks anda ammendava vastuse, palume esitada küsimused NLKP ajaloo kateedrisse hiljemalt 4. aprilliks.

Ringi juhatus

TÄNA

hommikul jõudis Tartusse kaks vagunitäit leedu tudengeid — pikemalt kontserdimatkalt läbi Leedu, Valgevene, Vene NFSV, Eesti ja Läti pöördub tagasi Leedu NSV teeneline koorikollektiiv, Vilniuse Riikliku Ülikooli Akadeemiline Üliõpilaskoor. Tartlastega seob seda kollektiivi juba pikaajaline sõprus varasemate külaskäikude ja eriti üliõpilaslaulupidude päevilt. Viimane kohtumine oli leedulastega aga vähem kui kaks nädalat tagasi, kui Tartü Üliõpilasmeeskoor oma kontserdireisil esines 15. märtsil Vilniuse Riikliku Ülikooli aulas.

Täna kell 19.30 on TRÜ aulas külaliste

kontsert.

Koori juhatab Leedu NSV teeneline kunstitegelane Pranas Sližys. Kava on koostatud vennasrahvaste ja rahvademokraatiamaade lauludest. Piletid on müügil TRÜ peahoones kella 11—14 ja 17—19-ni.

Ootame rohkearvulist osavõttu!

„Tänapäeva Ladina-Ameerika"

TÄNA kell 15.45 toimub ühiskonnateaduste hoones (aud. 19) sarja «Maailma kaardi ees» järjekordne loeng teemal «Tänapäeva Ladina-Ameerika».

ÜTÜ KONVERENTS on alanud

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu ligi 1600-liikmelisest perest esineb XIX konverentsil 200 teadusliku ettekandega üle 400 üliõpilase. Eelmisest konverentsist möödunud aasta jooksul on noored teadlased tihedas koostöös õppejõududega teinud tõhusat tööd meie ülikooli ees seisvate teaduslike probleemide lahendamisel. Kuid oluline pole mitte ainult teadusliku töö maht, vaid ka kasvatustöö, agitatsioon. ÜTÜ liikmete hulgas on palju tõelisi entusiaste, kes kirglikult ja innustavalt mõjustavad nooremaid, alles ülikooli astunud noori tegelema teadusega. Nii praeguste konverentsist osavõtjate kui ka rohkearvuliste veteranide seas on küllalt raudse tahtejõu ja töövõimega inimesi, kes on esinenud vähemalt 4 aastat järjest konverentsidel ja kirjutanud ka niisama palju võistlustöid. Järgimine parimatele eeskujudele on stiimuliks ÜTÜ-s töötamisel. Selle tõttu väheneb ka mittesihikindlate üliõpilaste hulk, kes vahetavad korduvalt teaduslikke ringe ja lõppkokkuvõttes ei võta osa ühestki konverentsist.

TRÜ Üliõpilaste Teadusliku Ühingu nõukogu tervitab palavalt kõiki XIX konverentsist osavõtjaid!

L. ALLIKMETS,
ÜTÜ nõukogu esimees

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 27. märtsil 1964

Nr. 9 (584)
XVII aastakäik

Nagu Ivar Siimoni brigaad

Möödas on veel üks töörohke talv, lõpule jõuab õppeaasta. Palju tõelist loomingut on olnud meie igapäevases töös. Ees on puhkust tõotav suvi. Puhkus ei ole oleleminе — seda teavad meie kommunistlikud noored juba ammu. Aastaid lahkub tudeng kevaditi alma materist suunaga Narva Balti Soojuselektrijaama, Sirgalasse jt. töökohtadele. Töökäsi on ehitustele hädasti vaja. Ja head füüsilist pingutust on vaja ka meile, üliõpilastele, et puhata vaimsest tööst. Veelgi enam on meil vaja elu vahetult tundma õppida, karastada end raskustes, et elu meid pärast ülikooli lõpetamist esimese tuulepuhanguga ümber ei lükkaks.

Suvetöö lühikese kuuga jõuab töötada vahel üle 10 tunni päevas, nagu tehti seda möödunud aastal Toris jm. Tuleb murda piike vana tardunud ellusuhtumisega, nagu seda tehti Tartus. Tahaks, et meie komsomol väärikalt tuleks välja sellest eluproovist ega laskuks virisemise teele, nagu vahel on juhtunud. Noorus eeldab võitlejavaimu. Olgem siis võitlejad ka suvel tööl olles. Teeme tööd nii, nagu tegi Ivar Siimoni brigaad Narvas.

Aastaid on suvetöödel olnud meie puuduseks staapide nõrk töö ja oskamatus juhtida gruppe. Sel aastal me staape ei moodusta, vaid objektidel hakkavad tööle komsomolibürood. Nii et iga kommunistlik noor võib pöörduda büroo poole ja nõuda küsimuste kohest lahendamist.

Esimeseks ülesandeks on meil muidugi töö, kuid seda on ju nii pikast suvepäevast tavaliselt ainult kaheksa tundi. Ülejäänud aega tahaks sel aastal ära kasutada ratsionaalsemalt kui eelnevatel aastatel. Tuleks elustada eelkõige traditsioon, mis sai alguse möödunud sajandil. Carl Robert Jakobson ja paljud teised olid eelkõige rahvavalgustajad. Nad viisid tarkust rahva sekka. Kahjuks unustame meie vahel selle, et rahvas saatis meid alma materisse endale valgust — homset tooma. Palju me tunneme tööinimest, tunneme tema rõõme ja muresid? Kuidas ise tahame ehitada homset, tundmata küllaldaselt tänast?

Kuid ega endagi sirgumist ja tugevnemist tohi unustada. Ujumisvõistlused Toris, diskussioonid Gorki-nimelises kolhooosis suvetööde mõtte üle, pühapäevad Pärnu rannas, jalgsimatkad Karksi mägedes, laagriõhtud leningradlastega Narvas — kõike seda parimat püüame teha sellel suvel veelgi paremini. Kogu oma elu peame laagris ise huvitavaks tegema, nii et oleks, mida meenutada. Ja tõesti igaühel, kes on viibinud suvetöödel, tuleb kindlasti silme ette palju häid mälestusi inimestest. Ärgem siis unustagem, et töötame koos inimestega ja nende heaks. Nii et vahel tuleb loobuda ka oma huvidest, nagu tegi seda möödunud aastal keemiaosakonna IV kursus, loobudes mõnudest Munamäe ääres ja minnes Laeva lähedale sovhoosi, kus tuli tõsist tööd teha. Üldse on meil juba traditsioonilselt gruppe, kes töötavad suvel ilma tasuta. Peame sellelgi aastal kaaluma, kas leitte mõnedel objektidel panna raha ühisesse laekasse, et hiljem sooritada ekskursioon Leningradi, Moskvasse või mujale.

Lõpuks mõni sõna objektide iseloomust. Tähtsamateks on: uudismaa, Balti Soojuselektrijaam ja Kohtla-Järve keemiatehas. Uudismaale sõitjate grupi komplekteerib komsomolikomitee. Teistele objektidele soovitaksime sõita eriti nooremate kursuste üliõpilastel. «Ükskord tuleb kindlasti olla suurehituse!» — neid sõnu kuuled peaaegu alati lõpetajate suust, kui vestled suvetöödest. Suurehituse pulss, inimesed — kõik see on kordumatu.

Praegu soovime kõigile jõudu ja energiat kevadeks! Kuid ega suvigi kaugel ole, nii et jõudu tööle!

ELKNÜ TRÜ Komitee

Слушаем музыку

Каждый понедельник, в 17 часов, мы собираемся в студенческом кафе на 1—1½ часа и слушаем музыку в грамзаписи. Наша программа: крупнейшие западно-европейские композиторы XVIII—XIX веков. Мы уже слушали музыку Генделя, Баха, Глюка. Впереди концерты Гайдна, Моцарта, Бетховена, Вебера, Шуберта и других. Первая программа предусматривает знакомство с творчеством более 20 композиторов.

Приходите к нам по понедельникам!

Kuulame muusikat

Igal esmaspäeval koguneme kell 17 üliõpilaskohvikusse, et kuulata grammofoniplaatidelt tund kuni poolteist muusikat. Meie programm: suurimaid Lääne-Euroopa heliloojaid XVII—XIX sajandist.

Kuulasime juba Händeli, Bachi ja Glucki helitöid. Kavas on Haydni, Mozarti, Beethoveni, Weberi, Schuberti ja teiste meistrite loomingut. Esimene programm tutvustab rohkem kui kahtekümmend heliloojat.

Veel rohkem seisab ees

● ÜTÜ tööst Bioloogia-Geograafiateaduskonnas ●

BIOLOOGIDE hulgas võidavad üha suuremat pinda piiripealsed teadused: biokeema, biofüüsika, biomeetria jt., mis võimaldavad mõista orgaanilise elu kõige keerulisemaid protsesse.

TAIMEFÜSIOLOOGIARINGI üliõpilased töötavad probleemide kallal, mis haaravad puittaimede külmakindlust ning vegetatsiooni- ja puhkeperioodil toimuvaid protsesse taimedes. Praegu on ringi perel suursündmus: külla sõitis Kiievi Põllumajanduse Akadeemia professor akadeemik Lebedev, kes valgustab oma loengutsüklis (20. märtsist kuni 20. aprillini) kõige uuemaid saavutusi taimede fotosünteesi uurimise alal. Külalisi on saabunud esinema ka ÜTÜ konverentsile.

ÜLIÕPILASED zooloogiaringist tegelevad Eesti NSV veekogude ja veeorganismide uurimisega kalamajanduse arendamise eesmärgil. Aspirant J. Keskpaiga juhendamisel selgitavad üliõpilased E. Kumari ja A. Laidna lindude rändefüsioloogia mehhanismi. Seda teemat arendatakse NSV Liidus veel vaid Leningradis ja Rõbatši Ornitoloogiajaamas. Bioloogiakandidaat H. Lingi juhendamisel uuritakse Eesti NSV faunat, selle geneesi ja rekonstruktsiooni. Alates 1958. aastast on kateedri töö teemaks olnud «Balti vabariikide antropoloogia». Professor J. Auli juhendamisel selgitatakse õpilaste füüsilise arengu hindamise teoreetilisi aluseid. Üliõpilane A. Virma, kes on juba kogunud ulatusliku materjali, sõidab aprilli lõpus Užgorodi Riikliku Ülikooli teaduslikule konverentsile.

BOTAANIKUTE töö on mitmekülgne: alates mikroskoopilistest uurimustest laboratooriumis ja lõpetades kaugete ekspeditsioonidega Siberisse, Kesk-Aasiasse, Kaukaasiasse. Juba teist aastat tegeleb H. Tamm Karaganda oblasti taimkatte uurimisega. Aktiivselt löövad ringi tööle kaasa I kursuse botaanikud «kapilehe» toimetamisega ja osavõtuga konverentsist (K. Lang, A. Lõhmus jt.).

OSAKONNA võimekamaid, kuid ühtlasi nooremaid ringe on geneetikaring. Kaasaegse geneetika valdkonnas tehtud avastused ja probleemid huvitavad paljude erialade üliõpilasi. Elavat huvi tunnevad selle töö vastu arstid. Hiljuti toimus ühine koosolek teemal «Meditsiinilisest geneetikast» (ettekandega esines A. Mikelsaar Arstiteaduskonna V kursuselt).

PINGELINE on geograafide töö. Jätkatakse uurimusi Eesti NSV ürgorgude geomorfoloogia alal. Majandusgeograafia sektsiooni üliõpilased teevad kokkuvõtteid Elva linna komplekssest majandusgeograafilisest uurimisest, mille tulemusena antakse aasta lõpuks välja teatmeteos Elva linna kohta. Hüdroloogid tõlkisid emakeelde rahvusvahelise hüdroloogia-alase sõnaraamatu. Selle ringi liige T. Liblik esineb aga Moskva Riikliku Ülikooli teaduslikul konverentsil.

Palju on tehtud, kuid veel rohkem seisab ees. Käesolev konverents näitab aga kõige ilmekamalt, missugune samm on edasi astutud.

H. POST,
Bioloogia-Geograafiateaduskonna ÜTÜ nõukogu esimees

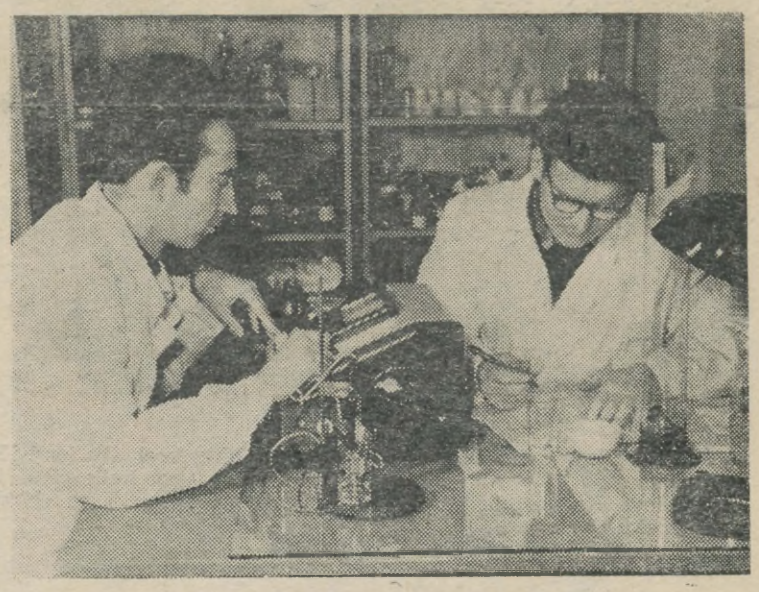

SISUKAD PÄEVAD

Piltidel näeme bioloogiaosakonna üliõpilasi laboratooriumis teaduse saladusteni tungimas. T. Sutil ja T. Tammel (ülal) on käsil nukleiinhapete preparaatide pH määramine, T. Vardja (paremal) uurib ligniinisisaldust õunapuuvõrsetes.

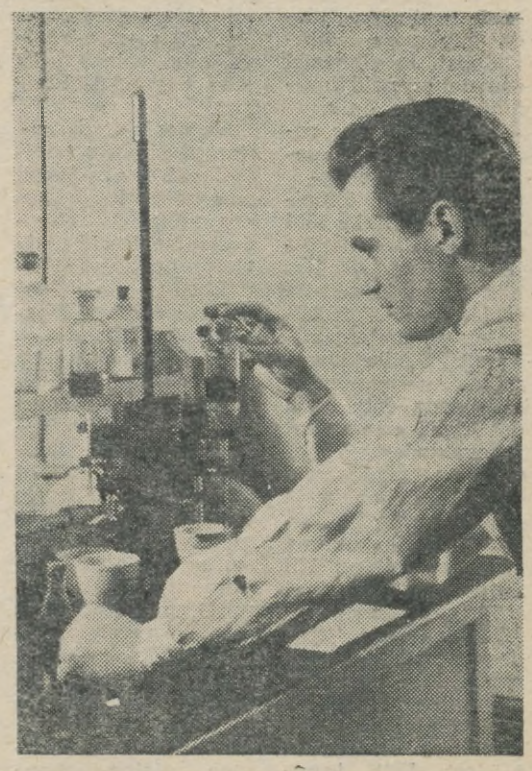

EKP TRÜ Komitees

Ülikooli parteikomitee 23. märtsi istungil arutati komsomoliorganisatsiooni parteilist juhtimist Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. Aruande esitas teaduskonna parteibüroo sekretär Ü. Haldna.

Nagu selgus küsimuse arutamise käigus ja märgiti ka vastuvõetud otsuses, on olukord komsomoliorganisatsiooni parteilise juhtimise osas Füüsika-Matemaatikateaduskonnas ebarahuldav. Teaduskonna parteibüroo on selle vastutusrikka ülesande jätnud täiesti osakondade parteigruppide hooleks, kuid nii keemia- kui ka füüsikaosakonna parteigrupid on seni lubamatult alahinnanud noorte suunamise ja abistamise tähtsust (mõnevõrra parem on olukord matemaatikaosakonnas).

Valdav enamik kateedritest on jäänud täiesti kõrvale noorte hulgas tehtava kasvatustöö abistamisest. Samuti ei ole vajalikult suunatud kursusi juhendavaid õppejõude, mistõttu nende osa noorte juhendamisel ning vajaduse puhul abistamisel on veel enam kui tagasihoidlik. Ei saa leppida nii teaduskonna kommunistide kui ka kursusi juhendavate õppejõudude vastutamatusega osakondades ja neile kinnistatud kursustel valitseva olukorra eest.

Tingituna sellest, et teaduskonna kommunistide hulgas esineb vääralt alahindavat suhtumist nii komsomoli kui ka üldse kasvatustöösse üliõpilaste hulgas, on teaduskonnas viimasel ajal olnud väga väikene komsomoli- ja parteiridade kasv, seda eeskätt just üliõpilaste hulgast. Nii on teaduskonnas rohkesti kommuniste, kes pole juba aastate jooksul valmistanud ette mitte ühtegi seltsimeest partei liikmekandidaadiks ega andnud ka kellelegi soovitust partei ridadesse astumiseks.

Vastuvõetud otsuses kohustas ülikooli parteikomitee Füüsika-Matemaatikateaduskonna kommuniste otsustavalt parandama tööd komsomoliorganisatsiooni parteilisel juhtimisel, eelkõige aga tugevdama kommunistide isiklikku kontakti komsomoliaktiivi ja üldse üliõpilastega.

Samal istungil arutati ka ülikooli parteiorganisatsiooni struktuurilist ümberkorraldamist. Nii moodustatakse partei-algorganisatsioonid mitmetes osakondades, parteigrupid aga reas kateedrites ning kursustel.

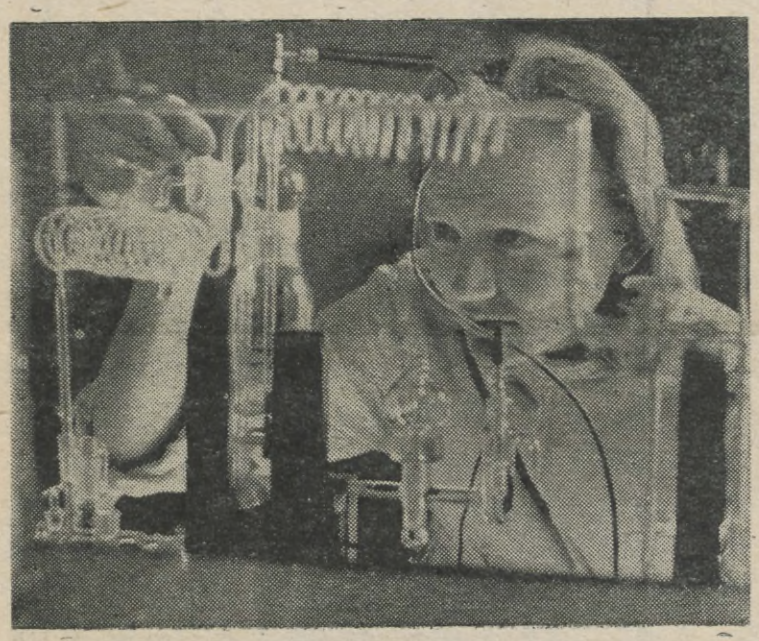

Õige pea on diplomitööde kaitsmise aeg ning veel üks lend lõpetanuid saab lähetuskirjad. Seniks aga tuleb veel hulk kibekiireid päevi. Ka keemik Kai Kabinil. Tema töö teemaks on «Nikli pinnaoleku uurimine».

Võisteldi keeleosavuses

Viimastel päevadel on Tartu Riikliku Ülikooli peahoones silma hakanud uusi nägusid — natuke aremaid, et neid üliõpilasteks pidada. Kevadine koolivaheaeg on kui loodud selleks, et kauge maa takka kokku tulla ja sellel või teisel pinnal omataolistega jõudu proovida. Miks alati spordihallis või suusarajal, käeosavuses või jalgade väleduses, miks mitte keeleosavuses?

24. III lõppeski I ülevabariigiline emakeele olümpiaad, mille peaorganiseerijaks olid Haridusministeerium ja TRÜ eesti keele kateeder. Selle esimene voor, iseseisev keeleline uurimus, alustati juba 1963. a. novembris ja andis 50 teaduslikku katsetust vabariigi eri paikadest, teemadel «Meie klassi kõnekeel», «Minu kodumurrak» ja «Ühe ajalehe keelest». Teine voor, mis Haridusministeeriumi korraldusega oli kohustuslik kõigile 10. ja 11. klasside õpilastele, sisaldas mitmesuguseid foneetika-grammatika-sõnavara ülesandeid. Kokkutulnud tööd andsid keeletundmise poolest väga kirju pildi meie koolidest: 2 viga kuni 50 (!) viga kooli kõige paremalt.

Kahe esimese vooru põhjal määras komisjon III etapist osavõtjad, kelleks olid 25 keeleosavamat lõppklasside õpilast 17 koolist, enamasti igast koolist 1, aga Tallinna X Keskkoolist 3 ja Viljandist koguni 4.

Viimane jõuproov, mis algas 24. III kell 11, sisaldas mitmesuguseid nuputamisülesandeid — puhtgrammatilisi, sõnavaralisi, stiililisi, ortograafilisi, esitatud kas kirjalikult või kuuldeliselt, magnetofonilt helistuudiost. Järgmisel päeval kell 15 kuulutas hindamiskomisjon TRÜ nõukogu saalis otsuse:

I koht — Lembit Vaba, Lihula Keskkooli 11. klassist;

II koht — Tiiu Toomsalu, Viljandi Keskkooli 10. klassist;

Linda Kruustee Tallinna X Keskkooli 10. klassist;

III koht — Lea Juhani — Tallinna X Keskkooli 10. klassist;

Anu Roos, Jõgeva Keskkooli 11. klassist;

Merike Sööt, Tallinna XXI Keskkooli 10. klassist.

Diplomite vastuvõtmisel olid mõnel silmad niisked ja põsed punasest punasemad. Küllap ministeeriumi fondist jagatud nahkehistööd ja kirjandusteosedki omajagu heameelt lisasid. Eesti keele ja kirjanduse kateede-

(Järg lk-l 4.)

Suvetööd ootavad

Tänavu on üliõpilastel võimalus osa võtta ehitustegevusest, maaparandustöödest, kolhooside abistamisest ja spordihoonete ehitamisest ning remontimisest.

Suuremaks ehitusobjektiks kujuneb **Balti Soojuselektrijaama** ehitustanner, kuhu vajatakse nii juulis kui ka augustis 125 üliõpilast.

Keemiatööstuse edasiarendamisel on meilgi võimalus anda oma panus Kohtla-Järvel, kuhu vajatakse juulis 50 üliõpilast.

Tartu linnas saavad nii juulis kui ka augustis töötada 50 üliõpilast ehitus- ja remonttöödel.

Koondise «Eesti Põllumajandustehnika» **Kadrina** osakonnas on tarvis meesüliõpilaste abi remonttöökoja ehitamisel (juulis ja augustis 10 üliõpilast mõlemal kuul).

Traditsiooniliseks on saanud töötamine **Tori näidissovhoosis,** kuhu ka tänavu on võimalus sõita juulis ja augustis. Kummassegi vanetusse vajatakse 35 üliõpilast.

Emajõe kaldal asuva **sõude- ja veespordijaama** töödel vajatakse juulis ja augustis 25 üliõpilast kummalgi kuul.

TRÜ staadioni ehitus- ja korrastustöödeks (NSV Liidu üliõpilasmängude eel) vajatakse juulikuus 30 üliõpilast.

Ülikooli **kapitaalehitusosakond** ja **majandusosakond** vajavad üliõpilasi remonttöödele ja kuttepuude varumisele juulis ja augustis, kummalgi kuul vastavalt 10 ja 8 üliõpilast.

Tänavu oodatakse üliõpilastelt suvekuudel abi kolhoosi- ja sovhoosipõldudel, heinamaadel. Nendel üliõpilastel, kellel suvine õppetöövaneaeg kestab 6 nädalat, on võimalus töötada eeskatt kolhoosides ja sovhoosides.

Uudismaale soitjate isikulise koosseisu komplekteerib ülikooli komsomolikomitee üliõpilastest, kes korduvalt ja aktiivselt on varematel aastatel suvetöödest osa võtnud ja paistavad silma ühiskondlikus töös.

Avalduste vasuvõtmisega suvetöödele alustame alates 30. märtsist komsomolikomitee ruumes igal esmaspäeval ja kolmapäeval kella 14—16-ni, laupaeval kella 13—15-ni. Nimetatud ajal on võimalik saada informatsiooni objektide kohta. Avaldusi võib esitada kas individuaalselt või kollektiivselt, kusjuures need toob komsomolikomiteesse kursuse komsomoli grupiorganisaator eespool mainitud tähtajal.

Suvetoode organiseerimise staap vaatab avaldused läbi ning teatab soovide rahuldamisest kursustele.

ELKNU TRU Komitee on veendunud, et üliõpilased võtavad nagu varematelgi aastatel aktiivselt osa 1964. aasta suvetoodest.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Suve(t)öö ei ole pikk

Üliõpilaste suvetööd pole mõeldud nii, et üliõpilased kogu kuu või kaks nädalat kõik palehigis koidust ehani tööd peaksid rügama. Ka suvetöödel olles jääb tudengil vaba aega, arvan, et isegi rohkem kui talvel, rääkimata kevadise sessiooni kibekiiretest päevadest. Hea töö eest on meid sageli kiidetud, kuid vaba aja veetmise vastu ei tunne iseloomustuste kirjutajad alati huvi ja siinkohal peame olema enesekriitilised: teinekord ei oska me vaba ajaga midagi mõistlikku ette võtta. Teisest küljest jälle ei tasu siin lootma jääda kellegi muu kui enese abile — täpsemalt — kohalikule komsomolistaabile.

Möödunud juulis ehitasime Balti Soojuselektrijaama. Ilmad olid ilusad — justkui loodud spordiks ja lõkkeõhtuteks. Kui tööga harjumatus jäi seljataha, tõusis siittasa nurinat: laagris on igav. See oli signaaliks. Täie koormusega hakkas tööle spordisektor — Kusta Rumma. Oskuslikult «patriootlikke» motiive — telgipatriotismi — kasutades õnnestus tal isegi tütarlapsed panna kõit vedama. Kohtumistel Leningradi üliõpilastega korv- ja võrkpallis elasid kaasa mõlemad laagrid. Ekskursioonid Leningradi ja Kreenholmi, pühapäevak sovhoosis jne. Loetelu võiks jätkata, kuid kõige tähtsam on siiski see, et paljud mõistsid, võib-olla esmakordselt, et vaba aja veetmine ehk puhkamine ja magamine ei ole sünonüümid.

Suvetööde iga komsomolistaabi ülesanne on, et seal, kus tööd tehti, räägitaks üliõpilastest üha rohkem tunnustavaid sõnu.

I. RIIT

Esimesed päästukesed

Tuleb kõigiti tervitada meie üliõpilaste teaduslike tööde kogumike väljaandmist. Ja viimastel aastatel on neid ilmunud kenake hulk.

1960. a. ilmus rotaprindilt «Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilaste teaduslikke töid I». See 200-leheküljeline köide sisaldas töid botaanikutelt ja zooloogidelt, füüsikutelt ja matemaatikutelt. Sellise kogumiku väljaandmine ei õigusta end: tööd on liiga erinevatest ainevaldadest. Vahepeal on teaduskond jagunenud kaheks ja iga kateeder on hakanud välja andma oma kogumikku. Nii ilmus geograafiaringi 15. aastapäevaks «Geograafiliste tööde kogumik I» (1962), zooloogid koostasid kogumiku ringi 15. aastapäeva juubelisessioonil ettekantud töödest. Eriti innukalt on aidanud kaasa geograafiakateedri juhataja dots. E. Varep. Geograafiaringil ongi valmis juba teise kogumiku käsikiri.

Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilased avaldavad oma töid ka teistes kogumikes: «Looduskaitsealaseid töid» (1963), ajakirjas «Eesti Loodus» jm. Zooloogia eriharu lõpetajad J. Viidalepp ja T. Mõls jõudsid juba oma üliõpilaspõlves iseseisva raamatuni — «Eesti suurliblikate määraja I» (Loodusuurijate Seltsi toimetusel). Kõik see on tänuväärne töö meie vabariigi looduse, selle looma- ja taimeriigi tutvustamisel, mille tähtsus ulatub kaugele väljapoole ülikooli seinu.

Innukalt on töid populariseerinud ka Ajaloo-Keeleteaduskond. 1962. a. ilmus ajaloo-osakonna ja eesti kirjanduse ning rahvaluule ringi, 1963. a. vene filoloogia osakonna kogumik. Käesoleval aastalgi on ilmunud kaks kogumikku: žurnalistikaringi «Fakt, sõna, pilt» ja eesti keele ringi sel teisipäeval ilmavalgust näinud kogumik.

Laiemat kandepinda omavad vene filoloogide tööd, millega tutvutakse ka teistes liiduvabariikides.

Rõõmustav on see, et selles ilmunud töö «L. Lihhodejev kui följetonist» (V kursuse üliõpilaselt T. Verhoustinskajalt) on selle kirjaniku loomingu esimene teaduslik läbitöötlus. Kateedris aga vaetakse, kuidas anda välja järgmist kogu.

Oleks rõõmustav, kui ka teised ÜTÜ ringid leiaksid võimalusi paremate töödе avaldamiseks.

I.-P. PADERNIK

Bioloogide kolmas

Moto: Olgu rohkem rahutuid!

See on lugu ühest komsomoligrupist — ühest kursusest, sest 92% kogu bioloogide III kursusest kuulub Komnunistlikku Noorsooühingusse.

Komsomolitöö, komsomoliaktiiv . . . Pahatihti kujunevad need ainult formaalseteks sõnadeks. Oleme harjunud kursuse juhendajaga, kursusevanemaga, kes on «puhviriks» kursuse ja dekanaadi vahel ja ei mõtlegi sellele, et peaksime juba ammu hoolduseast väljas olema. Kuid bioloogiaosakonna III kursus otsustas: «Teeme ise!»

Ega see lihtne olnud. Appi tuli komsomol, tähendab — appi tulid oma nõu ja jõuga kõik komsomoligrupi liikmed, kogu kursus. Ja praegu teevad nad tõepoolest kõik ise, ja mis kõige tähtsam — nad teevad koos.

Õppetöö peab esikohal olema. Et see normaalselt kulgeks, tuleb aru saada niisugusest asjast, nagu õppedistsipliin. Tänavuse õppeaasta algul toimunud kursuse üldkoosoleku protokollist loeme: «Sisse kanda kõik puudujad. Loengutele sissemagamine — ära!»

Ja polegi vaja pikalt-laialt selgitada, et loenguid vajame meie, mitte õppejõud, ja et kasu nendest saame samuti meie. Paraku tuleb niisugust algkoolitasemelist selgitustööd teha päris mitmel kursusel.

Rühmavanemad registreerivad objektiivselt kõik puudujad. Puudumise põhjused arutab läbi kursuse komsomolibüroo koos rühmavanematega. Ja kui vabandavat põhjust pole, siis nii märgitaksegi — puudus põhjuseta. Muidugi võib tuua ette ka niisuguse põhjuse: loeng pole huvitav, ei anna midagi uut. Paljast jutust ei ole niisugusel juhul kasu. Oli ju III kursus üks esimesi, kes võttis komsomolikoosoleku päevakorda küsimuse loengutest, õppetööst üldse. Pärast kõikide õppeainete läbiarutamist anti konkreetsed hinnangud ja esitati ettepanekud selle kohta, mis võiks olla teisiti.

Praegu kursusel mahajääjaid peaaegu polegi ja õppetöö läheb nii nagu vaja. Neljale üliõpilasele anti komsomoligrupi ettepanekul vabakuulamisõigus. Jääb aega uurimiseks, teaduslikuks tööks ÜTÜ-s.

ÜTÜ-st tulekski pikemalt juttu teha. Siin töötab suur osa kursuse kommunistlikest noortest. Praegu toimuval ÜTÜ konverentsil aga esinevad mitmed neist — Aini Virma, Aari Koff, Viia Kuus, Hiie Post, Ene Kumari — ettekannetega oma erialasest uurimistööst. Hiie Post teeb väga tublilt tööd Bioloogia-Geograafiateaduskonna ÜTÜ esimehena, Viiu Tõrv on zooloogiaringi esimees, Eesi Ruus juhib botaanikaringi tööd. Urve Veimer ja Tõnu Tamm kuuluvad ÜTÜ nõukogusse.

Loetelu kujuneb pikaks. Selle taga on päevad täis püsivat tööd, õnnestumisi ja ebaõnnestumisi, tahtejõudu ja julget pealehakkamist.

Kollektiivi ei loo nimestik ega nimetus. Kollektiivsus ja ühisustunne kasvab ühistes üritustes, vestlustes, vaidlustes. Ja avaldub selleski, et parast kohustuslikke loenguid ei kao üliõpilased kergendusohkega oma isiklike tööde-toimetuste sekka.

Bioloogide tööplaanist loeme: «Teaduskonna matkapäevadel kaasa lüüa!» Matkanine on huvialaks peaaegu kõigile komsomoligrupi liikmetele, ja mitte ainult huvialaks, vaid ka tõsiseks, tihedalt erialaga seotud töölõiguks. Kümnel inimesel on märk «NSVL turist», üheksa omavad matkaspordis III järku. Ekskursioonid ja matkad on tähtsal kohal komsomoligrupi tööplaanis.

Viimasest ühisest üritusest — matkast Taevaskotta — tulekski pikemalt juttu teha. Talvematk Taevaskotta on kursusel juba traditsiooniks saanud. Sinna sõites võetakse kaasa suusad, verivorstid ja hea tuju. Tõnu Tamm võtab ka filmikaamera ja sõit lähebki lahti. Ja pärast elustuvad matkaepisoodid Tõnu filmilindil: suusatamine, ühine eine, viktoriinid ja mängud ja õhtune suusarongkäik tõrvikutega. Tore traditsioon!

Bioloogide III kursuse grupiorganisaatoriks on Aari Koff. Aari on elav, alati heatuju-

JAN KAPLINSKI

Karjala rapsoodia

Kuldne luik ujub saarte vahele.
Päike käib koske kuulamas
üürikese öö.

Kes kaskede peale vaatab,
kes vaatab, kuidas nired tulevad nõlvadelt alla,
on minuga nüüd ja igavesti.
Näe, kuidas elavad juured
kivi ja sambla vahel;
näe, kalju toetab õlaga teist;
sinilill annab sinilillele käe
ja naeratab üle järve
mändidele.

Näe, kuidas kumendab valgust
maaturja igiammustest lõhedest.
Silmad murduvad lahti
nagu allikad jääst.
Veri kõrvus ja südames
peatub kuulama laulu.
Näe, surm pages kadaka varju,
libises kiviprakku, siugles sambla alla
minu sõnade ees.

Väravad pääsevad lahti pimedate metsade tagant.
Ma manan kõik eksiteed
oma taldade alt lahti.
Ma manan surma jääma ja surema sinna, kuhu ta läks
nende laulude leidmise eest.
Ma manan kõik asjad ja olendid
nende nimedest ja saatustest lahti.

Kõik kalmud ütlevad mulle, kes on neisse maetud.
Mu kadunud hõimud tõusevad mullast, tulest ja veest;
nad tulevad kõik ja jäävad minuga,
Vikerkaar kerkib kosest lahti ja jääb minuga,
kuni lõpetan viimase loo.

JÄRELKAJA

Kui mööduvad kontserdid, ringreisid, esinemised, võtavad kroonikud kätte ja märgivad üles, palju oli esinejaid, palju kuulajaid, kas publik jäi ettekannetega rahule, lahkus saalist oli-kah-arvamusega või nõudis pidevalt: «Bis!» Paberil võtavad aset kuupäevad ja tunnid minevikust, faktid kohtumistest vanade ja uute sõpradega, loetakse üles rida saavutusi, saadud lillekimbud (ka see, kes ja kus annetanud), mälestusesemed pannakse vitriinidesse ja tehtud ülesvõtted lähevad rahva hulka. Siin aga olgu vaid mõned juhuslikult valitud killukesed Tartu Üliõpilasmeeskoori elust, järelkajaks äsja lõppenud kontserdimatkale.

Veel nädal aega.

*

70 tooli on 49. auditooriumis poolkaarde rivistatud, mehed samuti. «Nõukogude armee võitlejate laul olevat Nõos kehvasti kõlanud, proovime seda,» tuleb maestrolt ettepanek. Proovime. Märkused R. Ritsingu poolt: «Energilisemalt, andke kohe väike aktsent!» ja jälle proovime, kuni dirigent katkestab.

«Liiga kinnine on see teie «a». Lahtisemalt ja rõõmsamalt!» nõuab hääleseadja R. Jõks.

Harjutame, harjutame ...

«Mul on küsimus — mida teevad baritonid ja bassid soolo ajal?» — «Baritonid ümisevad, bassid passivad.»

*

Üks koljatlik laulumees ei tee pausist väljagi, laseb aga laulul laksuda. Taavetlik sõber patsutab õlale: «Laula, laula, tibukene!»

*

«Kuulge, kuulge, teil kõlab «truuks» nagu «krooks»!» — käsil on sõdurite koor «Faustist». Analoogiline juhtum vangide koori ajal («Fideliost»): tundus kangesti, et naaber laulis «oo, vaba õhk» asemel «oo, vana tõhk».

*

Koori üheteistkümnes külaskäik vennasvabariikidesse hakkab jõudma lõpule. Hästi läks Jelgavas, veel paremini Vilniuses. Kaheksakeelsed laulud võeti tugeva aplausiga vastu ka Kaunases ja Riias.

*

Oleme kodule lähemal, Rilas.

Garderoobis tund enne viimast, kõige tähtsamat kontserdipoolaega. Laval ei tohi täna ühtki vale piiksatust teha, sest kõik läheb lindile. Siin veel võib.

«Tere varahommikut,» soovivad linnast tulijad. Frakid asendavad varsti ülikondi. Habemeajamismasinad surisevad: meie üürivagun ei võimaldanud neile tööd. «Tere, see pere!» siseneb solist O. Prinits. «Ega sul peeglit pole?» küsib V. Parve ...

Sigimist-sagimist kui palju!

«Et see kõik teoks sai, on muidugi meeste tegu ja selle eest suur aitumaa! Teid on palju, ma surun ühe mehe kätt, see olgu siis kõigile.» Koori esimees E. Toom sai selleks meheks. Tänusõnad dirigentidele, kontsertmeistritele ja solistidele. See oli Rilas 18. märtsil kell 21.40.

*

«Head kojujõudmist ja laulmist!» sooviti Läti- ja Leedumaal. Koju jõudsime hästi ja laulda püüame samuti. Kuidas see õnnestub, seda tulge kuulake. Meie kontserdid täiendatud kavaga ja RT «Vanemuise» sümfooniaorkestri saatel on TRÜ aulas homme kell 20 ja pühapäeval kell 19.30. Ootame teid!

P. MAIMIK

Rilas rong hilines ja aeg jäi napiks. Vaevalt olid öeldud südamlikud tervitused ja vastu võetud esimesed lilled, kui juba tuli esimehelt terve hulk asjalikke korraldusi (ülal).

Jelgavas oli rongile vastu tulnud terve laulukoor. Aga seda oleme meiegi — ja kohe näitame (kõrval).

SIC ITUR AD ASTRA

«Kui sul on vaja tuhande frangi eest meisterlikkust, osta veel vile sou' eest» — tundub, et see Degas' mõte on saanud lipukirjaks kõikidele V. Panso õpilastele, keda nagime esinemas laupaeva õhtul ulikooli klubis, sest toepoolest, mida suurem on anne, seda enam nõuab ta väljatöötamist. Arvamus, et näitleja vajab laval vaid elamusi ja inspiratsiooni, on juba ammu iganenud. Tanapäeval peab iga lavakunstnik ise valitsema inspiratsiooni üle ja oskama seda välja kutsuda vastavalt vajadusele. Selles seisnebki peamine saladus, see on põhjus, miks laupäeval oli klubi puupüsti rahvast täis, ja miks iga nähtud numbri järel, oli see siis Katku Villu ja Kõrboja Anna viimane kõnelus või äge köievedu või lihtsalt Suumani tükike merevaiku, ei tahtnud kiiduavaldused vaibuda.

T. ALLA

line. Ta ütleb «meie», mitte «mina» ega ruägi kunagi endast. Grupikaaslasea aga uskuvad, et ta on komsomoliitoo hinges ja et niisugune tore kollektiiv on välja kujunenud suuren osait tanu temale.

«Oleme ju täiskasvanud inimesed. Pole vaja uhistugemisi,» otsustas grupi aktiiv Aariga eesotsas. Jaeti ara igavaa poliitinformatsiooniа. «Nuua loeb igauks ise lenie ja iseenesest tekivad vaidlused välispoliitiiste prooleemide üle,» jutustab Aari. «Kõik tunnevad nende vastu huvi, tullakse valja oma arvamustega ja kellelgi pole vaidlustel igav.»

Loengutel aga saavad nad nuua üsna narva koos olla: III kursusel jagunetakse eriaiadesse. Matkad, ringiae töö, olümpiaadiks valmistumine ja ühised vaidlusõhtud toimuvad siiski kõigile koos. Kui kellelgi on õppetööga pahandusi, on seegi kõigi ühine mure. Kõik mõtted ja arvamused öeldakse välja — ja uskuge, see nõuab päris suure annuse julgust ja printsipiaalsust.

Kuidas nad nii kaugele on jõudnud?

«Tähtis on see, et meil pole individualiste, kes ainult enestele mõtleksid,» räägib kursuse juhendaja E. Kukk. «Kursus on tore ja otsekohene. Nende peale võib julgesti loota.»

Need sõnad on tunnustus, mille üle kursuse komsomoliaktiiv ja kogu kursus võib uhke olla. Rühmapäevikust loeme deviisi: «Olgu rohkem rahutuid!» Jäägugi see nende motoks!

H. SEIL

Välisvahetuse probleeme

Ülikooli Teaduslikul Raamatukogul on tähtsamaks väliskirjanduse hankimise allikaks vahetus. Aasta-aastalt on kasvanud vahetuspartnerite arv ja muutunud profiilipärasemaks vahetatav kirjandus. Kui vahetussidemete taaselustamise esimesil aastail, s. o. viiekümnendate aastate algul, võttis raamatukogu vastu temale saadetud väljaandeid ja saatis vastu ka omi, ilma eriliste omapoolsete pretensioonideta, siis viimaseil aastail on tõusnud tulipunkti meie ülikoolile kõige vajalikuma väliskirjanduse muretsemine. Koostöös õppejõududega, kellest märkimisväärset initsiatiivi on üles näidanud ja omapoolset abi osutanud seltsimehed O. Mutt, H. Rätsep, L. Tiik, S. Baron jt., on selgitatud lüngad väliskirjanduse komplekteerimisel ja muretsetud vajalikud bibliograafilised andmed. Pidevalt saadetakse vahetusettepanekute ja -soovide kirju laiali üle terve maailma. Sihikindla töö tulemusena on viimasel ajal lisatud raamatukogu fondidesse näiteks järgmised väga nõutavad keeleteaduslikud väljaanded:

Bohlen, A., Methodik des neusprachlichen Unterrichts;

Schneider, W., Stilistische deutsche Grammatik;

Reifer, M., Dictionary of New Words;

Jones, D., An Outline of English Phonetics jt.

Huvitav on siinjuures märkida, et viimati mainitud väljaande muretsemiseks kulus ligi 2 aastat. Pärast eitava vastuse saamist Cambridge'i ja Harvard'i ülikoolidelt reageeris jaatavalt California Ülikool.

Tähtsamate uute perioodiliste vahetusväljaannetena saabuvad raamatukokku alates 1964. aastast

Bulletin signalétique:

14 Microbiologie, Immunologie, Génétique;

16 Biologie et physiologie. Animales;

17 Biologie et physiologie. Végétales.

Proceedings of the Cambridge Philosophical Society. Mathematical & Physical Sciences.

Järelkomplekteerimise tulemusena on raamatukogul nüüd peaaegu täielik komplekt sooome ajakirjast «Virittäjä» (lünk 1943. aastakäigus loodetatakse likvideerida mikrofilmide abil). Poola Teaduste Akadeemia ajakirja «Studia mathematica» õnnestus järelkomplekteerida alates 1957. aastast.

Kõik nimetatud väljaanded on saadud peamiselt meie ülikooli «Toimetiste», «Skandinaavia kogumiku» ja ülikooli teiste üksikväljaannete vastu. Vähemal määral on vahetuseks ostetud kirjandust kauplustest, saadetud välja reservfondi materjale, lastud valmistada mikrofilme ja fotokoopiaid. Et peamiseks vahetuspublikatsiooniks jääb siiski väljaanne «Tartu Riikliku Ülikooli Toimetised», siis tingib see funktsioon ise küllalt suuri nõudeid sellele väljaandele.

Jättes kõrvale «Toimetiste» välimuse, paberi ja muud väiksemad «iluvead», on seniajani olnud peamiseks negatiivseks teguriks artiklite ja tööde pealiskaudne valik mõningatesse numbritesse (№ 85, 100, 105, 109, 126 ja 133). Selle tagajärjel jääb meie «Toimetiste» komplekt lünklikuks välisriikide raamatukogudes ja meie raamatukogule toob see kaasa reklamatsioonideuputuse ning palju asjatut kirjavahetust. Peale selle tingib see ka meile saadetava materjali lünklikkuse ja raamatukogu kui täisväärtusliku partneri reputatsiooni languse.

Mõnede erialade osas ilmub veel liiga vähe «Toimetiste» numbreid selleks, et nende vastu üldtunnustatud erialа-

(Järg lk-l 4.)

Meeldetuletuseks tõlkijatele

Tõlkevõistluse tähtaega on pikendatud 1. maini. Tõlkevõistluse tingimustega saab lähemalt tutvuda ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» 10. jaanuari numbris.

Jõudu ja indu tõlketööde õigeaegseks lõpetamiseks!

Võõrkeelte ring

Spordiaktiivile

Homme, laupäeval **kell 15 algab** keemiahoone ringauditooriumis ülikooli spordisektsioonide esindajate nõupidamine. Igalt spordialalt on vajalik vähemalt kolme esindaja osavõtt (sektsiooni esimees, aseesimees ja sekretär).

TRÜ Spordiklubi

Hea töö eest

Tartu Linna TSN Täitevkomitee avaldab tänu ajaloo-osakonna II kursuse üliõpilasele Aino Kitsele hea töö eest alaealiste asjade komisjoni TRÜ šeflusgrupi juhina. Nimetatud 23-liikmeline grupp on teinud järjekindlat individuaalset tööd raskesti kasvatatavate alaealistega.

Tartu Riiklik Ülikool 3

rajale. Pärast murdmaasuusatamist toimusid Kääriku Seinamäe nõlvakul võistlused slaalomis.

TULEMUSED

Naiste 5 km: 1. A. Adamson (18.07), 2. H. Tallo (18.40), 3. S. Schneider (19.35), 4. K. Kuusik (19.45), 5. E. Mandel (20.08), 6. M. Luik (20.17), 7. L. Metsoja (20.37), 8. L. Keerma (20.38), 9. E. Kornel (21.28) ja 10. E. Lõokene (21.35).

Meeste 15 km: H. Kinks (50.27), 2. A. Pind (52.42), 3. A. Luuk (55.42), 4. J. Kundla (56.05), 5. A. Mutli (57.12), 6. I. Tammeraid (57.46), 7. A. Levandi (57.46), 8. H. Abel (59.21), 9. P. Põldoja (59.59), 10. A. Kivistik (1 : 00.08).

Naiste slaalom: 1. K. Kuusik 40,9 sek., 2. A. Nopasson 41,6 sek., 3. A. Adamson 42,5 sek.

Meeste slaalom: 1. A. Pind 33,2 sek., 2. L. Karu 36,8 sek., 3. J. Karu 38,5 sek.

Meeste kahevõistlus (suusahüpped + 15 km murdmaasuusatamine): 1. A. Pind 436, 2. H. Kinks 412,6 ja 3. A. Mutli 390,3 punktiga.

Samal päeval tehti kokkuvõtted mängudest, anti välja diplomid ja võitjatele üllatuskingid. Märgiti ära ka sekretariaadi tublit tööd, võis ju võistlustulemusi lugeda juba pool tundi pärast võistlusala lõppemist.

Kohad jagunesid saadud miinuspunktide põhjal järgmiselt: 1. Kehakultuuriteaduskonna IV kursus 41, 2. Kehakultuuriteaduskonna I kursus 118, 3. Kehakultuuriteaduskonna II kursus 124, 4. Bioloogia-Geograafiateaduskond 129, 5. Füüsika-Matemaatikateaduskond 140, 6. Arstiteaduskond 148, 7. Ajaloo-Keeleteaduskond 154, 8. Õigus-Majandusteaduskond 213 ja 9. Kehakultuuriteaduskonna III kursus 224 miinuspunktiga.

Fotodel: suusahüpete, kahevõistluse, slaalomi ja 4×5 km teatesuusatamise võitja A. Pind; 5 km murdmaasuusatamise esimene — A. Adamson; 15 km murdmaasuusatamise ja 4×5 km teatesuusatamise võitja H. Kinks.

A. KIVISTIKU fotod

„Prožektor" kaeb puudujaid

Seekordne «komsomoliprožektori» reid suunas oma teraviku õppedistsipliinile.

Tooksime siinpuhul veidi statistikat ja kommentaare, mis peaksid pakkuma mõningat huvi mitte ainult asjaosaliste endi kursustele.

EESTI FILOLOOGIA III KURSUS

Nimekirjas on üldse 40 üliõpilast, neist neljal on dekanaadi luba loengutelt puududa.

Mida aga näitas kontrollimine?

13. märts. Vene kirjanduse loengul viibis 24 inimest.

14. märts. Et eesti kirjanduse loeng algab parimal uneajal — kell 8 — suutis loengule ilmuda vaid 20, neistki 2 hilinemisega.

16. märts. Vene kirjanduse loengut austas isikliku osavõtuga 18 tudengit.

18. märts. Tänapäeva eesti keel pakkus huvi 22 üliõpilasele.

23. märts. Vene kirjandust kuulas 19 inimest.

Kursusel öeldi sellise kõrgetasemeliselt organiseeritud loengutelt puudumise kohta: «See polegi nii hull. Varem esines puudumisi palju rohkem.» Paari viimase nädala esmaspäevasele vene kirjanduse loengule ilmus 12—14 ja nüüd siis — 19 inimest.

Filoloogide rühmapäevik on nagu riknenud baromeeter, mis tormi ajal näitab tuuletut ilma. Selle andmetel ei puudu kunagi rohkem kui 2—4 inimest. Pole vaevutud ära märkima isegi kõiki loaga puudujaid. Kursusekolmiku liige peab seda oma käega tegema, sest päevikupidaja kannatab kroonilise liberalismi all.

Püüti läbi viia koosolekut puudumiste arutamiseks. Kursuse avalik arvamus pööras asja naljaks: kui just peab mingi ürituse läbi viima, eks me siis võime võtta vastu otsuse mitte puududa. Mindi naeruga laiali ning järgmisel päeval puudus... 12 inimest.

Ka dekanaadil on kursusega raskevõitu, sest igale puudumisele leiab ehtfiloloogiline kõneosavus põhjuse. Kui just paremat vabandust ei leidu, siis öeldakse: «Puudusin kodustel põhjustel». «Koduste põhjuste» motiive illustreerib kaunis ilmekalt Pälsoni tänava tütarlaste ühiselamu 109. tubakond (M. Müürsepp, M. Kirsipuu, E. Väljataga), keda teistest tubadest kälakse hommikuti äratamas — neist endist pole asja. Loengutelt puudumisi «koduse põhjusega» propageerib üliõpilane Müürsepp: «Tuba on nii külm, et ei saa voodist välja!»

Kokkuvõtteks tuleb nentida, et eesti filoloogia III kursus on üks haruldane kollektiiv, mille vastu tasuks lähemat huvi tunda ülikooli komsomolikomiteel.

AJALOO-OSAKONNA III KURSUS

Nimekirjas figureerib küll 26 inimest, kuid ühiskonnateaduste loengutel-seminaridel kahaneb veerandsajaline kursus otsekui võluvitsa löögist üsna pisikeseks kääbuseks.

13. märts. Poliitilise ökonoomia seminari suudeti koguda 12 üliõpilast. Samal päeval riskis tulla kontrolltööle dialektilisest materialismist kah ainult tosin julgemat.

14. märtsil õnnestus poliitilise ökonoomia loengu ajaks tõsta külastatavust 1 (!) inimese võrra.

Iseloomustav on pealegi fakt, et järjest puuduvad ühed ja samad inimesed.

Ja millest küll ajaloolastel selline pelglikkus ühiskonnateaduste vastu?

VENE FILOLOOGIA II KURSUS

Kursusel on kaks rühma, millest ühes on 25 üliõpilast, teises 18.

Kui vaadata rühmapäevikuid, torkab silma massiline puudumine praktilistest keeletundidest esmaspäeva hommikuti (10 ja enam inimest), samuti laupäevane hõrenemine. Vähemalt nii kaugele on jõutud, et puudujad märgitakse päevikusse, kuigi see pakub kaunis kurba vaatepilti. 25. II — 21. III on tulnud vene üliõpilastest koosneva rühma päevikusse märkida 260 puudutud loengutundi. Imelik küll, kuid teises rühmas puudutakse tunduvalt vähem. Miks? Kursusel öeldakse: «Sinna on kogunenud vaiksem rahvas. Esimene rühm on hoopis elavam ning sellepärast ka puudumised.» «Agaraim» puuduja on jõudnud märkimisväärse tulemuseni: 27 tundi — põhjuseta.

Mõned «elavad» on enesekaitseks välja töötanud teooria, mille põhisätted on järgmised: «Kas üliõpilane on vaba inimene? On. Ja et vabadus tähendab õigust tegutseda oma äranägemise kohaselt, võib üliõpilane loengul käia või mitte. Maitseasi.» «Komsomoliprožektoril» jääb üle soovitada neile lugemiseks Plehhanovi «Isiku osast ajaloos». Vahest saab siis selgemaks vabaduse ja paratamatuse vahekord.

KÄÄRIKU MÄNGUD

Seekord toimusid traditsioonilised Kääriku mängud, kus kohtus ülikooli suusasportlaste paremik, üsna märtsi lõpus. Oli kahtlusi ilmagi suhtes, kuid ilm püsis.

Kääriku saabusid võistlejad pühapäeva pärastlõunal. Kohe algasid suusahüpped ja enne kui päike jõudis loojuda, saabus finišisse ka viimaseks jäänud teatevõistkonna suusataja.

TULEMUSED

Suusahüpped: 1. A. Pind 203,6, 2. M. Karmo 191,0, 3. A. Mutli 176,6 punkti.

Teatesuusatamine: (naiste 3×3 km) 1. õppejõud (E. Mandel, E. Abel, M. Luik) 34.58, 2. ÜSK-i noored 35.38, 3. Kehakultuuriteaduskonna I kursus; (meeste 4×5 km) 1. Kehakultuuriteaduskonna IV kursus (A. Pind, A. Levandi, J. Kundla, H. Kinks) 1 : 11.56, 2. ÜSK-i noored 1 : 14.59, 3. Kehakultuuriteaduskonna I kursus 1 : 17.03.

Teine võistluspäev algas üsna vara hommikul, sest termomeeter näitas vaevalt —3° C, päike aga paistis nii, nagu Kääriku mängudel ikka. Kell 10 asusid 5 km distantsile naised ja 20 minutit hiljem juba mehed 15 km

Kääriku mängudest osavõtjate asemele sõitsid nädalaks Kääriku suusalaagrisse Ajaloo-Keeleteaduskonna lõpukursused.

A. PAUT

Kuidas tunne oli?

Eesti filoloogia osakonna II kursuse üliõpilane Maie Hannibal oli eelmisel semestril konsultandiks klassis, kus õpivad meistrid. Ta õpetas seal eesti keelt. Alljärgnevalt jutustab ta oma esimestest kogemustest.

«Kuidas tunne oli?»

Tavaline, mis küsitakse algajalt. Onn, et seda minult keegi teada ei tahtnud, kui tulin esimesest konsultatsioonitunnist. Silusin vapralt juukseid: olen kuulnud et need tõusvat suure hirmuga püsti.

Ja kuidas mind ikkagi oli ninapidi veetud! Minul ja usun, et teistelgi, on kujutlus: iga tõeline professor on habemega, merede hulgus — armidega, ülemus — prillidega, väärikas, tasakaalukas. Minu ainsaks püüdeks oli jätta neile soliidseile meistreile endast soliidne mulje.

Valmistasin ette tundi eesti keele häälikutest. Et oma «õpetatust» tõestada, otsisin välja eelmise aasta konspektid. Tahtsin tuua veenvaid näiteid, et kõnelemine on tõesti ainuomane inimesele.

Väitsin seda kahtlevalt. Väriseval häälel. Ja ükski kolmekümne viiest muigavast prillideta meistrist ei protesteerinud. Jutustasin kinnituseks paar lookest veel meestest, kes asjata on vastupidist väitnud. Tõestus oli nagu päris veenev ja lõpetasin kaunis julgelt. Kuid kui olin niisama julgelt tähti ja võõrtähti tutvustanud, palus üks kolmekümne viiest tasakaalukast meistrist rääkida otsese kõne kirjavahemärkidest.

Otsene kõne, kirjavahemärgid, otsese kõne kirjavahemärgid... Jaa, tänapäeva eesti keele loengutel võtame alles astmevaheldust! Keskkoolis õppisime küll, aga...

Vaevasin vahvasti oma vaest aju ja kui väriseva käega lõpetasin skeemide vedamise tahvlile, teatas tagumisest pingist üks üleannetu koolipoiss — üks kolmekümne viiest soliidsest ja auväärsest meistrist —, et raamatus olevat ka nii.

Süda tegi suure hüppe, kui kodus pooltõtates grammatikaõpiku läbi lugesin.

Järgmise tunni minupoolne seletus läks ladusalt, ka kontrolltöö polnud mingi probleem, aga kui üks naeratav meister palus selgitada teenendamise ja teenindamise vahet, olin päris löödud. Siis veel see mehaanika ja mehhaanika. Vaidlust ja lärmi oli tublisti, kasu aga sellest nii neile kui mulle (kuigi mulle, usun, enamgi). Tore oli!

M. HANNIBAL

Kohtumine «Noorte Hääle» lugejatega

Teisipäeval kohtusid «Noorte Hääle» toimetuse esindajad Tartu üliõpilasperega. Inimesi oli küll vähe, aga see-eest võeti tuliselt sõna — kolm tundi järjest.

Võisteldi...

(Algus lk-l 2.)

der jagasid ka omi väljaandeid, nii et premeeritud võisid raske mapiga koduteele asuda. Silmapaistva keeleusinuse poolest paistsid silma veel Malle Saluri Tapalt, Marje Vainu Kohilast, Sigrid Kaseoru ja Arne Kaarmäe Viljandist ja Enn Kaup Kohtla-Järvelt.

Osavõtjate muljet konkursist võiks iseloomustada nii: meeldis kogu keelealane elevus koolis ja siin, meeldisid õpetajate kaasaantud soojad soovid, meeldis jõuproov ise, ülikoolilinn, koosviibimine kohvikus, meeldisid saadud raamatud — kõik, nii et aktuse lõpul nukralt kinnitati: «Kahju, et lõppes. Mitte ei tahaks veel ära minna!»

Rööbiti eestlastega võistlesid vene koolide keelemeistrid oma emakeeles. Seal töötati samuti, pingutati, nuputati ülesandeid lahendada, jagati auhindu ning tehti lõppotsus prof. P. Ariste poolt koosviibimisel lausutud sõnadega: kõige ilusam maailma kõigist keeltest on emakeel!

G. LAUGASTE

OLEKS — POLEKS

Spordis juhtub mõndagi. On «musti» ja helgeid päevi, edust rõõmsad ilmed vahelduvad kaotusejärgsete murelike nägudega.

Kui ülikooli tennisekoondis Leedumaalt tagasi tuli, imestas nii mõnigi, kuuldes kaotusest. Oli ka põhjust, sest senised sõpruskohtumised kinnitasid ükssteise järel meie üleolekut. Ja nüüd — napp lüüasaamine!

«Kolm naismängijat on leedulannadest igati üle, meestel tulevad tasavägised heitlused, mille tulemustest oleneb võidu suurus: isegi meeste kõigi kohtumiste kaotamise puhul jätaksid paarismängud võiduau meile» — nii arvati 13. märtsi hommikul vagunisse astudes.

Õine rongisõit Riiast Kaunasesse tõi roidumuse liikmetesse ja treeninguta enne võistlusi ei suudetud seda välja raputada. Juhtus, et P. Maimik kaotas settpallilt P. Baltrunasele (8 : 10, 4 : 6) ja J. Kuusmann settpallidelt R. Kijauskasele (5 : 7. 6 : 8), M. Kaljumets aga üpris kiiresti S. Labanauskasele. Et I. Häling ja M. Toht ettearvatult võitsid, oli seis 3 : 2 Kaunase Meditsiiniinstituudi eduks. Siis tuli üllatus — meie võistkonna 3. naise, ülikooli 5. reketi V. Treumuthi vastu saatsid väljakuperemehed välja oma parima, Dana Soblyte. Kolmes setis oli Soblyte veidi parem. Esimene päev lõppeski edukalt meedikutele — 4 : 2. Järgmisel viisid naiste kolm mängu tartlased ette 5 : 4.

Edasine ei pakkunud midagi head: üks naiste kohtumine jäeti pidamata — «organisatsioonilised vead»; M. Kaljumets tegi võiduseisust minimaalse kaotuse 4 : 6, 9 : 7, 4 : 6. Võistkonnavõistluse seis 5 : 5. P. Maimik juhtis otsustavas setis, kuid laskis siis võidu käest tagajärjeks 4 : 6, 6 : 3, 5 : 7.

Aeg oli rutanud kiiremini, kui võistlusplaan ette nägi. Paarismängud, mis loodetavasti oleksid korrigeerinud lõpptulemust meie kasuks, jäid pidamata. Jah, oleksid...

Sügisel ootame igatahes revanši!

M. MAITER

Välisvahetuse probleeme

(Algus lk-l 3.)

seid ajakirju saada. Näiteks tegi Teaduslik Raamatukogu möödunud aasta juunis ettepaneku 12 välismaa teaduslikule asutusele matemaatikaalaste publikatsioonide vahetamiseks. Nõus vahetama olid 4 asutust, viies — Glasgow Ülikool soovis proovinumbrit tutvumiseks, kuid saanud selle, ei vastanud enam, ülejäänud 7 asutust ei reageerinud üldse. Mida oli raamatukogul konkreetsel juhul omalt poolt pakkuda? — ainult «Toimetiste» matemaatikaalaseid numbreid, s. o. nr. 73, 102, 129, matemaatika- ja mehhaanikaalaseid töid I, II, III.

Teaduslik Raamatukogu loodab, et mainitud puudused «Toimetiste» osas on edaspidi välditavad ja et koostöö kateedrite ja raamatukogu vahel muutub tihedamaks ja vastastikku mõistvamaks.

L. ALVER,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu vanem-raamatukoguhoidja

TEADAANNE

TRÜ Teaduslik Raamatukogu on seoses ümberkorraldustega suletud. Küsimustega pöörduda õpperaamatukogu poole või telefonil 387.

Avaldame siirast kaastunnet Laidi Laiverikule

ISA

surma puhul.

Kursusekaaslased

Ajalehe tänase numbri kujundasid žurnalistika eriharu üliõpilased H. Pliess, S. Karja ja I.-P. Padernik.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2498. MB-00374.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÕ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Laupäeval, 4. aprillil 1964

Nr. 10 (585) XVII aastakäik

Mõtlema paneb

Ülikooli «Komsomoliprožektori» liikmed vestlesid ÜLKNÜ ridadesse mittekuuluvate üliõpilastega. Alljärgnevalt avaldame ELKNÜ TRÜ Komitee kirjutise nende vestluste materjalide põhjal.

«Ma ei näe erinevust komsomoli liikmete ja teiste noorte vahel.» Need M. Reinoki sõnad lõikavad nagu noaga. Kas tõesti on sattunud Marile alati ümber kommunistlikud noored, kes oma veendumustelt ei erine teistest, mitteorganiseeritutest? Väliselt on ju kõigi elu sarnane. Iga üliõpilane võib saada stipendiumi, teda kindlustatakse töökohaga, ta on vaba inimene. Kui juhtub arusaamatusi või tekib raske olukord, siis on alati olemas komsomolikomitee ja parteikomitee, kes saavad abistada.

Kuid keegi pidi selle kõik kätte võitma. Ei saanud vaadata kõrvalt ja öelda: «Ei näe mõtet komsomoli astuda.» Ilma võitluseta ei oleks olnud seda, mis meil juba on.

Stomatoloogiaosakonna III kursusel on kommunistlikud noored vähemuses — noorsooühingusse kuulub 7 inimest, 9 aga on jäänud komsomolist kõrvale. Viimastega ajasimegi juttu, miks siis nemad aktiivselt ühiskondlikust elust osa ei võta.

Tiina Ristkokk: «Me pole küllalt aktiivsed ja andekad. Aega on meil vähe, peame pidevalt õppima.» Ja üldse, neil polevat mahti millekski muuks peale õppimise.

«Mida te siis pärast loenguid teete?»

Urve Eriksar: «Süüa teeme!»

«Kas te peale söögitegemise veel midagi harrastate, nii-öelda ühiskondlikus korras?»

Aime Leetsi: «Mina ei tee küll mitte midagi.»

«Kas ÜET-st võtate osa?» Vastuseks tekkis üldine imestus (et mis pentsikus see veel on?). Arvati, et ka naiskoor sinna kuulub. Lõpuks ilmnes, et leidub kaks kodunduse ringi liiget.

«Kas kirjanduse vastu ka huvi tunnete?»

Üldine nördimus: «Mis te nüüd! Kust me selle aja võtame! Loenguvaheajal õnnestub ajalehte vaadata, kuid raamatud!..»

Vaevalt, et intervjuu vajab erilisi kommentaare. Quo vadis, stomatoloogiaosakonna III kursus? Kas uuesti keskaega, millal naissoo huvi- ja tegevussfäärid olid kindlaks määratud «kolme K» põhimõttel: Küche, Kirche, Kinder (köök, kirik, lapsed)?

Meil on palju, kuid siiski vähe, sest meie tahame rohkem. Selleks aga, et saada rohkem, peab võitlema. Võitluseks on vaja organisatsiooni. Üksinda ei suuda võidelda. Just selleks on vaja ka meil Kommunistlikku Noorsooühingut. Arvatavasti ei vaidle ükski mittekommunistlikest noortest vastu sellele, et meil on puudusi. Nii suuri kui ka väikesi. Ühele puudusele viitavad ka Kaja Johannese sõnad: «Teoreetiliselt ma ei ole komsomoli vastu, kuid mul on väga vähe aega.» Selliselt Te ütlete, ise samal ajal aga laidate nende tööd, kes Teie arvates ei tööta küllalt hästi. Niikaua, kuni me ise ei rakenda teooriat praktikasse, ei saa see muutuda reaalsuseks. Just meie peame seda tegema. See on komsomoli eesmärk ning see eraldab teda organiseerimata noortest. Sellepärast ei ole temasse kuulumine kõrvalise tähtsusega. Tema kaudu me saame aktiivselt kaasa aidata teooria muutumisele reaalseuseks.

Täiesti loomulik on, et ka Kommunistlik Noorsooühing ei ole ideaalne organisatsioon. Muidugi on ka komsomolis noori, kellest ei ole veel kujunenud võitlejaid. Võib-olla meil ülikoolis tavalisest

(Järg lk-l 3.)

Esmaspäeval, 6. aprillil toimub aulas ülikooli parteiorganisatsiooni lahtine ÜLDKOOSOLEK. Esineb EKP Keskkomitee teine sekretär A. Vader.

Sõna on külalistel

M. Mandžgaladze, Tbilisi ülikooli keemiaosakonna V kursuse üliõpilane: «Konverents meeldis, sai palju vaieldud. Olen väga tänulik eesti kolleegidele, kes hoolitsesid selle eest, et nulle ei jääks midagi arusaamatuks.»

T. Gogitšaišvili, sama ülikooli V kursuse psühholoog: «Konverentsiettekanded olid väga huvitavad. Suurepärane rahvas! Leidsin siin palju sõpru. Üks soov oleks teile. Teie ülikool andis välja prof. K. Ranuli raamatu: «Введение в методы экспериментальной психологии». *Meil kasutavad seda üliõpilased, isegi lektorid. Ainult kahju on, et tiraaž liiga väike oli. Peaks mõtlema raamatu uuele trükile.»*

A. Mortukan, Läti Riikliku Ülikooli inglise filoloogia osakonna V kursuse üliõpilane: «11. aprillil on meil W. Shakespeare'i õhtu. Ootame sinna ka teie ülikooli üliõpilasi. Tahaksime tasa teha selle suurepärase vastuvõtu, mis te meile osutasite. Kuulasime õppejõudude O. Muti, A.-R. Hone, L. Võsamäe loenguid. Meile oli uudiseks see, et teil veel IV kursusel tegeldakse foneetikaga, meil lõpeb see juba II kursusel.»

V. Kuvaldin, Moskva Riikliku Ülikooli ajaloo-osakonna IV kursuse üliõpilane: «Ma olen palju NSV Liidus ringi rännanud, kuid kusagil pole leidnud nii sooja vastuvõttu kui siin. Teie ajaloo-osakonna üliõpilastele sooviksin niipalju, et nad tegeleksid vähem väikeste faktikestega. Ärgem kartkem suuri üldistusi! Tuleks rohkem kasutada marksistlikku teooriat oma uurimustes.»

S. Saruhanjan, Jerevani Riikliku Ülikooli armeenia keele ja kirjanduse osakonna üliõpilane: «Armeenia rahvas suhtub suure lugupidamisega eesti rahvasse. Õppis ju Tartu Ülikoolis H. Abovjan. Just sellepärast võtsin ma rõõmuga vastu kutse külastada teie ülikooli. Eriti tänulik olen ma TRÜ Teadusliku Raamatukogu töötajale sm. E. Kudule, kes näitas raamatuid, mida luges kunagi H. Abovjan.»

J. Ibragimov, Dušanbe Ülikooli Arstiteaduskonna VI kususe üliõpilane: «Ma olen end pühendanud vähiravile. Olen selle probleemiga tegelnud aastaid ja uusi mõtteid tõin ka konverentsile kaasa. Siin ootas mind hea üllatus — teie ülikooli VI kursuse üliõpilase A. Sivenkovi ettekanne kinnitas neid. Saime headeks sõpradeks ja side meie vahel ei tohi katkeda.»

Konverents lõppes

TRÜ ÜTÜ XIX konverents on lõppenud. 247 ettekannet, neist 53 külalistelt, 1851 kuulajat — selline on tema bilanss. Konverentsile esitatud tööd on võrreldes eelmiste aastatega muutunud küpsemateks, siin oli palju häid töid, julgeid mõtteid, uusi ideid. Nimetagem kasvõi mõningaid neist: P. Liase töö «A. H. Tammsaare «Kõrboja peremehe» kompositsioon», R. Uringu «Õpilaste sotsiaalsete suhete dünaamikast keskmises koolieas», H. Laaneste «Protolüütilise tasakaalu uurimine jaotusmeetodil», Majandusteaduskonna II k. üliõpilaste E. Liivaku, T. Luksi ja T. Rüütli ühine töö «Tootmise rentaablus erineva majandusliku tasemega kolhoosides ja selle suurendamise võimalustest» ja paljud teised tööd.

Kuid lõppenud konverents ei olnud ainult meie ülikooli ÜTÜ 1600-liikmelise pere aastase töö aruanne, vaid tal oli ka suur kasvatuslik ja agitatsiooniline tähtsus. Siit saab alguse tulevase teadlase teaduslik töö, siit saab ta esimesi kogemusi, esinemised aitavad kujundada oma esinemisstiili, kasvatavad vastutustunnet esinemisteks auditooriumi ees, konverentside organiseerimised aitavad tutvuda teadusliku töö keerulise struktuuriga. Kõike seda läheb hiljem hädasti vaja.

Aasta-aastalt kasvab külalisesinejate osatähtsus. Tänavu oli külalisi Riiast, Moskvast, Jerevanist, Vilniusest, Bakuust, Dušanbest, Taškendist, Minskist, Kišinjovist, Voronežist, Tbilisist, Kaunasest, Tallinnast, Petserist ja isegi Helsingist. Nii suurt foorumit ei ole ükski eelmine ÜTÜ konverents veel näinud. Külalistele oli avatud kogu meie ülikool.

Kui rääkida eraldi teaduskonniti, siis tuleb esile tõsta Bioloogia-Geograafiateaduskonda. Siin esitati 39 ettekannet, neist 12 külalistelt. Konverentsi külastatavuse poolest kuulub teaduskonnale üleülikooliline esikoht: iga üliõpilane viibis istungitel keskmiselt 1,3 korda. Konverents läks hästi korda ka Õigusteaduskonnas.

Ajaloo-Keeleteaduskonnas oli suureks puuduseks liialt suur sektsioonide arv — 9, mistõttu mitmed istungid kujunesid lihtsalt ringi koosolekuteks piiratud kuulajate arvuga. Eriti ebaõige oli paralleelne töö pedagoogika- ja psühholoogiasektsioonides — need oleksid tulnud ühendada.

Vähe ettekandeid oli Füüsika-Matemaatikateaduskonnas — 29, neist 11 külalistelt. Suure teaduskonna peale oli sellest vähe. Ka külastajate arv jättis väga-väga soovida. 600 üliõpilasest külastas konverentsi vaid 150.

Arstiteaduskonnas tuleks esile tõsta sünnitusabi- ja günekoloogia-, samuti ka stomatoloogia-, farmaatsiaringe. Ka Arstiteaduskonnas kippus kuulajaist puudu tulema. Osa töid kanti hilise valmimise tõttu halvasti ette, kolm ettekannet jäi hoopis ära.

«Ma tahan loota,» ütles lõpp-plenaaristungil ülikooli teadusala prorektor dots. J. Tammeorg, «et see töö ei jääks pooleli — ka siis, kui tuleb pingeline eksamisessioon —, et te leiaksite aega vabadel hetkedel oma töö jätkamiseks ja tõmbaksite kaasa ka teisi üliõpilasi, kes liigsest tagasihoidlikkusest on jäänud kõrvale. Ja ka teie, meie külalised, kutsuge koju jõudes veel rohkem üliõpilasi endaga kaasa, sest siit sirgub teadlaste põlvkond, kes viib õitsele meie Nõukogudemaa».

S. Grossberg

Kui te olete käinud võrkpallivõistlustel, et kaasa elada oma ülikooli naiskonna edule, tundub see tumehallide silmadega tütarlaps teile vägagi tuttavana. See on kommunistlik noor Sirje Grossberg — Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane. Kursusekaaslased tunnevad teda kui tagasihoidlikku tüdrukut, kes kannatab ilmast ilma ajapuuduse all, kuid lööb alati käed külge seal, kus seda vajatakse. Nii mõnigi imestab, kuidas ta ometi saab kohusetundlikult loengutel käia, innukalt ühiskondlikust elust osa võtta...

Ülikooli tuli Sirje pärast 3-aastast töölkäimist — algul tehases, siis kaupluses. Sageli tuli kokku puududa olukordadega, kus oli tarvis n.-ö. tõde ja õigus kätte leida. Ju siit saigi alguse kiindumus juristikutsesse. Nüüd lahutab diplomist veel vaid poolteist aastat.

«Tahaksin töötada prokuratuuris,» räägib Sirje. «Erutusvärinaga mõtlen tööleasumisele. Inimese saatuse määramine — see on suur vastutus.»

Hiljuti lõppenud ÜTÜ konverentsil esines Sirje Grossberg põhjaliku ettekandega, mille teemaks oli «Naiste tööalaste õiguste kaitse NSV Liidus».

Ees aga ootab seminariettekanne — seekord kriminaalõigusest. Võib-olla saab ka sellest tulevikus laiem uurimus — eks konverentsiettekannegi kasvanud välja mullusest seminaritööst.

Kuid ega juristid ainult paragrahvidega tegele. Ka Sirjel on oma lemmikharrastused: muusika, raamatud. Suurtest helimeistritest armastab ta kõige enam Verdit, lemmikraamatuks on «Forsyte'ide saaga», kinost on aga jäänud meelde eriti «Kaksteist vihast meest», viimane võib-olla just sellepärast, et film on tihedalt seotud tema elukutsega.

Sirje armastab oma elukutset, armastab vaeva ja sihikindlat tööd. Ega muidu oleks tema portree koos teiste tublimate omadega ülikooli autahvlil.

S. ENDRE,
eesti keele ja kirjanduse osakonna I kursuse üliõpilane

MULJEID ❀ MÄRKMEID ❀ MULJEID

Farmaatsiasektsioonis tuli ettekandele kuus tööd. Eriti huvipakkuv oli neist töö «Kibuvitsamarjade flavonoidide sisaldusest», millega proovisid jõudu U. Jonas ja I.-S. Rooba III kursuselt. Sel alal on uurimist väga palju, ka selleks tööks tuli jugeda hulgaliselt kirjandust ning teha katseid.

Perspektiivikas on IV kursuse üliõpilase V. Punga uurimus polüetüleentaara ja ravimite omavahelisest toimest. Katsete tulemusena selgus, et meditsiinilised värvained, nagu metüleensinine, säilivad kauemini polüetüleentaaras.

L. Sokk IV kursuselt käsitles mõrumandlivee kvantitatiivset määramist.

M. Albrecht ja A. Estendahl uurisid kibuvitsamarjade askorbiinhappesisaldust. Nad leidsid, et eriti palju askorbiinhapet leidub *Rosa acicularises,* **mida meil esineb kultiveeritult.**

Kahes ettekandes käsitleti okasõunaseemnete alkaloidide määramist.

Teemad olid huvitavad ja, nagu ütles dots. B. Luik kokkuvõtteks, iseloomustas kõiki uurimusi nende jätkumine. Kui oled andnud teadusele sõrme, võtab ta terve käe.

H. NÕU,
farmaatsiaosakonna III kursuse üliõpilane

Õigusteaduskonna II kursusest räägiti õppeaasta alguses palju head, et andekas rahvas, teeb ühiskondlikku tööd, ja soovitati eeskujuks võtta. Ega inimesi või lõhki kiskuda ja sellepärast «ei tohtinud» kursust eriti suure entusiasmiga teadusepõllule lükata. See oli tõepoolest «mõjuv» põhjus, pealegi eksisteerib ÜTÜ täielikult vabatahtlikkuse printsiibi alusel.

Sirvime konverentsi protokolle. Programmis leiame vaid kaks II kursuse juristi nime: V. Gutmann ja T. Mere.

* *

Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane V. Siiberg oli konverentsikomisjonile asendamatuks abiliseks. Tema ülesanne oli öiste rongidega saabuvate külaliste vastuvõtmine ja majutamine.

Ühel varahommikul juhtus mehega tore lugu. Parajasti oli kohale jõudnud Riia—Tallinna kiirrong. Diktor teatas valjuhääldaja kaudu, et konverentsikülalistel palutakse koguneda jaamaesisele viiva värava juurde.

Saabusid kaks meest. V. Siiberg läks neile vastu nagu kord ja kohus, tutvustas end kui ülikooli esindajat ja, et viisakus seda nõuab, võttis külaliste kohvrid.

Kui jõuti raudteeklubi juurde, küsis V. Siiberg, kuhu sektsiooni ka esinema tuldi.

Meestel polnud sektsioonidest aimugi.

Aga Park-hotelli juures küsis tulevane jurist:

«Mis on teie ettekande teema?»

Nüüd vallandusid meeste keelepaelad. Nad pidasid maha pika loengu — kooreüraskitest. V. Siiberg mõistis kõigest sellest vaid niipalju, et siin on midagi korrast ära.

«Ja kes teid siia kutsus?» küsis V. Siiberg, aimates halba.

«EPA.»

?!!!...

«Aga kohvrid kaalusid oma kuus puuda,» lisas V. Siiberg seda jutustades kurvalt.

*

26. märts — sõprusõhtu. Algul ei olnud paljud eriti vaimustatud, kuid järsku ei jätkunud enam pileteid. Klubi oli puupüsti täis. Muidugi — olid ju külalised.

28. märts — lõpp-plenaaristung. Tervitused, kingitused, head soovid — nagu ikka selliste konverentside puhul.

Plenaaristungil anti ka arst R. Põllumaale kätte 1963. a. üleliidulisel üliõpilastööde võistlusel võidetud medal. See oli meile esimene üleliiduline võistlusmedal.

29. märts — lõppbankett. Vahetati autogramme, kutsuti veel kord külla, tantsiti. See oli tõeline sõprusõhtu.

30. märts — väljasõit Käärikule. Kõigile meeldis. Oli neidki, kes proovisid esimest korda talverõõme. Olevat väga vahva olnud.

KÕIKE TEHA,

(Matemaatikaosakonna pedagoogilise haru II k.)

«Lapsed, buss ei saa hommikul tulla ja seepärast läheb juba täna õhtul sõiduks» — sellise jutuga käis Maret toast tuppa. Sattusime segadusse, sest ettevalmistused olid ju tegemata. Kiiresti kutsusime ühiselamus oma rahva kokku. Igaüks sai ülesande — ja ruttu tööle. See oli 12. märtsil.

Sügisestel koristustöödel Karula sovhoosis oli küll ainult pool kursust, kuid talvel suusatama kutsuti kõiki. Nii me siis sõitsime, kaasas suusad ja laulud. Kaks päeva suusatasime Karula-Lüllemäe küngastel. Laupäeva õhtul olime linna- ja maatöötajate ning üliõpilaste kohtumisõhtul, mis toimus teemal «Sinu elu põhimõte». Oma töösaavutustest ja kommunistliku töö liikumisest rääkisid Valga vagunidepoo kommunistliku töö brigaadi liikmed, Karula sovhoosi peaagronoom ja meie Maret Kangro. Järgnes kontsert, kus ka meie bajaanisolist Raivo Kunder, estraadisolist Marje Dubkovski ning naisansambel said suure menu osaliseks. Siis läks sõit jälle Tartu poole, kus ootas füüsika kontrolltöö. Aga füüsika — see pole suusatamine. Füüsikaülesannete lahendamine on juba teist semestrit kursuse perele kõige raskemaks probleemiks. Selle kontrolltööga sai hakkama ainult 7 üliõpilast. Niisugune tulemus on meie grupis erakordne. Oli ju talvise eksamisessiooni keskmine hinne 4,13 ja ka kontrolltööde keskmiseks tulemuseks oli seni 6—8 punkti kümnest. Ainult üksikud pole hakkama saanud. Aga nüüd... Paljud ütlevad füüsikaülesannete kohta: «Ei saa aru, ei oska.» Ilmselt on üleminek keskkoolist ülikooli liiga järsk või peitub viga mujal. Kavatseme korraldada grupikoosoleku, kuhu kutsume ka õppejõud. Teiste ainetega saame hakkama.

Meie komsomoligrupp arutas õppeaasta algul ka õppedistsipliini. Põhjuseta puudumisi on meil tegelikult vähe. Hilda ütles õigesti: «Milleks me siin puudujate sissemärkimist arutame? Kas me käime siis loengutel sellepärast, et meid puudujaks ei märgitaks?»

Nii mõtleme me kõik. Seni on õppeedukus olnud hea ja keegi pole veel kursusest maha jäänud. Väga headele hinnetele sooritasid meist talvised eksamid kolm: Vilve Allikas, Heli Mang ja Raivo Kunder. Raivol on seni kõik eksamid tehtud «viitele». Ta on lõpetanud Tartu Muusikakooli, õpetab kursuse naisansamblile laule, saadab bajaanil. Raivo orienteerub hästi poliitikaküsimustes. Tubli on ka Vilve Allikas. Ta on matemaatika metoodika ringi esimees. Ringist võtab osa peaaegu kogu kursus. Tutvusime tunni ülesehitusega, kogusime andmeid Tartu koolides kasutatavate näitlike matemaatika-alaste õppevahendite kohta jne.

Enamik meie komsomoligrupist töötab rühmajuhtidena VII Kesk-

KÕIKJALE JÕUDA

koolis ja konsultantidena töölisnoorte koolides. Rühmajuhid olid esimesel poolaastal väga kohusetruud. Käisime koolis vähemalt kord nädalas ja siis sai nii mõndagi tehtud. Huvitav koondus oli VII-b klassis teemal «Räägime pälkesest» (rühmajuht Heli Palusalu). VII-a klass organiseeris VII Keskkoolist sirgunud kangelast Leen Kullmanni tutvustava näituse. Tublimad rühmajuhid on olnud Siiri Peets, Eve Paap ja Vilve Allikas. Siiril käib töö täie hooga edasi, teistel aga on kooli külastamine harvemaks jäänud (vaid 2—3 korda kuus).

ÜET tööst võtab meie grupis osa enamik üliõpilasi. Mõnel on eriala olemas (spordikohtunik). Mitmed löövad kaasa kodunduse kabinetis: Eevi Ermel, Ene Soover, Malle Übins. Nemad hoolitsevad selle eest, et kord kuus sünnipäevalapsi meeles pidades nägus kohvilaud kaetaks. Sellised ühised sünnipäevatähistamised aitavad meil üksteist paremini tundma õppida ja tugevdavad kollektiivi. Palju on selliseid ettevõtmisi, mida teeme ühiselt: sügisel veetsime pühapäevi Valgemetsas ja Taevaskojas, käisime Aruküla koobastes. Kursusekaaslaste Nõukogude armeesse saatmine ja kohtumine I kursusega, Külaskäik Tartu Linnamuuseumi ning Mari Räägu ja Karl Liimandi personaalnäitustele. Viimase kohta on kirjutatud grupi päevikusse: «Näitus jättis sügava mulje. Tundsime end aga kaunis võhikutena, seepärast läheme varsti jälle.»

Kevadsemestril on plaanis sõit Leningradi ja kogemuste vahetamine Herzeni-nimelise Pedagoogilise Instituudi vastava kursusega. Tartus tahame kohtuda ka autoremonditehase töölistega.

On toimunud mitmeid temaatilisi koosolekuid, nagu «Miks usutakse veel jumalat», «Komsomoli osast üliõpilaste kommunistliku ideoloogia kujundamisel». Huvitavamad on aga ees.

Nii me siis elamegi, meie komsomoligrupp (27 üliõpilasest on 25 kommunistlikud noored). Tahame kõike teha ja kõike jõuda.

E. UDUMÄE,
matemaatikaosakonna ped. haru II kursuse üliõpilane

Kiri Halldór Laxnessilt

See nimi ei vaja tutvustamist. Meie lugejaile on ta saanud tuntuks mõne aja eest RT «Vanemuises» lavastatud sisuka näidendi «Müüdud hällilaul» ning rea proosatõlgete kaudu, millest äsja eesti keeles ilmunud «Salka Valka» väärib erilist nimetamist. Kirjanik ise on mitmel korral viibinud Nõukogude Liidus ja tema näidendeid on lavastatud Moskva teatrites.

TRÜ orientalistikakabinetiga on väikese Islandi maailmakuulsal kirjanikul aastatesse ulatuvad sõprussuhted. Kirjaniku maailmareisi ajal mõned aastad tagasi loeti siin põnevusega tema sügavmõttelisi matkakroonikaid, mis ilmusid taani ajakirjanduses. Ja alles mõni aeg tagasi sai nende ridade kirjutaja taas huvitava kirja, milles kirjanik kõneleb oma viimaste aastate tööst ja tulevikukavatsustest.

Reykjavik, 11. märts 1964

Tänan Teid sõbraliku jõulukirja eest ning palun vabandust pika ajavahemiku pärast, mille kestel olete pidanud ootama vastust. Saan tihtipeale 300 kirja kuus ning sageli möödub kuid, enne kui leian aega vastamaks ühtainust sõbrakirja. Töötan üksiklasena eemal nõmmemaastikul ja pean heitlust enam kui 40 kirjastusega ning samasuguse hulga toimetajatega ja tõlkijatega üle kogu maailma. Peale selle pean kirjutama raamatuid, viimane edeneb mul väga pikkamööda. Viis tundi tööd päevas annab läbilõikes tulemusena 1/4 trükivalmis lehekülge. Viimased viis nädalat töötasin jäägitult väikese Iisraeli kroonika «Keelepeks Jeruusalemmas» (Faddersladder i Jerusalem) koostamisel ajalehe «Politiken» jaoks. Eile läkitasin selle teele. Nüüd olen 3—4 päeva vaba avamaks kirju ning strvimaks veidi oma kirjavahetust.

Peale «Hõbekuu» olen vist küll kirjutanud kaks näidendit — «Korstnaõõs» (Skorstensspillet) ja «Kudumistuba «Päike»» (Strikkestnen Solen), kaks romaani: «Nõlvakutare kroonika» (Brekkukotsanhäll) ja «Paradiisist pärit» (Paradisarheimt), ühe autobiograafia aastaist 1923—1939 — «Skaldiaeg» (Skáldatími) — mis ilmus möödunud sügisel, ühe kogumiku esseesid aastal 1959, ja sellest peale suure hulga muid esseesid, mis pole veel kogutud ühte raamatusse, vaid on ilmunud ajakirjades siin ja seal kogu maailmas. Viimane on avaldatud itaalia keeles ajakirjas «L'Europa Letteraria» nr. 25 1964. a. pealkirjaga «Humanism ja kirjanik tänapäeval» (L'umanesimo e lo scrittore di oggi). Sügiseks kavatsen välja anda uue kogumiku novelle ja koondada oma viimaste aastate kirjutised ühte uude väga suurde köitesse, mis saab pooliti polüglotne, sest kirjutan oma artiklid originaalis neljas keeles.*

Sõbralik tervitus
Halldór Laxness

* «Hõbekuu» on meil tuntud «Müüdud hällilauluna».

Tõlkinud P. Nurmekund

Siiski õppimine enneköike!

Ennegi on murtud piike, kui päevakorras on ühiskonnateaduste ja filosoofia õppimine. Pärast mõneaastast vaheaega arutati seda probleemi ka Ajaloo-Keeleteaduskonna partei-algorganisatsiooni koosolekul.

Erialaainete kateedrite õppejõud esitasid ühiskonnateaduste ja filosoofia kateedri esindajatele pretensiooni, et üliõpilastel pole selged ühiskonnateaduslikud mõisted. See raskendab erialade õpetamist. Pealegi on ühiskonnateadused vähe seotud üliõpilaste erialaga.

Üliõpilased kurtsid üldise ülekoormuse üle, tuues näiteid juhtumitest, kus teiste ühiskonnateaduste ja filosoofia seminarid on liiga lähestikku ning puudub õpimiseks vajalik aeg. Mainiti mõningat laialivalguvust kohustuslikus kirjanduses ja paralleelsust NLKP ajaloo ja teadusliku kommunismi aluste kursuses.

Filosoofia jt. ühiskonnateaduste õppejõud aga väitsid, et üliõpilased ei vaevu lihtsalt kõike ära õppima ja kohustuslikku kirjandust lugema. Mõned püüavad sellest üle saada seminaril järgmiselt: «Ma pole võimeline sellest rääkima!» või «Ma ei saa aru!» Ka komsomoliaktivistide aadressil kostis süüdistusi, et osa neist puudub sageli ja pole seminaril teistele eeskujuks.

Süstemaatilise õppimise tagamiseks ja seega aine paremaks omandamiseks korraldatakse kontrolltöid.

Koosolekul jõuti arvamusele, et metoodiline komisjon peaks kontrollima mõne osakonna üliõpilaste kohustusliku kirjanduse hulka kõigis õppeainetes.

Üldkokkuvõttes arvati, et ÜLIÕPILASED PEAKSID SIISKI ROHKEM ÕPPIMA — see on üliõpilaste peamine töö ülikoolis.

A. PAAT

Nemad on tublid

Arstiteaduskonna raviosakonna III kursusel on moodustatud 9-liikmeline büroo. Iga büroo liige juhib temale alluvat sektorit. Õpperühma moodustavad komsomoligrupid ja komsomoligrupi poolt valitud grupiorganisaator on büroo paremaks käeks. Struktuur tundub pisut keeruline. Kuid see on ainult kuiv skeem. Komsomolitöö sisu pole seda sugugi.

Palju kasu on šeflustöö sektorist. Tulevased arstid praktiseerivad paljudes Tartu haiglates. Kahjuks pole aga kõigil üliõpilastel niipalju kohusetunnet, et võtta praktikalt maksimaalset. Kui pole silma kontrollimas ja kätt abistamas, kipuks nagu teadmistejanugi kuhugi kaduma. Šeflustöösektor lõi kontakti praktikabaasidega. Eriti sõbralikud suhted kujunesid üliõpilastel Tartu Linna Vabariikliku Kliinilise Haiglaga. Sealse komsomoligrupiga korraldati temaatiline õhtu «Meie õppivad noored».

Et töö oleks põhjalikum, lahutati käesoleval aastal õppe- ja teadusliku töö sektor. Mis on siis õppetöösektori ülesandeks? Praegusel kevadsemestril suunatakse kõik jõud sessiooni edukuse tagamiseks. Viis eksamit ühe sessiooni jaoks on pisut palju. Eksamite ettetegemine aga ei õigusta end täielikult. Semester peaks jääma siiski materjali kogumiseks, siin ette lipata pole kasulik. Teine asi on, kui pikendada sessiooni sel teel, et praegu vabal ajal kuulata rohkem loenguid. Üliõpilaste ettepanekut on dekanaadis juba arutatud. Teiseks põhiküsimuseks on õppedistsipliin.

Ühiselt korraldatud ja meeldejäävaid üritusi on nii mitmeidki. Kuid ega kõik lähe nii siledat teed mööda. Kui komsomolisekretär J. Kuremägi tegi ettepaneku käia kordamööda tööl ülikooli küttelaos, oli kõrvalepõiklejaid palju. Kollektiivsustunne siiski võitis.

Peale eespool nimetatute töötavad kultuuri-, spordi-, ideoloogilise ja organisatsioonilise töö sektorid. Meeldejäävatest üritustest võivad pajatada kõik. Edasiminekud ei toimu ajutiste tagasiminekuteta, suured teod viperusteta, aktivistide kõrval eksisteerib veel passiivseid. Kõike seda on juhtunud ka arstide III kursusel. Kuid peamine on see, et tööd tahetakse teha. Tahetakse saada headeks spetsialistideks ja mitmekülgseteks inimesteks. Kõige selle eest võitleb III kursuse komsomoligrupp.

I. MADISSOO

INTERVJUU

Teaduse vallutamisest

Kõrgemates õppeasutustes tehtava teadusliku uurimistöö valdkonnas on püstitatud uued eesmärgid: võimalikult rohkem uurimistulemusi rakendada tootmisse. Selles suunas lähevad ka Tartu Riikliku Ülikooli teadusevallutajad. Järjest rohkem uurimusi seostatakse tööstusettevõtete, teaduslike asutuste ja projekteerimisorganisatsioonidega. Kõige täpsema ülevaate ülikooli teadusemeeste tegevusest võib anda teadusala prorektor J. Tammeorg.

● Kas võib mainida edasiminekut teaduslike tööde mahu osas?

«Võib küll. Mööd.unud aastal realiseerisime lepingulisi teaduslikke töid peaaegu 100 tuhande rubla ulatuses. Suurem osa uurimustest tehti eksperimentaalfüüsika kateedri inimeste poolt. Eriti agar oli O. Saks. Käesoleval aastal teeb arvutuskeskus üksi rohkem lepingulisi töid kui nullu kogu teadlastepere kokku.»

● Milliste probleemide kallal ollakse?

«Püüame jõudumööda aidata vabariigi põllumajandust, tööstust ja teisi uurimisasutusi. Paljud tööd, kui meie uurijad need edukalt lahendavad ja tootmisse rakendavad, võivad meie rahvamajandusele väga väärtuslikuks osutuda. Huvitavad on ülesanded, mis lahendatakse Tamsalu jõusöödatehase palvel: selgitatakse kõige efektiivsemad ja odavamad jõusöödakombinatsioonid. Kohtla-Järve Põlevkiviinstituudile tehakse mitmeid keemiaalaseid uurimusi.

● Millised kateedrid on seotud lepinguliste töödega?

«Kõik kateedrid, välja arvatud Ajaloo-Keeleteaduskonna omad. Kõige suurem erikaal on arvutuskeskuse, eksperimentaal- ja üldfüüsika kateedritel. Meie Kehakultuuriteaduskonna rahvas valmistab Haridusministeeriumi nõudmisel koolide jaoks õppefilmi.

Oleks mõeldav, et ka ülikooli psühholoogid uuriksid näiteks käitistes tööpsühholoogiat. Ka õpetavate masinate valmistamine ja koolipraktikasse juurutamine vajaks suuremat hoolt. Lepingu alusel teaduslikku tööd tegevate üliõpilaste arv on praegu veel kaunis väike, kuid uurimistööde mahu suurenemisega peame järjest rohkem üliõpilasi kaasa tõmbama Ja siis tuleb laias ulatuses tehtavate lepinguliste tööde realiseerimise suunamiseks ja koordineerimiseks luua uurimistööde sektor.»

ÜET lektorid-propagandistid!

Järjekordne õppus toimub neljapäeval, 9. aprillil algusega kell 14 TRÜ peahoones füüsikaauditooriumis. Ateistliku propaganda vormidest ja metoodikast vestleb dots. A. Mitt.

AGITPUNKT nr. 8

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) toimub teisipäeval, 7. aprillil kell 19 ülemaailmsele tervispäevale pühendatud

temaatiline õhtu.

Esinevad: 1) Tartu Linna Tuberkuloositõrje Dispanseri röntgenikabineti juhataja A. Lääne; 2) Tuberkuloositõrje Dispanseri jaoskonnaarst H. Kangro.

Demonstreeritakse filme: «Rahu ja sotsialismi nimel», «Koos sinuga, Baltikum» jt.

Olete temaga juba tuttavad — teine foto ripub ülikooli autahvlil. Põhjusi naeratamiseks on küllalt. Varsti jäävad õpingud seljataha ning noored tartlased saavad uueks tennisetreeneriks meistersportlase Inna Hälingu.

Mõtlema paneb

(Algus lk-l 1.)

rohkemgi, sest meie elu kulgeb kindlaid rööpaid mööda ja tundub, et võidelda ei ole vaja. Ülikoolis me võitleme just enesekasvatuse eest ja ühiskond annab meile viie aasta jooksul võimaluse tegelda enese kasvatamisega, abistab meid selle juures igati. Kommunistlik Noorsooühing ülikoolis peab tegelema poliitilise enesekasvatusega. Selles mõttes on ta palju vastutusrikkam organisatsioon kui näiteks meeskoor, ÜTÜ jt. Komsomolis kasvab noor ise ja kasvatab ka teisi. Konkreetselt see toimub komsomoligrupis. Väga halb on, kui grupp «ei tee midagi sellist, millest mina puudust tunneksin,» nagu ütleb oma kursuse kommunistlike noorte kohta Ants Kullik. Tahaks ainult küsida, millest Sa puudust tunned ja millisel kombel Sa tahad seda ellu viia? Või tunned Sa puudust ainult unistustest? On fakt, et gruppides vahel ei tehta sisulist tööd. Korraldatakse ainult «linnukese» pärast poliitinformatsioone. Kuid igaühel on oma mõõdupuu. Hiiglane mõõdab oma mõõdupuuga, kääbus omaga.

Kaja Johannes (matemaatikaosakonna I k.): «Teoreetiliselt pole komsomoli vastu, kuid mul on väga vähe aega. Kuuluda noorsooühingusse ja sealjuures mitte midagi teha — seda küll ei tahaks.»

Mati Rõbovõitra (küberneetika eriharu I k.):

«Komsomoli eesmärk on minu meelest ka kõigi meie noorte ühine eesmärk. Peaaegu kõik kursusekaaslased on komsomolis, kuid keegi ei tundnud varem selle vastu huvi, kas olen kommunistlik noor või mitte.»

Ants Kullik (matemaatikaosakonna I k.): «Meie komsomoligrupp ei tee midagi sellist, millest mina puudust tunneksin.»

Peeter Pungar (matemaatikaosakonna III k.): «Ei leia mõtet. Ülikooli komsomolielu näib olevat trafaretne.»

Ei saa ju öelda töö järgi oma grupis, et kogu noorsooühingul ei ole mõtet. Palju Sina, Peeter Pungar, tunned ülikooli komsomolielu, et võid öelda tema kohta: «Ei ole mõtet. Ülikooli komsomolielu näib olevat trafaretne.» Kas eksamite järeletegemise, stipendiumide määramise jt. küsimuste arutamine, komsomoliprožektori, pressiklubi, rahvaste sõpruse klubi jt. töö kuuluvad ka sinna? Kuulud Sa ühessegi nendest? Mis annab sulle õiguse seista kõrval ja halvustada kõike seda, mida teevad teised? Palju Sina oled teinud inimeste heaks? Või ütled Sinagi, et teooria on õige, aga praktikas on kõik teisiti. Muide Sina oled üks näide sellest teooria ja praktika vastuolust. Miks Sa teistelt nõuad kõike, aga ise poetad näpuotsast?

Meil on palju kursusi, kus ei lubata enam rääkida üht ja teha teist. Nõutakse just, et teooria muutuks praktikaks, veendumuseks. Inglise filoloogia osakonna III kursus, kaubanduse eriharu II kursus, juristide II ja III kursus jt. Veendunud võitlejad ei kasva kusagil klaasi all, vaid meie keskel.

Komsomoligrupp ja grupiorganisaator! Kuidas suhtud kursusekaaslasse, kes pole veel komsomoli astunud? Teie kohta öeldakse:

Matemaatikaosak. III k. Ella Viikmann: «Ülikoolis pole minuga sellest kõneldud.» Tiiu Tamlak: «On räägitud.»

Stomatoloogiaosak. II k. Sirje Poolake: «Minuga pole sellest tõepoolest keegi rääkinud.»

Matemaatikaosak. I k. Kaja Johannes: «Grupiorganisaator ei kõnele sellest midagi, aga grupi üritustest võtan osa küll.»

Küberneetika eriharu I k. A Vassiljev: «Siin pole keegi juttu teinud.»

Veel mainite, et komsomolis ei ole kõik eeskujuks. Jah, meie organisatsioon ei ole mingisuguse eliidi jaoks ja me ei lase noorel sooritada mingisuguseid katseid, mille sooritamise järel ta võetakse vastu noorsooühingusse. Me usaldame inimest ja tema eesmärke. Kui nad meiega kokku langevad, siis püüame alati aidata leida õige tee.

Peamine on meile, et noor võitleks, oleks looja, mitte aga kõrvaltvaataja, kes arutleb teoreetiliselt. Elul on mõtet ainult võideldes. Mõtle sellele, mittekommunistlik noor!

ELKNÜ TRÜ Komitee

O.LUTSU muuseumis

Oma uksed avas Oskar Lutsu majamuuseum — esimene memoriaalmuuseum Tartus. Peale paljude tartlaste on siin käinud kirjandusõpetajaid ja õpilasi Raplast, Mustlast, Vasalemmast, Kohtla-Järvelt, Alatskivilt ja mujalt.

Uhiuue külalisteraamatu esimestel lehekülgedel avaldatakse tänu kirjaniku lesele Valentina Lutsule, ekspositsiooni autoreile ja kunstilisele kujundajale L. Leolale. Riia ülikooli raamatukogu peabibliograaf T. Karma märgib: «On juba praegu näha, et selle muuseumi avamine on olnud väga vajalik samm. Meeldivalt kujundatud ning huvitavat ekspositsiooni vaatavad suure kiindumusega nii vanad kui noored rahvakirjaniku austajad ning on selle organiseerijaile südamest tänulikud.»

Rapla pedagoogide nimel kirjutab K. Praakli: «Tundsime südames kevadet, oma eale vaatamata, mille süütas kõik see, mis on seoses me armastatud kirjaniku Oskar Lutsuga.»

Külastajad on aidanud eksposits ioon i täiendada. Avamispäeval kinkis trükitööline Jaan Virk meile puuduva foto Lutsust ja endine palamuslane J. Paju pani paberile oma mälestusi rahvakirjanikust. Ühutagu kahe tartlase tänuväärne algatus ka teisi Lutsu sõpru ja tuttavaid kirja panema mälestusi Oskar Lutsust ning annetama fotosid, raamatuid ja muud. Oleksime väga huvitatud «Kevade» ja «Paunvere» esimesest trükist.

Muuseum on avatud iga päev kella 13—18, esmaspäeviti kella 13—17; teisipäeviti ja iga kuu viimasel päeval suletud. Et ruumid on väikesed, siis ei saa me korraga vastu võtta asjahuviliste gruppe üle 12—15 inimese. Ekskursioonijuhi leidmiseks ja mitme ekskursiooni kokkusattumise vältimiseks on soovitatav kavatsusest mõni päev varem teatada muuseumi: Tartus Riia mnt. 4 või telefonil 37-05.

E. TEDER,
O. Lutsu majamuuseumi
teaduslik töötaja
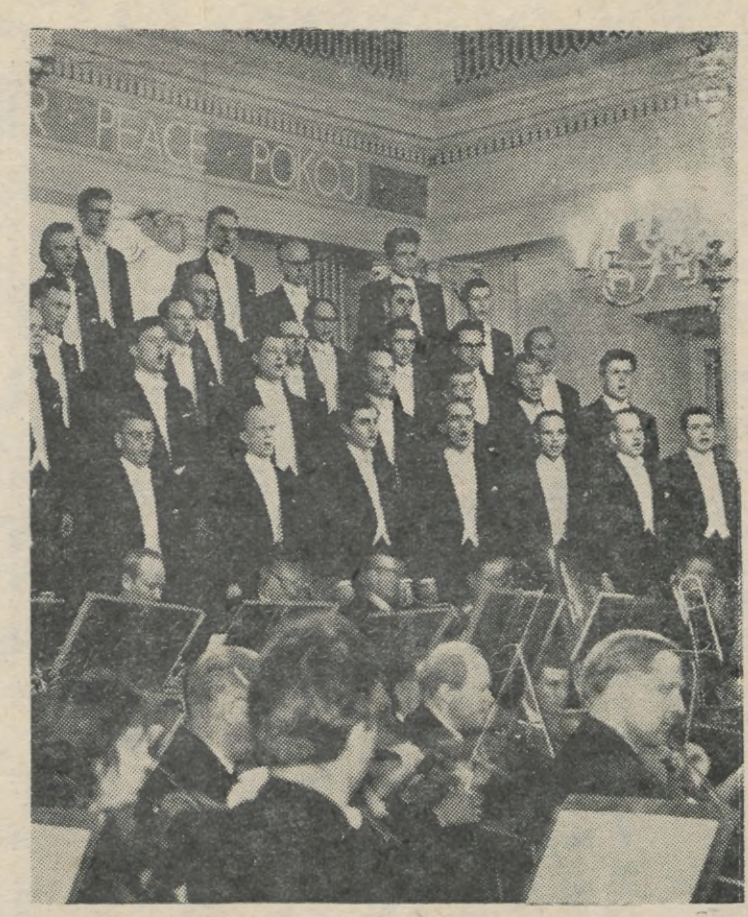
Tartu Üliõpilasmeeskoor esines pühapäeval ülikooli aulas koos RT «Vanemuise» sümfooniaorkestriga.

Aprillilaat

TULEMA!

Su esivanem tavatses öelda: «Enne jätan aasta palga, kui laadal käimata!»

75 aastat tagasi kirjutas «Postimees»: «Kuigi laatade larm meile tuntud ja teatud on, meie maarahvale olivad nad pikka aega ainsad kogunemiskohad, rõõmu- ja lõbupaigad — nende pallid ja pidud, kontserdid ning näitemängud.» Üks sajandivahetuse agar lehemees oli isegi välja uurinud, et «vanasti mõnes kohas ükski paar altari ette ei olla astunud, kelle kosjakõne ots laadal ei alustatud.»

Nüüd on laadapidamise nõu ka ülikoolis üles võetud. Huvitav oleks proovida, kuidas minule ja sinule, temale ja meile kõigile laadalise osa sobib. Selleks — TULE!

4. aprillikuu päeval hakatusega kell 8 õhtul pannakse ülikooli klubis käima

APRILLILAAT

- soodsad ostu- ja müügihinnad,
- palagan,
- päevapiltnik,
- pasunakoor,
- jõu- ja ilunumbrid.

Komsomolibüroo ees

Ükskõiksuse õied

«Enda Vajak, ülikooli komsomolikomitee büroo avaldab sulle noomituse koos arvestuskaardile kandmisega hooletu suhtumise eest komsomoliülesannetesse.»

Vaatame arvestuskaarti, kuhu täna oleme sunnitud kandma noomituse. Kaardil seisab, et Enda on komsomoli astunud 1955. aasta oktoobris. Niisiis peaaegu üheksa-aastane staaž! Kas ei ole nende aastate jooksul küllaldaselt selgeks saanud, mis on komsomolidistsipliin? Näib, et mitte.

Enda on arvutusmatemaatika eriharu I kursuse grupiorganisaator. 7. märtsil puudus ta gruppide büroode seminarilt ja sõitis selle asemel koju. Et kõik seminarist osavõtjad olid sellel päeval loengutest vabastatud, siis näis, et «puhkust võtta» on üsna lihtne — põhjuseta puudumist kirja ei panda, pahandust dekanaadis ei tule. Büroo laua ees seistes põhjendas Enda puudumist varem valmisostetud bussipiletiga. Samal «põhjusel» puudus seminarilt ka Enda kursusekaaslane, grupi büroo liige Reet Tammeveski, kelle arvestuskaardile tuli samuti kanda noomitus.

Aga võib-olla on arvutusmatemaatika eriharu I kursusel tugev komsomoligrupp, kes suudab kõiki küsimusi lahendada ilma selle nõu ja abita, mida seminaril pakkuda taheti? Kahjuks see siiski nii ei ole. Küsimustele grupis tehtava töö kohta suutis Enda anda ainult väga uduseid vastuseid. Ka ei olnud ta veel jõudnud teada saada, millest kolm nädalat tagasi toimunud seminaril juttu oli.

Miks nii karmilt? — küsib ehk mõni heasüdamlik lugeja — ikkagi I kursus, inimesed lihtsalt ei oska veel ega tea, mis ja kuidas.

Aga selleks ju korraldatigi seminar, et büroode liikmeid abistada! Tõsi on aga ka see, et eespool nimetatud pole ainsad süüdlased.

Heidame pilgu matemaatikaosakonna büroo tööplaani. Ainsana on oma töost büroole aru andma kutsutud küberneetika eriharu II kursus. Sidet esimeste kursustega tööplaanist kuidagi välja ei loe.

Kas esimese kursuse muredest vastu on üldse huvi tuntud? Kas büroo teadis seda, kuidas selle kursuse aktiiv seminarist osa võttis? Ja kui teati, miks siis ise midagi ette ei võetud?

Kus on selle ükskõiksuse ja vastutustundetuse juured?

Heade filmide kuu

1. aprillil algas «Kultuurikinos» järjekordne heade filmide kuu. Esimesena tuli ekraanile Dostojevski jutustuse järgi vändatud «Valged ööd». Kinosõbrad võivad näha rida populaarseid nõukogude ja välismaa filme, nagu näiteks praegu linastuvat «Rahu ilmaletulijale» ja sellele järgnevat «Tühisõitu», itaalia «Ajakirjanikku Roomast» ja tšehhi «Ülimat printsiipi» jt. Huvipakkuv mitmesuguste kino väljendusvahendite kasutamise poolest on kahtlemata «Sõjaväemuusika», mida võime näha kuu keskpaiku. Lapse ja nooruki mõtte- ja elamuste maailma kujutavad nõukogude filmid «Serjoža» ja «Metsik koer Dingo», poola film «Jacek ja tema president» ning prantsuse «400 lööki». Kapitalistliku maailma mitmesuguste sotsiaalsete kihtide elu ja vastuolusid kajastavad kaks prantsuse kinoteost: «Selle maailma vägevad» ja «Prairies' tänav».

Kindlasti leiab iga kinokülastaja sellest küllaltki mitmekesisest nimekirjast mõne oma armsama teose ja kahtlemata kasutab igaüks juhust, et tutvuda kõigi nende heade filmidega, mis varem on millegipärast vaatamata jäänud. Niisiis, kümnenda muusa austajad, ilmutagem aktiivsust!

T. EINASTO

Oh seda inimest!

Vähemalt ühe asja poolest ei jää tänapäeva kirjandusteadus täppisteadusest maha, ja see asi on minu arvates definitsioonide rohkus. Ainult luule kohta ei ole veel juhtunud kohtama ühtki seletust, mis ütleks, mis see luule siis õieti on.

Kõige paremaks luuletuseks peab lugeja ikka seda, mis haarab, «kaasa helisema» paneb. Ja seda resonantsi luuletuse ridade ja lugeja tunde- või mõttemaailma vahel ei oskagi alati täpselt põhjendada.

Möödunud aasta luulekasseti ühes kogus — Aleksander Suumani omas — on taolisi luuletusi rohkem kui üks.

A. Suuman on teatavasti kunstnik, kes on hakanud kummardama ka teist — luulemuusat. Tema maalidel ja luulel on ühine peateema — loodus. Maksim Gorki on Sergei Jesseninit nimetanud mänguriistaks looduse käes. Suumani kohta võiks öelda, et ta on mängija sellel lugematu arvu keeltega mänguriistal. Ta on hea interpreet.

Suumani luulele on iseloomulik näha looduses inimest, inimlikke jooni ja omadusi, ja vastupidi — inimeses loodust. Selget piiri poeedi puhaste loodusluuletuste ja muid probleeme käsitlevate vahele on raske, õigemini võimatu tõmmata. Loodus on igas Suumani värsis. Ja see puhas nukrus, mille tekitab tõeline ilu ja mis on nii suur, et teeb rõõmu («Kahvatukollane kask...»). See luuletus sügisest, kollastest, tuules lendavatest kaselehtedest ja inimesest, kes kõike seda maalib, on kõige ilmekam näide sellest, kui kõrvuti võivad ühes inimeses seista kunstnik ja poeet.

Siinkohal julgeksin välja tulla arvamusega sidemest Aleksander Suumani piltide ja luule vahel. Nende kahe seostamisel tekib tunne, nagu tõuseks Suumani luule tema maalidest, umbes nii, nagu kevaditi aurab niiske muld, saates osakese endast üles pilvede poole, et see siis sealt taas vihmana temasse sajaks.

Suuman oskab lihtsaid asju näha värskelt ja uutena, tõelise kunstnikupilguga:

Kuldne laev on merel,
nii suur,
et ta ahter puudutab mu varbaid
ja täävtorgib taeva äärt..

Loojangut mere kohal on palju kirjeldatud — hästi, halvasti ja keskpäraselt. Ent kuldne laev merel ja päike, mis sellel ära sõidab, ise näost punane, nagu oleks tal millegipärast piinlik — need on lausa suurepärased kujundid.

Või luuletus:

Kuu paneb põlema
nõmmelagendiku karusambla...

Tunned, et see päike, mis seal metsa taga magab, marjamaik suus, peab tingimata naeratama.

Loodusluuletuste hulka tahaks paigutada ka õnnestunud «Sügise-etüüdid», «Pühajärve pildid» ja hästi puänteeritud «Talveeskiisi», parima paarematest Suumani luuletustest. Siit jääb kajama just see efektne, aga väga loomulikuna kõlav kontrast:

Kui valged, kui valged
on nüüd puud.
Kuidas mustavad mu pilgud.

Luuletuses

Külakiik kiikus
üles ja alla
kurbade kaskede all...

haaras lihtsate sõnade sugestiivne rütm. Nukker selgus. Puudub konstrueeritus. Räägitakse sisu ja vormi ühtsusest — sõna-sõnalises tähenduses esineb see selles luuletuses absoluutselt puhtal kujul. Veel ja veel tahaks toonitada selle luuletuse selgust.

Loodus on Suumanil kõiges, nii ka tema lembeluules, võtkem kasvõi liigutav: «Kingin sulle kimbukese taevatähti...» või poeetilised portreed, eriti III («Oo taevas, kui kole sa oled...») või:

Su valgete hammaste naer,
su hammaste valge naer
on maikellukeste helin
sarapuusalu all hämaras,
armsam.

Ja kas ei ütle inimese, poeedi, kunstniku kohta midagi juba see, et ta näeb oma toas hinnaliste asjade algustena kuukildu, peotäit päikest ja loendamatut arvu tähetükke.

Muusika on see kunst, mida erinevad inimesed kõige erinevamalt mõistavad ja paljud ainult kujutlevad, et mõistavad. Lugesin kunagi noore poeedi luuletust pealkirjaga «Chopin», oli pikk ja keeruline, luuletusena päris meeldiv. Aga ma ei leidnud sealt kõige tähtsamat — muusikat. Võib-olla on asi erinevas mõistmises, aga kui lugesin sama pealkirjaga luuletust Suumani kogust:

(Järg lk-l 4.)

Oh seda inimest!

(Algus lk-l 3.)

Päikese killud kukuvad
vihmaga võidu
hingele ja mullale.
Oo, muld ja hing,
kuis olete sarnased,
varjates surma ja elu!

siis näis, et on tabatud otse naelapea pihta.

Luuletuskogu lõpuosas on veel üks luuletus, mis näib hästi ja otseselt iseloomustavat nii kogu kui selle autorit. See on luuletus, pühendusega «Harryle»:

Tahan, et mu silmad oleksid jõgi,
mis ei jäätu . . .

Suumani kogus on ka üks mõjuvamaid sõjavastaseid luuletusi, mis viimasel ajal on ilmunud («Ära tapa, ära tapa mind . . .»). Järjekordne näide sellest, et suurte asjade puhul ei pruugi alati tarvitada hüüumärke.

Ja teine:

Mul emaemad õmblesid
luiged järvele.
Luiged on ilusad linnud . . .

Tõsi, et tänapäeval on luigevaibad maitsetud, ja tõsi, et neid on nii ajakirjanduses kui ka kõnepuldist piisavalt sarjatud, ja et kõigele vaatamata neid ikka veel tehakse ja ostetakse. Suumani mõtles kaugemale.

Aleksander Suumani luule on süntees loodusest, mõtlevast inimesest ja kõigest sellest, mis orgaaniliselt nende kahe juurde kuulub. Seda ei ole mõtet osadeks lahutatada, otsida sealt ainult emotsioone või ainult filosoofiat.

F. Tuglas on mõelnud ja öelnud, et üks uurimisobjekt jääb inimesele alati — see on ta ise — inimene. Ja seda keerulist objekti on võimatu üksikuteks, selgesti eraldatavateks osadeks lahutada. Eks ütle seda A. Suumani esikkogu pealkirigi.

ELA LIIMEON

Laulsid leedu üliõpilased

Nädal tagasi esines meie ülikooli aulas Vilniuse Riikliku Ülikooli Akadeemiline Üliõpilaskoor Pranas Sližyse juhatusel (all). Kontserdil esines ka Vilniuse Riikliku Konservatooriumi solist Giedre Kaukaite (paremal).

Laulusõbrad!

Täna, 4. aprillil kell 19.30 laulab TRÜ aulas

TALLINNA ÜLIÕPILASSEGAKOOR.

Tulge kuulama!

Neli võitu

Nädalavahetusel korraldati Tartus kõrgemate koolide õppejõudude ja teenistujate II spartakiaad. TRÜ esindajad olid paremad males, meeste võrkpallis ja meeste korvpallis, milles saavutati esikohad. Kehvemini käis meie naisvõrkpallurite käsi, kes pidid leppima kolmanda kohaga EPA ja Tallinna Pedagoogilise Instituudi järel.. Lauatennisistid jäid aga viimaseks.

Võistlused näitasid, et õppejõud ja teenistujad tegelevad sihikindlalt spordiga, sest mängud olid heatasemelised ja võistluslikud. Kahju ainult, et puudus vajalik reklaam ja seetõttu oli pealtvaatajaid napilt. Pidulikum peaks olema ka võistluste algus ja lõpetamine.

E. LILL

Nädalavahetusel toimusid Tartus vabariigi kõrgemate koolide esivõistlused lauatennises. Edukalt esinesid TRÜ lauatennisistid, kes võistkondlikult saavutasid esikoha. Ka üksikmängudes esineti edukalt: meestest võitis üliõpilasmeistri tiitli Vello Nigol ja naistest Sirje Samre. Esikoht loovutati ainult naispaarismängus Tallinna Pedagoogilise Instituudi sportlastele Nõmmsalu-Pallole.

TRÜ KLUBIS

Pühapäeval, 5. aprillil kell 20 esietendub TRÜ klubis F. Lorca draama

«Bernarda Alba maja»

Lavastaja ENSV rahvakunstnik Ellen Liiger.

TANTS

TEADUSLIK RAAMATUKOGU TEATAB

TRÜ Teaduslik Raamatukogu võtab **laenutatud raamatuid** vastu esmaspäeviti, kolmapäeviti ja reedeti kella 13—15-ni (alumisel korrusel).

Raamatukogudevahelise abonemendi kaudu tellitud kirjandust on võimalik kasutada õpperaamatukogus esmaspäevast reedeni kella 14—21-ni ja laupäeval kella 8—14-ni.

Sügavaim kaastunne kursusekaaslasele Linda Jaaskale tema armsa

EMA

surma puhul.

Inglise filoloogia osak.
III kursus ja H. Pulk

MUTRIST, «KROONU AJAST»

See juhtus 20. märtsi õhtupoolikul Vanemuise tänava õppehoone 8. auditooriumis. Majandusteaduskonna lahtisel komsomolikoosolekul arutati õppimise, õpetamise ja loova suhtumise küsimusi. Arutati, mida teha, et poleks ilmaaegu mahaistutud või hoopis mahamagatud aega. Rääkisid kursuste esindajad ja õppejõud.

Kaubanduse eriharu II kursusel on tänavu esimest aastat füüsikaline kolloidkeemia. Huvitav aine, ainult segaseks kipub jääma, sest mõisted ja definitsioonid võetakse läbi liiga kiires tempos. Sama lugu on rahanduse eriharu II kursusel raamatupidamisega. Eriti esimestes loengutes peaks uut ainet käsitletama põhjalikumalt.

Palju on kordamisi, kattuvaid loenguid. Mõned ained, mis keskkoolis selgeks saadi (füüsika, inglise keel), lähevad loenguil segaseks. Teoreetilisels õpitakse masinaõpetust ja elektrotehnikat, sellest just palju meelde ei jää, eriti kui üliõpilane tunneb, et seda kusagil vaja ei lähe. Mis kasu on üksikute võllide ja poltide nimetuste päheõppimisest, kui masinaosi läbi ei võeta?

Tööstuskaupade tundja aga peab tundma masinate osi, peab oskama hinnata masina korrasolekut. Asjatut nokitsemist on praktikumideski. Rahanduse eriharu II kursus tegi töökojas 6-tunnise tehnoloogia praktikumi ajal rauajupist mutri. Muidugi, õpiti kasutama elektrisaagi, liivapaberiga lihvima jne., kuid üliõpilased ise arvasid, et ekskursioon aparaaditehasesse õpetas neid rohkem. Et aega kokku hoida, võiksid praktikumi protokollid olla trükitud, nii et kirjutada jääksid vaid arvud. Üldse võiks kasutada rohkem rotaprindimaterjale.

Praktikumile ei mõju soodsalt kabinettide mahajäänud sisustus. Pole võimalik tundma õppida elektrimajapidamistarbeid. Neid vaadatakse majapidamiskaupluses, kuid see ei õpeta ei tundma ega vigu leidma.

Viienda kursuse 10,5-kuune praktika ei rahulda. See on seotud palgalise töökohaga, tehakse ainult üht tööd ega õpita tundma teisi. Praktika lõpeb halval ajal (jaanuaris-veebruaris). Kuigi Kõrgema ja Kesk-eriharidusse Komitee ei luba praktikat lühendada, arvas sm. H.-Siigur, et seda saab ajaliselt reguleerida. Võib viia esimese osa sessioonist koos eksamite ja arvestustega praktikaaja ette. Hästi tuleks läbi mõelda ka õppeekskursioonid. III kursuse kevadine ekskursioon annaks rohkem, kui see Riia asemel tehtaks Tallinna ettevõtetesse.

Õppeplaani ei saa koostada õppejõud üksi. Üliõpilaste ettepanekud aitavad palju. Nõudmistega tuleb lagedale tulla õigeaegselt, mitte siis, kui nad parajasti nii vanaks on saanud, et kedagi enam ei torka.

Üliõpilased ise peavad suhtuma õppimisse kohusetundlikumalt. Palju aega läheb kaduma I kursusel, kus normaalse 30 tunni asemel on vaid 16 tundi nädalas (tööpraktika pärast). Seetõttu on II ja järgnevad kursused üle kuhjatud ja paratamatult jäävad ained segaseks. Sagedased on sellised nähtused, nagu rahanduse II kursusel pärast Kääriku-matka: vabandati, et ei saanud ette valmistada praktikumi. Sporti tuleb teha, kuid sport ei vabasta õppetööst.

On vaja, et üliõpilased ei jagaks aega «oma» ja «kroonu ajaks», kusjuures õppimise ajaks loetakse viimane. Kui leitakse, et on vaja lugeda vene keeles erialast kirjandust, võib seda teha ka ilma õppejõu käsuta. Iseseisvat tööd tehakse vabal tahtel, mitte sundimise korras. Igaüks peab teadma, et iseseisva tööta ülikooli kursust omandada ei saa. Järelikult tuleb loovalt suhtuda mitte ainult «oma ajasse», vaid ajasse üldse — see tähendab, et ka õppimisse.

M. KALD

Suusatalve lõpetuseks

Suusahooaeg Tartus on finišis. Suusaspordi ning kehalise kasvatuse ja spordi kateeder tänavad kõiki entusiaste, kes valge raja üritustele osavõtjatena, eriti aga organisaatoritena kaasa lõid.

Et lõpetada talv ülikooli suusabaasides õigeaegselt, palutakse kõik varustus korrastada ja varanduslikud vahekorrad lõpetada **7. aprilliks kell 10.**

Seni on suusaspordikateedri osas kohusetundetult pikka aega varustust enda käes hoidnud A. Kuklas, E. Kolk, K. Lang bioloogiaosakonna I k., A. Muuga geograafiaosakonna I k., R. Meiel ajaloo-osakonna I k., M. Bender keemiaosakonna II k., T. Arro Õigusteaduskonna II k., R. Palsi füüsikaosakonna II k. ja mitmed teisedki. Loodame, et keegi ei püüa ületada vene filoloogia osakonna üliõpilase R. Gurjevi mullust rekordit — talle tuli suuskade tagasitoomiseks teha 7 märkust.

Kehalise kasvatuse ja spordikateedri Emajõe-äärses suusabaasis on pikemaajalisteks võlglasteks Arstiteaduskonna üliõpilased. Vaatamata korduvatele meeldetuletustele pole oma võlavahekordi likvideerinud Tatjana ja Gennadi Ivantšenko, Balint Török ja Galina Nikolajeva (kõik raviosakonna V k.) Alfred Berš (raviosakonna IV k.), Kalju Orasson (raviosakonna III k.) ja Alissa Russova (raviosakonna I k.). Teistest teaduskondadest tuleks märkida Girš Spunginit (Ajaloo-Keeleteadusk.), Mart Järvet (Bioloogia-Geograafiateadusk.) ja Maarja Kaske (Füüsika-Matemaatikateadusk.). Lühiajalisemaid võlgnikke leidub aga teisigi. Ainult Õigus- ja Majandusteaduskonnast pole ühtki nime. Alati on nad kõige korrektsemad varustuse tagastamisel.

Ülalmärgitud tähtaja ületamine oma võlavahekordade likvideerimisel toob tänavu kaasa märksa rangemad abinõud kui mullu. Ühtlasi teeme võlglastest pikemalt juttu meie ajalehe järgmistes numbrites.

Suusaspordi- ning kehalise kasvatuse ja spordikateeder

Võisteldi kergejõustikus

Eelmisel nädalal toimunud sisekergejõustikuvõistlustel näidati häid tulemusi. Eriti hinnatav oli M. Kõrge (Arstiteaduskonnast) 3.80 teivashüppes.

MEHED

30 m jooks: 1. R. Aun, 2. T. Savi, 3. A. Kikkamägi — kõik 4,1 sek. 35 m tõkkejooks: 1. R. Aun — 5,5, 2. R. Tammsalu — 5,7 (eeljooksus 5,6), 3. J. Toimet — 5,7. Kõrgushüpe: 1. T. Savi — 1.85, 2. R. Aun — 1.85, 3. K. Meitern — 1.80. Kaugushüpe: 1. R. Aun — 6.60, 2. T. Savi — 6.50, 3. A. Eller — 6.40. Paigalt kolmikhüpe: 1. K. Varusk — 8.95, 2. T. Savi — 8.91, 3. H. Karm — 8.89. Kuulitõuge (6,8 kg): 1. I. Sepp — 16.18, 2. R. Aun — 16.08, 3. T. Savi.

NAISED

30 m jooks: 1. H. Kalam — 4,4, 2. R. Ardel — 4,6, 3. M. Treulop — 4,7. 35 m tõkkejooks: 1. H. Kalam — 5,8, 2. R. Ardel — 6,0, 3. L. Natsar — 6.0. Kõrgushüpe: 1. H. Oolma — 1.40, 2. M. Raidmets — 1.40, 3. V. Rebane — 1.40. Kaugushüpe: 1. V. Maremäe — 5.88, 2. E. Rampe — 5.55, 3. H. Oolma — 4.96. Paigalt kolmikhüpe: 1. M. Raidmets — 7.29, 2. H. Kalam — 7.18, 3. T. Tiitus — 6.98. Kuulitõuge: 1. T. Tiitus — 12.00, 2. V. Põldsam — 11.75, 3. L. Lõugas — 11.51.

Võistkondadest oli parim Kehakultuuriteaduskond 1241 punktiga.

J. KRABI

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu üliõpilased J. Škuubel, A. Sild ja M. Talvik.

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» järgmine number ilmub 17. aprillil.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2925. MB-00384.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Tublidus ei tule tööta

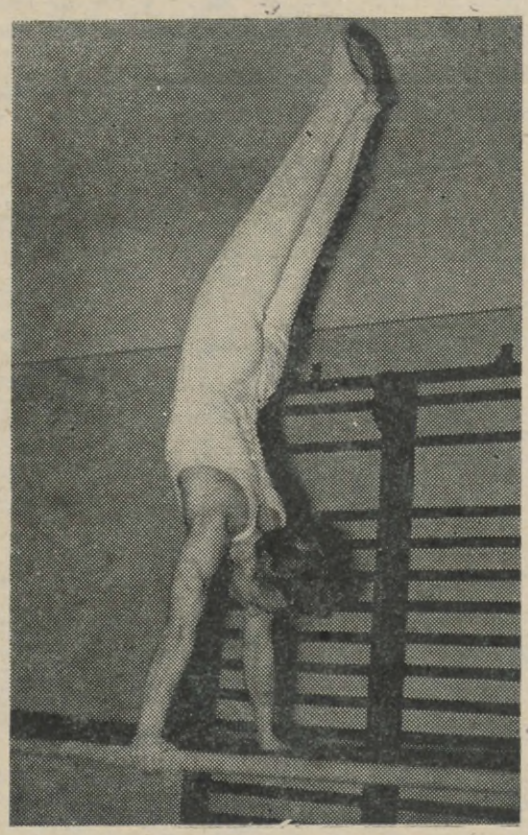

Käterätt, seep, punane treeningsärk — need on asjad, mida ei tohi ükski päev koju unustada. Järsku jääb kuskil tund vaba aega, siis saab võimlasse lipata ja mõned ülesirutatud saltod proovida, sest ega see meistrijärk nii lihtne tulema olegi.

Hommikul koolis tunnid, siis treening ja õhtul raamatute taga — niisugune on Aare Jooni, ülikooli meesvõimleja nr. 1 päevaplaan.

«Kas ära ei väsita ka selline jooksmine hommikust õhtuni?»

«Mis te nüüd, see ei väsita põrmugi, ilma treeninguta ei oska elu ette kujutadagi.»

Aga arvestustel ja eksamitel ikka head ja väga head. Tuleb välja, et kui inimene ühte asja teeb südamega, siis tekib sama suhtumine ka teistesse asjadesse. Elu ise näitab, et logardid õppetöös ei tegele tõsisemalt ka spordiga ega millegi muu kasulikuga. On selge, et sport kasvatab inimese tahtejõudu, õpetab teda distsiplineerituks ja täpseks. Seda arvab ka Aare treener sm. H. Elken.

«Treeningutelt ei puudu!» — selles lühikeses lauses peitub loobumisi nii mõnestki teatrietendusest või tantsuõhtust, nii mõnestki jalutuskäigust õhtutunnil või suusamatkast kevadpäikeses. 23 aastat — elu on ju alles ees, jõuab kõike teha. Aga tehtud on ka juba mõndagi. Kuulmishäiretega kooli õpilased tunnevad õpetaja Jooni kui nõudlikku ja arusaajat pedagoogi. Nende jaoks teeb ta ju oma kursusetöögi — «Rütmika võimlemises 1.—3. klassini». Et hästi võimelda, peab olema väga tundlik rütmi suhtes — seda teab Aare omast käest. Teistele seda õpetada on aga veidi raskem. Kuidas teha seda kõige paremini — see vajabki uurimist ja katsetusi. Peaasi, et töö huvitab. Ilma armastuseta oma eriala vastu poleks Aare Joon suutnud püsida vabariigi edetabelis I järgus esimesel kohal ja ega meistrijärguski need mõningad mehed seal eespool võitmatud ole.

Tahaks küsida temalt ka tulevikuplaane, kuidas ta veedab oma vaba aega ja muud, mida ikka küsitakse, kuid raske on seda noormeest enesest rääkima panna. Tuleb korraks joostes saalist välja, näost higine, reibas.

«Minust pole küll vaja kirjutada,» arvab ta tagasihoidlikult, «pean kohe tagasi minema, muidu jahtun ära.»

Ära karda, sellised inimesed ei jahtu nii kiiresti, põledes ise, sütitavad ka teisi.

T. ALLA

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 17. aprillil 1964

Nr. 11 (586) XVII aastakäik

ELKNÜ TRÜ KOMITEE ARUANDE TEESID

Aruandeperioodil oli TRÜ komsomoliorganisatsiooni peatähelepanu suunatud õppetöö ja ideelis-poliitilise kasvatustöö paremale organiseerimisele kursuste komsomoligruppides. Üheks peamiseks raskuseks üliõpilaste ellusuhtumises on ükskõiksus, ebaprintsipiaalsus, kriitikakartus ja poliitiline hambutus. Sellepärast alustatigi möödunud aastal võitlust ükskõiksuse ja minnalaskmise vastu üliõpilaste igapäevases elus. Komsomol lahendab nüüd kursustel ja rühmades iseseisvalt, ilma dekanaadi ja rektoraadi osavõtuta, õppetöö- ja distsipliiniküsimusi, arutab kaaslaste ebaväärikat käitumist, määrab stipendiume, koostab iseloomustusi jne. Eriti oluline on vastutustunde ja leppimatuse kasvatamine puudujääkide vastu I—III kursusel, kus ühtse juhtimise huvides on kaotatud seni eksisteerinud kursusevanemate instituut. Ühiskondlikul arvamusel on suur jõud. Ülikooli komsomolikomitee on püüdnud seda süvendada kõigil kursustel. On vaja, et dekanaadid ja teaduskondade partei-algorganisatsioonid toetaksid ning suunaksid komsomoliaktiivi, nõudes neilt täit vastutust kõigis õppe- ja kasvatustöö küsimustes.

Õige, printsipiaalse seisukoha võtmine on kursustel nii visa kujunema. Senisest suuremal määral peaks avalduma üliõpilaste initsiatiiv, otsustusvõime ja vastutustunne. Selleks on vaja ühist nõudlikkust. Ülikooli juhtivatel organitel, komsomoliaktiivil ja ka õppejõududel on vaja lõplikult mõista, et komsomoli ülesanne ei ole üksnes poliitinformatsioonide, kõikvõimalike ühiskülastuste ning ekskursioonide korraldamine, vaid ka igapäevase töö ja tegevuse organiseerimine.

Ideelis-poliitilises kasvatustöös oli ülesandeks püüda jõuda iga kommunistliku nooreni, iga üliõpilaseni, et organiseerida tööd, arvestades igaühe iseärasusi, teadmiste taset ja veendumuste kindlust. Kuigi niisugune tööni pole osakondade komsomolibüroode ideoloogilise töö sektorid ning komsomoli grupiorganisaatorid veel jõudnud (seda tuleb lugeda meie ideoloogilise kasvatustöö üheks suuremaks puuduseks), on aruandeperioodil ideoloogiline töö muutunud konkreetsemaks. Laiemalt on hakanud levima diskussioonid, milles ideelis-poliitilisi probleeme rohkem seotakse eluga. Nii toimusid osakondade komsomolikoosolekud teemal «Meie õpitav eriala praktilises elus». Paljudel komsomolikoosolekutel arutleti komsomoli osa kommunistliku ideoloogia kujundamisel üliõpilastes. See andis alust diskussioonideks «Mis on komsomoliülesanne?», «Mida meile annab ühiskondlik töö?» Edaspidi on tarvis veelgi laialdasemalt organiseerida vaidlusi, diskussioone, mõttevahetusi. Mitte kõigil kursustel ei suuda komsomoliaktiiv sellega toime tulla. Seepärast vajame abi ja tihedamat koostööd ühiskonnateaduste kateedritega nii komsomolikomitee ideoloogilise töö sektoris kui ka kursuste aktiivil.

Me muidugi vaidleme, veename, tõestame oma seisukohti, kuid peame andma ka poliitilise hinnangu nende üliõpilaste kohta, kes oskavad ainult kritiseerida ja kes ei taha võidelda. Miks IV või V kursusele jõudnud üliõpilaste seas on neid, kes ei näita oma ellusuhtumisega, et nad on marksismi-leninismi ideed omandanud mitte ainult teoreetiliselt?

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XI konverentsi otsusega komitee ideoloogilise töö sektori juurde loodud üleülikoolilised klubid ja ringid õigustasid end täielikult. Edaspidi on tarvis korraldada RSK kaasabil klubis õhtuid rahvaste sõpruse teemadel.

Rahvusvaheliste suhete ringi abiga peavad järgmisest õppeaastast alates täielikult kaduma nn. ajalehe ühislugemised või momentülevaated. Hakatakse kas kursusega osa võtma RSR töökoosolekutest või saadetakse esindajad, kes hiljem kursusel suudavad poliitilised probleemid avada vajaliku sügavuse ja põhjalikkusega. Tuleb süvendada üliõpilastes huvi ajalehtede lugemise vastu. Selleks on vaja teatud perioodi järel teha kontrolli (viktoriinid, küsitlused, otsesed pöördumised küsimustega üliõpilaste poole jne.). Tööd alustas vaidlusklubi, kus hakkavad toimuma huvitavad kohtumised ja vaidlused.

Sügisel loodud pressiklubi tegevus kandis teoreetilist laadi; tema kõigi osakondade puuduseks tuleb lugeda liiga vähest üliõpilaselu kajastamist meie vabariigi agitatsiooni- ja propagandasüsteemis. Paranenud on komsomolikomitee ja ülikooli ajalehe koostöö. Puuduseks on ainult liiga vähene ja pealiskaudne analüüs. Pole ka loomulik, et ajalehele tehtav kaastöö teistest osakondadest ja teaduskondadest (v. a. eesti filoloogia) moodustab ainult 15%.

«Komsomoliprožektori» temaatikat tuleb laiendada, reidide arvu suurendada.

Huvi kommunistliku liikumise vastu ülikoolis on tõusnud.

Kommunistliku töö liikumisse lülitus aruandeperioodil siiski ainult üks kursus — Majandusteaduskonna kaubanduse eriharu II kursus. Nimetus omistati inglise filoloogia osakonna III kursusele. Vähe oleme aga aidanud selgitada liikumise mõtet ning jaganud olemasolevaid kogemusi.

(Järg 3. lk.)

„Sammume koos ihaldatud eesmärgi — kommunismi poole“

Sm. N. S. HRUŠTŠOVI kõne kohtumisel instituudi õppejõudude ja üliõpilastega Ungaris Miskolci linnas 6. IV 1964

Kallid seltsimehed!

Lubage mul partei ja Nõukogude valitsuse delegatsiooni nimel, meie rahva nimel anda edasi kõige palavamad tervitused teie instituudi professoritele, õppejõududele ja üliõpilastele. **(Tormilised kestvad kiiduavaldused.)**

Siin viibivad seltsimehed Janos Kadar, Gyula Kallai ja mitmed teised Ungari valitsuse liikmed. Lubage mul veel kord südamest tervitada meie kalleid sõpru ja nende näol Ungari Sotsialistlikku Töölisparteid, tema Keskkomiteed, Ungari revolutsioonilist tööliste ja talupoegade valitsust, kogu vennalikku ungari rahvast. **(Tormilised, kestvad kiiduavaldused.)**

Seltsimehed, tahaksin kõigepealt rääkida meie sõprusest, sellest, et sotsialismimaade rahvastel on tarvis tugevdada vennalikku sõprust. See on peamine.

Meie maade rahvad hävitasid kapitalismi, likvideerisid inimese ekspluateerimise inimese poolt. Nad ehitavad edukalt sotsialismi ja kommunismi. Imperialismileer arvas, et me ei tule toime ülesandega ehitada üles uus ühiskond, et me jõuame krahhini. On möödunud juba 46 aastat, kui meie riigis valitseb töölisklass, töötav rahvas. Nõukogude kord ei löönud kõikuma, oma võitudega näitas ta oma tugevust, oma tohutuid võimalusi. Me ei mõtelnudki hukkuda, küll aga lendasime esimestena kosmosesse. **(Kestvad kiiduavaldused.)** Juba 19 aastat ehitab Ungari Rahvavabariik suures vennasrahvaste peres sotsialismi. **(Kiiduavaldused.)**

Sotsialistlik maailmasüsteem on muutunud selliseks suureks jõuks, et avaldab üha kasvavat mõju kogu maailma arengule.

Imperialistid püüdsid meid paju kordi hävitada, kuid see ei läinud korda ei siis ega ka tulevikus. On teada, et pärast II maailmasõda viis imperialistlik leer läbi poliitikat, mida Dulles formuleeris kui «sotsialismi väljaviskamise» poliitikat, poliitikat «sõja piiril». Dulles pidas neutraliteeti ebakõlbeliseks. Kuid dallaslik poliitika suri varem kui ta ise.

Nüüd räägivad imperialistid teisiti. Nad on sunnitud arvestama sotsialismileeri üha kasvavat võimsust. Eesmärk muidugi jäi samaks, kuid taktika muutus. Nüüd juba ei või imperialistid minna välja sellele, et hävitada jõuga sotsialistlikud maad. Nad püüavad nõrgendada sotsialismimaade ühtsust, nende vennalikku ja sõbralikku liitu. Imperialistid püüavad oma huvides kasutada raskusi, mida tekitab lõhestajate tegevus, püüavad kasutada kodanliku natsionalismi mürki. Neid imperialismi salakavalaid meetodeid ei tohi alahinnata.

Kui imperialistid organiseerisid avalikke rünnakuid sotsialismimaade vastu, minnes kuni otsese sõjaga ähvardamiseni, oli kõigil selge vajadus liita sotsialismi jõud, et kaitsta sotsialismi maailmasüsteemi imperialismi kallaletungide eest.

Arvatavasti on teist igaüks olnud äikeseilmaga metsas, kui inimesed suruvad end tihedalt üksteise vastu ja varjavad end vihma eest ühe keebi alla. Pilved hajuvad, päike hakkab paistma ja inimesed lähevad mööda lagendikku laiali. **(Lõbus elevus saalis.)** Poliitilises elus toimub mõningal määral midagi samasugust. Kui imperialism tahtis meid haarata kõrist, liitusime tihedalt ja toetusime üksteisele, aga nüüd, kus vältimatu sõjaoht on möödunud, hakkab mõni arvama, et võib sõprussidemeid lõdvendada. Pealegi imperialistid, püüdes tugevdada selliseid tendentse, ajavad küllalt kavalat poliitikat, kasutades isegi majanduslikke vahendeid.

Siin viibivad praegu ka kapitalistlike maade esindajad kodanliku ajakirjanduse ja raadio korrespondentide näol, nad hakkavad kirjutama: Hruštšov rääkis sotsialismijõudude lõhenemise ohust jne. Kuid ärge hõisake enne õhtut, härrased. Ma kordan: meie vaenlased teevad katseid meid lõhestada. Kuid ma olen kindel, et sotsialismimaad saavad sellest aru ja ajavad nurja imperialistide katsed. **(Kiiduavaldused.)**

Muidugi, jutt pole sellest, et sotsialistlikud maad loobuksid majanduslikest sidemetest kapitalismimaadega. Kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimees kinnitan ma, et meie riik hakkab ka edaspidi arendama majanduslikke ja kaubanduslikke sidemeid kapitalistlike riikidega. Me ei ole keeldunud ega keeldu praegugi isegi krediidist, muidugi, kui see on meile kasulik. Kuid me kinnitasime ja rõhutame seda ka praegu, et oma poliitilistelt seisukohtadelt ei tagane me ühegi millimeetri võrra. **(Kiiduavaldused.)**

Kuid seltsimehed, ma sattusin hoogu üldpoliitilistel teemadel. Lubage mul nüüd siirduda küsimuste juurde, mis puudutavad vahetult ka teid.

Ma külastasin meeleldi teie instituuti. Mulle meeldib, et teie instituut on loodud just siia, Ungari suurde tööstuskeskusesse, metallurgia, kivisõe ja keemia vahetusse naabrusse.

Kallid sõbrad! Te astusite instituuti, et saada metallurgia, mäeasjanduse, masinaehituse ja keemia alal headeks spetsialistideks. Teil on vaja koguda teadmisi,

(Järg 2. lk.)

TRÜ kujutava kunsti kabinetis on saanud heaks traditsiooniks viia kunsti laiemate hulkade sekka. Järjekordselt avati üliõpilaskohvikus näitus O. Soansi ja A. Keerendi graafilistest lehtedest, mis jääb kunstihuvilistele tutvumiseks 6. maini.

Avo Keerend sündis Tallinnas 1920. a. Õppis graafikat Tallinna ja Tartu Kunstiinstituudis. 1952. aastast alates töötab A. Keerend Tallinnas. Loomingus on esikohal maastikuestamp, tegutseb ka raamatuillustraatorina.

Olev Soans sündis Tallinnas 1925. aastal. Kunstilise hariduse omandas 1946—1951 Eesti NSV Riiklikus Kunstiinstituudis. Töötab Tallinnas Kunstiinstituudis õppejõuna, tegutseb peamiselt vabagraafikuna ja raamatuillustraatorina.

Kohtumine kunstnikega ja nende tööde arutelu on homme, 18. aprillil kell 18 TRÜ kohvikus. Üliõpilased, tutvuge näitusega ja tulge arutelust osa võtma! Öelge sekka ka oma sõna!

L. MÄE,
Arstiteaduskonna III kursuse üliõpilane

Vaata lk. 3!

Kommunistliku liikumise monoliitsuse eest

Ülikooli parteiorganisatsiooni lahtisel üldkoosolekul kuulati ja arutati läbi EKP Keskkomitee teise sekretäri sm. A. Vaderi ettekanne «NLKP võitlusest rahvusvahelise kommunistliku liikumise monoliitsuse eest». Kõik sõnavõtjad mõistsid resoluutselt hukka Hiina KP juhtide lõhestava, avantüristliku osa kaasaegses kommunistlikus liikumises. Koosolek naelutas üksmeelselt häbiposti Hiina «teoreetikute» laimukampaania ja õelad kallaletungid NLKP ning tema juhtide, nõukogude rahva ja tema valitsuse vastu.

Avaldades üksmeelset heakskiitu meie partei Keskkomitee poliitilisele tegevusele, Nõukogude valitsuse järjekindlale võitlusele rahu ja sotsialismi eest, väljendasid sõnavõtjad kindlat veendumust, et Pekingi lõhestajatel ei lähe korda desorienteerida rahvusvahelist kommunistlikku liikumist.

Ülikooli rektor prof. F. Klement, õppejõud J. Jakobson, prof. H. Moosberg, J. Konks, üliõpilased M. Uesson ja J. Kaarma analüüsisid teaduslikult neid konkreetseid tegureid, mis võimaldasid Hiina KP juhtidel viia oma partei neotrotskistlikele, avantüristlikele rööbastele. Nad mõtestasid lahti Hiina revisionistide väärad teoreetilised kontseptsioonid, mida serveeritakse nn. «puhta» marksismi-leninismina, ning andsid nendele väärilise vastulöögi. Koosolekul võeti üksmeelselt vastu otsus, milles resoluutselt lükati tagasi Hiina KP juhtide alusetu laim nõukogude rahva ja tema Kommunistliku Partei aadressil ning avaldati üksmeelset toetust NLKP Keskkomiteele, kes viib järjekindlalt ellu NLKP XX ja XXII kongressi leninlikku kurssi.

Samal koosolekul esines sm. A. Vader informatsiooniga abinõude kohta, mida EKP Keskkomitee on rakendanud ja rakendab NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsuste elluviimiseks meie vabariigis. Lõpuks kiitis koosolek heaks EKP TRÜ Komitee poolt esitatud ürituste plaani, milles kajastub ülikooli kollektiivi osa vabariigi põllumajanduse ees seisvate ülesannete täitmisel.

1. Päeva killud

Astridil on kiire ...

Päris tavaline hommik. Kogu linn näikse juba olevat töömeeleolus. Tänaval kihutavad masinad, lapsed lähevad kooli. Poodidesse tuuakse värsket leiba. Inimesed kiirustavad — töö ootab.

Tudengid «ründavad» peahoonet. Jõuaks enne ustest sisse, kui raekoja kell «kukub». Maja on hääli ja sagimist täis.

Stopp! Kell! Õppejõud sisenevad auditooriumidesse. Käsi, ole nüüd agar sulge liigutama ja kõrvad, teie kuulake!

Jätame filoloogid lauseanalüüsi tegema ning ajaloolased ladina keele pensumeid «prepareerima». Läheme füüsikute ja matemaatikute juurde.

Eksperimentaalfüüsika kateedri juhataja soovitab meil juttu ajada Ants Haljastega. ÜTÜ konverentsil teinud ta asjaliku ettekande. Tuleb see mees kindlasti üles otsida.

„Sammume koos...“

(Algus 1. lk.)

et anda kõik tehnika ja teaduse saavutused oma rahva teenistusse, sotsialismi teenistusse. See on hea, üllas, kuid ka raske ülesanne, mis nõuab tulist soovi õppida, nõuab sihikindlust teadmiste omandamisel. Ilma hästi ettevalmistatud spetsialistideta ei saa edukalt edasi minna. Me seadsime endale ülesande jõuda kapitalismist ette majanduse arendamise alal, kuid seda ei ole võimalik saavutada ainult musklite jõul. Et saavutada hoopis kõrgemat tööviljakust, kui see on võimalik kapitalismi tingimustes, tuleb organiseerida tootmine teaduse ja tehnika kõige eesrindlikumate saavutuste baasil. Selleks on tarvis palju ja püüdlikult õppida.

Tahaksin teile pisut rääkida sellest, kuidas tuli õppida meil, vanema põlvkonna inimestel, nõukogude võimu esimestel aastatel. Varsti pärast Kodusõja lõppu, 1922. aastal, pöördusin parteikomiteesse palvega, et mind saadetaks töölisfakulteeti edasi õppima. Neil aastail olin ma juhtival parteitööl, kuid mul nagu paljudel minu seltsimeestelgi oli suur vajadus, soov omandada teadmisi.

Heade sõnadega meenutan ma veel praegugi üht meie õppeasutuse rajajat I. Pugatši, kes tegi palju selleks, et kasvatada töölistest häid spetsialiste. Miks ma meenutan just teda? Sellepärast, et ta hakkas julgelt rajama uut tüüpi õppeasutust. Algul ei olnud seal professoreid, erialaõppejõude, kuid sellele vaatamata organiseeris sm. Pugatš tehnikumi, mis hiljem kujunes instituudiks. Õppejõududeks võttis ta insenere, kes töötasid mäe-, metallurgia- ja keemiatööstuses. Selle õppeasutuse juurde loodigi töölisfakulteet, kus õppisid tootvalt töölt tulnud suurte elukogemustega inimesed. Nüüd on see õppeasutus suurim Donbassis, paljude teaduskondadega, kus valmistatakse ette häid insenere.

Muidugi, õppimine toimus tollal teisiti kui praegu. Puudusid vajalikud õpikud, rida spetsialiste, kes pidasid loenguid, polnud üldse huvitatud sellest, et valmistada töölistest häid eriteadlasi. Seepärast pidime ise hoolitsema selle eest, et õpinguaja vältel koguda rohkem teadmisi. Võib öelda, et meid niivõrd ei õpetatud, kuivõrd me õppisime iseseisvalt. Kui tuli aeg teha kokkuvõtteid semestri tööst, siis panid hindeid mitte ainult õppejõud, vaid ka üliõpilasorganisatsioonid.

Ärge unustage, et see oli 1922. aasta! Ja tänased üliõpilased ärgu mõelgu, et see oli tookordsetele üliõpilastele kerge ja lõbus aeg! Ei, see oli üliõpilastele hea, ja ka raske aeg. Tihti ei olnud me nõus hindega, mille pani õppejõud, sest mõned neist liberaalitsesid ja panid teenimatult kõrgemaid hindeid. Sellepärast üliõpilased — juhtus sedagi — värisesid, kui üliõpilaskomitee hakkas tegema kokkuvõtteid õpingute tulemustest. Me olime halastamatud nende suhtes, kes ei tahtnud õppida. Neid me ei veennud, vaid nõudsime — vabasta koht nende jaoks, kes soovivad õppida. Me ei unustanud Lenini sõnu — on tarvis õppida, omandada teadmiste varasalv, et üles ehitada uut ühiskonnakorda — sotsialismi.

Nagu ma juba rääkisin, oli tollal üliõpilaste seas palju revolutsioonile ustavaid, kuid hariduseta töölisi. Need olid suure hingega inimesed, kes tundsid janu teadmiste järele. Ma meenutan rõõmuga seda aega. See oli suurepärane aeg! Inimesed istusid koolipinki, nagu läheksid võitlusse. Ronis sadulast, istus pinki, haaras pliiatsi — ja siis professori juurde: kas annad teadmisi! Just nimelt — kas annad, sest siis, ma ei varja, esines ka sabotaaži. Mõned õppejõud, eriti vaenulikult meelestatud intelligentsi hulgast, arutlesid nii: mida halvemini need õpetamata töölised õppima hakkavad, seda parem meile. **(Lõbus elevus saalis.)** Aga meie arutlesime nii: kui teie, õppejõud, tulite õpetama, siis ka õpetage. Me tõepoolest tahtsime väga õppida.

Teadus, haridus — need on sotsialismi ülesehitamise põhilisi küsimusi. Võita kapitalismi ilma teadmisteta on võimatu. Kui kapitalismi võiks lihtsalt rusikaga maha lüüa, oleks asi lihtsam, sest rusikaid on meil palju, rohkem kui kapitalistidel. **(Elevus saalis.)** Töötajad peavad omandama teadmisi, ja kõige kaasaegsemaid teadmisi.

Ideede võistlus — see on mõistuste võistlus. Mida rohkem on inimesi, kellel on kõrgem haridus, kes on oma eriala spetsialistid, inimesi, kes on relvastatud marksismi-leninismi ideedega, seda kergem on võita kapitalismi. Seepärast on tarvis õppida, õppida, õppida. Sellise üleskutse esitas V. I. Lenin juba Nõukogude võimu esimestel aastatel.

Teaduse ja hariduse arendamises teeb meie maa, nagu ka Rahva-Ungari, suuri edusamme. Kuid me peame kogu aeg täiendama oma haridussüsteemi. Kui me esimestena lasksime kosmosesse Maa esimese kunstliku kaaslase, siis oli see kapitalistlikule maailmale nagu välk selgest taevast. Paljud kapitalistliku maailma esindajad suhtusid ju kommunistidesse nagu inimestesse, kes on võimelised ainult purustama, mitte looma. Nad teatasid kõrgilt: kommunistid ei ole võimelised looma midagi uut.

Pärast esimese sputniku lendu kosmosesse saatsid ameeriklased NSV Liitu haridusala töötajate komisjoni, kes pidi tutvuma Nõukogude haridussüsteemiga. Seejärel avaldasid nad ajakirjanduses küllaltki objektiivse ülevaate ja kiitsid meie haridussüsteemi. Aga meie mõtlesime juba selle edasisest täiustamisest.

Küsimus rahvaharidussüsteemist on suure ühiskondliku tähtsusega, sellest oleneb suures osas uue ühiskonna ehitamine, meie kasvava põlvkonna kasvatamine kommunismi vaimus.

Me osutame suurt tähelepanu sidemete tugevdamisele kooli ja elu vahel, õpingute ja tootva töö õigele ühendamisele. Selle idee pärandas meile juba V. I. Lenin ja me rakendame selle vääramatult ellu.

Mina pooldan õppeasutuste loomist suurte tööstusettevõtete ja sovhooside juurde, et noormehed ja neiud, saanud üldharidusliku ettevalmistuse, võiksid jätkata õpinguid tootmistööd katkestamata.

Meil on palju suuri tööstusettevõtteid, mille juures töötavad kõrgemad õppeasutused. Selline on näiteks Moskvas Lihhatšovi-nimeline autotehas. Peaaegu kõik insenerid ja tsehhiülemad on lõpetanud tehase oma õppeasutuse tootmistööd katkestamata. Nüüd töötavad nad edukalt tehases.

Mõtlen, et see suund on õige. On tarvis, et iga noor inimene omandaks tootval tööl eriala, töökogemusi, tunneks end töötava kollektiivi liikmena. Sellisel juhul suhtuvad noormehed ja neiud tulevase elukutse ja kõrgema õppeasutuse valikusse palju tõsisemalt. Ka praegu mõtleme, kuidas kesk- ja kõrgemate õppeasutuste süsteemi meil paremini organiseerida.

Kallid seltsimehed ja sõbrad! Ma ei räägi teile oma kogemustest mitte sellepärast, et teid õpetada. Tahtsin ainult näidata, missuguste raskustega tuli meil kokku puutuda haridussüsteemi laiendamisel. Soovin teile head õppimisindu. Ärge mõõtke õpingute aega instituudi seinte vahel veedetud tundide ja päevadega, vaid omandatud teadmistehulgaga. Muidugi, istuda, käed rüpes, on palju lihtsam kui õppida. **(Elevus saalis.)** Õppida on raskem kui lihtsalt istuda, kuid õppimiseta me edukalt edasi liikuda ei saa. Me peame omandama teadmisi, tehnikat selleks, et anda nad töölisklassi ja talurahva teenistusse.

Muide, Ameerika Ühendriikides ei ole enamik teadlasi ameeriklased. Õpetlaste ja spetsialistide hulgas on palju sakslasi, inglasi, venelasi, prantslasi, ungarlasi, poolakaid ja teiste rahvuste esindajaid. Ühe sõnaga — USA ostab teadlaste kaadri mitmesuguste rahvuste esindajate hulgast. Meie aga peame ette valmistama oma inimesi, et nende mõistus ja talent teeniksid rahvast, teeniksid sotsialismi. **(Tormilised, kestvad kiiduavaldused.)**

Seltsimehed üliõpilased! Ma tahaksin öelda teile veel ühe soovi. Te valmistute mäeinsenerideks, metallurgideks, masinaehitajateks, mehhaanikuteks, keemikuteks.

Te õpite erialaaineid: matemaatikat, füüsikat, keemiat. Muidugi, tehnikas oled matemaatikata nagu pime. Te mõistate seda suurepäraselt. Kuid mina tahan osutada tähelepanu ainetele, mille tähtsusest veel kõik aru ei saa. Need on ühiskonnateadused, marksism-leninism.

Ma tean, et mõned üliõpilased räägivad: minu elukutseks on vajalikud matemaatika, füüsika, aga mind sunnitakse õppima veel üniskonnateadusi.

Arusaadav, et ilma matemaatikata ei saa õppida mehhaanikat, füüsikat. Kuid on teadusi, mille tundmiseta ei saa olla hea spetsialist ja uue elu aktiivne ehitaja. See teadus on marksism-leninism. Seepärast tunda poliitökonoomiat, filosoofiat, klassivõitluse ajalugu, tunda Marxi, Engelsi, Lenini teoseid — see tähendab hinnata õigesti minevikku ja kaasaega, tähendab näha selgesti inimkonna tulevikku. **(Tormilised kiiduavaldused.)**

Ühiskondlikü elu mittemõistmine võib tekitada ekslikke arusaamasid ja ebaõigeid tegusid. Sellega seoses meenub mulle vene anarhisti Kropotkini jutustus tema vestlusest arstiteaduskonna üliõpilasega. Pöördudes üliõpilase poole ütles Kropotkin: Teie, noor inimene, valmistute saama arstiks. Teil on ülad ideed, tahate teenida inimest. Noh, lõpetate arstiteaduskonna, saate diplomi, asute tööle. Tullakse teie juurde ja kutsutakse haiget külastama. Lähete selle haige juurde, koputate keldrikorteri uksele, ümberringi aga hais, aur, midagi pole näha. Räbalad, must pesu, ja kusagil kaltsuhunnikus lamab haige. Te panete diagnoosi: puudub värske õhk, pole süüa, naine on tuberkuloosihaige. Määrate ravi: värske õhk, kanapuljong, soovitav ravi lõunas. Kirjutate retsepti, aga naisel pole mitte ainult et millegi eest lõunasse sõita, vaid isegi süüa pole midagi.

Esimesel pilgul võib näida, et Kropotkin kutsub üliõpilast paremini tundma õppima ühiskonna elu sotsiaalset külge, kutsub rahvast abistama. Kuid järeldus, mille tegi Kropotkin, on täiesti vale. Ta räägib üliõpilasele: jäta õppimine kus see ja teine, mine rahva sekka, võta kirves ja raiu rõhujatel pead maha.

Kropotkin oli narodnik, anarhist; ta tahtis muuta maailma, kuid kuidas — ei teadnud. Ta mõtles, et maailma võib muuta kirve abil, anarhilise mässuga. Anarhistid ei teadnud, kuidas muuta maailma, mida selleks peab tegema.

Ainult Marx, Engels, Lenin näitasid ühiskonna revolutsioonilise ümberkujundamise õiget teed. Nad osutasid sellele suurele jõule, kes teostab need muudatused, — töölisklassile. Et õigesti kasutada erialaseid teadmisi, peate omandama ühiskonnateadused, peate tundma ühiskonna arenemise seaduspärasusi. Muidu võite osutuda poliitiliselt lühinägelikuks.

Et tuua kasu rahvale — töölisklassile, töötavale talurahvale ja intelligentsile —, peab tundma täiuslikult erialaaineid ja omandama hästi ühiskondlik-poliitilised teadused. Ma räägin seda teile sõbramehe poolest, teades teie hinge — üliõpilase hinge. Teinekord üliõpilane alahindab ühiskonnateadusi mitte sellepärast, et ta oleks nende vastu. Ta tegeleb erialaainetega, sest peab neid vajalikeks, ja samal ajal ei pööra ta küllaldast tähelepanu ühiskonnateadustele, mille suurest tähtsusest ta pole veel küllalt aru saanud. Meie kõrgemad õppeasutused peavad ette valmistama mitte ainult häid spetsialiste, vaid ka veendunud sotsialismi eest võitlejaid.

Kallid seltsimehed, sõbrad! Lubage mul lõpuks avaldada südamlikku tänu toreda kohtumise eest, meie delegatsiooni toreda vastuvõtmise eest.

Soovin edu töös ja õpinguis, õnne elus! **(Kiiduavaldused.)**

Sammume koos ihaldatud eesmärgi — kommunismi — poole! **(Tormilised kiiduavaldused.)**

(Ajalehest «Известия»)

2. Päeva killud

Ants kontrollib, kas kõik on katseks oma kohal.

Loengut segada ei tohi. Kõik lootused jäävad vahetunnile.

«Sa teed vist kõvasti teaduslikku tööd, nuputad ja mõtled?»

«Jah, poolteist semestrit läks neutralisaatori peale.»

Töö, mille Ants konverentsile esitas, kandis pealkirja «Staatiliste laengute neutralisaator trükitööstusele». See oli lepinguline töö H. Heidemanni nimelisele trükikojale. Mõned aastad tagasi tegi üks üliõpilane neutralisaatori, kuid praktikas see ennast ei õigustanud. Antsul valmis nüüd selline, mis peaks minema asja ette. Tema «eelkäija» aparaat oli mõeldud 3-kilovoldisele pingele, tema oma aga 12-le. Neutralisaatoril on juures ka osooni kõrvaldamise seade. Nii et igapidi täiuslikum kui eelmine!

Kui aparaat trükikojas kontrollkatse õnnelikult läbi teeb, siis läheb ta peatselt praktilisele kasutamisele. Võib öelda: «Teooria on seotud praktikaga».

Poleks paha ka keemikutele külla minna. I kursuse 3. rühm on praegu laboratooriumis.

Neid on siin 10. Hakatakse tegema sünteesi. Talvel õpiti elementide ja ühendite omadusi, nüüd tutvutakse sellega, kuidas üht või teist ainet saadakse.

Irja Nõlvak ja Lembi Tohver «monteerivad» kokku destilleerimisseadet. Nende laboratoorse töö eesmärk on «Alkoholi saamine jäätkidest destilleerimise teel».

FÕLJETON

Süüdlased selgitatakse

Laupäeval kell kaks pärast lõunat läksid Poe ja Pae tänava nurgal Vello Plink ja Tarmo Plank käsitsi kokku. Esimene neist käitus äärmiselt jõhkralt: vasaku käega haaras vastase juustest, paremaga klobis nina pihta. Kui õrnale, värskelt sadanud lumele langesid juba verepiisad, alles siis taltus peksja. Ta pani mahakukkunud mütsi Tarmole pähe, müristas:

«Soo-h... Pühi nina kuivaks ja lippa koju!» ning astus otsustava sammuga läbi rahvamurru.

Kuni pealtvaatajad nähtust toibusid, oli Vello läinud. Kõige kiiremini reageeris hallipäine erupolkovnik Valeri Tabatškov, kes astus kohmitsevale Tarmole ligi ja küsis:

«Poisid, mis juhtus?»

Rahvasumm aga pudenes laiali; igaüks läks oma teed, nagu poleks see, mis juhtus, nende asigi. Seal oli ka täie jõu ja tervise juures paremates aastates mehi, kuid ükski neist ei püüdnud huligaani takistada. Hea küll, ütleme, et kaklejate vahele on riskantne oma nina toppida, kuid eemalt hõigata, et stopp, mees, ära löö, oleks täiesti ohutu olnud. Keegi ei võtnud vaevaks helistada miilitsasse või rahvamaleva staapi. Häbi!

Õige küll, seadusetähe järgi ei saa neid süüdlasteks tembeldada, kuid moraalselt... Ka otseseid süüdlasi ei ole eriti keeruline avastada. Linnas on olemas kultuuriosakond, kuid huvitav oleks teada, millega see asutus tegeleb, kui inimesed käituvad nii ebakultuurselt. Missugusest ideoloogilisest tasemest saab siin juttu olla, kui päise päeva ajal minnakse käsitsi kokku. Suur süü langeb ka vanematele. Kõigepealt Manivald Plink. Vello on ju teie kehva kasvatustöö produkt! Hämmastama paneb autobaasi nr. 13 direktsiooni suhtumine inimeste kasvatamisse. Nende silmis on M. Plink eesrindlik autojuht, ja kõik. Aga missuguseid meetodeid kasutab ta poja kasvatamisel, see autobaasi juhtkonda ei huvita. Ei ole direktor ega tema asetäitja kordagi kontrollinud poisi edasijõudmist koolis, ei ole uurinud, millega ta tegeleb vabal ajal, kellega sõbrustab.

Süüdlaste nimekirjast ei saa kuidagi välja jätta ka 22. keskkooli õpetajaid. Põhiline süü langeb muidugi poiste (1-b) klassijuhataja sm. Viirelinnule. Küllap selle kooli pioneeriorganisatsioongi tegeleb tühja-tähjaga, kui lastele ei selgitata, mis on ilus, mis inetu. Kasvatustöö vead ulatuvad kahtlemata mujalegi — lastesõime, majavalitsusse, klassikollektiivi, hoovinaabrite juurde jm. Üldsuse ülesanne oleks süüdlased välja selgitada. Süüdlasi — teadagi — karistatakse.

Märkus. Uurimisel, mis kaugeltki veel lõppenud ei ole, selgus, et ka Tarmo pole päris süütu. Ta oli näpistanud Vellot kõrvalestast ja hüüdnud: «Jumbu!»

S. KARJA

ELKNÜ TRÜ KOMITEE ARUANDE TEESID

(Algus 1. lk.)

Õppetöö alal oli meie põhiülesandeks võitlus õppedistsipliini parandamise eest ja üliõpilaste-kommunistlike noorte endi osatähtsuse tõstmine õppetöös ja selle organiseerimises. Kuigi osakondade õppetöösektorid on teinud jõupingutusi õppedistsipliini parandamiseks, pole need siiani olnud küllaldased. 1963.64. õppeaastal on eksmatrikuleeritud õppedistsipliini süstemaatilise rikkumise pärast 16 üliõpilast. Füüsika-, matemaatika- ja keemiaosakondades ning füüsikaosakonna pedagoogiilse haru II ja IV kursusel on põhjuseta puudumiste arv suhteliselt kõrgem kui mujal, samuti Majandusteaduskonnas. Arstiteaduskonnas tõuseb see vanematel kursustel.

Halva õppeedukuse pärast on eksmatrikuleeritud 43 üliõpilast, neist rohkem kui pooled on Arsti- ja Füüsika-Matemaatikateaduskonnast. Õppedistsipliini rikkumist on hakanud arutama enamik kursuste komsomolibüroosid.

Paljudele üliõpilastele on antud loengute vabakuulamise õigus. Nende hinnete keskmine on 4,8 või 5,0.

Reljeefsemalt kerkis esile komsomoli osatähtsus ÜTÜ-s: võimekate inimeste kaasatõmbamine ja suunamine ÜTÜ ringidesse, tööde elulähedasema temaatika valik koos juhendavate õppejõudude ning nooremate teaduslike töötajatega jne. (näit. Biolooga-Geograafiateaduskonnas ja füüsikaosakonnas). Tuleb aga veelgi energilisemalt otsida teemasid, mis oleksid ka praktilise väärtusega. Seda tegi näiteks füüsikaosakonna nooremate teaduslike töötajate komsomoligrupp (grupiorganisaator T. Hütt).

Möödunud suve juulikuus töötas komsomoli lähetuskirjadega 649 üliõpilast, augustis 440. Tööga tuldi hästi toime, seda tunnistavad ka kiitvad iseloomustused töökohtadest. Võeti osa kohapealsest ühiskondlikust tegevusest ja sporditööst, peeti loenguid. Seoses põllumajanduse intensiivistamisega tahame omapoolse panusena saata käesoleval suvel senisest rohkem üliõpilasi kolhoosidesse ja sovhoosidesse.

Eelmise aruandeperioodiga võrreldes on üliõpilasklubi ürituste vorm ja kujundus muutunud, on suurenenud temaatiliste õhtute arv. Klubi külastatavus on märgatavalt paranenud, kuid ELKNÜ TRÜ Komitee laiendatud pleenumi otsus «TRÜ klubi töö ideoloogilisest ja organisatsioonilisest parandamisest» on põhiliselt veel ellu viimata. Edaspidi on selle põhjal tarvis suunata võimekaid inimesi ringidesse, panna tööle autorite nõukogu, et hakata valmistama estraadietendusi. Arvatavasti on isetegevusolümpiaad sellisel kujul oma aja ära elanud. Tuleb hakata teaduskonniti ette valmistama agitbrigaade. Komiteel on tarvis parandada klubi töö juhtimist. Tuleb igati toetada üliõpilasteatri loomist.

Puudulik on olnud kohviku töö juhtimine komitee poolt.

Nii sisuliselt kui ka organisatsiooniliselt paranes aruandeperioodil linna koolides tehtav pedagoogiline šeflustöö. Seni on koolides töötanud ainult pedagoogilise ettevalmistusega osakondade II kursused. Vajalik oleks see viia kolmeaastaseks kursuseks ÜET-s, sellega saaksime laiendada pioneerijuhtide väljaõpet. Alustada tuleb tööd juba esimestel kursustel, kus pearõhk asetada teoreetilisele väljaõppele, II ja III kursusel aga praktilisele tööle koolides. Töö võiks toimuda üldse kolmes suunas, sest peale rühmajuhtide ja klasside komsomolitöö juhendajate töötavad üliõpilased ka linna miilitsa lastetoas.

Konsultantidena töölisnoorte keskkoolides peaksid töötama vanemate kursuste üliõpilased, kes teavad juba aine õpetamise metoodikat.

Jäi ellu viimata üliõpilaste rakendamine šeffidena miilitsa lastetoas. Metoodilisi ning organisatsioonilisi kogemusi saadakse VIII Keskkooli baasil, kuid linn ootab meilt rohkemat. Rahuldav pole üliõpilaste osavõtt rahvamaleva tööst.

Paranenud on ühiselamute nõukogude töö korra kindlustamisel ühiselamutes. Paranenud on side komsomoliorganisatsioonidega (üks komsomolibüroo liige vastutab ühiselamutesse puutuvate küsimuste lahendamise eest).

Kehakultuuri- ja sporditöös oli tähelepanu suunatud kehakultuuriliikumise hoogustamisele. Teaduskondade ja kursuste vahelistest tervistavatest spordiüritustest osavõtt on olnud rohkearvuline. Rahul ei saa olla Arstiteaduskonna vanemate kursustega ning osaliselt füüsikaosakonnaga. Tunduvalt on paranenud komsomoliorganisatsiooni koostöö ülikooli spordiklubiga. Täielikult õigustas end teaduskondade kehakultuurikollektiivide esimeeste liitmine komitee spordisektori juurde.

Aktiivi valikule ning õpetamisele on aruandeperioodil pööratud küllaltki suurt tähelepanu. Viiel korral toimusid Käärikul laagrid. Regulaarselt korraldati komitee sektorite ning komsomolisekretäride seminarnõupidamisi.

Tööga mitte toime tulemise pärast on kõrvaldatud Kehakultuuriteaduskonna komsomolisekretär V. Juudas. Vahetatud on vene filoloogia osakonna ja füüsikaosakonna komsomolisekretärid (vastavalt V. Semenenko ja V. Parve).

Esmakordselt tutvusid möödunud sügisel teaduskondade komsomoliaktivistid üliõpilaskandidaatidega. Sellest, kuidas komsomol suudab I kursuse üliõpilasi rakendada, sõltub tulevik.

TRÜ 3117 üliõpilasest kuulub praegu ÜLKNÜ-sse 2422, s.o. 77,7%. Aruandeperioodil astus ÜLKNÜ liikmeks 69 üliõpilast. NLKP liikmekandidaatideks on astunud 33 üliõpilast.

Võrreldes möödunud aruandeperioodiga on komsomoli ja NLKP liikmekandidaatide read kasvanud tunduvalt rohkem.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Mida on mulle andnud komsomol

Astusin Kommunistliku Noorsooühingu ridadesse 15-aastasena Nõukogude tagalas 1942. a. lõpul. See oli aeg, millal Volgogradi all käis ajalooline lahing. Tollest ajast peale elasin kaasa suure osa tähtsamatest sündmustest selles organisatsioonis.

Isamaasõja viimastel aastatel töötasin Uraalis eesti lastekodus vanempioneerijuhina, seal rajasime vanemate pioneeride baasil ka lastekodu komsomoliorganisatsiooni. Pärast Eesti NSV vabastamist olin komsomolitööl Võru linnas. 1946. a. astusin ülikooli ajaloo-osakonda. Siin olin Ajaloo-Keeleteaduskonna komsomoliorganisatsiooni sekretäriks ja mõnda aega TRÜ komsomolikomitee sekretäri asetäitjaks.

Sõjajärgsetel aastatel tuli komsomolil Eestis täita väga suuri poliitilis-organisatoorseid ülesandeid. Partei liikmeid ja kommunistlikke noori võis ülikoolis esialgu sõrmedel üles lugeda. Kuid need kommunistlikud noored olid sihikindlad, teadlikud ja aktiivsed uue elu ehitajad. Komsomolil tuli tihti täiesti iseseisvalt lahendada teravaid ja keerukaid poliitilisi küsimusi, sest võitlus kodanliku ideoloogia kandjatega oli äärmiselt pingeline. Vaidlustes ja vaidlusteks tuli ennast pidevalt poliitiliselt täiendada, õppida igapäevasest praktilisest elust. Lõppkokkuvõttes aga tulime sellest võitlusest välja võitjatena. Juba 1950. aastate algul kuulus üle poole üliõpilastest komsomoli ridadesse!

1951. aastal võeti mind komsomoli soovitusega Kommunistliku Partei liikmeks. Sidemed komsomoliga ei ole siiamaani katkenud. Olen töötanud ülikoolis õpejõuna, ÜTÜ nõukogu esimehena, parteikomitee sekretäri asetäitjana, praegu täidan dekaani kohustusi. Kõigi nende ülesannete täitmisel olen alati meenutanud tänutundega komsomoliorganisatsiooni, kes andis mulle esimesed poliitilise ja organisatsioonilise töö kogemused, kindla kommunistliku maailmavaate ning õpetas võitlema uue ühiskonna rajamise eest.

K. SIILIVASK

Lektor-propagandistid!

Lektor-propagandistide eriala I ja II kursusele toimub järjekordne õppus neljapäeval, 23. aprillil algusega kell 18 keemiahoones aud. 23. Õppuse kavas on dots. E. Vääri vestlus lektori kõnekultuurist ja esimene tutvumine loeng-ekskursiooni metoodiliste alustega.

Ametiühingute kool

17. aprillil 1964. a. kell 16 toimub farmaatsiaauditooriumis (keemiahoones) ametiühinguaktiivi kooli raames õppus teemal: «Kooperatiivelamuehituse võimalustest Tartus ja elamispinnaga varustamise küsimustest TRÜ-s». Lektorid H. Rink ja L. Pärl. Osa võtta sotsiaalkindlustuse komisjonil ja delegaatidel, õppejõudude-teenistujate rühmaorganisaatoritel ja teaduskondade elamu-heaolu sektoritel. Soovitav on ka elamuehituse kooperatiivi «Taara» liikmete, samuti aga kõigi asjasthuvitatute osavõtt.

AUTOJUHIKURSUSED

21. aprillil algavad kevadsemestri viimased amatöörautojuhi kursused, mis kestavad 1. juulini. Peale üliõpilaste võivad selle grupi tööst osa võtta ka ülikooli töötajad.

Lähema informatsiooni saamiseks tulla täna kell 16 V. Kingissepa tn. 19 III korrusele, auditooriumi 1.

Palju õnne,

TIIA VITSUR
ja
MART PAUSKA!

Eesti fioloogia osakonna ja füüsikaosakonna pedagoogilise eriharu diplomandid

VÄGA SISEPOLIITILINE KOMMENTAAR

Neil pole kiiret

Meie rahvatarkuse salvedes leidub vanasõnu ja kõnekäände, milles rõhutatakse, et «aegamööda asjad käivad», et ülepea rabamine ei too head jne.

Eks nii või olla küll. Kuid ega selle aegamööda asjade ajamisega pruugi liiale minna.

Ülikooli komsomoliperes on rida inimesi, kes vanarahva eespooltoodud nõuannet eriliselt suure au sees hoiavad. Jutt on nimelt neist kommunistlikest noortest, kes pole jõudnud end ülikooli komsomoliorganisatsioonis arvele võtta (enamikus on tegemist I ja II kursuse üliõpilastega).

Rein Grenberg ja Ingrid Peep eesti filoloogia osakonna II kursuselt ütlevad, et neil on see plaanis küll, aga ...

Ka Maige Kool ning Enn Tõnisson Kehakultuuriteaduskonna I kursuselt olevat mõelnud need asjad joonde ajada, kuid ...

Põhjendusi, miks kõik ei ole laabunud nagu tarvis, ei tasu lisada, sest mingeid takistavaid tegureid pole olnudki. On vaid hooletus, loidus, ükskõiksus.

Tõsi küll, Vana-Kreeka filosoof Hippokrates põhjendab inimeste flegmaatilist käitumist oma mahlade teooriaga. Nimelt, et inimese hinge iseärasused (temperament) sõltuvat mahlade vahekorrast. Et melanhoolikutes võimutsevat must sapp, flegmaatikutes aga — lima.

Tänapäeval ei ole Hippokratese õpetus enam autoriteetne ning meie komsomoliorganisatsiooni flegmaatikud — peale varem nimetatute veel Jaan Lentsius Kehakultuuriteaduskonna I kursuselt, Tatjana Kurg, Irina Oper, Ilme Polli vene filoloogia osakonna II kursuselt ning mitmed teised — ei saa oma saamatust põhjendada Hippokratese teooriaga.

Asjaosalistele veel niipalju, et juhiseid selle kohta, kuidas end uues komsomoliorganisatsioonis arvele võtta, saab ÜLKNÜ põhikirjast (väike raamatuke, mille läbilugemine ei nõua eriti palju aega). Meelsasti juhendatakse teid ka ELKNÜ TRÜ Komitees (peahoone II korrusel).

Võtke vaevaks, astuge sinna lähemal ajal sisse.

S. KUUL

Meie raadioloenguid

arutati koosolekul, kus olid õppe- ja kaugõppeprorektor, teaduskondade metoodiliste komisjonide esimehed ja helilindistamise stuudio töötajad.

Kaugõppijaile saadetavad raadioloengud on muutunud populaarsemaks. EPA ja alates käesolevast aastast ka TPI on hakanud kasutama ultralühilainel antavaid saateid. Konkurentsi kasv on üheks stiimuleist loenguvormide mitmekesiduse rakendamiseks. Seniste tiheda sisuga probleemloengute kõrval võiks võtta kasutusele sissejuhatavaid ja kokkuvõtvaid, materjali juurde juhatavaid, konsultatsioonivormilisi, küsimustele vastavaid jmt. loenguid. Uued metoodilised teed ei pruugi seotud olla raamatulehekülgedega. Näit. võiks vestluse vormis anda metoodilisi nõuandeid kaugõppijaile. Praegused loengud stimuleerivad vähe iseseisvat tööd. Kavas on sisse seada kaugõppijate küsimuste postkast.

Koosolekul oli juttu ka võimalikust loengute koopereerimisest teiste kõrgemate õppeasutustega (ühiskonnateaduste, keelte osas).

Mõningad kriitilised märkmed puudutasid õppejõudude loengute esitamise tehnilist külge, keeleloengute kiiret tempot ja liigset pidevust. Oluline on ettekandekultuuri täiustamine, vajalikud on mõttepausid ja sisu tähtsamate osade rõhutamine. Nendele loengu külgedele peaks iga õppejõud tähelepanu pöörama.

Koosolekul otsustati, et järgmisel semestril kaugõppijaile saadetavate loengute teemad tulevad kateedril teaduskondade metoodilistele komisjonidele esitada aprillikuus. Alles pärast seda laekuvad need loengute plaani koostajale.

T. ALLA — N. RAID

Võimlejate võit

Nädalavahetusel Tallinnas toimunud vabariiklikelt võistlustelt kõrgematele koolidele saabusid võiduga tagasi TRÜ võimlejad. Seekordne võistlus kujunes konkurentsitihedamaks kui möödunu, sest teistes kõrgemates koolides oli meistrijärgus võistlejate arv kasvanud. Tänu meie tütarlaste heale esinemisele suudeti koguda 282,205 punkti ja saavutati esikoht. Tallinna Pedagoogiline Instituut jäi teiseks 243,700 punktiga ja Tallinna Polütehniline Instituut kolmandaks 243,555 punktiga.

Individuaalselt tuli esikohale aumeistersportlane Maire Kamarik (TRÜ) 55,2 punktiga, teiseks Enna Landman-Paikre (TPI) 54,55 ja kolmandaks Sirje Saarik (TRÜ) 53,80 punktiga.

Samas toimusid võistlused ka rühmvõimlemises. TRÜ I võistkond L. Vestre juhendamisel esitas sundkava kõrval meeldejäävalt harjutuse vedikutega ja saavutas teenitult esikoha.

KUNSTINÄDAL

O. Soans. Noor botaanik (kõrval). 1961. Kuivnõel.

A. Keerend. Sepp (all). 1961. Linoollõige.

3. Päeva killud

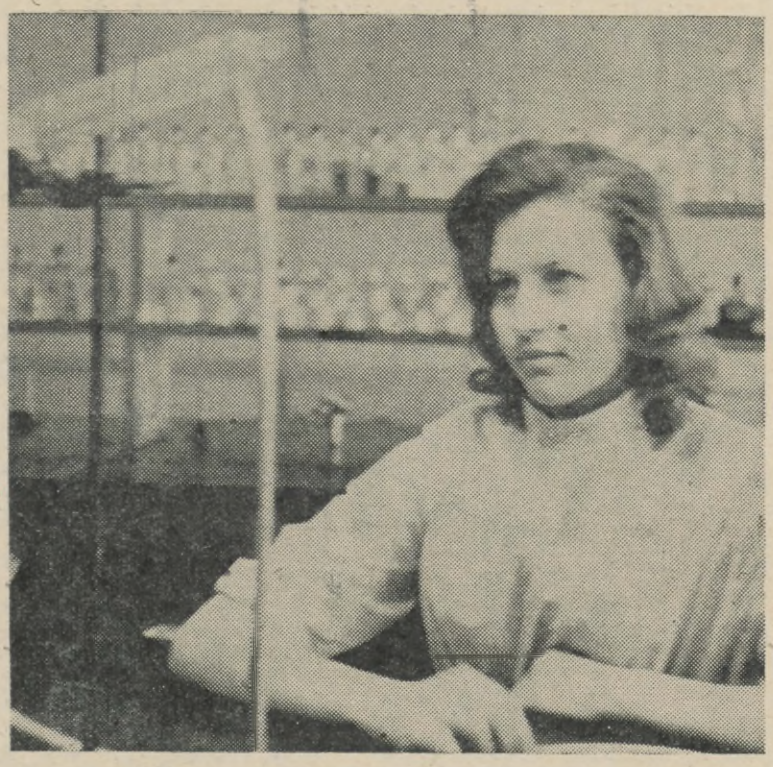

Irja Nõlvak teeb oma esimest sünteesi.

«Vabandage, tüdrukud, kuidas te niimoodi peast ühendate neid, noh . . .?»

«Aparaadi joonised on kirjanduses antud. Nende järgi tuleb ise vajalik asi «üles ehitada».»

3. rühm jääb siia neljaks tunniks.

Meie ees lippab peahoone poole Astrid Lindeberg. Meenub, et nädal tagasi tuli ta Bulgaariast, kus NSV Liidu noorte koondis kohtus Bulgaaria koondisega.

«Kuidas teil läks?»

«Noori võitsime kindlalt, aga vanadele pidime lisaajal alla vanduma. Üldse mängisime 4 mängu.»

«Aga kuidas Bulgaaria üldse oli?»

«Päris kuum hakkas seal oma talvemantlis. 17° oli sooja. Muuseas on seal 10% elanikkonnast türklased. Meie aga ei suutnud kuidagi harjuda türgi köögiga. Üldiselt oli tore. Käisime Vitoša mäel, see on 2500 m üle merepinna . . . Aga luba mul nüüd minna, muidu jään «keeleteadusse» hiljaks.»

Kell on 20. Klubis peaks sel kellaajal ikka kedagi-midagi olema.

Üleval saalis on Ülo Vilimaa ja «girlid».

Ja äkki!

«Lase mind välja!»

«Viige ta ära! Teie kõik aidake ta ära viia!»

Tulevane ajakirjanik peab uudishimulik olema. Mis on juhtunud? Fotograaf arvas õigesti — suures saalis käib «Bernarda Alba maja» proov.

Kell saab üheksa, kuid teda, tudengit jätkub mitmele poole. Ta istub raamatukogus kursusetöö kallal, ta kiirustab, spordikott käes, Kingissepa tänava võimlasse, ta vaatab «Vanemuises» «Coriolanust», õpib või . . . On ju kevad. Päev on lühike ja tegemist nii palju!

E. OJAND

Laste sõpruspidu

toimub pühapäeval, 19. aprillil kell 11 TRÜ klubis

Esinevad EPA, majavalitsuse nr. 12 ja ülikooli lasteringid. Tantsu ja mängu kõigile!

UUT ROTAPRINDILT

R. Kleis. «Vana-Kreeka kirjanduse põhijooni». 168 lk. Hind 20 kop.

«Korvpall». 110 lk. Hind 16 kop.

E. Pajupuu. «Finantsõiguslikke akte». 133 lk. Hind 19 kop.

K. Parvel ja R. Koppel. «Kontode tüüpkorrespondeerivus riikliku kaubanduse majanduslike põhioperatsioonide arvestamisel». 277 lk. Hind 35 kop.

«Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna ravi- ja stomatoloogiaosakonna I ja II kursuse menetluspraktika juhend». 16 lk. Tasuta.

A. Kalda. «Leht». 53 lk. Hind 10 kop.

«Majandusteadlaste tööpõllust ja nende ettevalmistamisest TRÜ Majandusteaduskonnas». 15 lk. Tasuta.

Dots. V. Ritslaid. «Töökaitse seadusandlus.» 87 lk. Hind 15 kop.

«Eesti keele ringi töid». 142 lk. Hind 42 kop.

E. Rannak. «Kaubatundmise biokeemilised alused». 227 lk. Hind 37 kop.

L. Aru. «Üldbioloogia». Praktikumi konspekt. Teine trükk. 104 lk. Hind 13 kop.

E. Pajupuu. «Finantsõiguslikke akte III». 134 lk. Hind 19 kop.

«Harjutuste kogumik füüsika, keemia ja matemaatika alalt». 60 lk. Hind 8 kop.

Õppevahendid on müügil kioskis TRÜ peahoones ja TRÜ kirjastusgrupis Ülikooli 18, kuhu adresseerida ka tellimused raamatute väljasaatmiseks lunamaksuga.

TRÜ võitis

Eesti NSV üliõpilaste V suvespartakiaadi maadluse esivõistlustel esinesid tublilt meie vabamaadlejad, kes said kaheksast võimalikust 5 esikohta. Helveskaalus võitis T. Merisalu (TRÜ), kärbeskaalus E. Tõnisson (TRÜ); sulgkaalus I. Trofimov (TPI), A. Husseinov (TRÜ) tuli siin teiseks. Kergekaalus tõid meistersportlane Ants Kask ja Rein Koha ülikoolile kaksikvõidu. Kergekesk- ja keskkaalus puudusid TRÜ-l esindajad ja esikohad läksid TPI-le. Poolraskekaalus võitis meistersportlane H. Toots (TRÜ) T. Lume (TPI). Kolmandaks tuli meie A. Laansalu. Raskekaalus kuulus esikoht K. Võngrile (TRÜ).

Võistkondlikult päris esikoha TRÜ (treener August Tähnas). Teiseks jäi Tallinna Polütehniline Instituut.

Samal ajal toimusid võistlused ka klassikalises maadluses. Et osa võis võtta ainult ühel alal ja meie põhikoosseis kuulus vabamaadluse võistkonda, tuli klassikalises maadluses leppida III kohaga EPA ja TPI järel. Ülikool ei saanud ka ühtki esikohta. Kärbeskaalus tõi ülikoolile teise koha J. Reponen ja poolraskekaalus samuti teise koha K. Simson.

TRÜ vabamaadluse võistkonnal seisab ees kohtumine Kaunases 26. aprillil Balti liiduvabariikide kõrgemate õppeasutuste võistkondadega.

V. VAHI

MEIE JUUBILARE

Elli Lellep

5. aprillil tähistas TRÜ taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri ja botaanikaaia vanem teaduslik töötaja Elli Lellep oma 50-ndat sünnipäeva. Juubilar kuulub kateedri koosseisu alates 1944. a. oktoobrist, seega ligikaudu 20 aastat, ning ajast, millal ülikool pärast Tartu vabastamist jälle tööd alustas. Tolleaegsetes rasketes tingimustes aitas juubilar väga suurel määral kaasa kateedri laboratooriumi ja õppekogude kordaseadmisel ning õppetöö taasalustamisel, millise töö eest teda autasustati medaliga «Tubli töö eest Suures Isamaasõjas».

Ka hiljem, juba normaalsetes töötingimustes, on Elli Lellepi panus kateedri jooksval tööl olnud silmapaistev; töötades vanemlaborandi, assistendi ning käesoleval ajal vanema teadusliku töötajana on tegelnud õppetööga, laboratoorsete ja välipraktikumide korraldamisega, kateedri teaduslike kogude hooldamisega. Tema kohustuseks on lõpuks ka suur ja mitte kerge ülesanne — botaanikaaia elavtaimede teaduslik kontroll.

Kõigi nende ülesannete täitmisel on Elli Lellep andnud oma parima. Inimesena alati abivalmis, sõbralik ning heatahtlik, on juubilar pälvinud kogu kateedripere sügava lugupidamise ning tänu, olles üheks kateedri kandvamatest jõududest. Soovime juubilarile jõudu veel paljudeks viljakateks tööaastateks oma armsakssaanud tööalal.

K. EICHWALD,
taimesüstemaatika ja
geobotaanika kateedri
professori kt.

Heinrich Rink

On inimesi, kes kõikjal silma torkavad, keda kõik teavad, kelle elu ja töö kulgeb otse nagu üldsuse silma all. Kuid on ka inimesi, kes alati jäävad märkamatuks, kelle juuresolekut peetakse tavaliseks, kuid mitte erakordseks, kelle tööd peetakse vajalikuks, kuid mitte väljapaistvaks, kelle puudumist märgatakse siis, kui teda on vaja. Ka need tagasihoidlikud inimesed teevad meie ühiskonnas vajalikku igapäevast tööd ja võib-olla et mõnigi neist teeb seda paremini kui see, kes ise palju räägib ja kellest palju räägitakse. Just selline tagasihoidlik ja märkamatu töömees on Heinrich Rink.

Sm. H. Rink sündis 9. aprillil 1904. a. Tapa linnas ehitustööliste perekonnas. 1924. a. lõpetas ta Tapa Reaalgümnaasiumi ning üritas koheselt oma haridustee jätkamist. Kuid peatselt tuli see katkestada ja 1924. a. algab juba sm. H. Ringi iseseisev töömeheelu mitmesugustes asutustes. Alles 1945. a. osutus tal võimalikuks jätkata oma poolelijäänud haridusteed ja 1946. a. lõpetab ta mittestatsionaarselt TRÜ Õigusteaduskonna. 1946. a. alates töötab ta meie kollektiivi liikmena, algul assistendina, hiljem vanemõpetajana tsiviilõiguse- ja -protsessi kateedris.

Sm. H. Rink on lugenud mitmeid põhi- ja erikursusi, viinud läbi eriseminare. Tema kitsamaks erialaks on autori- ja leiutusõigus, arbitraaž ja notariaat ning neis küsimustes on ta üks kompetentsemaid spetsialiste kogu vabariigis. Autori- ja leiutusõiguse küsimustes on ta pidanud hulgaliselt loenguid ühingu «Teadus» liinis ning on asutustes ja ettevõtetes nõutav lektor.

Sm. H. Rink on töötanud pikka aega TRÜ ametiühingukomitee liikmena, juhtides seal ohutustehnikaalast tööd. Töötab märkamatult, vaikselt ja rahulikult, kuid täpselt ja korrektselt.

Õigusteaduskonna kollektiiv õnnitleb sm. H. Rinki.

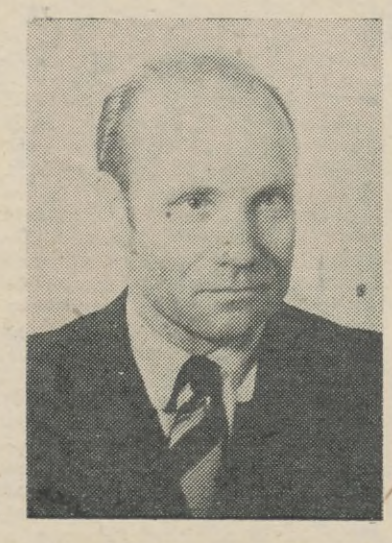

Mart Kull

Meie ülikooli Arstiteaduskonna patoloogilise füsioloogia kateeder asub keemiahoone kolmandal korrusel. Siit ukse tagant võib tihtipeale kuulda koerte haukumist ja muid kummalisi helisid. Patoloogiline füsioloogia on eksperimentaalne teadus, mis uurib haiguste mehhanisme loomade juures, ehk nagu sealsed targad mehed ise ütlevad, loob haigusmudeleid, et jälgida nende kulgu ning järeldusi.

Uhe Vändra valla rentniku poja tõi siia pikk ja keeruline tee. Vahel aitab biograafiliste faktide loendamisest. Siin nad on.

1940 — Kostivere sovhoosi direktor. 1941 — Punaarmees velsker. 1944 — Läänemaa Täitevkomitee tervishoiuosakond. 1946 — Tartu Riiklik Ülikool. 1952 — aspirantuur. 1956 — dissertatsioon.

See tagasihoidlik mees teeb suurt tööd. Praegu on tal käsil südamelihase infarkti uurimine. Öeldakse, et infarkt on «moehaigus» ja kaasajal surrakse kõige rohkem infarkti. Peab see nii olema? Muidugi mitte, iseenesestmõistetavalt mitte. Sellepärast töötabki see mees keemiahoone kolmandal korrusel.

Ta on eksperimentaator, mitte arst. Ometi võib näha, kuidas tema juures käib palju inimesi konsultatsiooni saamas. Sealhulgas oma korruse rahvas.

Ta on füsioloog, mitte aednik. Aga aiandusest teab ta rohkem kui mõni teine ja peab mesindusalaseid loenguid. Füsioloogiani viib siit salajane side; mesindus pole ainult hobby. Tema oli üks esimesi Eestis, kes hakkas uurima mesilasemürgi toimet närvi- ja teiste haiguste juures.

Ta on Arstiteaduskonna parteibüroo sekretäri asetäitja.

Ta on olnud korduvalt ametiühingu esimees.

Ta on NLKP liige 1947. aastast.

Tal on valminud 26 teaduslikku tööd, neist 9 on ilmunud trükis.

Aga koridoris tuleb tema juurde üliõpilane ühe tühise murega, nii tühisega, mis ainult üliõpilasel võib olla ja mis maailma mastaabis ei määra midagi. Ta kuulab ja võib unustada kõik hirmus tähtsad asjad. Ja siis ta aitab. Ilma suurema kära ja mürata. Ka siis, kui tegemist on puhtisikliku küsimusega. Vaadake, nii elustatakse üks abstraktne väljend: kontakt rahvaga.

Ta on naljamees. «Kui ta räägkima hakkab, näib, et kogu ta elu koosneb vaid naljadest,» ütlevad kaastöölised. Vaevalt. Eks ta ise tea paremini.

Tema, Mart Kull, patoloogilise füsioloogia kateedri assistent, saab 19. aprillil 50-aastaseks.

Palju jõudu!

Kas sellest piisab?

Poliitika on põnev asi. Elu samuti.

Rääkida võib nii ühest kui teisest igavalt, üksluiselt — nii nagu see oli hiljuti kombeks meie komsomoliorganisatsioonides. Peale loengut serveeriti veel üks «loeng», ainult algkooli tasemel. Kuulajad jäid passiivseks. Nad ei võtnud informatsiooni vastu.

Poliitinformatsiooni mõiste oli taandatud ühele vormile. Nii oli mugavam. Hädakorral võis kogu asja lehest maha lugeda ja linnukese kirja panna.

Ülikooli komsomolikomitee juhtis kevadsemestril aktivistide tähelepanu poliitinformatsiooni vormide mitmekesistamise vajadusele. Komsomoliorganisatsioonides on hakanud puhuma teised tuuled.

Matemaatika-Füüsikateaduskonna pedagoogilise haru III kursus viis läbi poliitilise viktoriini, korraldas vaidlusõhtu «Mina kui inimene». Vaieldi ka Hiina probleemi üle.

Inglise filoloogia osakonna III kursus (kommunistliku töö kursus) ei hüljanud vana vestlusvormi täielikult, vaid kombineeris ta viktoriiniga. Üle kolme tunni vaidles kogu kursus teemal «Armastus, moraal ja kohusetunne». Aeg-ajalt korraldatakse poliitiliste sündmuste kohta ka ankeete.

Majandusteadlaste III kursusel piirdutakse peamiselt vaidlustega, seda tingib juba kursuse komsomoliorganisatsiooni väiksearvulisus.

Ka ajaloolaste ja eesti filoloogia osakonna III kursus ei loobunud vestlustest. Selle kõrvale astus uue vormina vaidlusõhtu, mis toimus teemal «Mis on ülikoolis minu asi?»

Mõned komsomoliaktivistid peavad vestlust ja loengut ebasoovitavaks vormiks, mõned isegi leiavad, et sõna «poliitinformatsioongi» tuleks ära keelata. Viimast on küll raske teha, sest informatsiooni mõiste on tunginud kõikidesse teadustesse ja vaevalt on mõtet sõnadega sõdida. Vältides sõna välditakse mõnikord ka poliitilise informatsiooni edasiandmist ja kontrolli ühiskondlik-poliitilise eluga kursis olemise kohta.

Mõnel kursusel on see jäänud hõredaks: kas üks viktoriin või vaidlusõhtu kuus.

A. PAAT

Tõnu Kerge

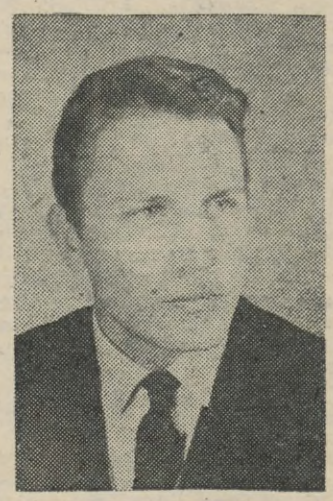

Meie kursuse üliõpilasperet tabas raske kaotus. Ootamatu surm röövis meilt 12. aprillil kursusekaaslase Tõnu Kerge.

Tõnu sündis 28. detsembril 1942. a. Tema lapsepõlv ja kooliiga möödusid Tallinnas. 1961. a. lõpetas ta Tallinna 18. Keskkooli. Samal aastal sooritas ta sisseastumiseksamid ülikooli Arstiteaduskonda, õppima siirdus aga Leningradi. Kolmandat kursust alustas Tõnu taas Tartus.

Mälestame Tõnut kui head sõpra ja seltsimeest.

TRÜ Arstiteaduskonna III kursus

Eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri kollektiiv avaldab kaastunnet dotsent Eduard Laugastele tema

ISA

surma puhul.

Mälestame sügavas leinas varalahkunud sõpra ja õpingukaaslast

TÕNU KERGET

ja avaldame kaastunnet lahkunu omastele.

TRÜ ühiselamu nr. 3
kollektiiv

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3176. MB-00896

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Teisipäeval, 28. aprillil 1964

Nr. 12 (587) XVII aastakäik

Õlgu tervitatud 1. mai!

Teadlased ja kõrgemate õppeasutuste töötajad! Võidelge teaduse edasise õitsengu eest, tehnilise progressi eest! Valmistage ette kommunismiajastu väärilisi spetsialiste!

Au eesrindlikule Nõukogude teadusele!

(NLKP Keskkomitee hüüdlausetest 1. maiks 1964. a.)

TEADMISEKS KÕIGILE!

Maiaktus toimub neljapäeval, 30. aprillil kell 16 aulas.

DEMONSTRATSIOONILE koguneme 1. mail kell 10.45 Akadeemia tänavale.

TERVITUS

Tervitame kõiki Tartu Riikliku Ülikooli õppejõude, teenistujaid ja üliõpilasi rahvusvahelise pidupäeva 1. mai puhul ning soovime kõigile head tervist ning rõõmsaid maipühi.

TRÜ rektoraat, EKP TRÜ Komitee,
TRÜ ametiühingukomitee, ELKNÜ TRÜ Komitee

Lenini päevadel

22. aprillil kogunesid Tartu töötajad aulasse ülelinnalisele pidulikule koosolekule, et tähistada V. I. Lenini sünniaastapäeva. Päevakohase ettekande tegi TRÜ NLKP ajaloo kateedri õppejõud F. Kinkar. Kontsertosas esinesid RT «Vanemuise» solistid E. Ani ja T. Maiste, ülikooli sõnakunstiring. Kontserdi teises osas esines Tartu Üliõpilasmeeskoor R. Ritsingu juhatusel.

Patrioodid vabaks!

TRÜ töötajate protestimiitingul laupäeval, 25. aprillil, võeti vastu kiri:

ÜRO peasekretärile
härra U Tanile!

Sügava nördimuse ja pahameelega võttis Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv vastu teate surmaotsuse langetamisest Lõuna-Aafrika Liidu rahvaste vabastusliikumise üheksale liidrile. Ülikooli kollektiiv, kogunenud 25. aprillil koosolekule, pöördub Teie poole tungiva palvega astuda humaansuse ja progressi nimel samme verise rassipoliitika likvideerimiseks Lõuna-Aafrika Vabariigis, nõuda Verwoerdi valitsuselt surmaotsuse tühistamist ja patrioodate vabastamist. Meie nõuame ebainimliku apartheidipoliitika lõpetamist, keskaegse ihunuhtluse kaotamist, demokraatia, humanismi ja teiste ÜRO põhikirja üllaste põhimõtete austamist Lõuna-Aafrika Vabariigi valitsuse poolt! Vabastatagu Manela, Sisula, Katrada, Bernštein, Mbeki, Mlaba, Motsoaledi, Mlangeni ja Goldberg! Vabadus ja demokraatia Lõuna-Aafrika Liidu rahvastele!

Tartu Riikliku Ülikooli nimel
prof. F. KLEMENT
TRÜ ühiskondlike organisatsioonide esindajad:
L. RAID
L. PÄRL
K. ADAMSON

Täienduskursus arstidele

Ühiskondliku töö alusel tegutsev TRÜ arstide täiendamise ja spetsialiseerimise kateeder korraldas ühekuulise täienduskursuse maa-jaoskonnaarstidele. Kursustel pöörati peamist tähelepanu uutele võtetele haiguste varaseks diagnoosimiseks, raskelt haigete kiireloomuliseks abistamiseks ja haigestumise vähendamiseks. TRÜ Arstiteaduskonna õppejõud tegid ära suure hulga ühiskondlikku tööd (265 tundi). Õppejõudude valmistas palju rõõmu näha taas oma endisi õpilasi auditooriumides ja palatites, nüüd juba teatud kogemustega maajaoskonnaarstidena. Kursuste edukaks tööks aitas väga palju kaasa maalt täienduskursustele saabunute suur teadmistejanu; nad olid kõigist haigetest väga huvitatud ja esitasid palju küsimusi nii haigete teenindamise kui ka töö organiseerimise kohta.

Dots. L. KERES

Konverentsil Gorkis

Gorkis toimus ülevenemaaline üliõpilaste teaduslik probleemkonverents «Südame-veresoonkonna haigused», kus esinesime kolme ettekandega ka meie, üliõpilased teaduskonna kirurgiaringist.

Selle lühikese aja vältel oli meil võimalus kohtuda vanade tuttavatega Dagestani ja Kaunase meditsiiniinstituutidest, samuti üliõpilastega Dnepropetrovskist, Habarovskist, Tomskist, Leningradist, Moskvast ja mujalt. Kõige arvukamalt oli töid gorkilastelt. Konverentsiettekanded olid aktuaalsed ja huvipakkuvad. Istungite järel tutvustati meile kliinikuid, vereülekandejaama, kudede konserveerimise laboratooriumi, demonstreeriti südameoperatsioone.

Ka vaba aeg oli sisustatud mitmesuguste üritustega. Tutvusime linna vaatamisväärsustega, teatris nägime Gorki balletiartistide esituses «Peer Gynti», kuulasime üliõpilaste istegevuskontserte.

Konverents lõppes meeldejääva sõprusõhtuga «Tuluke».

Lahkusime Gorkist parimate muljetega ja tõime Tartu üliõpilastele kaasa tervitusi endi uutelt sõpradelt.

A. LIPPING
A. ULLA
A. VÄRIMÄE

Kevad on külvamiseks

Loendamatuid kordi on saabunud kevad. Loendamatuid kordi on ärganud maa, heites endalt ängistava lumekatte. Loendamatuid kordi on vabanenud veed, on puhkenud õitsele lilled, on pöördunud tagasi kaugelt reisilt kuldnokad, hakanud lõõritama lõokesed sinitaeva avarustes. Kuigi see on sündinud tuhandeid kordi — on see alati uus ja köidab inimeste meeli ning äratab neis sügavat kaasaelamist looduse pidupäevadele.

Sel kaunil ajal, mil talvine hämarus ja külm annavad maad valgusele ja soojendavale päikesele, pühitsevad kõikide maade töötajad rahvusvahelist solidaarsuspäeva 1. maid. On huvitav, et kevadega on seotud nii paljud meeldivad ning ülitähtsad sündmused.

See aastaaeg sümboliseerib kujukalt töötavate inimeste aastasadu kestnud võitlust ja nende lõplikku võitu. Eks alanud ju esmakordselt just kevadel kogu inimkonnale kõige südamelähedasem rahupooldajate liikumine.

Kevadel sündis ka V. I. Lenin. Kevadel 1945. a. heisati Berliinis Nõukogude lipp.

Kevadel, 1886. a. panid Chicago töölised aluse 1. mai tähistamise traditsioonile. Nimelt toimus 1. mail Ameerika Ühendriikides tööliste suur demonstratsioon, mis lõppes tööliste tulistamisega.

Kuid juba paar aastat hiljem võtavad Ameerika tööföderatsioon ja Prantsusmaa ametiühingute III kongress vastu otsuse korraldada iga aasta 1. mail tööliste võitlusdemonstratsioon kapitalismi vastu võitlemise eesmärgil.

Vaatamata kodanlaste suurtele pingutustele ei suutnud nad pidurdada 1. mai tähistamist. Juba 1890. a. pühitseti 1. maid peaaegu kõikides maades.

Lenini poolt organiseeritud Töölisklassi Vabastusvõitluse Liidu tegevuse tulemusena võttis 1. mai tähistamine üha revolutsioonilisema iseloomu.

Nii märgiti 1896. a. Võitlusliidu poolt väljaantud proklamatsioonis:» On aeg ka meil, vene töölistel, purustada ahelad, millesse meid on mässinud kapitalistid ja valitsus, et hoida meid orjuses. Meil on aeg liituda teiste riikide tööliste võitlusega, asuda nendega ühise lipu alla, millele on kirjutatud: «Kõigi maade proletaarlased, ühinege!»»

Sellest ajast alates on maailma töötajate solidaarsus üha tugevnenud ning tänapäeval on see jõudnud enneolematule tasemele, seda tõestavad ümberlükkamatud ajaloolised faktid. Nõukogude Liidu võitlust püsiva rahu ja rahvaste sõpruse eest toetavad kõikide maade ausad töötavad inimesed.

1962. a. toimus New Yorgis suur protestidemonstratsioon tuumarelvakatsetuste vastu. Samal aastal leidsid aset ülemaailmsed protestid tuumarelvakatsetuste vastu Vaikses ookeanis ning märtsis puhkes streik Pariisi piirkonnas, kus nõuti kohese rahu sõlmimist Alžiiriga. Ka nõukogude inimesed vajavad kevadet uue külvamiseks. Nad vajavad rahu elu edasiarendamiseks, inimeste tuleviku kindlustamiseks, selleks, et inimesed ei peaks elama invaliididena, et igal lapsel oleksid vanemad ja kodu.

Ärgem unustagem kohutavaid Hirošima sündmusi, et meis ei kustuks võitlusind rahu eest!

Võitluses rahu ning nõukogude rahva majandus- ja kultuuritaseme tõusu eest on tugevnenud Nõukogudemaa rahvusvaheline autoriteet, mis on meie partel targa juhtimise ning meie rahva ennastsalgava töö tulemus.

Nõukogude Liit on muutunud elektri, keemia ja aatomienergia maaks.

Nõukogude Liidu teadlased vallutasid esmakordselt inimkonna ajaloos kosmose. Ka see oli kevadel.

Tänapäeval ehitavad meie inimesed kommunismi. Selleks innustab neid partei uus programm, kus kultuuriliste ja majanduslike küsimuste kõrval pööratakse suurt tähelepanu uue, kommunistliku ühiskonna inimese kasvatamisele ja kommunistlike ühiskondlike suhete kujundamisele.

Uue, kommunistliku ühiskonna inimeste kasv ja kasvatamisprobleemid on eriti südamelähedased TRÜ juhtkonnale, õppejõududele ja ühiskondlikele organisatsioonidele.

Peab ju TRÜ valmistama ette oma ala hästi tundvaid, ideoloogiliselt tugevaid spetsialiste, kes on võimelised kommunismi ehitamist lõpule viima.

Partei programmis antud ülesannete täitmine eeldab inimeste viljakat, loovat tööd ja rahu.

Sellepärast kaitskem rahu, et kevad võiks jääda alati meiega, et 1. mai oleks kosutavaks, viljastavaks töö- ja rahupühaks.

KUI MEIE KA...

See rektori käskkiri oli paljudele üllatuseks. Kuidas siis nii...? Kursusejuhendajat ei ole, kõik asjad otsustab kursus... See käskkiri tõmbas võõrkeelte osakonna III kursuse inglise keele uurijatele hulganisti pilke ja pani mõtted liikuma. Kui meie ka...

Tulevastest eesti filoloogidest kommunistlikud noored kutsusid kommunistlikust õpperühmast ühe inimese oma koosolekule, et ta räägiks, mismoodi nad elavad ja kuidas kõik tuli. Nende esindaja O. Luhaveer pajatas:

«Ega loengutel istumisega kollektiiv kujune, see on teada. On vaja ühist tegevust. On ju vaja liikuda ringi, vestelda, vaielda, uurida, igapidi laiendada silmaringi. Õpetajalt nõutakse teadmisi ja oskusi. Nüüd on viimane aeg sellele mõelda.

Meil algas see nii... Kui tulid need julged mõtted ja käisid arupidamised, astusid kõik komsomolirivvi. Ühtsustunne tekkis. Kollektiiv tundis ennast kui terviklikku mõttekaaslaste ühendust. Kadus üksteise alavääristamine. Mis see loengutelt puudumine siis muud on? Keegi arvab heaks niivõrd teistest üle olla, et temal ei tasu vaevata ennast loengute kuulamisega, teadmisi niigi küll. Ja kursuse ees on aruandlus hoopis keerulisem, kui seda dekanaadis teha, — niivõrd koolitatud pea, nagu üliõpilasel keskelt läbi on, mõtleb alati vaigistava põhjuse välja. Kursuse ees aga ära ikka vigurdama hakka, kõik «nurjatud teod» tuuakse rahva ette, katsu siis välja keerutada.

Tegevusplaani koostamisel vaatame, et see haaraks võimalikult rohkem alasid ja oleks asjaosalistele endile meelepärane: näiteks oli korra viktoriin välispoliitiliste sündmuste sõelumiseks. Iga kord taotleme, et meil oleks maailmast selge pilt.

Kõlisevad lööklaused «Pole aega!» ja «Jätke mind rahule!» suutsime käibelt maha võtta.

Õppimine on tähtis ja ühiskondlik töö samuti. Kuid meie arvamus on: kollektiivi kujundamisel tähtsamaks tuleb lugeda omavahelise suhtlemise taset. Ka see tase on tunduvalt tõusnud.»

Küsimustesadu oli parajalt tihe... Kas teie rahval on kujunenud välja kollektiivne maitse näiteks teatritükkide hindamiseks? Kas võid öelda kätt südamele pannes, et teie kursusel on k õ i k korras? jne.

Vastuseid ei olnud vaja välja mõelda, vastused on III kursuse inglise filoloogide igapäevane elu ise formuleerinud.

Sõnavõtjad, kursuste esindajad, pidid kiikama igaüks oma kursuse välist palet ja kompama sisu, — kõik pandi sõelale.

Jutujärjele sai ka NLKP ajaloo kateedri õppejõud sm. K. Koger.

«Kommunistliku töö liikumise eesmärk on iga inimese võimete väljaarendamisele pinda luua. Kõigepealt peame õppima töötama. See on väga konkreetne ülesanne. Paremaks õppejõuks on kollektiiv, mille kujundamise tõhusamaks vormiks ongi see uus liikumine. Kui kursuse ärksam osa on kokku leppinud, võib asja käsile võtta. Ei maksa istuda ja oodata, millal kõik nõus. Komsomol ju selleks ongi, et iga väärt mõte enda kätte haarata, see ellu viia, teoks teha. Suund peaks olema inimestes perspektiivitaju ja asjalikkuse arendamine. Kui miski hüüab lahenduse järele, võtta käsile ja teha ära. Ilma vehklemiseta. Sagedamini peaksime heitma pilku ettepoole. Mis on homme? — see peaks rohkem peavalu tegema. Praegu on vähestel teaduslik töö näpus, aga just higistamise käigus on meil kõige etemad mehed üles kasvanud. Teinekord oleks vaja ainult väikest müksu, ja ta on sulle eluaeg tänulik: olid ikka tubli, tõid mu tookord ringi koosolekule, väärt sõber olid, soovitasid teema, aitasid. Võime üksteise peale vägagi karvased olla, alles hiljem mõistame. Rohkem vastastikust tähelepanu, kui midagi on, öelda. Siis on juba hilja «tegelema» hakata, kui kursusekaaslase eluteel sada keerdu sees.

Õppida elama kommunistlikult, — see on lai mõiste. Püüame anda sellele suurele mõistele ka suure sisu.»

Ülikooli komsomolikonverents lõppes

TRÜ komsomoliorganisatsiooni XII konverentsil 25. ja 26. aprillil kuulati ära sekretär K. Adamsoni ettekanne. Järgnesid sõnavõtud.

Konverents valis uue komitee. Sekretäriks valiti endiselt K. Adamson, asetäitjaks M. Titma.

Konverentsi materjalidega tutvute ajalehe järgmises numbris.

Startijaid oli 516

Andke kaarte!

Loe lk. 4!

Moskva Idakeelte Instituudis

Erilist tähelepanu pööratakse seal keelte aktiivsele omandamisele. Ühe või kahe keele (idakeele) puhul õpitakse kas inglise või prantsuse keelt. Indoneesia filoloogia eriharu üliõpilased õpivad veel hollandi keelt. Kõigile antakse võimalus töötada välismaa delegatsioonidega praktilise keeleoskuse arendamiseks. Ka teaduslik töö nõuab mitte ainult vastava keele tundmist, vaid ka põhiliste Lääne-Euroopa keelte tundmist. Et instituudis sirguvad tulevased majandusteadlased, idamaade ajaloolased, kirjandusteadlased ja lingvistid, siis osutatakse juba alates esimesest kursusest tähelepanu üliõpilaste suunamisele teaduslikule tööle. On kolm sektsiooni: ajaloo-, kirjandus- ja lingvistikaalane. Istungitele kutsutakse esinema üliõpilasi ka mujalt. ÜTÜ-sse astumisel saab iga üliõpilane liikmepileti, kuhu edaspidi kantakse sisse tema tehtud teaduslikud tööd. Niisuguse liikmepileti sisseseadmine oleks kasulik ka meie ÜTÜ ringides — saaks kohe selge pildi üliõpilase sellealasest tegevusest.

Käesoleva aasta märtsis tähistati konverentsiga ÜTÜ 50. aastapäeva. Külalisi tuli Bakuust, Tbilisist ja meie ülikoolist. Kõigile külalistele anti instituudi ÜTÜ auliikme piletid. Konverentsi teaduslik tase oli kõrge.

* * *

Moskva idakeelte instituudis õpib suaheeli keelt 7-liikmeline grupp. Neist kuus spetsialiseeruvad Aafrika ajaloole, ühe — I. Feodossejeva — uurimisalaks on lingvistika ja suaheeli grammatikasse puutuvate küsimuste lahendamine. Kõik nad on juba IV kursuse üliõpilased. Nad räägivad vabalt suaheeli keelt. Erilist foneetikakursust läbi ei võeta, sest puuduvad vastava ala foneetikud. Piirdutakse heliplaatide kuulamisega. Suaheeli keele häälduamine on neil korralik. Õppetöö kestab kuus aastat. Diplomitöö kirjutatakse siiski vene keeles, sest suaheeli keeles puudub vastav keeleteaduslik terminoloogia. Suaheeli keelt õpetab seal N. Gromova, noor selle ala spetsialist, kes möödunud aastal oli Tanganjiikas president Julius Nyerere tõlgiks.

Tunnis tõlkisid üliõpilased võrdlemisi raske sisuga teksti. Vaheajal luges õppejõud neile suaheelikeelseid luuletusi, mida nad kohe pidid suuliselt tõlkima. Ajalehti tellitakse Moskva Lenini-nim. Raamatukogu kaudu vastavatest suaheeli keelt kõnelevatest maadest. Ka I. Feodossejeva läheb keelepratikale Tanganjiikasse. Suaheeli gruppi peetakse väga tugevaks.

R. NOORSALU

Kõige kallima nimel

EKP TRÜ Komitee lahtisel koosolekul arutati üliõpilaste terviseprobleeme. Sissejuhatava ettekande tegi meditsiinidoktor J. Saarma.

Statistika näitab, et üliõpilaste tervis on aasta-aastalt paranenud. Kui 1960. aastal esines üliõpilastel 51 haigusjuhtu, mis nõudsid kokku 357 haiguspäeva, siis 1963. aastal on vastavad arvud 37 ja 229. Määravat osa selles etendavad elu- ja töötingimuste paranemine, õppe- ja töörežiimi reguleerimine, toitlustuse paranemine, eriti aga TRÜ arstipunkti (juhataja sm. A. Soilts) profülaktilise töö intensiivistamine, kehakultuuriliste massiürituste ja nelja esimest kursust haarava kohustusliku kehalise kasvatuse elluviimine.

Ent ometi leidis Tartu Arstliku Kehakultuuridispanseri ühiskondlik nõukogu käesoleva aasta veebruaris, et «üliõpilaste tervislik seisund Tartu Riiklikus Ülikoolis on mitterahuldav». See väide ei ole õhust võetud. Käesoleval ajal on meil kehalisest kasvatusest vabastatud või erigruppidesse suunatud üliõpilaste arv suurem kui eelmistel aastatel ja moodustab 25% kontrollimisele kuuluvate üliõpilaste arvust.

Erilist muret tekitavad reumaatilised haigused ja hüpertoonia (kõrgvererõhutõbi). Praegu on arvel 69 reuma- ja 68 hüpertooniahaiget üliõpilast. Tuberkuloosihaigete arv on vähenenud ning ravi-profülaktilisi üritusi teostatakse neile väga intensiivselt. Ka psüühiliste häirete esinemissagedus on viimastel aastatel näidanud pidevat langust.

Ent mida teevad meie üliõpilased, et end karastada, et muutuda haiguste suhtes vähem vastuvõtlikuks? Statistilised andmed viitavad sellele, et süstemaatilisel osavõtul kehalisest kasvatusest on märgatav profülaktiline toime üliõpilaste tervise suhtes. Ent käesoleval kevadsemestril on olukord lausa alarmeeriv — III ja IV kursusel võtab kehalisest kasvatusest osa ainult üks igast kümnest üliõpilasest. Näib, et agitatsiooni kõrval on vaja rakendada siiski ka administratiivseid vahendeid, et parandada üliõpilaste osavõttu kehalise kasvatuse tundidest.

Valikuline ankeet 240 üliõpilaselt näitas, et iga teine üliõpilane ei tegele üldse hommikvõimlemisega, üksnes iga kümnes teeb seda süstemaatiliselt. Kehakultuuriga tegeleb pidevalt meil üks kolmandik üliõpilastest. Kommentaarid on üleliigsed.

Valusaks küsimuseks seoses tervise profülaktikaga on päevarežiimi puudumine. Võib ütelda, et valdav osa meie üliõpilastest kannatab kroonilise magamatuse all. Vähe on isegi neid, kes magavad seitse tundi, kaheksast rääkimata.

Ka toitumine on juhuslik. Sooja hommikueinet sööb ainult kolm üliõpilast kümnest.

Dots. J. Saarma ettekande ja järgnenud sõnavõttude põhjal võttis EKP TRÜ Komitee vastu otsuse «TRÜ üliõpilaste tervislikust seisundist ja abinõudest selle parandamiseks».

Muuhulgas peetakse vajalikuks, et õppetöö algaks kell 9 ning lõpeks hiljemalt kell 16.

Soovitatakse rakendada ühiselamutes ranget päevarežiimi, nähes ette hommikuse äratuse kell 7 ja täieliku öörahu kell 24. Organiseeritakse massiline hommikvõimlemine kõigis TRÜ ühiselamutes.

Üliõpilaste toitlustamistingimuste parandamiseks palutakse Tartu Kaubandusvalitsust varustada kevaditi üliõpilaste toitlustamispunkte vitamiinirikaste toitudega, võimaldada sooja hommikueinet jne.

Kehalisele kasvatusele hakatakse osutama senisest suuremat tähelepanu, kasutades tundidest osavõtu tagamiseks ka administratiivseid vahendeid. Tahetakse lõpetada sõudebaasi juurde rajatava eelsoojendusega ujula ehitustööd käesoleval suvel.

Jääb ainult ühineda rektor F. Klementi sooviga: «Lahtine parteikomitee koosolek oli alles esimene samm õiges suunas, nüüd tuleb hoolitseda, et kõik ei lõpeks otsusega.»

J. ŠKUUBEL

Ega mitte

«Puruneb tuhandeks kullaseks killuks
laineke hallide kivide peal.
Säravaid teri mu jalale pillub
meri, mis täna on vaikne ja hea.
Mere nii tasane, salalik kohin
heliseb kõrvus kui lõputu viis.
Tuule ja lainete meelitav sosin
muinasmaailma mõtted on viind.»

Luuleriigi tippudesse ei ulatu. Kriitikud ütlevad: rohkem meeleolu kui merd. Aga kas saab merest kirjutada ilma meeleoluta? Mere rütm toob kaasa värsiread — rannas kuulav poisike jätab nad meelde. Kui Mustale merele tuleb öö, vaikib Artek. Rütmid ei vaiki. Poiss võtab pliiatsi...

Muinasmaailmas... on head ja kurja — alati võidab hea. Tegelikus maailmas on kurja ja head — mõnikord võidab kuri. Inimestes on ju kurja vähem, kuidas ta siis võidule pääseb?

Muinasjutus on seitse õnnelik arv. Seitsme aasta pärast oli pioneerist saanud partei liikmekandidaat, TRÜ üliõpilane.

Tema kursus, Õigusteaduskonna III kursus, teeb NLKP ajaloo eksamit. Kust Jaak Kaarmat leida võiks?

«Kell kümme algab eksam, Jaak läheb alati esimeste seas sisse... Kell üksteist peaks välja tulema,» arutavad toakaaslased.

Tuli siiski pisut hiljem kui üksteist. Matriklisse sai «viie». Sellest numbrist ei arva ta ise midagi. Teised saavad ka. Jaano Odar ja Mati Eisler näiteks.

Kursusekaaslased aga soovitasid kirjutada just Jaagust.

Miks? Kolhoosis töötas nagu teised, tõstis tüdrukute eest suuremad hangutäied nagu teised, oli natuke vaiksem kui teised, eriti suuremas seltskonnas. Aga kui rääkima hakkab... Just. Kui rääkima hakkab, siis niisuguse sügava leegitsemisega, et veenab kõiki. Ja Maie meenutab, kuidas Jaak esimesel kursusel sõpru V. Adamsi kõnekunstiringi liikmeks «kõneles».

Vähe on inimesi, kes esimesest klassist (või koguni lasteaiast) peale teavad oma eesmärki. Kõigil on kõhklused. Jaagul olid ka. Hirm vale valiku ees, õpetajate soovitused, ammused mõtted...

Oleks ehk pidanud filoloogiks õppima? Nii ju tavaliselt teevad need, kes koolis kirjandusega tegelevad.

Jaak naeratas ja arvas, et see pole alati kõige õigem. Filoloogid õpivad ehk kirjutamise kunsti, aga keele juurte ja sufiksite uurimine juristide tööle ligi ei saa. Üks on elu oma kurja ja heaga, teine... Niisiis, kahetseda ei tule. Kui tulekski, ei tasuks — kahetsemine ei pööra aastaid tagurpidi käima. Kui eksid, ära haletse ennast, võta ainult kogemusena järgneva jaoks.

Kes endaga nii objektiivselt talitab, on samasugune ka teistega. Ega muidu saagi hakkama kohtunik, prokurör, advokaat... Kellena alustada tööd, kui ülikool läbi, seda ta täpselt ei tea. Tahaks tõsisemaid probleeme, kus on vaja uurida ja tõestada ja inimest uskuda.

Uurida ja tõestada — see omadus ei ilmu paari päevaga. See on vagu paljude aastate künnist ja igapäevane hoolitsus, et ta rohtu ei kasvaks. On istumine

NLKP KESKKOMITEE JUUNIPLEENUMI OTSUSEID TÄITES

Värskeid tuuli

Möödunud sügisel toimus Õigus- ja Majandusteaduskonna partei-algorganisatsioonis n.-ö. pereheitmine — majandusteadlased eraldusid iseseisvaks partei-algorganisatsiooniks eesotsas sekretär sm. F. Sauksiga. Ja juba lühikese ajaga on seal suudetud mõndagi korda saata. Regulaarselt toimuvatest filosoofilistest seminaridest võtab osa enamik õppejõude, seminarid kulgevad aktiivselt. Eks selleks annab põhjust ka teemade õige valik, on arvestatud nii teadusliku kui ka pedagoogilise töö profiili. Seminaride põhiprobleemiks on «Kommunismi materiaal-tehnilise baasi loomine ja uue inimese kasvatamine». Seminaride kõrval võtavad kõik teaduskonna õppejõud osa loengulisest propagandast. Loengutega linna elanikkonnale on esinenud kõik õppejõud.

Erilise tähelepanuga jälgib Majandusteaduskonna partei-algorganisatsioon õppetööd kui kasvatustöö põhivormi. Organiseeriti süstemaatiline kontroll loengute kvaliteedi üle. Külastatakse regulaarselt loenguid, mida hiljem ühiselt arutatakse. Vesteldakse ka loengustenogrammide üle.

Parteiorganisatsiooni vaateväljas on alatiselt ka kursusejuhendajate töö; nende tegevuse analüüsimisele tõmmatakse kaasa kateedrite kollektiive.

Tunduvat elavnemist võib märkida teaduskonna komsomoliorganisatsioonis. Praegu juhivad organisatsiooni tööd energilised noored, kes on värsked tuuled puhuma pannud ja suudavad üliõpilasi üritustele kaasa tõmmata. Arutatakse vajalikke, igapäevase tööga seotud küsimusi, nagu «Ühiskondlikust tööst osavõtmise vajalikkus ja kasulikkus» või vaieldakse selle üle, «Mis on ülikoolis minu asi?» Sellised koosolekud toimuvad avameelse, elava arutelu õhkkonnas. Teaduskonnas on loodud oma komsomoliprožektor, et veelgi enam üliõpilasi aktiivsusele virgutada. Üksikutest kursustest tuleb esile tõsta kaubanduse eriharu II kursust. On põhjust kindlalt loota, et see tubli kollektiiv saavutab peagi kommunistliku töö kursuse austava nimetuse.

Ka Õigusteaduskonna partei-algorganisatsioon on pööranud palju tähelepanu individuaalsele tööle üliõpilastega (nii õppetöö kaudu kui ka väljaspool seda). Kogu õppejõudude kollektiivil (välja arvatud paar seltsimeest) on konkreetsed ülesanded kasvatustöö alal. Eriti tiheda kontakti oma kasvandikega on saavutanud I kursuse juhendaja sm. I. Sildmäe, kelles üliõpilased näevad vanemat sõpra ja kelle poole nad sageli pöörduvad nõu ja abi saamiseks. Et kursusejuhendajate ja komsomolisekretäride kogemusi laiemalt tutvustada, korraldatakse regulaarselt ühiseid kokkutulekuid. Huvitava töövormina rakendatakse Õigusteaduskonnas ühe ja sama kursusega tegelevate õppejõudude ühiseid nõupidamisi, kus vahetatakse arvamusi õppedistsipliini, edasijõudmise, ideoloogilise kasvatustöö probleemide kohta ja kavandatakse abinõud ühe või teise väärnähtuse kõrvaldamiseks.

Tähelepanu ja eeskuju vääriv on selles teaduskonnas ka see, et igal aastal teise semestri lõpul koostatakse kõikidel kursustel üliõpilaste kohta iseloomustused. Et tagada nende objektiivsust, arutatakse need kursuse koosolekul läbi. See on tunduvalt kaasa aidanud printsipiaalsuse kasvule üliõpilaste seas.

D. METSETIN
V. MUREL

Tunnustus

Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingukomiteele saabus Tallinna 42. Keskkoolist kiri, milles avaldatakse tunnustust oma lapse hea kasvatamise eest Lääne-Euroopa ja klassikalise kirjanduse kateedri õppejõule sm. R. Tasale. Tema poeg Toivo, kes õpib Tallinna 42. Keskkoolis, käitub eeskujulikult ja lõpetas kolmanda õppeveerandi väga heade hinnetega.

Kohtumine noorte vene autoritega

Gogoli-nim. Keskraamatukogus kohtuti kohalike noorte vene autoritega. Esinejaid oli palju, teiste hulgas ka TRÜ vene filoloogia osakonna II kursuse üliõpilased S. Semenenko ja B. Artjuhhov. Märkimist väärib Artjuhhovi luuletus «Ookean», mille ta kirjutas sõjaväeteenistuses. Huvi pakkus S. Semenenko luuletus «Tutvus» ja tema katsetused M. Underi tõlkimisel.

Pärast autorite esinemist toimus arutelu. Kuulajad avaldasid soovi kohtuda ka edaspidi.

Teoreetilise füüsika kateedri juhataja dots. P. Kard kaitses alles detsembris väitekirja optiliste kateteoreetilise füüsika filosoofilisi probleeme (eriti relatiivsusteooriat ja kvantmehhaanikat).

Fotol: P. Kard ja L. Tuvikene (vasakul).

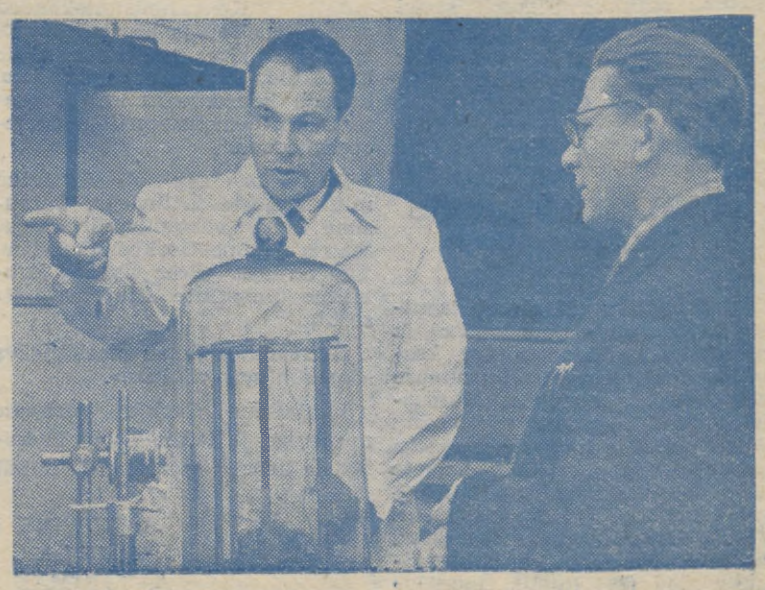

ainult muinasmaal

Gogoli-nimelises raamatukogus, on n.-ö. elamine lahtiste silmadega...

...Tuttav üliõpilane tuleb vastu.

«Tere. Kuule, millal me juhatuse koosoleku teeme?» küsib Jaak.

«Ehk ülehomme?»

«Ei saa. Sõidan nädalaks Bakuusse. Hea võimalus jälle Kaukaasias käia.»

«Mis sõit see on?»

«Aserbaidžaani Venemaaga taasühendamise 150. aastapäeva konverentsile. Meie ülikoolist kutsuti kaks delegaati.»

«Millal sa eksamid teed?»

«Tulen tagasi, teen kiirendatud tempos. Kui just ei jõua, käin praktika ajal tegemas — mul ju praktika Viljandis.»

Ära teeb kindlasti. Kui sügisel sõjakomissariaadist kutse tuli ja saatuskaaslased ülikoolist mööda hakkasid vaatama, tegi tema kolm eksamit ära. Väga headele. Mis enne tehtud, ei taha tagasi tulles tegemist. Minek jäi siiski ära.

«Nii et kosoleku teeme homme kell kaheksa sinu pool?»

«Nõus.»

Koosolek? Muidugi, ühingu «Teadus» lektor on ju rahvusvaheliste suhete ringi juhatuses. Eks sinnagi ole vaja inimest, kes enne asjad mõttes ära kaalub ja siis vast välja laob.

Nii et siis jälle reis. Suviti matkad. Matkamine on ka sport, aga kuuldavasti pidi Jaak ka lauatennist mängima.

«Peaaegu. Kunagi sai Tallinnas koolinoorte esivõistlustelgi käidud. Korvpall meelitas vahepeal, aga aega ka vähevõitu. Hoopis iseasi on uisutada või suusatada.»

On vahel päev nii külm ja kuri, et aknastki vaadata ei julge (äkki veab tuju alla!) — ikka võtad suusad ja sõidad linnast välja mägesid otsima. Päikegi tuleb imestama inimese jonni, puhub lume hõõguma. Asjatu vaev — suusataja põskedes on palju rohkem hõõgumist... Siiski, vahva vend see päike, et võistlema tuli. Koos lõbusam!

Inimene läheb naerdes internaadi poole. Päike poeb lumelinade vahele ja viskab veel peotäie sädemeid. Need helisevad kukkudes. Rütmiliselt nagu lained. Mõtlikult nagu sammud. Kindlalt nagu tahtmine tõestada, et mitte ainult muinasmaal ei võida hea.

M. KALAMÄE

„BERNARDA ALBA MAJA"

Näib tõesti, et sel aastal on Hea Saatja ülikooli klubi oma hoolduse alla võtnud. Teine esietendus sel aastal, kui saal on rahvast täis ja lõpuks avaneb eesriie veel mitu korda.

Pärast «Bernarda Alba maja» esietendust võis kuulda koguni hääli, et Ellen Liigeri lavastus ei jää põrmugi maha mõnest lavastusest professionaalses teatris. Liialdatud või mitte, aga saal elas iga sõna juures kaasa. Lorca on muidugi raske pähkel põhjamaisele näitlejale üldse, sest tema jõuline stiil ja kirglik dialoog võivad tagasihoidliku inimese kergesse hämmeldusse viia. Samal ajal sisaldab see jõulisus väga peeni nüansse, mängimist kolme-nelja alltekstiga.

Federico Garcia Lorca lasti fašistide poolt maha kaks kuud pärast «Bernarda Alba maja» valmimist. Seetõttu ei või me teada, milline oleks olnud poeedi ja dramaturgi edasine tee. Ent ta oli lähedal oma «uue teatri» ideaalile; sellest annavad tunnistust ta parimad teosed «Mariana Pineda» (1928), «Verine pulm» (1933), «Yerma» (1934), «Doña Rosita ehk lillede keel» (1935) jt. Kõik nad on kirjutatud vaheldumisi proosas ja värssides ning sisaldavad sageli sümbolistlikke elemente. Lorca draamalooming on niisama rahvalähedane kui ta poeesiagi. Võetagu tema kuulsad luulekogud «Romancero gitano» (1928) või «Poema del Cante Jondo» (1931) — kõikjal on äärmiselt sügav sisu pandud hispaania rahvalaulude nukratoonilisse lihtsasse rütmi.

«Bernarda Alba maja» on ainsa Lorca näidendina kirjutatud tervikuna proosas ja näiliselt olustikuline, kuid temast nähtub Lorca huvi sümbolismi vastu (omane kogu tolleaegsele noorele hispaania kirjandusele). Meile avanev vaatepilt on väga sünge. See on närbunud ja deformeerunud tunnete maailm, viljatule üksindusele mõistetud naiste elu, mida valitseb karm diktaator. Viis tütart on vaimselt surnud või surevad, üks lõpetab ka otseses mõttes oma elu...

Järgnevalt vaatamegi lähemalt üksikute osatäitjate loomingut.

Bernarda Alba Külli Laugaste esituses oli näitleja tippsaavutus. Julgen rääkida näitlejast, sest Külli väärib seda nimetust. Lahendus oli muidugi vaieldav, sest meenutagem Poncia lauset I vaatusest: «...naeratab seda mao naeratust, mis kunagi ei lahku ta neetud näolt.» Muidugi on olemas vaieldavus, kuid antud variant on väga tugev ja juba on raske teistsugust Bernardat kujutledagi. Tore! Ainult viimases vaatuses näib näitleja väsivat; parem oleks puhata teises vaatuses, et lõpuks värske olla.

Angustias on 39-aastane. Tal pole enam kauaks lootust mehele saada ja viimasest võimalusest hoiab ta küünte ja hammastega kinni. Tiiu Tammel on selle eaka, ent ikka veel puutumatu ja lastetu naise naiivsus hästi välja toodud, kuigi tahaks näha veel suuremat tagasihoidlikkust dramaatilistes stseenides. Eakad naised ei forsseeri end arvatavasti nii palju.

Magdalena (30 aastat) on fataalseim kuju kogu näidendis. Ta on täiesti teadlik Bernarda maja silmakirjalikkusest ja lummusest, aga ta ei suuda ega tahagi sellest enam lahti rebida, piirdudes vaid üksikute irooniliste märkustega. Ainus, keda ta armastab, on Adela, kuid noorima õe aktiivne protest kohutab teda, passiivset protestijat. Magdalena on tõmbunud oma maailma ja on seetõttu veidi õnnelikumas olukorras. Ela Liimeoni mängus oli olemas kuju kogu komplitseerituse. Vapustav koht oli see, kus Magdalena kesk intrigeerivat vestlust uinub. See on näidendi üks sümboolseim stseen.

Amelia (27 aastat) on ilmselt naiivitarina mõeldud. Ilmselt, sest osa dramaturgiline materjal ei ole kuigi rikas. Ly Parts lõigi naiivitari, kelles muidugi elavad ka ta õdedele omased kired ja soovid. Amelia esines lihtsalt ja vabalt.

Martirio (24 aastat) näib draama kõige patoloogilisema kujuna. Ta esindab selgesti seda muserdatust, millest eespool oli juttu. Kehaline defekt äratab selles naises kõige koledama alaväärsuskompleksi, ta on kõigeks valmis; kasvõi tappa seda ainust meest, et keegi teda ei saaks. Milvi Müürsepp toob selle rikutud mõttemaailmaga naise veidi saatanliku käitumise hästi esile ja nii saab näidendi koloriit uue terava tooni.

Adela on noorim õde, ainus, kes tõstab mässu ja astub surma. Adela on see vabadustihkav naisetüüp, kes läheb läbi «Yerma» nimiosalisena ja kes «Verises pulmas» Mõrsjana ütleb:

Mind mööda turge vea,
las ausad naised naeravad.
Voodipalaka mu pulmast verisest
ma tõstan kõrgele kui lipu.

Karin Rummo kõneleb pateetilist teksti küllalt pateetiliselt. Ent «Verise pulma» ühe pateetilisevõitu stseeni juurest võib leida autori märkuse: «Kogu see stseen toimub äärmiselt ülevas toonis.» Ilmselt on autor teksti kontrasti pärast stiliseerinud ja

Töid kunstikabinetist

P. Pungar. Karjapoiss, linoollõige (ülal).
U. Martinson. Eksliibris (kõrval).
K. Alas. Eksliibris, linoollõige (all).

Karin Rummo on seda intuitiivselt tabanud. Osatäitjale tahaks soovida žestide ja liikumise viimistlemist. Esimeses vaatuses segas liiga rõhutatud grimm.

Peale õdede on majas veel Maria Josefa, Bernarda ema, hull viirastus, kes kummalisel kombel esindab sama protesti mis tütredki, ainult võikamal kujul. Anu Haldre Maria Josefa oli viimistletud, lõpetatud, oma laadis täiuslik. Näitleja moduleerib toredasti oma häält.

Peaaegu sedasama ütleks Mari Kirsipuu Poncia kohta. Poncia peabki selline olema.

Ei, kõik osatäitjad olid oma tasemel. Loen kirjutatu üle ja märkan piinlikkusetundega, kui vähe on kriitilisi märkusi... Reet Rannaste Maria, Vilve Allika Prudencia, Kaja Takjas, Silvi Piirsoo, Eha Taimla ja Tea Kuld naistena — nii, on vist kõik, sest see oli etendus, kus kõik mängisid hästi.

Kõige suurem tänu Ellen Liigerile, sest ülalkirjutatu on suurelt osalt tema teene. Rütmi tuleb muidugi veel täpsustada.

Meeri Säre ja Hans Reintami lavakujundus vastas kahes esimeses vaatuses täpselt Lorca meeleolule. Viimases vaatuses peaks tekkima ahistavam tsitadellitunne.

On kindel, et lavastus iga etendusega kasvab ja kõik komistamised kaovad näidendi edaspidistes etendustes.

See on etendus, mille pärast näitering täiesti väärib üliõpilasteatri nimetust. *M. UNT*

„Pariisi elu"

RT «Vanemuises» esietendus J. Offenbachi operett «Pariisi elu» Eesti NSV teenelise kunstniku Udo Väljaotsa lavastuses. Dirigeeris Valdeko Viru, lavakujundus ja kostüümid olid Georg Sanderilt. Osades esinesid H. Koppa, L. Mark, M. Krinal, A. Seep, V. Taimre, L. Soone, H. Tarvo, E. Tari, J. Lükki jt.

Homme on etenduse ühiskülastus.

Täiendust teadlastele

TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna nõukogu avalikul koosolekul kaitses oma väitekirja Uno Nõmm teemal «Fotoelektriliste ja luminestsentsinähtuste kompleksne uurimine ZnS-tüüpi kristallfosfoorides». Oponentideks olid füüsika-matemaatikadoktor prof. N. A. Tolstoi ja füüsika-matemaatikakandidaat J. Kirs.

TRÜ Bioloogia-Geograafiateaduskonna nõukogu avalikul koosolekul kaitsti kaht väitekirja. Haide-Ene Rebassoo käsitles teemat «Hiiumaa floora ja selle genees». Teda oponeerisid bioloogiadoktor prof. K. Brundza Vilniuse Riiklikust Ülikoolist ja bioloogiakandidaat A. Kalda.

Larissa Glazatšova väitekiri oli teemal «Läti NSV jõgede ja järvede jää- ja termiline režiim». Oponentidena esinesid geograafiadoktor prof. L. K. Davõdov Leningradist ja geograafiakandidaat dots. E. Varep.

Teadaanne

Teisipäeval, 28. aprillil toimub Ahjal Üliõpilaste Looduskaitseringi järjekordne ettevõtmine. Väljasõit Tartu bussijaamast Tartu—Mooste—Kauksi—Põlva bussiga kell 15 ja Tartu—Mooste—Räpina—Võõpsu bussiga kell 16. Tagasi jõuame kell 21.

Ringi juhatus

J. LIIVI 100. SÜNNIAASTAPÄEVA PUHUL

Minu luule sa oled

Üle tuhande luuletuse...
Selle varasalve jättis ta enesest järele, et me ikka ja jälle saaksime tema juurde tagasi minna — tema metsades ekseldes, lindude laule kuulates ja südant valutades tema isamaa, tema enese pärast... Et me ikka ja jälle saaksime lugeda neid ridu:

Oh mu süda, ta on haige,
on nii haige, emake —

lastes end vaikse ja kirgliku nukrusselainega edasi kanda — sõnatusse, lõpmatusse, pilvede ja mulla alla...

J. Semper on öelnud: «Puhas tundmuste luule peab enne sündimist allikaveeni ulatuma...» See oleks öeldud nagu Juhan Liivi luuletuste kohta. Siin otsisid ta valu ja rõõm, kahtlused ja kinnitused teed pihtimuse ja õigustuse poole. Siin võime kõnelda temast kui tundelüürikust, kes talletas endas kõik elamused ja äratas need enese kaudu siis teistes.

Ajavahemikul 1894—1902 ei ilmunud trükist ühtegi J. Liivi värssi. See aga ei tähendanud, nagu oleks ta vaikinud. Ei, ta kirjutas vaid enesele:

Ja kui ei keegi kuule mind —
sest vaevalt võite kuulda —
ka see ei ehmata veel mind:
ma endal tahan laulda.

Ta oli kahekesi oma maailmaga. See polnud selline, nagu paljudel tolle aja «laulikuil» — kaine, kaalutlev ja leige, vaid tuline või külm. Ühest äärmusest teise. Ja seepärast on tal õigus teistele ette heita:

Me ihaldame valgust-noorust,
kuid koolitame külma verd,

või rääkida sellest, milline peab olema inimene («Ära väsi laitust andmast vennale»).

Aga õige sageli tuli torm ja paiskas ta kuristikku või tõstis oma pea kohale... nägema elu koledusi ja ülevust. Tõus ja mõõn koputasid vaheldumisi uksele, tuues enesega kaasa laulud. Ja paljudel kordadel võitis mõõn — pilkane pimedus —, mis rebis luuletusi armutult puruks koos osaga ta südamest.

Ta saatus pole suurejooneline tragöödia, vaid haige hinge ääretult lihtne ja inimlik valu. See teeb keeletuks ja pimestab oma välgusähvatustega. See on laul, mis paneb midagi meis väga valutama ja midagi meis väga rõõmustama. Ja mis mahub tervenisti sellesse neljarealisse salmi:

Vask oli taevas mu üle,
maa põudne, kumisev raud,
ja ise ma kõndisin selles
kui vankuv, elav haud,

Kui ta kannatused oleksid jäänud ainult individualistlikeks, ainult ta enese mina piiridesse, siis — kes teab, kui palju me temast oleksime rääkinud. Kuid ta on õigustatult oma aja ja rahva laulik.

Luuletaja samastab end oma maaga: temas ja ta ümber on varemed, tema ja ta kodumaa on haiged. Et aidata ning päästa oma rahvast, selleks pole J. Liiv võimeline. Kuid ta usub, et «ükskord eluvägi on sees» ja «elav on Eesti mees»

Ta läks koguni kaugemale:

Üks hommik tuleb,
millal enam hunt ei kisu,...
vaid millal tõendatakse Eesti
õigus!

Siis, sellel surveajal, mil eesti rahvuse olemasolugi näis kaalul olevat, võis «riiklikust iseseisvusest unistada ainult prohvet või vaimuhaige» (Fr. Tuglas).

Juhan Liiv oli mõlemad: nii prohvet kui vaimuhaige. Ja seepärast suutiski ta vahest kaugemale näha kui teised. Uuesti ja uuesti on ta selle mõtte paeluses:

Mitte igale õnneks ei antud
selgesti näha,
mitte kõigile õnneks ei antud
selgesti kuulda,
armastada palavalt isamaad,
kannatada temaga.

Nüüd läheb ta ema juurde. Räägib nukralt, ausalt, austavalt enese ja ema vahekorrast:

Ei ma silmakirja mõistnud —
sina olid tõsine.
Ei ma roomata ka mõistnud —
sa ei roomand emake.

Ja samas tuleb jälle meeleheide. Tuleb hirm ja mure. Raskesti kannatava inimese hingepiin:

Tule öö pimedus,
võta mind sülle.
Minu päike ei tunne mind...

Ta mets kohab «tumedalt tõelt», kuid ei varja teda alati, kuigi luuletaja seda palub — metsa eksinud lapse kombel:

Ainust tähte sääl pole,
minul on kole.
Varja mu üle.

Korraga sädelev — liirila-liirila!
Kas nägid tõusvat päikest sa!
Kas nägid sa?
Pidid ju nägema, kui su hing avaruse poole kisub! Päike! Päike! Valusalt rõõmus ja veidi kahvatu...

See on väike osa sellest, mida teavad meist paljud. On lihtsalt hea mõelda ja tunda, et meil oli ja on selline luuletaja — Juhan Liiv, kes «miskit ilmas on ja miskit üle ilma» (E. Tammes). Tungiv, paluv, igatsev. Inimesena inimlik ja lillena karge.

Lumehelbeke «langeb aknale»... Ta langes ka 1. detsembril 1913. a., nõudes tulemise eest tasu — võtta endale tuli, et sellesse langeda... tasa, tasa.

Aga ahi jääb kõdema, kuigi luuletaja sinna juurde minna enam ei jõudnud...

Ja tema istutatud lilled paluvad väga soojust — et seda meile siis uuesti tagasi anda — naerdes ja nuttes valust.

ENE OUNAS

Startijaid oli 516

Õhtuvidevikus algab ülikooli võimla juures rahvakogunemine. Mida rohkem pimeneb, seda enam on juurdetulijaid. Juba matavad nad enda alla haljasala, varsti... Kriis jääb siiski tulemata — hüüde «Stardipaigale, marss!» järel asub mass Toomemäge ründama. Sumin ja kohin — nagu linnuse vallutamine. Järsku saabub tormieelne vaikus — algab informatsioon.

Nii algas ülikooli kevadine valikorienteerumisjooks. Nagu näitasid hilisemad arvestused, startis üheaegselt 134 mees- ja 5 minutit hiljem 382 naisüliõpilast. Kuigi osavõtjaid oli palju, jätkus tegevust kõigile — Toomel, Tähtvere ning Veeriku linnaosas, Emajõe ääres ja mujal ootasid võistlejaid 15 erineva väärtusega kontrollpunkti. Igaühel oli võimalik valida jõukohase pikkusega orienteerumisrada ning soovikohane kontrollpunktide läbimise kombinatsioon.

10 meest suutsid läbida kontrollaja sees kõik kontrollpunktid. Aeg andis järjestuseks: 1. V. Raudsepp, 2. O. Kärner, 3. R. Meijel, 4. A. Kutsar, 5. I. Kask, 6. J. Kreis, 7. V. Parve, 8. H. Salandi, 9. A. Pae ja 10. L. Karu. Ka naisteklassis olid tulemused tihedad: 1. A. Tingas (22 punktiga), 2. A. Palge (22), 3. M. Pajuste (21), 4. H. Endel (21 punktiga).

Kollektiivse osavõtuga (100-protsendiliselt) olid parimad Majandusteaduskonna II k., ajaloo-osakonna I k., geograafiaosakonna III k. ja Õigusteaduskonna I kursus. Pärast orienteerumisjooksu reastuvad kursused: 1. Õigusteaduskonna II k. (7,242), 2. Geograafiaosakonna III k. (7,182), 3. Majandusteaduskonna II k. (6,718), 4. ajaloo-osakonna III k. (6,036), 5. ajaloo-osakonna I k. (5,921) ja 6. võõrkeelte osakonna II k. (5,794).

25. aprillil toimus Peedu linnamäel nn. «täiskuujooks», kus ühisstardiga suundorienteerumises võisid kahekaupa startida kõik asjahuvilised.

TRÜ orienteerumisjooksu meistrivõistlused peetakse tänavu 10. mail Liival (28. kilomeetril Võru maanteel). Teaduskonnad võivad startida piiramata arvu võistlejatega, neist lähevad arvesse 3 mehe ja 3 naise tulemused. Eelregistreerimine hiljemalt 8. maiks TRÜ Spordiklubis.

A. KIVISTIK

Fotol: (paremalt) võistlejad T. Liblik, M. Pajuste, V. Raudsepp ja rajameistrid L. Ulboased ja E. Kudi vestlemas.

Tõsine, lõbusa alatooniga rahvas

«Kommunistliku noorena saame kõige täielikumalt lülituda võitlusse meie noorsoo tähiste eesmärkide eest. Kommunistlik Noorsooühing on see, kes juhib ja organiseerib meie noorte tegevust» — nii võib lugeda füüsikute-teoreetikute II kursuse komsomoligrupi päevikust.

Igal kursusel on oma eriline õhkkond. Sellel kursusel elab tõsine lõbusa alatooniga rahvas. R.-K. Loide, M. Laan, E. Saar, P. Vürst, M. Viidalepp jt. võivad pikalt-laialt rääkida sellest, et teoreetiline füüsika on neile väga südamelähedane, et kursusel ollakse kursis poliitiliste sündmustega; nad jutustavad särtsakast kursuseõhtust, oma tarmukatest tüdrukutest, võitlusest suitsetamise mahajätmise eest jm.

Grupiorganisaator P. Vürst ütles: «Kollektiivsustunne on meil tugev. Hüüdlause — tsentrum! — kohustab kokku hoidma töös ja õpingutes.»

Noormehed kiidavad tüdrukuid: «Õppetöö läheb neil ladusalt. Südidust-tragidust on igaühel kolme eest. Meie «rahandusminister» H. Iher on kursuse finantsküsimustes asendamatu. Hakkajalt täidab ametiühinguorganisaatori ülesandeid ujujana tuntud T. Pung.

Õppeaasta II poole huvitavateks üritusteks olid vastlasõit, suusamatkad Elvasse, Käärikule, Vellaveresse; vaidlusõhtu teemal «Mis on telepaatia?» (Seda külastasid inimesed mujaltki.) Vellaveres kaminaõhtul arutati kommunismiehitaja moraalikoodeksi põhiprintsiipe jm. Tihti toimuvad grupikoosolekud, kus arutatakse õppedistsipliini. Kui pahaloomuline puudumishaigus maad võtma tikkus, tuldi mõttele: «Teeme graafiku, — horisontaalteljele nimed, vertikaalile puudumised, et kõik must valgel näha oleks.» See aitas. Õppimine on tulevastele teadlastele järjekorras esimeseks ülesandeks, ja seda võetakse tõsiselt, — võlgnevusi ja mahajääjaid peaaegu ei esine. E. Saarele otsustati anda vabakuulamisõigus.

Osavõtt ÜET ringidest näitab, et füüsikud pole kuivad teaduseinimesed, et nende huvid liigu-vad üsna laialt. Kõige enam köidavad tantsukool, spordikohtunike ja -instruktorite ettevalmistamise grupid ja auto-moto klubi. Vabatahtlikult õpitakse hispaania, saksa ja inglise keelt. V. Arak õpib koguni hiina ja jaapani keelt. Populaarseks on saanud rahvamalev. Siin on ees otsas M. Sisask ja A. Raia. (Viimane loobus uusaastaööl rahvamaleva reidi tõttu kojusõidust-ki.)

Enamik kuulub ÜTÜ-sse. Teoreetilise füüsika ringi hingeks on H. Iher, R.-K. Loide ja E. Saar. Geomeetria-algebra ringis tegutsevad J. Jaaniste, M. Laan, K. Keres, E. Saar jt.

Osakonnasisestel korvpalli-võistlustel olid füüsikute-teoreetikute II kursuse omad peamised organiseerijad. Kiita tasub H. Voolaidi ja T. Tammetit, võistluste peakohtunikku. Esikoht jäi küll saamata, kuid ega's igavesti liikuv Archimedese karikas siis alatiseks V kursuse kätte jää!

Nende pool öeldakse: «Kui midagi rasket ette tuleb, võtame hoogu ja lükkame eest ära. Toetuspunkt elus — tsentrum!

Sügisestel koristustöödel teeniti aukiri välja. Suvel minnakse täies koosseisus Tori näidismajandisse. On plaanis pikem retk Kaukaasiasse ja Krimmi.

Siin käib mitmetahuline ettevalmistus suureks eluks, et...

mu kodumaa!
Kui sa kunagi kutsud,
siis südame käsul uuesti
paneb taskusse lähetuskirja
venelane Vladivostokist
ja eestlane Tartust...

(R. RIMMEL).

S. ENDRE

Följeton

ÕPPETUND

Äratuskella plekine tärin täitis intritoa viimase sopini.

«Pagana vekker,» torises Sass Sissemagaja ja pööras teise külje.

Krapsakalt kargas voodist Eerik Eesrindlik ja avas akna. Varsti teatas põrandalaudade nagin ja vetrumine sellest, et Eerik teeb püüdlikult hingamisharjutusi.

«Sass!» hõikas ta siis.

«Tõusen,» ümises Sissemagaja. Voodi tundus pehmem kui kunagi varem.

«Üleeile alles tõusin.»

Uuesti silmi avades nägi ta, et tuba on märksa suuremaks muutunud. Seal oli tugematu arv voodeid ja igaühest tervitati käeviipega. Otse enda ees aga nägi ta suurt kuldsete sammaste ja punase baldahhiiniga voodit. Selles istus väike kortsulise näo ja unehäguste silmadega vanake, kelle laupa kattis unenägudest kroon.

«Kuhu ma olen kukkunud?» jõudis Sass Sissemagaja mõelda, kui seinale ilmus vilkuv tulekiri «U n e r i i k».

«Kuula mind, Sissemagaja,» sosistas Uneriigi kuningas. «Sa oled meile palju head teinud. Sa oled täitnud meie riigi seadusi ja kõiki meie poolt salaja sulle antud ülesandeid. Sinu viimane suurim tegu — see, et sa suutsid järjest kahel nädalal sisse magada kõik hommikused loengud — väärib erilist tunnustust. Selle eest ostas unenõukogu autasustada sind Magusa Une I järgu ordeniga ja jätta sind Uneriigi auliikmeks. Sa jääd siia, et magada, magada, magada...»

«...magada, magada,» — paljuhäälne sosin kõlas kõikjal ümberringi. Sassil hakkas õudne. Ta tahtis tõusta ja põgeneda, kuid tundis jalgades tinast raskust, mis pikkamisi levivat üle kogu ta keha.

Akki lookles läbi toa unevärvi pilv ja laskus kuninga õlale. Ta näis kuningale midagi kõrva sosistavat.

«Mis?» küsis kuningas täie häälega ja kohkunud sassis pead kerkisid kõikidest vooditest.

«Oo... valeinformatsioon!» oigas kuningas nõrdinult. «Sa käisid kord kolm hommikut järjest loenguil. Kuulmatu!»

«Kohutav!» «Õudne!» kordasid haigutusele kiskuvad suud unistes nägudes.

«Selle eest tuleb sind karistada, karistada, karistada...» Ja kõikidest vooditest sirutusid üha pikemaks venivad käed Sassi poole. Juba rippusid nende ämblikusarnased harali sõrmedega peod Sassi kohal, valmis iga hetk teda haarama.

«Aaaa!» karjatas Sass kohutavas hirmus, tundes esimest puudutust käsivarrel.

«Mis sa, hull, möirgad,» ütles keegi Eerik Eesrindliku häälega. «Kas tuled või ei tule täna jälle? Kakskümmend minutit on aega.» Sass avas värisedes silmad ja nägi enda kohal Eeriku rahulikku positiivset palet.

«Tulen,» ohkas ta rõõmu- ja kergendustundega ja pani jalad põntstil põrandale.

E. EHIS

SILMASÄRA TOOMAS

Tore on seista Kääriku peahoone ees või veel kõrgemal — katusel, nagu viimati sai tehtud. Järv, metsad, majad all orus ja vingerdav asfaltimadu moodustavad vaatepildi, millest kuidagi ei sooviks eemalduda, või kui, siis ainult selleks, et muuta maailmas kõike paremaks, ilusamaks.

Sügisel sõitsid Käärikule ülikooli komsomolikomitee liikmed, veidi oli vahet, siis osakondade komsomolibürood ning nüüd, kevadel — kursuste grupiorganisaatorid. Tuldi, et saada omavahel sõprudeks, et leida paremaid mõtteid noorte tegevuse elavdamiseks, et avameelselt vaielda.

Kus üldse oleks parem sõpru leida kui mitte ühises «hädas»: jagati juba alguses kõik neljaks rühmaks, kes pidid ette valmistama kontserdi «kõrgeimal kunstilisel tasemel», demonstreerima oma rühma ühtsust lauludes, improviseeritud lavastuses või milleski taolises.

Laupäeva varahommik ereda päikese, metsarajal võimlevate tudengite, hommikusõõgi ja suusatamisega.

Esimene diskussioon Mikk Titma juhtimisel. Milleks vajame oma organisatsiooni, milline on sekretäri ja ta abiliste osa komsomoligrupis, milleks kõigeks peab jätkuma meie töökaid käsi — rääkimist oli palju.

Väike vaheaeg lõunastamiseks, siis võttis juhatamise üle Toomas Alatalu: «Kuidas oleks õigem koostada tööplaani? Millest alustada?» Toodi välja oma arvamused.

«Esimesel kursusel tuleb allutada üritused kollektiivi loomisele. Tudengiks löömine, teema «Miks ma tulin ülikooli» ja muud sellelaadilist,» arvas Tiiu Kammiste inglise filoloogia osakonna IV kursuselt.

«Kui midagi teha, siis hoolega ette valmistada, lõpuni läbi mõelda, et ei oleks pettumust. Kes juba kord on leidnud, et koosolek või kursuseõhtu on ajaraiskamine, seda on raske teinekord tagasi tuua,» sõnas Agu Tamm raviosakonna IV kursuselt.

«Kui komitee on oma perspektiivplaanides andnud teemasid, ei tähenda see veel, et see oleks kohustuslik kõigile. Ei tohi unustada, et terve ülikooli jaoks ei saagi olla ühist retsepti. Kuidas «süstida» kollektiividesse edasipüüdlikkust, elujõudu, ja kuidas edasi jõuda, selleks peab igaüks valima sobiva vahendi, unustamata siiski taotletavat eesmärki,» selgitati veel kord.

«Millal võib alustada kommunistliku töö kursuse nimetuse taotlemist? Kas selleks peavad kõik olema kommunistlikud noored?» tuli küsimus.

«Ei, ei pea. Kursusel võib olla ka mittekommunistlikke noori. Igast kursusest võib asja saada, kui vaid tahtmist leidub, ühine eesmärk ja ühised huvid lähendavad, süvendavad kollektiivsustunnet,» jõuti ühiselt järeldusele.

Pühapäeval, kui hommikused tööd-toimetused möödas, võttis lauaotsas koha sisse Priit Järve.

Kas suurkooli praegused ringid ning Ühiskondlike Erialade Teaduskond õigustavad end ja kuivõrd? Milleks on meile vajalik ühiskondlik elukutse? Mida ta meile annab?

Püüti leida vastust. «Need paar tundi nädalas, mis kuluvad kunstikabinetis töötamiseks, ei lähe küll tühja,» ütles üks. «Sama võin öelda oma eriala kohta,» lisas teine. «Ja üpris kahju hakkab üliõpilasest, kes pärast töölesuunamist peab uutele kolleegidele tunnistama, et võib rääkida ainult keeleõpetusest või kes teab, missugust rohtu peab laps kõhuvalu puhul pruukima... Temalt kui kõrgema haridusega noorelt oodatakse palju enamat. Pole isegi oma erialast kerge rääkida arusaadavalt ja lihtsalt. Jääd hätta, kui pole käinud lektorpropagandistide õppustel.»

«Miks seisavad mõned ringid? Kellest see oleneb?»

«Kas mitte siduda matkainstruktorite ja rahvaste sõpruse klubi tööd?» — «Ei, päris ühendada ei maksa, side küll peaks neil omavahel olema.»

Küsimist-vastamist, kritikat-selgitust.

Pärastlõunal oldi kuulajate-küsijate osas: Käärikul viibis EKP Keskkomitee teine sekretär sm. A. Vader ja sellist võimalust kohtumiseks ei võinud mööda lasta.

Ja jälle kevadisse Tartusse.

P. MAIMIK

MAZURKAL ja BELLAL

On saanud traditsiooniks korraldada kevaditi üleülikoolilised esivõistlused ratsaspordis, et teha kokkuvõtteid talviste treeningtundide tööst.

Maneežisõidus algajatele oli parim Virve Peil (Artekil) 43 punktiga, teiseks jäi Aino Sosi, kolmandaks Leelo Männik.

Kahevõistluse algratsastamises (maneežisõit + takistussõit) võitis ülekaalukalt Maarja Kask (Mazurkal) 93,7 punktiga. Teiseks tuli Kadri Rebane, kolmandaks Andres Ellamaa.

Kergema klassi takistussõidu lõpetasid vaid kaks võistlejat: 1. Ira Sepp (Artekil) 0 karistuspunktiga ja Maarja Kask (Mazurkal) 11 karistuspunktiga.

Keskmise klassi takistussõidu võitis Marje Tamm (Bellal) 0 karistuspunktiga. Teiseks tuli esimest aastat sõitev Jaak Soom (Mazurkal) 7 karistuspunktiga, kolmandaks Uku Truupõld.

Sporthobuse kahevõistlus: 1. M. Tamm (Bellal) 46 miinuspunktiga, 2. J. Soom (Mazurkal) 65 ja 3. M. Kask (Mazurkal) 69,4 miinuspunktiga.

Raskema klassi takistussõidu suutis ainsana lõpetada Marje Tamm, kes sai 8 karistuspunkti.

Mitteametlik teaduskondade paremusjärjestus (arvestades auhinnalisi kohti):

1. Arstiteaduskond (14 punkti);
2. Füüsika-Matemaatikateaduskond (12 punkti);
3. Bioloogia-Geograafiateaduskond (4 punkti).

T. TALLO

Õnne, õnne!

EPP KULMAR

ja

VELLO NÕMMIK!

Eesti filoloogia osakonna IV kursus

VIGURSÕIDU-VÕISTLUSED MOOTORRATASTEL

Auto-motokabinet korraldab ülikooli spordipäeval teaduskondadevahelised mootorratta vigursõiduvõistlused. Osa võtta soovijatel koguneda võistlustingimustega tutvumiseks ja treeninguaegade määramiseks 5. mail kell 16 Kingissepa tn. 19 III korrusele aud. 1.

Ajalehe tänase numbri kujundasid žurnalistika eriharu üliõpilased S. Karja, M. Talvik ja J. Škuubel.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3364. MB-04204

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Raamatupalat

Eriväljaanne • Eriväljaanne • Eriväljaanne

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Neljapäeval, 7. mail 1964

Nr. 13 (588) XVII aastakäik

UUTE ÜLIÕPILASTE vastuvõtutingimused

Tänavu võtab Tartu Riiklik Ülikool vastu statsionaarseid üliõpilasi järgmistele erialadele:

AJALOO-KEELETEADUSKONNAS:
— eesti keel ja kirjandus,
— vene keel ja kirjandus (vajalik eesti ja vene keele praktiline tundmine),
— romaani ja germaani keeled ning kirjandus.
— ajalugu;

ARSTITEADUSKONNAS:
— ravi (ka vene õppekeelega grupp),
— stomatoloogia,
— farmaatsia,
— spordimeditsiin (ainult vene õppekeelega rühm);

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAS:
— matemaatika (ka vene õppekeelega grupp),
— füüsika (ka vene õppekeelega grupp),
— keemia,
— matemaatika-füüsika (pedagoogiline haru);

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAS:
— bioloogia,
— geograafia;

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAS:
— õigusteadus,

KEHAKULTUURITEADUSKONNAS
— kehakultuur ja sport.

Statsionaarsesse osakonda astujad peavad sooritama **JARGMISED EKSAMID** (* on märgitud profileerivad, profiili määravad ained);

a) **füüsika ja keemia alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses (kirjand), 2) matemaatikas* (kirjalik ja suuline), 3) füüsikas* (suuline), 4) keemias* (suuline);

b) **matemaatika ja matemaatika-füüsika** (pedagoogiline haru) **alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses (kirjand), 2) matemaatikas* (kirjalik ja suuline), 3) füüsikas* (suuline);

c) **geograafia alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses (kirjand), 2) geograafias* (suuline), 3) matemaatikas* (kirjalik ja suuline);

d) **ravi, stomatoloogia, farmaatsia, bioloogia, kehakultuuri ja spordi ning spordimeditsiini alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses (kirjand), 2) füüsikas* (suuline), 3) keemias* (suuline); **kehakultuuri ja spordi ning spordimeditsiini alale astujad** sooritavad täiendavalt eksami erialal;

e) **ajaloo ja õigusteaduse alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses* (kirjand ja suuline), 2) NSV Liidu ajaloos* (suuline);

f) **eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, romaani ja germaani keelte erialale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses* (kirjand ja suuline), 2) NSV Liidu ajaloos* (suuline), 3) võõrkeeles* (suuline).

Sisseastumiseksamid toimuvad 1.—20. augustini.

AVALDUSI ÜLIKOOLI ASTUMISEKS võetakse vastu 20. juunist kuni 31. juulini. Avaldus tuleb esitada Tartu Riikliku Ülikooli rektori nimele, ära näidata valitav teaduskond ja eriala.

Avaldusele tuleb lisada:
1) iseloomustus ülikooli astumiseks,
2) keskharidust tõendav dokument (originaal) koos lihtärakirjaga,
3) elulookirjeldus,
4) meditsiiniline tõend (vorm nr. 286),
5) 4 päevapilti (3×4 cm),
6) pass ja sõjaväepilet (kutsealustel arvelevõtmise tunnistus) esitatakse isiklikult.

Isikud, kellel on **kaheaastane tööstaaž,** peavad koos nimetatud dokumentidega esitama asutuse või ettevõtte juhataja poolt tõestatud väljavõtte tööraamatust (kolhooside liikmed esitavad kolhoosi juhatuse poolt tõestatud väljavõtte kolhoosniku tööraamatust, kus on näidatud kolhoosis kehtestatud tööpäevade miinimumi täitmine iga kalendriaasta kohta eraldi.

Viimast aastat teenivad sõdurid, madrused, seersandid ja vanemad, kes soovivad astuda ülikooli statsionaarsesse osakonda, peavad koos ülalloetletud dokumentidega esitama väeosa komandöri nõusoleku puhkuse võimaldamise kohta sisseastumiseksamite sooritamiseks.

Tööstaaži arvutatakse seisuga 1. september 1964.

Isikud, **kes suunatakse õppima ettevõtte poolt** (peavad omama vähemalt kaheaastast tööstaaži), esitavad täiendavalt kindlaksmääratud vormis suunamiskirja.

STATSIONAARSEIKS ÜLIÕPILASTEKS VÕETAKSE VASTU järgmises järjekorras:

1. Ilma sisseastumiseksamiteta võetakse vastu avalduste esitamise järjekorras: a) Suurest Isamaasõjast osavõtnud, kes on lõpetanud keskkooli kuld- ja hõbemedaliga või kesk-eriõppeasutuse kiitusega,

b) demobiliseeritud, kellel on lõpetatud kõrgem sõjaväeline, aga samuti lõpetamata kõrgem sõjaväeline või tsiviilharidus (olenemata kursusest, millel nad õppisid) vastavale erialale vastuvõtmise tähtaegadel.

2. Väljaspool konkurssi võetakse vastu eksamite positiivsel sooritamisel:

a) Suurest Isamaasõjast osavõtnud,

b) isikud, kes on õppima suunatud tootmisettevõtete poolt.

3. Konkursi korras võetakse vastu eksamite positiivsel sooritamisel:

a) isikud, kes on töös positiivselt silma paistnud ja vähemalt 2 aastat töötanud praktilisel tööl, samuti Nõukogude armeest ja sõjalaevastikust demobiliseeritud, kui nad on teeninud sõjaväes vähemalt kaks aastat.

b) üldise konkursi korras isikuid, kes pärast keskkooli lõpetamist on praktilise töö staažita või staažiga vähem kui kaks aastat. Üldise konkursi jaoks eraldatakse vähemalt 20% vastuvõtuplaanis ettenähtud kohtadest.

Tori põrgus

Rohkem kui tuhat üliõpilast võtsid möödunud aastal osa suvetöödest. Praegu aga laekuvad komsomolikomiteesse avaldused eelolevaks suveks.

Fotol: grupp Õigusteaduskonna üliõpilasi suvel Tori näidissovhoosis.

KÜBERNEETIKA, KINEETIKA, ELEKTROONIKA

Füüsika-Matemaatikateaduskonnas toimub kõrgema haridusega spetsialistide ettevalmistamine neljas osakonnas: matemaatika-, füüsika-, keemia- ja matemaatika-füüsika pedagoogilises osakonnas.

Matemaatikaosakonnas valmistatakse ette põhiliselt programmeerijaid ja küberneetikuid töötamiseks elektronarvutusmasinatel. Praktilise ettevalmistuse käigus kasutatakse TRÜ arvutuskeskuse elektronarvutusmasinaid «Uraal-1» ja «Uraal-4». Esimene neist teostab ca 100 tehet sekundis, kuna teise võimsus ulatub 10 000 tehteni sekundis. Individuaalõppeplaanide alusel on võimalik spetsialiseeruda terves reas matemaatilistes eridistsipliinides, nagu algebras, geomeetrias, funktsionaalanalüüsis, mehhaanikas, biomatemaatikas jne. Individuaalõppeplaanide alusel valmistatakse ette teaduslikult võimekamatest üliõpilastest kitsama eriala spetsialiste vastavate asutuste taotlusel, kes vajavad niisuguseid spetsialiste (ENSV Teaduste Akadeemia, ENSV Rahvamajanduse Nõukogu, kõrgemad õppeasutused jne.)

Matemaatika erialale võetakse k. a. 50 uut üliõpilast.

Füüsikaosakonnas on võimalik spetsialiseeruda pooljuhtide, luminestsentsi, raadioelektroonika, elektroaerosoolide, teoreetilise füüsika, biofüüsika ja astrofüüsika aladel. Füüsikalaboratooriumid on viimaste aastate jooksul välja arendatud ning täiustatud vastavalt kaasaja teaduse nõuetele. Füüsikaosakonna üliõpilased saavad praktiliselt töötada elektronmikroskoobil, elektronograafil, elektronide paramagnetilise resonantsi spektromeetril, automaatspektrograafidel, tuumakiirguse uurimise vahenditel, ioonspektromeetritel ja paljudel teistel kaasaja teaduse poolt loodud füüsikaaparaatidel.

Füüsikaosakonna lõpetajad suunatakse pärast ülikooli lõpetamist vastavalt nende võimetele ja huvidele kas teaduslikeks töötajateks kõrgematesse koolidesse ja teaduslikesse uurimisasutustesse või tööstusfüüsikutena tehaste laboratooriumidesse (H. Pöögelmanni nim. Raadiotehas; Punane RET; M. I. Kalinini nim. Elavhõbealaldajate Tehas jne.) Astronoomia ja astrofüüsika valdkonnas spetsialiseerunud üliõpilased rakendatakse tööle üleliidulise tähtsusega ENSV Teaduste Akadeemia Tõravere tähetornis.

Käesoleval aastal võetakse füüsikaosakonda 60 uut üliõpilast.

Keemiaosakonnas valmistatakse ette keemikuid anorgaanilise, analüütilise, orgaanilise ja füüsikalise keemia erialale vastavalt igaühe soovile. Üliõpilaste käsutuses on 4-korruselises keemiahoones tänapäevase sisustusega laboratooriumid ja kaasaegsed aparaadid. Eriti hästi on varustatud keemilise kineetika ja katalüüsi ning elektrokeemia probleemlaboratooriumid. Teaduslikust tööst huvitatud üliõpilased võivad lülituda üliõpilaste teaduslikesse ringidesse juba esimeselt kursuselt alates. Eriti võimekaid üliõpilasi valmistatakse ette õppe- ja teaduslike asutuste jaoks, teised suunatakse pärast lõpetamist tööle tööstuste laboratooriumidesse ja teistesse rahvamajanduse keemia-alastele töökohtadele.

Seoses NLKP detsembripleenumi otsustega keemiatööstuse arendamise ja keemia-alase kaadri ettevalmistamise kohta on suurendatud vastuvõttu keemiaosakonnas 30 üliõpilasele.

Neljandal kursusel alustavad keemia- ja füüsikaosakonna üliõpilased ligi 40-nädalase kestusega erialast praktikat kas tööstuses või teaduslikes uurimislaboratooriumides. Matemaatikud teevad läbi selle ulatusliku praktika arvutuskeskustes.

(Järg 2. lk.)

KEEMIAIMEDE MAAILMAS

Keemiaosakonna III kursuse üliõpilasel Saima Tungelil on raadiotehnika praktikum.

Raadiotehnika ja keemia! Kas ei kõla see kummaliselt? Kuid ega keemikud ainult retortide, katseklaaside ja valemite keskel ela. Keemikute lahutamatuteks kaaslasteks on ka kenotronalaldajad, voltmeetrid, reostaadid, akumulaatorid ... Nende ja teiste sama tüüpi aparaatide tundmine on vajalik igale keemikule. Raadiotehnika praktikumis saadud oskused ja kogemused rakendatakse IV kursuse füüsikalise keemia praktikumides.

Kui võluvad KEELED, RAAMATUD, MINEVIK

Viimastel aastatel on Ajaloo-Keeleteaduskond, kui arvestada kokku statsionaarsed ja mittestatsionaarsed üliõpilased, kasvamas ülikooli kõige arvukamaks. Statsionaaris õpib praegu ligi 700 ja kaugõppes üle 1500 üliõpilase.

Teaduskond valmistab ette spetsialiste, eelkõige pedagooge, nii ajaloo kui ka paljude keelte erialal. 1964. aastal võetakse teaduskonda vastu 185 statsionaarset üliõpilast. Neist asuvad 50 õppima eesti keele ja kirjanduse osakonnas, 50 vene keele ja kirjanduse osakonnas, 60 võõrkeelte osakonnas ja 25 ajaloo-osakonnas.

Eesti keele ja kirjanduse osakond valmistab põhiliselt ette tulevasi emakeeleõpetajaid. Kuid siin spetsialiseerutakse vanematel kursustel ka kitsamatele erialadele (eesti keel, eesti kirjandus, rahvaluule, pedagoogika, soome-ugri keeled, bibliograafia) ja valmistatakse ette vastavatele aladele teaduslikke töötajaid.

Vene filoloogia osakond valmistab ette vene keele ja kirjanduse õpetajaid meie vabariigi koolidele, samuti ka teaduslikke töötajaid ja tõlke. Sellesse osakonda astujatel on soovitav, et nad teatud määral juba eelnevalt valdaksid nii eesti kui vene keelt. Osa sisseastujaid suunatakse Moskva, Leningradi, Gorki jt. ülikoolide juurde aastasele keelepraktikale, kus nad sooritavad ka vastava kursuse eksami ja arvestused.

Võõrkeelte osakond valmistab ette inglise, saksa ja prantsuse keele õpetajaid keskkoolidele. See on vastutusrikas ülesanne, sest seoses võõrkeelte osatähtsuse kasvu ja erikoolide loomisega (kus rida aineid, nagu ajalugu ja geograafia, õpetatakse vastavas võõrkeeles) on vajadus võõrkeeleõpetajate järele erakordselt kiiresti kasvanud. Osakonnas on loodud kõik tingimused erialaks valitud keele põhjalikuks omandamiseks. Ka on siin võimalus spetsialiseeruda Lääne-Euroopa kirjandusele, omandada tõlkija elukutse. Osakonnas töötab orientalistikakabinet, kus on võimalik täiendavalt õppida paljude Aasia ja Aafrika rahvaste keeli.

Ajaloo-osakond valmistab ette ühiskonnaõpetuse ja ajaloo-õpetajaid. Alates III kursusest spetsialiseeruvad siin üliõpilased kas NSV Liidu ajaloole, üldajaloole või NLKP ajaloole. Ka on siin võimalik omandada kunstiajaloolase, arheoloogi või etnograafi elukutse.

Arvestades teaduskonna spetsiifikat — õpitakse ajalugu, keeli ja kirjandust — peab üliõpilastel olema eelkõige hea mälu, kuid ka terav mõistus, et ühiskondlik-poliitilisi ja filosoofilisi probleeme mõista. Tulevane pedagoogitöö nõuab tugevat tervist, enesevalitsemist ja maailmavaatelist selgust. Erialane andekus ja poliitiline teadlikkus on tähtsamad eeldused astumiseks Ajaloo-Keeleteaduskonda.

Dots. K. SIILIVASK,
dekaan

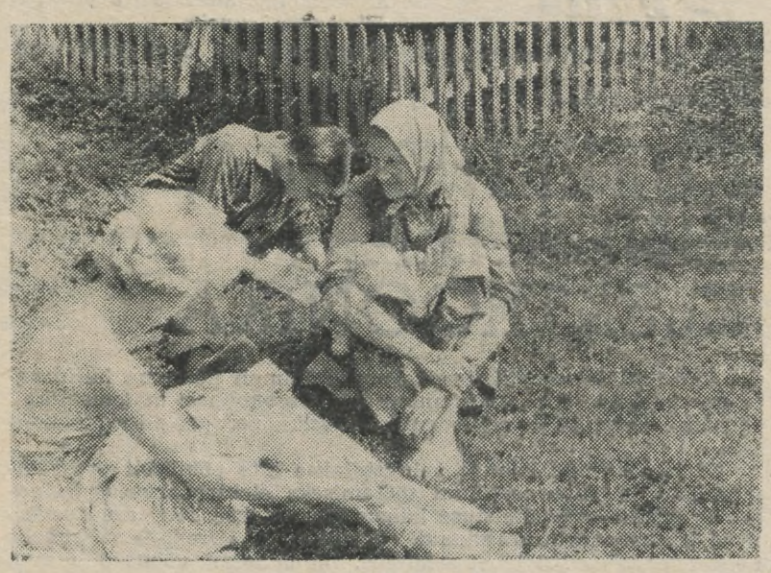

Iga suve hakul pakivad soome-ugri keelte ja eesti keele eriala üliõpilased seljakotid ja — algab aasta kõige põnevam, töörohkem ning lõbusam osa: keeleekspeditsioonid. Kutsuvad vadja, vepsa, karjala ja liivi keelealad, kutsuvad Saare- ja Setumaa, Viru rannik ning Läänemaa... Mitte ainult armastust keele ja keeleteaduse, vaid ka rahva ja kodumaa vastu tuuakse kaasa neilt ekspeditsioonidelt.

Keelejuhil, 75-aastasel Emma Rohtlal jätkub huvitavat jutuainet. Üliõpilastel on päris tegemist, et kirjutamisel järge mitte käest ära lasta.

KÜBERNEETIKA, ...

(Algus 1. lk.)

Füüsika-Matemaatikateaduskonna üheks tähtsamaks ülesandeks on ette valmistada Eesti NSV keskkoolidele kõrgelt kvalifitseeritud matemaatika- ja füüsikaõpetajate kaadrit 5.—11. klasside jaoks. Viimastel aastatel on hakatud keemiaosakonna baasil ette valmistama ka keemiaõpetajaid 11-klassiliste koolide jaoks.

Neid ülesandeid täidab pedagoogiline osakond, kuhu juba vastuvõtt toimub eraldi sisseastujaist teoreetilis-eksperimentaalsetesse harudesse.

Pedagoogilise osakonna üliõpilased õpivad põhjalikult nende edaspidiseks elukutseks vajalikke eriala-distsipliine ning vanematel kursustel saavad sügava ettevalmistuse pedagoogilis-metoodilistes ainetes. Alates II kursusest hakkavad pedagoogilise osakonna üliõpilased õppetööst vabal ajal tutvuma ka koolitööga, võtavad ise sellest koolide õpetajate juhendamisel osa, abistavad õpetajaid klassivälises töös, annavad õpilastele oma erialal konsultatsioone, peavad ettekandeid õpilasringides jne. Põhjaliku praktika koolitöö alal saavad üliõpilased IV ja V kursusel toimuva ulatusliku pedagoogilise praktika kaudu, millele lisandub 4-nädalane tööstuspraktika tutvumiseks suurtööstuse tootmisprotsessi organisatsiooni ja teostamisega. Kõik pedagoogilise osakonna lõpetajad saavad kitsasfilmi demonstraatori kutse.

1964. a. võetakse vastu pedagoogilisesse osakonda 60 uut üliõpilast.

Õppeaeg pedagoogilises osakonnas kestab 5 aastat, teoreetilis-eksperimentaalsetes osakondades 5 1/2 aastat.

Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskond ootab noori, kel on huvi ja kalduvusi kaasaja täppisteaduste vastu.

Dots. *A. MITT*,
dekaan

Tadžikistan. Garm-Tšašura kuumaveeallikas.

Krimm, Sahhalin, Saaremaa

Bioloogia-Geograafiateaduskonnas töötab kolm osakonda: bioloogia-, geograafia-, geoloogiaosakond.

Kaks esimest neist jagunevad pedagoogiliseks ja teoreetilis-eksperimentaalseks haruks. Pedagoogilise haru lõpetajad saavad bioloogia-keemia- ja geograafiaõpetaja kutse, teoreetilis-eksperimentaalse haru lõpetajad aga omandavad õiguse pärast stuudiumi spetsialistidena töötada mitmesugustes rahvamajandus-ettevõtetes, laboratooriumides ja teaduslikes uurimisasutustes.

Bioloogia- ja geograafiaosakonnas on võimalik õppida nii statsionaarselt kui ka mittestatsionaarselt. Käesoleval aastal võetakse bioloogiaosakonna statsionaarsesse harru vastu 60 üliõpilast, mittestatsionaarsesse (kaugõppesse) aga 25; geograafiaosakonnas on need arvud vastavalt 35 ja 25. Geoloogiaosakonnas toimub töö ainult statsionaarselt ja vastuvõtukontingent on 10 üliõpilast.

Bioloogiaosakond. Selleks et inimene saaks kasutada oma huvides looduse rikkusi ja oleks võimeline neid teistele edasi õpetama, on vajalik nende igakülgne tundmine. Osakonnas tuleb õppida väga erinevaid õppeaineid: botaanikat, zooloogiat, füsioloogiat, biokeemiat, geneetikat, mikrobioloogiat jpm. Et pedagoogilise haru lõpetajad saavad ka keemiaõpetaja kutse, siis pannakse erilist rõhku keemiale. Ka pole mõeldav tänapäeva bioloogia uurimine ilma täppisteaduste tundmiseta. Selleks süvenetakse füüsika ja kõrgema matemaatika kursustesse.

Teoreetilisi teadmisi aitavad tihendada iseseisvad laboratoorsed tööd, õppe- ja tootmispraktikad, ekspeditsioonid ja ekskursioonid, töö üliõpilasringides.

Iga osakonna lõpetaja võib veel soovikohaselt spetsialiseeruda kas zooloogia, botaanika, füsioloogia, biokeemia, mikrobioloogia, geneetika või keemia alale.

(Järg 4. lk.)

Mõnda möödunud suvest

«Mis see siis nüüd olgu!» pahandab ehk asjalik kaaslane. «Vaja juba tulevaks suveks plaane pidada, aga tema ikka veel eelmise kallal!» Tõsi ta ju on, eks tänavatel kiirustavad veeojad räägi üsna selget keelt saabuvast kevadest. Koos nendega aga jõuavad kätte ka pereheitmise ajad keskkoolides.

Küllap on meilgi veel meeles, missugust huvi tundsime kord üliõpilaselu vastu. Seda, et suvel tehakse tööd Kundas ja Narvas, teab vist küll iga keskkoolilõpetaja, muust arvatavasti vähem. Seepärast tahaksingi jutustada neljanda kursuse eesti filoloogide möödunud-suvisest praktikaajast.

Noorematel kursustel oli meil kõigil ühine praktikakoht kas muuseumis või pioneerilaagris, kolmandal aga jagunesime erialarühmadeks.

Rahvaluule, soome-ugri ja eesti keele eriharude rahvas oli jagunenud õige mitmesse ekspeditsioonirühma. Rändasid mööda maad ja kogusid igaüks vastavalt oma erialale materjale, kes Setumaa piiril, kes lausa põhjarannikul, soome-ugrilased isegi isurite ja liivlaste juures. Rahvaluule inimesed kirjutasid muidugi üles rahvalaule ja lugusid, keelemehi huvitas rohkem sõnavara jne. Eks ole see ju üsna vana komme, tuttav juba Kreutzwaldi-päevilt, et rahva rikkusi minnakse otsima rahva enda juurest. Helilintidele ja märkmikesse sai talletatud paljutki väärtuslikku.

Bibliograafid veetsid oma kaks sisukat nädalat raamatukogudes.

Ja žurnalistid? Nemad on, teadagi, hakkaja rahvas. Kaks neist olid Pärnu ajalehe juures, üks «Noorte Hääle» toimetuses, üks Tallinna Televisioonistuudios. Mis nad seal tegid? Päris harilikku toimetuserahva tööd. Kirjutasid artikleid, lugesid korrektuuri, käisid komandeeringuis — ühe sõnaga —: olid ajakirjanikud.

Kõige huvitavamalt möödus praktika küll pedagoogidelpsühholoogidel, kes sõitsid Käärikule, kus parajasti Eesti NSV koondvõistkond valmistus rahvaste spartakiaadiks. Nimelt oli plaanis uurida eksperimentaalselt sportlaste võimeid ja viluhandab ehk asjalik kaaslane. muste kujunemist. Algul tunti küll muret, kuidas spordikuulsused üliõpilastesse suhtuvad, polnud nad ju kohustatud katseid läbi tegema. Vahekorrad kujunesid aga üllatavalt headeks ja töö tulemusrikkaks.

Tore oli see suvi meil kõigil.

R. VÕSU

TÄNASE ja HOMSE PEEGEL

Majandusteadus ja teaduslik töö — küll see võib igav olla! Arvud, arvud, arvud; liida lahuta, korruta! Mida küll võib see pakkuda? Nii paistab võhikule. —

Muidugi ei saa kasvõi poliitilise ökonoomia ringi liikmed võrrelda end botaanikutega, keda ootavad Maailma Katus või Karjala, ent ka siin, pealtnäha kuivas arvude maailmas, avaneb omamoodi võluriik. Tuleb osata vaid näha. Ringides viiakse üliõpilane kahe jalaga meie igapäevasesse ellu, ta hakkab analüüsima ühe või teise ettevõtte töötulemusi, õpib tegema üldistusi, hakkab mõistma, millist kasu toob ühe või teise probleemi lahendus meie rahvamajandusele, teeb ettepanekuid, hakkab mõistma neid eeliseid, mida annab meie majandussüsteem.

Ja mitte ainult seda. Meile on vaja häid propagandiste, lektoreid, kes viivad uued mõtted ja ideed rahva hulka. Vaidlused ringides arendavad argumentatsioonioskust, kiiret reageerimisvõimet, individuaalset esinemismaneeri.

Elu on muutunud nii komplitseerituks, et on kadunud hiina müür üksikute teaduste vahel. Seepärast on igati teretulnud, et majandusteaduslike probleemide vastu tunnevad huvi kõigi teaduskondade üliõpilased. Tänapäeva majandusteadus pole mõeldav ilma küberneetikata, ajaloolased ja žurnalistid ei saa juba oma tulevase elukutse tõttu kõrvale jääda majanduselu probleemidest, keemik või füüsik, kui ta läheb tööle tehasesse, peab orienteeruma tehase üldistes probleemides jne.

Mitte tunda tänase päeva probleeme, tähendab poolpimedana ringi joosta ja elu üldisele tempole jalgu jääda.

I.-P. PADERNIK

KUI TE SOOVITE SAADA JURISTIKS

Õigusteaduskond töötab nii statsionaarse kui ka kaugõppeosakonnaga. Esimeses kestab õppeaeg 5, teises 6 aastat. Sisseastujailt nõutakse 2-aastast tööstaaži ja eksamite sooritamist eesti keeles ja kirjanduses (kirjalik ja suuline) ning NSV Liidu ajaloos.

Põhilisteks õppeaineteks on kõigile üliõpilastele: riigi ja õiguse teooria ja ajalugu, riigi-, haldus-, tsiviil-, kriminaal-, töö-, kolhoosi- ja rahvusvaheline õigus, kriminalistika, kriminaal- ja tsiviilprotsess, perekonnaõigus jt. Üliõpilastel on võimalik vastavalt oma huvidele ja edaspidise töökoha iseloomule valida lisaks veel teisi aineid, teatud tingimustel õppida ka individuaalplaani alusel.

Statsionaarsed üliõpilased viibivad praktikal vabariigi mitmesugustes asutustes — prokuratuuris, kohtutes, miilitsaorganites, täitevkomiteede osakondades jm. III kursusel kestab menetluspraktika 12 nädalat, V kursusel töötavad üliõpilased palgalistel ametikohtadel 22 nädalat.

Juristid suunatakse tööle prokuratuuri, miilitsaorganitesse, kohtutesse, advokatuuri, notariaati, täitevkomiteedesse, nende üld- ja sotsiaalkindlustuse osakondadesse ning asutuste ja ettevõtete juriskonsultideks. Rida juriste on asunud tööle ka ajakirjanduse, raadio ja televisiooni alal.

Mitmed juristide töökohad eeldavad organisaatorlike võimete ja kõneoskuse olemasolu. On soovitav, et need võimed oleksid mõningal määral olemas juba enne ülikooli astumist. Ülikoolis praktikumidel, seminaridel, samuti ka ühiskondlikus töös leiavad need võimed ja oskused edasist väljaarendamist. Mõnevõrra tuleb siin kasuks ka üliõpilaste aktiivne osavõtt spordi- ja isetegevuse organiseerimisest, kaasalöömine isetegevuses, eriti sõnakunsti alal. Ka mitmesugustest matkadest osavõtmine, kirjanduslikud ja teatriharrastused aitavad tulevastel õigusteadlastel sügavamini tundma õppida rahva elu, meie igapäevase elu nii häid kui ka varjukülgi. Et juristi elukutse muutub järjest rohkem karistajast kuritegevuse ärahoidmise eest võitlejaks, väärnähtuste kõrvaldajaks, siis tuleb Õigusteaduskonna üliõpilastel omandada teadmisi kõigi teaduste alalt. Kriminalistika erialale spetsialiseerumine nõuab häid teadmisi ka keemia, foto ning tehnika alalt. Ennekõike aga nõutakse juristilt, et ta ise oleks aususe ja korraarmastuse osas teistele eeskujuks. Nende iseloomujoonte ja teadmiste osatähtsus kasvab edaspidi kommunismile lähenedes veelgi. Juristi kui ühiselu reeglite vormistaja, nende täitmise kontrollija ja reeglite rikkumiste ärahoidja, rahva kasvataja ülesanne püsib ka kommunistliku omavalitsuse süsteemis. Juristi elukutse ei ole mitte üksi tegevus vajalikus töölõigus, vaid ta on paljudele väga huvitavaks erialaks, selliseks, mille võitlev iseloom pakub noorele inimesele ka sügavat elamust. Kaasaja sotsialistlikus ühiskonnas ei ole jurist mingisuguseks bürokraadiks, vaid eesrindlikuks inimeseks, kes tunneb elu ja aitab seda paremaks muuta.

Prof. *P. VIHALEM*,
dekaan

Otsimise romantika

Vaevalt lõpeb suvine õppesessioon, kui ühiselamud ja auditooriumid jäävad hulgatud sipelgapesaaena tunjadeks. TRÜ saaaab oma «sinimütsikesed» laiali üle terve vaoarngi. Ja kaugemalegi. Osa kupsekssaanud spetsialistidena tööle, enamiku aga — need, kes sugisel tagasi tulevad, — praktikale.

Mis puutub ajaloolastesse, siis pärast esimest kursust ootavad neid arheoloogilised kaevamised. Lõhavere, muistse eesti pealiku Lembitu linnus, Saaremaa kantsid, Otepää, Kouge ja Virumaa asula- ning matusepaigad, Kadise kloostri hallid muurid nõuavad oma osa.

Maa on hoolikalt kogunud endasse aegade margid — kunagiste etuasemete, tookodade, piilerkaaride, sojapidamiste ning matuste jäänused.

Muuseumi minnes jätab sageli ükskõikseks korralikult klaasvitriinide taha peidetud eksponaatide lõpmatu rodu. Vaevalt, et esimese kursuse lõpetanud üliõpilane on võimeline tooma arheoloogiasse kui teadusesse midagi märkimisväärselt uut. Ometi on moodumatuks elamuseks rebida mullapõuest esile kas ajast roheliseks ja konarlikuks puretud noole- või odaotsa, ammugi omaniku kaotanud ehte- või tarbeeseme, ümariku kivikuuli, mis kunagi kindlusemüürilt tagasi põrkas ning sajandeid mulla all lebades uudishimust juhitud käsi ootas. Kas või üksainus näotu, lambapabulat meenutav pronkshelmeski, kuid süda hakkao arevusest kiiremini looma ning leid ulatatakse juhendajale võiduka naeratusega. See on taolist pudipadi näinud võib-olla tuhandeis eksemplarides, kuid üleminek uuele, tundmatule toimub ju tuntu veel põhjalikuma uurimise teel. Teaduses pole pisiasju.

Kaevamiskohal joonistatakse täpselt maha iga kunagise lõkkeaseme tuhased kontuurid, tõstetakse üles iga leitud luukild, ei visata minema ühtki savipotikildu ilma sellele pilku heitmata. Mis sest, et neid potikilde on mõnikord hulluksajavalt palju ning leiduva keraamika tüübidki ammu tuttavad. Äkki leidub midagi uut, mis taastaks veel ühe pisijoonekese ammu surnud inimeste elust, kombeist, tõekspidamistest?

Vahel tuleb nädalaid kaevata paljast, ainult tuhaga segatud liiva — ei mingeid esemeid, ei ainsatki luu- või söetükikest. Mõnikord jääb kaevamiskohal valitsema mitte otsimise ja leidmise reipus, vaid otsimise ja mitteleidmise nukker vaim. Seda on tunda õhust, lugeda labida- ja kühvlihoidjate nägudest, otsekui oleks neid tabanud isiklik õnnetus või lähedase inimese surm. Töö hakkab korraga näima sihituna, mõttetuna. Kellele seda vaja on? Ja kas on üldse tähtis, mitu potikildu nende neetud mullamägede all peidus on? Isegi kui leiame, mida see annab, — teadusele, teistele inimestele, mulle endale?

On kibedust, on rõõmu ja kahtlusi. Pole — ükskõiksust. Õpikuis kuivana näiv teadus elustub, omandab esemelise, käegakatsutava kuju, saab mitte ainult mõtete, vaid ka tunnete, mõnikord isegi unenägude valitsejaks. Kaevamiste lõppedes viib äsjane labidamees Tartusse natuke rohkem visadust kui tal tulles oli. On tulnud isiklikult kogutud teadmine, et lilledega ülepuistatud tee teadusesse eksisteerib ainult keskkoolilõpetaja fantaasias. Romantiline arheoloogia on korraga näidanud romantikajanulistele, neiule või noormehele hambaid ja ilmutanud, et ta sünnib ainult töös, raskes, üksluiselt tüütus ja argipäevases mullasonkimises, üksikute, kuid seeläbi eriti kallihinnaliste pudemetena.

Sellega on esimesele kursusele määratud õppepraktika oma ülesande täitnud. Ja mida rohkem soovidagi? Erialasid on palju, kõigist ajaloolastest ei pea saama arheolooge. Aga needki, kellest ei saa, peatuvad nüüd muuseumis arheoloogide vaevaga sisustatud vitriinide ees hoopis teise pilguga, andes endale aru, mida tähendab populaarteaduslikus kirjanduses otse kriminaalselt põnev ja seikluslik arheoloogia.

J. KEEVALLIK,
üliõpilane

Fotol: kaevamised Võrumaal.

Ida-Eestis elas esimese aastatuhande teisel poolel üks slaavlaste suguharudest — krivitšid. Mälestusena on neist jäänud rohkesti madalaid liivakääpaid, millesse surnud maeti põletatult, peaaegu ilma panusteta. Fotol näha olev savipott sisaldas VII sajandil surnud slaavi naise matuse: paar kilo põlenud luupuru, 6 klaas- ja pronkshelmest ning kaks pronksspiraali katkendit. See oli peaaegu ainuke tõeline leid, mis tol korral kolme nädala jooksul õnnestus päevavalgele tuua.

LY SEPPEL

Kihnus

Öelge, lained,
kas teie lõite need viisid,
mida laulikud veeretavad!

Teie ehk, kajakad,
kandsite kokku sõnad?
Või tulid need värsid
tuulte teid pidi.

Või sinust, saare kivine pind,
tärkavad laulutaimed.

Heinakaarelt neid korjasin.
Niitja pillas nad sinna,
kui mehesammul ja seeliku
välkudes
edasi astus.

Leidsin neid
värskete laastude hulgast,
kui vihma tuhat sõrme
mängis kuurikatusel
«Vihmapiiskade prelüüdi»,
ja vana meremees
lõikas pulkasid
uue reha tarvis.

Nad vaatasid mulle otsa
kireva koega mustri vahelt
sukasäärtel.

Aga õhtul nad tulid
ja ütlesid kõik koos oma nimed,
kui piim auras lüpsikus,
vikat väsimust puhkas
ja pere sai söönud.

Ning kastesele murule
jäi suur lauluratta jälg.

JÜRI TUULIK

Käärikut ründamas

Sel päeval sõitis Käärikule 62 tegutsemishimulist noort pluss 124 suuska ja niisama palju keppe.

Olgugi et mõnel tuli bussisõit kaasa teha rohkem ühel kui kahel jalal, oli tuju kõigil hea. Head tuju ja lõbusat meeleolu jätkus ka järgmisteks päevadeks.

Juba järgmisel hommikul asusime võidukalt Kääriku mägesid ründama, tervitades neid hurraahüüetega. Loomulikult alustas igaüks oma võimete kohaselt «tipu» vallutamist.

Üle kõige oli ikka mäest alla laskumine. Sõidad, sõidad, kuid... nähtavasti muutub mõnikord maa külgetõmbejõud liiga suureks ja lõpuks tuleb kasutada kaaslaste abi, et jalad sõlmest lahti saada!

Mete hulgas oli ka «hulljulgeid», kellel juba Kääriku seina vaadates jalad nõrgaks muutusid. Leidus ka neid, kes küll tagasi vaatamata tippu jõudsid, kuid kuidas nad alla tulid, raske öelda, igal juhul mitte sedasama teed mööda. Pärast oli mõnus lumel pikutada ja päikest võtta...

Nii kulus kaks päeva ja siis jälle Tartu poole.

Majandusteaduskonna seinalehest «Ökonomist»

Ajalehe käesolevas numbris avaldame nii TRÜ praeguste kui ka endiste üliõpilaste kirjanduslikku loomingut.

TAARA

Oli kevadine päev.

Kalakombinaadi hoovis parandasid kaks meest kalakaste.

Et neid kaste ka nii palju lõhutakse.

Ja et seda kala ka nii palju tuleb. Nagu Vändrast saelaudu.

Tööd sellepärast jätkus.

Mehed tõmbasid vahetevahel suitsu ja rääkisid suurtest ja väiksematest probleemidest.

Üks oli targem, see rohkem vastas.

Tema teadis, et maakera ümbermõõt on nelikümmend tuhat kilomeetrit ja et kombinaadi kassapidaja mees käib ilma jahilubadeta jahil.

Teine mees vaatas kirju kalakastil ja küsis:

«Mis asi on bruto?»

«Bruto on paki kaal. Ütleme, kui kast on kalu täis, siis kokku ta kaalub — bruto.»

«Aga neto?»

«Neto on puhas kaal. Ütleme, kui võtame pakist makaronid välja ja kaalume nad üles — siis saame neto.»

«Ah sedaviisi. Vaata, mis inimene veel vanas eas teada saab.»

«Noh, ja kui neto brutost maha arvutame, saame — taara.»

«Ahah, või taara.»

«Praegu me parandame siin taarat.»

«Päris peenelt öeldud. Ikka oskavad inimesed sõnu nuputada.»

Niimoodi arutasid mehed suuremaid ja väiksemaid probleeme.

Tegid tööd, arutasid, vaatasid, mis sünnib nende ümber, ja olid oma ametiga päris rahul.

Kui nad jälle suitsu tegid, hakkas teine järsku ülespoole vahtima.

«Mis seal näha on?» küsis targem.

«Kured lähevad.»

«A-ah.»

Teine vaatas üles.

«Ikka lähevad või?» küsis targem.

«Lähevad.»

«Mis neist vaadata. Või sa neid vähe näinud oled?»

«Ei tea, kuhu nad küll lendavad?»

«Ei tea. Oleks püss, võiks vist kõmmutada.»

«Kes kurgi lasta tohib?»

«Niisama, prooviks silma. Vanasti sai proovitud.»

«Kurgi ka või?» küsis teine.

«Eks juhtus. Hea püss oli.»

«Mis neist kurgedest siis sai?»

«Koer pani nahka. Väärt koer oli.»

Vanamees vahtis üles, kael õieli nagu väikesel lapsel.

Kurgede nukralt kruugutav kolmnurk kadus üleval sinisesse hämusse, ainult see kruugutamine jäi õhku helisema nagu kutse või igatsus.

«Hea küll, mis seal enam vahtida,» ütles targem. «Parandame edasi seda... taarat.»

«Nojah...» ütles vanamees. Aga ilusad linnud on. Ja ei või neid vaadata — süda läheb imelikuks...»

«Mis sinul, vanal, enam südamest,» muigas targem.

«Süda on mul veel tugev,» kõhatas teine. «Vaata, muidu ei tule elust midagi välja, kui süda tugev pole.»

«Ah, mis sest südamest...»

Vanamees ei öelnud hulk aega midagi. Nagu mõtles, mis sest südamest...

«Kuidas see oligi,» küsis ta mõne aja pärast targemalt.

«Mis asi?»

«See bruto miinus neto.»

«Taara,» vastas targem.

«A-ah,» kordas vanamees. «Taara.»

ENE ÕUNAS

SIIT NAD ALUSTAVAD

Nii pead sa armastama elu
ja Emakest Maad,
et Sul on valus
ainuüksi mõttest sellele,
et kunagi miljardi,
tuhande miljardi aasta pärast
ta kustub,
ja jäiselt valgena,
kihutab igavesti kuhugi,
pime nagu tühi pähkel.

Need värsiread on pärit Nazõm Hikmeti luuletustest «Nii pead sa armastama elu», mille tõlkisid ülikooli orientalistikahuvilised.

Kui 10. veebruaril 1955. a. peeti TRÜ vastloodud orientalistikakabinetis esimene sissejuhatav loeng, ilmus kohale ligi 30 uudishimulikku üliõpilast. Mõned lahkusid, nende asemele tulid uued — töö hakkas minema. Palju võib rääkida kabineti juhataja P. Nurmekund, Kirjavahetus sigines just tänu tema laialdastele tutvustele. Peagi hakkasid saabuma kirjad Indiast, Indoneesiast, Jaapanist, Saksamaalt ja mujalt. Orientalistikakabinet sai tuntuks. Ja mitte ainult kabinet, vaid ka üliõpilased. Aastate jooksul on kogunenud palju kirjandust, filme ja helilinte. Ja iga uus päev toob neid aina juurde.

Kuidas siis kulgeb igapäevane töö? Põhiliselt ringides. Peale selle on igal üliõpilasel oma kindel uurimisteema. S. Landsberg töötab juba pikka aega mahuka töö «Lõuna-Ameerika maad eesti kirjanduses» kallal. J. Kaplinski uurib araabia, Ly Seppel ja Ene Noorsalu türgi keelt; R. Noorsalu on tõlkinud suaheeli kirjandust, hiina hieroglüüfide saladust tunnevad J. Rähesoo, R. Helme, R. Tamman, E. Lõugas ja paljud teised.

Ja ega ainult üliõpilased ole suutelised tungima india filosoofia ja keele saladustesse. Tartu V Keskkooli XI klassi õpilased tõestasid, et ka kooliõpilased on selleks suutelised.

Orientalistikakabinetil on sidemed paljude kuulsate orientalistidega. Pidevalt saame kirju Ernst Dammannilt, maailma ühelt suuremalt filoloogilt. E. Dammann kogub materjali orientalistika ajaloo kohta. Ka meie kabinet aitab teda jõudumööda, oleme talle saatnud venekeelseid õpikuid Aafrika keelte kohta.

Müncheni Ülikooli orientalistidega on meil side Hans Reinfelderi kaudu, Katalooniast on kabinet saanud unikaalse taloonia ajaloo.

Aastaid tagasi orientalistikakabinetis esimesi samme astunud entusiastidest on saamas või saanud tõsised teadlased. Ülo Sirk kaitseb tänavu vältekirja indoneesia keele alal, Linnart Mäll õpib stipendiaadina Moskvas india filosoofiat, uurides tamiili, sanskriti ja tiibeti keeli. Aita Meier õppis Taškendis. Praegu jagab ta teadmisi teistele. Haljand Udami erialaks on tadžiki-pärsia keeled, Merike Mõldrel araabia keel.

Hiljuti toimus Moskvas idakeelte uurijate konverents. Soojalt võeti vastu Hella Silla ja Riita Noorsalu esinemised, nad andsid materjali vaidlusteks kuluaarides. See oli suureks tunnustuseks TRÜ orientalistidele.

Kabineti noored entusiastid tegelevad innukalt ka tõlkimisega. Ü. Sirgu vahendusel meieni jõudnud «Indoneesia jutte» pole enam kusagilt saada, «Vabaduskoidiku rütme» ei jätkunud pooltelegi soovijatele. Ent ees on veel palju teha. See töö lasub TRÜ orientalistikakabineti õlgadel.

A. SILD,
üliõpilane

LAUL

Ta tuli siis,
kui sihkasid saed;
kui puusepad tagusid põrandalaudu,
kui pooleliolevaist treppidest
käidi üles ja alla,
tassiti lupja ja krohvi ja värve;
kui kõverkael-pintsel
ustel ja seinte peal lippas
päikeseloikude järel;
kui igaüks meist
end natuke väsinult tundis
ja mõelda ei tahtnud enam.
Ta tuli siis.

Kehakultuurikaadri sepikoda

Täie õigusega kannab niisugust nimetust Tartu Riikliku Ülikooli Kehakultuuriteaduskond. Meie vabariigis töötavatest kõrgema eriharidusega kehakultuurispetsialistidest on rohkem kui 4/5 saanud ettevalmistuse TRÜ Kehakultuuriteaduskonnas. Üldise tunnustuse on võitnud paljud viimases lõpetanud treenerid, õpetajad ja spordiorganisaatorid: R. Toomsalu, V. Kalam, A. Vaiksaar, U. Tõnnus, R. Isok, H. Lipp, E. Kree, E. Pertel, A. Jürisson, A. Huimerind, V. Jegorov, I. Kullam, E. Abel, V. Jürisma ja paljud teised.

Käesoleval aastal saab TRÜ Kehakultuuriteaduskond 20-aastaseks. Selle aja jooksul on siin diplomi saanud kaugelt üle viiesaja inimese. Veelgi rohkem kõrgema haridusega spetsialiste aga vajatakse eelolevatel aastatel, sest umbes 60% kehalise kasvatuse õpetajatest, samuti spordiorganisatsioonides töötajatest ei oma veel eriharidust. Noori, kes tahavad oma elu pühendada kehakultuuriliikumisele, ootab ees avar tööpõld.

Kehakultuuri ja spordi tähtsus tõuseb meie ühiskonnas iga päevaga. Kehakultuur ja sport peavad juurduma nõukogude inimeste igapäevasse ellu kui tervise ja töövõime säilitamise ja tugevdamise, moraalikindluse ja tahtejõu arendamise ning vaba aja tervisliku ja kultuurse veetmise tähtsaimad vahendid.

Kehakultuurispetsialisti ettevalmistamine kestab neli aastat. Selle aja vältel sooritavad üliõpilased 44 arvestust, 29 eksamit, 4 riigieksamit ning kaitsevad 3 kursusetööd. Õppeajast on üliõpilased otseselt õppetööl 120 nädalat, õppepraktikal (laagrites ja koolides) 28 nädalat, 20 nädalat kulub kursuseeksamiteks, 4 nädalat riigieksamiteks ja 26 nädalat on õppevaheaega.

Õppeained võiks liigitada mitmesse rühma. Seejuures märgiksime esimesena üliõpilaste maailmavaadet arendavad ja kujundavad ühiskonnateadused: NLKP ajalugu, poliitiline ökonoomia, marksistlik-leninlik filosoofia, teadusliku kommunismi alused. Meditsiinilis-bioloogilist laadi õppeainete hulka kuuluvad anatoomia ja biomehhaanika, füsioloogia ja spordifüsioloogia, hügieen ja spordihügieen, arstlik kontroll ja ravikehakultuur, keemia ja biokeemia. Edasi järgnevad pedagoogika ja pedagoogika ajalugu, psühholoogia ja spordipsühholoogia, vene keel ja võõrkeel.

Õppeainete viimasesse rühma kuuluvad üksikud spordialad ja nende õpetamise metoodika, nagu kergejõustik, võimlemine, suusatamine, spordimängud, ujumine ja raskejõustik, samuti kehalise kasvatuse teooria ja metoodika, kehakultuuri ajalugu ja organisatsioon.

Nõukogudemaa olümpiabaaside hulka arvatud Kääriku õppe- ja spordibaasis viibivad esimese kolme kursuse üliõpilased laagris nii suvel kui talvel. Teisele kursusele jõudes valib üliõpilane ühe sportliku eriala, milles ta saab juba põhjalikuma ettevalmistuse. III kursusel algab tõhusam pedagoogiline ettevalmistus. Kevadsemestril on ette nähtud pikaajaline praktika Tartu üldhariduslikes koolides, seejärel töötatakse poolteist kuud vabariigi koolides stažöörina. III kursuse laagrid mööduvad pedagoogilise praktika raames: õpitakse töötama pioneeri- ja telklaagri tingimustes.

Kursusetöödest võib II kursusel valida teema kas pedagoogikast või kehakultuuri ajaloost, III kursusel füsioloogiast või kehalise kasvatuse teooriast, IV kursusel tuleb kursusetöö kaitsta oma erialal.

TRÜ Kehakultuuriteaduskonnal on tugevad sportlikud traditsioonid. Teaduskonna üliõpilaste hulgast on kasvanud niisugused tuntud sportlased, nagu Heino Lipp, Mart Paama, Kaupo Metsur, Linda Kepp-Ojastu, Maret Otsa-Višnjova, Ene Kitsing-Jaanson, Aino Värk-Hein, Hanno Selg, Uno Kajak jt.

Õppetöö ja sportliku tegevuse kõrval tegelevad Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased Üliõpilaste Teadusliku Ühingu kuues ringis ka teaduslike probleemide lahendamisega. Iga aasta kevadel on Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased üliõpilaste teaduslike tööde ülevaatusel traditsiooniliselt auhinnasaajate ridades.

Kokkuvõtte asemel võiks ära tuua prof. Gustav Ernesaksa mõtte: õ n n on töötada alal, mida tahaks harrastada ka vabal ajal.

V. LENK,
spordimängude kateedri juhataja

ÜTÜ kuulub entusiastidele

Üliõpilaste Teaduslik Ühing kuulub entusiastidele, keda ei rahulda ainult see, mida leidub õpikutes, mida loeb professor. Pärast õppetööd kogunevad nad laboratooriumidesse, raamatukogudesse, haiglatesse, et iseseisvalt tungida teaduse imepärasesse maailma. Nii algab tulevase teadlase tee.

Iga-aastasest tööst tehakse kokkuvõtteid ÜTÜ konverentsidel. Tänavu oli see XIX. 247 ettekannet, neist 52 külalistelt, 1851 kuulajat — selline oli tema bilanss.

Kuid lõppenud konverents ei olnud ainult meie ülikooli 1600-liikmelise pere aastase töö aruanne, vaid tal oli ka suur kasvatuslik ja agitatsiooniline ülesanne. Siit saab üliõpilane esimesi kogemusi teaduslikuks tööks, esinemised aitavad kujundada oma esinemisstiili, kasvatavad vastutustunnet esinemisteks auditooriumi ees. Kõike seda läheb hiljem hädasti vaja.

Aasta-aastalt kasvab külalisesinejate osatähtsus. Tänavu oli külalisi 14 NSV Liidu linnast, samuti Helsingist. Ka meie ülikooli kasvandikud esinevad teistes ülikoolides. TRÜ teadusala prorektori dots. J. Tammeoru ja ÜTÜ nõukogu esimehe L. Allikmetsa lähetusel on tänavu sõidetud juba Kiievisse, Gorkisse, Jerevani, Tallinna, Kišinjovi. Ees ootavad uued reisid.

Teadusega on juba nii, et kui annad talle väikese sõrme, siis võtab ta terve käe. Ja need, kes on andnud talle oma käe, ei kahetse iialgi.

I.-P. Padernik

Krimm, Sahhalin, Saaremaa

(Algus 2. lk.)

Geograafiaosakond. Siin õpitakse tarmukateks meredee- ja maadeuurijateks, kes vallutavad kaugeid mäetippe, kooliõpetajateks, kes, kaardikepp käes, jutustavad neistsamust kaugetest paikadest teadmisjanustele noortele, insenerideks (kartograafid, hüdroloogid, sünoptikud jne.) ja ökonomistideks, kes joonlaua, termomeetri või arvutuslükati kaasabil lähendavad meile kommunismiajastu homset päeva. Raske on leida teist niisugust osakonda, kus näiliselt kitsalt ning vähepakkuvalt lähtealuselt hargneb nii palju erinevaid spetsialiseerumisteid. Need teed ei ole aga kõik tasased ega hästi sillutatud, seepärast eeldabki geograafi kutsumus just tahet iseseisvalt sisse tallata uusi radu, otsida ning avastada uusi kõrgusi. Geograaf ei tohi karta ega põlata välitööde ebamugavusi.

Pedagoogilise ja teoreetilis-eksperimentaalse haru üliõpilased saavad ühise ettevalmistuse kõigi geograafide «raudvarra» kuuluvates üld- ja regionaalgeograafilistes ainetes, samuti mõnedes abi- ja naaberdistsipliinides. Õpitakse ka ühiskondlik-poliitilisi aineid, võõrkeelt ning tegeldakse kehalise kasvatuse ja spordiga. Lisaks sellele saavad pedagoogilise haru üliõpilased põhjalikumaid teadmisi pedagoogika ja metoodika alalt; üsna suures ulatuses õpetatakse neile ka bioloogilisi aineid, mis võimaldab omandada bioloogiaõpetaja lisaspetsiaalsuse. Neil, kes soovivad saada geograafiaõpetajaks koolides, kus õppetöö toimub võõrkeeles, on võimalik põhjalikumalt omandada mingit võõrkeelt. Teoreetilis-eksperimentaalse haru üliõpilased õpivad pedagoogiliste ainete asemel mitmesuguseid erikursusi kas majandusgeograafiast, klimatoloogiast või hüdroloogiast, vastavalt valitud erialale. Individuaalplaanide alusel on võimalik kitsam spetsialiseerumine teistelegi huvitavaile aladele.

Geograafia ei ole laboratooriumidesse sulgunud teadus, vaid rajaneb väliuurimistele. Umbes kolmandik õppeajast on pühendatud praktikumidele, mis toimuvad suurelt osalt vabas looduses.

Kahel esimesel õppesuvel toimub 8-nädalane õppepraktika geodeesia, füüsilise ja majandusgeograafia alal. Sellele järgneb vanematel kursustel menetluspraktika, mille vältel üliõpilased töötavad mitmesuguste asutuste juures (sageli tulevastes töökohtades), kogudes ühtlasi materjali kursuse- ja diplomitöö koostamiseks. Tulevased pedagoogid teevad läbi pikaajalise pedagoogilise praktika koolides ja praktika õppe-katseaias. Lisaks kohustuslikule praktikale korraldatakse fakultatiivseid ekskursioone nii Eestisse kui ka vennasvabariikidesse.

Geoloogiaosakond. Noored, keda huvitavad maapõue saladused ja selles leiduvad rikkused ning kes soovivad aidata kaasa meie kodumaa geoloogilise ehituse ning maavarade tundmaõppimisele, võivad valida geoloogi raske, kuid huvitava elukutse. Soovitavateks individuaalseteks eeldusteks selle kutse valikul on peale huvi geoloogi vaheldusrikka töö vastu ka tugev tervis ja vastupidavus rännakutel, kohanemisvõime mõnikord küllaltki rasketele töötingimustele kõrgmägedes või kaugel põhjas, leppimine minimaalsete mugavustega välitööde olukorras.

Geoloogiaosakonnas on võimalik kitsam spetsialiseerumine geokeemia, mineraloogia-petrograafia, litoloogia-stratigraafia, geoloogilise kaardistamise ja maavarade otsingute või kvaternaargeoloogia alal. Osakonna lõpetanud suunatakse tööle meie vabariigi mitmesugustesse geoloogilise uurimise asutustesse.

T. REA

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Milliseid arste vajavad tänapäev ja tulevik?

Möödunud aegade arstide ainsaks eesmärgiks oli oodata, kuni inimene haigestus, et siis kõigi oma oskuste abil haiget ravida või haigusest võitu saada. Inimese haigestumisel läks arst nagu sõdur lahingusse. Kui haige paranes kas arsti poolt rakendatud ravi tulemusena või sai haige inimese organism ise haiguse üle võidu, mõlemal juhul tundis arst end kangelasena, võitjana. Temale vaadati kui kangelasele, ta sai kuulsaks. Kuid aupaiste sära vähendas, isegi annulleeris asjaolu, et nende võitude eest maksti arstidele lihtlabast raha nagu kingsepale, kes parandas katkisi jalatseid. Ja ei arst ega kingsepp, kumbki neist ei põlanud raha, otse vastupidi. Muidugi ei saa eitada, et nii mõnegi arsti tegevuses oli ka tõelist kangelaslikkust, sügavat humaansust, ligimesearmastust.

Kas me saame seada ideaalkujuks suurte seesmiste vastuoludega mineviku arsti isiksust?

Ei, kindlasti mitte!

Ja edasi: kas haige ravimine, isegi edukas ravimine ongi eriti hinnatav ja tulemusrikas toiming? Kahjuks ei ole.

Asi seisneb selles, et **haige inimene ei parane kunagi täielikult. Haigusest paranenud inimene ei saa peaaegu kunagi niisama terveks, kui ta oli enne haigestumist,** vaid tema organismi jäävad need või teised muutused. Näiteks haav paraneb, kuid armi koht jääb. Armistunud kude on igal juhul kehvem kui terve kude.

Siit ainuõige järeldus: **haiguse vältimine on parem kui haige** (kõige paremgi) **ravimine.** Sellele järeldusele on tulnud arukamad arstid juba aastatuhandete eest.

Meie Kommunistlik Partei on juba Nõukogude riigi loomisel tervise ja haiguse küsimustest õigesti aru saanud. Partei teises programmis (programmi projekti töötas välja V. I. Lenin ja see võeti vastu VIII partei kongressil 1919. a.) on nõukogude tervishoiu profülaktiline suund määratletud napisõnaliselt, kuid väga täpselt: «Oma tegevuses rahva tervishoiu alal seab VKP eeskätt oma ülesandeks ulatuslike tervendavate ja sanitaarsete abinõude organiseerimise, mille eesmärgiks on haiguste ärahoidmine...» Edasi oli selles programmis loetletud tähtsamad ülesanded. Partei praegune, kolmas programm näeb veelgi konkreetsemalt ette abinõud, mis peavad tagama nõukogude inimesele tervise ja on suunatud haiguste vältimisele.

Seega peab tänapäeva ja veel enam tuleviku nõukogude arst olema eeskätt profülaktik, tema esmajärgulise tähtsusega ülesandeks peab olema haiguste ärahoidmine — profülaktiline töö. Selle senisedki tulemused on grandioossed — on likvideeritud sellised rasked haigused, nagu katk, rõuged, tähniline ning taastuv soetõbi, poliomüeliit ja rida teisi. Ravitegevusega ei oleks võimalik olnud seda saavutada.

Tulevikuarst peab unistama sellest, kuidas jõuda niikaugele, **et osataks vältida kõiki haigusi,** et ükski inimene ei haigestuks ja et kõik elaksid oma füsioloogilise eluea piirini (milline piir on üle 100 aasta). Kas ei oleks näiteks ihaldatavaks eesmärgiks teede avastamine kõigi vähktõve liikide vältimiseks, südameinfarkti, kõrgvererõhutõve, ateroskleroosi jt. haiguste vältimiseks? Tulevikuarstile on sellest vähe, kui ta näeb ainult haiget inimest, kui ta arvab, et sellest on küllalt, kui ta oskab kustutada haigusest põhjustatud tulekahju (muide, ka tuletõrjujate töös on praegu profülaktika esmajärgulise tähtsusega, seepärast tulekahjusid praegu enam peaaegu ei esinegi).

Tänapäeva ja tulevikuarst peavad peamise tähelepanu pöörama tervele inimesele ning hoolitsema selle eest, et inimeste elu ei ähvardaks mingisugused haigused. Seda suurt ülesannet ei saa täita üksik arst, kõik arstid kokku ka mitte. Selleks on vajalik kogu ühiskonna koostöö, mille tulemusena luuakse inimestele optimaalsed elu- ja töötingimused.

Senikaua, kuni veel kõik haigused ei ole likvideeritud, tuleb arstidel teha ka ravitööd, täiustada ravimeetodeid, avastada uusi ravivahendeid jne., kuid see on ikkagi hädaabitöö, teisejärguline töö.

Siit näeme, mida tuleviku arstilt nõutakse. Kes arstiks tahab saada, peab selgesti aru saama, et temalt oodatakse eeskätt profülaktilist tööd. Selle töö tulemuseks peab olema haigustevaba ühiskond.

Prof. M. KASK

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» käesolev number on mõeldud keskkoolilõpetajatele TRÜ teaduskondade tutvustamiseks.

Ajalehe tänase numbri kujundasid žurnalistika eriharu üliõpilased I.-P. Padernik ja H. Pliess.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3592. MB-04212

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 8. mail 1964

Nr. 14 (589) XVII aastakäik

1. MAIL

MEID ÕNNITLESID

Moskva M. V. Lomonossovi nim. Riiklik Ülikool, Lvovi Riiklik Ülikool, Kaasani Riiklik Ülikool, Tallinna Polütehniline Instituut, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Taškendi Riiklik Ülikool, Harkovi Riiklik Ülikool, Läti Riiklik Ülikool, Permi A. M. Gorki nim. Riiklik Ülikool, Vilniuse ülikool, Kaunase Polütehniline Instituut, Tallinna Pedagoogiline Instituut, Kišinjovi ülikool, Valgevene Polütehniline Instituut, Aserbaidžaani Riiklik Ülikool, Užgorodi Riiklik Ülikool, Uraali Riiklik Ülikool, Mordva Riiklik Ülikool, Donetski Polütehniline Instituut, Petrozavodski Riiklik Ülikool, Kaug-Ida Riiklik Ülikool, Kirgiisi Riiklik Ülikool, ELKNÜ Keskkomitee, ENSV Ministrite Nõukogu Ehituskomitee, ENSV TA Majanduse Instituut, Eesti Riiklik Kirjastus, Moskva Teaduslik Uurimisinstituut «Tsanni», ENSV Riiklik Kunstiinstituut, ENSV Riiklik Akadeemiline Meeskoor, ATB nr. 20, «Nõukogude Naise» toimetus, «Rahva Hääle» toimetus ja «Edasi» toimetus.

Võidupüha

1945. a. 8. mail kell 24.00 kirjutati Berliini eeslinnas Karlhorstis (endises sõjakooli hoones) alla fašistliku Saksamaa tingimusteta kapitulatsiooni aktile. Sellega oli tehtud lõpp Hitleri poolt planeeritud ja väljakuulutatud 2000-aastasele röövriigile. Veel osutas vastupanu fašistlik väeüksus Tšehhoslovakkias, see likvideeriti 9. mail Praha vabastamisega ja samal päeval pühitses nõukogude rahvas oodatud rahupäeva, võidupüha. Nõukogude armee võitlus rindel ja tagala ennastsalgav töö olid ühtaegu ka võitlus hitlerlaste poolt orjastatud Euroopa rahvaste vabaduse ja iseseisvuse eest.

Viimane ENSV rannariba Sõrve poolsaarel oli fašistidest vabastatud juba 24. nov. 1944. a. Nii võttis eesti rahvas võidupüha vastu sõjapurustuste pingelise likvideerimise käigus. Hitlerlaste poolt tehtud kahjud ENSV majandus- ja kultuurielule olid tohutud. Narvas olid säilinud vaid üksikud majad, Tallinnas oli neid purustatud ligi 2000, Tartus oli umbes 5000 majast varemeteks muudetud 2500. Tartu Riikliku Ülikooli majanduslik baas sai raskesti kannatada. Materiaalsed kahjud ulatusid üle 42 miljoni rubla, fašistid hävitasid 19 ülikoolihoonet. Täielikult oli hävitatud ülikoolile kuuluv Raadi mõisa hoonestik — etnograafiamuuseumi asupaik, Kehakultuuriteaduskonna hoone, sellal ülikooli süsteemi kuulunud Loomaarstiteaduskonna peahoone. Rängalt olid kahjustatud botaanikaaed, Zooloogia ja Geoloogia Instituudi hoone. Üle 30 miljoni rubla väärtuses oli tekitatud kahju õppe- ja teaduslike asutuste sisseseade alal. Osa neist oli purustatud, väärtuslikumad õppe- ja uurimistöö vahendeist veetud Saksamaale. Suuremad aga olid inimkaotused ülikooli õppe- ja teadusliku töö laostamise tõttu: hulk õppejõude mõrvatud või vallandatud. Vaevu lasti okupatsiooniajal hingitseda mõnedel teaduskondadel. Humanitaarteaduskonnad otsustati sakslaste poolt likvideerida (asendada need 2-—3-aastaste kursustega). Üliõpilasi võeti vastu range valikuga. Sundusliku «riigitööteenistusega» laostati üliõpilaskonda, ülikooli püüti järkjärgult välja suretada.

Pärast Tartu vabastamist Nõukogude armee poolt algas esimestest päevadest peale töö ülikooli materiaalse baasi taastamiseks, algas õppe- ja teadusliku töö uuestisünd. Ligi kuu aega — 25. augustist kuni 17. septembrini — elas Tartu rindelinnana. Linn oli fašistide sundevakueerimise tulemusena inimestest tühi. Siiski alustasid oma tööd nõukogude riiklike institutsioonide töötajad suitsevate ahervaremete vahel. Nagu kõikjal, lõgistas tuul ka ülikooli hoonete aknaid ja uksi. Peahoone sisemus kujutas endast haletsemisväärset pilti. Aulat oli kasutatud kasarmuna. Purukspekstud narid vedelesid segamini madratsite põhuga ja tühjade pudelitega. Praeguse 50. aud. nurgas roiskus tohutu lasu tapetud kodulinde, kantseleis (praegune aud. 49) olid kapid purustatud, dokumendid ja kantseleitarbed lademetena põrandal. Samasugust pilti pakkus suurem osa ruume. Mõned õppejõud, nagu A. ja V. Vaga, V. Adams, H. Riikoja ja mõned teised, olid siiski jäänud linna ning olid esimesed, kes asusid looma minimaalsetki korda nendes Augeiase tallideks muudetud ruumides. Paar tabamust saanud ülikooli raamatukogu oli siiski õnnekombel säilinud.

Pärast 17. sept. alanud Nõukogude vägede edasitungi hakkas linna jõudma üksikuid õppejõude. Algas õppejõudude ja ülikooli asutuste töötajate komplekteerimine ning tehti ettevalmistusi ülikooli avamiseks. Tööd edenesid hästi, inimesed töötasid ennastsalgavalt. Algas endiste ja uute üliõpilaste registreerimine ning 17. novembril 1944 toimus aulas avaaktus.

Võib ette kujutada, milliste raskustega tuli võidelda üliõpilastel korteri otsimisel purustatud ja põletatud linnas, samuti toitlustamisega. Omapärast pilti pakkus üliõpilaste rõivastus. Sageli tuldi auditooriumi sõna otseses mõttes räbaldunud rõivastuses, paksude puutaldade kobin kaikus koridori kivipõrandail. Tuli külmetada kütmata ruumides. Et Ulila elektrijaam oli purustatud, siis sai valgustust vaid linna kohalikelt väikejaamadelt, kuid seda vaid juhuslikult mõneks tunniks.

Praegu võidupüha pühitsedes tulevad tahtmatult meelde need episoodid kaugest minevikust. Alles nende, juba ammu möödunud aegade taustal mõistame selle suure püha tähendust. Tunnetame, et pildike väikesest Tartust peegeldas kogu meie kodumaa olukorda saksa fašistide poolt purustatud ja paljaksriisutud maa-aladel.

Mõeldes tänapäeva saavutustele, suurtele muutustele Nõukogude rahvaste elus, mõeldes sotsialistlike riikide leeri võimsuse pidevale kasvule ning orjastatud rahvaste vabanemisele koloniaalikkest, mõistame suure päeva — võidupüha — ülemaailmset tähtsust. Mõistame ka seda visa ja lakkamatu võitluse tähtsust rahu kaitseks, mida kogu maailma rahvad peavad eesotsas võimsa rahukantsi — Nõukogude Liiduga.

K. TAEV

Kirjad jutustavad

Et vene keele õppimine kiiremini läheks ja põhjalikum oleks, saadeti kakskümmend viis vene keele ja kirjanduse osakonna I kursuse üliõpilast aastaks meie maa teistesse ülikoolidesse — Moskvasse, Leningradi, Gorkisse, Saaratovisse ning Voroneži.

Nüüd, kus õppeaasta hakkab lõpule jõudma, oleks ehk huvitav teada, mida nad kirjutavad oma sealsest elust.

«Algul oli raske,» teatavad «leningradlased», «sulg kippus konspekteerimisel maha jääma, sest keel oli kõrvale veel võõras. Harjusime aga üsna ruttu.»

Umbes sedasama kirjutavad ka üliõpilased Voronežist: «Meie esimesed etteütlused kubisesid vigadest. Teiste abiga saime neist varsti lahti. Mõistame hästi, kui palju kasu on meil praktilisest keeleõppimisest.»

Kollektiivi jõust, paljurahvuselise üliõpilaspere sõprusest räägivad kõik kirjad.

«Võõrkeele järgi sattusime kahte rühma. Üks neist kujutas lausa rahvuste buketti: venelased, ukrainlane, moldaavlane, ungarlane, kurd ja meie — kolm eestlast. Kodunesime kiiresti,» jutustavad kirjad Leningradist.

Meie «voronežlased» aga pajatavad: «Kursusekaaslastega saime tuttavaks autokastis, kui kolhoosi sõitsime. Tunti huvi Eesti vastu. Töö ja laul liitsid meid kollektiiviks.»

Suurlinnad pakuvad heldelt kultuurilist meelelahutust.

«Oleme siin vaadanud-kuulanud Oberlini kolledži koori, ameerika balletti, Glinka «Ivan Sussaninit», Steini «Ookeani», Gorki «Barbareid», «Elektrat» kreeklaste esituses, «Medead» ja palju muud.»

Selle «muu» hulgas on Ermitaaž, Vene Muuseum, Iisaku peakirik, Peeter I asutatud Kunstikaamera, ameerika graafika näitus...

«Varsti on aasta möödas ja meil on kahju lahkuda juba armsakssaanud Leningradist, sõpradest.»

Ajalehe eelmine, 13. number tutvustas keskkoolilõpetajatele õppimisvõimalusi ülikoolis.

Seda numbrit saab osta ajalehe toimetusest.

Maipühade käskkiri

Tartu Riikliku Ülikooli rektor F. Klement õnnitles 1. mai puhul kõiki ülikooli üliõpilasi, õppejõude, töölisi ja teenistujaid.

Rektor tänas kogu kollektiivi tehtud töö ning ühiskondlike ülesannete täitmise eest. Eriti tõsteti esile järgmisi seltsimehi, kes on paistnud silma oma töö tagajärgede poolest. AUTAHVLILE asetatakse:

ÜLEÜLIKOOLILISTEST KATEEDRITEST

vanemlaborant Agafia Antonova ja vanemõpetaja Ülo Vanaaseme;

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAST

geograafiakateedri juhataja dots. Endel Varep ja üliõpilased Ago Jaani ja Aini Virma;

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAST

kaubandusökonoomika kateedri juhataja dots. Feliks Sauks, assistent Helvi Pajupuu ja üliõpilased Jüri Kõrgvee, Vaike Katman, Õie Peetma, Tiiu Luks, Maie Rõõm, Aili Pent ja Jaak Kaarma;

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST

professori kt. Jaan Konks, dots. Linda Eringson, vanemõpetaja Aino Valmet, õpetaja Alina Feldbach, vanemõpetaja Valeri Bezzubov, vanemlaborant Helga Hansen ja üliõpilased Toivo Sak, Mati Graf, Inger Koemets, Kristjan Torop, Leili Hellenurm ja Elena Dusetskina;

ARSTITEADUSKONNAST

prof. Artur Linkberg, prof. Mihkel Kask, dots. Ernst Raudam, dots. Herman Vahter, dots. Lembit Tähepõld, assistent Lia Sildver, assistent Viktor Särgava, laborant Hugo Kikerpill, laborant Helga Tibbin, vanempreparaator Arnold Kreis ja üliõpilased Ivar Vaasa, Anne Maeva, Tiiu Laas, Ene Lausvee, Hilja Vainik, Antonina Ofitserova, Valve Pormeister, Toivo Velgre, Laur Karu, Agu Tamm, Inna Vittenberg ja Lev Berštein;

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAST

vaneminsener Olev Saks, assistent Uno Nõmm, assistent Gennadi Vainikko, insener Uno Tinn, laborant Taisi Müürsepp ja üliõpilased Arved Allemann ja Ants Tara;

TEADUSLIKUST RAAMATUKOGUST

vanemraamatukoguhoidja Vaike Leek;

REKTOR AVALDAS KIITUST ÜLEÜLIKOOLILISTEST KATEEDRITEST

dots. Johannes Kalitsale, vanemõpetaja Georg Rekkerile ja vanemlaborant Jüri Ornile;

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAST

laborant Larissa Mjatsikovale, vanemlaborant Leiu Heapostile, teaduslikule töötajale Evi Remmile, preparaator Salme Penderile, ja üliõpilastele Eha Taimlale, Sonia Charnaudile, Heino Heinale, Märt Rahile, Ene Tomingale ja Ain Kallisele;

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAST

vanemõpetaja Kalju Parvelile, vanemõpetaja Ain Ruuvetile, assistent Peeter Viiresele, dekanaadi sekretärile Tamara Neiderile ja üliõpilastele Aino Lepale, Mare Peedule, Mare Jokile, Milvi Pomerantsile, Ivar Siimonile, Elvi Lotile, Aino Lukksepale, Enn Markvartile, Mati Eislerile, Jaano Odarile ja Male Laanistole;

KEHAKULTUURITEADUSKONNAST

vanemõpetaja Atko Virule, õpetaja Alfred Pisukesele, õpetaja Eva Peebole, õpetaja Uno Sahvale ja üliõpilastele Valdeko Bärengrubile, Juta Martinsonile ja Ilder Tallole;

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST

prof. Hilda Moosbergile, dots. Richard Kleisile, dots. Huno Rätsepale, vanemõpetaja Helmut Piirimäele, vanemõpetaja Alice Habermanile, vanemõpetaja Kari Murule, õpetaja Gunnar Kiviväljale, vanemlaborant Laine Kutsarile, vanemlaborant Jaak Peebole, vanempreparaator Tiiu Ojanurmele ja üliõpilastele Lembit Atspoolile, Aino Kitsele, Silvi Kaljasele, Leili Tambule, Vello Särevile, Jaak Põldmäele, Vello Soodlale, Haldur Õimile, Jüri Kallasmaale, Ago Künnapile, Anu-Reet Lapile, Viivi Saaremäele, Maia Vaiksalule, Ludmilla Holmile, Helgi Torile, Tiiu Järveotsale, Maila Hansenile, Virve Saarele, Malle Vardjale, Reet Rannastele, Mari-Ann Palmile, Aili Suule, Silvia Landsbergile, Priit Järvele ja Vilve Hülpile;

ARSTITEADUSKONNAST

dots. Robert Looqale, vanemõpetaja Zinaida Saarele, assistent Uno Leisnerile, assistent Lia Looqale, assistent Aarne Lepale, assistent Leo Schotterile, assistent Paul Mallenele, assistent Vootele Meipalule, vanemlaborant Vilma Hansenile, Ella Väärsile ja üliõpilastele Raimond Lihtmaale, Helle Väärtmaale, Evi Märtsonile, Kadri Tammarule, Hille Vaharole, Ants Tiivelile, Toomas Siirdele, Reet Käärikule, Ellen Kivisele, Jaan Kuremäele, Nadežda Botsenkole, Antonia Miksonile, Jaak Maaroosile, Uku Truupõllule, Peeter Loidile, Agu Arakule, Aare Sergole, Väino Riismaale, Rein Suijale, Tiiu Rebasele, Niina Atraskevitšile, Ira-Mare Sokolovale ja Anne Karminile;

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAST

dots. Paul Prüllerile, dotsendi kt. Lembit Kivistikule, assistent Aare Koppelile, stažöör Valeri Vassiltšenkole, vaneminsener Toivo Madisele, laborant Leonoora Tarrastele, laborant Gertrud Rümmelile, vanempreparaator August Raudsepale, insener Endel Käärale, preparaator Linda Liivakule, ja üliõpilastele Mati Haqale, Vello Looritsale, Vitali Markovile, Ants Haljastele, Raivo Vilule, Liina Toodingule, Lida Loogile, Peeter Küütsile, Kalju Jurkatammele, Helle-Kaja Vasarale, Helgi Reissarile, Anne Roosile, Mare Mägestikule, Vilve Allikale ja Elvi Rõõmusele;

ADMINISTRATIIV-MAJANDUSALA TÖÖTAJATEST

vanemraamatukoguhoidja Leida Alverile, vanemredaktor Ida Noppelile, raamatukoguhoidja Imbi Vesmesele, veevärgilukksepp Eduard Lepikule, koristaja Alviine Bluumile, koristaja Alma Karule, koristaja Elsa Kuusele, majahoidja Ida Nõmmele, koristaja Linda Lombile, koristaja Õie Kulbergile, majahoidja Eliise Trallale, pasporditst Anna Ilvesele, botaanikaaia töölisele Valve Tedrele, koristaja Alma Aasale, autojuht Juhan Karjale, maaler Leopold Juhansonile, maaler August Volmerile, elektrik Jaan Siilbekile, torulukksepp Endel Rumvoltile ja krohvija Sergei Malaškinile.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XII konverentsilt

Kui sa tahad sepaks saada, siis võta vasar ja tao ise!

Üliõpilased unustavad tihti, et on ka omapoolsed kohustused ülikooli vastu. Komsomoligruppides ei antud vastulööki nendele, kes käituvad vääralt, kes ei õpi, boheemitsevad ning suhtuvad skeptiliselt meie püüdlustesse. Miks? Ühelt poolt kind-

Aruandekõnest nopitud mõtteid

lasti sellepärast, et komsomolikomitee möödunud aastal ei suunanud tööd selles osas, dekanaadid aga lahendasid kerkinud küsimused administratiivkorras...

...Peamine eesmärk on üliõpilaspere, esmajärjekorras aga meie aktiivi vastutustunde ja printsipiaalsuse suurendamine. Saksa keele osakonna I kursuse kommunistlikud noored vahetasid mõtteid selle üle, mida neile on andnud komsomol, Õigusteaduskonna I ja II kursusel korraldati koosolek-diskussioon «Mis on ülikoolis minu asi ja mis mitte», farmaatsiaosakonna III kursusel õhtu «Miks mina? Las teised!» jne. Julgesti öeldi üksteisele tõtt näkku ja pärast oli kõigi ühine arvamus: «Miks me varem pole selliselt arutanud?»...

...«Prožektori» kiirte all peavad olema pidevalt meie hirmsaimad vaenlased: loidus, ükskõiksus, poliitiline piiratus. «Prožektori» relvaks olgu reididel saadud faktid; need näitavad, kellest ja millest tekib minnalaskmise meeleolu ning formaalsus komsomolitöös...

...RSK peaks edaspidi tegutsema väljaspool ringide piire ja ka väljaspool ülikooli. Esimene selletaoline side on aparaadihase noortega, tuleks mõelda koolide rahvaste sõpruse klubide abistamisele. Väga vajalik on luua ringides vastava temaatikaga agitbrigaadid...

Igast teaduskonnast on vaja üht inimest informaatoriks. Trükikojaga luua tihe kontakt. Kaadriga on suuri raskusi ja sellepärast pole büroo veel senini jalgu alla saanud. Reklaami ei saa ju üliõpilastele seada eesmärgiks omaette, sest pole mõeldav, et pärast ülikooli lõpetamist saaks minna tööle mõnesse reklaamibüroosse.

Rektoraat ja parteiorganisatsioon peaksid ulatama oma abistava käe. Töö läheb laiaulatulikumaks ja tahes-tahtmata on ka finantsilisel küljel suur tähtsus. Tuleb leida inimene, kes hakkaks seda uut reklaamibürood juhtima. Esialgu peaks sinna koondama 15—20 üliõpilast.

...Üheks põhipuuduseks oli see, et vastutavad komitee liikmed võtsid liiga vähe osa osakondade ja kursuste üritustest, üleülikoolilistel seminar-nõupidamistel otsustatu ei jõudnud gruppideni või siis jõudis amortiseeritult...

...Olid mõttevahetused keemiaosakonna aktivistidega. Soovitasime kaaluda mõnede keemia-alase temaatikaga loengute ettevalmistamist (populaarses vormis) kasvõi teistele osakondadele silmaringi avardamiseks. Headest lubadustest kahjuks kaugemale pole jõutud...

...Üldiselt on komsomolidistsipliin hakanud paranema, kuid nõudlikkust ja järjekindlust tuleb veel mitmekordistada. Enam ei saa öelda, et tegutseme ilma kindlate töösuundadeta. Komitee arvates tuleb aruandeperioodil lugeda tugevaimaks lääne filoloogia, ajaloo-osakonna, füüsika-matemaatika pedagoogilise eriharu, raviosakonna III kursuse, Majandusteaduskonna ja Õigusteaduskonna komsomoliorganisatsiooni. See loetelu ei tähenda siiski erilist paremusjärjestust, vaadeldud on üldisest aspektist.

...Esimeseks ülesandeks uuele komiteele olgu põhjalik tutvumine aktiiviga kohtadel, ja seda juba lähema kuu jooksul. Kaader otsustab nüüd kõik, küsimuse õigeks lahendamiseks on baas olemas.

Nad ütlesid, et oleks hea, kui...

...side maa- ja linnanoorte vahel tugevneks (V. Toots, ELKNÜ Tartu Põllumajandusliku Tootmise Komitee sekretär);

...rahvamalev annaks oma kontrollreidist aru ühiselamu nõukogudele (S. Pervik, ühiselamu nr. 1 nõukogu esimees);

...loodaks üliõpilaste initsiatiivil baaskool, kus oleksid vastavad metoodilised kabinetid pioneerirühma suunamiseks (J. Veskimägi, VII Keskkooli vanempioneerijuht);

...igal kommunistlikul noorel oleks pidev komsomoliülesanne (T. Liivik, TRÜ komsomolikomitee organisatsioonisisese töö sektori liige);

...klubi juurde loodaks alatine KBH («Lõbusate ja leidlike klubi»); ülikooli ajalehes ilmuks üks lehekülg vene keeles; büroo liikmed käiksid sagedamini gruppides (S. Barskaja);

...rahvaste sõpruse klubi saaks endale kindla ruumi; pandaks alus traditsioonile korraldada igal aastal Käärikul rahvaste sõpruse päev (T. Tammpere);

...üliõpilased töös raskesti kasvatatavate lastega ei ootaks, kuni lastest saavad alaealised kurjategijad, vaid pööraksid koolis rohkem tähelepanu n.-ö. profülaktilisele tööle; et meid abistaksid kapediaatrid ja psühhiaatrid (A. Kits);

...tudeng tunneks ära lihtsa tõe: töötama peab hästi mitte seepärast, et muidu sind karistada võidaks, vaid selleks, et olla Inimene;

...klubis ja kohvikus toimuksid huvitavad kohtumised üliõpilaste ja linna- ning maanoortega; kolhoosid ei vaja mitte niivõrd meie tööd, kui just ideoloogilist šeflust; ülikooli rahvamalevlased leiaksid tee ka raudteelaste klubisse (EKP TRÜ Komitee sekretär L. Raid).

Kes sa oled ja mida mõtled

M. Titma (TRÜ komsomolikomitee sekretäri asetäitja):

«Meil on levinud arvamine, et aus inimene on tagasihoidlik, ei topi ennast kuhugi. Et kes ütleb oma seisukoha, võiks nagu järsku tahta karjääri teha.»

Milles seisneb siis üliõpilase ausus? Kui palju me praegu veel valetame iseendale ja teistele! Kõige enam ilmneb see formaalses puudumiste põhjendamises ja ebaprintsipiaalsuses kaasüliõpilaste vääradesse tegudesse suhtumisel.

Printsipiaalselt käitus Õigusteaduskonna II kursus, mõistes hukka oma grupikaaslase käitumise, kui see põhjendas kursusel oma puudumist vale tõenditega.

«Me peame jõudma selleni, et inimene julgeks avaldada oma nägu igal pool. Selleks peame talle kõigepealt selgeks tegema, kes ta on, mis ta on ja mida ta tahab ülikoolist.»

Mõni viriseb alalõpmata, et see asi on valesti ja teine asi on valesti, ainult tema üksinda on õige ja ilmeksimatu. Kriitikat peab tegema, kuid objektiivset, tuleb arvestada ka teisi.

Praegu on mõnes grupis olukord nii nagu õunapuu all. Kes on pikemad, need saavad ilma vaevata ka kõige paremad õunad kätte. Lühemad aga rapsivad ainult alumisi oksi. Kui nüüd keegi ettepaneku tegi, et toome redeli, võtame õunad alla, siis saavad kõik, ühmab pikk, et mis see tema asi on...

«Mis õigusega me ütleme nendele kommunistlikele noortele, kellel n.-ö. ameteid pole, et nad on «hall mass»,» räägib **A. Tamm.** «Inimene ei tunnegi neid noori, aga nii ütleb. Ja siis on ise süüdi, kui ei suuda nendes noortes avastada väärtuslikku.»

Meil on veel kursusi, kus grupiorganisaatoritel ei ole tõelise aktivisti positsiooni. Üks grupiorganisaator näiteks arvas nii: «Kui ma lähen gruppi ja ütlen, et komitee käskis, siis nad veel teevad, aga kui ma räägin enda nimel, siis nad saadavad

Grupiorganisaator olgu kursusel tõeline peremees

mind kuu peale.» (M. Titma sõnavõtust).

Niisugustel kursustel toimub komsomolitöö formaalselt ja loiult. Formaalsus algab peale juba sellega, kui kursusel on tarvis valida delegaate (ükskõik kuhu). Keda valida? Ah, paneme temale kaela.

Kursustel, kus grupiorganisaator ei juhi sisuliselt kollektiivi, on käibel terminid «hall mass», «keskmine üliõpilane» — inimesed, keda ei ole suudetud ega tahetud kaasa tõmmata aktiivsesse ellu. Kui palju on meil neid grupiorganisaatoreid, kes lähevad juurde ja peavad nõu kursusel nende üliõpilastega, kes alati armastavad ühiskondlikus töös märkamatuks jääda? Ometi tuleb töötada eelkõige nende noortega.

Kõike ei saa grupiorganisaatoritele «puust ette teha». Palju enam tuleb neil iseseisvalt mõelda, analüüsida. Suhtumine komsomolitöösse peab olema loov.

Arstiteaduskonna büroo liige A. Tamm:

«Meil on kahjuks veel au sees sunnimeetodid. Mõnigi kord täidetakse antud ülesanne ainult siis, kui selle täitmatajätmine toob endaga kaasa karistuse. «Kontrolliprintsiip tuleb ühendada teadliku suhtumisega.» Loengutest puudumise kontroll peab olema teadlik ja järjekindel. Iga osakond peaks välja töötama süsteemi, kuidas seda kontrolli teostada.

«Komsomolikaadri probleem on üldse väga oluline,» rääkis **R. Rannaste,** lääne filoloogia osakonna büroo sekretär. Kõiki aktiivsemaid ei tuleks komiteesse valida, mõned peaksid jääma ka osakonnabüroodesse. Aktiivi kasvatamisel tuleb tingimata alustada I kursustel, siis jääks vanematel kursustel olemata nii mõnigi kurb eksmatrikuleerimisjuhtum.

«Komsomoliaktivistil peavad olema sellised omadused, mida igaüks omada tahaks. Komsomol on kõige paremaks poliitilise karastuse ja inimese aktiivseks eluks ettevalmistamise kooliks. Üliõpilased olgu just need, kellest tulevikus peavad saama ideoloogilise rinde eestvõitlejad,» rääkis sm. **J. Lüllemets.**

Kõnelemiskunstist

T. Alatalu (ajaloo-osakonna komsomolibüroo sekretär):

«On vaja kõita auditooriumi, haarata ta kaasa. Miks ei või meie rääkimise puhul kunagi öelda «elevus saalis», «tormilised, kestvad kiiduavaldused», «naer». Aktiiv peab oskama oma mõtteid väljendada tuumakalt, mitte heietama üldisi mõtteid alates maailma loomisest. Kes ei oska, seda tuleb õpetada, aga kesise jutuga teiste aega raisata pole meil õigust.»

K. Adamson: «Üleliidulistel komsomoliaktivistide nõupidamistel on sõnal alati kulla kaal. Kes 2—3 minutit üldist juttu ajab, vilistatakse välja. Niikaugele peaksime ka meie jõudma. On sul midagi rääkida, räägi; ei ole, jää parem vait. Rääkida ainult rääkimise pärast pole mõtet.»

Reklaamibüroost

J. Kõrgvee (Majandusteaduskonna I kursuselt): «Reklaam peaks väljenduma kuulutustes ja plakatites, ajalehtedes ja raadios. Anda välja stend «Eeloleval nädalal», koostada reklaamlehti ja brošüüre. Kogu materjal peab olema loov, maitsekalt kujundatud. Raskusi on kunstnikele tasu maksmisega, aga ilma nendeta läbi ei saa.

Olümpiaadidest

L. Sild (raviosakonna IV kursuselt): «Senine olümpiaadide korraldamine ei rahulda. Osavõtt kujunes nagu poolenisti sunniviisiliseks. Kunstiline tase jäi madalaks. Palju takistas ametiühingu- ja komsomolisektorite paralleelne töö.

Seepärast tuleb olümpiaade korraldada teistmoodi. Mõttekas oleks **luua agitbrigaadid,** kes esineksid mitmel korral ja kelle kava oleks ühtne tervik. Repertuaari koostab kas klubi juurde loodav autorite nõukogu või liikmed ise.

Eeskuju võiks võtta rahvademokraatiamaade umbes selletaolistest ansamblitest. Väga suure populaarsuse on võitnud üliõpilasansamblid Poolas. Miks mitte meil samuti teha?

Agitbrigaadide hindamisel tuleks lähtuda teemade aktuaalsusest, originaalsusest, arendada üliõpilaste esinemisjulgust jne. Nii moodustavad ansamblid nagu ühtse terviku ega kujuta endast mingit laialivalguvat, ainult olümpiaadide ajaks kokkutulevat massi. Võiks organiseerida konkursi nii üksikesinejate kui ka kollektiivide vahel.

Ühiskonnateaduste õpetamisest

J. Kuremägi (raviosakonna III kursuselt): «Meil ei ole ikka sisuliselt lahenenud filosoofia õppimise ja õpetamise probleem. Üliõpilased ei ole suhtunud sellesse raskesse ainesse kui teisejärgulisse. Kuid siiski on säilinud vastuolu õppimise, õpetamise ja tulemuste vahel.

Võib-olla tuleks aine jaotada kahte ossa: üld- ja eriosa. Filosoofiat võtame sageli veel nagu tavalist ainet, mitte kui ainet mõtlemise teaduslikust meetodist.

Segavalt mõjub mõnikord ka õppejõu käitumine, kui ta juba semestri algul ütleb:

«Üle poolte kukutan läbi.»

T. Alatalu: «Kui sinu kohta midagi öeldakse, peaks tekkima vastureaktsioon. Läbikukutamise ähvardusele vastukaaluks peaks tekkima soov õppida nii, et õppejõud ei saa läbi kukutada.

Aga tihti olenebki ka ise selles süüdi, et õppejõud meisse ühtvõi teistmoodi suhtub.

Õppejõu suhtumise üliõpilastesse määravad üliõpilased ise oma käitumisega (puudumine, lahkumine loengutelt enne lõppu, suhtumine õppejõu poolt tehtavasse töösse).

See ei võta õppejõult siiski vastutust oma väljenduste eest.»

Komsomolikomitee uus koosseis

Karl Adamson, Ele Päll, Taima Viljat, Kaie Rootalu, Hilja Merzin, Silvi Kaljas, Anne-Mare Leis, Maire Olvik, Mati Eisler, Toomas Sutt, Ester Hansen, Enn Saar, Sulev Ulp, Eha Raidmets, Kalle Uustalu, Enn Kabrits, Lagle Sild, Ain Kallis, Georg Rebonen, Vello Tõnso, Valdeko Bärengrub, Toivo Sak, Anne Maeva, Veli Siiberg, Silvi Oks, Kaido Pihlakas, Tiina Aru, Asta Hiir, Toomas Alatalu, Malle Übius, Enn Karolin, Vladimir Sirotkin, Sven Hiedel, Reet Karukäpp, Priit Järve, Olev Pillak, Jüri Škuubel, Mati Unt, Jüri Keevallik, Jaak Kaarma, Ivi Kivikink, Ülev Aaloe, Raivo Velsker, Juri Gontšarov, Sofia Barskaja, Viktor Perelõgin, Peeter Tagel, Maila Hensen, Laur Karu, Tiina Liivik, Mikk Titma, Tõnu Tamm.

Büroo liikmed:

Karl Adamson, Mikk Titma, Priit Järve, Tiina Liivik, Kalle Uustalu, Toomas Alatalu, Juri Gontšarov, Jaak Kaarma, Reet Karukäpp.

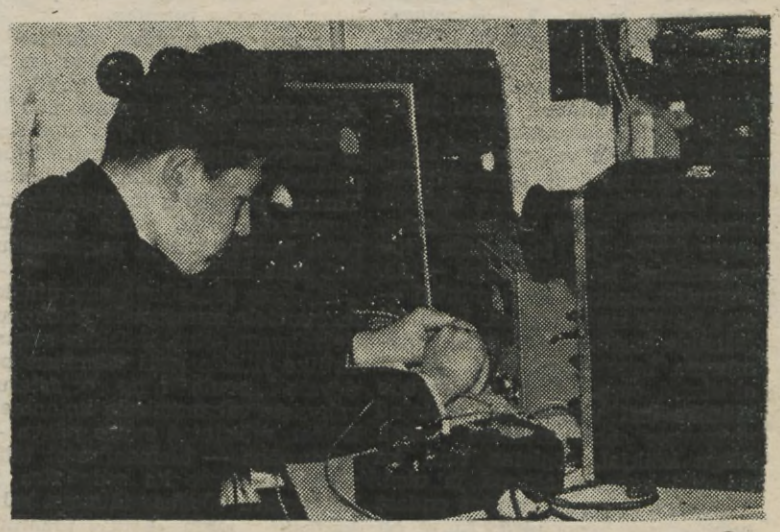

Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika-matemaatika pedagoogilise eriharu IV kursuse üliõpilane kommunistlik noor T. Reinet pooljuhtide praktikumis.

Kaks konverentsi Jerevanis

arstidel...

Täpselt enam ei mäletagi, millal see oli, kui meie teaduskonna dekanaati saabus kutse võtta osa Jerevani Meditsiinilise Instituudi üliõpilaste teaduslikust konverentsist.

Sai pikalt aru peetud, keda sinna saata, kuni lõpuks langes liisk meile, s. o. allakirjutanule ja Enno Sepale — raviosakonna diplomandile.

Olgu juba alguses ära märgitud, et konverents oli tore ja jättis väga hea mulje. Juba sõit sinna oli omaette elamuseks. Sõitsime Tallinnast välja 12. aprilli hommikul suunaga Moskvasse. Poolteisetunnise lennu järele peatus, siis jätkus õhusõit suunaga lõunasse — Jerevani. Lennates juba nii-öelda eesmärgi kohal, oli tunne, et kui oleks võimalik lennuki aknast käsi välja sirutada, siis võiks murda ära mõne mäetipu — niivõrd lähedal olid need meile.

Peagi võttis meid vastu Jerevani lennuväli oma temperamentse rahva ja kõigi muude omapäradega. Linn ise asub nagu katla sees, mäed, lumega kaetud, piiravad teda igast küljest.

Konverentsi istungitel, millest võtsid osa ka külalised Kuibõševist, Kaasanist, ja Arhangelskist, kuulati ära kakskümmend kolm ettekannet meditsiini erinevatest valdkondadest.

Konverentsist vabal ajal tutvustati meid instituudi õppebaasidega ja linna vaatamisväärsustega. Kliinikud olid instituudil võrdlemisi suured ning varustatud kaasaegse sisseseadega. Põhjalikult tutvusime I Kirurgiakliinikuga, kus põhiliseks uurimissuunaks on veresoonkonna oblitereeruvate haiguste patogeneesi ja ravi küsimused.

Meeldejäävaks kujunes Jerevani lähistel asuva kloostri külastamine. Kõik kloostri hooned on säilinud oma esialgsel kujul asutamisest saadik (aastast 368).

Kogu meie Jerevanis viibimine kulges sedavõrd kiire tempoga, nii, et ei saanud arugi, kui tuli jälle kohver võtta ja viibata lennuki trepilt hüvastijätuks sõbralikule Armeeniale.

T. VELGRE

...ja bioloogidel

8.—11. aprillini toimus Jerevani Riikliku Ülikooli teaduslik konverents, millest mul õnnestus osa võtta.

Esile tuleb tõsta nende ÜTÜ tööd konverentsi organiseerimisel. Kõik konverentsipäevad olid meil sisukad, sest hea tava kohaselt tutvustati meile hommikupoolikul Jerevani ja kogu Armeeniat; õhtuti aga olid istungid.

Erilist teaduslikku huvi pakkus Matenadaran — üks maailma vanemaid ning suuremaid käsikirjade hoiuruume, mis sisaldab enam kui 11 000 vana käsikirja. IV—V sajandi vahetusel lõi geniaalne armeenia rahva poeg Mersop Maštots rahvusliku kirja ning tollest ajast peale said arenema hakata armeenia teadus ja kultuur.

Konverentsi ettekanded olid täielikult koostatud eksperimentaalsete uurimuste põhjal. Konverents näitas, et bioloogias on päevakorral tsütoloogia, geneetika, mikrobioloogia, biokeemia, biofüüsika, embrüoloogia ja loomafüsioloogiaga seotud probleemid. Tõsist tööd teevad mükoloogid, kes koostavad Armeenia NSV mükofloorat.

Et käesoleval konverentsil domineerisid külalistest bioloogid, siis avanes võimalus ülevaate saamiseks ka teiste NSV Liidu ülikoolide bioloogia-alasest tööst. Kõrgetasemeliste ja üldist huvi pakkuvate ettekannetega esineti Kiievi ülikoolist fotosünteesi ja mikrobioloogia alal, Kaasani ülikoolist biofüüsikas, Odessast loomafüsioloogia osas. Tartu ettekannetes tõsteti esile eksperimentaalse geoboaanika suunda, kus biokeemiliste meetodite varal selgitatakse taimedevahelisi suhteid.

Kahjuks ei esitatud konverentsil kõiki ettekandeid veel vene keeles. Arvestades sidemete tugevnemist liiduvabariikide ülikoolidega, tuleks edaspidi siiski üle minna ettekannete esitamisele vene keeles nii meil kui ka teistes ülikoolides.

Kahtlemata on ette jõutud meie ÜTÜ-st liikmepiletite osas. Mitte ainult Jerevanis, vaid ka Taškendis, Kiievis, Odessas, Kaasanis, Tbilisis olid üliõpilastel ÜTÜ liikmepiletid.

Sõbralik tervitus Jerevani Riiklikust Ülikoolist!

H. POST,
Bioloogia-Geograafiateaduskonna ÜTÜ nõukogu esimees

J. KAPLINSKI

NEILE, KES ELAVAD

Näe, valgus käib ülal,
valgus käib ülal pilvede kohal
valgus käib taeval tuulega koos.

Näe, kuskil sünnib midagi, mida me veel ei teadnud,

kuskil on väga kiire ja see
on kõrvu kuulda nagu kutse.
Kuskil oodatakse päikest,
mida seal veel ei ole
ja mina seisan siin tuule ja pilvede all,
mõeldes alguste peale.

Näe, kuskil Labradori ja Lõuna vainade vahel
on öö. Kuskil sealsamas
vaikib mu rahvas
ja vaatab üle väljade kerkivaid tähti
ja kuulab oma südamelööke
ja Suurte Merede hingamist
ja aja samme üle uinuva maa.

Keegi ütles midagi.
Kas nad kuulsid?
Kas nad kuulsid, kuidas Jäämere ja Lõuna vainade vahel

kuskil mägede all
tuksub kui magaja süda,
kas nad kuulsid, kuidas kerkivad rannad?

Näe, maa on palavam täna.
Mägedel süüdatakse tuled.
Kas nemad näevad,
kuidas magatakse New Yorgis,
kuidas magatakse idarannast südamaani,
Rio de Janeiros, Santiagos ja Torontos,
kuidas jänki magab,
käsi padja all ja teine naise puusal,
ladiino magab ja ta koer magab
sirtsude sirinas.

Aga Ajakutšos või Jukatanis või metsade piiril,
kesteab kus, aga kuskil kindlasti
ei magata enam. Kuskil
on kindlasti olemas poiss, kes vaatab üle katuse kerkivaid tähti
ja tuletab meelde, mis nägu olid mõõganehed
võsast leitud templite seintel.

Näe, koidu sinipunane viir
läheb läände üle merede joonte,
üle auruste metsade
astub päev ja astuvad päikesekiired.
Jõed hingavad udu
ja päikesekiired ronivad mullani
läbi auru ja väätide ja kõdu.
Mu maa tõstab kastesed silmad
ja annab üle mere hommikule käe
ja tuuled ärkavad
ja vikerkaared ärkavad koskede üle
ja ojad laulavad
ja mu maa laulab.

Kas nemad kuulevad?

«Surnute veri tuksub mu südames,
surnute viimased laulud
jäid tuulde ja pilliroogu ja roopillidesse.
Mägedelt tulevad pilved
on surnute nägu.
Surnute jäljed on lilled,» —
ütleb mu maa.
«Tõmmude jalgade jäljed on valged lilled,
aga valgete jalgade jäljed
põletavad mind,» —
ütleb mu maa.

Näe, vikerkaared ärkavad koskede üle
ja orjad laulavad,
nagu nad laulsid mullu ja eile,
ainult valjemini.
Ja maa on palavam.
Mägedel süüdatase tuled.
Need, kes surid, läksid ainult kuduma vikerkaart
uute ja selgemate jõgede üle,
ja need, kes elavad, laulavad
poolavatud sui
sellest, kuidas Andides sünnivad jõed,
ja sellest, kuidas üle rohtlate ja üle mere
astub aeg,
kuidas tuleb aeg
ja kuidas siis ladiinode kõrkus litsutakse orgude põhja,
kuidas mu rahvas leiab oma nime ja tõe ja tee,
minu rahvas seal kuskil
Labradori ja Tulemaa vahel,
tema, kes oskab elada nagu meie ja mina,
naerdes surma ja lauldes kirkamat vikerkaart.

Teri ja sõklaid sõelumas

SÕELA JUURES

Kevad on külviaeg. Enne külvi aga sorteeritakse seemneid, puhitakse. Seinalehtede puhul peaks küll rääkima lõikusest, sest uued numbrid tulevad vist alles sügisel. Kuid pole paha juba varakult saak läbi sõeluda.

Aprillikuu eelviimasel päeval asus sõela juurde väike komisjon: K. Indre ametiühingu, M. Unt ja H. Sumberg komsomolikomitee esindajaina, K. Põllu kunstikabinetist ning allakirjutanu ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» esindajana.

Kohale oli toodud 11 seinalehte, kolme («Ajaloolane», «Sõna» ja «Nõukogude Arst») käidi otsimas, osa jäi leidmata (vene filoloogide ja veel mõne teise osakonna omad).

Panime sõela käima, mitmed tõusid õhku nagu aganad ja karjusid:

«ME OLEME SIISKI OLEMAS!»

«Meil on vähemalt kaks artiklit, pilti jne.» Üks on neist reisikiri, mida võib asendada ka kevade tuleku lugu. Mõni neist isegi järgneb («Zooloogis»). Me ei jää tõepoolest maha kirjanikest, kes 10-päevasest turismimatkast teevad raamatu. Võtke teatavaks: reisikiri on parim meetod ruumi täitmiseks! Pealegi ei saa keegi aru, millal ekskursioon toimus (kuupäeva pole vaja panna).

Soovite nendega tutvuda? Palun! Ülikooli kõige armetum seinaleht, stomatoloogide uhkus «Caninus» nr. 3, «Pharmacon» nr. 11, «Vektor» nr. 5 (füüsikamatemaatika pedagoogilise eriharu häälekandja) ja «Zooloog».

«Jurist» sellise tühja-tähjaga ei tegele. Tähtpäevi jätkub aprillis ja teisteski kuudes. Paarkümmend loosungit-fraasi ja katsuge midagi ütelda.

Kahjuks ei jää neis üheski ruumi oma osakonna elu jaoks.

OSA OLI JÄÄNUD SÕELALE

Need on vaiksed — need keskmised — nagu koosolekul istujad, kes elavad põhimõtte järgi: «Ära puutu mind, siis mina sind ka mitte...» Nendeks olid eesti filoloogide «Sõna», «Keemik» nr. 3, «Nõukogude Arst» nr. 2.

Paremateks peeti siin siiski ingliskeelset Shakespeare'i 400. sünniaastapäevale pühendatud «Lumenit» nr. 3 (võõrkeelte osakonna väljaanne) ja prantsuskeelset «La Fleche», mis on pühendatud Leninile.

«Kehakultuur» oleks pidanud pääsema parimate hulka oma sisu pärast. Siin oli küllaltki teravat kriitikat üksikute üliõpilaste arvel. Kuid, oh häda! Ta oli rippunud seinal juba kaks kuud — alates Nõukogude armee aastapäevast.

KINDLALT LÄBI SÕELA

Kuigi neist on juttu kõige lõpuks, hakkasid nad meile kohe silma.

Sisukaimaks oli siiski «Ökonomist» (13. IV 1964): siin oli lugu Kääriku mägede ründamisest, Aafrika päeva puhul avaldatud luuletus, muljeid komsomoli grupiorganisaatorite seminarilt, 5 fotot; kaks teadet-plakatit, mis kutsusid olümpiaadile ja öisele orienteerumisjooksule; arvamusi tudengist. Jäi mulje, et see seinaleht ilmub igal juhul rohkem kui kord kuus. Mõneti oli väline külg pisut kirju.

«Matemaatik» nr. 8 oli ehk pisut vähem laiahaardeline, ent materjal oli antud huvitavas vormis. Algebraliste võtete kasutamine sobib osakonnale ja toredad joonistused ning nägus paigutus lisasid kaalu juurde. Nii jagavadki komisjoni otsuse kohaselt I—II kohta «Ökonomist» ja «Matemaatik».

III koha sai «Ajaloolane». Küllaltki tugeva sisuga (seotud pealegi ülikooli eluga) aprillikuunumbri muljet rikkus liiga tume alus.

KUJUNDUSEST

Parima üldmulje jättis «Matemaatik», ka «Ökonomist» polnud laita.

Kõige halvema alusega seinaleheks on «Kehakultuur» («Caninus» on väljaspool arvestust). Ebaõnnestunuks peeti ka «Ajaloolase» ja eriti «Lumeni» alust. Viimasele võib ette heita veel seda, et juba möödunud aastal kritiseeriti selle seinalehe kujundust.

Miks ei pöörduta nõu saamiseks kunstikabineti poole? Ka mõnel teisel toimetusel oleks soovitav sealt abi otsida.

SÜGISEKS

1965. a. alguses korraldatakse vabariiklik kõrgemate koolide seinalehtede ülevaatus. Olukord paneb mõtlema, sest normaalse seinalehe tasemel olid vaid neli (hädaga kuus) seinalehte.

Isegi elementaarseis asjus valitseb segadus: numeratsioon algab küll õppeaasta algusest, küll 1. jaanuarist, mõnel vist isegi 30. veebruarist. Osal puudub osakonna nimetus (vajalik vähemalt siis, kui nimi seda ei väljenda). Paljudel pole toimetust. Antakse välja kursuste kaupa, toimetuse liikmete nimesid kirja ei panda. Häbenetakse vist.

Tunda on, et kõik läks isevoolu.

A. PABUT

«TOOTMISNÕUPIDAMINE»

Loengule jääjad — vasakule, kinnominejad — paremale...
Seinalehest «Matemaatik»

Missugune on tudeng, ja missugune ta peaks olema

Prodekaan H. Siigur:

«On nagu noor inimene ikka. Mõtleb palju, teeb vallatust... on mõnevõrra koolilapse ja täiskasvanu vahepealne...

Peaks olema inimene põhimõttega: parem olla vanana noor kui noorena vana; ning meeles pidama, et õppimisaeg on antud ainult kord elus.»

Dots. R. Hagelberg:

«Laske ma mõtlen natuke, kes ta tõesti on...: praegu päris tavaline noor inimene, kuid...

...võiks olla mõnevõrra teistsugusem tavalisest noorest inimesest; teistsugune jäägu tudengi enda mõelda.»

Müüja sm. Ruus:

«Ei oska midagi ütelda...

...korda peaks rohkem armastama; pärast söömist paberid laualt ära koristama, mis korralikud inimesed neist muidu saavad.»

I kursuse üliõpilane R. Roht:

«Hommikul läheb kiiruga tööle... tuleb puruväsinuna keemiakombinaadist, vahepeal praeb saia-leiba, joob tassi kohvi ning siis läheb vahel loengule ja... vahel ei lähe ka...

Missugune peaks olema? Ei oska ette kujutada.»

II kursuse üliõpilane Maljas:

«...üliõpilane on üks õnnetu olevus, keda kõik õppejõud «piinavad»...

...peaks olema mõistusega mõtlev olend.»

Seinalehest «Ökonomist»

PRESSIKLUBI

Meil polnud mingeid eeskujusid ja ei tea, kellele komsomolikomiteps see idee kõigepealt pähe tuli, aga kui mõte juba kord välja öeldud, haarasid paljud temast kinni. Loome õige ülikoolis pressiklubi, sest siin ja seal teeb keegi midagi, seda ja teist oleks vaja kõigile jutustada. Ülikool on suur ja siin sünnib palju, teada aga saame ainult murdosa. Mõeldud, tehtud.

Klubi hõlmab ajakirjandusgrupi, raadio- ja televisioonigrupi, reklaamibüroo ja «Komsomoliprožektori».

Ajakirjandusgrupp hoolitseb selle eest, et kõigest huvitavast, mis ülikoolis sünnib, saaks teada nii meie ajaleht, «Noorte Hääl», «Edasi» kui ka «Noorus».

Ükskõik mis ametisse üliõpilane tulevikus ka hakkab, pole kellelegi ülearune oskus oma mõtteid kirjas väljendada. Grupis oligi sel aastal 40 inimest, kuid kahjuks enamikus filoloogid. Oleks tore, kui ka matemaatikud, füüsikud, arstid ja keemikud kasutaksid võimalust oma sulge teritada. Töö on korraldatud nii, et saadakse nii teoreetiline kui ka praktiline ettevalmistus. Meile on käinud rääkimas A. Luur, J. Tuulik, Ü. Vooglaid ja S. Uus «Edasist» olukirjeldusest, kirjanduslikust portreest, intervjuust jm. Nad jagasid oma kogemusi selle kohta, kuidas inimestele läheneda, kuidas fakte kirja panna ja paljust muust. Oleme analüüsinud oma kirjutisi, vahetanud mõtteid selle üle, kuidas kõige paremini lehte küljendada. Tuleval aastal tahame pöörata eriti suurt tähelepanu praktilistele harjutustele. See oli rohkem otsimiste ja katsetuste aasta, järgnevaks tööks aluse kujundamise aasta. Nüüd teame, mis meil vaja oleks, kus me viltu oleme löönud.

Tuleval aastal võtame uusi liikmeid piiramata arvul (koos värskete ettepanekute ja uute soovidega). Eriti teretulnud on üliõpilased teistest teaduskondadest väljastpoolt Ajaloo-Keeleteaduskonda.

Järgmisel aastal tahame ka ülikooli ajalehele suuremaks toeks olla, kui seda seni oleme suutnud.

Praegu on agaramalt sulge liigutanud Sirje Endre, Juhan Paju, Tiina Alla, Maie Kalamäe, Ene Õunas, Toom Õunapuu eesti filoloogia osakonnast, Jüri Keevallik ajaloo-osakonnast, Arvo Paasma Õigusteaduskonnast, Kadi Tammemägi inglise filoloogia osakonnast, Eve Udumäe Füüsika-Matemaatikateaduskonnast jt.

Kahe-aastase töö järel saavad klubi liikmed ajalehe kirjasaatja ühiskondliku eriala.

Raadio-televisioonigrupp teeb noortesaateid ja aitab sisustada televisiooniprogrammi. Neil on tihe side Tallinna Raadiomaja ja Tartu stuudioga.

Reklaamibüroo pole veel hoogu sisse saanud, «Komsomoliprožektor» on end aga ise tutvustanud mitmegi huvitava reidi kaudu.

Soovime, et tuleval aastal hulganisti uusi entusiaste juurde tuleks ja asjast oma noorusliku särtsu ja põlemisega osa võtaks.

V. LOHU

Valve Lüütsepp maailmameistriks

Käesolev aasta on meie vabariigi sportlastele alanud edukalt. Kiiruisutaja Ants Antson tuli Euroopa meistriks ja sai ka olümpiamängudel kuldmedali. Maipühadel saime hea sõnumi Peruust — Nõukogude Liidu korvpallinaiskond võitis maailmameistrivõistlused suurema ülekaaluga kui kunagi varem. 1959. a. saavutatud tiitlit kaitsti väärikalt.

Ülikooli perel on põhjust rõõmustamiseks, sest üheks kuldmedalisaajaks Limas oli meie Valve Lüütsepp. 1962. a. saavutatud Euroopa meistri nimetusele lisas ta nüüd veelgi kõrgema tiitli. Maailmameister! Parim maailma parimate hulgas!

7. mail oli Valve Lüütsepal sünnipäev. Parima kingituse — maailmameistri kuldmedali — tegi ta endale ise. Meil jääb üle õnnitleda Valve Lüütseppa nii sünnipäeva kui ka maailmameistriks tuleku puhul ning soovida niisama edukat esinemist septembris Budapestis peetavatel Euroopa meistrivõistlustel.

Valve Lüütsepa kõrval õnnitleme tema treenerit Edgar Naaritsat. Tema kasvandikest on maailmameistri nimetuseni jõudnud Maret-Maie Otsa-Višnjova ja Ene-Lille Kitsing-Jaanson 1959. a. ning nüüd Valve Lüütsepp. Jõudu edaspidiseks!

V. LENK

Õigusteaduskonna üliõpilastel on kriminalistikapraktikum dots. O. Püssa juhendamisel. Tuleb harjutada silma ja kätt.

Võitsid tulevased füüsikud ja matemaatikud

Möödunud nädala kolmel hilisõhtul toimusid pingelised võistlused siseujulas, kus selgitati ülikooli käesoleva aasta meistrid ja parim teaduskond sportlikus ujumises.

Üle 50 üliõpilase võistles selle eest, et tuua oma teaduskonnale võimalikult palju meistritiitleid. Võistlejate hulgas startisid ka Õigusteaduskonna õppejõud E. Salumaa ja arvutuskeskuse insener A. Oja, kelledest viimane võitis kaks meistritiitlit (100 m rinnuli- ja liblikujumises).

Võistkondlikus arvestuses olid parimad Füüsika-Matemaatikateaduskonna ujujad, võites ühtlasi 8 meistritiitlit (6 individuaaldistantsidel ja 2 teateujumistes). Võistkonnavõidu saavutamisel oli suuri teeneid selle esindajal-üliõpilasel Tiiu Pungal.

Peale Füüsika-Matemaatikateaduskonna tuleb märkida Kehakultuuriteaduskonna I kursuse võistkonda, kes saavutas teise koha (esindaja üliõpilane Inge Pruuli).

TRÜ 1964. a. meistrid

Naised:		
100 m vabalt Inge Pruuli	KKT I	1.19,9
100 m rinnuli Asta Tingas	F.-M.	1.37,9
100 m liblikat Agnes Adamson	KKT IV	1.45,3
100 m selili Tiiu Punga	F.-M.	1.34,3
4×100 m vabalt teateujumine — Kehakultuuriteaduskonna I k. (Suits, Peebo, Roots, Pruuli)		6.42,0
4×100 m kombineeritud teateujumine — Kehakultuuriteaduskonna I k. (Pruuli, Peebo, Suits, Roots)		7.18,7
Mehed:		
100 m vabalt Ilmar Raud	F.-M.	1.13,6
100 m rinnuli Arnold Oja	F.-M.	1.25,6
100 m liblikat Arnold Oja	F.-M.	1.28,3
100 m selili Ilmar Raud	F.-M.	1,23,5
4×100 m vabalt teateujumine — Füüsika-Matemaatikateaduskond (Raud, Sepp, A. Oja, V. Oja)		5.17,6
4×100 m kombineeritud teateujumine — Füüsika-Matemaatikateaduskond (Raud, Kuusk, A. Oja, V. Oja)		5.45,7

Võistkondlik arvestus

1. Füüsika-Matemaatikateaduskond 5343 punkti.
2. Kehakultuuriteaduskonna I kursus 3170 punkti.
3. Kehakultuuriteaduskonna IV kursus 2047 punkti.
4. Õigus-Majandusteaduskond 1847 punkti.
5. Ajaloo-Keeleteaduskond 1431 punkti.
6. Arstiteaduskond 1381 punkti.
7. Kehakultuuriteaduskonna II kursus 1092 punkti.

R. NÕVANDI

TRÜ KAUGÕPPETEADUSKONNAS

Käesoleval aastal võetakse üliõpilasi TRÜ kaugõppeosakonna I kursusele:

Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, romaani ja germaani keelte ja kirjanduse, ajaloo-, raamatukogunduse ja bibliograafiaosakonda;

Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatikaosakonda;

Bioloogia-Geograafiateaduskonna bioloogia- ning geograafiaosakonda;

Õigusteaduskonda;

Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonda;

Kehakultuuriteaduskonda.

TRÜ Kaugõppe Pedagoogilisse Instituuti võetakse III kursusele vastu eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse ja matemaatikaosakonda;

Ülikooli kaugõppeosakonda võetakse vastu neid tootmistöös silmapaistnud keskharidusega kodanikke (vanust arvestamata), kes on edukalt õiendanud sisseastumiseksamid ja esitanud positiivse iseloomustuse töökohast.

Kaugõppeosakonda vastuvõtmisel arvestatakse järgmist:

1. Kaugõppijaid võetakse vastu nende elukohajärgsesse lähimasse kõrgemasse õppeasutusesse.
2. Õigusteaduskonda võetakse ainult isikuid, kellel on vähemalt kaheaastane tööstaaž.
3. Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonda võetakse vastu ainult isikuid, kellel on vastav kesk-eriharidus ja kes on farmaatsiaalastes asutustes või selle lähedasel erialal töötanud vähemalt kaks aastat.
4. Teistesse osakondadesse võetakse kaugõppijaid vastu sõltumatult praktilise töö staažist.
5. Kõrgema haridusega isikuid võetakse vastu ilma sisseastumiseksamiteta (II ja vanematele kursustele) juhul, kui nende kõrgema hariduse erialal on lähedane valitud õppe-erialale ja kui need isikud esitavad töökoha administratsiooni taotluse teise eriala omandamise vajalikkuse kohta.
6. Kaugõppe Pedagoogilisse Instituuti võetakse vastu ilma sisseastumiseksamiteta õpetajaid, kes on lõpetanud õpetajate instituudi ja töötavad üldharidusliku kooli programmiga õppeasutustes. Neid võetakse vastu ainult sellesse osakonda, mis alal taotleja on lõpetanud õpetajate instituudi.

Avaldusi võetakse ülikooli kaugõppeosakonda astuda soovijailt vastu kuni 31. juulini, Pedagoogilisse Instituuti astujailt aga 31. maini. Ülikooli kaugõppeosakonda astujad peavad esitama samad dokumendid, mis statsionaarsesse osakonda astujadki (vt. ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 13, 7. mai 1964). Sisseastumiseksamid toimuvad ülikooli kaugõppeosakonda astujail 1.—20. augustini.

Eesõigustatud olukorras on isikud, kelle töö iseloom vastab valitud õppe-erialale ja kes on töötanud sellel töökohal vähemalt kaks aastat.

Mittestatsionaarsetel üliõpilastel on õppetöö kestus 6 aastat, kehakultuuri- ning farmaatsiaosakondades 5 aastat ja Kaugõppe Pedagoogilises Instituudis 3 aastat.

Informatsiooni vastuvõtutingimuste kohta võib saada Tartu Riikliku Ülikooli kaugõppeosakonnast (Tartu, V. Kingissepa t. 18, telef. 41-20/323) igal tööpäeval kl. 9—12 ja 13—15.30 ja Tallinna konsultatsioonipunktist Sakala t. 23, telef. 445—72 ning alates 20. juunist 1963. a. TRÜ vastuvõtukomisjonist Ülikooli tn. 18.

Ülikooli kaugõppeosakonda astujail tuleb sooritada sisseastumiseksamid **võrdsetel alustel statsionaarsesse osakonda astujatega** NSVL Kõrgema ja Kesk-eriharidus Ministeeriumi poolt kinnitatud ning keskkooli õppekavaga kooskõlastatud programmide järgi. (Programmid avaldatakse Eesti NSV MN Riikliku Kõrgema ja Kesk-eriharidus Komitee väljaandes «Teatmik 1964. a. kõrgematesse õppeasutustesse astujaile», mis ilmub müügile raamatukauplustesse.)

J. ADOJAAN,
TRÜ kaugõppeprorektor

ÜET-st ja ühest erialast

ÜET — Ühiskondlike Erialade Teaduskond — töötab meie ülikoolis juba pikemat aega. Eesmärgiks on, et üliõpilased oma erialatöö kõrval tegeleksid ka mingi muu neid huvitava alaga ja omandaksid sellel alal küllaldaselt teadmisi, mida siis tulevikus ka teistele edasi anda. Ringe on üle kahekümne, nii et valikuvõimalus on suur.

Paljud ÜET ringid, nagu spordiinstruktorite, lektor-propagandistide, pioneerijuhtide, automotoinstruktorite ja kodukultuuriinstruktorite ring on üliõpilaste seas omandanud suure populaarsuse.

Allpool teeme lähemalt juttu ühest ÜET ringist, lektor-propagandistide erialast.

Kuni möödunud õppeaastani läks ülikoolis lektor-propagandistide ettevalmistamine enamvähem isevoolu teed. ÜET rajamisega pandi aga tööle kindel alus — moodustati lektor-propagandistide õppering. Töö ringis toimub kahes osas: teoreetiline ettevalmistus ja praktilise loengu koostamine, retsenseerimine ja esinemine. Õppimiseks on ette nähtud kaks kursust.

Esimesel aastal on põhiliselt teoreetiline ettevalmistus. Üliõpilased saavad teada, kuidas loengut koostada, missugune peab olema lektori kõne- ja esinemiskultuur, kuidas vältida närveerimist loengut pidades, kuidas saavutada kontakti kuulajatega.

Vastavalt ringi liikmete huvidele on plaanis ka tsükkel eri tüüpi loengute metoodikast: kuidas pidada loenguid välispoliitikast, ateismist. Samas antakse näitlikke killukesi loenguist. Tehakse juttu ka raadios ja televisioonis esinemisest.

Maikuu plaanis on loeng-ekskursioon Tartu kohta.

Praegu õpib lektor-propagandistide grupis 32 üliõpilast. Edukamad neist — K. Jaanson, M. Uesson, T. Alatalu ja mitmed teised — on juba iseseisvate loengutega jõudu proovinud. Küllap jõuavad varsti niisama kaugele ka teised. Tähtsaim, et eriala huvitab.

H. SEIL

TARTU KIRJANDUSPÄEVAD

Homme kell 15 algab ülikooli peahoone 5. auditooriumis kirjandusteoreetiline konverents «Kirjandus ja kaasaeg», kus laupäeval esinevad A. Kaalep, Ü. Tonts ja E. Köst, pühapäeval kell 11 E. Nirk, J. Eilart ja V. Saage.

LEKTOR-PROPAGANDISTID!

Käesoleva õppeaasta viimane õppus toimub esmaspäeval, 11. mail algusega kell 18. Koguneda ülikooli peahoone ette. Õppuse käigus tutvutakse ekskursioonide organiseerimise metoodikaga ja korraldatakse ekskursioon Tartu vanalinnas ning Toomel.

Lektor-propagandistide osakonna II kursuse kuulajatele ja nendele üliõpilastele, kes on viimasel aastal aktiivselt osa võtnud loengulisest tööst, korraldatakse teisipäeval, 12. mail katsed lektor-propagandisti ühiskondliku eriala omistamiseks. Koguneda kella 18-ks Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaadi juurde.

KÜLLIKE VENDLA
ja JAAN KAPLINSKI!
Õnne!
Õnne!
Õnne!
Ülikooli noorte autorite pere

Kõike ilusat ja head!
ELVE PIISPAT
JA
EINI ALTRAJAT
õnnitleb raviosakonna
V kursus.

TRÜ klubis...

TRÜ klubis etendub täna, 8. mail kell 20 Riia Riikliku Ülikooli võõrkeelte osakonna draamaringi esituses Ameerika draamakirjaniku L. HANSBERRY näidend «ROSIN PÄIKESES».

Etendus toimub inglise keeles.

*

Laupäeval, 9. mail kell 19 etendub ülikooli klubis F. Lorca «Bernarda Alba maja».

*

Pühapäeval, 10. mail kell 20 toimub ülikooli klubis isetegevusolümpiaadi lõppkontsert.

... ja kohvikus

Pühapäeval, 10. mail kell 13 on TRÜ kohvikus lastele MUINASJUTUHOMMIK.

Muinasjutte vestavad eesti filoloogia I kursuse üliõpilased.

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu üliõpilased J. Škuubel, M. Talvik ja A. Sild.

Toimetaja J. Feldbach

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3772. MB-04213.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Raamatupalat

ÜLEHOMME KÕIK SPORDIPÄEVALE!

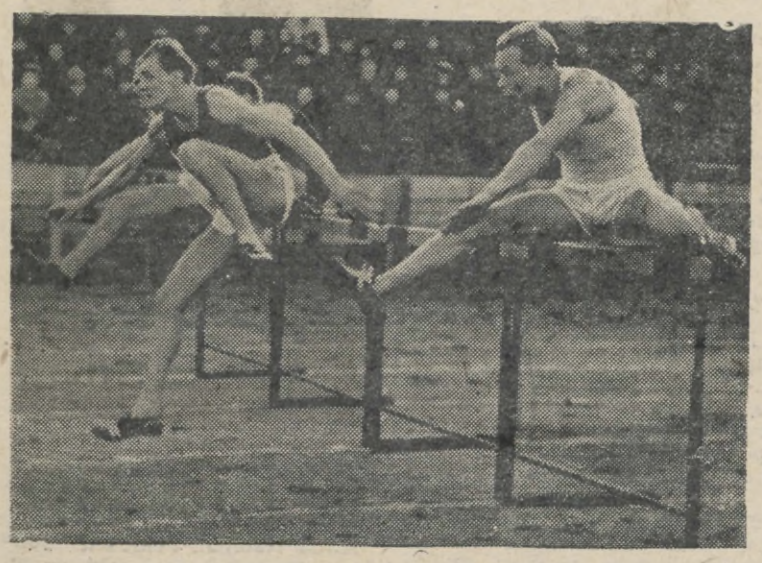

Rongkäik algab kell 11, spordipäev staadionil kell 12

Loe lk. 4!

Külalisloengud Tallinnast

Eelmisel nädalal kuulasid žurnalistika eriharu üliõpilased ja teised asjahuvilised Eesti Raadio reporteri I. Trikli sisukaid loenguid raadiožurnalistikast. Loengutesari jätkub R. Karemäe loengutega televisioonist. Peatselt ootame külla meie nimekaimat raadioreporterit Valdo Panti. Keda loengud huvitavad, neid palutakse jälgida Ajaloo-Keeleteaduskonna teadetevitriini peahoones.

I. KELL

Ungari draamakirjanikud Tartus

11. mail viibisid Tartus Ungari Rahvademokraatliku Vabariigi draamakirjanikud Lajos Mesterházi, Gábor Thurzó ja László Kamondy.

Mitu tundi veetsid külalised ülikoolis, kus nad vestlesid soome-ugri ja eesti keele kateedri õppejõudude dots. P. Palmeose, dots. H. Rätsepa ja teistega ning meie ülikoolis õppivate ungarlastega.

Peahoonega tutvumisel jõuti isegi pööningukorruse vana kartserini.

Käidi veel Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseumis ja Tartu Riiklikus Kunstimuuseumis prof. A. Starkopfi juubelinäitusel, mis meeldis külalistele väga.

Ja muidugi — istuti ühiselt ülikooli kohvikus juttu vestmas.

Metoodiline konverents TRÜ-s

8. kuni 10. maini toimus Tartus ja Käärikul Eesti NSV kõrgemate õppeasutuste ühiskonnateaduste õppejõudude konverents.

Algul kuulati näitlikke loenguid ja seminare, seejärel sõideti Käärikule. Möödaminnes põigati sisse ka Tõravere observatooriumi.

Käärikul kuulati mitmeid ettekandeid. TRÜ poliitilise ökonoomia kateedri õppejõud V. Türk rääkis probleemloengute metoodikast, NLKP ajaloo kateedri juhataja dots. J. Jakobson kõneles ühiskonnateaduste seminaride metoodikast. Ettekanded olid veel dialektilise ja ajaloolise materialismi kateedrist sm. R. Blumilt ja Taliinna Polütehnilise Instituudi NLKP ajaloo kateedri juhatajalt sm. Ü. Taigrolt.

Mõttevahetuse korras puudutati mitmesuguseid metoodilisi küsimusi.

Vaba aja sisustamiseks organiseeriti võrkpallivõistlus TRÜ ja teiste õppeasutuste koondise vahel, mille võitis ülikooli meeskond tagajärjega 3:1.

A. VIIGI

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 15. mail 1964

Nr. 15 (590) XVII aastakäik

Väldime möödunud aasta vigu

● Planeerimise kontroll ja aruandlus pidevaks ●

Hiljuti kinnitati Kõrgema ja Kesk-eriharidu se Komitee kolleegiumil lõplikult meie 1963. aasta teadusliku töö aruanne. Mida näitas siis meie töötulemuste kokkuvõte võrreldes 1962. aastaga? Eelkõige seda, et meie teadusliku töö olukord peaaegu kõikidel aladel on paranenud.

Paranes teaduslike probleemide koordineerimine, ja seda tänu kateedrite ja teaduskondade tõhusale tööle. Võib öelda, et enamik kateedreid omab nüüd sidet kas vabariigi vastavate uurimisasutustega või on loodud side üleliidulises mastaabis. Vaid 25% probleemidest, ja seda peamiselt Ajaloo-Keeleteaduskonnas, on jäänud ainult ülikooli seinte vahele. Tuleb aga märkida, et meil on võimalusi veelgi rohkemaks. Ka nende 25% hulgas on sisuliselt selliseid töid, mis mahuvad üleliiduliste probleemide alla. Sideme loomine teiste uurijate kollektiividega peaks saama meie esmaseks ülesandeks, ja kui selle tulemusena peaks tekkima vajadus probleemi nimetuse muutmiseks, siis teeme seda julgesti ja isegi aasta keskel.

Paranes ka plaaniliste ülesannete täitmine. Võlgnike arv meie suures, peaaegu 500-liikmelises kollektiivis (kateedrid koos probleemlaboratooriumidega) langes 12-le (1962. aastal — 22). See arv oleks hea tähtmise juures võinud olla veel väiksem. Märgime siinkohal, et Tallinna Polütehnilises Instituudis jäi täitmata ainult 3 tööd. Kahjuks aga ei suhtunud mõned kateedrid veel küllaldase vastutustundega teadusliku töö plaani kui dokumenti, kui seadusesse, ja tegid selles omavoliliselt muudatusi rektoraati informeerimata või jätsid muudatused tegemata, kuigi seda objektiivsetel põhjustel oleks pidanud tegema juba esimesel või teisel semestril. Suur süü langeb siin jälle Ajaloo-Keeleteaduskonnale ja Bioloogia-Geograafiateaduskonnale, kus võlgnikke oli kõige rohkem. Juhime veel kord kateedrite tähelepanu asjaolule, et teadusliku töö plaanides on võimalik muudatusi teha ainult kvartali algul.

Praeguseni on laekunud ainult üks plaani muutmise taotlus. On väga hea, et neid rohkem ei ole. See näitab, et meie oleme plaani hästi koostanud. Kahjuks aga on põhjust arvata, et meie olukord kaugeltki roosiline ei ole ja et me jätkame möödunud aasta minnalaskmise teed. On vajalik, et kõikides kateedrites kõige lähemal ajal läbi vaadataks, kuidas on teadusliku töö olukord, kuidas täidetakse käesoleva aasta plaani. Meil on teada terve rida õppejõudude haigestumise ja töölt eemale jäämise fakte, samuti uute töötajate ja aspirantide töölevõtmise juhtusid, kuid ettepanekuid plaani täiendamiseks, muutmiseks veel ei ole. On vajalik kontrollida, kas plaanides on tööd kõikidele õppejõududele. Ka seda, kas kõik aspirandid (ka kaugõppe-aspirandid) oma teadusliku tööga on plaanis. Neid kiputakse tihti unustama.

Kõige rõõmustavam saavutus on kahtlemata trükis ilmunud tööde arvu jõudmine peaaegu tuhande piirini. Kui me veel meelde tuletame, et kümme aastat tagasi see arv oli kõigest 15, siis on tõepoolest põhjust rõõmu tunda. On ju üldiselt teada, et tööde trükis avaldamine ei ole kerge. Meie võimalused on väga piiratud. Võime trükis avaldada ainult paremaid töid. Töö, mis trükis on ilmunud, on läbi käinud retsensentide ja redaktsioonikolleegiumide kriitika tulest ja on sellega saanud endale nii-öelda kvaliteeditunnistuse. Eriti kõrgelt tuleb hinnata neid töid, mis on läbi teinud üleliidulise (ka ülemaailmse) konkursi ning ilmunud üleliidulistes või välismaa väljaannetes. Tööde trükis avaldamise osas kujunes pilt teaduskonniti järgmiseks (murru nimetajas on toodud arvud 1962 aasta kohta):

	Monograafiad	Artiklid kohalikes väljaannetes	Artiklid tsentraal- ja välismaistes väljaannetes	Õpikud	Õppevahendid	Populaarteaduslikud tööd	Kokku
Üleülikoolilised	6	34	22	0	3	70	135
	0	26	5	0	5	61	97
Ajaloo-Keeleteaduskond	3	96	14	8	19	51	191
	5	83	15	19	16	51	179
Füüsika-Matemaatika-	1	72	22	2	12	45	154
teaduskond	0	51	16	4	19	45	135
Bioloogia-Geograafia-	2	68	10	0	0	32	112
teaduskond	1	49	3	1	8	58	120
Õigusteaduskond	3	2	2	1	3	24	35
	4	7	1	0	1	40	53
Majandusteaduskond	1	9	2	0	6	5	23
	1	5	1	0	12	5	24
Arstiteaduskond	1	175	42	3	4	25	250
	0	59	29	2	8	50	148
Kehakultuuriteaduskond	0	47	8	2	3	35	95
	0	33	11	0	10	27	80
Kokku	17	503	122	16	50	287	995
	11	313	80	16	79	337	836

Nagu tabelist nähtub, on tõus kõikjal. Eriti suur on tõus Arstiteaduskonnas. Kahjuks aga on kolm teaduskonda liikunud tagurpidi, nimelt Bioloogia-Geograafia-, Õigus- ja Majandusteaduskond. Peaaegu kõikjal on suurenenud üleliidulises trükis avaldatnd artiklite arv. Unarusse oleme aga peaaegu kõikjal jätnud populaarteaduslikud artiklid ja selle eest peksavad meid vitsad valusasti. Meie vaikimine on viinud selleni, et rahva hulgas õieti ei teatagi, mis ülikoolis tehakse. Liiga kaua hoiame oma küünalt vaka all. Et me ajakirjanduses liiga väbe propageerime oma teaduse saavutusi, ei tunta meid ka Rahvamajanduse Nõukogus, Plaanikomisjonis, Rahandusministeeriumis ja paljudes ametites ja komiteedes, kus töötajatel tuleb kas ülikooli toetada, eraldada talle summasid või planeerida teaduslikku koostööd. Ka meie õppejõu populaarteaduslikule artiklile ei tule vaadata mitte kui teise järgu asjale, vaid kui suurele pedagoogilisele saavutusele. Oleks päris normaalne, et populaarteaduslike artiklite arv oleks niisama suur kui muude teaduslike artiklite arv.

Trükitud tööde arv 1963. aastal oli rekordiliselt suur. See kohustab tõsisele tööle ka käesoleval aastal. Seepärast on juba esimese kvartali möödudes tarvis hinnata, kuhupoole sammume. Suur teaduslike tööde arv tekitas aasta lõpul raskusi ka aruande vormistamisel. Kateedrites viibis tööde arvestusperfokaartide täitmine, kohati täideti need puudulikult, mis omakorda takistas aruande vormistamist probleemiti. Lõpptulemuseks oli see, et kogu aruanne tervikuna hilines. Põhjusega heideti meile ette puudulikke ja halvasti vormistatud probleemarnandeid Ajaloo-Keele-, Füüsika-Matemaatika- ja Bioloogia-Geograafiateaduskonnas. Viivitamine perfokaartidega takistab ka bibliograafia väljaandmist. Aruandlus perfokaardiga on ennast igati õigustanud ja seda tuleb teha ka käesoleval aastal ja nüüd juba mitte enam oodata aasta lõppu, vaid täita ja esitada need jooksvalt iga valminud töö ja ettekande kohtä. Sellel viisil on mitu head külge. Esiteks kaob ära ülekoormus aasta lõpul. Telseks saavad kõik tööd kirja pandud (sest nähtud vaev on värskelt meeles) ja kolmandaks — andmed tulevad palju täpsemad ning korralikumad. Ja mis kõige tähtsam — on võimalik saada pidevalt ülevaadet tehtust.

TRÜ teadusala prorektor dots. J. TAMMEORG

VAHETATI KOGEMUSI

Bioloogia-Geograafiateaduskonna õppejõud kogunesid taimesüstemaatika- ja geobotaanikakateedri auditooriumisse, et arutada mõningaid metoodilisi küsimusi. Mõtteid vahetati peamiselt järgmiste küsimuste üle: loengute asendamine seminaridega, teaduse arengu käsitlus loengutes ja projektsioonivahendite kasutamisest õppetöös.

Zooloogiakateedri vanemõpetaja S. Aul peatus oma ettekandes seminarivormi eelistel võrreldes loengutega. Regulaarselt toimuvad seminarid stimuleerivad üliõpilasi iseseisvale tööle ning sunnivad pidevalt materjali omandama. Seetõttu on ka eksamitulemused paranenud. Loengute asendamine seminaridega eeldab küllaldasel hulgal programmile vastavate õpikute olemasolu. Teiseks probleemiks on õppejõu koormus. Seminarirühma optimaalseks suuruseks on 12—15 üliõpilast. Suuremate kursuste puhul kahe- kuni neljakordistub õppejõu koormus. Loengute asendamist seminaridega on praktiseeritud ka geoloogiakateedris, kusjuures, nagu märkis dots. A. Oraspõld, osa loengutunde on jäetud üliõpilastele seminaride ettevalmistamiseks. Sel viisil ei suurene õppejõu koormus üle ettenähtud määra.

Kui õppekirjanduse olukord lubaks meil enamiku loenguist asendada seminaridega, kust võtaksid üliõpilased aja, et seminariks korralikult ette valmistuda. Selle küsimuse vastus kujunes järgmiseks: ei ole otstarbekas k õ i k i loenguid asendada seminaridega, eriti ainetes, kus väga kiiresti koguneb üha uusi fakte ja püstitatakse uusi probleeme. Küll aga tuleks seminarivormi senisest rohkem rakendada.

«Teaduse kiire areng seab meie ette probleemi, kus ja missugusel määral jõuame edasi anda teaduse saavutusi. Kõige operatiivsemaks õppetöövormiks on ikkagi loengud,» märkis dotsent V. Masing oma ettekandes «Teaduse arengu käsitlus loengutes.» Ettekandja peatus pikemalt küsimusel, millal ja kuidas anda üliõpilastele ülevaade vastava teadusharu kujunemisest ja selle arengust. Ettekandest koorusid välja järgmised mõtted: kuiv ajalooliste andmete (teadlaste nimede ja daatumite) loetelu ei õigusta end; parem vähem teadlaste nimesid, kuid igaüks neist olgu individualiseeritud, reljeefselt tuleb esile tuua murrangud teaduses; otstarbekas on esitada skeem vastava teadusharu diferentseerumisest.

Loengute näitlikustamisel peatusid dots. kt. E. Kukk ja dots. L. Vassiljev. Sellest, kuidas kasutada loengute näitlikustamisel diaprojektorit ja optilist tahvlit, rääkis E. Kukk. Must-valgete ja värviliste diapositiivide valmistamisest ja nende kasutamisest õppetöös rääkis ning demonstreeris endakonstrueeritud diapositiivide valmistamise vahendit ja endavalmistatud ekraani L. Vassiljev. Mitmed sõnavõtjad tundsid puudust mikroprojektoreist, mis on eriti vajalikud mikroobjektide demonstreerimisel. Dots. A. Rõõmusoks puudutas õppe-metoodiliste filmide valmistamist. Praegu on käsil taolise filmi monteerimine geoloogia I k. õppepraktikast. Õppefilmide valmistamise kogemusi on ka zooloogidel. Järgmisel koosolekul kavatsetakse neid filme demonstreerida.

A. KALDA

KEEMIKUD JA ÜTÜ

Keemiaosakonna kolme teaduslikku ringi (üldise keemia, analüütilise keemia ja orgaanilise keemia ringi), mis töötavad vastavate kateedrite juures, on koondunud ligi 80% osakonna üliõpilastest. Üliõpilased, kes juba I või II kursusel on leidnud sobiva teema ja töötavad pidevalt samas ringis, on saavutanud häid tulemusi. Nimetada võiks näitena IV kursuse üliõpilast Mart Haga, kes juba I kursusest alates töötab aktiivselt üldise keemia ringis. Oma töötulemused esitas ta Baltimaade ja Valgevene kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste teaduslikul konverentsil. V kursuse üliõpilane Reet Püss, kes alates II kursusest töötab orgaanilise keemia ringis, esitas oma töö auhinnatööna. Häid tulemusi on saavutanud ka V kursuse üliõpilane Tiiu Saar, kes alustas tööd analüütilise keemia ringis II kursusel. Üliõpilased, kes vastavalt õpitavale distsipliinile (I k. — üldine keemia, II k. — analüütiline keemia, III k. — orgaaniline keemia jne.) rändavad ühest ringist teise, jõuavad ainult tutvuda teemat käsitleva kirjandusega ja alustada eksperimentaalset tööd, mis jääb tavaliselt lõpetamata. Alles IV kursusel, kus toimub jagunemine erialade järgi, asutakse tõsisemalt tööle. Et selliste «rändlindude» arv oli küllalt suur, arutas keemiaosakonna parteigrupp seda küsimust. Peeti vajalikuks, et üliõpilased alustaksid töid neid huvitaval erialal hiljemalt II kursuse 1. semestril. Et kergendada üliõpilastel eriala valikut, tutvustasid kateedrite esindajad II kursuse üliõpilasi põhjalikult kateedrite õppe- ja teadusliku tööga. Kõik II kursuse üliõpilased valisid neid huvitava teema ja alustasid tööd. See peaks aitama muuta ÜTÜ tööd keemiaosakonnas sisukamaks.

ÜTÜ-l on sidemed ka Tartu keskkoolidega.

Farmaatsiaauditoorium oli teisipäeva õhtul tulvil noori keemiahuvilisi. Jälgiti «Huvitavaid katseid keemiast», mida demonstreerisid üldise keemia ringi liikmed (keemiaosakonna I kursuse üliõpilased) ja mõned Tartu V keskkooli keemiaklassi õpilased. Selliseid üritusi on plaanis ka edaspidi. Ette on valmistatud katsete seeria teemal «Usu «imed» teaduse valgusel».

M. ALLSALU

Soome-reisist

TRÜ Teadusliku Raamatukogu töötajad kuulasid teisipäeval dots. H. Trassi, kes viibis kuu aega Soomes teaduslikul komandeeringul. H. Trass vestiski oma Soome-reisist, rääkis teaduslikust tööst, üliõpilaste elu-olust ja paljust muust.

Ajalooringis räägiti keemiast

Teisipäeval kogunesid ajalooringi liikmed järjekordsele koosolekule. Seekord tehti juttu keemiast. Ülikooli keemikute ees seisvatest ülesannetest rääkis M. Luuk keemiaosakonna II kursuselt. Keemiaosakonna üliõpilased kõnelesid ka NSV Liidu, eriti aga Eesti NSV keemiatööstuse probleemidest ja tulevikuperspektiividest.

Loeng-ekskursioonid

Ühingu «Teadus» ülikooli liikmesgrupi bioloogiasektsioon korraldab loeng-ekskursioonide tsükli. Möödunud pühapäeval oli juttu õunapuude kasvuregulaatorite uurimisest.

17. mail kell 11 räägitakse zooloogiakateedris (Vanemuise tn. 46) zooloogiakateedri kaasaegsetest uurimissuundadest ja töötulemustest. Korraldatakse ka ekskursioon zooloogiamuuseumi.

24. mail kell 10 kogunetakse taimesüstemaatika- ja geobotaanikakateedri ruumidesse (I. Mitšurini tn. 40). Kavas on ettekanne «Vetikad — uued kultuurtaimed» (üliõpilane J. Toom), tutvumine kollektsioneerimisega ning TRÜ taimesüstemaatika- ja geobotaanikakateedri botaaniliste kogudega (dots. H. Trass) ja ekskursioon botaanikaaeda ning kasvuhoonetesse teemal «Tunniga tundrast troopikani» (juhatab V. Masing).

Kaitsti väitekirju

Bioloogia-Geograafiateaduskonna nõukogu avalikul koosolekul kaitses oma trükis avaldatud töid leningradlane Põhja-Lääne Põllumajanduse Instituudi vanem teaduslik töötaja Polikarp Medvedjev. Tal on ilmunud üle 160 artikli, millest 11 esitati kaitsmisele üldteema «Uute kiud-, toidu- ja söödataimede bioloogia ja introduktsiooni küsimused» all. Nõukogu otsustas taotleda P. Medvedjevile bioloogiadoktori kraadi.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna nõukogus kaitses väitekirja orgaanilise keemia kateedri vanemõpetaja Tullio Ilomets, kelle töö teemaks on «Atsetüleenrea α-oksiidide reageerimine mõningate primaarsete ja sekundaarsete amiinidega». Dissertandile otsustati anda keemiakandidaadi kraad.

Füüsikale ja keemiale üldainena pööratakse järjest suuremat tähelepanu. Käesoleval semestril uuris komisjon füüsika õpetamist TRÜ-s ja EPA-s. Selgus, et õppejõududel tuleks veel rohkem mõelda sellele, mida ja kuidas lugeda tulevastele arstidele, farmatseutidele, bioloogidele, põllumajanduse spetsialistidele. Igale neist on tarvis füüsikat just sellisest aspektist, mis tooks maksimaalset kasu tema erialale.

Ülikooli nõukogu viimasel koosolekul oli juttu keemiast kui üldainest. Ettekandega esines sm. Vello Past. Ka seekord tehti mitugi head ettepanekut olukorra parandamiseks.

Fotol näeme farmaatsiaosakonna I kursuse üliõpilasi üldfüüsika praktikumis.

Sellest, mida pole

Juttu I kursuse üliõpilaste ümber

SEE ASI paneb päris pead raputama: tulevad inimesed ülikooli ja mitmel neist pole ühtegi huviala, millega oma vaba aega võiks sisustada. Ei köida raamatud, teater, sport, ÜTÜ ega ÜET ringid, pole ühtki ühiskondlikku kohustust. Lihtsalt tullakse, minnakse. Vegeteeritakse.

HUVITAV on võrrelda I kursus tööstaažiga ja staažita üliõpilase «ülestunnistusi»[1] selle kohta, mida ta vabal ajal teeb. Staažita üliõpilane käib tööl, valmistub loenguteks, õhtul läheb loengule. Ja on selge, miks ta ütleb: «Õhtuks oled ikka päris väsinud.» Kuid ega sellepärast staažiga üliõpilastele õppimises alla anta. Eksamid seda vähemalt ei näita.

MIDA TEEVAD oma ajaga aga need, kes tööl ei käi? On ju neil selles suhtes igati kergem!

Näiteks Majandusteaduskonna kaubatundmise eriharu I kursuse kuus staažiga üliõpilast? Loenguid on neil nädalas 16 tundi, õppimiseks kulub keskmiselt 15, elu-olustikulised tingimused võtavad 10—15 tundi; ühiskondliku töö, ÜET ja ÜTÜ asemel on aga kriips, spordiga tegelevad ainult 2 üliõpilast. Lõpuks hämmastav arv: kino, teatri ja ilukirjanduse peale jääb nädalas 6—8 tundi. Võite kõik need tunnid kokku liita ja küsida — aga ülejäänud aeg?

VÕI VÕTAME konkreetselt üliõpilase Helve Oti andmed. Loengute ja nende ettevalmistamise peale kulub kokku umbes 30 tundi, elu-olustikulisteks töödeks 15, kinoks, teatriks, ilukirjanduse lugemiseks 4 (!) tundi. Saame kokku peaaegu 50 tundi. Aga nädalas on neid 168. 100 tundi nädalas inimene ju ei maga! Seepärast huvitab väga, mida teeb H. Ott, mida teevad teised I kursuste staažiga üliõpilased (keda miski ei näi huvitavat) oma vaba ajaga? Mis võtab nende aja ära?

Imelik, hämmastav ja kurb — kui vähe tegeldakse eneseharimisega. Ning just sel ajal, millal selleks on ronkem aega kui vanematel kursustel. Tahaks küsida ka teatri kohta: kas teda alahinnatakse või leidub mõni põnevam tegevus?

SELLINE STATISTIKA ei käi muidugi kõigi tööstaažiga üliõpilaste kohta. Parem on lugu näiteks eesti keele ja kirjanduse osakonnas, kus mitmed on endile huvialad leidnud. Nagu Leini Mägi: sõnakunstiring, pressiklubi, peotantsukool, RSK; Linda Ungersson: ÜET, tantsukool, pressiklubi; Maie Alt on ajakirjanduse levitaja, tegeleb muusikaga jne.

ÜTÜ-s I kursuse üliõpilasi tavaliselt ei näe. Erandiks on selle poolest vahest ajaloo-osakonna I kursus, kus mõned on ajalooringis (H. Murumägi, E. Oks, L. Atspool jt.). Ringi juhendaja S. Vahtre ütleb, et esimesel aastal neilt suuri töid ei nõuta — las vaatavad, tutvuvad ringi tööga. See oleks nagu päris õige meetod. Esimesest päevast peale pole vaja mingit konkreetset tööteemat kätte anda. Kui nad pikapeale mõnest probleemist juba tõsisemalt huvituvad, siis võiksid nad teha n.-ö. mustemat tööd: tutvuda muuseumimaterjalidega, neid läbi töötada. Nii saaks alguse kätte ja kasu oleks nii enesele kui ka vanemate kursuste üliõpilastele.

ÜLDSE VÕIKSID ÜTÜ juhtkond ja vanemate kursuste üliõpilased I kursuse omi rohkem kaasa tõmmata, tuleks mõelda, kuidas järgmisel õppeaastal ÜTÜ tööd huvitavamaks ja kättesaadavamaks muuta.

MÕTLEMA PEAKSID ka need I kursuse üliõpilased, kes selle õppeaasta «ei-midagi» tähe all mööda saatsid: «Mida ma sellest kasu sain? Mida ma teistele kasu tõin?»

Kahju peaks olema nendest tundidest, mida kusagil näha pole.

[1] jutt on päevarežiimi kohta korraldatud ankeedi vastustest.

E. ÕUNAS

Külalislektoreid

Laupäeval pidas ülikooli Teaduslikus Raamatukogus ettekande Patrice Lumumba nimelise Rahvaste Sõpruse Ülikooli tsiviil- ja tööstusehituse kateedri juhataja dots. F. Paštšenko, kes on tunnustatud asjatundja raamatukogude ehitamise alal.

Teisipäeval toimus Moskva Riikliku Ülikooli kolhoosiõiguse kateedri juhataja N. B. Kazantsevi loeng teemal «Agraarreformid Aasia ja Aafrika rahvusriikides».

60 ja 20

Alina Rauman-Feldbach sündis 1904. aastal. See fakt paneb mõtlema selle üle, et meie sajandil toimuvad kõik asjad väga kiiresti. Vaadates oma ergast vene keele õpetajat ei tahaks nagu uskuda, et üksnes tema eluajal toimus kaks revolutsiooni, kodusõda ja kaks maailmasõda.

Aga see on nii ja naljakas oleks selle üle pikemalt filosofeerima hakata. Igatahes on Alina Feldbach selle aja vääriliselt elanud. Leningradi oblasti talupoja tütar astus kohe pärast 1917. aastat pedagoogilisse tehnikumi ja mõne aasta pärast sai temast õpetaja. Ta on näinud nii palju vaesust — ärge unustage, Kodusõda sai just mööda. Tal on meeles koolimajad Pihkvas, Tarassinos, Tikapesas, Jegorjevskis... See oli eesliin...

1944. aastast on Alina Feldbach TRÜ vene keele õpetaja. Sinnamaani ulatuvad ka meie mälestused.

Alina Feldbachi tunnid pole kunagi igavad, pole sellised, kus võetakse ette raamat ja tõlgitakse leht lehe järel, tund tunni järel. Tema tundides räägitakse kõigest: arutletakse filme, aususe küsimust, möödunud ekskursiooni ja noorte autorite kassetti...

Võiks üles lugeda terve rea epiteete: tagasihoidlik, inimlik, õiglane. Kuipalju need ütlevad? Tuleb kuulata seda, kuidas ta räägib oma väikestest õpilastest kahekümnendatest ja kolmekümnendatest aastatest.

1948. aastast on Alina Feldbach NLKP liige.

Nüüd, kus ta pühitseb oma 60. sünnipäeva, tahaks loota, et juubilar õpetab ülikoolis veel kakskümmend aastat.

M. UNT

Kitsaskohtadest

Hiljuti tehti vabariiklikes spordiorganisatsioonides kokkuvõtteid 1963. aastal kehakultuuri ja spordi arendamisel tehtud tööst. Määrati ka kollektiividevaheline paremusjärjestus. Kõrgemate koolide spordiklubide vahelises arvestuses tuli kindlalt esikohale Tallinna Pedagoogilise Instituudi Spordiklubi. TRÜ Spordiklubil tuli napilt alla vanduda ka lähimale naabrile, EPA Spordiklubile.

Kuigi võistluse juhend ei kannata kriitikat ning kogu arvestussüsteem on kahtlase väärtusega, (sellisel arvamisel olid Tallinnas toimunud nõupidamisel kõigi kõrgemate koolide esindajad), juhib tagasihoidlik kolmas koht tahtmatult mõtted kitsaskohtadele meie töös.

Aastakokkuvõtteid tehes jagati mitmesugused näitarvud kollektiivi liikmete arvuga. TRÜ kollektiivi liikmete arvuks 1963. aastal loeti 4312, nendest üliõpilasi 3100. Kui üliõpilastele korraldati meil möödunud aastal arvukalt mitmesuguseid üritusi, valmistati ette järgusportlasi, VTK-märklasi, ühiskondlikke instruktoreid ja spordikohtunikke, siis seda ei saa öelda õppejõudude ja teenistujate kohta. On tekkinud olukord, kus õppejõudude ja teenistujate kehakultuurikollektiivi tööst sõltub Spordiklubi esinemine vabariiklikus konkurentsis. Möödunud aastal kuulus õppejõudude ja teenistujate kehakultuurikollektiivi 258 liiget, käesoleval aastal on liikmemaksu tasunud vaid 103 seltsimeest. Edukalt töötavad võimlemisrühmad Eva Peebo ja Uno Sahva juhendamisel, väikesed grupid tegelevad suusatamise, lauatennise ja võrkpalliga. Enamik õppejõududest ja teenistujatest jääb siiski süstemaatilisest kehakultuuriga tegelemisest eemale.

Õppejõudude ja teenistujate kehakultuurikollektiiv (esimees L. Stamberg) on siiani veel vähe suutnud teha rahva kaasatõmbamiseks. Pole organiseeritud teaduskonnasiseseid ja teaduskondadevahelisi võistlusi. Allakirjutanu arvates võiksid edukalt toimuda võistlused näiteks võrkpallis, lauatennises, tennises, laskmises, males ja kabes. Edukalt võiks töötada ka õppejõudude ja teenistujate turismi- ja matkasektsioon — asjahuvilistest siin puudu ei tuleks. Õppejõudude ja teenistujate kehakultuuritööd oleks vaja sisuliselt arutada kas Spordiklubi juhatuse või ametiühingukomitee koosolekul — vanal viisil edasi minna enam ei tohi.

Spordiklubi töö edukus sõltub suurel määral klubi ühiskondliku aktiivi, s. o. kehakultuurikollektiivide nõukogude ja erialasektsioonide juhatuste tööst. Kuigi möödunud aastal töö tänu ELKNÜ TRÜ Komitee kehakultuurisektori juhatajale T. Sakile mõnevõrra paranes, ei saa saavutatuga kaugeltki rahule jääda. Positiivselt üllatas möödunud aastal Ajaloo-Keeleteaduskonna kehakultuurikollektiiv (esimees A. Lindeberg), kes on praegu meie kollektiividest organisatsioonilise töö osas kindlalt parim. Halvasti töötavad kehakultuurikollektiivid meie suuremates teaduskondades — Arstiteaduskonnas (esimees J. Õpik) ja Füüsika-Matemaatikateaduskonnas (esimees K. Jurkatamm). Halva töö kõige ilmsemaks tõendiks nendes teaduskondades on vilets osavõtt massiüritustest. Traditsiooniliselt puudub kehakultuurikollektiiv või vähemalt selle töö meie Kehakultuuriteaduskonnas. Kurb tõsiasi, mis eriti paneb mõtlema seetõttu, et Kehakultuuriteaduskonna lõpetajad peavad oma kutsetööl esmajoones kindlustama kehakultuuritööle organisatsioonilised alused, s. o. looma elujõulise kehakultuurikollektiivi. Praegused Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased korralikku kehakultuurikollektiivi tööd näinud ei ole ja vaevalt ka pärast lõpetamist selle organiseerimisega toime tulevad.

Teaduskondade dekanaadid ja ühiskondlikud organisatsioonid ei ole huvitunud ke-

LY SEPPEL

Sõnajalaõie-jutt

«Tädi, kas sõnajalaõit tõesti ei ole?»
—«Väikemees, seda ei või ma ütelda.»

Vaikuse häälest
ja metsa vaikimisest,
kivide jahedailt varjudelt,
tähise öö saladustest,
lillede tõsiseist karikaist
ning ikka ja jälle
elavaist punaseist karikaist
pead teda otsima.

Ja otsima raamatute kõnekuse tagant
ja sellest, mida targad raamatutrükkijad
kunagi veel pole tähtedeks ladunud,
ikka pudeneb see raamatulehtedele laiali
ainult vigurlike tähtedena.

Ja otsima teadmise juurest,
et keegi ei saa seda teise jaoks leida,
üldse mitte keegi.

Oo igavest sõnajalaõie-juttu,
oo igavest imetlemisvõimet,
kui imet on rohkem, kui näib,
kui imed on enam, kui näib,
kui kõik on ainult nii, nagu näib,
kui kõik pole hoopiski nii, nagu näib.

TARTU kirjanduspäevad

Nädalavahetusel toimunud kirjandusteoreetilisele konverentsile «Kirjandus ja kaasaeg» kogunes arvukalt kirjandussõpru. Esimesel päeval kuulati kolme luulealast ettekannet: Ain Kaalep rääkis luuletajaisiksusest ja kaasajast, Ülo Tonts jagas tähelepanekuid meie luulekriitikast, Endla Kösti teemaks oli «Lüürika ja kool».

Konverents jätkus pühapäeval. Esimesena tutvustas Endel Nirk eesti kirjanduse ajaloo koostamise probleeme, loodusest tänapäeva eesti ilukirjanduses tegi ettekande Jaan Eilart ja Tartu VIII Keskkooli kirjandusõpetaja, almanahhi «Tipa-Tapa . . .» toimetaja Vello Saage rääkis kirjandusliku omaloomingu suunamisest koolis.

Kui pikk on eksamisessioon?

Enamikul teaduskondadest algab ametlik eksamisessioon 1. juunist, kuid tegelikult on mitmel kursusel saanud tavaks sessiooni pikendada. On esinenud sessiooni venitamist · mõlemast otsast — nii lõpust üliõpilaste puhkuse arvel kui ka algusest, jooksvaks õppetööks ettenähtud aja arvel. Tagajärg: mitmed üliõpilased võtavad viimase kuu vältel halvasti osa loengutest ega valmistu seminarideks. Ja kas saabki valmistuda eksamiga ühel päeval (või ühel nädalal) toimuvaks seminariks. Niiviisi jääb eriti nõrgaks programmimaterjalide lõpuosa — tavaliselt raskema osa — läbitöötamine, sessioon jälle muutub raskemaks. Ühe sõnaga — Triška kuue lappimine. Kuid siiski taotlevad üliõpilased viimaste õppenädalate jooksva töö nurjaajamist, õppejõud (ainult oma aine eksami jaoks!) toetavad ja aktsepteerivad seda.

Arvan, et kauem nii ei tohi. Aga mida arvavad asjaosalised? Kus on väljapääs olukorrast?

U. POLISINSKI,
politökonoomia kateedri õppejõud

Žürii langetas otsuse

Üliõpilaste teaduslike tööde konkursile esitati kokku 67 tööd (mullu 42). Allpool avaldame konkursi tulemused:

FÜÜSIKA-MATEMAATIKA-TEADUSKOND

I auhinna said

1. Heino Türnpu töö eest «Abstraktsed koonduvus- ja summeeruvustegurid *a*-järku Riesz'i menetluse jaoks»;
2. Mati Abel töö eest «Summeeruvusteguritest Cesaro menetluse puhul»;
3. Elmar-Oskar Sakkov töö eest «Ristkülikukujulise plaadi pärastkriitilise staadiumi analüüs silindrilisel läbipaindel»;
4. Ivi Vainikko töö eest «Nõtkete ühnmarguste plaatide paine temperatuuripingete ja materjali mittehomogeensuse arvestamisega elastilis-plastiliste deformatsioonide piirkonnas»;
5. Jaak Uprus töö eest «О подходящей форме напряжения на электродах кюветы в приборе для определения заряда и радиуса частиц аэрозолей»;
6. Tiiu Parts töö eest «Põlula kalamajandi tiikide hüdrokeemilisest režiimist».

II auhinna said

1. Ants Haljaste töö eest «Staatiliste laengute neutralisaatoreid trükikäitistele» ja
2. Reet Püss töö eest «Mõningate orgaaniliste ühendite segunemissoojused H_2O — H_2SO_4 süsteemiga».

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIA-TEADUSKOND

I auhinna sai

1. Tiiu Liblik töö eest «Piusa oru geomorfoloogiast».

ÕIGUSTEADUSKOND

I auhinna said

1. Enn Markvart töö eest «Teoreetilisi küsimusi ühiskondlike aluste edasisest laiendamisest nõukogude riiklikus juhtimises»;
2. Enn Pihla töö eest «Elamuehituse kooperatiivide õiguslik korraldus Eesti NSV-s» ja
3. Sirje Grossberg töö eest «Naiste tööalaste õiguste kaitse NSV Liidus».

II auhinna said

1. Arvo Paasma töö eest «Kohalike eelarvete tähtsus rahvamajanduse ja sotsiaal-kultuuriliste ürituste finantseerimisel» ja
2. Enn Koolmeister töö eest «Rahvusvaheline õigus ja küsimus riigipiiridest».

(Järgneb.)

MAAILMAMEISTER VALVE LÜÜTSEPP

Valve Lüütsepp sündis 7. mail 1937. a. Tartus. Ta lõpetas Tartu II Keskkooli ja 1961. aastal TRÜ Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonna.

Korvpalliga hakkas ta tegelema 1952. a. TRÜ Laste Spordikoolis Edgar Naaritsa rühmas. 1955. a. saavutas Valve Lüütsepp TRÜ Spordikooli naiskonna koosseisus ametiühingute üleliidulise noortemeistri nimetuse, samal aastal tuli Nõukogude Liidu noorte meistrivõistlustel TRÜ Spordikooli naiskonnas teisele kohale.

Eesti NSV koondvõistkonda arvati ta 1957. a., NSV Liidu juunioride koondisse 1961. a., NSV Liidu koondvõistkonda 1962. aastal.

Nõukogude Liidu meistrivõistlustel on V. Lüütsepp TRÜ naiskonna koosseisus tulnud teisele kohale neljal korral: 1957., 1958., 1959. ja 1960. aastal.

1961. a. võttis ta TRÜ naiskonnaga osa Euroopa karikavõistlustest, 1962. aastal saavutas Euroopa meistri tiitli.

Valve Lüütsepp on võistelnud Ameerika Ühendriikides, Prantsusmaal, Tšehhoslovakkias, Ungaris, Saksa Demokraatlikus Vabariigis ja nüüd Peruus. Tervitame värsket maailmameistrit ja tema treenerit Edgar Naaritsat!

TRÜ Spordiklubi

Hüvasti, auditooriumid ja tuubikumid!

Kevad on lõplikult sisse murdnud. Bioloogia-Geograafiateaduskonna geograafia- ja geoloogiaosakonna üliõpilastele tõi see aga kaasa eksamisessiooni. Kohe pärast seda aga — hüvasti, auditooriumid ja tuubikumid! Ees ootab meie suur maa!

Geoloogide ettevalmistamisel on suvisel praktikal väga suur kaal. Juba pärast esimest ja teist aastat kestab suvine praktika kaheksa nädalat, alates kolmandast aastast tõuseb see juba 20 nädalale, Tartusse jõutakse tagasi 19. oktoobril.

Kõige noorematele on mõeldud topograafia ja geodeesia praktikum koos geograafidega juunis, juulis aga käiakse koos oma kateedri õppejõududega läbi kogu vabariigi manner, et saada tuttavaks geoloogilise Eestiga.

Teise kursuse tudengeid ootab esialgu ees praktika vabariigi põlevkivibasseinis, siis aga — Krimmi. Kõige põnevam on praegusel kolmandal kursusel. Nende tee viib õige kaugele — Pamiiri, kus nad lähtuvad Kesk-Aasia Tadžiki Geoloogiavalitsuse ekspeditsioonirühmadega. Seal, kõrgmäestikes, rasketes tingimustes, kus salgake inimesi on neli kuud üksi karmi loodusega, tutvub tulevane geoloog lähemalt oma elukutsega.

Pamiiris käidi juba 1950. aastate keskel ja siiani on meie ülikooli rahvaga rahule jäädud. Möödunud aastal tulid kõik üliõpilased tagasi väga heade menetluspraktika hinnetega.

Kaks viimast praktikumi on Eesti NSV-s Ministrite Nõukogu juures olevas Geoloogia ja Maapõuevarade Kaitsevalitsuses. Siin on oodata huvitavaid ekspeditsioone.

Ka geograafidel seisab ees põnev suvi . . . Läheks pikale, kui hakata loendama kõiki kohti vabariigis, kuhu viib meie tulevasi geograafe tänavune suvi, alates Harju rajoonist Otepääni, Alutagusest Pärnu linnani. Hüdroloogide ja okeanograafide tee viib veelgi kaugemale — Baikalile, Mustale merele, Atlandile.

Geograafiaosakonna üliõpilaste seas on populaarseteks saanud «fakultatiivsed» ekskursioonid meie vabariiki ja kaugemalegi. Esimene kursus sõidab tänavu põhjarannikule, teine Saaremaale, kolmas Koola poolsaarele ja Karjalasse, neljas Kaukaasiasse.

Bioloogiaosakonna üliõpilastel algab eksamisessioon «normaalsel» ajal — maikuu lõpul. Ka neid ootab huvitav suvi.

Kaks tulevast geneetikut sõidavad Petrozavodskisse, III kursuse botaanikud saadavad oma praktika mööda Tjan-Šani kõrgmäestikus, IV kursuse zoolooge ootab Koola poolsaar, osa III kursuse zoolooge külastab Okaa looduskaitseala, osa biolooge sõidab Moldaaviasse, Riiga, Leningradi, Moskvasse. Ja ka Eesti pakub botaanikutele palju huvitavat — Aakre metskond, Puhtu, Alutaguse.

Rohkesti huvitavat on ees. Aga teisiti ei saa see ollagi — õpitakse ju loodusteadust!

I.-P. PADERNIK

kehakultuuritöös

hakultuurikollektiivi tööst (v. a. Ajaloo-Keeleteaduskonnas), ometi on kehakultuur ja sport võimsad vahendid üliõpilaste tervise tugevdamisel ja töövõime tõstmisel. Kui mõned aastad tagasi Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekaan A. Mitt aitas isiklikult palju kaasa kehakultuuritöö organiseerimisel teaduskonnas, siis viimasel ajal on ta kehakultuuritöö jätnud täielikult komsomoliorganisatsiooni õlgadele. Tulemuseks on, et Füüsika-Matemaatikateaduskond on kehakultuuritöös liidripositsiooni loovutanud. Tundub, et komsomoliorganisatsioon üksi ilma dekanaadi ja parteiorganisatsiooni toetuseta ei ole veel võimeline juhtima kehakultuuritööd teaduskonnas.

Kiita ei ole olukord ka spordi erialasektsioonides. Sektsioonide töö teevad põhiliselt Kehakultuuriteaduskonna erialakateedrite õppejõud. Töö saab küll mingil moel tehtud, kuid ühiskondliku aktiivi laialdasem kaasatõmbamine aitaks seda teha senisest tunduvalt paremini. Töö erialasektsioonides oleks ühtlasi suurepäraseks praktikavormiks. Kehakultuuriteaduskonna vastava eriala üliõpilastele ning teiste teaduskondade üliõpilastele, kes ÜET raamides on omandanud ühiskondliku spordiinstruktori kutse. Kehakultuuriteaduskonna nõukogu hiljutises otsuses nõutakse, et erialakateedrid peavad määrama sektsioonidele juhendavad õppejõud. Juhendajad on aga siiani seisukohal, et kergem on asi ise kuidagi ära teha, kui juhendada ja õpetada ühiskondlikku aktiivi. Selliselt me kaugele ei jõua.

Semestri algul valiti Spordiklubile uus juhatus (esimees K. Siilivask). Uus juhatus on asunud aktiivselt tööle ja üle mitme aasta arutatakse kehakultuuri- ja sporditöö küsimusi jälle plaanipäraselt ning range asjalikkusega. Vana juhatus ning ELKNÜ TRÜ Komitee kehakultuurisektori nõrga töö tagajärjel tekkinud mõõnaperioodi ei õnnestu aga likvideerida üleöö. Eriti raske on uue ühiskondliku aktiivi leidmine ja töölerakendamine. Kiiresti on vaja lahendada Spordiklubi juhataja küsimus. Vana juhataja J. Kundla on praegu seotud õpingute lõpetamisega ja vaevalt on otstarbekas jätta teda sellele kohale pärast ülikooli lõpetamist, sest viimasel perioodil täitis ta oma ülesandeid halvasti. Juhataja kohuseid täidab praegu kohakaasluse alusel sõudetreener E. Seiler, kuid temale käib töö kahel rindel ilmselt üle jõu ja pole õige teda sõudespordist eemaldada.

Spordiklubi töös on praegu üheks suuremaks puuduseks spordi- ja kehakultuuriürituste ühtse kalenderplaani puudumine. Sellise plaani olemasolu (kas aastaks või semestriks koostatuna) aitaks vältida praegust ürituste korraldamisel valitsevat anarhiat. Korrastada tuleks ka spordiklubi liikmete, VTK-märklaste, järgusportlaste, ühiskondliku kaadri, üritustest osavõtjate jne. arveldus. Praegu esineb olukordi, kus meie poolt tegelikult tehtud töö jääb aruannetest välja. Spordiklubi töötajate lohaka asjaajamise tulemusena jäi 1963. a. täitmata Spordiklubi I järgu sportlaste ettevalmistamise plaan, mistõttu kaotasime sotsialistliku võistluse EPA Spordiklubile. Sellised puudused ei tohiks tulevikus korduda.

TRÜ kollektiivil on olemas kõik eeldused, et lähemal ajal asuda vabariigi kõrgemate koolide hulgas kehakultuuritöös jällegi esikohale. Selleks on tarvis laiendada veelgi kehakultuuri ja spordi kandepinda meie õppejõudude ja teenistujate ning vanemate kursuste üliõpilaste hulgas. Rakendada tööle ühiskondlik kehakultuuriaktiiv kõigis teaduskondades! Edu aitaks kindlustada senisest suurem tähelepanu ja abi teaduskondade kekehakultuuritööle dekanaatide, partei- ja ametiühinguorganisatsioonide poolt.

J. UNGER,
TRÜ parteikomitee liige

NII OLI MULLU

Mens sana in corpore sano...

...sellise loosungi all sammuvad ka ülehomme sajad üliõpilased spordipäevakolonnides. Toimub ülikooli spordipäev, mille traditsioonidele pandi alus 15 aastat tagasi.

MILLEST RAPORTEERITAKSE?

Saavutusrohke spordiaasta on jälle möödas. Ene Kitsing-Jaansoni ja Maie Otsa-Višnjova jälgedes tõi maailmameistri tiitli kaugelt Peruust Tartusse ülikooli kasvandik Valve Lüütsepp.

NSV Liidu üliõpilaste III suvemängudel tulid TRÜ kergejõustiklased esikohale, tennisistid jäid teiseks. Üliõpilastšempionideks tulid kergejõustiklased Kaupo Metsur, Ants Nurmekivi ja Rein Aun. Eesti NSV kõrgemate koolide spartakiaadil võideti koguni üheksa ala: kergejõustik, korvpall, sportlik võimlemine, suusatamine, kunstiline võimlemine, orienteerumine, naiste väravpall, laskmine ja tennis. Eesti meistrivõistlustel saavutasid naiskorvpallurid kaksikvõidu. NSV Liidu tšempioni austava nimetuse saavutas orienteerumisspordis Arne Kivistik. Võistkondliku kuldmedali NSVL rahvaste spartakiaadil said tennisistid Inna Häling ja Peeter Lamp; Mart Paama tuli koju «hõbedaga» jne.

Medalitest kallimad on vist aga saavutused massispordis. Üle 2000 üliõpilase võtsid osa suusamatkadest. Korraldati 77 talispordiüritust. Lõpetajate kõrval organiseerisid ka paljud teised kursused õppetöö talispordilaagrites. Talviste laagripäevade arv küündis ligi 5000-ni.

Uusi meistersportlasi tuli juurde 7, VTK II astme märgi kandjaid 314, spordikohtunikke 190 ja ühiskondlikke instruktoreid 143.

Spordi kandepind on laienenud.

MIS ON KAVAS TÄNAVU

Rühma- ja masskavadega esinevad TRÜ Spordikooli lasterühm, kaks Kehakultuuriteaduskonna võimlemisrühma, naistevõimlemise ja üldosakonna üliõpilased ning ülikooli naistöötajad. Esinevad veel ratsutajad, rahvakunstiansambel, riistvõimlejad, mootorratturid, kergejõustiklased, väravpallurid. Vettehüppajad sooritavad hüppeid batuudil, võimlejad harjutusi rööbaspuudel ja poomil. 10×100 m pendelteatejooksus, 800+400+200+100, 400+300+200+100 ja kombineeritud teatejooksus tuleb igal teaduskonnal panna välja võistkond. Viimane koosneb kolmest nais- ja neljast meesüliõpilasest.

Kergejõustikualadest on kavas veel 100 m jooks ja kaugushüpe nii meestele kui ka naistele, kuulitõuge naistele, kettaheide meestele ja teivashüpe. Võistluspinge tõstmiseks on Tallinnast kutsutud äsjane rekordiparandaja Helmuth Raamat, Ülo Iter, Enn Erikson, Toomas Kitsing, Jüri Liigand jt. Väravpallis on TRÜ vastaseks tehase «Norma» meeskond.

Spordipäeval antakse välja auhinnad massiürituste konkursi võitjaile.

PEA MEELES...

...et kogunemine rongkäiguks on V. Kingissepa tn. 19 võimla juurde pühapäeval kell 11.00.

KÕIK, KES KUULUVAD ÜLIKOOLI KOLLEKTIIVI!

Tulge staadionile ka siis, kui te pole tegelaste nimekirjas! Võtke kaasa tuttavaid, eriti aga lapsi, sest neile on spordipäeval palju ilusat.

Rongkäik algab kell 11, spordipäev staadionil kell 12.

B. MATVEI

TRÜ kolmas

Üliõpilaste üleliidulise spartakiaadi tsooniturniirile vabamaadluses, mis toimus Kaunases, sõitis meie meeskond nõrgendatud koosseisus.

Juba helveskaalus pidime leppima nulliga, sest meil puudus esindaja. Kärbeskaalus otsustas esikoha Tõnissoni ja meistersportlase Soliško kohtumine, viimane saavutas siiski esikoha. Järgnes Tõnisson (TRÜ).

Sulgkaalus juhtis Metsa Stalidzansi vastu punktidega juba 17:6, kuid 20 sekundit enne gongi läks õlgadele ning esikoha asemel tuli leppida neljanda kohaga.

Kergekaalus olid võiduvõimalused ka Kohal, tekkis aga surnud ring ja see järjestas võistlejad: 1. Ivbulis (Jelgava), 2. Koha (TRÜ), 3. Hirš (Jelgava).

Kergekeskkaalus ei lasknud jalavigastus Kasel tõusta teisest kohast kõrgemale, esikoha saavutas Kurcikevičius (Kaunas). Keskkaalus läks meile kalliks maksma H. Tootsi puudumine: kaotasime kindla esikoha ja 6 punkti. Kaksikvõit läks selles kaalus Kaunasesse.

Poolraskekaalus oli aga Laansalu Freimanisest (Jelgava) parasjagu üle, võites punktidega 4:2 ja tuues ülikoolile ainsa tšempionitiitli.

Raskekaalus tuli meie võistleja Võngri kolmandaks.

Võistkonnad reastusid: 1. Jelgavas asuv Läti Põllumajanduse Akadeemia (41 p.), 2. Kaunase Polütehniline Instituut (40 p.) ja 3. TRÜ (33 p.).

Omandage märk «NSVL turist»

Meie ülikooli paljudel töötajatel ja üliõpilastel on selle märgi normid täidetud, vormistatud aga vähestel. Märgi nõuded nähevad ette 75 km läbimist jalgsi või suuskadel 4—5 puhkepäeva jooksul. Vormistamiseks on vaja täita märgi «NSVL turist» arvestusleht. Arvesse lähevad peale matkalehega vormistatud matkade kõik talvised massimatkad Vorbusele, Vellaveresse, Elvasse, Otepääle, Kukulinna jm. Matkalehega tuleksid vormistada kõik omaalgatuslikud puhkepäevamatkad. Matkalehti saab TRÜ Spordiklubist või Tartu Matkaklubist. Minimaalsed nõuded: grupis peab olema vähemalt neli inimest ja päevas on tarvis läbida vähemalt 15 kilomeetrit.

Matkamises saab täita ka astme norme. Näiteks «NSVL turist» III astme saamiseks on vaja sooritada 5 puhkepäevamatka ja üks I kategooria matk.

I kategooria matka nõuded:

- **suuskadel või jalgsi läbida 140 km,**
- **süstaga või parvega 150 km,**
- **jalgrattaga 300 km.**

Kategooriamatka vormistamiseks on vaja välja võtta arvestusraamat.

Käesoleval aastal saavad «Autostoppi» kasutada ainult matkasektsiooni liikmed — märgi «NSVL turist» omanikud.

Matkalehtede saamiseks ja märkide vormistamiseks võib pöörduda ka Tartu Turismiklubisse (Magasini tn. 3, avatud esmaspäeviti ja reedeti kl. 17—19).

Matkavarustust saab vastavate avalduste alusel TRÜ Spordiklubist, kusjuures avaldused suvisteks matkadeks on soovitav esitada nüüd.

Lähemat informatsiooni saab teisipäeviti kl. 18—20 V. Kingissepa tn. 19, II korruselt.

M. PAJUSAAR

Kokkuvõtteid võistlustelt

● Ajaloo-Keeleteaduskond esimene ● Parim Õigusteaduskonna II kursus ●

7. ja 8. mail toimus massilise kehakultuuri- ja spordialase võistluse viimane ala — murdmaajooks. Et juba mitmes teaduskonnas toimuvad eksamid ja ülejäänutel on käes arvestused, siis oli osavõtt krossist kesisevõitu (450 üliõpilast ja õppejõudu).

Kokkuvõttes osutus krossis parimaks Oigus-Majandusteaduskond 0,274 punktiga, järgnesid Bioloogia-Geograafiateaduskond 0,203, Ajaloo-Keeleteaduskond 0,198, Füüsika-Matemaatikateaduskond 0,195 ja Arstiteaduskond 0,117 punktiga. Kursustest olid parimad Majandusteaduskonna II kursus (1,000 punktiga), geograafiaosakonna III ja Oigusteaduskonna II kursus.

Murdmaajooksuga lõppes massiline kehakultuuri- ja spordialane võistlus. Seoses sellega tahaks teha kokkuvõtteid ja puudutada mõningaid kitsaskohti, millest tulevikus tuleks hoiduda.

Üldkokkuvõttes võitis esikoha ja omandas ELKNÜ TRÜ Komitee ja TRÜ Spordiklubi karika Ajaloo-Keeleteaduskond 3,218 punktiga. Teiseks tuli Õigus-Majandusteaduskond 2,873 punktiga, järgnesid Bioloogia-Geograafiateaduskond 2,515, Füüsika-Matemaatikateaduskond 1,739 ja Arstiteaduskond 0,951 punktiga.

Nagu näeme, on parimateks teaduskonnad, milles on kõige rohkem kehalisest kasvatusest vabastatud ja arstlikesse erigruppidesse määratud üliõpilasi. Millega siis seletada nimetatud kahe teaduskonna sisukat esinemist massivõistlusel? Kas sellega, et nendes kollektiivides suhtuvad üliõpilased spordisse teisiti kui teistes teaduskondades? Ei. Allakirjutanu arvates seisab põhjus selles, kuidas töötab teaduskonna kehakultuurikollektiivi nõukogu. Kui eespool nimetatud teaduskondades võib nende tööga rahule jääda, siis sedasama ei saa öelda Arstiteaduskonna kohta, kus nõukogu eksisteerib ainult paberil.

Samuti tahaks soovitada järgmist: dekanaatidel kutsuda iga massiürituse eel kokku spordiorganisaatorid (ka kursustelt) ja informeerida neid eelseisvatest üritustest, nagu seda senini on edukalt teinud Ajaloo-Keeleteaduskond. Kuid eelkõige tuleb ka dekanaatides tunda suuremat huvi spordi vastu ja luua tihedam side kehakultuurikollektiivi nõukoguga.

Kümne parima kursuse seas on 6 kollektiivi Ajaloo-Keeleteaduskonnast, 3 Oigus-Majandusteaduskonnast ja üks Bioloogia-Geograafiateaduskonnast.

Kursustest konkureerisid omavahel kogu võistluse kestel põhiliselt Oigusteaduskonna II kursus, kes saavutaski 8,187 punktiga esikoha, ja geograafiaosakonna III ning Majandusteaduskonna II kursus, kes jagasid vastavalt II ja III kohta (8,181 ja 7,718 punkti). Neljandaks tuli ajaloo-osakonna III (6,801) ja viiendaks ajaloo-osakonna I (6,540 punktiga).

Individuaalselt võtsid kõigist üritustest osa 28 üliõpilast. Et edasise paremusjärjestuse nendevahel määras õppeedukus talvisel sessioonil, jagunesid kohad ja auhinnad järgmiselt: 1. Sirje Krik, 2. Lembit Atspool, 3. Kalju Võngri (kõik Ajaloo-Keeleteaduskonnast), 4. Aare Kutsar (Oigus-Majandusteaduskonnast), 5. Sirje Liiv, 6. Vaike Loks, 7. Uldelemb Kinna, 8. Ilmar Mullamaa (kõik Ajaloo-Keeleteaduskonnast), 9. Eda Muuga (Bioloogia-Geograafiateaduskonnast), 10. Saima Gordejeva (Ajaloo-Keeleteaduskonnast).

Õppejõududest osutusid viieks paremaks Sulev Vahtre (NSV Liidu ajaloo kateedrist), Uno Sahva (võimlemiskateedrist), Osvald Allikas (suusaspordikateedrist), Karl Siilivask (NSV Liidu ajaloo kateedrist) ja Arvo Tikk (neuroloogia ja sisehaiguste propedeutika kateedrist).

Kui vaadelda osavõttu üksikutest üritustest (võitjaks tulnud teaduskondades), on osavõtuprotsent järgmine:

sügisene orienteerumine 28%;
sügisene kross 37%;
Tartu—Vorbuse matk 59%;
Tartu—Vellavere matk 61% jne.

Toodud andmetest näeme, et osavõtuprotsent kasvab. Järelikult muutuvad massiüritused meil üha populaarsemaks ja neid tuleb korraldada järgmisel aastal veelgi rohkem.

Võistluse käigus on esile kerkinud rida aktiviste, nagu Lindeberg, Metsoja ja Tõnso Ajaloo-Keeleteaduskonnast; Arvisto, Rannaste ja Kallis Bioloogia-Geograafiateaduskonnast; Hansumäe, Vaikmaa ja Kutman Õigus-Majandusteaduskonnast jne., kellele kõigile soovime samasugust tööindu ka tulevaks aastaks.

T. SAK,
ELKNÜ TRÜ Komitee liige

RAHVAMATKALT

Riisiis - võitis Tartu!

Ja meil on hea meel, et ka ülikool andis sellesse oma panuse. See panus ei ole mitte väike. Tartut esindavatest 15612-st võistlejast kandsid TRU «embleemi» 688 inimest.

Teaduskondadevahelises «mitteametlikus» võistluses oli seekord südikas Kehakultuuriteaduskond: 184-st üliõpilasest, õppejõust ja abiõppepersonali liikmest oli seekord väljas 71 inimest, protsent 38,6. Järgnesid Õigus-Majandusteaduskond (188-st 68, 36,2%), Bioloogia-Geograafiateaduskond (152-st 48, 31,6%), Füüsika-Matemaatikateaduskond (665-st 192, 28,9%), Ajaloo-Keeleteaduskond (816-st 113, 13,8%), ja kõige viimasena Arstiteaduskond (1160-st 151, 13,0). Administratiivtöötajaid oli väljas 30.

Tublimatest kursustest tuleks mainida ravi (vene) I kursust (30-st üliõpilasest oli väljas 29), farmaatsiaosakonna I kursust (25-st 23), Majandusteaduskonna II kursust (28-st 17), Kehakultuuriteaduskonna I kursust (42-st 32).

Huvitav, millest see «noorus» ülekaalukas entusiasm?

Oi, vabandage!, ega me vanadele tohi ülekohut teha. Meie tänu prof. F. Klementile, prof. P. Aristele, dots. Z. Saarele, dots. Ü. Lepale, D. Metšetinile ja teistele meie vana kaardiväe esindajatele, kes selle matka vapralt kaasa tegid.

688-st inimesest oli 15 nime, keda ei suudetud paigutada ühegi teaduskonna alla. Neist ühe visiitkaart on selline:

«Rein Mitt. Olen kuueaastane. Stardin TRÜ lipu all.»

I.-P. PADERNIK

Õiendus

1. Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» eelmises, 14. numbris (1964), tuleb artiklis «TRÜ KAUGÕPPEOSAKOND» (4. leheküljel) lugeda 1. lõik järgmiselt:

Käesoleval aastal võetakse üliõpilasi TRÜ kaugõppeosakonna I kursusele:

Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, romaani ja germaani keelte ja kirjanduse ning ajaloo-osakonda;

2. Samas artiklis punkt nr. 2 «Õigusteaduskonda võetakse ainult isikuid, kellel on vähemalt 2-aastane tööstaaž» ei kehti.

3. Vastuvõtueksamid toimuvad kaugõppes 1.—15. augustini.

Toimetaja H. Peep

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет») г. Tartu Eestonskoй ССР. Orgaн Tartuskogo gosudarstvennogo universiteta. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4023. MB-04226.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 29. mail 1964

Nr. 16 (591) XVII aastakäik

Esimene lend

Mai keskel nägime eksamierutusest lõkendava näoga ja julge esinemisega üliõpilasi kultuurihoones.

Siin esitasid oma teadmisi eksamikomisjoni ees 11 TRÜ ÜET kursanti. Kuigi kursus algas alles möödunud aasta lõpus, suudeti ometi 100 teoreetilise tunni ja praktilise õpetuse ajal omandada palju teadmisi massiürituste organiseerimiseks. Heade teoreetiliste teadmiste ja küllaldaste praktiliste kogemuste põhjal omistati massiürituste organisaatori ühiskondlik elukutse A. Laurikule, R. Otsale, M. Rebasele, M. Raidmetsale, L. Vatsarile (Kehakultuuriteaduskonnast); K. Moostele, M. Lehtsaarele, L. Turgile, L. Sillale (Arstiteaduskonnast); L. Kelbile (Oigusteaduskonnast) ja U. Silmale (Ajaloo-Keeleteaduskonnast). Kõigi vastsete ühiskondlike massiürituste organisaatorite ühine arvamus oli, et L. Polisinski juhendatud kursus oli väga huvitav ja andis ka neile, kel varem oli küllaltki soliidne kogemus massilise kultuuritöö alal, palju väärtuslikku. Jääb vaid loota, et vastsed lõpetanud ka edaspidi vähemalt niisama aktiivselt üritusi korraldaksid.

Kuigi lõpetanuid oli 11 ja nad võtsid osa kursusest väga distsiplineeritult ja aktiivselt, kerkib küsimus — kuhu jäid siis ülejäänud 12? Õppetööd alustati ju 23 üliõpilasega, ent kuhu jäid need 12, on arusaamatu tänaseni. Jääb vaid loota, et meie teaduskondade ühiskondlikud organisatsioonid edaspidi rohkem tähelepanu pööraksid üliõpilaste suunamisele ÜET aladele ja distsipliini küsimustele.

Järgmisel õppeaastal alustatakse uut kursust oktoobris. Kõigil tõsiselt huvitatuil aga on vajalik praegu registreeruda TRU komsomolikomitees sm. P. Järve juures.

J. SEEDER,
ÜET prodekaan

Enne lõpetamist

Esmaspäeval kaitses Õigusteaduskonna üliõpilane Gustav Pajo diplomitööd «Autotranspordialaste kuritegude põhjustest ja profülaktikast Harju rajooni 1963. a. uurimis- ja kohtupraktika alusel». Eksamikomisjoni hinnang «väga hea». Ees ootavad kolm riigieksamit ja siis . . . töö.

Eksamitulle minejatele

Eksamieelsetel konsultatsioonidel üliõpilased sageli küsivad: kas eksam on piletitega või ilma? kui palju aega antakse piletiküsimuste ettevalmistamiseks? kui kaua eksam kestab? kas esitatakse ka lisaküsimusi ja kas esitatakse küsimusi väljastpoolt piletit? On teada ka juhtumeid, mil üliõpilased murravad pead selle üle, kas eksamineerijal «on õigust» üliõpilase vastamist katkestada ja «vahele segada».

Katsuksin siin vastata neile küsimusile.

Instruktsioonide kohaselt võib eksam toimuda kas piletitega või ilma. Pileteid peetakse soovitavaks. Piletite koostamise mõte seisneb õieti selles, et küsimused oleksid kõikidele võimalikult võrdse tasemega ja et eksamineerijal ei tarvitseks põhiküsimusi juhuslikult improviseerida.

Piletiküsimuste üle järelemõtlemiseks antakse tavaliselt nii kaua aega kuni eelmine eksamineeritav vastab. Enamasti rohkemgi. Aga võib juhtuda, et erilist ettevalmistamisaega ei antagi, näiteks niisugustel kordadel, kui eksam toimub piletiteta. Viimane moodus sarnaneb kõige enam olukorraga, millega satutakse kokku tegelikus elus. Elu eksamineerib meid igal sammul ja me peame alati suutelised olema elu poolt esitatud küsimustele vastama. Ei saa ju näiteks kujutleda olukorda, et arst jookseb haigevoodi juurest minema, üteldes, et ta peab koju minema ja raamatust järele vaatama, mis tuleb teha. Eksami piletiküsimustele ettevalmistamine ei peaks aga mingil juhul kujunema kirjandi kirjutamiseks ja kirjutatu mahalugemiseks. Paberile märgitakse ainult vastuste kava, järjekord, nimetused.

Eksami kestuseks on ette nähtud keskmiselt 30 minutit. See ei tähenda aga, et see aeg ei saaks pikem või lühem olla. Kui eksamineeritav vastab lühidalt, loogiliselt, selgesti, esitab olulise ja sisuliselt õigesti, siis ei tarvitse eksam sugugi 30 minutit kesta, kui aga eksamineeritav «ajab segast juttu», räägib teemast mööda, jätab olulise vastamata jne., siis võib (ja peabki) eksam kestma kauem, üksikutel juhtudel isegi märksa kauem. Eksam lõpeb siis, kui eksamineerija on eksamineeritava teadmistest ja võimetest saanud õige ja veenva kujutluse.

Eksamineerijal on õigus (ja isegi kohustus) esitada lisaküsimusi nii eksamipileti alalt kui ka küsimusi väljastpoolt piletit. Tavaliselt esitatakse niisugused küsimused siis, kui eksamineeritava vastused eksamineerijat ei rahuldanud. Mis laadi need küsimused on ja palju neid on, see oleneb eksamineeritava vastamise tasemest.

Kas eksamineerijal «on õigust» üliõpilaste vastamist katkestada ja millal ning kuidas ta oma lisaküsimused ning abiküsimused esitab, selle kohta loomulikult ei ole ametlikku «määrust». Ühed õppejõud arvavad, et lisaküsimused tuleb esitada pärast seda, kui üliõpilane on piletiküsimused vastanud. Teised on vastupidisel seisukohal ja leiavad, et eksam peabki olema teadusliku jutuajamise laadiga. Arvan, et oleneb konkreetsest olukorrast, kuidas on kõige otstarbekam toimida. Kui üliõpilane vastab kõigiti korralikult ja hästi, siis ei ole õppejõul mingit tarvidust teda «segada», õppejõud võib rahulikult nautida eksamineeritava esinemist. Kui aga eksamineeritav räägib pika 30-minutilise jutu maha, aga ei ole sisuliselt midagi «ära rääkinud», on kõrvalistest asjadest rääkinud, on loogiliselt kõik segamini ajanud, on kogu aeg eksinud jne., siis on see tõeliselt olnud aja raiskamine. Ja tõelist teadmiste taseme väljaselgitamist tuleb alata otsast peale. On kõigiti mõistlik, kui õppejõud niisugustel kordadel «vahele segab», eksamineeritava õigele teele juhib, esitab abiküsimusi, aitab eksamineeritaval üht-teist meelde tuletada jne. Õppejõud teeb seda muidugi asjalikult, vajaliku taktitundega, loob usaldusliku õhkkonna ja juba märksa vähem närveerivalt kui vaikivana ja mittemidagiütlevat näoilmet tehes.

Lisaksin veel midagi. Eksamiteaeg on üliõpilase (aga ka keskkooliõpilase) elus ilus aeg. Ütlen seda siiralt oma ammuste isiklikkude kogemuste põhjal. Eksamiteaeg on kõige paremaks iseseisva töötamise ajaks, on ainesse süvenemise, ainest tervikulise kujutluse saamise ajaks. See on ühtlasi ajaks, mil üliõpilane on täiel määral oma aja peremees, enda peremees. Kas see ei ole suurepärane? Kui eksamile minnakse korralikult ettevalmistatult, s. o. kui semestris on ainet pidevalt õpitud ja kui on omandatud kindlad teadmised ja harjumused neid teadmisi kasutada, siis ei saa eksamil olla ebaõnnestumisi, siis kujuneb eksam pidulikuks talituseks ja eksamile järgnev rahuldustunne tasub kõik vaevad täiel määral. Ma muidugi ei taha sellega öelda, et eksam ei ole seotud teatud närveerimisega. Aga elu ju eksamineerib teid igal sammul, ja kui te kogu aeg närveerite, kuhu te siis välja jõuate? Harjuge eksamil enda üle valitsema! Ma muidugi ei taha ka öelda, et eksamiks ettevalmistamine on kerge toiming. Aga eksamiraskuste võitmine õpetab eluraskusi võitma. Eksamil nõutakse teadmisi ja nende rakendamise oskust, nende mõtet. Mõned on teadmiste nõudmise vastu, nimetades teadmiste omandamist «tuupimiseks». Muidugi, on neid noori, kes teisiti teadmisi omandada ei suuda kui tuupides. Kuid ülikool peab ju välja saatma kõrgestikvalifitseeritud ja poliitiliselt küpseid spetsialiste, aga mis on spetsialist ilma teadmisteta? Te vist ka keegi ei kujutle spetsialisti, kes suudaks mõtelda ilma teadmisteta.

Prof. J. AUL

Külalisloengud

Viimastel aastatel on inglise keele kateedril tekkinud eriti tihedad sõprussidemed Leningradi A. I. Herzeni-nim. Riikliku Pedagoogilise Instituudi inglise keele teaduskonnaga. Lisaks igaaastastele vastastikustele üliõpilasrühmade külaskäikudele lisandusid nüüd instituudi õppejõu külalisloengud meie üliõpilastele. 20.—28. maini k. a. viibis Tartus professor filoloogiadoktor B. A. Iljiš. Külaline on üleliiduliselt ning rahvusvaheliselt tuntud spetsialist inglise keele ajaloo ja teoreetilise grammatika alal. Ta on mitme (üldkasutatava) õpiku autor. Käesoleva aasta kevadel valmis tal inglise keele teoreetilise grammatika õpik. Teos on kirjutatud inglise keeles ja ilmub 1965. aasta kevadel.

Professor B. Iljiš pidas 7 kahetunnilist loengut, milles käsitleti valikküsimusi tänapäeva inglise keele morfoloogiast ja süntaksist. Üksikasjalikumalt peatuti sõnaliikide olemuse ja arvu probleemil, küsimusel käänete arvust, verbi aegade süsteemil, sõnaühendi ja lause kategooriatel jms. Loengutel tutvustati nõukogude ja rajataguses anglistikas levinud uusimaid seisukohti. Eriti väärtuslik oli tähelepanu juhtimine mitmesugustele vähemtuntud, kuid olulistele nähtustele ja tendentsidele tänapäeva keelesüsteemis. Loengud toimusid väga heas võõrkeeles. Et lektoril on eriline võime teha ka kõige keerulisemaid keelefilosoofilisi probleeme hõlpsasti arusaadavaks, siis oli vaatamata alanud arvestustele loengutel igakord 40—70 kuulajat. Üliõpilastel ja õppejõududel oli võimalus esitada küsimusi kirjalikult või suuliselt ja ka eraviisilises vestluses saada vastuseid ja konsultatsioone.

Külaline viibis möödunud aprillikuul Inglismaal, kus ta võttis osa Shakespeare'i 400. sünniaastapäeva pidustustest Stratfordis. Oma muljetest ja üldse elulolust tänapäeva Inglismaal rääkis külaline rohkearvulisele kuulajaskonnale neljapäeval, 28. mail.

Inglise keele kateedri õppejõud ja üliõpilased said silmapaistvalt spetsialistilt mitmeid uusi ideid ja rohkesti innustust edaspidiseks õppe-teaduslikuks tööks.

O. MUTT

Tõlkevõistluse tulemused

Žürii (koosseisus U. Lehtsalu ja O. Ojamaa) otsustas anda välja järgmised auhinnad:

I auhinna vääriliseks tunnistati inglise filoloogia osakonna VI kursuse kaugõppeüliõpilase Enn Soosaare tõlge (märgusõna «1937»), II auhinna võitis inglise filoloogia osakonna III kursuse üliõpilane Ester Hansen (märgusõna «Takjas»), III auhinna sai sama kursuse üliõpilane Olev Luhaveer (märgusõna «Kõiv»).

Žürii otsustas ära märkida ka inglise filoloogia IV kursuse üliõpilase Tiina Liiviku tõlget, kelle vabal valikul tõlgitud lühijutt on kahjuks eesti keeles juba varem trükis ilmunud.

Käesoleva aasta tõlkevõistluse puhul tuleb kõigepealt mainida vähest osavõttu (kokku esitati 9 tööd), mis on aga siiski mõnevõrra suurem möödunudaastasest (6 tööd). Eriti kurvastav on asjaolu, et valdav enamik tõlgetest oli tehtud inglise keelest (7), kuna teiste väljakuulutatud keelte vastu ei näi olevat mingit huvi (prantsuse ja hispaania keel) ja kaks saksa keele tõlget ei küündinud nõutava tasemeni.

Esitatud tööde üldise puudusena võiks mainida eriti eesti keele ortograafiareeglite ignoreerimist (jutumärkide, koma tarvitamine, kokku- ja lahkukirjutamine jne.), liigset sõna-sõnalisust ja eesti keele moonutamist.

Ülikooli spordipäevast

LOE LK. 4!

Homme algab rahvaluule-alane konverents

Võime kõnelda juba aastatepikkusest traditsioonist rahvaluule-alaste teaduslikkude konverentside korraldamisel. Konverentsid on välja kasvanud otsesest vajadusest tehtud tööd tutvustada, tulemusi kokku võtta ja kollektiivselt läbi arutada. Iga seesugune kokkutulek on osavõtjaid mitmeti rikastanud.

Konverents algab 30. mail kell 15 TRÜ 5. aud. teaduslikkude ettekannetega, 31. mail algusega kell 8 toimub ekskursioon Setumaale. Seda juhendab v.-õp. U. Kolk.

Käesoleva konverentsi ettekannete programmi on võetud ühe tähtsama arutlusainena läänemeresoome rahvaste vanasõnade võrdlev väljaanne, mis valmib koostöös Soome kolleegidega. Sellealaseid probleeme valgustab Kirjandusmuuseumi teaduslik töötaja E. Normann. Huvitava ettekandega esineb KKI rahvaluulesektori bibliograaf I. Sarv, kes käsitleb sõnapaare, kõnekäänuloomingu algidu. Sõnapaaridel on oluline osa ka teiste rahvaluuleliikide struktuuris.

Tüpoloogia koos tüpologiseerimisega on rahvaluuleteaduse üks põhiküsimusi. Loomamuinasjuttude tüpoloogia on KKI aspirandi P. Kippari ettekande teema.

Kuidas on sündinud Kreutzwaldi muinasjutud ja milline side on neil ühelt poolt kirjanduse, teiselt poolt rahvaluulega, sellest kõneleb KKI teaduslik töötaja A. Annist.

Rahvalaulude töötlemine (redigeerimine) esteetilistel eesmärkidel, teiste sõnadega, kuidas ja mil määral redigeerida eesti nii rikkalikku rahvalauluvara, seda valgustab sm. E. Kubjas, kes ise on intensiivselt huvitatud olnud sellealasest tööst ja tutvustab nüüd oma isiklikke tähelepanekuid. Kreutzwald kuulub esimeste hulka, kes kunstilisi eesmärke silmas pidades rahvalaule redigeerib, Jakob Hurt liitis variantidest tervikuks «Ilulaulu» ja «Kalmuneiu». Meil oleks aga palju lüürilisi ja lüroeepilisi laule, mida maksaks töödelda ja lugemisteoseks välja anda.

Konverentsist osavõtt on vaba, igaüks on teretulnud.

E. LAUGASTE

Ülikooli spordipäevalt

Fotol ülal: A. Lutsar ja A. Kardma esinemas.
Fotol all: esinemisjärg jõudis rahvakunstiansambli kätte.

Võistlesid sanitaarsalgad

Käesoleval aastal kulgesid sanitaarsalkade ülevaatusvõistlused Füüsika-Matemaatikateaduskonna edu tähe all: esimesed kaks kohta läksid füüsikutelematemaatikutele.

Esimeseks tulnud salga koosseis oli järgmine: komandör arvutuskeskuse vanem teaduslik töötaja Agnes Sikk, liikmed: Anne Kööbel, Anne Alleste, Eda Perle, Elvi Rõõmus, Evi Andrejev, Ülle Remmel, Malle Varjas, Liina Tooding, Leili Reinsalu, Tiiu Võsu, Asta Männik, Ellen Veeber, Sirje Peedumäe, Kaja Lätt, Leiki Sikk, Maie Pedak, Merike Tulp, Tiiu Tamlak, Reet Tammeveski, Anu Sepping, Helgi Müür, Mari Reinok.

Teise koha omandas füüsikutematemaatikute salk teoreetilise füüsika kateedri õppejõu Ruth Liase juhtimisel.

Kolmanda koha saavutasid Majandusteaduskonna üliõpilased. Komandöriks oli kaubandusökonoomika kateedri dots. Eero Rannak.

Keemiaosakonna üliõpilased analüütilise keemia kateedri assistendi Emmeline Männiku juhtimisel jäid neljandaks.

Viienda koha said Õigusteaduskonna üliõpilased: komandör vanemõpetaja Heinrich Rink.

Kuuenda koha said Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased: komandör soome-ugri keelte kateedri dots. Eduard Vääri.

Seitsmendaks tulid samuti Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased laborant Jaak Peebo juhtimisel.

Kaheksandaks jäi zooloogiakateedri assistendi Koidula Ruse juhtimisel võistelnud Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilaste salk ja kõige viimaseks Lääne-Euroopa kirjanduse ja klassikalise filoloogia kateedri vanemõpetaja Albert Trummali juhitud Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilaste salk.

2 Tartu Riiklik Ülikool

TEEMA VARIATSIOONIDEGA

Lugu lasteaiast

Trr! Trr! Telefon tiriseb ja tiriseb. Ülikooli ametiühingukomitee esimees Linda Pärl tõttab telefoni juurde. Jälle see lasteaia jutt! Selgitad ühele, selgitad teisele, kuid rahule ei jääda. Ei ole ju alust lubada, et sügisel saavad lapsed ülikooli lasteaeda (siis jääksid küll pooled jutud ära).

Eelmisel sügisel sai organiseeritud lastetuba, leiti tädid, toodi lapsed. Sügisesed «tädid» olid toredad tüdrukud. Kõik kiidavad neid takka. Teisel semestril tulid aga teised, kolmandad, neljandad... Kõik said palka, kuid lapsed ei saanud neilt kuigi palju. Ja suur osa lapsi võeti aprillis lastetoast ära. Siin oli nii kogenematust kui ka lohakust, viimast mõistavad need tütarlapsed alles siis, kui oma lapsi kord lasteaeda viivad.

Praegune olukord inimesi ei rahulda. Seepärast helises telefon ka ülikooli ajalehe toimetuses — ehk saab siit abi. Saab ehk selgustki, kui kaugel praegu asjaajamisega ollakse? Ja tehtigi allakirjutanule ülesandeks välja selgitada, kui kaugel on lood lasteaiaga.

Lootsin eest leida paksu toimiku, terve arhiivi pabereid, avaldusi, kirju, kaebusi, kirjavahetust asutustega, lõputut sõnasõda. Midagi taolist polnud. Kõik oli olnud suuline: jutud, jutud, jutud. Lasteaiast räägiti konverentsidel, koosolekutel, helistati täitevkomiteesse, käidi võib-olla rääkimaski. Isegi ülikooliinimeste esimesed kirjalikud avaldused pärinevad alles käesoleva aasta algusest. Käidi ametiühingukomitees küll rääkimas, kuid avaldust ei kirjutatud.

Nüüd on ametiühingukomiteesse ilmunud esimesed avaldused.

Füüsika-Matemaatikateaduskond kirjutab, et 29-st lasteaiaealisest on praegu lasteaedades vaid 8, kuna 14-st 1962. aastal sündinud lapsest on lasteasutustes ainult 3. Kehakultuuriteaduskond palub kohta 14 lapsele. Samasuguseid avaldusi on oodata teisteltki teaduskondadelt ja administratiiv-majandusosakonnalt. Käiakse ka ükshaaval. Asi on teravalt päevakorras.

Vanim dokument, mis õnnestus avastada, kõlab järgmiselt:

Tartus, 23. veebruaril 1963. a.
Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingukomitee esimehele
sm. L. Pärlile

Tartu Linna TSN Täitevkomitee arutas oma istungil 15. novembril 1962. a. lasteasutuste võrgu laiendamise küsimust ning pidas Burdenko tn. 42 asuvasse hoonesse lasteaia rajamise võimalikuks 1964. a. I poolaasta jooksul.

Tartu Linna TSN TK
esimees:
(allkiri)

Ainult üks dokumentidest tõendab varasemat asjaajamist. See on Burdenko tn. 42 majaelanike kiri 20. aprillist 1964. a.

Lühidalt kõlab see järgmiselt:

«Oleme pöördunud korduvalt (1960., 1962., 1963. aastal) TRÜ haldusprorektor sm. Simmi poole kirjalike avaldustega, et majas tehtaks kapitaalremont.

Juba 1939. aastast saadik pole maja parandatud. (Järgneb loetelu remonti vajavatest ruumidest jne.) Juba 1951. aastast alates räägitakse lasteaia asutamisest sellesse majja ja elanikele teiste korterite andmisest, kuid kõik on vanaviisi.»

Nii see siiski ei ole.

23. III 1964. a. saatis Tartu Linna TSN TK Elamutevalitsus ülikooli ametiühingukomiteele kirja:

«Käesolevaga teatame, et Burdenko tn. 42 elanike ümberpaigutamiseks on linna täitevkomitee otsusega eraldatud kod. Kanteri, Gurjeva, Kallase ja Otsmaa perekondadele elamispind uues majas, mis valmib k. a. III või IV kvartalis.»

Kuid peale nende nelja perekonna elab selles majas veel kaks perekonda ja kaks üksikut inimest. Millal siis maja lõpuks vabaneb?

Muidugi on maja kättesaamine vaid üks osa kogu probleemist. Lapsi sinna kohe panna ei saa, maja vajab remonti ja ümberehitamist. Selleks tehtud ettevalmistustöödest rääkis sm. L. Pärl järgmist:

● ülikooli rektor F. Klement toetab igati ametiühingukomiteed. Taotleti summasid lasteaia rekonstrueerimiseks ja sisustamiseks. Möödunud aastal osteti mööblitki;

● 1963. aastal käisid projekteerijad majaga tutvumas. Neid konsulteeris Tartu Tammelinna lastepäevakodu juhataja sm. E. Kittus. Leiti, et maja saab kujundada igati ajakohaseks lasteaiaks 50-le lapsele. Projekt on juba valmis ja kinnitatud;

● 1964. a. planeeriti ülikoolile ka summad lasteaia ehitamiseks. Kui maja vabaneb, saab alustada ümberehitamist, milleks kulub umbes pool aastat.

Niisiis — heal juhul saavad lapsed lasteaeda 1965. aasta sügiseks. Ametiühingukomitee ja teised organisatsioonid peavad energiliselt tegutsema, et maja vabaneks võimalikult kiiresti ja vähemalt käesoleva aasta lõpupoole saaks alustada ehitamist.

Abi pakuvad ka lastevanemad.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna ametiühingubüroo kirjas kirjutatakse probleemi kohta: «Selline ebaloomulik olukord takistab tõsiselt teaduskonna töötajate, eriti naistöötajate tegevust oma kutsealal, ja just teadusliku kvalifikatsiooni tõstmisel. Lastevanemad on omalt poolt nõus igati kaasa aitama lasteaia valmimisele.»

A. PABUT

Mida arvab üliõpilane?

Keemiaosakonna II kursusel on kolm eksamit läbi. Mai lõpul sooritatakse NLKP ajalugu.

— Nii palju eksameid enne sessiooni?

Raske ei ole?

— Muidugi on. Loengutel käia, arvestusi-eksameid teha. Puudumisi pole olnud... Ühe arvestuse päeval ainult.

Juuniks jääb matemaatika ja füüsika.

— Saate enne sessiooni lõppu juba tehtud?

— Ei saa. Need on rasked, pool kuud läheb kummagi peale.

*

Eesti filoloogia osakonna II kursus. Läbi on vene keele ja NLKP ajaloo eksam.

— Sessiooni peale jätta ei saaks?

— Ei. Meil on kuus eksamit. Pikendada sessiooni ei saa, toome siis ettepoole.

— Loenguid see ei sega?

— Natuke ikka. Eks arvestused sega samuti. Ladina ja eesti keele arvestused on palju raskemad kui vene keele eksam.

— Sm. U. Polisinski arvamust ülikooli ajalehe eelmisest numbrist lugesite?

— Lugesime. On õige, puudumisi juhtub. Meie ettepanek on: arvestuste ajaks võiks loengud ära jätta, talvel aga loenguid teisiti korraldada.

M. KALL

MÖÖDA KURAMAA TEID

On väga raske kirjutada sõjameestest ja sõjast, mida ma kunagi näinud ei ole.

Sündisin Isamaasõja esimesel aastal.

Ähmane hirmutunne, niiske maanteekraav, tulekera tumedas taevas, ema silmad minu kohal — see on kõik, mida plikamälu talletas noist päevist.

Ja nüüd olen koos vanade rindemeestega ülikooli ALMAVÜ poolt organiseeritud väljasõidul Kuramaale — Nõukogude armee 8. Eesti Laskurkorpuse viimastele lahingutandritele. Nad olid siin viimase sõja-aasta, 1945. a. porisel kevadel. Kuramaa poolsaar oli viimaseks hitlerlikest okupantidest puhastamata maalaks. Meie väed tungisid peale Preisimaal ning Kuramaal paiknevad fašistid olid neile tiibllöökide sooritamise võimalustega tõsiseks hädaohuks. Nõukogude väejuhatus oli teinud Baltimaades vabanenud vägedele ülesandeks likvideerida võimalikult kiiresti Kuramaa sissepiiratud väerühmitus.

Lahingud, lahingud, lahingud...

Kangelasi sündis päevade, sündis tundide jooksul.

...See oli 18. märtsil 1945. a. rünnaku ajal Bliedene jaama rajoonis. 300. laskurpolgu rühmakomandör kommunist leitnant Jakob Kunder jättis endast elavatele igavese mälestuse...

Uued pealetungid. Sunnitud peatus Kaulaci mõisa ees. Võitlus iga künka, iga tolli pärast.

Ja siis teel uue pealetungi lähtepositsioonidele püüdsid Eesti Laskurkorpuse raadiojaamad 9. mail kinni Nõukogude valitsuse ametliku teadaande fašistliku Saksamaa tingimusteta kapituleerumisest.

«Mis sai nendest vaenlastest, kes jäid Kuramaa «kotti»?»

«Olid oma aja sõjavangis ja pöördusid siis tagasi koju. Ühed Demokraatlikku, teised Lääne-Saksamaalegi. Need viimased ootavad revanši. Aga ära oodata nad seda ei jõua!» J. Võrno oli ise üks nendest, kes sumas tol sõjakevadel neil teedel.

Asjatult otsime kuuliauke Kaulaci endise mõisahoone kiviseintelt. Uus tihe krohvikiht katab sõjaarme. Majast astub välja kirju rätikuga noorik, pisike põnn käekõrval. Kilgates jookseb poisijüts üle kinnikasvanud kaitsekraavide. Varsti on ta mõlemad pihud täis päikesepehmeid võililli.

Vennaskalmistutel marmorist mälestustahvlite all puhkavad raskete päevade vaprad inimesed. Seal lamavad kõrvuti lätlased, venelased, ukrainlased, eestlased... Sõjapäevade tummade needijatena laulavad igavese rahu laule kõrged kalmukünkad piki Kuramaa teid. Neid on valutekitavalt palju.

Metsa-aluses, maasikaõite ja kannikeste vahelt otsisid endised sõjamehed tuttavate kaevikute piirjooni. Jah, neid võib veel leida. Korraga: «Ettevaatust!» Mustav mügerik kuusejuurikal.

«Miin!»

Olen Sinust, Surmatooja, vaid natuke vanem, kuid tunnen, et tugevuselt ületan Su tuhandekordselt. Iialgi ei võida Sina, Surmatooja, iialgi ei otsusta Sina meie üle. Isegi siin, metsahämaruses, lõpeb Su ilge varitsemine jäädavalt tühjalt, lõpeb alatiseks!

Meie ekskursioonibuss kihutab mööda orge, läbi toomingalõhnaliste salude, haljaste linnade ja külade.

Endised lahingukaaslased ajavad juttu.

Nad on võidelnud koos 916 ööpäeva, neist 334 pidevas lahingus.

Nad vestlevad lausehaaval, sõnakaupa, pausidega. Nad mõistavad üksteist kuidagi tabamatult poolelt lauselt, üksikult sõnalt.

«Jaa... Nähtud on ju neid teid. Aga esimest korda sõidad teadmisega, et tuled kindlasti tagasi...»

«Sõda on ammu möödas. Kuid midagi on nagu jäänud... Ja teinekord takerdud... sellele...»

Õhtul lõõmab meie laagri ees lõke. Sädemed tantsivad tähtede poole. Metsa alt, varisenud kaevikutest imbub üle niidu meieni maa rammusat, kordumatut lõhna. Hakkavad laulma ööbikud ja hiline töömees — traktorist saadab neid oma raudhobu sumeda pobinaga.

Nii tänas sel õhtul Kuramaa oma vabastajaid parimaga, mis tal on.

ASSE SARAPUU

TRÜ väcavpallurid Voroneži

Lõppesid Eesti NSV kõrgemate koolide meistrivõistlused naiste väravpallis. TRÜ naiskond alistas Tallinna Pedagoogilise Instituudi 14:3 ja Tallinna Polütehnilise Instituudi 12:2 ning lunastas sõidupileti NSV Liidu tsooniturniirile Voroneži. Mängud toimuvad seal 18.—22. juulini.

TRÜ naiskonnas mängisid: K. Suurväli, N. Atraškevits, E. Rannu, M. Reinlo, H. Aasamaa, M. Luuk, T. Kaljola, E. Lõokene, J. Martinson, A. Ollino ja A. Siitam.

V. PALL

LÜHIDALT

Karagandas

Hiljuti saabusid Karagandast taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri juhataja dots. H. Trass ja bioloogiaosakonna diplomand J. Martin. Nad käisid n.-ö. otsi kokku viimas lepingulisel tööl, mille põhjal ülikooli botaanikud valmistasid Karaganda maakorraldusekspeditsioonile 4 sovhoosi geobotaanilised kaardid, mahukad köited andmetega karjamaade saagikusest ja perspektiivplaanid maade kasutamiseks.

Pool aastat Tšehhoslovakkias

Arvutusmatemaatika kateedri aspirant Tõnu Akkel külastas Tšehhoslovakkiat, et tutvuda matemaatiliste meetodite rakendamisega põllumajanduses. Nimelt käsitleb tema dissertatsioon sama teemat ja kogemuste vahetamine kulub igati ära.

Ülikooli spordipäevalt

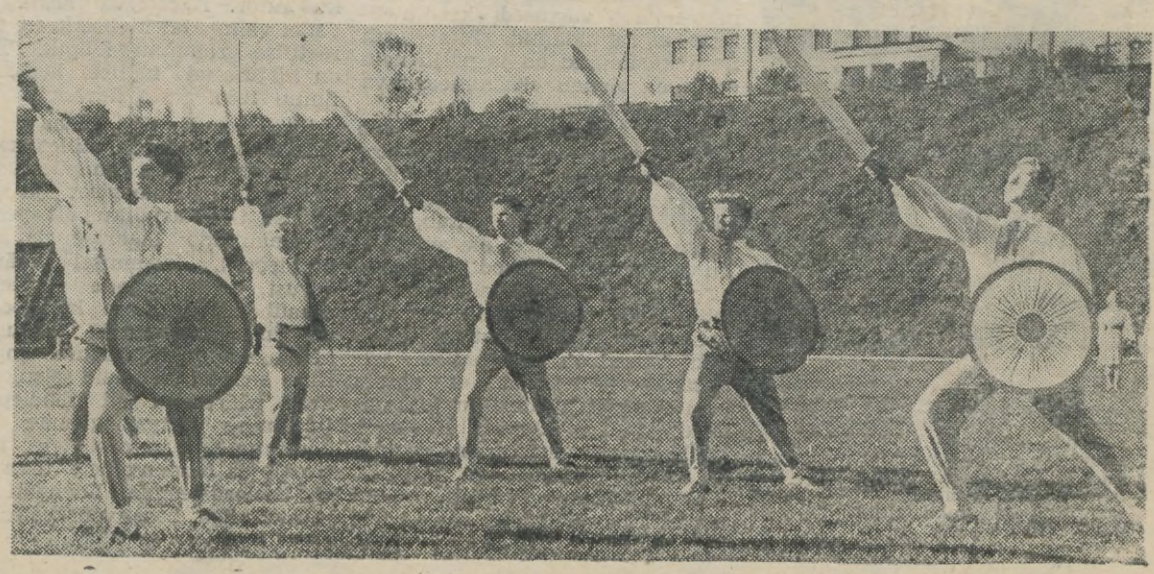

Kääriku Kääriku Kääriku

12. MAI, ÕHTU

Oleme Käärikul. Tuju — pole viga. Ülikooli juures sai poolteist tundi bussi oodatud ja õppimisaega taga kahetsetud... Kes muret kannab, see lohutust leiab — moodustasime «tappide suguharu», kes näitas puu otsast mahatulemist.

Tuli buss. Sõitis Tartust Käärikuni. Ja peatus.

«Tipi-tapi, tipi-tapi
hei-hei-hei!»

tervitasid tapid uut asupaika.

13. MAI, LÕUNA

Hommik oli külm ning jooksmine ajas hingeldama ja staadion oli üllatavalt kaugel. Päast võimlemist lipu heiskamise rivistus ja söömaminek. Küll

sööks, aga ei või — esiteks ei mahu, teiseks ajab paksuks ja kolmandaks — segab liikumist. Riviõppus nõuab liikumist — ja tantsimine veel rohkem. Tantsud olid tublid kõik — «Rogožina» nii vahva, et seda pärast Käärikut veel Tartu tänavailegi jätkus.

14. MAI

Veerand inimestest kõmbib haigete säärtega ringi ja paljudel valutab kõht — siinne söömine ja jooksmine on tuubikumi taimele liiga suureks koormuseks.

16. MAI, ÖÖ

Tulime vene filoloogide lõkkelt. (See tähendab, klubi saalist, sest vihma pärast jäi lõke väljas ära.) Oli tore, tantsisime. Omaloominguliste tantsude võistlusel said uute liikumiskombinatsioonide eest eriauhinna lääne filoloogide kolm musketäri Enno, Tõnu ja Mart.

Vahepeal kägistas kaasaegne Desdemona oma Othellot ja koor kiitis tublit Sandorit, kes matkal toetas hästi oma rahvast.

Meie matk oli üleeile. Vihmane päev, tuju kõigil tigedapool-

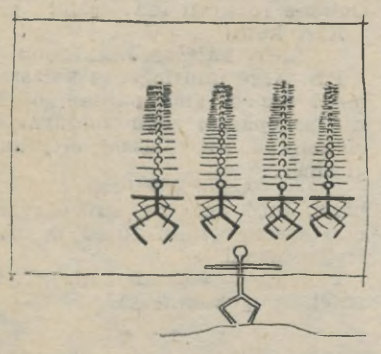

ne. Sihtpunktis, lagunenud krahvilossis jätsime hambalõgistamise ja tantsisime-laulsime end väsinuks. Mõned ei väsinud. Enel ja Peeter dramatiseerisid Bidstrupi pildikesi.

Õhtuks kuivas ilm ja lõkkemeistrid said tööd. Kui lõke parajalt praksus, kadus Peeter fanfaariga. Põõsast kostis puhumist. Häire! Läksime rivisse. Olev ütles, et siit kahe kilomeetri kaugusel röövis kamp huligaane ühe tütarlapse ja meie peame appi sammuma. Joosta ega karjuda ei tohtivat — äkki huligaanid põgenevad.

Käisime siis, käisime, kuni jõudsime — Käärikule. Kuulasime sm. H. Lõbusa loengut ja jooksime jälle metsa magama.

Ei, enne sõime. Kokad olid toidu lõkke äärde toonud. Seal istusime ja vaatasime, kuidas krahvilossis kummitas. Kõige tipuks kostis lossist röögatus:

«Appi, siin on veel keegi!»

Kummitaja oli kartma löönud. Kummituste teema on alati köitev. Meie seostasime seda oma erialaga.

Laagri ülem ja nõukogu avaldavad siirast tänu halduse prorektor V. Simmile, raamatupidamise töötajaile, garaažiülemale O. Noobelile ja kõigile teistele, kes oma tähelepanelikkusega soodustasid laagri tegevuse korralikku ja sisukat kulgemist.

«Keda sa tahaksid näha, kui vaime saaks välja kutsuda?»

«Mina hüüaksin Sakespeare Villut, no oli vahva mees!»

Öösel enam ei kummitanud, vaim läks magama.

Hommikuks jõudsime Käärikule tagasi. Õppisime liikumismänge ja käisime sm. J. Eilartiga metsas puid mõõtmas. Tüdrukud said teada, kuidas teelehe pealt austajate arvu lugeda...

Oli tore matk ja päike ja tuul.

18. MAI, HOMMIK

Ei siin saa aru, millal pühapäev, millal laupäev. Eile oli pühapäev. Spordipäev. Peeter tegi saavutusi kaugushüppes ja rahvastepallis võitsime. Lääne filoloogid olid viimases tublid. Arvati, et nende Enno löögid paneksid elevandigi võpatama...

Enno menule jargnes Tiina menu meie õhtusel lõkkel. Tema esimene roll — Radamehe lemmiknaine Aita Josef Värdi ooperist «Aita», teine roll — kolhoositar Juuli sama autori ooperist «Rommi ja Juuli». Meie kõige suurem menu peitus Ülevi lektorivõimetes.

19. MAI, ÕHTU

Eile juhtisid ajaloolased meid oma lõkkele — Tonrijärve lähedale mäele.

Ilus õhtu oli. Soe. Viimane Käärikul. Lõkke juures laulis kohalik pioneer. Ja vanake mängis kannelt. Istus toolil kaskede all. Sõrmed tilistasid kannelt, silmad vaatasid lõkkesuitsust läbi — sinna, kus kevadised kased-männid noogutasid ammukuuldud viisi taktis.

Vene paaristants. Algul läks ikka

kaks sammu sissepoole,
kaks sammu väljapoole.

Aga siis tuli

kaks sammu lõkke poole,
kaks sammu metsa poole,
kolm sammu metsa poole...

Viimase laagriöö hiilimist, põnevust, laule ja lõkkeid... Kuni meie rühmajuht raporteeris:

«Seltsimees laagriülem! Eesti ja vene filoloogid varsti kojuminekuks valmis!»

«Kui varsti?»

«Tunni aja pärast.»

Viimased tantsud, viimane tappide hei-hei-hei. Trampisime tuhaks lõkkesöed ja kõndisime

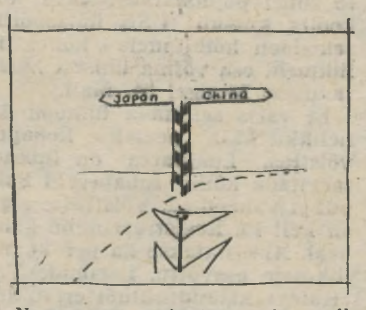

No on see orienteerumine alles üks keeruline värk!

vaikivasse laagrisse. — — —

Jälle tuttav tuba. Imelik — tühi ja vaikne. Kõrvad kumisevad bussis kuuldud viisidest, suus krõbisevad preemiakompvekid (kes premeerida tahab, see oskab ikka välja mõelda, mille eest) ja söömist ootavad tordid.

Ootavad ka raamatud ja keelekonspektid. Oi-oi!

Kääriklane naerab

Saalis enne tantsutundi

— Mis sa tolmutad selle harjaga?

— Kas siis on parem, kui tantsu ajal tolmab?

— Siis nühin vähemalt oma jalgadega.

Lõkke ääres

— Lapsed, laulame midagi Tommile hinge lähedast.

— Noh, ühel popil oli...

— Ärge uluge, Tommil läks süda pahaks.

(Tommi oli perenaise peni.)

Julgus

— Oi, küünis kummitab!

— Kardad magada?

— Oh ei, siis ma saangi kõige paremini magada, kui vaimud liiguvad.

Loeng

Koor: Ai-ai-ai, kallista...

Lektor: Kallid pioneerid! See oli armastus esimesest silmapilgust.

Mis pidi meelde jääma...

PIONEER:

- liigub alati rivis ja lauldes;
- astub rivist välja vasaku jalaga;
- ei lähe suplema tundmatus kohas;
- võimleb igal hommikul;
- kannab matkal alati kaasas esmaabivahendeid;
- süütab lõkke nii märgadest kui ka kuivadest puudest;
- on alati reibas ja sõbralik.

...ja mis jäi

- Seltsimees laagriülema punane barett, mis ilmus alati nii õigel kui ka ebaõigel ajal.
- Radamehe värviküllased säärepaelad.
- Eesti filoloogia osakonna tütarlaste öösärkide menu ooperites.
- Vene filoloogide ärariimitud ülesastumine.
- Orienteerumisjooksu punkt nr. 1, kus päike väga hästi võttis.
- Ja meie kokad...

Prof. K. Ramul 85-aastane

Harva juhtub, et vanaisa, poega ja pojapoega on õpetanud üks ja sama õpetaja. See on aga võimalik professor Konstantin Ramuli puhul, kes 30. mail tähistab oma 85. sünnipäeva. Nooruses oli ta aastaid keskkooliõpetajaks, siis ülikooli professoriks. Viimase 45 aasta jooksul Eesti NSV-s ülikoolihariduse saanud õpetajate absoluutne enamik on olnud tema õpilasteks.

Harva juhtub sedagi, et 85-aastane mees jätkab täie jõu ja innuga oma kutsetööd. Nii on see aga meie juubilariga. Tartu Riiklikust ülikoolist väljub nüüd ja edaspidigi õpetajaid, kes on tema juures psühholoogiat õppinud. On teada, et ta on korduvalt asendanud haigestunud nooremaid kolleege, kuid neil pole olnud võimalust võla tasumiseks. Kes on pilgu heitnud bibliograafilistesse väljaannetesse, see teab, et teadusliku produktiivsuse poolest pole senini talle psühholoogide hulgas võrdset. Meenutame ainult viimast 3 aastat: Saksa Demokraatlikus Vabariigis ilmus tema «Psychologische Demonstrationsversuche», alles möödunud aastal ilmus ja kadus paari kuuga müügilt tema «Введение в методы экспериментальной психологии», mis võeti mitmetes õppeasutustes kasutusele õppevahendina. Juubelipäevaks peaks ilmuma eestikeelne «Loomapsühholoogia», esimene nii ulatuslik ülevaade meil. Need oleksid ainult viimastel aastatel eri raamatuna ilmunud tööd. Peale nende on asjahuvilised võinud rõõmu tunda sisutihedatest tugeva loogikaga kirjutatud artiklitest ajakirjades «Вопросы психологии» «Nõukogude Kool» ja «American Psychologist», samuti professori tuumatabavatest märkustest ja sõnavõttudest koosolekutel.

Inimeste suured tähtpäevad panevad meenutama nendega seotut, kohtumiste ja kokkupuudete üle järele mõtlema, mida argipäeva saginas pole alati mahti teha.

Igale õpilasele on kindlasti meelde jäänud ja mõnele võib-olla omagi tegevusreegliks muutunud professor K. Ramuli nõudlikkus üldistuste ja järelduste tegemisel: järeldada ainult niipalju, kui katsematerjal kindlalt võimaldab, jätta kõrvale igasugused spekulatsioonid. Täpsust, rohkem täpsust!

Diskussioonide ägeduses, kus vahest juhtub, et tundmused otsivad agaramalt argumente kui mõistus; kus mõnikord takt ja toon muutuvad nõnda, et neid on raske headeks nimetada — seal ei ole saanud märkamatuks jäädа professori alati rahulik hääl, mõnus huumor, dialektiline lähenemine ja võrratu diskreetsus.

Prof. K. Ramulil on olnud väga palju õpilasi. Küllap vist võib nende arvu väljendada ainult neljakohalise arvuga. Üllatab aga see, kui hästi mäletab neid professor. Ta võib nii paljudest jutustada mõne tabava detaili, kui vaja, asjaliku, kui vaja, tõsise või naljaka. Nii võib ainult hea vaatleja ja tähelepanelik inimene.

Kõigi professor Konstantin Ramuli praeguste ja kunagiste õpilaste soov on näha teda veel kaua eesti nõukogude psühholoogia eesotsas, ülikooli kateedris, psühholoogide seltsi koosolekutel, lugeda veel paljusid tema uusi töid. Selleks talle head tervist ja palju viljakaid aastaid!

H. LIIMETS

Kevadine matk Tammsaarele

Vihmapiisad liibusid bussiaknale, justkui tahaksid öelda, et ei sellest sõidust õiget nahka saa.

Laupäevaõhtune Tammsaare on vaikne ja mõtlik, ainult kägu kukub õnne. Sooservade valged kased on veel nii väikestes eredates lehtedes, et loovad muljete pillerkaari. Väljamäel müriseb traktor, külvatakse otra. Soo ja väljamäe piirimail kasvaval Tammsaare tammel pole leheraasukest ollagi, sest tema kevad tuleb pikkamisi, põhjalikumalt ja läbimõeldumalt kui mujal. Tuleb umbes nii, nagu Tammsaare väljamägedel tehtud töö vili või selle kirjaniku looming, kelle teoste kaantel seisab sellesama väljamäe nimi; ainult et tema töö fantaasia on Tammsaarest teinud Vargamäe, nagu tunnistab ka teeviit. Lõpuks on kirjandus toonud geograafiasse segaduse, nimelt kaks Vargamäed: üks siin, teine hoopis Aegviidu lähedal...

Tammsaare-Vargamäe, see soode ja rabade tagune, on loomulikult ilus, aga mitte sugugi nii ülev kui romaani järgi, meie kujutlusis. Vähemalt nõndaviisi arvasin esimeste muljete hetkil.

Meil on palju kaunimaid paiku: Otepää, Haanja, Aegviidu-Nelijärve. Nii mitmelgi pool mujal on inimene loodusest hoopis enam jagu saanud — rabalaugastest on tehtud põllud või heinamaad, suurtes metsades säravad elektrituledes linnad. Vargamäe inimeste mõte näib olevat nagu poolikuks jäänud. Siin on küll väljamägi, mida harivad traktorid, siin on ka A. H. Tammsaare muuseum, kuhu aasta-aastalt sõidab tuhandeid külastajaid. Aga siin soliseb kõrbemaal ikkagi veel vesi ja kiusliku Pearu asemel on torm Põhja-Tammsaare aiaplangust hea tüki maha lõhkunud.

Küllap vist sellepärast kipudki esimesel silmapilgul imestama üksnes siin loodusega võidelnud inimese visadust, tehes seda paljast vastandamisest: inimene — loodus. Ning pealiskaudsel pilguheitmisel võib tekkida isegi pettumus ning mõte kipub vägisi tegema mingi naiivse, kuigi osalt tõele vastava üldistuse: on ikka üsna üksik paik see Vargamäe küll.

«Tões ja õiguses» kirjeldatud Vargamäe on hoopis rikkam kui see tõeline. Tema sobib nagu igale poole, kus inimene loodusega rinnutsi koos on olnud. Ja siiski, just siin on sündinud-kasvanud kirjanik, kelle igast pisemastki lapsepõlveerutusest sai lisa teos, mis paneb tõsiselt mõtlema ja sunnib seejärel veelgi tõsisemalt tegutsema. Nii et Tammsaare-Vargamäe ütleks nagu murdosakese A. H. Tammsaare Vargamäe-tõde. Ja siis taipad, et ei tasunudki siia tulla eesmärgiga, et puhata looduse pillerkaaris diplomitöö taga väsinud silma. Tundub, et on isegi ülevam, et Tammsaare-Vargamäe veel «päris valmis» ei ole. Soosillal ei jää küll enam autogi toppama, aga soos solisevad veed ei anna ikkagi rahu. Ja enam ei teagi, kumb kohustab rohkem: kas see, et sõidad bussiga üle kõva soosilla, meenutades «Tõe ja õiguse» esimesi lehekülgi, või see, et hakkad mõtlema soos solisevast veest ja tormi lõhutud aiaplangust. Korraga nagu häbened iseennast, et olid nii mõistmatu: tulid siia nautima, aga vastu anda pole midagi. Vähe sellest — ei taibanud muuseumile kingiks tuua romaani «Ma armastasin sakslast» äsjailmunud kordustrükki. Näib, nagu tahaksin Tammsaarelt aina saada, teda ehk isegi kiita-ülistada, kõnnin aga ringi lillegi liigutamata. Nõnda võibki «Tõde ja õigust» mitte mõista...

Tammsaarel-Vargamäel pole kaugeltki veel kõik valmis, nagu ka igal pool mujal meie ümber. Ja kui siia peatuma jääda, siis polegi vist ime, et arvad Albus seisvalt kirjaniku ausambalt lugevat skeptiku pilku.

Aga kui ikka päris peatuma ei jää, ega siis sellest pilgust nii väga kohkugi. Sest kui juba ammu manalasse varisenud individualistlikule maailmasuhtumisele, mis paraku ikka veel põimub teadvusse kui väänkasv, vastandada suhtumine, mida loed suurromaani lehekülgedelt, suhtumine, mis aina sunnib tegutsema seal, kus veel «kaugeltki kõik valmis ei ole», siis pole põhjust pettumiseks. Ja varakevadisest matkast Tammsaarele ei jäänud kübetki üksindustunnet, mida võis sisendada esimene meeltetaju. Soos solisev külm vesi sundis mõtteid kuumemaks, sest vastasel korral poleks vist võimalik tunda tõsist rõõmu väljamäel mürisevaist traktoreist ega tegudele sundiva kirjaniku suurtest ideedest.

P. LIAS

ÜLIKOOLI SPORDIPÄEVALT

Spordipäevaga sel aastal ei vedanud. 17. mai varahommikul päike lausa lõõmas selges taevas, ent juba kell 11, kui spordipäevast osavõtjad Kingissepa tn. võimla ees pärast kõhklusi siiski rivistuma hakkasid, oli taevas silmapiirini lauskpilves ja ainult ajuti oli vihmavalingute vaheajal veidi kuivemat pidamist. Ühel taolisel vaheajal rivistutigi, ent vaevalt saadi keepide ja vihmamantlite kahinal liikuma, kui hakkas jälle valama. Ei olnud midagi parata — staadioni väravate taga tuli kolonn laiali saata ja spordipäev kolmapäevaks edasi lükata.

Kolmapäeva õhtupoolikul oli taevas küll selge, kuid külm ja vali tuul tegi olemise ebamugavaks nii pealtvaatajaile kui ka võimlejaile. Vaatamata sellele jälgis spordipäeva üritusi «täismaja».

Mõned minutid pärast viit. Staadionile saabub spordipäevast osavõtjate 480-liikmeline kolonn. Algus nagu alati: raport prorektor K. Püssile, tervitussõnad, möödunud aasta saavutuste meenutamine. Muidugi avaldati lootust, et massilisus spordiliikumises veelgi kasvab ja et järgmiseks spordipäevaks on hommikvõimlemine ühiselamutes igapäevaseks nähtuseks.

KÕIGE NOOREMATELE

Kolonn oli ju alles sooritamas auringi, kui rohelisele staadionimurule rivistusid TRÜ Laste Spordikooli võimlemisrühma pisitüdrukud. E. Rusi juhtimisel oli jõutud ette valmistada kena kava, mis kanti ette puhtalt ja ilma eksimusteta. Publik hindas nende tööd-vaeva kestva aplausiga.

Ka esimesed stardipaugud kõlasid neile, kes alles alustavad oma võistlusteed. Võistlussõidu tõukejalgratastel 7- kuni 9-aastastele tüdrukutele võitis ülekaalukalt Reet Unger, kes läbis 100 meetrit 20,9 sekundiga. Poiste sõit oli hoopis tasavägisem.

Tänavugi olid platsis riistvõimlejad. Kahju ainult, et külm ilm ja tugev tuul neid tublisti segasid. Mõnevõrra häiris pealtvaatajaid kolme võimleja paralleelne esinemine. Edaspidi võiks seda arvestada.

Ülikooli vettehüppajad demonstreerisid oma hüppeid batuudil. Seekord oli kaasa tõmmatud ka järelkasv — TRÜ Laste Spordikooli õpilased. Kõige suurema aplausi pälvis Jüri Tern oma efektsete lõpunumbritega. Vaheldust tõi ka akrobaatide Andres Lutsari ja Anne Kardma nauditavalt esitatud raske harjutus.

KAS REKORD?

«Vabandage, kas täna lüüakse rekordeid?»

«Mis te nüüd! Sellise külmaga...»

Aga rekord tuli juba esimesel alal — 110 meetri tõkkejooksus. Et K. Jurkatamm stardipaugu kõlades kohe ette läheb ja ka finišisse esimesena jõuab, seda teadsid kõik. Aga rekordit vist küll keegi ei lootnud, isegi tema ülikooli pearivaal R. Tammsalu mitte, kes lubas talle kaotada kõige rohkem «vaid» ühe tõkkega. Niisiis on nüüd uueks vabariigi rekordiks 14,5 sekundit.

Kaugushüppe vastu valitses suur huvi — olid ju koos kõik vabariigi «ässad» sel alal. Aga kui kohtunikud näitasid Paavo Kivise kolmanda hüppe tagajärge 7.67, erilist aplausi ei kõlanud — arvati, et eksitus.

Nii, et kaks vabariigi rekordit ja seda ülikooli spordipäeval. Meeldiv.

Tänavu esmakordselt võistlustulle asunud K. Metsur saavutas kohe esimese heitega üle 50 meetri. Lõpptulemuseks jäi 54.35. See on vabariigi tipptulemus sel hooajal.

Muud alad jäid tagasihoidlikumateks. Pettumuse valmistas teivashüpe, kus TPI üliõpilane Ü. Iter ründas tagajärjetult 4 meetrit.

vaatajaile 10×100 m pendelteatejooks. Võistkonna koosseisus olid 5 naist ja 5 meest ning võistkond määras ise üksikute jookssjate järjekorra. Ja nii ei saadudki õieti aru, mis staadioni murul toimus. Mõnigi noormees, kes sai teatepulga viimasena kätte, leidis end äkki staadioni teisest otsast esimesena ja tütarlaps, kes meeleheitlikult pingutas, pidi alla neelama nördimusepisara, kui noormehed, tundmata vähimatki austust naissoo vastu, lidusid julmalt mööda. Ja et võistkondade tase oli vägagi erinev, viimaste mahajäämus ulatus üle saja meetri, siis tõepoolest ei saanud aru, millised võistkonnad viimastel etappidel juhtisid, millised alles lõpetasid eelmist etappi. Pealegi kaotas põhiline rivaal (Kehakultuuriteaduskonna I) teatepulga.

Ka siin selgus võitja viimasel meetril. Esimesena jõudis finišisse Arstiteaduskond ja tänu just A. Kikkamäele.

Ajad: Arstiteaduskond 2.13,8, Füüsika-Matemaatikateaduskond 2.14,0.

Enne viimast ala oli punkte võrdselt Arstiteaduskonnal ja Kehakultuuriteaduskonnal — nendevaheline duell pidi otsustama tordi saatuse.

Staadioni parempoolses servas oli üles löödud kuus telki. Siin alustati võistlust.

Stardipauk! Telgis magavad võistlejad paiskuvad telkidest välja, riietuvad, panevad telgi kokku, võtavad selle selga ja kihutavad üle staadionimuru nii kuis jalad võtavad. Kõige kiiremini sai oma ülesannetega hakkama Kehakultuuriteaduskonna esindaja, tema rivaal Arstiteaduskonnast aga magas stardi sõna otseses mõttes maha — sellal, kui kehakultuurlane oli juba riides, roomas tema alles oma telgist välja.

Teine etapp. Kui pealtvaatajate seas tahetakse elevust valmistada, pannakse võistleja ikka kotis jooksma. Seekord halastati veidi ka võistlejaile — kotis ei tulnud joosta mitte 100, vaid ainult 50 meetrit. Kolmanda etapi võistleja pidi katma jalgrattaga 500 meetrit. Kehakultuuriteaduskonna suur edumaa säilis ikka veel.

Neljas etapp. Siin pidi võistleja seljakotiga (see jäi «teatepulgaks» kõigil seitsmel etapil) demonstreerima oma roomamisoskust, pidi siis tabama viie lasuga 15 meetri kaugusel olevat õhupalli, möödapõmmutamiste puhul arvati võistkonnale 30 sekundit karistusaega. Aga eks püüdke tabada õhupalli, kui see kepsleb kelmikalt tuule käes. Kehakultuuriteaduskonna esindaja jõuab tulejoonele, sihib... ja mööda! Nüüd leidis ta, et hoopis mõttekam on sihtimisega mitte aega raisata ja tulistas kõik ülejäänud lasud metsa. Hoopis külmaverelisem oli teisele kohale tõusnud Füüsika-Matemaatikateaduskonna võistleja: hetkeline keskendumine ja õhupalli ei olnudki enam. Üldine heakskiit tribüünidelt.

Nüüd läks olukord keerulisemaks. Kes võidab selle võistluse? Oli ju Kehakultuuriteaduskonnal trahv 30 sekundit. Ees oli aga veel kolm etappi. Tuli katta suuskadel 150 m saepururajal, joosta mööda takistust, seada üles telk, süüdata lõke. Kas suudavad hoida edumaad? Jah, suutsid! Füüsika-Matemaatikateaduskonna võistkond jõudis starti 50 sek. hiljem. Meeldiva üllatusena jäi kolmandaks Ajaloo-Keeleteaduskond, kes siiani oli etendanud punase laterna osa.

Tordi saatus oli otsustatud!

NAISTE TRIUMF

Nii võib lühidalt iseloomustada ratsasportlaste esinemist. Takistussõidu võitis kindlalt M. Tamm (Arstiteaduskonnast) J. Soomi (Bioloogia-Geograafiateaduskonnast) ees.

Traavivõistlustest võtsid osa ainult TRÜ Laste Spordikooli õpilased. Ka siin võitis tütarlaps A. Valde hobusel «Rumba».

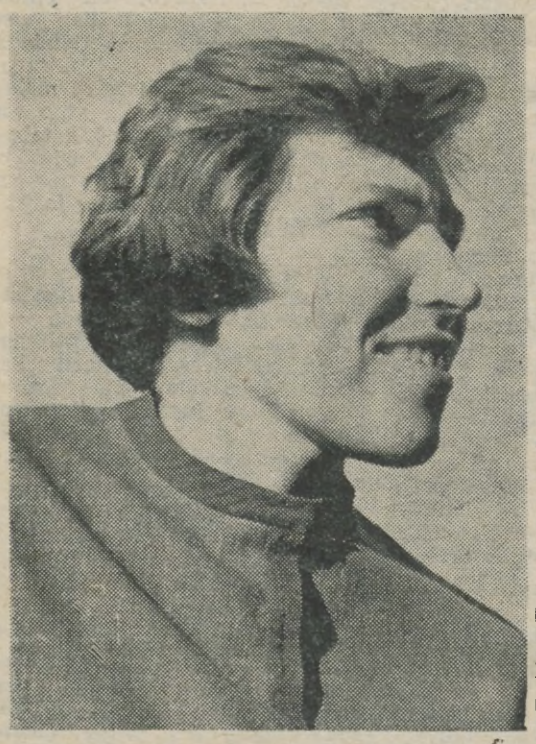

Fotol: I. Helari.

Arstiteaduskonna diplomand I. Helari õiendab praegu riigieksameid. Kaks esimest läksid «väga heale». Ka spordis jätkus meie vabariigi esikuulitõukajal aega eksamiks — tulemusega 14.69 kirjutas ta Eesti NSV rekordi enda nimele. Väga hea!

H. RÄTSEPA foto

AUHINNAKS — TORT

Sellise trofee pärast tasus juba pingutada — pealegi kaalus tort tervelt 2,5 kilo. Mõeldud oli ta kõige väledamale ja osavamale teaduskonnale — ees ootas neli teatejooksu. Torti hakkasid ründama kõik teaduskonnad, Kehakultuuriteaduskond koguni kolme võistkonnaga.

Naiste 400+300+200+100 m teatejooksu starti asus küll vaid 5 teaduskonda, Ajaloo-Keeleteaduskonna võistkonda miskipärast ei ilmunud. Siin oli kindel Kehakultuuriteaduskonna I võistkonna üleolek. Arstiteaduskonda löödi koguni 4 sekundiga.

Ajad: 2.26,7 (Tartu uus rekord) ja 2.30,7.

Meeste 800+400+200+100 m. teatejooks oli hoopis pingelisem — võitja selgus siin viimastel meetritel. Finišis aga selgus, et võitlus käis Kehakultuuriteaduskonna kahe võistkonna vahel. Ka kolmas koht selgus alles viimasel etapil, kus A. Eller viis lõpuks Arstiteaduskonna kolmandana finišisse.

Ajad: 3.31,0
Kehakultuuriteaduskonna I 3.31,0,
Kehakultuuriteaduskonna II 3.31,5,
Arstiteaduskond 3.33,3.

Paljú lõbu valmistas pealtvaatajaile 4×100 m segateatejooks. Siin võistlesid ühes võistkonnas naine ja mees. Esimesena läks rajale mees, kes pidi läbima 100 m, siis tuli naine, kes pidi läbima 200 m, siis jälle mees, kes pidi läbima 300 m ja lõpetuseks naine, kes pidi läbima 400 m. Ka siin võitis Arstiteaduskond.

Tšempion selgus siin alles viimasel poolel meetril ja finišis edestas Heiki Pisuke Indrek Lenki poole esiratta võrra. Mõlema ajad 19,5 sekundit...

Autasustamine oli täpselt nagu Tokio olümpiamängudel, ainult et kaela pandud medalid olid esialgu veel šokolaadist.

PEARASKUS, NAGU ALATI

lasus võimlejate õlgadel... Võimlemiskavad olid omandatud märksa paremini kui möödunud aastal, puudusid suured kontrastid, kahju ainult, et mehed jäid masskavadest täiesti kõrvale. Ülikooli võimlemisõpetajad E. Rusi, E. Peebo, L. Stamberg, M. Kamarik, L. Vestre, P. Tiido, L. Uustal ja H. Tidriksaar polnud oma vaeva asjata kulutanud, oli näha uue otsinguid ja ka häid leidmisi.

Eriti jäid meelde üldrühm ja Kehakultuuriteaduskonna naisvõimlejate efektne kava, samuti ka harjutused linikutega. Tore oli seegi, et ka TRÜ teenistujad olid esindatud oma kavaga.

Väsitavam kui turnee

Eelmine nädal oli ülikooli peres kõige väsitavam vist Valve Lüütsepale.

Esmaspäeva hommikul saabus maailmameister pärast kaks ja pool kuud kestnud reisi tagasi kodulinna. Mõni tund hiljem oli vastuvõtt linna täitevkomitees. Kolmapäeval vastuvõtt Tallinnas Balti jaamas, siis «Kalevi» kesknõukogus, seejärel Eesti NSV Ministrite Nõukogus, hiljem Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumis, Ajakirjanike Majas ja lõpuks televisioonikaamerate ees. Reedel oli Valve Lüütsepa austamisõhtu ülikooli aulas.

Ja selle kõrval — treening esmaspäeval, teisipäeval, neljapäeval, reedel ja laupäeval. Kõige rohkem aega röövisid ajakirjanikud: nemad alustasid esmaspäeva hommikul Petseri jaamas ja lõpetasid pühapäeval Tallinna aerodroomil, kui TRÜ naiskond alustas lendu NSV Liidu meistrivõistlustele Tbilisi.

Maailmameister ütles, et see nädal kodulinnas oli väsitavam kui kogu eelnenud turnee kokku. Ja kui mänguvorm Tbilisis soovida jätab, siis tuleb ajakirjanikele tõsiseid etteheiteid teha.

Nüüd mõni sõna aulas peetud õhtust.

Maailmameistrit tervitasid õppeprorektor dots. K. Püss, Arstiteaduskonna esindajana dots. B. Luik, Kehakultuuriteaduskonna poolt A. Viru, Spordiklubi poolt J. Unger. Anti üle lilled ja mälestusesemed. TRÜ aukirja sai maailmameistri treener E. Naarits.

Seejärel sai sõna Valve Lüütsepp. Üksikasjaliselt ja huvitavalt jutustas ta oma muljetest pikalt reisilt Ameerika Ühendriikidesse, Peruusse ja Mehhikosse. Erutatult tänas Valve Lüütsepp kaaslinlasi sooja vastuvõtu eest, temale osutatud tähelepanu eest.

Pärast õhtu ametliku osa lõppu puhkes elav vestlus aulasse väljapandud stendide ees. Maailmameistrile esitati palju küsimusi arvukate suveniiride, vimplite, märkide ja rohkem kui saja reisifoto kohta.

V. LENK

TRÜ kergejõustiku täisedu

Möödunud nädalavahetusel toimus matškohtumine ülikooli ja «Kalevi» kergejõustiklaste vahel. Võitis TRÜ II võistkond 430,5 punktiga. TRÜ I võistkond kogus 385 ja «Kalev» 303,5 punkti.

Ehkki seekord rekordeid ei püstitatud, näidati peaaegu igal alal tublisid tulemusi.

Kalju Jurkatamm läbis 110 m tõkkeid ajaga 14,7 ja 100 m ajaks sai 10,8. Paavo Kivine alistus seekord kaugushüppes Enno Akkelile. Tulemused vastavalt 7.15 ja 7.37. Mõlemad läbisid 100 m ajaga 11,0. Kaupo Metsur heitis ketast 53.26, vasarat 49.63 ja tõukas kuuli 16.12. Rein Aun hüppas kaugust 7.08, kõrgust 1.85, teivast 3.40. Toomas Savi hüppas kõrgust 1.85, kaugust 6.91 ja viskas oda 65.60. Heiti Annus hüppas teivast 3.80, Mati Kõrge 3.70. I. Sepp heitis ketast 48.75, hüppas kolmikut 13.78 ja tõukas kuuli 15.19. Teet Lainevee läbis 400 m ajaga 50,2, L. Lahesalu 400 m tõkkeid ajaga 60,1 ja 400 m ajaga 51,1. R. Alumaa jooksis 800 m ajaga 1.59,5.

Naisvõistlejatest olid edukamad Vilve Maremäe, kes hüppas kaugust 5.94, läbis 100 m ajaga 12,6 ja 80 m tõkkeid ajaga 11,9. H. Kaalepi aeg oli 11,8. Virve Põldsam viskas oda 47.91, Imbi Helari tõukas kuuli 14.57, H. Oolma hüppas kõrgust 1.50 ning M. Matikainen läbis 400 m ajaga 59,0 ja 800 m ajaga 2.18,2. Hilju Kalam hüppas kaugust 5.55 ja H. Mägi 5.53 (H. Mägi aeg 100 m jooksus oli 12.7). Tiiu Tiitus heitis ketast 41.45 ja tõukas kuuli 12.45.

4×100 m teatejooksus oli meestest edukam TRÜ II võistkond (aeg 43,2), naistest TRÜ I võistkond ajaga 50,6.

Homme algusega kell 17 on ülikooli staadionil lahtised kergejõustikuvõistlused.

B. MATVEI,
võistluste
peakohtunik

KALALE! KALALE!

Arvestades massispordi ürituste suurt populaarsust meie ülikoolis, kutsub ÜSK kalaspordisektsioon kõiki meie kollektiivi liikmeid osa võtma ühisest kalastamisest Muugel 31. mail.

Et välja selgitada ülikooli õnnelikku kätt, peetakse kohapeal võistlus, kusjuures on lubatud tarvitada kõiki lubatavaid kalapüügi vahendeid. Võistluste algus on kell 13. Registreerimine kohapeal. Arvestatakse ka perekonnaliikmete osavõttu. Parimale VSÜ «Kalev» kalandusklubi eriauhind.

Et vist paljudele lõpeb Emajõe tundmine Ranna puhkekohaga, märgime siinjuures, et Muuge asub Rannast edasi ca 2 km. Loodus on siin küllaltki kaunis ja ööbikud ei laula vist kusagil Emajõe kallastel nii kõlavalt. Sõita võib Muugele laevaga (edasi 2 km jala) ja ka maapealsete liiklusvahenditega.

Vanade kalameeste tarkuse ja kalaspordi kalendrite järgi on oodata mai lõpus head kalasaaki. Ootame rohkesti osavõtjaid!

Kivi kotti!

ÜSK kalaspordisektsioon.

P.S. Ärge unustage, et kalastamisel esineb suurepärane söögisu, sellepärast olgu toiduvarud rikkalikud. Ka kalasaak ei pruugi olla...

Teadaanded

Pühapäeval, 31. mail kell 15 toimub TRÜ klubis

RAHVAKUNSTIÕHTU.

Esinevad TRÜ lasteringid. Sellega tähistatakse ka kooli minevate laste

SUVEPÄEVA.

Suvepäevast osavõtjail koguneda kell 13 TRÜ kohvikusse. Kell 14 on ühine rongkäik TRÜ klubisse, kus antakse suvepäevast osavõtjatele tunnistused ja mälestusesemed.

Lähemaid teateid saab TRÜ ametiühingukomiteest.

* * *

Külastage
TRÜ kodunduse kabinetis (Ülikooli tn. 18-a, II korrusel) üliõpilaste

KÄSITÖÖDE NÄITUST,

mis on avatud 30. maist kuni 3. juunini kella 12—18-ni.

* * *

TRÜ kunstikabinetis (Ülikooli tn. 16) saab 29. maist kuni 7. juunini tutvuda

ÜLIÕPILASTE KUNSTINÄITUSEGA.

Avatud kella 11—17-ni.

SIIT NURGAST JA SEALT NURGAST

Spordipäevaga võib rahule jääda, kuigi teine pool liialt venis. Seepärast: kas oli õige rahvakunstiansambli kavvavõtmine?

Eraldi tuleks mainida diktorite asjatundlikku esinemist, välja arvatud vaid ratsaspordi tutvustamine.

Tore, kuigi aegaviitev oli aastaringse massvõistluse võitjate autasustamine. Auhinnad olid väga vaimukad.

J. PÕLDMÄE
I.-P. PADERNIK

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4440. MB-04407.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Laupäeval, 13. juunil 1964

Nr. 17 (592) XVII aastakäik

Armeenia kunsti nädalal ülikoolis

Kunstinädala puhul külastas Armeenia valitsuse delegatsioon ka ülikooli. Fotol (üleval) moment külaliste vastuvõtust. Seejärel siirduti prof. F. Klementi kabinetti, kus rektor tutvustas lühidalt ülikooli minevikku ja tänapäeva. Ülikooli nõukogu saalis tutvuti näitusega, mis valgustab Hatšatur Abovjani viibimist Eestis (keskel). Seejärel kohtuti aulas ülikooli õppejõudude ja üliõpilastega. Pikema sõnavõtuga esines Armeenia NSV kultuuriminister R. Hatšatrjan, kes tegi teatavaks Armeenia valitsuse otsuse kinkida Tartu ülikoolile Hatšatur Abovjani marmorbüst ja andis prof. F. Klementile ja prof. P. Aristele üle Hatšatur Abovjani nimelise medali.

Fotol all: M. Tamm ulatab Tartu üliõpilaste poolt delegatsiooni juhile O. Bagdasarjanile mälestuseks üliõpilasmütsi.

EKSAMID EKSAMID EKSAMID

On jälle kevad ja jälle eksamid. Nagu igal aastal, toovad nad seegi kord kaasa palju rõõmu, kuid ka muret ja vaeva.

Kuidas siis seni on läinud?

Geograafidel on juba suured pingutused seljataga. Nüüd siirdusid nad õppe- ja menetluspraktikale: kes asutustesse, kes laevadele, ühed Siberisse, teised Pamiiri, kolmandad pidid leppima koduvabariigiga. Aga nende eksamitulemused?

Et nõudmised on väga ranged, seepärast juhtub nii mõnigi kord mitterahuldavaid hindeid, nagu näiteks I kursusel (keemia eksamil 8 läbikukkumist). Siin võib põhjuseks olla ka see, et tavaliselt I kursuse üliõpilased lihtsalt ei oska veel õppida.

Geograafiaosakonna II kursus on aga päris tubli.

Hea edasijõudmise poolest võib esile tõsta Ain Samblat (II kursuselt), Ain Kallist (III kursuselt) ja Anne Allperet (IV kursuselt).

Ka geoloogidel on osa eksameid möödas. Parimaid tulemusi näitas Vilja Visser, kes oma «väga heade» kõrval jõuab ka ühiskondlikku tööd teha.

Õigus-Majandusteaduskonnas on palju kaugõppijaid. Tänavu lõpetab kaugõppes Õigusteaduskonna 37 ja Majandusteaduskonna 63 inimest. Kuid kaugõpe ei takista sugugi saavutamast suurepäraseid tulemusi. Seda näitas veenvalt Tartu linna partei- ja riigikontrolli komisjoni esimehe Elmar Kulla diplomitöö «Partei- ja riigikontrolli alase töö organiseerimisest» või jälle Tartu Tarbijate Kooperatiivi juhatuse liikme Enn Kiviselja diplomitöö «Seltsimehelike kohtute organisatsioonist ja tegevusest». Selleks aga, et ükskord jõuda diplomitööni, tuleb end veel paljudel tõsiselt pingutada.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna prodekaan R. Tani annab sessiooni senise käigu kohta hinnangu: rahuldav. Siin on eksamid eriti rasked, palju täppisteadusi jne. Sama võib öelda tulevaste arstide kohta.

Praegustest hinnetest on näha, et Ajaloo-Keleteaduskonnas on tublit tööd tehtud. Eesti filoloogia IV kursusel pole ühtki puudulikku ja «viiemehi» on päris ohtralt (Liivi Labi, Aleks Kasepalu, Tiiu Erelt, Ülo Matjus, Haldur Õim), samuti on näidanud häid teadmisi inglise filoloogia osakonna III — kommunistliku töö kursus. Ka inglise filoloogia I ja II kursusel on domineerivaks hindeks «väga hea». Kuid miks nii palju mitterahuldavaid ajaloo-osakonna I kursusel NLKP ajaloos?

Kehakultuuriteaduskonnas võiks seniste eksamite järele esile tõsta II kursust (R. Kolts, H. Oolma, A. Palge, M. Raiend). Et suurem osa eksameid on ees, siis on siiski natuke vara ennustada.

Eksameid on palju ja keerulisi. Kuid veel paar nädalat pingutamist ja siis võib kerge südamega minna vastu kauaoodatud suvepuhkusele.

T. ALLA

Külaliste soovid ülikooliperedele

Tervitame Tartu ülikooli professoreid ja üliõpilasi! Tartu ülikool on ka meile väga kallis, sest siin õppis meie unustamatu Hatšatur Abovjan.

SILVA KAPUTIKJAN
GRIGOR TER-GRIGORJAN
GEVORG EMIN
HRATŠJA OVANESJAN
AŠOT GRAŠI

Kallitele Tartu ülikooli üliõpilastele, keda me ei näinud eksamite tõttu, soovin:

mitte saada «kahtesid» põhjuseta,

mitte armuda põhjusega,

juua põhjustega, kuid joobuda põhjusega ja eriti põhjuseta.

Sõitke meile külla (selleks mõelge välja põhjusi), sõitke, siis istume, ajame juttu, teeme nalja ja tõstame üles klaasi armeenia veiniga.

Mina hääletan selle poolt!

GEVORG EMIN

Taevaskoda, 6. juuni 1964

Uutele „jahimaadele"

Geograafia-, bioloogia- ja mõnede teiste osakondade üliõpilastele on pikad praktikasõidud päris tavalised. Ja tavaline on seegi, et eesti filoloog peab leppima oma kodunurga või lähedaste sugulasrahvaste — liivlaste, karjalaste, vepslaste küladega. See kevad aga traditsioonidest ei hooli. Soome-ugri eriharu individuaalprogrammide järgi õppijad viib ta paikadesse, mis seni meie vabariigi keeleteadlaste uurimisretkedest välja on jäänud.

Ago Künnap sõitis koos Sverdlovski ülikooli topograafide ekspeditsiooniga Altaisse, et kokku koguda viimased kamassi keele riismed — teatavasti elab ju veel ainult üks selle rahva esindaja, kes pisut keelt mäletab.

Anu-Reet Lapile on tee Komi ANSV-sse juba tuttav. Kui eelmine lühiajaline reis möödunud suvel piirdus vaid pealinna Sõktõvkari ümbrusega, siis tänavu on kavas jõuda kaugematesse küladesse, et oma kogemuste varal tutvuda selle põhjarahva tavade ja kommetega. Muidugi on eesmärgiks koguda ka keelelist ainestikku diplomitööks.

Jüri Kallasmaad ootavad pärast eksamisessiooni sootuks kauged ning omapärased eksootilised sugulasrahvad — handid ja mansid Uraalide taga.

Sellised on rajad, kus möödunud sajandil matkasid kuulsad keeleuurijad M. A. Castrén ja K. Donner. Nüüd on need meie üliõpilaste päralt.

R. PAAL

Arstiteaduskonna komsomolibüroo teatab

NSVL kõrgemate koolide põhimääruse kohaselt on lubatud likvideerida akadeemilist võlgnevust eksamisessiooni vältel ainult erandjuhtudel. Sellest lähtudes on vajalik eksami uuesti sooritamise õigus enne semestri lõppu anda individuaalselt.

Dekanaadi abistamiseks on otstarbekas igal konkreetsel juhul teha üliõpilase kohta teatavaks rühma ja kursuse komsomoliorganisatsiooni seisukoht.

Selle probleemi lahendamiseks korraldas Arstiteaduskonna komsomolibüroo ELKNÜ TRÜ Komitee soovitusel valvekorrad alates 1963/64. õppeaasta talvisest eksamisessioonist. Puuduliku informatsiooni tõttu osutus vajalikuks küsimuse veelkordne puudutamine ülikooli ajalehes.

*** Dekanaadiga on kokku lepitud, et enne teaduskonna komsomolibüroo soovitust prodekaan oma otsust ei tee.**

*** Üliõpilane ilmub teaduskonna komsomolibüroo liikme juurde koos komsomoli grupiorganisaatoriga, kes annab üliõpilase kohta iseloomustuse ja vastutab selle õigsuse eest. Büroo esindaja tutvub põhjustega, mille tõttu eksam tuleb uuesti sooritada eksamisessiooni jooksul ja siis kas toetab rühmaorganisaatorit või mitte.**

*** Lõpliku otsuse teeb dekanaat.**

*** Otsuse tegemisel võetakse arvesse nii üliõpilase varasemat õppeedukust kui ka ühiskondlikku tegevust ja osavõttu ÜTÜ-st.**

*** Selline kord on kehtestatud eeskätt nende tõttu, kes ei suhtu oma õppeülesannetesse (ja seega ka omandatavasse elukutsesse) vajaliku tõsidusega.**

*** ELKNÜ TRÜ Arstiteaduskonna valved on peahoones toas nr. 8 iga päev (v. a. laupäev ja pühapäev) kella 14—16-ni juuni algusest kuni 3. juulini.**

L. KARU
J. UIBU

Žürii langetas otsuse

KEHAKULTUURI-TEADUSKOND

I auhinna sai

1. Rein Torm töö eest «Võimlemiselementide kinemaatilisest analüüsist».

II auhinna said

1. Viktor Hellerma (kaugõppeüliõpilane) töö eest «Eesti NSV Haridusministeeriumi laste spordikoolide kergejõustikuosakondades õppivate noorte kasvust, kaalust ja kehalistest võimetest»;

2. Heiti Annus töö eest «Eesti NSV koondvõistkonna teivashüppajate ettevalmistusest ja esinemisest NSV Liidu rahvaste kolmandal spartakiaadil» ja

3. Arved Ansper (kaugõppeüliõpilane) töö eest «Kergejõustiku olukorrast Tartu rajooni keskkoolides ja teed selle parandamiseks».

III auhinna said

1. Erik Lillo töö eest «Eesti sportlased olümpiamängudel» ja

2. Kaarel Paulus (kaugõppeüliõpilane) töö eest «Momente Eesti poksispordi ajaloost».

AJALOO-KEELE-TEADUSKOND

I auhinna said

1. Igor Tšernov töö eest «К постановке проблемы модели в художественной литературе и литературоведении»;

2. Virve Pikkor (kaugõppeüliõpilane) töö eest «Лексико-тематическая группа «Семья и родственные связи»;

3. Kristjan Torop töö eest «Eesti rahvatantsude oskussõnad»;

4. Inger Koemets töö eest «Sõnavaraõpetus emakeele tunnis VI klassis»;

5. Pärt Lias töö eest «Jutustamistehnika kui kompositsiooni komponent»;

6. Jaak Põldmäe töö eest «Eesti luule riimiprobleeme ja riimikasutus Uno Lahe luules»;

7. Tiiu Erelt töö eest «Vene laensõnad karjala keele tšamerovo murrakus»;

8. Voldemar Pinn (kaugõppeüliõpilane) töö eest «Jean-Paul Marat Pariisi plebeiliste masside juht ja ideoloog (1789—1793)»;

9. Vello Särev töö eest «Jaan Anveldi elust ja tegevusest 1912. aastani»;

10. Rudolf Lumi (kaugõppeüliõpilane) töö eest «Partisanivõitlus ja fašismivastane liikumine Eestis aastail 1941—1944» ja

11. Miron Lazebnikov (kaugõppeüliõpilane) töö eest «Празднование I Мая в России 1890—1907 гг.»

(Järg lk-l 3.)

III reid pedagoogide juurde • *Võru rajoon* •

Kõrgema kooli õppe- ja kasvatustöö üheks näitajaks on lõpetanute töö. Seetõttu ongi ülikoolis tavaks perioodiliselt tutvuda lõpetanute tööga ja teha sellest kokkuvõtteid. Esmakordselt tehti seda kolm aastat tagasi Kingissepa, Tartu ja Rakvere rajoonis, möödunud aastal Põlva ja Viljandi ning käesoleval kevadel Võru rajoonis. Vesteldi lõpetanutega, koolide juhtkonnaga, haridusosakonna juhataja ja inspektoritega, parteikomitee töötajatega. Nii saimegi pildi, kuidas on meie kasvandikud ette valmistatud vastutusrikkaks ja komplitseeritud pedagoogitööks.

TRÜ annab tulevastele õpetajatele põhjalikud teadmised aine alal, mis võimaldab eduka töötamise nii keskkooli vanemates klassides kui ka töölisnoorte koolides. Ent väikestes 8-klassilistes koolides, kus puuduvad paralleelklassid, kipub mõnikord vastava distsipliini tundidest nappus kätte tulema. Nii tuli bioloogidel, geograafidel ning ajaloolastel õpetada selliseidki aineid, milleks nad ülikoolis mingit ettevalmistust ei saanud. Tegelik elu nõuab ikkagi nn. laia profiili, mida juba antakse ja mis võimaldab bioloogil õpetada ka keemiat ja ajaloolasel kodundust, käsitööd või isegi võõrkeelt, geograafil bioloogiat jne. Missugune tee on selles suunas kõige otstarbekam, seda tuleb veelgi vaagida.

Suhteliselt suuremaid raskusi valmistab probleem, kuidas õpetada, eriti viiendates-kuuendates klassides, kus lapsed on püsimatud, kergesti hajuva tähelepanuga ja kus tulemusrikas töö eeldab paljude huvitavate metoodiliste võtete rakendamist. Senisest enam teadmisi ja oskusi on tarvis ka töö planeerimise, kontrollimise metoodika ja vigade analüüsi alal, õpetaja ja klassijuhatajatöö kogu dokumentatsiooni vormistamisel. Juba praktikaaja jooksul peaksid meie üliõpilased nägema senisest veelgi rohkem erinevaid tunnitüüpe oma ala meistritelt, kogenud pedagoogidelt ja nende kogemusi loovalt rakendama.

Hädavajalik õpetajaile on ilmeka lugemise oskus. Kuidas suudakski mõjule pääseda luuletus või katkend, mida esitatakse selliselt, et see kedagi ei haara. Ülikooli lõpetanud pedagoogid tunnetavad oma igapäevases töös teravalt seda, et nad ei oska ette kanda luulet ja proosat. On vaja, et juba tuleval aastal oleks kõigil võimalus saada põhiteadmised sellel alal.

Enam teadmisi ja oskusi vajatakse ka näitlike õppevahendite valmistamiseks ning kasutamiseks. Kui näiteks ajaloolased ja geograafid selle tööga edukalt toime tulevad, on mõnede teiste osakondade lõpetajatel raskusi. Senisest vilunumana tahaksid meie kasvandikud käsitseda kaasaegseid tehnilisi seadmeid, nagu magnetofoni, diaprojektorit, epidiaskoopi, kitsasfilmiaparaati jm. Eesti fuoloogia osakonna lõpetajad, kes maal on sageli raamatukoguhoidjad, vajaksid mõningaid teadmisi sellestki töölõigust. Kehakultuuriteaduskonna lõpetajad aga tahaksid saada enam teadmisi ja oskusi võimlemise, esinemiskavade koostamise, rühiküsimuste, rivi ja rahvatantsu alalt.

Peaaegu kõik meie lõpetanud on esimesest tööaastast peale klassijuhatajad. Ja mis seal salata, sageli antakse nendele «prooviks» kooli kõige raskemad, nn. üleminekuklassid (kas - siis viiendad või üheksandad). Kuigi klassijuhataja-, pioneeri- ja komsomolitööd tuntakse, olid oskused ikkagi veel napid. Viimaseid annab nüüd kehtestatud nn. pikk praktika ja muidugi ka laagripraktika. Lõpetajad peavad tundma ka pedagoogilise psühholoogia aluseid — seda on omal käel raskem õppida kui üldkursuse paljusid osi. Tuleks leida võimalus pedagoogilise psühholoogia erikursuse õpetamiseks (esialgu kasvõi fakultatiivselt).

Suuremates linnades töötavad iseseisvad töölisnoorte koolid. Maal aga peavad maanoorte väikeste rühmadega töötama needsamad õpetajad, kes päeval töötavad lastega. Siit veel üks elu nõue, millest me mööda ei tohi minna: iga maale suunatav pedagoog peab õppima töötama ka täiskasvanutega. Sama kehtib töölisnoorte koolide kohta väiksemates linnades ja töölisasulates. Järelikult veel täiendavad teemad pedagoogika, metoodika ja psühholoogia kursusele, täiendav lõik semestripraktikale. Seniene on nimetatud alal jäänud kahjuks ainult üksiknäidete ja esimeste katsetuste tasemele.

Õpetaja on «maa sool». Ta peab olema suuteline juhtima ringe, mängima kaasa näidendeis, oskama esineda ettekannetega. Ja veel enam nüüd, kus «maa soolaks» on mitte üksnes kooliõpetaja, langeb viimaste õlgadele ka suur osa maaharitlaskonna, klubide, rahvamajade, raamatukogude aktiivi organiseerimine, tööleraken-damine. Nendes töölõikudes on meie lõpetanud veel elanikkonna ees võlgu. Suhteliselt vähe on häid lektoreid. Ometi on meil selleks kõik võimalused. Need üliõpilased, kes valmistuvad pedagoogikutseks, peaksid ÜET-s valima niisugused alad, milleta tulevane õpetaja toime ei tule, ja üheks selliseks on lektor-propagandisti eriala.

Selliste kontrollreidide analüüs on kaasa aidanud pedagoogide ettevalmistamise tunduvale parandamisele. On alust arvata, et 1964. aastal ja hiljem lõpetanud pedagoogide töö kontrollimisel on positiivne tunduvalt suuremas ülekaalus kui seni.

H. KURM,
U. POLISINSKI

Jõudu tööle!

Suvetöödest osavõtt on muutunud meie üliõpilaselu lahutamatuks osaks ja suurepäraseks traditsiooniks. Juba mitu aastat on tehtud tublit tööd paljudel ehitusobjektidel, maaparandusjaamades ja peetud lugu maatööst.

Käesolev aasta erineb eelmistest selle poolest, et suvetööde raskuspunkt on kandunud ehitusobjektidelt maaparandusjaamadele ja kolhoosidele. Suvetöödest osavõtjate üldarvust lööb kaks kolmandikku käed külge maatöödele.

Nimetatud asjaolu esitab suuremaid nõudmisi objektide komsomolibüroole, sest maal ei oodata meilt ainult abi tööle, vaid ka sisukaid loenguid ja muid üritusi. Tegevusväli loovale mõttele ja omaalgatusele on praktiliselt piiramatu, seega oleneb kõik meist endist.

Kui igaüks meist ja kõik koos annavad oma parima, siis ei tohiks ülesanne muutuda raskeks.

Jõudu tööle!

TRÜ komsomolikomitee suvetööde staap

Sinu meelespea

20. juuniks pannakse TRÜ peahoone teadetetahvlile suvetöödest osavõtjate täielik nimekiri (objektide kaupa). Arusaamatuste korral pöörduda ülikooli komsomolikomiteesse suvetööde staabiülema Jüri Kõrgvee poole.

Kõiki suvetöödest osavõtjaid palutakse tutvuda nimekirjaga!

Kõik väljasõidud toimuvad TRÜ peahoone eest.

I VAHETUS

Väljasõit Kohtla-Järvele, Kadrinasse, Torisse ja Viljandisse toimub 3. juulil kell 9.

Kolhoosidesse sõidetakse 3. juulil kell 10.

Tartu I vahetus koguneb 2. juulil kell 12 peahoone auditooriumi nr. 3.

II. VAHETUS

Väljasõit Torisse, Kadrinasse ja Viljandisse toimub 1. augustil kell 9.

Tartu II vahetus koguneb 1. augustil kell 12 peahoone auditooriumi nr. 3.

Kõigil neil, kes sõidavad väljapoole Tartut, võtta kaasa magamisvarustus.

Neid ootavad inimesed

Aknaklaasid on märjad sügisvihmast. Tuul kisub puudelt lehti, keerutab neid ja paiskab poriloiku.

Hella jõuab koju pärastlõunal. Harilikult lallitava lapse leiab ta vanaema süles nutmas. Ta paneb poja voodisse, annab palavikuvastast rohtu ja hakkab toas toimetama.

Tunnid kaovad. Palavik korraks alaneb, kuid siis tõuseb jälle. Poisi nutt teeb ema rahutuks. Kas ta ikka on ainult kulmetanud? Ehk kutsuda kiirabi? Kuid samas ta loobub sellest mõttest. Lastel pole palavik nii hull, küll läheb mööda, arutleb ta mõttes.

Teine hommikutund. Sügisvihm kahiseb ikka akna taga. Poiss on rahutu, oksendab. Palavik tõuseb. Ja ema otsustab...

Tühjas tänavas kostavad jooksusammud. Juba paistabki telefoniautomaat. 0...3...

Telefoni nõudlik helin sunnib kiirabijaama töötajat toru haarama. Lühike informatsioon ja kiirabiautosse astuvad kommunistlikud noored, Arstiteaduskonna üliõpilased Valjo Randrüüt ja Maie Palu.

Kui palju kordi on istutud kiirabiautosse... Neid on oodanud inimesed igast vanuseastmest. Seal kukkus laps, teisal halvenes järsku südamehaige vanaema seisukord või juhtus õnnetus mootorratturiga.

Seekord on aga tarvis rutata 10-kuuse Aivari juurde. Valjo püüab sõidu ajal mõttes andmeid seostada. Mis on haigestumise põhjus?

Uksel ootab lapse ema.

Kuidas leida õige diagnoos? Millest alustada? Valjo mõtleb hetke. Kõik sümptoomid langevad ühte. Aga kas tõesti on 10-kuusel lapsel haigestunud pimesool? See on tema praktikas esmakordne juhtum. Võib-olla ta eksis? Ei, siiski ei eksinud! Ja nüüd tuleb tegutseda. Minutid loevad...

...Hommikul kella 9 ajal riputab Valjo kitli varna ja ruttab ülikooli loengutele. Teel mõtleb ta möödunud valvekorrale, lapsele, kelle päästis kiire operatsioon. Miks ometi ema kõhkles? See oleks võinud lõppeda ka teisiti...

...Aeg on nendest vihmastest sügispäevadest jõudnud kevadesse. Ülikoolis toimuvad riigieksamid. Veel mõned nädalad ning ees ootab töö...

...Vana peaarst saadab Valjo trepini ning vaatab talle kaua järele. Meenub päev, millal Valjo esmakordselt astus nende kollektiivi. Juba siis oli tal pisut praktikat seljataga — rajooni kiirabijaamas. Ja raskusi ei kartnud. Kiirabijaamas omistati talle esimesena kommunistliku töö eesrindlase nimetus.

Nüüd ta aga läheb.

Ent tulevad teised, samuti tublid. Tuleb Maie Palu, kes praegu on alles 4. kursuse üliõpilane. Niisugustest noortest on rõõmu.

Peaarst tõmbab korraks käega läbi juuste ning läheb majja, kus on palju soojust ja üksmeelt.

M. PARV

Pedagoogilisest praktikast

Pedagoogiline praktika algab teisipäeval, 1. septembril 1964. a. Kõigil praktikale suunatud üliõpilastel tuleb koguneda kella 14-ks keemiahoone ringauditooriumi sissejuhatavale konverentsile, kus toimub üksikasjaline instruktaaž. 2. septembril kohtutakse aineõpetajatega ja lepitakse kokku eriaine planeerimises praktikaaja vältel. Alates 3. septembrist siirduvad praktikarühmad neile määratud koolidesse.

H. PALAMETS,
pedagoogilise praktika üldjuhendaja

A. Starkopfi näitus

Tartu Riiklikus Kunstimuuseumis on avatud prof. A. Starkopfi tööde näitus.

Maalikunstnik Nikolai Triigi portree. Graniit. 1964.

Üleliiduline nõupidamine

Tartu Riiklikus Ülikoolis loodi neil päevil elektroaerosoolide uurimise laboratoorium.

NSVL Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komitee initsiatiivil korraldati Tartus üleliiduline teaduslik-tehniline nõupidamine aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide alal.

Ülikooli saabus rohkesti külalisi NSVL TA instituutidest, Üleliidulisest Geofüüsika Observatooriumist, NSVL Meditsiiniakadeemiast ja mujalt.

Nõupidamisel arutati läbi üle kümne ettekande. Laboratooriumi juhataja J. Reinet tutvustas oma sõnavõtus ülikooli kateedrite teadusliku töö suundi aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide alal.

Pikemalt oli juttu üllikoolis loodud elektroaerosoolgeneraatoritest, aerosoolide laengu ja massi mõõtmise aparaatidest jne.

Aeroioonide, aerosoolide ja elektroaerosoolide kasutamisest meditsiinis, tööstuses ja põllumajanduses kuulati 12 ettekannet.

Uurimus Eesti taimkattest

Bioloogia-Geograafiateaduskonna nõukogu viimasele avalikule koosolekule kogunes hulgaliselt kuulajaid — kaitses ju doktoritööd ülikooli endine kasvandik, praegune ENSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituudi vanem teaduslik töötaja Liivia Laasimer. Tema 1200-leheküljeline uurimus Eesti NSV taimkattest on ligemale paarkümmend aastat kestnud töö tulemus.

Nõukogu otsustas taotleda L. Laasimerile bioloogiadoktori teaduslikku kraadi.

Žürii langetas otsuse

(Algus 2. lk-l.)

II auhinna said

1. Marja Tempel töö eest «II эпос Горация в переводах XVIII — нач. XIX века на русский язык»;

2. Albina Trummer töö eest» «Принцип использования перфокарт при библиографировании»;

3. Apollinaria Repkina töö eest «Русская литература на страницах остзейских газет и журналов в 30-х годах XIX века»;

4. Maia Arat ja Liivi Labi töö eest «Possessiivsufiksid kagu- ja edela-soome murretes»;

5. Reet Uring töö eest «Sotsiaalsete suhete dünaamika keskmises koolieas»;

6. Ester Hansen töö eest «Some Archaic Features Surviving in Present-day English Phraseological Units» ja

7. Vilve Hülp töö eest «An Analysis of Some Post-War English Texbooks used in the School of the Estonian S.S.R.».

MAJANDUSTEADUSKOND

I auhinna said

1. Alfred Kallissaar (kaugõppeülõpilane) töö eest «Kaibevahendite kasutamine ja normeerimine spordilaevade eksperimentaaltehases 1962—1963. a.»;

2. Elvi Lott töö eest «Riigipanga kontroll palgafondide kasutamise üle tööstusettevõtetes»;

3. Eda Mardiste töö eest «Aktuaalseid probleeme ehitusorganisatsioonide majanduslikus tegevuses» ja

4. Georgi Voznessenski töö eest «Mittekvaliteetsed ja seisvad kaubad Viljandi Kaubastus 1962—1963. aastal ja nende tekkimise põhjused».

II auhinna said

1. Milvi Paas töö eest «Toidukaupade kaubandusvõrk Tartus ja selle edasiarendamise probleeme» ja

2. Zoja Tobro (kaugõppeülõpilane) töö eest «Materiaalse ja tehnilise varustamise ning toodangu väljalaske (rütmilisuse) analüüs Tartu Naha- ja Jalatsikombinaadis».

MAJANDUSTEADUSKOND

(esitanud poliitilise ökonoomia kateeder)

I auhinna said

1. Valve Lange ja Aino Lepa töö eest «Hinna seos toodangu tarbimisväärtusega»;

2. Elsa Kärgenberg ja Evi Merevits töö eest «Toodangu kvaliteedi tõstmise rahvamajanduslik tähtsus» ja

3. Evi Liivak, Tiiu Luks ja Tiiu Rüütli töö eest «Tootmise rentaablus erineva majandusliku tasemega kolhoosides».

II auhinna said

1. Marika Vaht ja Maia Veski töö eest «Vilumuste osa tööviljakuse kasvus».

ARSTITEADUSKOND

I auhinna said

1. Urve Noormaa töö eest «Vee ja mineraalide ainevahetuse dünaamikast aju-kolju traumaga haigetel»;

2. Enno Sepp, Toivo Velgre, Uku Truupõld ja Agu Lipping töö eest «Об аллопластике аорты» (eksperimentaalne uurimus);

3. Toomas Sulling, Jaak Maaroos ja Villu Mölder töö eest «Südame pärgarterite plastika võimalusest ajutise venoosse paisu tingimustes (eksperimentaalne uurimus);

4. Helle Jokst, Tiiu Liivorg ja Leili Noobel töö eest «Neerude homotransplantatsioonist koertel» (eksperimentaalne uurimus)»;

5. Diotima-Tiiu Rebane töö eest «Südametegevuse ja hingamise vahekordadest kardiovaskulaarse sündroomiga neuroosihaigetel»;

6. Helvi Koppel töö eest «Koera pankrease nõre ja vereplasma valguliste komponentide hulga ja suhte paberelektroforeetiline uurimine»:

7. Anne Ojassoo töö eest «Perifeerse vere eosinofiilsete leukotsüütide dünaamikas koronaarvereringe häirete korral»;

8. Hilja Vainik ja Peeter Roosaar töö eest «Mõningaid andmeid eksperimentaalse neuroirritatiivse düstroofiaga komplitseerunud pikkade toruluude murdude paranemise dünaamikast»;

9. Lev Berštein töö eest «Содержание тиоцианатов в сыворотке крови здоровых лиц и лиц, страдающих различными формами тиреоидной патологии»;

10. Arvo Ulla, Andrus Hunt ja Mati Tiivel töö eest «Translumbaalne aortograafia aordi terminaalse osa ja niudearterite patoloogia diagnoosimisel»;

11. Maido Uusküla töö eest «Opsonofagotsütaarsest reaktsioonist reuma- ja reumatoidartriidihaigetel ning antikoagulantide mõjust opsonofagotsütaarsele reaktsioonile»;

12. Juta Kirss töö eest «Haistmis- ja maitsmistundlikkuse häiretest seoses kõrva, nina ja kurgu haigestumisega»;

13. Jaak Müürsepp töö eest «Allergilise rinopaatia haigete nina limaskesta reageerimisest jalgade sooja- ja külmaärritusele»;

14. Mai Roose ja Maria Saare töö eest «Parkinsonismi kirurgilisest ravist termotaalamotoomia meetodil»;

15. Vladimir Muzõka töö eest «Процессы образования и связывания аммиака в поджелудочной железе в связи с ее секреторной функцией»;

16. Arvi Tühis, Peeter Loit ja Sven Juckum töö eest «Novokaiini ja noradrenaliini toimest Sudecki sündroomi ravil» ja

17. Tiiu Laas ja Elle Mullamaa töö eest «Koronaarartereid ületavatest müokardiaalsetest kimpudest ja koronaararterite suudmetest (morfoloogiline uurimus)».

II auhinna said

1. Elle Vallandi töö eest «Vereseerumi ja uriini naatriumi ja kaaliumi väärtuste ning diureesi suuruse muutustest operatsiooni ajal ja varases postoperatiivses perioodis» ja

2. Henrietta Sivenkova ja Anatoli Sivenkov töö eest «Изучение слизистой оболочки носа в течение менструального цикла у девушек».

Mõtteid spordist

Isegi kivi on täis aatomite liikumist, kõik on liikumises ja sport on selle liikumise sümboliks.

(B. Russell.)

Elu — see on palju mitmevõistlusi.

(E. Hemingway.)

Olen vana, järelikult peaksin puhkama. Kuid mis ajast peale puhkab võistleja, kes läheneb finišile.

(Diogenes.)

Kas kehakultuur on ainult keha kultuur? Sport ei ole ju ainult lihaste, vaid ka iseloomu arendamine!

(A. Ziemilski.)

Kõigile sportlastele peab sisendama, et sport ei ole elu ise, vaid üksnes osa kultuurist, mida inimene peab omama. Seda tuleb sisendada juba noorele koolipoisile. Siis kaoksid säärased nähtused, et koolipoiss, kes on saavutanud spordi alal väljapaistvust, tunneks end niivõrd suure kangelasena, et lakkab korralikult õppimast. Ei ole suuremat võltskujutlust, kui uskuda, et spordiga on saavutatud kõik. Ja kui säärased inimesed astuvad ellu, siis on nad enamikus ühiskonnale kõlbmatud, olgu nad seejuures kui suured maailmameistrid tahes.

(A. Kolmpere, omaaegne kümnevõistluse maailmarekordimees.)

Valve Lüütsepp ja korvpall

1952. aastal võttis üks Tartu tütarlaps esmakordselt kätte korvpalli. Kiindumus sellesse ilusasse mängu oli suur. Ent korvpall vastas temale hiljem... siis, kui nägi, et tegemist on tahtejõuga, visadusega, tööga. Ja kaksteist aastat hiljem, hiljem esimesest korrast, kirjutati kogu maailma ajalehtedes: «NSV Liidu naiskond — maailmameister», millele meie väikese Eesti ajakirjandus võis õigusega tõmmata paralleeli: «Valve Lüütsepp — maailmameister».

Millest nimelt sai alguse sinu kiindumus korvpallimängusse?

Kiindumus — see on midagi kestvamat. Algul oli lihtsalt huvi. Nagu ma Naaritsa juurde läksin, haaras mäng mind täielikult. Noortemängudest kasvas välja ka kiindumus, mis süvenes järk-järgult veelgi.

Muljed esimestest treeningutest? Esimene võistlus ja esimene suurem võit?

Igal juhul oli huvitav. Esimene võistlus oli meie kooli (Tartu II Keskkool) naiskonna mäng III Keskkooli vastu. Kaotasime kahe punktiga. Pärast vaatasin A-klassi tüdrukute mängu ja mõtlesin, et minust ei saa kunagi nende-sarnast kiiret ja head mängijat.

Esimese suurema võiduna tulime oma naiskonnaga Eesti noortemeistriks. See oli 1954. aastal.

Püüdsime järgida Edgar Naaritsa sõnu: «On klassi naiskond — olete teie, on kooli naiskond — olete teie, on linna koondis — olete ka teie.»

Milline osa sinu elus on üldse olnud ja on Edgar Naaritsal?

Olen võrrelnud teda vahel isaga. On olnud kõike — «hirmu ja armu»... Kuid kindel on see, et k õ i k, mis on minus korvpallurina, olen saanud temalt. Teised treenerid on juhuslikud.

Sinu tulemuste aktiva on üldsusele hästi teada. Millise osa oma mängust kannad veel passivasse?

Kõigepealt: kui tahan ajaga sammu pidada, pean paljugi ümber õppima. Kipun tsentrimängijana lühikeseks jääma. Võibolla saab minust veel ääremängija. On vaja tehnikat viimistleda, arendada senisest rohkem kiirust ja jõudu. Juulis hakkangi sel otstarbel kergejõustikuga tegelema. Muidugi on vaja ka head tahet. Ja oleks mul aastaid nii neli-viis vähem...

Milliseid omadusi peaks sinu arvates eelkõige arendama, et saada heaks korvpalluriks?

Kõike seda, mis on vajalik igale sportlasele. Konkreetselt: püsivust, võitlejahinge ja kollektiivsusvaimu.

Keda pead praegu vabariigi lootustandvaimaks ja andekaimaks korvpalluriks?

Muidugi Lindeberg. Ja Evi Hansumäe. Hille Vaharot loodan õige pea enda asemele.

Sinu tulevikuplaanid seoses korvpalliga?

«Пока я могу ноги таскать ehk teiste sõnadega nii kaua kui jalad kannavad... ülikooli naiskonnas,» vastas V. Lüütsepp koondises traditsiooniks saanud lausega.

Mida sina kui sportlane hindad teises sportlases kõige rohkem? Ja sina kui kodanik — teistes kodanikes?

Sportlases — tahtejõudu; kodanikus — ausust.

Millal naersid kõige rohkem südamest ja millal oli tuju «sant»?

Naersin, vaadates «Minu veetlevat leedit», ja tuju oli väga kehv hiljuti lõppenud Tbilisi turniiril. Siin tähendas iga võit 2—3 võrra ettepoole tõusmist, aga meie kaotasime.

Mida pakub töö pintsliga?

Rõõmu.

Kas järgmistel NSV Liidu korvpallimeistrivõistlustel tulevad tagasi TRÜ naiskonna head ajad?

Jah, miks mitte.

Sinu soovid oma endise alma materi praegustele lastele?

Et oleksite tublid, tegeleksite spordiga. Et armastaksite sporti, et teis jätkuks armastust iga asja vastu.

*

«Spordilehe» ühes numbris kirjutas V. Lüütsepp: «Tahtsin korrata Maret Otsat kõiges...»

Valve Lüütsepp on oma eeskuju vääriline. Ta on jäänud niisama tagasihoidlikuks, sõbralikuks, lõbusaks. Kui te näete teda juhtumisi mossis näoga, siis teadke, et korvpall on temaga tujutsenud. Aga see viimane tujutseb ikka, paneb proovile Suured Meistrid ja — teeb nad veelgi tugevamaks.

Jääb üle vaid soovida, et kord võiksime kirjutada: Valve Lüütsepp — teeneline meistersportlane.

H. RÄTSEP

KALLE KURG

Suvesonett

Siin marsin — reisisell, taas seljas pungil paun,
vastsüttind taevakolde kehkjal kumal,
peas alles käärimas öösooja humal
ning jalus ülestegemata unund aun.

Tee kõrvalt linnupetteks suhu hernekaun, —
siis kastes ringi kelpan, rõõmust rumal,
või põllu kohal liuglen nagu jumal
või rajalt rohutirtse kohutan kui faun.

Oi, imekerget õhku, päevaavarust,
mis vastu vaob, kui kordki paotad hingeust
ja päästad laululinnu soojast põuest,

kui tuulevires peatselt virgub viljatust,
õhk ette ehmub pärastlõunakõuest,
ent mul kui päiksel aina tõuseb rännulust!

MAIE KALAMÄE

Õhtu

On hea minna
loojuva päikese juurde
just siis, kui ta tõmbab
tähtkirja vaiba
lõuani üles.

Sest õhtul saab
räägitud saladus silmist
ja tarkuselõngad
memmede aidast
on tütarde süles.

Siis lahti saab
jonnaka vaikuse kilbist.
Enne kui magada,
eilsest ja homsest
räägime pisut.

On hea minna
loojuva päikese juurde
ja sõprade kombel
istuda tasa ta
pilvises pihus.

KALLE KURG

Jõgi

Suurveest käärulised-keerulised kaldad,
jõesuus kihisemas-kohisemas jutt.
Ah, need igavesti paigal seisvad kaldad,
ah, see alatine mere poole rutt!

Miks mul kõmisemas-kumisemas ikka
kõrvus mulla madal raske-rõske jutt? —
Kas ma kallastena seisan ajapikka,
põues tumedas ta vaikiv naer ja nutt?

Või mul vetena on, mõttena on minna
otse mere poole, maru poole rutt,
et siis piisana jääks tuultesülle sinna
minu vahulaul, mu torme ootav jutt? —

Tahaks tõotusena — laotusena katta
kõik, mis naerud on ja vaikus on ja nutt,
et siis avada, ei enda alla matta
mõni liiga vaikne, liiga vali jutt,

ja et teada, mida muhelevad kaldad,
kuigi vees ehk samas mööda voolab nutt — — —
Ah, need igavesti paigal seisvad kaldad,
ah, see alatine mere poole rutt!

INTERVJUU

Kindlates kätes

Seekord vastas meie kirjasaatja küsimustele meie ülikooli endine kasvandik Paavo Kivine, kes püstitas vabariigi uue kaugushüpperekordi 7 m 67 cm.

● Kuidas on kulgenud sinu treeningud?

1960. aastani, s. o. 7. kuni 21. eluaastani ma peaaegu ei harjutanud, tulemused kasvasid loomulikul teel. Hiljem tuli juba veidi higi valada.

● Milline osa on sinu rekordis treeneril?

Seda küsisin kord Brumelilt. Ta arvas, et treener peab esiteks olema kitsalt sportlike liigutuste õpetaja, teiseks kasvataja. Arvan, et asi on vastupidi. Ja... mitte treeneri sõna, vaid tegu kasvatab. Minu treener on Fred Kudu.

● Kaugushüpe? Mida mõtled võistlustel?

Võistlustel mind ei huvita, kuidas mu konkurendid hüppavad, treeningul küll. Kõrvalteguid (tuul jt.) võivad soodustada võistlemist, kui aga miski segab, siis muutub see juba peateguriks. Publik ja fotoreporterid? — Publik mind ei sega. Teisi püüan mina mitte segada — nad teevad oma tööd. Üldse... hoovõtturada pole sobiv paik mõtlemiseks.

● Suuremad stardid sellel hooajal? Lootused?

Need on üleliidulisel üliõpilas-spartakiaadil Tartus, vendade Znamenskite mälestusvõistlustel Moskvas ja NSVL esivõistlustel. Loodan hüpata veidi kaugemale.

● Keda sa tahaksid näha võitmas kaugushüpet Tokios?

Seda, kes teeb parima hüppe. Parim hüpe on reeglina ilusaim, tehniliselt parim ja näib kõrvalt vaadates väga lihtsana. Maailmas leidub aga palju häid hüppajaid.

● Millist spordiala sul meeldib vaadata ja miks?

Meeldib ju see, mida nähakse parimas esituses. Selleks alaks on meil, Eestis olnud odavise. Kardan, et pole spordis näinud midagi võrdset sellega, kuidas Janis Lūsis 1962. a. Taškendis oda heitis. Siis püstitas ta uue NSV Liidu rekordi (86.07), vise näis nii lihtne, aga oda lendas ja lendas.

● Keda pead maailma spordi suurkujuks?

Ma ei tea. Ma ei tunne ühtegi maailmakuulsust. Mida arvata aga mehest, kes aasta tagasi täielikult halvati, kes praegu saab liigutada vaid käsi ja on seejuures kindel, et hüppab kunagi jälle teivast? See mees on Brian Sternberg, kelle tahtejõud tegi imet.

● Mis köidab sind spordis?

Kordan alati, et liikumises peitub suurim võlu, ehk nagu ütles B. Russell: «Isegi kivi on täis aatomite liikumist, kõik on liikumises ja sport on selle kõige sümboliks».

Paavo Kivise sooviks oli, et intervjuu ei tuleks liiga tõsine ega liiga «inimlik». Sellepärast jäid ka paljudele küsimustele vastused leidmata. Nendele aga, kes teda on näinud üksnes staadionirajal, võiks lisada, et Paavo Kivine on tõsine poiss, kelle elus kõige «kahjulikumaks» meheks on olnud Jack London. Olete tuttavad selle Ameerika kirjaniku tugevate tahtejõuliste kangelastega? Siis usute, et Eesti rekord kaugushüppes on kindlates kätes.

Paavo Kivise käes näib Eesti rekord olevat kindlates kätes.

Vilve Maremäe naeratab optimistlikult. Õiguse selleks annab tubli 6.00 kaugushüppes.

Konnade konverents

1. juuniks avatakse ülikooli eelsoojendusega ujumisbassein. (Unustatud tööplaanist).

Kaasaja konnapõlvkonnale kaugel ajal kuivas ära Meltsi tiik. See tekitas konnadele suure ebameeldivuse.

Konnade konverentsi (KOKO) ava- ja lõppriituaali polnud enam kuskil täita. Konverentside otsustel polnud enam endist jõudu ja autoriteeti.

Sel kevadel levis aga kuuldus, et sobiv veekogu on leitud.

Juunikuus kalpsaski kõrgeauline organiseerimiskomitee konverentsitiiki üle vaatama. Mööduti suurest roostetanud kaadervärgist, millest kohalike konnade esindaja teadis rääkida, et see on ülikooli paatide vedamise auto, mis ära on unustatud. Mööduti musta plekk-korstnaga katlamajast, millest mööda lahtist kraavi läheb basseini roostetanud raudtoru.

Juba oldi basseini serval. Takseeriti vägevat elektripumpa, mis konutas kaldal, jäme imivoolik vees nagu boamadu. Vesi oli üsna sümpaatne: rohekas-sogane nagu igas tiigis ning vesikirbud ja muud veemutukad sagisid siia-sinna. Komisjoni otsuse kohaselt loeti vesi parajaks (päikese eelsoojenduse tõttu).

Konnade konverents (KOKO) toimus juuniööl basseini kõrval rohus. Krooksuti maha krooksumised konnade elu aktuaalsetest probleemidest. Muuhulgas tehti ettepanek kasutada basseini sääsevastsete massiliseks organiseeritud kasvatamiseks, sest sellist kasulikku kohta ei või lasta tulutult seista.

Vahelehüüe: «Inimesi ei tohi uskuda! Äkki pumpavad sogase vee välja ja lasevad basseini käiku. Siis on vaev asjatu.»

KOKO targemad pead vaagisid asja ja koostasid resolutsiooni: «Ehkki vesi basseinis on sügavavõitu, võib sääsevastsete organiseeritud ja massilist kasvatamist antud veekogus üritada, sest et inimeste ebakindel iseloom on küllalt hästi tunnetatud ja tõotab eduka teostumise korral valmistada meile suurt sääsesöömise naudingut.»

Konverentsil otsustati avaldada ajakirjanduse kaudu tänu neile ülikooli tegelastele, kes oma lahke abiga aitasid basseini KOKO-ks sobivas seisundis hoida. KOKO avaldab lootust, et nad teevad seda ka edaspidi.

KROOKS

Uudiskirjandust rotaprindilt

TRÜ rotaprindil ilmusid järgmised õppevahendid:

N. Kutti. «Ujumisspordi oskussõnastik». 91 lk. Hind 10 kop.

«Sugukondade määramise tabelid». Eesti NSV-s sagedamini esinevate kõrgemate eos- ja õistaimede määrajast. 33 lk. Hind 9 kop.

«Harjutuste kogumik füüsika, keemia ja matemaatika alalt». 60 lk. Hind 8 kop.

L. Uibo. «Praktilised tööd raadiotehnikas ja elektroonikas I». 108 lk. Hind 14 kop.

A. Rõõmusoks ja H. Viiding. «Üldine geoloogia I». 165 lk. Hind 22 kop.

«Loenguid dialektilisest materialismist». 214 lk. Hind 25 kop.

«Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskond». Ülevaade sisseastujatele ja üliõpilastele. 72 lk. Hind 9 kop.

«Tarnade määraja». 48 lk. Hind 16 kop.

«Elektronarvuti «Ural-4»». Abiks programmeerijale. Koostanud U. Jürgenson. 96 lk. + skeem. Hind 20 kop.

«Füsioloogia». Metoodiline juhend TRÜ kaugõppeosakonna kehakultuuriosakonna üliõpilastele. Koostanud E. Vasar. 45 lk. Hind 6 kop.

Ü. Kauer. «Kapitaalmahutused ja projekteerimis-eelarveline dokumentatsioon». 55 lk. Hind 13 kop.

Я. А. Кимбаровский и Ф. Я. Лепп. «Цветная осадочная реакция мочи». Второе издание дополненное и переработанное. 130 стр. Цена 41 коп.

«Гонорея». Комплексные методы лечения гонореи. 38 стр. Цена 7 коп.

«Сифилис». Комплексные методы лечения сифилиса. 40 стр. Цена 8 коп.

А. Метса. «Сборник текстов и бесед для студентов медицинского факультета». 126 стр. Цена 16 коп.

Л. Ватман, Е. Гурьева. «Сборник упражнений по современному русскому языку 11». 166 стр. Цена 14 коп.

Kevadega võidu

«Tartu on ajaloolaste häll, kuid ei saa ometi igavesti hällis elada.»
(Tsiolkovski variatsioonidega)

KES NEID TEAB, KUIS KÕIK SEE ALGAS...,

aga nüüd on ta meil kolm aastat kindlalt veres püsinud — see kevadine reisipisik. Vaevalt jõuab kätte mai, kui üks õige ajaloolane tunneb tallaaluseid koledal kombel kihelema hakkavat. Kibekiiresti antakse asi ÜTÜ ajalooringi juhatusele arutada, et teaduslikult välja selgitada, kas on veel rohtu, mis aitab. Istuvad targad pead koos, kaaluvad asja nii ja naa. Õppejõudki käivad murelike nägudega ringi, dekanaadis vangutatakse päid (ikka teaduslikult), kuni ühel ilusal päeval on buss ukse ees, ajaloolased sees ja igamees reisimees.

Nii nõuab teadus juba 3 aastat järjest kolm kevadpäeva endale. Ja ajaloolastele leidub kõikjal huvitavat: on käidud siin-seal Eestimaal, jõutud jalg maha panna Saaremaal ja Ümera lahingu paikades.

Tänavu läks reis hoopis teise kaarde: Tartu—Aluksne—Koknese—Daugavpils—Polotsk—Vitebsk—Velikije Luki—Pihkva—Tartu. Aga nüüd läki rändama!

LÄTIMAA PAISTAB!

Nii oligi. Kes tukastanud oli, see ärkas. Kes oli ärkvel, ajas kõrvad kikki. Jõudsime peagi Aluksnesse. Mis selle nime taga peidus on, sellest jutustab Maruta Pakalns — ajalooringi ainuke lätlanna, kelle sünnikohana passis on märgitud Aluksne (ise ta seda täpselt ei mäleta, lihtsalt ei osutanud sündides sellele faktile küllaldast tähelepanu). Paremat giidi ei tea aga tahtagi!

Aluksne (endine Marienburg) oli üks tähtsamaid strateegilisi punkte muistsel Lätimaal. Ta asus suurte kaubateede ja Läti sügavaima järve ääres. Sakslased ja poolakad, venelased ja rootslased — kes küll pole siinseid soid tallanud.

Loodus läks üha kenamaks, rohi rohelisemaks, taevas sinisemaks, kuni ka Daugava lai lint hakkas bussi kõrval looklema. Jõudsime Koknesesse — vürst Vetšeke (Vjatško) muistsesse linnusesse. Kõrged linnusevaremed peegelduvad jõe erksas sädeluses. Üheksa sajandit tagasi vaatas latgalite uhke vürst kätt päikesevarjuks hoides kaugusest paistvat vaenuväge. Ei suutnud Vjatško kaua vastu panna piiskop Alberti vägedele: 1208. a. lahkus ta koos tugeva družiinaga kodumaalt ja andis end Polotski vürsti kaitse alla, et koos venelastega vastu panna saksa röövvallutajatele. Paarisaja mehega tuli ta 16 aastat hiljem appi ka Tartu kaitsjatele. Ent seekord pääses eluga ainult üks venelane — sakslased saatsid ta kodumaale sõna viima kaaslaste hirmsast saatusest — hirmuks ja hoiatuseks.

IKKA EDASI — TEEJUHIKS DAUGAVA

«Oleks meil ka selline jõgi,» ohkasid mõned.

«Emajõgi on siiski etem,» ütlesid veendunult põlised tartlased. Saa sa nüüd aru, kellel õigus on, liiatigi veel, kui ise oled pärit Pääsküla oja äärest.

Öö veetsime Daugavpilsis, hommik aga viis meid juba läbi vanade vene linnade Polotski ja Vitebski. Lühike jutt nende linnade minevikust ja olevikust, lühikesed peatused.

Juba tekkisid ka lahingujutud — lähenes Velikije Luki. Kõlas kolmekordne «hurraa» dotsent J. Peeglile ja meie bussijuhile — mõlemad on osa võtnud siinsetest lahingutest. Laulsime sõdurilaule.

Velikije Luki on ammugi üles ehitatud, õieti uuesti ehitatud, sest lahingutest jäi purustamata ainult paar maja äärelinnas.

«Смотри, эстонцы!» kilkavad teepervel poisikesed, nähes meie bussi.

Esimene käik oli kangelastele püstitatud obeliski juurde, mis on tahutud eesti paekivist. Kümned pärjad tuletavad siin tummalt meelde möödunut, on elavate tänu neile, kes langesid. Paneme pärja ülikooli ajalooringilt ja vaikime minuti nende auks, kes langesid kodumaa eest.

«TÖÖTAS KUULIPRITS, JOOKSIS EHMUND FRITS...»

Kuidas kaks sakslaste kasi Velikije Luki all, sellest on kuulnud iga koolipoisski. Just siinsete võitude eest anasid oma elu ka paljud 8. Eesti Laskurkorpuse võitlejad, kes 1942. ja 1943. aastal Velikije Luki vabastamisest osa võtsid.

Linnas sissepiiratud saksa garnisoni juhatas ööbersleitnant von Sass (enne Tallinnapp reppas mudse ka Kuressaare tossi seinal). Iga kvartaja kujutas endast kindlust ja alles raskeles lahingutes suudeti linn vabastada. Iga rünnak oli kümnete kangelastegude sunnitajaks.

Linn vabastati, kuid selgus, et ninamees von Sass ise oli kadunud. 12. jaanuaril 1943 suudi tupsea anumea, et von Sass varjab end linna endises onu- ja gaasikaitse varjendis. 16. jaanuaril läks 29-meheline grupp major Lemmingu juhtimisel sakslaste viimast varjupaika vallutama. Varjendit kaitsvate dzotitide avad topiti kuimanud mullakamakatega kinni. Lõpuks jõuti varjendi luele. Major Lemming tegi sakslastele ettepaneku alla anda, kuid sakslased keeldusid. Nad tootsid ikka veel edasi.

Umberringi vaitses vaikus. Siis kuulsid sakslased eesti komandoori käskluisi — punkri luele asetati mitmesajakilone lohkeainelaeng. Kuid ei see ega järgnevad toolilaengud suutnud purustada 1,5 m paksust betoonlage. Eestlastel lõppesid lohkeainevarud. Sakslased ei andnud ikka veel alla. Mis teha? Otsustati kasutada sõjakavalust. Major Lemming anais voimalikult valjul haalel korralduse kolme tonni tooli konaleasetamiseks. Punkrist kuulati hoolega iga väljast kostvat sõna, sest varjendis istus ka mees, kes oskas eesti keelt. Sõdurid hakkasid punkrilael askeldama. Varjendis tekkis paanika. Siis anti sakslastele 10 minutit motlemisaega. Lõpuks sakslased alistusid.

Varjendist leiti suured toiduainetevarud. Ei ole ju kerge lankuda linnast, millele Saksa vaejuhatus «sõja voiduka lõpu korral» lubas anda von Sassi enda nime!

Linna elanikud otsustasid von Sassi saatuse. Ta hukati 1946. a. Velikije Lukis.

*

Nüüd aga nägime kõikjal — kunagistes lahingupaikades, von Sassi kunagise pelgupaiga katusel ja mujalgi meid uudistavaid lapsesilmi. Kui palju lapsi on Velikije Lukis! Kus on lapsed, seal tõrgub suu rääkimast surmast.

Kui aga oled käinud vennaskalmistul, siis mõistad, et peab rääkima, peab rääkima nende nimel, keda sõda igaveseks vaikima sundis...

TAGASI KOJU! EKSAMID OOTASID.

Veel mõned peatused, ja juba paistiski Pihkva. Siit aga oli Tartusse kiviga visata. Öo silme all hiiliski meie paljunäinud buss Tartusse. Pudenesime laiali — palju targematena ja pisut väsinumatena kui minnes. Kolme päevaga läbi nelja liiduvabariigi... Ees ootasid 4 arvestust — ka kolme päevaga...

TEADAANNE!

Ajalehe järgmine number ilmub juulikuus.

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Rijklik Julikool» («Tartuskij gosudarstvennyj universitet»). g. Tartu Estonskoj SSR. Organ Tartuskogo gosudarstvennogo universiteta. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4879. MB-05716.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Привет участникам IV студенческих игр!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Neljapäeval, 30. juulil 1964

Nr. 18 (593) XVII aastakäik

Добро пожаловать!

Всесоюзные студенческие летние спортивные игры стали прочной традицией, содействующей дальнейшему подъему физической культуры и спорта в советской высшей школе.

Гор. Тарту и Тартуский университет гордятся тем, что соревнования по легкой атлетике и художественной гимнастике IV всесоюзных игр проводятся у нас. Мы видим в этом доказательство все большего укрепления дружеских связей нашего студенчества со студенчеством братских республик, признание некоторых достижений наших спортсменов, залог еще более активного нашего участия в общей борьбе за массовость спорта, за высокие спортивные достижения.

Мы приветствуем наших дорогих гостей и всех участников соревнований, желаем всем больших успехов. Надеемся, что все приехавшие к нам смогут также хорошо отдохнуть и ознакомиться с жизнью и трудом эстонского народа, вместе с другими советскими народами строящим коммунизм.

Ректор Тартуского университета
проф. Ф. КЛЕМЕНТ

Тарту является местом многих спортивных соревнований. В этот олимпийский год в Тарту состоятся студенческие игры по легкой атлетике и художественной гимнастике. Участники традиционных студенческих спортивных игр всегда добивались высоких спортивных результатов.

Надеемся, что эта традиция продолжится и в это лето.

От имени физкультурников Тартуского государственного университета желаю всем участникам соревнований братских университетов и других высших учебных заведений успеха, замечательных спортивных результатов и приятных встреч в нашем университетском городе.

К. СИИЛИВАСК,
доцент, председатель спортивного клуба ТГУ

Первые победы

Одним из крупнейших спортивных мероприятий нынешнего олимпийского года являются Всесоюзные летние студенческие игры. В предварительных состязаниях приняли участие спортсмены всех 745 высших учебных заведений страны. Представители 150 из них получили право выступать в финальных соревнованиях.

На теннисных площадках «Калева» в Таллине закончились 7 командные соревнования по теннису. Первое место завоевала сборная Таллинского политехнического института.

В Доме спорта «Калев» в Таллине закончились соревнования по **вольной борьбе.** Кроме тенниса, состязания по всем остальным видам спорта проходят в двух группах — для технических и гуманитарных вузов и институтов физкультуры. В первой группе лучшими были студенты Грузинского политехнического института, во второй — Киевский институт физкультуры.

Вчера начались встречи по классической борьбе.

Легкая атлетика

Стадион Тартуского Госуниверситета, ул. Стадиона, 21

30 июля

Мужчины

Ходьба 20 км, бег 110 м с/б, бег 200 м, прыжки в длину, метание диска.

Женщины

Бег 80 м с/б, бег 200 м, прыжки в высоту, толкание ядра.

31 июля

Мужчины

Бег 200 м с/б, бег 400 м, бег 1 500 м, эстафета 4×100 м, тройной прыжок, метание копья, метание молота, десятиборье (100 м, длина, ядро, высота, 400 м).

Женщины

Бег 400 м, эстафета 4×100 м, метание копья, пятиборье (ядро, высота, 200 м).

1 августа

Мужчины

Бег 400 м с/б, бег 3 000 м с/пр, бег 10 000 и десятиборье (110 м с/б, диск, шест, копье, 1 500 м).

Женщины

Бег 100 м с/б, пятиборье (80 м с/б, длина).

Начало соревнований ежедневно в 10 и 17 часов.

СПОРТИВНЫЙ ПРАЗДНИК В ТГУ

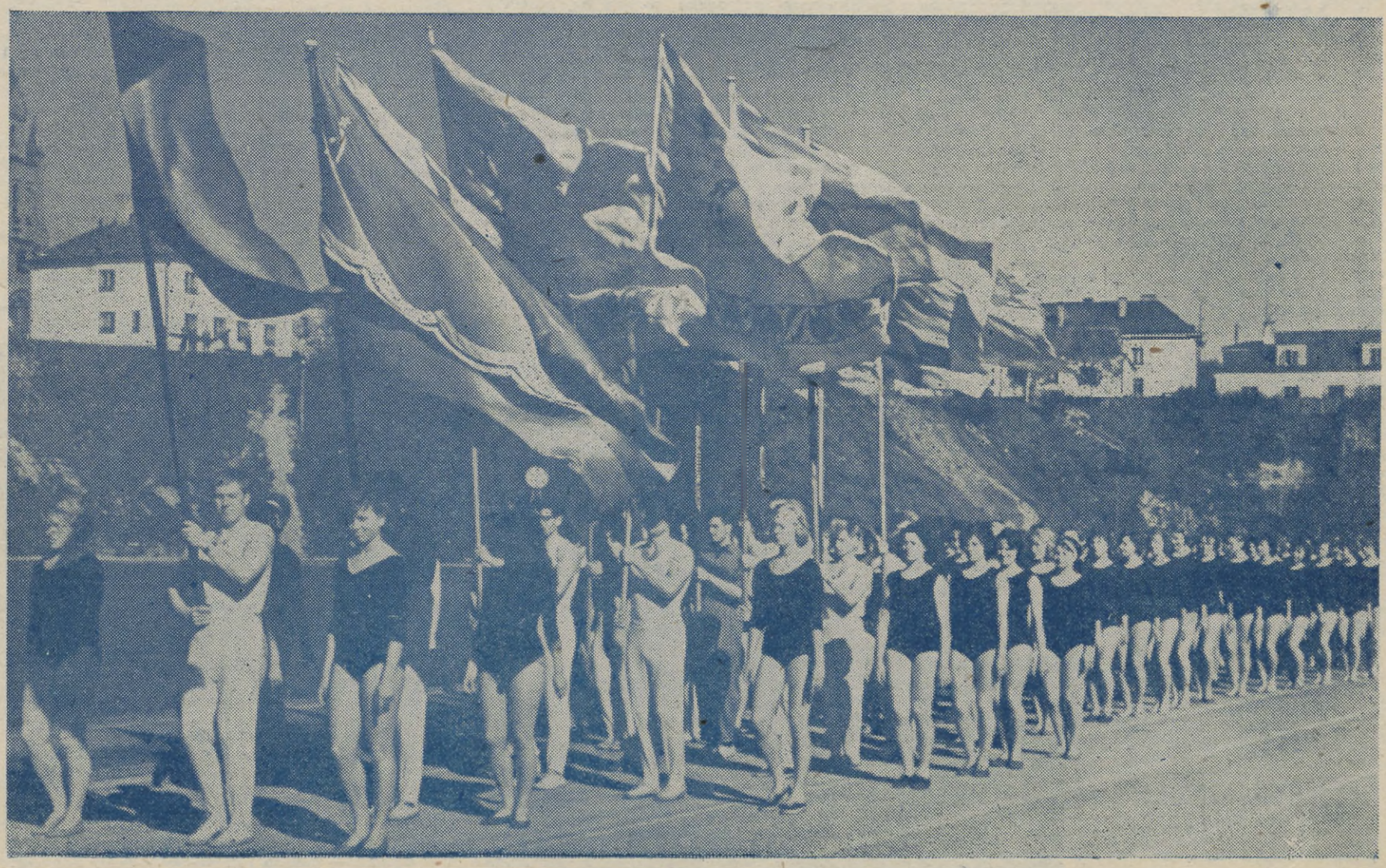

Каждой весной в университете проводят традиционный день спорта. На снимке мы видим участников спортивного праздника в пути на стадион.

СПОРТ В ТГУ

Спорт в Тартуском университете имеет старые традиции. Уже в 1805 г. в университете со студентами занимались учителя конного спорта, фехтования, плавания и танцев. Университетский спортивный клуб был основан в 1908 г. В 1913 г. были проведены первые соревнования с легкоатлетами университета Хельсинки. После первой мировой войны в Тартуском университете были популярными легкая атлетика, баскетбол и волейбол. Некоторые студенты добились выдающихся результатов в международном масштабе. Так, в 1927 г. в Риме чемпионом мира по метанию копья стал известный эстонский поэт Юхан Сютсте. Позже на международных студенческих спортивных играх победителями стали Н. Кюттис, А. Вийдинг, Г. Суле. Но все же в то время спорт был в университете лишь увлечением узкого круга.

Перелом произошел после восстановления Советской власти в Эстонии. Физкультура стала обязательной для всех студентов. Начали строить спортивные залы и базы. Число преподавателей физкультуры возросло более чем в 10 раз. Сейчас в университете имеется 6 спортивных залов, стадион, водно-спортивная база с бассейном для тренировок по гребле в зимних условиях, конно-спортивная база с 30 лошадьми, тир, лыжная база, теннисные, волейбольные, баскетбольные площадки и т. д.

Известна в республике учебно-спортивная база ТГУ в Кяярику, где ведутся строительные работы с 1947 года. Там выстроены уже стадион, бассейн, площадки для игр, учебный корпус, общежитие, баня. Строительные работы продолжаются.

Для строительства спортивных баз университета характерно то, что большая часть работ проведена на общественных началах. В 1957 году за построенный университетский стадион наш университет получил первую премию на конкурсе по строительству спортивных стадионов на общественных началах. В 1962 г. за первую очередь спортивной базы Кяярику университет получил на конкурсе вторую премию. Все работы Тартуский университет произвел без помощи государственных строительных трестов.

Занятия физкультурой и спортом в Тартуском университете получили массовый характер. В коллективе университета более 1000 спортсменов-разрядников, т. е. каждый третий студент выполнил нормы спортивной классификации СССР по какому-нибудь виду спорта. В университете особенно популярны легкая атлетика, баскетбол, волейбол, лыжный спорт, художественная гимнастика. Легкоатлеты ТГУ не раз завоевывали первые места на всесоюзных соревнованиях, наша команда баскетболисток одна из сильнейших в СССР. Радостно и то, что все больше студентов принимают участие в таких массовых спортивных мероприятиях, как лыжный марафон Тарту—Кяярику, в котором каждый год принимают участие 400—500 членов университетского коллектива, в том числе и многие старые профессора.

Спортивные связи Тартуского университета со спортсменами других союзных республик крепнут с каждым годом. В этом году в Кяярику проводились всесоюзные учебно-тренировочные сборы для легкоатлетов олимпийской сборной команды СССР, в которых принимали участие и куоинские спортсмены во главе с сильнейшим спринтером мира Энрико Фигуэрола. До этого в Кяярику был всесоюзный тренировочный лагерь легкоатлетов профсоюзов. Большим событием для нашего коллектива являются финальные соревнования студенческих игр Советского Союза по легкой атлетике и художественной гимнастике. Нам радостно, что старый Тартуский университет является достойным членом в семье вузов Советского Союза.

Ф. КУДУ,
Декан физкультурного факультета ТГУ

За физическое совершенство

Выполняя решения программы КПСС партийная организация ТГУ поставила своей главной задачей воспитание коммунистического поколения, в котором органически сочетались бы умственное богатство, моральная чистота и физическое совершенство.

Проблемы физического воспитания студентов уже долгое время стоят в центре внимания партийной организации ТГУ. В весеннем семестре прошлого учебного года на открытом заседании партийный комитет ТГУ обсуждал вопрос «О состоянии здоровья студентов и о мерах его улучшения».

В оживленной беседе и принятых решениях было сделано много конкретных предложений для популяризации физкультуры и спорта в студенческой среде.

Парторганизации факультетов вместе с общественными организациями сделали очень многое в пропаганде физкультуры и спорта. Но особое место занимает парторганизация факультета физкультуры ТГУ. Можно сказать, что вместе с сектором физкультуры и спорта партийного комитета ТГУ она является центром всей спортивной жизни университета. Связь организационной и идеологической работы, углубление чувства коллективизма, борьба с почиванием на лаврах, самовоспитание — вот основные компоненты работы партийной организации факультета.

Непрерывная, систематическая работа приносит свои плоды. Не говоря о больших достижениях наших спортсменов, которые известны общественности, нужно отметить, что большинство наших студентов уделяет много свободного времени тренировке на стадионах, в спортивных бассейнах и в тире.

Физкультура и спорт пользуется в университете большой популярностью и к нему относятся не только как к приятному развлечению, но и как к целеустремленной деятельности.

Физкультурой и спортом занимаются у нас не только студенты, но и многие преподаватели, которые несмотря на возраст систематически посещают тренировки.

«Виновниками» такого отношения к спорту являются безусловно коммунисты факультета. Тов. Кубу — декан факультета, инициатор создания спортивных баз, тов. Унгер — председатель сектора физкультуры и спорта комитета партии ТГУ, тов. Мытлик — секретарь партийной организации факультета и многие другие.

Особенно активно включилась в физкультурную и спортивную жизнь комсомольская организация университета, чью инициаторскую роль в проведении спортивно-массовых мероприятий трудно переоценить.

Учитывая все это, можно сказать, что и на начинающихся студенческих спортивных играх спортсмены ТГУ приложат все усилия, чтобы победить.

Нет сомнения, что предстоящая спартакиада будет большим спортивным праздником и послужит дальнейшему укреплению дружбы между студентами братских республик Советского Союза.

Оптимистично

В этом году нельзя жаловаться на малое количество соревнований по легкой атлетике. Запомнились выступления членов сборной олимпийской команды СССР. Тартуским любителям спорта удалось увидеть борьбу Брумеля с самим собой, когда противником была лишь планка, поднятая на высоту 2 м 12 см. Это рекорд стадиона ТГУ. Лишь некоторые стадионы мира могут похвастаться таким результатом.

До отказа переполненные трибуны стадиона аплодировали кубинскому спринтеру Э. Фигуэроле, который показал хорошее время — 10,1. У любителей спорта была возможность увидеть претендента на медаль на олимпийских играх в Токио.

Теперь мы опять сможем увидеть крупные соревнования. Перед легкоатлетами ТГУ стоит трудная задача — удержать первенство, завоеванное на прошлогодней спартакиаде.

Многие наши спортсмены — П. Кивине, Р. Аун, К. Метсур, К. Юркатамм, В. Маремяэ доиваются хороших результатов, что позволяет нам довольно оптимистично надеяться на счастливый исход в предстоящих соревнованиях. Надежду на успех наших спортсменов укрепила неожиданная победа над одним из сильнейших вузовских спортивных коллективов — командой Московского госуниверситета.

РЕКОРД В ТАРТУ

11 июля в Тарту начались традиционные соревнования на призы памяти выдающегося эстонского легкоатлета Г. Суле, в которых наряду с сильнейшими спортсменами Эстонии участвовали гости из братских республик.

В первый день соревнований удачно выступил В. Полакене. Он установил новый рекорд нашей республики в тройном прыжке — 15 м 83 см. В состязании по метанию диска победил В. Трусенев — 56 м 55 см, а в метании молота сильнейшим оказался Ю. Никулин — 67 м 20 см.

В беге на 400 м первым финишировал В. Куклич — 48,4 сек. Второе место занял Р. Тэльп — 48,8 сек.

Среди женщин в беге на 400 метров победила Л. Эрик (55,5).

Тарту — город спорта

В начале этого века в городе Тарту было образовано первое эстонское спортивное общество и названо по фамилии известного борца — «Аберг». Правда, тяжелая атлетика не занимает в нашем городе ведущего места, ведущие виды — легкая атлетика и баскетбол. До второй мировой войны эстонские баскетболисты входили в состав сильнейших в Европе, а метатель копья Густав Суле занимал третье место.

В Советской Эстонии спорт приобрел совершенно новое содержание и размах. В первые послевоенные годы во всесоюзном масштабе снова заговорила команда баскетболистов Тарту, которая стала даже чемпионом СССР. Из легкоатлетов того времени выделился Хейно Липп — до сих пор лучший в республике по этому виду спорта. Он был фактически первым десятиборцем мира, ему принадлежало первенство Европы в толкании ядра, всесоюзное первенство в толкании ядра и метании диска.

Баскетбольная команда постепенно теряла свое ведущее место и позже даже выбыла из класса «А» (Надо заметить, что сейчас положение улучшилось). Но вперед выступила команда баскетболисток ТГУ, которая с 1957 г. четыре раза на всесоюзных соревнованиях занимала второе место. В Тарту — три чемпионки мира: Марет Отса, Эне Яансон и Валве Люютсепп (она входит в состав сборной команды СССР).

Аспирантка ТГУ Вильве Маремяэ не раз защищала спортивную честь Советского Союза по легкой атлетике. На Всемирном фестивале молодежи в Москве в 1957 г. она заняла первое место в прыжках в длину. Линда Кепп-Оясту в составе женской команды СССР завоевала в 1958 г. в Стокгольме золотую медаль в эстафете 4×100 м. Студентка ЭСХА Лайне Эрик на соревнованиях памяти братьев Знаменских в Москве заняла первое место в беге на 800 м. и встала в первые ряды легкоатлетов нашей страны.

Особенно популярны в Тарту дальние забеги. В этом «виноваты» Хуберт Пярнакиви и Лембит Виркус. Их обоих знают спортсмены СССР. Особенно знаменательна дуэль Пярнакиви с американцем Беллингером на матче СССР и США в 1958 г., где Пярнакиви оказался сильнее и его успех решил судьбу этого матча.

Известен и участник олимпийских игр в Риме метатель копья Март Паама, метатель диска Каупо Метсур. В последние годы обращают на себя внимание новые имена. Это Калью Юркатамм в беге с барьерами десятиборец Рейн Аун, Велло Полакене — в тройном прыжке, Пааво Кивине — в прыжке в длину.

Спортсмены Тарту конкурируют еще и во всесоюзном масштабе в водно-моторном спорте, в гребле и т. д. Вообще в Тарту занимаются 40 видами спорта.

Сейчас в центре внимания спортивных организаций — массовая физкультура. Весной этого года в республике был организован массовый турпоход, в котором принимало участие около 16 тысяч жителей Тарту, т. е. каждый пятый горожанин.

О женской гимнастике

В отличие от других вузов СССР с 1956 года в ТГУ работает группа женской гимнастики. В группе могут заниматься все студентки, независимо от общей физической подготовки.

Как возникла мысль о создании такой группы?

Ввиду того, что процент студенток в вузах весьма высок, то одной из серьезнейших проблем было массовое привлечение их к занятиям физкультурой и спортом. Для этого нужно было найти соответствующие формы занятий. Из-за недопустимо малого внимания к физическому воспитанию в школе координация и осанка девушек оставляют желать гораздо лучшего. Подавляющее большинство девушек в школе мало занималось спортом, и их не интересует работа в спортивных секциях. Факт, что большинство студенток с окончанием обязательных уроков по физическому воспитанию прекращает регулярное занятие физкультурой, заставило подумать над пробуждением в девушках интереса к занятиям физкультурой на всю жизнь.

С этой целью была создана группа женской гимнастики.

Существенное место в работе группы занимает подготовка к различным групповым и массовым выступлениям. Это посильно всем студенткам, развивает эмоциональное выполнение упражнений, вырабатывает чувство ответственности и коллективности и способствует регулярному, бесперебойному участию в учебной работе.

Кроме гимнастики, в группе занимаются и другими видами спорта, содействующими развитию женского организма (лыжи, кросс, плавание, легкая атлетика, выполнение норм ГТО).

В ходе занятий, кроме практических требований, выполняется и зачёт по теории и приобретается специальность руководителя гимнастической секции и судейская категория по художественной гимнастике. Это способствует развитию женской гимнастики в республике.

Многолетний опыт показал, что цель, организация и содержание работы группы, которая учитывает анатомические и физические особенности женского организма, психологические склонности и интересы девушек, оправдали себя. Интерес к занятиям в этой группе постоянно возрастал, вследствие чего она стала самым крупным отделением (по сравнению с другими спортивными секциями).

Выросла сознательность студенток в понимании необходимости занятий физкультурой, что подтверждается регулярным участием в работе нашей секции большого числа студенток старших курсов, для которых занятия по физической подготовке не обязательны. Надеемся, что секция сумела воспитать в них привычку регулярно заниматься физкультурой — это является одной из поставленных нами задач.

Х. ГИДРИКСААР,
преподавательница секции женской гимнастики

В массовом турпоходе населения республики первое место занял город Тарту. В турпоходе приняло участие 15 612 жителей города, из них 688 носили эмблему ТГУ.

Из 688 представителей ТГУ 15 еще не достигли студенческого возраста. Вот «визитная карточка» одного из них: «Рейн Митт. Мне шесть лет. Стартую под эмблемой ТГУ».

На снимке: группа участников массового турпохода. Второй справа — ректор ТГУ профессор Ф. Клемент.

Тартуский университет вчера и сегодня

В XIX и начале XX вв. в университете развернулась деятельность многих крупных ученых, активно участвовавших в развитии отечественной и мировой науки. Здесь учился и работал один из основоположников русской астрономической школы В. Я. Струве, основатель и директор Тартуской, затем Пулковской обсерваторий. Свои научные школы создали фармацевт Г. Драгендорф, ботаник Ледебур, давший первое подробное описание растительности Алтайских гор. Продолжателями его традиций были Э. Руссов, а также крупный систематик и фитогеограф, исследователь флоры Кавказа Н. И. Кузнецов. В Тарту работала целая плеяда замечательных химиков: К. Шмидт, Г. Гесс, Г. Тамман, в тартуской период своей деятельности профессор органической химии И. Л. Кондаков открыл синтетический каучук. Как в России, так и за границей были известны тартуские медики Ф. Биддер, Э. Рейснер, А. Бэтхер А. Шмидт. Здесь заложил основы учению о витаминах Н. И. Лунин, начал свою научную деятельность Н. Н. Бурденко. Питомцем университета был К. Бэр, один из выдающихся натуралистов прошлого столетия. В университете работали также известные физики Э. Ленц, Б. Якоби, В. В. Голицын, филологи И. А. Бодуэн де Куртенэ, Ф. Видеман, М. Веске, историки Г. Эверс и Е. В. Тарле.

В 1828—1839 гг. при университете существовал Профессорский институт, единственное в России учебное заведение, готовившее профессоров для университетов. Институт подготовил 26 профессоров, среди которых были такие корифеи науки, как Н. И. Пирогов, А. И. Филомафитский, Ф. И. Иноземцев, В. Ф. Федоров и др.

Университет сыграл огромную роль в развитии национальной культуры эстонского народа. Здесь получили высшее образование первый эстонский поэт Кр. Я. Петерсон, филолог и лингвист Д. Х. Юргенсон, творцы народного эпоса «Калевипоэг» Фр.-Р. Фэльман, и Фр.-Р. Крейцвальд, ставшие выдающимися представителями эстонской демократической культуры, борцами за просвещение и свободу своего народа. Питомцем университета был и крупнейший писатель-реалист Антон Таммсааре.

В Тартуском университете учились основоположники латышской литературы К. Вальдемар, К. Баронс, революционный поэт Э. Вейденбаум, армянский просветитель демократ Хачатур Абовян, осетинский писатель революционер Гадиев Цомак, представитель критического реализма в литовской литературе Ионас Билюнас и др.

Университет внес свой вклад и в развитие революционной борьбы против царизма. Уже в конце 80-х годов прошлого века в студенческую среду стали проникать марксистские идеи, возникли первые марксистские кружки. Наиболее активными пропагандистами революционных идей были в основном русские студенты, особенно воспитанники других университетов, исключенные за политическую «неблагонадежность», но принятые позднее в Тартуский университет. Так, в 1900—1901 гг. на пятом курсе медицинского факультета учился находившийся под надзором полиции бывший студент Московского университета Дмитрий Ульянов, брат В. И. Ленина. Студенты читали ленинскую «Искру»; в 1902—1903 гг. «Искра» печатала сообщения из Тарту. Среди первых эстонских студентов, примкнувших к революционной борьбе, был Юлиус-Эдуард Сырмус, ставший впоследствии известным скрипачом. Первая студенческая забастовка произошла в Тарту уже в 1899 г. В 1903 г. здесь оформилась группа РСДРП, в которую входили и студенты. В период 1905—1907 гг. Тартуский университет стал одним из очагов революционной борьбы в Эстонии. Демократическое студенчество стало на сторону народа в борьбе за разрешение основных задач буржуазно-демократической революции. Революционно настроенные студенты вместе с рабочими участвовали в ликвидации ненавистного царского режима в феврале-марте 1917 г.

В 1916—1918 гг. Тартуский университет был частично эвакуирован в Воронеж, где на его базе возник Воронежский государственный университет.

В период буржуазной диктатуры в Эстонии (1919—1940) университет был насильственно оторван от передовой русской и советской науки и подчинен реакционной политике буржуазии. Материальная база университета сильно ухудшилась. Однако отдельные ученые — хирург Л. Пуусепп, астроном А. Киппер, физик И. Вилип, историки Х. Круус, Х. Моора и др. — сумели и в этот период очень многое сделать для развития науки и демократической культуры эстонского народа. Несмотря на тяжелые условия, университет подготовил национальные кадры, лучшая часть которых активно включилась в строительство новой жизни после восстановления Советской власти в Эстонии в 1940 году.

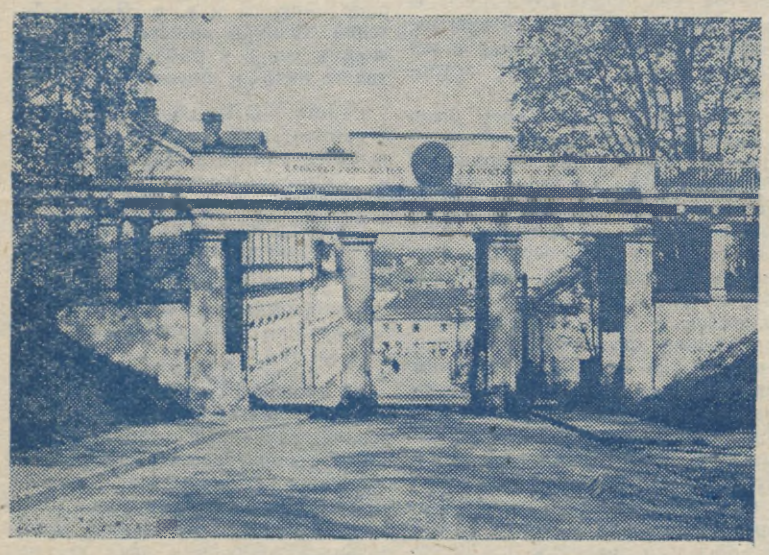

Мемориальный мост в честь первого ректора университета Г. Ф. Паррота.

За годы советской власти Тартуский государственный университет стал крупным научным и учебным центром республики. Сейчас в его состав входит семь факультетов: историко-филологический, физико-математический, биолого географический, юридический, экономический, медицинский и физкультурный. В настоящее время в университете обучается около 6 тысяч студентов, из них заочно 2800. Научной и педагогической деятельностью занимаются более 400 человек, в том числе 7 академиков, 28 профессоров и докторов, более 160 доцентов и кандидатов наук. В аспирантуре обучается 165 человек.

Важнейшими проблемами, над которыми работают ученые университета, являются исследования в области финноугроведения и эстонского языка (проф. П. Аристэ и проф. А. Каськ); вопросы функционального анализа применительно к теории рядов и вычислительной математики (проф. Г. Кангро и доцент Ю. Каазик); экспериментальные исследования по люминесценции твердых тел (акад. АН ЭССР проф. Ф. Д. Клемент); выяснение общих закономерностей химических реакций органических соединений (доцент В. Пальм); вопросы аэроионизации (доцент Я. Рейнет). Научная работа студентов проводится по линии СНО, объединяющего более 60 научных кружков и около 1600 студентов. Университет поддерживает связи с научными учреждениями и университетами 39 стран, обмениваясь своими изданиями, научной информацией, а с некоторыми из них и опытом своей работы.

Весь многочисленный коллектив университета неустанно трудится на благо нашей родины, чтобы подготовкой высококвалифицированных специалистов и оказанием практической помощи народному хозяйству внести свой достойный вклад в дело успешного строительства коммунизма.

Л. Эрингсон,
канд. исторических наук

Студкафе

Вы что-нибудь слышали о нашем студенческом кафе, единственном в своем роде во всем Советском Союзе?

Рядом с главным зданием, на втором этаже снаружи скромного здания находится это приятное место студенческого отдыха. Сюда заходят в свободные от учёбы минуты, сидят в перерывах между лекциями, пьют кофе и беседуют. В большом зале проводятся встречи со знаменитостями: писателями, артистами и т. д., здесь заседает КМО (клуб международных отношений), здесь празднуют дни рождения, комсомольские группы проводят здесь свои дискуссии. За чашкой кофе собираются молодые поэты университета, чтобы обсудить наболевшие вопросы и прочесть свои новые стихи. Большую популярность завоевали вечера при свете свеч, которые проводятся по средам.

А во время сессии кафе становится местом, где повторяют прочитанный материал. Многие студенты были бы согласны сдавать за этими столиками и экзамены, отпивая понемногу из чашки... Во всяком случае, зачёты проводились в большом зале не раз, когда остальные помещения оказывались занятыми.

Но в общем, большой зал не столь уже популярен, как каминный. Если в большом зале собираются в торжественных случаях, то в каминном зале обстановка всегда интимней.

Кафе находится в центре внимания, когда университетский художественный кабинет организовывает здесь выставку студенческих работ.

Вы посетили уже наше кафе? Если нет, то непременно сделайте это. И как можно скорее.

Уважай мастерок и лопату!

Семьдесят пар молодых студенческих рук в этом году работают на целине. Они будут строить жилые дома и производственные здания. Студенты станут строителями в буквальном смысле слова.

Из поездок на целину выросла у нас хорошая традиция — каждый студент один месяц из летнего отпуска проводит на стройках республики, на совхозных и колхозных полях. Ежегодно на работе проводят свой отпуск более тысячи студентов.

Ценность студенческих летних работ исчисляется не только количеством построенных домов, гектарами скошенного хлеба или осушенных болот, тоннами забуртованного картофеля или сданного в амбар зерна — значение этих работ намного больше.

Во время работ студенты знакомятся с трудом, с радостями и заботами колхозников, проводят беседы, лекции, организуют вечера, дискуссии на различные темы. Студенты выступают инициаторами в организации спортивных соревнований, вечеров отдыха, экскурсий. Воскресные дни часто проводятся на берегах озер и морей.

Все это запоминается надолго...

После окончания весенней экзаменационной сессии начался поток заявлений в комитет комсомола. Первая смена скоро вернется, 1-го августа поедет на работу вторая смена.

Наших студентов в это лето можно встретить и во многих районах нашей республики и далеко за её пределами. В Вильянди и Тойла на мелиоративных работах — 70 студентов, в Кохтла-Ярве — 65, в колхозах и совхозах — 120, на объектах города Тарту около 100 студентов, столько же на Кавказе и на целине. Много студентов работает в пионерлагерях воспитателями и пионервожатыми.

Прощайте, аудитории!

Весна приводит за собой сессии. А после них прощайте, аудитории и читальные залы. Впереди ждет наша большая страна.

У геологов летняя практика имеет большое значение. Уже после I и II курса летняя практика длится 8 недель, после III — 20 недель.

У студентов II курса практика проходит в сланцевом бассейне, позже их ждет Крым. Самая интересная практика у III курса. Их дорога ведет на Памир. Там в тяжелых условиях молодые геологи ближе знакомятся со своей будущей профессией.

Наши будущие географы проведут практику в нашей республике. Гидрологов и океанографов ждут Байкал, Черное море, Атлантика.

И биологов ждет интересное лето. Два будущих генетика поедут в Петрозаводск, ботаники III курса проведут лето в горах Тянь-Шаня.

Студентов ждет впереди много интересного.

Клуб дружбы народов

Клуб дружбы народов — самый молодой в университете. Осенью клубу исполнится один год. Но за год сделано очень много. Клуб разделен на 5 секций: секция стран народной демократии, капиталистических стран, Средней Азии и Сибири, Крыма—Кавказа и Прибалтики.

Хорошо прошли вечер ориенталистики и вечера, посвященные Польше и Чехословакии.

В зимние каникулы члены клуба ездили в Карпаты, группа членов клуба побывала в Москве в университете дружбы народов имени Патриса Лумумбы.

Недавно группа членов клуба уехала на целину, 15 студентов работает в эстонском колхозе на берегу Черного моря, два филолога работают воспитателями в пионерском лагере «Артек».

Осенью клуб начнет снова свою работу.

П. Э. РУММО

АНТЕЙ

Спешит, бежит, летит двадцатый век,
торопится со скоростью ракеты.
Стал сложным современный человек,
непросто угадать его приметы.

Но мать—земля! Я помню навсегда,
что след ракеты не возник, как чудо,
он взял начало на земле, оттуда,
где пролегла под плугом борозда.

Здесь колыбель. И в новых ритмах века
ты вдруг услышишь разговоры ветра;
земля гудит. А ты — пойми её,
почувствуй эту силу под ногами...
Здесь всё: твоя любовь, твоё начало,
конец и продолжение твоё.

Перевод с эстонского
Станислава Кунявa

С. СЕМЕНЕНКО

ЭЛЕГИЯ

Пролетят, пролетят, пролетят, пронесутся улыбки твои,
По лицу твоему пролетят и растают, как дым,
Пронесутся, к лицу прикоснутся, как лёгкие руки твои,
И коснувшись меня, и оставшись во мне, понесутся к другим.

О, засмейтесь, глаза! Заискритесь, глаза! Расплеснитесь опять!
Нас окутала ночь, мы в кругу, нам прощаться пора...
Загоритесь в ночи! Чтобы долго потом остывать,
Оставаясь средь нас,
в уголках наших глаз,
в угольках и в молчаньи костра.

Пусть остынет костёр, пусть в реке почернеет вода,
Пусть на бледном востоке звезда заблестит, как слеза...
Улыбнись! И — прощай!.. Уходи! Уноси навсегда
На затихшем лице голубые глаза, как озёра! — глаза...
1964

ТАРТУ

Что вам известно о городе, в котором вы проведете десяток дней? Первое знакомство: главное здание, студенческое кафе, общежитие, далее — кино, кафе, «Ванемуйне». Вырабатывается ежедневный маршрут по центральным улицам города и, возможно, вас заинтересует история нашего города, его будущее.

Об этом рассказывает главный архитектор города Тарту Х. Рейссар.

Некогда, очень давно, Тарту был таможенным городом — торговым центром на путях, ведущих в Новгород и в Псков. Большое значение имела река Эмайыги. Свое название город получил от слова «тарвас», что в переводе означает «тур». А когда водный путь переместился на Даугаву, то Тарту утратил свое прежнее значение, уступив его Риге.

Когда-то на месте главного здания ЭСХА стояла почтовая станция. В начале ул. Тяхе было расположено кладбище. Многоэтажный дом на ул. Рийа, где находится сосисочная, выстроен на могилах. А на Домберге, недалеко от обсерватории можно увидеть старый пороховой склад глубиной более 10 метров, который должен быть переоборудован в современный винный бар с модной обстановкой и танцплощадкой.

Мы подошли вплотную к планам на будущее. Тарту будет известен не только, как университетский город. Основные силы направлены на расширение производства. За ближайшие 7—8 лет предусмотрено выстроить асфальтово-бетонный завод, фабрику искусственной кожи, фабрику по обработке кожи, новый таксопарк и витаминный завод в Ропке. Часть помещений нового дома торговли будет сдана в эксплуатацию уже в будущем году. В новом пятиэтажном корпусе комбината бытового обслуживания «Эду» можно будет ремонтировать все предметы домашнего обихода — от ручных часов вплоть до роялей.

Растет город Тарту, вырастают новые районы жилых домов на улице Туру и за кинотеатром «Комсомол». За рекой запланировано строительство нового жилого массива, который составит примерно половину уже имеющейся жилплощади.

Изменяется облик города, он становится более современным, молодеет. Через несколько лет приступят к строительству новой телестудии. Много жарких споров было по поводу нового театра «Ванемуйне». Театральный зал откроет двери в будущем году, а в 1966 году можно будет посещать уже и концертный зал. В настоящем году по соседству со студенческим клубом будет начато строительство нового летнего сада на 4000 зрителей. По соседству с Тяхтвереским парком должна быть построена «площадка» для эстрадных представлений и певческих праздников, вмещающая более 7000 человек.

С каждым годом всё больше молодёжи прибывает в Тарту. В связи с этим расширяет свою «жилплощадь» и alma mater. На Ленинградском шоссе будет выстроено общежитие на 800 студентов, новый вычислительный центр расположится около Домберга. Намечено построить физический корпус и новое здание научной библиотеки, в основных фондах которой будет введено самообслуживание. Домберг со своим парком останется на попечении университета.

За Тяхтвереским парком уже начато строительство нового корпуса для факультета механизации сельского хозяйства ЭСХА. Там запланировано место и для общежития.

В настоящем году за рекой будет сдана в эксплуатацию новая гостиница на 300 мест. Запланировано строительство новой кафе-столовой.

Тарту становится с каждым годом всё современнее и красивее. Приезжим наш город начинает быстро нравиться, а покидая его, трудно забыть этот город вечной юности.

Х. Сейль

Ничья баскетболисток

17 июля в Таллине сборные баскетбольные команды Румынии провели товарищеские встречи с эстонскими спортсменами.

Женская команда Румынии играла со студентками Тартуского государственного университета. Матч прошел в острой и напряженной борьбе. Соперницы допускали много ошибок. К перерыву счет был 20:14 в пользу студенток. Во второй половине встречи румынским спортсменкам удалось сократить разрыв. К финальному свистку судьи ни одна из команд не добилась преимущества. В итоге ничья — 35:35.

В РИГЕ И В ВИЛЬНЮСЕ

В Риге продолжаются финальные соревнования **по волейболу.** После четырех туров у мужской команды Таллинского политехнического института одна победа и три поражения.

Успешно играют в Вильнюсе **баскетболисты** Таллинского политехнического института. В их активе только победы, в том числе и над чемпионами прошлых игр — студентами Грузинского политехнического института.

Аспирантка ТГУ Вильве Маремяэ уже несколько лет является рекордсменкой по прыжкам в длину не только в университете, но и во всей республике.

Прибыли на место

24 июля Эстонский целинный студенческий стройотряд прибыл в пункт назначения. Молодежь остановилась в Щукинском районе Кокчетавской области. 127 студентам из Таллина и Тарту предстоит построить зооветеринарный техникум, котельную, жилые дома, животноводческие фермы.

Л. ШЕР,
Заместитель командира Эстонского целинного студенческого отряда.

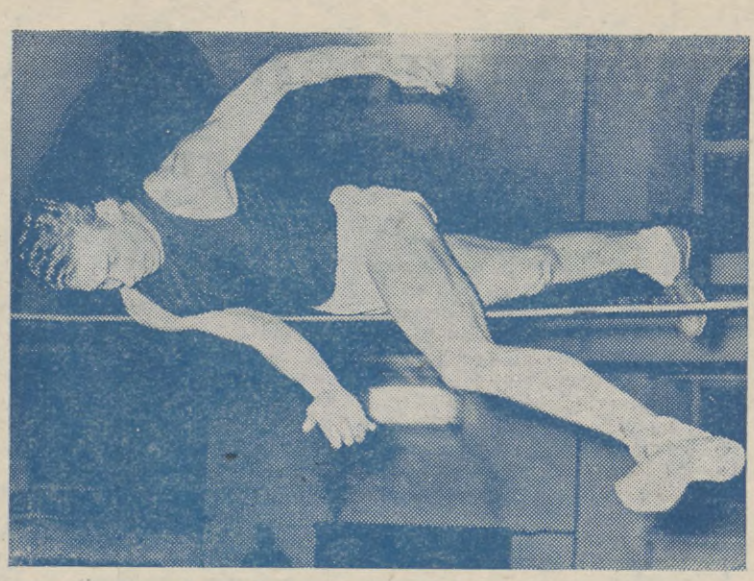

На этом снимке мы видим Калью Юркатамма, прыгающего в высоту, но его любимый вид спорта — бег с барьерами на 110 м. Недавно он установил на этой дистанции новый рекорд Эстонской ССР — 14,1 сек.

Факты из истории города Тарту

Город Тарту — один из важнейших культурных центров Советской Эстонии — принадлежит к числу старейших городов Прибалтики. Уже в X—XI веках здесь находилось городище древних эстов (Тарпату). Первое упоминание о Тарту в летописях относится к 1030 году, когда городище было перестроено и укреплено Киевским князем Ярославом Мудрым. После этого городище было переименовано в Юрьев (по христанскому имени Ярослава — «Юрий»). Начиная с этого времени Тарту и окружающую его территорию нужно считать входящими в состав Киевского государства. Особенно тесные связи установились между Тарту, с одной стороны, и Новгородом и Псковом, как ближайшими русскими центрами — с другой. Связь с Киевским государством несомнеино способствовала развитию города.

*

В первой половине XIX столетия в Тарту существовало лишь несколько небольших мануфактур, большинство которых работало к тому же лишь в течение непродолжительного времени.

Основание русским правительством Тартуского университета в 1802 г. является поворотным пунктом в истории города. Его дальнейшее развитие и рост связаны главным образом с деятельностью университета.

*

Основание университета оказало большое влияние и на развитие начального и среднего образования. В 1804 г. для подготовки к поступлению в университет в Тарту была открыта гимназия. Училищная комиссия, работавшая при Тартуском университете в 1803—1837 гг. под руководством преподавателей университета, способствовала развитию школьной сети в Прибалтике. При университете же был открыт и Педагогический институт для подготовки учителей средних школ.

Весьма велика роль Тарту в развитии эстонской национальной культуры в XIX веке. В Тартуском университете учились первые эстонские интеллигенты-просветители. К. Р. Якобсон, возглавлявший антифеодальное движение в Эстонии, выступал в 1868—1870 гг. со своими «патриотическими речами», призывающими к борьбе против баронов. Здесь в 1870 г. было положено начало эстонскому национальному театру. Здесь развернулась и деятельность ряда обществ, преследующих культурные цели. Здесь печаталось большинство прогрессивных художественных и популярно-научных произведений на эстонском языке.

В XIX столетии Тартуский университет оказал большое влияние и на развитие латышской национальной культуры. Здесь учились прогрессивные деятели культуры Латвии Вальдемар, Биезбардис, Баронс и др. Тартуский университет оставил неизгладимые следы в истории культуры армянского народа и других народов России того времени. Главное же значение Тартуского университета состоит в развитии русской науки, в установлении приоритета русской науки в ряде областей (открытия, изобретения и нововведения в медицине, химии, биологии, астрономии и др. областях).

Ввиду того, что в Тарту было очень мало промышленного пролетариата, подъем революционного движения был связан прежде всего со студенческим движением. Революционно настроенные русские студенты были первыми распространителями идей марксизма. Студенческое движение особенно оживилось с 1899 г. Социал-демократические студенческие организации имели связь и с рабочим классом. В годы буржуазно-демократической революции 1905—1907 гг. в Тарту происходили совместные выступления рабочих и студентов. Кровавая расправа с рабочими 9 января 1905 года в Петербурге вызвала в Тарту 13—14 января организованные студентами демонстрации протеста; студенты-революционеры предоставили актовый зал университета в распоряжение народа, и там в течение всего 1905 г. происходили митинги.

*

После победы Октябрьской революции в Петрограде вся власть перешла к Советам и в Тарту. Несмотря на кратковременность первого периода советской власти в Тарту (с конца октября 1917 г. до конца февраля 1918 г.), за это время была проведена большая работа по разрушению старого и созданию нового аппарата власти, по укреплению диктатуры пролетариата.

*

Трудящиеся Тарту одновременно с трудящимися Таллина и других городов Эстонии 21 июня 1940 года вышли на улицы с революционными лозунгами и красными знаменами и потребовали образования правительства, представляющего интересы трудового народа.

*

Единодушное участие населения города в общенародных восстановительных работах способствовало уничтожению следов разрушительной деятельности фашистских захватчиков. Тартуская промышленность стала развиваться и расти.

Между университетами Хельсинки и Тарту существуют тесные спортивные связи. На снимке — рядом с нашим лучшим метателем диска Каупо Метсуром финские легкоатлеты.

ФОП

Уже долгое время наряду с другими факультетами в нашем университете работает факультет общественных профессий — ФОП. Это был первый факультет такого рода в республике. Он организован для того, чтобы студенты, окончив университет, могли бы со знанием дела выступать в роли руководителей различных кружков, спортивных судей, общественных инструкторов и лекторов.

В ФОП'е работают более двадцати кружков. Таким образом, студент может выбрать себе именно ту специальность, которая его больше всего интересует. Назовем некоторые специальности, ставшие особенно популярными среди студентов — это специальности лектора-пропагандиста, спортивного инструктора и судьи, художественного декоратора, инструктора домоводства, корреспондента, пионервожатого, инструктора по охране природы и т. д. Для любителей техники имеется автокружок, а скоро к работе приступит также кино- и фотокружок.

Работу ФОП'а контролирует соответствующий сектор университетского комитета ЛКСМ Эстонии и «Комсомольский прожектор». Занятия завершаются экзаменом и студенту вручается свидетельство инструктора общественной профессии.

Познакомим вас ближе с работой кружка лекторов-пропагандистов ФОП'а.

До прошлого учебного года подготовка лекторов-пропагандистов носила случайный характер. В связи с ооразованием факультета общественных профессий произошел перелом, подготовка лекторов была переведена на твердые организационные основы. Был ооразован кружок лекторов-пропагандистов, где на сегодняшний день обучается 32 студента.

Теоретические занятия подразделяются на циклы: общие основы подготовки лекций, культура речи лектора, приемы достижения контакта со слушателями.

Лектор, желающий быть в курсе внешнеполитических событий, должен владеть пятью-шестью иностранными языками, слушать сообщения крупнейших телеграфных агенств мира, читать много газет. В программу подготовки лекторов-пропагандистов входит методика проведения лекций-экскурсий на местности и знакомство с организационными основами лекционной работы в Тартуском отделении общества «Знание», структурой общества и лекционной работой в Тартуском доме культуры профсоюзов.

На II курсе занимаются, в основном, проведением лекций и их совместным обсуждением. По окончанию курса студенты зачисляются лекторами общества «Знание».

ЭРИК СЕЛЛИ,
Студент III курса отделения истории

Посещайте кафе Тартуского государственного университета!
Кафе открыто с 14.00 до 23.00.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans' Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 5947. MB-06821.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

EDU TÖÖS!

Tervitan meie suure pere liikmeid uue õppeaasta puhul. Me kõik oleme palju teinud selleks, et saada eesrindlikuks nõukogude ülikooliks. Kuid jääb veel küllaltki teha, et kõikidel aladel jõuaksime kaasaegse teaduse tasemele ning meie õppe-, teaduslik ja kasvatustöö liituks orgaaniliselt ühte loomingulisse protsessi.

Soovin kõigile ülikooli töötajaile ja üliõpilastele edu nende vastutusrikkas töös.

Prof. F. KLEMENT,
rektor

Tere tulemast!

Viis pihku ja tugev käepigistus Sulle, meie tudengipere värske täiendus!

Sa sooritasid hästi oma sissejuhatava sessiooni — sisseastumiseksamid, mis andsid Sulle õiguse kanda meie alma materi vormimütsi. Nüüd oled Sa meie auditooriumides ja laboratooriumides oma inimene. Pea meeles, et einsteinid ja bergid alustasid just samuti tudengipõlvest.

Kuid tudeng ei piirdu ainuüksi raamatute ja loengutega, tudeng lööb täie rinnaga kaasa ka meie igapäevases elus. Samal ajal, kui Sa «küpsesid» oma esimesel eksamil, võis Sinu vanemaid kolleege näha töötamas nii meie vabariigis kui ka kaugemal ehitustel ja kolhoosipõldudel. Meie ülikooli komsomoli löökgrupp viibib veel praegugi Kasahstani ehitustandril. Nii et tööd-tegemist jätkub.

Kõigepealt tule ja löö kaasa meie ringides ja klubides. Kui kardad, et Sul pole kogemusi, siis asu õppima Ühiskondlike Erialade Teaduskonda (ÜET). Siin võib igaüks saada oskusi ja teadmisi teda huvitaval erialal.

Peaasi, löö ise kohe käed külge!
Head sisseelamist tudengipere ellu!
Palava komsomolitervitusega

ELKNÜ TRÜ Komitee

Esimene samm pikal teel

«Tere!»

«...oh, see suvi möödus ruttu.»

«...aga meil pioneerilaagris...»

«...minu kursusekaaslased...»

Kõikjal tervitati, päriti suve järele, vesteldi eesolevatest loengutest või kolhoosisõidust.

Teisipäevane Tartu oli meeleolukas. Sügispäikese all sibasid tuhanded päevitunud jalapaarid koolimajade poole. Suvist soojust, energiat ja rõõmu oli kõigil kogutud kuhjaga algavaks õppeaastaks.

Naeratavad näod ja jutusumin täitsa ka ülikooli auiat. Praulíku aktuse avas prof. F. Klement. Tugev aplaus kiitis heaks uute õppeplaanide rakendamise ülikoolis. Tervitusi uutele üliõpilastele tõi IV kursuse üliõpilane S. Soopart. Värsked üliõpilased Ene Põllu, Mart Kalder, Reet Plank jpt. olid parimad, kes sooritasid eksamid ainult hindele «väga hea». Küllap sellepärast olidi nende silmades nii palju soojust ja õnne. On ju see päev esimeseks sammuks suurel teel ellu tulvil loomisrõõmu ja uute avastuste kordumatut õnne.

Selleks kõigile üliõpilastele tugevat tahet ja väsimatut edasipüüdu!

M. PARV

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 4. septembril 1964

Nr. 19 (594)
XVII aastakäik

Uued õppeplaanid rakendatakse ellu

Direktiivide alusel, mis NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu andsid 1963. a. 9. mai määruses kõrgema hariduse edasiarendamise ja spetsialistide parema ettevalmistamise ja ärakasutamise kohta, töötati välja ja kinnitati NSV Liidu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeerumi poolt käesoleva õppeaasta alguseks uued õppeplaanid ülikooli kõigile teaduskondadele. Need õppeplaanid tulevad rakendamisele käesoleval õppeaastal kahel esimesel kursusel. Vanemad kursused viivad oma õpingud lõpule seni kehtinud õppeplaanide kohaselt.

Nagu märkis NSV Liidu Kõrgema ja Kesk-erihariduse minister V. Jeljutin, iseloomustas uute õppeplaanide väljatöötamist esmajoones suund tõsta spetsialistide ettevalmistamise taset, valmistada ette häid spetsialiste võimalikult lühema aja jooksul. Selle suuna ellurakendamiseks on uutes õppeplaanides võrreldes varemkehtinutega tehtud rida olulisi muudatusi. On kriitiliselt läbi vaadatud õppeplaanides sisaldunud ainete loetelud, muudetud nende arvu ja nende õpetamiseks ettenähtud ajafondi. Nii on tõstetud antud eriala spetsialistidele eriti vajalike ainete osatähtsust, jättes samaaegselt kohustuslike ainete nimekirjast välja aineid, millel on nende jaoks teisejärgulisem tähtsus. Ühtlasi on loodud aga võimalus neid aineid omandada fakultatiivkursustena. Rida seni killustatud üksikaineid on liidetud ühtseiks terviklikeks distsipliinideks. Mõnevõrra on lühendatud tootmispraktikaks ettenähtud aega ja reeglina ei tõuse uutes õppeplaanides lõpetamisele eelnev nn. «pikk tootmispraktika» üle 22 nädala (vaid keemikutel 28 nädalat). Seni kehtinud õppeplaanides hõlmas see praktika kuni 42 nädalat. Nende abinõude rakendamine on võimaldanud real erialadel lühendada õppeaega: näiteks ajaloo ja õigusteaduse erialadel 5 aastalt 4 aastale, füüsika, matemaatika, keemia, bioloogia ja mõnedel teistel erialadel 5 1/3 aastalt 5 aastale. On samuti püütud välistada üliõpilaste ülekoormamist kohustuslike õppetöövormidega, tugevdada veelgi nende iseseisva töö osatähtsust nende aktiivsema kaasatõmbamise teel teaduslikku uurimistöösse.

Lähtudes NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruses fikseeritud üliõpilaste koormuse piirnormidest (nooremail kursustel 36 tundi ja viimasel kursusel 30 tundi nädalas) näevad uued õppeplaanid ette kohustuslike õppeainete osas üliõpilaste nädalakoormuse järgmisena: nooremate kursustel mitte üle 30 tunni nädalas ja viimasel kursusel mitte üle 16 tunni nädalas. Ülejäänud 6 tundi nädalas nooremate kursustel ja kuni 14 tundi nädalas viimasel kursusel on eraldatud fakultatiivsetele ainetele. Fakultatiivsete ainete õpetamine toimub eri tunniplaanide alusel ja üliõpilane võib ise nende hulgast valida aineid, mis teda kõige rohkem huvitavad.

Muudetud on ka riigieksamite süsteem. Reeglina toimub kõigepealt kõigil erialadel riigieksam teadusliku kommunismi alustes, mis korraldatakse ajal, kus õppeplaani kohaselt lõpeb nimetatud aine õpetamine (reeglina 8. semestril). Sellele lisandub diplomitöö kaitsmine riigieksamikomisjoni ees stuudiumi lõppemisel. Teaduskondade nõukogudele on aga antud õigus asendada diplomitöö kaitsmist kahe täiendava riigieksamiga eriainetes, mis on kindlaks määratud õppeplaanides.

Üldse tuleb märkida, et uued õppeplaanid annavad ülikoolile ja teaduskondadele laiad õigused õppetöö ratsionaalseks korraldamiseks. Nii on teaduskondade nõukogudel õigus muuta õppeplaanides ettenähtud ainete õpetamise järjekorda, samuti nende õpetamiseks ettenähtud tundide arvu, pidades silmas vaid seda, et üliõpilased omandaksid õppeprogrammides ettenähtud teadmiste miinimumi ja et üliõpilaste õppetöökoormus ei ületaks 36 tundi nädalas. Teaduskondade nõukogud määravad kindlaks ka fakultatiivsete ainete, valikainete ja spetsialiseerumiseks ettenähtud ainete loetelu ja mahu. Valikainete ja spetsialiseerumiseks ettenähtud ainete osas näevad uued õppeplaanid ette vaid näidisloetelu ja nende õpetamise jaoks eraldatud tundide üldmahu. Samuti on teaduskondade nõukogudel õigus muuta õppeplaanides ettenähtud õppe- ja tootmispraktika läbiviimise kalendaarseid tähtaegu, arvestades kohalikke eritingimusi.

Uute õppeplaanide sihipärane ja läbimõeldud ellurakendamine on vastutusrikkaks ja tähtsaks etapiks meie töös käesoleval õppeaastal. Sellesse töösse tuleb kaasa tõmmata kogu ülikooli kollektiiv, õppejõud ja üliõpilased. Teaduskondade dekanaatidel ja nõukogudel tuleb see töö viia läbi hästi organiseeritult õppejõudude ja komsomoliorganisatsiooni aktiivsel osavõtul. Ministeeriumi poolt kinnitatud uute õppeplaanide alusel tuleb igas teaduskonnas välja töötada teaduskonna kõigi erialade jaoks konkretiseeritud, ülikooli eritingimusi silmaspidavad õppeplaanid, milles oleks juba lahendatud kõik need küsimused, mis on jäetud teaduskondade nõukogude otsustada. Teise kursuse üleviimiseks uutele õppeplaanidele tuleb välja töötada vastavad üleminekuõppeplaanid, pidades silmas, et üleminek toimuks üliõpilasi üle koormamata. Ja et teaduskondade töö on omavahel tihedalt seotud ühiselt õpetatavate ainete tõttu, tuleb kogu see töö läbi viia koordineeritult ka teiste teaduskondadega, üleülikooliliste kateedritega ja õppeosakonnga.

Dots. K. PÜSS,
õppeprorektor

Kolmandat suve Toris

Tänavune suvi oli üliõpilasperele tunduvalt mitmekesisem eelmistest. Kui varem oli meie ülikoolil paar suurt objekti, siis sel aastal olid objektid väikesed ja neid oli tunduvalt rohkem. See tekitas küll ka suuremat segadust. Mitmekordsed muudatused tegid meele kibedaks nii organisaatoreil kui tööleminejailgi. Pisut korvasid seda suvetööd ise. Kahtlemata ei kahetse oma valikut üliõpilased, kes saabuvad septembri lõpupoole Kasahstanist, kus nad üliõpilasrühmade ülevaatusel jagavad esikohta möödunud aastal võitjaks tulnud leningradlastega. Saabusid tagasi RSK liikmed, kes olid Kaukaasias Estonka kolhoosis suvetöödel. Viljandi lähedal Siniallikul viibis üle 65 üliõpilase. Tori sovhoosis murdis kraavitööd üle 70 noore. Viimaste kohta ütles sovhoosi direktor: «Kui teistele panime viie, siis neid tuleb küll hinnata 10-pallisüsteemis.» Tööst kõneleb ka tasu: kolme nädalaga 130 rubla inimese kohta.

Suurimaks objektiks oli Kohtla-Järve, kus ehitustel töötas 60 üliõpilast. Ka Tartus oli üle 300 üliõpilase. Peale selle pioneerilaagrid, spordiehitused jt. kohad, kus üliõpilased samuti käed külge lõid.

Ühtekokku oli tänavu suvetöödel üle 700 üliõpilase.

* * *

Traditsiooni kohaselt ei ole selgi aastal unustatud torilasi. Tori näidissovhoos vajas meid juba kolmandat aastat ja kahe autoga sõideti ka augustiks lääne poole.

Niisiis sõitsimegi. Paljudel oli tee ja eesmärk selge. Füüsikud Tõnis Tammet, Anti Maiste ja Rein Kolk pühendasid ju kogu suvepuhkuse kasulikule tööle.

Saabumisel lausus meile tervitussõnu tuntud maaparandaja-melioraator sm. Selja. Tema 60. hällipäeva me möödunud aasta juulis seal üheskoos pühitsesimegi. Tol korral oli meie kapteniks Heino Kruusma, kes tänavu tegutseb uudismaal.

Uniselt korraldasime elu-olu. Õie Peetma võttis vabatahtlikkuse alusel oma õlgadele «ooberpoovari» kohustused. Veel viimased tööd — ja olimegi täieõiguslikud peremehed kuulsas Taali pargis asuvas lossis kauni ja kiire Pärnu jõe kaldal.

Et aktiivne puhkus on üle kõige, oli meile teada juba varasematest aastatest. Ja sedapuhkugi paluti ikka ja jälle raskemat ja huvitavamat tööd. Poisid hakkasid vapralt taotlema «kraavihalli» austavat nimetust, tüdrukud

(Järg 2. lk.)

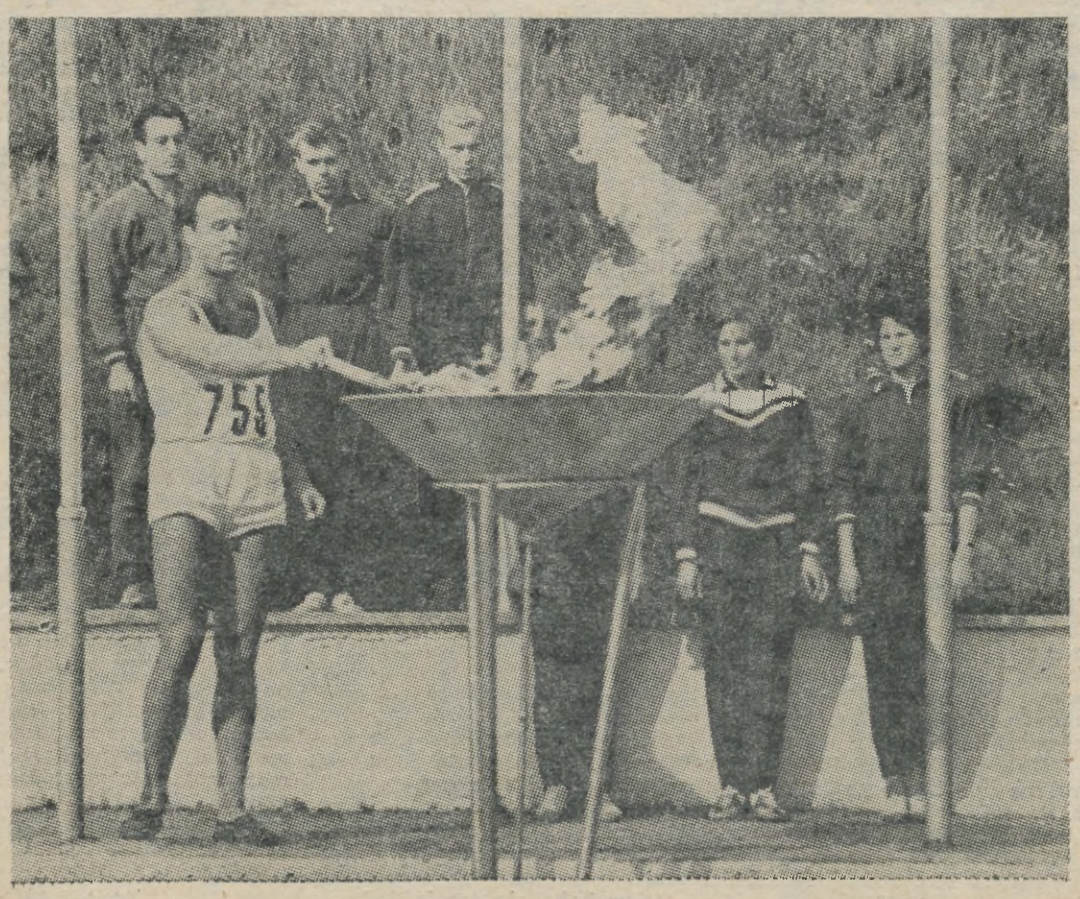

Fotol. Eelmiste mängude võitja Kaupo Metsur süütas sümboolse olümpiatule ning algas võistlus — üks huvitavamaid Tartus nähtuist.

Üliõpilasmängudest loe lk. 4!

Kolmandat suve Toris

(Algus lk-l 1.)

aga ei jäänud sugugi maha. Kivide ja kändude koristamine, hiljem aga vosaraiumine oli neile igati joudumooda. Kui vanel peopesad noudsidki siget, poinud tulevastel stomatoloogidel ja Majandusteaduskonna tüdrukutel midagi meditsiinilise praktika vastu. Vapralt töötasid Mare Jokk, Ebe Kaldre, Tiiu Luks, Elsa Kärgenberg, Agnes Klemets ja paljud teised. Riima Suik oli kaasa toonud ka oma abikaasa Ulo, kes alles kevadel lopetas ulikooli füüsikaosakonna.

Et poistel kaevatud kraavipõhjad said nöörsirged, see on koigi uhine teene, aga Arvo Reede ja Jaan Kirk olid alati valmis oiget suunda näitama. Kaido Pihlakas oli ka varem kraavitoöd teinud. Nii kulusidki tema opetlikud sonad ja teod teistele marjaks ära, eriti aga siis, kui suurtest ja rasketest raudkividest äsja tõmmatud kraavile ühiselt voodrit ladusime. Mitukummend meetrit kraavikindlust läks «ajalukku».

TRÜ VII 1964

Ivan Marina tüdrukute grupp koristas kivid ja kännud 140 na suuruselt põlluit. Ivan õigustas usaldust, temast sai suur abimees isegi kohalikele. traktoristidele ja autojuhtidele. Uldse aitas tudrukute brigaad kaasa ronkem kui 200 ha uudismaa ekspluatatsiooni andmisele.

Kogu grupi abi osutus suuremaks, kui see oli ette planeeritud. Aega jätkus isegi selleks, et abistada naaberkolnoose (ikka jälle maaparandajatena).

Puhkuski oli oma kohal. Ei unune laagri avalõke, kus jenka oli esimene ja viimane tants, jenka oli laagri populaarseim tants. Ka Arvo Reede oli alati oodatud külaline oma akordioniga.

Lõkke ääres pääsevad keelepaelad valla. Eriti elavaks muutusid diskussioonist osavõtjad siis, kui kasutasime näiteid oma laagrist. Kellaosutid näitasid juba ammugi uue päeva algust, kui ägedas vaidluses sammusime laagriteed.

Koigile meeldis kohalike noortega korraldatud ühine telklaager. Eks maitsenud omavalmistatud õlugi hästi endapüütud kaladest unnaa juurde. Koos tantsitud tantsud, mängitud mängud ja lauldud laulud lõid tõelise laagriromantika.

Kui Tori sovhoosis tehti plaane suvespartakiaadiks, ei saanud meiegi jääda ainult pealtvaatajate kilda. Palju kiitvaid sõnu ja lõbusaid hõikeid oli kuulda meie Andres Kase, Raimond Lihtmaa jt. aadressil, kes võitsid esikohad võrk- ja rahvaste pallis. Ka tüdrukud olid tublid. Rida auhinnalisi kohti koos kaasatoodud diplomitega räägivad ise enda eest.

Nii möödusid päevad. Päev vaheldus ööga, töö puhkusega. Lõpupeol veel viimased tänusõnad tööandjate aadressil ja vastupidi — külalistele-töötegijatele. Hea sõnaga meenutati kogu TRÜ komsomoliorganisatsiooni.

Traditsioonilise TRÜ üliõpilaste suvelaagri kuues vahetus lõpetas Toris oma tegutsemise. Järgmise aastani!

A. OTS

Peremehed või käsutäitjad?

Suvel komsomoliobjektidel käies oli sel aastal juba üpris harva kuulda pretensioone tööde organiseerimise kohta. Tundub, et komsomolistaabid tulid oma ülesannetega hästi toime. Talvel seevastu ei olda nii mõnigi kord taotles selle elluviimist või viis andmed majandusosakonda või jättis sootuks enda kätte ning ootas, et dekanaat ka ise ilma kursuse seisukohta saamata asja kursuse arvamust mööda otsustab. Kas suvetööde organiseerimisel kasutati õiglaselt üliõpilaste (1/5) vabastamise võimalust või lasti kõigel minna isevoolu teed nagu raviosakonna II kursusel. Kas büroo ütles oma sõna distsiplinaarkaristuste määramisel või laskis sellegi paberite põhjal otsustada?

● Kas korraldas ajalehtede ühislugemisi või organiseeris hoopis huvitavaid diskussioone teemadel: «Mina kui inimene», «Mis on ülikoolis minu asi, mis mitte?» jne., kas organiseeris Ühiskondlike Erialade Teaduskonnas õppimist kroonulikult (pane ainult nimi kirja!) või arvestas igaühe huve ja hankis informatsiooni üleülikooliliste ringide ja klubide kohta, kutsus sealt esindajaid kursusele?

● Kas komsomoligrupi büroo püüdis liita kollektiivi või esindas ainult mingi grupi huve või hoopis laskis kõike minna oma rada, öeldes: ma pean seda tegema, sest dekanaat (komsomolikomitee või keegi teine «ülemus») käskis. Kas büroo töötas kursusekaaslaste heaks või tehti kõike ainult «linnukese» tarvis?

OLI TA ISESEISEV JUHTIJA VÕI AINULT KÄSUTÄITJA?

Need ja teised meie praktilist elu käsitlevad küsimused peavad kajastuma aruandes. Siit peavad välja kasvama tuleva aasta perspektiivid.

Aruande- ja valimiskoosolekul peavad omapoolse seisukoha ütlema ka osakonna komsomoliibüroo liikmed. Nende kohuseks on esitada kaasaruanne, kus oleksid käsitletud järgmised küsimused:

— komsomoligrupi koht ja ülesanded teaduskonna kollektiivis; kulvõrd ta on aidanud kaasa teaduskonna praktiliste ürituste korraldamisel; mis on teinud teaduskonna au nimel; missugune on kursuse kollektiivsustunne ja üldine arengutase võrreldes teaduskonna teiste kursustega;

— grupi büroo töö analüüs (ka iga liikme töö analüüsimine, lähtudes muidugi tema võimetest); koostöö osakonna komsomolibürooga;

— iseloomustada grupi kõigi liikmete tööd, kes on valitud kõrgematesse komsomoliorganitesse;

— teha omapoolseid ettepanekuid uue büroo koosseisu kohta.

Oma tööst peavad aru andma kõik grupi liikmed, kes on valitud kõrgematesse komsomoliorganitesse. Grupp peab teadma, mis tema liikmed teevad.

Järgnevas arutelus tuleks pöörata tähelepanu just eesseisvale tööle ja analüüsida selle nurga all eelmise aasta vigu. Eriti tuleb selgitada grupiorganisaatori töös esinenud vigu (inimestega suhtlemisel, organisatsioonilisel tööl). Arutelu käigus peab selguma tulevane büroo.

Büroo tuleb valida konkreetselt. Iga kandidaadi esitaja peab motiveerima, miks ta soovitab valida just seda kaasüliõpilast büroo liikmeks, ja missugusesse sektorisse (kas grupiorganisaatoriks, ideoloogilise või organisatsioonilise töö alale). Ei tohi unustada, et komsomolijuht peab olema kursuse autoriteetsemaid ja võimekamaid üliõpilasi, kellest kõik lugu peavad.

Grupiorganisaatoriks ei saa valida ülikooli komsomolikomitee liikmeid ja osakondade sekretäre, samuti üleülikooliliste ringide ja klubide esimehi. Grupiorganisaatorid vabastatakse kõigist muudest kohustustest, kui need segavad tema tööd.

Mõelgem hästi! Sellest, kuidas valime uue büroo, sõltub terve aasta töö.

M. TITMA,
ELKNÜ TRÜ Komitee sekretäri asetäitja

Geograafid, suvi... ja Koola

(ehk ütlemisi I kursuse geograafidele)

Juuni — see on kuu, mida üks geograafiaüliõpilane ei jõua kuidagi ära oodata. Esiteks — seljataha jäävad eksamid ja teiseks — ees ootab suvine praktika, see loodust ning «maailma» armastavate noorte geograafide proovi- ja küpsemise aeg.

Tõepoolest küpsemise aeg! Just suvepraktika vihmas ja päikeses saab geograafiatudengist geograaf, inimene, kes mõistab ja tunnetab hästi suhet l o o d u s j a i n i m e n e. Praktikaajad, need jäävad kauaks, paljudele alatiseks meelde.

Meie ülikooli geograafide suvine tööpõld on üsnagi avar, ja seda selle sõna kõige laiemas mõttes. Ta on ulatunud Newfoundlandi madalikest Baikali järveni ja Nordkapist Dakarini. Nelja suve jooksul on õpitud maad mõõtma (s. o. geodeesiat), tundma mulda, taimi, tundma loodust nii tema «üksikosades» kui kompleksselt. Loomulikult ei ole unustatud inimest ja tema tegevust — majandust ning kultuuri.

On saanud kauniks tavaks lõpetada iga kursuse suvine praktika kompleksse õppe-ekskursiooniga. Reeglina on ka ekskursiooni kohad muutunud traditsioonilisteks. Ekskursioonid suunduvad järgmistesse paikadesse (alates esimesest kursusest): Põhja-Eesti, Saaremaa, Koola poolsaar, Kaukaasia. Huvitavad, igati põhjendatult valitud kohad!

Nii oli see ka tänavu.

Juba 11. aastat järjest kavandas geograafiaosakonna III (nüüd juba IV) kursus sobivat matkamarsruuti Koola poolsaarele, tellis raudteepiletid Tartu—Kirovsk, et alustada 2. augusti varahommikul reisi teisele poole vähipöörijoont. Ees ootas huvitav retk Hibiinidesse, tundratesse, kaevandustesse, tehastesse.

Olgu kohe alguses öeldud, et Koola-retk on tõepoolest ääretult huvipakkuv, õpetlik (Võtku seda teadmiseks eelkõige meie uustulnukad — I kursus. Olgu neil visadust ja tahtmist seda ära oodata!).

Peatumata siinkohal pikemalt Koola poolsaare looduslikel iseärasustel, olgu öeldud vaid niipalju, et Koola on samaaegselt mandri vanimaid (geoloogiliselt) ja nooremaid (maastikuliselt) osi. Tema n.-ö. maastikuline noorus on seletatav sellega, et ta vabanes jääkattest alles mõned tuhanded aastad tagasi. Mandrijää tegevus, eelkõige kulutav tegevus, on siin sõna tõsises mõttes käega katsutav. Oma silmaga leiame samuti kinnitust faktile, et looduslikud vööndid tõepoolest vahelduvad kindlas järjestuses. Tarvitseb tõusta vaid mistahes «tšorri» (mäeharja kohapealne nimetus) ladvale, et veenduda, kuidas järk-järgult muutub alumist nõlva katva metsa ilme, kuni ta ca 450 m kõrgusel läheb üle mägitundraks ja viimane 900 m piirides juba paljasteks kaljudeks, kivikülvideks. Meie jaoks omandas sõna tundra selge ja sügava sisu. Sügava seepärast, et ta jättis meile sellise mulje.

Maadligi hoidva põõsa B e t u l a n a n a ja lootusetult kõvera B e t u l a t o r t u o s a, samuti küünlana saleda P i c e a o b o v a t a ladinakeelsed nimetused jäävad nüüd alatiseks meelde juba seepärast, et meie nägime neid seal, kuhu nad kuuluvad — tundras.

Tutvumine Koola loodusega polnud aga kaugeltki meie ekskursiooni ainus eesmärk. Koola on teatavasti väga rikas maavarade poolest (siin leidub ca 3/4 kõigist Mendelejevi tabeli elementidest), millel baseerub võimas kaasaegne mäetööstus. Nõukogude Liidu majanduses on Koola endale nime teinud aga eeskätt apatiidi ja vase-nikli-alumiiniumi tootjana.

(Järg lk-l 3.)

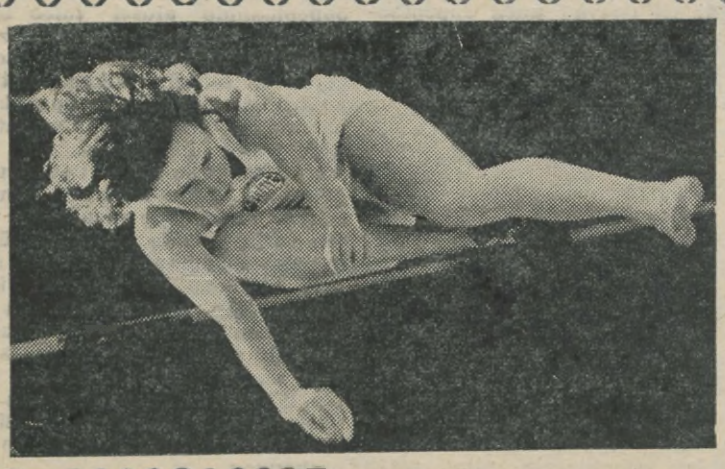

Fotol (ülal) Eldur Annus, all Ene Rampe hüpet sooritamas.

2 Tartu Rüklik Ülikool

Geograafid, suvi... ja Koola

(Algus lk-l 2.)

Momendil tuleb kindlasti esikohale seada apatiidi kui hindamatu mineraalväetiste ja keemiatööstuse tooraine kaevandamist. «Tere tulemast suurkeemia linna!» võttis meid vastu loosung Apatitõ jaamas, kui me verivärskete «koolalastena» rongist maha astusime. Ja et see ainult loosungiks ei osutunud, selles veendusime järgmisel päeval siinset kaevandust (neid on siin mitu) ja rikastustehast külastades. Apatitõ apatiidi-nefeliini rikastamisvabrik nr. 2 on suurejooneline täielikult mehhaniseeritud kaasaegne tööstusettevõte (võimsus 2,5 milj. tonni apatiiti aastas). Muide, siit suunatakse rikastatud apatiidimaaki ka meie Maardu kombinaati.

Kirovski linna lähikonnas (siia kuulub ka Apatitõ) käib praegu laialatuslik ehitustöö. Kasvab Kirovsk ise ja tema satelliidid. Nii näiteks on endisest apatiidikaevandusest Kukisvumtšorrist kasvanud ilus moodsa hoonestusega linnaosa.

Kõik Koola linnad on väga noored. Peaaegu eranditult jäävad nende sünnidaatumid 30. aastaisse (ainsaks erandiks on Murmansk, asut. 1916. a.). Kuivõrd juttu on linnadest, siis tuleb siinkohal kindlasti nimetada Montšegorskit, mis vähemalt meie matkagrupile jättis kõige meeldivama mulje. Linn paikneb looduslikult väga kaunis kohas — Montše järve arvukatel poolsaartel ja maasäärtel, ümberringi kõrged mäekuplid.

Matka kestel oli meil võimalik tutvuda ka selle suure tööga, mida on teinud nõukogude põllumajandusteadus polaaralade kasutuselevõtul. Kartul, köögivili, piim ei ole siin enam haruldased produktid. Külastasime muuhulgas ka POVIR'i (Üleliidulise Taimekasvatuse Instituudi Polaarosakond) katsejaama, mis oma 35-aastase olemasolu jooksul on aretanud ligikaudu 100 tähtsamate põllukultuuride n.-ö. polaarsorti. Tundsime loomulikult uhkust, et selle jaama asutajaks on meie akadeemia president J. Eichfeld.

Ekskursioon Koola poolsaarele, eelkõige Hibiinidesse ei ole sugugi lõbureis, kuigi ta võib sealjuures olla väga lõbus reis. Kõndida ca 150 km täistuubitud (sageli veel kividega!) seljakotiga pole naljaasi. Kuigi — rõhutaksin jälle — seda võib ja tulebki teha nalja saatel. Ilma ei tule midagi välja! Või kui tulebki, siis ainult ebaõnnestunud matk!

Seepärast, mu noored geograafid, kes te veel pole Koolal käinud, ärge unustage kaasa võtta tubli (ütleme parem hästi suur) annus optimismi ja arvukalt lõbusaid matkalaule. Ainult siis suudate ühtlasi täita ka turistliku matka raskuskategooria nõuded.

Tõsusid Jukspori platoole, Vudjavrtšorrile või Pik Fersmanile, Ramsay kuru läbimine, matkad Tšuna tundrasse või mujale — need on eelkõige tükk tõsist tööd. Kuid see töö tasutakse tuhandekordselt!

Aga seda kõike kogete te juba oma nahal. Selleks palju jõudu!

Lõpetuseks ütleksin siinkohal suur tänu geograafiaosakonna värskele IV kursusele, kellel seda geograafile nii vajalikku optimismi, visadust ja kehalist sitkust kuhjaga jätkus ja Virineja isegi siis pead ei tõstnud, kui Imandra järve vesi matkamehed ja nende seljakotid läbi leotas, hambad plaksuma ning nina tilkuma pani.

Jätkugu neil seda entusiasmi ja hoogu ka Kaukasuse-matkaks! Enne aga tuleb sügistalvine tõsine õppeperiood.

Selleks juba kõigile hirmus palju jõudu!

AGO MARKSOO,
geograafiakateedri vanemõpetaja

Loodi aeroionisatsiooni probleemlaboratoorium

Käesoleval õppeaastal alustab tööd TRÜ juures aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide probleemlaboratoorium. Mainitud probleemlaboratooriumi rajamist on viimaste aastate jooksul korduvalt nõutud sellealaste üleliiduliste konverentside ja sümpoosiumide resolutsioonides. Nüüd on see saanud teoks.

Käesoleva aasta 10.—12. juunini toimus Tartus NSVL Teadusliku Uurimistöö Riikliku Koordineerimise Komitee Õpetatud Nõukogu poolt algatatud teaduslik-tehniline nõupidamine, kus kanti ette rida ettekandeid Tartu Riikliku Ülikooli õppe- ja abiõppejõudude poolt aeroionisatsiooni- ja elektroaerosoolide uurimise ja rakendamise kohta.

Selle nõupidamise alusel määras NSV Liidu Teadusliku Uurimistöö Koordineerimise Komitee Õpetatud Nõukogu kindlaks uue probleemlaboratooriumi teadusliku uurimistöö suunad ajavahemikuks 1965.—1970.

Praegu on uue probleemlaboratooriumi jaoks eraldatud üks tehniku ja üks vaneminseneri koht. 1965. a. algul peab olema uues probleemlaboratooriumis juba 6 töötajat.

I. REGI

Pedagoogilisele praktikale

Õpetajaid ettevalmistavate teaduskondade diplomandidele algas uus õppeaasta pedagoogilise praktikaga. Enamik praktikante teevad oma esimesed õpetajasammud Tartus, osa on aga koha leidnud Alatskivi Keskkoolis ja Tallinna 7. Keskkoolis. Mõned nendest, kes enne ülikooli õpinguid on juba koolmeistritööd teinud, siirduvad omal käel nendesse koolidesse, kus on parajasti vakantne koht vastaval alal. Nii hakkab Vaike Leiar õpetama Kärdla Keskkoolis, Aive Juhkam Puhja Keskkoolis jne.

Tartu koolides ei ole tavaliselt olnud samaaegselt nii palju praktikante. Seekord satub praktikaperiood erinevates teaduskondades samale ajale.

R. KARU

Suvekool Käärikul lõppes

Seekord korraldas suvekooli vene kirjanduse kateeder. Kümne päeva jooksul oli arutlusobjektiks matemaatilis-semiootiline lähenemisviis kirjanduse, kunsti, osalt ka keele ja teiste ühiskondlike nähtuste uurimisel.

Kolme ettekandega esines vene kirjanduse kateedri juhataja J. M. Lotman, huvi äratasid I. I. Revzini ettekanded, A. M. Pjatigorski, T. J. Jelizarenkova jt. uurimused.

Osa võtsid nii matemaatikud kui ka keeleteadlased.

A. TORN

TRÜ üliõpilaste kunstiring võtab algajate rühma vastu uusi üliõpilasi kõikidest teaduskondadest. Õpitakse joonistamist, akvarellmaali, graafikat, keraamikat jm., käiakse ühiselt kunstinäitustel ja õppeekskursioonidel. Pärast vastava programmi omandamist ja eksami sooritamist saavad üliõpilased ühiskondliku kunstnik-dekoraatori eriala. Koos käiakse kord nädalas (2 tundi). Peale selle võib osa võtta üldakvarelli, -graafika ja -keraamika tundidest.

Joonistamisõpetaja lisaspetsiaalsus põhieriala kõrval on kasulik neile, kellest tulevikus saavad õpetajad. Praktilistele kunstiainetele lisandub siin kunstiajalugu, joonistamise õpetamise metoodika ja tunnid koolis.

Kõigil algajatel ja edasijõudnutel koguneda kunstikabineti ruumi (Ülikooli tn. 16, I korrus) **reedel, 4. septembril kell 16.** Alguses organisatsioonilisi küsimusi, hiljem külastatakse ülikoolilinna kunstnike tööde näitust.

Kunstikabinet ootab

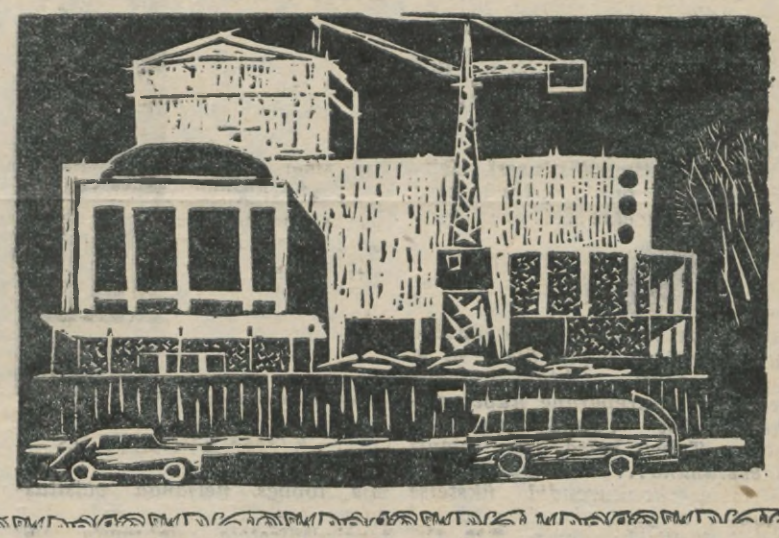

Uue «Vanemuise» ehitustander. R. URINGU linoollõige.

Päevad läksid, läksid...

Kased jäid kaugele maha, kuused ja männid raudtee ääres ei õigustanud millegagi järgmise jaama nime — Valgemetsa. Aga nii ta oli ja on, — heledad majad ja lipuvarras ja laagriülem väravas ootamas. Tuled oma konvriga, vagunirattad alles kõrvus ja punaar küsimusi-oletusi peas. Nii suur pundar, et ei oskagi sealt esimese hooga ühtki üksikut lahti harutada. Aga harutamiseaega ei jää. Kolmsada voodit tuleb korda teha. Puhkama tulevad siia lapsed.

* * *

Saime kolinal kohvritega trepist üles ja neli tuba on elanikke täis.

Nüüd istuvad nad siin reas voodital, võõras kohas ja võõrad omavahel. Kakskümmend kolm 7—8-aastast tüdrukut, kõigil esimene koolitalv seljataga.

«Kas kõik on esimest korda laagris?»

«Jaa-aa...»

Paari päeva jooksul peab neist saama rühm, Valgemetsa pioneerilaagri 7. rühm.

Aga juba uudistab Sirje Ainot ja teatab siis:

«Mul on ujumismüts ka kaasas.»

Nõnda ta algab — laagrisõprus.

* * *

See oli nagu ahelreaktsioon. Kaie hakkas äkki nutma. Igatsus, harjumatus — kes teab, kuidas seda tunnet just nimetama peab. Üksteise järel pistsid peaaegu kõik pead teki alla ja tuba oli üksainus nuuksumine, mis lõppes alles siis, kui me kõik koos äkki avastasime, et keegi pole laagrisõiduärevuses jõudnud viimast «Tähekest» lugeda.

Ja kui see lugu virgast karumemmest ja tema laisast taadist otsa sai, olid viimased pisarad ammu kuivanud.

Oli esimene õhtu laagris.

* * *

Mustikametsas.

Saak on hea, käed-suud ammu sinised, aga lõunani on veel aega ja marju ei või metsa jätta. Muudkui nopime.

Äkki jääb Aino mõttesse, otsustab siis:

«Aga, kasvataja, minu vanem vend ütles, et mustikad ei olegi veel valmis.»

Kõige enne vastab Küllike:

«Küll su vend on ikka eluvõõras.»

* * *

«Kas me täna ujuma saame?»

Seda ei unustata ühelgi hommikul küsimata.

Juuli oli ilus ja vesi Ahja jões üsnagi soe. Aga kõige toredam oli see, et terve laager teadis, kui 7. rühm suplema läks. Laagri laul sai nii armsaks, et tervel pikal teel läbi metsa jõe äärde muudkui alustasime ja lõpetasime:

«Valgemetsa laagris
kaunis meil kõik on,
sest et sõprus ühte
sidunud meid on...»

* * *

Ja päevad läksid, läksid. Ei uskunud lapsed ega kasvatajadki, et päikesetõusust loojakuni nii lühike maa on. Isegi imestada polnud selle üle mahti, sest juba on tarvis sööklas korrapidajaks olla, juba tulevad rahvastepallivõistlused, plastiliinist voolitud asjadest tahaks vanemate külaskäigu ajaks näituse korraldada, karnevalikostüümid tahavad tegemist, laagriülem lubas ekskursiooni Taevaskotta — ikka nii, päevast päeva, kuni...

* * *

...kuni ühel vihmasel hommikul on põskedel segi piisad ja pisarad, aga rong tuleb ikka omal ajal, ainult peatus on pikem, et kõik mitusada suurt ja väikest inimest ja kohvrit peale mahuksid. Siis läheb sõit — vile ja suitsuga — kodu poole.

Hüvasti!

Nägemiseni!

Tuleva suveni!

* * *

Silt värava kõrval — «Valgemetsa pioneerilaager» — tundub äkki kohatuna. Sest laager ilma lasteta...

ELA LIIMEON

STEPAN KARJA

PLOOMID

Vaevalt sai Olav vatid maha ja tule pliidi alla, kui esikus juba kobistas Maretki. Naine hõikas:

«Olav, tee uks lahti!»

Ja lävepaku tagant:

«Olav, mine võta Reene käest margapuu!»

Noore naise lihav, tuulest punetav nägu on karm, isegi märgatavat ärevust peegeldav. Kompsud pannakse keset põrandat. Kandekott, neljaliitrine piimanõu, ajalehepaberisse keeratud nutsak võrgu sees ja puntrasse seotud sitsrätik. Otsinud köögikapist ühe suurema koti ja noogutanud peaga mehele, kes, margapuu peos, tuppa tagasi tuli, et hoia, võtab Maret piimanõult kaane maha. Ploomid! Suured hästi valmid ilusad helekollased ploomid! Mõni niivõrd küps, et põskki lõhki. Kandekotis, ajalehepaberis, sitsrätiku sees — ikka ploomid. Kõik valati ühte suuremasse kotti. Olav sidus kotisuu paelaga kinni, võttis koti margapuu konksu otsa. Naine, nuusates rutakalt nohust punetavat nina põllenurga sisse, uurib pügalaid. Ta näole laskub vari. Hingepõhjast tuleb ohe:

«Ja-ah... nii ma arvasingi: ei ole kümmet kilo, vaevalt üheksa pool.»

«Noh, mis siis? Aias vitsutasid ka mis jaksasid. Päris muidu.» Mehe tumehallid silmad välgatavad etteheitvalt.

«Näe, kui palju! Jätkub terveks talveks. Saab naabritelegi.» Olav tõstab ploomikoti ühe käe otsas üles, sirutab lae poole.

«Kümme kilo!»

Kuid abikaasa ei tagane:

«Ütlesin, ei ole kümmet. Kott kaalub ka.»

Mees turgutab tuld pliidi all ja katsub sõrmega, kas vesi juba soe. Veel ei ole. Ta istub voodiservale, võidunud käed seab püksipõlvedele.

«Kas nii palju oligi vaja? Aga... mis kilohind oli?»

Maret istub, ei ütle midagi.

«Ma küsin: palju nad kilost võtavad?»

«Ei tea... Pole minu asi,» tuli tõrjuv vastus.

«Tähendab, et sa siis...»

Olav päris jahmus, hüppas voodiservalt püsti, hakkas toas edasi-tagasi marssima. Ei oska ta midagi muud teha ega midagi öelda.

Mareti hooajatöölise staaž on juba mitu head aastat pikk. Nii kui mõni kolhoos ajalehes kuulutab, et vajatakse töölisi, on ta jaol. Makstakse hästi. Üht-teist pudeneb lisakski: korv kartuleid, kapsapea, mõni kurginott või porgandijuurikas — kõik kulub ära. Maisi rohima ta harilikult ei lähe, sealt kõrvalt ei ole midagi loota. Marju korjama, jah, see sobis küll. Täna rabistas terve päeva ploomipuude kallal. Süda värises — kas ikka jõuab enda jaoks kilot kümme ära peita. Keedaks ära, paneks purkidesse, talvel nii hea võtta. Suure ähmiga sai kompsud autole — äkki tuleb brigadir või agronoom, võtab ploomid käest. Kui nägi, et tema pampude juurde keegi sorima ei tule, hakkas ikkagi mure vaevama: ega vist kümmet kilo ole... homme aeda ei lasta, sovhoosinaised kõõritasid nii vihaselt ja sisistasid. Lahtise auto peal oli külm, tuul puhus näkku. Olav peaks tänulik olema, arvab Maret. Või tema mõistab! Olgu aga söök laual. Nüüd haugub pealegi. Sagedane ninanuuskamine tõendab, et pisarad ei ole kaugel.

«Trofeede» pärast on kõvad lahingud peetud. On ähvardatud, on heaga räägitud. Aga Maret oskab laveerida: enamasti peidab saagi Olavi eest ära; paneb lauale, mine võta kinni, kas on turult ostetud või hõlma all kolhoosist toodud. Kui vahele jääb, on vastus olemas: brigadir lubas. Mees usub ja ei usu ka.

Eelmisel suvel oli selline lugu. Maret käis viis päeva heinte sisseveol. Laupäeval viskas neli kümnelist lauale. Olav — ta teadis, ega tal naine tööle nii väga

(Järg lk-l 4.)

Veel ühest võidust

Et üliõpilaste IV spordimängude finaalvõistlused kergejõustikus peeti Tartus, polnud päris juhuslik. Oli ju TRÜ võistkond eelmisel korral tulnud kõrgemate õppeasutuste meistriks. Sedasama saavutust loodeti korrata ka tänavu,

Juba juuli keskpaigast olid ühiselamud täis tuaengeid kogu Nõukogude Liidust. Kergejõustikus startis 34 võistkonda. Juhendi järgi läks igal kollektiivil arvesse 28 paremat tulemust, sealnulgas 17 n.-ö. sundaladel — 2 tõkkejooksus, 2 mitmevõistluses, 3 hupetes jne. Seetõttu p.di iga võistkond olema esindatud võimalikult mitmekülgselt, ainult «tippudele» ei saanud lootma jääda.

29. juulil, sel ajal, kui sisseastujad tegid viimaseid ettevalmistusi eksameiks, sammusidki avadejileele meie maa parimad üliõpilassportlased, kes esindasid neid sadu tuhandeid kõrgematest õppeasutustest, kelle tänavuseks loosungiks on «Olümpiaasta mitte ainult olümpiaastetel» Eelmiste mängude võitja Kaupo Metsur süütas sümboolse olumpiatule ning algas võistlus — üks huvitavamaid Tartus nähtuist, mida võiks ehk võrelda isegi viimase Eesti—Soome maavõistlusega. Tasemest kõneleb kasvõi seegi fakt, et kõrgust 2 meetrit asus ründama 15 meest ja et kaugushüppes kõik finalistid peale ühe said tulemuseks rohkem kui 7.45.

Kohe esimesel päeval algas tihe konkurents TRÜ ja Moskva Energeetikainstituudi (MEI) vahel, kelle ridades startisid T. Tšentšik, I. Kaškarov, L. Stepanov jt. NSV Liidu tippsportlased. Ainult TRÜ võistkonna ühtlane ja ennastsalgav esinemine aitas võita MEI-d, kes oli oma esinemise rajanud peamiselt kolme eespoolmainitud «ässa» maksimaalsele ärakasutamisele (nimelt peale eriala, kus T. Tšentšik niigi tõi 2050 punkti — kolm korda rohkem kui tavaline võistleja — tegid nad kaasa ka mitmevõistluses). Heitlus käis iga punkti pärast, kuid eriti jäid meelde ...

... MEESTE KAUGUSHÜPE,

kus ainus tartlane Paavo Kivine sai hommikul napilt üle 7 m ja pääses edasi. Õhtul esimene katse — suurepärane hüpe, vähemalt 7.60 —, kuid üleastumisega. Teine katse, — samuti üleastumine ... Vahepeal ega ületasid konkurendid üksteise järel 7 m piiri, finaali pääsemiseks ei piisaks enam 7.20-stki. Kolmas katse. Terve jalatäis maad on lävepaku taga varuks jäetud, kuid mõõdulint näitab siiski 7.32. Tribüünidel ohatakse kergendatult, ehkki tahaks ära minna, sest on põrgulikult külm ja teise võistluspäeva alad on põhiliselt läbi. Kuid tuleb jääda ja «aidata» ... Siis algaski Tartus ennenägematu duell. Sissejuhatus Kiviselt — 7.47, Zolotarjov — 7.50, Kvatšihhidze — 7.49, kaks järgmist võistlejat — 7.48 ja 7.46. Ning enamik järgmisigi hüppeid langes vahesse 7.45—7.50. Kivise viimane hüpe ja kestvad kiiduavaldused — 7.55; tulemus, mis ületab meistersportlase normatiivi ning annab seetõttu lisaks punktitabeli järgi saaduile võistkonnale veel 100 punkti.

... 100 m TEATEJOOKS MEESTELE,

kus V. Kikkamägi, R. Aun, P. Kivine ja K. Jurkatamm said ajaga 42,0 esikoha, mängude rekordi ning ühtlasi vähendasid kolmanda võistluspäeva õhtuks 1500 punktini paisunud kaotusseisu tervelt 500 võrra. Paistis silma ideaalne teatevahetus, eriti üldise vahetusala ületamise ja otsajooksmise taustal.

... TÕKKEJOOKSUD,

kus Kalju Jurkatamm sai 110 m distantsil esikoha (14,1) ja jäi 200 meetris teiseks uue Eesti NSV rekordiga — 23,4.

H. Mägi tuli seekord kaugushüppes V. Maremäe järel kolmandaks.

H. KARRO fotod

... KÜMNEVÕISTLUS,

mis lõppes neljanda võistluspäeva hilisõhtul, kui Rein Aun tervisehäiretele vaatamata tuli teist korda järjest üliõpilastšempioniks, viies enda nimel oleva mängude rekordi 7169-ni ja TRÜ võistkonna esmakordselt juhtima MEI ees.

Mängude viimane ala, 200 m

VIIEVÕISTLEJAILE.

Informaator teatas, et esialgsete arvestuste järgi võib Hille Kaalep kaotada T. Tšentšikule 1 sekundiga. Ent tulemused kujunesid vastavalt 27,4 ja 28,3 ning TRÜ võit oli kindlustatud. Seejuures olid nii TRÜ kui ka MEI paremad reast kehakultuuriinstituutidest, kes startisid eraldi arvestuses.

Hästi esinesid ka individuaalvõistlejad teistest Eesti NSV kõrgematest õppeasutustest. Nii võitis Laine Erik esikohad 400 m ja 800 m jooksus, M. Ainso vasaraheites, V. Poolake (kõik EPA) sai pingelises konkurentsis kolmikhüppes pronksmedali. Sama saavutusega tuli toime M. Nurme (TPI) 400 m jooksus. Kokku võitsid Eesti üliõpilased 7 ala — rohkem kui ükski teine liiduvabariik.

Veel paremaid tulemusi. Mehed: ketas — 2. K. Metsur (52.26), 3. I. Sepp (51.63); kuul — 5. K. Metsur (16.24), teivas — 3. E. Annus (4.20). Naised: kaugus — 2. V. Maremäe (6.01), 3. H. Mägi (5.93).

A. MÄND

Prof. H. JAAKSON

28. augustil tabas meie ülikooli matemaatikuid raske kaotus. Meie keskelt lahkus jäädavalt kauaaegne matemaatilise analüüsi kateedri juhataja füüsika-matemaatikadoktor professor Hermann Jaakson.

Prof. H. Jaakson sündis 25. jaanuaril 1891. a. Uue-Võidu vallas Viljandimaal. Pärast Saare-Peedi vallakooli lõpetamist õppis ta Riia Aleksandri gümnaasiumis. Matemaatilise hariduse omandas ta Tartu ülikoolis aastail 1909—1913. Pärast ülikooli lõpetamist töötas H. Jaakson gümnaasiumiõpetajana kuni 1919. aastani, millal ta kutsuti tööle Tartu ülikooli juurde, kus ta algul oli dotsent ning alates 1926. aastast kuni pensionile siirdumiseni (1961. a.) professor. 1923/24. aastal viibis H. Jaakson teaduslikul komandeeringul Pariisis. Seal valmis tal pärast pingsat tööd doktoridissertatsioon, mida ta edukalt kaitses 1925. a.

Oma 42-aastase töö vältel meie ülikoolis oli prof. H. Jaakson armastatud õppejõud ning väga austatud ja lugupeetud kolleeg. Prof. H. Jaaksoni tööarmastus, tema tähelepanelik ja lugupidav suhtumine oma õpilastesse, tema suur inimlikkus olid need tegurid, mis muutsid tema ta arvukate õpilaste isiklikuks eeskujuks.

Ülikoolis töötamise aja jooksul täitis prof. H. Jaakson tervet rida administratiivseid ülesandeid, võttes ülikooli juhtimisest osa ülikooli sekretärina, majandusprorektorina, üliõpilaskonna kuraatorina, Matemaatika-Loodusteaduskonna dekaanina ja prodekaanina. Selles administratiivses töös ilmnesid eriti prof. H. Jaaksonile omased iseloomujooned: tema südamlikkus, vastutulelikkus, suur austus ja lugupidamine üliõpilastesse ja kolleegidesse suhtumisel, ausus ja tähelepanelikkus suhtlemises. Erilist tähelepanu aga väärib prof. H. Jaaksoni tagasihoidlikkus.

Selle suure õppe- ja administratiivse töö kõrval võttis prof. H. Jaakson intensiivselt osa teaduslikust tööst. Üheks teda kõige enam paeluvamaks probleemiks oli nn. neljavärviprobleem matemaatikas. Selle äärmiselt raske probleemi kallal töötas ta oma elu viimaste tundideni.

Prof. H. Jaaksoni surm on suureks kaotuseks Nõukogude Eesti, eriti aga TRÜ matemaatikute perele.

TRÜ matemaatilise analüüsi kateeder

Mõtteid spordist

Võidutahe! Neid sõnu kasutatakse spordis sagedamini kui kuskil mujal. Tahe võita! Kui ma meenutan suuri tšempione, hakkan ma mõistma, et just see eristab neid teistest atleetidest. Võidutahe — see on too, mis kasvab välja kusagilt sügavalt meie sisimast.

See on tahe, aga mitte paljas soov võita. Ma tean väga paljusid inimesi, kellel on see, mida ma nimetaksin sooviks võita. Neil poleks midagi tippu tõusmise vastu. Iga päev unistavad nad seisundist, mida nad tahaksid saavutada elus, spordis. Ma olen näinud noormehi staadionide rõivastusruumes unistades pinkidel lamamas. Räägid nendega saavutustest, nemad aga sellest, mida nad võiksid teha. Nad kõnelevad oma võimalustest, kõrgustest, mida nad võiksid ületada, distantsidest, mida nad võiksid joosta, sekunditest, mida nad võiksid näidata, kui ... kui nad treeniksid nagu vaja.

Ja te leiate neid sealtsamast kolme või nelja aasta pärast ikkagi kõnelemas sellest, mida nad saavutaksid, kui nad ainult maksaksid selle eest tõelist hinda. Selleks aga on vaja raskelt töötada ning keelduda enesele paljuski. Neil ei jätku tahtejõudu selleks. Ja nende unistus jääbki unistuseks.

Ma ei taha sugugi öelda, et unistada ei ole vaja. Vastupidi, ma mõtlen, et unistused, tungid, püüdlused, need on suurepärased asjad maailmas. Peamine on aga, et tahe muudaks selle unistuse reaalsuseks.

B. Richards, kahekordne olümpiavõitja teivashüppes.

PLOOMID

(Algus lk-l 3.)

vapper olegi — ei uskunud, helistas kolhoosi.

«Ei või olla,» selgitas ta. «Kas on viga arvestuses või järsku ta, sinder, koormatega ...» Olav otsis parajat sõna «... eksis.»

Traadi teisest otsast rahustati:

«Meil on hinded nii ... Tulge teie ka naisega koos. Ega te linnas nii hästi teeni.»

Ja nüüd ... Ei varjagi, et võttis. Niisama ... raha maksmata. On alles lugu! Olav süüdistab ennast: liiga leige olin, oli vaja kohe lõpp teha. Kurgijupid ja porgandisabad ... näe, kuhu viivad. Inimenegi nahas! Huvitav, kus siis mina olin. Jah, töö küll. Kaheksa tundi müüril. Tont võtku neid sõpru ka. Ühele tee vundamenti, teisele lao seinad üles, kolmandale pane katust. Nüüd, kui koolitöö sai käsile võetud, saab ometi kõik kõrvale jätta. Tõepoolest — isegi oma naise.

Olav otsib kopsiku, tõstab vett kaussi ja räägib lepitavalt:

«Aga sellise ahnitsemise me lõpetame ilusasti ära. Eks ole? Saab teistel elatud, elame meie ka.» Ja vaatab suurte usaldustäratavate silmadega naisele otsa.

Õrnem pool on täna kange:

«Või teised! Teised oskavad elada. Sina aga ... Kui ma üht-teist vaatan, olen suur kurjategija.» Silmavesi aga lainetab päris hoogsalt.

Mehe kõhnad, poisikeselikult siledad põsed — vahest ainult passi ja hamba järgi võib öelda, et teisel juba kolmekümnes aasta jooksmas — võtavad vereka jume. Spordisärgis, käed seebised, tormab ta laua juurde.

«Mis asja sa jahvatad! Kas on millestki puudu? Siis oleksid ammugi endale kindla töökoha vaadanud. Jutustad, isegi ei tea, mida.»

Olav pöördub pesukausi juurde tagasi. Tõmbab pihkudega üle kaela, hõõrub hoolikalt, vahupritsmed lartsatavad põrandale. Loputab näo puhtaks, otsib käterätiku. Ta on peaaegu rahunenud. Paneb särgi selga, istub teisele poole lauda toolile. Vaadates teise nutust märga nägu, tekib Olavil hetkeks kõhklus: ehk on ta liiga hiljaks jäänud?

Nuuskamine põllenurga sisse ei päästa midagi: Mareti nina on tursunud ja punane, päris umbe läinud.

Ei ole midagi hilja, arvab mees. Tal hakkas naisest kahju. Küll saab asja, vaja ainult teraselt silm peal hoida. Kõigepealt — las hakkab tööle. Ega mehed huupi räägi, et kui naine tööl ei käi, hakkab veiderdama.

«Aitab küll. Võta mantel maha. Mis sa istud nagu voorimees.» Olav leidis sellise leebe ja samal ajal nõudliku hääletooni, millele ei sobi vastu puigelda. Nähes, et teisel pool lauda silmad tahenesid, lisandub nõudmisi veelgi:

«Homme sõidad sovhoosi, maksad nende ploomide eest ära. Nii ikka ei saa ... eesrindliku müürsepa naine ja — varastab. Kuhu see kõlbab!»

Olav mõistab isegi, et see pole veel mingi lahendus. Nii lihtsalt ikka ei lähe. Kui Maret kohe ja jalamaid maale tagasi läheks ja ütleks, et tal näe sattus kogemata üheksa ja pool kilo ploome kaasa ja ta tahaks nende eest nüüd ära maksta. Kes teda usuks? Kes saakski uskuda — oli tal seal nüüd üheksa ja pool või viisteistkümmend kilo. Selline lahendus oleks nagu koolipoiste jaoks: mine tunnista üles, et sina lõid akna katki ja küsi, mis maksab, isa tasub ära. Küll tuleb veel kiusu ja sõnalahinguid, tuleb pisaraidki. Mis sest. Ta ju oma naine. Nii mõeldes hakkas tal kergem. Ja rahustab teistki:

«Vaatame, küll töökoha leiame. Ega sa mõni vilets naine ole.»

«Aga siis pead sa mind kodus aitama.» Läbi nutuseguse vina tuli peotäis pelglikke naerukiiri nähtavale.

Nad hakkavad kahekesi pliidi juures askeldama. Ploomikott jäi keset põrandat.

Uut kirjandust rotaprindilt

J. Ristkok — «Selgrootute loomade süsteem», teine trükk 86 lk. Hind 11 kop.

H. Kurm — «Võrdleva pedagoogika küsimusi», 103 lk. Hind 10 kop.

М. Бежаницкая — «Сборник переводов связных текстов для студентов историко-филологического и физико-математического факультетов и аспирантов.» 56 lk. Hind 7 kop.

«Реакционная способность органических соединений I» (Периодический сборник научных статей). 249 lk. Hind 1 rubla.

«Материалы V конференции по истории науки в Прибалтике.» 18—21 июня 1964 г. 198 lk. Hind 45 kop.

AUTO-MOTOKABINETIS

Auto-motokabineti korraldusel algavad autojuhi ja mootorrattajuhi kursused. Osa võtta soovijaid registreeritakse ja antakse lähemat informatsiooni teisipäeval, 8. septembril Kingissepa tn. 19, III korrusel auditooriumis 1. Autojuhikursuslasi registreeritakse kell 16, mootorrattajuhi kursustele soovijaid kell 18.

Auto-motokabineti juhataja

KODUKULTUURI-HUVILISTELE

on avatud fakultatiivne kursus rõivastus- ja dekoratiivtekstiili, toitlustamise ning töö- ja eluruumide kujundamise alal.

Osavõtjaid registreeritakse iga päev kl. 12—16 kodunduse kabinetis (Ülikooli tn. 18-a, II korrus).

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

UUT TEATMEKIRJANDUST TRÜ TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

G. A. Zischka. **Allgemeines Gelehrten-Lexikon.** Biographisches Handwörterbuch zur Geschichte der Wissenschaften. Stuttgart 1961. 710 lk.

Gesamtinhaltsverzeichnis der wissenschaftlichen Zeitschriften der Universitäten und Hochschulen der Deutschen Demokratischen Republik. 2. Fünfjahrverzeichnis 1956/57 bis 1961. Berlin 1963. 287 lk.

СССР в Великой Отечественной войне 1941—1945 гг. (Краткая хроника). Москва 1964. 867 lk.

Люди и политика. (Справочник за 1963 г.). Москва 1964. 335 lk.

Краткий научно-атеистический словарь. Москва 1964. 642 lk.

Словарь сокращений русского языка. Москва 1963. 486 lk.

Указатель государственных стандартов 1964 (по состоянию на 1 января 1964 г.). Издание официальное. Москва 1964. 607 lk.

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool»

toimetuse koosolek on teisipäeval, 8. septembril kell 17. Palume koguneda toimetusse (peahoone III korrusel).

Toimetaja J. PEEGEL

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 6794. MB 07519.

Raamatupalat

Tagasihoidlik tahvel

Esmaspäeval kogunes 21. Juuni ja Hatšatur Abovjani tänava ristumiskohale arvukalt pioneere, õpilasi, üliõpilasi, Tartu elanikke. Leidis aset sündmus, mis sümboliseerib üha tugevnevat sõprusliitu meie kodumaa rahvaste vahel.

Septembrikuu tuul liigutas mustast riidest katet. Kõrval seisis pioneeride auvalve. Täpselt kell neli kõlasid läbi päikesepaistelise pärastlõuna marsihelid.

Mikrofoni juurde astus Tartu Linna TSN Täitevkomitee esimees sm. A. Karu. Ta märkis oma lühikeses sõnavõtus, et Tartu on juba ammu tuntud linnana, kus on saanud hariduse paljud rahvuskultuuri kandjad, kelle seas seisab väljapaistval kohal armeenia kirjanduse ja kirjakeele rajaja Hatšatur Abovjani nimi. Sm. Karu avaldas lootust, et armeenia ja eesti rahva sõprus tugevneb üha.

«Lubage avada Hatšatur Abovjani memoriaaltahvel.»

Sõna anti TRÜ rektorile sm. F. Klementile. Sm. Klement ütles, et Tartus on õppinud paljud silmapaistvad ühiskonnategelased. Paljudele on ülikoolilinnas ausambaid püstitatud. Rektor rõhutas, et eriti uhked võime olla selle üle, et siin õppis H. Abovjan. F. Klement märkis, et H. Abovjani «avastamise» au kuulub F. Parrotile, kes kutsus silmapaistvate võimetega poisi Tartu ülikooli. Sellest noormehest saigi hiljem suur kultuuritegelane, kes õppis Tartus kuus aastat ja kellel olid pikema aja jooksul Tartuga tihedad sidemed. Ta mainis, et Tartus õppis ka Abovjani poeg ja paljud teised armeenlased. Üldse on pärast Abovjani saanud Tartus hariduse ligi 200 tema kaasmaalast. Sm. F. Klement ütles, et alates käesoleva aasta juunist kannab Abovjani nime üks ülikooli suuremaid auditooriume. Sm. Klement tervitas Tartu töötajaid: «Tugevnegu rahvaste sõprus meie maal!»

TRÜ soome-ugri keelte kateedri juhataja prof. P. Ariste kõneles sõprusest, mis valitses Hatšatur Abovjani ja tuntud kultuuritegelaste F. J. Wiedemanni ja F. R. Faehlmanni vahel. Ta rääkis vastastikustest mõjudest ja sellest, et Abovjan oli meelsasti kuulanud eesti keelt. P. Ariste ütles, et vahepeal katkenud sidemed on eesti ja armeenia rahva vahel viimaste aastakümnete jooksul uuesti elavnenud. Prof. Ariste avaldas soovi, et Tartu saaks kohaks, kus mõlema rahva kultuurid tihedasti kokku puutuvad.

Meeldejäävaid sõnu lausus ka Tartu 1. Keskkooli komsomolikomitee sekretär Tiina Kotsar.

Kaua seisid inimesed tahvli juures, millelt võib lugeda:

Armeenia rahva suure poja mälestuseks, kes elas ja õppis Tartus aastail 1830—1836.

L. MÄNNIKSOO

Meil on ühine eesmärk

Me vastame Sulle, tudengite vanem pere, elurõõmsa nooruse tulise käepigistusega!

Me oleme erineva vanusega, erinevaist paigust, erineva teadmistepagasiga, kuid meil on ühine eesmärk — õppida, saada, mida oleme suutelised omandama ja anda oma võimete maksimum ühiskonna teenistusse, kommunismi ehitamiseks. Koos sellega ulatame oma käe teadusele ja oleme kindlad, et vana armas alma mater suudab meidki toita teadmiste võluroaga, millega ta aastaid on toitnud kõiki, keda ta on tunnistanud oma lasteks. Me oleme veendunud, et selle võluroa toimel kasvab nii mõnigi meist priskeks ja suurte teadmistega inimeseks, kelle üle vana alma mater ja tema perekond võivad rõõmu tunda.

Te võtsite meid kahe käega vastu ja avatud südametega astume me teie kõrvale auditooriumides, spordiradadel, klubi laval. Me loodame olla vääriline vahetus neile, kelle õpingud on lõppenud aasta või aastate eest, või lõpevad aasta või mõne pärast. Tõotame kõrgel hoida teaduse ja ülikooli lippu, ning oleme valmis taluma kõik kursuselt kursusele rännaku raskused ausalt, virisemata.

Tudengipere värske täiendus

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 11. septembril 1964

Nr. 20 (595)

XVII aastakäik

Kommunistlik NOOR,

Alanud on uus aasta alma materis. Meie — tema lapsed — oleme jälle tagasi kuue samba vahel ja ühes uue õppeaastaga algab uus elu ka osakondade komsomoliorganisatsioonides. Nii nagu ikka, noorenes ka seekord alma materi pere aasta võrra. Nii on see ka meie komsomolis. Igal aastal uueneb osakondade büroode koosseis. Toimuvad aruande- ja valimiskoosolekud teaduskondades ja osakondades. Milline oli siis see kaader, kes täna annab üle vahetust?

«Imestad, milline on selle mehe töötahe. Peaaegu iga päev istub ta paar tundi oma töö taga». Neid ÜTÜ nõukogu esimehe L. Allikmetsa sõnu võib täiendada ainult sellega: kui sul on mõni raskus südamel ja tuleb lahendada mõni Arstiteaduskonda puudutav küsimus, siis on Laur Karu mees, kes alati südamega asja kallale asub. Temale on komsomolitöö tõsine töö, kus läheb vaja palju kannatlikkust, mõtlemist ja kiindumist. Lauri tunneb kogu komitee kui alati sõbralikku ja asjalikku seltsimeest, kes kunagi ei tee tööd mõtlematult, kiirustades, kuidagi... et «linnuke» oleks kirjas. Tema juhtimisel on Arstiteaduskonna komsomoliorganisatsioon astunud pika sammu edasi. Eesotsas seisab nüüd juba tugev komsomolikaader: Ago Tamm, Jaak Uibo, Ivar Vaasa, Ellen Karu, Jaan Kuremägi jt. Inimene valib ja kujundab aktiivi oma käekirjaga. Käekiri on olnud hea ja konverentsil on, millest rääkida. On tegusid! Laurist maha ei jää ka lääne filoloogia osakonna sekretär Reet Rannaste, Kehakultuuriteaduskonna sekretär Enno Parik, füüsika-matemaatika pedagoogilise osakonna sekretär Arved Allemann. Need on inimesed, kellele komsomolitöö on loominguks. Vaadake neid tähelepanelikult! Kas olid nad aasta eest samasugused või on muutunud? Palju on kasvanud ka nad ise selle tööga. Sisulise tööga. See on neile olnud suureks kooliks. Tublisid sekretäre on veel palju. Kõigile teile komitee poolt suur aitäh! Neile, kes «pensionile» lähevad, aga soov, et te meid ei unusta. Olete ju ülikooli komsomoli põhilised tugipuud.

Kuid on muidugi ka sekretäre, kes ennast ei õigustanud. Seekord on neid tunduvalt vähem kui eelmistel aastatel. Eriti nõrgad olid keemiaosakonna sekretär Ülle Vari ja raviosakonna III kursuse sekretär Paul Luga. Neil ei jätkunud eelkõige just tuld, selleks, et lõkkele puhuda komsomolielu oma osakonnas. Sellepärast peame me kõigis osakondades mõtlema väga tõsiselt aruande- ja valimiskoosolekutele, kus tuleb valida need, kes tulevikus hakkavad meid esindama parteiorganisatsiooni ja dekanaadi ees, kes peavad mõtlema ja tegutsema sageli meie kõigi nimel. Selle me otsustame aruande- ja valimiskoosolekutel.

Esiteks aruandest. See peab puudutama järgmisi töölõike:

● organisatsioonilist tööd. Kuivõrd tugev oli osakonna büroo see koosseis: isiklikud võimed komsomolitööks, inimestega käitumise oskus, organisatsioonilise töö võimed, esinemisoskus jt. Grupiorganisaatorite töö analüüs samalt printsiibilt lähtudes. Eriti arvestada autoriteeti ja töötahet. Kuidas osakonna büroo õpetas aktiivi? Ülesanne, mida osakonna büroo peab hakkama eriti arvestama uuel aastal. Milline on täiendus, mis tuleb osakonnale juurde?

● ideoloogilist tööd. Milline oli suhtumine ühiskondlik-poliitilistesse ainetesse (nähti neis ainult akadeemilisi distsipliine või meie elu konkreetset tegelikkust? Kas seminaris käsitleti akuutseid probleeme või teoreetiseeriti üldiselt, et vaid aega surnuks lüüa?). Milline oli osavõtt ÜET-st ja üleülikoolilistest ringidest (RSK, RSR, Pressiklubi jt.)? Kuidas büroo suunas inimesi neisse ringidesse? Kuidas püüti kasutada individuaalset lähenemist inimesesse? Miks võtsid kursused vähe osa üleülikoolilistest ringide ja klubide üritustest? Millised on põhiprobleemid ideoloogilises töös igakülgselt arenenud inimese kasvatamisel (tahtekasvatus, ühiskondlikust elust osavõtt, ellusuhtumine, organisatsioonilise töö võimete arendamine, esinemis-, argumenteerimisoskus, teadmised jne.)? Eriti tuleb siin kritiseerida kitsarinnalist suhtumist (mina olen keemik, matemaatik). Inimene on ühiskonna liige ja alles siis oma ala spetsialist või selle ala õppija.

● õppe- ja teaduslikku tööd. Kas teaduskonna büroo püüdis muuta õppeprotsessi loomingulisemaks? Kas püüti gruppides murda eksami ja diplomi jaoks õppimise mentaliteeti ja tekitati tõsisemat teaduslikku huvi oma eriala vastu? Kas osakonnakoosolekud: «Eriala tihedamast sidemest eluga» korraldati vajalikul tasemel? Õppe- ja teadusliku töö sektori töö põhiliseks näitajaks peavad olema sessioonide tulemused ja iseseisvate teaduslike uurimuste või huvi kasv. Mida on teinud pedagoogilised osakonnad selleks, et murda mõnikord ilmnevat alavääristavat suhtumist pedagoogi elukutsesse? Või on löödud käega, nagu tahtsid teha füüsikaosakonna III kursuse pedagoogid? Aastaid on ÜTÜ olnud rohkem nagu õppejõudude asi. Mis on teinud osakonna komsomoliorganisatsioon selleks, et panna teda rohkem elama? Ilma tõsise huvita eriala vastu ei saa olla head spetsialisti. See on aga ülikooli komsomoli põhieesmärgiks. Igaüks meist peab saama elu peremeheks just eelkõige oma alal.

● milline oli osakonna büroo osa elukondlike küsimuste lahendamisel? Kas ta viis sisuliselt läbi ühiselamute jaotamise? Kuidas toimus suvetöödest osavõtu organiseerimine? Kuidas ütles oma sõna premeerimistel ja materiaalsete hüvede jaotamisel?

● milline oli osakonna büroo side teiste organitega: parteiorganisatsiooni, dekanaadi, ühiskonnateaduste kateedritega, komsomolikomiteega? Millist abi viimaste käest on osakonnabüroo palunud ja millised on olnud tulemused? Millised on pretensioonid nendele organitele?

Kaasaruande esitab ELKNÜ TRÜ Komitee esindaja, kes:

- **iseloomustab osakonna sekretäri ja büroo tööd komitee poolt,**
- **esitab probleemid, mis vajavad üleülikoolilist lahendamist,**
- **näitab ära küsimused, mis osakonnas vajavad lahendamist ülikooli komitee arvates,**
- **annab omapoolse hinnangu osakonna komsomolibüroole.**

Kõigil kursustel tuleks valmistada ette sõnavõtud probleemidest, mitte aga aruandetaoline sõnavõtt, kus märgitakse ära väljasõidud, eksamisessiooni tulemuste arutelu, poliitinformatsioon jt. üritused, mis kursusel aset leidsid.

Aruande- ja valimiskoosolek peab olema foorumiks, kus iga mees ütleb oma sõna sekka meie elu juhtimisele. Sellepärast on eriti tähtis küsimus uuest büroost. Siin ei tule pidada kinni mitte ainult kursuste esindatuse printsiibist, vaid iga büroo aktivist peab olema väga hea õppeedukuse, komsomolitöö kogemustega ja võimetega. Sellepärast tuleb iga kandidaadi esitamisel ära näidata ka tema töökoht uues büroos. Eriti tuleb arvestada seda, et tal oleks vajalikke võimeid.

Kommunistlik noor, aktiivi valimisel ootame eelkõige Sinu sõna.

ELKNÜ TRÜ Komitee

OOTAME SINU SÕNA!

Üliõpilassuvest loe lk. 2 ja 3

Veel ühest kasutamata reservist

Teadusliku informatsiooni koguhulk kasvab tänapäeval niisuguse kiirusega, et juba kõikjal on tekkimas probleem, kuhu seda paigutada ja kuidas säilitada. Raamatute ja trükitoodete soodne hind ning ulatuslik kirjastustegevus meie maal kuhjavad korteritesse juba väiksemagi teadusejanu puhul raamatute ja ajakirjade aastakäikude virnad. See on õige ja vajalik, sest ükski tänapäeva teadlane-õppejõud ei saa läbi ilma isikliku käsiraamatute koguta, kuhu koguneb kõige vajalikum oma erialalt. Ent ka kirjanduse kõige tagasihoidlikuma hankimise juures võib tekkida olukord, kus raamatud enam tuppa ei mahu või nõuavad ülemääraseid pingutusi korrashoiuks. Ka meie Teaduslik Raamatukogu on sõjajärgse 20 aasta jooksul kasvanud rohkem kui eelneva 140 aasta jooksul. Siiski ei rahulda seegi teaduse üha kasvavaid vajadusi.

Kuid kirjanduse hankimise limiidid on ikkagi piiratud. Suuri raskusi teeb meile eriti väliskirjanduse hankimine. Palju tuleb veel raisata aega ja raha raamatute saamiseks raamatukoguvahelise abonemendi kaudu või koopiate tellimiseks. Seejuures on sageli operatiivsem sõita koha peale mõnesse suuremasse raamatukogusse. Seegi on ju seotud kulutustega. NSVL Teaduste Akadeemia on teinud meie teadlastele suure soodustuse, võimaldades nimekatel teadlastel, teaduse doktoritel-professoritel tellida endale väliskirjandust isiklikult.

Kas meil ei oleks õige aeg viia kõik need ressursid ühise nimetaja alla ning tellida väliskirjandust organiseeritult, kooskõlas raamatukogu komplekteerimisega? Eriti vajaks kooskõlastamist välisperioodika tellimine.

Kas ei oleks mõeldav, et meie isikliku tellimuse põhjal saabuva perioodika annaksime pärast sellega tutvumist üle raamatukogule, kust meil oleks võimalik seda alati (tellijal aga eelisjärjekorras) saada kasutamiseks? Kõne alla võiks tulla aastakäikude ümberostmine raamatukogule. Nii täieneks meie raamatukogu ja see looks veelgi soodsamad võimalused teaduslikuks tööks.

Kaalume seda küsimust oma eriala arendamise huvides ja teeme konkreetsed ettepanekud TRÜ Teadusliku Raamatukogu komplekteerimisosakonna juhatajale sm. K. Sarvele. Mõned professorid ongi juba sellise ettepanekuga esinenud, mille ajendil tekkis ka käesolev ülekutse.

Kas see ei vajaks järgimist?

J. TAMMEORG,
teadusala prorektor

LAAGER-SEMINAR KÄÄRIKUL

13.—14. septembrini toimub Käärikul laager-seminar I kursuste komsomolibüroode liikmetele. Kaasa võtta dress, voodilinad, kirjutusvahendid.

Väljasõit on 13. septembril kell 17.00 peahoone eest (mitte kell 19, nagu varem teatatud).

ELKNÜ TRÜ Komitee

SUVE

Eesti filoloogide üheks kõige huvitavamaks töölõiguks on murdepraktika. Seekord kuulusid meie ekspeditsiooni koosseisu van.-õp. A. Valmet ja üliõpilased K. Mendik, E. Väljataga, K. Kalk ja H. Vitsur III kursuselt ning M. Metsis II kursuselt. 16. juulil sõitsime välja — Audrusse. Ekspeditsioonil oli kaks eesmärki — tutvuda kohaliku keelepruugiga ja koguda kiiresti taanduvat murdeainestikku.

Meid huvitas Lindi ümbrus, sest kateedri murdekogudes polnud ainsatki lehekülge Audru lõunaosast. Vähe teadsime sellest maanurgast. Ajalooraamatutest olime lugenud, et vanimad teated ümbruskonnast pärinevad 13. sajandist. Sakslased nimetasid vallutatud maad «Maritimaks». «Maritima» lõunaosas asuvat Suobre või Zworno kihelkonda võib samastada praeguse Audruga. Arvatakse, et see nimetus on säilinud Sarvi küla nimes.

Endistel aegadel on Audru rannakülasid peetud üheks vaesemaks Eesti nurgaks. Kala küll püüti, kuid hooaegadel oli raskusi turustamisega. Meid aga võttis vastu nõukogulik kaluriküla — kunagiste vanatarede asemel on sageli kaunid kivihooned. Lindil asub kalurikolhoosi «Audrurand» moodne kontorihoone ja klubi.

Meie peatuskohaks jäi Kihlepa kool. Läksime siis külanõukogusse keelejuhtide kohta andmeid koguma. Oli hirmugi, kas leiame küllalt vanu, kohalikku murret kõnelevaid inimesi. Paberile sai nimesid palju, kuid iseküsimus oli, kui palju neist hiljem sõelale jääb, sest hea keelejuht peab olema arukas, ladusa jutuga ja küllaltki kannatlik vastama uurija tuhandele küsimusele. Niisuguseid inimesi me siiski leidsime, need olid eelkõige 90. eluaastale lähenev Jakob Juhansoo, ainult vähe nooremad Mari Potsepp, Maria Vaiksoo ja veel paljud teisi.

Mälestusi mõlgutades ja juttu vestes tuli välja, kuivõrd südamelähedane oli neile inimestele olnud töö. Küll oli püütud kala mõrra, muti ja noodaga, korjatud kive ja viidud hiljem Pärnusse või Riiga. Põllutööst rääkisid mehed vähe, see oli rohkem naiste hooleks. Naispere tutvustas meid ketramise ja kudumisega. Nende noorpõlves olid vokid vurisenud särgi-, kördi- ja kotiriiete jaoks lõnga kedrates peerutule valgel üle kesköö. Nägime ka pooleldi säilinud suitsutaret, mille kerises alles kümmekond aastat tagasi põles tuli.

Ei puudunud ka jutustused nõidumisest ja sõnadega arstimisest. Praegused vanad inimesed ei uskunud «pomisejate» sõnu, nendest polevat abi olnud, küll aga teati rääkida maarohtude jõust.

Oli ka lustakaid lugusid. Vanemad saatnud vaderid papi juurde lapse nime kirja panema. Et aga soovitud nimi — Pauline — polnud õigeusu nimi, pani papp lapsele Pelageja. Vaderid ei julgenud nimemuutmisest vanematele rääkidagi ja uus nimi tuli alles mitu aastat hiljem kiriku armulaual välja.

Kõige vanemate rahvapärimustena teati veel rääkida katkuajast. Ka hunte ja karusid olnud ennemuiste Audru kandis rohkesti. Hundijalg oli jõudnud isegi tare lävele ja Karuga (varasema nimetusega Karukuru) külal olevat kaitseks karude vastu koguni aed ümber olnud.

toredaid päevi, toredaid inimesi, toredat rõõmu

Mõningadki neist lugudest on talletatud magnetofonilindil. Meile polnud aga kõige selle kirjapanek foneetilises transkriptsioonis sugugi lihtne, eriti raske oli esimestel päevadel. Ja või siis kerge tabada on, mida tähendab *turvlid tampima, okki tallama, mutti nõudma* või *ööble laasta korjama.* Mitteteadjaile olgu öeldud, et turvel on mullakamakas, okk vokk, mutt kalapüünis ja ööbel kõigile tuntud höövel.

Öeldakse, et iga algus on raske ja harjutamine teeb meistriks, seepeale loodame, et tänavune paarinädalane jala- ja kätevaev lubab meil tuleval aastal juba iseseisvalt murret uurima minna.

Seekord oli aga toredaid päevi, toredaid inimesi ja toredat töörõõmu.

M. METSIS

Kes saab M. Uessoni järglaseks?

(Meie erikorrespondent rahvusvaheliste suhete ringist teatab.)

Praegu elab TRÜ üks populaarsemaid ringe — RSR — suurte sündmuste tähe all. Käesoleva aasta 14. septembril lõpevad teatavasti ringi esimese presidendi ajaloolase Mati Uessoni volitused. Seetõttu huvitab kõiki, kes valitakse praegu vakantseks jäävale presidendikohale.

Et valimisteni, mis toimuvad 15. septembril 1964. aastal kell 17.00 Moskva aja järgi TRÜ kohvik-klubis, on jäänud ainult neli päeva, siis on valimiskampaania saavutanud oma haripunkti. Peamiseks kandidaadiks presidendi kohale tuleb pidada ringi üht senist asepresidenti, IV kursuse juristi Jaak Kaarmat. Kuid kandidaatide ülesseadmise tähtaeg lõpeb alles 13. septembri hilisõhtul. Nii et tuleb üllatusteks valmis olla.

Koos presidendiga valitakse ka kõik kolm asepresidenti. Tuletame meie lugejatele meelde, et presidendiks-astumise tseremoonia ajal on uuel presidendil õigus muuta ringi nimetust, kui seda ettepanekut toetab vähemalt $^2/_3$ ringi liikmeist.

Pärast valimisi toimub sealsamas ka esimene diskussioon, kus puudutatakse Kongo sündmustega seotud probleeme.

Kõik, kes tunnevad huvi välispoliitiliste sündmuste vastu ja kes ei karda plahvatusi (RSR on ainuke ring, kus seda vahel ette tuleb), on teretulnud teisipäeval kell 17.00.

Ilmataat oli süüdi

Pikk vaheldusrikas tee, uus ümbrus ja uued inimesed, huvitav teaduslik töö ning vist ka killuke seiklushimu — küllap nende tegurite mõjul sõitsidki üheksa meie üliõpilast kaheks suvekuuks lõunanaabrite juurde päikeselisse Moldaaviasse. Seal töötas tänavu Eesti NSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi poolt korraldatud bioaktinomeetria ja fotosünteesi ekspeditsioon.

Päevadest aedade ja viinamarjaistanduste maal jutustasid ekspeditsioonist osa võtnud II kursuse füüsikud Ene-Mall Vernik ja Tiiu Tamm.

Juba sõit Moldaaviasse oli tore. Rongi istusime 3. juulil. Vahepeatus Moskvas — ja uuesti ratastel. Kolme päeva pärast olime sihtkohal.

Et ekspeditsiooni tööpaigaks valiti just Moldaavia, selles on süüdi ilmataat. Kahel eelmisel aastal töötasid teadlased Eestis, kuid meie merekliimaga põhjapoolne maa pakkus neile liiga vähe päikest. Uurimistööks on vaja, et taimedele langev päikesekiirgus oleks ühtlane. Töö eesmärgiks oli uurida taimedes toimuva fotosünteesi sõltuvust valguskiirgusest, süsihappegaasi kontsentratsioonist ja teistest teguritest.

Meie esimeseks töökohaks sai Tiraspol, umbes Tartu-suurune linnake. Silma torkab, et tänavatel on majad üht värvi — ühel tänaval sinised, teisel kollased. Majad on kaunistatud kirevate rahvuslike ornamentidega.

Kolme nädala pärast jätkasime tööd Tšekoltenõs, mis asub umbes 60 km kaugusel Kišinjovist, ja on üks osa suurest «Uue Elu» kolhoosist. Moldaavia külad on imeilusad — ronelisse uppuvad õlgkatusega majakesed mägede taustal, akaatsiad, viinamarjaistandused kuni silmapiirini. Niisugune oli ka meie ajutine kodukula Tšekoltenõ. Siin jätkus meile päikest küllalt. Põllul seisis buss-laboratoorium ja käis igapäevane töö: vaatlused ja katsed, katsed ja uuesti vaatlused. Kõige pikem tööpäev kestis poole kuuest hommikul kella poole kaheksani õhtul. Radioaktiivsust uuriva rühma rekordiks jäi aga päev, millal viidi läbi 24 katseseeriat.

Töö edenes, katsed õnnestusid. Jäi aega muukski — matkadeks mägedesse, kus rändasid suured lambakarjad ja õhku täitsid karjusevilede trillerdavad helid, ning sõiduks vabariigi aastapäevapidustustele, mille elurõõm ja varvirohkus jäid kauaks meelde.

Ja veel veinist, sest Moldaavia ja vein on lahutamatud. Kogu maa on aedade ja viinamarjaistandustega üle külvatud. Saime teada ka moldaavlase päevase veiniratsiooni suuruse. «Retsept» kõlab järgmiselt: enne hommikusööki 100 g veini, pärast sama suur annus, lõuna ajal 200 g ja õhtul — kohvi asemel.

Augusti lõpul, kui Moldaavias peeti lõikuspidusid, lahkusime sellelt külalislahkelt maalt. Oli tore puhkus ja tegime palju huvitavat ning kasulikku tööd.

Uut kirjandust rotaprindilt

H. Arumaa **«Karusnahad ja karusnahatooted».** 125 lk. 23 kop. Õppevahend tööstuskaupade kaubatundmise erikursust õppivatele üliõpilastele.

«Loenguid sotsialismi poliitilisest ökonoomiast II». 112 lk. Hind 11 kop.

A. Kivistik, E. Isop **«Valik orienteerumisradu».** 56 lk. + 12 lk. lisa. Hind 60 kop.

L. Luht **«Arvutusmeetodid II. Interpolatsioon ja kvadratuurvalemid».** 216 lk. Hind 58 kop.

P. Viires **«Kaubafondid ja nende planeerimine NSV Liidus».** 128 lk. Hind 22 kop.

P. Viires **«Ülesannete kogumik nõukogude kaubanduse ökonoomikast ja plaanimisest».** 83 lk. Hind 10 kop.

V. Saarma **«Ravikehakultuuri rakendamine sisemeditsiinis».** Teine trükk. 41 lk. Hind 5 kop.

V. Alttoa, O. Ojamaa **«XIX—XX sajandi väliskirjanikke III. Valik luulet.»** Teine trükk. 160 lk. Hind 16 kop.

V. Alttoa, O. Ojamaa **«XIX—XX sajandi väliskirjanikke I—II».** Teine trükk. 124 lk. Hind 13 kop.

«Geograafiliste tööde kogumik II». Üliõpilaste teaduslikke töid. 105 lk. Hind 29 kop.

«Труды вычислительного центра. Расчеты загруженности станочного парка завода». 4. vihik. 67 lk. Hind 21 kop.

Keelehuvilistele

Eelmiste aastate eeskujul korraldatakse ka 1964/65. õ.-a. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilastele fakultatiivne võõrkeelte õpetus ISETASUVUSE ALUSEL. Õpperühmad suurusega 12—20 üliõpilast moodustatakse SAKSA, PRANTSUSE, INGLISE, HISPAANIA, ROOTSI, TAANI JA SOOME KEELE alal, eraldi algajaile ja edasijõudnuile, kusjuures igal õpperühma kuuluval üliõpilasel tuleb tasuda 2 nädalatunniga semestrikursuse eest 2—3 rbl., olenevalt üliõpilaste arvust rühmas. Õppetöö toimub õhtupoolikuti vastavale rühmale sobivail aegadel.

Õppimisest huvitatud üliõpilastel palutakse registreeruda oma teaduskonna dekanaadis hiljemalt 23. septembriks. Registreeruda tuleb ainult neil üliõpilastel, kes kindlasti on otsustanud ühe või teise võõrkeele õppimisele asuda.

Orientaalkeeli (hiina, jaapani, indoneesia jt.) õppida soovivail üliõpilastel tuleb pöörduda otseselt vanemõpetaja P. Nurmekunna poole (orientalistikakabinet, keemiahoone II korrusel).

Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaat

Esimesel päeval keerad ja uurid tähelepanelikult iga kühvlitäit.

M. KUSTAVUSE foto

MAA ON TÄIS

Praegusest Valjala keskusest umbes kilomeeter maad kagu suunas asub kadakate keskel muistne Valjala maalinn. See on looduslik kõrgendik, mis omal ajal oli piiratud kõrge ovaalse paekividest müüriga. Päike, vesi ja tuul on teinud aja jooksul oma töö, aga müüri rusud ulatuvad veel tänapäevalgi välisjalamilt 9—10 m kõrguseni. Alguses oli müüril tõenäoliselt veel palktarakindlustus.

Äärmiselt vähe on säilinud meie ajani kirjalikke märkmeid muistsete eesti linnuste kohta.

Saaremaast kirjutab Läti Henrik, et pärast Muhu maalinna langemist läksid rüütlid oma kaaskondlastega edasi Valjala maalinna alla, mis alistus üsna kergesti. Kokkuleppe järgi pidid eestlased vabastama rootsi sõjavangid, keda oli kasutatud maalinna ehitustöödel. Läti Henriku andmetel teame veel, et aastaks 1227 oli Valjala maalinna vallutamisega Eesti alistamine põhiliselt lõpule viidud, kuigi rahutused kestsid veel hiljemgi (1260.—1261. a. Saaremaa ülestõus, 1343.—1345. a. Jüriöö ülestõus . . .).

Napid, äärmiselt napid teated. Millal hakati maalinna ehitatas Vene Keiserliku Arheoloogilise Seltsi esindaja Bogojavlenski.

1962. aastal oli esimene teaduslik väljakaevamine. Saadi üle 300 leiu ja kaevati välja tükk linnusemüüri.

ÜKS TAVALINE PÄEV

Kõrvetav juulipäev. Valjala maalinnuse siseõu nagu hiiglasuur katel. Paar tosinat ajaloolasest ja filoloogist tudengit on «katla» põhjas.

Istutakse pehmetel mattidel. Kühvlitäis haaval koguneb muld plekkpanni. Siis — pannitäis mullahunnikusse, ja jälle on kõik vanaviisi.

Kühvlid kolisevad vastu kive. Kivid peavad puhtad olema, sest neid joonistatakse.

Kui selga juba kümmet kanti päikese poole ja vastu on keeratud ja selgub, et sellest niikuinii mingit tulu ei ole, sest päike vaatab otse lagipähe, hüüab kaevamistööde juhataja, ENSV TA Ajaloo Instituudi noorem teadur töötaja A. Kustin:

«Teeme õige üks loobe!»

Kivide loopimine, tähendab. See töö peletab viimase uneraasu neilt, kes mugaval matil istudes on vahepeal jõudnud varasele tõusmisele mõelda. Väiksemad kivid lendavad siinsamas kõrge kaarega üle linnusevalli, suuremaid peab kandma või veeretama. Kui kividega asi joones, tehakse «õige üks kraabe».

«Kui palju maad Kingissepast Valjalasse on?» teeb keegi juttu algust, kui kühvlid jälle töös on.

Muidugi, öösel unesegase peaga jäi see asi ju pooleli.

«Kakskümmend kaheksa.»

«Ja kogu selle maa tulid sa öösel jala ära?!»

See, kelle tulemist imestatakse, on Raimo.

«Nojah, bussi ega autot ei tulnud.»

«Oleks ma hingest teadnud, et . . .», arutab A. Kustin, kelle välivoodi jala Raimo pimedas lakas lõpuks käsikaudu oli leidnud ja raputanud nagu Beethoveni Saatus. Siis ei oleks ta muidugi öist tulijat ehaliseks pidanud ja õiglases vihas lausutud sõnad oleksid jäänud ütlemata.

Kühvlid kolisevad vastu kive. Aeg-ajalt tõuseb üks ja teine. Lähemalolijad ajavad kaelad õieli, et näha. Leid käib käest kätte. Seekord poolik käevõru.

«Jaa, niisuguse paneks endalegi kätte,» arutatakse.

Kui käevõru ümber juba liiga kaua ninapidi koos on oldud, uuritud ja oletusi tehtud, hüütakse kaevandi servalt:

«Nonoh, tooge ikka siia ka lõpuks!»

Uudishimulikumad lähevad Reedaga kaasa.

«Ohoh,» imestab A. Kustin. «Niisuguseid keskelt soonega käevõrusid pole Saaremaalt enne leitud.»

«Misjaoks ta keskelt nii täpselt pooleks on lõigatud, see käevõru?»

«Võimalik, et teda kasutati vahetusväärtusena. See on tehtud hõbeda sulamist. Väärtust arvestati nähtavasti kaalu järgi. Muide, pange tähele, kui suur osa leidude üldarvust on ehted, ja kaunis hinnalised. Sõrmused, pandlad, naastud, ketid, hoburaud-sõled . . . Peale selle kultuurkihi paksus. Need asjaolud viitavad sellele, et rikkamad perekonnad elasid linnuses pidevalt mitme sajandi jooksul enne Valjala maalinna vallutamist sakslaste poolt 1227. a.»

VÕITLUS JÄTKUB

Maimu ja Lea tegid õues lõunasöögi jaoks võileibu. Meespere luges toas ajalehti.

Toomas vaatas üle ajalehe serva ja nägi aknast, et tüdrukud teevad võileibu. Vorstiga vist.

Toomas luges edasi ja pidas endamisi plaani. Võiks ju sahvris ise võid leiva peale määrida, aga . . . Ja siis äkki oli Toomas kolme hüppega õues ja teise kolmega jälle laua ääres tagasi. Ta ei tulnud tühjade kätega.

Kõik ootasid hinge kinni pidades, mis edasi saab. Väljast ei olnud suuremat sõitlemist kuulda.

Toomas aga, nagu kurjast vaimust vaevatud, ei saa üksinda võileiba süüa, vaid peab pakkuma kõrvalistuvale Väinole:

«Mine nüüd sina!»

Väino valib taktika, mis ajaloolasele au teeb. Siis läheb ta nii väärikalt ja ükskõikse olemisega välja, nagu oleksid talle

ASPIRANTUUR

49 erialale

Aspirantuuri vastuvõtueksamid on alanud. Tänavu asub neid sooritama 52 aspirandikandidaati. Kolmekümne kahel neist on võimalus sooritada eksamid statsionaarsesse, kahekümnel mittestatsionaarsesse aspirantuuri. Lisaks neile on aspirantuuri vastuvõtuplaanis veel 6 sihtaspirantuuri kohta mitmesuguste NSV Liidu kõrgemate õppeasutuste ja teaduslike uurimisasutuste juures.

Nagu varematel aastatel, nii ka tänavu on raskusi vastuvõtuplaani täitmisega matemaatika ja füüsika erialadel. Kuigi neil erialadel avaldas soovi mittestatsionaarsesse aspirantuuri astuda kokku 6 kandidaati, siis ikkagi jäävad täitmata plaanis ettenähtud statsionaarsed kohad. Seni ei ole avaldusi laekunud veel analüütilise keemia, orgaanilise keemia ja füüsika õpetamise metoodika statsionaarsetele kohtadele. Mittestatsionaarses aspirantuuris on veel vabu kohti orgaanilise keemia, matemaatika õpetamise metoodika ja NLKP ajaloo erialadel.

Tõsine konkurss tõotab tulla pedagoogika erialal (mittestatsionaarses aspirantuuris), kus kahele kohale kandideerib 5 isikut. Avaldused esitasid Võru Keskkooli õppealajuhataja Silvia Herman, Järvakandi Keskkooli õppealajuhataja Ants Luukas, Orissaare Keskkooli direktor Valdur Lulla, Kodila 8.-kl. Kooli õpetaja Ester Kulagina ja Piiroja 8.-kl. Kooli direktor Paul Lehestik. Samal erialal statsionaarsesse aspirantuuri asub eksameid sooritama pedagoogikakateedri vanemlaborant Jüri Orn.

Varematel aastatel oli raskusi sobivate kandidaatide leidmisel filosoofia erialale. Tänavu on nad leitud. Statsionaarselt soovib sel erialal õppida Ridala 8.-kl. Kooli direktor Voldemar Pinn, mittestatsionaarselt ELKNÜ Keskkomitee sekretär Hilja Puusild ning Tartu Muusikakooli õppejõud Aare Laanemäe.

Kokku võetakse tänavu aspirante 49 erialale.

S. LAAR,
aspirantuuri juhataja

Tähelepanu sihtaspirantuurile!

Sihtaspirantuur on üks kvalifitseeritud kaadri ettevalmistamise vorme. Nõukogude Liidu teiste kõrgemate õppe- ja teaduslike uurimisasutuste juurde sihtaspirantuuri suunatakse siis, kui kohapeal puuduvad võimalused teaduslikuks juhendamiseks, kui puudub vajalik baas uurimistööks. Kõik see loob head võimalused teadusliku kaadri ettevalmistamiseks uutel erialadel.

Tartu Riiklikus Ülikoolis on see uus aspirantuurivorm veel vähe juurdunud. Algust tehti alles 1961. aastal, millal sihtaspirantuuri suunati vaid 4 kandidaati — H. Kokk analüütilise keemia erialale Leningradi Tehnoloogilisse Instituuti; H. Moorits taimebiokeemia erialale; H. Kiik NLKP ajaloo erialale ja H. Pak-Tõkke masintõlke erialale Leningradi Riikliku Ülikooli juurde. Käesoleva aasta sügisel nad lõpetavad aspirantuuri ning saabuvad Tartu Riikliku Ülikooli käsutusse. Käesolevaks ajaks ulatub sihtaspirantide arv peale ülalnimetatute neljateistkümneni.

Sihtaspirantuuri suunamise plaanid kinnitatakse igal aastal eraldi NSVL Kõrgema ja Keskerihariduse ministri poolt. Suureks puuduseks on seni olnud, et planeeritakse küll kohad sihtaspirantuuri, kuid kandidaate ei ole. Selle tõttu on meil igal aastal jäänud mitmed kohad vabaks, kuigi oleme need ise planeerinud. Ka käesoleval aastal jääb nähtavasti 50% plaanist täitmata.

Neil päevil tuleb koostamisele sihtaspirantuuri suunamise plaan 1966. aastaks. Suur vastutus reaalse plaani koostamiseks langeb kahtlemata kateedritele. On tarvilik, et kateedrites kaalutaks ettepanekute tegemisel põhjalikult mitte ainult võimalusi teadusliku kaadri ettevalmistamiseks uutel erialadel, vaid ka leitaks konkreetsed kandidaadid planeeritavatele kohtadele.

K. SELG

UDO OTSUS

HOMMIK

Hommik veel midagi sosistas ööle,
siis nad läksidki lahku.
Minagi ruttasin, ruttasin tööle.
Tuul puhus päikeseahju.

Tänavad elasid sagimistundi,
vedur vist saabudes huikas.

* * *

Sa nagu mängid hoobadega,
teed päevast päeva seda tööd.
Mu ahned pilgud sind ei sega.

Sa mulle vastu õlga lööd
ja nagu mõistes arga soovi
siis hõikad üle undamise:
«Noh, astu ligi, tee kah proovi!»
Sa oled kaugel muigamisest.

Üks vänt jääb mulle kohe pihku,
ma seda kogu jõuga rõhun,
kuid asi edasi ei nihku,
varb pöörleb abituna õhus.

Ma salamisi ringi vahin
ja teise käega pühin higi.

Süda, mu süda, ma selgesti tundsin,
kuidas ta tuikas!

Sinna, kus kõrgetest korstnatest majad
puhuvad taevasse pilvi!
Siis, kui tundsin, et mindki seal vaja,
päikene vaatas mu silmi.

* * *

On väljas ehatulekahi
ja korstnasuits must nagu pigi.

Siis kuulen häält: «Ei, allapoole!»
Kui kerge on see keeramine!
Laast sööstab maha teranoolelt,
polt lihtne näib ja keeruline.

Kui hakkama saan kümnendaga,
ma vänta anda käest ei taha,
laast jookseb hõbedana ... Aga
sa astud ise pingi taha.

Kast täis on nagu naeratust,
ei üksnes tuledest ta sära,
sest nõnda palju armastust
sa siia andnud oled ära.

* * *

Õhtul hilja tulen ma tehasest,
siis kui viimane buss veel läheb.
Just nagu peegeldus päevastest rõõmudest
üleval helgivad tähed.

Õhtul hilja tulen ma tehasest,
tänavad äratan unest, —
las nad kajavad ruttavaist sammudest ...
Soe on koduakende tulest.

(Tsüklist «Tehaselaulud» 1964)

Uut teatmekirjandust Teaduslikus Raamatukogus

В. А. Невский и Д. Д. Федотов. **Отечественная невропатология и психиатрия XVIII и первой половины XIX века** (1700—1860 гг.). Библиографический указатель. Москва 1964. 256 lk.

С. М. Гитман и Н. А. Жуков. **Библиографический указатель советской** дерматологии и венерологии. Т. 4. Кн. 1. За 1951—1958 гг. Москва 1964. 863 lk.

Пластмассы в медицине. Библиографический, указатель отечественной литературы (1950—1961). Киев 1964. 175 lk.

Г. П. Исаев. **Библиография основной отечественной литературы по вопросам дошкольной гигиены.** Алма-Ата 1963. 175 lk.

Laulurahvale

Kuulutus

Tartu Üliõpilassegakoor kuulutab välja uute lauljate vastuvõtu kõigisse häälerühmadesse. Vastuvõtt toimub koori proovidel esmaspäeviti kella 20.30—22.30-ni ja kolmapäeviti kella 18—20-ni ülikooli aulas.

Kommentaar

Igavene häda nende laulukoori fanaatikutega. Muud neil ei olegi, kui et tule aga koori, kui vähegi viisi pead ja häält teed. Ja kui veel «meeshääl» juhtud olema, siis oled juba lasteaiast alates potensiaalse lauljana kahes kooris arvel. Loomulikult on see kõõrutamine üks tühi töö ja ajaraiskamine, mis inimeste mõtted tõsisematelt asjadelt eemale juhib. Nagu need segakoori omadki. Muudkui seletavad, et neil on väga tore kollektiiv, huvitavad plaanid ja hea repertuaar eelolevaks aastaks valmis vaadatud. Teada puha — niisama üldsõnaline jutt ja muud ei midagi.

Küsimus

Kallis laulusõber, ega Sina ometi nii mõtle? Sa ju tead oma kogemustest, et laul lahutab pead, teeb rinna rõõmsaks ja et tudeng, kes ei laula, ei anna täit tudengimõõtu välja.

Nii et nägemiseni esmaspäeva õhtul kell pool üheksa!

LEIDMIST

tüdrukud oma võileibadega paljas õhk.

Maimu ja Lea ei oska nii suurt häbematust oodata, ja see saab saatuslikuks.

Seesolijad on akna juures kobaras koos ja näevad, et Väinol on leivatükk siis juba pihus, kui taldrik kummuli läheb. Kes selles rüsinas nii täpselt aru sai, kuidas see juhtus.

Oma «ennenähtamatu jultumuse» juures ei ole Väino argade killast. Ta seisab kõrval, sööb, ega kavatsegi jalga lasta, ning on rahulikult valmis vastu võtma seda, mis tuleb. Ei tulegi suurt. Tüdrukud on vihast keeletud.

Täna on boikott. Süüdlaste leppimiskatset ei võetud vastu. Küllap oli selleks põhjust.

Toomas leidis hommikul seakihva ja pani igaks juhuks taskusse. Aga täna leidis Lea heiteoda otsa.

*

Kui Lea taskulamp katki läks, parandas Toomas selle ära. Kui lamp uuesti katki läks, parandas Toomas selle jälle ära, aga lampi omanikule tagasi andes ühmas:

«Ega ükski asi pole lollikindel.»

Ütlemisel oli üldine menu.

Kui Väino ja Toomas korrise piirist sügavamale kaevasid (kive oli sel kohal vähe — muudkui kaeva), saadeti nad kaevama valli lähedale, lollikindlasse kohta (kivide vahele).

Mõtle siis veel midagi välja!

MAA ON TÄIS LEIDMIST

Kõik, kes väljakaevamistel on olnud, teavad hiljem jutustada, mismoodi nad seda tööd ette kujutasid ja mismoodi siis asi tegelikult oli.

Vist on kõik algused ühesugused.

Esimesel päeval keerad ja uurid tähelepanelikult iga kühvlitäit. Nüüd kohe tuleb nooleots või kirves või vähemalt üks korralik potikild. Tunnid kuluvad. Välja ei tule midagi peale mõne luu, söetükikeste ja vihmausside. Teinekord tuleb mõni viimase sõja aegne kuul, keelüliga sarnanev väike teokarp või pooleldi kivistunud hambapabul — siis on hea, kui läheduses on mõni niisugune sõber, kes nalja mitte nii väga ei armasta ja muigab, et leiuna pakkuma just minna ei tasu.

Maa nagu paneb proovile su kannatuse. Enne tuleb tööd teha, ega leiud niisama sülle kuku. Ja just siis, kui suur leidmise tuhin juba lahtunud on, kergitab kühvel päevavalgele ilusa potikillu. Servatüki. Ettevaatlikult puhastad ta suuremast mullast ja vaatad teda igalt poolt nagu päris imeasja. Siis — kühvel püsti leiukoha tähiseks ja mõõdulindiga kaugus kahe lähima tiku juurest. A. Kustin kannab leiukoha sirkliga kaardile ja kirjutab numbri kõrvale.

«Leid number üheksakümmend üheksa.»

Väljakaevajatepere on jagatud kahte rühma. Teise kursuse ajaloolaste-praktikantide rühm on üks, ja teises on koos IV kursuse ajaloolased ja eesti filoloogid-vabatahtlikud.

Ühes rühmas süüakse täna sajanda leiu auks pannkooke keedisega ja juuakse veini.

Väliselt on kõik vanaviisi, aga mõte veinist ja pannkookidest paneb kühvlid natuke kiiremini käima.

Aega läheb selle sajanda ilmalesündimisega. Aga maa on täis leidmist.

Rein, kes muistse ahju rususid välja puhastas, sattus sea jalaluu peale. Enne kui kont oleks lennanud läbi õhu mõõdutiku juurde hunnikusse, jõudis Rein märgata luu keskel auku.

«Hurraa! Vurrikont! Sada.»

Üldine juubeldus.

Leidjate rõõm ei olnud päris kindlasti väiksem kui 9—10 sajandit tagasi elanud laste rõõm, kes õhtuti tule ääres vurri tõmbasid.

KOKKUVÕTE
(1. ametlik)

7. juulist kuni 25. augustini kestnud väljakaevamistelt saadi umbes 560 leidu.

Töö- ja tarbeesemetest olid tähtsamad: noad, luisukatkendid, lukk, võti, tuleraud, värtnakeder, hulgaliselt keraamikat.

Esmakordselt leiti Saaremaalt nooremasse rauaaega kuuluv paekivist valamisvormi osa.

Arvukatest ehetest olid eriti väärtuslikud hõbeda sulamist ehteasjad (naiste vööpannal, käevõru katkend, rinnaleht, hoburaudsõlg jm.).

Ehete hulgas oli veel pronksist sõrmuseid, ristikujulisi ripatseid, spiraale, millega kaunistati rõivaid jm. Ka relvi oli leidude hulgas. Heiteodaotsikuid, sakslaste ammunoole otsi, tavalisi eestlaste nooleotsi ...

Kõige huvitavam oli linnusekaevu puhastamine. Leiti hulgaliselt loomaluid ja puunotte, mis olid niiskes pinnases hästi säilinud. Peale selle veel: puulabida katkend, kasetohust vaka katkend, sõjanui, sõjakirves jne.

Kõige õnnelikum päev oli 80 leiuga. Kaevamiste järg oli parajasti 40—60 cm sügavusel nn. «magusas kihis». A. Kustinil olid käed töödtegemist täis. Seda leiupalavikku!

(2. ebaametlik)

Palju matku ja väljasõite (Kingissepa koduloomuuseumi külastamine, jalgratastel Karjas, Alasi dendraarium, käigud mereranda, Kaali järve äärde, mitmed maalinnad, kirikud ja kalmed). Omaette number oli õine vähilkäimine ja saaremaa õllega talgud. Aga seda peab lugeja ise läbi elama.

Kui viimasel päeval inventari kokku loeti, murdis A. Kustin pead:

«Kivide kangutamisega murdis Vello raudkangi pooleks. Seda ei ole enne veel juhtunud. Vaata, et Tallinnas viimaks ei usutagi, et me nii tublit tööd oleme teinud, et kang vastu ei pea.»

Kui ka meiega rahule jäädi, on muidugi hea. Ise oleme väga rahul.

LEA KUNGLA
LY SEPPEL

Keskhommikuks maitsesid hästi kaasavõetud võileivad ja piim.

M. KUSTAVUSE foto

Esimesi mõtlemisi

1. septembril olevat öelnud üks rõõmus tolmune tudeng Elva linna piiril:

«Nähtavasti tulin õiget teed pidi!»

Paar päeva hiljem oli teda nähtud Elva—Tartu rongis ümisemas:

«Mu kodu on kaugel ja tee on nii pikk...» Tuju kohta ei ole midagi teada.

Ma nägin, kuidas eile kelleltki küsiti:

«Kauge?»

«Ja kitsas...» vastas tema, muutus süngeks ja ohkas. Aga siis ta korraga naeratas nagu ükskord üks rõõmus tolmune tudeng Elva linna piiril ja lõi käega.

Kõigil hakkas järsku hea ja soe.

*

30 vastset filoloogisulge krabisesid kolmekümnel vastsel filoloogikaustikul kolmekümne vastse filoloogi käes. Professori iga sõna jäi paberile, pähe ja südamesse.

Hallipäine professor tundis, kuidas need innukalt krabisevad paberid, janunevad pead ja lahtised südamed muudavad ta jällegi aasta võrra nooremaks. Võib-olla siit sirgub inimene, kes teda ükskord asendab...

Ja ma mõtlesin — missugune konkurents oleks ükskord professoritoolile, kui esimese loengu vaim kestaks viis aastat!

*

«Palun sõna kiremiseks!» ütles tihane.

Ülikooli kohvikusse läksime sõbraga kahekesi. Tema on juba neljanda kursuse tudeng ja teab, missuguselt loengult tohib puududa, missuguselt mitte.

Kõrvallauas istusid kaks noormeest — blond ja brünett.

«Tänapäeva seisukohalt ei paku Hegel loomulikult enam seda huvi,» ütles brünett. «Paljud tema filosoofilised kontseptsioonid on naiivsed.»

«Mõh,» lausus blond ja vahtis ühte punkti.

«Blond on minusugune «vastne», aga brünett juba vana tudeng,» mõtlesin. Ja mul oli hea meel, et brünett oma teadmisi vaka all ei hoia.

«Rääkides patalisatsioonist eesti keeles,» alustasin kõheldes, «võib öelda, et...»

«Palatalisatsioonist,» lausus sõber, haigutas pikalt ja vabandas nukra alatooniga.

«Refleks... Tingitud... Ega sa ei tea, mis raadio ilma kohta ütleb?»

«Materialistliku maailmavaate seisukohalt...» jätkas brünett veenva tooniga.

Mina niisuguse tooniga ei oskaks. Aga ma õpin! Ma juba tundsin tungi rääkida relatiivsusteooriast.

«Kuula, kui hästi ta filosoofiat tunneb,» ütlesin sõbrale, «Temaga oleks huvitav vestelda, aga teine ei oska.»

«Kumbki ei oska,» vastas sõber. «Ma tunnen neid. Üks on selle juba unustanud, aga teine ei ole veel õppinud.»

«Maailmatunnetuse subjektiivsuse abstraktsus pretendeerib...»

«Kuidas ei oska!?» hüüdsin. «Blond muidugi ei oska, aga sa kuula, kuidas teine räägib!»

«Brünett?» lausus sõber jahedalt. «Muuseas... Tema ongi sisseastuja.»

KALJU KASS

Päikselõõsas matkateel

A. KIVISTIKU foto

Haruldasi vene raamatuid

Vene trükikunsti 400 aasta juubeliga seoses on TRÜ Teaduslikus Raamatukogus tänavu tuntud erilist huvi vene haruldaste raamatute vastu.

Möödunud kuudel oli raamatukogu külastajate tähelepanu keskpuktis raamatukogu suurimaid haruldusi — vene esitrükkali Ivan Fjodorovi viimane ning kõige kaunim raamat — Ostrogi piibel (1581). Sellest on raamatukogul olemas 2 eksemplari. Seejuures tuleb märkida, et eksemplaridel esineb väikesi erinevusi, mis on tingitud asjaolust, et teoseid trükiti ligikaudu aasta aega ja vahepeal tehti laos muudatusi.

Nagu teada, asutati Kiievis trükikoda 1616. a. Haruldasi Kiievi trükiseid on raamatukogus «Joann Zlatousti kõnelused...» (1623), «Peeter Mogila trebnik» (1646) ja «Paterik» (1661). Need paistavad silma teksti kvaliteedi ja rikkalike puulõikes illustratsioonide poolest.

Moskvas hakati XVII sajandil vaimulike teoste kõrval trükkima ka ilmlikke raamatuid. Nende hulka kuulub esimene trükitud vene seadustik «Уложение царя Алексея Михайловича» (1649). Seadustiku XI peatükis formuleeriti lõplikult pärisorjus Vene riigis.

Tugevasti muutus raamat Peeter I valitsuse ajal, olles tihedasti seotud reformidega ühiskondlik-poliitilisel alal. Eriti pidi ta rahuldama uute asutatud koolide vajadusi. Anti välja aabitsaid suurtes tiraažides ja õpikuid täppisteaduste alalt. Teaduslikus Raamatukogus on olemas L. Magnitski kuulus «Aritmeetika» (1703), mis esimese vene õpetlase teosena matemaatilis-tehniliselt alalt sisaldab algebra, geomeetria, trigonomeetria ning navigatsiooni algeid. Selles märgitakse esmakordselt vene raamatus arve araabia numbritega.

Tähtsaks sammuks vene trükikunsti arengus oli kirjareform, milles kirillitsa asendati hoopis lihtsama tähestikuga. Uues, nn. tsiviilkirjas trükitud Peetri-aegseid raamatuid on Teaduslikus Raamatukogus üsna mitu, neist üks huvitavamaid on aga kindlasti B. Vareniuse «Üldine geograafia», mis ilmus vene keeles 1718. a. Peeter I vaatas tõlke isiklikult läbi ja andis tõlkijale juhtnööre. Teos on esimene katse süstematiseerida geograafilisi teadmisi maakerast matemaatika ja füüsika alusel.

1713. a. hakkas Peterburis ilmuma erakordselt harduldane «Книга Марсова», mida Peetri korraldusel korduvalt täiendati ja ümber trükiti. Sellesse on kogutud väejuhtide ettekanded vene vägede võitude kohta Rootsi üle Põhjasõjas, samuti rida gravüüre Tartu, Narva, Riia, Tallinna jne. piiramise ja kindluste kohta. Raamatukogul on teose 2. trükk (1766).

Peeter I järglaste ajal kujunes vene raamatutootmise keskuseks Peterburi Teaduste Akadeemia, milles suunavalt tegutses geniaalne vene õpetlane M. Lomonossov. Lomonossovi teoste esitrükkidest on raamatukogus olemas «Краткий Российский летописец» (1760) ja «Vana vene ajalugu» (1766).

Teaduste Akadeemia väljaandel ilmunud esimest vene teaduslikku ajakirja «Commentarii Academiae Scientiarum...» (1728) on raamatukogul täielik komplekt. Teistest Teaduste Akadeemia väljaannetest olgu nimetatud V. Tredjakovski «Vene värsiehituse uus ja lühike viis» (1735), milles ta andis põhjenduse uuele vene värsile; esimene Venemaa atlas («Атлас Российской империи», 1745), mis oli omaaja parimaid atlasi Euroopas kaartide täpsuse, tehnilise teostuse ja kujunduse poolest; esimese Kamtšatka uurija, vene teadusliku etnograafia rajaja S. P. Krašeninnikovi silmapaistev teos «Kamtšatkamaa kirjeldus» (1755). Kirjanduslikest teostest tuleks mainida A. Kantemiri «Satiire» (1762), mis ilmusid tsensuuri takistuste tõttu 18 aastat pärast autori surma. XVII sajandi teise poole raamatutest väärivad esiletõstmist tuntud publitsisti ja valgustaja N. I. Novikovi kuulsad satiirilised ajakirjad «Truten» (1769) ja «Živopissets» («Maalikunstnik») (1772), mis oma pärisorjusevastase kriitika pärast suleti. Väärtuslikud on ka tema vene vanemate ajalooallikate väljaanded seitsmes köites (1773—75), mida hiljem jätkas Teaduste Akadeemia. Teadusliku kirjanduse alalt tuleks nimetada teost «Vene kaubanduse ajalooline kirjeldus» (1781—1788), mida ilmus 7 köidet, ja V. N. Tatištševi esimest kapitaalset uurimust vene ajaloost (1768—1784), mis ilmus posthuumselt neljas köites. Viies köide ilmus 1848. a. Mäeasjanduse alal pälvib tähelepanu vanim ajakiri «Gornõi Žurnal» (1825), mis ilmub praegugi.

Revolutsiooniliste demokraatide teoste väljaannetest on Raamatukogus N. G. Tšernõševski kuulus dissertatsioon «Kunsti esteetilised suhted tegelikkusega» (1855) ja tema Siberis sunnitööl olemise ajal mõttekaaslaste jõupingutustega Genfis trükitud kogutud teoste väljaanne (1867—70). Selles ilmus muutmatult tsensuuri poolt konfiskeeritud 1863. a. «Sovremennikus» avaldatud programmiline teos «Mida teha?»

Erilist tähelepanu väärivad Londonis Herzeni poolt asutatud «Vabas Vene Trükikojas» ilmunud perioodilise kogumiku «Poljarnaja zvezda» (1858) ja ühiskondlik-poliitilise ajakirja «Kolokol» (1857—1865) eksemplarid. Revolutsioonilise võitluse kunstilisteks kroonikateks võib pidada A. I. Herzeni memuaaride «Möödunu ja mõtted» (1861) esiväljaannet, mis ilmus Iskanderi nime all.

Haruldased ja väärtuslikud on samuti kirjanduse klassikute A. S. Puškini, M. J. Lermontovi, N. V. Gogoli, N. A. Nekrassovi jt. teoste esitrükid.

Raamatukogus on võimalik asjahuvilistel lähemalt tutvuda rea silmapaistvamate vene teadlaste N. I. Lobatševski, M. I. Setšenovi, I. P. Pavlovi, N. I. Vvedenski, K. A. Timirjazevi, I. I. Metšnikovi, D. I. Mendelejevi, A. A. Belopolski, V. V. Dokutšajevi, P. L. Tšebõševi, A. S. Popovi, N. J. Žukovski jt. teaduses pöördelise tähtsusega teoste ja dissertatsioonidega. Paljud neist on autori pühendusega.

Marksismi-leninismi rajajate teoste seas on K. Marxi ja F. Engelsi teoste venekeelseid väljaandeid XIX sajandi lõpust ja peamiselt 1905. aastal ilmunuid. V. I. Lenini tööde hulgas on tema suurteoste «Kapitalismi areng Venemaal» (1899) ja «Materialism ja empiriokrititsism» (1909) esitrükid. Suureks harulduseks võib pidada esimese ülevenemaalise illegaalse marksistliku ajalehe «Iskra» numbrit. See number (15. jaanuarist 1902. aastast) on liikunud sajandi algul Tartu revolutsiooniliselt meelestatud üliõpilaste seas.

Eespooltoodu moodustab ainult põgusa ülevaate seni väljaselgitatud vene haruldastest raamatutest Teaduslikus Raamatukogus. Peab tunnistama, et raamatukogu rikkalikud fondid pole veel kaugeltki igakülgselt läbi uuritud. Siin on võimalik mitmest aspektist esile tõsta huvitavaid ja haruldasi raamatuid. Vähe on näiteks uuritud kasvõi üksikute raamatute saatust — missugust teed pidi on nad sattunud Teaduslikku Raamatukogusse, kellele kuulusid varem. Paljudel raamatutel leidub autograafe ja muid käsikirjalisi märkmeid, mis samuti vajavad üksikasjalikku uurimist. See avar ja äärmiselt huvitav tööpõld ootab uusi noori uurijaid.

A. TRAAT

* Trükitehnilistel põhjustel on pealkirjad antud tõlkes või transliteeritult.

KAI SUURVÄLI

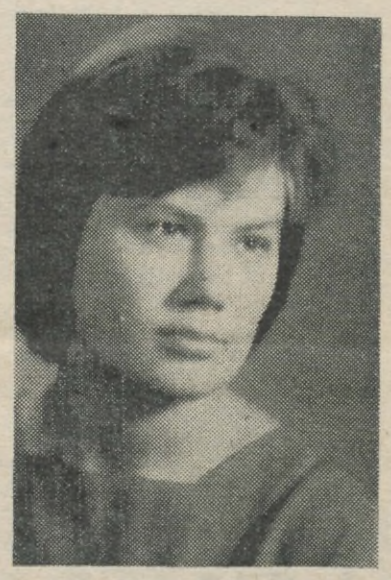

5. septembril lahkus ootamatu surma läbi Arstiteaduskonna raviosakonna IV kursuse üliõpilane Kai Suurväli.

Kai lõpetas 1961. aastal Tallinna 22. Keskkooli ja astus sama aasta sügisel TRÜ Arstiteaduskonda.

Kai õppis hästi, võttis osa ÜTÜ kirurgiaringi tööst, kuulus ülikooli väravpallinaiskonda. Alati sõbralik, alati abivalmis — sellisena jääb Kai meile unustamatuks kaaslaseks.

Raviosakonna IV kursus

TEADAANNE

TRÜ õppejõudude ja teenistujate kehakultuurikollektiiv organiseerib 20. septembril Käärikul

ORIENTEERUMISMATKA.

Väljasõit Käärikule 20. septembril kell 9.00 võimla eest (V. Kingissepa tn. 19). Kõigil osa võtta soovijail registreeruda ÜSK-is hiljemalt 17. septembriks. Ootame rohkearvulist osavõttu!

Kallist võistkonnakaaslast

KAI SUURVÄLJA

mälestavad

TRÜ VÄRAVPALLURID

Raamatukogud avasid uksed

Esimese kursuse üliõpilasi registreeritakse lugejateks üliõpilaspileti alusel TRÜ Teadusliku Raamatukogu filiaalis Õpperaamatukogus, kust nad saavad enamiku õppetööks vajalikku kirjandust. Kirjandust, mida kojulaenutamiseks ei jätku, on võimalik kasutada lugemissaalis. Mittestatsionaarsetel üliõpilastel on võimalik peale vahetu kirjanduse laenutamise esitada soovid kas kohaliku raamatukogu kaudu või saata otse raamatukokku (viimasel juhul tuleb saata soovisedelid, mida saab raamatukogust või avaldus).

Esimese kursuse üliõpilased saavad kirjandust laenutada ka Teaduslikust Raamatukogust (Õpperaamatukogust saadud lugejapileti alusel).

Soovid raamatute saamiseks tuleb kirja panna kataloogide põhjal soovisedelitele. Teaduslikus Raamatukogus on abonemendi ja lugemissaali soovisedelid erinevad. Kataloogide kasutamisel esinevate raskuste korral ja bibliograafiliste andmete saamiseks on võimalik kasutada konsultandi abi, kes töötab Teaduslikus Raamatukogus abonemendi lahtioleku ajal.

Uudisteosed on tutvumiseks välja pandud nii Õpperaamatukogus kui ka Teaduslikus Raamatukogus.

Õpperaamatukogu abonement on avatud kl. 13—18, laupäeval kl. 10—14. Lugemissaal töötab kl. 8—22, laupäeval 8—17 ja pühapäeval 12—18.

Teadusliku Raamatukogu abonement töötab kl. 14—19, laupäeval kl. 10—14. Lugemissaalid on avatud kl. 8—22, laupäeval kl. 8—20. Pühapäeval on Teaduslik Raamatukogu suletud.

Raamatukogu kasutamise korraga on võimalik üksikasjalikumalt tutvuda «TRÜ Teadusliku Raamatukogu kasutamise eeskirjade» vahendusel, mis on saadaval nii Õpperaamatukogus kui ka Teaduslikus Raamatukogus.

K. LEPIK

Toimetaja J. Feldbach

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 6933. MB 07525.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 18. septembril 1964

Nr. 21 (596) XVII aastakäik

Edu või ebaedu sõltub INIMESTEST

Tartu Riikliku Ülikooli kui kasvatusasutuse ametiühinguorganisatsiooni tähtsamaks ülesandeks on uue, kommunistliku ühiskonna inimeste kasvatamine, selliste inimeste kasvatamine, kes on vabad kodanlikest igandeist, kes sallimatult suhtuvad puudustesse ning võitlevad julgelt ja printsipiaalselt puuduste ja väärnähtuste vastu.

Sellest lähtudes tuleb aruandeja valimiskoosolekuil põhjalikult ja printsipiaalselt analüüsida, kas ametiühingurühmad, -bürood ja -komitee ning ühiselamute nõukogud on väärikalt kaasa aidanud kommunismiehitaja moraalikoodeksi printsiipide juurutamisele meie kollektiivis; kas nad on hoolitsenud ülikooli töötajate elu-olustikuliste tingimuste parandamise eest; mis on ühiselamute nõukogud ja majutamiskomisjonid teinud ühiselamutevahelise võistluse organiseerimiseks. On vajalik analüüsida, kas õppe- ja töödistsipliini ning ühiselureeglite rikkujate ning ühiskondliku varaga halvasti ümberkäijate vastu on rakendatud küllaldaselt ühiskondlikke mõjutamisvahendeid. Milliste tulemustega seda on tehtud ning miks ühel või teisel juhul pole saadud positiivseid tulemusi? On vajalik näidata, kuidas ametiühinguorganisatsioonis on tehtud ateistlikku kasvatustööd; kuidas on võideldud raskete minevikuigandite — joomise, petmise jms. vastu.

Rühmades, teaduskondades ja osakondades tehtud töö analüüsimisel ärgu unustatagu ametiühingu osa ka kultuurielu suunamisel. Kas on haaratud töötajaid isetegevusringidesse?

Tuleb silmas pidada ka isetegevusliku repertuaari valikut ja selle ideelist ja kunstilist taset.

Eelmainitu kõrval ärgu unustatagu otseste tööülesannete täitmisega, ühiskondliku tööga, töötajate vaba aja veetmisega ning puhkuse organiseerimisega seotud küsimusi.

Selleks, et aruande- ja valimiskoosolekud kulgeksid organiseeritult ning kõrgel ideelis-poliitilisel tasemel, on vajalik, et iga ametiühinguaktivist nende ettevalmistamisest osa võtaks, et ta tooks esile puudused ametiühingulises töös ning näitaks kätte puuduste põhjused ja nende kõrvaldamise võimalused, et ära hoida nende vigade kordumine.

Aruande- ja valimiskoosolekud tuleb TRÜ-s ametiühingukomitee poolt kinnitatud plaani kohaselt kolmes etapis pidada. Kõige esmalt peavad need toimuma rühmades.

Rühmakoosolekuil annavad rühmaorganisaatorid aru tehtud tööst. Seal valitakse uued rühmaorganisaatorid, kultuuri- ja sporditöö organisaatorid ja üliõpilaste vastastikuse abistamise kassa volinikud. Teenistujate rühmades tuleb eelmainituile lisaks valida sotsiaalkindlustuse volinikud ning töökaitseinspektorid.

Peale rühmakoosolekute toimuvad teaduskondade üldkoosolekud või konverentsid, mida tuleb pidada eranditult kõikides teaduskondades ja osakondades 1. oktoobriks. Konverentsid toimuvad kolmes teaduskonnas — Arsti-, Ajaloo-Keele- ja Füüsika-Matemaatikateaduskonnas.

Neis teaduskondades, kus on ette nähtud konverentsid, tuleb rühmakoosolekuil valida ka delegaadid teaduskondade konverentsidele. Teaduskondades, kus on 701—800 ametiühinguliiget, tuleb iga seitsme liikme kohta valida 1 delegaat, teaduskondades, kus ametiühinguliikmete arv ulatub 801—1000-ni, iga 8 liikme kohta 1 delegaat, ning enam kui 1000 liikme suurustes organisatsioonides iga kümne liikme kohta 1 delegaat. TRÜ ametiühinguorganisatsiooni konverentsile tuleb igal teaduskonnakonverentsil või üldkoosolekul valida iga kümne liikme kohta 1 delegaat.

Ametiühingulise töö edu või ebaedu oleneb eelkõige inimestest, kes seda tööd teevad. Sellepärast on eriti oluline, et juhtivaisse organeisse valitaks heade organisatsiooniliste võimetega, energilisi, printsipiaalseid ning teotahtelisi inimesi, kel on juba mõningal määral ametiühingulise töö kogemusi ning kes tahavad seda tööd teha. Siinjuures tuleb arvestada ka inimeste ühiskondlikku koormust. On iseendast mõistetav, et inimesed, kellel on juba suuri ühiskondlikke ülesandeid, ei saa neid hästi täita, kui neid on üleküllu ses.

TRÜ ametiühingukomitee on veendunud, et ametiühinguliikmed teevad kõik selleks, et aruande- ja valimiskoosolekud toimuksid häireteta. Selleks on kõigepealt vajalik, et iga ametiühingu liige või delegaat õigeaegselt koosolekule või konverentsile ilmuks ning aktiivselt sellest osa võtaks, tõstes üles olulisi ja vajalikke küsimusi, mis vajavad lahendamist ning aitavad meie kollektiivis tehtavat õppe- ja kasvatustööd veelgi kõrgemale tasemele tõsta.

L. PÄRL,
TRÜ ametiühingukomitee esimees

ESIMENE TUND

Ajaloo-Keeleteaduskonna viienda kursuse üliõpilastel algas uus õppeaasta pedagoogilise praktikaga. Sel nädalal jõuti juba niikaugele, et võidi maha pidada esimene iseseisev tund.

A. H. Tammsaare nim. Tartu I Keskkoolis on praegu praktikal 9 meie ülikooli diplomandi — neli ajaloolast ja neli eesti filoloogi. Kui ma laupäeval helistasin Tartu I Keskkooli, et küsida luba külastada mõne eesti filoloogi esimest tundi, ütles kooli õppealajuhataja Laine Järve lahkelt ära. Esimene tund ei ole lihtne lugu ja milleks sinna ebasoovitavaid külalisi!

Ajasime siis pärast tunde sm. Järvega juttu. Juba kümme aastat on Tartu I Keskkoolis dots. E. Vääri käe all saanud eesti filoloogid oma esimesed tuleristsed pedagoogika gruusia sõjateel. On nagu kirjutamata seaduseks saanud, et dots. Vääri tuleb siia ikka soome-ugristidega. Tuleb see nüüd sellest, et sm. Järve on ka ise lõpetanud soome-ugri eriala, aga nendest üliõpilastest, kellega tema on viimase viie aasta jooksul kokku puutunud, teab ta vaid väga häid sõnu ütelda.

Tänavusedki praktikandid Maia Arst, Tiiu Erelt, Liivi Labi, ja Jüri Kallasmaa on soome-ugri eriala üliõpilased. Nagu märkis kooli direktor A. Liim, oli esimene mulje hea. Üliõpilased võtsid asja tõsiselt, juba esimesel päeval olid korralikult ko-

(Järg 2. lk.)

INTERVJUU OKAS...

Puud on hiirekõrvult jõudnud esimeste sügiskollaste lehtedeni. Lapsed vaatavad maailma läbi vihmamärgade aknaklaaside ja jalutavad, käsi isa-ema peos. Jalutuskäikudel kohatud suvistele mängukaaslastele öeldud «teres» kõlab igatsus seltsi järele.

Lapsevanemate südames torkav okas poeb otsapidi välja ajalehetoimetuse pabereid täis lauast. Ja siis kõnnib toimetuse esindaja jälle ülikooli ametiühingukomitee esimehe sm. Linda Pärli juurde ja esitab juba tuttava küsimuse.

● **Vabandage, kas Te ei võiks rääkida, kuidas on lood ülikooli lasteaiaga? Mäletate, kevadel...?**

Miks ei, mäletan küll. Pahandust oli palju! Nüüd on aga asi tublisti edasi nihkunud. Linna täitevkomitee toetas igati meie ettevõtet. Kõigile lasteaia maja elanikele on määratud korterid ja tõenäoliselt on nad oktoobripühadel juba uutes kodudes.

Siis hakatakse kohe remondiga pihta. Summad on olemas ja halduse prorektor sm. V. Simm arvab, et sel juhul avatakse lasteaed juba 1965. aasta teises kvartalis.

● **Kuid lasteaed mahutab vaid 50 last. See ei rahulda kõiki soovijaid. Kas ametiühingukomiteel on kavatsus ka lastetuba jätkata?**

Praegu on klubis osaline remont ja ühte tuppa on ajutiselt majutatud ka üliõpilasi, sellepärast saame lastetoa avada vahest alles 1. oktoobril. Selleks ajaks loodame leida ka kogenud kasvataja. Rühma võtame 25 last 3—7 aastani, kes viibivad seal kell 9—14. Et aeg on pikk, siis tuleb mudilastele võileib kaasa panna.

Laste eelnev registreerimine toimub igal teisipäeval ja kolmapäeval kell 14.30—15.30 sm. H. Randla juures klubis ja kell 15—17 samas kohas klubi raamatupidamises.

Kuulda on, et ülikooli eeskujul avab ka linna haridusosakond kaks sellist lastetuba.

● **Kuidas jääb aga nende lastega, keda vanemad ei pane lastetuppa ega lasteaeda?**

Ülikooli ametiühinguklubi juures töötavad juba laste laulu- ja mänguringid kolmes vanuserühmas. Esialgu käivad kõik koos teisipäeviti ja reedeti kell 15.30—17.30. Siin võivad osa võtta lapsed alates kolmandast eluaastast kuni teise klassi õpilasteni. Nii peaks kõigil olema võimalik vanu ja uusi sõpru leida ja laulus ning mängus kaasa lüüa.

Paar sõna (ja arvu) tänavusest vastuvõtust

Kaks auditooriumi aula kõrval kandsid kuni viimaste päevadeni silti «TRÜ vastuvõtukomisjon». Need ruumid olid kogu suve täis elevust ja saginat. Tõsise sooviga omandada kõrgem haridus tõid siia oma dokumendid enam kui 2000 noort. Nüüd on möödas sisseastumiseksamite palavikuline ärevus ja õppeaasta esimeste päevade pidulik elevus ning ülikooli elu on võtnud tavalise, tööka argipäeva ilme. Sellises rahunenud olukorras ei ole põhjust karta igavaid numbreid ja me võime heita põgusa statistikupilgu suvisele vastuvõtutööle ja ülikooli uuele täiendusele.

Konkurss 750 statsionaarse üliõpilase ja 440 kaugõppeüliõpilase kohale oli summaliselt pisut suurem kui möödunud aastal ning üksikutel erialadel vägagi erinev. Kõige suurem oli tung raviosakonna vene õppekeelega rühma, kus ühele kohale kandideeris 5 inimest, spordimeditsiini ja inglise keele erialal kandideeris igale kohale 3 inimest, üle kahe inimese tuli ühele kohale ka Õigusteaduskonna kaugõpperühmas, raviosakonnas (eesti rühm), eesti keele ja kirjanduse, ajaloo- ja keemia-osakonnas.

Nõuded vastuvõtueksamitel olid küllaltki tõsised. Tuleproovi tegid edukalt läbi 68% eksamitele tulnutest. On veidi riskantne võrrelda tulemusi osakondade kaupa, sest eksamite arv ning nomenklatuur olid õige erinevad, samuti sõltus ka hindamiskriteerium mõningal määral konkursi suurusest ühel või teisel erialal. Tublimatena võiks siiski ära märkida võõrfiloloogia erialadele astujaid (prantsuse keele grupis sooritas eksamid edukalt 94%, saksa keele rühmas 81% eksameile ilmunutest). Edukad olid ka keemikud (83%) ja bibliograafid (81%). Üpris halvasti esinesid meie Kehakultuuriteaduskonna üliõpilaskandidaadid, — eksamid sooritas edukalt ainult 44% eksamitele ilmunutest.

Neist, kes sooritasid vastuvõtueksamid hästi, komplekteeritigi ülikooli uued kursused. Seejuures jäi kaugõppeosakonnas veel 45 vaba kohta, mis kuuluvad täitmisele oktoobris pärast kaugõppesse astujate teist eksamivooru. Statsionaarses osakonnas on 43 protsendil vastuvõetutest vähemalt kaheaastane tööstaaž, seejuures 14% vastuvõetutest on erialalise või antud erialale lähedase tööstaažiga. Arstiteaduskonna raviosakonda astujatest on tööstaažiga koguni 80% ja meditsiinilise tööstaažiga peaaegu pooled vastuvõetutest. Kaugõppes on loomulikult kaheaastase tööstaažiga noorte protsent veel kõrgem — 77% ning enam kui kolmandik vastuvõetutest töötavad ülikoolis õpitavale lähedasel erialal.

Rõõmustav on ka asjaolu, et statsionaaris on uutest üliõpilastest üle 80% kommunistlikud noored. Nagu varasematel aastatel, nii domineerivad ka tänavusel vastuvõtul naissoo esindajad (67%). Kindel meeste ülekaal on ainult füüsikute hulgas (77%), pisut üle poole on noormehi ka spordimeditsiini ja kehakultuuri erialadel, ajaloo-osakonnas ja Õigusteaduskonnas. Seevastu on stomatoloogide, saksa keele ja prantsuse keele rühmas ainult üks noormees kursusele ehteks.

Üldmulje tänavustest ülikooli astujatest on hea. Enamik neist oli teinud kindla valiku ega hakanud eksamitele ilmudes otsima väiksema konkursiga osakonda. Ka need, kellel tänavune sisseastumine ebaõnnestus, elasid oma mure ja kurvastuse üle mehiselt ning jäi kõlama veendumus, et nad aasta pärast on siin tagasi, ja juba parema ettevalmistusega.

I. PIIR,
vastuvõtukomisjoni sekretär

Kõik matkale!

20. septembril tähistavad Nõukogude Eesti kehakultuurlased rahvamatkaga Eesti vabastamise 20. aastapäeva.

Homme kell 15 on kogunemine raekoja ette kust jalgsi, jalgrattastel või mootorsõidukitel suundutakse Mäksale. Ööbida võib Mäksa pargis telkides, mida saab laenutada TRÜ Spordiklubist või Tartu Linna Matkaklubist. Pühapäeval ollakse külalisteks Mäksal Suure Isamaasõja kangelastele loodud monumendi avamisel, kohtutakse sõjaveteranidega.

Pühapäeval kell 17 toovad bussid matkajad Tartusse tagasi.

MEID OLI 36...

Tihedalt piirame osakonnajuhatajat. — Kuhu meid majutatakse? Millised on tööd? Kuidas meid toitlustatakse? jne. Küsimusi sajab nagu rahet. Ühiselamu komandant lööb kaht kätt kokku, kuuldes, et meid on 29 ja..., et homme saabub veel inimest seitse. Osakonnajuhataja rahustab meid. Neil olevat 2 ühiselamut. «See noormeestele, too 1 km kaugusel tütarlastele,» poetab keegi noormees. Sellega aga ei taha keegi leppida. Noor insener muigab seda kuuldes: küllap talle meenusid ülikoolilinna «intrid».

*

Küll on hommikune uni magus. Vaja tõusta..., vaja sõita. Tööle on 15 kilomeetrit.

Majakõrgused kivivared, aga nad suurenevad veelgi. Kivid on kavalad. Küllap Vargamäe Andres oleks siin murdnud nii mõnegi saharaua. Tütarlaste pilkude eest ei jää aga ükski kivi varjule. Kui «väikeste traktorite» jõud peale ei hakka, tulevad noormehed appi.

Tööpäev on lõppenud. Tütarlapsed-matemaatikud löövad lõbusa laulu lahti. Nii on see olnud igal päeval. Kuulad neid ja imestad, miks küll igal pool isetegevusprobleemi tuleb arutada.

KUI KONTE MURRAB SOOJUS...

Verivärsked kasevihad ja limonaadipudelid kaenlas, poetame endid päikesest ja tuulest pruunistatud «laukasoode allutajate» keskele. Laval valitseb «paras» kuumus, närvitseme, kas kannatame maaparandaja «eksamit» — 7 kapatäit kerisele.

Juba viienda juures lahkub meist suurem osa jahedamasse sfääri.

«Eks tuleval aastal vaatame!» Pilgud peatuvad uuel silikaadist saunahoonel, mis meie silmade all on jõudnud sarikate alla. Tuul liigutab katusel kuusepärga.

Killukesi suvetöödelt Viljandis

«5 MINUTIT ÜMBERRÕIVASTUMISEKS!»

Auto sõidab otse Siniailiku järve kaldale. Hüppelaud, 4—5 m sügavust, läbipaistev helesinine vesi. Isegi need, kes esimestel päevadel ei julgenud kaldast kaugemale minna, ujuvad juba «omaalgatusel» järve keskpaiga poole. Vaja kiirustada. Osa üliõpilasi koos kohalike noortega läheb esinema, teised ruttavad kinno.

(Järg 2. lk.)

Koormameister M. PAHAPILL tegevuses.

Kinokunstil on lahutamatu koht kaasaegse inimese elus. Samal ajal aga ei kuule meie noored koolis kinost kui omaette kunstiliigist peaaegu mitte midagi. Korduvalt on tehtud juttu sellest, et oleks hädapärast vaja tutvustada meie kasvavat põlvkonda kinokunsti põhialustega.

SISSEJUHATUS KINOKUNSTI

Kuid selge on ka see, et praeguste ülekoormatud õppeplaanide juures ei ole reaalne omaette kinokunsti kursuse viimine üldhariduslikkudesse koolidesse. Kuid siiski saaks kool kinotaide populariseerimise osas nii mõndagi ära teha, kui vaid õpetajad ise tunneksid mõningal määral kinokunsti põhilisi arengujooni ja seaduspärasusi. Selles osas valitseb aga meie tulevaste pedagoogide ettevalmistuses kuni viimase ajani tõsine lünk. Et seda puudujääki mõningal määral korvata, kavatsetakse käesoleval õppeaastal korraldada Tartu Riikliku Ülikooli juures fakultatiivne lühikursus pealkirja all *«SISSEJUHATUS KINOKUNSTI»*. Kursus on mõeldud eeskätt neile Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilastele, kes valmistuvad pedagoogi elukutseks ja soovivad tulevikus siin omandatud kinoalaseid teadmisi ühes või teises vormis oma õpilastele edasi anda. Samaaegselt võtab kursustest osa grupp Tartu linna üldhariduslike koolide õpetajaid.

Kursus on planeeritud 4 semestrile 5—6 õppusega semestri jooksul. Lektoriteks on palutud vastava ala eriteadlased Eesti NSV Kinematograafiatöötajate Liidust Tallinnast. Õppused toimuksid mitte tihedamini kui kaks korda kuus 3—4 tundi korraga. Teoreetilistele ettekannetele lisanduksid seminarid, diskussioonid ja arutelud. Loenguid illustreeritakse vastavalt võimalustele katkenditega kõne all olnud filmidest. Käesoleva õppeaasta sügissemestril on plaanis anda 5 õppuse jooksul lühikene sissejuhatus filmikunsti põhimõistetesse, tutvustades kuulajaid kinokunsti olemusega, filmidramaturgiaga, režissöörimeisterlikkusega, filmi kujundusliku atmosfääriga ja teiste filmiesteetika põhiküsimustega. Viimane õppus toimuks detsembrikuu esimesel poolel.

Tartu õpetajate hulgas on eelregistreerimine juba toimunud ja see kõneles õpetajate elavast huvist filmikunsti algtõdede tundmaõppimise vastu. Nüüd oleks kord meie üliõpilaskonna käes. Seepärast palume kõiki asjasthuvitatuid teatada oma vastavast soovist Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaati hiljemalt 25. septembriks. Eriti aga ootame üliõpilasi nendest teaduskondadest, kus valmistatakse ette õpetajaid.

Sõna- ja näitekunsti instruktoriks ÜET

Juba teist aastat jätkab Ühiskondlike Erialade Teaduskonna sõna- ja näitekunsti-osakond oma tööd ENSV rahvakunstniku Ellen Liigeri juhtimisel. Äsja valminud õppeprogramm lubab ette näha huvitavat ja mitmekesist tööd kolme õppeaasta jooksul. Rohkete praktiliste harjutuste kõrval töös sõnaga, eriti deklamatsiooniga, õpitakse tundma näitekunsti aluseid, lavastajatöö tarkusi ning omandatakse vajalikke teadmisi ka grimeerimise, lavakujunduse, butafooria, rekvisiidi jt. aladelt. Õppusi juhendavad vilunud teatritöötajad.

Teoreetilistest distsipliinidest tutvutakse eesti teatri ajaloo põhietappidega (I õppeaastal) ja Stanislavski süsteemiga (II õppeaastal).

Hästi edasijõudvaid ja enam silmapaistvaid üliõpilasi rakendatakse loodava üliõpilasteatri lavastustes. Põhiliselt jääb aga õppetöö kahel esimesel õppeaastal stuudiotöö tasemele. Kolmandal õppeaastal asutakse omandatud teadmisi iseseisvalt rakendama lühinäidendite ja montaažide lavastamises ja näitlejatöö või deklamatsiooni alal.

Et lähemale jõuda kutselise teatri loomingulisele köögile, on ette nähtud mitmeid õppeekskursioone ja kohtumisi teatritöötajatega. Korraldatakse etenduste analüüse tuntud teatri- ja kirjanduskriitikute juhtimisel. Tänuväärt abi on pakkunud Teatri- ja Muusikamuuseum loominguliste mälestusõhtute organiseerimise näol TRÜ klubis.

Kolmeaastase õppetööga on seega võimalik sõna- ja näitekunsti-osakonnas omandada ühiskondlikku kvalifikatsiooni.

Neid, kel on selleks tööks kutsumust ja tahet, oodatakse TRÜ klubi juhatuses, kus antakse ka lähemat informatsiooni. Registreerimine lõpetatakse 1. oktoobriks.

TRÜ klubi juhatus

ESIMENE TUND

(Algus 1. lk.)

hal. Paistab, et ka nemad ei tee häbi oma kateedrile. Hinnangut on veel vara anda. Seljataga on vaid koolielu ja klassiga tutvumine nooremates klassides. Peagi, järgmisel kuul, tulevad 9. ja 10. klass. Muidugi kuuluvad siia juurde ka klassijuhatajatunnid, kirjandusringid, klassi seinaleht ja palju muud, mis kuulub lahutamatult õpetaja töö juurde.

Kolmas etapp on stažööripraktika — koormus on 10 tundi nädalas (õpetaja täiskoormus on 18 tundi nädalas), detsembri lõpus tuleb panna õpilastele hinded koolitunnistusele — ühe sõnaga: tuleb poolaasta ilusasti ära lõpetada ja olla väljas «täiskasvanud» õpetaja eest.

Niisiis 1. jaanuaril 1965 on need üliõpilased, kes sel nädalal andsid oma elu esimese tunni, praktiliselt valmis pedagoogid. Kas sellest poolest aastast piisab? (Viimane poolaasta kulub ju ülikooli lõpetamisele) Dots. Vääri arvab, et piisab. Siin tuletab ta meelde ühe vana õpetaja sõnu, mida sm. Vääri on kindlasti lausunud ka oma hoolealustele: «Neist, kes esimesed neli nädalat tunnid põhjalikult ette valmistavad, saavad eluajaks head õpetajad.»

— * —

Jutuajamisel Laine Järvega sai taskuplokki kirjutatud vaid häid sõnu. Hätta pole keegi oma teadmistega jäänud, ka metoodiline ettevalmistus on olnud korralik. Millegi üle ei või nuriseda.

Kuid siiski!

«Ainuke, mida ülikoolile tuleb ette heita, on see, et ta pole üliõpilaste hääle koolitamise heaks midagi ära teinud. Selles osas peab küll midagi ette võtma, enne praktikumi tuleb kasvõi vastavaid kursusi korraldada. Ülikoolil peaks selleks võimalusi olema. Praktika on näidanud, et need, kes on ülikoolis lektorite ja propagandistidena esinenud, suudavad ka pedagoogilisel praktikal end hoopis paremini läbi lüüa.»

I.-P. PADERNIK

Mida arvan oma iseloomust ...

9. septembril korraldas eesti filoloogia osakonna I kursus tutvumisõhtu, mille jooksul iga osavõtja pidi vastama järgmistele küsimustele:

* minu huvialad;

* mida arvan oma iseloomust ja kas selles esineb vigu;

* miks astusin ülikooli.

Õhtu kujunes sisukaks ja vaidlusterikkaks.

Ü. KAARNA

Hoiame aega kokku!

Üliõpilassööklas on lõuna ajal pikad järjekorrad ja seal seismisega läheb palju kasulikku aega kaduma. Sellepärast ongi sisse seatud lõunatalongid. Nendega saab toidu kätte väljaspool järjekorda.

Talongi hind on 40 kop., mille eest saab ühe lõunasöögi. Toitude valikul ei ole sealjuures mingit kitsendust. Kui summa tuleb väiksem, makstakse kassast osa raha tagasi, kui aga suurem, tuleb talongile vastavalt juurde maksta.

Talonge saab osta ükskõik kui pikaks ajaks: kuuks, kaheks kuuks või koguni terveks semestriks. Talongid aitavad ka stipendiumi otstarbekamalt kasutada ja hoiavad ära mõnikord enne stipendiumi saamist tekkivaid toidumuresid.

Talongid on müügil ülikooli söökla hoone III korrusel ametiühingukomitees. Üliõpilane, astu juba täna sinna sisse!

M. RAIDMA

MEID OLI 36...

(Algus 1. lk.)

*

«Tõmba vasakule!»

«Tüürimees» Peep Gorelovi juhtimisel on paat kinnitatud ja algab järjekordne «suurpüük». Minut, viis minutit ... 1:0 hüüab keegi poistest ja stomatoloog M. Sikkar päästab ahvena õnge otsast. Algus on tehtud.

Õhtul täidab tuba praelõhn. Maitseb päris hästi. Ei tea, kas sellepärast, et ise püüdsime?

*

Loodi põrgu. Kuulatad ja koopa sisemusest kostab tõesti nagu kabjaplaginat. See on vesi, mis tekitab selle omapärase heli. Nüüd üles koopamäele. Pea võtab päris pöörlema, kui vaadata üle serva alla. Aga ürgorg, mets, suuskurionn ... Seda kõike peab ise nägema.

*

«Palju aastaid, palju õnne!»

Õhetav nägu reedab, et selle piduliku sündmuse «süüdlaseks» on Ilma Pauts.

*

Viljandi laulupäev, maanoorte spartakiaad, suvepäevad, NSV Liidu võrkpallikoondise esinemine, Karksi, Jõgeveste, Aakre looduskaitseala ... ja juba istumegi pidulauas.

Lahkumisel: «Tulge tuleval aastal jälle!»

On see tavaline kõnekäänd või tunnustus tehtud tööle? Küllap vist viimane, kui mõelda, kuidas töötasid turbarabas R. Kaaret, A. Sarri, H. Baumeister, K. Koppel, M. Pahapill jt.

V. SIIBERG

H. Baumeistril on põhjust naeratamiseks — kivivare kerkib jõudsasti. Aga ka «sultsutund» kulub ära.

„Vaeslapsest" ja tema tulevikust

Sõna- ja lavakunstidest on estraad ehk kõige painduvam ning põletavatele päevasündmustele kõige reageerimisvõimelisem žanr. Estraadi võiks võrrelda muusikalise satiiri- ja huumoriajakirja numbriga, mis peab olema värske, tabav ja mõjuv. Hea estraadietendus tõmbab alati suurt pealtvaatajaskonda ning on muutunud kardetavaks vastaseks kõigele mahajäänule ja väärale meie elus.

TRÜ klubi juures on estraad juba mõnda aega olnud vaeslapse osas ning pole kõigile pingutustele vaatamata suutnud jalgu alla võtta. Takistanud on nii repertuaari vähesus kui ka õige juhi puudumine. Pärast seda, kui L. Laats ülikooli estraadi oma järglast ootama jättis, ei ole suudetud midagi mainimisväärset ära teha.

«Juba kaks aastat ei ole meil õiget estraadi olnud. Möödunud aastal eksisteerinud orkester «Harvlek» ei suutnud meid isegi tantsumuusika osas rahuldada,» räägib klubi kunstiline juht sm. T. Sokk.

Mida on siis oodata estraadilt käesoleval aastal?

Mitu päeva rippus ülikooli peahoone teadetetahvlil kuulutus, mis kutsus kõiki estraadihuvilisi, kellel vähegi on soont ja võimeid sellel alal kaasalöömiseks, estraadiringi esimesele kokkutulekule. Estraadimehed on nüüd nooda kokku vedanud ja ... saak ei osutunud mitte just väga kesiseks. Sm. Sokk arvab «tagasihoidlikult», et klubi juurde on kogunenud Tartu parim isetegevuslike estraadisolistide kaader.

On lugu tõepoolest nii, selle jätame muidugi tuleviku ja publiku otsustada. Kindel on üks — solistid on võimekad. Kuid solistid ei ole veel estraad!

«Harvlek» on oma eksisteerimise lõpetanud. Klubil on suurte pingutuste tulemusena õnnestunud luua 10-liikmeline orkester, mis peaks täielikult rahuldama meie vajadused, kui ... Ega see pole erandlik nähtus, et ühe hea estraadiorkestri tervis ja pikk iga sõltuvad tavaliselt juhist, kes peab suutma koos hoida pillimeeste igivana «rändhõimu» hulka kuuluvat peret. Elame, näeme ja loodame!

Muusikalise osaga näikse asi ilmet võtvat. Muusikalist repertuaarigi leidub. Ja me jõuamegi estraadiringi «proosa» — sõnakunsti juurde. Sm. Sokk toonitab, et estraadikunsti juures on sõnakunstil täita üks kandvamaid ülesandeid. Paraku on estraadi sõnaline osa tänavu jäänud nõrgemaks küljeks kasvõi juba repertuaari poolest. Tõsi küll, mõningaid tendentse paremuse poole on, kuid lahendust pole toonud isegi repertuaari hankimine vennasvabariikide ülikoolide klubidest. Ühe etenduse ulatuses on tõlgitud poola estraadinumbreid, kuid see ei anna veel põhjust rahuloluks.

Meile ei ole vaja bürokraadist direktorit, truuduseta naist, osavat võrgutajat ja abielukolmnurki. Meile on tarvis noortepärast noorteproblemaatikaga estraadi, mis peegeldaks meie üliõpilaste elu, kus kesksel kohal oleks üliõpilane oma rõõmude ja murede, õnnestumiste ja ebaõnestumistega. Seejuures peaks meie estraad olema valitseva suunaga võrreldes intellektuaalsem, siin peaksid sädelema noorusele omane teravmeelsus ja elurõõmus huumor. Jaa, niisugune peaks olema meie estraad!

Siinkohal peab koputama nende võimekate kirjameeste südametunnistusele, kes õpivad TRÜ-s, kuid «lõikavad loorbereid» seal, kus on rohkem au, kuulsust ja ... ka raha. Mõeldud on neid, kes kirjutavad terveid saateid raadiole, televisioonile ja mujale, ei suuda aga leida niipalju aega ja tahtmist, et kirjutada mõni väikene palakene ka oma kaasüliõpilaste, s. t. ülikooli klubi lava jaoks.

Oletame, et lähemal ajal mõni sulemees, lugenud läbi käesoleva artikli, kirjutab äkki suurte südametunnistuspiinade mõjul valmis suurepärase stsenaariumi meie estraadiringi jaoks. Kas meil on siis võimekaid sõnakunstnikke, kes suudaksid autori kavatsusi publikuni viia ja erutada tema meeli stsenaariumis peituvate aktuaalsete probleemidega?

Ka sõnakunstiring on saanud endale uue juhi sm. O. Sergi näol. Kurb on ainult see, et estraadiringi esimesele kokkutulekule ilmus ainult neli uut sõnakunstihuvilist. Vaevalt usutav, et meie seas on nii vähe inimesi, kes huumorit armastavad ja seda ka teiste südamete ja meelteni suudavad viia. Jääb vaid loota, et paljud avastamata talendid endid ise avastavad ja otsivad üles ülikooli estraadiringi.

Lõpuks lubage küsida. Kes meile on vajalik elurõõmus estraad? Mida arvab selle kohta meie üliõpilaspere?

Uue estraadiringi esimene «tuleproov» on juba kindlaks määratud. See peab toimuma 4. oktoobril. Saame näha, kas suudame ühiste jõupingutustega teha senisest «vaeslapsest» elujõulise ja arenemisvõimelise nooruki, kes julgesti võiks astuda ühte ritta ülikooli kõige tugevamate isetegevuskollektiividega. Eeldused selleks on olemas.

L. MÄNNIKSOO

PÜHAPÄEV

«Tüdrukud ajavad esimese kastitäie,» mainib Ülo asjalikult. Ta oskab iga tühist sõna asjalikult öelda. Vahel on piinlik, et ei oska samas toonis vastata.

«O-oh, eks näe,» protesteerib Tiia. Tal on alati millegi vastu protesteerida. Praegu sai põhjuseks eilsest pärit kiwsuvaim. Poisid olid laupäevaõhtu puhul «väikese võtmise» teinud ja tüdrukute ette lohutuseks kopsanud veinipudeli. Ühe. Tüdrukuid oli kaksteist ... Seda ei öeldud välja. See oli poiste seljataga vahetatud pilkemuietes. Muietel polnud küll mõtet. Mõtet pole praegusel jagelemiselgi. Aga vaikides siloaugu äärel istuda on igav.

Ülearused pluusid eemale hunnikusse visatud, viglad käe ulatusse seatud, oodatakse esimest maisikoormat. Ene imeb kahvatut tõlvikutükki ja arvab, et see kõlbaks süüa, kui ta nii määrdunud poleks. Ervin üritab lawlda. Tal on hea hääl.

Toon tahab midagi ütelda. Rohkem tahab öelda Enet ja Tiiut riivav pilk.

«Pea suu,» ümiseb Endel põgilikult.

Ülo närib kõrt ja kortsutab kulmu.

«On ropp,» arvab kaugemal Ene.

Tiiu noogutab kergelt. Ta ei räägi, kui vaikimine võimalik.

Karjalauda õuele sõidab naine hobuvankriga. Tagapool keskusehooned. Pihlad punetavad. Evi ütles eile, et marjadest saab veini. Tiina lubas proovida, kas moosi ka saab (ja panna palju suhkrut, sest magus mõjuvat hästi närvidele) ... Vastassuuna männimetsast undab lagedale järelkäruga GAZ. Peatub siloaugu äärel. Poisid lasevad küljeluugid alla. Ülo ja Ervin kärusse, tüdrukud Endliga kasti. Kast on suurem.

Mahlane maisipuru sopsatab hangutäite kaupa siloauku.

Rutem! Piinlik, kui poistest vähem viskame.

Rutem! Piinlik, kui tüdrukutest rohkem ei viska.

Pool kasti.

«Ettepoole. Ma ajan siit,» käsutab Endel Enet. Eest on ta peaaegu tühjaks ajanud.

Veerand kasti. Hang jääb kõvaks tambitud pudrusse kinni. Ligedast põhjast pole jalgadel tuge. Ninaots poetab soolaseid piisku.

Tühi. Näol soolane tuli, peos roosad rakualgmed. Pühkimisel mõnusalt märjaks saanud rätt.

Teine auto ei paista. Võib istuda.

«Mis kell on?» küsib Tiiu.

«Pool kümme,» vastab Ülo.

(Järg 4. lk.)

TÜÜR KRÜPK

Proovitöö

HAKATUSEKS

Ühiskondlike Erialade Teaduskonna (ÜET) üks alajaotus — pressiklubi — on valmis alustama oma teist tegutsemisaastat. Sel puhul mõni sõna möödunust ja eelseisvast.

Pressiklubi ajakirjandusgrupi esimesel koosolekul 2. oktoobril 1963 registreerus osavõtuks klubi tööst 44 asjasthuvitatut. Nagu paljude teistegi ettevõtmiste puhul, nii kahjuks ka pressiklubis jäi esimene õppus kõige osavõturohkemaks. Kevadisel kokkuvõtete tegemisel oli 29 inimest — seega ikkagi rohkem kui pooled.

Ajakirjanduse aabitsatõdede ning saladuste väljaselgitamiseks kasutati mitmesuguseid õppuste vorme. Meid juhendasid ajakirjanikud J. Tuulik, A. Luur, S. Uus «Edasist». Kohtuti «Noorte Hääle» toimetuse rahvaga. Esimeseks ja viimaseks nõuandjaks oli dotsent J. Peegel.

Pressiklubi ajakirjandusgrupi eestvedajad ise — L. Seppel, E. Ojand, E. Brand ja teised — ei säästnud higi praktiliste tundide korraldamisel. Kõige kergem oli pressiklubi «lihtliikmete» elu. Kuigi klubi inimeste kaastöid avaldati paljudes perioodilistes väljaannetes, alates ülikooli ajalehest ning lõpetades «Noorte Hääle», «Sirbi ja Vasara», «Nooruse» ja isegi üleliidulise raudteelaste häälekandjaga «Gudok» (M. Kalkun), ei vaevanud mitmed end ainsagi kaastöö kirjutamisega. See oli viga, mille parandamist loeme tänavu oma kõige tähtsamaks ülesandeks. Täieõiguslikeks pressiklubi liikmeteks hakkame pidama ainult neid, kes kirjutavad, ükskõik kui hästi või halvasti. Tööpuudust pole karta. Soodsaid kirjutamistingimusi pakuvad mitmed väikesed ning suured häälekandjad, kõige soodsamaid muidugi meie oma ajaleht.

Teoreetilisemat laadi tundides on kavas rääkida kommentaarist kui ajakirjanduslikust žanrist, tänapäeva spordiajakirjandusest, sõna osast eri žanrides, kavas on võrrelda kodanlikku ja nõukogude ajakirjandust.

Juhendajateks palume staažikaid ajakirjanikke.

Õppuste lõpetanutele antakse dokument ühiskondliku eriala kohta: ajalehe kirjasaatja.

Uudsena on kavas varustada kõik pressiklubi tegevliikmed embleemiga, mille üht kavandit näete kõrval.

Pressiklubi ajakirjandusgrupi ja raadio-telegrupi ühisele avakoosolekule — 30. septembril kell 18 peahoones — ootame inimesi kõigist teaduskondadest, kõigilt kursustelt.

Jälgige reklaami!

JUHATUS

Ülikooli raadiostuudio loodi juba õige mitme aasta eest. Varajasemalgi ajal on siin raadioringe organiseeritud ja isegi saateid tehtud. Nii ei tulnud pressiklubi verivärskel raadio-TV grupil tühjalt kohalt alata, sest ülikoolikaaslastegi hulgas leidus kolm-neli, kellel «raadiokõögiga» varem tegemist oli olnud ja kes juhendajatena võisid teisi abistada.

«Noortestuudio» saadet omavahel mehemoodi maha teinud, aga vaataja-kuulaja osast saate loojaks polegi nii kerge ümber sündida.

Kuid oli meilgi rõõmupäevi. Päris meeldiv oli istuda Tallinnas Raadiomajas peatoimetaja kabinetis ja kuulata kiitvaid sõnu meie endi poolt valmistatud noortetunni kohta. Küll sellega sai jännatud! Mõni mees jõudis

Ümber mikrofoni

Avakoosolekule kogunes asjasthuvitatuid paarikümne ringis. Väikese kõikumisega jäi selline koosseis püsima kevadeni.

Nüüd on siis aasta tegevust seljataga. Grupi liikmed on juurde saanud teoreetilisi ja praktilisi kogemusi, kuid vaevalt keegi end veel kogenud raadiomeheks julgeb nimetada. Tee vilumuseni on pikk. Palju kordi pidime meiegi seda vana tõde nentima. Mõne tühisena tunduva lindimeetri pärast sai mitu magusat öötundi ära raisatud — ikka ei tulnud lugu nii välja nagu oleks tahtnud. Kõvasti sai vaeva nähtud üliõpilaspäevale pühendatud TV-saatega. Stsenaariumi juures istus viis pead mitmeid nädalaid, mõned grupi liikmed mõõtsid voorimehetroska otsinguil Tartu tänavail kümneid kilomeetreid, kuid saade ei tulnud ikkagi selline, mida näha oleks tahtnud. Televisioonimeeste tööd olime ju näinud ja igal kolmapäeval oma loost juba põhjalikult ära tüdida, teine, vastupidi, kiindus helilõiku nii, et loo kärpimine autori juuresolekul polnud üldse mõeldav.

Aasta pole pikk. Teha jõudsime üht-teist, mõndagi jäi ka tegemata. Igatahes — uued plaanid peavad tulema huvitavad. Sest need teeme koos teiega.

Kohtumiseni!

M. TALVIK

PILDIL: Meie kõige rohkem vaeva nõudnud «televisioonitäht» — voorimehe troska — hakkab iga hetk veerema filmimispaigale. Grupi liikmed aga vahetavad viimaseid arvamusi selle kohta, mis kohe peab sündima.

Tuu om küll üts maru värk

Egas ma selle vanamutiga ole õite kunagi häste läbi saanu. Et temäl viil vanul päevilgi nuu kriwka man, mis ta sääl mõisa tare man opnu.

Viimäte nakas jälle pääle käuma, et läki Tartu liina poiga kaema. Ma küll es taha kuigi minnä, aga no kas sa toole vasta saat. Otse mu maniski ja muu kraami lagedale ja ütel, et muudku pangu ma ennäst akkama.

Aelsimegi siss terve päävä müüda linna. Mutt nigu lasnits, kõrd siit, kõrd säält ussest sisse. Siin iks ne kleidirõiva ja sääl nuu kengä asja. Va eblak, väsütas miu nii ärä, et es saaki mia oma asju ajada. Naalu tahtse osta, kuvvetollilisi, sarikapaari otsa omma kokku lüvvä.

Õdangul tõinepuul jälle ajama, et läki me kah sinna tudengite seltsimajja kaema. Et mis sääl tetäs. (No päivatsest joosust olli viil vähä). Aga poiss nakas ka nõusse ja ma vaatsi kah, et nigunii läits see liinankäik luhta, et eks või sis minnä küll.

Olli kenä küll. Saina oliva kõik pilte täus vai nigu vanamutt ütel, tekulteeritu. (Tema piäp ikke minust ette olema oma teadwse poolest.)

Etteaste olliva ka hirmsa kenä. Rahvarõivasten neiukese laulseva püüne pääl, sis loeti viil salmegi. Tantsuaig tull pääle ja ma nakse vanamutti müksama ja ütlema, et no läki ärä minemä. A poiss ütel, et nüüd viil nali nakas.

No nakaski. Ei oles usknu, et vana silmä sehändest asja viil nätä saava. Ütekõrraga olli tekk iist kadunu ja püüne särgiväel mehi ja imelikke pille täüs. Ja läts sehändse mürinäga valla, et ma peris vappuma nakassi. Üts miis tagus nii irmsa kõvaste tuud trummi, et ma imestäsi, kudas tuu ommeti katski es lää. Tõine ajasi piibupilli, nii et kõrva tahtseva lahki minnä. Ime viil, et kitrakeele vasta pidäsivä. Üts olli kõge iin ja muudku raput katte tuusi ja väristas pääd.

Äkki pistsevä kõik kõrraga möirgama, nii nuu pillimehe ku osa noid tantsijit, et: «Vist! Vist! Vistogein!» No olli vast paabeli segädus. Es saa inämb midägi arvu. Kõrraga karas keset põrmandut viis vai kuus igaves ajamada abenadega poisivolaskit ja viil üts tütrik — kõhn nigu roovik. Rõivakene olli peris üles kistu, nii et põlve palla olliva.

Akassiva siss jalgu luupma. Küll ikke hüvä- ja kurakätt, nii et villänd sai. Sääl oles võinu küll rohkemb ku üts neist luu murda.

Siss aaras üts roovikul käest kinni ja tõmmas endäle pääle. ja esi muudku vehkse käte ja jalguga nigu siplesi põrgu seitsmendän katlan. Es sata kurivaim ümbre kah. Sai tuu vuur ärä vehitus, vaosi tuu abenade ja pikki koibega roovikule pääle, aga ikke nii kavvest, et tuud peris ümbre es aja.

Ka ku siss võtsiva ette ja lasksiva kõik peris sellä pääle maha ja see irmsa siplemine käis edesi. Viimäte laskse tuu roovik ka sellä pääle maha ja vehel nii, ku oles aru kaotanu. Pilli üürässivä, mehe möirässivä ja tantsja esi ajasiva ka kurgupõhjast viil manu.

Nakassi siss vanamutil käest kinni ja tasse ärä. Sedakõrda oli temägi minuga ütel meelel. Ei või minu silmä nisukest nätä ega kõrva kuulda.

Peräst poiss pahand, et mis me säält ärä tullime. Aga no mis ma sääl ole. Või me nende noorte, igätpidi aritu inemiste asjust aru saami. Kül neile sääl ikke sehäntsit asju õpetadas, kui nä neid nii tetä võiva.

Üts asi küll tege muret. Tuu irmsa rabelemise, vehkmise ja öörmisega kulutava na jo jalavarju ja rõiva puhtas läbi. Neile piäs peris uvve rõivamoodu vällä mõtlema. Kas vai sehändse, et pään oles kõrge tutiga torumüts, keskel oles kirrev pluuse ja jalan püksi, üts haru ikke sinine ja tõine punane.

Las siss tõmmata!

RITSU JÜRI

Viil üts asi. Poig kirut mulle, et teil sääl kõrge kooli pääl hakatatavat uut seltsi. Ütel et Pressiklubi. Sai sõna vastu saadetus, et ta ka sääl käuma nakkas. Tuust piäs kasu iks olema. Rõiva vähämbaste omma pressitu ja kõrraliku.

Raadiomajas

Kevadel võttis erialapraktikale mõtlemine südame natuke külmaks. Ajalehetööga olime kolmandal kursusel jõudnud juba tutvust teha, aga raadio oli meile enam-vähem terra incognita. Siiski — mitte kõigi jaoks! Matile oli raadiotöö juba enne ülikooli tuttav ning pärast «Noortetundi» või spordisaadet võib mõnigi kord kuulda: «Reporter oli Mati Talvik». Teised kolm mikrofoni ja magnetofoni poole pürgijat olid neid aparaate vaid eemalt-kaugelt näinud.

Nii me siis läksime: kolm uudishimulikku rohelist ja üks kogenum. Toimetusi võisime valida oma suva järgi. Ants mõtles noortestuudiole, Jürit tõmbas välissaadete poole, Mati valis spordisaated, mina — «Päevakaja».

Muusika ja lillesülemitega meid vastu ei võetud, aga sõbralikult ja heatahtlikult küll. Raadiomaja on suur, esimesest kuni viienda korruseni huvitavat ja põnevat täis. Tööd on palju, kõigil alati kiire. Edaspidi nägimegi üksteist vaid põgusalt pikkades vaiksetes koridorides, foonikates või sööklas. Vaevalt jõudsime küsida: «Mida huvitavat teed? Kas meeldib?» Vastus oli ikka ühesugune: «Meeldib!»

...«Päevakaja» toimetuse laual on kaks telefoni, must ja valge. Hommikuti on nad mõlemad päris kuumpunased helistamisest — uudiseid! Mida uut on täna oodata väikesel Eestimaal ja kogu laias maailmas? Saade sünnib hommikul toimetaja peas, märkmikulehel ja välknõupidamisel, päeva jooksul kasvab ja küpseb, õhtul aga — kella 21-st kuni 22-ni — elab üle oma kõrgaja, s. o. läheb eetrisse. Ja nii päevast päeva. Hommikul on tore toimetusse tulla, pole aimugi, missugust tööd täna võib saada.

«Mis seal siis nii hullu on?» arvas toimetaja, kui läksin esimest intervjuud tegema. Ega olnudki midagi hullu. Kõige rohkem kartsin, et jutt ei jää lindile. Aga tehnika oli minu poolt ja intervjueeritav — Karjala ANSV Soome Draamateatri peanäitejuht Sulo Tuorila ka. Tema jutu tõlkimisel mõtlesin tänuga soome keele tundidele ülikoolis. Kõik läks saatesse peaaegu ilma kärbeteta. Ei tea, kas ta oli hea või halb, sest kriitiline meel jäi kuulates päris tagaplaanile. Oli ainult suur heameel.

Edasi — intervjuud, tõlked, lindistamised, uudiste otsimine ja kirjutamine. Ega me keegi oma toimetusega piirdunud, pöörasime oma uudishimulikud ninad ikka sinna kanti, kus midagi huvitavat toimuma hakkas või parajasti toimus. Kulutasime fonoteegi, stuudiote, foonikate ja teiste toimetuste üksi: on juba kord valitud elukutse, kus ilma uudishimuta hästi läbi ei saa. Viibimine Saksa DV estraadilaulja Bärbel Waccholzi intervjueerimisel oli minu erialapraktika toredaks finaaliks.

Niisiis — töö oli huvitav, nägime palju uusi inimesi ja tutvusime žurnalistikaga raadio ja televisiooni poolt kandist. Ja ei pettunud!

H. PLIESS

Noormehed!

TARTU ÜLIÕPILASMEESKOOR alustas tänavu oma 53. tegevusaastat. Kooris laulavad koos nii TRÜ kui ka EPA üliõpilased ja õppejõud ning suur osa neist, kes pärast kõrgema kooli lõpetamist on Tartusse tööle jäänud.

Nagu igal sügisel, nii ka tänavu võetakse koori uusi lauljaid, kes pärast kandidaadistaaži läbitegemist ja semestrikontserti võetakse pidulikult vastu koori täieõiguslikeks liikmeteks.

Koori töö toimub regulaarselt igal teisipäeval ja reedel kella 19—21-ni TRÜ aulas või auditooriumis nr. 49. Samas võetakse vastu ka uusi lauljaid.

Tartu Üliõpilasmeeskoori kunstiline juht ja dirigent on Eesti NSV teeneline kunstitegelane Richard Ritsing. Väga tänuväärse võimalusena on kõikidele lauljatele eraldatud hääleseadetunnid tuntud laulupedagoogi, vabariigi teenelise õpetaja Rudolf Jõksi juures. Kõikidel suurematel esinemistel ja kontsertreisidel on kaastegev väsimatu kontsertmeister Ago Russak. Ja koormeistri ning abidirigendi kohuseid täidab juba teist aastat edukalt meie koori liige Alo Ritsing.

Koori tööplaanis on tänavu kahtlemata osavõtt vabariigi juubelipidustustest ja üldlaulupeost, aga samuti ka mitmed erineva kavaga kontserdid nii Tartus kui ka väljaspool. Kuid ega kontserttegevus pole ainuke. Toredad traditsioonid seovad koori sõpruskollektiivi — TRÜ naiskooriga, ja ka koorisiseselt saab nii mõndagi ära tehtud.

Et kõik kursused ei ole veel õppetööd alustanud, võetakse lauljaid vastu kuni oktoobrini. Kes aga kohal on ja tulla kavatseb, seda ootame juba täna!

E. TOOM,
Tartu Üliõpilasmeeskoori esimees

PÜHAPÄEV

(Algus 2. lk.)

Endel on end eemal rohul siruli heitnud.

«Sul on nii kena pruun ümmargune pea. Luba, ma viskan maisitõlvikuga märki,» lunib Ene.

«Kui mööda viskad, saad vastu.»

Muidugi viskab mööda — paljale seljale. Algab üldine loopimine.

Tuleb teine auto, Poistele.

Tuleb kolmas, tüdrukutele.

Tuleb neljas, kõigile ...

Liigutused on ühtlasemad — on tulnud väsimus ja oma jõu tundmine.

Viimane auto. Lõpp.

«Seitse suurt täit. Pisikesed käisid kuus?»

«Üks käis seitse.»

«Ligi viiskümmend tonni.»

Kõik vaatavad märga helerohelist puru hallide betoonseinte vahel. Asjalikult pööratakse koduteele. Naljakas see asjalikkus — ega ole esimene tööpäev, mille lõpul hea reegel asjalikku töörõõmu ette näeb. Terve nädal juba kolhoosis oldud, linasiduminе ja -kupardamine selgeks tehtud ... Aga kepsutada pärast nii rasket tööd oleks mitte ainult naljakas, vaid ka loomuvastane.

Kodu. Tähendab, rahvamaja. Magamiseks põhud, söögikeeduks köök ja «õhupuhastajaks» õuepealne sigala. Kuid maja taga on pesemiseks tiik ja köögis «maailma parimad kokad».

«Tere, mutid, kas söök on valmis?» kisab Ene trepilt.

Söök on valmis.

«Mis kell on?»

«Kolm läbi.»

«Issand kui väsinud. Õhtul jääb simman ära.»

Tiiu vajub põhku ja kisub teki kaelani.

«Laula-laula,» arvab Ene. See tähendab, et ta teise sõnu ei usu.

Uni on hea. Aga päeval mitte nii hea kui öösel. Ei viitsi magada. Ja alaline lugemine on tüüdanud. Pühapäev ... pole üldse sellist tunnet. Heli arvab, et hakkaks juba peo peale sättima. Võtab aega, kuni kõik kleididseelikud läbi proovitud ja igaüks paraja leidnud.

«Klopi mul õled seljast. Toon tädilt triikraua.»

Tiiu on veel asjalikum kui siloaugult tulles. Ene noogutab. See ei tähenda midagi ja tähendab kõike. Seffidel on pühapäev. Eestoas klõpsutavad kaks pinksifanaatikut. Köögis klõbistavad kokad pestud nõudega.

M. KALAMÄE

Ülikooli seilajad avaramatel vetel

Mitu tööpingsat suve on möödunud sellest ajast, mil ülikooli purjesportlased meie suurematel veekogudel Peipsil ja Võrtsjärvel kokku said.

Sel suvel õnnestus TRÜ purjespordisektsiooni aktiivsematel seilajatel kokku tulla Võrtsjärvele 16.—21. augustini. Kogunemine oli Oiul, kust algas eskaadri sõit kolmel purjekal SO kursiga. Tammel liitus eelmistega TRÜ õppejaht «Saluut», Vehendis aga täiendati meeskondade arvulist koosseisu Võrtsjärve pioneerilaagris olevate üliõpilaste-kasvatajatega.

Sõideti läbi järve ümbruse vaatamisväärsed rannad ning ankrupaigad, käidi «Tondisaarel» ja Suislepi all. Tuulega vedas. Läänetuul pidas neil päevil parajat 3 palli, nii et ei olnud algajatele roolimeestele palju ja vanematele merel käijatele liiga vähe.

Kokkutulekust osavõtjaile tehti selgeks mastivärk ja taageldamine, ankrumanöövrid, halssimised ja palju muudki. Ent ka tuule tujukus ei jäänud tulemata. Viimasel laagripäeval proovisid «tuulepoisid» tudengite meelekindlust.

Viis päeva kestnud meremeheelu oli heaks vahelduseks Emajõe laevnikele ja kõikide ühiseks sooviks oli: olgu järgmisel suvel selliseid päevi rohkem ja rohkem ka asjasthuvitatud jungasid!

F. PARRE

Fotol. Teel Arumetsa sadamasse.

TEADAANNE

ÜHISKONDLIKU MOOTORRATTAINSTRUKTORI ja AUTOINSPEKTORI eriala taotlejatel koguneda registreerumiseks ja 1964/65. õ.-a. töötplaani läbiarutamiseks Kingissepa tn. 19, III korrus, aud. 1 **TEISIPÄEVAL, 22. SEPT. KELL 18.**

Raadioloengud

(Eesti Raadio ultralühilainel). Loengute algus kell 22.30

18. sept. Väliskirjanduse ajalugu. Romantism ja realism Lääne-Euroopa kirjanduses. (Prof. Villem Alttoa, TRÜ). Kõigile väliskirjandust õppijatele.

18. sept. Statistika üldteooria. Statistilise vaatluse liigid. (Dots. kt. Uno Mereste, TRÜ). Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilastele.

22. sept. Füüsika I. Gaaside molekulaar-kineetiline teooria. (Laborat. juh. G. Peets, TPI).

23. sept. Pedagoogika. Jõukohasuse printsiip (Sarjast «Didaktika printsiibid»). (Dots. kt. Inge Unt, TRÜ.) Kõigile pedagoogikat õppivaile üliõpilastele.

23. sept. Statistika üldteooria. Suhtarvude klassifikatsioon. (Dots. kt. Uno Mereste, TRÜ). Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilastele.

24. sept. Tugevusõpetus. Tugevusõpetuse põhimõtted ja põhimõisted. (Dots. Leo Jürgenson, TPI).

25. sept. Pedagoogika. Teadlikkus ja süstemaatilisuse printsiip (Sarjast «Didaktika printsiibid»). (Dots. kt. Inge Unt, TRÜ). Kõigile pedagoogikat õppivaile üliõpilastele.

25. sept. Inglise keele leksikoloogia. Metafoor inglise keeles. (Vanemõpetaja Gustav Liiv, TRÜ). Inglise filoloogia III—V kuruse üliõpilastele.

Massisport ausse!

Käesolevas ajalehenumbris avaldame ülikooli suurima spordiürituse — teaduskondadevahelise konkursi juhendi. Orienteerumisvõistlustega Tähtvere metsas (1. oktoobril kell 16) ning murdmaajooksuga Tähtvere pargis algabki nimetatud võistlus. TRÜ Spordiklubi kutsub kõiki kursusi ja õpperühmi massiliselt osa võtma (kui võimalik, siis 100-protsendiliselt).

Kõige lähema üritusena toimub juba homme ülelinnaline matk Eesti NSV territooriumi fašistlikest röövvallutajatest vabastamise 20. aastapäeva tähistamiseks. Matkajad suunduvad Mäksa parki, kus sobiva ilma puhul võib aga tuleb arutada, keda valida kursuste spordiorganisaatoriteks ning keda planeerida lähemal ajal valitavaisse kollektiivide nõukogudesse. Sageli polegi õululine spordiorganisaatoreiks valida tippsportlasi, kellelt treening isegi palju aega nõuab. Varasematel aastatel on ikka häid tulemusi saavutanud kohusetundlikud ja spordi vastu suurt huvi tundvad üliõpilased. Kõigil kursustel tuleks 100-protsendiliselt likvideerida ka Spordiklubi liikmemaksude võlgnevus, sest see on sageli olnud kaalukeeleks kokkuvõtete tegemisel kompleksüritustest.

Möödunud aasta aprillis arutaka ööbida. Kogunemine matkaks on kell 15 Nõukogude väljakul.

Spordiklubi juhatus palub kõikide spordisektsioonide esimehi lähematel päevadel astuda kontakti Spordiklubiga. Teaduskondade kehakultuurikollektiivides sid EKP TRÜ Komitee ja TRÜ ametiühingukomitee oma ühisel koosolekul sporditöö olukorda ülikoolis ning võtsid vastu rea häid otsuseid. Juttu oli ka Kehakultuuriteaduskonna nõukogus ja mujal. On ilmunud mitu TRÜ rektori käskkirja kehakultuuritöö kohta, neist viimane alles 7. septembril k. a. On tähtis, et need otsused ei jääks üksnes headeks soovideks. Asjaomased organid, nagu komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonid, teaduskondade kehakultuurikollektiivid, samuti kõik kursused peavad võtma spordi- ja kehakultuuritöö tõsiselt käsile. Võitlus tervete eluviiside eest, hommikvõimlemise juurutamise eest, ühiselamute spordiväljakute rajamise eest, sisemiste võistluste korraldamine ja massiline osavõtt spordiüritustest pole mitte üksikatsioonid, vaid pidev aastaringne tegevus selleks, et meis moraalne puhtus ja vaimne täiuslikkus oleksid ühendatud kehalise täiuslikkusega.

TRÜ Spordiklubi

Meie juubilare

Laborant LINDA LAANELOOGI õnnitleb 50. sünnipäeva puhul ning soovib jõudu ja nooruslikku energiat veel pa'judeks aastateks geograafiakateedri pere.

Lauatennisevõistlused

Laupäeval, 26. septembril kell 17 toimuvad TRÜ võimlas V. Kingissepa tn. 19 ülikoolisisesed lahtised lauatennisevõistlused. Võistlustest võivad osa võtta nii järguta kui ka järgusportlased, kusjuures järguta lauatennisehuvilistele korraldatakse eraldi turniir. Ootame kõiki üliõpilasi ja õppejõude!

Samas toimuvad pühapäeval, 27. septembril kell 10 Tartu linna lahtised lauatennisevõistlused. Osavõtuks nõutav vähemalt II spordijärk.

Õnne tänaseks!
Õnne homseks!
Õnne kogu eluks,
LEHTI ULST
ja
MATI ÜPRUS.
Majandusteaduskonna kaubanduse eriharu IV kursus ja kursusejuhendaja

Võistlusjuhend

* suusamatkad — veebruar, märts 1965;
* orienteerumisvõistlus — aprill 1965;
* murdmaajooksuvõistlus — mai 1965.

IV. OSAVÕTJAD.

Võistlustest võivad osa võtta TRÜ üliõpilased, õppejõud ja teenistujad.

Märkused. — Õppejõud ja teenistujad võistlevad individuaalselt ja teaduskondadevahelises arvestuses.
— Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased võistlevad väljaspool arvestust.
— Võistkondlik võistlus toimub teaduskondade, kursuste ja ELKNÜ TRÜ komitee poolt moodustatud õppegruppide vahel.

V. VÕISTLUSE KAVA.

Võistluses tulevad arvesse:

a) massiline kehakultuuri- ja spordialane töö, mis hõlmab osavõttu kõigist teaduskondade-kursuste vahelise kehakultuuri ja spordialase võistluse raamides toimuvatest üritustest;

b) kuulumine TRÜ Spordiklubi liikmeskonda.

VI. VÕISTLUSTE TULEMUSTE ARVESTAMINE.

Võistkondliku paremusjärjestuse üliõpilase kohta määrab suurim punktide summa, mis saadakse teaduskonna, kursuse, õpperühma üliõpilaste poolt kogutud punktide kogusumma jagamisel teaduskonna, kursuse, õpperühma üliõpilaste üldarvuga. Teaduskonna õppejõudude ja abiõppepersonali poolt kogutud punktid liidetakse teaduskonna üliõpilaste poolt kogutud punktide summale. Üliõpilaste arvust teaduskondades, kursustel, õpperühmades arvestatakse maha üliõpilased, kes on tervislikel põhjustel kehalisest kasvatusest vabastatud või kuuluvad meditsiinilistesse erigruppidesse. Mahaarvamine toimub kaks korda: 20. sept. ja 20. veebr. seisuga.

Üritustest osavõtja saab punkte järgmiselt:

murdmaajooksuvõistlusest osavõtja — 1 p.;
orienteerumisvõistlustest osavõtja — 1 p.;
võimlemiskompleksi sooritaja 1,5 p;
Tartu—Vorbuse suusamatkast osavõtjad — 1 p.;
Tartu—Vellavere suusamatkast osavõtjad — 1,5 p.;
Tartu—Kääriku suusamatkast osavõtjad — 2 p.;
TRÜ Spordiklubi liige (tasutud 1965. a. liikmemaks 1. märtsini 1965. a.).

Individuaalse paremusjärjestuse määrab suurim punktide kogusumma.

Märkus. Üliõpilased, kes ei ole 1964. a. 1. novembriks tasunud 1964. a. TRÜ Spordiklubi liikmemaksu, saavad ühe miinuspunkti, mis arvatakse maha teaduskonna, kursuse või õpperühma poolt kogutud punktide kogusummast.

VII. AUTASUSTAMINE.

Massilise kehakultuuri ja spordialase võistluse võitjat teaduskonda ja kursust autasustatakse rändauhinna ja diplomiga, II ja III kohale tulnud võistkondi diplomiga.

Võitnud kursusele korraldatakse 10-päevane tervistav tasuta puhkelaager Käärikul. II koha saavutanud kursusele korraldatakse tasuta transport Tallinna rahvusvahelisele spordivõitlusele või kontserdile. III koha saavutanud kursusele korraldatakse tasuta väljasõit Käärikule.

Individuaalselt 10 paremat võistlusest osavõtjat üliõpilast ja 5 õppejõudu või teenistujat autasustatakse väärtuslike auhindadega, kusjuures peaauhindadeks on matkatelk ja suusavarustus (suusad, saapad, kepid). Võrdse punktide kogusumma juures määrab auhinnasaajad üliõpilased parem õppeedukus, õppejõudude osas aga loos.

Märkus: Murdmaajooksuvõistluse ja orienteerumisvõistluse võitnud teaduskondi autasustatakse vimplitega. Iga üritusest osavõtja saab vastava riidest embleemi.

VIII. VÕISTLUSTE TEHNILINE KORRALDAMINE.

Üksikutel spordialadel korraldavad võistluste tehnilist külge eriala sektsioonid vastavate Kehakultuuriteaduskonna erialakateedrite juhendamisel.

Reklaami ja võistlustulemuste kompleksarvestuse kindlustab TRÜ Spordiklubi koos ELKNÜ TRÜ Komitee kehakultuurisektoriga.

IX. ÜLDEESKIRJAD:

Käesolevas juhendis määratlemata küsimused lahendab TRÜ Spordiklubi koos ELKNÜ TRÜ Komiteega.

ELKNÜ TRÜ Komitee
TRÜ Spordiklubi

Toimetaja J. Feldbach

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7121. MB 07531.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Peace! Friendship! Democracy! ◆ Freundschaft! ◆ Liberté! Fraternité! Egalité!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 25. septembril 1964

Nr. 22 (597) XVII aastakäik

Tõe kriteeriumiks on praktika. Ka teie maades on kindlasti olnud palju juttu Nõukogude Liidust, kuid oma silm on ikkagi kuningas, nagu öeldakse. Meil on heameel, et te leidsite pärast foorumit aega külastada ka meie vabariiki.

Foorumil seisite te vastamisi kogu maailma probleemidega. Teie ees oli kogu meie planeet, kus siit ja sealt on kuulda valuoigeid; kus progressi vaenlased hävitavad parimaid meie hulgast, neid, kes annavad elu meie võitluse nimel. See on võitlus, kus seisavad vastamisi uus ja vana.

Meie, noored, oleme läbi sajandite olnud uue kandjaks. Esimest korda olid maailma nooruse parimad pojad koos meie pealinnas Moskvas, selleks et seada senisest sirgemalt samme, et ühises taktis võita pimedus.

Ka meie mõtted ja teod olid foorumil ühises rivis teiega. Meie vana *alma mater* aga asus kannatamatult ootama teiste maade ja rahvasti poegi — teid.

Päev on lühike, kuid me tahaksime, et ta oleks Seneca ütluse järgi — *Singulas dies singulas vitas puta!* Kohtumiseni, kallid külalised, pühapäeva õhtul kell 19 miitingul ülikooli aulas!

Tulevased rühmajuhid Käärikul

Üliõpilased on lõbus rahvas. Andsid Otepää maastikulegi hoopis teise näo, kui 114 tulevast rühmajuhti saabusid Käärikule mitmeks päevaks pioneeritarkusi õppima.

Reede õhtu kulus korraldamiseks, aga laupäeval tehti õppustega algust. Tund või kaks loengut, siis midagi lõbusamat, kas tantsu-mängu või pasunapuhumist (s.t. signaalide õppimist). Õhtu oli suurepärane. Kõik rühmad esitasid isetegevuskava kestusega 10—15 minutit. Ettekanded olid toredad, üks lõbusam kui teine. Lõpuks aga marssis saali tundmatu elukas kaugest minevikust: tohutu pea ainsa välkuva silmaga, ripnev keel ja 20 paari jalgu. Monstrum laulis ja tantsis koos meiega.

Pühapäeva keskseks ürituseks oli maastikumäng, mis kahjuks ei pakkunud kuigi suurt pinevust, sest ülesanded olid lihtsad ja läbitav maa-ala liialt lühike võistlusmängu jaoks. Elevust tekitas aga rühmade välklehtede väljapanek.

Rühmadevahelises võistluses tuli seekord esikohale teine rühm, kuhu kuulus eesti filoloogia ja füüsikaosakonna üliõpilasi.

Metsiku hurraa-hüüde kutsus esile sm. B. Nedzvetski lubadus parimaid rühmajuhte premeerida. Kurb küll, kuid preemia saadakse kätte alles kevadel.

U. PARI

Üldkeeleteaduse ringis

toimub uue õppeaasta esimene koosolek teisipäeval, 29. septembril. Kavas on ära kuulata VI kursuse üliõpilase Ago Künnapi muljeid reisist uuesti avastatud keele viimaste esindajate — kamasside juurde ja III kursuse üliõpilase Tõnu Kõivu informatsioon Rumeenia keeleteaduslikust ajakirjast «Revue Roumaina de linquistique».

Tähtsaim päevakorrapunkt — uue juhatuse valimine — jääb viimaseks. Leidkem siis endi hulgast kõige agaramad, et tänavu tuleks ringi töö huvitavam kui kunagi varem. Selleks tulgu kõik keelehuvilised kokku teisipäeval, 29. septembril kell 18 peahoone 5. auditooriumi. Kaasa võtta piiramatul hulgal uudishimu, energiat ja häid mõtteid.

Diplomitööd valmivad Tšamerovos

Asusime teele 2. juuli õhtul. Ees olid tuttavad rajad, kellel üks, kellel kaks korda läbi käidud. Meie eesmärk: Kalinini oblasti Vesjegorski rajooni karjalased. Erutavat oli aga palju. Varem käisime 9—10-liikmelise grupiga, nüüd vaid kolmekesi (Maia Arst, Liivi Labi, Tiiu Erelt) ja ülesanne oli tähtsam kui kunagi enne: koguda materjal diplomitööks.

Kaks ööpäeva sõitu ja saabusime tuttavasse Tšamerovosse. Siinne kooli internaat suure küla tsentrumis sai peakorteriks, kust iga päev seadsime sammud ümberkaudseisse asulaisse.

Külatänava suurte kaskede all või majatrepil istudes jätkus küsimist-vastamist nii palju, et keelejuhid tundsid huvi, kas karjala keel meile meelde juba ei jää. Maial said määrsõnad, Tiiul vene laensõnad ja Liivil asesõnad küll pisitasa selgemaks, aga kogu keel küll veel mitte. Ja ega seegi, mis selgeks sai, polnud nii kerge tulema. Ei saa ju suisa küsida 80-aastaselt karjala taadilt: «Palun öelge, kuidas on elatiiv pronoomenist ken?»

Küsitlemine on omaette kunst. Juttu tuleb vähehaaval ja tasahilju nõnda juhtida, et sind huvitavad sõnad ja vormid välja tuleksid.

Nendele tavalistele ekspeditsiooniraskustele liitus tänavu veel kohutav kuumus.

Materjale valmistasime ette ja töötasime läbi Tšamerovo jõe kividel istudes, jalad vees. Naaberküladesse jõudmiseks tuli aga ikkagi tallata tulitavaid põlluvaheteid.

Ühel kuumal ja kaunil päeval venis tee meil koguni 25 km pikkuseks. Otsustasime raskuste kiuste ära käia 12,5 km kaugusel asuva Rõbinski mere ääres. Läbisime teel mitmeid karjala külasid (Uljanihha, Tšutšelovo, Protivie jt.), puhkasime neis jalgu, hankisime keelematerjali ja jälle — edasi! Rõbinsk tasus meie vaeva heldelt hellitavate voogude ja valge liivarannaga.

Komandeeringuaeg kahanes, täiskirjutatud lehtede arv kasvas — eks see peabki nii olema. Tagasi sõitsime kopsakas kaustik materjalidega seljakotis ja ilusad mälestused meeles.

T. ERELT,

Hurraa, uudismaalased!

Üle mitme aasta kinnitasid Kalevite kanged pojad jällegi kanda künklikul uudismaal, ja seda veel kuidas — kuuldused katuse alla viidud hoonetest ja tublidest töömeestest jõudsid Läänemere äärde juba mõnda aega tagasi. Tere taas, tugevad töömehekäed!

Kuid ka teie kolleegid ei pildunud koduvabariigi piires viibides aega tuulde. Vaadake, mis on tehtud Tartus ja Toris, Viljandis ja Virumaal ... Meid võis näha ehitustel, kolhoosiväljadel ja maaparandustöödel, kus me esiisade kombel pidasime lugu «kraavihallide» tööst ... Ja naerusui veedetud ühised õhtud lõkke ääres, pikast matkast väsinud jalad ... Tore oli, ja tööd sai tehtud mehemoodi!

Siis tõid teed meid jälle kokku kuue samba vahele. Jällegi konspektid ja keemiavalemid, raamatuvirnad ja valged laigud teaduses + muidugi humoorika üliõpilaspilguga nähtud suvised sündmused ... Nüüd on teie kord, uudismaalased. «Vallutage» auditooriumid ja laboratooriumid niisamasuguse teadmistejanu ja tööga, nagu te alistasite uudismaad!

Selleks teile tuult purjedesse!

Palava komsomolitervitusega
ELKNÜ TRÜ Komitee

Üliõpilaste entusiasmile ROHELINE TEE

Kolmapäeval, 16. septembril oli Tartus koos ÜTÜ vabariiklik nõukogu. Kohal olid kõigi vabariigi kõrgemate õppeasutuste ÜTÜ nõukogude juhid, samuti ka esindajad ENSV Rahvamajanduse Ministrite Nõukogu Kõrgema ja Keskerihariduse Komiteest. Alljärgnevalt peatumegi nendel probleemidel, mis nõupidamisel seoses meie ülikooliga arutamisel olid ja mille üle dekanaatidel, kateedritel ning ühiskondlikel organisatsioonidel tuleks mõtelda.

ÜTÜ JA REKTORAAT

Ülikooli rektoraat on ülikooli ÜTÜ-le alati tõhusat abi andnud. Möödunud aastal käis väljaspool vabariiki mitmesugustel konverentsidel Riias, Vilniuses, Jerevanis, Moskvas, Kiievis, Odessas ja mujal 56 meie ülikooli üliõpilast, novembris aga seisab Arstiteaduskonna 15 üliõpilasel ees sõit Grodnosse Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV VII meditsiiniliste kõrgemate õppeasutuste teaduslikule konverentsile. Need on head faktid ja tahaks loota, et edaspidi see arv ei väheneks. Ülikooli ametiühingukomiteelt aga ootab TRÜ ÜTÜ nõukogu senisest suuremat majanduslikku abi. Erinevalt teistest vabariigi ülikoolidest on meie ametiühingukomitee loobunud ÜTÜ-d majanduslikult toetamast.

ÜTÜ JA KATEEDRID

ÜTÜ ringid kuuluvad kateedrite juurde, nende töö peab olema osa kateedrite teaduslikust tööst. Kui analüüsida ülikooli kateedrite ja üliõpilasringide tööd sellest seisukohast, siis leiame siit palju positiivset. Paljudel juhtudel osutavad üliõpilased abi isegi õppejõududele nende dissertatsiooniteemade läbitöötamisel.

20—30 üliõpilast on pidevalt seotud lepinguliste töödega — põhiliselt keemia-, arvutusmatemaatika- ja füüsikaosakonna üliõpilased. See pole suur arv, võimalusi aga selle laiendamiseks peaks leiduma, eriti Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. Kas ei võiks siin luua midagi üliõpilaste konstrueerimisbüroode taolist, nagu see on kõrgemates tehnilistes õppeasutustes?

Teemade leidmisega ja üliõpilaste rakendamisega ringide tööle on raskusi füsioloogia-, patoloogilise füsioloogia-, hügieeni- ja filosoofiakateedritel. Kitsas on üliõpilastel orgaanilise keemia, keemilise kineetika, eksperimentaal- ja rakendusfüüsika, aga ka taimefüsiologia-, bioloogia- ja geneetikalaboratooriumides, see annab end teravalt tunda ka nende ringide töös.

ÜTÜ JA DEKANAADID

Nõupidamisel toonitati, et dekanaadid peaksid senisest rohkem huvi tundma ka ÜTÜ töö vastu. Üliõpilastel, kes aktiivselt löövad kaasa nii teaduse- kui ka ühiskondliku elu põllul (aga neid pole meil vähe!), läheb raskeks, kui nad peavad osa võtma kõiki-

(Järg 2. lk.)

Neid päevi ei unustata...

Emajõe kallastel 20 aastat tagasi. Miitingul, lõkkeõhtul, Emajõe forsseerimise mälestusmärgi avamisel rääkisid veteranid: kui aeg peaks kutsuma, on nad jälle rivis. Ja nende kõrval sammuvad noored.

Emajõe forsseerimise mälestusmärgi avamisel kõnelesid vanad sõjaveteranid, tänased komosmoli esindajad, auvalves seisid kõige nooremad — pioneerid (vasakul).

Sadu inimesi jälgis erupolkovnik Harri Lesseli jutustust sündmustest Kastre all.

Laupäeval ja pühapäeval oli Mäksa pargis rahvarohkem kui tavaliselt. Tallinnast, Võrust, Tartust, üle kogu vabariigi sõitsid siia need, kes 20 aastat tagasi läksid Kastre alt üle Emajõe, et vabastada kogu Eesti. Siis polnud see jõgi nii kitsuke nagu praegu, oma 8 meetrit oli ta lai, soo kaitses teda mõlemalt poolt.

«Kell 7.30 hakkas kõnelema sõjajumal. Ja siis tõusis sõjajumalanna oma täies hiilguses ...» räägib erupolkovnik Harri Lessel, kelle juhtimisel ületati Emajõgi.

Päevad Mäksal olid vanadele sõjameestele pidupäevadeks. Vastastikused tervitused, kallistused — sellist pilti võis kohata peaaegu igal sammul.

Nendel päevadel kõlas ka sõjaveteranide kirglik üleskutse neile, kes viivad ellu mõtteid, millest unistasid kunagised võitlejad, kes andsid oma elu siin

Neid päevi ei unustata...

Erukindralmajor Karl Aru ei mäleta vist isegi, mitu korda ta selle kahe päeva jooksul õhku visati.

Üliõpilaste entusiasmile ROHELINE TEE

(Algus 1. lk.)

dest loengutest. Kas ei võiks üksikutele paematele üliõpilastele anda ronkem vabakuulamise õigusi?

Eeskuju võivad siin anda Ajaloo-Keeleteaduskond, Füüsika-Matemaatikateaduskond ja Bioloogia-Geograafiateaduskond, vabakuulamise õigus puudub Majandusteaduskonnas, Õigusteaduskonnas ja Arstiteaduskonnas. Ent Arstiteaduskonna üekaan dots. Juri Saarma arvas, et tulevikus võib ka Arstiteaduskonna edukamatele üliõpilastele eranditult anda vabakuulamise õigus.

Osavõttu ÜTÜ ringist peaksid dekanaadid arvestama ka üliõpilaste majutamisel ühiselamutesse. Oleks moeldav (seda on ju võimalik teha), et «ühe kamba mehed» ÜTÜ ringis peaksid elama ühes toas. Samuti peaks neile võimaldama paremaid ja väiksemaid tube.

KIRJASTAMISMUREDEST

Viimasel üliõpilastööde võistlusel laekus 67 võistlustööd, kokku 10 150 lehekülge. Selle trükkimine läheb maksma üle 1000 rubla.

Seni on tööd trükitud täielikult kateedrite kulul Ajaloo-Keeleteaduskonnas (välja arvatud vene filoloogia osakonnas), enamik töödest ka Majandusteaduskonnas ja Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. Hoopis kurb on pilt Arstiteaduskonnas (välja arvatud meditsiinikeskklaboratooriumis tehtud tööd), Bioloogia-Geograafiateaduskonnas ja Kehakultuuriteaduskonnas, kus üliõpilased peavad avaldama töid oma kulu ja paberitega. Peab olema suur entusiast, et ohverdada osa oma stipendiumist (ühe töö vormistamine läheb maksma 15—50 rubla), ootamata ära, kas töö toob vabariikliku preemia või mitte. Möödunud aastal sai ülikool 24 preemiat, tänavu loodame rohkemat. Arstiteaduskonna ametiühingukomitee leidis võimalust maksta kuuele oma teaduskonna üliõpilasele tööde vormistamisel ühekordset toetust. Seda peaksid tegema ka teiste teaduskondade ametiühingukomiteed.

SIDEMETEST TEISTE ÜLIKOOLIDEGA

Nõupidamise üheks küsimuseks oli ka sidemete laiendamine teiste ülikoolide ÜTÜ nõukogude vahel. Meie ülikoolil on kõige tugevamad sidemed Eesti Põllumajanduse Akadeemiaga. Zooloogia-, geoloogia- ja botaanikaringid on koos EPA ÜTÜ ringidega korraldanud mitmeid ühiseid üritusi. Bioloogia-Georgaafiateaduskonna üliõpilased kuuluvad ka Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi. Hoopis tugevamad sidemed EPA-ga peaksid olema meie biokeemikutel, eriti aga poliitilise ökonoomia ringil. EPA-l on tugev ja elujõuline põllumajanduse ökonoomika ring, pealegi tegeldakse meil hoolega põllumajanduse rentaabluse küsimustega.

Tallinna Konservatooriumi esindajad aga esitasid meie ülikoolí perele õigustatud pretensioone. Möödunud hooajal käisid konservatooriumi ÜTÜ liikmed meil kuus korda külas, kuid saal, TRÜ aula, oli kuulajaist peaaegu tühi. Suur süü langeb siin klubile — kuulutused pandi liiga hilja välja, kuid eks ka üliõpilased suhtusid nendesse kontsertidesse liiga jahedalt.

Konkreetne, vahetu tööalane side puudub ka ülikooli ja Tallinna Polütehnilise Instituudi, eriti kahe kõrgema õppeasutuse keemikute ja füüsikute vahel. Suuremat huvi Tallinna Pedagoogilise Instituudi ÜTÜ töö vastu peaks tundma ka ülikooli pedagoogikaring.

KOKKUVÕTTEKS

Nagu eespool nägime, on ÜTÜ töös veel palju lahtisi otsi, mille lahendamine ei sõltu alati ÜTÜ enda jõupingutustest, kuid kindel on see, et dekanaatide, kateedrite ja komsomoliorganisatsioonide ühiste jõupingutuste abil on võimalik neid kitsaskohti likvideerida. Üliõpilaste initsiatiivile, entusiasmile, nende tungile teaduse poole tuleb avada roheline tee! I.-P. PADERNIK

KOMSOMOLI ARUANDE- JA VALIMISKOOSOLEKUTELT

TÄNAVU PAREMINI!

Bioloogia- ja geograafiaosakondade komsomoliorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekule oli kogunenud üle 200 noore.

Sõna sai komsomolisekretär Eda Muuga. Möödunud-aastases töös pidas E. Muuga kõige positiivsemaks seda, et komsomolitöö muutub üha konkreetsemaks, püüab haarata üliõpilaselu kõiki küsimusi.

Pisut arvudest: Bioloogia-Geograafiateaduskonnas kuulub praegu ÜLKNÜ-sse 84% üliõpilastest. Möödunud aastal oli liikmete arv 253, tänavu on see 271. Juurdekasv toimus peamiselt I kursuse arvel. Geograafiaosakonna I kursuselt on aga 4 noort veel arvele võtmata.

Büroo tegevus üldiselt rahuldas. Üheks paremaks oli õppetöösektor, mida juhtis Toomas Sutt. Peeti tihedat sidet ÜTÜ-ga, reale üliõpilastele on antud loengute vabakuulamisõigus. Soovida jättis veel kontroll õppedistsipliini üle.

Büroo liikmete Pärnamäe, Aasamaa, Tammeti töö oli samuti hea. Andreas Schmied ei ilmunud aga tihti isegi büroo koosolekutele.

Täielikult õigustas büroos end ühiselamutesektor. Parematesse tingimustesse paigutati ümber neid üliõpilasi, kes paistsid silma õppe- ja komsomolitöös jne. Kehakultuuri- ja spordisektor tegutses samuti hästi: ülikooli spartakiaadil saavutati Kehakultuuriteaduskonna järel II koht.

Üleülikoolilistest üritustest ei võtnud bioloogid ja geograafid kuigi agaralt osa. Erandiks oli ainult rahvaste sõpruse klubi, mille tegevus köitis eriti geograafe.

Büroo töö üldiseks puuduseks luges E. Muuga vähest ja ebajärjekindlat kontrolli vastuvõetud otsuste täitmise üle ja osakondade elu liiga nappi kajastamist ülikooli ajalehes.

Mõttevahetus kujunes elavaks. Juttu oli mitmest probleemist: pioneeritöö korraldamine II kursusel, poliitinformatsioonide elavamaks muutmine, ÜTÜ probleemid, kultuuritöö jne.

Üliõpilane Karulepp rääkis, et rahvusvaheliste suhete ringi kuulus teaduskonnast ainult 2 inimest ja needki esinesid seal rohkem passiivsete kuulajatena. Osakondades korraldatavad poliitinformatsioonid jäid tihti kuivadeks, vähehuvitavateks. Samuti tuleb kriitilisemalt suhtuda kursusekaaslaste iseloomustuste koostamisse. Et need ei muutuks «roosadeks» ja äravahetamiseni sarnasteks, peab põhjalikult iga sõna läbi kaaluma.

ÜTÜ esimehe H. Posti sõnavõtust kuulsime, et tänavu seatakse sisse liikmepiletid ja -märgid. Need saavad aktiivsed ÜTÜ liikmed, kes teevad pidevalt teaduslikku tööd ja esinevad ettekannetega konverentsidel. Püütakse kaasa tõmmata ka nooremate kursuste üliõpilasi.

Tänavu valiti mõlemas osakonnas eraldi büroo (möödunud aastal oli ühine). Loodetavasti on sellest kasu.

M. RAIDMA

Külalislektor prof. A. G. Dembo Leningradist

Ülikooli spordimeditsiinikateedri kutsel saabus Tartusse NSV Liidu olümpiakoondvõistkonna peaterapeut prof. A. G. Dembo Leningradist. Tuntud terapeut esitab Arstiteaduskonna raviosakonna viimaste kursuste üliõpilastele loengutsükli spordimeditsiini aktuaalsetest probleemidest. Antakse ülevaade funktsionaalse diagnostika uusimatest meetoditest, üliõpilased tutvuvad ebaratsionaalse sportimise puhul tekkivate südamekahjustuste iseloomu ja diagnoosivõtetega, hüpo- ja hüpertooniaprobleemidega jne. Prof. A. G. Dembo loengud peaksid oma probleemistiku aktuaalsuse tõttu pakkuma huvi ka Arstiteaduskonna õppejõududele.

Prof. A. G. Dembo töötab Lesgafi-nimelise Kehakultuuriinstituudi spordimeditsiinikateedris. Ta on 3 monograafia ja enam kui 100 teadusliku töö autor. Tunnustatud spetsialistina kuulub prof. A. G. Dembo rea teaduslike ühingute juhatustesse.

Prof. A. G. Dembo viibib Tartus 29. septembrini. Tema loengud toimuvad iga päev algusega kell 16 Vanemuise tn. 46 suures auditooriumis. H. TIIK

«Rohelised» pedagoogid omavahel

Märkus: Ajaloo-osakonna diplomandid viibivad Tartu koolides praktikal.

K a i a: «Lapsed vaatasid nagu pääsukesed mulle otsa. Vahva oli! Polnudki «kontsu» vaja. Andsin kaks tundi järjest. Nii hea tunne on praegu. Ei tea, kuidas küll teised tunnid lähevad.

Juhtus veel lõbus lugu. Näitasin lastele parajasti LETI-ga filmi idaslaavlastest, seal oli pilt laste joonistatud sümpaatsest «kriipskoerast», kui üks pisike poiss hüüdis pärast tunni lõppu: «Aga see oli ju täitsa abstraktsionism!»

(Kaia on kunstiajaloolane.)

H i l l e: «Nii toredad lapsed!» (V klass).

T i i u: «Algul ei olnud klassile mitte midagi öelda. Pärast läksin nii jutuhoogu, et ei jõudnud kella jälgida. Ei jõudnudki kõike rääkida, mis plaanis oli. Natuke paha tunne jäi. Aga lapsed on mul head, oskavad korda hoida, jäin rahule.» (Pärast V klassis antud tundi).

H e l l a: «Niivõrd sümpaatne klass. Mulle meeldib üks pisike poiss. Endal silmad muudkui säravad ja kogu aeg mõtleb uusi «tükke» välja.»

L e i l i: «Täna õhtupoolikul on alles esimene tund. Mingit tunnet ei ole praegu. Kui ma juba praegu pabistaksin, mis siis veel pärast saab.

Kui kooli lähen, siis on muidugi teine lugu. Alustan kohe tunnikontrolliga. Annan väga lihtsad küsimused.» (Kas mitte üliõpilase seisukohalt?)

21-aastane president

Presidendivalimised on suursündmuseks isegi riikide ajaloos, seda enam siis alles aastavanuses rahvusvaheliste suhete ringis. Tema esimene president, ajaloo-osakonna diplomand Mati Uesson, lõpetas kevadel ülikooli, mistõttu tema tool jäi vakantseks. Möödunud nädalal toimusidki kohvikus uued presidendivalimised.

Avakõnes tuletas T. Alatalu meelde, et möödunud õppeaasta jooksul pidasid ringi liikmed 170 loengut rahvusvahelise elu aktuaalsete probleemide kohta, olles oodatud külaliseks Tartu koolides, asutustes ja ettevõtetes. Eriti märkis ta M. Uessoni teeneid, kelle arvele langes 70 loengut. Ringi sektsioonides valmistati ette ka rida uusi rahvusvaheliste suhete lektoreid.

Seejärel esitas T. Alatalu asepresidentide nõukogu poolt uue kandidaadi — IV kursuse juristi Jaak Kaarma, kes asepresidendina oli igati õigustanud ringi usaldust. Kandidaadi poliitilised vastased ei suutnud oma rünnakut argumenteerida ja nii valitigi 21-aastane Jaak Kaarma rõhuva häälteenamusega TRÜ rahvusvaheliste suhete ringi teiseks presidendiks.

Tänukõnes andis maailma kõige noorem president sõna, et ta ei rahuldu rahvusvaheliste suhete ringi juba küllaltki hea tööga, vaid teeb kõik selleks, et kaasa haarata veelgi rohkem üliõpilasi. (Presidendi kõnet katkestasid korduvalt hüüded: «Elagu president!» — «Õige!»)

Samas valiti ka asepresidendid Aarne Aulis ja Toomas Alatalu ja kuulati ära ettekanded olukorra kohta Kongos.

Edasi hakkab ring töötama sektsioonide kaupa, sest ühel inimesel on võimatu jälgida kõiki maailmas toimuvaid sündmusi ja süveneda neisse põhjalikult.

Ladina-Ameerika, Araabia ja Aafrika maade, Euroopa ja NATO maade sektsioonides arutatakse põhjalikult läbi vastavate maade välispoliitika. Üldkoosolekutel, mis hakkavad toimuma kaks korda kuus, annab iga sektsioon lühidalt edasi põhisuunad.

Juurdepääs nendele koosolekutele (nendest teatatakse varakult) on avatud kõigile asjahuvilistele.

J. PAJU,
RSR pressisekretär

UUT TEATMEKIRJANDUST TRÜ TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

Н. Мацуев. **Советская художественная литература и критика** 1960—1961. Библиография. Москва 1964. 569 lk.

И. И. Старцев. **Художественная литература народов СССР в переводах на русский язык.** Библиография. 1955—1959. Москва 1964. 726 lk.

Lexikon der Weltliteratur. Fremdsprachige Schriftsteller und anonyme Werke von den Anfängen bis zur Gegenwart. Weimar 1963. 812 lk.

E. Brüning. **Amerikanische Literatur.** Leipzig 1963. 185 lk.

Шекспир. Библиография русских переводов и критической литературы на русском языке. 1748—1962. Москва 1964. 711 lk.

Библиография музыкальной библиографии. Аннотированный перечень указателей литературы, изданной на русском языке. Москва 1963. 226 lk.

Ультразвук в биологии. Библиография отечественной и иностранной литературы за 1950—1962 гг. Москва 1964. 182 lk.

КПСС. Справочник. Москва 1963. 343 lk.

Что читать по истории Коммунистической Партии Советского Союза. Рекомендательный указатель литературы. Москва 1963. 234 lk.

Указатель литературы и наглядных пособий по научно-атеистической пропаганде. Москва 1963. 30 lk.

Центральный государственный архив литературы и искусства СССР. Путеводитель. Литература. Москва 1963. 810 lk.

Личные архивные фонды в государственных хранилищах СССР. Указатель. Том I. А—М. Москва 1962. 478 lk.

Библиография библиографий по языкознанию. Аннотированный систематический указатель отечественных изданий. Москва 1963. 412 lk.

Э. А. Штейнфельдт. **Частотный словарь современного русского литературного языка.** 2500 наиболее употребительных слов. Таллин 1963. 316 lk.

Б. П. Александровский и В. Г. Соколовский. **Краткий учебный словарь клинических терминов с их переводным значением.** Изд. 3-е. пересмотр. и доп. Киев 1963. 216 lk.

Лечебное питание. Выпуск II. Библиографический указатель отечественной литературы 1951—1961 гг. Харьков 1962. 95 lk.

Художественная литература зарубежного Востока. Библиография переводов на языки народов СССР (1918—1960). Москва 1963. 132 lk.

Африка. Энциклопедический справочник. Т. I. А—Л. Москва 1963. 476 lk.

Юридический справочник хозяйственника. Москва 1963. 578 lk.

Л. Д. Гуторова, Ю. Н. Зубжицкий, Л. Е. Этинген. **Библиография отечественной литературы по применению люминисцентного анализа в биологии, медицине и сельском хозяйстве.** Душанбе 1963. 180 lk.

Перфокарта. Применение в науке, культуре, промышленности. (Библиография). 1959—1962 гг. Москва 1963. 15 lk. (260 nim.)

Международная организация по стандартизации. Справка о деятельности в области библиографии и документации. Москва 1963. 69 lk.

Н. М. Шанский. **Этимологический словарь русского языка.** Том. I. Выпуск I А. Москва 1963. 196 lk.

Связь обучения с общественно полезным производительным трудом учащихся. Москва 1963. 254 lk.

Краткий латино-русский словарь анатомических терминов. Москва 1962. 66 lk.

Käesolev lehekülg on mõeldud eeskätt uustulnukatele meil ülikoolis, kuid sellega tutvuda pole ülearune ka vanemate kursuste üliõpilastel.

Kas ainult hobby?

Mõnigi eakas või noor tuttav on mulle korduvalt öelnud: «Mis teil on viga reisida ja väliskirjandust lugeda! Teie oskate ju kõiki keeli. Kuidas olete ometi need keeled kätte saanud?» On vahel isegi keelteoskust nagu ette heidetud. See olevat hobby, nagu postmarkide kogumine või kinoiluduste piltide hankimine. Kui polevat enam midagi teha, siis õpitavat keeli. Kui saadakse aru enamast kui paarist keelest, olevat see individuaalne luksus, mida igaüks enesele ei võivat lubada. Keelteoskus pole luksus, vaid on vara, mida koi ega rooste ei riku. Keegi pole keelteoskust saavutanud iseenesest, kerge vaevaga. Eri keelte kõnelemine või eri keeltes lugemine on pideva visa töö tulemus. Allakirjutanu tunneb mitmeid nn. polüglotte. Üksikuil neist on olnud soodsaid võimalusi juba varases nooruses mitme keelega kokku puutuda. Tavaliselt on need inimesed ikka istunud laua taga, grammatika käes, või on nad õpitavat keelt küsitlenud ning päritlenud keelejuhtidelt tund tunni järel. Allakirjutanul enesel oli mõningaid võimalusi juba varases lapsepõlves paari keelt praktikas kuulda ja tarvitada. Need võõrkeeled, mida tal elus kõige enam vaja on olnud, on saadud koolipingil ja ülikoolide auditooriumides.

Kuidas näiliselt kõrvaline asi võib anda tugeva tõuke keelte omandamiseks, sellest väike näide. Kahekümnendate aastate alguses oli koolinoorte hulgas küllaltki populaarne kirjanik Juhan Jaik, kes oli välimuseltki ideaalne noormees. Kui see enesele mõneski asjas eeskujuks seatud kirjanik ei saanud sõnagi aru saksakeelsest ettekandest Albrecht Düreri kohta ning arvas huumorimeelse või sarkastilise tõlgendaja kaudu, et too suur graafik oli vaid nööpnõela leiutaja ja kirjutaski sellest «Päevalehes», siis kadus õige mõndagi kirjanduslikustki huvist, mida oli olnud noore kirjaniku vastu. Koolivend H. Seppik (=Sepamaa) otsustas suunduda Skandinaavia keelte poole, et otseselt saada kätte rootsi, norra, taani ja islandi kultuuriallikad (neid ta meile praegu interpreteeribki) ja allakirjutanu kaldus soome-ugri ning muude keelte poole.

Mõnikord on öeldud keelte õppimise kohta, et ollakse selleks juba liiga vana. Mart Pukits oli 60-aastane, kui õppis ära leedu keele ja sai heaks leedu kirjanduse tõlkijaks. On tulnud noori kolleege, kes kaebavad, et nad ei saa aru õige vajalikust võõrkeelsest teosest. Seda oli öelnud akad. Pavlovilegi üks tema noor kaastöötaja, kes oli akadeemiku enese käest saanud taanikeelse teose. Pavlov oli vastanud: «Pole tähtis, et te taani keelt ei oska. Küllap õpite ära.» Noormees lugeski mõne aja pärast taanikeelse teose läbi.

Meie ülikoolis on palju andekaid noori mehi ja naisi, kes tulevikus viivad omal alal teadust edasi. Neid on kindlasti ka kõige nooremate hulgas. Et saada kellekski, selleks peab käima pikka ja keerulist teed. Sellelt teelt peab kaasa võtma kõike, mida võib kunagi vaja tulla. Meie ülikoolis on parimaid võimalusi õppida eri keeligi. Neid võimalusi ei tohi keegi noor unustada. Ei piisa sellest, et oskame emakeelt ja vene keelt. Palju väärtuslikku kirjandust ilmub mitmes keeles. Hea töötaja peab oskama vähemalt ühtki teist keelt selle järgi, mis ala tal on. Paljudele on välditamatu inglise keele, teistele saksa, prantsuse või hispaania keele oskus. Neid kõiki saab omandada. Meil õpetatakse ka rootsi, taani, soome, ungari, läti ja mitmeid teisi keeli, mida võib mõnelgi otseselt vaja olla. On leidunud entusiaste, kes on peaaegu iseseisvalt omandanud leedu, türgi, iraani, hindi, indoneesia või mõne teise keele. Kaugemate ja n.-ö. eksootiliste keelte omandamine ei peaks siiski olema vaid üksiku haruldase entusiasti eriharrastuseks. Meil on tõsiselt vaja eriteadlasi kõikide nendegi keelte jaoks, mille oskuseks annab sissejuhatust ülikooli orientalistikakabinet.

Keeleõppimine nõuab reeglipärast pingutust. See tegelikult vähene pingutus kannab aga vilja, mida võib kogu eluaja nautida.

P. ARISTE

PRAKTIKUMIL

Tuleb teritada silma, harjutada kätt ja panna mõtted liikuma ...

Oli juhus, et sessioon ei lõppenud krahhiga

Ülikoolis õppimine on mitmekesine ja huvitav, kuid siin on ka oma puudus — päevad on liiga lühikesed (ainult 24 tundi!). Kuidagi ei suuda selle ajaga toime tulla. Ikka tuleb ajast puudu.

Mäletan, millise hooga alustasin viisteist aastat tagasi oma üliõpilasteed. Töö ülikoolis oli hoopis teine kui keskkoolis. Õppida võisid seda, mis sind just parajasti huvitas. Töötasin raamatukogudes, käisin kuulamas loenguid, mis olid vähe seotud minu erialaga jne. Ma ei unustanud kultuurilisi meelelahutusi ja pidasin mõnevõrra lugu ka «vanadest tudengikommetest». Nii möödus esimene semester «tõelise vabaduse» õhkkonnas ja saabus eksamisessioon. See kujunes üle ootuste raskeks. Eksamite ettevalmistamiseks määratud aeg osutus liiga lühikeseks — kuidagi polnud võimalik vajalikku materjali «pähe tampida». Oli vaid õnnelik juhus, et sessioon ei lõppenud täieliku krahhiga.

See kainestas mind. Uuel semestril hülgasin «vaba tudengielu» ja püüdsin hakata plaanipäraselt tööle. Selgus, et plaani järgi töötamine pole kuigi kerge. Plaani täitmine sõltus suurel määral sellest, kui otstarbekalt see oli koostatud. Hakkasin uurima võimalusi, kuidas planeerida iseseisvat tööd. Katsete ja otsiskluste resultaadina valmis 1951. a. minu referaat «Üliõpilaste iseseisva töö planeerimine», mille kandsin ette ÜTÜ konverentsil. See töö oli muidugi vaid teadust nuusutanud nooruki esimene katsetus, kuid mõned mõtted seal siiski olid, mis võiksid huvitada ka tänapäeva üliõpilast, kes tahab plaanipäraselt töötada.

Leidsin, et iseseisva töö planeerimine võib olla edukas vaid siis, kui me täpselt teame, kui palju meie käsutuses on vaba aega. Kõigepealt tuli kindlaks teha, kui palju aega jäi üle kollektiivsest plaanilisest õppetööst (loengud, seminarid, praktikumid jne.) ja argipäevaelu vajaduste rahuldamisest (magamine, söömine, korteri ja rõivaste korrastamine jne.). Teiseks oli tarvis tunda, vähemalt ligikaudseltki, oma tööjõudlust — kui palju materjali suudetakse teatud ajaühiku jooksul omandada. Nende küsimuste lahendamiseks uurisin ühe kuu jooksul oma aja kasutamist. Iga päev märkisin üles oma päevase tegevuse ja näitasin ajakulu (õppetöös märkisin ka töömahu). Uurimine tõi selgesti esile ajaraiskamise juhud, vaba aja hulga ja reservid, mille arvel oli võimalik vaba aega suurendada. Selgus ka tööjõudlus (mitu lehekülge teaduslikku teksti olin võimeline ühe tunni kestel läbi töötama).

Järgnevalt tuli registreerida kõik tööülesanded, mis olid plaanilises õppetöös ette nähtud. Selleks oli tarvis tutvuda kõigi õppeainete ajajaotus-plaanidega, mis on koostatud õppejõudude poolt ja kus on märgitud iseseisvaks töötamiseks mõeldud aineosad, täiendav kirjandus, kontrolltööde tähtajad jne. Nende andmete ja oma isikliku tööjõudluse tundmise abil oli võimalik kindlaks määrata, kui palju aega kulub semestri jooksul kohustuslikuks iseseisvaks tööks. Nüüd tuli võrrelda ajavarusid kohustuslikuks iseseisvaks tööks kuluva ajaga ja nii sain kindlaks määrata vaba aja ülejäägi. Viimasest sõltus, kui palju aega ma võisin planeerida ühiskondlikuks tööks ja mitmesugusteks meelelahutusteks.

Võib aga juhtuda, et ettenähtud iseseisev töö neelab kogu vaba aja või sellest tuleb isegi puudu. Sel juhul ei ole otstarbekas jätta vaba aja kasutamise plaanist täielikult välja ühiskondlikku tööd, sporti või seltskondlikke meelelahutusi, sest nendel tegevusliikidel on üliõpilaste elus õppetöö kõrval väga tähtis osa. Pealegi pole praktiliselt peaaegu üldse võimalik jääda kõrvale nendest tegevustest ja kui me neid ette ei näe, siis on täiesti kindel, et plaan jääb täitmata. Ajapuuduse korral tuleb iseseisvaks tööks määrata vähem aega, kui seda vajatakse. Nii püütakse aja puudujääke katta iseseisva töö intensiivistamisega. Kogemused näitavad, et kui alguses kulus teatud lõigu omandamiseks 3 tundi, siis võis töötingimuste parandamise, otstarbekamate õppimismeetodite ja tugevama kontsentreerumise puhul sama mahuga ja niisama raske materjali omandada 1—2 tunniga.

Nii koostasin semestri tööplaani, kus olid märgitud kõik kohustuslikud tööülesanded ja ka muud vaba aja kasutamise vormid ning selleks kuluv aeg. Semestri tööplaanist lähtudes tuli igal pühapäeval koostada eeloleva nädala plaan, mis oli mõeldud kuue tööpäeva jaoks (pühapäevi vaba aja kindlakstegemisel arvesse ei võetud). Nädalaplaanis olid iseseisva töö teemad ja tundide arv iga teema jaoks. Teemade läbivõtmine ei olnud määratud konkreetsetele päevadele. Selline menetlus muutis plaani koostamise lihtsamaks ja selle realiseerimise küllaltki paindlikuks. Võitlus plaani täitmise eest seisnes selles, et ma iga päev hoolega jälgisin, kas ettenähtud töötundide arv saab ikka täis ja kas nädala lõpuks ettenähtud programm on täidetud. Kui plaan mingil põhjusel jäi täitmata, siis oli võimalik pühapäeval võlga likvideerida.

Krooniline ajapuudus oli võidetud, eksamite eel ei olnud enam tarvis n.-ö. nahast välja pugeda. Loodetavasti andis selline töö ka püsivamaid teadmisi. Mis aga kõige tähtsam — omandasin harjumuse pidevaks tööks, millest hilisemas kutsetöös on olnud väga palju kasu.

K. KIVI

Idahuvilised!

TRÜ orientalistikakabinetis kavatsetakse käesoleval semestril lugeda järgmisi kursusi:

1) klassikalist araabia keelt (algajad ja edasijõudnud);
2) hiina keelt (algajad ja edasijõudnud);
3) hindi keelt (algajad ja edasijõudnud);
4) bengaali keelt (algajad);
5) indoneesia keelt (algajad ja edasijõudnud);
6) türgi keelt (algajad ja edasijõudnud);
7) tadžiki-pärsia keelt (algajad);
8) jaapani keelt (algajad ja edasijõudnud);
9) gruusia keelt (algajad ja edasijõudnud);
10) vietnami keelt (algajad);
11) suaheeli ja hausa keelt Aafrika ringi töökoosolekuil (algajad).

Asjahuvilisi (nii uusi kui endisi) palutakse ilmuda keemiahoonesse tuba 53 (II korrus) sobivate loenguaegade kindlaksmääramiseks.

TRÜ orientalistikakabinet

ET LOENG EI LÄHEKS VENTILAATORISSE...

Viimastel aastatel on kõrgemate koolide eesti- ja venekeelsed õpikud järjest kättesaadavamaks muutunud. On paranenud ka kirjanduse kasutamise tingimused õpperaamatukogus, teaduskondade raamatukogudes ja õppekabinettides. Selle tagajärjel on võimalik rohkem tähelepanu pöörata üliõpilaste iseseisvale tööle ning kärpida loengukursuste mahtu. Enamik õppejõude ei käsitle loengutel enam programmi kõiki küsimusi, vaid ainult neid, mis on eriti aktuaalsed või mis õppekirjanduses ajakohast käsitlust ei leia. Paljud õppejõud eelistavad loengutel käsitleda just neid programmi osasid, mille kohta neil on iseseisvaid uurimusi või õpikust erinevaid seisukohti.

Neil asjaoludel on loengute asend kõrgemate koolide õppeprotsessis muutunud. Koos nende arvulise vähenemisega on kasvanud nende kvaliteet. See omakorda peaks ajendama paljusid üliõpilasi revideerima oma seisukohta loengute kuulamise suhtes. Kui õppejõu loeng muutub õpikus leiduva materjali lihtsaks ümberjutustamiseks, siis võib üliõpilane loengult puudumist tõepoolest vabandada sellega, et ta sama materjali võib palju produktiivsemalt omandada õpikust Küllap vist nõnda mõtlevadki need üsna tublid ja edukad vanemate kursuste üliõpilased, kes mitmesuguste põhjendustega taotlevad loengute «vabakuulamise» õigust. Niipea kui loeng muutub aga õppejõu teadusliku loomingu produktiks, tema originaalsete, iseseisva uurimise tulemusena kristalliseerunud seisukohtade esitamiseks, tähendab loengutelt puudumine ilmset kahju üliõpilase teadusliku mõtlemise kujunemisele.

Esimesel kursusel on loengute kuulamine eriti tähtis veel selle tõttu, et siin peetavates loengutes antakse sissejuhatus vastava aine õppimisse ja ülevaade sel alal olemasolevast kirjandusest. Niisuguse sissejuhatuse kuulamine on vältimatuks eelduseks pärastisele iseseisvale tööle selle aine põhjalikumal omandamisel.

Loenguid tuleb kuulata järjekindlalt — vahelejäänud loeng on nagu raamatust väljarebitud lehed, mis kogu raamatu muudavad tarvitamiskõlbmatuks. Sellepärast tuleb näha võitluses õppedistsipliini eest sügavate teadmiste omandamise olulist tegurit. Kui noor inimene ise veel ei saa aru süstemaatiliste õpingute tähtsusest, siis tuleb teda kaudsete vahenditega ergutada sellest aru saama.

Mulle näib, et alahindavat suhtumist loengute kuulamisse peegeldab teatud määral ka asjaolu, et osa üliõpilasi loenguruumides eelistab «peitu pugeda» viimastesse pinkidesse, kõige hämaramatesse nurkadesse. Kelle eest nad küll peaksid põgenema? Ega's mitte teaduse eest, mida pakub õppejõud oma loengutes! Sel juhul oleks õigem juba ülikooli uksest välja «põgeneda». Eks ole ju elus ikka nõnda, et need, kes tunnevad end olevat õiges kohas, astuvad julgelt esile, «kontvõõrad» aga hoiduvad varju.

Loengute kuulamine täidab oma ülesande täiel määral ainult sel juhul, kui loengul kuuldud põhifaktid lühidalt üles märgitakse, s. t. loengut konspekteeritakse. Muidu ununeb loengul kuuldu õige pea ja loengul veedetud aeg osutub ebaproduktiivselt kasutatuks. Võõra konspekti kasutamine muudab õppimise harilikult mehhaaniliseks tuupimiseks, mis ei arenda teaduslikku mõtlemist. Õige konspekteerimine pole kunagi ainult järelekirjutamine, kuuldud faktide kirjapanemine, vaid see on omamoodi loominguline töö. Kuuldut oma sõnadega lühidalt kokku võttes, otsustades, mida kirja panna, mida mitte, töötatakse loengus esitatud mõtted teadlikult läbi. Suur osa nendest jääb juba konspekteerimise protsessis meelde. Pealegi tekib sel puhul oma mõtteid ja küsimusi, mille kohta õppejõult täiendavaid seletusi ja põhjendusi võib küsida. Sellepärast ei saa pidada otstarbekohaseks loengu sõnasõnalt üleskirjutamist, isegi sel juhul mitte, kui see tehniliselt oleks võimalik (näit. loengu eriti aeglase tempo puhul või juhul, kui konspekteerija oskab stenograafiat). Niisugune konspekteerimine muutub mehhaaniliseks kirjutamiseks, mis pidurdab aktiivset kaasamõtlemist, kriitilist suhtumist kuuldusse.

Loengut konspekteerides tuleb teraselt jälgida loengu plaani. Igal loengul on kindel teema, mis jaguneb alateemadeks ja kü-

(Järg 4. lk.)

Et loeng ei läheks ventilaatorisse...

(Algus 3. lk.)

simusteks. Enamik õppejõude teatab oma loengu teema ja peamised alateemad kohe loengu algul või loengu käigus, kirjutades need suurema selguse huvides ja konspekteerimise hõlbustamiseks isegi tahvlile. Kui lektor seda ei tee, peab kuulaja ise leidma ja sõnastama pealkirjad ja alapealkirjad. Loengu liigendamine pea- ja alajaotusteks tähendab juba loengu esialgset analüüsimist ja loengu struktuuri mõistmist. Pealkirjad on soovitav kirjutada kas konspekti parempoolsele äärele või eraldi reale. Hiljem konspekti läbi töötades on kasulik need värvilise pliiatsiga alla kriipsutada — niiviisi muutub konspekt ülevaatlikuks ja kergesti käsitletavaks.

Loengus esinevad definitsioonid, järeldused ja üldistused, niisamuti valemid, nimed, arvud ja daatumid on vaja täpselt üles märkida. Harilikult lektor rõhutab neid eriti, mõnikord ka kordab või märgib tahvlile. Kui ses suhtes midagi jääb selgusetuks, tuleb lähemal konsultatsioonil küsida selgitust. Täpselt tuleb üles märkida ka tsitaadid, mida pole võimalik mujalt leida. Pikemate tsitaatide puhul tuleb ära märkida teos ja lehekülg, kust see on võetud ning see pärast kodus või raamatukogus konspekti täienduseks välja kirjutada.

Näiteid ja lisamaterjali, mida õppejõud esitab ainult selleks, et peateesi arusaadavamaks muuta, seda illustreerida, võib oma sõnadega lühidalt kokku võtta või hoopis konspekteerimata jätta.

Sagedamini esinevaid oskussõnu ja termineid on soovitav lühendada. Milleks kirjutada alati välja «marksism-leninism», kui selle asemel võib kirjutada «m-l», «Keeleteaduse» asemel «kl-t», kirjandusteaduse asemel «ki-t» jne. Kõige parem on, kui igaüks vastavalt oma erialale ja kuulatavatele loengutele töötab välja oma lühendite ja tingmärkide süsteemi.

Iga loengukursuse konspekteerimiseks tuleb võtta eraldi kaustik, mille paksus sõltub loengutundide arvust. Kui kasutatakse liiga õhukesi kaustikuid, näit. koolivihikuid, siis koguneb neid palju ja nende korrashoid ning nendes orienteerumine muutub tülikaks. Kaustiku lehe vasak äär jäetagu umbes 2—3 cm ulatuses vabaks pealkirjade ja täiendavate märkuste jaoks. Kui konspekteerimiseks kasutatakse ainult üht lehekülge, harilikult parempoolset, siis võib vasakpoolsele kirjutada täiendusi õpikust, mõnest käsiraamatust, tsitaate algallikatest, definitsioone ja fakte entsüklopeediatest ja sõnaraamatutest jms.

Konspekt tuleb varsti pärast loengut, võimalikult veel samal päeval kodus läbi töötada, s. t. lüngad kas mälu või õppe- ja teatmekirjanduse põhjal täita, pealkirjad ja tähtsamad kohad alla kriipsutada, põhifaktid meelde jätta jne. Uue loengu kuulamine on pärast eelmise loengu konspekti niisugust läbitöötamist palju viljakam. See ongi üks tähtsamaid etappe loengukursuse omandamisel. Kes selle etapi küllaldase tõsidusega läbi teeb, sellel on hiljem eksami eel kerge materjali veel kord läbi korrata.

Kui hoolikalt loenguid ka ei konspekteeritaks, siiski tuleb lisaks konspektile kasutada ka õpikut ja täiendavat kirjandust, osalt juba sellepärast, et nagu algul nentisime, ei hõlma praegused loengukursused sageli mitte kogu programmi materjali, osalt aga ka sellepärast, et on kasulik tunda ka teistsuguseid seisukohti kui esitab lektor, uusi näiteid, mõne küsimuse põhjalikumat analüüsi. Paljudel juhtudel on loeng ainult sissejuhatuseks iseseisvalt probleemisse süvenemisele.

Kõige tähtsam on aga plaanipärane töö, et eksamite eel poleks «tormamist».

A. ELANGO

ANKEET-INTERVJUUD OOTAVAD

Komsomolikomitee on asutus, milles leidub igasuguseid organisaatoreid. Suvel serveerisid nad meie üliõpilaspere täiendusele tõsise mõistatuse ankeet-intervjuu näol.

See väike algatus oli meil esimeseks tõsisemaks katseks uurida elukutse ja eriala valimise probleeme. Edaspidi tahaksime hakata vaatlema teisigi üliõpilaselu probleeme. Selleks aga on vaja koondada kõiki sellest filosoofilisest alast huvituvaid üliõpilasi ühte ringi.

Esimese tööna seisabki ringi ees sisseastujate ankeetintervjuude läbitöötamine, saadud materjalide põhjal üldistuste tegemine ning edaspidise uurimuskava kujundamine. Uues ringis tulevad vaatluse alla eetilised probleemid, hakatakse juurdlema inimese kui ühiskondliku olevuse kallal.

Kõiki, keda need küsimused huvitavad ja kellel on isiklik mõtteaparaat, palume tulla teisipäeval, 29. septembril kell 19 ülikooli komsomolikomitee ruumidesse.

ELKNÜ TRÜ Komitee

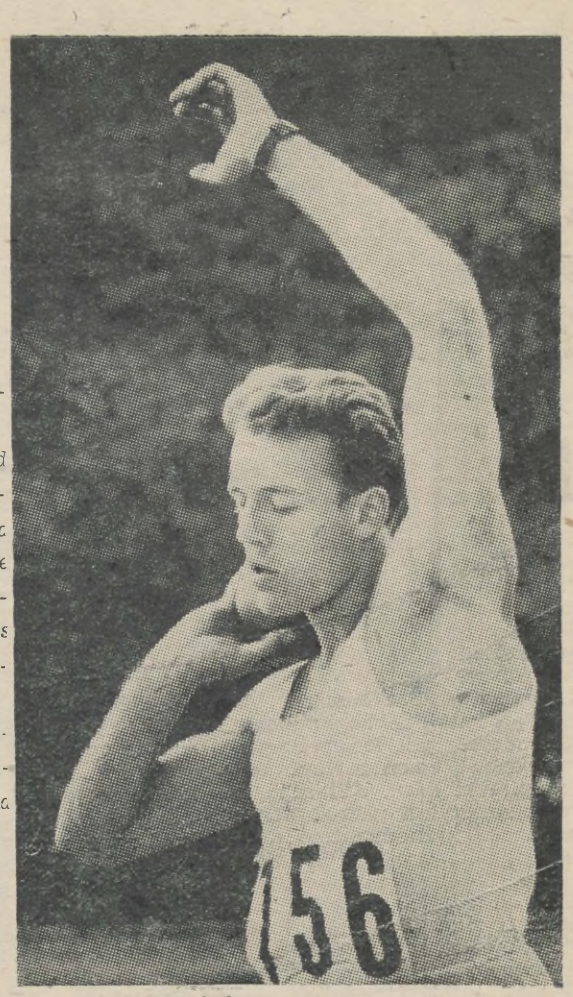

Kevadel Kehakultuuriteaduskonna lõpetanud I. Sepp, kes kuulub kuulitõukes ja kettaheites meie vabariigi paremikku, kaitses üleliidulistel üliõpilasmängudel veel TRÜ spordiau, tulles kettaheites 51.63-ga kolmandaks.

Laulab TRÜ naiskoor

«Nõus. 3. III 45. A. K.» See tolleaegse TRÜ rektori A. Koorti napisõnaline resolutsioon 20 aastat tagasi tähendas uue kollektiivi — TRÜ naiskoori sündi.

Esialgne koosseis ei olnud suur, kuid tööd tehti hoole ja vaimustusega. Kolm nädalat hiljem toimus esimene esinemine. Sügissemestril paisus koor mitmekordseks. Võeti vastu põhikiri ja otsus, et kooris võivad laulda üliõpilased ja ka koori vilistlased.

1946. a. detsembris toimus koori esimene kontserdimatk Tallinna. Noore kollektiivi esinemine võeti väga soojalt vastu.

1948. a. aprillis esines koor esmakordselt väljaspool vabariiki — Riias, Kaunases ja Vilniuses. Esinemistel oli suur menu. Elavalt reageeris koori kontsertidele ajakirjandus.

20 aasta jooksul, mis on möödunud koori asutamise ajast, on osa võetud kõigist laulupidudest ja laulupäevadest, pakutud külakosti Leningradi, Moskva, Kiievi, Riia, Kaunase, Vilniuse jt. linnade kuulajatele, esinetud Tallinnas, Saaremaal, Narvas, Kohtla-Järvel ja mujal koduvabariigis.

Väga meeldejäävaks kujunes viimane kontsert Saaremaal, mil vihmase ilma tõttu oli koor sunnitud esinema Kuressaare lossi kapiitlisaalis. Muuseumi direktori sõnade järgi oli koor ainuke kollektiiv, kes sai selle au osaliseks.

Eduka esinemise eest laulupidudel ja ülevaatustel on koori mitmel korral autasustatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi ja mitmesuguste teiste organisatsioonide aukirjadega.

Tihedad sõprussidemed on TRÜ naiskooril Tallinna Kõrgemate Koolide Lõpetanute Segakoori, TPI ja Riia Polütehnilise Instituudi meeskooridega, Tartu Üliõpilasmeeskooriga jt. koorikollektiividega.

Toredaks traditsiooniks on ka kohtumised Riikliku Akadeemilise Meeskooriga nende esinemiste ajal Tartus, kus on kuulatud muljeid RAM-i kontserdimatkadest ja vaadatud matkadel valminud filme.

Kevadsemestril tähistab koor oma 20. aastapäeva. Seoses sellega toimuvad aastapäevakontserdid Tartus, Tallinnas ning mujal. Seisab ees rida esinemisi ja kohtumisõhtuid sõpruskollektiividega. Suvel võtab koor osa juubelilaulupeost.

Kevadel ülikooli lõpetanute asemele võtab koor vastu hulgaliselt noori lauljaid kõikidesse häälerühmadesse. Uute liikmete vastuvõtmine toimub igal esmaspäeval ja neljapäeval kell 18—20 TRÜ aulas või aud. 49. Häälеproovi edukalt sooritanud lauljad võetakse vastu liikmekandidaatideks ning pärast semestrikontserti pidulikult koori täieõiguslikeks liikmeiks.

Ootame rohkelt laulusõpru juba esmaspäeval ja ka järgnevatel proovidel.

JUHATUS

Õnne!
HELVI KUIV
ja
ÜLO MATJUS
*
SIRJE RÄPPO
ja
HALDUR ÕIM
Soovib eesti filoloogia osakonna V kursus

Õnne!
Õnne,
VEERA TOMMINEN
ja
VALERI LOGINOV!

Vene filoloogia osakonna diplomandid

SIBER

RONGIS

Tõmban vaguniakna eesriided kõrvale ja jälle ette. Küll on ta siin vallatu, see augustipäike! Algul vaatab aknanurgast sisse. Siis tuleb ja seab end otse keskele ning paneb silmi pilgutama nagu inimene, kes sulle kaua otsa vaatab.

Püüan rongisaba kinni. Samas kaob ta mul käest. Ei tahaks, et kaob. Las päikegi narrib. Las olla ainult päev. Juba kolmanda öö hõlma on jäänud nii palju vaatamist. Mis siis ikka. Seda suuremaks aja silmad päeval ja nagu öeldakse: ära ainult vaata, vaid ka näe. Ja ära ainult kuula, vaid ka kuule.

Rong sõidab läbi Tšuvaši ANSV. Võib-olla kuskilt siit algab taiga? Ei. Maha jäävad ääretult suured põllud. Künkad majakarpidega harjal. Jälle põllud, külad ja äkki... veski, meie Saaremaa tuulik. Mõnedkümned kilomeetrid pärast Kuibõševi veehoidlat algas okasmets. Kas taiga? Ei. Mastipuuna sirged männid tegid pikka nina.

Koduselt punavad mõlemal pool raudteed pihlakad. Üldse on kodune tunne. Olen rahutu sellest, et õiget reisutunnet peale ei tule. Ikkagi Siber. Mina aga nagu sõidaksin mugava kodutoaga ja ümberringi tuttavad kohad-paigad. Muidugi. Mida sa näed vaguniaknast võrreldes jalaastumisega emakesel Maal.

Aga üks reisutunne on: ootan kannatamatult seda astumist. Õiget kellaaega mul pole — Petropavlovski lähedal osuteid kohaliku aja järgi õigeks seades saingi Omskisse jõudmisel aja, mis polnud see ega teine. Kuid tean, et sõita on veel umbes 100 km. Ligi kolmest tuhandest veel 100. Õigem vist, ainult. Viimased kilomeetrid ja minutid-tunnid on tavaliselt enneolematult pikad. Sellepärast tahadki nende kosmilist lennukiirust ja vaatad kella.

Hiljem leidsin raamatutest dekabristid ja Siberi. Geograafiaõpik hakkas jutustama suurtest jõgedest, taigast, hinnalistest karusloomadest, hüdroelektrijaamadest. Räägiti Bratskist. Ja nüüd olen teel siia. Trükimust jääb ikkagi elu kopeerijaks. Mina aga tahan näha originaali.

Juba võin tõmmata Siberi mõned näojooned. Joonistan laubale mineviku sügavaid kurde. Silmagusel tammil säristavad keevitajad. Mördimasinad keeravad raskelt oma suure vöömõõduga kehi. Masinad, inimesed, Angara. Algul olid nad kolmekesi. Neljas — Bratsk — saab ka juba kümneaastaseks. 4—5 miljoni kilovatt-tunni võrra on Siber rikkam. Nendest miljonitest hakkavad paari-kolme aasta pärast oma osa saama ka alumiiniumi- ja metsatööstus. Jälle raiutakse taigasse vaba koht elumajadele.

Ma püüan endale ette kujutada Angara kaldaid just need 10 aastat tagasi. Taiga. Murdunud puudega teeradadeta metsamüür. Nüüd on siin linn. Asfaltteed, puhkepargid. Iluks kasvama jäetud üksikud puud tuletavad pisut-pisut endist nägu meelde. Aga see sobib nende pastelltoonides kahekorruseliste puumajade juurde. Sobib neljakorruseliste plokkelamutega.

Lõpuks paistab linna üks äär. Kauguses sinavad metsamütsides mäed. Mändide vahel läigib veepeegel — kunstlik meri. Vaat sellepärast polnudki tuttavat soolast hõngu. Meri on noor — viieaastane. Kui jõgi Baikalist korraga liiga palju vett toob, lastakse ülejääk läbi tammi merre. Osa Angarat juba lainetabki siin. Temasse võib Oleviste kiriku koos torniga ära peita.

Aga linn. Ma mõtlen kogu aeg temale. Ühiselamud, lastesõimed, keskkoolihooned, sööklad, kinoteatrid.

Kallis Bratsk. Oled siin Ida-Siberi südames omamoodi Dankoks — teenäitajaks. Tuhanded tuled öös, need on tuhandete Dankode südamed.

...Eelarvamus on väga närune tunne. Ta võib olla isegi nii närune, et inimene näeb korrastamata lillepeenart, kuid seal kõrval ei märka lilli; näeb auklikku teed ja suurest kirumisest ei märka asfaltlinti; näeb ehitustandrite prügihunnikuid, kuid ei näe tellingutes maju.

Tunnistan. Osake sellest istus minuga rongis. Pidasin silmas just seda, kuidas bratskilased m u i d u elavad, näiteks riietuvad. Võib-olla... võib-olla pole neil seal kõike. Pärast oli mul häbi. Nagu ikka, kui kõigile-kõigile head soovid, tahtsin: tulgu need «kõik» siia. Tütarlapsed-betoneerijad teenivad 150 rubla kuus. Võid maiustada.

(Järgneb.)

JA ISIKLIK OBJEKTIIV

E. NAABER

Kes vaatab kella oodates kohtamist, kes kohtumist uute linnadega, kes tänast päeva kirudes ootab homset, et homme see töö tõsiselt käsile võtta... Ning mõni ootab kogu elu õiget homset.

Mu kaks vagunikaaslast ootavad Novosibirskit. Praegu vormivad nad vaidluses täiuslikku inimest. Kõrvalruumis mängib nelik kaarte. Umbes esimese klassi koolijüts sööb õunakotti tühjaks. Meie «II korrusel» vilistab meesterahva nina. Ka tema ootab ülejärgmises jaamas midagi-kedagi.

Akna taga pole enam punaseid pihlakaid. Hämaruses vilksatavad tuled, vaevu eralduvad metsa piirjooned.

Sirvin mõttes geograafiaõpikut. Kas see pole mitte Barabinski metsastepp? On küll. Stepp. Tunnen teda lauludest. Just seesama avarus. Kindlasti ka üksindus. silmapiiri petlik kaugus.

Tuletan meelde esimest kokkupuutumist sõnaga «Siber». Ausalt öeldes jäi ta mingisuguse ettekujutusena mällu 1949. aasta varakevadest.

Hiljem leidsin raamatutest dekabristid ja Siberi. Geograafiaõpik hakkas jutustama suurtest jõgedest, taigast, hinnalistest karusloomadest, hüdroelektrijaamadest. Räägiti Bratskist. Ja nüüd olen teel siia. Trükimust jääb ikkagi elu kopeerijaks. Mina aga tahan näha originaali.

Juba võin tõmmata Siberi mõned näojooned. Joonistan laubale mineviku sügavaid kurde. Silmade heledasse tähnikesse oma silmade sada küsimust. Kui oleksin helilooja, siis sünniks laul, viisiks möödakihutavate kaubarongide mürin, sõnadeks masinad, kivisüsi, autod.

Tatarsk Novosibirski oblastis võtab vastu vaikse sooja hilisõhtuga. Kes teab, lükkab ehk suure sihtkoha paari päeva võrra edasi... kui Anja ei lase ära, kui midagi on vaadata ja nii edasi.

JUTUSTUS ORIGINAALIST

«Mu käed, mu käed! Need valutavad öösel kui päeval.»

Seisan ilusa Angara vasakul kaldal. See lause mitu aastat tagasi loetud Anatoli Kuznetsovi jutustusest «Legendi järg» ei meenunud mulle niisama. Seisan ju kaldal, kuhu needsamad valutavad käed 21. detsembril 1954 hakkasid rajama Bratski hüdroelektrijaama. Mesilasperena sumiseb kõrgepingeliinide hõbedane mets. Kraana sireenid. 120 m kõr-

TÄNUAVALDUS

Avaldame kõige siiramat tänu TRÜ Arstiteaduskonna õppejõududele, üliõpilastele, eriti aga IV kursuse VII rühmale, kõikidele organisatsioonidele ja kõikidele sõpradele, kes meie unustamatu tütre ning õe

KAI SUURVÄLJA

ärasaatmisel ning muldasängitamisel osutasid kõige südamlikumat abi ja lohutasid meid meie tröösti-matus leinas.

Vanemad ja vennad

Toimetaja J. Feldbach

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7297. MB 07539.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 2. oktoobril 1964

Nr. 23 (598) XVII aastakäik

Foorumi-delegaadid Tartus

Pühapäev, 27. september. Ülikooli vana aula pole vist kogu oma auväärse ajaloo vältel näinud koos nii paljude rahvuste esindajaid. Presiidiumis on äsja Moskvas lõppenud ülemaailmse noorsoofoorumi delegaadid — noored Gaanast, Kamerunist, Angoolast, Nigeeriast, Gambiast, Ugandast, Basuutomaalt, Luksemburgist, Soomest, Inglismaalt, Hollandist ja Rootsist. Kõiki neid tervitasid lilled, aplaus, mitmekeelsed loosungid ja tartlaste naeratused.

ELKNÜ Tartu Linnakomitee esimene sekretär T. Merivälja tutvustas külalistele põgusalt meie ülikooli ajalugu ja meie vabariigi tänapäeva. Südamlikke tervitussõnu laususid TRÜ üliõpilane E. Päll, Õigusteaduskonnast dots. A. Uustal ja EPA üliõpilane M. Vaino.

Ja nüüd on sõna külalistel.

Soome delegatsiooni juht ajakirjanik Tauno Salama: «Kuigi meie delegatsioon koosneb eri maade esindajatest, on meil kõigil tunne, nagu oleksime külla tulnud sugulastele.»

Aplausitorm ei tahtnud lõppeda, kui kõnetooli astus Musta mandri esindaja Housainou N'jai, kes ütles:

«Me tulime foorumile Aafrika eri paikadest ja jõuame sinna jälle tagasi. Oleme saanud ise veenduda, kuidas Nõukogude Liidus elatakse, kuidas meisse suhtutakse. Suur osa sellest, mida meile oli räägitud Nõukogude Liidust, osutus valeks. Kui jõuame tagasi, jutustame kõigest oma kaasmaalastele.

Oleme liigutatud usaldusest, mida meile osutatakse kõikjal kogu Nõukogude Liidus. Tänan, sõbrad!»

Sooja vastuvõtu eest tänas ka 20-aastane inglise üliõpilane Ziskin Siegal. «Rahu ja sõpruse loosung ühendab nii inglise, eesti kui ka kõigi teiste rahvaste noori,» ütles ta.

Tartu noorte lõbus sõprusõhtu foorumi delegaatidega kestis hilisööni.

*

Esmaspäeval tutvus grupp foorumidelegaate ülikooli ajaloo ja tema tegevusrohke tänapäevaga. Sealt siirduti edasi Tõraverre observatooriumi, kus kohtuti noorte teadlastega.

Võistlusreisile Helsingisse

Kolmapäeval alustas Soometeekonda TRÜ 45-liikmeline sportlasdelegatsioon. Nädalavahetusel seisab ees traditsiooniline kohtumine Helsingi Ülikooli sportlastega kergejõustikus ja meeste korvpallis. Kergejõustikus on soomlased üsna tugevad. Meenutame, et paar aastat tagasi Tartus jäid ühe punktiga peale Helsingi Ülikooli kergejõustiklased. TRÜ kergejõustikuvõistkond sõidab Soome oma tugevamas koosseisus, välja arvatud olümpiamees Rein Aun.

J. UNGER

KÕIK SÜGIS-KROSSILE!

TRÜ komsomolikomitee ja Spordiklubi korraldusel toimub Tähtvere pargis 8. ja 9. oktoobril ülikooli sügisene jooksukross. Võistluste algus on mõlemal päeval kell 17.

TRÜ sügiskrossi eesmärgiks on õppiva noorsoo laialdasem kaasahaaramine regulaarsele tegelemisele kehakultuuri ja spordiga, VTK kompleksi normatiivide ja spordijärgunõuete täitmine ning XVIII olümpiamängude tähistamine, samuti ülikooli paremate individuaalvõistlejate ja teaduskondade paremusjärjestuse selgitamine.

Võistlus toimub järgmistel distantsidel:

meestele — 1000, 1500 m;
naistele — 500, 800 m.

Jooksukrossist võivad osa võtta kõik üliõpilased, samuti õppejõud.

Teaduskondadevahelise paremusjärjestuse selgitamisel võetakse arvesse kaht näitajat:

● massilisust, s. o. jooksukrossist osavõtjate protsenti teaduskonna üliõpilaste arvust seisuga 20. sept. 1964. a. (välja on arvatud kehakultuuriga tegelemisest vabastatud üliõpilased);

● spordimeisterlikkust — VTK ja spordijärgu normatiivi täitnute protsenti üliõpilaste üldarvust.

Teaduskondade õppejõud toovad punkte oma teaduskonnale. Esikoht massilisuses annab 1 punkti, teine koht 2 punkti, kolmas koht 3 punkti jne.

Esikoht spordimeisterlikkuses annab 1 punkti, teine koht 2 punkti, kolmas koht 3 punkti jne.

Nende kahe näitaja põhjal saadud väiksem punktide summa määrab paremusjärjestuse.

Punktide võrdsuse korral on määravaks parem koht massilisuses.

Paremaid individuaalesinejaid ja teaduskondi autasustatakse diplomitega.

Kõik TRÜ sügiskrossile!

MEIE MAA ÜLIKOOLIDES

ÜKS PÄEV ISESEISVAKS TÖÖKS

Seoses õppeaja lühendamisega mõningates osakondades pööratakse V. I. Lenini nimelises Kaasani Riiklikus Ülikoolis erilist tähelepanu üliõpilaste iseseisvale tööle.

Nii näiteks eraldas Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaat kõikidele kursustele ühe vaba päeva nädalas iseseisvaks tööks.

Muidugi kontrollivad pedagoogid seda, et üliõpilased kasutaksid aega õigesti.

V. I. Lenini nimelise Kaasani Riikliku Ülikooli ajalehest «Ленинец»

Kuni 30 minutit

Saraatovi ülikooli viimase kursuse üliõpilased käivad praktikal Vladimiri Pedagoogilise Instituudi füsioloogiakateedris. Laboratooriumis, mida juhatab bioloogiadoktor prof. L. I. Murski, uuritakse hüpotermia mõju organismile. Laboratoorium on sisustatud kaasaegsete aparaatidega, mis annavad võimaluse opereerida katseloomi, kelle süda lülitatakse välja kuni 30 minutiks.

Tšernõševski-nimelise Saraatovi Riikliku Ülikooli ajalehest «Ленинский путь»

„URAL-4" rakendamisest

Üheks tähtsamaks probleemiks, millega arvutuskeskuses tegeldakse, on «Tarbimise ja tootmise tasakaalu mudelite matemaatiline lahendamine», mida uuritakse ENSV RMN Masinaehituse Valitsuse Elektrotehnika Teadusliku Uurimise Instituudi tellimusel. Tehakse täiskulu normide, kogutoodangu ja omahinna arvutusi, aga samuti tootmissüsteemi struktuuri muutuste arvutamist vastavalt lõpptarbimise, kogutoodangu, omahinna, ressursside ja tööjõukulu etteantud muutustele.

Teiseks uuritakse raamatupidamistööde mehhaniseerimise matemaatilisi ning arvutustehnilisi küsimusi ja tehakse prooviarvutused Tartu Aparaaditehase baasil. Samas tehases juba varem alustatud töid (mehhaanikatsehhi koormusarvutused) jätkatakse ja laiendatakse. Mehhaanikatsehhi tootmisülesande koostamine mehhaniseeritakse, s. t. seda hakkab koostama arvuti. Üksikasjaliselt tuuakse välja montaažitsehhi detailivajadused.

Tamsalu Jõusöödatehasele töötatakse välja jõusööda optimaalsete segude arvutamise metoodika ja tehakse töö käigus vastavalt toormaterjali jääkide muutustega vajaminevate retseptide arvutused.

Tartu Naha- ja Jalatsikombinaadis mehhaniseeritakse pealseja voodrinaha juurdelõikuse (kulu) analüüs.

Tartu Põllutöömasinate Tehases «Võit» teostatakse valutsehhi vooluliini töö kalendriline planeerimine, kusjuures koostatakse igakuised kalenderplaanid, aga samuti minnakse üle vooluliini töö operatiivsele juhtimisele.

Ma rändan siin, seal...

Kui pärast puhkust tuttavatega kokku saadakse, on ikka kolmaseljas küsimus: «Kas suvel reisimas ka käisid?» Meie käisime Karjalas õppematkal. Sooritasime kevadel matkainstruktori eksami ja tahtsime nüüd proovida, kas 180 kilomeetri pikkune jalgsimatk on meile jõu- ja võimetekohane. Meie grupp oli kuueliikmeline: 3 tulevast arsti, 2 filoloogi (tõlkideks-asjaajajateks) ja üks jurist õigusemõistjaks.

Sõitsime autostopiga Leningradi, kust ruttasime edasi Viiburisse. Viiburi on vaikne ja sõbralik piirilinn. Edasi sõitsime rongiga ümber Laadoga põhjaosa ja pärast mitmeid seiklusi jõudsime Kondapogasse, kust algas meie jalgsimatk. Et ei tekiks kiusatust «hääletada», hakkasime teed rajama kompassi järgi läbi metsade. Loodus muutus juba põhjamaiseks: ehtsad kaljud ja järvesilmad ees ja taga.

Kivatši võimsa kose ees jäime päris tummaks imetlusest ja kohinast. Uhke Suna murdis endale teed läbi kitsa kaljusängi.

Liikusime ikka kaugemale küladest. Rändurielu hakkas üha rohkem meeldima, enam ei tundunud paarikümnekilone seljakottki kuigi raskena.

Pärast 10-päevast teelolekut jõudsime sihtkohta — Medvežegorskisse. Meie vaeva tasus linnake oma imetoreda ümbrusega.

Karjala on justkui loodud matkamiseks. Mine vaatama!

T. SILLAT

ÜTÜ *Tulevikus veelgi aktiivsemalt*

1963/64. õppeaastat võib ÜTÜ ajalooringi tegevuses pidada üldiselt edukaks. Ringi tööplaanis oli 9 ettekannet ja üks mitmepäevane ekskursioon. Tegelikult kanti ette 19 ettekannet ning 18 referaati, korraldati 2 mitmepäevast ekskursiooni ja 3 kohtumisõhtut.

Ettekannetest olid huvitavamad Mati Grafi uurimus eestlaste osavõtust Hispaania kodusõjast, Eerik Selli arhiivimaterjalide põhjal koostatud «Kooliolud Viru-Nigula kihelkonnas XIX saj.», U. Kinna ettekanne ÜTÜ ajalooringi ajaloost. Kõik nimetatud olid algupärased uurimused.

Tuleb märkida ka Sirje Kriki ettekannet «Tartu Aparaaditehase töötajate tööalasest aktiivsusest», millega ta esines sama tehase töötajate ees.

Uudse üritusena peeti ühine koosolek võõrkeelte ja kirjanduse ringiga, et tutvustada kuulajaid iiri rahva ajaloo, keele ja kirjandusega.

Ekskursioonid toimusid Riiga ja Velikije Lukisse. Viimase kestel kuulati ära ka rida ettekandeid Eesti Laskurkorpuse lahinguteest ning külastatavatest ajaloolistest paikadest. Velikije Lukis asetati pärg linna vabastamisel langenud sõjameeste mälestussamba jalamile.

Huvitav oli kohtumine ajalooteaduste doktori Juhan Kahkiga, kes rääkis rahvatraditsiooni kogumisest kollektiviseerimiseelse perioodi kohta eesti külas.

ÜTÜ teaduslikul konverentsil oli ajaloo alalt 7 ettekannet, neist plenaaristungil M. Grafi «VK(b)P Eesti sektsioonide tegevusest». Ajaloosektsioonis esinesid E. Koppel, K. Võngri, L. Tambu jt.

Kahtlemata oleks ringi töö olnud veelgi viljakam, kui selles poleks esinenud mõningaid puusi. Peamiseks neist oli koosolekust osavõtjate suhteliselt väike aktiivsus, mis väljendus diskussioonide vähesuses, tagasihoidlikkuses küsimuste esitamisel ja ettekannete täiendamisel. Käesoleval aastal lootkem selles osas tunduvat paranemist.

K. JAANITS,
ajaloo-osakonna II kursuse üliõpilane

Uudismaalaste saabumisest loe lk. 2!

Tuju on hea. Jälle kodus! Ja õllekapp käib ringi...

Otto Grotewohl

Noortele eluteele

21. septembril suri Saksa DV SSÜP Keskkomitee Poliitilise Büroo liige, SDV Ministrite Nõukogu esimees, Saksa DV Riiginõukogu esimehe asetäitja Otto Grotewohl, kes sügava arusaamise ja sümpaatiaga suhtus noortesse. Alljärgnevalt avaldame tema läkituse noorsoole, mis ilmus käesoleva aasta algul ajakirjas «Neues Leben».

Noorsugu töös on sama,
mis kevad looduses.
See, mida te loote tööga, see teenib teie elu, teenib noorust,
ja mis noorust teenib, teenib lõpuks ka tulevikku.

Armastus elukutse vastu on see,
mis annab inimese elule väärtuse ja sisu.
See ei kehti ainult elukutse, vaid ka iga asja kohta,
kus inimene käed külge lööb.

Kõike, mida alustatakse, tuleb õigesti läbi viia ja
teha kogu hinge ning tõelise vaimustusega,
siis muutub töö rõõmuks
ja toob inimesele palju õnne.

Mitte kunagi ei tohi arvata, et nüüd olen ma saavutanud küpsuse,
sest ei tohi unustada, et elu on alatises liikumises
ning püstitab iga päev üha uusi ülesandeid ja probleeme.
Ikka jälle peab sellest õppima ja püsivalt edasi liikuma.
Kes seda suudab, kes kogu oma elu õpib, pidevalt areneb ning kasvab,
see ei vanane. See jääb nooreks!

Sa kannatad, kui sa tegevusetult kõrval seisad,
sa võidutsed, kui su pea ja käed
töötavad rahulikus ja progressiivses ülesehitustöös
oma rahva ja isamaa hüveks.
Vahepealset teed ei ole.
Mitte alas, vaid haamer pead sa olema!

UUT TEATMEKIRJANDUST

TRÜ Teaduslikus Raamatukogus.

Квантовые оптические генераторы (лазеры). Библиографический указатель отечественной и зарубежной литературы с 1958 по июнь 1963 г. Москва 1964. 176 lk. (1837 nim.)

Вредные вещества в промышленности. Справочник для химиков, инженеров и врачей. Ч. I. Органические вещества. Ч. II. Неорганические и элементорганические соединения. Ленинград 1963. 831+619 lk.

Последствия закрытой черепно-мозговой травмы. Библиография отечественной и иностранной литературы. Новосибирск 1964. 56 lk. (677 nim.)

В. А. Невский. **Библиография отечественной оториноларингологической литературы** (1708—1962 гг.) в 5 томах. Том II, раздел III. Заболевания уха. Москва 1964. 675 lk. (11809 nim.)

Справочник по онкологии. Москва 1964. 491 lk.

Справочник казначея ФЗМК. Москва 1964. 96 lk.

Аннотации научных работ, выполненных в 1963 [в Научно-исследовательском институте торговли и общественного питания]. Москва 1964. 67 lk.

Научно-технические тексты на иностранных языках. Библиографический указатель текстов, изданных в СССР 1955—1961. Москва 1962. 34 lk.

Сборник постановлений пленума, президиума и определений Судебной коллегии по уголовным делам Верховного Суда РСФСР 1961—1963 гг. Москва 1964. 414 lk.

Справочник фотолюбителя. Москва 1964. 67 lk.

„Me laulame jäädavat kuulsust“

MAIE KALAMÄE

EHITAJA

25. septembril kell 18.30 saabusid Tartusse Põhja-Kasahstanis ehitustöödel töötanud üliõpilased.

Tartu õhtu. Ja tänavalambid ja varjud teel.
Jälle kõnnime. Varjude vangi on jäänud keel.

Minu vari näib tühi ja hajuv.
Su varjus koos
tulist roidumust, valminud maju
ja rõõm kui sool.

27. IX 1964

Nende R. Roždestvenski sõnadega võttis ülikoolipere vastu oma uudismaalasi.

Peahoone ees sõbrad lilledega, pasunakoor, õllekapad, omaküpsetatud hiiglasuur leib ja palju uudishimulikke pilke...

Kolm kuud mehist tööd kauges Tselinnõi krais tõi meie vabariigi üliõpilasperele esikoha. Kuid mitte ainult heade töönäitajate eest, vaid «за настоящий хороший комсомольский дух», nagu ütles uudismaalaste staabiülem K. Adamson.

Käiku lasti 12 ehitusobjekti. Anti ka 35 kontserti, peeti üle 60 loengu ja organiseeriti 3 pioneerilaagrit. Need on faktid, mis kõnelevad ise enda eest.

Palju sooje sõnu ütlesid saabujaile ülikooli komsomolikomitee sekretäri asetäitja M. Titma, EKP Tartu Linnakomitee sekretär V. Meister ja ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär T. Meriväija.

«Oleme rõõmsad, et saabusite tagasi tervetena, rõõmsatena ja suure võiduga. Olite tagasihoidlikud. Võitjad on alati tagasihoidlikud, neid kaunistab nende töö. Suur aitäh!»

EKP TRÜ Komitee sekretäri sm. L. Raidi sõnavõtu kiidab heaks üksmeelne käteplagin.

Muljeid on palju ja põnevaid, kuid korraga ei ole võimalik kõike rääkida. Noorte säravad silmad ja rakkus pihud kinnitavad aga, et oli huvitav.

«Tore ja unustamatu.»

«Isetegevust sai ka kõvasti tehtud.»

«Kui avaneks võimalus, läheks kindlasti uuesti.»

Kuid seda ei tea veel, kes tuleval aastal on need 300 õnnelikku.

T. ALLA

Fotol. Saabujaid tervitavad ülikoolikaaslased, ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär T. Meriväija (keskel) ja EKP Tartu Linnakomitee sekretär V. Meister (fotol paremal).

ÜLLATUS

Septembrikuu esimestel päevadel olevat keegi üliõpilane jooksnud kiiruga ühiskonnateaduste maja loengule, kuid sattunud teise korruse asemel tänavale tagasi. Ta vaadanud imestunult ringi ja sööstnud uuesti uksest sisse. Siis taibanud, et teise korruse treppi lihtsalt enam pole.

Praegu on teise korruse auditooriumid juba korras. Meeldivalt heledatest seintest piiluvad endise segaduse tunnistajaina elektrijuhtmete hiiresabad. Tagaseinas aga vaatavad neljakandilised vaateavad nagu kinos. Ja tegu ongi kinoga ehk kinofitseeritud auditooriumidega.

See kõik nõudis suuri ümberkorraldusi. Lõhuti maha vanad puutrepid ja vahelaed nii trepikojas kui ka aparaadiruumis. Tenti uued — betoonist. Nurgaauditooriumist aga viib välja tagavarauks, kust rauast avariitreppi mööda pääseb Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaadi trepile. Veel ei ole korraorid vabastatud tellingutest, veel käiakse loengutele mööda kitsast tagatreppi, kuid peagi valmib koik lõplikult.

Ehituslik osa on aga ainult üks lõik kogu tööst. Peamist vaeva näevad elektrikud, kellel tuleb paigaldada üsna mitu kilomeetrit juhtmeid. Korralikus kinos peab kõik olema tip-top: tavaline ja avariivalgustus, automaatselt sulguvad avariiklapid ja veel muudki süsteemid, mis tagavad hea nähtavuse, kuuldavuse ja eelkõige ohutuse.

«Mõte kino kasutamisest pole ju uus, aga antud juhul sai algatajaks NLKP ajaloo kateeder. On ju palju dokumentaal- ja kunstilisi filme, mis äärmiselt näitlikult kujutavad õpitavaid sündmusi. Küllap teisedki kateedrid leiavad, mida näidata,» arvas NLKP ajaloo kateedri juhataja J. Jakobson.

Kinokabineti juhataja E. Sakk aga meenutas, kuidas väike projekteerijate komisjon juba möödunud aastal uuris olukorda.

«Käisime ringi siin ja seal. Tingimused olid karmid. Ükski auditoorium ei tohtinud kaotsi minna. Ja ei läinudki. Endisest 18. auditooriumist saime aparaadiruumi, kust filme saab näidata kahele poole; trepikojast aga uue õpperuumi.

Esialgu kavatseme sisse seada laifilmiaparaadi KH-12 komplekti kahe projektoriga. Kitsasfilmi näitamiseks aga muretseksime ainult projektorid, nii et üks heliaparatuur teenindaks mõlemaid komplekte.

Hiljem, kui koormus nõuab, võiks ju teise seadmistiku hankida, et näidata filme mõlemas auditooriumis (praegused 17. ja 19. aud.).

NLKP ajaloo kateedri juhatajalt J. Jakobsonilt kuulsime, et kateeder on valmis kino kasutamiseks: filmid oktoobrikuuks on juba tellitud.

Niisiis juba õige pea võiksime ühiskonnateaduste maja 19. auditooriumis filme näha, kuid... **ülikooli haldusorganid jätsid kinoseadmed tellimata, ehkki nõudmine selleks esitati juba rohkem kui aasta tagasi!**

A. PABUT

MÕTTEVAHETUSE KORRAS

Ütlemisi TRÜ Toimetiste arvel

Kui tänapäeval kogu suurel Nõukogudemaal rõhutatakse tootmiskultuuri tähtsust, kiidetakse ettevõtteid ja asutusi, mille ümbrus ja tööruumid on hästi korrastatud ja nägusad, ning vastupidi — hurjutatakse ja häbimärgistatakse neid, mille lähemas ümbruses on säilinud prahinunnikuid ning tööruumides valitseb korralagedus, räpasus ja muud sorti lohakus, siis oleks nagu aeg, et vaatame kriitiliselt ka oma majas ringi.

TRÜ hooned ja opperuumid on viimaste aastate jooksul elanud üle korduvaid remonte ning üldmulje on juba päris ranuldav. Kuid seesuguse suure õppeasutuse ja teadusetempli «fassaadi» alla mahub palju rohkem kui hooned koos oma ümbrusega ja siseruumid. Viimaseid on võimalik näna ainult konapeal Tartus, kuid päris olulise osa TRÜ «fassaadist» moodustavad tema toimetised, mida levitatakse nii Nõukogude Liidus, sotsialismimaades kui ka mujal, välismaadel. Ei ole kahtlust, et «fassaadi» selle osa alusel kujundavad oma arvamusi Tartu kiiklikust Ulikoolist väga paljud, kes Tartut ise kulastada ei jõua. Ja seetõttu peaks meid tõsiselt huvitama, millise mulje saavad võõrad TRÜ Toimetistest. Juba esimesel hetkel, kui võtta kätte mõni toimetiste köide, häirib eeskätt selle välimus — tavaline väike juturaamatu kaust, kaas on kord roheline, kord rohekas-hall, seeriatiitel häbematult suure ja kõrge šriftiga, mis pärineb näntavasti veel 20. sajandi algusest ning köite enda tiitel just sama šriftiga. Ka köidet avades riivab silma tekstis kasutatud kitsas ja kõrge šrift, mille uldpilt on äärmiselt igav ja tüütav.

Kui asetame kõrvuti TRÜ Toimetisi aastatest 1900, 1930 ja 1960, siis välimuse järgi otsustades on tegemist pideva langusega, kuigi nii vaga sooviks väita vastupidist. Oleks vist põnjust selleiegi mõelda, et mõneski raamatukogus jäävad need köited seisma aastakumneteks, harva mõni lugeja süveneb nende sisusse, kuid igauks, kes köite kätte võtab, suudab kaanelt lugeda — Tartu Riiklik Ulikool. Oleks ometi seegi kauni kirjaga korralikul alusel!

Toimetiste jaoks kasutatud paber varieerub suuresti. Vanetevahel on see päris korralik valge trükipaber, kuid osa köiteid on trükitud üsna harilikule ajalehepaberile. Ei ole midagi katki, kui viletsale paberile trükitakse asju, mis on mõeldud ühekordseks lugemiseks ja aasta pärast oma akuutsuse on kaotanud (ajalehed, kalendrid jne.), kuid teaduslikud tööd, mis ilmuvad väikeses tiraažis ja võivad olla huvitavad mõnele uurijale ka sajandi pärast, peaksid ilmuma pisutki paremal paberil.

Reklaam TRÜ Toimetistele on äärmiselt tagasihoidlik. See piirdub ainult ühekordse mainimisega «Sirbi ja Vasara» viimasel leheküljel ja sellega kõik. Muude ajalehtede veergudel ilmub arvustusi nende kohta äärmiselt harva, nagu oleks see seeria mingisugune «tabu», millest avalikult kõnelda ei sobi. Sellises olukorras pole ka imestada, et mõnest viiesajase tiraažiga köitest kuni pool lattu seisma jääb, vaatamata sellele, et sisu paljusidki huvitaks. Sisult on need toimetised vägagi heterogeensed nagu autorite huvialadki. See on niisuguse õppe- ja uurimisasutuse juures loomulik. On pärist ulatuslikke monograafiaid, lühemaid uurimusi ja temaatilisi kogumikke ning kateedrite kogumikke. Nähtavasti on see vajalik. Kuid kahtlema peab, kuivõrd on õige ja vajalik liita kogumikuks just viimaseid, s. o. kateedrite omi, kui iga üksik töö käsitleb erinevat probleemi ja nende vahel puudub tihedam seos peale kateedri nimetuse. Tuleks vist mõelda võimalusele, et lasta neid müügile üksikute töödena, või teisel juhul erilise seeriana, näiteks aastaraamatuna.

Eriliseks küsimuseks on ka valminud tööde avaldamise kiirus. Üksikud õnnelikud juhtumid on esinenud, kus esitatud käsikiri juba enne poole aasta möödumist on saanud raamatu kuju ja ilmub raamatukaupluse aknale, kuid panatihti kaunistab mõni käsikiri kuskil riiulit enam kui aasta, enne kui liikuma hakkab. Nii mõnigi töö vananeb sellega teenimatult ja kaotab oma värskuse. Kuid vähe sellest. Tuleks mõelda ka autorile, kes on siiski ainult inimene ja ei midagi ronkemat. On ju teada, et TRÜ Toimetistes ilmuvad tööd honoreerimisele ei kuulu, seega puudub autoril materiaalne huvitatus. Kuid autor on huvitatud sellestki, et saada oma tööst nn. autorieksemplare vahetamiseks teiste teadlastega, kellega on näiteks erialases kirjavahetuses. Käsikirja pikal marineerimisel on sellisel punul päris halvad tulemused. Autor on oma korrespondentidele juba ammu kirjutanud, et lõpetasin sellise uurimuse ja andsin trükki, separaadi saadan esimesel võimalusel. Ja tegelikult kujuneb olukord selliseks, et lubatud separaat jõuab adressaadini alles aasta või paari pärast. Piinlikkusest punastavad aga mõlemad — autor varase lubamise pärast ja adressaat pika ootamise tõttu.

(Järg 4. lk.)

AMETIÜHINGUS

Töö tunnistati heaks

25. septembril toimus Ajaloo-Keeleteaduskonna ametiühingukonverents. Aruande esitas ametiühingubüroo esimees H. Piirimäe, kes andis ülevaate möödunud-aastasest tegevusest.

Pidevalt oli tulipunktis ühiselamute sisekorrareeglite täitmine ja sotsialistlik võistlus ühiselamute vahel; mitmel korral arutati õppe- ja kasvatustööd, ajalehtede ja ajakirjade tellimist, seinalehtede väljaandmist; selgitati parim kursus teaduskonnas (selleks osutus inglise filoloogia III kursus, kellele anti kommunistliku töö õpperühma nimetus); saavutati I koht teaduskondadevahelises aastaringses võistluses kehakultuuri alal. Toimus rida huvitavaid üritusi: ekskursioon Piirissaarele, «Estonia» ühiskülastus, õppe- ja suusalaager Vellaveres jne.

Sm. Piirimäe nimetas paljusid tublisid organisaatoreid ja ametiühinguaktiviste: sm-d Põllu, Kriit, Bežanitskaja, üliõpilased Metsis, Oja, Metsoja jpt.

Järgnevates sõnavõttudes puudutati mitmeid kitsaskohti. Üheks murelapseks on olnud seni majutamine. Vajalik oleks 550 ühiselamukohta praeguse 460 asemel. Palju muret teevad ka IV kursuste õhtupoolsed loengud, mis jätavad üliõpilased ilma nii mitmestki huvitavast üritusest.

Konverents koostas tegevusplaani edasiseks:

- ühiselamute sisekorrareeglite rangemaks muutmine, kusjuures hakatakse rakendama moodust, et paremad üliõpilased suunatakse mugavamatesse ühiselamutesse ja vastupidi;
- vene filoloogia osakonna kursuste õppedistsipliini tugevdamine;
- tootmisküsimuste regulaarne arutamine;
- kunstilise isetegevuse populariseerimine;
- suurem tähelepanu poliitinformatsioonidele;
- ühiskondlike kohustuste pidev arvestus.

Valiti 23-liikmeline ametiühingubüroo ja delegaadid üleülikoolilisele ametiühingukonverentsile.

Konverents tunnistas teaduskonna ametiühingu möödunudaastase töö heaks. Edu edaspidiseks!

L. KÕLI

Foorumidelegaadid Tartus

Pressikonverentsil.

Kuidas suhtutakse Teie kodumaal üldise ja täieliku desarmeerimise ideesse? Millist vastukaja leiab ettepanek keelata tuumarelv?

Delegaadid vastasid.

Inglismaalt: «Oleme poolt. Soovime desarmeerimist eelkõige muidugi omal maal ja seejärel loomulikult kogu maailmas.»

Soomest: «Soome rahvas rõhutab eelkõige rahuliku kooseksisteerimise praktilist vajadust. Tahame arendada rahulikke kaubandus- ja kultuurisuhteid Ida-Euroopa maadega.

Adrienne Hermans (Holland)

Tuumarelva keelamiseni aga tuleb jõuda järk-järgult, korraga on võimatu seda saavutada.»

Hollandist: «Esindan Hollandi üliõpilaste poliitilist organisatsiooni. Meil räägitakse mõnikord, et meie maal on kõik valge, teil aga oleks nagu kõik must. Teie maal veedetud päevade põhjal ei saa ma seda väidet kinnitada. Pooldame desarmeerimist ja tahame sõbralikke suhteid teiste maade noortega. Konkreetse näitena tooksin meie organisatsiooni möödunud-aastase suurema ürituse — vahetasime delegatsioone Tšehhoslovakkia noortega.»

Justin Ogwapit (Aafrika noorte esindaja Londonist).

Luksemburgist: «Mu kodumaa on väike maa ilma sõjaliste traditsioonideta ja sellepärast on need küsimused talle eluküsimuseks. Kui meie maal plahvataks kasvõi üksainus aatomipomm, ei jääks vist ühtki luksemburglast. Möödunud aastal avaldasime manifesti, millele kirjutas alla peaaegu kogu progressiivne noorus. Taotlesime sõjaväekohustuse muutmist ja muutusi valitsuse poliitikas. Teeme kõike seda selleks, et vabastada noori reaktsioonilise propaganda mõjust.»

Küsimus Aafrika noortele:

Millised on teie muljed Nõukogudemaast, Moskvast, Eesti NSV-st, Tartust?

Vastab Aafrika üliõpilaste organisatsiooni esindaja Suurbritannias:

«Muljetes on palju erinevat sellest, mida me kuulnud olime. Räägiti, et Moskvas on kõikjal miilitsad ja sõdurid. Tegelikult näeb Londoni tänavail hoopis rohkem policeman'e. See, milleni Inglismaa jõudis aastasadadega, on Nõukogude Liidus saavutatud vähem kui viiekümne aastaga. Muljeid on aga nii palju, et võiks ühtjärge mitu päeva rääkida.

Mina isiklikult oleksin tahtnud jääda kauemaks Eestisse, sest mind huvitab teie põllumajanduse korraldus. Sellepärast tahan loota, et see reis ei jää mul viimaseks.

See, mis teie maal kõige rohkem meeldis, on — inimesed.»

Ziskin Siegal Inglismaalt

Millise hinnangu annate foorumi tööle ja kas see oli Teie arvates edukas?

Gaana delegaat: «Foorum oli väga edukas. Mõnes küsimuses oli erinevate maade noorte vahel muidugi ka lahkarvamusi, ent see on loomulik, sest kui neid ei oleks, siis poleks ka diskussioone, oleks lihtsalt maskeraad.

Ka kõigist teistest foorumi delegaatidele esitatud küsimuste vastustest jäi kõlama üks: enamik maailma noorsoost on kõige progressiivse poolt. Ja võitluses selle eest ei jääda pealtvaatajaiks.

Kahtlemata oleks küsimusi veelgi jätkunud, kuid külaliste äärmiselt tihe programm sai ka siin takistuseks.

Seisukohad, millele äsja lõppenud Moskva foorum jõudis, kajastuvad foorumi resolutsioonis. Jääb ainult soovida, et see dokument jõuaks kõigi maade noorteni.

E. LIIMEON

See ei ole ülikooli tasemel

Hooti võib kuulda siit-sealt, kord õppejõudude, kord laborantide või dekanaadiametnike jt. suust rahuldamatust üliõpilaste kommete ja igapäevase käitumisega.

Mõni kurdab, et peahoone uksel ja koridoris jooksevad tormakad noormehed sulle otsa või tallavad jalgu või, et loengule ilmuvad mõned, kuidas juhtub — spordirõivastuses või säärikutes, lipsust ei maksa rääkidagi. Võib kuulda, et leidub selliseid, ke'lel teretamise komme hakkab funktsioneerima vahetult enne eksamit ja pärast kaob taas. Üks eriplaani järgi õppiv VI kursuse noormees oli uute tarkuste tulva all täiesti unustanud oma keskkooliaegse õpetaja, kuigi ta kohtas endist õpetajat, praegust ülikooliõpetajat peaaegu iga päev. Pärast umbes nelja-aastast mittetundmist teretas ta ühel hommikul nii särava naeratusega, nagu seda sobib pakkuda ainult väga heale tuttavale. Üllatava äratundmise põhjus selgus juba samal õhtupoolikul. Noormees oli hakkama saanud tõsise pahandusega, mille eest oli oodata vähemalt käskkirjalist noomitust. Karistamisel oli aga mõningane osa täita tema endisel õpetajal.

Üks üliõpilane pidi millegipärast külastama õppejõudu, ütleme sm. Kõivustet, tema korteris. Vastu võttis õppejõu abikaasa, kelle poole üliõpilane pöördus järgmiselt: «Kas Kõivuste on kodus? — «Jaa!» — «Mul on temaga vaja rääkida!» Ka laborandid pidavat vahel taolist pöördumist kuulma. Üks dekanaaditöötajaid avaldas arvamust, et üliõpilaste koormus on vist tõesti ränk: nad on nii kurnatud, et viieminutilise vestluse ajal ei suuda muidu seista, kui peab toetuma.

Kindlasti ei ole alust ütelda, et niisugused käitumisjooned üldiseloomustavad oleksid. Normist kõrvalekaldumine torkab silma, pahandab, ärritab ja seepärast jääb meelde ning võib mõnda pessimisti ajendada ka ennatlikele üldistustele. Normikohane ei ärata erilist tähelepanu, seda me nagu ei märkagi. Seepärast on võib-olla üliõpilaste ja noorte käitumisest rohkem juttu, kui vähesed reeglirikkujad seda pälviksid. Ülikooli ajalehes sellest juttu teha on isegi veidi piinlik. Tundub, et see pole jutt ülikooli tasemel. Aga vist peab need muljed siiski välja ütlema. Kurb, aga on neid, kelle kombed ei ole ülikooli tasemel.

Miks on see nõnda?

K. KARE

ON HEAD ja ka palju halba

Septembrikuu lõpul toimus kontrollreid ühiselamutesse. Viis inimest eesotsas TRÜ ametiühingukomitee esimehe sm. L. Pärliga kontrollisid, kuidas on olukord ühiselamutes sisekorraga.

PÄLSONI tn. 23

Vestibüül ei jäta just kõige paremat muljet. «Siin oleks remonti vaja olnud,» kurdab komandant.

Tuba 104 oli esimene, kuhu sisse astusime. Voodilt tõuseb unine tütarlaps, haigutab, ja ei ole eriti võimeline vastama. See on ka täiesti arusaadav, sest riiulil on kaks «Rummu Jüri» ja pool tosinat veinipudelit. Kvaliteedilt ja kvantiteedilt- ki «küllalt». Tütarlaps oli võõras, väljastpoolt internaadi koosseisu. Küll aga paistis ta end toa 104 kollektiivis koduselt tundvat. Agnia Sobolevat ja Ludmilla Sokovikovat karistatakse ühiselamus korraldatud joomingu pärast väljaheitmisega Pälsoni 23 kollektiivist.

Toas 203 käis kibekiire töö, kui komisjon sisse astus. Endine Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilane Bauvald oli seal lausa artelli lahti löönud. Kudumismasin oli kohal ja tolmuprahti kõik kohad täis. Sellepärast meenutas tuba ennem tööstustsehhi kui TRÜ ühiselamut.

Toas nr. 302 valitses eeskujulik korralagedus. Kappide pealsed, lauad ja voodid meenutasid lahinguvälja oma segipaisatud raamatute ja kõikvõimalike riietusesemetega. Sealjuures olid kapid tühjad. (!) Ilmselt valitseb siin põhimõte — «Milleks varandus muidu on, kui kõik seda ei näe!» Mida arvavad selle kohta toakollektiivi liikmed Litvinenko, Mänd, Lahesalu, Magajeva jt.? Tüdrukud on mitu korda jõudnud lubada, et nad oma toa korda teevad. Ilmselt on mitmed lubadused just nimelt selleks, et neid mitte täita.

Üldiselt aga paistab Pälsoni 23 silma eeskujuliku puhtuse poolest kõikides üldkasutatavates ruumides. Kontrollreid jõudis sanitaarpäeva ennetada, ent ometi olid juba nüüd koridoripõrandad, aknad, köögid jm. puhta väljanägemisega. Uus-Tiigi ühiselamul on kahtlemata suuremad võimalused olla ülitäiuslikuks üliõpilaste koduks, kui seda on Pälsoni 23. Ent köökide ja tubade korrashoiust kõneldes on viimases lugu isegi parem. (Kartulikoori Pälsoni 23 köökide prügikastide ümbruses pole, Uus-Tiigis aga lausa mitme cm paksune kiht.)

Väga hea mulje jättis Pälsoni 23 puhvet, kus üliõpilaste jutu järgi alati kõiki vajalikke toiduaineid on olemas ja kust lohakust ka tikutulega otsides ei leia.

Nii Vana-Tiigi, Pälsoni kui ka Gagarini ühiselamu valulapseks on nn. narid ehk kahekordsed voodid. Möödunud aastal põdes enamik niisuguste voodite alumise korra elanikest kopsupõletikku. Võimatu, et see oli paljas juhus. Majandusosakond peaks viivitamatult muretsema niisugustele vooditele reformkatteks vahariided, mis püüaks tolmu kinni.

TIIGI tn. 14

Mõni aasta tagasi rõõmustas ülikoolipere uue ühiselamuhoone üle. Mugavad 2- ja 3-kohalised toad, hästi sisustatud puhkenurgad, duširuumid... Jah, kõik oleks hea, kui duširuumides oleks põrandal vee ärajooksuks avad olemas. Muidu on nii, et saunapäevadel sõida või «Raketiga».

Astume sisse ühiselamu einelauda. Hakkab silma puhtus ja korralikkus. Kell on küll alles 11, aga juba on kõik valmis, et üliõpilaste soove rahuldada.

Köökides on äärmine korratus. Põrandal toidujäätmed, kappides puuduvad plastikaatkatted. Kolmanda korruse köögis ripub suurelt trükitud paber: «Teeme kõik nii, et keegi ei peaks meie järel koristama!» — Hüüdlaused on head asjad ainult siis, kui nende järgi ka käiakse. Tubade 322, 506, 503 toidukappide järgi võiks arvata, et Uus-Tiigi internaadis elavad tsiviliseerimata inimesed. Tubade kappidest haigutavad vastu leivajäätmed, mustad toidunõud, ajalehepaberist improviseeritud rotipesad, mis väga «maitsekalt» on kujundatud ämblikuvõrkudega. Seevastu võib tubade 118, 104, 130, 133, 215, 310, 318, 404, 420 jt. toidukappide puhtust kõrgeima hindega premeerida Kuidas see nüüd oligi, et üks lusikatäis tõrva rikub ikkagi terve tünnitäie mett...!

Köökide korratus väheneb võrdeliselt korruste kasvuga. Kui esimese korruse köögis tahaks heameelega silmad päris kinni panna, et mitte näha räpaseid gaasipliite, kartulikoori taburettidel ja prügikastide ümbruses, siis neljanda-viienda korruse köökides on kord tunduvalt parem.

Kui kõik toad oleksid niivõrd maitsekalt kujundatud, nagu seda on nr. 104 (toavanem Helle Nael), nr. 319 (toavanem Aili Mägi), nr. 513 (Aili Joot), nr. 130 (Reet Kask), nr. 133 (Ene Tominga), siis võiks Uus-Tiigi internaat kiidelda kõrge kodukultuuriga.

Puhketubadega jäi komisjon rahule. Torkab silma maitsekas kujundus: foto- ja seinalehed, pildid seintel. Kui selle televiisori ka veel korda saaks...! Tahaks soovida Uus-Tiigi 400-liikmelisele perele: hoidke oma kodu au, et see ei oleks mitte ainult arhitektuurilt, vaid ka kultuurilt näidisühiselamu!

PÄLSONI tn. 14

Halb oli lugu pesuruumides. Tänavukevadist remonti kahel korrusel poleks nagu olnudki. Kraanikausid on lõhutud, põrand lausa ujub, gaasipliidid on mustad, lambikuplid paksu tolmu täis. On's niisugune olukord paratamatus, Pälsoni 14 kollektiiv? Kindlasti oleks ka puhkenurkade sisustust peale laua ja mõne tooli võimalik täiendada. Komandandi vabandav lause — «Ei ole jõutud...!» — ei aita kahjuks mitte põrmugi.

Vastupidiselt üldkasutatavatele ruumidele võis tubadega rahule jääda. Heameelega võib ringi vaadata tubades 116, 117, 427 jm. Kuid toas 402 tõmbas Vello Männik sügavasti paberossi, kuigi tuba oli isegi juba maani suitsu täis. Samas käis ka hoogne kaardimäng. Hea ikka, kui «kultuurilistest» meelelahutustest puudust ei tunta!

Puhvet on niisuguses olukorras, et sinna naljalt siseneda ei taha: hallituskorraga kaetud tomateid, nädalavanust koort, leiba (mis seisab kõrvuti müüja tolmuste kingadega) ja ebamäärase välimusega lihatoite vaevalt keegi osta igatseb.

Komandant pole taolisest olukorrast kellelegi signaliseerinud. Omad inimesed, saame hakkama! — Noormehed käivad salamisi Pälsoni 23 einelauast toiduaineid ostmas. Et, head naabrid, aidake hädast välja!

GAGARINI tn. 1

Siin elab ligi 60 üliõpilast üheksas toas. Mis otsekohe silma puutub, on toidukappide ideaalne puhtus (ka kõige hoolikama otsimise tagajärjel ei leidnud me ainsatki korratut toidukappi!)

Väga heas korras olid toad nr. 7 (vanem Eba Södor) nr. 8 (Silvi Rute) ja nr. 3 (Niina Bogomolova). Seevastu oleks toas nr. 1 (vanem Reet Kaljuste) hädasti tarvis koristajat, kes puhastaks lae ämblikuvõrkudest ja põranda tolmust.

Toas nr. 4 (asub keldrikorrusel) kurdetakse, et vihmaga on häda, vett sajab sisse. Hoolimata sellest paistab tuba silma korralikkuse kõrge astme poolest.

Hädа on Gagarini t. 1 ühiselamus tarkade kaasüürilistega — arvutuskeskuse rahvaga. Õigemini küll arvutusmasinate endiga. Lugu on selles, et jahutussüsteem võtab vee pilgeni ära. Seda inimesele asendamatut vahendit saavad 53 üliõpilast vaid keldrikorruse üliväikesest pesuruumist. Suuri raskusi on koristajal sm. Kuulbergil, kes peab iga päev pangede kaupa vett üles tassima. Seda hinnatavam on ühiselamus valitsev üldine puhtus.

Mida teha kroonilise veepuudusega, selle üle peaks tõsiselt järele mõtlema.

Tiigi tn. 78/80

Millest alustada, kui peaaegu kõik on halb?

«Siia heameelega sisse ei astu,» ütles komandandi asetäitja hoovimaja tubade kohta. Tal oli õigus. Koridoris võttis meid vastu katkise eesriidega ja vähemalt senti-

(Järg 4. lk.)

AARE RAND

Jahisarv

Kaugelt kuulsin jahisarve häält,
linna tagant metsadest see kõlas.
Minu mõtted olid sedamaid
kaugel Saaremaal, mu
kodukülas.
Metsi mööda astub jahimees,
kelle kotti soovitud on kivi.
Sellest mõtlen, sammudes
armees
keset noorte meremeeste rivi.
Käiksin praegu rõõmsa meelega
mööda sügisesi raagus metsi,
seal, kus mehed sarve puhuvad,
käsutavad jahikoera: «Otsi!»

Ah, mu saaremaine kaunis
mets,
nagu sarv sa tagasi mind
kutsud,
kui kord jälle astun koduteel,
vastu võtavad mind uued
metsad.

JUHAN PAJU

Läbi rukkipõllu...

Vili raskelt langeb
kokku üle tee.
Paljajalu astub
tütarlaps mu ees.

Roheline seelik,
lumivalge pluus,
õhtupäikses leegib
punakuldne juus.

Laine laine järel
kaugusesse kaob.
Väsinuna päike
rukkihälli vaob.

Laule rinnus hõõgub,
süda rütmi lööb.
Rahutust ja rõõmu
jättis päevatöö...

Läbi rukkipõllu,
suveõhtuse,
astub paljajalu
tütarlaps mu ees...

Tartu Rüiklik Ülikool 3

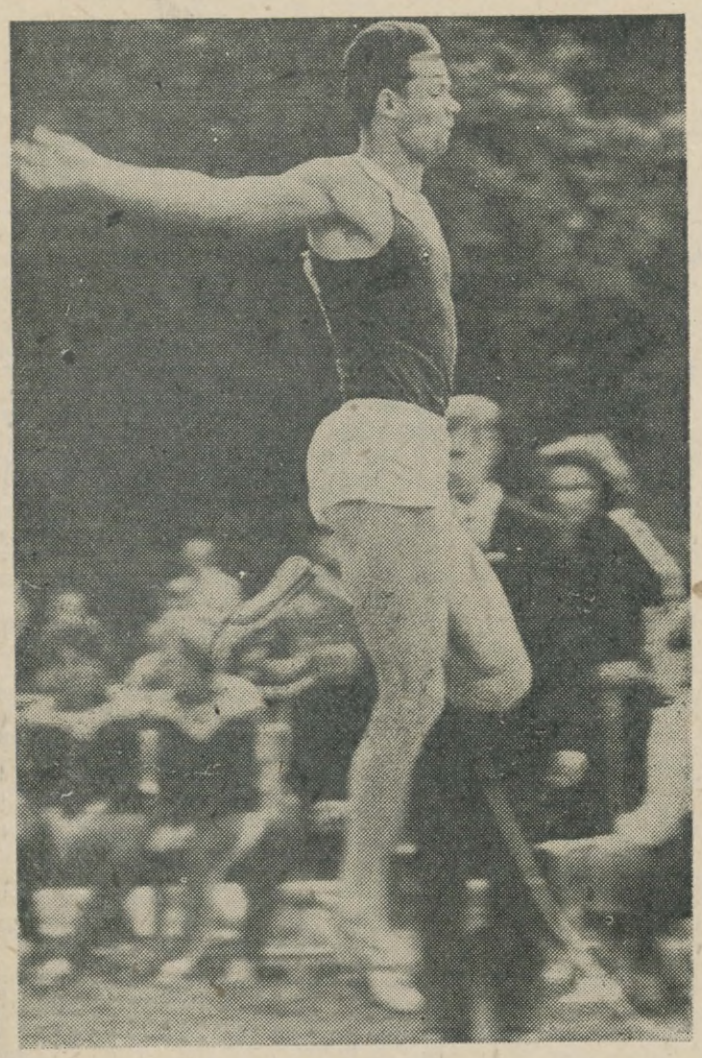

REIN AUN ütleb:
„On tarvis vaid väga tahta."

Millal ja mismoodi sai alguse sinu tee spordi juurde?

Nagu paljudele poistele, meeldis ka mulle joosta, hüpata, palli mängida. Tegin kõike, mis ette juhtus. See juhuslikkus oli muidugi kaugel teadlikust treeningust, kuid ta pani kahtlemata aluse üldisele jüüsilisele arengule. Nagu paljud noored, alustasin ka mina spordikoolist. Kuid sealgi ei olnud ma algul huvitatud nii väga kergejõustikust. Mängisin tennist, võrk- ja korvpalli, ning mitte halvasti. Keskkoolis, eriti kahel viimasel aastal, hakkasin enamasti tegelema kergejõustikualadega. Ei osanud valida ühegi vahel ja nii saigi minust mitmevõistleja.

Esimene suurtulemus?

Voib-olla oli see alles nüüd — 7917 silma kümnel alal NSVL meistrivõistlustel. Veel Tallinna koolinoorena kirjutati minu nimele NSV Liidu noorterekord viievõistluses. Eesti esivõistlustel tõusin medalisaajate hulka üle 7-meetri hüppega 1960. aastal Tartus. Tol sugisel astusin Tartu Riiklikku Ülikooli ja koos treener Fred Kuduga hakkasime lihvima tehnikat kümnel alal ning arendama jõudu. 1962. a. õnnestus tulla NSV Liidu üliõpilasmeistriks.

Kas kõik alad on olnud ühtviisi tugevad?

Kus sellega! Kaugust ma ju hüppasin, kõrgust ka, jooksin ka parajalt, aga näiteks kettaheitega, teivashüppega ja tõkkejooksuga tuli nigi valada. Võistlesin sageli just nendel aladel ja see aitas tublisti.

Sinust kirjutati juba Rooma olümpiamängude päevil kui Tokio kandidaadist. Kuidas arvasid ise?

On tarvis vaid väga tahta! Kindel ma millelegi muidugi ei olnud, aga treening otsustab kõik. Ma ei forsseerinud, ei olnud ka eriti laisk ja nii õnnestus «plahvatada» just Tokio-piletite «järjekorras».

Kiievis õnnestus sul anda maksismum peaaegu kõigil aladel. Kas Tokios loodad veel millegi arvel punkte juurde võita?

Kes teab?! Eks Kiieviski oleks 8000 kätte saanud, kui seda õnnetut küünarliigese vigastust poleks olnud ja odakaar veidi pikem välja oleks tulnud. Tokios? Ausalt, ei oska ennustada. Kõike võib juhtuda. Loodan siiski parimat ja püüan vähemalt esimese kuue hulka jõuda.

Kuidas hindad Eriku, Tõlbi, Jurkatamme ja Vildi esinemist?

Kui Tolpi võis kindlalt arvestada, siis Erik siiski üllatas. On ju meie maa naiskeskmaajooksjate tase tugev ning Erik alles noor «sissetungija». Tokios võib ta mõndagi saavutada. Omaette elamus on muidugi Rein Tõlbi jooks — pehme, vaba ja võimas. Jurkatammest on üleliidulise koondise mehed siiski veel eespool. Aga edaspidi tuleb minu arvates teda tõsiselt arvestada. Mis Vilti puutub, siis paistis tõesti, et ta oli lihtsalt väsinud. Mees ikkagi suurendas oma treeningukoormust enne hooaega peaaegu poole võrra ja see andis lõpupoole tunda.

Soovid sa midagi TRÜ perele?

Jah. Olge olümpia-aastal tublid sporais ja õppige! Tahan öelda, et mul on heameel, et just Tartu Riiklik Ülikool avas mulle võimalused, mis lõpuks on viinud olümpiamängudele. Tervitused!

Fotol. R. Aun võistlushoos. Uusima punktide süsteemi alusel junib R. Aun NSV Liidu edetabelit kümnevõistluses.

SIBER ja isiklik objektiiv

(Algus ajalehe eelmises numbris.)

Varakevadel tuuakse mandariine, apelsine. Soolalestagi võib vitriinis näha. (Aga meil Saaremaal? Meil, kus lestad ujuvad umberringi???)

Manutan Bratski linna vähemalt viis-kuus Kingisseppa ja... muudkui imestan Angara noore, kuid juba nii suure lapse üle.

«Imestad! See kõik on normaalne.»

Oige. Olen pahane oma rumalale narjumusele. Kust see kull on tulnud?

Omaette linnaosa moodustavad 4- ja 5-korruselised plokkelamud. Nagu Mustamäe.

Homme ootab Baikal. Kuid pole enaist ootusärevust. Ma ei lahkuks veel Bratskist, kui aeg voiks kasvõi kolmeks paevaks seisma jäada. Aeg laheb. Toi jälle ontu, viimase ontu Siberi süaames.

Missugune sa siis oled, Siber? Istun «inturisti» toas. Veerandtunni eest ajasin pimedas tuledega juttu. (Ka linnad on oosel ja kaugelt ilusamaa.) On paevane ja oine nagu linga erinevad, siis kaob lõpuks öötugi. Bratski kohta ma seda öelda ei saa.

Nägin tammil kraanade punaseid tornitulesid, keevituskolbide sinakaid helke. Kui öö värvijoto kõrvale seadsin päeva must-valge, nägin tunkeaes töömehi — mehi, naisi. Uhed käed panid kraana liikuma, teised vehkisid alt juhile ja haarasid lõpuks koormatrossidest kinni. Suruauru pilves punastati tammi peanoone pruunikat paekiviklibulist seina. Peeti aru betoonkonstruktsioonide juures. Autod sõitsid liivamägede juurde, viisid kive uue raudtee ehitamiseks. Inimesed, masinad ja Angara — tore.

Aga suvel tihti kuumust 30° C järgi. Kevad tuleb mais voi juuni alguses. Talv tõi möödunud aastal esimese lume septembri lõpul.

Siberil, jah, on mitu nagu. Justkui vaataksid läbi teravussamata fotoaparaadi kollase sõõri. Tahad selget pilti saada, pane kaugus õigeks.

Mis on elus selleks õigeks kauguseks?

Eelarvamustele kohe kriips peale. Vaed ja kaed läbi isikliku objektiivi (oma sulmadega), jumilint (meel, mõistus, suda) kindlasti ühesuguse, ja nimelt üle keskmise tundlikkusega (erinevalt fotograafia nõuetest). Peaks saama suurepärase originaali.

Bratsk, kallis! Fotod, mis ma sinust tegin ja mis ma sõpradele saadan, tulid hästi välja, aga... Küll näed, mu kaaslased tuevad sulle varsti külla. Ka nemad tahavad näha originaali, mida ma neile ei saa anaa.

Head ööd!

ENDA NAABER

ON HEAD ja...

(Algus 3. lk.)

meetripaksuse tolmukihiga kaetud rnul. Toas nr. 31 (toavanemat ei olevat?!) avame Irina Martõnenko kapi. Leivatukid, kanamunade koored ja suitsukonid.

«Irina ei suitseta,» puuab üks toanaabreist kaitseks välja astuda. See poiegi tantis, kes ja kuidas. Tantis on see, et toas 31 on lonakus.

Tiigi 78/80 ühiselamus ei leiaks ka kõige noorikam otsija aosoluutselt korras toiaukappi. Ikka on neil uksed kas ripakil voi hoopis ära! Muide, meie ühiselamutes on nii, et peaaegu eranditult kõikide toiaukappide ees ripub mitmesuguses suuruses ja seerias varieeruvaid lukke.

Miaa arvavad selle kohta tubade 31, 40, 51, 54, 57, 93 jt. kollektiivid?

Einelauale on eraldatud niivõrd vaikesed ruumid, et muuja saab seal vaevalt ümber pöörata. Kas ei oleks moeiaav kasutada avarat korvalruumi, et üliopilased saaksid ostetud supi voi piima-saia siinsamas ära süua.

A-korpuse I ja II korruse pesuruumid on nagu ühe viisaga loodud: ikka on segaaus lõdus mustusega. II—III korrusel puudub tinti vesi ja siinkonai on üliõpilastel õigus, kui nad utlevad:

«Ela kui kõrbes...»

Kookidaes pestakse pesu.

«Miks pesukooki ei kasutata?» — Olakehitused. «Siin on mugavam.» Astume sisse tubadesse. Nr. 91-ga voib ranule jaaga — vähemalt suund on korra poole. Toas nr. 93 (III kursuse farmatseudid) seisavad kappides tualettesemed, nende vanel ka piimapudelid, varsked ja kuivanud salanukid. Niisama nalb lugu on toaga nr. 94 (Arstit. VI k.). Tikud, suitsud, arbuusikoored ja vähemalt nädalase toiaukaardi jäänused on esindatud. Üliopilane Ivantšenko käitus küsitlemisel ülirahulikult ja -näbematult.

«Käin ju siin ainult magamas, muul ajal olen profulaktooriumis. Maksab sellepärast koristada...»

Kuidas voib niisugustel üliõpilastel tubaaa kasutaaa üniselamut? B I, B II, B III korpus oid korralikuma väljanagemisega. Tuoasid 66 (vanem Lilia Malvel), nr. 99 (vanem Helle Kirt) ja nr. 109 (vanem Lea Kiis) voib imetieda ja teistele eeskujuks seada.

III korruse köögis pesi tütarlaps hoolega gaasipliiti.

«Kas tana on teie korrapidamise järgi?»

«Ei.» Helle Baumeister — tema see agar pesija oligi — viitas peaga seinale.

«Igauks on kohustatud pärast söögitegemist gaasipliiti puhastama,» lugesime paberilt. Jah, oleks Tiigi 78/80-s rohkem seinseid üliopilasi, kuhap siis ei oleks ka kraanikausid soki tais, uksed kaetud lausa limenaava mustusega ja kaoksid amoiikuvorgud siit-sealt.

Küsimus «agaratele» ehitusmeestele — millal lopuks saavad valmis duširuumid, mis juba 1. septembriks pidid tip-top korras olema. Ehitajatel paistab aega kuil olevat — istuvad, ajavad juttu, suitsetavad...

Kuidas lukkad, nõnda läheb. («Kevadeks enk saab valmiski,» räägivad üliõpilased omavahel.)

Mis jäi üldmuljena kolama ühiselamute kontrollreidilt?

On head ja palju on halba. Millest tuleb siiski see, et ei ole olemas toda tosist armastust oma toa ja oma üniselamu vastu? Laual segiiöödud raamatud, kortsunud vooditekk, närounud lilled vaasis — koik see räägio enda eest ja vägagi selget keelt.

Ühiselamute noukogudel tuleb tõsiselt järele kaaluda, milliseid abinousid kasutada, et panna maksma distsipliin ja kord. Oppetöö algusest on möödunud vaid kuu. Kui palju pingerikkaid toredaid päevi seisab veel ees. Tehkem siis nii, et neid päevi krooniks eelkõige lugupidamine ja suur hoolitsus üniselamu — oma teise kodu — eest.

S. ENDRE

Karikavõistlused kergejõustikus

26. ja 27. septembril toimusid teaduskondadevahelised kergejõustiku karikavoistlused. Vänese osavõtu tõttu jäi üritus kesiseks. Nii votiis naiste odaviskest ja meeste 110 m tõkkejooksust osa vaid kaks (!?) võistlejat. Enamikul aladel oli ainult 5—6 osavõtjat.

Teaduskondadest võitis traditsioonilselt jällegi Kenakultuuriteaduskond rohkem kui 200-punktilise edumaaga järgnevate voistkondade ees. Teine oli Arstiteaduskonna I ja kolmas sama teaduskonna II voistkond. Kuidagi ei saa aga ranule jääda Kenakultuurikollektiivide tööga Bioloogia-Geograafia- ja Oigus- ja Majandusteaduskonnas. Paistab, et neis kollektiivides pööratakse väga väne tähelepanu kergejõustikule.

Paremaid tulemusi. Teivashüppes H. Annus — 4.20, odaviskes L. Lõugas ja M. Paama vastavalt 43.76 ja 41.40, 400 m jooksus M. Matikainen ja K. Kikkamägi vastavalt 57,6 ja 50,7. Helgi Magi huppas kaugust 5.75 ja Juno Savi korgust 1.55. Ilo Sepp tõukas kuuli 15.56 ja neitis ketast 48.89.

J. TALAK,
peakontunik

Raadioloengud

Loengud toimuvad Eesti Raadio ultralühilainel kell 22.30.

REEDEL, 2. OKTOOBRIL

Kõigile poliitilist ökonoomiat õppijaile dots. k.t. Arno Köörna loeng «Poliitilise ökonoomia aine».

Oigusteaduskonna II kursuse üliõpilastele noukogude tsiviilõiguses dots. Jenny Ananjeva loengu «Omandiõiguse tsiviilõiguslik kaitse» I osa.

KOLMAPÄEVAL, 7. OKTOOBRIL

Eesti filoloogia osakonna III kursuse üliõpilastele eesti kirjakeele ajaloos prof. Arnold Kase loeng «Jakob Hurda keelelisest tegevusest».

Oigusteaduskonna II kursuse üliõpilastele nõukogude tsiviilõiguses dots. Jenny Ananjeva loengu «Omandiõiguse tsiviilõiguslik kaitse» II osa.

REEDEL, 9. OKTOOBRIL

Eesti ja lääne filoloogia osakonna I kursuse üliõpilastele sissejuhatuses keeleteadusse prof. Paul Ariste loengu «Soome-ugri keeled» II osa.

Inglise filoloogia osakonna I—V kursuse üliõpilastele inglise keele toneetikas dots. Oleg Muti loengu «Tendentse ja nihkeid tänapäeva inglise keele häälduses» I osa.

TEADAANDED

LASTETUBA ALUSTAS TÖÖD

Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingukomitee initsiatiivil avati TRÜ klubis lastetuba, mis töotab igal tööpäeval kell 9—14. Gruppi võetakse veel lapsi 3.—7. eluaastani.

*

Pühapäeval, 4. oktoobril kell 20.30 on TRU klubis *NOORTE ÜLIÕPILASTE ÕHTU.*

Sissepääs kutsetega.

Kutseid saab TRU klubist reedel ja laupaeval kell 16—18 üliõpilaspileti ettenäitamisel.

Ütlemisi TRÜ Toimetiste arvel

(Algus 2. lk.)

Ning rõõmu ei kellelgi! Tuleks vist tõsiselt mõelda sellele, et asjad ja asjaajamised saaksid sisse teise hoo. Kasu oleks sellest nõukogude teadusele ja kindlasti ka TRÜ heale nimele, mis kogu meie kollektiivile on kallis. Hiljuti ilmus trükist TRÜ Toimetiste sarjas üks number geogaafiakateedri töid inglise keeles seoses rahvusvahelise geograafiakonverentsiga Londonis. See oli päris meeldivaks üllatuseks. Sel puhul olgu lubatud tagasihoidlik soov, et ka edasises meie Toimetiste sarjas võiks ilmuda töid mitmes keeles. See avardaks suuresti teaduslike tööde vahetamisvõimalusi ja see annaks eriti TRÜ raamatukogule tunduvalt suuremaid võimalusi teadusliku kirjanduse komplekteerimiseks paljudest allikatest.

Tuleks kõigiti hoolitseda selle eest, et TRÜ õppejõud ja teaduslikud töötajad saaksid oma töid kiiresti avaldada TRÜ Toimetistes. See on üks ja väga oluline osa TRÜ «fassaadist» ja selle tähtsus tuleks tõsta niisugusele tasemele, et peamine osa TRÜ kollektiivi teaduslikust toodangust ilmuks toimetiste kaante nõrgemini. Tähtsuseta pole sel puhul ka trükise formaat ja välimus, mis TRÜ Toimetistel on siiski lubamatult halb. Nõukogude teaduse edusammud on suured ja väärivad tähelepanu kogu maailmas. Meie sputnikud ja kosmoselennud on imetlusobjektideks kõikjal. Miks oleme unustanud oma TRÜ Toimetised ja lubame seda, et nende välimus meie teaduse head nime riivab. Kui sisu on hea, siis olgu seda ka väline vorm ja kest. Selles kestas on Nõukogude Liidu teaduse saavutustest midagi kirjas — ja see kohustab!

L. JÄRV

INGRID POJU
ja
JAANO ODAR

Õnne!
Õnne!
Õnne!

Oigusteaduskonna IV ja eesti filoloogia osakonna III kursus ja kursuse juhendajad

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7482. MB 07546.

Raamatupalat

Homme avatakse olümpiamängud. Pühapäeval kõik rahvamatkale!

Homme avatakse Tokios XVIII olümpiamängud. Kuid olümpia-aasta pole ainult olümpialastele. Olümipamängude tähistamiseks korraldatakse ülehomme Tallinnas ja Tartus suured rahvamatkad, kus kaks vabariigi suuremat linna omavahel võistlevad.

Ka TRÜ kollektiiv peaks sellele populaarsele üritusele 100%-liselt kaasa lööma. Ärgu jäägu kõrvale ükski üliõpilane, õppejõud ja töötaja, sest paralleelarvestust peetakse ka ülikoolis (teaduskondade, osakondade ja kursuste vahel).

Üliõpilased siirduvad matkale põhiliselt ühiselamute kaupa, millest teeleasumine toimub pühapäeva hommikul kell 10.45.

Matka lähtepaikadeks, kust ühtlasi antakse välja arvestustalongid ja matkaembleemid, on: Tamme staadion (sihtpunkt — tankitõrjekraav), VIII Keskkool (sihtpunkt Reola), Tähtvere park (sihtpunkt Vorbuse) ja linna ujula (sihtpunkt Vasula).

Kõiki, kes eile ei võtnud Tähtvere pargis osa jooksukrossist, oodatakse starti täna kell 17.

TRÜ Spordiklubi

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 9. oktoobril 1964

Nr. 24 (599) XVII aastakäik

INTERVJUU

Mida varem, seda parem

ÜTÜ tööst alanud õppeaastal vestis meie toimetuse kaastöölisele ülikooli ÜTÜ nõukogu esimees **Lembit Allikmets.**

● Milliste lähemate plaanidega ÜTÜ tänavu tööd alustab?

Oktoobrikuu on alati olnud Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus kokkuvõtete kuuks, nõnda ka tänavu. Veteranid esitavad aruanded, valitakse uued ringide vanemad ja osakonnanõukogud. Peatselt seisab ees ka üleülikooliline aruande- ja valimiskoosolek, kus on päevakorras ka Üliõpilaste Teadusliku Ühingu põhikirja vastuvõtmine. Projekti koostas üliõpilastest koosnev komisjon juba kevadel (eesotsas V kursuse juristi E. Markvardiga). 13. oktoobril toimub Ülikooli Nõukogu saalis projekti arutelu laialdasema auditooriumi osavõtul. Kõik asjasthuvitatud on teretulnud!

Valimised ringides ja teaduskondades tuleb läbi viia täie vastutustundega, et etteotsa satuksid entusiastid, kes ei lase tööl vaibuda. Tööle tuleb asuda täie pingega, sest kuu lõpuks peavad ringide temaatilised plaanid olema esitatud (s. o. varem kui mullu). Nii tagatakse teadusliku töö edu. Siin on kindlasti oma sõna öelda ringi teaduslikel juhendajatel.

● Viimasel ajal on märgata mõnedel üliõpilastel rinnamärke tähtedega ÜTÜ. Kas need on mõeldud parematele või kõigile teadusliku ühingu liikmeile?

Rinnamärgid on teatavaks uudiseks ÜTÜ elus. Sügissemestri vältel saavad selle kõik ühingu liikmed. Esimesed märgid andsime välja märtsi lõpul neile, kes esinesid paremini XIX konverentsil.

Teiseks uudiseks on liikmepiletid. On mõeldud ka sellele, et anda teenekamatele ülikooli lõpetajatele auliikmeraamat.

Et liikmepiletite väljakirjutamisel takistusi ei tekiks, peab igast ringist osavõtjate arvestus kateedrite juures korras olema. Meenutagem siinkohal veelkord, et ÜTÜ liikmeks võivad olla ainult aktiivset teaduslikku tööd tegevad üliõpilased. Liikme arvestuskaardi täitmine «kaasatundjatele» pole lubatud.

● Millistest teadusliku töö konkurssidest ÜTÜ osa võtab?

ÜTÜ konkursid ja konverentsid toimuvad ka sügissemestril. Oktoobrikuus leiab aset kevadel esitatud üliõpilaste võistlustööde vabariiklik konkurss (I preemia 50 rbl., II ja III vastavalt 35 ja 25). Ülikooli Nõukogu otsusega

(Järg 3. lk.)

Programmeeritud õpetamine igasse teaduskonda!

Viimastel aastatel on nõukogude ajakirjanduses palju räägitud programmeeritud õpetamisest ja esimestest edusammudest sellel alal. Moskva psühholoogi A. A. Smirnovi andmetel tegeldakse meie kodumaal programmeeritud õpetamisega rohkem kui sajas kohas (kõrgemates koolides, mitmesugustes uurimisasutustes, õpetajate täiendusinstituutides ja üksikutes tehnikumides ning üldhariduslikes koolides).

Ka Tartu Riiklik Ülikool ei ole sellest tööst kõrvale jäänud. Möödunud õppeaastal hakati tutvuma programmeeritud õpetamisega Ajaloo-Keeleteaduskonna loogika ja psühholoogia, võõrkeelte ja eesti keele kateedris ning Füüsika-Matemaatikateaduskonna mõnedes kateedrites. Mitmete programmeeritud õpetamise alaste teaduslike tööde juhendamisega tegeleb ka pedagoogikakateeder. Programmeeritud õpetamisega seotud töö koordineerimiseks ja edaspidiseks laiendamiseks loodi Tartu Riikliku Ülikooli metoodilise nõukogu juures programmeeritud õpetamise grupp.

Grupp organiseerib loengute sarja programmeeritud õpetamisest. Loengud algavad eelolevai nädalal ja kestavad käesoleva semestri lõpuni (igal nädalal üks 2-tunniline loeng). Tutvustatakse programmeeritud õpetamise üldisi põhimõtteid, õpetatavate programmide liike, teaduslike mõistete kujundamist programmeeritud materjalide põhjal, antakse ülevaade õpetavatest masinatest ja programmeeritud õpetamisega seotud psühholoogilistest ning pedagoogilistest probleemidest. Lisaks sellele tutvutakse matemaatika ja matemaatilise loogika meetodite rakendamise võimalustega õpetavate programmide koostamisel. Enamik loenguid on mõeldud esmajärjekorras nendele õppejõududele, kes ei võtnud möödunud aastal osa loogika ja psühholoogia kateedri poolt korraldatud seminaridest ja ei ole kirjanduse põhjal tutvunud programmeeritud õpetamise põhiprobleemidega. Et aga iga loengu järel on ette nähtud sõnavõtud, arutlused ja vaidlused, siis on teretulnud ka need õppejõud, kes asja põhiliselt juba tunnevad.

Nimetatud loengutes puudutatakse programmeeritud õpetamise kõige üldisemaid probleeme ja nii võivad neist osa võtta kõikide teaduskondade õppejõud. Et aga eri õppeainete programmeerimise võimalused ja tehnika on mõnevõrra erinevad, siis soovitab programmeeritud õpetamise grupp metoodilistel komisjonidel leida igast teaduskonnast vähemalt üks õppejõud-entusiast, kes koostaks kirjanduse põhjal referaadi oma teaduskonna tähtsamate distsipliinide programmeerimise võimaluste ja seniste saavutuste kohta ja esitaks selle teaduskondlikul seminaril.

Vastava kirjandusega on võimalik tutvuda TRÜ pedagoogikakabinetis (V. Kingissepa tn. 12 kell 8—18). Kabineti lugemislaud pakub pedagoogilises ajakirjanduses ilmunud artikleid, raamatuid ja mikrofilme (peamiselt ingliskeelseid) programmeeritud õpetamise kohta. See kogu täieneb pidevalt. Sealsamas on välja pandud Nõukogude Liidu keskraamatukogudes leiduva kirjanduse nimekiri.

TRÜ töökojas valmib lähemal ajal 50 perfoplaati, mille töömaht (56 ülesannet) on ligikaudu 3 korda suurem kui eelmistel. Neid kasutades saab üliõpilane iga lahenduskatse puhul teada, kas ta valis õige vastuse (seesmine tagasiside). Et iga lahenduskatse jätab perfoplaati asetatud paberile jälje, siis saab ka õppejõud hiljem teada, kuidas üliõpilased ülesannete lahendamisega toime tulid (väline tagasiside). Seega võimaldab perfoplaat teostada mitmesuguste ülesannete (eriti liikide ja tüüpide määramine) lahendamise harjutamist ja ka üliõpilaste teadmiste kontrollimist. Perfoplaadi abil teostatud kontrolltööde õpetav väärtus on oluliselt suurem kui tavaliste kontrolltööde puhul. Õppejõul jääb ära kontrolltööde parandamise vaev ning vigade lugemise ning arvestamise, samuti perfokaardi töökorda seadmise võib õppejõud usaldada laborantidele.

Perfoplaadi rakendamine õppetöös ei tähenda muidugi veel programmeeritud õpetamist, sest perfoplaadi harjutuste eesmärgiks on vaid loengul kuuldud või õpikust loetud materjali kinnistamine. Valikvastusega küsimusi ei loeta sobivaks viisiks uue aine esitamisel, kui ebaõigetele vastustele ei järgne vajalikku selgitust. Perfoplaat aga ei võimalda sellise selgituse esitamist. Ei ole õige nimetada igasuguseid perfoplaadiharjutusi programmideks, programm on ju rangelt loogiliselt järjestatud õppeaine esitus koos vajalike juhiste ja selgitustega. Kuid sellest hoolimata on perfoplaadi harjutus üks sammuke programmeeritud õpetamise suunas — see tagab üliõpilaste individuaalse ja seega ka jõukohase töö, kohese seesmise tagasisideme, mida kaasaegne õppimispsühholoogia loeb eriti tähtsaks. Perfoplaadiharjutuste koostamine on heaks kooliks õppematerjalide edasiseks programmeerimiseks, sest harjutuste koostamisel tuleb tungida õppeaine loogilisse struktuuri, tuleb arvestada üliõpilaste sagedasemaid vigu jne. Nii võib perfoplaadiharjutusi vaadelda kui ettevalmistatavat etappi programmeeritud õpetamisele.

Arvestades eelöeldut, soovitab programmeeritud õpetamise grupp kõikides teaduskondades viia läbi 2-tunnilised kursused perfoplaatide tutvustamiseks. Perfoplaate saab kursusteks ja pärast seda ka õppetööks laenutada TRÜ pedagoogikakabinetist. Lähemaid selgitusi perfoplaatide kasutamise kohta jagab aga loogika ja psühholoogia kateeder.

K. TOIM,
TRÜ metoodilise nõukogu programmeeritud õpetamise grupi juhataja

Esmaspäeval, 12. oktoobril kell 18—20 toimub ühiskonnateaduste majas V. Kingissepa tn. 12 aud. 15 (pedagoogika-auditoorium) UNO SIIMANI loeng.

«Programmeeritud õppimine ja selle perspektiivid».

Mööda niite ja aasu...

Bioloogiaosakonna II kursus viibis suvel Aakres praktikal. H. Lingu juhendamisel õpiti linde määrama, tutvuti lindude eluviiside ja pesitsuspaikadega.

Fotol ülal: linnupesa juures.

Eesti NSV 25. aastapäeva eel

Valmistudes väärikalt tähistama Eesti NSV 25. aastapäeva, moodustas TRÜ EKP Komitee ideoloogilise komisjoni juurde alakomisjoni, kelle ülesandeks on selgitada kõigi endiste ülikooli õppejõudude ja üliõpilaste nimed, kes fašistlike anastajatega võideldes Suure Isamaasõja päevil andsid oma elu nõukogude võimu eest.

Selle küsimusega on tegeldud ka varematel aastatel, kuid juba nüüd on selgunud, et alakomisjoni eelkäijatel ei õnnestunud kindlaks teha kõiki, kes langesid Nõukogude armee, hävituspataljonide või okupeeritud Eestis tegutsenud patriootlike gruppide ridades. Seepärast peab alakomisjon koguma täiendavaid andmeid kõigi Suures Isamaasõjas langenud seltsimeeste kohta ja tegema omapoolseid ettepanekuid nende mälestuse väärikaks jäädvustamiseks.

Alakomisjoni esimesel koosolekul jaotati ülesandeid liikmete vahel ja vahetati mõtteid eeloleva töö meetodite üle. Ühtlasi otsustati pöörduda üleskutsega kõigi poole, kes teavad midagi Suures Isamaasõjas langenud endiste ülikooli õppejõudude või üliõpilaste kohta, teatada sellest alakomisjonile. Kirjalikke või suulisi andmeid võib esitada TRÜ parteikomiteele. Alakomisjon loodab, et tema üleskutse leiab laialdast vastukaja ja sõjas langenud kangelaste väljaselgitamine kujuneb kogu meie ülikooli kollektiivi auasjaks.

J. RAID,
alakomisjoni esimees

Tähelepanu, komsomoliaktivistid!

9.—11. oktoobrini toimub Käärikul laager-seminar ülikooli komsomolikomitee liikmetele ja teaduskondade, osakondade (raviosakonnas kursuste) büroo liikmetele. Puududa sellest võib ainult ülikooli komsomolikomitee loal.

Kaasa võtta voodilinad, padjapüür, kirjutusvahendid. Orienteerumiseks on tarvis sportlikku rõivastust.

Kogunemine on täna, 9. oktoobril kell 17 peahoone ees.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Helsingis võitis TRÜ

Nädalavahetusel viibisid ülikooli kergejõustikukoondis ja korvpallimeeskond Helsingis.

Juba esimese võistluspäeva järel asus juhtima Tartu Riikliku Ülikooli võistkond Helsingi Ülikooli ees 88:74. Teisel võistluspäeval edukas esinemine jätkus ja kogu kohtumise võitsid meie kergejõustiklased 159:140.

TRÜ korvpallurid pidasid sõpruskohtumise Helsingi Kõrgema Tehnikakooli meeskonnaga ja võitsid 73:60. Kohtumine Helsingi Ülikooli korvpalluritega lõppes viigiga (74:74).

KOMSOMOLI ARUANDE- JA VALIMISKOOSOLEKUTELT

Rohkem vaba lendu!

Tavaliselt on aruande- ja valimiskoosolekud paar-kolm tundi pikad ja igavad. Käesolevat artiklit põhjustanud sündmus — eesti filoloogia osakonna kommunistlike noorte aruande- ja valimiskoosolek — oli siiski teistsugust laadi. Küllap selles oli oma osa energilisel, äsja uudismaalt naasnud osakonna sekretäril Peeter Maimikul. Viimane esitaski aruande mullusest tööst.

«Paremini õnnestus eesti ja vene filoloogide sõprusõhtu Käärikul — selles oli elevust ja hoogu ning mis peaasi, igaühele meeldis.»

Väga suur osa kogu organisatsiooni töös on kindlasti osakonnabürool. P. Maimik ütles, et viimase tööga võib vaid napilt rahule jääda. Rohkem oleks olnud vaja igaühe isiklikku initsiatiivi. Tagasihoidlikkust komsomolitöös võib vaevalt vooruseks nimetada! Peale tagasihoidlikkuse kannatas büroo ka leebuse all. Kui teistes osakondades kahekümne põhjuseta loengult puudumise järel juba stipendiumi saamine küsitavaks muutus, siis eesti filoloogidest «popitegijad» võisid selles suhtes muretud olla.

Tänavune II kursus tõi aasta eest ülikooli astudes kaasa toredat optimismi ja pealehakkamist. Nemad algatasid ka sellise toreda traditsiooni, nagu «omaloomingu lõuna», kohtuti tuntud kirjanikega, pandi alus kursuse naisansamblile, sõnakunstiringile... Purjed olid täistuules.

Kuid miks sügisel suure hooga lõkendav leek muutus kevadeks tulukeseks?

P. Maimik märkis kiitvalt III kursuse üliõpilase Leida Mälgandi tööd osakonnabüroo pioneeritöö sektori juhatamisel.

«Ei olnud vaja karta, et mullu II kursuse üliõpilased poleks olnud koolides ühiskondliku praktika vältel oma ülesannete kõrgusel.»

Soovid uuele komsomolibüroole kõlasid nii: et...

...oleks rohkem niisuguseid üritusi, mida praegustel üliõpilastel tulevases filoloogitöös hädasti vaja läheb;

...eesti filoloogia osakond viiks oma üldise andekuse üle ka komsomolitöösse;

...ei unustataks sporti (sõpruskohtumised võrk- ja korvpallis osakondade ja kursuste vahel, üleülikoolilised spordiüritused);

...osakonna seinaleht ei jääks hüüdjaks hääleks kõrbes;

...hakataks mõtlema osakonna luuleraamatu väljaandmisele;

...tugevneks side dekanaadiga; suureneks osavõtt ÜTÜ, ÜET, rahvamaleva jt. ridadest;

...loengutelt puudujate suhtes teostataks ranget kontrolli;

...kaoks passiivsus ja oleks rohkem mõtte vaba lendu.

Soovid soovideks, otsused otsusteks, tõelise väärtuse saavutavad nad alles paberilt tegelikku ellu jõudes.

Büroo valiti järgmises koosseisus: Helgi Pliess, Helle Hinrikus, Leida Mälgand, Peeter Maimik, Ants Sild, Leini Mägi, Taima Talv, Aime Kährik, Raina Adamson.

S. ENDRE

Miks nii vaikselt?

Filoloogid on üldiselt tuntud sõnaka ja särtsu rahvana. Millest see küll tuli, et lääne filoloogia osakonna komsomoliorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek nii vaikne oli? Sekretäri aruandele ei järgnenud ühtki sõnavõttu ja veidi suuremat elevust tekitas ainult probleem, kas valida uus büroo 9- või 10-liikmeline.

Möödunud-aastases töös oli küllalt palju head: sügisene aktiivi laager-seminar Käärikul; vaidluskoosolek õpitava eriala seostamisest praktilise tööga, kus võtsid sõna ka need, kes on ülikooli juba lõpetanud ja töötavad nüüd pedagoogidena; üliõpilaste töösse ja õpingutesse suhtumist kajastava ankeedi korraldamine ja läbiarutamine. Huvitavad grupikoosolekud toimusid praegusel saksa filoloogia teisel, inglise keele ja kirjanduse neljandal, sporditöö oli eriti hoos sama osakonna teisel kursusel. Inglise filoloogia IV kursus on ülikoolis ainus kommunistliku töö kursus.

Aasta jooksul võeti ÜLKNÜ-sse vastu 7 uut liiget.

See kõik on hea.

Aga...

Sekretär R. Rannaste ütles, et kui möödunud-aastasel koosolekul tuli palju kõnelda passiivsusest komsomolielus, siis aastaga on asi palju paranenud.

Et aga sellest veel päris üle pole saadud, seda näitas sõnavõttudevaene koosolek. Oleks tulnud rohkem arutada kasvõi näiteks pioneeritööd. Eelmisel õppeaastal juhtus ju nii, et 9 üliõpilast asusid II Keskkoolis rühmajuhtidena küll innuga tööle, aga tekkisid mitmesugused arusaamatused — vaba aja küsimus jne. — ja sügissemestri lõpuks oli 9 asemel vaid kolm. Kuidas siis tuleks asja korraldada?

Mida arvatakse kursuste agitbrigaadide loomisest tänavu? Möödunud aastal jäi see kavatsus teatavasti paberile. Ega siis töö klubi isetegevusringides tohi takistada!

Uus õppeaasta seisab veel ees. Kindlasti saadakse passiivsusest — sellest komsomolielu kurjemast vaenlasest — lõplikult lahti ja lääne filoloogidel ei tule sellega enam kokku puutuda. Ka koosolekutel mitte!

M. RAIDMA

Uut idakeelte õpinguis

Peaaegu kümneaastase olemasolu vältel on TRÜ orientalistikakabinet püüdnud oma õppeainete valikut alati teha kooskõlas meie inimeste üha laienevate kultuurisuhetega oriendi maade ja rahvastega. Ka käesoleval semestril on kabinetis õpetatavate keelte hulk mitmeti suurenenud. Kaug-Ida keelte tsüklis hakatakse esmakordselt tegelema vietnami keelega, sest nimetatud keele oskajate järele on meil väga suur vajadus. Paljud meie vabariigi noored on tihedates sidemetes vietnami noortega ja neile saabub Vietnami DV-st vietnamikeelseid kirju. Suures enamikus on need kirjad jäänud tõlkimata.

Aafrika õpperingis suudeti möödunud aasta jooksul omandada suaheeli keele alused sedavõrd, et mitmed ringi kasvandikud on nüüd võimelised tõlkima sellest keelest ning õpetama seda ka teistele. Lisaks suaheelile hakatakse käesoleval semestril omandama teise suure kultuurkeele hausa grammatilisi aluseid.

India keelte tsüklis õpitakse algaval semestril koos hindi keelega veel tänapäeva India teist suurt kultuurkeelt — bengaali keelt. Tarvitseb vaid mainida Rabindranath Thakuri nime, et mõista, millist tähtsust omab bengaali keele oskus kirjandus- ja luulehuvilistele.

Ka Kesk-Ida suurima kultuurkeele, pärsia keele tundmine on meile igati vajalik. Tema valdamine annab võimaluse tutvumiseks mitte üksnes Iraani ja Afganistani, vaid ka meie vennasrahva tadžikkide iidsete kultuurivaradega.

Koos õppekava ajakohastamisega on orientalistikakabinet püüdnud soetada endale fonoteeki. Täielikult on lindistatud õppekursused hiina, jaapani ja vietnami keeles. Teistest keeltest on fonoteegis lühemaid tekste.

Fonoteegi juurde kuulub aga ka magnetofon. Seda on orientalistikakabinetile ammugi lubatud. Et aga lubadus on senini täitmata, seisavad need materjalid kasutamata. Ilma magnetofonita pole aga edukas õppetöö orientalistikakabinetis enam mõeldav.

Õppetöö toimub alates 1. oktoobrist. Kõik, kes soovivad õppida idakeeli, on teretulnud.

P. NURMEKUND
H. UDAM

Uut teatmekirjandust Teaduslikus Raamatukogus

Е. В. Бажанова. **Вопросы совершенствования руководства народным хозяйством и планирования. Применение математических методов в планировании и экономических расчетах. Указатель литературы 1959—1962.** Москва 1964. 183 lk. (1783 nim.)

Библиографический указатель научно-исследовательских и научно-методических трудов профессоров и преподавателей (Гос. центрального ордена Ленина института физической культуры). (1920—1961). Изд. 2-е, исправл. и доп. Москва 1964. 158 lk. (2312 nim.)

Зарубежная техническая периодика. Аннотированный указатель. Москва 1963. 452 lk. (3170 nim.)

The Perrin-Smith Handbook of Current English. 2nd ed. Chicago 1962. 542 lk.

Survey of the literature of dental caries, 1948—1960. Pittsburgh 1964. 762 lk. (3755 nim.).

Ühingu „TEADUS" lektoritele

Hiljuti toimus ühingu «Teadus» TRÜ nõukogu koosolek, kus arutati muuhulgas ka loengute temaatika väljaandmist, et asutused saaksid loenguid tellida vastavalt oma soovidele. Kõigile lektoritele on teada, et teemad koos annotatsioonidega pidid laekuma kevadeks. Suurem osa seltsimehi ongi leidnud teemad ja suutnud nende sisu kohta ka olulist kirjutada, osa lektoreid pole aga mõistnud, mida tähendab annotatsioon ning on selles sõnastanud pealkirja pisut muudetud kujul.

Leidub aga ka neid lektoreid, kes pole esitanud ühtki teemat ega ole ka teatanud, et nad ei soovi rahvale esineda, kuigi meeldetuletusi on saadetud kõigile.

Nõukogu koosolekul otsustati selliste seltsimeeste nimed avaldada meie ajalehes. Teeme seda järgnevas numbris, ühtlasi ootame, et mõned võlglastest leiavad siiski teemad ja suudavad vormistada annotatsioonid hiljemalt 13. oktoobriks. Selleks ajaks on võimalik annotatsioone ka muuta.

Kõiges palutakse pöörduda rektori kantseleisse, kus sm. I. Soop annab täpset informatsiooni. Eriti oodatakse lektoreid keemia- ja arstiteaduse sektsioonist.

E. VÄÄRI

MÕTTEVAHETUSE KORRAS

Meie toimetiste heast nimest

TRÜ Toimetiste levik Nõukogude Liidus ja välismaal vajab tõepoolest igakülgset uurimist: see näitab, kui palju meie teadust tuntakse, kuidas hinnatakse, milline on meie osa teaduse arengus üldse.

Seoses ettepanekutega parandada TRÜ Toimetiste välisilmet tuleks kaaluda nende nime küsimust ka selle otseses tähenduses. Nimelt tiitellehe ülaservas toodud pikad eesti- ja venekeelsed seerianimed tekitavad välismaade teadlastele küllaltki arusaamatusi, sest mitte kõik ei tunne neid keeli. Olen näinud selle pealdise kirjutusviisis referaatajakirjadeski kõige mitmesugusemaid vigu. Kas ei tuleks anda (vähemalt välisvahetustesse minevail köidetel) seeria nimetus mõnes Lääne-Euroopa keeles (või ladina keeles «Acta...»), ja nagu see teaduslikele seeriatele kombeks, esitada selle soovitatav rahvusvaheline bibliograafiline lühend, et seda alati lühendataks ühte moodi.

Et välismaa bibliograafidele teha töö raskemaks, oleme kirjutanud köite pealkirjaks suurelt alaseeria nimetuse (mitmesugused «-alased tööd») ja numbri, ning selle alla (ning ümbriskaanele) veel kolmanda erineva pealkirja, kõik hästi pikad. Ole nüüd meheks ja otsusta, milline neist kirjutada ja millisesse seeriasse töö süstematiseerida, kui ei tunne keelt!

Kõigele lisaks armastavad mõned autorid oma artiklitele panna pikki pealkirju: selles olgu mitmes reas kõik öeldud — mis, kus, kuidas ja milleks, umbes nii, nagu sajand tagasi. Nii paisub meie toimetistes avaldatud artikli bibliograafiline kirje pikaks kirjuks mitmepealiseks loheks, millega ei ole meeldiv kokku puutuda kirjanduse loendi koostamisel. Nii valmistame oma tööga tahtmatult tüli ja me ei tohiks pahaks panna, kui meid meelsasti ei tsiteerita...

Muidugi ei maksaks siirduda ka vastassuunas, nagu seda on teinud mõned NSV Liidu Teaduste Akadeemia instituudid: seeriad on asendatud erinimeliste heterogeensete «monograafiatega», või konverentsiettekannete kirjude kogumikega. Kuigi nende läbimüük siseturul pidavat seetõttu paranema, valmistavad nad bibliograafidele ja kasutajatele veel suuremat tuska: neile on raske kartoteegis õiget kohta leida ja veel raskem vajaduse korral sealt üles otsida. Ühtlasi kaob teadusliku asutuse väljaannete järjepidevus, mis viib selleni, et kaugemal töötav teadlane ei saa kuidagi ülevaadet vastava teadusliku kollektiivi tööst ja selle arengust. (Ega meiegi hiigelasutuse toimetuste üldnumeratsioon seda just ei soodusta.)

Olen näinud välismaal avaldatud kriitilisi märkusi ka meie toimetiste võõrkeelsete resümeede konta. Keeleliselt ja vormiliselt on nad üldiselt korras, kuid mõnikord puudub...sisu või see on nii kokku surutud, et selle põhjal ei saa aru. mida autor uut on toonud. Tuleks tõsiselt kaaluda kokkuvõtete sisu tihendamist ja mahu mitmekordistamist, sest see on tegelik peegel, mille kaudu reflekteerub meie töö välismaal. Kui kokkuvõte on lühike, olgu ta nii tihe, et referaatajakiri võiks selle kasvõi tervikuna ära trükkida. Kas selles polegi üks põhjusi, miks rahvusvahelised refereerivad organid tunnevad meid veel vähe? Muide, pole selge, kes peaks nende ajakirjade toimetustele meie väljaanded saatma (see ei ole ju, formaalselt võttes «vahetus») ja kes jälgib (peale autori), et neid seal refereeritakse — see on aga meie teadusliku töö tutvustamiseks parim moodus.

Seni oleme huvi tundnud teadusliku töö vastu niikaua, kuni ta on trükist ilmunud. Aga mis saab temast edasi: kas ta mattub uudiskirjanduse laviini või ulatub sinna, kus teda vaja; kuidas ta levib, millist vastukaja tekitab, milline on meie teaduse kasutegur?

V. MASING

Raadioloengud

TRÜ kaugõppesaated toimuvad Eesti Raadio ultralühilainel algusega kell 22.30.

Kolmapäeval, 14. oktoobril

1. Bioloogiaosakonna I ja geograafiaosakonna II kursuse üliõpilastele taimesüstemaatikas dots. Viktor Masingu loeng «Raku ehitus».

2. Žurnalistika eriharu III kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Ajalehežanrid».

Reedel, 16. oktoobril

1. Kõigile poliitilise ökonoomia õppijaile van.-õpet. Georg Rekkeri loeng «Raha funktsioonid kapitalistlikus ühiskonnas».

2. Pedagoogikat õppivaile II ja III kursuse üliõpilastele psühholoogias van.-õpet. Uno Siimani loeng «Psühholoogia uurimismeetod».

3. Inglise filoloogia osakonna üliõpilastele dots. Oleg Muti loeng «Tendentse ja nihkeid tänapäeva inglise keele häälduses».

Metsas algas PÕDRAJAHT

Fotodel: ülal jahisaagi jagamine, vasakul algab maksaprae söömine.

Pühapäeva hommikul on Tartu tänavad peahoone ümbruses vaiksed. Möödunud nädalal polnud see aga nii. Ülikooli võimla suunas liikus enne kella seitset kahesugust rahvast —

(Järg 4. lk.)

Mida varem, seda parem

(Algus 1. lk.)

suuname sellele kõik 46 tööd, mis said ülikoolisisesel konkursil I auhinna. Möödunud õppeaastal sai TRÜ vabariiklikult konkursilt 24 preemiat, — tänavu pretendeerime enamale.

Novembri lõpuks on tööd vaja esitada ka üleliidulisele konkursile. Et tööd tuleb tõlkida vene keelde, peab nende valimisega ruttama.

● **Ja konverentsid?**

Sel aastal on väljaspool ülikooli toimunud konverentsidel esinetud juba 56 korral. Arsti-teaduskonna üliõpilastel seisab veel ees Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV kõrgemate meditsiiniliste õppeasutuste üliõpilaste VII teaduslik konverents Grodnos.

● **Teatavasti on suureks mureks olnud üliõpilastööde kirjastamine. Kas sel alal on midagi rõõmustavat?**

Üliõpilastööde avaldamiseks on mitu võimalust:

— rotaprindi väljaanded;

— avaldamine õppejõudude abiga «TRÜ Toimetistes» ja vabariiklikes ning üleliidulistes ajakirjades.

Üleliidulistes ajakirjades avaldatakse suhteliselt vähe töid ja see kirjastamisviis on teataval määral kaootiline, enamasti ikka seoses ÜTÜ konverentsidega. Seetõttu peaks kasutama just esimest võimalust — rotaprindi kaasabi. Kahjuks on kogemused näidanud, et üliõpilased kipuvad pärast konverentsi oma tööde edaspidise saatuse suhtes külmaks jääma. Sellestki kriisist peaksid aitama üle saada ringide teaduslikud juhendajad. Muidu näeb ÜTÜ nõukogu enne kurja vaeva, kuni saab lõpuks mõne kogumiku kirjastamisele anda. Kahtlemata arvestagu üliõpilased seda, et ka rotaprindi väljaanded lähevad arvesse kui trükitud teaduslikud referaadid.

Senini on rotaprindi väljaandeina ilmunud 8 kogumikku, ettevalmistamisel on kolm: Arstiteaduskonna, Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna teaduslikest töödest.

● **Millal toimub järgmine üli-kooli ÜTÜ konverents?**

Kevadsemestril, nagu tavaliselt. See, arvult kahekümnes konverents, on pühendatud Eesti NSV 25. aastapäevale. Muidugi kohustab see asjaolu veelgi enam pöörama tähelepanu teaduslike tööde tasemele. Siin on kõige tähtsam tööd õigeaegselt alustada, mitte loota talveperioodile, millal suure osa ajast neelab eksamisessioon. Mida varem, seda parem.

Üldkeeleteaduse ringis

28. septembril alustas uut õppeaastat üldkeeleteaduse ring. Peaaegu poolsada võõrkeelte ja eesti filoloogia osakonna üliõpilast olid tulnud kuulama Ago Künnapi huvipakkuvat ettekannet kamassidest ja nende keelest ning Tõnu Kõivu ülevaadet Rumeenia keeleteaduslikust ajakirjast «Revue Roumaina de linguistique».

Koosolekul valiti ringi uus juhatus koosseisus A.-R. Lapp, T. Kõiv, A. Künnap, M. Erelt ja M. Veskimäe.

Alljärgnevalt lühikokkuvõte ringis esitatud A. Künnapi ettekandest.

KAMASSIDE JÄLIL

Kuskilt väga kaugelt saabunud mehed jälitasid taigatatarlasi. Nad kogusid külaelanikelt jälitatavate kohta kõikvõimalikke andmeid, avastatud tatarlased kuulati kohe üle. «Oi, nüüd on need tatarlased küll tükiga hakkama saanud!» arvasid mõned. See juhtus 1964. aasta kevadsuvel Abalakovo külas. Taigatatarlasi kahtlustati õige tõsiselt selles, et mõned nende hulgast... oskavad kamassi keelt.

Seni peeti eesti keele vähimaks sugulaskeeleks ikka liivi või vadja keelt. Tõe aitas jalule seada Sverdlovski ülikooli õpetlane Aleksandr Matvejev, kes leidis üles keeleteadlastel juba ammugi kaotsi läinud kamassid. Kamassi keel ongi meie vähim sugulaskeel: teadaolevail andmeil oskab seda ainult kaks inimest.

Teatavasti moodustavad kõik meie emakeele sugulaskeeled üheskoos uraali suurkeelkonna, millel on kaks haru: soome-ugri keelkond ja samojeedi keelkond. Samojeedi keelte põhjarühma kuuluvad neenetsi, eenetsi ja nganassaani keel, lõunarühma selkupi ja kamassi keel. Need keeled on soome-ugri keelte küll kauged, kuid ilmsed sugulased. Sajaanides kõneldi kunagi peale kamassi keele veel teisigi samojeedi keeli, nagu motori, sojeedi, karagassi jne. Need keeled on ammu kadunud. Viimane kamassi keele uurija oli Kai Donner. Pärast ei ole poole sajandi jooksul kamasse külastanud ükski keeleteadlane. Paar viimast aastakümmet usuti, et kamassi keel on lõplikult kadunud.

1963. aasta suvel töötas kamasside kunagisel asumisalal Sajaanides — Abalakovo külas ja selle ümbruses — Sverdlovski ülikooli toponüümiline ekspeditsioon dotsent A. Matvejevi juhatusel. Koguti siinseid kohanimesid, millest suur osa on pärit samojeedi keeltest. Ja siis see tuli. Kord läks üliõpilane Elina Kossova piima ostma. Ta tuli pooljoostes tagasi ja rääkis, et eideke, kes talle piima müünud, osanud mingit kummalist keelt. Paar sõna oli ta endale üles kirjutanud. Dotsent võrdles neid Kai Donneri kamassi keele sõnaraamatuga ja... istus üllatusest põrandale: see oli kamassi keel! Keeleoskajaks osutus 69-aastane eideke Klavdia Plotnikova, isa poolt venelane, ema poolt kamass. Asuti tema keelt kirja panema. Keelejuht ei olnud kõnelnud emakeeli 20 aastat, seepärast meenus talle algul üsna vähe, kuid iga päevaga ikka rohkem ja rohkem. See oli suur teaduslik avastus, mille tähtsust on raske üle hinnata. Peagi kuulis kogu keeleteaduslik maailm viimasest kamassist (kelleks teda tollal peeti).

1964. aasta kevadsuvel saabus Abalakovosse Sverdlovski ülikooli uus ekspeditsioon, millega oli kaasas ka nende ridade kirjutaja. Kokku viis inimest. Ekspeditsiooni eesmärgiks oli koguda kõikvõimalikke andmeid sajaanisamojeedide kohta, eelkõige kamasside ehk taigatatarlaste ja nende keele kohta. Tööl oli kolm põhisuunda: elanikkonna küsitlemine, keelekahtlaste isikute kontrollimine ja avastatud keelejuhtide keele fikseerimine. Viimane töö langes põhiliselt A. Matvejevile ja minule. Peagi viisid jäljed otsijad Krasnojarski. Kaks ekspeditsiooni liiget käisid seal ära ja tõid teate, et selles linnas elab tõepoolest veel üks kamassi keele oskaja — 89-aastane Aleksandra Semjonova, isa poolt kamass, ema poolt karagass. Hakatuseks oli talle meenunud ainult kümmekond sõna, kuid meie juba teadsime, et ta vajab lihtsalt veidi toibumis- ja meenutamisaega. Uus keelejuht ei olnud oma emakeelt kõnelnud umbes 50 aastat!

Ekspeditsiooni tulemustest.

Väärtuslikku keelematerjali mõlemalt keelejuhilt. Peaaegu täielik ülevaade kõigist tänapäeval elavatest kamassidest. Mõndagi huvitavat kamasside kunagise usundi, tavade, rahvaluule, majanduse, elamu ja rõivastuse kohta. Praegu on teada veel kolm isikut, keda võib kahtlustada keeleoskuses.

1965. aasta alguses on kavas uus ekspeditsioon Krasnojarskisse ja Abalakovosse.

(Järg 4. lk.)

RSK ● RSK ● RSK

Siit-sealt kostab küsimus: «Millal alustab tänavu oma tööd RSK (uustulnukatele teadmiseks — rahvaste sõpruse klubi)?»

Ootame kõiki — staažikaid klubikaaslasi, veel rohkem aga uusi soovijaid — meie avakoosolekule ülikooli klubisse (Tähe tn. 29).

14. OKTOOBRIL KELL 21.

Veidi klubist.

Meie pere on arvukas. Vaatamata meie alajaotusele:

Baltika,
rahvademokraatlamaad,
välisriigid,
Krimm-Kaukaasia,
Kesk-Aasia ja Siber

ei tegutse me kinniste sektidena (alajaotusi nimetame küll sektsioonideks). Igaühel on meeles ühised õhtud: idamaade õhtu, kohtumine tehasenoortega, ekskursioon Moskvasse, suusamatk Karpaatidesse. Suvel aitasime üliõpilasmängude organiseerimisel, tegutsesime giididena jne.

Paljudel meist on huvitavaid kirjavahetusi noortega teistest riikidest.

Klubi organiseerimisel saadi osa võtta mitme liiduvabariigi vahelisest töö- ja puhkelaagrist, pioneeripraktika ajal viibisid 3 üliõpilast Krimmi pioneerilaagris. Meie liikmete reisilipu võib kaardil nihutada Bakuu ja SDV-ni.

Ja kui vahel oligi ebaõnnestumisi, siis tänavu tahame neid vältida.

Juhatus

Uut ja vana Üliõpilasmeeskooris

Kõige uuemad uudised jõuavad trükivärskeina koori kätte tänaõhtusel harjutusel. Need on selle semestri kontserdikava uute laulude noodid.

Kava tervikuna on varemate aastate eeskujul püütud koostada mitmepalgelise ja kindlailmelisena. Eeloleval kontserdil on rohkem kui kunagi varem kaastegev koori kauaaegne solist, ülikooli õppejõud Olaf Prinits. Õpime ära laulud, millega O. Prinits debüteeris kaks aastakümmet tagasi, nagu A. Novikovi «Teed» ja E. Griegi kantaat «Uus isamaa». Kordamisele tulevad ka hilisemad «löögiumbrid», nagu ukraina rahvalaul «Sõitis kasak», vene rahvalaul «Sügavas taigas», J. Simmi «Oma saar» jt. Täiesti uudne on aga näiteks neegri spirituaal «Were you there?».

Koori repertuaaris on veel suure poolehoiu võitnud «Üliõpilaste koor» J. Offenbachi lustakast ooperist «Hoffmanni lood», E. Kapi «Mu lihtne viis» jt. Tänaste nootide hulgas on aga ka tuntud läti helilooja J. Ozolini «Mere ääres» ja A. Ritsingu rahvalauluseade «Karjametsas», mis tulevad esitamisele esmakordselt.

Koori juures jätkavad tööd muusikahariduslikud kursused lauljatele, samuti grupiviisiline hääleseade ja solistide ring. Tänavuste noorte lauljate hulgas tuli täiendust ka meie mängumeestele, nii et saab tööd alustada püsivakoosseisuline estraadiansambel koos vokaalkvartetiga. Nende esinemissfääri kuuluvad mitmesugused koorisisesed üritused, kohtumised teiste kollektiividega, eriti aga meeskoori poolt korraldatavad klubiõhtud ja väljasõidud.

Et enamik üliõpilasi on välitöödelt tagasi jõudnud, siis teatame, et uusi lauljaid võtame vastu veel täna ja järgmisel nädalal. Pärast seda asub koor tervikuna uue repertuaari õppimisele ja hilinejail tuleb see iseseisvalt omandada.

E. TOOM

Foto: O. Prinits meeskoori solistide kontserdil.

ANNA HAAVALE mõeldes...

24-aastane Anna Haava astus 1888. aastal lugejate ette niimoodi:

Põue põhjas — oh ma kardan,
Kui nüüd tuleb kevade,
Et siis palju, palju õisi
Lähvad äkist' puhkele. —
Kuhu lähen? Õite õhin
Paneb põue põksuma. —
(«Kartus».)

Meid paneb kaasa elama see tütarlapselik ja helge kartus, kõige alles ees olemise teadmine ja eneses ärkava luulejõu tundmine. See on aeg, kus palutakse kevadet:

Ära jaga õisi kätte
Lugemata: neist saab lõkkeid.
(«Mis sa tahad, kevade?»)

Laulud on need lõkked, mille sündimist ette aimatakse ja nagu kardetakse, et need haaravad süütaja jäägitult.

Aga lõkked põlevad juba. Armastus on nagu tulelõke õhtuse metsa all. Suur ja ülistamistvääriv. Nii suur, et hirm on sellele liiga lähedale minna — siis äkki ülevus kaob. Nii suur, et ta vormib ka kodu meenutusi ja loodusetaju, nii et luuletustes muutuvad need tihti ainult esimesele taustaks.

Kord on see suur tuli valulik, kord kelmikas, kord on ta sõnastuse leidnud monotoonsevõitu nelikutes, kord vabavärsis, kord nõtkes rahvaluulevormis algriimidega.

Suure tunde valulikkuse tõttu ei ole meeleoludes teravat piiri kolme esimese luuletuskogu, mis ilmusid enne suuri katsumusi luuletaja elus, ja järgmiste vahel.

Omaste ja armastatu surm oli nagu kandlekeele katkemine, mille «värin, valuhüüd/ Sääl kajab kaua veel». («Kui kandlekeeled katkevad».)

Luuletaja sõrmitseb hajameelselt oma kannelt, ja viisid on nüüd väsinud raskemeelsed eleegiad. See on valu pilgeni, elu mõtte ähmastumine enesehaletsuseni, millisena ta tänapäeva lugeja südant teinekord ei pane kaasa värisema. Aga sellega kaasneb alati siirus, mis liigutab.

Algab visklemine meeleheite ja enesest ülesaamise vahel. Siis, kui võidab viimane, sünnivad niisugused vaprad read, nagu:

Sa ole suurem kui su saatus
Ja kõrgem kõigist ohtudest,
Su tiivu, mis sind kõrgel kandvad,
Sa ära heida enesest.
(«Sa ole suurem kui su saatus».)

Lohutust leiab Anna Haava kodumaa loodusest, tema sügistest ja kevadetest, aga ka kevadest ühiskondlikus elus. Sajandi alguse idced ja teod avaldavad mõju Anna Haavalegi. See on suurte sündmuste vaimustus, mis luuletajat kaasa haarab:

Hõiska sa, rahvas, ja ära karda! —
Ahelad viimseni langevad...
(«Hõiska sa, rahvas».)

Luuletaja pilk teritub ühiskondliku elu vastuolude nägemiseks.

Kui Anna Haava varem võis olla sügavalt tõsine oma armastuslauluides või kelmikas («Ilmar ise», «Vai sedasi suad mehele» jt.), siis nüüd lisandub sellele veel irooniline hoiak.

Saksa rüütlite rasketest sammudest üle maa jutustab Anna Haava, armsast emakeelest, mis seisab köögis ja palub härradelt tuppalaskmist, või hilisematest lauliku oma pettumistest oma kodumaas, kus ta luuletaja viletsat teed käib («Nad matsid mu kord ju maha», «Kel kodu ei ole», «Kui puhus mu katusekambri tuul» jt.).

See on kurtmine hädade ja raskuste pärast, aga nii, et ise ollakse sellest üle. Optimistlik teadmine, et tulevad ajad sunnivad eest ära astuma vana ja iganenu:

«Eest ära, eluvanker veereb!
Eest ära — muidu alla jääd!
Või tule kaasa! tõmba! lükka! —
Või juhi, kui sul võimsad käed!
Eest ära!» hüüab elu.
(«Eest ära!»)

Anna Haava laulude tulelõkked põlesid seitsekümmend aastat. Nad süttisid ajal, mil rahvusliku liikumise aja luuletõus oli asendunud mõõnaga. Lydia Koidulat ja lauluisa Kreutzwaldi ei olnud enam. Lõputu hulk epigoone oli kandmas isamaa altarile oma pisaraterohkeid ohkamisi. Esimesena eesti naisluuletajate hulgast pani Anna Haava neil aastail oma lauludes armastusteema nii täiehäälselt kõlama.

Alati enesest andev on see armastus, enesest mitte hooliv ja naiselik, luuletustes ajastu maneerile vastavalt väga kõrge pieteeditundega selle teema vastu. Kunagi ei laulda armsama lähedalolemisest, ikka on armastatu eemal ning sidujaks on vaid suur igatsus ja teineteisele mõtlemine.

Anna Haava lapsepõlves lõi Lydia Koidula oma sütitavaid isamaalaule.

Kui esimesi Anna Haava isamaa-teemalisi luuletusi võiks autorit mitte teades ka Lydia Koidula omadeks pidada, siis hilisemaid enam mitte.

Meie ei taha olla, ei ole
Vaikiv, ununev lehekülg
Aegade raamatus...
(«Meie»...)

võis kirjutada ikkagi ainult Anna Haava, ja ainult oma ajal.

Luuletajana, proosakirjanikuna («Väikesed pildid Eestist»), luule tõlkijana ja laulutekstide autorina jõudis Anna Haava oma pika eluteega rahvusliku liikumise ajast meie, nõukogude aega, ja suutis oma isiku ning rahvaliku loominguga alati jääda iseendaks.

L. SEPPEL

Õnne! Õnne! Õnne!
KÜLVI MENDIK
ja
JAAN PRUULI
Eesti filoloogia osakonna
IV kursus

Õnnitleme!
KAISI PRUUL
ja
JÜRI KARM
Eesti filoloogia osakonna
I kursus

Tartu Riiklik Ülikool 3

Metsas algas põdrajaht

(Algus 2. lk.)

kerges riietuses orienteerumissportlasi, kes sõitsid Kose-Ristile võistlema, ja raskes riietuses relvakandjad, kes sõitsid Järvselja idüllilistele jahimaadele põtru küttima.

Jahimeestele omase täpsusega oli kella seitsmeks kohal TRÜ jahindussektsiooni aktiivsem osa. Vajaliku 20 asemel ilmus 28.

Selle sektsiooni koosseis on omapäraselt kirju. Leidub seal hallipäiseid professoreid, suurte kogemustega laborante ja noori assistente. Seekord oli kokku tulnud arvukalt meedikuid — 9 nimekat arsti.

Jahiseltskonna võttis Järvseljal vastu päikeseküllane ilm sügisese värviküllusega.

Seekordne organiseeritus ei jätnud midagi soovida; põdrajahi osamaks kasseeriti sisse Tartus enne bussi väljumist. Sõidu

Isegi E. Simsonil pole kerge põdra tagumist jäset üles sikutada.

ajal aga tõmbas iga mees, vabandust, ka üks naiskütt — sünnitusmaja peaarst Irina Veerma — loosiga numbri. Teatavasti on pooled põdrajahist osavõtjad ajajad, hüüdes metsalangil (vahemaa ca 50 m) iga natukese aja pärast oma numbri. Loomi liikuma peletades liigub ajajate viirg selles suunas, kus on laskjad ees. Ka need on enam-vähem samade vahemaadega kohtadel ja seisavad seljaga ajajate poole. Kui nüüd põdrad laskjate viirust läbi lipsavad, siis hakkavad kuulid vinguma, mitte ennem.

Laskjad, kelle hulgas olid ka Järvselja metsaülemad (vanem ja noorem), võeti paigale ja siis suundusid nad ettenähtud metsalangi servale positsioonidele. Siis rivistusid ka ajajad ja läksid metsavaht M. Sulbi juhtimisel kohtadele, kust algas aju.

Metsavahi käeviipe peale suundus ajajate viirg metsa. Kell oli 9.35. Möödus vaid 10 minutit, kui vasakul tiival kaikus ridamisi mitu lasku. Metsa seaduseks on — kui kõlavad lasud, siis peatutakse momentselt ja ollakse erkvalvel tegutsemiseks. Vaikus. Siis hääled. Hüüdes anti mees-mehelt edasi korraldus — püssid tühjaks laadida! Ja kohe kõlas ka sarve signaal — koguneda!

Suure pikalioleva põdra ümbruses oli sagimist. Koostati juba vajalikku akti, mõõdeti suurust ja määrati kaalu — eluskaal 320 kg.

Ühed jahimehed olid rõõmsad, et kohe esimesel «mastil» trehvati. Suuremal osal aga olid näod isemoodi «pikad», sest õiget jahti ei saanud pidadagi.

Laskjaid oli mitu, kuid tugeva looma eluküünla kustutas TRÜ jahindussektsiooni esimees õigusteaduse doktor A. Uustal.

Algas tavaline toiming. Nahk võeti maha ja see antakse riigile. Liha aga jaotati võrdselt kogu jahiseltskonna vahel. Selleks laoti murule võrdsed kogused silma järgi ja loositi need.

Põdrajahi üheks tavaks on, et suurema noosi, pea ja sarved, saab laskja. Teiseks tavaks on ühine maksa söömine, mis sedapuhku toimus metsavaht M. Sulbi külalislahkes peres.

Tagasiteed Järvseljast Tartusse lühendasid hoogsad jahilaulud.

F. PARRE

ÜET

Energiat ja indu

Üliõpilasperes on kujunenud tavaks, et igaüks meist võtab osa mingist Ühiskondlike Erialade Teaduskonna (ÜET) ringi tööst. Üheks selliseks on ka Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering, mille ülesandeks on täiendada meie vabariigi looduskaitsetöötajate peret ühiskondlike looduskaitseinstruktoritega. Seda eriala võib omandada ringi iga liige.

Teisest küljest on meie ring praktiliseks tutvustajaks looduskaitseküsimuste ja -objektidega. On korraldatud palju huvitavaid üritusi: sügisene retk Taevaskotta, huvitavad ja muljeterikkad päevad Võnnus ja Järvseljal, mitmepalgelised arutluskoosolekud.

Eelnevaga tagasi vaadates möödunud aasta tööle, elame me ise juba uute ettevõtmiste tähe all.

Avaakordiks on ringi koosolek, mis toimub TÄNA, 9. oktoobril kell 20 geograafiaauditooriumis (Vanemuise tn. 46).

Soovime sel puhul ringi uutele ja vanadele liikmetele energiat ja indu igast ringi üritusest osavõtmiseks!

Juhatus

„Võidulippu" Võrumaal sõitsid ajalcolased

...lauluga lahtisel veomasinal, mis mahutas ka teaduskonnakaaslasi — vene filolooge.

Täis optimismi, maabuti viimaks Tüütsemäe õuele kohalikku kultuurikeskusse, kus meid ootasid avarad klubiruumid ja lahke pererahvas.

Seadsime end esialgselt sisse ning pärast kosutavat einet ja väikest «leiva luusse laskmist» siirdusime tööpostidele — põhku, silosse ja kuivatisse.

Töövaimustus oli harukordne ja keskkonnaga kohanemine samuti. Õhtuks olime saanud esimesed rakud pihku ja villid varvastele ning tuli viivitamatult avada esmaabipunkt. Samal õhtul seati sisse köögi- ja magamiskord ning pandi ahi küdema, et hubasust suurendada.

Hommikul äratas meid kokapiiga ning juba enne teda piimamees.

Pärast hommikusööki seisiski masin õues, et meid tööle sõidutada.

Siloaugul vuras auto auto järel ega näinud lõppu olevat sellel maisivooril, kuid ega «Tartu buldooseridki» alla vandunud. Lõunaks oli selg küll märg nii tehtud tööst kui palavast päevast.

Samal ajal tõsteti üha uued hangutäied torkivat ja kõditavat põhku «pokatsile», et seda koormaks vormida ning siloaugule saata.

Kuivatis aga sikutasid noormehed kotte ja taltsutasid keerukaid mehhanisme, mis tihtipeale sõnakuulmatuks muutusid.

Kolhoosi suures õunaaias koristati rikkalikku saaki, millest osa läks kohalikule uhkusele — «veinivabrikule», ülejäägid aga tudengite kõhu tarbeks.

Ülemkokk-perenaine ja abiline valmistusid samaaegselt vastu võtma «isukate sööjate armeed» (tagasihoidlikult öeldes).

Laupäeval traditsiooniline võru saun oma võlude ja mõnudega, mille värskendavat mõju ei jõua ära kiita.

Puhkepäevad kasutati imekauni ümbrusega tutvumiseks. Võrumaa «mägimaastik» rohkete järvedega ning kuulsad Kütioru pähklimetsad paelusid kõiki.

Pererahvas oli tore nagu «võrukad» kunagi. Ka töökaaslastega sai neid ilmaasju kogemuste vahetamise korras päris tublisti arutatud. Isegi mõned võru murdes sõnad õpiti ära. Soojemad suhted olid meil veinikeldri ülemaga, kes oma «kõrge positsiooni» tõttu oli vägagi hinnas.

Kohalikku noorsugu esindasid peamiselt tehnikamehed, kellega edukalt vee- ja kaikasõda peeti, kuid sellest hoolimata head suhted säilitati.

Ärasõidupäev saabus kuidagi ruttu. Lahkusime lubadusega jälle tagasi tulla. Muljed olid suurepärased!

H. ÕUN

KAMASSIDE JÄLIL

(Algus 3. lk.)

Reis oli pikk ja muljeterohke. Kui kahju, et ei osanud teel olles ega oska ka nüüd tagantjärele koigest nähtust ja kuuldust nii laulda. nagu olevat vanasti laulnud kamassid: steppi mööda tulen, steppi laulan, metsas lähen, metsa laulan, puude vahel lähen, puud laulan, vett mööda lähen, vett laulan... Ka neil endil oli sellisest laulmisest ainult üks laulu alustus meeles. Kuid just sellisena rabas see mind oma lihtsuse ja mõttesügavusega. Siin ta on:

Gaidoom,
maidoom.
Gibr alõõl,
gibr šalõõl?
Dõn, guzaa,
inbii alõõl?

(Gaidoom, maidoom. Kuhu lähed, kuhu jõuad? Sina, inimene, mida hakkad sa tegema?)

A. KÜNNAP

Ekskursioonile Narva

TRÜ ALMAVÜ Komitee korraldab 18. oktoobril sõjaveteranidele ja üliõpilastele ühepäevase ekskursiooni Narva ümbrusesse Suure Isamaasõja lahingupaikadesse. Soovijatel registreeruda teaduskonna ALMAVÜ esimehe juures või TRÜ Spordiklubis hiljemalt 14. oktoobriks. Väljasõit toimub 18. oktoobril kell 7 peahoone eest.

A. PILT

Jätkame samuti!

«Tüdrukud palume vasakusse, poisid paremasse saaliserva koguneda... Korras? Nüüd — blondid (või need, kes ise end blondideks peavad) lava poole, šatäänid keskele, brünetid tahapoole. Poisid samuti.»

Järgnevalt valib kõrge komisjon kuue noormehe näol välja kuus kaunimat neidu ja juhib nad lavale. Üks neidudest saab täna ballikuningannaks.

Tõusevad käed, langeb otsus. Kuningannaks saab mustapäine neiu nr. 6. Nimi — Anne, elukutse — tulevane arst.

On kahtlemata balli põnevaim moment, eriti tütarlastele. Ballil, mis algas prof. P. Ariste sõnavõtuga... ja kus ilmutas end klubi uus orkester, esinesid Tallinna Konservatooriumi üliõpilased..., kus tantsiti tvisti ja valssi ja...

Lühidalt — oli tore. Oleks tore, kui talvisedki puhkeõhtud läheksid avaballi vaimus. Nagu noorte üliõpilaste õhtu järgmisel päeval. Esmakordne sellelaadne üritus klubis — tutvustada «rohelistele» «mitteroheliste» tegusid. Neid võis näha omaloomingulises kunstilises filmis «Rebane ja alma mater». Palju õpetlikku noortele tudengitele pakkus ka Pyramuse ja Thisbe kurva armastuse lugu. (NB! Lõukoeri Tartu linnas pole, müüri Pälsoni ja Tiigi intrite vahel samuti mitte.)

Teeme veel selliseid õhtuid — esmakordseid, omalaadseid!

T. ALLA
M. KALAMÄE

Briti Lõvil on palavik

Esmaspäeval, 12. oktoobril kell 18 on TRÜ kohviku piljardisaalis jällegi sõna rahvusvaheliste suhete ringi vaatlejatel ja kommentaatoritel.

Kõik on teretulnud. Tungi ärahoidmiseks rõivistus palume varakult kohale tulla.

RSR pressisektor

Orienteerumisradadelt

Ülikooli kehakultuuri- ja massiürituste programm käesoleval õppeaastal algas sügisese valikorienteerumisega Tähtvere metsas. Et Ülikooli Spordiklubi ja Komsomolikomitee hilinesid võistlusjuhendite väljasaatmisega, polnud kõigil osavõtjail veel stardiski võistluse tingimused päris selged. Püüame asja veel tagantjärelegi selgitada.

Orienteerumisvõistlusi peetakse peamiselt kahel põhimõttel — suund- ja valikorienteerumisena. Esimesel juhul on maastikule paigutatud kindla pikkuse (näit. meestele 10, naistele 5 km) ning kontrollpunktide arvuga (näit. 5) rada. Kontrollpunktid tuleb läbida kõik kindlas järjekorras, tulemuse otsustab raja läbimise aeg. Teisel juhul (valikorienteerumises) on maastikule paigutatud ning võistlusskeemile kantud suur hulk erineva väärtusega kontrollpunkte, mida osavõtjad võivad kontrollaja kestel (naised 1,5; mehed 2 t) läbida valikuliselt. Kes suudab leida kõige parema liikumistee väärtuslike kontrollpunktide hulgas, raja eksimatult ning kiiresti läbida — on võitja.

Peakohtuniku poolt tellitud (!) ilus ilm kutsus Tähtvere metsa servale sadu osavõtjaid. Kuigi ülikoolis on meestest nappus, jagati avastardis välja 187 kinnist ümbrikku. F. Parre poolt antud signaali peale lendasid ümbrikud stardipaika laiali, mehed aga hargnesid metsaradadele.

Märksa mõjukama mulje jättis aga naiste start. Kümmekond kohtunikku töötas mitu minutit, et varustada kaardimaterjaliga ühisstardi joonele rivistunud 555 naist. Lähtepaugu järel peaaegu ujutati üle lähemad ühelised kontrollpunktid. Kehakultuuriosakonna I kursuse üliõpilastel oli kibedalt tegemist, et kiiresti ja häireteta teha kõigile kontrollkaartidele vajalikud märkused.

Esmakordselt võttis orienteerumisest osa ka rida õppejõude. Seltsimehed J. Saarma, K. Ulp, E. Vasar jt. Arstiteaduskonnast, U. Sahva Kehakultuuriteaduskonnast ja mitmed mujaltki kogusid 15—17 punkti, millega edestati suurt osa üliõpilasigi. Võitja on seekord naistest U. Noodla 16, J. Virkunen 15, H. Tomson, E. Kattel ja H. Allikma 14 punktiga. Ülikooli meesvõistlejate paremusjärjestus kujunes: V. Raudsepp 28, R. Suija 27, R. Meijel 26, L. Atspool 26, O. Pihkva 24 ja K. Sonn 23 punkti. Et võistkondlikud tulemused pole veel selgunud, avaldatakse need ajalehe järgmises numbris.

Samal ajal ja rajal Tähtvere metsas toimusid ka Tartu V Keskkooli klassidevahelised võistlused. Et nendel oli osavõtjaid 312, siis tõusis korraga rajal olnute arv 1054-ni. See on teada olevatel andmetel kõige massilisem orienteerumisvõistlus meie vabariigis ja tõenäoliselt üks arvukamaid kogu Nõukogude Liidus.

A. KIVISTIK

REPLIIKE RAJALT

«Armas kohtunik, palun näidake, kus ma olen, kuhu peaksin minema ja kus finiš on!»

«Vabandage, kas te orienteeruda oskate?» küsiti Vorbuse torni lähedal Herbert Abelilt.

«On vast labane rada,» teatasid poisid, kes vaevu ulatusid üle rabamätaste ja sookailude vaatama.

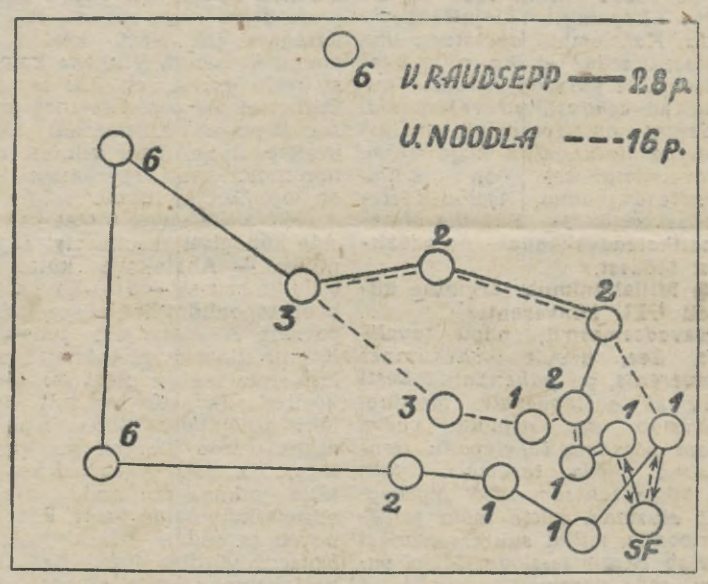

Selline oli ülikooli valikorienteerumisraja plaan ja võitjate liikumistee.

3 päeva sportlassõprust

Esimene päev — saabus rong Kaunase Meditsiiniinstituudi tennisistidega. Lilled, vanatuttavlikud tervitused. Õhtu avaballil.

Teine päev — Toomeoru väljakuil. Meie ülikooli võistkond (K. Suits, V. Treumuth, H. Holzschmidt, H. Moks, M. Kaljumets, R. Meister, A. Roosma, P. Maimik) asus juhtima 7:0.

Kolmas päev — leedulastele veidi õnnelikum. Kuus mängu nende võidukorvi, neli meile.

Ja siis: «Ootame külla!»

Traditsiooni kohtuda kaks korda aastas ei tohi ju purustada.

M. MAITER

Sõpruskohtumine käsipallis

Tartu Riikliku Ülikooli sportlastele tulevad külla Läti Riikliku Ülikooli korv- ja võrkpallurid (naised). Samal ajal mängivad meie väravpallivõistkonnad Riias «Sõpruse karikale» Vilniuse, Tartu ja Läti Ülikooli ning Riia Kehakultuuriinstituudi osavõtul. Ka TRÜ võrkpallimeeskond sõidab Riiga, kus vastuvõtjateks on Läti Riikliku Ülikooli võrkpallurid.

Täna, 9. oktoobril on võistluste algus kell 17, laupäeval kell 16 (ülikooli võimlas V. Kingissepa tn. 19).

Ootame kõiki kaasa elama!

Orienteerujatele

Ülikooli orienteerumissektsioon korraldab oktoobrikuus rea LAHTISI ORIENTEERUMISVÕISTLUSI.

13. oktoobril võisteldakse Vasulas, 20. oktoobril Ropkas. Start on avatud kella 16.30-st. Täpsemat informatsiooni leiate V. Kingissepa tn. 19 võimla teadetetahvlilt.

Neljapäeval, 15. oktoobril kell 19 toimub V. Kingissepa tn. 19 võimlas TRÜ orienteerumissektsiooni aruande- ja valimiskoosolek. Päevakorras on ka sügisese ning talvise õppelaagri korraldamine.

Asjahuvilised, tulge kohale!

Õnne ühisel eluteel,
EVI-MAI SOOSTER
ja
REIN VÕRK!
Inglise filoloogia osakonna
III kursus

Toimetaja J. Feldbach

«Tartu Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7697. MB-07553.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Esmakordselt maailmas sooritas lennu kosmosesse kolmekohaline Nõukogude kosmoselaev „VOSHOD“, mille pardal viibis meeskond.

Kosmoselaev-tehiskaaslane «Voshod» saadeti orbiidile 12. oktoobril 1964 ja lendas, ööpäeva kosmoses viibides, 16 korda ümber maakera, läbides ligi 700 000 kilomeetrit. 13. oktoobril kell 10.47 Moskva aja järgi pärast teaduslike uurimgute programmi edukat täitmist maandus ettenähtud piirkonnas õnnelikult uus kolmekohaline kosmoselaev «Voshod», mida piloteerisid kosmoselendur insener-polkovnik Vladimir Mihhailovitš Komarov ja meeskonnaliikmed teaduslik töötaja kosmonaut tehnikateaduste kandidaat Konstantin Petrovitš Feoktistov ja arst-kosmonaut Boriss Borissovitš Jegorov.

Kõik kosmoselaeva «Voshod» meeskonna liikmed tunnevad end hästi.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 16. oktoobril 1964

Nr. 25 (600)
XVII aastakäik

Kokkuvõtted ja perspektiivid

20. oktoobril koguneb TRÜ parteiorganisatsioon oma järjekordseks aruande- ja valimiskoosolekuks, et teha kokkuvõtteid aastasest tööst ning kindlaks määrata tähtsamad töösuunad eelseisvaks aastaks. Peamise osa ülikooli parteiorganisatsiooni tegevuses moodustas aruandeperioodil ideoloogiline töö — proletaarse internatsionalismi ja nõukogude patriotismi kasvatamine, poliitilise valvsuse tõstmine ning leppimatu võitlus kodanliku ideoloogia avalduste ja igandite vastu, võitlus kommunismiehitaja moraalinormide juurdumise eest õppiva noorsoo teadvuses ja käitumises. Häid tulemusi on ideoloogilises kasvatustöös saavutanud Ajaloo-Keeleteaduskonna, Arstiteaduskonna jt. parteiorganisatsioonid.

Möödunud aastal tegutsesid ülikoolis 19 filosoofilist seminari ja 10 poliitringi, haarates üle 700 ülikooli õppejõu ja teenistuja; loodi ühiskondlik parteihariduskabinet. Edukalt töötas ühingu «Teadus» ülikooligrupp. Käesoleva aasta kaheksa kuu jooksul on grupi ligi 300 lektorit esinenud üle tuhande loenguga linna asutustes, käitistes, koolides ja mujal. Grupi read kasvasid möödunud õppeaastal 40 inimese võrra. Hea hinnangu osaliseks on saanud meie ülikooli alatise agitpunkti töö.

Häid tulemusi on andnud ka koostöö tihendamine komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooniga, millest eriti võiks märkida komiteede ühiseid istungeid mitmesuguste oluliste küsimuste arutamisel, nagu klubi tegevus, töö ühiselamutes jne.

Parteikomitee tugevdas oma tööd ka õppe-kasvatusliku tegevuse suunamisel. Toimus mitmeid huvitavaid ja vajalikke üritusi, nagu Ajaloo-Keeleteaduskonna esimeste kursuste töökoormuse analüüs, kontrolliti ülikooli lõpetanud pedagoogide tegevust oma praktiliste tööülesannete täitmisel, arutati üliõpilaste uue koosseisu komplekteerimist jne. Samuti püüdis komitee igati kaasa aidata teaduslikus töös esinevate kitsaskohtade likvideerimisele, arutades küsimusi TRÜ Toimetistest, ülikooli töötajate kvalifikatsiooni tõstmisest, aspirantuuri komplekteerimisest jne.

Parteiorganisatsiooni tegevuse mõju ja autoriteedi tõus avaldub partei ridade kasvus. Aruandeperioodil suurenes NLKP liikmekandidaatideks vastuvõetute arv tunduvalt. 60 ülikooli kollektiivi liiget astus aruandeperioodil NLKP liikmekandidaatideks, kusjuures nende hulgas oli 38 üliõpilast. Tõsist tööd tegi komitee parteiorganisatsioonide organisatsioonilise töö tugevdamiseks, korraldades mitmesuguseid nõupidamisi, kogemuste vahetamisi ja instruktaaže. Heaks ürituseks tuleb pidada ka noorte parteiliikmete ja liikmekandidaatide õppusi.

Tunnustavalt tuleks märkida TRÜ partei- ja riigikontrolli kaastöögrupi tegevust. See oli plaanipärane, kusjuures tähelepanu oli koondatud olulisele.

Kuid nagu igasuguses töös ja tegevuses esineb ebaõnnestumisi, puudujääke, möödalaskmisi jne., ei saa ka ülikooli parteiorganisatsiooni ja tema komitee tegevuses laskuda saavutatuga täieliku rahulolu tasemele. Paljude ürituste kohta, mille toimumist me märgime positiivsena, võiks lisada, et nad oleksid võinud olla veelgi paremad. Nii näiteks kasutas ülikooli komitee liiga vähe ülikooli ajalehte ja samuti vabariiklikku ajakirjandust positiivsete kogemuste levitamisel; paljud ettepanekud, nagu paremate filosoofiliste seminaride ettekannete kirjastamine, on jäänud ainult jutuks. Ehkki loodi ühiskondlik parteihariduskabinet, külastas tema planeeritud 32 üritust väga vähe inimesi. Päris sageli esines selliseid nähtusi, kus väljakuulutatud konsultatsioonile ei ilmunud ühtki inimest. Samal ajal aga ei saanud kabineti juhataja sm. Kivimaa algorganisatsioonidelt ühtki signaali selle kohta, kas üritused on vajalikud või mitte. Lahendamist vajab ka ülikooli iga lektori ja iga võimekama üliõpilase töösserakendamine elanikkonna laialdaste hulkade kasvatamisel. Ühiskondliku koormuse jaotamine ülikooli kollektiivis pole veel kaugeltki ühtlane ja «ühiskondlikud muidusöójad» elavad puutumatult ühiskondlikult ülekoormatud seltsimeeste arvel. Sisuliselt vajavad kohendamist ja hoolitsevat kätt paljud oma vormi poolest head üritused. Tuleb lahti saada sellisest koostöö vormist: algorganisatsioonid paluvad komiteelt ürituste läbiviimist, komitee aga omakorda palub konkreetseid ettepanekuid ja soove — mis aga paigal seisab, on töö.

Võiks küsida — millised on siis edaspidised perspektiivid. Rääkida niinimetatud 180-kraadilistest pööretest, otsustavatest murrangutest või kõigi esinenud puuduste likvideerimisest oleks tühipaljas sõnakõlksutamine. Kuid asjaliku arutluse ja analüüsiga võib tööd tunduvalt parandada. Selleks on aga vaja, et eelkõige iga kommunist mõtleks sellele, mida võiks senisest paremini teha uus komitee ning samal ajal ei unustaks ka seda, mida tema kui kommunist võiks ise edaspidi teha senisest paremini, sest parteiorganisatsiooni töö koosneb tervikuna ju iga üksiku kommunisti tööst. Parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek peaks aktiviseerima ka meie kollektiivi parteituid seltsimehi, eeskätt kommunistlikke noori. Seepärast tahaks, et üldkoosolekul sõnavõtvate ja ettepanekuid tegevate kommunistide kaudu kõlaksid ka kõigi nende kollektiivide parteitute seltsimeeste soovid ja ettepanekud, keda antud kommunistid esindavad. Aruande- ja valimiskoosoleku ühtsed seisukohad kujunevadki sel teel meie edaspidise tegevuse kõige konkreetsemateks ja asjalikumateks perspektiivideks.

J. KALITS,
TRÜ parteikomitee sekretäri asetäitja

Milliste mõtetega võtsite vastu teate uue kosmoselaeva teelesaatmisest?

Alo Laud (saksa filoloogia osakonna II k.): «... Esimene mõte oli, et «meie omad».»

Enn Madi (saksa filoloogia osakonna II k.): «Tundsin, et mul on väga kiire. Elva rong läks kümne minuti pärast, aga siiski kuulasin.»

Pedagoogikakateedri juhataja H. Liimets: «Igatahes üllatus ei olnud väga suur, sest meie kosmonaudid on meid juba üsna tihti üllatanud ja hakkame nagu harjuma sellega, et kosmoseuurimine on meil kõrgel tasemel.

Eelkõige tundsin uhkust selle üle, et just meie inimesed lendasid esimestena kosmosesse mitmekesi ühes kabiinis, ehkki ameeriklased kiitlevalt lubasid seda teha.»

Maie Oja ja Lii Järve (Füüsika-Matemaatikateaduskonna IV k.): «Meie võimsa «Voshodi» start oli otsekui ausaluudiks Tokio olümpiamängudele. Kolm inimest ühes kosmoselaevas — lihtsalt suurepärane! Kahtlemata pikk samm edasi Nõukogude kosmograafias. Esiteks on uhkustunne kaasmaalaste kangelasteo üle, teiseks — rõõm sellest, et meiegi õpime neidsamu seadusi, mille alusel on võimalikud suured teod füüsika ja üldse teaduse vallas.»

Tiiu Tuha (raviosakonna III k.): «Targasti tehtud, et just arst kosmosesse saadeti! On selge, kuivõrd tähtis on see, et uurimisi on võimalik teostada vahetult ja ka niiöelda omal nahal kõik läbi proovida. Tore, et meedik lendu halvemini ei talu kui kosmoselendur!»

„Kas seminarist oli kasu?“ „Kindlasti oli.“

«Kuhupoole reis läheb?»

Möödunud reede õhtupoolikul seisis peahoone ees neli «Ikarust» ja sagis üle saja sõita tahtja.

«Eks ikka Käärikule!»

Sügisestel aruande- ja valimiskoosolekutel kinnitatud uus komsomoliaktiiv sõitis traditsioonilisele kolme-päevasele laager-seminarile.

Nüüd on seminar lõppenud. Osavõtjate arvamus on küsimatagi selge — oli huvitav, õpetlik, tore. Niisugune üksmeelne hinnang väljendus asjalikes vaidlustes sektsioonide töökoosolekutel, väsinud ja läbimärgade orienteerujate rahulolevates nägudes ning innukas kaasaelamises KBH-klubi istungil. Mis on KBH, sellest allpool. Kõigepealt tööst.

PROBLEEMID, PROBLEEMID...

«Tahaksin teile rääkida meie komsomoliorganisatsiooni ülesannetest, eesmärkidest ja töösuundadest käesoleval õppeaastal,» ütles ülikooli komsomolikomitee sekretär Karl Adamson.

On vaja saada praktilisi kogemusi igapäevase üliõpilaselu küsimustega tegelemiseks, nende lahendamiseks. Komsomol peab igale poole käed külge panema.

Kõigepealt meie elu kõige tähtsam valdkond — õppetöö. Möödunud aastal arutasid loengutelt puudumist osakondade ja kursuste komsomolibürood, sellega tegeles komsomolikomitee õppesektor, mitu reidi viis läbi komsomoliprožektor. Aga... puuduti edasi. Ja seda ka tänavu. Milles siis viga oli? Küllap jäi aktiivil vajaka tõsisest ja printsipiaalsest suhtumisest sellealasesse töösse — «puudun ju ise ka!» Põhjuseks toodi õige tihti, et loengud on ebahuvitavad ja materjali saab raamatuist. Kuid, esiteks ei keela teid keegi ütlemast oma arvamust ja tegemast ettepanekuid loengute taseme tõstmiseks ja teiseks — on olemas kindel töödistsipliin. Komsomoliaktiivi ülesandeks ja eesmärgiks on panna tunnistama ja austama seda distsipliini ka kõik need, kes ei taha tööd teha ja kipuvad pahatihti unustama, et ülikooli ikka õppima tullakse.

Osakondade ja gruppide komsomolibürood peavad oma sõna ütlema stipendiumide määramisel ja eksamite ümbertegemise õiguse andmisel. Kaalumisel on ka veel päris uus probleem — üliõpilastele, kes tegelevad teadusliku tööga, on seminaridel aktiivsed ja saavad arvestustega hakkama, panna hinne välja ilma eksamita.

Ühiselamusektor alustas tööd möödunud aastal. Tänavu on töösuund veelgi kindlam — ühiselamutes hakkavad kõigi küsimustega tegelema kommunistlikud noored. Nende õlgadele langeb vastutus kogu tudengite elukorralduse eest. Ühiselamukohti üleliia ei ole, pretendente neile kohtadele aga küll ja küll. Milleks siis hoida ühiselamutes neid, kes ei taha midagi teada distsipliinist ja sisekorrast. Suur töö on siin teha osakondade ühiselamusektoritel, aga ka kursuste komsomoliaktiivil.

Majutamisküsimused tuleb lõplikult lahendada juba kevadel. Kursuste komsomolibürood arvestagu seda, et nende koostatud pingeread on ühiselamutesse jaotamisel aluseks, seepärast tuleb siin arvestada kõike — õppetööd, majanduslikke tingimusi, aktiivsust.

Tartu linna koolides on registreeritud ligi paarsada õpilast, keda nimetatakse «raskesti kasvatatavateks». Nendega on siiani tegelnud peamiselt pedagoogika eriharu üliõpilased. «Raske küll, aga huvitav,» ütlevad nad. Edaspidi saavad endale hooldusaluseid ka rahvamalevlased. Oma pedagoogivõimeid

(Järg lk. 2.)

Järjest ülesmäge

Aspirantuuri olukorda, aspirantide tööd on korduvalt arutatud nii TRÜ-s kui ka mujal. Hiljuti kogunesid ühisele istungile TRÜ parteikomitee, ametiühinguja komsomolikomitee bürood, et vaadata, mida on saavutatud nende olemasolevate paljude otsuste elluviimisel. Aru andis aspirantuuriosakonna juhataja sm. S. Laar. Pikema sõnavõtuga esinesid teadusala prorektor J. Tammeorg ja parteikomitee sekretär L. Raid. Üldiselt tunnistati, et aspirantuuriga läheb järjest ülesmäge: aspirantide arv kasvab, üha rohkem kaitseb tähtajaliselt väitekirju jne. Kuid et asjale veelgi hoogu juurde anda, toodi halastamatult kolme komitee ette palju seni varjujäänud puudusi.

Nii ei jäänud keegi rahule asjaoluga, et aspirantuuriplaan jääb tänavu täitmata sellistel tähtsatel erialadel, nagu füüsika ja matemaatika. Ei jäädud rahule Füüsika-Matemaatikateaduskonna parteiorganisatsioonide tegevusega (kas poleks õigem öelda — tegevusetusega) vääriliste kandidaatide ettevalmistamisel aspirantuuri jaoks.

Selgus ka, et ülikooli komsomoliorganisatsioon ei lugenud senini aspirandikandidaatide ideelis-poliitilist kasvatamist ja ettevalmistamist oma kompetentsi kuuluvaks.

Ametiühingu juhtkonna esindajad peatusid mõnedel aspirantide elu-oluga seotud küsimustel. Juhiti tähelepanu asjaolule, et mõnel juhul ei ole majutamiskomisjonid arvestanud aspirantide eriolukorda võrreldes üliõpilastega.

Koosolekul arutati ka aspirantuuri töö perspektiivseid probleeme. Kavandati abinõud, et edaspidi igale erialale oleksid olemas väärikad kandidaadid aspirantuuri astumiseks. Eriti juhiti tähelepanu vajadusele suunata aspirantuuri äsja ülikooli lõpetanud, kuid juba end teaduses võimekatena näidanud noormehi ja neidusid.

K.-S. REBANE,
EKP TRÜ Komitee liige

ÜET TEATED

Pioneerijuhid! Õppetöö selles eriharus algab **neljapäeval, 22. oktoobril kell 18** TRÜ parteikomitees.

Ekskursioonijuhid-kodu-uurijad! Õppetöö selles rühmas algab **neljapäeval, 22. oktoobril kell** 16.30 TRÜ parteikomitees.

Ilmalike kombetalituste rühmas algab õppetöö **kolmapäeval, 21. oktoobril kell 17** TRÜ poliitilise ökonoomia kateedris.

Ülikooli lastetoas on huvitav ja lõbus.

„Kas seminarist oli kasu?“

(Algus 1. lk.)

proovivad ka arstid, geograafid, bioloogid.

Jätkame ka tänavu kevadiste iseloomustuste kirjutamist. Aasta-aastalt lähevad need objektiivsemateks, ausamateks, julgemateks.

Ikka rohkem haarab komsomol enda kätte massilise kehakultuuri- ja sporditöö. Hiljuti toimunud orienteerumisvõistlustele ja murdmaajooksule tuli tänavu kõvasti rohkem üliõpilasi kui möödunud aastal. Kuid kaugeltki mitte kõik. Siin tuleb osakondade büroode spordisektoritel oma võimeid näidata.

Niisiis: esimesed sammud on tehtud. Üha suuremate sammudega astub komsomol meie igapäevasesse ellu. Võrdusmärk lausete «teen komsomolitööd» ja «istun koosolekul» vahelt on lõplikult kadunud, sest k õ i k o n k o m s o m o l i t ö ö.

ET EI ÖELDAKS: «POLIITILISELT RUMAL»

Ideoloogiline töö. See on komsomolitöö kõige raskem ja vastutusrikkam lõik. Üliõpilasi on palju, nende suhtumine poliitilisse ellu, veendumused, arvamused on mitmesugused. Kuid meil jätkub argumente, millega neid veendumusi ümber lükata, kui nad valedeks osutuvad. Neid argumente annab ümbritsev elu ise. Aga on vaja ka väga palju teadmisi. Meie ajal on vähe sellest, kui oleme targad oma eriala kitsas ringis.

Poliitinformatsioonid on ajast ja arust. Jäädi lootma täiskasvanud ja arenenud inimeste loomulikule huvile maailmas toimuvate sündmuste vastu. Komsomoliprožektori reidid ja küsitlused aga näitasid, et üsna paljudel meie hulgast pole aimugi sellest, mis nende ümber sünnib, või on neil ümbritsevast maailmast hoopis udune ettekujutus. Selle eest, et meie üliõpilaste hulgas enam niisuguseid ei leiduks, vastutab täiel määral komsomoliaktiiv. Poliitiliseks kasvatustööks ei aita «linnukestest» tööplaanis, mis sinna tekivad pärast 15-minutilist koosistumist. On vaja vaidlusi, mõttevahetusi, ühiseid osavõtte RSR ja RSK koosolekutest. On vaja, et sõnadel «ideoloogiline töö» oleks oma sisu ja kaal. Et komsomolikomiteel ei tuleks hiljem kuulda etteheiteid, sest noor spetsialist näitab ennast töökohal poliitiliselt harimatu võhikuna.

«MIS SEE MINU ASI ON!»

Niisuguse ammu tuntud suhtumise nimeks on passiivsus. Vaikne omaette nokitsemine, pisimured, kõrvaltvaatamine. Näha viga, aga mitte öelda, mitte aidata — see on kuritegu.

Millest ta siis tekib, see passiivsuse-uss? Küllap ón tihti põhjuseks päris tavaline laiskus. Mõjub ka positsioon — olen üliõpilane — see tekitab väikese üleolekutunde. Kuid kõige rohkem hoiduvad elust kõrvale ja nokitsevad üksipäini need, kes pole leidnud oma suurt eesmärki, oma ideaali. Kui pole millegi poole püüda ja puudub kindel elusuund, siis jätkub igasse kanti ka rahulolematust ja virisemist.

Komsomolitöö alguspunkt ongi anda inimesele konkreetne ideaal, juhatada ta õigele teele. Missugused on ideaalid meie ühiskonnas? Teadus, igakülgne enesearendamine, kunst, sport — ega see loetelu polegi nii kesine. Valitud eesmärk peab ulatuma inimese võimete piirini, ta ei tohi olla kergesti kättesaadav — siis meil pole tema saavutamisest mingit rõõmu.

Üpris palju on veel neid, kes on kaotanud oma ideaali, pole seda leidnud või, mis kõige hullem, ei otsigi. Need on tavaliselt tahtejõuetud päevast päeva eksisteerijad.

Et passiivsus kaoks, selles on komsomoliaktiivil väga palju ära teha. Tuleb näha romantikat igapäevases töös, tunda, et me oleme noored. Et komsomolikoosolekutel ei oleks Õpetatud Nõukogu akadeemilist õhkkonda, et oleks rohkem elu, hoogu, tulisust. Need aitavad rasketest probleemidest kergemini jagu saada. Kui töö on tõepoolest huvitav, löövad ka kõik kaasa. Tööd huvitavamaks muuta aitavad ka komsomolikomitee arvukad ringid ja klubid — RSR, RSK, pressiklubi, diskussiooniklubi ja ÜET. Kõik tulijad lastakse sisse.

KBH

Päeval vaidlesime, arutasime probleeme ja rääkisime tulevasest tööst. Kuid Kääriku poleks Kääriku, kui õhtul peahoone saal ei kajaks muusikast ja naerust. Tantsud-mängud kindlasti. Lisaks veel orienteerumisjooks, mis vihma ja tuule kiuste korda läks. Võitjate paarid — Riina Ardel ja Tooni Volk ning Mikk Titma ja Toomas Alatalu — said auhinnaks traditsioonilised pannkoogid.

Ja veel: Käärikul leidis esmakordselt aset eestikeelne KBH. KBH — «Клуб Веселых и Находчивых» — see on Lõbusate ja Leidlike Klubi (niisiis: LLK). Meie rühmade — need olid «Täheke», «Super-Lux», «Lux R-19», «Filantroop», «Fudžijama» ja «Kapital» — kõige targemad esindajad jaotati kahte võistkonda. Publik poolitatakse samuti. Võistkonnad esitavad teineteisele küsimusi, mida teravmeelsemaid ja toredamaid, seda parem. Vastuste eest saab kumbki võistkond kindla arvu punkte. Arvestatakse publiku reageerimist ja isetegevusettekannete taset. Võidavad need, kes saavad suurema arvu punkte.

Niisugune kuiv äraseletamine ei anna Kääriku klubiõhtust õiget ettekujutust. Seal valitsesid hoog, teravmeelsus ja lõbusus. Küsimusi oli igast valdkonnast, vastuseid igasuguseid.

«Mitu sammast toetab Kääriku peahoone trepikatust?» No kes neid nüüd on lugenud... Võib-olla kuus, võib-olla kaheksa... Mõtlemisaeg (1 minut) on läbi:

„Kindlasti oli!“

«Me arvame, et igasuguseid peenikesi vardaid me üldse sammasteks ei nimeta!»

...Või katsuge tooliga ühest saali otsast teise sõita, nii et käed-jalad põrandat ei puuduta. Ka siin aitas leidlikkus välja.

Võitjaks tulid «Tähekese», «Filantroobi» ja «Kapitali» esindajad. Võistkonna kapten — RSR-i president Jaak Kaarma. Vastasvõistkonda juhtis RSR-i asepresident Toomas Alatalu. Loodame, et ringi juhtkonnas ei teki lahkhelisid!

Rühmadevahelises üldvõistluses arvestati kõike — tubade korrashoiust kuni isetegevusettekanneteni. Eriti hinnatavad olid omaloomingulised päevakajalised isetegevusnumbrid. Esikoha sai «Täheke», teiseks jäi «Super-Lux». Auhinnaks ikka pannkoogid.

Kolm päeva läksid imeruttu.

«Kas seminarist oli kasu?»

Arstiteaduskonna II kursuse komsomolibüroo organiseerimissektori juhataja Marika Soosaar: «Kindlasti oli. Kuulsime palju huvitavat, saime häid ja õigeid juhtnööre, mida hakkame kasutama tulevases töös.»

EPA Komsomolikomitee sekretäri asetäitja Ilmar Mändmets: «Meil pole niisuguseid laager-seminare olnud. Siit, Kääriku, sai meie 9-liikmeline komsomoliaktivistide delegatsioon kogemusi ja häid mõtteid. Tahame oma aktiiviga pidada analoogilise seminari Järveljal.»

Ja kõigi osavõtjate üksmeelne otsus: «Tore ja kasulik.»

Lõppu sobivad meie seminaril viibinud külalise, ENSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja Arnold Greeni sõnad: «Komsomoliaktiiv peab saavutama, et noored oleksid poliitiliselt ja moraalselt karastatud, jääksid printsipiaalseteks ega taganeks raskuste ees. Selleks soovin teile head tööindu!»

H. SEIL

Päris näitlejaid meist ei saa, aga...

Küllap vist ühelgi esimesel kursusel pole aasta algul puudust headest mõtetest ja plaanidest. Iseasi on muidugi, mis neist edasi saab. Ka möödunud-aastane eesti filoloogia osakonna I kursus polnud erand. Paljude suurepäraste ettepanekute kõrval oli ka niisugune: «Teeme kursuse näiteringi.» Vastu ei vaielnud keegi, huvilisi oleks ka nagu küllalt olnud, kuid ometi jäi asi rohkem kui pooleks aastaks soiku.

Aga kui siis lõpuks märtsikuus teatati, et sõnakunstiring tööle hakkab, oli osavõtjaid üllatavalt palju — 24. Mõni oli ka varem laval mänginud, mõni luuletusi lugenud, aga üsna palju oli neid, kes kordagi polnud publiku ees esinenud.

Ringi juhendaja Ellen Liigeri küsimusele, mis kedagi sõnakunstiga tegelema tõi, anti õige mitmesuguseid vastuseid. Ühed pidasid vajalikuks parandada oma kõnekultuuri, teisi ajendas lihtsalt kunstihuvi ja teatriarmastus, kuid kõik jõudsid enam-vähem üksmeelsele arvamusele: professionaalseid näitlejaid meist kellestki muidugi ei saa, aga et tegemist on peamiselt tulevaste eesti keele õpetajatega, siis peab tulevikus paratamatult tegelema ka isetegevusliku näitekunstiga.

Esimesel aastal küll palju ära teha ei jõutud. Et kursus oli jaotatud kaheks grupiks — «staažikad» ja «mittestaažikad» (s. o. üliõpilased, kellel polnud tööstaaži ja kes pidid õppimise kõrval tööl käima), saadi koos olla vaid kord nädalas. Harjutati etüüde, õpiti kõige algelisemaid elemente näitleja töös.

Siis saadi esimene tõsisem ülesanne. Koos ülikooli näiteringiga tuli massdeklamatsioonina ette kanda R. Rožděstvenski «Reekviem». Siin said siis paljud ringi liikmed oma esimesed tuleristsed publiku ees. Tunti esimest rõõmu õnnestumistest ja meelehärmi ebaõnnestumistest.

Kõigi seaduspärasuste järgi oli ringi liikmete arv alanud õppeaasta esimesel kokkutulekul veidi kokku sulanud, nimekirjas on nüüd 18 üliõpilast. Kuid seegi on üsna palju — rohkem kui kolmandik kursusest. Ja need, kes on jäänud, on otsustanud ka edasi jääda.

Käsil on kahe lühikomöödia õppimine: I. Krõlovi «Õppetund tütardele» ja L. Tobi «Nii abiellus Kopasci».

T. TALLO,

TRÜ pressiklubi liige

Kirjanduslikud kokkutulekud

Auditooriumis nr. 6 laotub reedeti õhtutundidel hämar küünlavalgus üle istujate, valgustab vaevalt ruumi kaugemaid nurki ja jätab üldiselt väga salapärase mulje. Aga suure laua ümber istuvad üliõpilased; igaühel põlev küünal ees ja luuleraamat käes.

Nii üksi siniudus loovib
üks puri merel avaral.
Mis ta küll võõrsilt leida soovib?
Mis kodumaal jäi maha tal...

Lermontov... Unustamatu, mässumeelne vabaduselaulik. Vaevalt leidub inimest, kes tema luulet kalliks ei peaks, kes ei erutuks, lugedes «Borodinod», «Poeedi surma» või «Purje». Lermontov tekitab meis tolle igavese rahutuse, unistused kaugete avaruste, ilu ja inimliku puhtuse järele, tema luule õpetab veelgi palavamalt armastama kodumaad.

Toredale traditsioonile — korraldada «kirjanduslikke lõunaid» — pani nurgakivi eesti filoloogia osakonna möödunud-aastane esimene kursus. Agaraks eestvedajaks oli sama kursuse üliõpilane Andres Jaaksoo, vabariigi koolinoorsoo käsikirjalise almanahhi «Noorte Looming» toimetaja. Seekordne «kirjanduslik lõuna» oli pühendatud suure vene poeedi Mihhail Jurjevitš Lermontovi 150. sünniaastapäeva tähistamisele.

Esimesel luulelõunal esitati J. Liivi loomingut, järgmisel aga esinevad noored autorid Hiie Peetsmann ning Udo Otsus.

«Tore on,» ütlevad asjaosalised ise.

Tõepoolest, üheskoos on ikka parem. Kirjutatu saavutab hoopis teise, sügavama tähenduse. Ei pea omama tingimata head kooli, et suurepäraselt lugeda Liivi või Lermontovi loomingut. Mõnikord piisab sellestki, kui unustad väikese rambipalaviku kuulava auditooriumi ees, unustad teeskluse, koguni iseenda ning paned südame loetavasse. Eks tõestanud seda Virve Taalveld, Martin Kivisoo, Andres Jaaksoo, Urve Pari, Anne Siniveer jt.

Ei piirduta ainult kirjanike loomingu ettekandmisega. Samas vaieldakse, arutletakse probleeme, toimuvad viktoriinid, võistlused õhtu parima sulemehe leidmiseks. Alles hilisel tunnil kustuvad küünlad ja sulgub uks viimase lahkuja järel.

«Nädala pärast...» öeldakse.

«Mis sulle nendes kirjanduslikes kokkutulekutes kõige enam meeldib?» küsisin Virve Taalveldilt.

«Seda ei oskagi ühe korraga öelda,» vastab ta. Hetkeks järele mõelnud: «Ütleksin veel Debora Vaarandi sõnadega, et sel «õhtul on omad õnned, lihtsad kui kausi sees vesi...»»

S. ENDRE

Gamardzoba, Gruusia

Valitses alles roosakas hommikuvalgus, kui 17 Tartu üliõpilast kohvrid Suhhumi vaksali perroonil maha asetasid.

Ammu otsustatud reis oli teoks saanud. Tekkis ju mõte tööpraktika Kaukaasias veeta juba talvel.

Meie seitsmeteistkümne hulgas oli inglise filolooge, juriste, ajaloolasi, füüsik ja keemik — kõik rahvaste sõpruse klubi liikmed.

Tavaliselt sõidetakse Kaukaasiasse kas puhkekodusse või turismituusikuga, meie aga saime näha õiget Kaukaasiat, seda, kuidas elab ja töötab Gruusia kolhoosnik.

Kuigi eestlaste siinsest elust olime varem lugenud, avanes nüüd võimalus oma silmaga näha, kuidas elavad väljarännanute järeltulijad.

Kuid nüüd kohvrid kätte ja bussipeatusse! Ei tulnud kaua oodata, kui ilmus nr. 16 — Suhhumi—Kanahleba.

Konduktor vaatas meie heledavõitu päid, siis meie kompse ja ütles poolküsivalt — poolkinnitavalt: «Estonkasse!?»

«Jah,» kostsime kärarikkalt.

Külla oli umbes tund aega sõitu. Uudistasime aknast öisest tormist veel vahutavat merd, teisel pool roheluse ja lumega kaetud mägesid. Kõige kõrgemaid tippe ei näinudki, neid varjasid pilved.

Küpressid, palmid, eukalüptid... Viimastelt oleks nagu keegi koort rebimas käinud, see lehvib ribadena tüve küljes.

«Estonka». Konduktori parimate tervituste saatel väljusime bussist.

«Tere! Tere!» öeldi eesti keeles. «Ootasime teid juba eile. Ka praegu läks auto teile järele. Sõitsite nüüd üksteisest mööda.»

Tervitussõnad, soe naeratus. Tunneme end nagu kodus.

Tädi, kes vahepeal kusagile kadus, tuleb nüüd tagasi ja toob — pirne! Meie meeltes valitseb teatav segadus. Kodust lahkudes saime peenralt esimesi maasikaid, siin aga juba pirnid.

Kuid mitte ainult aastaajas, vaid ka kellaajas tuleb ümber orienteeruda. Keerame kellad tund aega edasi.

Varsti saabub tagasi auto Suhhumist. Mahutame end koos kimpsude-kompsudega kasti ja algab sõit mööda külatänavaid. Vahetevahel peatub masin mõne värava ees ja mõnekaupa väheneb kastis olijate arv.

Vastuvõtt on kõikjal äärmiselt südamlik.

*

Kolhoos «Estonka» on suur ja kirju pere. Peale eestlaste, keda siin on 80 perekonda, elab kolhoosis 120 perekonda armeenlasi, 60 grusiinlast, üle 20 perekonna venelasi. Mis puutub keelesse, siis see ei ole probleem. Vene keelt oskavad kõik. Ärge aga imestage, kui tõmmu kaukaaslane teiega eesti keeles juttu alustab või eestlasest noormees sõbraga armeenia keeles juttu ajab.

Kolhoos on põllumajanduslikku kallakuga. Üheks tähtsamaks tuluallikaks on tee. Seda kasvatatakse rohkem kui 20 hektaril (keskmine hektarisaak 26 ts). 1963. aastal saadi teest ligikaudu 68 tuhat rubla sissetulekut.

(Järg 4. lk.)

«Estonka» kolhoosi inimesi. Esireas paremalt teine kolhoosi esimees Levon Vassiljevitš, rahvuselt mingreel. Hilde Konks (2. reas paremalt kolmas) valiti Gruusia Ülemnõukogu saadikuks. Töö on talle südameasjaks.

T. Alatalu: «Kui prooviks õige ise ka karjaseametit...»

150 AASTAT M. J. LERMONTOVI SÜNNIST

Lermontov ja kaasaeg

Lermontov hukkus 27-aastaselt. Vene kirjandusajalugu teab palju selliseid saatusi: tagakiusamised, väljasaatmised, vanglad, hukkamised, drill, laim, nälg, haigused ja kahtlaselt «õigeaegsed» juhtumid katkestasid Puškini, Poležajevi, Dobroljubovi, Koltsovi, Gribojedovi, Rõlejevi jt. elu.

V. K. Küchelbecker kirjutas kindluses:

Страшна судьба поэтов всех времен,
Тяжеле всех господь казнит Россию.

Kuid isegi nende noorelt hukkunud kirjanike seast tõuseb esile Lermontov oma dramaatilise saatusega. Ta hakkas kirjutama lapsena, kuid kogu tema looming, esimestest katsetest kuni viimaste küpsete teosteni kestis vähem kui 15 aastat. Esmakordselt kuulis vene lugeja Lermontovist aastatel 1837—1838, kusjuures juba esimesed tema trükised hämmastasid kaasaegseid oma loomingulise küpsusega. Kuid 1841. aastal katkes poeedi elu. Lermontovi andekuse tõeline mastaap sai selgeks alles posthuumsete trükiste kaudu. Elu jooksul tema teoseid peaaegu ei trükitud, tema käsikirjad ei säilinud täielikult meieni terve rea põhjuste tõttu. Sellega on seletatav, et poeedi loominguline pärand on märgatavalt väiksem teiste suurte kirjanike omast.

Näis, et kõik oli Lermontovi vastu — tema jälitajad võisid kahjurõõmutseda: loominguline töö katkes varakult, paljud mõtted ei jõudnud küpseda, kavatsused täituda. Kui nad siiski olid sunnitud kaotama — kui Lermontovi looming paljude põlvkondade jooksul leiab endale lugejaid, — siis selleks peavad olema eri põhjused.

Lermontov kuulub XIX sajandi kõige kaasaegsemate vene poeetide hulka. Teda on kõige vähem seganud «krestomaatiline lakeerimine», mis Majakovski sõnade järgi tapab suuri klassikuid, segades meid nende loomingu kaasaegsuse tundmises.

Lermontov oli mässumeelne luuletaja. Kogu tema teadlik elu möödus Nikolai I reaktsiooni ajastul. Pärast dekabristide ülestõusu mahasurumist oli Nikolai I režiim hirmus mitte ainult hukkamiste ja väljasaatmiste tõttu: see oli vaikimise kuningriik, keskpärasuse võidutsemine. Nikolai I tahtis nivelleerida mõtteid nagu rõivastust ja soenguid. Poeesia oli tšinovnikute alluvuses. Nekrassov kirjutas seda aega meenutades kibedusega:

И слог мой цензор поправлял.

Lermontov tõstis häält nende kääbuste võimutsemise vastu. Kogu tema poeesia on üleskutse:

Узнать, для воли иль тюрьмы
На этот свет родились мы . . .

Väga väheste poeetide kohta võib sellisel määral kasutada Juvenalise ütlust: «Fecit indignatio versum».

Lermontovi kirglik vabadusarmastus ongi üheks tema poeesia igavese nooruse saladuseks. Teiseks Lermontovi «saladuseks» oli tema rahuldamatu tõejanu. Lermontov mõistis, et kunst peab teenima kõrgeid eesmärke. Ta vihkas valelikku kunsti, mis Herzeni sõnade järgi «õitseb trooni ees, Petropavlovski kindluse varjus». «Meie aja kangelase» eessõnas kirjutas ta: «Inimesi on küllalt toidetud maiustustega; sellest on nendel seedimishäired: on vaja kibedaid ravimeid, sööbivat tõde». Dobroljubov kirjutas, et Lermontov «oskas tabada kaasaegse ühiskonna pahesid sellises ulatuses nagu mitte ükski vene poeetidest enne teda.»

Nooruslik tunnete jõud, viha ja armastus, vabadusepuhang, võitlusejanu moodustavad tema värsside närtsimatu veetlevuse ja teevad Lermontovi poeediks, kes räägib kaasaegse lugejaga «kui elav elavaga».

Prof. J. LOTMAN

V. Majakovski ja M. J. Lermontovi pärand

1910.—1920. aastatel levis kirjanduskriitikas ja lugejate keskel arvamus, et Majakovski-futurist ja LEF-i liige oli ainult ühes suhtes seoses «kindralite-klassikutega»: ta püüdis nad ära heita «kaasaja laeva pardalt». Edaspidine uurimine näitas selle vaatepunkti äärmist umbkaudsust ja lihtsustatust.

Majakovski pöördumisel Lermontovi pärandi juurde võib täheldada kolme etappi.

Esimene on seotud Majakovski revolutsioonieelse loominguga. Juba lapsepõlvest teadis ta suurepäraselt paljusid Lermontovi luuletusi (näit. «Vaidlus», mida ta meenutab oma eluloo-kirjelduses «Mina ise». Majakovski pöördus Lermontovi juurde kohe, kui läks üle lapsikust väikekodanliku publiku õrritamisest protestivate mässumeelsete luuletuste kirjutamisele. Juba poeemis «Inimene» on Majakovski karje reaktsioonilise vene oleviku vastuvõetamatusest (kus kõik — kaasa arvatud ka armastus — on müüdav, rüvetatud «maailma valitseja» poolt) kooskõlas Lermontovi kujundiga:

А сердце рвется к выстрелу,
а горло бредит бритвою.
В бессвязный бред о демоне
растет моя тоска.

Ka hiljem nimetab Majakovski korduvalt oma kangelast «uueks Deemoniks». Ilmselt Lermontovi mõju all lahendub ka poeeditеema Majakovski varajases loomingus. Lermontov, vaadates oma «privilegeeritud lugejate» hingetut rahvamurdu, unistas:

. . . смутить веселость их
И бросить им в глаза железный стих,
Облитый горечью и злостью.

Majakovski vastab kajana:

А если сегодня мне, грубому гунну,
Кривляться перед вами не захочется — и вот
я захохочу и радостно плюну,
плюну в лицо вам
я — бесценных слов транжир и мот.

Lermontovi tundmuste gamma kõlab Majakovski luuletustes 1915.—1916. a. Poeet pageb vahel labase väikekodanliku lugeja juurest, «märja, nagu äralakutud», halli ja igava massi juurest, otsib ikka ja jälle oma tõelist lugejat, igatsedes inimeste juurde. Majakovski kasutab Lermontovi luuletuse «On igav ja kurb» motiive, kui ta kirjutab:

Причесываться? Зачем же?!
На время не стоит труда,
а вечно
причесанным быть
невозможно.

Esimestel aastatel pärast Oktoobrirevolutsiooni alahindas Majakovski, olles pimestatud uue elu ja uue kunsti horisontidest, minevikutraditsioonide tähtsust. Ta ironiseerib kirjandusklassikute sügavaid ideid. Kuid juba luuletuses «Tamaara ja Deemon» (1924) on Lermontovi tegelased esitatud selleks, et ausalt üles tunnistada oma lüüasaamist vaidluses kirjanduspärandist.

Luuletuses jutustatakse, kuidas, sõitnud Kaukaasiasse, poeet ei usu, et klassikute poolt üleskiidetud loodusel on ehtne tõeline võlu:

Poeete on Terek pand
nutma
hüsteerikas.
Minu ees
esmaselt
laineid ta veeretab.
Omnibusest
tema pärast lahkund,
sülitan praegu temasse pervelt
ja
kepiotsa
pistan talle
vahtu.
Ei midagi erilist.
Tarbetu looming.
Praalib
kui Jessenin kartseris.
Otsekui
Tereki
teel Boržomi
organiseerinud oleks
Lunatšarski.

Kuid tõde veenab poeedi ümber; «lüürika» pole «klassikute» väljamõeldis; ta on inimeste ehtsate vajaduste peegeldus õnnes ja tõelises elus:

Vaatan
ja andestada endale ei saa,
et varem
siin jalg pole astund,
et vahetand
sellise olen
maa
dispuutide,
kuulsuse vastu.
Mu koht
pole «Krasnaja Nivas»,
vaid siin.
Las honorar
võluda narri.
Siin
tasuta karjuksin laule
ja nii,
et keeled
katkeks kitarril.

Sel momendil ilmub poeedile maalitud tagasihoidliku armastusega, varjatud irooniaga, «keegi Lermontov». Poeet tunnistab: «Meis on ühise lüürika kestvus . . .» Ja kuigi poeedi armastuslugu «tsaaritar Tamaara» vastu ja tema võit oma vastase «Deemoni» üle on maalitud naljatoonis, ei puudu käsitluses tõsine sisu.

Alates 1920. a. keskelt astub Majakovski suhtumine klassikalisse pärandisse kolmandasse, viimasesse etappi. Nüüd mõistab Majakovski, et minevikukultuuri sügava omandamiseta ei ole kunstil olevikku ega tulevikku. Siit on tuntud V. Majakovski vaidlus luuletuses «Marksism on lahingumeetod, relv» vulgaarsotsioloogidega, kes lihtsustatult ja moonutatult tõlgendavad kultuuripärandi küsimusi. Majakovski pilkab Lermontovi loomingu uurijaid-vulgarisaatoreid:

Mingi köite
«L»-tähe pealt
valla löönd
ning kohanud
Lermontovi nime,
kriitik teeb kindlaks,
mis autor on söönd
põhiroaks
ja desserdiks nimelt.
«Šampanjat jõi?»
Oletame, et jõi.
«On nakatatud
kodanluse paisetest.
Aga see,
et marineeritud kapsaid ta sõi,
räägib kindlasti
mõisniku maitsetest.
Näiteks, sisu on Lermontovis,
mulle näib,
samapalju
kui kunsti
kapsa marineerimises.
Kõik kohad
on taevakehasid täis,
aga mitte sõnagi
elektrifitseerimisest.
. . . . . .
Igast
väljarebitud lehe veerust
ilmneb,
et Lermontov
on intelligent
ja pealegi
deklasseerunud.
. . . . . .
Meie Stjopal,
vaat sellel on alles luule, —
kahjuks
unustasin perekonnanime, —
Kominterni samme
ta värssides kuuled,
see on kunst,
see on nii-öelda
luuletamine.
. . . . . .
See juba pulki pähe ei aja
mõne riimi
või alliteratsiooniga.
Maailmavaateks
massilise taibu kristall,
grammatikas
aju
ei koorma ta,
seepärast et
ema on pesunaine tal,
aga isa on
tööline ja talupoeg korraga.»
(F. Kotta tõlge.)

See Majakovski hiilgav esinemine kultuuritraditsioonide kaitseks oli seotud uuesti tärganud aktiivse pöördumisega Lermontovi pärandi juurde. Luule, mis omandas klassikalise sügavuse ja kõla, kurjaga lepitamatuse paatose ja usu kõrgemaisse hüvedesse, kujutluse poeedi hiiglasuurest ühiskondlikust osast — kõik see ei oleks Majakovski juures mõeldav ilma taas tärganud huvita XIX saj. vene kultuuri vastu.

Ja juba täiesti «klassikaliselt» Lermontovi moodi julgelt kõlavad Majakovski surmaeelsed luuletused aktuaalsest ja surematust loomingust korraga, luulest, mis astub Tulevikku:

. . . üle sajandite . . .
ja üle valitsuste,
laulikute peade.

Dots. Z. MINTS

On igav ja kurb

On igav ja kurb! — ja kui hinges on ahistav tusk,
siis kätt pole kellelgi anda . . .
Kuid soovid? . . . Ju kaovad me parimad aastad ja usk,
on's mõtet veel asjatuid soovisid kanda?

Või armuda? — kellesse? — hetkeks ei tasu see end
ja igavest armastust pole . . .
Või endasse vaatad? — seal kustunud mõtete lend
ja rõõm nagu lummutav piingi on kole.

Ja kired? — kas varem või hiljem kaob joobumus neist,
sest mõistuse hääl on meis vali,
ja elu, kui jälgida kiretult, mööda läeb meist
kui rumalalt tühi ja mõttetu nali,
1840

Kalju

Kuldne pilvekene unne vajus
vana kaljuhiiu rinna najal,
hommikul ta vara koidu ajal
rõõmsalt sinikaugustesse hajus.

Kuid jäi järgi niiske ase kalju
kortsus palge kurus, ja nüüd painav
salamõte kaljut rõhub aina,
üksinda ta nutab kõrbes tasahilju.
1841

Tõlkinud M. PAU.

Neis kõnedes aine

* * *

Neis kõnedes aine
on tühised ended, —
kuid ärevuslaine
neist valdab mu tunded.

Neis igatsus paluv
ja meeletuid soove!
Neis lahkumisvalu
ja kohtumisjoove.

Ei vasta ent keegi
ses maailmamõnas
ürgvalguses, leegis
kord tärganud sõnal.

Kuid lahingukäras
või templis ma tunnen
ta alati ära,
kui teda ma kuulen.

Ja palved ma jätan
ja võitluse julma,
tal vastu ma tõttan,
kui aiman ta ulma.
1840

Tõlkinud M. PAU.

M. J. Lermontov ja Eesti

Tee, mida mööda vene klassikute looming jõudis eesti lugejani, oli sageli raske ja keerukline. Eesti intelligentne lugeja tutvus M. J. Lermontovi töödega esmakordselt nähtavasti saksakeelsete tõlgete kaudu. Üks esimestest, kes tõlkis Lermontovi saksa keelde, oli Eestimaal sündinud R. Budberg-Benningshausen, endine Tartu Ülikooli üliõpilane. Oma «Mtsõri» tõlke pühendas ta Lermontovi sõbrale Boriss Uexküllile, kes on samuti Eestimaalt pärit ja elas kaua aega Tallinna lähedal.

1880. aastal ilmub esimene Lermontovi tööde tõlge eesti keeles M. J. Eisenilt, see oli luuletus «Ingel». Pärast seda ilmus 1880. aastatel eesti ajakirjanduses üle 50 tõlke Lermontovi töödest. Nende hulgas olid eriti populaarsed «Ingel» (tuntud on veel E. Bornhöhe, J. Kunderi, J. Tamme kohandamised ja isegi A. Grenzstein-Piirikivi katse luuletust pikendada) ja «Palve». Viimast luuletust prooviti eesti keelde tõlkida üldse 20 korda. Luuletuse populaarsus oli nii suur, et 1887. aastal kuulutas ajaleht «Olevik» kahel korral välja konkursi «Palve» parimale tõlkele. Juba esimesele konkursile oli tulnud 75 tööd. Hiljem kuulutas «Oleviku» toimetus konkursi ka «Palve» parimale muusikale. Võitjaks tuli A. Saal, tuntud ajalooliste romaanide autor.

Eriti palju ja edukalt tõlkis Lermontovi teoseid eesti keelde Jakob Tamm. Ta oli suure vene klassiku loomingu tõeline austaja. Temale kuuluvad luuletuste «Laul kaupmees Kalašnikovist» ja «Borodino» suurepärased tõlked, mis veel praegugi kõlavad värskelt ja veenvalt. Lermontovi luule mõju võib märgata ka Tamme originaalses loomingus.

Lermontovi tööde tõlgete alal töötasid veel paljud teised tolle aja kirjanikud — J. Kunder, K. E. Sööt, Fr. Kuhlbars jt. Tänu neile püüdlustele lähenes Lermontovi eesti keelde tõlgitud tööde arv XX sajandi alguseks juba sajale.

Lermontovi populaarsusest lugejate keskel räägib järgmine huvitav fakt: ajakirjade ja ajalehtede tegelinskid kirjutasid sageli võõraste teoste alla Lermontovi nime, et oma väljaannetele edu kindlustada.

XIX saj. lõpus ja XX saj. alguses võisid paljud eestlased tutvuda Lermontovi loominguga juba originaalis. Lermontovi teoseid lugesid koolis E. Vilde ja A. H. Tammsaare, Fr. Tuglas ja O. Luts, A. Alle ja J. Sütiste, Liina Reiman ja teised. Lermontovi teosed leidsid koha E. Särgava-Petersoni raamaturiiulil. Lermontovi tuletas meelde ka J. Liiv oma töödes.

Kui «Looming» korraldas 1930. aastal kirjanike keskel ankeedi «Mälestusi esimesist kirjanduslikest katseist», siis paljud eesti kirjanikud, kes vastasid, kirjutasid, et nad tundsid noorusaastail huvi Lermontovi luule vastu. Mõned neist isegi märkisid, et hakkasid kirjutama suure vene klassiku otsese mõju all. Näiteks kirjutas Mait Metsanurk, et ta oli koolis Lermontovisse kiindunud, hakates isegi «Mtsõrit» tõlkima.

Ei tohi unustada, et Lermontovi elu ja töö suurim revolutsioonieelne uurija-teadlane prof. P. A. Viskovatov oli isiklikult tuttav ka C. R. Jakobsoniga, M. Veskega ja teiste eesti kultuuritegelastega.

Kodanliku diktatuuri periood katkestas teatud määral eesti lugeja tutvumise Lermontovi loominguga. Täielik murrang saabus pärast nõukogude võimu kehtestamist Eestis, täpsemalt sõjajärgsel perioodil, kui eesti keeles hakkasid ilmuma Lermontovi teoste väljaanded. Alles nüüd jõudis suur vene poeet väga paljude eesti lugejateni. Kuigi Lermontovi luulet on eesti keelde tõlgitud, ei tähenda see veel, et ei ole vaja uusi Lermontovi tõlkeid, kuigi A. Sanga tõlkeid on väga kiidetud.

S. ISSAKOV

Tartu Rüklik 3 õhtukool

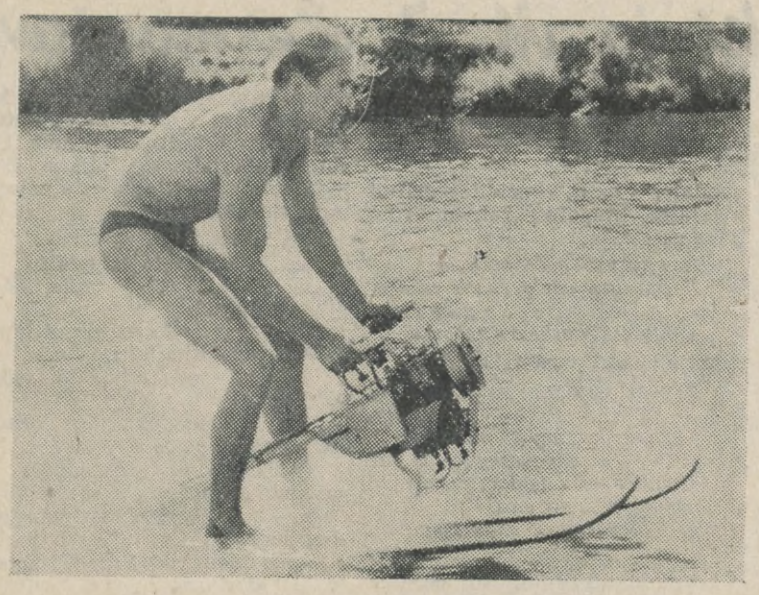

Hando Kruuv endavalmistatud mootoriga jõel.

Esimene pääsuke

Tartu veesuusatajad pole neile häbi teinud. Kõigil vabariigi võistlustel on nad väljunud pingelisest sõidust võitjatena.

Kui veesuusatajad räägivad treeningust, siis vangutavad nad alati murelikult pead: kaater.

Kaatriprobleem on olnud Taaralinna veesuusatajatele valulapseks juba algusest peale. On otsitud suusataja vedamiseks mitmeid võimalusi. Hando Kruuv otsustas valmistada mootori, mis veab veesuusatajat. Uus katsetus, võib-olla esimene maailmas, tõi Hando Kruuvile palju kirju ka väljastpoolt meie kodumaa piire — Austriast, Šveitsist, Itaaliast, USA-st ja mujalt — kokku üheksast välisriigist. Kirjades paluti saata jooniseid ja anda nõu mootori ehitamisks.

Mitu aastat on Hando Kruuv, Endel Luhamaa, Tõnu Murašev ja naisveesuusataja Agnes Nopasson toonud Tartule medaleid. Edu saladus?

«Mitte midagi erilist,» räägivad asjaosalised. Aga kes nägi veesuusatajaid möödunud hooajal Hando Kruuvi käe all innukalt ja hoolikalt harjutamas, see saab aru edu põhjustest.

Aga ülikooli Spordiklubi juures pole vastavat sektsiooni. Tasub mõelda selle loomisele.

G. PAAL

MATKAJAD

18. oktoobril toimub matk marsruudil: Luunja—Vooremägi—Reola. Väljasõit on Ahja—Mehikoorma—Võõpsu bussiga kell 8, kogunemine bussijaama kell 7.40. Matka kõrgpunktiks on tõusmine Vooremäe triangulatsioonitorni. Tagasisõit Reolast on bussi või rongiga.

Osavõtt on soovitav eriti neile, kes juba võtavad või kavatsevad hakata osa võtma ÜET matkainstruktorite osakonna tööst.

Lähemat informatsiooni saab reedel kell 18—19 matkaklubist (Magasini tn. 3).

*

Konsultatsioon nendele, kes tahavad veel tänavu sooritada matkainstruktori eksami, toimub 19. oktoobril kell 19 geograafiakateedri ruumes (Vanemuise tn. 46).

*

Palume kõiki «Autostopi» valdajaid ja teisi matkajaid anda ära matkalehed või matka marsruutraamatud veel selle kuu jooksul TRÜ Spordiklubisse või turismiklubisse (Magasini tn. 3). Tuleval aastal saavad «Autostopi» raamatuid eelisjärjekorras tänavused aktiivsemad matkajad.

Täiendavat informatsiooni saab reedeti kell 18—19 Tartu turismiklubist (Magasini tn. 3).

„Kes keda 1964"

Traditsioonilise «Kes keda?» orienteerumisvõistluse tandriks olid tänavu Kose—Risti ümbruse metsad ja rabad. Oskuslikult ja hästi valmistatud võistlusrajal sattusid paljud kuni 200 võistleja hulgast silm silma vastu põdraperega või peletasid hommikusöögilt kitsekarja. Erk sügispäike kollendavate kasesalude kohal muutis võistlustingimused lausa ideaalseks. Sama keelt kõneleb tihe võistlusprotokoll: MEHED: 1. M. Aruja 1:22.51, 2. O. Kärner 1:23.42, 3. T. Raid 1:23.49, 4. I. Kask 1:24.50, 5. H. Kiisel 1:25.26, 6. R. Tõnuri 1:25.35. NAISED: 1. M. Miljan 1:01.40, 2. E. Märtin 1:05.20, 3. T. Liblik 1:06.23, 4. M. Pajuste 1:08.50, 5. E. Eisen 1:09.17, 6. M. Paju 1:14.05.

Et aasta suurimad orienteerumisvõistlused on seljataha jäämas, on lõplikult välja kujunemas ka vabariigi orienteerumisjooksu edetabel. Esialgsetel andmetel on momendi seis praegu järgmine. NAISED: 1. E. Märtin 231 punkti (tema tulemused vabariigi meistrivõistlustelt on lõpuks tunnustamist leidnud), 2. M. Miljan 206, 3. M. Jaanre 201 ... 7. R. Aimla 176, 10. A. Tingas 151, 14. Erna Abel 97, 15, A. Palge 73 p. MEHED: 1. M. Aruja 240, 2. R. Tõnuri 228, 3. A. Kivistik 205, 4. O. Kärner 200 ... 22. I. Kask 106 punkti.

* * *

Orienteerumisolümpia lõppvõistlustel Käärikul olid parimaiks. NAISED: 1. Ardel—Volk 33, 2. Tarvis—Belohhina 27, 3. Rannaste—Staub 24 p. Mehed: 1. Alatalu—Titma 45, 2. Einola—Oras 42, 3. Lihtmaa—Vaasa 39 p.

* * *

Lähemaid orienteerumisvõistlusi: 20. okt. Ropka raudteejaamast. Rong väljub Tartust kell 16.26. Et valget aega on vähe, on soovitav kaasa võtta taskulamp. 24.—25. okt. Käärikul — sügishooaja viimased tõsisemad jõuproovid. Kavas suundorienteerumine. Oktoobri lõpul — õhtune valikorienteerumine linna piirides.

TEILE, kinohuvilised

Esmaspäeval, 19. oktoobril algusega kell 19 toimub Vanemuise tn. 46 suures auditooriumis esimene loeng fakultatiivkursusest «Sissejuhatus filmikunsti». Teemal «KINOKUNSTI OLEMUS NING ERIPÄRA» esineb kinoteadlane Ivar Kosenkranius Tallinnast. Loengut illustreeritakse rea filmifragmentidega, mis pärinevad Moskva Riikliku filmifondi kinoarhiivist. Nii on võimalik näha katkendeid Vladimir Majakovski osavõtul valminud filmist «Preili ja huligaan» (1918), Sergei Eisensteini esimesest suuremast filmist «Streik» (1924), Mihhail Rommi ja Mark Donskoi filmidest.

Käesoleva õppeaasta sügissemestril toimub fakultatiivkursuse raames kokku 5 loengut, mis on kõik illustreeritud kunstiliste filmidega. Eriti soovitav on kursus tulevastele pedagoogidele, kellel seisab ees ülesanne viia kinokunsti aabitsatõed meie õpilaskonna hulka. Lõplik kursuslaste nimekirja koostamine toimub esimesel õppusel, kuhu ootame kõiki asjahuvilisi.

TRÜ kinosõprade ring

«Õpetavad programmid»

K. Toimi loeng «ÕPETAVAD PROGRAMMID» toimub esmaspäeval, 19. oktoobril kell 18—20 ühiskonnateaduste hoones V. Kingissepa tn. 12 aud. 15 (pedagoogikaauditooriumis).

TRÜ metoodilise nõukogu programmeeritud õpetamise grupp

Hea lugeja! Loodame, et Sa ei pahanda, kui järgnev lugu meie spordinurgas ei ole pühendatud olümpiamängudele. Juttu tuleb inimestest, kes on julged, mehised, kellel peavad olema kõik head omadused, alates heast füüsilisest ettevalmistusest ja lõpetades kiire reageerimisega. Need on veesuusatajad.

Hando Kruuv on veesuusatamise «esimene pääsuke» meie vabariigis. Praegu õpib ta TRÜ Arstiteaduskonna raviosakonna I kursusel.

Küsimusele, millest algab veesuusatamine, vastas Hando naljatades: «See spordiala algab vettekukkumisega, edasi veest väljatulemisega ja siis uuesti proovimisega.»

Ja eks veesuusatamise kui spordiala sünd meie vabariigis oligi tingitud ka Hando trotsist.

1956. a. suvel kuulis Hando, et Läti vee-mootorisportlastega on kaasas mingisugune «imemees», kes tuleb tartlastele demonstreerima veepealset sõitu suuskadega. Asi oli uudne.

Hando tegi suusad ja otsustas ka ise proovida.

Esimesed katsetused õnnestusid ja noormehel muutus peagi veesuusatamine üheks lemmikharrastuseks.

Vanad suusad — «pütilauad» —, nagu kitsamas ringkonnas räägiti, said endale väärilise vahetuse. Hando ise ütles oma hoolikalt tehtud uute suuskade kohta: «Tegin neid suure armastusega. Lihvisin pinnad hästi siledaks ja siis lakkisin üle. Kõik läikis nagu peegel. Sõbrad panid neile ilusa välimuse pärast nimeks — «klaverid». Need suusad on mind teeninud siiani.»

TRÜ väravpallurid Riias

Nädala eest sõitsid TRÜ väravpallinaiskond ja -meeskond Riiga, et proovida jõudu Leedu ja Läti üliõpilastega.

Reedene võistlusõhtu oli tartlastele edukas. Naised alistasid Läti Riikliku Ülikooli tagajärjega 13:9 ja meie hästi mänginud mehed Riia Kehakultuuriinstituudi 28:22. Laupäeval tuli nii naiskonnal kui ka meeskonnal vastu võtta kaotus. Naised jäid ühe väravaga alla kohtumises Riia Kehakultuuriinstituudi naiskonnaga ja mehed kaotasid tugevale Vilniuse Riikliku Ülikooli meeskonnale 16:32.

Pühapäevane naiste mäng arenes punkt-punktilt. Tänu kollektiivsele mängule ja väravavaht Juta Martinsoni ning naiskonna kapteni Ebba Lõokese heale esinemisele võitsid meie naised 12:11. Mehed olid paremad Läti Riikliku Ülikooli väravpalluritest, võidutulemuseks kujunes 30:23.

Võrdselt kahe võidu ja ühe kaotusega lõpetasid turniiri TRÜ ja Läti Riikliku Ülikooli naiskonnad.

Rändava sõpruskarika esimeseks omanikeks said tartlased, kes omavahelises mängus riialasi teatavasti võitsid.

Võidukas naiskonnas mängisid Arstiteaduskonna üliõpilased Laine Nael, Nelly Tuur, Marianne Fefilov, Bioloogia-Geograafiateaduskonnast Helje Aasamaa, Elvi Rannu, Füüsika-Matemaatikateaduskonnast Rita Vebel, Kiira Orlova ja Kehakultuuriteaduskonnast Aili Sepp, Anne Siitam, Tea Kaljola, Ebba Lõokene ja Juta Martinson.

Meeskondadest lõpetas kaotuseta Leedu üks tugevamaid kollektiive — Vilniuse Riiklik Ülikool, kes alistas Läti RÜ 41:23 ja Riia KKI 45:17. Meie mehed said teenitud teise koha. Parimale väravavahile väljapandud eriauhinna teenis välja TRÜ meeskonna väravavaht.

Tuleval sügisel toimuvad võistlused Vilniuses.

Kolm sõpruskohtumist Läti Riikliku Ülikooli üliõpilastega pidas TRÜ võrkpallimeeskond. Kõik võidud kuulusid meie võrkpalluritele.

J. VÄRAV

TRÜ RAADIOSAATED

TRÜ kaugõppesaated toimuvad Eesti Raadio ultralühilainel algusega kell 22.30.

Kolmapäeval, 21. oktoobril

1. Kõigile poliitilist ökonoomiat õppijaile vanemõpetaja Uno Polisinski loeng «Kapitalistliku taastootmise probleeme».

2. Žurnalistika eriharu II kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Ajalehežanrid».

Reedel, 23. oktoobril

1. Bioloogiaosakonna I ja geograafiaosakonna II kursuse üliõpilastele botaanikas dots. k. t. Erich Kuke loeng «Raku kasv».

2. Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilastele riigi ja õiguse ajaloos dots. Jüri Jegorovi loeng «Feodaalse riigi ja õiguse ajalugu».

VEEL TÄNA

Täna kell 19 palume kindlasti tulla TRÜ aulasse kõiki noormehi, kes tahavad hakata laulma Tartu Üliõpilasmeeskooris.

LASTEHOMMIK

Pühapäeval, 18. oktoobril kell 13 toimub kohvikus lastehommik

«TUTVUME SÜGISEGA».

Laulu ja tantsu TRÜ lasteringidelt ja ühismängud.

Gamardzoba, Gruusia

(Algus 2. lk.)

Tubakat kasvatatakse 63 hektaril (mullune tulu 74 tuhat rubla). Ligikaudu 80 tuhat saadi viinamarjadest ja puuviljast. Üldse moodustas kolhoosi möödunud-aastane sissetulek üle 351 tuhande rubla.

Et rahvas elab jõukalt, seda on kõigest näha: kahekorruselised rõdudega majad, moodne mööbel, raadiod, pesupesemismasinad. Mõnes majas on veevärkki sees. Palju on autosid. Mida kolhoosis veel ei ole — on televiisorid. Mäed segavad. Televisioonimasti valmimisega Suhhumis ilmuvad ka televiisorid.

Uhkust tunnevad estonkalased lasteaia üle, millel on juba üsna soliidne iga (asutati 1932. a.).

Sellised on esialgsed andmed kolhoosi majanduslikust olukorrast, inimeste elu-olust.

Kolhoos asub vahuse mägijõe Kadori ääres. Jõgi on kärestikune, külm, kohinaga, mis kostab kaugele. Kui vette astuda, kipuvad jalad alt ära minema ja nii mõnelegi tuleb kananahk ihule.

Pärast Kaukaasia künkakestel ronimist ei kipu enam väitma, et Eestis ka mägesid leidub. Mitmel korral meenus U. Laht:

Kord alla tulles Mguri mäest,
kus lahtist kiviprahti,
eks tasakaal mul kadus käest —
ja metsik tants läks lahti,
Küll pani jalad sibama
te alandlikem teener.
Ei kuidagi saand pidama,
sest iga kivi veeres.

Järgmine hommik leiab meid koos agronoomiga teepõllult, valged marlist kotid põlledena ees. Pikkade hekkidena kulgevad üle põllu teepõõsad. Siinseal liiguvad korjajad.

Agronoom tutvustab tööd: «Korjatakse ainult noori võrseid 2—3 verivärske lehekesega, mille vars veel puituma pole hakanud.»

Iga algus on raske. Üks roheline puhm kõik. Saa sa nüüd aru, mida võtta, mida mitte. Haarad kaheldes kord ühe, kord teise võsukese küljest kinni ... ja lased jälle lahti. Siis küsid paarimehe käest nõu, kes teisel pool põõsast niisama kurja vaeva näeb. Ja kuidas need naised seal eemal nii ruttu saavad? Siin pole aga kellelgi kahju head nõu jagada ja mustad silmad naeratavad abivalmilt, kui läheme töökogemusi omandama.

Esimese päeva lõpp. Inimese kohta keskmiselt 2,5 kg lehekesi. Lohutuseks öeldakse, et esimesel päeval keegi tavaliselt rohkem ei korja. See mustapatsiline neiu aga sai üksinda nii palju kui meie kõik kokku!

No, homme!

Pimeneb. Mäetipud on pilvede taha varjunud. Kord siin, kord seal vilksatab õhtuhämaruses sädemena jaanimardikas.

*

Möödub mõni päev. Töö laabub vähehaaval. Oskame juba otsustada, missugune on hea tee. Ega see niisama lihtne olegi!

Teed viiakse vabrikusse läbitöötamiseks kaks korda päevas, muidu läheksid lehed tihedalt koos seistes päikese käes pruuniks.

Tuleb brigadir Sargis ja küsib, kas me ei tahaks vahelduseks persikuid korjata. Sellega on kõik pärit.

Korjame pangedesse, sealt sorteerime kastidesse. Kõigepealt liigub käsi persikuga muidugi suu juurde. Suuruselt nagu kenake õun, kaetud pehme sametise nahaga ...

Sargis vaatab ja küsib muheldes: «Kuidas maitseb?»

Vastuse asemel sirutub käsi uue persiku järele.

Siis aga aetakse redelid puude alla ja põllu servale kantakse uusi täis kaste.

Aeg läheb. Kuu lõpp ligineb. Vahepeal jõuame veel paari tööga tutvust teha — pähkleid korjata, maisi kõblata.

Õige ettekujutuse saab kõigest alles siis, kui ise käed külge panna.

On aeg ütelda «Jällenägemiseni!» Ehk aitab merre visatud raha. Kunagi tuleme tingimata tagasi.

Meeldivaid mälestusi on palju, eelkõige muidugi inimesed! Lõpuõhtul avaldame lootust varsti jälle näha Sargist — meie brigadiri, muhedat esimeest Levon Vassiljevitši, kelle tamataaks valisime, ja muidugi meie külalislahket pererahvast.

Tore oli kuulda, et ka meiega rahule jäädi:

«Tulge tuleval aastal uuesti!»

T. SAMUEL

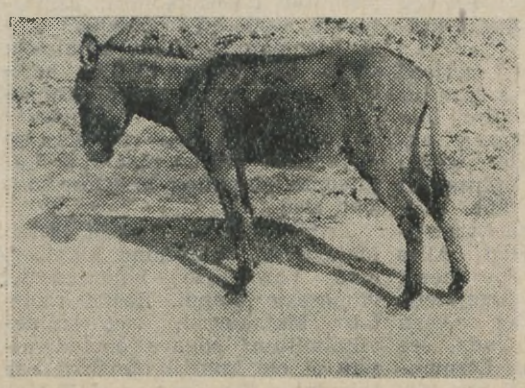

Äkki seisab teel täiesti tavaline eesel ega nihku paigast.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Toimetaja J. Feldbach

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7874. MB 07559

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 23. oktoobril 1964

Nr. 26 (601)

XVII aastakäik

TRÜ parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek

Ettekandega esines parteikomitee sekretär L. Raid.

Komitee nägi aruandeperioodil oma põhiülesannet erialaselt ja ideoloogiliselt võimeka kaadri ettevalmistamises. Juhinduti NLKP Keskkomitee juunipleenumi otsustest. Suurt abi osutas siin ideoloogilise töö komisjon.

Ideoloogilise töö esiridades sammuvad Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Arstiteaduskonna algorganisatsioonid (sekretärid sm-d L. Eringson ja D. Metšetin), vähem tegeldi sellega Füüsika-Matemaatikateaduskonnas, selle töö tulemused polnud rahuldavad ka Õigusteaduskonna organisatsioonis.

Positiivselt märgitakse ka nõukogude patriotismi ja proletaarse internatsionalismi kasvatamist. Kiitvalt nimetatakse siin Rahvaste Sõpruse Klubi. Kuid ka mitmetes teaduskondades (Arstiteaduskonnas ja mujal) viidi läbi hulk niisuguseid üritusi.

Vähe pööratakse aga veel tähelepanu kommunistliku kasvatustöö teaduslik-metoodilisele analüüsile. Samuti on häirivalt vähene ühiskondlik-poliitiliste teadmiste erialade õppijate arv ÜET-s. Ometi on see nii vajalik poliitiliste teadmiste süvendamiseks ja nende edasiandmise õppimiseks.

Nii oma kollektiivis kui ka väljaspool ülikooli tehtavas ideoloogilises töös langes kandev osa ühingu «Teadus» lektoritele, kelle arv ulatub praegu 287-le (aruandeperioodil täienes 40 võrra). See töö oleks võinud olla tunduvalt ulatuslikum, kui kõrvuti paljude tublide lektorite (nagu A. Mitt, K. Koger, H. Palamets, M. Kask, Õ. Utter, M. Titma, H. Liimets, I. Unt jt.) kõrval iga lektoritegrupi kolmas liige poleks osutunud «surnud hingeks», kes ei esinenud aruandeperioodil mitte ühegi ettekande ja loenguga. Ilmselt on siin süüdi ka teemade vähene aktuaalsus. Siit ülesanne — loengute temaatikat pidevalt uuendada ja täiendada. Elanikkonna hulgas tehtavas ideoloogilises töös paistis silma agitpunkt nr. 8 (juhataja J. Jegorov). Vähene oli aga komitee kontakt ülikooli ajalehega.

Kõneldes klubist märgiti küll mõnede kollektiivide, nagu draamaringi ja meeskoori tegevuse ideoloogilise suunitluse kindlustumist, kuid koos sellega vajadust veelgi tugevdada klubi poolt läbiviidavate ürituste poliitilis-kasvatuslikku mõju.

Tähtsat osa kasvatuses etendab kommunistliku töö liikumine. Kui inglise filoloogia osakonna IV kursus juba kannab kommunistliku töö kollektiivi nimetust, siis seda taotlema on asutud Õigus-Majandusteaduskonna majandusosakonnas ning Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonnas, samuti ülikooli administratiiv-majandus- ning kapitaalehitusosakonnas.

Kuigi kasvatustöö küsimustega tegelemine ühiselamuis peaks olema kõigile õppejõududele kohustuslik kui õppe- ja kasvatustöö lahutamatu koostisosa, siis kahjuks ei ole me veel kaugeltki saavutanud, et sellesse ka niimoodi suhtutaks. Sageli piirdub õppejõudude poolt ühiselamuis tehtav kasvatustöö vaid puhtuse ja korra nõudmisega.

Komitee õppetöö sektor viis läbi rea ulatuslikke üritusi õppe- ja kasvatustöö parandamiseks. Ajaloo-Keeleteaduskonnas analüüsiti üliõpilaste töökoormust, Kehakultuuriteaduskonnas juhiti tähelepanu puudustele, mis esinesid kehakultuuripedagoogide ettevalmistamises, tutvuti ülikooli lõpetanute eluga Võru rajoonis, mis andis palju kasulikku pedagoogide ettevalmistamise parandamiseks ülikoolis.

Positiivselt konstateeriti edusamme teaduslikus töös. Nii kaitsesid doktoridissertatsioone seltsimehed J. Saarma, P. Kard, K. Kõrge ja L. Schotter, kuna kandidaadidissertatsiooni kaitses 21 inimest. Järjekindlalt on tihenenud ülikooli teadlaste side praktikaga, just keemia, füüsika, arvutusmatemaatika ning bioloogia valdkonnas. On paranenud Üliõpilaste Teadusliku Ühingu töö. ÜTÜ-sse kuulub meil praegu 46,9 protsenti üliõpilastest, kusjuures teaduslikult aktiivsed on neist vaid 68,7 protsenti. Samuti on vaja parandada selleks tööks vajalikku materiaal-tehnilist baasi, kuid ka seda tarbivamalt kasutada.

Mis puutub parteikomiteesse, siis jäi aruandeperioodil tema vaatlussfäärist välja rida tähtsaid teadusliku töö küsimusi. Samuti ei ole millegagi õigustatud komitee kõrvalejäämine konkursside tööst, osaliselt ka kaadri valikust ja paigutamisest.

Aruandeperioodil muutus organisatsiooni struktuur, loodi mitmed uued algorganisatsioonid. Nii jagunes Füüsika-Matemaatikateaduskonna organisatsioon osakondade printsiibil kolmeks, samuti loodi algorganisatsioon Teaduslikus Raamatukogus.

Praegu töötab ülikoolis 12 algorganisatsiooni ja 45 parteigruppi. Partei liikmekandidaadiks võeti 60 seltsimeest, neist 38 üliõpilast. Seejuures ei rahulda parteiridade kasv sugugi osakondade lõikes. Kõige arvukamalt täienesid need Ajaloo-Keeleteaduskonnas, kuid seda ajaloo-osakonna arvel (11 liikmekandidaati). Üpris väike oli ridade kasv aga Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. Kehakultuuriteaduskonnas ning administratiiv-majandusosakonnas. Poliitiline töö aspirantidega jäi tagasihoidlikuks.

Vastutusrikkad ülesanded on täita partei- ja riigikontrolli kaastöögrupil. Peamine tähelepanu oli koondatud rahaliste ja materiaalsete väärtuste ning õppe- ja teadusliku töö materiaalse baasi ratsionaalse kasutamisega seotud küsimustele. Hästi täitsid siin oma ülesandeid J. Võrno, A. Ruuvet, A. Pisuke, V. Kelder, H. Viiding jt. Kahjuks ei ole aga seni veel kõik grupi poolt tehtud ettepanekud realiseeritud. Majanduslikku laadi probleemide kõrval tuleks kaastöögrupil enam tähelepanu pöörata ka neile küsimustele, mis on seotud mitmete kõrgemate organite direktiivide elluviimisega ülikoolis, juhindudes põhimõttest — pigem vähem, aga paremini.

SÕNAVÕTTUDEST

ELKNÜ TRÜ Komitee mittekoosseisuline sekretär P. Järve märkis, et komsomolitöö parteilises juhtimises on suuri puudusi keemiaosakonnas, kus ei «märgatud», et komsomolitöö soikus kogu möödunud õppeaasta. Ka Arstiteaduskonna ühes osakonnas esineb kurioosseid fakte üliõpilastega tehtavas õppe-kasvatustöös. Hea, et selle osakonna üliõpilastel oli julgust küsimust komsomolikomitees üles tõsta. Komsomolikomitee arvates tuleks noori kommuniste rohkem suunata komsomolitööle, et anda neile ideelis-poliitilise kasvatustöö praktikat. Kõneleja arvas, et ühiselamutes tehtava kasvatustöö efektiivsus on sõltuvuses seal valitsevast olukorrast. Osa nooremate kursuste üliõpilasi on juba eeloleval suvel valmis asuma uue ühiselamu ehitamisele. Uudismaal saadud kogemused näitavad, et üldehitustööd on võimalik suvega ära teha.

Bioloogia-Geograafiateaduskonna partei-algorganisatsiooni sekretär A. Raik soovitas kõigil parteiliikmetel leida aega komsomoli tegevuse suunamiseks ja juhtimiseks.

Kehakultuuri ja spordikateedri juhataja J. Unger alustas rõõmustava teatega — Kehakultuuriteaduskonna IV kursuse üliõpilane Rein Aun sai täna Tokios kümnevõistluses hõbemedali.

Eksperimentaalfüüsika kateedri juhataja K.-S. Rebane väljendas rahutust seoses probleemlaboratooriumidega, millised ülikoolil küll juhtivates teadusharudes (keemia, füüsika, matemaatika, arstiteadus) on olemas, kuid mille tase ja koosseis ei luba lahendada sügavaid teoreetilisi probleeme.

Orgaanilise keemia kateedri juhataja V. Palm tegi ettepaneku organiseerida meie ülikooli juurde eksperimentaal-laboratoorium eriti defitsiitsete puhaste reaktiivide saamiseks.

Füüsikaosakonna parteiorganisatsiooni sekretär K. Kudu rääkis füüsikaspetsialistide ettevalmistamise koordineerimise vajadusest. Samuti sellest, et füüsikaosakonnale kui perspektiivsele osakonnale tuleks luua ka vastavad materiaalsed võimalused.

Muuhulgas mainis ta ka, et liiga kaua on olnud arutamisel ülikooli lasteaia küsimus.

TRÜ Teadusliku Raamatukogu direktor L. Peep valgustas seal juba ammu valitsevat ruumikitsikuse probleemi, rääkis valveteenistuse vajadusest ja kurtis summade puudumise üle, mis lubaksid kasutada raamatukogus kaasaegset tehnikat.

TRÜ rektor professor F. Klement:

Pärast NLKP juunipleenumit on ülikoolis ideelis-poliitilisele kasvatusele senisest suuremat tähelepanu osutatud. Me oleme loobunud kasvatusest «linnukeste» jaoks, oleme taotlenud kasvatamist kõikjal, nii õppe-, teaduslikus, spordi- kui ka kultuuritöös. Efekt on olnud suurem kui «spetsiaalselt väljamõeldud kasvatuslike ürituste» puhul.

Erilist tähelepanu on omistatud individuaalsele tööle. Tulemused on head. Suurepäraseks näiteks on siin Rein Aun, kellest F. Kudu ja treenerite käe all kasvas nõukogude spordi väärikas esindaja Tokio olümpiamängudel (hõbemedal võistluses maailma tugevaimatega). Tarvis on vaid õigel ajal appi tulla.

TEADAANNE

Reedel, 23. oktoobril kell 16 algab TRÜ peahoones aud. 5 **M. J. LERMONTOVI 150 aastapäevale pühendatud TEADUSLIK KONVERENTS.**

Konverents kestab 3 päeva: 23., 24. ja 25. oktoobril. Ettekannetega esinevad külalistena D. J. Maksimov, B. F. Jegorov ja J. S. Bilinkis (Leningrad), M. T. Jefimova (Pihkva) ning TRÜ vene kirjanduse kateedri õppejõud prof. J. M. Lotman, dots. V. F. Adams, dots. Z. G. Mints, S. G. Issakov, P. S. Reifman.

Hurraa, REIN!

Täitsamees!

Terve alma mater juubeldab juba mitmendat päeva. See oli vast tubli tükk, millega Sa Tokios hakkama said. Maailma kangemad kümnevõistlejad ei tähendanud Sulle midagi.

Hõbemedal! Lausa vaimustav! Ja kui Su käsi oleks päris terve olnud, kes teab, mismoodi siis veel kõik oleks läinud . . .

Igaüks ütleb nüüd: meie ülikooli Kehakultuuriteaduskonna IV kursuse üliõpilane Rein Aun. Ja me oleme uhked. Oi, kui uhked!

Pedagoogika ja psühholoogia kateedrid ei ole veel küllaldaselt uurinud erialade õpetamise iseärasusi kõrgemates õppeasutustes, samuti kasvatustöö metoodika teaduslikku alust. On vaja, et õpetataks kaasaja teaduse tasemel.

Kandidaatide valikul aspirantuuri tuleb arvestada nii kutsealast oskust kui ka poliitilist taset. Eelistada tuleks siiski talente, sest keskpärasest inimesest talenti ei kasvata, aga poliitiliselt küpseks saab kasvatada peaaegu iga inimese. Seda on vaja parteibüroodel ja kateedritel arvestada.

Mul on hea meel, et kritiseeriti teravalt ka rektoraadi tööd. Me teame nüüd paremini oma vigu ja saame neid parandada.

Paljud rääkisid uute laboratooriumide, raamatukogu ja teiste hoonete ehitamise vajadustest. Tuleb aga arvestada, et riigi tasku pole põhjatu.

ENSV Kõrgema ja Kesk-eriharituse Komitee esimees M. Pesti:

Meie tähelepanekud kinnitavad, et õppetöö juhtimine ülikoolis on paranenud. Vastuvõtt läks organiseeritult. Õppetöö sektorites võetakse tööd enesekriitiliselt. Samal ajal pole aga kõik korras kaugõppe asjadega. On meeleolusid, nagu ei saavat iga eriala spetsialisti mittestatsionaarselt ette valmistada. Näiteks kehakultuurlasi. Sel alal on aga väga palju inimesi, kes oma tööd südamega teevad. Miks ei võiks siis neile õppimisvõimalusi anda?

Aspirantuuri komplekteerimine läheb TRÜ-l nõrgemalt kui TPI-l. Noorte teadlaste ettevalmistamisel ei looda reservi. Elatakse nii-öelda «peost suhu».

Peatudes ülikooli majanduslike baaside laiendamisel soovitas sm. Pesti kaaluda, palju oma jõududega ehitada jõutakse, siis aga tegevus Rahvamajanduse Nõukoguga kooskõlastada.

Sõna võtsid veel seltsimehed **J. Saarma, A. Paltser, A. Blumfeld** ja teised.

L. Raid märkis oma lõppsõnas: Et tõstatati teravalt rida majanduslikke probleeme, siis tuleks uuel komiteel nende arutamiseks iseseisev parteiaktiiv läbi viia.

Koosolek võttis vastu üksikasjalise otsuse, milles märgiti ära abinõud esiletõstetud puuduste kõrvaldamiseks.

TRÜ uue parteikomitee koosseis

L. RAID — sekretär
I. SILDMÄE — asetäitja
E. SALUMAA — asetäitja
J. KALITS — asetäitja
J. TAMMEORG
R. LOOGA
H. LIIMETS
V. BEZZUBOV
H. GROSS
K. ADAMSON
A. TALVIK
A. RÕÕMUSOKS
I. PIIR
F. KLEMENT
A. KÖÖRNA
A. NIELSEN
J. RIIV.

RSK Valgutas

Terve aasta kulus RSK-s hoovõtuks. Plaanis oli luua oma agitbrigaad mitmekesise ja viimistletud eeskavaga. Niikaugele ei jõutud aga kevadekski — mõned laulu- ja tantsuproovid said küll tehtud, aga see oli ka enamvähem kõik.

Nüüd on sügis käes ja algus ka tehtud — 17. oktoobril toimus Valguta koolimajas Rahvaste Sõpruse Klubi poolt korraldatud peoõhtu. Tõsi, kava polnud küll spetsiaalselt selleks korraks ette valmistatud, aga esinesid ikkagi RSK liikmed. Kontserdi kavas oli neid laule, tantse ja sõnalisi palu, millega oli suvel esinetud Kaukaasias ning Kasahstanis.

Rahvale meeldis nii esinemine kui ka seltskondlik osa mitmete lõbusate mängude-tantsudega.

Ees seisab raskem ülesanne: koolivaheajaks ette valmistada Nõukogude Eestit tutvustav programm — külakostiks Leningradi ja Moskva üliõpilastele.

K. TAMMEMÄGI

Memoriaaltahvel Jakob Hurda kodutalule

Pühapäeval oli Põlva lähedal Himmaste küla Lepa talus rahvarohke. Siia kogunesid teadusemehed, Jakob Hurda sugulased ja ümberkaudsed kirjamehe austajad.

Avaettekandega esines F. R. Kreutzwaldi nimelise Kirjandusmuuseumi direktor E. Ertis. Südamlike sõnadega pöördusid kuulajate poole muuseumi teaduslik töötaja V. Pino ja ülikooli õppejõud E. Laugaste. Kattest vabastas J. Hurda mälestustahvli ELKNÜ Põlva Rajoonikomitee sekretär I. Tagel.

Õhtupoolikul toimunud kirjanduslikul konverentsil rääkisid silmapaistva keelemehe ja massilise rahvaluulekogumise algataja elust ja tööst E. Tampere, J. Põldmäe, A. Kask, E. Laugaste ja teised.

A. TUBLI

Pikk samm on astutud

Möödunud reedel kogunesid Arstiteaduskonna komsomoli algorganisatsiooni liikmed aulasse aruande- ja valimiskoosolekule.

Aruandega esines sekretär Laur Karu.

Õppesektori põhiülesandeks peeti õppedistsipliini parandamist. Tunduvalt suurenes üliõpilaste osatähtsus mitmetesse igapäevasesse ellu puutuvate küsimuste lahendamisel. Viidi sisse kollektiivsete stipendiumiavalduste andmise kord. Tõepoolest, kes siis veel, kui mitte õpperühm ise, otsustaks kõige õiglasemalt iga üliõpilase tegeliku majandusliku olukorra üle.

Iga inimese võimed ja huvid on erinevad. Lähtudes sellest püüti leida võimalusi töö individualiseerimiseks. Eriti suure ühiskondliku koormuse või teadusliku tööga tegelevaile edukaile üliõpilastele taotleti vabakuulamise õigust.

Puudujate väljaselgitamisel jäi andmetest vajaka, sest rühmapäevikud ei peegeldanud tegelikku olukorda. Seetõttu jäi ära iganädalastele suurematele puudujatele ühiskondliku laituse avaldamine kursuse ees. Ka dekanaat ei nõudnud kolme aasta jooksul päevikuid tagasi, mistõttu rühmavanemail kogunes neid terve kollektsioon.

Suurimad puudujad nägid kurja vaeva eksamite sooritamisega. Aasta vältel eksmatrikuleeriti 15 üliõpilast. Paneb punastama Jevgeni Rubinsteini eemaldamine VI kursuselt.

Hästi töötasid teaduskonna 22 ÜTÜ ringi, kuhu kuulub veerand üliõpilastest. Esitati 17 I auhinna ja 2 II auhinna tööd.

Ideoloogilise töö sektoris tegutsesid edukalt Jaak Uibo ja Avo Mikelsaar. Kiiduväärt oli siin põhimõte: «Pole olemas ideoloogilist tööd eraldi. Meie ideed ja suunad tuleb viia ellu igapäevase töö ja tegevuse kaudu.»

Huvitavate diskussioonide kaudu arendati silmaringi, süvendati teadmisi. Aga? — Kuidas vaielda? Siin tulevad kasuks RSR-i vaidlusõhtud ja ühiskondlikud kohtuprotsessid.

Komsomoli ja partei read kasvasid vastavalt 28 ja 9 võrra, seda aga suuresti nooremate kursuste, eriti ravi II arvel (sekretär Ivar Vaasa). Vanemate kursuste osas on aga veel lai tööpõld ees.

Maidemonstratsiooni eel ei viidetud Arstiteaduskonnas aega tüütute nimekirjade koostamisega. «Tugineme üliõpilaste teadlikkusele!» otsustati teaduskonna büroo koosolekul, «asja hoogustamiseks aga kuulutagem välja plakatite osavõtu võistlus...» Võitsid ravi I kursuse 1. ja 2. rühm, III kursus ja vene õppekeelega I kursus, keda premeeriti ekskursioonidega Riiga, Leningradi ja reisiga ümber Eesti. 1. Mai demonstratsioonist võeti aktiivselt osa. Arvatavsti on nii ka lähenevatel oktoobripidustustel.

Enamus mäletab möödunud aastal ülikooli lehes ilmunud intervjuude vastuseid, kust Arstiteaduskonna üliõpilastele kuulusid nii mõnedki «pärlid». Komsomoliprožektori sisseseadmine osakonnas ja kursustel on lausa hädavajalik.

Hästi edenes šeflussektori töö Hellen Karu juhatusel. Et ühised suusamatkad, sõprusõhtud ja koosolekud Tartu haiglate kommunistlike noortega õnnestusid, selle üheks tõenduseks on see, et tänavu astus Arstiteaduskonda hulgaliselt haiglate meditsiinilise personali rahvast.

Spordi leviku eest hoolitsesid J. Õpik ja J. Pärnat. Osavõtuga üleülikoolilistest üritustest ei saa just hoobelda... Sportliku huvi tõstmiseks on vaja elustada kursustevahelisi võistlusi pallimängudes, propageerida rühmade matku, korraldada käsipallivõistlus Riia Meditsiiniinstituudiga jne.

Kultuuritöö sektoris eestvedamisel läks hästi korda klubiõhtu «Tudeng meil ja mujal», millest võtsid osa ka üliõpilased teistest liiduvabariikidest. Kunstilise isetegevuse lõppvooru pääses üle 100 üliõpilase. IV kursus oli parim üleülikoolilises ulatuses.

Ühiselamuis oli 631 Arstiteaduskonna üliõpilast. Korrarikkumisi peaaegu ei esinenudki. Ühiselamute sektori algatusel koostati kevadel pingeread, mis olid aluseks majutamisel.

Laur Karu oli oma aruande koostanud rohkem enesekriitilises laadis. Arstiteaduskonna komsomoliorganisatsioon on kollektiivsustundega rahvas. Kasulikud olid asjalikud büroo koosolekud, õppused-seminarid Käärikul ja Tartus. Kasvas teovõimeline ja energiline aktiiv: Ivar Vaasa, Anu Priikask, Anne Vesmes, Jaak Uibo, Reet Käärik, Mare Truu, Kadri Tammaru, Laur Karu, Agu Tamm jt.

Teaduskonna komsomoliorganisatsioon ei kannata mugavuse ja sissejuurdunud harjumuste all, vaid on tõeline peremees oma kursuste elus, kes oskab õigesti aru saada mõistetest «oma sõna» ja «oma vastutus» ning kel on olemas juba teatav poliitiline julgus. Nemad olid need, kes esimesna ülikoolis komsomolitöö oma teaduskona spetsiifikale vastavalt ümber korraldasid. Õigus on ELKNÜ TRÜ Komitee sekretäril Karl Adamsonil, kui ta ütles: «Just pisiasjadest hakkab murduma passiivsus.» Konkreetselt ja avameelselt arutati läbi kitsaskohad. Sõnavõtjate mõtetest paistis suur usk kommunistlike noorte plaanidesse.

Uude komsomolibüroosse valiti Urve Janvest, Koidu Pihlakas, Gesja Saltsman, Tiiu Oja, Laur Karu, Reet Maisalu, Vladimir Sirotkin, Aili Tisler, Reet Käärik, Anne Martin, Hellen Karu, Ivar Vaasa, Mare Truu, Maret Väliste ja Agu Tamm.

Sekretäri kohused usaldati II kursuse üliõpilasele Ivar Vaasale.

S. ENDRE

Ajaloolaste töömailt

Ajalooringi esimene koosolek toimus juba 17. septembril. Sisuka ettekande Esimese maailmasõja algusest, Schliefeni plaanist ja selle läbikukkumisest esitas IV kursuse üliõpilane Raimo Kask. Kuulajate arvamus oli — huvitav ja kasulik ettekanne.

Alles oli aruande-valimiskoosolek. Endine esimees Rein Tuulemäe andis aru möödunud aasta tööst. Sõnavõtjad arvasid, et tubli samm on edasi astutud. Uue 10-liikmelise juhatuse esimeheks valiti Elle Kuigo IV kursuselt.

Tulevase arheoloogi Lea Kungla ettekannet arheoloogilistest väljakaevamistest Saaremaal Liiva-Putla tarandkalmes kuulati suure tähelepanuga. Lea oli ise kaevamistest osa võtnud, leiud süstematiseerinud ja nende vanust määranud. Ettekannet illustreeriti valguspiltidega.

Heaks traditsiooniks hakkab saama lühiinformatsioon põhiettekande eel. II kursuse üliõpilane Lembit Atspool rääkis suve jooksul ilmunud ajalooalasest kirjandusest. Viimasel koosolekul meeldis kuulajaile Liivia Kalda lühiülevaade Prantsuse maalikunstniku Jean Francoise Millet' (1814—1875) elust ja loomingust. Järgmisel koosolekul on kavas lühiinformatsioon Johannes Lauristini elust. Möödunud pühapäeval käidi ekskursioonil Tartu lähistel asuvates Suure Isamaasõja lahingupaikades.

Lähemal ajal on kavas ettekanne arhiivinduse eriharu üliõpilastelt, samuti meie üliõpilaste uurimus Tartu Autoremonditehase ja Tartu Aparaaditehase töötajate haridusliku taseme kohta. Huvitavaiks tõotavad kujuneda ettekanded vastupanuliikumisest Taanis Teise maailmasõja päevil ja allveesõjast Esimeses maailmasõjas. Tehakse ettevalmistusi ajalooringi tööde kolmanda kogumiku väljaandmiseks.

L. KALDA

KVN

on osakondadevaheline üritus, mille eesmärgiks on välja selgitada üliõpilaspere kõige nupukamad ja leidlikumad esindajad.

Et niisugune klubi kirjutab oma sünniaastaks 1964, siis kõigepealt pisut lähemalt KVN-i (Клуб Весёлых и Находчивых) eesmärkidest.

...KVN kui üleülikooliline klubi aitab populaarses ja huvitavas vormis laiendada üliõpilaste silmaringi, tõsta neis huvi teistes osakondades ja kursustel tehtava töö vastu,

...ergutab üliõpilasi kursis olema viimaste päevasündmustega,

...aitab konkreetselt internatsionaalset kasvatustööd teha.

Kuidas siis KVN toimub? Kõik osakonnad ja Arstiteaduskonna ravi kursused on loositud omavahel turniiritabelisse ning nad kohtuvad olümpiasüsteemis, s. o. kaotaja langeb välja.

Reeglid:

1. Iga osakond (või ravi kursus) paneb välja 10-liikmelise võistkonna, mille täpne koosseis teatatakse orgkomiteele üks päev enne kohtumist. (Järgmisel kohtumisel on koosseisus lubatud teha muudatusi.)
2. Iga võistkond peab kohtumise algul teatama oma nimetuse.
3. Kohtumise aeg on rangelt piiratud — 1 tund.

Hindamine:

1. Hinnatakse 10-pallises süsteemis.
2. Arvestatakse võistkondade üldist esinemist, originaalset sisenemist, ja lahkumist, võistkondade nimetusi, poolehoidjate arvu, nende aktiivset kaasaelamist jne.

Võistluste käik:

1. Iga võistkond valmistab eelnevalt ette vähemalt 3 küsimust mõne humoorika isetegevusnumbri ja mängu.
2. Žürii esitab omapoolsed küsimused ja ülesanded võistkondadele. Küsimusi on õigus esitada ka võistkondade poolehoidjatele, kelle vastuseid samuti hinnatakse.
3. Võidab see, kes kogub kõige rohkem punkte.

Küsimused:

1. Antud teemal.
2. Vabal valikul — poliitika, kultuuri, spordi, geograafia, teaduse ja tehnika kohta.
3. Oma erialalt (populaarselt).
4. Vastase erialalt (populaarselt).

Võistluste korraldamiseks on moodustatud orgkomitee, kelle ülesandeks on hoolitseda küsimuste õigeaegse laekumise ja võistluste läbiviimise eest.

Kohtumisi hindab žürii, kuhu kuuluvad Juri Gontšarov, Leivi Šer, Toomas Alatalu jt.

Võistlus toimub TRÜ klubis. Esimesed kohtumised on 29. oktoobril kell 20. Kõigepealt mõõdavad jõude tulevased juristid ja matemaatikud, teisena ravi I ja III kursus. Et üritus on pühendatud komsomoli aastapäevale, siis on ka teema vastav.

Järgmistes voorudes viis loos omavahel kokku eesti filoloogid—keemikud, füüsikud—ravi V, bioloogid—kehakultuurlased, võõrfiloloogid—ravi vene õppekeelega kursused, ravi II—ravi IV, geograafid—farmatseudid, stomatoloogid—füüsikamatemaatika pedagoogid ja vene filoloogid—ajaloolased.

Kõik kohtumised on veel sel semestril, nii et finaal toimub alles kevadel. Kes aga sinna jõuavad, eks neile aita palju kaasa meie kõigi osavõtt ja kaasaelamine. Jätkugu «Käärriku vaim» ka meie klubis! Ootame siis kõiki neljapäeval täpselt kell 20.

Orgkomitee

Oi sa steppide avar kaugus!

Koletumal kombel on moodi läinud rändamine, sõidud siia-sinna ja selle järel muidugi muljete jagamine, kui hästi-halvasti keegi suudab.

«Palju teid oli?»

«Mida ehitasite?»

«Kas mõni oskas enne müüri laduda, krohvida...?»

«Mis kava teil kontsertidel oli?»

Kääriku suures saalis lava ees me istume, rohekad vormipluusid seljas ja korraldame «pressikonverentsi» komsomoliaktiivile. Kus sõnadest ei piisa, tõuseme, et kogu oma olemisega näidata, kuidas sai stepis autosõidul loksutud, milline näeb välja jurta. Iga uus küsimus toob silme ette pilte möödunust, äratab ellu kunagi mõeldud mõtted...

* * *

3. juuli õhtul kell 18.30 võis ELKNÜ Keskkomitee ruumides näha õige imelist tegevust: Priit Järve, fanfaar suul, marsib edasi-tagasi, üks TPI poiss taob ülemeelikult pioneeritrummi. Karl Adamson, nägu naeru otsast otsani täis, kiidab veel: «Hurraa, olete alles poisid!»

«Vaatasin — järelkäruga autod voorisid väravast sisse, kuhu pagan koormatäied mahutad,» seletab Priit korraks ja pasundab aga fanfaari edasi, justkui järellauseks vagunitäiele ehitusmehhanismidele ning Zil-150-le, mis veel samal õhtul uudismaa poole liikvele läksid. Aga alles see oli, kui staabi telefonivalve pidi uuesti ja uuesti kuulma: «Isegi kahele platvormile ei mahu need masinad ära, meile on antud ainult üks!»

* * *

Tselinnõi krai võrdub pindalalt Prantsusmaa, Hollandi ja Belgia summaga. Ligi 30 000 tudengit oli teel sinna, 125 Eestimaalt, neist 65 ülikoolist.

* * *

Esimene kohtumine kasahhi kommetega Petropavlovski jaamas: Kellegi kõrvad olid kurdid hoiatusele ja vaevalt jõudis ta paar sammu ešelonist eemale astuda, kui sai sõimurahe osaliseks:

«Häbitud, käivad aluspükstes ringi!»

Tee selgeks, et teisel pool Uraale on lühikesed püksid kuumal ajal tavaline nähe.

* * *

Stepiteed... Need on midagi taolist, mida peab ise nägema, ise neid mööda kihutama, muidu ei saa täpset pilti, ei saa tunda üles-alla-paremale-pahemale-ette-taha võnkumist ja rappumist.

Kord sõitsin naaberkülast meie laagri poole — ainult umbes 70 km pikkune vahemaa. Roolis istuv vana kasahh keeras ühes kohas järsku mustendavast teeribast kõrvale ja ühmas korra: «Siit on otsem,» ja pool tundi ei liikunud pedaalid, käigukang ega rool... Sõitsime nagu hööveldatud lauda mööda... Võisime vabalt imestada-imetleda. Tema, kui sai kuulda, et Eesti on niisama suur (või väike) kui paar Kasahhi rajooni, mina, kui sain teada, et neil on ikka veel mõnelgi mehel mitu naist.

* * *

Lamame viiekesi oma jurtas lavatsil ning kirjutame tuttavatele kirju. Matsti! lööb Jaan ühe ülbeks läinud putuka maha. Ise seletab: «Selle saadan koju. Kirjutan — «Vaadake, niisugused loomad söövad mind siin.»»

Rein torkab viltseina äärest: «Memm saadab sulle kaika nende mahalöömiseks.» Jaan ei lase end häirida: «Ja veel kirjutan, et jätsin suitsetamise maha.»

Selgituseks: Tervel laagril Džambulskis lõppesid sigaretid otsa.

* * *

Päike kõrvetab ölanukke ja ninaotsa, õhus pole tuulehõngugi. Sikutame roost matte lautadele katteks. Naaberobjektilt tuleb Aili Korm. Meie: «Näe, sa ka siin!» Tema: «Nojahh, ega umbrohi kao. Lombakaks jäin ka... Ütlesin just parajasti, et näe kui hea paljaste jalgadega käia, kui traat oligi jalast läbi. Nüüd on seal kaks auku, hea ventilatsioon kuuma ilmaga...»

* * *

Sõidame katlamaja ehituselt koju. Ühe madala savionni tagant kappab välja hobune, turjal tilluke pilusilmne jõmpsikas, teeb tiiru ümber kihutava auto ning jätkab teed meie lõkkeplatsi suunas: täna õhtul avame kohalikele mudilastele pioneerilaagri «Sputnik».

Tatsume ühises sõõris «Kaks sammu sissepoole, kaks sammu väljapoole» tantsida, pisikesed suud aitavad püüdlikult meie laulule kaasa. Kümmekond paari mustjaid silmi jälgib uudishimulikult, kuidas Aarne Vahtra Tallinna Pedagoogilisest Instituudist maalib täpset-täpset koopiat poseerivast kaelarätiga uuest sõbrast.

Nii me siis tutvusime uudismaaga, tema looduse ja rahvaga...

P. MAIMIK

Karl Adamson 1964. aastal Štšutšinski rajoonis hea töö eest uudismaal lippu vastu võtmas.

MATI UNT

Inimlik huvi õnne vastu

«Huvitav, kas ta on õnnelik?» Sellist küsimust armastasime endale ja teistele esitada, meie, tema endised klassikaaslased, kui ta mõnel vaiksel õhtul meile Emajõe kaldapealsel vastu tuli, seljas punane kampsun ja pilk tabamatu. Ta oli meile nagu mõistatuseks jäänud, võib-olla olime temast ise mõistatuse teinud, sest meie klassi tüdrukud olid kõik väga lihtsad ja üks pidi ometi mõistatus olema. Tema õnn või õnnetus ei puutunud samuti meisse: oli kätte jõudnud aeg, kus vanad klassivennad ja -õed hakkavad võõraks jääma. Aga nii oli hea küsida.

Koolis oli ta päris silmatorkav oma silmade poolest. Neis püsis mingi naljakas sära, mis oli nii tugev, et polnud üksnes ilus, vaid ka väljakutsuv. Tema pilk näis meile vahel otse häbematuna ja meie, kes me temaga tegemist teha ei julgenud, sosistasime üksteisele, et küllap ta ikka veidi selline on, milleks siis muidu niisugune pilk.

Mina avastasin tema silmade saladuse kõigepealt. Olin nimelt kooli kunstnik. See tähendas seda, et oli küll minust paremaid joonistajaid, aga nad polnud nii häbematud, et oma pilte oleksid seinalehte üles pannud. Mina julgesin seda teha, kuigi tundsin, et julgen järjest vähem, ja kaugele on jäänud üheksanda klassi kevad, kus ma mõne võõra tüdrukuga tantsides ütlesin, et kas ma ei tohiks teda joonistada — see mõjus väga hästi.

Aga Kersti — nii ta nimi oli — sundis tõesti joonistama oma silmade pärast.

Läksin tema poole, ta elas teisel korrusel ja septembripäike paistis aknast sisse. Isa ega ema polnud kodus, nad olid nädalaks ajaks ära sõitnud. Ta istus diivanile ja mina joonistasin ning tegin suitsu, sest siin polnud nägijaid. Portreel puudus igasugune sarnasus ja ma hakkasin lausa higistama. Päike paistis liiaks veel näkku.

Kersti istus diivanil, valged käed sinisel seelikul, ega suhtunud minusse üldse iroonili-

selt. Ta vaatas toa nurka oma veidrate silmadega, mis mind lausa hulluks ajasid, ja mina viskasin pliiatsi põrandale ning käratasin:

«Mis kuradi silmad sul küll on?»

Tema küsis, on nad inetud. Mina vastasin, et ilusad ja isegi väga.

«Mul on kilpnääre,» ütles tema. «See on sellest.»

Ma ei osanud selle peale midagi teha. See oli umbes niisugune asi, et kumb on siis ilusam: kas vikerkaar vihmast põua ajal või vikerkaar lõpmatute sadude ajal.

Ma tõmbasin oma soperdise katki ja me ajasime juttu. Ma teadsin, et kunstnikku minust ei saa ja on viimane aeg jätta see edvistamine. Mu pilk libises kogemata ta põlvedele ja ta nägi selle pilgu ära. Mul hakkas veidi ebamugav, aga tema oli ikka lõbus. Ma olin siis kaheksateist aastat vana ega osanud tüdrukute mõtteid lugeda, nagu väidavad end tegevat mõned kahekümneviiesed, isegi kahekümneseitsmesed, kui nad on küllalt rumalad. Pärast läksin ära, ja eksivad need, kes arvavad, et midagi juhtus.

Paljud olid temasse armunud, ja ühel klassiõhtul läksin alla pimedasse koridori vett jooma ja nägin, et ta suudles üht ujujat. Ma teesklesin, et ei märganud midagi. Teadsin, et mina midagi niisugust ei tohiks teha, sest tema arvates olin ma hea

(Järg 4. lk.)

Teatrimõtteid

Kas te olete kunagi mõelnud, kes saab teatrietendusest rohkem osa — kas inimene, kes küll kuuleb teksti (näit. raadioülekannete kaudu), kuid ei näe etenduse kulgu, või teine, kes küll viibib teatrisaalis, aga ei kuule või ei mõista (kasvõi keeleoskuse puudusel) tegelaste kõnet? Muidugi, küsimus näib tarbetu, on ju kõne ja tegevuse lahutamatu seos teatrikunstis saanud aabitsatõeks. Ja ometi... taolisi olukordi tuleb ju ette. Esialgu näib, et kõik on selge. Raadio kaudu etendust jälgides kaotan ma küll midagi, kuid saan siiski peamise — sisu. Tegevuse kulg, kangelaste karakterid — need tabab.

Aga... Miks öeldakse teatrikülastaja kohta vaataja? Asi on vist selles, et ainult kuulates võib saada küll mulje, aga mitte elamust. Muidu võiks ju terved etendused lindistada ja tulevikule šedöövrid säilitada. Paraku... teatrikunst on ikka vaid hetkeline! Ja mis peaasi, ta sünnib ainult siis, kui saalis on publik, seesama vaataja. Sest siis sünnib kõige tähtsam — meeleolu, elamus.

Oli üks tavalisest veidi erinev teatriõhtu. Sellest siis ka need vastakad mõtted. Tol õhtul istusime Eduard Vilde nimelise Rahvateatri nukutoasarnase lavaga saalis. Tavaliselt on rohkesti elevust ja kõhedat tunnet (laval) ning ootusärevust või isegi skeptilist suhtumist (saalis) esietenduse puhul. Seekord ei olnud esietendus. Läks juba «sissemängitud» ja aukirju toonud tükk — «Keskö missa». Ainult — saalis istus Peter Karvaš. Saalitäiele rahvale ja kaheksale püüdlikule osatäitjale laval tähendas see palju. Esimeses reas istus «Missa» autor, ja pealegi mees, kes ei oska sõnagi eesti keelt. Tal oli ainult üks pluss: ta tundis tükki paremini kui keegi teine. (Aga seda hirmsam!) Mida võis saada meie külaline sellelt etenduselt? Võib-olla selle sõnulseletamatu õhkkonnataju, mis tuli otse üle rambi, nii et iga saalisolija pidi ta vastu võtma. Lavalt võib rääkida ka tühje sõnu. Meeleolu ei saa võltsida. Selline, nagu ta oli tol etendusel, ärev, mahasurutud, rõhuv, kartlik segi ükskõiksusega, võltskõrvuti suure siirusega, — oli ta ehtne. Meie, kes me kõik keelt oskasime, võime julgelt öelda: tekst jõudis igaüheni, pani jälgima, kaasa elama, mõtlema. Aga tundub, ja see on tähtsam, et mõte ka sõnadeta saali jõudis. Me ei kahtle oma külalise viisakuses ja armastusväärsuses, ent oleme kindlad, et tema lihtsad tänusõnad pärast etendust tulid südamest. Ta tabas peamise! Nõnda aitas üks inimene sündida etendusel. Aga küllap ka meie kõik — vist üle poole saalist võtsid enda alla üliõpilased.

R. NEIMAR.

Kirju lehe tõi ladvast tuul... *J. KEEVALLIKU foto*

MAIE KALAMÄE

TÄHED

Lambid põlesid
linnas sel õhtul.
Uttu hajusid
kaugemad aknad.

Taevas ühtegi
tähte ei olnud.
Aknad maa peal
on alati olnud.

Teeme akendest
endale tähed.
Soojad, ootavad
maapealsed tähed.

SÜGIS-HOMMIK

Vanaisa võttis hallakäärid,
lõikas papist päikese,
värvis pihlamarjapunaseks, —
pani pilveroosat kleidisse,
uduhalli muutis pitsideks.

Kleidisaba liikus kahisedes
pargiraja lehtedes.

Laul punastest roosidest

Must rüü tema üll keha katab tal üleni,
puutund on seda päike ja voog;
ent rüü all on peidus õrnake käsi,
kimbu see punaseid roose mulle toob.

Nõnda näeb Iiri dramaturg Sean O'Casey oma väikest kodumaad. Hiljuti Ed. Vilde nimelises Rahvateatris esietendunud draamat «Punased roosid minule» peetakse kirjaniku tähtsaimaks teoseks.

Sean O'Caseyt oleks ebaõige nimetada ainult dramaturgiks. Näidendeid hakkas ta kirjutama alles käesoleva sajandi 20-te aastate alguses. Teda ajendas selleks Iiri patriootide võitlus Inglismaa ülemvõimu vastu. Esimesed näidendid ongi pühendatud puhtalt sellele temaatikale: «Võitleja ja vari» (1923), «Juno ja paabulind» (1925), satiiriline «Ader ja tähed». Ja lõpuks 1942. a. valminud «Punased roosid minule» («Red Roses for Me») mille tegevus kulgeb küll Iirimaal, ent mis ei ole määratud kaotama oma kõlajõudu ka teistel lavadel.

O'Casey on ka poeet. Tema esimene luuletuskogu «Vindi laulud» ilmus 1918. a. Ja peale luuletuste ning näidendite on kirjanik veel kuue autobiograafilise romaani autoriks.

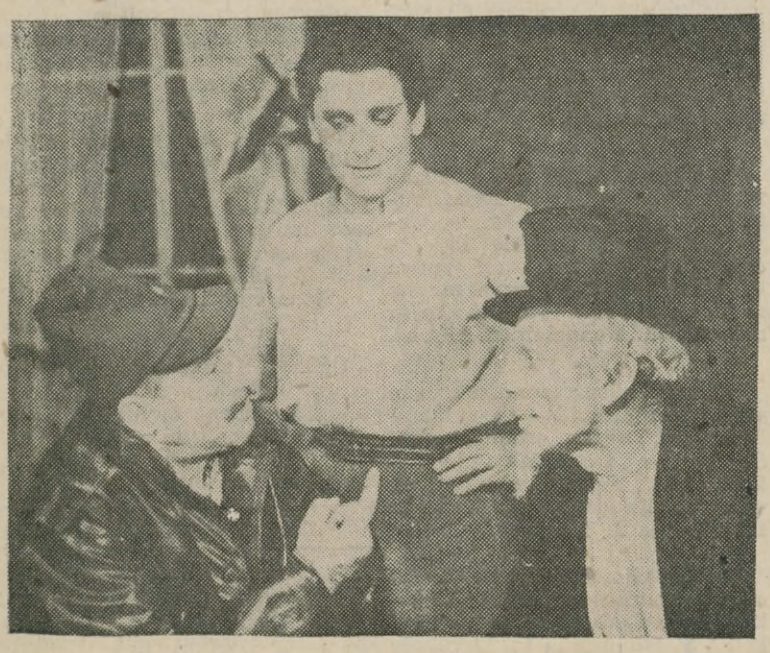

Stseen etendusest: Roman Tšurenkov ja Bernhard Pedoson.

Teadaolevate andmete kohaselt on «Punased roosid minule» Tartu Rahvateatris selle draama esimeseks lavastuseks Nõukogude Liidus. Esietenduseelses sõnavõtus märkis rahvateatri näitleja Heino Jallai, et ka kodanlikus Eestis on O'Caseyt lavastatud. Nimelt olevat 1939.—40. a. etendatud «Junot ja paabulindu».

«Punastes roosides minule» ülistab autor töötava inimese sisemist suurust ja ilu. Peategelane Ayamonn teeb laulus oma armastatust iiri rahva võrdkuju, kellel «on lihtne ta seelik, jalad paljadki tal» ja «juveelide hiilgus ta laubal ei uhkelda...»

Näidendi kavalehel öeldakse:

«Laul punastest roosidest on laul suurest armastusest, aga ka patriootiline laul. Punased roosid on armastuse ja ühtlasi võitlevate tööinimeste lootuse ja jõu sümboliks.»

Ayamonn Breydon on tööliste juht, noor mees, kes tahab kõike teada saada ja ise suurte tõdedeni jõuda. O'Casey ei näita siin ideaalselt teadlikku kangelast, ta toob lavale elu. Ja elus ei ole midagi rangelt üheplaanilist.

Ayamonnis võitlevad armastus katoliiklasest Sheila vastu, kes püüab teda igati võitlusest tagasi hoida, ja teadmine, et on vaja võidelda, ning et kaaslased loodavad paljus temale. Noormeest usaldatakse, sest tal on teadmisi, ta on osanud oma eluringi ise laiemaks teha. Ayamonni huvitab kõik — ta loeb vabadel hetkedel Shakespeare'i, luuletab, maalib, huvitub Darwini õpetusest. (Siinkohal saab tõmmata paralleele autoriga — on teada, et ka noor O'Casey oli kiindunud Shakespeare'i loomingusse, tegeles maalikunstiga, luuletas, viisistas.) Ja tema eruditsioon hingestab võitlust, mida ta koos sõpradega peab ja mis näidendi käigus areneb praktilise tegevuseni — ülestõusuni.

Ayamonn hukkub. Aga ta on saanud hakkama suure teoga — on näidanud kaaslastele, oma rahvale koidu valgust Dublini kohal. Ja Sheila toob talle punased roosid.

Katoliiklikust perekonnast pärinevale Sheila Moorneenile tundub võitlus mõttetuna, vähemasti püüab ta Ayamonni sellest kõigi vahenditega eemale hoida. Ent ka tema ei jää valgusest puudutamata. Draama lõpus jõuab see vaga tütarlaps selleni, et viskab protestandi kiriku õuel oma viha näkku inspektor Finglasele ratsapolitseist, inimesele, kes organiseeris ülestõusu laialiajamist ja oli seega otseselt süüdi ka Ayamonni surmas.

Ei saa kuidagi öelda, et ülejäänud tegelaskond koosneks nn. kõrvaltegelastest. Autori mõtte väljendamisel on nad kõik ühtviisi vajalikud. Siin on Ayamonni ema, kes jõuab oma poja mõistmiseni ja toetamiseni; paari vana majalobudiku omanik Brennan O'The Moor, heatahtlik vanamees, kes hindab Ayamonni. Ainult üks viga on tal — ta muudab end kaaskodanikele tihti tüütuks, sest tavatseb alalõpmata küsida kõigi arvamust Iiri panga kohta; on noormees Mullcanny, keda kavaleht nimetab «pühade asjade pilkajaks» ja kelle kohta näidendis öeldakse, et «see on mees, kes kisub isegi taeva põranda üles, et näha, mis seal all on»; on protestandi kiriku õpetaja Rev. E. Clinton — sügavalt filosoofiliste arusaamadega, elule lähedal seisev mees, kes austab ideaalidega inimesi ja mõistab hukka need, kes jagavad iirlased kaheks eraldiseisvaks rühmaks — protestantideks ja katoliiklasteks. Siin on innukas iiri rahvuslane Roory O'Balacuin, kes isegi Shakespearei'st tema inglise päritolu tõttu lugu ei pea. Ja lõpuks vaene neiu Finnoola — võitleva Iirimaa sümbol.

O'Casey kangelased on võetud elust. Arvatavasti just nende «hööveldamata» karakterite võlu kindlustab O'Caseyle koha maailma dramaturgia paremikus. Ja muidugi ka tema suurepärane oskus sümboleid seada.

Sean O'Casey teadis, et tema draamat Tartus lavastatakse. Kirjavahetuses tõlkija, TRÜ õppejõu Ott Ojamaaga andis autor ka omapoolseid näpunäiteid, joonistas isegi kostüümikavandeid ja teatas, et tahaks meeleldi näha tartlaste etendust.

Seda kurvem oli, kui mõni aeg enne esietendust levis kogu maailmas teade: 18. septembri hilisööl suri südamehaiguse tagajärjel Iiri kirjanik, ühiskonnategelane ja vabadusvõitleja Sean O'Casey.

Ainult esietenduse põhjal ei söanda osatäitmiste analüüsi kallale asuda. Küllap leiab iga näitleja järgnevatel proovidel ja etendustel seni avamatajäänud külgi loodavas karakteris. Esietendus näitas, et küpsemisruumi veel on. Küll tahaks aga ära märkida lavastaja Venda Päi oskust tuua tillukesele lavale nii mõjuvad massistseenid.

Ja tingimata tahaksin igaühele soovitada isiklikku tutvust selle omapärase lavatükiga.

ELA LIIMEON

„Komsomoliprožektor“ spordireidil

Olümpiamängude puhul küsitlesime paarikümmet üliõpilast, et saada ülevaadet, kuidas tuntakse elementaarsemaid spordiküsimusi. Neilt, kes mingil põhjusel ei võta osa kehalise kasvatuse tundidest või üleülikoolilistest spordiüritustest, küsiti: «Miks te ei spordi?»

Allpool toome rea tüüpilisemaid vastuseid.

Millal ja kus hakati pidama olümpiamänge?

H. REBANE (eesti fil., III):
«Esimesed olid kindlasti Roomas, umbes 1920—1940.»

V. VIILU (saksa fil., IV):
«Kui kreeklased ees marsivad ju siis ikka Ateenas.»

H. TÕNISSON (stom., IV):
«Enne sõda.»

Missuguseid eestlastest olümpiamedalimehi tead?

E. MOSIN (eesti fil., III):
«No muidugi Antson, aga rohkem ei tea.»

H. TIIDEMANN (ravi, IV):
«Olen spordist mööda vaadanud. Ei tea midagi.»

Kes võiks sel aastal saada ülikooli populaarseimaks sportlaseks?

M. PÕLDRA (eesti fil., IV):
«Ai, ma ei tea.»

A. FROSCH (inglise fil., II):
«Kes tahab, see saab.»

Kes on Ülikooli Spordiklubi esimees?

V. VIILU (saksa fil., IV):
«Ei tea. Tunnen ainult suusaspordi kateedri juhatajat.»

H. REBANE (eesti fil., III):
«Ei, seda ma ei tea. Olen ÜSK-le ainult maksu maksnud. Muidu ei saa arvestust kätte.»

Miks sa ei tee sporti?

S. VAHER (ravi, IV):
«Mind need asjad ei huvita.»

E. MOSIN (eesti fil., III):
«Õrnalt tegelen. Mul pole lihtsalt õigetel aegadel mahti tunnis käia.»

H. TRUSS (õig., III):
«Meil on esmaspäeval loeng kehalise kasvatuse tunni ajal.»

H. TIIDEMANN, L. KULL (ravi, IV):
«Mugavusest võib-olla. Vaatasime, et me pole veel atrofeerunud. Ootasime, mida ülevalt poolt ette võetakse.»

V. HEIMAR (saksa fil., IV):
«Pole erihuvi.»

R. PUSKAR (ravi, IV):
«Olin revisjonikomisjoni liige. Sageli tuli istuda koosolekuil.»

V. LEETMAA (biol., I):
«Ei tea.»

Inimlik huvi...

(Algus 3. lk.)

poiss, nagu ta isegi kord mulle ütles. Ainult halvad poisid tohtisid teda suudelda.

Kui kool lõppes, proovisin ise talle läheneda, peas lõpuõhtu veiniaur, aga ta ei lubanud, ja mulle ei meeldi, kui niisuguses asjas midagi vägisi tehakse. Tol õhtul sadas vihma ja tuul raputas okstelt piisku krae vahele.

Pärast seda, kui hommikuohtu öösse astusime ja laiali läksime, kadusime kauaks üksteisel silmist. Lõpuks räägiti Kerstist, et ta on abiellunud ühe pimeda mehega. Ja varsti nägin minagi teda üht meest käekõrval talutamas.

Kooliõed, kes vahepeal olid endile lasknud teha igasuguseid vilt- ja riidekübaraid, arutasid kohvikus seda probleemi, kas see oli eneseohverdus või suur armastus. Keegi ei haletsenud, sest see oleks haletsejast halva mulje jätnud. Kõik olid lugenud kui mitte «Jumalikku komöödiat», siis vähemalt «Kauge tähe valgust» ja teadsid, et suur armastus tõesti eksisteerib. Aga põnevust jätkus terveks talveks ja kooliõed võisid lõpmata palju rääkida ja oletusi teha. Kersti endaga nad ei saanud rääkida, sest too ilmus nii vähe tänavale ja peaaegu alati mehe käe alt kinni hoides.

Ja siis me kordasime seda mõttetut küsimust: «Huvitav, kas ta on õnnelik?» Vastust ei andnud keegi, aga ainult küsimusestki piisas; me olime uhked oma osavõtlikkuse ja inimliku huvi üle.

Ükskord otsustasime talle külla minna. Võtsime kaasa pudeli «Traakia» veini ja biskviiti. See visiit kestis umbes kaks tundi. Nad elasid ühetoalises korteris pluss köök — ja mees oli täiesti pime. Absoluutselt. Ta rääkis meiega mitmest asjast ja meie olime tõesti väga delikaatsed, et mitte teda puudutada või nukraks teha. Me hoidusime nimetamast asjade välist ilu ja püüdsime sisse elada pimeda maailma. Ja kui üks kogemata aknast välja vaadates ütles, et ei tea, kas tuleb vihma, millest see nii sinine pilv, siis astus naaber talle kohe jala peale. Kui mees sõi, siis vaatasime aknast välja, sest meil oli piinlik ja küllap Kerstilgi.

Kooliõed ajasid tühjast-tähjast loba, aga nende silmist võis lugeda sedasama küsimust: mis sa oled? Eneseohverdaja või pimedalt armunu? Kersti nägu ei andnud neile vastust ja varsti me tõusime püsti, soovisime kõige paremat ja läksime uksest välja. Kersti saatis meid natuke, aga ütles ainult niipalju, et elu on küllalt raske. Vihma hakkas sadama ja taevas läks üleni pilve. Laternad põlesid tänavatel alles esimest nädalat. Oli august. Leidsime, et armastusest ei saa siin juttugi olla, vähemalt Kersti poolt. Üks tüdruk väristas koguni õlgu. Siiski leidsime, et sinna tuleb tagasi minna ja neile kahele vähemalt seltsi pakkuda. Sest mis ta vaene teeb, kui keegi ei imetle tema silmigi.

Nii tegime. Kersti oli ju meie kõigi sõber olnud ja meie kohus teda hädas aidata. Käisime nende pool kord üksi, kord kahekaupa, kord mitmekesi. Lobisesime kooliaja seiklustest, igasugusest pudi-padist, aga hoidusime nimetamast asju, mis võiksid ta mehele meenutada selle maailma värvirikkust ja sära.

Küsimus meis kasvas üha enam ja enam. Miks Kersti seda ometi tegi? Miks? Ta oli ju nii kena tüdruk, istus kohvikus, tantsis, luges palju, mängis näidendis... Ja nüüd? Võib-olla just selle küsimuse tõttu käisime neil külas.

Kuni ükskord leidsime ukse suletuna. See oli helevalge talvepäev, tänav oli hangesid täis ja suitsusambad tõusid püstloodis õhku. Mõtlesime, et keegi on surnud, võib-olla end tapnud; aga naabrinaine ütles, et Kersti kolis üleeile ära ega öelnud, kuhu. Auto sõitis ette ja mööbel tõsteti peale. Kersti olevat kolimisel tahtnud aidata, aga tema keelanud ära, sest see võib lapsele paha teha.

Laps? Olime meie üllatunud. Jah, laps, vastas naabriperenaine juukseid rätiku alla liükates, juba viiendat kuud. Rohkem polnud meil enam midagi küsida. Naabriperenaisele ta aadressi ei olnud jätnud, kuigi too nii väga palunud.

Ja see ongi vist kõik. Nii jäigi see küsimus lahendamata, aga meie olime selles eas, kus kõige salapärasem mõistatus on inimlik õnn.

MIDA ÜTLETE, vene filoloogid?

Momendi loosungid:
Sport massidesse! Olümpiaaasta!
Kõik orienteeruma!
Kõik murdmaajooksule!

Aga jälgime veidi statistikat.

1. oktoober. Keemikute perest oli orienteerumisjooksu stardis kaks III kursuse üliõpilast, vene filoloogia osakonnast üks üliõpilane ja... kaks õppejõudu.

8.—9. oktoobril ilmus krossirajale juba kolm vene filoloogi, nendest kaks I-lt kursuselt.

Nii et ikkagi progress!

Need omalaadsed «rekordid» lausa kutsusid «prožektori» liikmeid vene filoloogidelt aru pärima. Mis siis selgus?

Oktoobri lõpp on käes, kuid osakonna büroo spordisektor veel ei tööta.

Pole veel osakonna büroodki, sest aruande- ja valimiskoosolekule ei tulnud rahvast kokku ja uus büroo jäi valimata. Nii ta nüüd seisab — vana büroo e n a m ei tööta, uus v e e l ei tööta. Küllap seepärast on ka sporditöö päris sööti jäänud.

II kursusel valiti uus komsomoliaktiiv, aga spordiorganisaator unustati valimata, massiüritustest jäi kursus kõrvale — «keegi ei öelnud» s. t. ei võetud lapsi käekõrvale ega viidud Tähtvere parki stardipaigale.

IV kursus on küll tegelikult eriolukorras, sest loengud toimuvad õhtupoolikul. Kuidagi vabandab see massiüritustest puudumist, aga veidi parema tahtmise juures oleks treeningu ajad kindlasti varem kui oktoobri lõpuks suudetud kooskõlastada. Hea mees, kes lubab! Igatahes lubati nüüd vene filoloogia IV kursusel kõvasti spordi kallale asuda.

III kursuse spordiorganisaatoriks valiti mõni päev enne orienteerumisjooksu VAIKE PÕLD. Vestlus temaga kulges umbes nõnda:

Spordiorganisaator: «Kuhu nad küll lähevad või milleks nad lähevad...?!»

Küsimus: «Miks teie kursus sugugi massispordis kaasa ei löö?

Vastus: «Ega ma neid vägisi viia saa!»

«Kas te rääkisite kursusel neist üritustest?»

«Ei».

«Kas te ise käisite jooksmas?»

«Ei».

«Miks?»

«Või mina üksinda see loll olen!»

Nii. Ärge solvuge, teie kõik, kes te orienteerumas ja jooksmas käisite, kaitsmas oma kursuse, osakonna ja teaduskonna spordiau. Ega vist ole mõtet ka vene filoloogidele kehakultuuri ja spordi tähtsusest rääkima hakata. Nad teavad seda isegi. Kuidas aga võitu saada ükskõiksusest, loidusest ja mugavusest, mis kogu osakonnas visalt juuri ajavad?

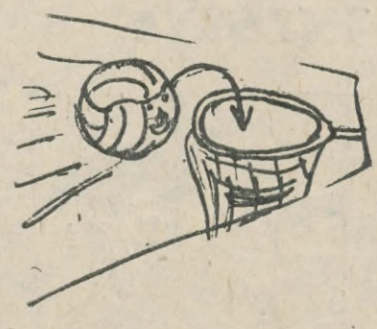

Kulla memme!

Istusin toas voodil, kui tuli «komsomoliprožektor» — nii nad end nimetasid — ja kukkus pinnima, miks ma spordiga ei tegele.

Mis mina saan teha, et õpetaja sel ajal võimlasse ei satu, kui tahan trenni minna — ega mul terve päev pole tema passimiseks. Nagu muud poleks teha, kui konte väänamas käia. Iga semestri lõpul tee siis rahva ees iluvingerdamist, siruta sääri ja ringuta käsi. Vanaema rääkis, et vanasti ei julgenud korralik neiu kleiti kingapaeltest kõrgemale kergitada.

Oma arust spordin küll — talvel tegin Vorbuse-matka ära ja kevadel käisin orienteerumas. Sügisel olnud ka mingi orienteerumine või matk, aga meie ei teadnud. Sportorg kursust ei agiteerinud, teised neid küsimusi ei uuri.

Ja veel igasugused olümpiaasjad. Millal hakati pidama, kes medaleid on saanud, kuidas Tokios läheb? Ütlesin, et peale Oktoobrirevolutsiooni hakati pidama (hiljem sain teada, et hoopis kiviajal), et Metsur sai kuskil medali. Lurich sai kindlasti ka, aga seda ma täpselt ei teadnud ega julgenud välja pakkudagi.

Muidugi ülikooli sportlasi aeti taga. Et kes on enne olnud ja kes tänavu populaarseim. Ehk Lüütsepp — ta hüppavat kenasti? Isiklikult olen Tarmo Tuuliste poolt, tunnen teda hästi, käib vahete-vahel oda lükkamas.

Narrid. Ega ma pole elav spordientsüklopeedia. Uurigu raamatukogus, kui tahavad teada. Aga niimoodi — tulevad ja küsivad ja pärast panevad ajalehte.

Olgu peale. Eks ma teinekord kirjuta jälle, praegu on tuju täitsa läbi. Jah, õigus — kui pühapäeval paki saadad, pane veel teine purk maasikamoosi.

ALMA

Orienteerumisradadelt

TRÜ orienteerumiskoondis võttis Aegviidu-Nelijärvel osa «Dünamo» suusavabriku orienteerumismaratonist. Kaunites ning ülihästi tuntud paikades tuli kolmandale kohale Erna Abel. Ene Märtin oli seekord neljas ja Milvi Pajuste seitsmes. Naiskondlikus kokkuvõttes tuli võitjate auhind — tilluke-tilluke punane suusapaar — TRÜ valdusse. Kuigi Ilmar Kase ja Olavi Kärneri individuaalne esinemine ei toonud kaasa võitjale määratud võistlussuuskade paari, kaitses TRÜ siiski kolmandat korda järjest suusavabriku maratoniorienteerumise karikat.

* * *

Orienteerumisolümpia lõppvõistlustel Kilgis olid ilmastikutingimused kehvad — sadas terve õhtu. Siiski startis ligi 40 entusiasti. Naistest oli parim U. Noodla TRÜ-st, kuna meeste rajal oli kiireim värske Tartu meister G. Honnolainen EPA-st.

* * *

Ülikooli orienteerumissektsioon pidas oma aruande- ja valimiskoosoleku. Uueks esimeheks sai A. Kutsar Õigus-Majandusteaduskonnast. Juhatusse kuuluvad veel V. Raudsepp, I. Vasarik, H. Engel ja A. Marksoo.

* * *

Hooaja viimased tippvõistlused orienteerumises toimuvad Käärikul, kuhu saab sõita pühapäeval kell 8 V. Kingissepa tn. 19 võimla eest väljuva bussiga.

A. KIVISTIK

Sügisene jooksukross

Tähtvere pargis käis kahel päeval kokku võistlemas 575 üliõpilast ja õppejõudu (naisi 412, mehi 163).

Naiste 500 meetri distantsil tulid võitjaiks Helle-Mai Evert (Arstiteaduskond) ja Elvi Zopp (Bioloogia-Geograafiateaduskond) võrdse ajaga 1.24,2. Viia Meriloo (Arstiteaduskond) kaotas võitjale 0,2 sekundiga ja platseerus kolmandaks.

Meeste 1500 meetri jooksu võitis Mart Kalder (Arstiteaduskond) ajaga 4.26,6, Arvo Reede (Õigus-Majandusteaduskond) ja Ants Aljaste (Füüsika-Matemaatikateaduskond) ees.

1000 meetri distantsil olid kolmeks paremaks:

1. Mart Kalder — 2.38,8, 2. Mati Räbovõitra — 2.42,8, 3. Arvo Reede — 2.43,3.

Võistluste käigus täitis 61 inimest spordijärgu normatiivi ja 408 VTK II astme nõuded.

Teaduskondadevahelises konkurentsis tuli võitjaks Õigus-Majandusteaduskond.

Kohus toimub klubis

Jällegi on RSR ja tema üritus ülikoolis kõneaineks nr. 1. Loomulikult teavad meie lugejad, et pühapäeval, 25. oktoobril 1964 algusega kell 20 on ülikooli klubis RSR-i järjekordse suurüritusena ühiskondlik kohtuprotsess. Eeluurimist teostas RSR-i erikomisjon, kes hiljuti andis asja materjali üle süüdistajatele. Käesoleval protsessil tuleb süüdistust pidada eriti tugevaks, sest tegemist on eranditult juristidega: prokuröriõigus on eelmisel protsessil populaarseks saanud kohtunik Jaak Kaarmal. Mikk Titma lahkus RSR-i advokaatide kolleegiumist ja loodab nähtavasti suuremale edule süüdistajana. Viimases kahtlevad muldugi kaitsjad Toomas Alatalu ja Eero Loone.

Meie korrespondendi küsimusele protsessi tulemuste kohta muigasid mehed, kes muidu eelistavad töötada kinniste uste taga, tähendusrikkalt ja koputasid oma mahukate portfellide pihta. Kaitse on varemgi taolistel protsessidel konksude ja riugastega üllatanud.

Muide, sel nädalal levisid teated Hammurapi koodeksi saladuslikust kadumisest.

Õiglase otsuse langetamiseks suurendati kohtu isikulist koosseisu 12 laitmatu reputatsiooniga mehe võrra. Eesistujana tegutseb Jaano Odar.

Publikule on reserveeritud 400 kohta.

RSR-i pressisekretär

Teadaanded

Nagu varematel aastatel, nii ka tänavu võib meie üliõpilaskonnas täheldada elavat huvi üliõpilasmeeskoori vastu. Külastatakse kontserte, näitusi ja muid üritusi, kogutakse suveniire, fotosid jm.

Kõiki neid, kes soovivad täiendada oma albume, palume pöörduda koori juhatuse poole kas teisipäeval või reedel pärast koori harjutusi, mis toimuvad TRÜ aulas kella 19—21-ni. Meie arhiivis on ülesvõtteid alates 1911. aastast, millal koor esimest korda kokku tuli, ja enamikust fotodest on võimalik valmistada koopiaid.

Seoses sellega palume neid fotosid, mis on välja pandud Tartu Üliõpilasmeeskoori fotolehes või teadetetahvlil TRÜ peahoones, m i t t e ära võtta, sest esiteks on kõik need varustatud TÜM arhiivi pitsatiga, ja teiseks võib meie fotosid saada ka legaalsel teel.

Tartu Üliõpilasmeeskoori juhatus

*

P r e s s i k l u b i raadio- ja telegrupp, tulge kokku esmaspäeval, 26. oktoobril kell 19 komsomolikomitees.

Kõik asjasthuvitatud kohale!

*

Dotsent A. Pärli loeng «MÕISTETE KUJUNDAMINE PROGRAMMEERITUD MATERJALI PÕHJAL» toimub esmaspäeval, 26. oktoobril kell 18—20 V. Kingissepa tn. 12 ruumis nr. 15 (pedagoogikaauditoorium).

TRÜ metoodilise nõukogu programmeeritud õpetamise grupp

* * *

TRÜ naiskoor tuletab kõigile lauluhuvilistele meelde, et regulaarsed proovid algasid 12. oktoobril. Täiendavalt võetakse veel uusi lauljaid vastu 26. oktoobril peahoone auditooriumis nr. 47 kell 18—19.

Jääme ootama, eriti alte!

Juhatus

* * *

ÜET lektor-propagandistide eriala omandavatele üliõpilastele toimub esimene õppus esmaspäeval, 26. oktoobril algusega kell 19. Koguneda Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaati.

Toimetaja J. Feldbach

«Тарту Рийклик Юлиқоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8040. MB 07565.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Eile tähistati Nõukogudemaal ÜLKNÜ 46. aastapäeva

TERVITUS MEIE KOMSOMOLILE!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 30. oktoobril 1964

Nr. 27 (602)
XVII aastakäik

Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu 46 eluaasta jooksul on komsomoli teatepulk läbinud Kodusõja aastad ja esimesed viisaastakud, Suure Isamaasõja katsumused, sõjajärgse ülesehitusperioodi ning uudismaadetandri. Praegu on see aga nende käes, kes ehitavad suurkeemiat, hüdro- ja soojuselektrijaamu, sovhoose uudismaal; kes võitlevad selle eest, et meie elu suurtes ja väikestes tegudes oleks loov, eesmärgikindel.

Kui püüda iseloomustada seda uut, mis määratleb viimaste aastate kogu komsomolitööd, siis võib seda teha NLKP programmi sõnadega... komsomoli osatähtsuse tõstmises noorte kõikides eluvaldustes, tema kohas tehases, sovhoosis, üldhariduslikus ja kõrgemas koolis. Tuleb märkida viimaste aastate komsomolitöös kahe nähtuse läbipõimumist. Ühelt poolt on noorte praktiline osavõtt majandusküsimuste lahendamisest komsomolile ideelis-poliitiliseks karastuseks, teiselt poolt aga aitab noorsoo ideeline veendumus tunduvalt kiirendada materiaal-tehnilise baasi loomist.

Ja komsomoli aastapäeval võime vist öelda, et ülikooli 2635-liikmelisel komsomoliorganisatsioonil on oma nägu ja kindel koht ülikoolis: osavõtt õppeprotsessi organiseerimisest, meie nõudlikkus ning kontroll õppedistsipliini üle; otsuse tegemine kaasüliõpilase väära käitumise puhul. Ka stipendiumi määramine on meie otsustada. Iseseisvus ning vastutustunne ühiselamute elu korraldamisel on suurenenud. Lõpuks ometi on organisatsiooniliselt ning sisuliselt õigetel alustel pedagoogiline šeflustöö Tartu koolide pioneerirühmades, ringides, klasside komsomoligruppides, töö raskesti kasvatatavate lastega. Sellest võtavad osa ka üliõpilased-kommunistlikud noored ja mitte ainult pedagoogilise ettevalmistusega osakondadest. Töölisnoorte koolides on hinnatud eesti, vene ja lääne filoloogia,füüsika, matemaatika- ja keemiaosakondade üliõpilased, kes töötavad konsultantidena. Arstiteaduskonnal on loodud side linna haiglate kommunistlike noortega. Meie noored on ka asutuste ja ettevõtete komsomoli poliithariduse võrgu propagandistid. Laialdane on ühiskondlike erialade omandamine ÜET-s. Jne.

Kaasaja tasemele on jõudmas komsomoligruppide nii teoretiseerivad kui ka praktilised ideelis-poliitilise suunitlusega üritused, koosolekud.

Kas selleks on kaasa aidanud komitee suund — üle kõige poliitiline enesetäiendamine, nõue: kõik vaieldav vaidlemise alla? Kahtlemata on.

Meil on diskussiooniklubi, rahvusvaheliste suhete ring, rahvaste sõpruse klubi, sotsioloogiaring ja pressiklubi oma sektsioonidega. Ka kõige «kaugematel» kursustel, gruppides on hakatud mõistma ning tunnistama komsomolidistsipliini. Korras on ülikooli komsomoli siseorganisatsiooniline majapidamine. Vist keegi ei vaidle vastu tervistavate massiliste spordiürituste kasulikkusele. Loodame, et komsomoli poolt korraldatavad klubiõhtud tulevad niisama hoogsad kui Kääriku laager-seminarid.

Kõige selle hoovaks olete teie, komsomoliaktiivi, ülikooli komitee ja büroo liikmed Tiina Liivik, Priit Järve, Jaak Kaarma, Toomas Alatalu, Reet Karukäpp, Juri Gontšarov, komitee sektorite juhatajad Tiina Aru, Hilja Merzin, Aino Kits, Mati Eisler, Veli Siiberg, Toivo Sak, Kaido Pihlakas, Jüri Keevallik, komitee liikmed Olev Pillak, Hele Päll, Helgi Pliess, Asta Hiir, Kaie Rootalu, Toomas Sutt, Reet Käärik, Ain Kallis, osakondade sekretärid Reet Rannaste, Tiiu Vesmes, Liia Tooding, Eda Muuga, Liina Staub, Laur Karu, Ivar Vaasa, Arved Alleman, Enno Parik, Enno Savisaar, Raivo Vilu, Leivi Šer, Rein Oras ja paljud teised osakondade büroode liikmed, kursuste sekretärid.

Tervitame palavalt kõiki ülikooli kommunistlikke noori ÜLKNÜ 46. aastapäeva puhul! Nooruslikku indu ja jõudu ka tulevikuks!

K. ADAMSON,
ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär

Võõrkeelte osakonna komsomolibüroo sekretär Reet Rannaste on kasvanud töös ja seega visadust veelgi juurde saanud. Teda jätkub kõikjale. Reet õpib hästi ja lööb spordis kaasa, RSK liikmena käis Saksa Demokraatlikus Vabariigis.

Kui mõnikord kõik ei lähegi korda, nagu mõte seadis, saab Reet sellest ainult uut jõudu ja trotsi eesmärk siiski saavutada.

ÜET uuel õppeaastal

Meie ülikooli Ühiskondlike Erialade Teaduskond alustab oma ajaloo kolmandat õppeaastat. Seega on teaduskonna poolt läbikäidud tee veel väga lühike, kuid sellele vaatamata on saavutatud küllaltki nimetamisväärset edu ühiskondlike erialade õpetamisel.

Kahe eelneva aasta jooksul on teaduskonna lõpetanud 350 üliõpilast, kellest 202 lõpetasid ka ülikooli ja asusid noorte spetsialistidena tööle vabariigi linnadesse ja rajoonidesse. Enamik neist seltsimeestest rakendab edukalt teaduskonnas saadud teadmisi, abistades kohapealseid partei-, komsomoli-, ametiühingu- ja nõukogude organisatsioone ühiskondliku töö tegemisel rahva seas. Teaduskonna õppejõud on omandanud palju huvitavaid ja väärtuslikke kogemusi, mis võimaldavad muuta õppetööd sisukamaks ning vormide poolest mitmekesisemaks. Meie ülikool võib olla uhke selle üle, et meie ühiskondlike erialade õpetamise kogemuste vastu tuntakse huvi vabariigi teistes kõrgemates õppeasutustes ja ka teistes vennasvabariikides. Alles neil päevil saime kirja Luganski Masinaehituse Instituudilt, milles palutakse saata neile ÜET õpperühmade programmid. Kõik see kohustab meid tõstma ühiskondlike erialade õpetamise taset ja kõrvaldama puudusi, mis teaduskonna tegevuses eelnevatel õppeaastatel ilmnesid.

12. oktoobril toimus ÜET nõukogu uue koosseisu esimene koosolek. Vahetati mõtteid teaduskonna õpperühmade nomenklatuuri üle, kinnitati teaduskonna põhimäärus ja sügissemestri tööplaan. Nõukogu asus seisukohale, et õppetöö kõigis rühmades, kus möödunud õppeaastal ei jõutud programmis ettenähtud teemasid läbi töötada, jätkub juba oktoobris. Uute õpperühmade komplekteerimine toimub aga oktoobri- ja novembrikuu jooksul ning töö neis õpperühmades algab kevadsemestri esimese nädala jooksul.

Nagu eelnevatelgi aastatel, lasub rühmade komplekteerimise ülesanne ülikooli komsomoliorganisatsioonil. Teaduskonna eesmärkide ja nomenklatuuris olevate erialade populariseerimisest võtavad aktiivselt osa ka nõukogu liikmed. Viimane avaldab ühtlasi lootust, et ka teiste teaduskondade õppejõud osutavad omapoolset abi õpperühmade komplekteerimisel. Eriti palju võivad selles suunas teha kursuste juhendajad, kes kõige paremini teavad üliõpilaste huvisid ja kalduvusi.

Uueks meie teaduskonna töös on kateedrite moodustamine. Kahe möödunud õppeaasta kogemused näitasid, et õpperühmade töö edukaks juhtimiseks on üha rohkem tarvis üldistada ja juurutada ühiskondlike erialade õpetamise metoodilisi kogemusi, seepärast on teaduskonnas loodud ühiskondlik-poliitiliste erialade kateeder (juhataja G. Rekker), kultuurihariduslike erialade kateeder (juhataja J. Seeder) ja sportlik-rakenduslike erialade kateeder (juhataja B. Matvei). Teaduskonna nõukogu ülesandeks on osutada äsja moodustatud kateedritele igakülgset abi, et nad juba lühikese ajaga kujuneksid metoodilise töö tõelisteks keskusteks. Teaduskonna kateedrid, nagu kogu teaduskondki tegutsevad ühiskondlikel alustel.

Alustades ÜET-s uut õppeaastat, loodab teaduskonna nõukogu, et see aasta kujuneb veelgi tulemusrikkamaks ühiskondlike erialade õpetamisel. Kõik tingimused selleks on igal juhul loodud.

Lugege ja kaaluge, valige see, mis rohkem köidab ja mis on kõige vajalikum.

J. RAID,
ÜET dekaan

TRÜ ÜET-s omandatavate erialade nimekiri.

Ühiskondlik-poliitilised erialad:
1. Lektor-propagandist,
2. Pioneerijuht,
3. Reporter-kirjasaatja,
4. Ilmalike kombetalituste organisaator.

Kultuurhariduslikud erialad:
1. Rahvatantsuringi juht,
2. Näiteringi juht,
3. Koori- ja ansamblijuht,
4. Peotantsuringi juht,
5. Looduskaitse instruktor,
6. Ekskursioonijuht ja koduloouurimise instruktor,
7. Ühiskondlik raamatukoguhoidja ja kirjandusringi juhataja,
8. Massiürituste organisaator.

Rakenduslikud ja spordierialad:
1. Ühiskondlik spordiinstruktor ja kohtunik,
2. Turismiinstruktor,
3. Motospordi instruktor,
4. Ühiskondlik liiklusinspektor,
5. Raadioringi juhendaja,
6. Filmidemonstraator.

Vajaduse korral on võimalik organiseerida ka rahvamaleva instruktorite ettevalmistamist.

Informatsioon registreerimise korra kohta meie ajalehe järgmises numbris.

AVALDAME TÄNU

Semestri algus on jäänud seljataha. Tagasi on uudismaalased, ehitajad ja III kursuste üliõpilased, kes ligi kuu aega olid kolhoosnikutel abiks vilja koristamas. Appi tulid üliõpilased ka raamatukogudele. Neile jätkus tööd raamatute ümberpaigutamisel, kontrollimisel ja uute raamatute tehnilisel vormistamisel. Õpperaamatukogus tegid palju tööd raviosakonna III kursuse üliõpilased Helve Kangur, Piia Kalla ja Helle Purde.

Et sel õppeaastal ainult väike osa ülikooli perest ei saanud kohe semestri algul asuda õppetööle, tekkisid raamatukogudes paratamatult suured järjekorrad. Eriti pingeline aeg oli see õpperaamatukogu töötajatele, sest päevas anti sisse ligi paar tuhat soovisedelit. Samal ajal registreeriti lugejaiks enamik I kursuse üliõpilasi (üle 750). Töökäsi oli hädasti tarvis. Siis tulidki appi üliõpilased neistsamadest pikkadest järjekordadest. Nad aitasid järjestada soovisedeleid ning ka raamatuid fondist välja otsida. Tänu nendele muutus lühemaks teiste üliõpilaste ooteaeg. Avaldame tänu kõigile üliõpilastele, kes meid töös abistasid.

Õpperaamatukogu kollektiiv

Komsomoli osast õppetöös

Sellest polegi nii palju aega tagasi, kui ülikooli komsomolikomitee tõstatas teravalt küsimuse, kellele me suurkoolis õieti õpime — endile või õppejõududele? Keda me petame loengutelt minemahiilimise ja puudumiste mittesissemärkimisega? Kellesse siis lõppude lõpuks puutub see, et loengud on sageli ebahuvitavad, ei tõmba auditooriumi kaasa, et loengul istumise asemel võiks kogu materjali niisama hästi omandada ka iseseisvalt õpikust?

Ei saa salata, et komsomoliaktiivi poolt tehtud ettepanek anda kontroll õppetöö üle komsomoli kätte, leidis algul pessimistlikku suhtumist nii õppejõudude kui ka paljude üliõpilaste poolt (välja arvatud muidugi need «optimistid», kes lootsid nüüd kergemini läbi saada). Tõsi, raskusi oli, kuid möödunud õppeaastal hakkas jää siiski liikuma ja tulemused olid ilmsed: üliõpilaste ettepanekute alusel revideeriti mitmete kateedrite tööplaane (Bioloogia-Geograafiateaduskonnas, Õigusteaduskonnas), tervele reale eesrindlikumatele üliõpilastele anti loengute vabakuulamise õigus, komsomol hakkas julgemalt ütlema oma sõna loengutelt põhjuseta puudujate suhtes.

Käesoleva õppeaasta esimeseks semestriks seadis uus õppesektor endale tagasihoidliku, kuid täiesti reaalse ülesande — süvendada möödunud aasta saavutusi ja viia paremate kursuste kogemused iga komsomoligrupini. Millele tuleks kõigepealt tähelepanu pöörata?

Mitmedki kursused Kehakultuuri- ja Õigusteaduskonnas ja keemiaosakonnas protesteerisid tänavu sügisel üsna energiliselt lõppenud õppeainete analüüsimise vastu, kuigi see on kujunenud juba traditsiooniks. Põhjendati sellega, et I ja II kursustel mindi üle uutele õppeplaanidele ja -programmidele ning vanade programmide analüüsimine olevat seetõttu selge bürokraatia. Ülaltooduga ei saa kuidagi nõustuda tervel real põhjustel: esiteks aitab analüüsimine õppejõududel paljudes ainetes kohandada loenguid uute programmide nõuetele, teiseks tuleks analüüsida alati ka aine käsitlemise ja esitamise metoodikat, mis ei mineta oma tähtsust ka uutele programmidele üleminekuga. Kolmandaks ei tohiks muidugi lasta varjusurma suikuda eelmise kahe õppeaasta jooksul küllaltki suurte raskustega endale üldise tunnustuse võitnud traditsiooni. Esile tuleks sel semestril tõsta Arstiteaduskonna raviosakonna V ja stomatoloogiaosakonna III kursuse, vene filoloogia osakonna IV ja lääne filoloogia IV kursuse poolt tehtud analüüse.

Et üliõpilaste ettepanekud ei jääks ainult kateedrite teada ning et vajaduse korral saaks kursustele selgitada, miks kateeder ei pea võimalikuks nende üht või teist ettepanekut rakendada, tuleks kateedrite eneste initsiatiivil tõmmata järgmise semestri tööplaani koostamisele kaasa ka selle kursuse esindaja, kus vastava aine läbivõtmine lõpetati.

Praktika on näidanud, et kõige enam esineb esimestel kursustel raskusi just tööstaažiga üliõpilastel, kelle teadmistesse pikk koolipingist eemalolek on loomulikult jätnud teatud lüngad. Eriti on raskusi Arstiteaduskonna ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna esimeste kursuste tööstaažiga üliõpilastel. Õppesektor tegi ettepaneku ja nimetatud teaduskondade vanematelt kursustelt saadi põhimõtteline nõusolek esimeste kursuste abistamiseks. Kes aga seni on abist loobunud, on olnud esimesed kursused ise. Oleks muidugi teretulnud, kui kursused ise abistaksid oma kollektiivi liik-

(Järg lk-l 3.)

MÕTTEVAHETUSE KORRAS

Veel mõnda TRÜ Toimetistest

Meie ajalehe paaris oktoobrinumbris oli mõningaid «ütlemisi» TRÜ Toimetiste sarja kohta. Kuigi need kriitilised märkused on enamikus õigustatud, tuleb märkida, et kõigi puuduste kõrvaldamine ei olene ainuüksi ülikooli juhtkonnast või kirjastusgrupist. Toimetiste nimetus tiitellehel võiks muidugi olla eesti, vene ja mõnes muus (näit. inglise või ladina) keeles, alaseeriate nimetustega ei tuleks liialdada, tööde pealkirjad olgu lühemad ja resümeed sisukamad — kõik see on teostatav. Mis puutub kvaliteetsemasse paberisse ja trükikirja liikidesse (šriftidesse), siis saab Toimetiste jaoks tarvitada ikka ainult seda paberit, mida antakse, ja neid trükikirju, mis trükikojas on olemas. Äsja toimunud kirjastuste, polügraafiatööstuse ja raamatukaubanduse töötajate vabariiklikul nõupidamisel olid muu hulgas kõne all ka raamatutrükipaberi ja trükikirjade küsimused ning selgus, et uued kirjagarnituurid on trükikodadele hiljuti saabunud, kuna paberi kvaliteedi tõstmine on päevakorras. Niisiis võib selles osas olukord peatselt paraneda.

Halb on tõepoolest lugu TRÜ Toimetiste tutvustamisega laiemale üldsusele: retsensioone ja informatiivseid kirjutisi Toimetiste ilmuvate köidete kohta võib ajakirjanduses kohata vaid harukorral. Teaduskondade redaktsioonikolleegiumid peaksid ilmutama sel alal initsiatiivi, samuti ootaksime suuremat agarust ka asjaomastelt kateedritelt. Küllap meie ajalehed ja ajakirjad avaldaksid kasvõi lühemaidki vastavasisulisi artikleid, kui aga autoreid leiduks. Mõnedki Toimetiste venekeelsed köited vääriksid retsensioone ka Nõukogude Liidu eriajakirjades. Loomulikult peaks järjekindlalt iga Toimetiste köite ilmumisel avaldatama lühike tutvustav artikkel ülikooli ajalehes. Toimetiste levikut raamatukaubanduse võrgu kaudu soodustaks ka see, kui sisult heterogeensete kogumike asemel rohkem avaldataks üksiktöid, kuigi nende maht vahel ei ületagi 4—5 poognat; pealegi oleks selliste tööde tootmistsükkel lühem. Vabariiklik Raamatukaubastu, kellega ülikoolil on sõlmitud leping Toimetiste levitamise kohta, saaks vist senisest rohkem ära teha Toimetiste müügi organiseerimisel vabariigis ja mõnes tähtsamas keskuses väljaspool Eesti NSV piire. Oleme õigustatud nõudma, et vabariigi suuremates raamatukauplustes oleksid pidevalt müügil kas täielik sortiment (Tallinnas ja Tartus) või vähemalt viimasel 3—4 aastal ilmunud Toimetiste köited.

R. KLEIS

Kohtumine noorte muusikutega

Eelmiste aastate traditsiooni jätkates korraldab ENSV Muusika ja Teatrikunsti Instituudi ÜTÜ ka käesoleval aastal Tartu Riikliku Ülikooli aulas noorte muusikute kontserte. Meie ÜTÜ tegevus on õige laia diapasooniga — teoreetilistest ja muusikaajaloolistest uurimustest kuni praktilise interpretatsioonini. Selle viimase väljapaistva küljega ÜTÜ tegevuses ongi võimalus tutvuda laiemal kuulajaskonnal. Seni andsime niisuguseid kontserte ainult Tartus, tänavu aga laiendame regulaarset esinemist Tallinnast kuni Võruni.

Esimene kohtumine noorte muusikute ja sõnakunstnikega toimub luule ja muusika õhtul Tartu ülikooli aulas 4. nov. k. a. Nimetatud õhtul esinevad lisaks interpreetidele-muusikutele lavakunstikateedri diplomandid Marje Mihhailova ja Tõnu Tamm. Kavas on neil Shakespeare'i sonette, Anna Haava, August Sanga jt. autorite luulet. Muusikalises osas esinevad laulja Evi Roose, viiuldaja Merike Ramm, pianistid Lille Randma ja Arne Vahuri ning klanertist Hannes Altrov.

Kavas on Mozarti graatsiline läbinisti rõõmsa meeleoluga sonaat viiulile ja klaverile. Viini klassikute loomingust lisandub sellele veel Beethoveni 32 variatsiooni klaverile (c-moll), mis on kirjutatud helilooja enda teemale. See teos sisaldab endas nagu Beethoveni kogu looming palju mõtteid ja meeleolusid. Siin leiame jõuliselt kõlavate variatsioonide kõrval ka lüürilisemaid ja tantsulisemaid.

Kava teises pooles pöördutakse kaasaega. Olgu öeldud, et meie kontsertide üheks eesmärgiks on anda võimalikult mitmekülgne läbilõige nii klassikalisest kui kaasaegsest heliloomingust. Selest lähtudes on esimese kontserdi kavas juba mõningal määral klassikaliseks muutunud Prokofjevi «Põgusate nägemuste» kõrval meie eakaaslase eesti helilooja Arvo Pärdi sonatiin, mis on kirjutatud tema konservatooriumis õppimise ajal.

Sergei Prokofjevi «Põgusad nägemused» on loodud aastatel 1915—1917. Need klaveriminiatüürid on tulvil ootamatuid harmoonilisi kunsttükke. Kohtame pildikesi, täis nooruslikku huumorit ja õrna lüürikat. Hällilaulutaolised episoodid vahelduvad vallatlevate tantsudega.

A. Pärdi sonatiin asub kahe jalaga kaasajas. Sonatiini tormiline peateema iseloomustab meie toimekat tänapäeva. Kaasaegne helikeel annab ka sonatiini teisele, aeglasele osale teatava kargusse ja selguse. Kogu sonatiin on väga terviklik ja mõttetihe. Siin me ei kohta retoorilist liigliha ega ülespuhutud paatost.

Järgmise konserdina toimub veel novembrikuus ülikooli aulas Mart Lille klaveriõhtu. Pianisti kavas on seekord kõige vanemat klassikat ja kõige uuemat tänapäeva. Tartu publikule peaks huvi pakkuma veel vanade tuttavate Maarja Haameri ja Ivo Kuuse laulude õhtu.

Nende ja teiste esinejatega on võimalus tutvuda veel selle aastanumbri sees kokku viiel korral. Jääme lootma rohkearvulise kuulajaskonna osavõtule.

Ärgu kedagi kohutagu «raske muusika» arvatav mittemõistmine! Meie kavalehed on varustatud seekord kõigi teoste kohta selgitava annotatsiooniga, mis on kuulamisel abiks.

MÄRT KRAAV

Pälsoni 14—427. «Hea on lugeda puhtas ja mugavas toas,» arvab Aado Kindorv Füüsika-Matemaatikateaduskonnast.

Ajalehe käesolevas numbris avaldame ÜTÜ põhikirja projekti. Veel on võimalik teha täiendusi ja parandusi. Mõelge järele ja tehke ettepanekuid (esitada ÜTÜ nõukogule või ajalehe toimetusele)!

ÜTÜ põhikirja projekt

I. EESMÄRGID JA ÜLESANDED.

1. Üliõpilaste Teaduslik Ühing (ÜTÜ) on üliõpilaste vabatahtlik organisatsioon mis tegutseb koostöös rektoraadi, TRÜ nõukogu ja ühiskondlike organisatsioonidega, ning taotleb järgmisi eesmärke:
   a) aidata igakülgselt kaasa NLKP programmi elluviimisele, süvendada üliõpilaste sidet kommunismiehitamise praktikaga, anda omapoolne panus rahvamajanduse tehnilise ja teadusliku programmi täitmisse;
   b) laiendada ja süvendada üliõpilaste erialaseid teadmisi ja aidata üliõpilastel omandada teaduslikku uurimistöö marksistlik-leninlikku meetodit;
   c) arendada üliõpilaste silmaringi, kasvatada kohusetunnet ja tööarmastust.
2. Üliõpilaste Teadusliku Ühingu ülesanneteks nende eesmärkide täitmisel on:
   a) osutada abi ülikooli rektoraadile, kateedritele, professoritele ning õppejõududele üliõpilaste laialdasel kaasatõmbamisel nende vahetuks osavõtuks teaduslikust uurimistööst;
   b) kaasa aidata üliõpilaste teaduslikku uurimistöö kõigi vormide arendamisele ja selle töö organiseerimise eesrindlike kogemuste levitamisele;
   c) võtta aktiivselt osa teaduslike konverentside, üliõpilaste teaduslike tööde ülevaatuste ja konkurssside korraldamisest, teaduse ja tehnika saavutuste ning eesrindlike tootmiskogemuste propageerimisest;
   d) kaasa aidata üliõpilaste paremate teaduslike tööde kirjastamisele, populariseerimisele ja juurutamisele ning teaduslikus töös eriti silmapaistvate üliõpilaste väljakujundamisele teaduse alal töötajateks;
   e) valmistada ette laiade teadmistega lektoreid ja propagandiste;
   f) pidada sidet teiste NSVL kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste teaduslike ühingutega.

II. LIIKMESKOND

3. ÜTÜ liikmeks võib astuda iga õppetöös hästi edasijõudev kohusetundlik nii statsionaarne kui ka mittestatsionaarne üliõpilane, kellel on lõpetatud teaduslikke töid või kes on aktiivselt lülitunud uurimistöösse ja on esinenud ringi koosolekul vähemalt ühe ettekandega ning kes tunnustab ÜTÜ põhikirja.

   Liikmeks vastuvõtmine toimub vastava ringi koosolekul üliõpilase kirjaliku avalduse ja juhendava õppejõu soovituse põhjal. Iga ÜTÜ liikme kohta koostatakse arvestuskaart. Liikmele antakse välja ÜTÜ liikmepilet ja liikmemärk.
4. ÜTÜ liikmel on õigus:
   a) üheaegselt osa võtta ühe ringi tööst (ÜTÜ teaduskonnanõukogu nõusolekul kahe ringi tööst), valida ja olla valitud kõigisse ÜTÜ organitesse, võtta osa mistahes ÜTÜ üritusest;
   b) kasutada teaduslikuks tööks koos õppejõudude ja aspirantidega TRÜ raamatukogusid, laboratooriume ja õppetöökodasid vastavalt neis kehtestatud korrale;
   c) esitada oma töid konkurssidele, konverentsidel ja avaldamiseks trükis;
   d) eelistatud korras osa võtta üliõpilaste teaduslikest ekspeditsioonidest, ekskursioonidest ja teiste kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste teaduslikele konverentsidele suunatud delegatsioonidest;
   e) üksikutel juhtudel dekanaadi, komsomoliorganisatsiooni ja ÜTÜ teaduskonnanõukogu loal kasutada loengute vabakuulamisõigust;
   f) astuda välja või üle minna teise ringi, kusjuures ühest ringist teise üleminek toimub üliõpilase kirjaliku avalduse alusel ÜTÜ teaduskonnanõukogu otsusega.
5. ÜTÜ liige on kohustatud:
   a) edukalt õppima, täitma ÜTÜ põhikirja ja ÜTÜ juhtivate organite korraldusi;
   b) võtma aktiivselt osa ühe teadusliku ringi tööst, tegeldes süstemaatiliselt eksperimentaalse, teoreetilise või referatiivse uurimistööga;
   c) andma aru oma töö käigust ja tulemustest ringi töökoosolekutel;
   d) osa võtma ÜTÜ loengulis-propagandistlikust tööst.
6. Kui ÜTÜ liige ei täida ÜTÜ põhikirja, on ÜTÜ juhtivatel organitel õigus nõuda aruandmist igalt ÜTÜ liikmelt ja kasutada tema suhtes kõiki moraalse mõjustamise vahendeid.

   Raskema distsiplliinirikkumise korral on ÜTÜ teaduskonnanõukogul õigus välja arvata üliõpilane ÜTÜ liikmete nimekirjast ja võtta ära liikmepilet.
7. ÜTÜ liige loetakse ÜTÜ-st lahkunuks ülikooli lõpetamisel, kuid talle jäetakse alles liikmepilet märkusega ÜTÜ-st lahkumise kohta. ÜTÜ auliikmed valitakse ringi üldkoosolekul ringi vilistlaste või ringi juhendanud õppejõudude hulgast silmapaistvate teenete eest ringi juhendamisel, teadusliku uurimistöö innustamisel, noorte eriteadlaste kasvatamisel TRÜ-s või eduka töö eest ÜTÜ-s ja hilisemas teaduslikus uurimistöös. Ringi üldkoosoleku otsus tuleb kinnitamisele TRÜ ÜTÜ nõukogus ning auliikmele antakse välja auliikmepilet.

III. RINGID

8. ÜTÜ töö organisatsiooniliseks põhivormiks on üliõpilaste teaduslik ring, mis ühendab ühel eri- või huvialal töötavad üliõpilased ühe või mitme kateedri õppejõudude juhendamisel töötavaks kollektiiviks.
9. Ringid organiseeritakse ja töötavad kateedrite juures. Kui osutub otstarbekohaseks, organiseeritakse üks ring mitme lähedase profiiliga kateedri juures. Kompleks-kateedrite juurde võib moodustada ka rohkem kui ühe ringi.
10. Ringi töö organiseerimiseks ning arvestamiseks valitakse ringi koosoleku poolt üheks aastaks ringi vanem. Suuremates ringides, kus see on vajalik, valitakse ringi töö organiseerimiseks 3- või enamaliikmeline juhatus. Ringi juhatus valib oma liikmete hulgast ringi vanema.
11. Ringi vanema (juhatuse) ülesanneteks on:
    a) organiseerida ringi tööd koordineeritult ringi juhendava õppejõuga;
    b) pidada koos ringi juhendava õppejõuga liikmete arvestust arvestuskaartide alusel;
    c) ringi töökoosolekute protokollide, ettekannete, teaduslike tööde ja muud ringi tööd puudutavate materjalide ning ringi liikmete arvestuskaartide koondamine ja säilitamine kateedris, mille juures ring töötab.
12. Ringi juhatuse ülesanded jaotab ringi vanem ja need fikseeritakse kirjalikult ringi juhatuse koosolekul. Juhatuse tööst annab aru ringi vanem ringi aruande- ja valimiskoosolekul ja ÜTÜ teaduskonnanõukogu ees.
13. Ringi vanem (juhatus) esitab ÜTÜ teaduskonnanõukogule ringi tööplaani ja juhatuse tähtsamate otsuste ning resolutsioonide ärakirjad.
14. Ringi koosolekud, kus kuulatakse teaduslikke ettekandeid, referaate ja aruandeid, toimuvad semestriks koostatud tööplaani kohaselt vähemalt kord kuus.

IV. ÜTÜ TEADUSKONNA-ORGANID

15. ÜTÜ ringide töö koordineerimiseks teaduskonnas on ÜTÜ teaduskonnanõukogu. Teaduskonnanõukogu valitakse teaduskonna ÜTÜ liikmete üldkoosolekul üheks aastaks 5- kuni 9-liikmelisena koosseisus: esimees, tema asetäitja, sekretär ja liikmed.
16. ÜTÜ teaduskonnanõukogu juhindub oma töös ÜTÜ põhikirja sätetest, üldkoosoleku ning ÜTÜ ülikoolinõukogu otsustest. Oma tegevusest annab ÜTÜ teaduskonnanõukogu aru üldkoosolekul ja ÜTÜ ülikoolinõukogus. ÜTÜ teaduskonnanõukogu töötab tihedas seoses teaduskonna ühiskondlike organisatsioonidega.
17. ÜTÜ teaduskonnanõukogu koosolekud toimuvad semestriks koostatud tööplaani järgi.
18. ÜTÜ teaduskonnanõukogu peamised ülesanded on:
    a) organiseerida teaduslikke konverentse; teaduskonnas parimate tööde esitamist konkurssidele, teaduslike tööde ettevalmistamist trükis avaldamiseks;
    b) organiseerida teaduse saavutuste ja eesrindlike tootmiskogemuste propagandat, ringide töö valgustamist teaduskonna seinalehes, TRÜ ajalehes jm.;
    c) kontrollida liikmete arvestust, pidada kirjavahetust teiste kõrgemate õppeasutuste vastavate teaduskondade ÜTÜ nõukogudega jne.
19. ÜTÜ teaduskonnanõukogu kuulab perioodiliselt ringide vanemate (juhatuste) aruandeid ringide tööst ja kutsub kokku teaduskonna ÜTÜ liikmete üldkoosoleku.
20. ÜTÜ kõrgemaks organiks teaduskonnas on teaduskonna ÜTÜ liikmete üldkoosolek. Üldkoosolek kutsutakse kokku vähemalt kord aastas. Üldkoosolek arutab ÜTÜ tööd teaduskonnas ja valib üheks aastaks teaduskonnanõukogu ning 1—2 esindajat ÜTÜ ülikoolinõukogusse.

V. ÜTÜ ÜLIKOOLINÕUKOGU

21. ÜTÜ töö juhtimiseks ülikooli ulatuses valitakse ÜTÜ liikmete üldkoosolekul üheks aastaks ÜTÜ ülikoolinõukogu. Kooskõlastades oma tööd TRÜ nõukoguga juhindub ÜTÜ ülikoolinõukogu ÜTÜ põhikirjast ja üldkoosoleku otsustest. Oma tegevuses on ÜTÜ ülikoolinõukogu vastutav üldkoosoleku ees.
22. ÜTÜ ülikoolinõukogusse kuuluvad:
    a) üldkoosoleku poolt valitud 9 liiget;
    b) ÜTÜ teaduskonnanõukogude esimehed;
    c) teaduslik juhendaja;
    d) ELKNÜ TRÜ Komitee, TRÜ ametiühingukomitee ja ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» esindajad vaatlejate-sidepidajatena.
23. Üldkoosoleku poolt valitud nõukogu liikmed valivad endi hulgast ÜTÜ nõukogu **esimehe, esimehe asetäitja** ringide töö alal, **esimehe asetäitja** teadusliku töö ja temaatika alal, **vastutava sekretäri** ja **liikmed** teaduslike konverentside ettevalmistamise ja läbiviimise, töö populariseerimise, ÜTÜ liikmete arvestamise ja kirjastamise alal ning sekretäri-arhivaari. Vastavalt vajadusele on ÜTÜ nõukogul õigus anda koopteeritud ÜTÜ teaduskonnanõukogude esimeestele ja teiste ühiskondlike organisatsioonide esindajatele jooksva töö ülesandeid.
24. ÜTÜ ülikoolinõukogu:
    a) planeerib ÜTÜ tööd ülikooli mastaabis;
    b) koordineerib ÜTÜ tööd teaduskondade vahel, vaatab läbi nende tööplaanid ja aruandluse;
    c) organiseerib ja korraldab üleülikoolilisi, teaduskondadevahelisi ja kõrgemate õppeasutuste vahelisi üliõpilaste teaduslikke konverentse, üliõpilaste teaduslike tööde näitusi ja ülevaatusi, teaduslike ringide konkurssse ülikooli mastaabis;
    d) koordineerib teaduslike tööde üleandmist trükis avaldamiseks, organiseerib teaduse saavutuste ja eesrindlike tootmiskogemuste propagandat ning koordineerib ühingu töö valgustamist ajakirjanduses;
    e) peab sidet NSV Liidu teiste kõrgemate õppeasutuste ÜTÜ nõukogudega, vaatab läbi ja kinnitab delegatsioonide koosseisud teiste kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste teaduslikele konverentsidele;
    f) premeerib ÜTÜ liikmeid eduka teadusliku töö eest ning esitab üliõpilasi autasustamiseks rektoraadile ja ühiskondlikele organisatsioonidele;
    g) kontrollib ÜTÜ liikmete arvestust ja annab välja liikmepiletid;
    i) kutsub kokku vähemalt kord aastas ÜTÜ liikmete üldkoosoleku;
    j) annab edukalt töötanud ÜTÜ liikmetele ülikooli lõpetamisel soovituse aspirantuuri astumiseks või töötamiseks teaduslikes uurimisasutustes.
25. ÜTÜ ülikoolinõukogu moodustab oma liikmete hulgast üliõpilaste teaduslike konverentside läbiviimiseks 5-liikmelise komisjoni. Komisjone võib moodustada ka muude küsimuste lahendamiseks.
26. ÜTÜ ülikoolinõukogu koosolekud toimuvad semestriks koostatud plaani alusel. Nõukogu koosolek on otsustusvõimeline, kui kohal on üle poole nõukogu liikmetest.

VI. ÜTÜ LIIKMETE ÜLDKOOSOLEK

27. ÜTÜ kõrgeimaks organiks on ühingu liikmete üldkoosolek, mis kutsutakse ÜTÜ ülikoolinõukogu poolt kokku vähemalt kord aastas.
28. ÜTÜ liikmete üldkoosolek võtab vastu ja vajaduse korral muudab põhikirja, kuulab ära ja kinnitab ÜTÜ ülikoolinõukogu aruande, valib lihthäälteenamusega uue ÜTÜ ülikoolinõukogu ning vaatab läbi üliõpilaste teadusliku uurimistöö arendamise tähtsamad küsimused.

VII. ÜTÜ TÖÖ JUHENDAMINE

29. Üliõpilaste teadusliku uurimistöö üldine juhtimine ülikoolis toimub rektori, teaduskonnas dekaani ja kateedris kateedrijuhataja poolt.

    ÜTÜ töö üleülikooliliseks juhendamiseks määratakse rektori käskkirjaga teaduslik üldjuhendaja. Teaduskonna ÜTÜ teaduslik juhendaja määratakse dekaani poolt ja ringi teaduslik juhendaja kateedrijuhataja poolt.
30. Ringi juhendaja:
    a) koordineerib üliõpilaste teaduslikku tööd kateedri tööga;
    b) töötab koostöös kateedri õppejõududega välja teaduslike tööde temaatika ja leiab igale teemale juhendava õppejõu, kes aitab välja töötada metoodika ning juhendab materjalide läbitöötamist ja töö vormistamist;
    c) võtab osa ja tõmbab kaasa teisi õppejõude ringi töökoosolekutest;
    d) kontrollib kateedri õppejõudude poolt üliõpilaste teaduslike tööde juhendamist.

(Järg lk-l 4.)

Komsomoli osast õppetöös

(Algus lk-l 1.)

meid ja suudaksid vältida raskest sisseastumiseksamite tulest edukalt läbitulnud seltsimeeste väljalangemist juba esimestel eksamisessioonidel ülikoolis. Kuid ka vanematelt kolleegidelt abi paluda pole häbiasi. Jäädes lihtsalt ootama kuni «olukord selgub», võidakse end eksamisessioonil leida üsna ootamatute tulemuste ees. Selliste ootamatuste ennetamisele peavad esimesed kursused pöörama praegu peatähelepanu. Raskuste puhul püüame komsomolikomitee õppesektoriga teid igati abistada.

Kõige tähtsamaks küsimuseks jääb meil ka käesoleval õppeaastal kontroll õppetööst osavõtu, seminarideks ja praktikumideks ettevalmistamise üle. Arstiteaduskonnas ja Õigusteaduskonnas võeti juba tarvitusele uus puudumiste põhjuste selgitamise süsteem, millega veelgi tõsteti komsomoligruppide osatähtsust ja vähendati asjatut paberikulu. Arstiteaduskonnas jääb rühmapäevikute kontrollimine põhiliselt kursuse büroo ülesandeks. Kuigi ka «Komsomoliprožektoril» on kavas terve rida kavalaid üritusi õppetöös esinevate puuduste väljaselgitamiseks, jääb peamine hool ikkagi kursustele endile. Kursusekaaslaste suhtumisest neisse üksikutesse üliõpilastesse, kes ikkagi veel ei ole aru saanud, milleks nad ülikooli tulid, oleneb, kas me õigustame usaldust: kas suudame korraldada õppetööd ja komsomoliüritusi ilma õppejõududepoolse «vitsahirmuta».

Kõigil kursustel on hakatud puudumisi arutama komsomoligruppides. Enamasti on see end ka õigustanud. On tõusnud kursuste komsomoligruppide vastutustunne ja initsiatiiv. Sammu edasi selles suunas tegi Õigusteaduskonna III kursus (sekretär T. Arro), kes otsustas grupi koosolekuil aru pärida ka neilt üliõpilastelt, kes ilma mõjuva põhjuseta on jätnud seminarideks-praktikumideks ette valmistamata. Algatus väärib järgimist.

Ei ole kahtlust, et ka käesoleval aastal esineb kursustel ühe või teise küsimuse lahendamisel raskusi. Ükskõik, millist laadi see ka ei oleks (õppetöö planeeriline, puudumised, stipendiumi määramine jt.), kõigis neis võib ja tuleb pöörduda esmajoones oma kursuse või teaduskonna komsomolibüroo õppesektori poole ja kui viimane ei suuda küsimust lahendada — ülikooli komsomolikomitee õppesektori liikmete poole. On vajalik, et viimased oleksid teadlikud kõigist komsomoligruppide töös esinevatest raskustest ja puudustest. Ainult siis saame neid ka kõrvaldada.

M. EISLER,
ELKNÜ TRÜ Komitee õppe- ja teadusliku töö sektori juhataja

TRÜ ROTAPRINDILT ILMUSID

1. **V. Alttoa, O. Ojamaa.** XIX—XX sajandi väliskirjanikke I—II. Teine trükk. 124 lk. Hind 13 kop.
2. **V. Alttoa, A. Hone, O. Ojamaa, A. Trummal, E. Pant.** XIX—XX sajandi väliskirjanikke IV. Teine trükk. 156 lk. Hind 20 kop.
3. **T. K. Kuznetsova, O. M. Leontjeva, V. V. Uspenskaja.** Lehrbuch der deutschen Sprache. Bearbeitet von Milvi Paivel. 274 lk. Hind 30 kop.
4. **H. Pauts.** Põllumajandussaaduste varumine NSV Liidus II. 176 lk. Hind 28 kop.
5. **H. Elken, H. Valgma.** Võimlemine pildis. 6 lehte. Hind 10 kop.
6. **H. Elken, H. Valgma.** Võimlemine pildis. 26 lehte. Hind 30 kop.
7. **A. Lepp.** Inimese skeletisüsteem. 228 lk. Hind 37 kop.

SÜGIS. *P. PUKSI foto*

Bussirattad veerevad

Pühapäevahommikune varane tõusmine ei heidutanud neid kangeid ALMAVÜ liikmeid, kes sõitsid 18. oktoobril tutvuma Kirde-Eestiga.

Meie buss veeres mööda kunagist peamagistraali, mis ühendas Peterburit Euroopaga. Siit on läbi sõitnud tõldu paljude suurustega, ka Katariina II kasutas seda teed. Tundsime väikest üleolekut — meil oli «hobujõude» rohkem — ja kaastunnet, et nemad nii aeglaselt edasi jõudsid.

«Siin õppis kirjatarkust Anna Haava,» seletas geograafiakateedri laborant I. Kala Patastelt läbi sõites.

Udu oli juba maha langenud, kui jõudsime Avinurme. Siin on elanud dekabrist Küchelbecker. Tsaarivõim saatis ohtliku inimese ohutusse kaugusesse — Siberisse 20 aastaks. Küchelbecker leidis endas aga sealgi energiat ja pühendus Siberi geograafia uurimisele.

1944. a. langes Avinurme vabastamisel palju Nõukogude armee võitlejaid. Kangelaste igaveseks mälestuseks on püstitatud ausammas.

Järgmiseks sihtpunktiks oli endine Muuga mõis. Juba valendaski kirjude pargipuude vahelt häärber, mille ees seisab F. Sannamehe valmistatud büst Aida-Eedile. Tiigis on vee hulk palju kahanenud, kuid «meremeestest» ei paista puudu olevat. Seda tunnistasid mitmed sõidukõlblikud uksed ja kaaned.

Tee kulges läbi Vinni tammiku, mida peetakse ilusaimaks ja suurimaks Eestis.

Põlula kalamajandi väravate ees meie «Ikarus» peatus.

«Varsti teeme uhhaad! Mehed forelle püüdma!» hüüdis meie ekskursiooni juht A. Pilt.

Sööstsime tiikide juurde, kalamaitse suus. Vastavalt vanusele on forellid jaotatud sektsioonidesse: «sõimeealised», «aiaealised», turustamiskõlblikud ja sugukalad. Tiik lausa mustendas ja kees nende sulpsulöömisest. Pistad käe vette, tuleb ja näksab sind. Proovid kinni haarata — lipsab minema. Ei aidanud siin kavalus ega mitme mehe koostöö. Saime lähemalt uurida vaid pisikest «sõimeealist». Kalamajand turustab aga aastas 16 tonni hinnalist kala ja varustab Eesti NSV suuremaid linnu.

Sinimägede vennaskalmistul asetasime langenutele pärja TRÜ ALMAVÜ algorganisatsiooni poolt. Vaikses leinaseisakus mälestasime neid, kes langesid kodumaa vabastamisel kangelastena.

Narva saabus buss videvikus. Imetlenud Balti soojuselektrijaama, asusime hilisest öötunnist hoolimata reipas meeleolus koduteele.

«ALMAVÜ on ikka vägev organisatsioon,» olime esimehega ühel meelel.

A. TEDER
M. SUURORG

MERIKE ROOP

IDEALISTLIK

Mu arm, mida kingiksin täna Sinule?
— Mitte toredamaid õisi
kasvuhoonetest,
vaid — oktoobrikuu kaskede kulla,
lahkuvate kurgede
kutsuva laulu,
koltunud haabade kahina,
põhjatu sinise taeva —
pilvituks tulevikuks.
Maa sügiselõhnad
ja päikese jaheda hella naeru,
hetked, mil
hõõguvast ehast sünnivad tähed,
oma rõõmu sel päeval
ja oma armunud südame
annan ma Sulle.

MAINE

Mida kingiksin täna Sinule?
Terve maailma
paneksin Su pihku,
aga mul ei ole midagi
peale käe, selle
väikese lille
ja iseenda.

JUHAN PAJU

* * *

Täna tuli sügis ka minu juurde.
Lehesajus kümblev tuulelohe
rebis kaasa mu salli...
Sina läksid kellegi käevangus
ja sügistaeva tinahallidest silmadest
voolasid jäised pisarad.

Sihtkohaks Taevaskoda

Oh seda ilmakest küll, jälle sajab... Läheme siiski, vihma tõttu matkale minemata küll ei jää. Nii otsustasid 18 vaprat ja asusid Tartus rongile: algas looduskaitseringi traditsioonilise sügismatka I etapp. Sihtkohaks oli Taevaskoda, Eesti üks kaunimaid looduskaitsealasid.

Kui Taevaskoja sihvakate mändide alla jõudsime, polnud vihmast enam jälgegi.

Taevaskoja ümbruses võib näha arvukaid pesakaste. Siin tehakse vaatlusi pesitsevate lindude liikide, toitumise jne. kohta. Et keemikud, tohtrid ja filoloogid loodusest suhteliselt vähem teavad, siis oli neil bioloogidele ja «metsameestele» arvukalt küsimusi.

Siis aga: «Võistlejad, kohtadele!»

Olümpiamängude algust tähistasime ainulaadse võistlusega — käbiviskamises. Võistkonnad asusid üleval kaljul, kohtunikud jõe vastaskaldal. Peab tunnistama, et kuigi nende amet just kerge ei olnud, tehti siiski kindlaks, et Jüri käsi oli kõige osavam. Üldvõitjaks tuli aga II rühm. Parimaid autasustati diplomitega.

Edasi Valgemetsa poole!

Kaunis on Ahja jõgi sügisel. Tumedasse vette poetavad kased oma kuldseid münte, peegelduvad mõtlikud kuused. Vaikus. Kõrgetes devoni liivakivist kallastes on 20 km ulatuses maalilisi koopaid. Paljudest voolavad välja allikad. Emalättel maitsesime allikavett ja andsime sellele üksmeelselt kõrgeima hinnangu.

«Tss! Tasa!»

Koopa jaheduses tukkus rahulikult öökull. Ta ärkas alles Jüri kaamera surina peale ja lendas päevavalgusest pimestatuna üle meie peade rahulikumat kohta otsima.

Viimane peatus Valgemetsas enne rongile asumist. Külalislahke pensionäri V. Juhansoo suvila omapäraselt ilus aed. Küdev kamin, mida valvab samblast meisterdatud öökulliperekond, ja selle ümber meie, väsinud ja õnnelikud matkamehed.

Kui palju toredaid legende on rahvas loonud Ahja ümbrusest. Lia ja Thea lugesid, meie kuulasime.

Perenaisele jäid mälestuseks kaasatoodud kivid. Viimane pilk aiale. Allpool kohises kutsuvalt Ahja. Tuleme kindlasti jälle!

L. UNGER

Lugeja, täna meenutame SULLE...

Lased mündi vastavasse avasse ja võtad oma käega värske, alles trükikoja järele lõhnava ajalehe. Meie ajaleht! Otsid tuttavaid nimesid, sündmusi, uudiseid. Tihti leiad, tihti aga paned ajalehe kõrvale ja meenutad mingisugust sündmust või üritust, mille õnnestumise rõõm sinus alles kusagil pakitseb. Tahaksid seda teistegagi jagada.

«Jaa,» mõtled, «need ajalehetegijad on kõik maha maganud!»

Naeratad tasahilju ja paned ajalehe mappi, mõtlemata sellele, et toimetus asub peahoone kolmandal korrusel, et toimetuse ukse küljes ripub postkast, ja sellegi, et oled kirjaoskaja inimene. Unustad veel, et see neljaleheküljeline «kobruleht», nagu üks ajalehetegija teda hellalt nimetas, on ikkagi meie endi ajaleht. Ja unustadki — kuni reedeni.

Iga elujõuline ajaleht toetub laiale kirjasaatjate võrgule. Need on ajalehe silmad ja kõrvad, nende operatiivsusest ja reageerimisvõimest sõltub ajalehe poolt valgustatava eluringi laius. Meie ajaleht on seejuures asetatud teistega võrreldes eri olukorda: ta töötab ühiskondlikel alustel, honoraride väljamaksmise kassa puudub, toimetuse liikmed ei ole professionaalsed «ajaleheneegrid» ja lugejad on kõik omad.

Kas ei tulene sellest suurepärane võimalus kaastöö tegemiseks? Ei tule arvata, et ülikooli ajaleht on mõeldud filoloogide eriharrastuslikuks käeharjutamiseks, nagu see on kujunenud. Meie häälekandja peab kajastama kõigi kursuste ja osakondade elu ja probleeme, mis võivad üles kerkida iga üksiku üliõpilase igapäevases elus. Toonitame veel, et sule + peaga töötamine ei tohiks raske olla inimesele, kellel on lõpetamata kõrgem haridus või kes peaaegu oma haridustee lõpul seisab.

Meid vahetult ümbritsev elu on probleemiderikas. Toimetus näeks heameelega, et nii meie endised kui ka uued kaastöölised võtaksid toimetusega kontakti juba lähemate päevade jooksul.

Kirjasaatjate osakond

Ajalehe toimetus on avatud:
esmaspäeval kell 12—15,
teisipäeval kell 12—15 (toimetuse koosolek on teisipäeval kell 17 peahoones aud. 3),
kolmapäeval kell 10.30—11.30,
neljapäeval kell 13—15,
reedel kell 12—13.

Toimetuse töögraafik on järgmine:
FOTOD ja JOONISTUSED reedese numbri jaoks peavad olema toimetuses HILJEMALT TEISIPÄEVAL KELL 10, ARTIKLID jm. materjalid TEISIPÄEVAL KELL 15. Võimaluse korral pannakse reedesesse numbrisse ka LÜHITEATED, mis laekuvad alles KOLMAPÄEVAL KUNI KELLA 16-ni.

Peab aga arvestama, et n.-ö. viimasel minutil toodud materjal võib jääda valmivas numbris ilmumata. Seepärast: mida varem, seda parem.

TRÜ kaugõppesaated

Eesti Raadio ultralühilainel
4. novembril 1964. a. kell 22.30
KOLMAPÄEVAL,
4. NOVEMBRIL

1. Kõikidele I kursuste üliõpilastele vanemõpetaja Aleksander Blumfeldti loeng «Bolševike võitlus trotskistide ja kokkuleplaste vastu reaktsiooniaastail».
2. Eesti filoloogia I kursuse üliõpilastele dots. Eduard Laugaste loeng «Eesti rahvaluule värsimõõt».
3. Inglise filoloogia III—V kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Gustav Liivi loeng «Metonüümia inglise keeles».

Ohverdate vaid unisuse ja loiduse

Hommik. Algab uus päev. Mõnele algab see pilguga kellale, mõnele haigutusega ja mõni keerab äratuskella helina peale hoopis teise külje. On ka neid, kes hüppavad virgalt voodist välja ja hüüavad üle toa: «Võimlema!»

«Siin Tallinn. Kell on seitse ja kümme minutit.» Tuttavad signaalid läbi valjuhääldaja ja diktori teadustus: «Spordipäevik».

Endine magaja, unimüts, krimpsutab kulmu, kui kuuleb, et Paul Keresel läks veidi viltu või et Tallinna «Dünamo» pidi koduväljakul vastu võtma kaotuse edetabeli viimaselt või et Ants Väravas jäi liidritest maha juba mõne hea minuti.

Siis tõstab ta oma nina teki alt välja ja avaldab arvamust, et ega need Tallinna mehed ikka jalgpalli mängida ei oska ning ega Ants Väravas oma «võhmaga» ikka kiidelda ei saa.

Edasi läheb tavaliselt nii: pesemine, ülepeakaela riietumine ja mantel, mapp raamatute ja konspektidega ning koolitee. Tavaliselt? Aga mõnigi üliõpilane küsib: «Kuhu jäi hommikvõimlemine?»

«Hommikvõimlemine? Kas sellest ka kasu on? Ajaraiskamine.» mõtlevad paljud.

Filoloogid, ajaloolased, matemaatikud või füüsikud arvavad: «Milleks meil hommikuti end vaja liigutada on? Aitab sellest spordist, mida me teeme tunniplaanis ettenähtud tundides. Hommikvõimlemine — see on kehakultuurlastele ja üldse neile, kes tegelevad spordiga.»

Tunnen paljusid, kes lihtsalt löövad käega igahommikustele harjutustele. Parem on sel ajal voodis lesida, siis aga, unerammestus lihastes, loengule lipata. Ja alles paari tunni pärast harjuvad lihased päevase elu rütmiga. Hommikvõimlemine aga seab inimese keha töövalmis, on n.-ö. eelsoojenduseks päevastele askeldustele.

Tahaks loota, et nii mõnigi üliõpilaspileti kandja hakkab pärast nende ridade lugemist mõtlema hommikvõimlemisele.

Meenutagem loosungit: «Terves kehas terve vaim!» Selle õigsuses on veendunud minu arvates kõik.

Saagu hommikvõimlemine, see tugevdav ja tervistav üritus kõigi üliõpilaste esmaseks vajaduseks. Uskuge mind, ohvriks toote ainult päevase unisuse ja loiduse.

Niisiis, homme hommikul!

K. ZILMER,
KKT I kursuse üliõpilane

Orienteerumisradadelt

Kas Käärikul saab eksida?

«Kuulge tüdrukud, kas olete siinkandis mõnda meesvõistlejat näinud?» — «Ilmar Kask just jooksis, näete, sinnapoole!» — «No siis on asi selge, kontrollpunkt on hoopis vastassuunas!» Ja minuti pärast oli Herbert Abelil kolmas kontrollpunkt tõesti käes.

Niisuguseid olukordi juhtub orienteerumisrajal sageli. Maastikul põhjalikult eksinud võistleja püüab end kõigest väest võistlusskeemil jälle paika panna. Kord see õnnestub, teinekord mitte — kas on oma mõttelõng sassi läinud või häirivad kõiksugu «segajad», nagu kirjuilmeline maastik, vihmasadu, eksinud kaaslased jne. Just võimaluste rohkuses peitubki orienteerumisspordi võlu.

4 päeva kestel viibis ülikooli orienteerumis- ja suusatamisparemik õppe-treeningkogunemisel Käärikul. Selle aja kestel läbiti maastikul 50—150 kilomeetrit, õpiti valmistama orienteerumisradu ning prooviti oma võimeid ka võistlejana. Saadud kogemused annavad paljudel välja juba ühiskondliku orienteerumisinstruktori ja spordikohtuniku nõuete miinimumi. Punkti pani õppekogumisele aga sügishooaja lõppvõistlus.

Hommikust peale tibas vihma. Iga 30 sekundi tagant väljus rajale mees- ja naisvõistleja. Kokku asus O. Kärneri ja S. Veldre rajal jõudu proovima üle 100 osavõtja. Ja tulemused? Neid on mitmesuguseid. 20-meheline grupp väljus võistlusskeemilt Valter Tennissoni «vedamisel» 4—5 km läände, Tõnu Raid «leidis» end koos kolme mehega korraga Sangaste lähistel lõunas (ca 8 km stardist), kuna Hain Kinksi peatas põhjas alles Puka jaamas vilistav rong.

Mitmed parimad naisvõistlejad «määrasid» ennast alles pärast Sangaste linnamäele jõudmist. Nii «laia haardega» rajalt väljaminekut pole meil enam mitmeid aastaid nähtud. Protokolli kanti järgmised arvud. Naised (7,6 km, 4 KP): 1. M. Pajuste 1:17.30, 2. R. Aimla 1:42.45, 3. T. Luks 1:57.30, 4. K. Vainer 2:05.40, 5. H. Tallo 2:13.20, 6. H. Evert 2:16.42. Mehed (10,7 km, 5 KP): 1. A. Kivistik 1:25.30, 2. V. Šokman 2:09.20, 3. A. Kutsar 2:18.52, 4. L. Atspool 2:32.47, 5. M. Sarv 2:39.15, 6. V. Raudsepp 2:46.45. Geograafiakandidaat Ants Raik edestas 4 esimese ja 13 teise järgu orienteerujat ning tuli seitsmendaks.

*

Täna, 30. oktoobril kogunemisega kell 18.45 Tartu V Keskkooli juurde toimub linna piirides lahtine valikorienteerumine. Kontrollaeg 80 minutit, soovitav kaasa võtta taskulamp.

A. K.

Ene Märtinis on õnnelikult ühendunud suusataja vastupidavus ja orienteeruja taip. Soovime vabariigi orienteerumisjooksu edetabeli esimesele ka suusarajal head minekut.

ÜTÜ põhikirja projekt

(Algus lk-l 2.)

31. Üliõpilaste valminud teaduslikke tööd hindab kateeder ja suunab neid konverentsidele, konkurssidele või valmistab ette trükis avaldamiseks.

32. ÜTÜ teaduskonna teaduslik juhendaja:
    a) suunab üliõpilaste teaduslikku tööd teaduskonnas ja võtab osa ÜTÜ teaduskonnanõukogu koosolekutest;
    b) kooskõlastab ÜTÜ tööd teaduskonnas dekaaniga;
    c) aitab organiseerida üliõpilaste teaduslikke konverentse;
    d) abistab üliõpilasi teaduslike tööde kirjastamisel;
    e) aitab kaasa sidemete loomiseks ja tugevdamiseks teiste õppeasutustega;

34. ÜTÜ ülikoolinõukogu esimehel ja ÜTÜ teaduslikul üldjuhendajal on õigus kokku kutsuda vajaduse järgi teaduslikke juhendajaid juhendamisega seoses olevate küsimuste koordineerimiseks ja ühiseks läbiarutamiseks.

VIII. TEADUSLIKU TÖÖ ORGANISEERIMINE

35. ÜTÜ töö põhivormiks on teaduslik uurimistöö, mida tehakse kateedri poolt väljatöötatud temaatika alusel. Teema ulatus otsustatakse üliõpilase ja juhendaja poolt.

36. Temaatika valikul tuleb silmas pidada teema teaduslikku tähtsust ja aktuaalsust, töö jõukohasust, sidet vastava kateedri teadusliku töö temaatikaga ja vastava baasi olemasolu. Temaatiline plaan koostatakse vähemalt üheks aastaks.

37. Teadusliku töö intensiivistamiseks võib ÜTÜ ülikoolinõukogu koos teaduskondade teaduslike juhendajatega dekaanide kaudu taotleda TRÜ rektoraadilt teaduslikus töös eriti silmapaistvatele üliõpilastele individuaalsete tööplaanide kinnitamist.

38. Ringi teadusliku töö temaatika arutatakse läbi sügissemestri alguses ringi koosolekul, millest võtavad osa tööde teaduslikud juhendajad.

39. ÜTÜ tööplaanid ja nende koostamise kord:
    a) ÜTÜ liikmete teadusliku töö plaan koostatakse individuaalsete tähtaegadega;
    b) ringi tööplaanid koostatakse hiljemalt 15 päeva, teaduskonnanõukogu tööplaan 20 päeva ja ülikoolinõukogu tööplaan 30 päeva pärast semestri algust;
    c) ÜTÜ teadusliku konverentsi plaan koostatakse hiljemalt poolteist kuud enne konverentsi algust.

    Kõikidest plaanidest esitatakse 1 eksemplar kõrgemal seisvale ÜTÜ organile.

40. ÜTÜ põhiliseks organisatsiooniliseks töövormiks on ringide töökoosolekud üksikküsimuste refereerimiseks ja arutamiseks, samuti erialasteks lühiinformatsioonideks.

41. Ettekande tekst peab olema valmis üks nädal enne ette kandmist, läbi vaadatud ja sobivaks tunnistatud teadusliku juhendaja poolt.

42. Aruandluse kord ja tähtajad:
    a) liikme aruanne ringis
    b) ringi vanema (juhatuse) aruanne ringi aruandeja valimiskoosolekul;
    c) ringi vanema aruanne ÜTÜ teaduskonnanõukogus vähemalt kord aastas teaduskonnanõukogu tööplaani alusel;
    d) teaduskonna aruande- ja valimiskoosolek üks kord aastas, sealjuures mitte hiljem kui sügissemestri neljandal nädalal;
    e) teaduskonnõukogude esimeeste aruandlus ÜTÜ ülikoolinõukogule vastavalt nõukogu tööplaanile;
    f) ÜTÜ ülikoolinõukogu aruanne TRÜ nõukogus vastavalt TRÜ nõukogu tööplaanile;
    g) ÜTÜ ülikoolinõukogu aruanne aruande- ja -valimiskoosolekul vähemalt üks kord aastas, sealjuures mitte hiljem kui sügissemestri kuuendal nädalal.

IX. ÜTÜ VAHENDID

43. ÜTÜ tegevusega seotud vajalike materiaalsete kulutuste finantseerimine toimub vahendite arvel, mis on riigi eelarvest eraldatud ülikoolile teaduslikeks uurimistöödeks (art. 5), samuti ka TRÜ ametiühingukomitee vahendite arvel.

44. Kulutused, mis on seotud:
    a) ekskursioonidega;
    b) ÜTÜ delegatsioonide saatmisega teiste kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste teaduslikele konverentsidele;
    c) üliõpilastööde konkursside ja ülevaatuste korraldamisega;
    d) ÜTÜ liikmete teaduslike tööde ettevalmistamisega trükkiandmiseks ja publitseerimiseks;
    e) ÜTÜ ülikooliliste ürituste ja jooksva organisatsioonilise tööga, finantseeritakse tsentraliseeritud korras TRÜ rektoraadi ja ametiühingukomitee kaudu; ÜTÜ tööks eraldatud vahendite jaotamine toimub ÜTÜ ülikoolinõukogu poolt.

X. ÜTÜ PÕHIKIRJA KINNITAMINE JA MUUTMINE

45. Käesolev ÜTÜ põhikiri võetakse vastu TRÜ ÜTÜ liikmete üldkoosolekul ja kinnitatakse TRÜ rektori poolt. Muudatused käesolevas põhikirjas teeb TRÜ ÜTÜ liikmete üldkoosolek TRÜ rektori kinnitamisel.

Tähelepanu, klubikülastaja!

Kui Sa möödunud pühapäeva õhtul klubisse RSR-i ühiskondliku kohtu istungile tulid, tabas sind juba uksel ebameeldiv üllatus. Kuulutusel ei olnud märgitud, et õhtu on tasuline, ometigi pääsesid sisse ainult need, kelledel juhtus kaasas olema 50 kopikat pileti lunastamiseks.

Meie ringi üritused on alati tasuta, minimaalse hinnaga piletitega oleme sunnitud nõustuma ainult sel juhul, kui on tarvis tasuda tantsuks mängivale orkestrile. Tantsuorkestri organiseerimisega klubi juhatus (esimees Kabrits) toime ei tulnud, kuid otsustas «teenida» RSR-i poolt korraldatavalt ürituselt. See oli tudengite petmine nende oma klubi poolt. Oleme nördinud klubi juhatuse sellisest teguviisist.

RSR

Teadaanded Teadaanded Teadaanded

RSK

RSK liikmetele toimub täna kell 18 Külli Laugaste juhendamisel I õppus Tartu ajaloost ja vaatamisväärsustest. Õppus on huvitav ja meile hädavajalik. Kogunegem peahoones kella alla.

ÜLDKEELETEADUSE RINGIS

toimub järjekordne koosolek teisipäeval, 2. novembril algusega kell 18 peahoone 5. auditooriumis. Kuuleme uudiseid Kääriku suvekoolist (J. Kaplinski) ja ajakirjast «Virittäjä» (J. Kallasmaa).

KLUBIS

TRÜ Rahvakunstiansambli korraldusel toimub 31. oktoobril kell 20.30 ülikooli klubis (Tähe tn. 29) KLUBIÕHTU.

Reedel, 6. novembril kutsume teid kell 20.30 TRÜ klubisse PÜHADE-EELSELE PUHKEÕHTULE.

«SISSEJUHATUS KINOKUNSTI»

Teine õppus fakultatiivkursusest «Sissejuhatus kinokunsti» toimub esmaspäeval, 2. novembril algusega kell 19 Vanemuise tn. 46 suures auditooriumis. Käsitletakse **filmidramaturgia küsimusi.**

ÜTÜ-s

Kolmapäeval, 4. novembril algusega kell 17 toimub TRÜ aulas Tartu Riikliku Ülikooli ÜTÜ liikmete üldkoosolek.

Päevakorras on:

1) TRÜ Üliõpilaste Teadusliku Ühingu põhikirja vastuvõtmine;
2) ÜTÜ nõukogu aruanne 1963/64. õppeaasta tööst;
3) uue ÜTÜ nõukogu valimine;
4) vilistlastele ja teaduslikele juhendajatele auliikmeraamatute ja -märkide väljastamine.

Pärast koosolekut toimub samas Tallinna Muusika- ja Teatriinstituudi ÜTÜ avakontserdina luule- ja muusikaõhtu. (tutvustatakse uusimat loomingut).

MUUSIKAT JA LUULET

Aulas kuuleme 4. novembril kell 19.30 LUULET ja MUUSIKAT Tallinna Muusika- ja Teatriinstituudi üliõpilaste esituses.

PROGRAMMEERITUD ÕPETAMINE

Esmaspäeval, 2. novembril kell 18—20 toimub ühiskonnateaduste majas V. Kingissepa tn. 12 aud. 15 (pedagoogikaauditoorium) Henno Kosenkraniuse loeng **«Tehnilised vahendid programmeeritud õpetamise teenistuses»**

TRÜ metoodilise nõukogu programmeeritud õpetamise grupp

Esimesed võistlused ülikooli ujulas

Eelsoojendusega ujumisbassein on lõpuks ometi valmis.

Möödunud nädalal peeti ülikooli ujumissektsiooni korraldusel esimesed lahtised ujumisvõistlused, millest võtsid osa 35 ujujat.

Meie üliõpilaste tulemused kujunesid järgmisteks:

100 m vabalt (naised)

Inge Pruuli (KKT)	1.19,7
Ann Kubre (KKT)	1.21,5
Maris Hang (AT)	1.29,7
Tamara Gridaševa (FMT)	2.12,2

100 m vabalt (mehed)

Oleg Ahundov (AKT)	1.23,0

100 m selili (naised)

Marju Koka (AT)	1.55,2
Ludmilla Vassiltšenko (FMT)	3.36,0

100 m selili (mehed)

Heino Tõnismägi (ÕT)	1.31,6

100 m rinnuli (naised)

Ann Vihalem (BGT)	1.50,5

100 m rinnuli (mehed)

Kalle Luukas (KKT)	1.20,8
Valter Mürk (AT)	1.57,4.

Ujujad loodavad ujumistreeninguid jätkata novembrikuu lõpuni.

R. NÕVANDI

Toimetaja J. Feldbach

«Tarty Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8255. MB 07572.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

TEADLASED JA KÕRGEMATE ÕPPEASUTUSTE TÖÖTAJADI VÕIDELGE TEADUSE EDASISE ÕITSENGU JA TEHNILISE PROGRESSI EESTI VALMISTAGE ETTE SPETSIALISTE, KES ON KOMMUNISMIAJASTU VÄÄRILISED! AU EESRINDLIKULE NÕUKOGUDE TEADUSELE!

NOORMEHED JA NEIUD! ÕPPIGE SIHIKINDLALT TÖÖTAMA JA ELAMA KOMMUNISTLIKULT!
ELAGU TUBLI NÕUKOGUDE NOORSUGU!

NLKP KESKKOMITEE HÜÜDLAUSETEST

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 6. NOVEMBRIL 1964

Nr. 28 (603) XVII aastakäik

Püssiga öös

Ma vist ei liialda, kui ütlen, et kõige eredamalt on mällu sööbinud öö Narvas vastu 26. oktoobrit (8. nov.), mis oli ärev ja pingeline, täis lootusi ja kartusi.

Patrullisime pimedatel tänavatel, võpatades iga ootamatu krabina puhul, surudes vintpüssi tugevamini pihku, kui eemalt lähenes mõni tundmatu tume kuju.

Kordamööda käisime raudteejaamas uudiseid noolimas. Uudiseid aga polnud: oli üldstreik, rongid ei käinud, telegraaf ei töötanud. Vanemad juhtivad seltsimehed olid enamikus kõik Petrogradis, kus otsustati revolutsiooni saatust. Meile, noortele, oli usaldatud kodulinna saatus.

Olime tollal alles pikkade patsidega plikad ja tööpluusides poisid. Sellest siis ka see ärevus ja kartus. Ehkki olime kingatallast juukselatvadeni täis revolutsioonilist romantikat ja hõõguvat võitlustahet, polnud ometi meist keegi veel silm silma vastu seisnud relvastatud vaenlasega.

Kadestasime Petrogradi, Moskva ja teiste suurlinnade noori, kellel oli võimalus oma revolutsioonilist küpsust barrikaadidel demonstreerida.

Igatsesime olla niisama vaprad.

Vaprust relvaga näidata meil aga ei tulnud, sest Narvas toimus oktoobripööre ilma ühegi püssipaugu ja verepiisata.

Aeg oli ammu üle kesköö, kui kogunesime jaama ette. Saabusid Eestimaa esindajad. Noorusele omase pulbitseva rõõmupuhanguga kuulasime dekreeti võimu ülemineku kohta töörahva kätte.

Siis hankisid poisid kusagilt pool pätsi leiba, kaks hapukurki ja karbi «Laferme» paberosse ning suure lauluga läksime läbi linna sm. Juhannes Soltsi poole oktoobri võitu pühitsema.

A. PAAS,
personaalpensionär

Head kordaminekut!

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 47. aastapäeva künnisel tervitame kogu ülikooli kollektiivi — õppejõude, üliõpilasi, teenistujaid, kõiki ülikooli ühiskondlikke organisatsioone ning soovime head kordaminekut nii õppe- kui ka teaduslikus töös ning ühiskondlike organisatsioonide ulatuslikus tegevuses, mis kannab kommunistliku kasvatustöö eesmärke.

EKP TRÜ Komitee

«Juba I kursusel veendunud kirurg...»

...ütlevad temast 11. ja 12. rühma tüdrukud.

«Uurime veresoonte asendamist kunstkiust proteesidega,» räägib Toivo Velgre ise oma tööst kirurgiaringis.

Teema on lai. Sellest tehakse dissertatsioone, kandidaaditöid. Nemad uurivad neljakesi — Sepp, Lipping, Truupõld ja Velgre. Asendatakse põhiliselt jalgade veresooni, ka rinna- ja kõhuaorte. Konverentsidel Jerevanis, Kaunases, Voronežis, Gorkis jm. käivad poisid küll ükshaaval, kuid kannavad ette kõigi tööst.

Kirurgiakateeder tegi lepingu Leningradi Vereülekande Keskinstituudiga — koos uuritakse proteeside omadusi, tehakse järeldused. Sidemed on uurijail ka Leningradi Eksperimentaalhistoloogia Instituudiga.

ÜTÜ teaduskonnanõukogu esimees Velgre peab vahel oma loenguajastki jooksma kedagi otsima, midagi edasi andma... Novembris tuleb Grodnos üliõpilaste teaduslik konverents, on vaja tööd kokku koguda. Ja ega sellega askeldused lõpe.

Aeg. Ei jätku teda kõigeks. Kinos-teatris saab käia, spordi jaoks jääb napiks. III kursuseni oli Toivo kõva ratsutaja, teenis I järgugi välja... Praegugi, kui rühma suusamatk tema peale jääb, saab Käärikul või Mustametsal käidud. Kes oma aega kasutada oskab, hindab teistegi minuteid — ja täidab lubadusi. Asjatuid askeldajaid põlgab, sest ise on tõsine ja asjalik. Võibolla liiga tõsine? Teadust see igatahes ei kahjusta; tõestuseks on tööde eest saadud auhinnad.

«Kõige rohkem hindan temas tahtekindlust,» lausus keegi kursusekaaslastest.

Eks see ongi kõige tähtsam, mille pärast raviosakonna V kursuse üliõpilase Toivo Velgre portreed terve semestri vältel võisime näha ülikooli autahvlil.

A. KALME

Tööd teha Toomas oskab

Ülikooli komsomolikomitee büroo liige, rahvusvaheliste suhete ringi asepresident, Ühiskondlike Erialade Teaduskonna lektor, KVN-i orgkomitee liige... Ameteid palju, ametimees üksainus — Toomas Alatalu, V kursuse ajaloolane.

Küllap peab jätkuma energiat ja head pealehakkamist.

Jätkubki.

Kindlasti läks neid ja veel nii mõndagi positiivset iseloomuomadust tarvis siis, kui esimesel ülikooliaastal saadi hakkama kahe kursuse lõpetamisega.

Kust tuli mõte niisuguse pika sammu astumiseks?

Oli vaja võita aega. Ei saanud kohe pärast keskkooli lõpetamist ülikooli tulla: silmad vedasid alt.

Kahe kursuse eksamitega aga ei läinud asi sugugi niisama lihtsalt. Mõni neist tuli teha enam kui üks kord. Aga allaandmise mõtet see pähe ei toonud.

Õpitav huvitas. Juba IV klassist alates sai hakatud lugema ajaloolisi raamatuid ja tähele panema poliitilisi sündmusi.

Ka poliitinformatsioonidega sai algust tehtud juba keskkoolis. Nüüd on lektorina rahva ees oldud 50 korra ümber.

Jännijäämisi on olnud?

Ei tule nagu ette. Teema tuleb ikka põhjalikult ette valmistada; rääkides tuua näiteid, võrrelda tuttavamate nähtustega. Ka kõige kaugemad Aafrika nurgad võib Tartu rahvale mõistmise ulatusse tuua.

RSR on pidanud kaks avalikku kohtuistungit. Mõlemas esines Toomas kaitsjana.

Kindlasti on raske kaitsta inimesi, kelle süüteod meie arvates on vaieldamatud?

Tuleb arvestada keskkonda, aega ja tingimusi.

KVN. Kust tuli selle organiseerimise mõte?

Raadiost, televisioonist ja ülikooli vene osakondadest. Paistab, et on huvitav ja tõmbab rahvast kaasa. Miks siis mitte selle heaks veidi pead murda?

V kursus... Tuleb mõtelda diplomitööle. Teema «Kuuba sotsialismi teel». Materjali leidub küllaldaselt, tööd tuleb teha samuti küllaldaselt.

Tööd teha Toomas oskab.

P. UIP

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 47. aastapäeva üritusi ülikoolis.

6. novembril kell 20 toimub ülikooli klubis (Tähe tn. 29)

PUHKEÕHTU.

* * *

Linna töötajate DEMONSTRATSIOONIST osavõtuks kogunegem Akadeemia tänavale 7. novembril kell 11.

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI REKTORI KÄSKKIRI

7. novembril tähistab kogu nõukogude rahvas Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 47. aastapäeva.

Nõukogude teadlased võitlevad teaduse edasise õitsengu eest, säästmata selleks jõudu, teadmisi ja energiat, aidates kasvatada haritud, teadlikke, eluks ja tööks ettevalmistatud kommunismiehitajaid, kes on ustavad nõukogude patriotismi, internatsionalismi ja rahvaste sõpruse kõrgetele ideedele.

Õnnitlen selle tähtpäeva puhul kõiki TRÜ õppejõude, üliõpilasi, töölisi ja teenistujaid ning tõstan esile järgmisi eesrindlasi.

ASETATAKSE AUTAHVLILE:

POLIITILISE ÖKONOOMIA KATEEDRIST
Ly Loit — kabinetijuhataja

MAJANDUSTEADUSKONNAST
Heiki Müür — raamatupidamise kateedri juhataja
Heino Arumaa — kaubandusökonoomika kat. van.-õpetaja
Saima Aron — rahanduse ja kredlidi kat. van.-laborant
Aino Lepa — III k. üliõpilane
Mare Jokk — III k. üliõpilane
Anne Tummeleht — IV k. üliõpilane

MAJANDUSOSAKONNAST
Artur Tanni — veevärgilukksepp
August Savi — keskküttekütja
Kaja Noodla — Teadusliku Raamatukogu direktori aset.

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAST
Uno Palm — anorgaanilise keemia kat. van.-õpetaja
Maido Rahula — algebra- ja geomeetriakateedri van.-õpetaja
Vaiki Aunin — analüütilise keemia kateedri van.-laborant
Kaarin Oja — III k. üliõpilane
Kalju Jurkatamm — V k. üliõpilane

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST
Enn Koit — dotsendi kt.
Helju Rajando — soome-ugri keelte kat. van.-laborant
Ago Künnap — VI k. üliõpilane
Anu-Reet Lapp — VI k. üliõpilane
Aime Kährik — II k. üliõpilane
Leini Mägi — II k. üliõpilane
Sándor Fodó — III k. üliõpilane
Marje Tempel — V k. üliõpilane

ÕIGUSTEADUSKONNAST
Heino Kruusma — III k. üliõpilane
Jaano Odar — IV k. üliõpilane
Aarne Aulis — II k. üliõpilane

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAST
Ants Raik — geograafiakat. van.-õpetaja
Toomas Sutt — IV k. üliõpilane

ARSTITEADUSKONNAST
Elise Käer-Kingisepp — füsioloogiakat. juhataja, professor
Jaan Riiv — sisehaiguste propedeutika kat. juhataja, dotsent
Hilda Lind — biokeemiakateedri van. teaduslik töötaja
Heinart Sillastu — teaduskonna sisehaiguste ja patoloogilise füsioloogia kateedri dotsendi k. t.
Julian Karolin — teaduskonna sisehaiguste ja patoloogilise füsioloogia kat. vanemlaborant
Leelo Männik — II k. üliõpilane
Ivar-Olav Vaasa — II. k. üliõpilane
Ludmilla Abidova — II k. üliõpilane
Helvi Tallmeister — III k. üliõpilane
Toomas Savi — IV k. üliõpilane
Frida Abramovitš — V k. üliõpilane
Anne Linalaid — V k. üliõpilane
Aare Sergo — VI k. üliõpilane
Nikolai Nikiforov — VI k. üliõpilane
Silvi Rute — II k. üliõpilane
Laidi Must — IV k. üliõpilane
Maive Tuusis — III. k. üliõpilane
Tiina Ristkok — IV k. üliõpilane

AVALDAN KIITUST:

ÜHISKONNATEADUSTE KATEEDRITEST

Vilmar Ruus — NLKP ajaloo kateedri vanemõpetaja
Kalju Põllu — pedagoogika ja metoodika kateedri õp.

ARSTITEADUSKONNAST
Leonid Vainer — dotsendi k. t.
Boris Luik — dotsent
Erich Kivivare — assistent
Aino Danilovitš — assistent
Evald Tammepõld — assistent
Vello Salupere — assistent

(Järg lk-l 2.)

Nõudlikumalt ja järjekindlamalt!

Ajaloo-Keeleteaduskonna partei-algorganisatsiooni lahtisel koosolekul arutati õppetöö olukorda ja perspektiive teaduskonnas. Probleemide püstitamiseks esitas prodekaan sm. R. Paiamets võrdlevaid andmeid eksamisessiooni tulemustest 1962/63. ja 1963/64. õppeaastal. Keskmine hinne 4,08 k. a. kevadel ei annaks nagu erilist põhjust muretsemiseks, kui vaadelda aga võlgu olevaid hindeid, siis 1962/63. õ-a. kevadsemestril oli neid 349 (12,2%), 1963/64. õ-a. 536 (17,2%). Osakondadest kõige suurema protsendi annavad siin vene filoloogid.

Olukord on enam kui tõsine.

Tõsisem on kasvatuslikku laadi raskus — üliõpilased õpivad töötama süsteemitult. On terve rida üliõpilasi, kes kasutavad kõiki sotsialistliku ülikooli eeliseid, on üniskonnalt vaimis votma, kuid süstemaatilise tööga ei vasta.

Milles on viga?

JÄLLE ÕPPE-DISTSIPLIINIST

Sõna võtsid sm-d R. Kleis, V. Haamer, K. Indre jt. Paljugi algab sellest. Õppedistsipliin on korrapärane osavõtt tööst, järjekindel ettevalmistus, õigeaegne arvestuste ja eksamite sooritamine jne. Kõik see eeldab kindlat ajarežiimi. Õppedistsipliin on kasvatuslik küsimus, millega tuleb alustada I kursusel (kursusejuhendaja vestlused). Käesoleval aastal laostas õppedistsipliini ka päevikute puudumine semestri algul, puudujaid ei kontrollitud. Näit. II kursuse vene filoloogidest käivad loengul pooled, ja tulemus — kümnest kontrolltööst ladina keeles olid kaheksa «puudulikud».

Õppedistsipliini nõrkusest on tingitud ka see, et Ajaloo-Keeleteaduskonnas on võlgnevusi tunduvalt rohkem kui näit. Arstivõi Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. Õppimine nendes teaduskondades eeldab süstemaatilist tööd, üliõpilane lihtsalt ei saa edasi, kui ta pole sooritanud vastavaid praktilisi töid, kontrolltöid või kollokviume.

Palju oleneb ka õppejõudude järjekindlusest. Üliõpilasi lubatakse eksamitele, kui arvestused alles sooritamata, samuti pole kursusetood lõpetatud eksamisessiooniks. On vaja lõpetada eksami põhimääruse rikkumine. Ka õppejõud rikuvad õppedistsipliini. Kes lubab üliõpilasel eksamelle minna ja õppejõul eksamit vastu võtta loengu ajal?

Õppedistsipliini ja õppetööd üldse puudutab ka meie

RUUMIDE OLUKORD,

mida ei saa lugeda kaugeltki rahuldavaks (dots. E. Laugaste). Tänapäeva nouete kohaselt tuleks auditooriumid varustada ekraanidega, hääleköendajaga jne., kasutada rohkem tehnilisi vahendeid. Ruumikitsikus annab end tunda igal pool. Keeltekabinetis on 12 kohta, vajadus oleks vähemalt 50 järele, eksamisessioonidel on raamatukogu üle koormatud. Kõige lähema tuleviku küsimus on, et kateedrid saaksid püsivad ruumid, tuleb lõpetada igavene kolimine (20 aasta jooksul on teaduskond ca 10 korda kolinud).

ÕPPEKIRJANDUS

(Dots. J. Peegel, prof. J. Konks). Õppevahendeid on kirjastatud, kuid tekivad siiski lüngad: käsikirjad ei laeku õigeaegselt. Kõige halvem olukord õpikute kirjastamisel on eesti keele ja eesti kirjanduse kateedris. Õppekirjanduse puudumine halvab eeskätt kaugõppe tööd, kus sessiooon selle tõttu kujuneb õppesessiooniks, mitte aga konsultatsiooniks, arvestuste ja eksamite sessiooniks, mis ta peaks olema. Ka kasvatuslikult on tähtis õppekirjanduse olemasolu — saame panna üliõpilase iseseisvalt tööle. Ajutine abiventiil — anda välja kogumikke vastaval alal ilmunud artiklitest. Kateedritel tuleb lähemal ajal teha konkreetsed plaanid.

Kes annab loengu

VABAKUULAMIS-ÕIGUSE?

(Dots. L. Roots ja H. Liimets.) Õppejõud vastutab üliõpilase teadmiste eest oma aines, seetõttu pole kateedril õigust vabastada üliõpilasi loengutest, üliõpilasel tuleb kokku leppida õppejõuga.

Kas arvestus on hindeta eksam? Dots. R. Kleis vastu arvestuste puhtformaalseks muutmisele. Prof. A. Kask arvas, et praktilise keele tunnis toimub arvestus jooksvalt, teoreetilistes ainetes peab ta monel määral lähenema eksamile. Dots. H. Liimets rõhutas aga, et kasutades pidevalt kontrolltöid võib arvestuse ära jätta ka teoreetilistes ainetes, sest see oluliselt piiti üliõpilase teadmistest ei muuda. Sisse viies süstemaatilised kontrolltööd, tuleb need kindlaks määrata semestri algul ja koordineerida töödega teistes ainetes.

Mispärast on vene filoloogia osakond

TEADUSKONNA VALU-LAPSEKS?

(Dots. K. Kann, P. Reifman, H. Liimets.) Vene filoloogide küsimus on teaduskonna üldine küsimus. Olukord osakonnas on rohkem kui ebameeldiv. Osakonnas on häid üliõpilasi, andekaid, huvitavaid kursusi, kuid üldine viga on, et kõike tehakse viimasel minutil, kogu osakonda iseloomustab distsiplineerimatus.

Kas pole viga selles, et osakonnas on oldud liiga liberaalsed, ei ole esitatud rangeid, järjekindlaid nõudmisi, õppejõud tahavad end tunda rahulikult. Töötada on vaja esimesest õppepäevast alates.

Tuleb esitada küsimus — kellest suudetakse kasvatada hea õpetaja ja kellest mitte. Seni on juttu olnud palju, aga eksmatrikuleeritud õigel ajal pole. Ei tohi jätta muljet, et üliõpilane võib teha kõike, mis pähe tuleb. Produtseerime halbade omadustega, vastutustundetuid töötajaid. Sellistega kommunismi ei jõua.

Rohkem karmi järjekindlust!

JA KOMSOMOL?

(Dots. K. Kann, V. Haamer, H. Liimets.) Millega tegelevad osakondade bürood? Kas on ühelgi kursusel kujundatud avalikku arvamust, hukkamõistvat suhtumist loodritesse?

Komsomolil on suur osa täita ja ta teebki suuri tegusid, kuid tähtis on ka igapäevane pisitöö. Sageli piirdutakse ainult deklareerimisega, ilusate üleskutsete ja sõnadega, räägitakse, et komsomol ise lahendab õppedistsipliini küsimusi. Kas ükski komsomolibüroo on rakendanud mingeid vahendeid näit. õppedistsipliini rikkujate suhtes? Kuidas muidu võis olukord minna nii kaugele, et mõnelt vene filoloogia osakonna kursuselt tuleks eksmatrikuleerida peaaegu pooled üliõpilased kui mitte edasijõudvad. Siin pole komsomol temale avaldatud usaldust õigustanud. Mida te võtate ette, komsomolibürood?

Kõigi ühiste pingutustega tuleb ülc saada senisest ebanormaalsest olukorrast. Eesmärk on jõuda selleni, et poleks üliõpilasi, kes ei tule toime õppeplaani realiseerimisega.

A. LUNGE

Uudismaalased kohtusid

24. oktoobril toimus Tallinnas üliõpilaste-uudismaalaste I kokkutulek. Peale TRÜ, TPI ja TPedI üliõpilaste võtsid kohtumisest osa ka Leningradi, Rila ja Koktšetavi üliõpilased-uudismaalased.

Ühiseid mälestusi, laule ja lõbusat tuju oli kogu õhtuks.

Fotodel: ülal vaade saali, all esinevad meie üliõpilased Sirje Ploompuu, Ulvi Tarvis ja Heli Krips.

REIN AUN jagas Tokio-muljeid

Kolmapäeval kogunes spordisõprade pere aulasse, et kohtuda olümpiamedali võitja Rein Aunaga.

Tervitussõnu laususid rektor prof. F. Klement, komsomolikomitee sekretär K. Adamson, Spordiklubi esimees dots. K. Siilivask, K. Metsur, T. Kabin jt.

Siis said sõna R. Aun ja tema treener F. Kudu, kes rääkisid Tokiost ja olümpiamängudest.

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI REKTORI KÄSKKIRI

(Algus lk-l 1.)

Mart Kull — assistent
Ilmar Kruse — aspirant
Tiiu Vihalem — noorem teaduslik töötaja
Aasa Raudsepp — vanemlaborant
Liidia Musto — laborant
Endla Kodres — laborant
Anna Koll — preparaator
Õie Vanamb — van.-preparaator
Leida Tamm — II k. üliõpilane
Sofia Levit — II k. üliõpilane
Arne Friedenthal — III k. üliõpilane
Paul Luqa — III k. üliõpilane
Vladimir Ellervee — III k. üliõpilane
Ene Lausvee — IV k. üliõpilane
Vladimir Sirotin — IV k. üliõpilane
Antonina Ofitserova — IV k. üliõpilane
Katalin Husti — IV k. üliõpilane
Laur Karu — V k. üliõpilane
Helle-Mai Vahtel — V k. üliõpilane
Reet Maisalu — V k. üliõpilane
Larissa Kisiitskaja — V k. üliõpilane
Inna Väli — VI k. üliõpilane
Mall Blumfeldt — VI k. üliõpilane
Leida Veli — VI k. üliõpilane
Erna Vomm — II k. üliõpilane
Helgi Pea — II k. üliõpilane
Ellen Karu — V k. üliõpilane
Eve-Maaja Lukk — V k. üliõpilane

KEHAKULTUURITEADUSKONNAST

Helga Sildmäe — õpetaja
Evi Krass — õpetaja
Erich Kübarsepp — õpetaja
Riina Ardel — III k. üliõpilane
Reet Kolts — III k. üliõpilane
Ljussa Vatsar — II k. üliõpilane
Rein Aule — II k. üliõpilane
Rein Keskülа, — II k. üliõpilane

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAST

Jüri Jegorov — dotsent
Eldi Tooming — vanemlaborant
Viive Vaigla — IV k. üliõpilane
Elsa Kärgenberg — III k. üliõpilane
Mai Room — III k. üliõpilane
Marika Vaht — III k. üliõpilane
Saima Strenze — II k. üliõpilane
Veli Siiberg — II k. üliõpilane
Aare Kutsar — III k. üliõpilane
Enn Pihla — IV k. üliõpilane
Maimu-Maire Treiveld — V k. üliõpilane

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST

Kallista Kann — dotsent
Kaljo Veskimägi — vanemõpetaja
Malle Laar — opetaja
Urve Lehtsalu — õpetaja
Maria Bežanitskaja — opetaja
Olev Haas — vanemlaborant
Endla Kaldemäe — metoodik
Vaike Leiar — V k. üliõpilane
Haidur Oim — V k. üliõpilane
Ene Ojand — V k. üliõpilane
Aleks Kasepalu — V k. üliõpilane
Vello Soodla — IV k. üliõpilane
Toom Ounapuu — IV k. üliõpilane
Helgi Pliess — IV k. üliõpilane
Ela Liimeon — III k. üliõpilane
Malle Metsis — II k. üliõpilane
Reet Pärtel — IV k. üliõpilane
Anu Melles — VI k. üliõpilane
Mari Põldma — III k. üliõpilane
Ene Kaaber — III k. üliõpilane
Kaarel Jaanits — II k. üliõpilane
Maie Vainomäe — II k. üliõpilane
Siivi Kaljas — IV k. üliõpilane
Tiina Einasto — V k. üliõpilane
Leili Tambu — II k. üliõpilane
Aino Ehala — II k. üliõpilane
Vaike Pihus — III k. üliõpilane
Tiiu Kangur — III k. üliõpilane
Tiiu Tamimpere — III k. üliõpilane
Olle Vipper — IV k. üliõpilane
Priit Järve — V k. üliõpilane
Saima Soopart — IV k. üliõpilane
Els Lindvet, — III k. üliõpilane
Urve Martinson — II k. üliõpilane
Mare Lookene — II k. üliõpilane
Jaak Must — II k. üliõpilane
Aita Teder — II k. üliõpilane
Jaak Põldmäe — III k. üliõpilane
Leivi Ser — II k. üliõpilane
Larissa Jevsejeva — II k. üliõpilane
Tiina Aru — IV k. üliõpilane
Viivi Alba — V k. üliõpilane
Halliki Uibo — III k. üliõpilane

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAST

Lembit Suit — vanemõpetaja
Ants Tuulmets — noorem teaduslik töötaja
Veljo Tinn — noorem teaduslik töötaja
Rein Noorma — stažöör
Rein Pikver — stažöör
Vaike Simso — laborant
Uno Siska — vaneminsener
Karmen-Signe Veldre — laborant
Karl Haidak — tehnik
Olo Niinemets — VI k. üliõpilane
Küllike Realo — V k. üliõpilane
Ivi Vainikko — VI k. üliõpilane
Tiina Suits — IV k. üliõpilane
Mati Abel — IV k. üliõpilane
Kaie Rootalu — IV k. üliõpilane
Vaike Rõuk — III k. üliõpilane
Anne Laretei — III k. üliõpilane
Heli Mang — II k. üliõpilane
Reet Tammeveski — II k. üliõpilane
Artur Kuznetsov — III k. üliõpilane
Tiiu Punga — III k. üliõpilane
Peeter Saari — II k. üliõpilane

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAST

Salme Vaino — vanemlaborant
Tõnu Kuuspalu — aspirant
Koidula Ruse — assistent
Helle Raudsepp — VI k. üliõpilane
Hile Post — IV k. üliõpilane
Aina Peebo — III k. üliõpilane
Tõnu Tamm — IV k. üliõpilane
Liina Staub — II k. üliõpilane.

ADMINISTRATIIV-MAJANDUSALA TÖÖTAJATEST

Adeele Uski — koristaja
Anna Hüvanen — koristaja
Aksel Siim — keskküttekütja
Õie Kuhlberg — koristaja
Helja Kriisemann — majaholdja
Hildegard Kivistik — asjaajaja
Maare Kümnik — bibliograaf
Tiina Sepp — vanemraamatukoguholdja
Veera Sillasoo — köitja
Endel Rumvolt — veevärgilukksepp
Sergei Malaškin — müürsepp
Hannes Peetso — laudsepp
August Volmer — maaler
Anette Marga — varustusagent.

Prof. F. KLEMENT,
REKTOR

SÜNNIPÄEV

HIIE PEETSMANN

(Katkend ühest jutustusest.)

Ja vana-aasta viimasel reedel, minu lemmiknädalapäeval, sain ma kahekümneseks: sain korraga vanaks ja nooreks.

Hommikul, kui ärkasin, olin veel üheksateistkümneaastane plika. Ema kallistas mind ja andis ühe musi. Vend müksas oma huultega mu põske ja ütles:

«Noh, ole siis kõva!»

Need sõnad olid nii ilusad ja siirad, et mul tuli vesi silma. Mu vend ei armasta hellusi. Isa aga magas õndsat töömeheund; naeratasin endamisi.

Väljas oli jahe ja lund ei olnud. Ma läksin nagu koormakandja eesel: kandekotis loksus kaks pudelit koduveini ja teise käe otsas kõlkus suur torti täis tordivorm. Ei mäleta, kuidas ma bussi ronisin, sõitsin ja sealt vabriku juurde sain. Mu kõige suurem soov oli, et keegi ei näeks mind niiviisi: mul olnuks vägagi imelik.

Kui kellelgi oli sünnipäev tulemas, koguti raha, salaja muidugi, osteti kingitus (ikka midagi enam-vähem vajalikku) ja pärast töö lõppu leidis puhketoas aset pidulik sündmus. Kavala nõksuga (vahel ka läbipaistva valega) ruumi meelitatud ohver (ja seda oli ta, muide, üsna meelsasti!) pidi vastu võtma kümmekond käepigistust, mõne süütu suudluse ja kingi. Tavaliselt ilmus ei-tea-kust lauale üks kahtlase sisuga pudel, keegi tõi valmis tehtud võileivad ja — omavaheline toreduspidu algas!

Mina ei lootnud midagi taolist, sest olin n.-ö. tulijamineja. Küllap vist sellepärast ma tahtsingi vähemalt mitte ise mööda hiilida niisugusest päevast, mis ei kordu minu elus ialgi, isegi variatsioonid jäävad ära. Aga võib-olla kusagil südames elas ähmane nurkasurutud unistus: nad ei unusta mind, muidugi ei unusta, see pole võimalik, ma ju armastan neid.

Tsehhis oli peaaegu vaikne. Ma ei näinud kedagi, ainult värvikatlad keesid.

Natuke nukrana läksin oma tööruumi tagasi. Kollased tekid ootasid mind. Hakkasin trükikaarte otsima. Neid ei olnud. Ja alles siis tuli mulle meelde, et ma ju nende järele läksingi. Nähtavasti heidutas tühi tsehh mu mõtted minema.

Kuidagi väsinult vajutasin ukselingi alla ja uuesti astusin ma värvikatelde müra maailma.

Noh, naerata siis ometi!

Ja ma naeratasingi. Naeratasin Heljele, kes istus noppimislaua taga.

«Tere hommikust!»

«Ohhoo! Tere!» hõikas keegi kuskil.

Pöördusin tagasi vaatama: Raivo!

Ainult niipalju saingi mõelda, kui juba tundsin end õhku tõusvat. Helje!

Mu üllatusrõõm oli nii suur, et ma ei osanud enam imestadagi. Helje!

Helje! Tema, keda ma kõige rohkem kartsin ja kes minu peale vaatas nagu viltu. Oo!

Tol momendil, kui ta salaja minu poole hüppas ja minust juba kinni sai, tol momendil armusin ma temasse.

Suur mõistatus oli lahendatud! Hurraa!

Nagu õnnest segane jooksin alla, haarasin kaardid ja üles oma töö juurde tagasi.

Teki ots lauale! Käärid kätte!

Krauhh-krauhh-krauhh, krauhh-krauhh-krauhh!

Tekk kokku, kaalule!

Hirmsa rabinaga lõikasin kaks kangast lahti. Siis seadsin masina töökorda ja, hurraa, las käia!

Valmistoodangu hulk kasvas.

Äkki avanes madal uks ja sealt tuli otse minu poole terve rodu armsaid nägusid. Kõige ees oli Eedu: särav ja naljakalt tähtis, süles punane alpi kannike. Keegi kandis klaasist korvi, mis oli kalleid komme kuhjaga täis. Pidasid mind vist maiasmokaks!

Käepigistused, mitut sorti soovimised, igalt õnnitlejalt väikesed-väikesed kuuseoksad, natuke vaigu- ja küünlalõhnased ... Ma ei pidanud vastu ja hakkasin kingitusi lähemalt uurima. Kommide peal oli veel üks hästi ilus roheline oksake ja selle varjus valge õnnitluskaart töökaaslaste allkirjadega.

Aitäh! Aitäh!

Masin vurises jälle ja selle vurina kaudu kandus vabriku üldisesse mürasse terves mu kehas maad võtnud erutuslaine. See erutus kasvas ja kasvas minus, kihutas mind nagu tobedat tuuletallajat toreduspeo lauda katma suure paanika ja ähmiga, justkui vaikselt ja salamisi ei saaksi niisugust väikest asja ära õiendada.

Kui me lõpuks lauas istusime, tundsin ma äkki, kuidas kõik mind vaatavad ja midagi mõtlevad. Aga mida? Kuum hoog käis must üle. Paled said punast värvi juurde ja põsenukid olid nagu tuliseks aetud raudahjud.

Rikkudes igasuguseid viisakusreegleid ruttasin vahepeal pesemisruumi ja lasksin küllmal veel oma õhetavat nägu jahedamaks ja kahvatumaks muuta.

Koridoris kohtasin Andot. Ta kohmetus, vidutas sigaretisuitsust kibelevaid silmi ja pomises:

«Tead, mul oli maru piinlik, kui kuulsin, et sul on sünnipäev ja mind kampa ei võetud. Maru lollid seal koos ... Ah, hea küll, lisas ta kuidagi solvunult-hoolimatult ja astus energilise sammuga minekule.

«Kuule ... Mis sa nüüd ...» ei mõistnud ma midagi öelda.

«Mõnikord tehakse inimesele liiga,» mõtlesin äkilise kahjutundega.

Ando oli veidike laia eluviisiga sportlane. Temast tekitatud nukrusevari lehvitas oma tiibu jälle siis, kui tort oli söödud, vein joodud ja ma üksinda seisin tühja laua ääres.

See oli punane alpi kannike, mis tõi mu hinge endise õnne. Nukrus peitis end kuuseoksa vaigulõhnasse.

Hiie Peetsmann sündis 27. detsembril 1943. 1963. aastal lõpetas Tartu VIII Keskkooli, kus võttis aktiivselt osa kirjandusringi tööst ja kuulus «Tipa-Tapa» toimetusse. Praegu on H. Peetsmann ülikooli kirjandusringi juhatuse ning «Noorte Loomingu» toimetuse liige. Tema töid on avaldatud Eesti Raadios, «Tipa-Tapas», «Sädemes» ning «Noorte Loomingus».

«Nooruse» äsja lõppenud kirjandusvõistlusel leidis üks tema töödest äramärkimist.

Väljas tuiskas peent lumetolmu. Mu süda trallitas ühe imeilusa laulu taktis ja ma muudkui naeratasin endamisi. Keegi tuli mulle lagedal platsil vastu, vaatas mu pakke, vaatas mind ja nägi mu naeratust. Me pilgud kohtusid hetkeks ja äkki muutus ta nägu rõõmsamaks: muiatas kuidagi heatahtlikult oma sisimas.

Tralla-laa, tralla-laa, küll on tore elada-a-a-a, ahoi!

Andres Jaaksoo sünnidaatumiks on 12. mai 1945. 1963. aastal lõpetas Paide Keskkooli. 1960. aastast alates on ta omaloomingulise ajakirja «Noorte Looming» toimetaja. Et autor kirjutab lugusid lastele, siis on tema avaldamiskohtadeks «Säde», «Täheke», «Pioneer» ning Eesti Raadio lastesaated.

Habe

ANDRES JAAKSOO

Saunas ei käi ma ammugi emaga ühel poolel. Tuli päev ning ta ei võtnud mind lihtsalt enam endaga kaasa. Küllap ta häbenes, ja ega mulgi see tunne tundmata jäänud. Sellepärast lähen ma nüüd laupäeviti isaga sauna. Lavaruumis vaatab paps mind pealaest jalatallani üle, muheleb vuntsi, müksab mõnele paljale porgandroosale tuttavale taadile külge ja sõnab:

«Näe, minu poisist hakkab juba mees saama. Kui nüüd habe ka veel, siis on juba päris...»

Sel hetkel on niisugune imelik tunne, et hakka kasvõi häbenema ja lidu riietusruumi. Aga siis tuleb rahu tagasi. Mõelda ikka — juba mees, võid ilma loata õhtuti kauem väljas olla ja häbenemata oma tüdrukuga käia, temaga kohvikusse minna ja natuke napsi võtta. Ja et mul senini habet polnud — see oli ka hea, sest tüdrukutele ei meeldi, kui karvane ollakse. Vaatasin seni korra nädalas peeglisse, et kui mõni habemehakatis lõual liiga pikaks on veninud, siis ta kääridega ära lõigata.

Aga täna, kui ma ühiselamus poiste tuppa tulin, vaatasid need mind imelikult-imelikult, kargasid siis kallale, surusid voodisse ning hakkasid mind ja reformi hällitades skandeerima:

«Habe! Habe! Meie viimane poisslaps on meheks saanud!»

Rebisin end poiste käest lahti ning tormasin peegli ette. Pisike taskupeegel oli, aga paistis küll, et lõug ja ninaalune olid tõesti tumedate karvakestega kaetud. Silusin tükk aega lõuga. Poisid vaatasid mind selja tagant ja silusid ka.

«Ooh! Mis habe see ka on!»

alustas Jaan lõpuks juttu. «Pehme nagu pestud utevill. Aga minu oma — nagu palgid põskedest ja lõuast väljas.»

Jaan ajas oma lõua ette ning me katsusimegi ta habet. Imelik, oli tõesti nagu liivapaber, kare ja terav.

«Kuule mees!» jätkas Jaan, kui keegi ta habemest enam välja ei teinud. «Ega sa sedasi saa Mirjami ette minna. Aja kähku karvad maha! Kell, näe, juba seitsme peal. Ise tahtsid teatrisse ...»

Mina aga silusin oma udemeid edasi.

«Või nii siis ongi see mehekssaamine,» mõtlesin ma. «Nii märkamatult ja ... lihtsalt.»

Jaan oligi mingi tuubi lagedale toonud ja pakkus seda nüüd mulle:

«Võta! «Figaro»! Paremat kreemi pole! No võta! Oh sind küll! Too oma habe siia, ma määrin ise sisse!»

Ja määriski, siis aga pistis mulle habemenoa pihku.

«Tõmba julgelt!»

Vaatasin peeglisse ja tõmbasin ettevaatlikult habemenoaga üle lõua. Natuke kahju oli ning natuke kõdistas. Hakkasin julgemini tõmbama: nina alt ja lõua alt ja mujalt, kuni äkki:

«Kurat!»

«No, no, mis on?» tuli Jaan ligemale.

Nuga lõikas lõuga ning sealt hakkas nüüd tumedat verd immitsema.

«Oh, see pole midagi! Algajad tõmbavad tavaliselt esimese korraga pool nägu maha. Ma tõmbasin ka ... säraki sisse.»

Kui ma lõpuks lõua habemest puhtaks sain, oli pool tundi möödas. Poisid ohkasid kergendatult, et esimene mehetöö on siis ära tehtud, ja mina ohkasin ka, et mu näol ikka veel lappimata kohti on. Siis paiskasid nad mu uuesti voodisse tagasi ning hakkasid mind endisest energilisemalt hällitama. Oli kole lõbus ...

Algus on tehtud

Noori kirjamehi, kes luule või proosaga tegelevad, leidub meie vabariigis ja ka Tartu linnas küll ja küll. Hoopis vähem on aga neid — või õieti peaaegu polegi —, kes eakaaslaste loomingut arvustaksid, uudisteoste kohta oma sõna sekka ütleksid.

Sellest on palju räägitud ja küllalt kaua ka hoogu võetud, nüüd siis lõpuks tehti asjaga algust: Tartu Kirjanike Majas toimus ülikooli kirjandusringi kriitikute sektsiooni esimene töökoosolek. Sissejuhatuseks tutvustas kirjanduskriitik H. Kään üldisi nõudeid retsensioonide kirjutamiseks, TRÜ õppejõud J. Feldbach ja K. Kääri Kirjanike Liidust rääkisid kriitiku vastutusrikkast tööst. A. Luur ajalehe «Edasi» toimetusest soovis palju edu ja arvas, et sektsiooni liikmete töid võib ehk varsti leheveergudelgi näha.

Seejärel lepiti kokku üldise töökorra suhtes ja valiti teoseks, mida kõigepealt arvustada, Lennart Mere äsja ilmunud reisiraamat «Tulemägede maalt». Kuu aja pärast toimub järgmine koosolek. Siis selgub, kuidas esimesed proovitööd õnnestusid.

Neile, kes tahavad veel kaasa lüüa, annab lähemat informatsiooni sektsiooni esimees, II kursuse eesti filoloog Eha Pirso.

M. RAIDMA

UDO OTSUS

* * *

Sa tuled alati mind bussi peale saatma,
mu jalgades on lahkumiserutt.
Sa tuled alati mind bussi peale saatma
ja aitad kanda piimamannergut.

Me lähme kahekesi üle kodukingu,
kus taevas justkui alla vajumas.
Lööb vastu nägu sügisõhtu hingus,
tuul hõlmas kinni nagu kutsikas.

Ja sulle näib, et lähen ilmastilma,
küll tolmused või porised on teed.
Mind saadad, kõhetu — kaks murelikku silma,
mis veel ei usu, pojast saanud mees.

Sa tuled alati mind bussi peale saatma,
mu jalgades on lahkumiserutt.
Sa tuled alati mind bussi peale saatma
ja aitad kanda piimamannergut.

* * *

Siis olid rukkililled
ja põld, täis sosinaid.
Siis olid silmad, millest
ma oma taeva sain.

Siis olid rukkililled
ja rukkikarva juus.
Siis oli kusagil see,
mis leidmata ja uus.

Siis olid rukkililled, —
ja praegu ainult soov:
sa ära küsi, milleks,
kui neid ma jälle toon.

* * *

Hommik just nagu väike,
uduvalged on mähkmed.
Tuleb vaatama päike,
kuidas nendes ta vähkreb.

Kolm sihvakat kaske
liiga ligi ei nihku,
heldelt puistavad vaske
ja naeravad pihku.

Udo Otsus on sündinud 17. septembril 1944. 1963. aastal lõpetas Järve Keskkooli. Samast aastast alates kuulub omaloomingulise ajakirja «Noorte Looming» toimetusse. Tema töid on avaldatud Jõgeva rajooni ajalehes «Punalipp», «Noorte Loomingus», ajalehes «Edasi», Eesti Raadios ning «Nooruses». Võtab aktiivselt osa kursuse kirjanduselust, olles kursuse häälekandja toimetuse liige.

AEGA LÄKS,

Sügis on astunud peremeheõigustesse. Külm sügistuul sunnib tõstma mantlikraed ja lisama sammule juurde.

Ühel jahedal õhtul toimus nagu tavaliselt TRÜ sõudebaasi eelsoojendusega ujulas ujumistreening.

Sealtsamast leidsin ka TRÜ Spordiklubi juhataja ja ujula ehitamise mõtte algataja Erich Seileri, kes ütles: «Alguse sai asi 3. jaanuaril 1959. aastal. Siis ütlesin raadioreporterile oma südamesoovi välja. Edasi panin paberile. Kohe läks ka ehitamiseks lahti. Siis aga olime nagu linnud värskelt tõrvatud katusel. Nokk kinni, saba lahti, saba kinni, nokk lahti.»

Jah. Tagasihoidlik unistus on saanud teoks, kuid mitte täielikult. «Meil oli kavas ka teine «vann», jätkab ta. «See oleks ette nähtud võistlusteks ja edasijõudnuile treeninguteks. Valmisolev jääks täielikult algajate käsutusse. Praegu aga võivad möödujad teise basseini asemel näha musta haigutavat auku. 1960. aastal kirjutas projektile heakskiitvalt alla haldusprorektor V. Simm. Allkirjast on aga vähe. Materjale ja töötajõudu on vaja. 1962. aastal näiteks seisis ehitamine sellepärast, et ei olnud materjali ja ühtegi tudengit ei suunatud komsomolikomitee poolt appi. Tänavu ehitas töömees kaks kuud lihtsat laudäärt (!). Polnud materjali.

Üliõpilased on silma paistnud mitmetel ehitustel väljaspool ülikooli. Kas nad siis ei tule toime lihtsa basseini ehitamisega? Selleks on vaja rahvast vaid suunata ja neile tööd anda. Valmissaanud basseini ehitusel töötasid tudengid suure entusiasmiga.

Tublid olid nüüd juba ülikooli lõpetanud Maido Uusküla, Rein Teesalu, Tiiu Mölder, Vaike Kivi, Liivi Kõrve ja teised. Aktiivsed olid ka ÜSK noored sõudjad. Üks nendest — Jaak Eller — õpib praegu Arstiteaduskonna I kursusel. Kõige rohkem tuleb muidugi tänada asja algatajat ja eestvedajat Erich Seilerit. Tänu tema organiseerimisele on peale ülikooli sportlaste treeninguvõimalus ka teistel Tartu ujujatel. See on praegu ainuke taoline ujula meie vabariigis, mis töötab. Tallinna ja Järvakandi eelsoojendusega ujulad seisavad.

aga asja sai

Eks ole tore. Väljas ainult paar kraadi sooja, vees aga käib treening 20- kuni 21-kraadise temperatuuri juures.

Aga mida on teinud ülikooli ujujad selle heaks, et treenida basseinis? Mitu töötundi nad ehitasid? Selle küsimuse juures peavad nad kõik silmad häbelikult maha lööma. Asja saab veel parandada kõrvaloleva «vanni» ehitamisel. TRÜ Spordiklubi loodab, et majandusmehed planeerivad peatselt tööde lõpetamiseks vajalikud sammud ja et ükski sportlane ei jääks ehitusel kõrvaltvaatajaks.

G. PAAL

Kõik võimlema!

Üleülikoolilise massispordiürituste konkursi kavva võeti tänavu uue alana juurde võimlemisharjutuste kompleks. Tänases ajalehenumbris avaldamegi selles osas konkurss-võistlustel esitatavad nõuded; kusjuures naisüliõpilastele ettenähtud harjutusi on soovitav kasutada ka hommikvõimlemisel. Palume seda numbrit säilitada.

Võimlemisharjutuste kompleks TRÜ üliõpilaste kursuste- ja teaduskondadevaheliste massispordiürituste konkurss-võistlustel 1964/65. õppeaastal.

MEESTELE

1. Vaba valiku alusel 8 harjutusest koosnev hommikvõimlemise kompleks.
2. Harkhüpe üle 120 cm kõrguse kitse.
3. Hundiratas või kätelseis.
4. Kõverdada rippes käsi. (10 korda 10 p., 9 korda 9 p. jne.) Kompleks loetakse sooritatuks, kui kogutakse 28 punkti.

NAISTELE

1. ENSV naistevõimlemise korrespondentsvõistluste algajate või edasijõudnute kava.
2. Seisust või toengseisust 8 jalatõstet horisontaalini ette, kõrvale ja taha. Jalatõstel taha on lubatud väikene kallutus ette. Sooritada mõlema jalaga.
3. Selililamangust 16 korda tõus kägar-istesse.
4. Kägar-istest, käed ees sirutada jalad samaaegse kerekallutusega (45°) ja pöördega taha paremale, käed paremale parema käe puutega põrandale. Lähteasend ja korrata harjutust teisele poole. Sooritada harjutust mõlemale poole 8 korda.
5. Upptoengpõlvitusiste. Keharaskuse ülekandmisega kätele minna läbi kõverdatud käte kõhulilamangusse. Käed tagant kaarega ette kõrvale. Aeglane käte ja jalgade tõstmine ja langetamine 2 korda. Kõverdada käed rindkere juurde ja võtta lähteasend. Sooritada 4—8 korda.

ENSV naistevõimlemise korrespondentsvõistluste kava algajatele

Muusika 3/4 taktis, rahulikus tempos

I harjutussari

1. takt. Parem käsi kõrvale, vaade paremale.
2. „ Käte hooring eespinnal vasakult üles, vaade üles, algseisu.
3. „ Vasak käsi kõrvale, vaade vasakule.
4. „ Kätehoog paremalt üles, vaade üles.
5. „ Käed kuklale, vasak jalg kõrvale varbale, kerepainutus vasakule, vaade otse.
6. „ Vasak jalg juurde, kere otse.
7. „ Kerepainutus paremale, parem jalg varbale.
8. „ Algseis.

9—15. „ Korrata taktid 1—7, alustades vasaku käega.

16. „ 45-kraadine pööre paremale algseisu.

II harjutussari

1. takt. Kere kallutus ette, parem käsi ees, pea üles.
2. „ Vasak käsi ette.
3. „ Poolkükk päkkadel.
4. „ Sirutus, käed altkaarega kõrvale.
5. „ Kerepööre vasakule, vaade vasakule käele.
6. „ Põlvist vetrudes käed altkaarega eest käteplaksuga üles (plaks toimub kõverdatud kätega rinna kõrgusel).
7. „ Käed kõrvale (kere pööre vasakule jääb).
8. „ Jalgadega 90-kraadiline pööre vasakule, käed alla.

9—15. „ Korrata taktid 1—7 teise poolega (alustades vasaku käega).

16. „ Kere otse, toengkükki.

III harjutussari

1—2. takt Parema käe toenguga (asetada kätt puusast kaugemale) 45-kraadilise pöördega paremale puusale istesse (näoga põhisuunda) vasaku käe vlimisega eespinnal paremalt üles, vaade paremale.

3. „ Vasaku käe sirutusega, peopesa pööre välja, vaade vasakule käele.
4. „ Tagatoengiste, vasak käsi kaarega taha.
5. „ Vasaku jala põlvetõste ette (säär paralleelselt maaga).
6. „ Tagatoengiste.
7. „ Parema jala põlvetõste ette (säär paralleelselt maaga).
8. „ Iste, parem jalg vasaku juurde, painutus ette, käed ette.
9. „ Nurk-iste kõverdatud põlvedega (säärad paralleelselt maaga, kere pööre vasakule vasaku käe toetusega maha).
„ Kallutus taha, vaade vasakule käele, parem käsi ees ülal.
10. „ Iste, painutus ette, käed ette.
11. „ Kordub takt 9 teisele poole.
12. „ Sirg-iste.
13. „ Kõverdada jalad 90-kraadilise pöördega paremale.
14. „ Tõus põlvitusse (näoga põhisuunas).
15. „ Samm vasaku jalaga ette.
16. „ Tõus algseisu, käed seljale.

IV harjutussari

1. takt 45-kraadilise pöördega samm vasakuga ette, hüpis vasakul, parem jalg ette.
2. „ 45-kraadilise pöördega paremale (põhisuunas), juurdevõtu samm kõrvale.

3—4. „ Korrata taktid 1—2 teisele poole.

5. „ 45-kraadilise pöördega vasakule, samm vasakuga ette, paremaga põlvetõste ette, vasak käsi ette, parem kõrvale, pea painutus ette.
6. „ Parema jala hoog taha varbale, vasak käsi kõrvale, kerepainutus.

7—8. „ Korrata taktid 5—6.

9—15. „ Korrata 1—7 teisele poole.

16. „ Pöörе põhisuunas algseisu.

Kuidas astuda ÜET-sse

Ühiskondlike Erialade Teaduskonda registreerumiseks peab üliõpilane kirjutama avalduse, kus ta märgib, millist eriala soovib õppida. Selle avaldusega läheb üliõpilane oma osakonna (raviosakonnas kursuse) komsomolisekretäri juurde, kes tutvustab lähemalt õppimisvõimalusi valitud erialal.

Sekretär toob avaldused komsomolikomiteesse 1. detsembriks käesoleval aastal.

Et mitte korrata eelmistel aastatel tehtud vigu ÜET komplekteerimisel, on tänavu lähtutud vastuvõtu reaalsetest võimalustest ning jaotatud kohad ÜET-s teaduskondade ja osakondade vahel (arvestades nende spetsiifikat).

Osakondade ja teaduskondade sekretäre, kellel on küsimusi neile ÜET-s eraldatud kohtade suhtes, palume pöörduda komsomolikomitees P. Järve või parteikomitees H. Sarapuu poole.

Lisaks möödunud nädala numbris avaldatud erialade nomenklatuurile teatame veel kaks (kultuurhariduslike erialade rühmas):

- **kodukultuuriinstruktor**
- **kunstnik-dekoraator.**

Uut teatmekirjandust TRÜ Teaduslikus Raamatukogus

Примерный список литературы кандидатского минимума по истории КПСС. Москва 1964. 23 lk.

Большевистская периодическая печать. (Декабрь 1900 — октябрь 1917). Библиографический указатель. Москва 1964. 256 lk.

Справочник Союза писателей СССР на 1964 год. Москва 1964. 774 lk.

Физиологическое значение минерального питания в связи с водным режимом в жизни растений. Библиографический указатель 1926—1962. Ленинград 1964. 175 lk. (937 nim.).

Справочник по онкологии. Москва 1964. 491 lk.

Рефераты трудов, опубликованных Болгарской Академией наук. В 1944—1950 гг. София 1960. 172 lk.; В 1951 и 1952 гг. София 1956. 183 lk. В 1953—1955 гг. София 1959. 494 lk.; В 1956—1957 гг. София 1962. 516 lk.

T. A. M. A. Clinical abstracts of diagnosis and treatment. New York — London 1957. 564 lk.

Handbook of aging and the individual. Psyhological and biological aspects. Chicago 1959. 939 lk.

Stil-Wörterbuch. Lieferung 1—3: ab — Freude. Leipzig 1964. 289 lk.

Päris tudengiteks

Oktoobri lõpus toimus Kehakultuuriteaduskonna kõige nooremate ja kõige vanemate üliõpilaste tutvumisõhtu. 40 verivärsket spordivaimuga «rebast» löödi nüüd «päris» tudengiteks.

K. ZILMER,
I kursuse üliõpilane

«Mis osakonnast?»
«Matemaatikast.»
«Ahah? Selle kohta tantsid küll päris kenasti.»
(Ajakirjast «Rumeenia»)

DISKUSSIOONIKLUBI

mille presidendiks on Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane Olev Pillak, on üleülikooliline klubi, mille eesmärgiks on populaarses ja huvitavas vormis äratada üliõpilastes huvi kõne- ja esinemiskunsti vastu, lahendada mitmesuguseid aktuaalseid küsimusi üliõpilaste igapäevases elus. Et lähendada klubi ja osakondi omavahel, selleks on klubi juhatusse valitud igast osakonnast üks esindaja. Klubi töövormideks on diskussioonid mitmesugustel teemadel ning üleülikooliline kõnevõistlus.

Kõnevõistluse käik on järgmine.

Kõik osakonnad ja Arstiteaduskonna raviosakonna kursused on loositud turniiritabelisse ning nad kohtuvad omavahel kaks korda nädalas.

Reeglid:

- iga osakond (või raviosakonna kursus) paneb välja 3-kuni 5-liikmelise võistkonna, mille täpne koosseis teatatakse orgkomiteele üks päev enne kohtumist;
- võistkondadele on eelnevalt teatatud kõnevõistluse kohustuslik teema;
- kõne pikkus on rangelt piiratud (7 minutit); iga lisaminut annab ühe miinuspunkti;
- pärast ettevalmistatud kõne lõppemist antakse võistlejale otsekohe nn. ekspromtteema, mille ettevalmistamiseks on aega 2 minutit ja kõne esitamiseks 3 minutit.

Hindamine:

1. Võistlust hindab 5-liikmeline žürii. Žürii iga liige saab kõrgeima hindena anda 5 punkti. Lõpuks liidetakse žürii liikmete poolt antud punktid kokku ja saadakse lõpptulemus.
2. Arvestatakse originaalset sisenemist ja lahkumist, kõne elavust, žeste, teema avamist kõneleja poolt, kujunduslikke väljendeid, teema suunitlust jne.

Võistluse käik:

1. Iga võistkond valmistab eelnevalt ette ühe, juba varem etteteatatud teema.
2. Võistlejad viibivad eraldi ruumis ja esinevad ühekaupa.
3. Esinemise järjekord tehakse kindlaks loosimise teel.
4. Ekspromtteema saab iga võistleja pärast ettevalmistatud kõne lõppu ning valmistab selle ette võistlusruumis.
5. Võidab see, kes kogub kõige rohkem punkte.

Teemad:

— antud teemad;
— ekspromtteemad.

Võistluste korraldamiseks on moodustatud orgkomitee, kelle ülesandeks on hoolitseda teemade õigeaegse ettevalmistamise ja võistluse korraldamise eest.

Võistlust hindab 5-liikmeline žürii, kuhu kuuluvad diskussiooniklubi president, pressiklubi esindaja, üks esindaja osakondade büroost jt.

Võistlus toimub TRÜ kohvikus igal teisipäeval ja reedel algusega kell 18.

Võistlus on juba alanud. Turniiritabeli alusel esinevad:

10. nov. matemaatika-füüsika (pedagoogiline haru) ja geograafiaosakond;
13. nov. stomatoloogia-, farmaatsiaosakonnad ja raviosakonna III kursus;
17. nov. raviosakonna I ja II kursus;
20. nov. raviosakonna IV, V, VI kursus ja keemiaosakond;
24. nov. Kehakultuuriteaduskond ja Majandusteaduskond;
27. nov. lääne filoloogia ja eesti filoloogia osakonnad.
1. dets. üleülikooliline kõnevõistlus.

Parimate ekspromtteemade esitajaid premeeritakse nende kõnede avaldamisega ülikooli ajalehes. Finaali võitjaid autasustatakse. Jälgige reklaami!

ORGKOMITEE

KVN õnnestus

«10 vihast rebast» (Arstit. I k.) ja «Ekspress KVN» (Arstit. III k.) pidasid omavahel maha tõsise lahingu, et selgitada, kes on kõige lõbusam ja leidlikum.

KVN-i žürii on range. Kui ei teata näiteks niisuguseid asju, nagu millal panna süldi sisse soola või millal käisid TRÜ üliõpilased esmakordselt uudismaal.

Küsimus — vastus, küsimus — vastus... Tulevastel kirurgidel avanes võimalus isegi «pimesoolelõikus» teha.

Kõrge esinemiskultuuri ja suurepäraste teadmiste eest pääsesid mõlemad võistkonnad järgmisesse vooru.

T. ALLA

Raadiosaated

Kolmapäeval, 11. novembril

1. Kõigile, kes alustavad sotsialismi poliitilise ökonoomia õppimist, dots. k. t. Vambola Türgi loeng «Sotsialismi poliitilise ökonoomia õppimisest».
2. Bioloogiaosakonna III kursuse üliõpilastele dots. k. t. Laine Viilebergi loeng «Sissejuhatus mikrobioloogiasse».

Reedel, 13. novembril

1. Kõigile NLKP ajaloo kursusse õppijaile vanemõpetaja Ervin Kivimaa loeng «NLKP põllumajanduse kollektiviseerimise ajajärgu võitluskogemuste rahvusvahelisest tähtsusest.»
2. Ajaloo-Keeleteaduskonna kõikide osakondade II ja III kursuse üliõpilastele õppejõud Kalju Toimi loeng «Tähelepanu olemus».
3. Kõigile poliitilise ökonoomia (sotsialismi periood) õppijaile dots. k. t. Herbert Metsa loeng «Kommunistliku formatsiooni majandusseadusest» (I osa).

Teadaanded

AUTO-MOTOKLUBI TEATAB

Amatöörautojuhtide kursuste II grupp alustab tööd 10. novembril kell 15 V. Kingissepa tn. 19 III korrusel aud. 1. Õppetöö toimub ilma vaheajata kuni 15. veebruarini. Soovijatel registreeruda oma kursuse või teaduskonna ALMAVÜ esimehe juures hiljemalt 9. novembriks.

Auto-motokabineti juhataja

•

Kolmapäeval, 11. novembril toimub Vanemuise tn. 46 geograafiaauditooriumis TRÜ matkasektsiooni

aruande- ja valimiskoosolek.

Palume kõigi matkahuviliste osavõttu.

TRÜ matkasektsiooni juhatus

Õnnitleme!

MAIE VAINOMÄE
ja
JUHAN TOIMET

Sülem sügavat õnne!

Ajaloo-osakonna II kursus

Toimetaja J. Feldbach

«Tartu Riiklik Ülikool» («Tartuski gosudarstvennyi universitet»), g. Tartu Estonskoi SSR. Orgon Tartuskogo gosudarstvennogo universiteta. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8455. MB 07579.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

17. novembril on rahvusvaheline üliõpilaspäev

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 13. novembril 1964

Nr 29 (604)
XVII aastakäik

Oktoobripühad Tartus

OKTOOBRIBALLIL...

Avaakord oktoobripidustustele lõödi juba 4. oktoobri õhtul toreda oktoobriballiga ülikooli klubis. Ei tulnud pettuda nendel, kellel pühadetuju oli juba sees, ega ka nendel, kes tulid seda otsima.

Sisutiheda kontserdi avas oma esinemisega Tartu Üliõpilasmeeskoor A. Ritsingu juhatusel (E. Kapp «Lihtne viis», G. Podelski «Kommunistide parteile» jt.).

Vaheldumisi pakkusid oma kunsti solistid M. Laar, O. Saks, O. Prinits, deklamaatorid A. Haldre, K. Tammemägi jt.

Lepka-jenka, see põhjanaabrite väärt polka raputas kohe maha esialgse tardumuse ja tavalist seisjatesumma ukse juures oli näha ainult esimeste helide juures. Aga tütarlapsi, kui vähe neid oli!

AKTUSEL...

Ülikooli pere tähistas Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 47. aastapäeva piduliku koosolekuga ülikooli aulas. Avasõnad ütles ülikooli rektor professor Fjodor Klement. Ajastust, mis pole veel meheigagi pikk, kuid on võitnud juba kogu maailma rahvaste sümpaatia, tegi kokkuvõtte Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaan dotsent Juhan Peegel: see on elav, meie endi poolt loodud ajalugu, kuhu on andnud oma panuse ka meie ülikool. Üliõpilane saab ülikoolilt ja ühiskonnalt palju, vastu annab oma teadmised, energia, optimismi, tunnetuse vastutusest kuuluda meie ühiskonda.

Aktuse lõpul lugesid ülikooli teaduslik sekretär Irene Maaroos ja kaadriosakonna juhataja Asta Nielsen ette ülikooli rektori käskkirjad, tervitustelegrammid meie kodumaa ülikoolidelt ja vabariigi asutustelt. Sm. Irene Maaroos avaldas ka vabariikliku üliõpilastööde võistluse tulemused ning teatas auhinnalistele kohtadele tulnud tööd meie ülikoolist.

...JA RONGKÄIGUS.

Lund hakkas sadama juba neljapäeval loengute ajal, aga päris talv tuli 7. novembri hommikuga. Oli tuul — külm nagu talvel, päike — pimestav nagu talvel ja palju punaseid põski — samuti nagu talvel.

Riia mäel hakkas ilmet võtma ülikooliteklites kolonn. Täna on ju võimalik näha isegi selliseid tuttavaid, kellega kohtud ainult oktoobri- või maiparaadil. Siin tantsiti ringis jenkat, seal kinnistati lõplikke plaane õhtuks ja järgmiseks päevaks... Need pühad on ju nii lühikesed!

Juba mööduvad Tartu asutuste ja ettevõtete kolonnid. Kõlavad vastastikused tervitused: «Elagu Metsakombinaat!» «Hurraa!»

«Elagu tudengid!» — «Hurraa!»

Liikuma hakatakse lauluga. Lihtne lauluke «Rõõm südames» kõlab korraga mitmes keeles. Plakatid, loosungid, lehvivad lipud, mürtsub orkester, jalad tahavad vägisi marsisammu astuda, kuigi tee on libe.

Tribüünilt tervitavad meid Tartu avalikkuse esindajad. Seal lehvitavad mütsi meie rektor prof. F. Klement, parteikomitee sekretär L. Raid jt.

«Oktoobritervitus tulevastele pedagoogidele!»

«Hur-raa-aa!» kajab vastus üle piduehtes Tartu.

I.-P. PADERNIK
JUHAN PAJU

Tänukiri Linda Pärlile

Tartu Riikliku Ülikooli rektoraat ja ühiskondlikud organisatsioonid avaldavad Linda Pärlile siirast tänu ülikooli ametiühingutöö eduka juhtimise eest. Kauaaegses pedagoogilises töös saadud kogemused rakendas ta oskuslikult ülikooli kõige suurema liikmeskonnaga organisatsiooni teenistusse. L. Pärli kindlakäelisel suunamisel on ametiühinguorganisatsioon saavutanud veelgi suurema autoriteedi ülikooli kollektiivis ja etendab silmapaistvat osa töötajate kommunistlikul kasvatamisel. Eriti väärib esiletõstmist Linda Pärli tähelepanelik suhtumine töötajate igapäevastesse muredesse, tema aktiivne osavõtt ülikooli lasteaia loomisest.

Tartu Riikliku Ülikooli rektoraat ja ühiskondlikud organisatsioonid loodavad, et lähedased sidemed, mis Linda Pärlil on kujunenud ülikooli kollektiiviga, säilivad ka edaspidi. Usume, et sm. Pärl ei keeldu abist ja headest nõuannetest ka tulevikus.

TRÜ rektor *F. Klement*
EKP TRÜ Komitee sekretär *L. Raid*
ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär *M. Titma*
TRÜ ametiühingukomitee esimees *K. Indre*

Olete teretulnud

Uue, ehitatava «Vanemuise» juurde kogunesid raviosakonna III kursuse 3. ja 4. rühma üliõpilased. Rühma tööplaanis oli punkt: töötada 3 tundi «Vanemuise» ehitusel. Komsomolisekretär Heli Krips küll närveeris veidi, et äkki ei tule kõik üliõpilased kohale.

Tulid siiski kõik.

Pärast kirjutasime oma nimed paksu raamatusse, kuhu on jäädvustatud paljude meietaoliste entusiastide nimed.

Üliõpilane, kas ei jätkuks Sinulgi natuke aega oma ülikoolilinna teatrihoone ehitamiseks, iga töökäsi on seal teretulnud?

S. PLOOMPUU,
raviosakonna III kursuse üliõpilane

Kiri ülikoolile

«Koturkuli Veterinaariatehnikumi direktsioon ja partei- ning komsomoliorganisatsioon tervitavad teid Oktoobrirevolutsiooni 47. aastapäeval ja tänavad noorte kommunismiehitajate hea kasvatamise eest.

Me palume teid käskkirjas ära märkida ja meie nimel tervitada järgmisi üliõpilasi, kes paistsid silma Koturkuli Veterinaariatehnikumi hoonetekompleksi ehitamisel:

1. Karl ADAMSON — grupi komandör, TRÜ komsomoliorganisatsiooni sekretär;
2. Leivi ŠER — grupi poliitjuhi asetäitja;
3. Nikolai JAVORSKI — Tartu Territoriaalse Ehitusvalitsuse instruktor-müürsepp;
4. Rein KESKKÜLA;
5. Richard VILLEMS;
6. Õie NÕMME;
7. Liina STAUB;
8. Heli KRIPS;
9. Sirje PLOOMPUU;
10. Ulvi TARVIS.

Uudismaal olles töötasid need noored ennastohverdavalt ehitustel. Kahe kuu jooksul tegid nad töid rohkem kui 100 tuhande rubla eest. Üliõpilaste tööjõudlus oli 3, 4 korda kõrgem kui Stšutšinski ehitus- ja montaaživalitsuse töölistel. Mitmel korral esineti loengutega kõige erinevamatel teemadel ja kontsertidega rajooni töötajate ees, korraldati spordivõistlusi. Tehti pioneeritööd Koturkuli keskkoolis ja ka eelkooliealiste hulgas; lastesõimede ja -aedade juurde ehitati mängulinnakesed.

Meie töötajatele ja üliõpilastele oli teie üliõpilaste teadlik distsipliin ja kommunistlik töössesuhtumine elavaks eeskujuks. Me kutsume teie ülikooli üliõpilasi järgmisel aastal lõpetama nende poolt alustatud ehitustööd.

Koturkuli Veterinaariatehnikumi ja Koturkuli sovhoosi kollektiivide nimel:

Tehnikumi direktor V. KIM
Parteibüroo sekretär G. STEINHARD
Komsomoliorganisatsiooni sekretär N. VERŠININ

Detsembri esimesel dekaadil toimub RT «Vanemuine» näitlejate ja lavastajate

KOHTUMISÕHTU

ülikooli perega.

Vesteldakse teemal «Bertolt Brechti ja Kurt Weilli «Kolmekrossiooper» «Vanemuise» laval».

Kirjandusringis tuleb «Coriolanuse» arutelu. Külastagem lavastusi kõige lähemal ajal!

Tegijal juhtub, kuid...

NLKP programm märgib, et komsomoli ülesandeks on arendada noorte aktiivsust ja töökangelaslikkust, kasvatada nendes kommunistliku ühiskonna inimese poliitilis-moraalseid omadusi. Sellega seoses usaldab partei Kommunistlikule Noorsooühingule üha laiemate praktiliste ülesannete täitmise, õpetades samal ajal, et praktiline töö ei toimuks omaette, eraldi kasvatustööst.

Paraku aga ei suuda komsomol seda keerukat ülesannet alati õigesti ja otstarbekohaselt lahendada. Hiljuti toimunud ülikooli komsomolikomitee pleenum, mis oli ühendatud partei- ja ametiühingukomitee istungiga, oli tõsiseks sellelaadseks signaaliks. Koosoleku peamiseks küsimuseks oli komsomolile laiemate õiguste andmine ühiselamute alal ning koos sellega ka kasvatustöö tugevdamine. Kahjuks aga tekkisid sellel koosolekul mitmed seisukohad ja mõtted, mis läksid eemale kasvatustööst, distsipliinist ja paljudest teistest küsimustest, millega komsomol tavaliselt tegeleb. Paljud koosolekust osavõtjad küsisid endalt, mis oli sellise koosoleku mõte, kus olid siin kasvatustöö probleemid, millist kasu andis see umbes saja inimese kolmetunniline istumine jm.

Aga kõik oleks võinud olla hoopis teisiti.

Õigesti püstitatud mõte ideoloogilise kasvatustöö ja praktilise tegevuse ühendamisest ei leidnud koosolekul edasiarendamist. Ja viga polnud mitte selles, et arutati «pingerida», tubade remonti, kontrolli ja väga vähe seinalehtede, sotsialistliku võistluse, loengute, kohtumiste ja muude selliste ürituste osatähtsust, vaid selles, et ei osatud esile tuua ning analüüsida majanduslikku või administratiivset laadi ürituste kasvatuslikku olemust. Kas siis tähtis on see, kas «pingerida» koostatakse puhtalt või on selles parandusi, kas ta esitatakse päev hiljem või varem. «Pingerea» koostamise tähtsus seisneb eelkõige selles, et ta annab seda koostavale kollektiivile kasvatuslikus mõttes palju väärtuslikku. Koosolekul aga ei tehtud ühtki ettepanekut selles suhtes, millises kollektiivis ja kuidas arutada «pingerea» koostamist.

Palju oli juttu remondiküsimustest, kuid mitte komsomoliaktivistid, vaid halduse prorektor sm. V. Simm pidas vajalikuks rõhutada selliste tööde kasvatuslikku külge. Kas siis komsomoli jaoks ei oma mingisugust tähtsust sotsialistlikku omandisse suhtumise küsimus või võitlus elamistingimuste järjekindla parandamise eest? Ebakohaseks praegustes tingimustes tuleb pidada mõtteid ühiselamu valvesüsteemi likvideerimisest, kasvatuslikku laadi ürituste planeerimise võimatusest ja mõningaid teisi. Mis puutub töö planeerimisse, siis ei saa unustada, et õigesti koostatud tööplaan on vajalik, tema koostamine peab toimuma laialdase aktiivi osavõtul. Plaani koostamine on samal ajal ise antud kollektiivi kasvatamise vahend, bürokraatlikult komsomoliaktivisti laua taga valminud plaan on aga komsomolitöö surm.

Kas tähendab see artikkel vaesusetunnistuse väljakirjutamist meie komsomoliorganisatsioonile? Ei!

Meie komsomoliorganisatsioon on näidanud, et ta oskab kasvatustöö huvides murda kivinenud traditsioone ning organiseerida huvitavaid ja kasvatuslikult viljakamaid üritusi. Nii näiteks organiseeris komsomol oma aastapäeva tähistamiseks klubis õhtu, kus puudus presiidium, pidulik ettekanne ja teised sellised pidulikule aktusele omased tunnused. Toimus võistlus matemaatikute, juristide, arstide vahel «KVN» raames. Küsimuste hulgas, mida lahendasid võistkonnad, olid paljud ühenduses komsomoliga. Kas oleks suutnud ka suhteliselt hea pidulik ettekanne kogu saali panna nii pingeliselt mõtlema komsomolist kui samateemaliste küsimuste lahendamine? Vist mitte! Selliseid häid näiteid võib leida väga palju.

Kas oli siis koosoleku päevakorda võetud küsimus eba õige, ebaotstarbekohane, liiga praktilisest seisukohast püstitatud? Ei! Ta oli vajalik, üliõpilaskonda haarav ja kasvatustööga kõige tihedamalt seotav probleem. Ainult lähenemine teemale ei toimunud õigelt küljelt, nii nagu see peaks olema omane komsomolile. Üksikud sisukamad sõnavõtud ei suutnud koosoleku üldist kulgu mõjustada. Ja kahjuks vaikisid koosolekul ka parteikomitee ja ametiühingukomitee liikmed.

Asi läks seekord viltu. Veast tuleb õppida kõigil, eeskätt aga neil, kes võtsid osa selle koosoleku ettevalmistamisest, aga ka neil, kes sellel istusid. Kuid küsimus pole kaugeltki ainult selles. Koosolek näitas ka seda, et on väga vajalik ulatuslikum arvamuste vahetamine selle kohta, kuidas peaks kõrgemas koolis seostatama igasuguste praktiliste ülesannete lahendamist kollektiivi ideoloogilise kasvatamisega. Üsna sobivaks tribüüniks võiks siin olla meie ajaleht. Olgu siis käesolevad read sellelaadse ulatuslikuma mõttevahetuse algataja ks!

ÕNNITLUSI

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 47. aastapäeva puhul õnnitlesid Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi ja soovisid palju õnne ning edu töös järgmised asutused:

**Moskva Riiklik Ülikool, Tallinna Polütehniline Instituut, Tadžiki Riiklik Ülikool, Tallinna Pedagoogiline Instituut, Kišinjovi Riiklik Ülikool, Užgorodi Riiklik Ülikool, Valgevene Polütehniline Instituut, ENSV Riiklik Muusika ja Teatrikunsti Instituut, Aserbaidžaani Riiklik Ülikool, Läti Riiklik Ülikool, Vilniuse Riiklik Ülikool, Kaasani Riiklik Ülikool, Kaunase Polütehniline Instituut, Permi Riiklik Ülikool, Kabardiini-Balkari Riiklik Ülikool, Mordva Riiklik Ülikool, Jakuudi Riiklik Ülikool, Daugavpilsi Pedagoogiline Instituut, Petrozavodski Riiklik Ülikool, Tšernovitski Riiklik Ülikool, Kaug-Ida Riiklik Ülikool, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Eesti NSV Kunstiinstituut, I. P. Pavlovi nim. I Leningradi Meditsiiniinstituut, Põlevkivi Instituut, Tallinna Epidemioloogia, Mikrobioloogia ja Hügieeni Teaduslik Uurimise Instituut, ENSV Riiklik Filharmoonia, Eesti NSV TA Majanduse Instituut, Tartu Aparaaditehas, Udmurdi Teaduslik Uurimise Instituut, Tartu Ehitusmaterjalide Tehas, RT «Vanemuine», ENSV MN Riiklik Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komitee, ajalehtede «Pahva Pääl» ja «Edasi» toimetused, kirjastus «Eesti Raamat», ENSV Riiklik Ehituskomitee, ajakirja «Nõukogude Naine» toimetus, «Kommunaalprojekt».

AMETIÜHINGU-KONVERENTSILT

Sisukamaks, konkreetsemaks

27. oktoobril tehti aulas kokkuvõtted ametiühingukomitee tööst. Aru andis ametiühinguorganisatsiooni esimees sm. L. Pärl.

Oma ettekande alguses toonitas ta, et komitee on peatähelepanu pööranud üliõpilaste kasvatamisele kommunismiehitaja moraalikoodeksi põhimõtete vaimus. Aruandeperioodil on tehtud suur töö elamu-heaolu, üliõpilaste kultuurivajaduste rahuldamise ja ülikooli töötajatele aktiivse puhkuse organiseerimise osas. Organiseeriti suusamatku, väljasõite, tervistavaid puhkelaagreid Käärikul ja Vellaveres. Algatati võistlus kommunistliku elulaadiga ühiselamu nimele. Ajaloo-Keeleteaduskonna inglise filoloogide IV kursus on kommunistliku töö liikumise võimalikkuse näiteks ülikoolis. Õnnestus rida klubilisi üritusi, tööle hakkasid uued ringid: üleülikooliline näitering, balleti- ja koreograafiaring, kusjuures näitering taotleb isetegevusliku teatri nimetust.

Sporditöös esineb veel puudusi, sest organiseerimine teaduskondade osas on halb. Õnnestumisi tuleb mainida kergejõustikus ja orienteerumisspordis.

Toitlustamise parandamiseks tuleks einelaudades teha sanitaarremont.

Puudulik on keemikute materiaalne baas, mis ei võimalda kasutada kõigile üliõpilastele vajalikku aparatuuri.

Tööõnnetuste arv on vähenenud. 1964. a. jooksul oli vaid 5 õnnetusjuhtumit.

Klubi juures avati lastetuba. Töös lastega kasutatakse mitmesuguseid vorme. Seinalehe «Töö ja Mäng» väljaandmine, kelgutamisvõistlus, jääpidu, nääripuu... Muret teeb lasteaia avamise probleem.

Liikmemaksud laekusid normaalselt, kui välja arvata Kehakultuuriteaduskonna õppejõudude 2. rühm (laekur sm. Sild).

Hästi töötas ametiühingu kool. Sm. Pärl tõstis esile Ajaloo-Keele-, Füüsika-Matemaatika- ja Kehakultuuriteaduskonna büroode tööd.

Järgnevais sõnavõttudes kritiseeriti eriti ülikooli klubi, mille juhatus peaks tõsiselt mõtlema vigade kõrvaldamisele. Uusi töövorme, leidlikku vaimu!

Teine tõsine küsimus — üliõpilaste moraal. Aruandeperioodi vältel pidi 6 üliõpilast lahkuma joomise pärast. On juhtunud, et purjus üliõpilane esineb avalikkuse ees (Majandusteaduskond). Esineb joomist ühiselamus. Edaspidi soovitati rohkem tähelepanu pöörata elamu-heaolu ja massilise poliitilise töö parandamisele.

Revisjonikomisjon tegi ettepaneku sisustada klubi puhketoad ajakohase mööbliga, muretseda ruumidesse eesti kunstnike maale, korrastada klubi juures olev aed.

Konverents hindas ametiühingukomitee töö rahuldavaks. Otsuses märgiti, et eelnevate aastatega võrreldes on see muutunud konkreetsemaks ja sisukamaks. Kavandati rida üritusi. Püstitati lähim ülesanne:

Kõik ametiühingu liikmeteks!

Ametiühingukomiteesse valiti alljärgnevad seltsimehed: Kanni Indre, Kaljo Indre, Leo Kullus, Veljo Tinn, Johannes Raudsepp, Maia Lõvi, Tiiu Eimre, Arved Jents, Heino Elken, Lydia Inglist, Osvald Noobel, Ingi Loosme, Rinette Kreis, Malev Uibo, Jelena Gurjeva, Aasa Helbe ja Sven Raju.

Komitee esimeheks valiti sm. Kanni Indre.

L. MÄNNIKSOO

Preemiaid parimatele

Vastavalt üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi peakomisjoni otsusele premeeritakse paremate teaduslike tööde autoreid, sealhulgas tervet rida Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi.

Esimese preemiaga autasustati:

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi T. Sullingut, J. Maaroosi ja V. Möldrit töö eest «Südame pärgarterite plastika võimalusest ajutise venoosse paisu tingimustes». Töö juhendajad: prof. A. Linkberg ja meditsiinikandidaat E. Tünder.

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi T. Velgret, A. Lippingut, E. Seppa ja U. Truupõldu töö eest «Aordi alloplastikast». Töö juhendajad: prof. A. Linkberg ja meditsiinikandidaadid K. Põldvere ja E. Tünder.

3. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi H. Joksti, T. Liivorgu, L. Noobelit töö eest «Neerude homotransplantatsioonist koertel». Töö juhendajad: prof. A. Linkberg, dots. Ü. Arend ja meditsiinikandidaadid K. Põder ja Ü. Hussar.

4. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast T. Rebast töö eest «Südametegevuse ja hingamise vahekordadest kardiovaskulaarse sündroomiga neuroosihaigetel». Töö juhendaja — dots. J. Saarma.

5. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast U. Noormat töö eest «Vee ja mineraalide ainevahetuse dünaamikast aju-kolju traumaga haigetel». Töö juhendaja — assistent A. Tikk.

6. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast R. Lund töö eest «Partisanivõitlus ja fašismivastane liikumine Eestis aastail 1941—1944». Töö juhendaja — dots. K. Siilivask.

7. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast A. Kallisaart töö eest «Käibevahendite kasutamine ja normeerimine spordilaevade eksperimentaaltehases 1962.—1963. aastal». Töö juhendaja — dots. U. Mereste.

8. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast E. Sakkovit töö eest «Ristkülikukujulise plaadi pärastkriitilise staadiumi analüüs silindrilisel läbipaindel». Töö juhendaja — prof. Ü. Lepik.

9. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast T. Liblikat töö eest «Piusa oru geomorfoloogiast». Töö juhendaja — aspirant E. Hang.

Teise preemiaga autasustati:

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi H. Vainikut ja P. Roosaart töö eest «Mõningaid andmeid eksperimentaalse neuroirritatiivse düstroofiaga komplitseerunud pikkade toruluude murdude paranemise dünaamikast». Töö juhendaja — assistent K. Tammera.

(Järgneb.)

Armeenia professor — Tartu Ülikooli kasvandik

Möödunud kevade Eestimaa lilledest said pooled endale Armeenia kunstinädalast osavõtjad. Septembris sai meie vabariigi kunstirahvale osaks Armeenia sügise kahekordne soojus. Kaugused on tänapäeval küll kõige väiksemaks takistuseks sõprade vahel.

Kunstinädalad said mööda. Sõprus on ja jääb. Aga tingimata on nüüd rohkem armeenlasi ja eestlasi, kes oma kaugetest naabritest nüüd palju enam teavad ja nende kultuuri austada oskavad.

Kindlasti teavad vähesed, et ka Tartu Riiklikul Ülikoolil on Armeenias austaja ja populariseerija — teeneline teadlane, meditsiiniteaduste doktor professor Grigori Artemjevitš Mednikjan. Küllap on põhjus selles, et professor Mednikjan on kunagine meie alma materi kasvandik.

16. septembril 1964. a. avaldas üks Armeenia NSV keskajalehti «Kommunist» tema artikli «Tartu Ülikool — eesti kultuuri läte».

Professor kirjutab:

«Neil rõõmsatel pidupäevadel meenutan ma tahtmatult ammu möödunud, ent unustamatuid päevi üliõpilaspõlvest, mille veetsin Tartus. Veel koolipäevil, kui olin lugenud Hatšatur Abovjani teoseid, tutvunud tema biograafiaga ja vaimustunud tema progressiivsetest ideedest, otsustasin kindlalt saada kõrgema hariduse Tartus. Mu unistused täitusid — ma sain Tartu Ülikooli üliõpilaseks. Varjuline Toomemägi teadlaste mälestussammastega jättis mulle erakordse mulje. Kui ma esimest korda Lossi tänavat mööda üles Parroti silla juurde läksin ja rektor Parroti bareljeefi nägin, äratas see minus malestustevoolu Hatšatur Abovjani biograafiast.»

Ka kirjades meenutab professor Mednikjan Tartut ja üliõpilaspõlve ning avaldab vaimustust Nõukogude Eesti kultuurielu üle, osaga millest armeenlastel oli võimalus septembris kokku puutuda.

1952. aastal, ülikooli 150 aasta juubelipidustustel tutvus armeenia professor tolleaegse filoloogiaüliõpilase Ellen Niiduga, kellest juba siis räägiti kui tulevasest andekast poetessist.

Nüüd, kaksteist aastat hiljem, leidis prof. Mednikjan kunstinädala puhul avatud Eesti raamatunäituselt rõõmsa üllatuse — Ellen Niidu luuleraamatu «Maa on täis leidmist».

«Igal kohtumisel teiega, kallid sõbrad, kuulates eesti keelt, eesti laule, muusikat, satun ma oma mälestuste vangi ülikooliajast, mille tegin läbi Tartus. Minu mõtted suunduvad Eestisse, tema tööka rahva juurde, mu kalli alma materi juurde, kuhu ma jätsin osakese oma südamest, — kus ma iseendaks sain.»

Professor Grigori Artemjevitš Mednikjan ütles need sõnad selle aasta 20. septembril Kanakeris, kui pandi nurgakivi sõpruse sambale Hatšatur Abovjani maja juures.

Kaksteist aastat on möödas ajast, mil professor Mednikjan oli viimati Eesti NSV-s ja Tartus. Eeloleval suvel, meie vabariigi juubelipidustuste ajal, kavatseb ta taas tulla.

Ütleme «Tere tulemast!» juba ette.

MIKS...

...diskussiooniklubi korraldab kõnevõistlusi?

Sellepärast, et meie üliõpilaste kõne- ja esinemiskultuur jätab veel väga palju soovida.

...meie üliõpilased ei oska kõnelda?

Sellepärast, et nad ei külasta kõnevõistlusi.

...senised kõnevõistlused on väga kahvatuks jäänud?

Sellepärast, et ettevalmistus oli ühelt poolt nõrk ja teiselt poolt mitterahuldav.

...tänane kõnevõistlus kindlasti õnnestub?

Sellepärast, et meie kõik läheme täpselt kella 18-ks kohale (kohviku rõdusaali), kõnelejatel on olnud küllalt aega julgust koguda ja teema on — «Jääb üle ainult üks tee — võidelda!»

...kõnevõistlusest on igal jujul kasu?

Sellepärast, et ka vigadest õpitakse.

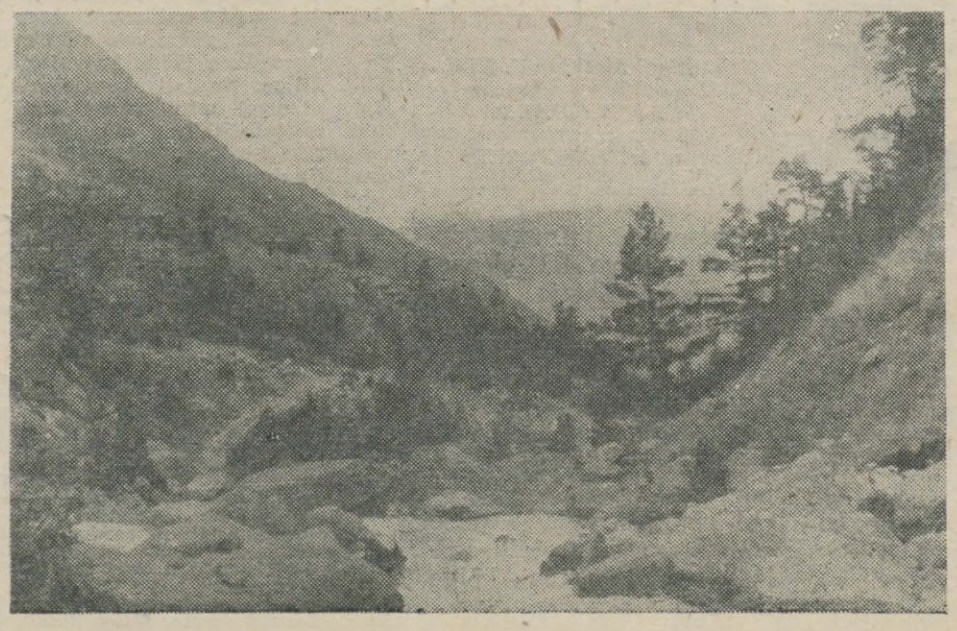

Meie üliõpilaste rännuteed on ulatunud põhja Koola poolsaarele ning Krimmi, Kaukaasia ja Kesk-Aasia lõunapiirkonna alla.

Meie matkaseltside retkedest loete ajalehe järgmisest numbrist.

Neli ühiskonnateaduste ringi

Tänapäeval ei saa olla hea spetsialist ega üldse haritud inimene, kui ei tunta ühiskonna arengu seaduspärasusi ja inimkonna kõige väljapaistvamate mõtlejate ideid, kui ei osata orienteeruda kaasaja kõige keerulisemates sündmustes.

Praegune ühiskonnateaduste õpetamise süsteem saavutab põhiliselt oma eesmärgi: teaduslikele alustele rajatud kommunistlik maailmavaade on meile suuremal või vähemal määral omaseks saanud. See ilmneb mõnikord ka igapäevastes asjades, et me ei oska seda nagu tähelegi panna.

Kas on kõik juba ära tehtud, kas ei saaks ühiskonnateadusi veelgi paremini õppida? Muidugi saab. On veel kahjuks selliseidki seminare ja loenguid, mis peaksid ammu olema minevikku vajunud.

Seminar peab kaasa haarama kõiki, kujunema kohaks, kus üliõpilased saavad vabalt mõtteid vahetada, et leida vastust kõigile neid huvitavatele probleemidele.

Suureks kasuks ühiskonnateaduste õppimisel on osavõtt vastavate ringide tööst, mida on senini loodud neli: NLKP ajaloo, poliitökonoomia-, sotsioloogia- ja filosoofiaring. Nende kõikide eesmärgiks on vastavate teaduste käsitlus kaasaja tasemel.

Üks eakamaid on NLKP ajaloo ring (juhendaja v.-õp. Kivimaa), mis lühikese vaikuseperioodi järel loodi taas möödunud õppeaastal grupi entusiastide poolt. Et seda ainet käsitletakse ülikooli kõigis teaduskondades, on töö NLKP ajaloo ringis eriti vajalik. Praegu on osavõtjaid 17. Peale selle on arvukalt korrespondeerivaid liikmeid. Näiteks kohtumisest ajalehe «Kodumaa» toimetaja sm. Mustmetsaga võtsid osa 52 inimest.

Ringi tööd iseloomustab kasvõi see, et teaduslikke ettekandeid ja referaate oli arvult 25. Osa ringis valminud uurimusi esitati ÜTÜ kevadisele konverentsile. Üheks paremaks oli M. Grafi «VK(b)P tegevusest.»

Ka töökoosolekutel esitati mitmeid sügava töötlusega referaate: Juhan Paju (eesti fil. II) «Eesti proletariaarse noorsoo võitlus internatsionalismi eest»;

Anne-Mare Leis (biol. II) «TRÜ komsomoliorganisatsiooni ideelis-poliitilise kasvatustöö ülesannetest ja vormidest.»

Millest siis see, et mitmete teaduskondade üliõpilastel oli küllalt tahtmist tegelda NLKP ajaloo probleemidega? Et I—II kursuse üliõpilased tavaliselt ei tegele veel erialaliste uurimistega, tuleb töö partei ajaloo ringis eriti kasuks. Möödunud semestril osutusid mõned nooremate kursuste üliõpilaste uurimistööd nii kõrgetasemelisteks, et autorid vabastati NLKP ajaloo eksamist.

Lähemal ajal on plaanis ühine üritus ÜTÜ ajalooringiga — kohtumine EKP Ajaloo Instituudi juhataja sm. A. Panksejeviga. Kindlasti kujuneb huvipakkuvaks ka 18. nov. küsimuste-vastuste õhtu (et oleks ainult palju tõesti huvitavaid küsimusi).

Poliitilise ökonoomia ringi (juhendab v.-õp. Vanaaseme) tööst võtsid möödunud aastal osa Majandusteaduskonna üliõpilased, seega polnud ring sugugi üleülikooliline.

Töö oli jaotatud kahte sektsiooni: üks põllumajandus-, teine tööstusprobleemide uurimiseks. Esimestel oli tihe side vastavate tootmisvalitsustega, teised käisid tehastes ja vabrikutes kontakti loomas.

Põhiliselt töötati ÜTÜ XIX konverentsi ettevalmistamiseks, esitati sinna 8 tööd. Kevadisel konkursil saadeti 3 tööd vabariiklikule konkursile, kus Valve Lange ja Aino Lepa töö «Hinna seos toodangu tarbimisväärtusega» sai II preemia.

Põhiliselt on töö toetunud ainult Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilastele, sest seal on poliitilisest ökonoomiast ette nähtud kursusetöö.

Möödunud õppeaastal lubasid poliitilise ökonoomia küsimustega hakata tegelema ka õigusteadlased, aga kahjuks jäi see ainult lubaduseks.

Mis saab aga poliitilise ökonoomia ringist pärast Majandusteaduskonna Tallinna siirdumist?

Filosoofiaring on moodustamisel. Tõsi, tegevust püüti alustada mullusel aastal, aga üldist iseloomu ei saavutatud. Ajaloolaste ja matemaatikute grupid töötasid täiesti eraldatult. Siinkohal kerkib üles küsimus, kas on üldse võimalik moodustada ringi, mis tegeleks kõigile vastuvõetavate probleemidega? Siin oleks tarvis üliõpilastel oma arvamust avaldada. Võib-olla oleks võimalik üleülikoolilist ringi moodustada sektsioonide kaupa, kusjuures ühistel töökoosolekutel arutataks probleeme iga valdkonna poolt? Kas matemaatikutel, füüsikutel, filoloogidel, juristidel jt. polegi ühiseid mõtteid filosoofiaprobleemide lahendamisel?

Tänavu sügisel loodi ülikoolis sotsioloogiaring M. Titma juhendamisel. Töö baseerub sisseastujate perfokaartide läbitöötamisel. Uuritakse, kuidas inimene on ette valmistatud TRÜ-sse astumiseks, missuguste vahenditega on võimalik temast kujundada kõrge tasemega kommunismiehitaja. Miks on aga ringist osavõtt nii väikesearvuline?

Tööpõld on lai, avastamata probleeme veel väga palju. Ühiskonnateaduste ringides käsitletavad teemad seovad meid lähemalt eluga, aitavad omandada võimalikult sügavalt ka tulevast elukutset. Ärgem unustagem seda!

K. ALAS
S. ENDRE

Külaline Ungarist

Eile esines ülikoolis külaline Ungarist akadeemik prof. J. Waldapfel teemal «Imre Madáchi looming».

RAAGIME ARMASTUSEST

Anonüümne grupp üliõpilasi saatis meie ajalehe toimetusele masinal trükitud kirja. Selles heidavad nad ette, et meie elust, sealhulgas ajalehegi veergudelt on kõrvale jäänud armastusküsimus. Meenutades üht pediaatria-, kirjandus- ja pedagoogikaringide ühist koosolekut koliealiste laste seksuoloogiast, toonitavad nad dotsent Kerese märkust samalt koosolekult, et me peaksime kord vestlema armastuse teaduslikest alustest ja armastuse juhtimise võimalustest. See anonüümne grupp on seda võimalikku arutlust kannatlikult oodanud; kannatuse kaotanud, kirjutasid nad meie ajalehele.

Mul ei ole põhjust neid autoreid ebaterves uudishimus kahtlustada, kuigi anonüümseks jäämine osutab teatavale valehäbile, kartusele, et selline mulje neist jääda võiks. Soov on normaalne, avameelne, isegi alalhoidlik, sest tänapäeval on sellaadsed rünnakud hoopis agressiivsemad (meenutagem taas t o d a koosolekut!). Ja õigustatud: kui mujal maailmas (SDV, Tšehhoslovakkia, Poola, Lääs) ilmub sel teemal rikkalik algupärane kirjandus, sageli poleemilinegi, siis Eestis ilmunu on ühe käe sõrmedel loendatav, ei saa olukorda kiita Nõukogude Liidu ülejäänudki osas: aastaid on armastuse-asju tabuks peetud, elavnemine on viimasel ajal küll märgitav, ent selle kvaliteet tihti halb: valitseb arusaamatu kuivus ja kiretus. Meie ilukirjanduski ei ole armastussuhteid täie julgusega, kõigekülgselt, kogu rikkuses vaadelnud. Üksikuid avameelseid hääli on olnud (I. Jefremov jt.), ent kahjuks kajatud. Saab siis selgeks, et nii kitsas, piiratud teadusliku uurimise aine kui üliõpilasarmastus ja -abielu ei ole tõepoolest veel teaduslikult vaatluse all olnud...

Seda tervitatavam on selle anonüümse grupi algatus ja hool! Mõistetavalt ei saa siis meie ajalehes algav diskussioon üliõpilasarmastuse ja -abielu kohta hiljem mistahes teaduslikke järeldusi, juhiseid ja retsepte anda. Probleem lokaliseerub mitme teaduse, eelkõige füsioloogia, psühholoogia ja sotsioloogia (tahaks siin lisada universitetoloogiat — olemata teadust, mis ülikooli olusid arvestaks ja mitte ainult naljapärast) puutepindadel, ootab veel tugevat kompleksset uurimist. Kõik ei ole kaasajagi valguses seletatav, rohkem on oletusi kui tõestusi. Mis tulevikku puutub, siis igatahes armastuse teadusliku juhtimise suhtes olen ja jään edaspidigi rõõmu ja rahuga skeptikuks. Aga pean ütlema, et mind liigutas väga kirja autorite tore ja lapselik usk dotsent Kerese ideesse juhitavast armastusest, mis tollal kõlama jäi. Nad ütlevad: «Asi vääriks käsitlemist üliõpilaste hulgas ja kogu elanikkonnas, sest sageli kohtame karile jooksnud abielusid.» Milline uskumatu optimism on meie noorusel! Nad ütlevad: «Üliõpilaste hulgas on juba (!) purunenud abielusid — neist minnakse vaikides mööda. Meie arvates see on ka ülikooli kasvatustöö puudujääk. Võib-olla on selle vaikimise põhjuseks asjaolu, et ka ülikooli õppejõudude hulgas on purunenud abielusid ja abielurikkumisi. Neid ei tuleks häbeneda (küllap vist kõnelust neist — J.-P. B.). See on meie arvates üks kodanlik igand. Tahaksime, et uus põlvkond kasvaks teadlikum ja seega ka nende abielud oleksid õnnelikumad, neil ei oleks siis tarvidust abielu rikkuda. Meil pole mingit soovi kallale tungida neis küsimustes oma pedagoogidele. Paluksime aga väga nende nõuandeid oma elu suunamisel.» Ei see liigne respekt ega mõneti ülesotsiologiseeritud mõtteviis vähenda avameelse soovi jõudu. Enne kui mõnd juhist diskussiooni suhtes anda, tahaksin kõigi asjahuviliste tähelepanu juhtida filosoofiadoktor A. G. Hartševi ilmuvale teosele «Abielu ja perekond Nõukogude Liidus. Sotsioloogilise uurimuse katse», mis näib üpris huvitav ja kaasaegne olevat. Referaat Hartševi raamatust ilmus nädalalehes «Nedelja» nr. 27, 1964.

Niisiis: täna avab ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» oma veergudel diskussiooni «Üliõpilasarmastus ja -abielu», mis on mõeldud igaühele ja kõigile. Et algust anda, esitame mõned küsimused tsiteeritud kirjast; need ei ole muidugi nomenklatuursed:

1. Kas abiellumisel peab olema kõrvuni armunud või peab ka mõistus kaasa rääkima?

2. Kuidas suhtuda üliõpilaste abiellumisse esimestel kursustel?

3. Kas niisugune abielu võib õnnelik olla? jne.

On väga soovitav, et poleemika jääks fikseeritud diskussiooni valdkonda. Ja küsimegi, nagu tavaks saanud: kes soovib sõna?

J.-P. BELMONDO

26. oktoobril 1964

* * *

Lugesite J.-P. Belmondo artikli läbi?

On tõsi, et armastus tekitab teatud hirmu. Kui ofitsiaalsel tasemel niisugustest asjadest juttu vihaselt kallale O. Kruusile, kes üliõpilaspõlves ühes jutus kirjeldas stseeni, kuidas üliõpilane jääb loengule viis minutit hiljaks, sest kohtas tänaval üle mitme-mitme aasta oma armastatut. «Selles episoodis avaneb kangelase räpane moraalne pale!» hüüdis kriitik kirglikult. Muidugi, see oli 1952. aastal.

Aga hiljuti saabus mitmetesse meie linna instantsidesse ühe soliidse seltsimehe vihane kiri Mats Traadi jutustuse «Koputa kollasele aknale» aadressil. «Noored veedavad öid voodis. (Kas peaks nad voodi all olema? — M. U.) Kuidas saab niisuguste inimestega üles ehitada kommunismi?» küsib autor... See pole nali, sest sama mentaliteeti võib kohata ka varjatud kujul.

Muidugi, kuidas puudutada niisuguseid delikaatseid küsimusi... Noored inimesed, kes avastati päris süütult külmal ja tuisusel ajal Tiigi tänava autobussis, fotografeeriti ja pandi kesklinna üles. Meil on ju selge, et bussi ronida pole ilus, aga eks kõla väga ebasoliidselt küsimus: «Kuhu nad siis pidid minema?» Sest fotografeerijal on kindlasti olemas korter ja vist mitme toaga. Näete, milline küsimus, kuulub «sama-vana-kui-maailm-küsimuste» hulka.

On selge, et vaim jääb võimule alati alla ja eks ta üldiselt peabki nii olema. Aga sellel astmel, kus ühiskond praegu on, kõlab miski selles lauses lausa anakronistlikuna...

On muidugi rumal, kui käesolevast diskussioonist tuleks midagi «Hei, poisid, räägime armastusest!» -taolist. Keegi ei pea propageerima lodevust — seda on niigi rohkem kui julgeme tunnistada —, aga tonti seinale maalida ei tohi. Karta noorust — see on luksus, mida ükski institutsioon ega generatsioon ei või endale lubada.

Kel midagi südamel, kirjutage meile. Tribüün avameelseks vestluseks on avatud.

MATI UNT

Üks tsitaatiderikas kiri

Valisin just niisuguse vormi, sest arvustusele ma ei pretendeeri ega tahagi seda teha: niikuinii teavad koik, et me sõbrad oleme ja seetottu minu artikli objektiivsus täiesti kaheldav on. Nii, ja nüüd tahan ma oma joru siis alustada.

1.

Jälle, jälle, kui suled silmad, sünnib see uuesti. Luuletaja ei saa oma kinnismõtetest enam lahti. Ja nii ongi ta nagu tuulekannel, kelles koik maailma asjad vastu peavad hetsema — tahab ta siis või ei taha. Igaüks ei märka ju, kuidas ta maailmaga resoneerib. Aga kui ta sinu luulet loeb, ehk opib ta siis seda teadlikult ka enda juures jälgima. Kaasaegsed psühholoogid argumenteerivad sellisel juhul näitega Newtonist. Gravitatsioon oli alati olemas, aga keegi ei mõelnud talle enne, kui suurele inglasele õun kord pähe kukkus.

Masinatega varustatud maailm kipub kalestuma ja võitluses selle protsessi vastu on sinulgi oma osa. Muidugi, tühje illusioone ei tasu teha. Ehk nagu küüniline La Rochefocauld ütles: «Meil kõigil on küllalt jõudu, et taluda teiste õnnetusi.» Paraku. Aga eks ole sinugi luule nende tilkade hulgas, mis kivilt sammalt maha pesevad.

2.

Tuleb luuletaja koju, ütleb naisele: «Kallim, ära kolista, ma pean täna luuletama hakkama.» Istub luuletaja, luuletab iga hinna eest. Sünnivad terved kogud, mida võib kauplustes vedelemas näha.

Sinu kogu osteti väga ruttu ära, kuigi ka sina luuletad laua taga, aga mitte sügistormis musta mantli hõlmade lehvides. See armas, aga petlik romantika jääb filmide jaoks. Milles on siis erinevus? Ma arvan, et sinu luule pole üldse l u u l e, vaid su aus rõõm ja valu.

Võidakse öelda «subjektivism». Aga eks ole lüürik ikka subjektiivne, püüa teda vaadata, kuidas tahad. Objektiivsust selle sõna tõelises mõttes otsitagu eepikult. Ja eks ole kõik see kokku vaid terminite küsimus, aga lüürik ei jää kunagi kitsaks, kui ta oma «mina» pidevalt avardab ja püüab sinna haarata ja seal läbi seedida üha rohkem maailma asju.

Ma tahan, et sa ei hakka iialgi luuletama ilma seesmise vajaduseta. Nimelt. Majakovski täitis küll ühiskondlikke tellimusi, ent see ühiskondlik tellimus pidi enne saama tema isiklikuks veendumuseks.

3.

Tädi koob, lapsed lähevad, lähevad ja istuvad rõõmumäel. Sinu eelmises kogus oli luuletus «Soojad veidrused». Eks olnud õigus ühel sinu kirjanduslikest õpetajatest, kes ütles selle pealkirja kohta: «Liigne ettevaatus.» Tõsi, aga eks olnud see paratamatu reaktsioon sellele, et vahel hakkame nagu kaotama huumorimeelt ja hakkame liiga palju küsima: «Lõbus, aga milleks?» See on ju Brechti küsimuse parafraseering. Kuid sellisena vale. Sinu isagi kirjutas kunagi, et pealtnäha kõige tühisem tilu-lilu aitab meid elada ja ehitada. Ja Leningi on kinost rääkides öelnud, et propagandistlikud lõigud vaheldugu nn. mõttetute lõbusate lõikudega, sest inimene tahab ometi naerda ja puhata.

4.

Lapseks jääda. Seda saab mitut moodi. Einsteinil oli terve eluaja lapse maailmataju, aga tänu sellele oskas ta asja äkki uutmoodi vaadata. Mõni viiekümneaastane naine häälitseb viie-aastase moodi, et näidata end nooremana. Pole tähtis, kuidas lapseks jääda, vaid miks? Olla immuunne lõikheina vastu või

PAUL-EERIK RUMMOLE

tunda valu üha teravamini? Üldinimlikud küsimused, mis harilikult kujunevad tühjaks targutuseks. Asja võib ka teistmoodi öelda. Nagu Prišvinil: Igal kevadel pead sa elama nii, nagu oleks see su viimane kevad. Siin lõhnab mitte enam sünni, vaid surma järele. Aga on see antud juhul tähtis?

Peaasi, osata pärani silmi vaadata.

Einsteini aju võeti tema loal pärast surma välja ja uuriti hoolikalt. See oli tavalise suurusega tavaline aju. Kus sünnib Einstein?

5.

Becher on öelnud, et inimesele peab jääma tema puulatvade sosin. Ma usun, et see sosin on siin uuel kvalitatiivsel astmel. Ta pole irdumine ühiskondlikest probleemidest, vaid üks suuri ja võrdseid suurtest ja võrdsetest komponentidest, mida tõeline inimene maailmast vastu võtab. Tulla koos armsamaga puulatvade sosina all maikuu kohvipeolt, kus räägiti ka Aafrika asjadest.

Ühel hetkel saab maailm tervikuks.

Ja siis kaotab deklaratiivsuse mõte, mille Hemingway pani oma raamatu ette. Ära küsi, kellele lüüakse kella. Teda lüüakse sulle, sest sina oled osa inimkonnast ja ühe inimese surm on inimkonna kaotus ja niisama hästi ka sinu kaotus.

Ja kõik need muud asjad.

Niisugune on luuletaja vastutus.

6.

Vanad mõtted, igavesed mõtted. Aga kui ei ole midagi uut päikese all, oleme vähemalt meie kõik alati uued ja peame maailma uuesti avastama. Sellepärast pole ühegi põlvkonna poeetide jõupingutused mõttetud.

MATI UNT

VÄIKE FILOLOOGIATEADUSKOND

Siin on kõik nagu tavalisel loengul: «auditooriumi» ees kõneleb õppejõud, kuulajad istuvad laudade taga ja konspekteerivad (ja tagumises reas vaatavad kaks tütarlast filmiajakirja). Kuid midagi on hoopis teisiti kui harilikult. See on ruumis viibijate vanus. Enamik kuulajaist tundub isegi esimese kursuse üliõpilasteks liiga noortena, aga lektor ei anna hoopiski professori mõõtu välja. Seda ei saa talt nõudagi — tegemist on III kursuse vene filoloogi Boriss Artjuhhoviga, kes räägib parajasti Bloki luulest. Kuulajad on aga keskkooli vanemate klasside õpilased.

Boriss lõpetab oma loengu ja kuulutab välja vaheaja.

Kuidas läks?

«Halvasti. See oli mul esimene loeng. Närveerisin kõvasti.»

Aga mis loengud need üldse on? Kelle organiseeritud?

«Sealt tuleb meie dekaan, Jelena Dušetškina.»

J. Dušetškina on vene filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilane. Ta jutustab, et «väike filoloogiateaduskond» («Малый филофакультет»), mille dekaaniks teda nimetatakse, organiseeriti vene filoloogide poolt käesoleva aasta sügisel. Selle ülesandeks on laiendada kooliõpilaste kultuurialast silmaringi, anda neile üldine ettekujutus filoloogiateadusest. Õppetöö on planeeritud kahele aastale. Loengud toimuvad kaks korda nädalas õhtuti.

Missugused on loengute teemad?

«Sel aastal loeme nelja distsipliini. Igor Tšernov V kursuselt loeb kultuuriajalugu, Miralda Koor (IV k.) raamatu ajalugu, Boriss Artjuhhov nõukogude poeesiat ja praegu algab minu loeng vene kirjandusest.»

Moni minut on veel aega. Kas õppetöö seisneb ainult loengutes?

«Ei. Iga kord pärast kaht loengutundi toimub 30-minutiline seminar kindlaksmääratud teemal, kus vesteldakse kinost, teatrist, kirjandusest jne.

Peale selle laseme õpilastel teha kursusetööd, kevadel aga sooritada eksamid.»

Kui palju on õpilasi?

«Nimekirjas on umbes 60 inimest. Loengutel on tavaliselt kohal nii 40 ümber. Suurem osa on Tartu IV Keskkoolist, mõned ka V ja VII, eesti õppekeelega koolidest. Paar inimest käivad isegi EPA-st. Nii et huvi asja vastu on esialgu üsna suur.»

Ja lõpuks. Kas on raske?

«On küll. Tuleb arvestada kuulajate erinevat vanust (9.—11. kl.). Kogu õppetöö toimub akadeemilisel meetodil, mis on õpilastele esialgu harjumatu.

Aga peamine on selles, et nad käivad siin vabatahtlikult. Selleks, et nad ka edaspidi käiksid, peavad loengud olema huvitavad.»

T. TALLO,
üliõpilane

Tartu Riiklik Ülikool 3

„Komsomoliprožektor" valgustab

Järjekordne «komsomoliprožektori» reid. Seekordne küsimustik ei olnud piiritletud ühe alaga, vaid haaras mitmesuguseid probleeme: osavõtt ringide tööst, suhtumine ülikooli klubisse ja ajalehesse, arvamused komsomolitöö kohta, lisaks üldpoliitiliste teadmiste kontroll.

1. ÜLIKOOLI AJALEHE KOHTA.

Maie Roo (ing. fil. IV k.): «Ajalent on tore. Suure põnevusega ootan alati järgmist numbrit.»

Väino Ruus (ajaloo-osak. I. k.): «Huvitavuse poolest võib võrrelda «Edasiga». Kujundus on keskmine.»

Leida Ludolf (raviosak. IV k.): «Ülikooli leht minule küll ei meeldi. Minu huvialalt pole seal midagi!»

Maia Õunap (farmaatsiaosak. II k.): «Loen, kuid eriti mind ei köida.»

Kadri Varrand (ravikehakultuuri II k.): «Ei saa öelda, et eriti huvipakkuv oleks. Tuuakse ära kõik üritused, aga kui ise seal oled olnud, ei paku see jutt midagi. Võiks kirjutada teaduslikest töödest, valgustada laialdasemalt üliõpilaste elu.»

Henrik Mägi (raviosak. III k.): «Artiklite paigutus on halb, kiilustatud: algab 1. lehekuljelt, lõpeb alles 3. Tarvilik oleks rääkida kiitvalt komsomolitöö eesrindlastest.»

Ja veel mõned asjalikud vastused:

— Ajaleht peaks olema ka venekeelne.

— Suuremat tähelepanu Arstiteaduskonnale!

— Rohkem kuulutusi ürituste kohta, rohkem propagandat neile!

— Oma kirjanduse ja kunsti lehekülg.

Tore on, et mõeldakse oma ajalehele — reidi tulemused näitavad seda. Veelgi parem oleks, kui võetaks sulg ja kirjutataks ka ise midagi ajalehele.

2. MIDA ARVATE KLUBI TÖÖST?

Maie Vainomäe (ajaloo-osak. II k.): «Töö parandamisest on palju räägitud, ara tehtud on vähem. Harvasti mõjub see, et klubi ürituse on tasulised.»

Maie Ott (farmaatsiaosak. V k.): «Klubis oli varematel aastatel huvitavam, möödunud aastal soikus.»

Heljo Sepp (raviosak. VI k.): «Praegu käivad seal ainult need, kellel kuhugi mujale minna ei ole.»

A. Frosch (ingl. fil. II k.): «Pole käinud, ei tea.»

Ja veel moningaid märkusi.

— Piletihinnad liiga korged.

— Orkester on sellel aastal väga halb.

— Vene rahvusest üliõpilastele ei ole seal midagi toimumas ega toimunud (samal põhjusel ei tea enamik vene osakondade üliõpilasi midagi RSK-st ega RSR-st).

Üliõpilaste arvates ei ole klubi töö siiski paranenud, hoolimata sel teemal peetud aastatepikkusest diskussioonist.

3. OSAVÕTT RINGIDE TÖÖST.

Aleksander Aksjonov (Kehakultuurit. I k.): «Tean ainult spordiringi. Pole tundnud vajadust teiste ringide eluga tutvuda.»

Vello Arak (füüsikaosak. III k.): «ÜET? Tahtsin I kursusel minna, kuid siis polnud midagi huvitavat. Nüüd küll on, aga praegu on nagu hiljavõitu.»

Viiekümnest küsitletust vastasid 21 (!): «Ringide tööst osa ei võta.»

ÜTÜ ringidest võtab 50-st osa vaid 18, RSK-st 4, klubi ringidest (koorid, estraadiring) — 4, RSR-st — 1(!).

Fakte pole tarvis enam kommenteerida. Mõjuvaks vabanduseks peetakse õppimist ja ajapuudust.

Aga:

Maie Vainomäe (ajaloo-osakonna III k.) lööb kaasa ÜTÜ ajalooringis, NLKP ajaloo ringis, estraadiringis, on osakonnabüroo liige;

Maie Ott (farmaatsiaosak. V k.) lõpetas kodunduse ringi, on ÜTÜ galeenilise farmaatsia ja farmatseutilise keemia ringi rühmavanem, kursuse ametiühingugrupi sekretär ja stipendiumivolinik;

Ellen Veeber (matemaatikaosak. III k.) võtab osa RSK-st, matemaatilise analüüsi ringist jne.

Kas nemad siis ei õpi?

4. MIDA ARVATE KOMSOMOLITÖÖST KURSUSEL JA KOGU ÜLIKOOLIS?

Üsna üksmeelselt kiideti ülelikoolilisi üritusi. Vasturääkivamad on arvamused töö kohta kursustel. Leitakse, et komsomol ja kursus on üks ja seesama, et õigusega võtab kursuse juhtimise endale komsomol, töö on aastaaastalt läinud huvitavamaks. Vajalikuks sammuks peetakse puudumiste arutamise ümberkorraldamist, otsustava sõna õigust stipendiumide määramisel jne. Räägiti ka puudujääkidest komsomolitöös. Neid kahtlemata on. Ja nüüd siis ühest kõige valusamini silmatorkavast küsimusest. Toome veidi lühendatud kujul ära vestluse I kursuse füüsiku Toomas Pedakuga.

«Kas ülikooli ajalehte loete?» — «Vahete-vahel. Isiklikult huvi ei tunne.»

«Kas Teil komsomoliülesanne on? Mida arvate tööst kursusel?» — «Ei tea. Tegelevad. Suurt pole kuulnud. Tahtsid töö kaela sokutada, ütlesin ära.»

«Ringide tööst osa võtate?» — «Ei.»

«Klubis käite?» — Olen ühe korra käinud. Konkreetselt midagi öelda ei tea.»

Ja vestluse lõpul lisas: «Aga Tallinnas Kunstiinstituudis on hoopis teine rahvas. Lõbutsevad, kuidas oskavad.»

Aga, Toomas, miks Te ei abista kasvõi oma kursust huvitavate ürituste organiseerimisel? Teie jutu järgi tuleb ju välja, et olete harjunud huvitavamate ettevõtmistega, kui meil ülikoolis toimuvad. Võib-olla see Teie kursusekaaslane, kes laskis endale «kaela sokutada» ameti, millest Teie lahti oskasite saada, pole näinud ja kaasa teinud neis toredates üritustes, mida kiidate. Teie teadmised jooksevad ju liiva. Kasulike oskuste ja teadmiste eneselehoidmine on egoism.

Hilja Veersalu (vene fil. osakonna IV k.): «Midagi erilist ei ole korraldatud. Midagi eriti meelde pole jäänud.»

Liili Eelmäe (vene fil. osak. IV k.): «Pole tunda tuld komsomolitöös kursusel.»

Eva Laur (eesti fil. osak. IV k.): Ei tea. Kursusel on kõik üritused pooleli jäänud.»

Leida Ludolf (raviosak. IV k.): «Kursuse üritustest pole midagi kuulnud. Klubis tehke huvitavamaid üritusi!»

Kangesti lasteaia-tunne tekib: kallis lasteaiatädi, tule pane meid kahekaupa ritta ja vii sööma, ära ainult pudipõlle unusta ette panemast!

Avaldati arvamust, et uudismaa oli vahva komsomoliüritus. Oli. Aga kes tegi selle vahvaks? Küsige kasvõi L. Eelmäelt, kes kurdab «komsomoli hinge» puudumise üle. Ta vastab kindlasti — ise tegime! Ja «komsomolituluke» oli igas töös ja tegemises igal kollektiivi liikmel.

Ellen Veeber (matemaatikaosak. III kursuselt): «Juhid organiseerivad kursusel komsomolitööd halvasti.»

Raviosakonna III k. kolmiku liige arvab jälle, et ... «komsomolitöö puuduseks on just see, et mitmetel puudub aktiivsus ja grupp ei tule kaasa.»

Aga Reet Tali (farmaatsiaosakonna V kursuselt) tunnistab «...enda passiivsus. Töö võiks muidugi parem olla.»

Arkadi Mihhelson (raviosakonn I k. vene grupp): «Initsiatiivi ei tule.»

Tuleb nõus olla vist ikkagi Reeda ja Arkadiga — passiivsus ja initsiatiivi puudumine.

Raissa Pavlova (raviosakonna III k. (vene grupp)): «Kommunistlik noor ma ei ole. Lahtistest komsomoliüritustest võtan huviga osa, kursuse komsomolitöö on huvitav.»

Mida öelda kokkuvõtteks? Reid andis teatud ülevaate üliõpilaste ühiskondlike teadmiste tasemest. Kas ei tundu, et «ei teasid» oli siiski liiga palju peaaegu ülikoolihariduse inimeste jaoks?

ÜLIÕPILASPÄEVA EEL

GAUDEAMUS IGITUR

— see on deviis, mis juba ammustel aegadel ühendas elurõõmsat üliõpilasnoorust. «Olgem rõõmsad alati!» Aga kellel siis veel on põhjust rõõmus ja õnnelik olla, kui mitte meil — maailma esimese sotsialismimaa üliõpilastel. Sellepärast ongi järjekordse, üliõpilaspäevale pühendatud klubiõhtu pealkirjaks traditsioonilise üliõpilaslaulu «Gaudeamus» esimesed sõnad.

Õhtu toimub TRÜ klubis teisipäeval, 17. novembril algusega kell 20 ning selle korraldavad ühiselt TRÜ naiskoor ja Tartu Üliõpilasmeeskoor. Kavas on peamõõtmistele, mis haaraksid võimalikult kõiki külastajaid. Vahepeal meenutame huvitavamaid fakte üliõpilasajaloost, kuulame kooride soliste, ansambleid jne. Igaühel on võimalik osa võtta auhinnalisest naljategemisvõistlusest. Premeeritakse nii individuaalselt kui ka võistkonniti.

Kõikidele külastajatele tuletame veel kord meelde, et õhtu algab kell 20 ja deviisiks on — olgem rõõmsad!

Kursuse „SISSEJUHATUS KINOKUNSTI" kuulajaile

Lisaks teoreetilistele ettekannetele on kursuse plaanis ette nähtud rida lühireferaate (ca 20 min.), mida võib esitada kas refereeringu, retsensiooni või iseseisva analüüsi vormis. Referaadi teesid tuleb saata lektorile 10 päeva enne referaadi esitamist. Teemad palutakse valida järgmiseks õppuseks, mis toimub esmaspäeval, 16. novembril algusega kell 19 Vanemuise tänava suures ringauditooriumis. Kõne ja vaatluse alla tuleb sedapuhku režissöörimeisterlikkus.

Soovitatavad teemad on järgmised:

1. Režissöörimeisterlikkus filmides «Ballaad sõdurist» (G. Tšuhrai), «Ivani lapsepõlv» (A. Tarkovski), «Elavad ja surnud» (A. Stolper). Analüüs, võrdlusjooni, järeldusi.
   Esitamisaeg — detsember 1964.
2. Operaatoritöö filmides «Kured lendavad» (S. Urussevski), «Inimese saatus» (V. Monahhov), «Ivani lapsepõlv» (S. Jussov). Analüüs, võrdlusjooni, järeldusi.
   Esitamisaeg — detsember 1964.
3. Näitleja filmis (filmi «Ühe aasta üheksa päeva» põhjal I. Smoktunovski ja A. Batalovi rollide analüüs).
   Esitamisaeg — detsember 1964.
4. Eisenstein, «Soomuslaev «Potjomkin»» ja nõukogude kinokunst. Filmi analüüs nõukogude filmi arenguloo aspektist.
   Esitamisaeg — veebruar 1965.
5. «Tšapajev» ja nõukogude kinokunst 30. aastail. Filmi analüüs nõukogude filmi arenguloo aspektist.
   Esitamisaeg — veebruar 1965.
6. Dokumentaalfilm publitsistliku teosena. Referendi valitud dokumentaalfilmi analüüs ja üldiste seaduspärasuste vaatlus.
   Esitamisaeg — märts 1965.
7. Pudovkini teoreetilised tööd näitlejaloomingu kohta.
   Esitamisaeg — märts 1965.
8. Eisenstein. Kunstnik ja looming Eisensteini memuaaride materjali põhjal.
   Esitamisaeg — märts 1965.
9. Fellini filmi «Magus elu» esteetiline platvorm kirjanduisliku stsenaariumi põhjal. (Allikmaterjal on inglise keeles.)
   Esitamisaeg — aprill 1965.
10. Romaan ja film. (E. Vilde «Mäeküla piimamehe» ekraniseeringu analüüs).
    Esitamisaeg — mai 1965.

TRÜ kinosõprade ring

ÜLESKUTSE

kõikidele laulumeestele, kes seni ühel või teisel põhjusel on eemale jäänud Tartu Üliõpilasmeeskoori tööst. Tulge osa võtma meie harjutustest, mis toimuvad teisipäeviti ja reedeti kell 19—21 TRÜ aulas! Praegu jõuab veel ära õppida kogu juubelilaulupeo repertuaari, ja hea tahtmise juures ei käi ka semestrikontserdi programm üle jõu.

Ootame teid juba täna õhtul!

TÜM-i juhatus

Lugupeetud KVN-i külastajad!

Suur tänu suurearvulise osavõtu ja elava kaasaelamise eest! Suur tänu nendele võistkondadele, kes esmakordselt meie ürituse raamides tulle läksid ja siit ka vapralt väljusid, eriti «Eriekspress KVN» ja «10 vihast rebast» (rohelise värviga)! Üksmeelne arvamus oli, et meie esimene samm õnnestus. Nüüd siis teeme teise sammu — 14. novembril toimub klubis samal kellaajal kolmas ja neljas kohtumine, kus omavahel pistavad rinnad kokku vastavalt eesti filoloogia — keemiaosakond ja füüsika osakond — raviosakonna V kursus. Nagu näete, kohtuvad ikkagi kaks paari. Miks? Kui me korraldaksime õhtu jooksul ainult ühe kohtumise, siis tuleks meil organiseerida veel 20 KVN-i õhtut. Et seda on pisut palju, siis lepiksime vahest kümnega. Neist 4 toimuvad veel sel semestril, s. o. kõik esimese ringi kohtumised (vt. ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» 23. oktoobri numbrit) ja ülejäänud 6 järgmisel semestril (siin kohtuvad omavahel esimese ringi võitjad).

Kõiki neid märkusi ja soove, mis esitati meie esimesel KVN-i õhtul, võttis orgkomitee arvesse. Orgkomitee võtab ka edaspidi arvesse kõiki pretensioone, arvamusi, ettepanekuid, kuid tal on ka omalt poolt palve: alustame tapselt märgitud kellaajal (eelmine kord hilines pool tundi), seega lõpetaksime kohtumised kella kümneks. Kommentaarid on vist ülearused. Ja veel: publik peaks olema rohkem «relvastatud» plakatite ja loosungitega, mis kahtlemata aitavad kaasa veelgi elavamateks kohtumisteks. Võistkondade esindajad tähistavad eelnevalt istekohad, kuhu istuvad nende poolehoidjad. Nende võistkondade, kes 23. oktoobri ajalehes on toodud esimestena, poolehoidjad istuvad aknapoolses, vastasvõistkonna poolehoidjad uksepoolses küljes.

Külastajad! Võtkem ka üliõpilaspiletid kaasa!

Orgkomitee

TEADAANDED

Täna kell 20 esineb ülikooli aulas dots. E. Laanpere loenguga isetegevuslikele laulukooridele. Palume osa võtta ka kõiki üliõpilaslauljaid.

*

RSR järjekordne töökoosolek toimub esmaspäeval, 16. nov. kell 18 ülikooli kohvikus. Räägime Onu Samist ja tema paarikümnest «hoolealusest» Ladina-Ameerikas, habemikest, džunglivabariikidest Kolumbias, 180. riigipöördest Boliivias ja muudest põnevatest asjadest, millede poolest see kauge lombi-tagune ala eriti rikas on... Tulgem kõik!

*

Esmaspäeval, 16. novembril ei toimu programmeeritud õpetamise alast seminari. Plaanis ettenähtud I. Undi loeng «Programmeeritud õpetamise pedagoogilisi probleeme» toimub esmaspäeval, 23. novembril.

*

Pühapäeval, 15. nov. kell 15 toimub TRÜ klubis lastele OKTOOBRIPIDU.

Kavas: laule ja tantse TRÜ lasteringidelt ja ühismängud kõigile.

TUDENG PRAKTIKAL

Kui eeter sai otsa...

I. MERISALU

RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

Toimetaja J. Feldbach

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19 Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8806. MB 07586.

Raamatupalat

Pedagoogilise praktika

Koos oktoobrikuuga lõppes ka käesoleva pika pedagoogilise praktika esimene pool. Nüüd seisab enam kui sajal tulevasel koolmeistril ees tööroh ke stažööripraktika. Vaatamata sellele, et stažööripraktika ajal tuleb anda nädalas kuni 12 tundi ja seda põhiliselt oma tarkusele ning kogemustele tuginedes, võivad pedagoogikutseks valmistuvad tudengid rahuliku südamega tulevikku vaadata, sest esimesed vaod koolipõllul on aetud, esimesed raskused ületatud ja esimesed koolmeistriroomud õnnestunud toost maitstud.

Kohuv enamik meie praktikantidest töötas I ja II vooru ajal Tartu linna koolides. Erandi moodustas vaid grupp inglise filoloogе, kes tutvus septembrikuu valtel võõrkeele eriklassidе tooga Tallinna VII Keskkoolis, ja grupp russiste, kes töötas linnukait Alatskivi Keskkoolis. Kummekond praktikanti nende hulgast, kes olid ülikooli tulnud juba teatavate pedagoogiliste kogemustega, suunati asendusõpetajateks Hiiumaale, Kohtla-Järve linnapiirkonda ja Tartu ning Valga rajooni.

Koolide üldhinnang meie praktikantide tööle on positiivne. Direktsioonid ja õpetajad märgivad ära enamiku praktikantide püüdlikkust ning nooruslikku tooindu, küllaldasi teadmisi õpetatava aine osas ja optimistlikku ellusuntumist. Samas aga tuuakse esile mitmeid ebakonti aine esitamise metoodika ja pedagoogiliste situatsioonide lahendamise valdkonnas. See on ka arusaadav, kui meistrid peavad kriitiliselt vaagima õpipoiste töod. Kuid võime olla kindlad, et praegused õpipoisid saavad stažööripraktika lopuks kätte sellipaberid ja et juba mõne aasta möödudes vahetavad need meistritunnistuse vastu.

Kuid praegu pole need kitsaskohad veel ületatud ja vajavad seeparast mõnevõrra lähemat soelumist.

Vonikule võib tunduda, et tavaline tund koosneb kahest põhilisest osast — küsitlemisest, mille ajal õpilased raagivad ja õpetaja kuulab, ning uue aine esitamisest, kus osad on vahetatud. Et kõnelemine on raskem kui kuulamine, siis paistab tunni teine osa vajavat hoopis põhjalikumat ettevalmistust kui esimene. Ilmselt arutlesid nii ka need praktikandid, kes kulutasid kogu energia esitatava aine hoolsaks ettevalmistamiseks, jättes küsitlemise õnneliku juhuse või oodatava improvisatsiooni hoolde. Tulemuseks oli nii mõnegi tunni läbikukkumine, sest küsitlemine neelas tunduvalt enam aega plaanitsetust, õpilased polnud ranul hindamisega või ei võtnud sisuliselt kontrollist üldse osa, tegeldes samal ajal hoopis muude asjadega, mis viis omakorda töömeeleolu alla. Tegelikult nõuab hästi läbimõeldud kontroll pedagoogilt hoopis pingelisemat tööd kui uue aine esitamine. Küsitlemiseks valmistudes on võimatu täpselt ette näha saadavaid vastuseid. Jälgides viimaseid tuleb alati valvel olla, et ei libiseks läbi faktilisi või teoreetilisi vigu. Kuulates ühe kõrvaga õpilast, tuleb mõttes üles tähendada kõik vead ja head, kiiresti läbi kaaluda vajalikud lisaküsimused, kavandada hinne ning hinde motiveering. Aga samal ajal ei tohi klass välja jääda õpetaja tähelepanu orbiidist. Küsitlemine nõuab üheaegselt tähelepanu kontsentreerimist ning hajutamist. See on aga saavutatav mitte korraga, vaid pikemaajalise treeningu tulemusena. Torkab silma, et üliõpilased piirduvad tavaliselt vaid kontrolli ühe või kahe vormiga, jättes rakendamata paljud vormid ning võtted, millega neid tutvustati metoodikakursuses. Järelikult tuleks juba metoodikakursuste lugemisel **pöörata senisest enam tähelepanu küsitlemise metoodikale** ja seda mitte üksnes teoreetiliste teadmiste edasiandmise, vaid ka konkreetsete praktiliste harjutuste tegemisel.

Paljugi jätab veel soovida praktikantide väljendusoskus. Hea õpetaja peaks olema ka väikest viisi näitleja, kes suudab hääle, tempo ja intonatsiooni abil paeluda auditooriumi tähelepanu, rõhutada olulist, saavutada emotsionaalsust. Siin loodame abi peatselt algavatelt ilmeka lugemise kursustelt, mis on filoloogidele lausa hädavajalikud, aga ei tohi mööda külgi alla ka teiste erialade esindajatel. Kohati kippus praktikantide keeles häirima üliõpilasargoo. Nii kõneldi reaktsiooni plaanide «läbipõrumisest», iseloomustati tsarismi välispoliitilisi vigu «klassikalise totrusena» ja anti mitterahuldavale hindele lakooniline iseloomustus: «Ma panen teile kahe, sest te teate jõle vähe!» On inimlikult arusaadav, et ärritushetkil murravad sügavalt juurdunud keelendid neile seatud tõkked ja ilmuvad klassi ette, kuid just selliste lapsuste kaudu eristavad õpilased prakikanti pärisõpetajast, kes kontrollib end klassiga suneldes igas olukorras. Aga ka suurem korrektsus üliõpilaste omavahelises kõnekeeles tuleks asjale ainult kasuks.

POOLEL TEEL

Levinud puuduseks oli ka hästi omandatud materjali esitamine mitte klassile kui õpilaskollektiivile, vaid kui ruumile. Ka kõige voolavamat jutustust on raske jälgida, kui kõneleja järjekindlalt vanib nurka või aknast välja ning kogu klass saab aru, et seal ees on praegu küll väga «kõhe tunne.» Praktikandi sisemise ebakindluse tunnetamine annab omakorda julgust mitte kuulata ning korda rikkuda, sest «vaevalt selline arglik kuju nüüd meist jagu saab.» Aga jagu peab saama, sest muidu jookseb tund tühja ja selleparast — rind ette ning piik kui piik potentsiaalsete murakarude silmadesse, nii et need juba eos loobuksid mõttest midagi keelatut ette võtta. Kogu oma olemisega peab praktikant kinnitama oma üleolekut korrarikkujatest.

Siit tõuseb küsimus õpetaja autoriteedist. Millest see oleneb? Kogemused näitavad, et kõva hääl või direktorile kaebamine ei taga veel sugugi korda klassis ega lugupidamist õpilaste seas. Maaravaks on ikkagi teadmiste kogus, oskus leida ka keerukates situatsioonides tabav vastus, mille taga paistavad akadeemilise tarkuse laialdased tagamaad pluss hea tegeliku elu tundmine. Tundideks ettevalmistamine ei toimu ainult õpiku või käsiraamatu taga istudes ja konspekti koostades. See toimub ka siis, kui tulevane õpetaja loeb ajakirjandust, kuulab raadiot, käib kinos ja teatris, võtab osa matkadest ning ekskursioonidest, ühe sõnaga — kui üliõpilane leiab otsese õppetöö kõrval aega osa võtta ka meie ühiskondlikust elust, suudab **olla erialastes teadmistes sügav ja üldhariduslikult silmaringilt lai.** See ei ole kerge, kuid selliste teadmiste saavutamiseks tasub pingutada.

H. PALAMETS

20 AASTAT TAGASI

17. novembril möödus 20 aastat päevast, millal Tartu Riiklik Ülikool avas taas oma uksed pärast Tartu vabastamist. Peahoonesse kogunesid jälle üliõpilased ja õppejõud. Alustas tööd seitse teaduskonda 1168 üliõpilasega.

Praegu ulatub statsionaarsete ja mittestatsionaarsete üliõpilaste arv kuue tuhandeni. Igal aastal saadab ülikool välja üle 600 kõrge kvalifikatsiooniga spetsialisti. Kokku on sõjajärgsetel aastatel lõpetanud Tartu Riikliku Ülikooli ümmarguselt 9000 üliõpilast.

Ülikoolil on praegu 471 õppejõudu ja teaduslikku töötajat, sealhulgas 25 teaduste doktorit ja 195 teaduste kandidaati. Akadeemikuid on 7 ja professoreid 17.

Lisaks 70 kateedrile on viimastel aastatel avatud 7 probleemlaboratooriumi.

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu 64 ringis on 1700 liiget. Kommunistlikku Noorsooühingusse kuulub üle 2600 satsionaarse üliõpilase. Esimesena vabariigi kõrgematest õppeasutustest pandi Tartu ülikoolis alus kommunistliku töö liikumisele.

Viimase 15 aasta jooksul on ekspluatatsiooni antud administratiivhoone, keemiahoone, võimla I. Mitšurini tänaval, õpperaamatukogu hoone, kolm ühiselamut enam kui 1200 inimesele, Kääriku spordibaas jt. objekte.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 20. novembril 1964

Nr. 30 (605) XVII aastakäik

704 kuulajat

Käesoleva aasta oktoobris nagu igal aastal alustas tegevust TRÜ poliitharidusvõrk. Siiani on meie haridusvõrgu töö olnud edukas. Möödunud õppeaastal võttis sellest osa kokku 704 kuulajat, neist üle 240 NLKP liikme ja liikmekandidaadi. Õppevormidena olid kasutusel 18 filosoofilist seminari õppejõududele, aspirantidele ja vanemlaborantidele, 8 poliitvestluse ringi laborantidele, administratiiv-majandusaparaadi töötajaile, preparaatoritele, ehitustöölistele ja koristajatele, 1 jooksva poliitika ring ja 1 rahvusvaheliste suhete ring. Raamatupidamise töötajaile peeti eri seminar poliitilisest ökonoomiast.

Kui vaadata osavõttu nimetatud seminaridest ja ringidest, peab märkima olukorra tundvat paranemist. Puudumisi on vähe ja needki enamikus põhjendatud. On kadumas passiivne kuulamise vorm. Seminarides vaieldakse, võetakse elavalt sõna, avaldatakse oma arvamust. Kiitvalt tuleb märkida juhendajate ja propagandistide töö paranemist. Ettekanded ja vestlused on hoolikalt ette valmistatud, hästi läbi mõeldud. On kutsutud külalisesinejaid (sm. Baglikov NLKP Keskkomiteest, sm. Lentsman EKP Keskkomiteest jt.). Suurt abi on saadud TRÜ ühiskonnateaduste kateedrite õppejõududelt ja aspirantidelt. Palju loenguid on pidanud sm-d J. Jakobson, J. Kalits, U. Polisinski, M. Titma jt.

Käesoleval õppeaastal on nagu mujalgi TRÜ poliitharidusvõrk ümber korraldatud vastavalt NLKP Keskkomitee otsusele. Käsitlemisele tulevad 12 teemat kaasaja aktuaalsetest probleemidest ja kommunismi ülesehitamise teoreetilistest küsimustest.

Sel õppeaastal jääb meil kaks õppevormi: filosoofiline seminar ja poliitring.

Filosoofilised seminarid jäävad õppejõududele, aspirantidele ja vanemlaborantidele, kokku 17 rühma. Teemad on valitud õnnestunult ja huvitavalt. Eriti tuleks esile tõsta Õigusteaduskonna ja pedagoogikakateedri õppejõudude mõtet ühendada oma filosoofiline seminar ja koos käsitleda raskesti kasvatatavate laste probleeme ja noorte kuritegevuse põhjusi. Kahtlemata õnnestunud on ka Kehakultuuriteaduskonna seminari teema «Isikud ja nende osa ajaloos». Antud küsimus võimaldab haarata ka selliseid probleeme, nagu isikukultus ja rida teisi. Huvitavaid teemasid on palju. Enamikus on nad seotud erialaga ja seminaride eesmärgiks on anda kõike uuemat vastavalt alalt.

Teine vorm, nagu juba mainitud, on poliitring. Neid on sel aastal 12 (rohkem kui 300 kuulajaga). Poliitringid on moodustatud endiste vestlusgruppide, rahvusvaheliste suhete ringi jt. baasil. Et ruhmad ei ületaks 25—30 inimest, on moodustatud grupid.

Kaesoleval oppeaastal on plaanis korraldada ka kaks üleulikoolilist teoreetilist konverentsi, kus arutatakse ühiselt kaasaja poliitilisi ja teoreetilisi küsimusi. Nende konverentside ettevalmistamine ja korraldamine jääb ühiskonnateaduste kateedrite ülesandeks.

Lisaks sellele suunas TRÜ 10 propagandisti EKP Tartu Linnakomitee käsutusse, kes hakkavad juhendama poliitringe linna asutustes ja ettevõtetes. Möödunud õppeaastal jäädi nende tööga poolosas rahule. Parimad neist, L. Kutsar (NSVL ajaloo kateedrist) ja N. Kulli (filosoofiakateedrist) jäävad linnavõrku ka eeloleval aastal.

Positiivselt tuleb hinnata fakti, et kõik propagandistid nii ülikoolis kui väljaspool on NLKP liikmed. See aitab kindlasti tõsta õppuste ideoloogilist taset ja kvaliteeti.

Senisest rohkem on mõeldud propagandistide töö hõlbustamisele. EKP Tartu Linnakomitees toimuvad iga kuu esimesel teisipäeval propagandistide päevad, kus käsitletakse kõiki õppetööga seotud probleeme. Kindlasti annab efektiivset abi TRÜ ühiskonnateaduste kateedrite juurde loodud poliitharidusкabinet E. Kivimaa juhtimisel. Esimene õppus toimus juba 13. oktoobril. Poliitharidusкabineti töö plaaniga on võimalus tutvuda NLKP ajaloo kateedris ja TRÜ parteikomitees. Tuleks olla kursis ka ilmuva kirjandusega.

Seega on uus õppeaasta alanud. Jääb vaid soovida arvukat osavõttu õppustest, aktiivsust ja kogu läbivõetava materjali sügavat mõistmist. Ainult siis suudame täita meie ees seisvad ülesanded töötajate ideelispoliitilise taseme tõstmisel, mis on aluseks kommunistliku ühiskonna ülesehitamisel.

V. ANT

Rännuradadest loe lk. 3!

Programmeeritud õpetamine koolitundi!

11. novembril oli eesti keele ringis kavas tutvustada kuulajaid Soomes ilmunud uue keeleteadusliku kirjandusega. Küllaldase ülevaate sellest andsid III kursuse üliõpilased E. Õunas ja J. Simm.

Huvitavaks kujunes IV kursuse üliõpilase T. Õunapuu ettekanne «Programmeeritud õpetamisest emakeele tunnis». Esineja tutvustas programmeerimise üldisi põhimõtteid ning tõi näiteid sellest, kuidas oleks võimalik programmeeritud õpetamist rakendada eesti keele alal. Lõpuks demonstreeriti õppefilme. Viimased on koostatud programmeeritud õpetamise põhimõtteil ja neid saab kasutada grammatikatunnis.

S. KASEPALU

Arutasime üliõpilaselu probleeme

Kääriku spordibaasi sõitsid möödunud nädalavahetusel Arsiteaduskonna raviosakonna III kursuse üliõpilased, et ühiselt arutada üliõpilaselu pakitsevamaid probleeme ja kitsaskohti, võistelda, laulda ja tantsida.

«18 silmapaari» ning «Kihvt-34», nagu nimetasid end vastasvõistkonnad, proovisid jõudu kõigepealt orienteerumises. Kuigi asi oli nii mõnelegi uudne, pori paks ja maa libe, tegi enamik vapralt kaasa.

Pühapäeval istuti aga ümmarguse laua taha ning arutati mitmesuguseid küsimusi.

Sisuka vestlusega individualismist ja passiivsusest esines ülikooli komsomolikomitee sekretäri asetäitja Mikk Titma. Raskustest mikrobioloogia ja dialektilise materialismi eksamite sooritamisel möödunud õppeaastal kuulsime IV kursuse üliõpilaselt Heidi Hinrikuselt. Ajast ning selle kasutamisest rääkis V kursuse üliõpilane Jaak Uibo.

Edasi jagunesime kolme gruppi ja rääkisime kitsamas ringis õppetööst ning õppimisoskusest; ideoloogilisest kasvatustööst ning temaatiliste rühmaõhtute organiseerimisega esilekerkivatest raskustest; tööplaanidest, ühiskondlikust tööst ja selle osast meie tulevases elukutses.

R. KÄÄRIK

Ekspeditsioon Kohtla-Järvele

Alates 1956. aastast korraldab zooloogiakateeder antropoloogilisi ekspeditsioone, mille eesmärgiks on koguda andmeid kooliõpilaste füüsilise arengu kohta. Materjalide alusel koostatakse standardtabelid.

Käesoleval sügisel tegi prof. J. Aul koos bioloogiaosakonna III kursuse üliõpilaste R. Lauba ja L. Riismaaga antropoloogilisi mõõtmisi Kohtla-Järve koolides. Ekspeditsiooni üheks eesmärgiks oli uurida suure tööstuspiirkonna tingimuste mõju õpilaste füüsilisele arengule. Rohkem kui 1500 õpilase mõõtmisega tehti kindlaks, et õpilased olid täiesti normaalselt arenenud.

Töö ekspeditsioonis oli huvitav ja andis üliõpilastele kasulikke kogemusi antropoloogilise uurimistöö tehnikast.

L. RIISMAA,
bioloogiaosakonna III k. üliõpilane

Geneetikaringis

Geneetikaringi järjekordsel koosolekul peeti 3 ettekannet. IV kursuse üliõpilane T. Tamm tutvustas kuulajatele *Arabidopsis thalianat*, uut perspektiivikat objekti geneetiliste uurimuste tegemiseks kõrgematel taimedel. Kaasaegse geneetika kontseptsioonide rakendamise võimalustest elusorganismide avastamiseks teistel planeetidel, samuti kosmoselendudega seotud geneetika-alastest probleemidest tegi ettekande IV k. üliõpilane T. Sutt.

Füüsikalis-keemiliste meetodite rakendamine bioloogias on toonud kaasa suuri avastusi. II kursuse üliõpilane S. Bogovski rääkis huvitavatest tulemustest, mida on saadud pahaloomuliste kasvajate ravimisel vabade radikaalide teooriast lähtudes.

PRESSIKLUBIS

Pressiklubi raadio- ja telegrupi üldkoosolek toimub esmaspäeval, 23. novembril kell 20 TRÜ komsomolikomitees.

KVN võidab sõpru

«Mis puust tegi Noa oma laeva?» Ega polegi filoloogidel kerge vastata keemikute küsimusele.

Meie mehed, hurraa!

Milline oli ühiskondlik töö ürgajal? Muidugi lõkketegemine.

ÜTÜ ringivanemate nõupidamine

on neljapäeval, 26. novembril.

Arutame küsimust TEADUSLIKE RINGIDE TÖÖ ORGANISATSIOONILISE TASEME TOSTMISE TEEDEST. Ettekandega esinevad ÜTÜ nõukogu esimees U. Siimann ja ELKNÜ TRÜ Komitee sekretäri asetäitja M. Titma.

Ringide esimehed ja ÜTÜ aktivistid, mõtelge alljärgnevate küsimuste üle ja öelge nõupidamisel oma arvamus.

1. Kas on võimalik ÜTÜ ringide juhtimises tugineda teaduslikule juhtimisteooriale?

2. Kuidas suurendada ringi tööviljakust?

3. Mida teha ringidevahelise koostöö süvendamiseks? Missugused probleemid vajaksid kompleksset uurimist ja ühist lahtivaidlemist?

4. Missuguseid teadusliku tegevuse vorme oleme seni vähe kasutanud?

5. Kuidas paremini organiseerida oma eriala saavutuste populariseerimist?

6. Mida teha, et üliõpilasel jääks rohkem aega teaduslikuks tööks?

7. Kas on vaja tublimatele ringiliikmetele loengute vabakuulamisõigust?

8. Kas oleme kasutanud kõiki võimalusi üliõpilastööde trükis avaldamiseks?

9. Kas ringi tööks on olemas vajalikud tingimused (ruumid, seadmed, aparatuur, kirjandus)?

10. Millest veel oleks vaja rääkida kõnesoleva probleemi huvides?

Nõupidamisele ootame kõiki ringivanemaid. Palume sinna ka ringe juhendavaid õppejõude.

ÜTÜ nõukogu

Punase Risti Seltsis

Teisipäeval, 24. novembril kell 17 toimub peahoones aud. 5 Punase Risti Seltsi TRÜ algorganisatsiooni

aruande- ja valimiskoosolek.

Palutakse Punase Risti Seltsi liikmete rohket osavõttu!

ÜTÜ aruande- ja valimiskoosolekult

KOKKUVÕTTED ja PLAANID

Ülemöödunud kolmapäeval toimus Üliõpilaste Teadusliku Ühingu aruande- ja valimiskoosolek, mis oli eriti tähtis sellepärast, et ühe päevakorrapunktina oli ette nähtud TRÜ ÜTÜ põhikirja projekti arutelu.

Viimane koostati möödunud kevadel spetsiaalse komisjoni poolt, mille esimeheks oli Õigusteaduskonna üliõpilane E. Markvart. Pikaajaline arutelu tagas projekti kõikide punktide hoolika läbiarutamise. Prof. H. Kadari poolt oli tehtud mitmeid sisulisi parandusi, ka käesoleval koosolekul käsitlesid sm-d L. Karu ja K.-S. Rebane mõninga sisulise parandamise vajadust punktide 1, 3, 5, 12, 43, 44 jt. osas.

Kuidas suhtuda näiteks töösse kateedri juures, kui see töö ei kuulu ühegi ringi alla? Kahtlemata on õige see, et ega kateeder ei keeldu ühegi uue ringi moodustamisest, oleks vaid asjahuvilisi ja julgeid pealehakkajaid.

Põhikirja projekt tunnistati kõikide osavõtjate poolt elujõuliseks. Arutamist, vaidlemist selle ümber aga oleks auditooriumi poolt rohkem tahtnud näha.

Juba enne on meie ajalehe veergudel juttu olnud uudisest ÜTÜ liinis: seatakse sisse rinnamärkide kandmine, liikmeraamatute ja auliikmepiletite väljastamine. Aruande- ja valimiskoosolekul anti esimestele auliikmetele, aktiivsetele vilistlastele, teaduslikele juhendajatele kätte piletid. Aplausiga ei oldud aulas kitsi, kui J. Tammeorg, J. Saarma, P. Ariste, A. Valmet, K. Koger, U. Siimann, K.-S. Rebane, A. Marksoo jt. ÜTÜ nõukogu esimehe L. Allikmetsa käest auliikmepiletid vastu võtsid. Nemad on toredaks eeskujuks tänastele üliõpilastele, teadusliku tööga tegelejaile.

Aruandega 1963/64. õ.-a. tööst esines L. Allikmets.

Kogu õppeaasta jooksul töötas 1691 üliõpilast 64 ringis 411 teadusliku töö kallal. Kõige arvukamalt kuulub ÜTÜ-sse Bioloogia-Geograafiateaduskonna inimesi. Eks ole selles oma osa energilisel teaduskonna ÜTÜ nõukogu esimehel T. Tammel. Töö edenes jõudsalt Õigusteaduskonnas (esimees E. Markvart), Majandusteaduskonnas (E. Kärgenberg) ja Kehakultuuriteaduskonnas (V. Bärengrub).

Kogu aasta vältel tegelesid väga edukalt teadusega ajaloo-, vene kirjanduse, eesti kirjanduse ja rahvaluule, botaanika-, taimefüsioloogia-, geograafia-, neuroloogia-, psühhiaatria-, kirurgia- ja matemaatika õpetamise metoodika ringid, üleülikoolilistest NLKP ajaloo-, poliitilise ökonoomia ja pedagoogikaringid. Ent milles on viga, et filosoofiaring ei saa kuidagi jalgu alla?

Möödunud kevade märtsikuus toimus TRÜ ÜTÜ XIX konverents, kus esineti 67 teadusliku ettekande ja referaadiga. Paremini olid esindatud Bioloogia-Geograafia-, Arsti- ja Ajaloo-Keeleteaduskond. Teaduslike tööde taset näitab see, et I auhinna pälvis 46 ettekannet.

1965. a. märtsis toimuvaks konverentsiks tuleb erilise hoolega valmistuda, sest see on pühendatud Eesti NSV 25. aastapäevale. Tähtis on, et tööd alustataks kohe, mitte aga, et see saavutaks täie hoo alles vahetult enne konverentsi.

Endiselt on valulapseks üliõpilastööde kirjastamine. Rotaprindilt küll tuleb tööde kogumikke, aga väga visalt. Uuel ÜTÜ nõukogul (Enno Sepp, Jaak Maaroos, Tõnu Tamm, Uno Siimann, Maie Bender, Rein Sepp, Enn Pihla, Lea Kungla, Tatjana Kurss) tuleb selles suhtes tõhusat vaeva näha, et parimad tööd näeksid trükivalgust.

Tartu Riikliku Ülikooli ÜTÜ tegevus otsustati tunnistada rahuldavaks.

«Kes soovib sõna võtta?» küsis koosoleku juhataja. Vaadati üksteisele otsa ärevalt-uudishimulikult, aga ükski käsi ei tõusnud. Näis valitsevat üksmeelne kokkulepe: kõigega nõus olla ning mitte millegi üle vaielda. Kas tõesti polnud probleeme, mille üle pisutki diskuteerida? Paljud head kogemused ja soovid edaspidiseks jäid niimoodi vaka alla.

Redaktsioonikomisjoni esimees sm. A. Paasma luges ette otsuse:

...esmajärguliseks ülesandeks — kirjastamine (rakendada tööle osakondade kirjastussektorid);

...jõuda suurema koostööni teiste kõrgemate õppeasutuste ÜTÜ nõukogudega;

...täie hooga asuda ÜTÜ XX konverentsi ettevalmistamisele.

S. MÄND

ÕPPEJÕUD RÄÄGIVAD OMA ÕPINGUTEST

Enne teooria, siis praktika

Naisüliõpilane (hallikassinises kleidis, nägu küsivalt naerul): «Missugused olid Teie kõige meeldivamad õpingud?»

Professor (hõlmad kriidised, vasakul poolel juuksed turris): «Sellele on ju nii keeruline vastata, ega's õpinguid vähe olnud! Kui tulin ülikooli, oli esikohal rahvaluule. Olin M. J. Eisenile saatnud muinasjutte, naljandeid ja lastelaule juba koolipoisina ning saanud vastu autogrammidega raamatuid. Neid oli suur pakk, millega klassi poiste ees sai uhkeldada. Kuulasin 6. auditooriumis suure hoolega M. J. Eiseni eesti mütoloogiat ja kratoloogiat. Professor Walter Anderson luges folkklooriteooriat. Ühel semestril ei jõudnud ta kaugemale sissejuhatavatest sõnadest. Folkloor oli küll huvitav, kuid veidi naiivne. Tollal näis, et põnevam on rahvaluulet koguda kui kuulda ja lugeda teiste uurimusi selle kohta. Sooritasin kiiresti lõpueksami selles ainес.»

Naisüliõpilane: «Kas siis rahvaluule pole meeldiv?»

Professor: «Muidugi on. Olen praegugi IV kategooria folklorist. Lemmikalaks said aga soome-ugri keeled.»

Naisüliõpilane: «Mis Teid tõmbas soome-ugri keelte poole?»

Professor: «Prof. Julius Margi suur eruditsioon, head pedagoogilised anded ja teaduslik rangus. Prof. Julius Mägistel oli veetlemiseks läänemere keelte juurde isiklikku võlu, ta oli hea kirjamees ja tagasihoidlik, alati punastuv pedagoog.»

Naisüliõpilane: «Nii jäitegi siis soomeugrilaseks?»

Professor: «Ei jäänud. Soome-ugri keelte õpetamisel polnud meil Tartus baasi noil aastatel, kui olin üliõpilane. Sai tarka ja põnevat kuulda loengutel vepsa, mordva või mõnest teisest keelest, kuid polnud vähimatki võimalust kohata elavat vepslast või mordvalast. Paljas teooria on puine, sellepärast sai uueks lemmikaineks eesti keel oma murrete võluga. Professor A. Saareste viis otse emakeele ürgallikate juurde teoorias ja praktikas. Eesti keele õpingud andsid sisuliselt kõige rohkem.»

Naisüliõpilane: «Aga Te ei ole praegu ju eesti keele kateedris?»

Professor: «Olen jälle teinud uue hüppe. See taashüpe sai hoogu siis, kui tekkis elav kontakt soome-ugri keeltega. Inimene õpib ju hällist hauani ja otsustab ka hällist hauani.»

Naisüliõpilane: «Kas kirjandusloengud polnud huvitavad?»

Professor: «Olid huvitavad loengud kirjanikest ja kirjandusest. Gustav Suits oli tark kirjandusteoorias, ent üliõpilastele tegi ta selle igavaks. Loen meelsasti ilukirjandust, kuid kui on küsimuses mingi teoreetiline probleem, pöördun dots. kt. K. Taevi või dots. E. Laugaste poole.»

Naisüliõpilane: «Ma ei ole ikka veel aru saanud, kes oli Teie kõige meeldivam professor?»

Professor: «Kõik mainitud ja mitte keegi eraldi. Suurimad professorid ja dotsendid, kes on jätnud igavesi jälgi praegusessegi töösse ning armastuse keele, rahvaluule ja muugi vastu, need on olnud paljud eided ja taadid, kelle suust on pandud kirja tuhandeid lehekülgi ja kümneid tuhandeid sõnasedeleid. Otsustav oli juba esimene pikem retk Setumaale 1926. ja 1927. aasta vahetusel. Kihnu saare Kuraga Liis, Kärdla viimane rootsi keele kõneleja Pauliine Jõeleht, Lutsi eestlane Meikul Jarošenko, mustlasnaine Alma Burkeevitš, teine mustlasnaine Iina Rooth Jyväskyläst, ligi saja-aastane vadjalane Otju Onufrijeva, liivlanna Tilliste Ann, isur Kristina Andrejeva ja paljud teised liivlased, vadjalased, karjalased, vepslased, isurid — need on olnud peamised õppejõud, kelle loengud ja seminarid ei unune kunagi. Kõige meeldejäävamad stuudiumid on olnud taredes, põllupeenardel, heinamaadel ja karjatanumatel.»

Naisüliõpilane (pettunult otsa vaadates): «Kas siis ülikooli stuudiumid on asjata?»

Professor (dotseerivalt): «Enne teooria, siis praktika!»

Prof. P. ARISTE

Minu esimesed teaduslikud katsetused

Olin oma lemmikaine — inimese füsioloogia — kuulamisega teisel õppeaastal lõpule jõudmas. Samas alustasin füsioloogialaboratooriumis prof. A. Lipschützi juures oma esimesi katsetusi «teaduse tegemisel». Eesmärk oli tagasihoidlik, aga küllaltki huvipakkuv ja isegi praktilise tähtsusega: tuli selgitada rohukonna kullese arenemise kulgu mitmesuguse kontsentratsiooniga alkoholilahustes — tuli kindlaks teha, millised kontsentratsioonid ja mil viisil kullese arenemist mõjustavad ning milline on minimaalsete alkoholi-annuste toime. Arenemist tuli jälgida viljastumise momendist alates.

Esimest korda elus nägin konna viljastatud munaraku lõigustumist (luubiga jälgides), nägin oma «katseloomakeste» juurde. Kodanlikul ajal oli esimene suvistepüha suureks «pühaks». Mina mõtlesin aga hoopis millestki muust. Ruttasin. Ja alles teel olles märkasin, et olin isegi krae ja kaelasideme koju unustanud...

Eriti huvitavateks kujunesid katsed, mis näitasid alkoholilahuste v a h e l d u v a t toimet kullestesse: ühel päeval olid kullesed tavalises vees, teisel — alkoholiseeritud miljöös. Tulemused olid hämmastavad: alkoholi vahelduv toime oli märgatavalt suurem kui pidev toime. Koomilised ja ühtlasi haletsemisväärsed olid mu vahelduv-miljöö «kasvandikud»: nad jäid kasvus tugevasti maha, muutusid lopergusteks, nende sabad muutusid lühikesteks ja läksid russu, nad liikusid kiiresti saba vibutades, kuid abitult ja sihitult. Kui ma siis niisugustest loomakestest (ja muidugi ka teistest) mikroskoopiliste lõikude seeriad valmistasin ja neid prof. Lipschützile näitasin, siis oli temagi üllatatud ja «vaimustatud». Temperamentne, nagu ta oli, kõndis (ei, otse jooksis) ta ühest ruumist teise ja alarmeeris oma kaastöölisi: «Meine Damen und Herren, kommen Sie, sehen Sie, Herr A. ist ein sehr nützliches Glied der menschlichen Gesellschaft»...

Mida veel lisada selle ajajärgu mälestustele? Vahest seda, et lugesin rohkesti erialast kirjandust, aga kaugeltki mitte a i n u l t selle küsimuse kohta, millega tegelesin. Ka ei suhtunud ma vastumeelsusega teiste õppeainete ajalisi erinevusi selles protsessis, võisin tundide ja päevade kaupa jälgida oma «hoolealuste» kujunemist. Kõike seda olid muidugi sajad vaatlejad enne mind näinud, kuid minule oli see siiski tõeliseks e l a m u s e k s, seda enam, et peagi hakkasid ilmnema nähtused, mis olid uudsed, esmakordsed, mida seni veel keegi ei olnud avastanud. Minus on ikka pesitsenud mingi tahtmine «teada saada». Seni oli olnud võimalus seda tahtmist rahuldada raamatute kaudu; nüüd avanes võimalus oma teadmishimu rahuldada ka tegeliku katsetamise kaudu. Selle katsetamisega kaasnesid teadlasele omased r õ õ m u d. Ja mõnikord olid need küllaltki suured, mattes enda alla kõik muu. Mäletan, kuidas ma esimesel suvistepühal ruttasin kuulamisesse. Ja praegu võin täie veendumusega öelda, et selline u l a t u s l i k u baasi loomine edaspidiseks tegevuseks oli siiski õige, sellest on mulle olnud palju kasu.

Kuidas toimus tol ajal teadusliku töö juhendamine? Seda niisugusel kujul, nagu praegu, ei olnud. Endal tuli lugeda, mõtelda, leida, teha. «Teaduse tegemisele» võidi asuda alles siis, kui oli omandatud juba vajalik teadmistepagas. Professor viimistles mõttekäigu, andis üldised tehnilised juhised, jälgis töö käiku, andis nõu, juhtis tähelepanu puudustele, julgustas. Lahendus tuli leida endal, süntees tuli anda endal, vormistada tuli töö endal.

Prof. J. AUL

Rännurajad ★ Rännurajad ★ Rännurajad

JUHAN PAJU

Lõkke ümber

Videvik on. Päike juba loojub.
Mets on lähemal ja tihedamgi näib.
Paljad tallad vastu lõkkesoojust.
Tõelist mõnu tunned, et su kõht on täis.
Laul. Nii konnadest kui Riksu-Kaarlist,
rahutust ja rõõmsast noorusest.
Nagu parim vein ta verd meil klaarib.
Laulaks lõpmatuseni tast joobudes.
Aga homme koitu näha tahaks,
kuulda metsalaulikute ärkamist...
Ausalt tunnistades: lihtsalt magaks
pärast päevapikkust ringirändamist.

Nagu harakad tõrvatud katusel

● II kategooria matk Eestis marsruudil Aegviidu—Nelijärve—Tammsaare—Kurgja—Ülpassaare—Tori—Reiu—Massiaru—Lemma. Kokku 190 km jalgsi, neist looduslikke takistusi umbes 50 km ulatuses, kestus 12 päeva. ●

Millegipärast on traditsiooniks saanud suviti ikka võimalikult kaugel matkamas käia. Oma lähim ümbrus nagu ei meelitakski. Veendusime aga hoopis vastupidises: väike Eesti suudab rahuldada ka nõudliku matkamehe soove.

Liikusime edasi mööda peaaegu sirgjoonelist marsruuti. Nii tuli kõik tõkked ületada.

Ulatuslikumaks looduslikuks takistuseks oli Öördi raba. Enamik meist nägi esimest korda tõelist kõrgraba-ala, mis kujutab endast nagu ümbruse tasandist paar meetrit kõrgemat platood. Võis arvata, et maapind muutub üleval kuivemaks. Kuid... vastupidi — hakkasime astuma keset vett, sammalt ja soomände.

Peab ütlema, et rabamaa on üks meeldivamaid looduslikke takistusi: kui ülevalt kõrvetab halastamatu juulipäike, on külm vesi äärmiselt meeldiv ja jõuduandev.

Öördi rabas on tohutult eksimisvõimalusi. Ilma kompassita võib sealt üldse mitte välja tulla — rabasaari on rohkesti ja neid kaugelt vaadates arvasime endid iga kord kuivale maale jõudvat... Ületasime Öördi diagonaalis.

Teises servas olime kindlad, et kõik raskused on nüüd mõneks ajaks seljataga, aga need alles algasid. Mööda mudast metsasihti polnud kuigi mõnus käia (võibolla küll tervisele kasulik). Olime nagu harakad tõrvasel katusel — kui viltu astusid, aitas sõber sind välja sikutada, samas aga vajus ise sitkesse mutta.

Matka lõpuperioodil tegime tutvust looduskaitse all oleva Nigula rabaga — rabasaared paistsid eemalt pehmete roheliste padjakestena, siin-seal helkisid laukad. Silm lausa puhkas. Palava ilmaga on üsna raske mööduda ükskõik millisest veekogust. Ega me pikalt aru pidanudki, varsti paistsid ainult peanupud tumedas laukavees.

Leidsime, et tõelise ilu näitamiseks peaks neid, kes külastavad Eestit, sõna tõsises mõttes rappa viima.

Minge, ja te veendute selles ise!

K. HINNOV,
keemiaosakonna IV kursuse üliõpilane

Mälestusi Karpaatidest

● Tartu — Pihkva — Vitebsk— Orša — Minsk — Brest — Lvov — Mukatševo — Mežgorje — Sineviri järv — Ust-Turbat — Jasinja — Vorohta (jalgsi) **— Ivanovo — Frankovsk — Ternopol — Hmelnitski — Vinnitsa —Žitomir — Kiiev — Tšernigov — Gomel — Mogiljov — Vitebsk —Pihkva — Tartu. Kokku umbes 3000 km. Jalgsi umbes 220 km.Grupis 9 inimest ●**

6. augusti hommikul alustasime optimistlikult jalgsimatka Sineviri järve ehk nagu teda kohapeal nimetatakse «Mere silma» äärest. Oli varane tund ja vaikus reetis, et igamees oli mõtetega omaette. Kas olid need eelseisvad mägirajad või rasked seljakotid, mis tüdrukute suud kinni pigistasid, kes teab. Samm oli mitu head kilomeetrit tuikuv, enne kui seljakott lihastega tasakaalustati.

Mõningaid episoode.

Otsisime teed Popadjale, meie esimesele mäetipule. Meid peitis endasse kuusemets samblaga ja sammal kuuskedega. Pidev tõus oli harjumatusest väsitav. Peatusi pidasime iga 200—300 m järel. Ihu nõudis puhkust, vaim ärgitas edasi minema. Teerada muutus kiviseks ja neetud kuusemets lõppes järsku. Ees oli *Pinus montana* padrik ja kaugemal tundmatult laiguline Popadja tipp. Aga mägimänd on vaimustav! Mäenõlval on ta midagi muud kui meie parkide ilupuuna. Lõpuks ronisime mööda liikuvaid kive üles ning oli tunne, et ronime külla vanajumalale või läheme kosmonautidele lehvitama.

Kui üles jõudsime, polnud jumalat ega kosmonaute: olid vaid kivimürakad, mille varjus oli hea päikest võtta, ja kõrgus 1741 m. Tundsime endid väikese maailma suurte vallutajatena. Ümberringi kõiksugu värvivarjundites mäetipud, mäeahelikud, mäenõlvad, varjatud mäejalamid ja niisama mäed. Ikkagi esimesed! Olime hingetud vaatepildist ja kiirest tõusust.

Popadjad otsisime igas peatuskohas ja isegi Goverlal (kõrgus 2061 m, Karpaatide kõrgeim tipp). Külma tuule käes hakkas soojem kui Popadja koonust udus aimasime.

Tuul on mägedes tugev ega halasta millelegi ettejuhtuvale. Metsatöölistel polnud vaja puid langetada — selle eest võlgnesid nad tänu tuulele.

Tuulemurd on tülikas osavuse ning kiiruse proov. Paarist ärgitasime üle minna. Jalasääred nühkisid kuusetüvesid ja need vastutasuks «paitasid» oma karuse kämblaga. Saime marraskil ja verised kepsud. Seljataha jäi aga kägisevalt-nagisevalt irvitav tuulemurd.

See oli mägedest ja floorast — Karpaatide paigal seisvast varandusest meie mulje järgi.

Aga sellel ja selles käib elu... ...Loomad. Karpaatides elutsevad metskits, karu, hunt, ilves, põder, metssiga, teder, metsis, kull, salamander. Nii ütleb raamat. Meie kohtasime oma teel 2 madu (punane ja must) ja arvutult sisalikke, kes ei pannud pahaks üle meie jalgade lipsata. Nägime gutsuulide kellahelinais lambakarju ja imearmsaid halle mägilehmi. Hiigelsuured lambakoerad olid valvel oma hoolealuste kõrval. Forelli nägime ainult kalakasvatuse tiikides. Tsiviliseeritud fauna. ...Inimesed. On töökad ja ilusad ja lisaks veel ääretult külalislahked. Oma eestlaste külalislahkusega ei tohi me lagedalegi tulla. Gutsuullannad on saledad ja kergejalgsed. Rangelt kantakse peas rätikut ja madalat lindiga kaabut. Rahvarõivad esinevad igapäevases tänavapildis, mägikülades käiakse ka pasteldes. Juttu ajavad nad silmade naerdes ja pehmelt kõriseva «r»-ga,

Гуцульщина — gutsuulide maa — maa, kus peetakse lugu rahvakommetest, -lauludest ja -tantsudest. Laulud on kaeblikud-huikavad ja tantsud meie jaoks kättesaamatult temperamentsed. Kombekas peigmees kingib oma väljavalitule edelveisiõie...

Kulutasime ära igamees paari jalanõusid (need ei olnud tanksaapad), päevitusime rohkem kui kunagi Eesti päikeses ja mõnelgi oli negatiivne kaaluiive.

Kui alustasime tagasisõitu, olid tüdrukutel silmad vesised ning jutt ei klappinud. Päikest ja vihma süüdistada ei saanud — polnud kumbagi. Oli vaid rappuv autokast, uttu uppuvad mäed ja suveniir-vilepill seljakotitaskus. Ka meid endid polnud. Jäime mägedesse.

Oli 15. august 1964.

V. LALL,
bioloogiaosakonna IV kursuse üliõpilane

Fotodel. Marsruutl kooskõlastamas ja nõu küsimas (ülal). «Kodused» tolmetused on käsil (all).

AUTO!

Juba 1962. a. suvest alates kohtame maanteedel matkajaid, kes auto lähenedes tõstavad käe märgiga «autostopp». Tänu odavale sõiduvõimalusele on paljud reisid võimalikuks saanud; eriti sobiv on autostopp üliõpilastele.

Meie kursusel on rahutu rahvas. Ühed vaatasid paar nädalat Leningradi, teised sõitsid mööda Eestit ringi. Urve jõudis «mustade meeste» juures ära käia, Reedale ja Aitaie jäi sõidulaeks Odessa.

Ka sügisel pärast õppetöö algust meelitasid ilusad pühapäevad Tartut maha jätma.

Neli heas tujus tudengit marsivad Võru poole. Kihutab «Jawa». Aital kohe käsi püsti. Ja vaata imet — saimegi ühe kaaslase «kindlasse» kohta sokutada. Tema saab otseühendusega.

Kuid esimesena jõuab Võrru Reet — kihutab rõugu all vihmavarjus kükitavatest «Jawa»-meestest «Volgal» mööda.

Kui kõik koos olid, läksime linna kõndima. Üha süvenev videvik. Süttivad tuled. Ja meie tantsime hämaras Võru pargis mühavate põlispuude all jenkat. Taltusime Kreutzwaldi mälestussamba juures, vaatasime istuvat Lauluisa. Siis ronisime kaldast kaugele ulatuvale ujumissillale. Stardipukkidele toetudes laulsime merest ja metsast, noorusest ja sõprusest. Kuu lõi meieni särava tee mööda kergelt õõtsuvat järvepinda, teisel pool oli loojuv päike paar killukest kuusemetsa okstesse punama unustanud.

Hiljem vaatasime Võru Gaasianalüsaatorite Tehase fassaadi.

Hommikul ajas Urve meid varakult üles. Küll sõdisime vastu, aga ei aidanud. Ütles vaid, et ega täna ole loenguid, mida tahaks kuulamata jätta.

Pärast einet sõitsime edasi, eesmärgiks Baltimaade kõrgeim mägi. Ronisime mäejalamilt 60 m pilvede poole. Absoluutne kõrgus 317 m. Haanja mehed on suured laulu- ja pillimehed. Juba alustabki tornivaht: «Kui siit pilve piirilt alla vaatan...» Tundub, et lauluviisi ei saada üksnes kandlekeelte helin, vaid kogu vaatetorn on hakanud helama.

Tänuks toreda vastuvõtu eest kinnitab Reet laulumehe rinda Tallinna märgi.

Edasi — «seitsme järve maa» — Rõuge. Kaunis Ööbikuorg. Samas linnusemägi, millelt näeb Liin-, Valg- ja Perajärve. Liinjärve järsust kaldast immitsevad allikad panevad käima tillukese elektrijaama ja põksuma vesioina, mis tõstab vee rohkem kui 40 m kõr-

Stopp!

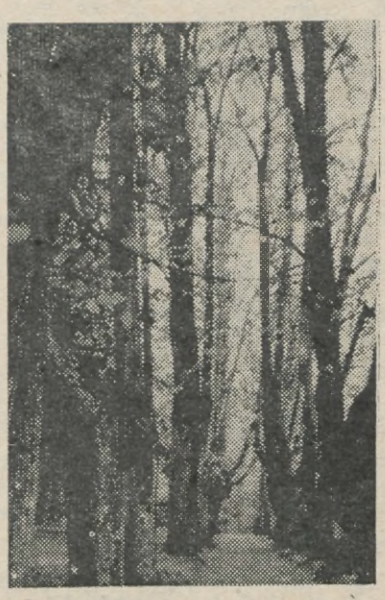

Pärnaallee Mihhailovskojes. Siin jalutas kunagi A. S. Puškin.

gusele. Ürgoru keskel on sügavaim järv Eestis — Suurjärv (37,5 m).

Peagi jäävad veed seljataha. Ees on maantee ja kaasas lauluviis:

«Sõber ära väsi rändamise hoos,
anna mulle käsi, lähme üheskoos,
üks kaks, üks kaks...»

Õhtuks jõudsime Tartusse.

Viimane sügismatk sai alguse ammusest kavatsusest, igatsusest teede järele ning ilusast sügisilmast. Ja peagi lõõtsus tuul meid autokastis jällegi Võru poole. Oli laupäev, masinaid polnud valida ning mis õige matkamine see kabiinis ongi?

(Järgneb.)

Maanteel on oma nägu

● 20 päeva — 3890 km ●

Laual lebab postkaart südamlike oktoobritervitustega Odessast. Jälle meenub suvine reis Musta mere äärde.

Meid oli kolm: Saima Gordejeva (inglise fil. osak. I k.), Reet Piibur ja allakirjutanu (eesti fil. osak. I k.). Telki me ei saanud, talonge oli kolme ja poole tuhande kilomeetri jaoks. Tubli annus rännuhimu ja raasuke julgust põues, alustasime oma teekonda 6. augusti hommikul.

Maantee pole sugugi ebasõbralik, nagu meid hoiatati. Tal on oma «nägu», omad mured ja rõõmud, oma seadused. Tundsime end seal üsna kiiresti «omainimestena».

Reis kulges marsruudil Tartu—Pihkva—Minsk—Gomel—Kiiev—Odessa. Et viitsime linnades palju aega, pidime koju kiirustama kõige otsemat teed mööda, läbi Kiievi—Orša. Juhuslikult sattusime Velikije Lukisse ning läbi Pušgorõ ja Pihkva Tartusse tagasi.

Kasutasime väga erineva suuruse ja otstarbega liiklusvahendeid: väikesest «Moskvitšist» võimsa «Kolhiidani», miilitsa teenistusautost liikuva hambaravikabinetini.

Inimesigi oli mitmesuguseid. «Magaksid parem kodus!» torises üks autojuht ja mähkis meid nagu kanapoegi vatiteki sisse, et me ei külmetuks. Või lõbusad viinamarjavedajad Moldaaviast, kes rääkisid anekdoote, Krõlovi valme ja laulsid laule mitmes keeles. Meelde jäi ka abielupaar Moskvast, kes tuli Eestist suvitamast ja lausus nii palju kiidusõnu meie sünnimaa kohta.

Paljud autod viisid meid niisama ilma talongideta edasi või võtsid ühe mälestuseks. Üldse kulus meil neid kolm pakki, s. o. 1500 km eest. Ainult kord esitas turske autojuht küsimuse: «Kes teie eest maksab?»

Muljeid saime palju. Lausa avastusena tundus lõhnav lilleaed — Gomel, kus tundsime esimest korda lõuna lähedust. Kiievist on niigi palju räägitud. Kõige suurema elamuse pakkus Odessa. Määratsev vahune meri köitis meid kohe. Ja kõrgel kaldal valendavates telkides pesitsesid «metsikud rändurid». Elu sügavalt tunnetav ajakirjanik Uraalidest, noormees ja tütarlaps Moskvast — neidki oli nakatanud reisipisik. Lõkketulel keedetud maisitõlvik, laulud, naljad — olime nagu ammuaegsed sõbrad.

Kordumatu oli nn. rahvaste sõpruse õhtu ühiselamutes. Jõime teed araabia moodi. Kerim Iraagist laulis oma rahvalaule, kitarril saatis teda ukrainlane Ali Sudaanist ja noormees Briti Guajaanast — kõik nad olid huvitavad kaaslased.

Mis matkates silma torkas?

— Elatanud inimesed on agarad reisijad juhuslikel autodel.

— Ülikoolide ühiselamunõukogudel on suured õigused võõraste majutamisel. Ööbimiseks kasutasime ainult internaate — mugav ja odav.

— Eestlased harrastavad turismi. Neid võis kohata kõikvõimalikes kohtades.

A. TEDER

Komsomoliprožektori kiirtes

KOMSOMOLIPROŽEKTORI JÄRJEKORDNE REID OLI SUUNATUD MEIE ÜLIÕPILASTE TEADMISTE VÄLJASELGITAMISELE ÜLDPOLIITILISTE JA RAHVUSVAHELISE ELU KÜSIMUSTE ALAL. Kui möödunud õppeaastal nende küsimuste vastused ajalehes ilmusid, siis öeldi mitmelt poolt, et ülikooli ajaleht tegi tasa terve aasta huumori- ja satiirivõla. Tänavuaastased vastused on veidi paremad. Esineb ka kuriioosseid möödalaskmisi, mille puhul võib arvata, et vastused ei ole tulnud meie üliõpilaste suust, vaid isikutelt, kes alles hiljuti on mõnelt kaugelt planeedilt Maale külla tulnud ega ole jõudnud slinse eluga veel tutvust teha.

Küsimused olid aga valitud sellised, mis viimasel ajal on olnud tähelepanu keskpunktis ja mida ülikoolis õppiv noormees või neiu peaks teadma.

1. Kuidas kommenteerite parlamendivalimisi Inglismaal? Kes on Wilson? Millised poliitilised parteid on Inglismaal?

Raissa Pavlova (raviosak. III k.): «Lehti loen, poliitikaga olen kursis. Inglismaal on kodanlik ja demokraatlik partei. Peaminister — ei tea . . .»

Aleksander Frosch (ingl. fil. osak. II k.): «Inglismaa parlamendivalimistest osa ei võtnud, olen neutraalne. Peaministri nime ei tea.»

Heljo Sepp (raviosak. VI k.): «Parlamendivalimistest ei tea midagi, peaministriks on MacMillan!»

Serqei Filippov (vene fil. osak. II k.): «Ei ole selle probleemiga kokku puutunud.»

Lakoonilise vastuse — ei tea — andsid sellele küsimusele veel **Raivo Raam** (füüsikaosak. II k.), **Marje Põld** (raviosak. I k.), **Helve Vilu** (raviosak. VI k.), **Kadri Varrand** (ravikehakultuuri osak. II k.).

2. Mida teate apartheidipoliitikast? Kes on Verwoerd? Mis on apartheid?

Sellele küsimusele ei osanud vastata enamik ülipilasi (32 üliõpilast 50-st). Vastused olid enamasti lühikesed — ei tea. Vastati ka pikemalt.

Edgar Saar (ajaloo-osak. I k.): «Ei oska midagi öelda, ei ole asja uurinud.»

3. Miks tõusis Goldwater presidendikandidaadiks? Missugused jõud teda toetavad?

Ka see küsimus tekitas mõnele vastajale raskusi. Sageli olid vastused väga napisõnalised: Goldwaterit toetavad reaktsioonilised jõud (kaubatundmise eriharu II k. anonüümne vastaja).

Reet Tali (farmaatsiaosak. III k.): «Goldwater igatahes ei ole kommunistliku suuna pooldaja; kes teda toetavad, ei tea.»

Raissa Pavlova: «Goldwaterit toetavad . . .» (vaikus).

Anne Taimre (vene fil. osak. III k.): «Kandidaadid USA presidendi kohale on Johnson ja G . . . tähega . . .»

Aleksander Aksjonov (Kehakultuurit. I k.): «Ei tea, lehti ei loe.»

Veel midagi selgituseks lisada oleks täiesti ülearune.

4. Kes on Tšombe?

Heljo Sepp: «Täpset tiitlit ei tea öelda.»

Anne Taimre: «Reaktsionäär.»

Raissa Pavlova: «Tegutseb rahvaste vabadusliikumise vastu USA-s.»

Reet Tali: «Ei tea».

Mare Väliste (raviosak. III k.): «Ei tea.»

Ludmilla Tikmann (vene fil. osak. IV k.): «Reaktsiooniline.»

Raske uskuda, et TRÜ üliõpilased selliseid vastuseid annavad.

Et küsimused kõik olid jõukohased, näitab see fakt, et ammendavaid vastuseid andsid **Liivi Loik** (ajaloo-osak. IV k.), **Ene Rampe** (keemiaosak. III k.), **Eve Markvart** (eesti fil. osak. V k.), **Malle Käo** (ingl. fil. IV k.), **Valdeko Bärengrub** (Kehakultuurit. III k.), **Hilja Veersalu** (vene fil. IV k.), **Vaike Pavel** (bibliogr. osak. II k.) jt.

Reid näitas, et paljud üliõpilased ei ole aktuaalsetes poliitiliste elu küsimustes kodus, et ajalehtedest jäetakse välispoliitiline rubriik täiesti lugemata. Ainult välispoliitilise rubriigi lugemine iga päev hoiab meid kursis maailma sündmustega.

ROTAPRINDIL ILMUSID

● **L. Keres, H. Kääri, M. Luts, I. Muuga, H. Preem, L. Sildver, S. Tamm, H. Tälli.** Lastehaiguste praktikum. Arstiteaduskonna raviosakonna V kursuse üliõpilastele. 252 lk. Hind 40 kop.

● **V. Masing.** Sissejuhatavad loengud botaanikas. 45 lk. Hind 6 kop.

● Список литературы кандидатского минимума по марксистско-ленинской философии. (Для нефилософских специальностей). 16 lk. Hind 2 kop.

KVN

14. novembri õhtu TRÜ klubis. Kohtusid eesti filoloogid ja keemikud, V kursuse arstid ja füüsikud. Võistkonnad vastavalt «Teatrikuu» — «H_2O (kange)», «ИДИОТ» — «Välk ja pauk».

Liitsõna saab jagada kaheks. Iseloomujooni ka, positiivseiks ja negatiivseiks. Ometi on naljakas ja lõbus, kui turske mehe asemel ilmuvad käe alt kinni kaks tüdrukut, kujutades Kalevipoja positiivset ja negatiivset poolt. Ja kui Linda, «hea naine» (nagu kommenteerib plakat osatäitja rinnal), on tavalises elus Toomas . . .

Üks õhtu toredamaid hetki, — «Kalevipoeg» filoloogide esituses. Ja arstide 10-liikmeline klaveriorkester (mis üsna harmooniliselt kõlas), võistkonna nimetuse seletamine (lühend lausest «Идеальный друг и отличный товарищ»), füüsikute vahvad loosungid . . .

Ootamatu, hoogne, vaimukas — tõeline KVN-i meeleolu. Ja pilgeni tulvil klubi.

A. KALME

«Kummast otsast seda lipsusõlme alustada?» arutavad tüdrukud.

K. TALUSAARE fotod

Kahe kunstniku tööde ees

ARNOLD SIMSON

Nagu äsja väljast vaasi toodud astrid — värsked ja natuke niisked; roosad krüsanteemid — külmal sügist sümboliseerival taustal; niidu järele lõhnavad helekollased kullerkupud, üksmeelsed saialilled jne.

Palju-palju lilli. Ja igas lilles on natuke inimest ennast — tema õrnust, jonnakust, meeldidatahtmist, kurbust, rõõmu, ilu. Natuke seda, mida ei oska sõnadega ära ütelda: võib-olla hinge.

Simsoni lillede-akvarellide kõrval jäävad meelde meri, «Liivaluited Palangas», aastaajad. Eriti palju on sügist. Kuldkollaste, natuke õhuliste kaskede kõrval seisab «pedak heleroheline» ja teeb natuke nukraks . . . Nagu loeks J. Liivi «Nõmme». Ja eks pildi pealkiri «Pedak heleroheline» näita juba ta sugulust selle luuletusega.

Teine sügismaal on realistlikum, meeleolu on selles napimalt. See on argipäeva-sügis — tulnud maja juurde.

Huvitav ühevärviline akvarell on veel «Kassid kuuvalgel» (1963). Kolm kassi vaatavad helendavat kuuketast, ja nende vaatajal tekib omakorda imelik küsimus: milleks nad teda küll peavad? Musta akvarellvärviga «täispritsitud» õhk annab mõnuskrobelise soojatunde. Ja kassid ning kuu on natuke ühtemoodi inspireerivad . . .

EDUARD KUTSAR JA LOODUS

Ta tööd on ajaliselt palju vanemad Simsoni akvarellidest — algus 1920. aastast (Simsonil 1940. aastast). Ja E. Kutsari õlivärvides edasiantud looduses valitseb erinevalt Simsonist mingi raskepärasus, äikese-eelne rahutus, tuule ootus, seda eriti varasemates töödes. Näiteks «Ohtune maastik» (1927). Päikeseloojangus punav maa, raagus puud ja tumesinine pilv loovad natuke õudse ja müstilise tunde. Õhtut on üldse palju nagu sügistki. Ainult ta sügis pole kuldkollaste kaskede kurbus ega kergete lehtede sadu, vaid nagu raskemeelne hiiglane, kes astub ja astub — üle aasade, põldude, vete . . .

Isegi tema «Hommikus» ja «Kuupaistes» on külma kõrval mingi sisemine rahutus, hoolimata vaikusest.

«Enne äikest» ja «Äike» on võib-olla isikupärasemaid ja meeleolukamaid E. Kutsari maale. «Äike» ise on sündinud nagu loodusjõudude ja sisemise äikese kooskõlast.

Kodune ja natuke kurb on «Teelised» (1939); eit ja taat, pambud seljas, ning üksik saatja — raagus puu.

Siin on ta arengukäik — detailidelt ja kobavalt nokitsemiselt enesekindlama pintslilöögi ja väljendusrikkuseni. Näha loodust nagu elavat. See paneb teda uskuma ja mõistma.

ENE ÕUNAS

Üllatus

on läti kirjaniku Elksne komöödia, mis esietendub peatselt TRÜ klubis toimuval huumori- ja satiiriõhtul. Komöödia on oma probleemistikult väga kaasaegne ja aktuaalne ning tegelaskujud väga eredad. Probleemistikul ja tegelastel pole mõtet esialgu pikemalt peatuda, sest kes tuleb, see näeb ja kuuleb seda kõike ise.

Komöödias löövad kaasa E. Kabrits, E. Talviste, E. Linn, G. Grünberg, H. Mang, T. Kuld, K. Laugaste jt. Jälgige reklaami!

K. REMMEL

Õnne ühisel eluteel!

LINDA KILDEMA
ja
AVO MARGNA

Bioloogiaosakonna IV kursus

TRÜ RAADIOSAATED

TRÜ kaugõppesaated Eesti Raadio ultralühilainel algusega kell 22.30.

Täna, 20. novembril

1. Kõikidele sotsialismi poliitilise ökonoomia õppijaile dots. kt. Herbert Metsa loeng «Kommunistliku formatsiooni majandusseadusest» (II).

2. Kõikidele väliskirjandust õppijaile õppejõud Ott Ojamaa loeng «Sissejuhatus prantsuse klassitsismi».

Kolmapäeval, 25. novembril

1. Kõikidele II kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Vilmar Ruusi loeng «Sotsialismi täielik ja lõplik võit NSV Liidus».

2. Kõikidele pedagoogikat õppivaile üliõpilastele dots. kt. Heino Liimetsa loeng «Õpetaja suuline esitus ja demonstratsioon kui õppemeetodid».

Reedel, 27. novembril

1. Psühholoogiat õppivatele II ja III kursuse üliõpilastele õppejõud Kalju Toimi loeng «Mõtlemise psühholoogiast».

2. Kõikidele saksa keelt üldainena õppivaile üliõpilastele vanemõpetaja Alice Habermanni loeng «Artikli kasutamisest saksa keeles».

Tunneme südamest kaasa Tiiu Laurimaale isa

MARTIN LAURIMAA

kaotuse puhul.

Vello, Evald, Juhan, Evald

Südavas leinas mälestame saksa keele kateedri armsat vanemlaboranti

VAIKE KASKE.

Ajaloo-Keeleteaduskond

RAAGIME

Paar laastu sellest puust

Püüan raiuda paar laia laastu selle iginoore ja mõistatusliku teema — armastuse küljest. Selle alati akuutse probleemi üle on palju diskuteeritud. Nüüd on järg minu käes.

Armastusega on seotud perekond, kodu. Eks ole kodu ja armastus selleks stiimuliks, mis inimeses äratab primaarselt tungi elada, töötada, saavutada. Saavutada perekonna omamist, armastust, mille definitsioon iga perekonna jaoks oleks vormilt küll erinev, sisult aga identne. Tasub siis otsida definitsioone ja klassifikatsiooni ühele või teisele armastuse vormile mehe ja naise vahel? Ütlen seda, sest usun kaljukindlalt, et Tartu armastus erineb Hamburgi omast, üliõpilase-filoloogi armastus üliõpilase-keemiku omast, diplomaadi armastus torulukksepa omast. Nagu öeldust nähtub, oleneb armastuse kvaliteet elukutsest, geograafilisest eripärast, ühiskonna moraalist jne., jne. Ühel ilusal päeval saab kevadest suvi, sest eks ole ju looduses ikka nõnda, et üks aastaaeg valmistab ette teist, sest muidu muutuks elu ühetooniliseks. Inimesele tekib perekond, avastamata maailm muutub avastatuks. Alles siit peale võime tõelisest armastusest rääkima hakata.

Kui armastuse poolt juhatatud tee viib välja abieluni, ei ole üliõpilaste armastus mitte erandlik nähtus. Kui nii, miks ei oleks siis mõeldav üliõpilaste abielu, ükskõik, millisel kursusel nad ka õpiksid. Ümbritsev elu pakub küllaldaselt ainet iseseisvate järelduste tegemiseks. Tean perekonda, kus mees ja naine abiellusid õige noorelt, astusid koos kõrgemasse kooli, lõpetasid koos ja töötavad nüüd koos. Neil on lapsed ja nad moodustavad tugeva perekonna. See ei pruugi muidugi etalooniks olla. Madrus Grišanov Manivald Kesamaa reisikirjast ütleb, et naist ei maksa varakult võtta, kolmekümne aastani peab mees maailma vaatama ja alles siis valiku tegema. Kas pole see eredaks illustratsiooniks erinevatele suhtumistele abiellumiseks sobivasse ajasse?

Ja veel — kas peab siis üliõpilane tingimata üliõpilasega abielluma?

Kuipalju inimesi, niipalju ka erinevaid armastusi.

Külm kaalutlus muudab armastuskolde tuhahunnikuks, arulage kirg põletab selle läbi. Mõistuse hääle ja tunnete ühtesulamine võivad viia abieluni, kus ka füsioloogilistest ebakõladest võib harmoonia saada. Tean näiteks abielupaari, kes oma väga suurele vanusevahele vaatamata on veel kõrges easki vastastikuse armastuse musternäidiseks.

Meie ajalehe veergudel alustatud mõttevahetus ei tohi retseptideni jõuda, sellepärast püüdsin siin avaldada oma mõtteid mõnede üldisemate probleemide kohta.

L. MÄNNIKSOO

Toimetuselt

«Inimestevaheline side väljendub eelkõige armastuses,» ütleb ühe meile saabunud kirja autor. Võib-olla leidub inimesi, keda see mõte üllatab, aga see on puhas tõde. Sest subjektiivselt tajume seda sidet tõesti kõige rohkem siin.

Meie toimetusele saabus hulgaliselt kirju. Kahju, et enamik neist on anonüümsed või soovivad seda olla. Kas tõesti valehäbi?

H. Riste vaidleb põhimõtteliselt

ARMASTUSEST

Ohjeldada oma kirgi?

Ja siiski arvan ma, et abiellumisel mängivad tähtsat osa nii armastus kui ka mõistus. Vale oleks üht neist esile upitada ja teist abiventiili ossa paigutada. Meeldib ju tulevane elukaaslane tervikuna, mitte tema üksik detail. Seega põrkame abielus kokku ikkagi mõlema probleemiga. Ei ole sisukat head abielu ilma armastuse ja mõistuseta.

Mõni loeb ja mulgab, et ammu tuntud tõde. Ongi. Kuid see on tõde.

Olin alles esimese kursuse üliõpilane, kui kohtusime ja kuidagi märkamatult olin armunud ülepea (mitte kõrvuni). Ta oli mulle «maailma parim tüdruk» (ja on nüüdki). Ei olnud siis veel mõttes see, et temast saab minu elukaaslane. Me lihtsalt armastasime teineteist. Kuid aastate möödudes tuli üha rohkem kuulda võtta mõistuse häält. Kas meie abielu toob kaasa rohkem kohustusi? Kas abiellume kohe või viimasel kursusel või pärast lõpetamist?

(Isiklikult arvan, et üliõpilaste abielud esimestel kursustel ei ole soovitatavad. Üheks eelduseks on oma toa olemasolu, kuid ülikool ei suuda kõiki üksikuidki soovijaid kuhugi paigutada. Tuba, kus asuks kaheinimesevoodi, kutsuks juhtiva töötaja suule homeerilise naeru).

Meil tekkis ka probleem: mis saab meie perekonnast, kui meid määratakse erinevatesse kohtadesse tööle? Kurioosseid juhtumeid on küllalt olnud. Raske on üles lugeda kõiki probleeme (laps jt.). Neis on mõistus kaasa rääkinud, aga meie armastus pole sugugi vähikäiku teinud.

Üliõpilasabielu on tõsine asi. Meie ise, kui armunud me ka poleks, määrame ära ühiskonna palge. Aga miks me kordame ikka ja uuesti eelmiste põlvkondade vigu?

«Inimene, kes on õppinud ohjeldama oma kirgi, on minu ideaal,» ütleb Shakespeare. Olen temaga nõus.

A. AKSEL

termini «üliõpilasarmastus» vastu. Seega oleksid võimalikud ka muud armastuse alaliigid, nagu kolhoosnikute või poemüüjate armastus . . .

Paljud kirjasaatjad on pahased ka J.-P. Belmondo artikli liiga üleoleva tooni puhul. Siiski arvame, et andestame noorele teadlasele selle nõrkuse.

Sellise diskussiooni ökonoomsus? Kõik on nõus, et ta tuli õigel ajal. Ainult ootame, et sõna võtaksid ka noored abiellunud ise. Kordan: pole tarvis valehäbi.

Kirjades on veel palju küsimusi. Toome neist mõned ära.

Kuidas suhtuda ülimoraalsetesse inimestesse? Keegi kirjutab, et ta tunneb tüdrukut, kes igal pool teatab: mis teie ka olete, aga mina olen neitsi.

Kas ei oleks tarvis lähemalt uurida üliõpilasabielu majanduslikku külge moodsa teaduse vahenditega? Üks tüüp-eelarve ütleb ju palju rohkem kui emotsionaalsed ohked — nii noorelt! nii ruttu! jne.

A. Akseli kiri tekitab muret ühes uues aspektis. Hea, kui inimene valitseb oma tundeid, aga see ei ole obligatoorne: mitte iga inimene ei saa seda teha ja see ei ole alati kasulikki. Oleme ju lõpmata erinevad. A. Akseli kirjast loeme välja tõsist traagikat, kuigi autor püüab end Shakespeare'iga lohutada. Lõppude lõpuks on see ikkagi ebanormaalne olukord. Kogu maailma kirjandust läbib ju teema: küllastus rahuldusest ja tüdimus ootamisest. Need on Skylla ja Charybdis, mida meil pole põhjust ignoreerida. Ei ole kena, kui tütarlaste ühiselamust leitakse öösel noormees, kuid sama ebanormaalne on olukord, et tuleb korraldada reide nende leidmiseks. On see üliõpilase traagika? Või pole asi nii hull? Kirjutage!

Ja veel: kas arvab ülal tsiteeritud madrus Grišanov, et abielu tähendab vaikset sadamat, millesse randud, kui elu huvitavaim osa on seljataga (s. o. olen kõigest tüdinud ja võtan naise)?

Toimetaja J. Feldbach

«Tarty Rийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8820. MB 07591.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kodurandade VABASTAMINE

1944. aasta sügis oli Eestimaa ajaloos erilise tähtsusega. Sel ajal toimus meie maa vabastamine fašistlikest anastajatest. Juulis ja augustis vabastati Narva ja Tartu. Septembri alguspäevil jõudis Eesti territooriumile ka Eesti Laskurkorpus, et otseselt osa võtta sünnimaa vabastamisest. 17. septembri hommikul alustasid koos Nõukogude armee teiste väeosadega pealetungi ka eesti sõjamehed. Pealetungihoog kasvas päevade ja tundidega ning juba 22. sept. vabastati Tallinn. Kogu Eesti mandriosa vabastati kümne päeva jooksul. Jäid veel saared.

29. sept. õhtul algasid saarte vabastamise operatsioonid, mis kestsid ligemale kaks kuud. 30. septembri hommikuks oli vabastatud Muhu saar. Viis päeva tehti ettevalmistusi Väikese väina forsseerimiseks. 5. oktoobril algasid Saaremaa vabastamislahingud, mis olid eriti ägedad.

14. oktoobril langes lahinguväljal sõjaeelne EKP Tartu Maakonnakomitee sekretär Eduard Avald. 30 km enne Kuressaaret olid hitlerlased koondanud suuremad jõud ja asusid vasturünnakule. Major Andrejevi allüksusel, kuhu kuulus ka käesolevate ridade kirjutaja, algas äge lahing. Teiste hulgas tõrjus vaenlase rünnakut tagasi ka nooremseersant kommunistlik noor Herbert Kaleviste. Kui tal lõppes laskemoon, sööstsid hitlerlased teda vangistama. Nägime, kuidas Herbert Kaleviste haaras granaadi ja kui vaenlased tema juurde jõudsid, laskis ta end koos vaenlastega õhku. Herbert Kaleviste hävitas selles lahingus 37 hitlerlast.

24. novembri hommikuks oli saarte vabastamine lõpule jõudnud.

Nõukogude valitsus hindas kõrgelt eesti väeosade lahingulisi teeneid. Korpusele, 7. eesti laskurdivlisile ja korpuse tankipolgule anti «Tallinna» nimetus, 7. eesti laskurdiviisi, 249. eesti laskurdiviisi, 85. suurtükiväepolku ja 921. laskurpolku autasustati Punalipu ordeniga. 779. suurtükiväepolk sai Kutuzovi 3. järgu ordeni, tankitõrjedivisjonile anti Aleksander Nevski orden ning 917. ja 925. laskurpolku autasustati Punatähe ordeniga.

Kakskümmend aastat on möödunud nendest aegadest. Säilitame helge mälestuse nendest, kes andsid oma elu meie kodude vabastamise eest.

Peame oma pühaks kohustuseks suurendada ausa tööga meie riigi kaitsevõimet ja võidelda rahu eest kogu maailmas.

R. AULING,
Eesti vabastamise lahinguist osavõtnu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 27. novembril 1964

Nr. 31 (606)
XVII aastakäik

1964 KOOLA

Rännutadadest loe lk. 3!

ÜHISEL NÕUL ja JÕUL

(Mõttevahetuse algust vt. «TRÜ» numbritest 23, 24 ja 27.)

L. Järve artikkel «Ütlemisi TRÜ Toimetiste arvel» («Tartu Riiklik Ülikool», nr. 23, 1964) taotleb head eesmärki — Toimetiste paremat kujundamist ja suuremat levikut, tõstatab teretulnult teisigi aktuaalseid küsimusi.

Artiklis esitatud väited on rõhuvas enamikus vaieldamatud, kriitika kõigiti õigustatud. Ainult et puuduste põhjusi nähakse siin võib-olla liiga üheplaaniliselt. Vähemasti artikli sissejuhatavast lõigust jääb mulje, et autori arvates tulenevad kõik hädad ainuüksi «korralagedusest, räpasusest ja muud sorti lohakusest». Küll oleks siis Toimetisi kerge luksusväljaandeks muuta, kui see nii oleks!

Alljärgnevad read püüavadki veidike selgitada reaalset olukorda, neid raskusi, millest on vaja jagu saada, et «asjad ja asjaajamised saaksid sisse teise hoo».

Kuidas ka ei ole seeriašriftiga (kus tuleb arvestada traditsiooni, pädevust ja teisigi tegureid), kuid sisu kirjapildi kohta ei ole tõepoolest head öelda. Ta ainukeseks vooruseks on suhteliselt vähene ruuminõudlikkus. Küsimus ei ole ainult maitses, mis võib ju küllaltki erinev ja muutuv olla, vaid selles, et kitsas ja kõrge «literaturnaja»-kiri on teaduslikele töödele kujunenud üleliiduliseks standardiks, nagu «baltika» ilukirjanduslikele väljaannetele, «žurnalnaja» V. I. Lenini teostele, «novogazetnaja» ajalehtedele. Kord kujunenud tava ei ole kerge muuta, eriti veel, kui trükikojas sobivamaid šrifte ei leidu.

L. Järv esitab pretensiooni ka kausta suhtes, mainimata tema poolt eelistatud suurust. Selle muutmise otstarbekus on küsitav ja ega päevapealt seda polekski võimalik teha, sest see sõltub paberi käibelolevast formaadist.

Kuidagi ei saa nõustuda väitega, et Toimetised oma kujunduselt näitavad pidevat languse tendentsi, s. o. et nad on inetumad, kui olid näiteks anno 1930. Küllap siin on tegemist nn. retoorilise võttega, nagu seda on ütlus käsikirjade «marineerimisegi» kohta, s. o. küsimuste hästi teravasse fookusesse asetamisega. Viimasel ajal ilmuvad paljud vihikud kleebitud ümbrisega (arstiteaduslikud tööd, töid botaanika alalt, geograafia-alased tööd). Sisukalt ja maitsekalt on ülikooli kunstnik H. Pilter kujundanud Toimetiste sarja kuuluva «Eestlaste antropoloogia», «Töid taimefüsioloogia ja -biokeemia alalt» ning äsja ilmunud «Bloki kogumiku» jt. Peab aga ütlema, et ümbrise kasutamise vastu on küllaltki kaaluvaid vastuväiteid, nende hulgas ka kallidus. Teaduslike tööde toimetamiseks ja trükikuludeks lubatud summad pole kaugeltki mitte ammendamatud ja nende saamisega on raskusi juba praegugi, kus rida käsikirju on veel tootmisprotsessis. Hädа on tihti just selles, et meie soovid ja reaalsed võimalused iga kord paaris ei käi. Meeldiv oleks Toimetisi näha kriitpaberil, aga hea seegi, kui teda jätkub illustreeriva materjali tarvis. Konspektide vaeslapse ossa jätmisega on Toimetiste vihikud tänavu siiski peaaegu eranditult ilmunud trükipaberil nr. 1, millele ajahammas nii kergesti ei hakka.

Täielikult on paikapidav kriitika Toimetiste vähese tutvustamise kohta. See küll ei piirdu «Sirbis ja Vasaras» avaldatuga, sest rekiaami teeb ka raamatukaubanduse valitsus oma annotatsioonides. Mitmel puhul on ilmunud raamatuist informeeritud perioodikat, mis tutvustab üht või teist eriala käsitlevat kirjandust. On saadetud prospekte vastavatele õppe-, uurimis- ja raviasutustele, mis on andnud head efekti. Isegi nii head, et mõnikord on kirjastusgrupp piinlikku seisukorda sattunud. Näiteks ei suuda kirjastusgrupp lunasaadetistega rahuldada kõiki «Arstiteaduslikke töid VII» tellijaid. Ei piisa sellestki, et oleme müügivõrku antud eksemplare tagasi nõutanud. Hästi on levinud «Botaanikaalased tööd VII», «Tööd vene ja slaavi filoloogia alalt» jt. See ei ole kirjastusgrupi teene, vaid on teoste sisu kõrval sõltunud peamiselt üksikute kateedrite, autorite ja vastutavate toimetajate huvist teoste leviku

(Järg 2. lk.)

PREEMIAD PARIMATELE

(Algus ajalehes «TRÜ» nr. 29.)

Teise preemiaga autasustati:

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast K. Toropit töö eest «Eesti rahvatantsude oskussõnad». Töö juhendaja — prof. A. Kask.

3. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi A. Lepat ja V. Langet töö eest «Hinna seos toodangu tarbimisväärtusega (Tartu ja Pärnu õlletehaste andmetel)». Töö juhendajad: dots E. Rannak ja majandusteaduste kandidaat H. Metsa.

4. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast I. Koemetsa töö eest «Sõnavaraõpetus emakeele tunnis». Töö juhendaja — vanemõpetaja G. Laugaste.

5. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast H. Türnput töö eest «Abstraktsed koonduvus- ja summeeruvustegurid α-järku Rieszi menetluse jaoks». Töö juhendajad: prof. G. Kangro ja dots. S. Baron.

6. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast T. Partsi töö eest «Põlula kalamajandi tiikide hüdrokeemilisest režlimist». Töö juhendaja — hioloogiakandidaat H. Simm.

7. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast T. Piini töö eest «Sugukond Pertusariaceae Eesti lihenoflooras». Töö juhendaja — dots. H. Trass.

Kolmanda preemiaga autasustati:

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi A. Ullat, A. Hunti ja M. Tiivelit töö eest «Translumbaalne aortograafia aordi terminaalse osa ja niudearterite patoloogia diagnoosimisel». Töö juhendajad: prof. A. Linkberg, meditsiinikandidaat E. Tünder ja aspirant K. Kull.

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi J. Dobrust ja R. Tormi töö eest «Võimlemiselementide kinemaatilisest analüüsist». Töö juhendajad: vanemõpetaja H. Elken ja aspirant M. Sarv.

3. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. Kirssi töö eest «Haistmis- ja maitsmistundlikkuse häiretest seoses kõrva, nina ja kurgu haigestumisega». Töö juhendaja — meditsiinikandidaat S. Sibul.

4. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast V. Muzõkat töö eest «Ammoniaagi moodustamise ja sidumise protsessid kõhunäärmes seoses tema sekretoorse funktsiooniga». Töö juhendajad: dotsent L. Tähepõld ja assistent U. Tarve.

5. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi T. Laasi ja E. Mullamaad töö eest «Koronaararterеid ületavatest müokardiaalsetest kimpudest ja koronaararterite suudmetest». Töö juhendaja — prof. G. Rooks.

6. Tartu Riikliku Ülikooli mittestatsionaarset üliõpilast V. Pinni töö eest «Jean-Paul Marat — Pariisi plebeiliste masside juht ja ideoloog». Töö juhendaja — dots. J. Madisson.

7. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast E. Markvarti töö eest «Teoreetilisi küsimusi ühiskondlike aluste edasisest laiendamisest nõukogu riiklikus juhtimises». Töö juhendaja — dots. I. Sildmäe.

(Järgneb.)

ÜTÜ

Kunsti ja muusika nädal

Tallinna kahe kõrgema õppeasutuse — Riikliku Kunstiinstituudi ning Muusika- ja Teatrikunsti Instituudi — Üliõpilaste Teaduslike Ühingute korraldusel toimub Tartus 1.—7. detsembrini omapärane kunsti ja muusika nädal.

Kavas on:

● 5. ja 6. detsembril kell 12 Tšaikovski-nimelise pianistide konkursi eelvoorud ülikooli aulas. Sissepääs on tasuta. Teadmiseks: Tšaikovski-nimelisest konkursist võtavad eesti pianistid osa alles teist korda, Tartus toimuvad eelvoorud esmakordselt. Mõlemal päeval esinevad pianistid erineva kavaga.

● 7. detsembril kell 19 on aulas konkursi lõppkontsert. Pärast seda on kavas pressiõhtu ülikooli kohvikus. Sellest võtavad osa instituutide esindajad.

● 5. detsembri õhtul on ülikooli kohvikus kohtumine Riikliku Kunstiinstituudi rahvaga. Õhtu teema — «Mõtted kaasaegsest kunstist».

● 6. detsembri õhtul on kohvik reserveeritud kohtumiseks Muusika- ja Teatrikunsti Instituudi üliõpilastega.

Mõlemal õhtul saame teada kindlasti palju uut kaasaegse muusika ja maalikunsti vallast.

● Ja lõpuks — 1. kuni 7. detsembrini on ülikooli kohvikus avatud Riikliku Kunstiinstituudi üliõpilaste tööde näitus.

Nii et — üritus on esmakordne ja tõotab kujuneda küllalt huvitavaks. Ootame rohket osavõttu!

Kohtumine E. Raudamiga

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) toimub teisipäeval, 1. detsembril kell 19

kohtumine

Eesti NSV Ülemnõukogu saadiku E. RAUDAMIGA.

Järgneb filmide demonstreerimine.

Keemikud on töökas rahvas

«Kas aparatuur sai ikka õigesti paigaldatud?» Karin Oja (paremal) ja Maie Bender orgaanilise keemia praktikumil.

T. ALLA foto

Karin Oja õpib keemiaosakonna III kursusel. Kui jääte seisatuma ülikooli autahvli ette, torkab tema foto teile kindlasti silma — tumedate juuste ja mõtliku vaatega tütarlaps.

«Meie kursusevanemal on nii palju huvialasid, et neid ei jõua ühe käe sõrmedel üles lugedagi,» ütleb Eva Kaldar, «küll jõuab ta võrkpalli mängimas käia, RSK-s maailma riikidega tutvust teha, matkasporti harrastada... Eks olnud tema see, kes meie suvise Baltikumi-matka hingeks oli. Ja kursuse mured ikka kõige enam Karini kanda...»

ÜTÜ-st võtab Karin aktiivselt osa. «Ditizooni analoogi süntees» on teema, mille kallal ta praegu juurdleb. «Analüütika on ikka kõige südamelähedasem,» arvab asjaosaline ise.

...Karinil on sõbratar — Maie Bender. Äärmiselt tagasihoidlik tüdruk. Ent kui temaga kord jutusooonele sattuda, siis... keemiast, kunstist, uutest raamatutest või filmidest, oma lemmikluuletaja August Sanga kogust «Võileib suudlusega»... Kõigest räägib Maie, ja tahaksid aina kuulata. Sõnaahtrus ilmub, kui kõnelus kaldub Maiele endale.

«Tööpõld on lai...» muheleb ta.

Maie Bender vastutab ÜTÜ nõukogus kirjastussektori eest. Orgaanikaringis alustab tütarlaps tööd teemal «Estrite süntees». Orgaanika-, looduskaitse- ja kunstiring. Linoollõiget «Ekraan» on kindlasti kõik näinud kunstinäitusel samanimelise kino fuajees.

«Praegu tegelen küll keraamikaga, kuid kõige rohkem huvitab siiski graafika.»

21. novembril toimuvaks keemiaosakonna õhtuks olid Maiel vaja kunstiliselt kujundada ruumid.

«Laboratoorium on armsam kui kodu,» ütlevad Karin ja Maie. Ja mitte ainult nemad, ka Sirje Hiidmaa, Ene Rampe, Eesi Varjend jt., sest keemikud on ju töökas rahvas.

S. ENDRE

ÜTÜ Möödunud aastal Kehakultuuriteaduskonnas

Iga spetsialist peab oskama oma ala uusimaid saavutusi praktikasse rakendada. Spordipedagoogid saavad selleks teadmisi oma ÜTÜ ringis.

Meie teaduskonnas on 6 ÜTÜ erialaringi: ujumise, suusatamise, võimlemise, spordimängude, kergejõustiku ja raskejõustiku. Üliõpilaste iseseisva tegevuse tulemusi demonstreeris kevadine teaduslik konverents. Nii oli kavas 11 teaduslikku tööd, neist 8 kuulus diplomandidele.

Kui võrrelda tööde arvu liikmetega, pole olukord kuigi roosiline. Kergejõustiku ligi 50-liikmeliselt ringilt ainult 3 tööd on siiski vähe. See ring oli ka teaduskonna nõrgim — peeti ainult paar koosolekut. Ühe koosoleku läbiviimiseks kulus ringi juhatusel 3 nädalat! Parem oli spordimängude ringi olukord. Seitsmel toimunud koosolekul arutati mitmeid võrk- ja korvpallialaseid probleeme. Kevadsemestril mõjustas tööd juhtkonna vahetus (vana juhtkond valmistus ülikooli lõpetama).

Konverentsi parima töö esitasid võimlemisringi liikmed R. Torm ja J. Dobrus. Ring alustas semestrit suurte plaanidega, kuid need osutusid üle jõu käivaiks. Osa jäi täitmata. Ringi seinaleht «Võimleja» näitas pildis ja sõnas meie maa ja ka ringi liikmete parimaid saavutusi.

Teaduskonna edukamaiks olid suusatajad ja raskejõustiklased. Suusatajate 3 konverentsitööd arutati eelnevalt ringis. Kõik ringi liikmed peale I kursuse üliõpilaste esinesid vähemalt ühe referaadiga. Koosolekuid peeti regulaarselt 2 korda kuus.

Raskejõustiklaste 5-liikmeline ring saatis konverentsile 2 tööd. Vähemalt kord kuus anti välja seinalehte «Atleet». Koosolekuid peeti vähe — seda tingis erialade spetsiifika.

Üliõpilaste teaduslike tööde ülikoolisisestel võistlustel määrati teaduskonnale 6 auhinda, neist 3 statsionaarsetele üliõpilastele. I auhinna sai R. Tormi ja J. Dobruse töö «Võimlemiselementide kineetilisest analüüsist». II ja III auhinna said vastavalt H. Annuse ja E. Lillo tööd.

Üldise puudusena peab mainima, et ringide tegevusest mingit aruandlust ÜTÜ teaduskonnanõukogu ees polnud. Ei toimunud ühtegi nõukogu koosolekut. Küsimused lahendati isikliku kontakti teel. Teine oluline puudus — teaduslik töö haarab liiga vähe nooremaid kursusi.

Vara on midagi öelda tänavuse kohta.

V. BÄRENGRUB

Prof. A. VALDES 80-aastane

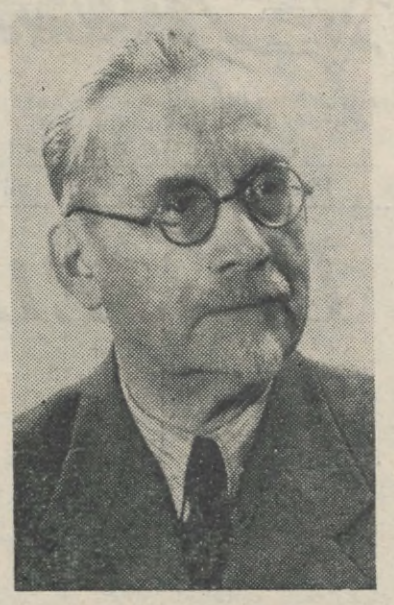

1. detsembril saab 80-aastaseks Eesti NSV teeneline teadlane arstiteaduse doktor prof. Albert Valdes, kauaaegne TRÜ patoloogilise anatoomia kateedri juhataja.

A. Valdes sündis Harjumaal käsitöölise perekonnas. Nagu paljudel eesti vanema põlvkonna kultuuritegelastel, nii tuli ka temal iseseisvalt võita raskusi hariduse saamiseks. Ka tema tee käis läbi Treffneri koolist. Alles väljakujunenud vaadetega täiskasvanud mehena sai ta 1908. a. astuda Tartu Ülikooli Arstiteaduskonda. Juba paari aasta pärast leidis ta oma õige ala — asus tööle patoloogilise anatoomia kateedris, mida sel ajal juhatas V. A. Afanasjev, V. A. Afanasjev oli väljapaistev vene patoloog-anatoom, kelle juures said üliõpilastena innustust teaduslikuks tööks ka sellised teadlased, nagu N. N. Burdenko, G. R. Rubinštein ja I. I. Sirokogorov. Sellises loovas õhkkonnas rakendus ka A. Valdes kohe teaduslikule tööle ja juba 1912. a. sai ta võistlustöö eest kuldauraha. Tema esimene uurimus oli eksperimentaalne ning sellele eksperimentaalsele suunale uurimistöös on ta jäänud truuks seniajani.

Pärast ülikooli lõpetamist pidi A. Valdes arstina osa võtma Esimesest maailmasõjast. 1920. a. asus ta jälle tööle Tartus. Doktoriväitekirja kaitses 1922. a. 1930. a. valiti A. Valdes patoloogilise anatoomia kateedri juhatajaks professoriks. Sellel kohal töötas ta kuni 1962. a., mil pidi tervislikel põhjustel minema pensionile.

Prof. A. Valdes oli eeskujulik pedagoog. Tema loengute materjal oli rangelt süstematiseeritud, esitusviis äärmiselt täpne ja loogiline. Ilukõnelist sõnade tegemist ei salli ta ei õppe- ega teaduslikus töös. Ta loengud haarasid kaasa kogu auditooriumi. Juba kogenud ja üldiselt tunnustatud hea lektorina ei väsinud prof. A. Valdes ikka täiendamast ja parandamast õppetöö metoodilist külge. Mõnel aastal pidas ta fakultatiivseid loenguid, kus ta vahel läks erialast hoopis kõrvale ja kõneles oma õpetlikkudest elukogemustest. Ka nendest võtsid üliõpilased huviga osa. Sihikindlalt arendas prof. Valdes üliõpilastes indu teaduslikuks tööks. Oma suure koormuse juures leidis ta igal aastal aega teadusliku töö metoodika ning histoloogilise tehnika kursuse jaoks. Arvukalt on tehtud tema juhendamisel võistlustöid ja terve rida tema õpilasi on kasvanud teaduslikkudeks töötajateks morfoloogilistel aladel. Ta on olnud juhendajaks ligi 20 kandidaadi- ja doktoriväitekirjale.

Prof. A. Valdeselt on ilmunud üle 60 teadusliku töö. Eriti väärtuslikuks tuleb lugeda tema uurimusi düstroofiliste protsesside alalt, missugustele viidatakse meie põhilises (A. I. Abrikossovi ning A. I. Strukovi) patoloogilise anatoomia õpikus. Juhtivalt on prof. Valdes tegutsenud eesti arstiteadusliku oskuskeele loomisel ja arendamisel. Paljud tänapäeval täiesti tavalistena näivad terminid on tulnud kasutusele tema algatusel. Ta on üks eesti meditsiinilise perioodika rajajatest ning tegutses pikka aega ajakirja «Eesti Arst» toimetajana. Pärast Suurt Isamaasõda oli ta mitu aastat Arstiteaduskonna dekaaniks.

Prof. A. Valdes töötas pidevalt ka praktilise patoloog-anatoomina, osutades suurt abi kliinilisele meditsiinile. Ta oli Tartu Linna Kliinilise Haigla patoloogilise anatoomia osakonna juhatajaks ja rea aastate jooksul Eesti NSV peapatoloog-anatoomiks. Ta kuulus Üleliidulise Patoloog-anatoomide Ühingu juhatusse, oli selle ühingu Tartu osakonna rajaja ja esimees.

Me loetlesime ainult tähtsamaid lõike prof. A. Valdese viljakast tegevusest, mis ületab kaugelt eriala raamid ja omab paiguti põhjapanevat tähtsust eesti arstiteaduse arengu seisukohalt. Prof. A. Valdes töötab väga intensiivselt, paneb töösse kogu oma hinge, nõudes tööd ka üliõpilastelt ning kaastöötajatelt. Kunagi ei rahuldu ta saavutatuga. Nõudlikkus pole talle aga kunagi olnud eesmärgiks omaette, vaid ikka ainult abinõuks, mis aitab viia edasi arstiteadust meie vabariigis.

Prof. A. Valdese viljakas töö ja kohusetundlik ellusuhtumine on eeskujuks tema õpilastele, kes suhtuvad temasse sügava lugupidamisega. Õpilased ja kaastöötajad soovivad juubilarile tervist ja õnne veel rohketeks aastateks!

U. PODAR

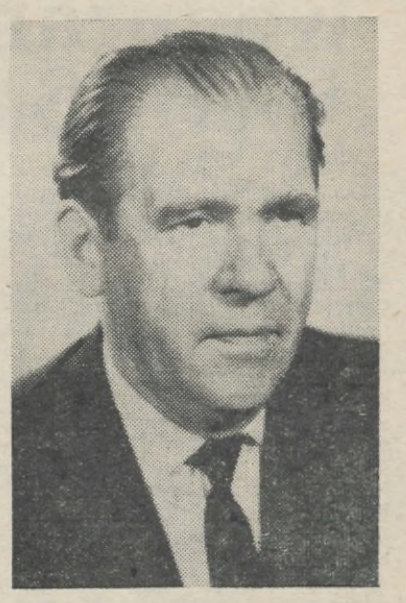

Heino Arumaa 60

Juubilar on meie vanemaid majandusteadlasi-kaubatundjaid. Ta sündis 2. detsembril 1904. aastal Põltsamaal. Ülikooli lõpetas kiitusega (Tartus 1927). Töötas seejärel Vasalemma ja Rapla ühiskauplustes müüjana ning hiljem samas süsteemis juhtivamatel kohtadel. Nõukogude korra taaskehtestamisel Eestis lülitus H. Arumaa tööle ENSV Kaubanduse Rahvakomissariaati, olles 1945. a. rahvakomissari asetäitjaks. Varsti aga siirdus meie juubilar jälle konkreetsemalt kaupadega tegelema. Ta oli mitu aastat Üleliidulise Kaubanduspalati ENSV Osakonna Ekspertiisibüroo juhatajaks.

Aastal 1951 hakkas H. Arumaa TRÜ Majandusteaduskonnas õpetama üliõpilastele tööstuskaupade tehnoloogia ja kaubanduse aluseid. Samaaegselt jäi ta ka eksperdiks ENSV Kaubandusministeeriumi kaubaekspertiisi büroosse. Nendel kahel alal tegelebki juubilar tänapäevani. Eksperdina kulgeb tema tegevus kogu ENSV territooriumil; pole sellelgi suurt vahet, kus õppetööd tuleb teha.

Oma teadmiste ja kogemuste edasiandmise kõrval on H. Arumaa neid ka paberile pannud. Tema sulest on ilmunud mitmed TRÜ rotaprindi väljaanded, mis kergendavad üliõpilaste tööd.

Kuigi H. Arumaal on läbi käidud aastaid juba rohkesti, jätkub tal aktiivsust ja elurõõmu mitte ainult töös, vaid ka suhtlemises üliõpilaste ja kolleegidega. Jääb soovida, et need iseloomujooned säiliksid veel kaua H. Arumaale nii iseloomulikul kujul rõõmuks üliõpilastele ja kolleegidele.

Ühisel nõul ja jõul

(Algus 1. lk.)

vastu. Kiitust ja matkimist väärivad selles suhtes professorid J. Lotman, J. Aul ja V. Fainberg, dotsendid S. Baron, V. Palm, J. Reinet, V. Masing, kes on ühtlasi suured raamatusõbrad ja soetavad endale Toimetisi ka teistelt aladelt. Sellistena on kirjastusgrupis tuntud veel prof. P. Ariste, dots. R. Kleis jt. Üldiselt mitte palju.

Kirjastusgrupil on kavatsusel Toimetiste müüginädal, ülevaadete andmine ajakirjanduses ja raadios, ilmunud vihikute kohta nimekirjade saatmine dekanaatidesse jms., kuid jooksva töö askeldustes pole seni nende plaanide realiseerimiseni jõutud. Jätab soovida ka müügi korraldamine (eriti ruumipuuduse tõttu). Selge on see, et kirjastusgrupp peab viivitamatult alustama Toimetiste süsteemikindlat tutvustamist, milleks palume abi ka kateedritelt ja dekanaatidelt.

Paneb tõesti imestama, et Toimetiste kohta ei ilmu retsensioone, mis on tähtsad mitte üksnes leviku seisukohalt. See oleks oluline vahend teaduse arendamiseks ja laiema avalikkuse tutvustamiseks probleemidega, millega ülikoolis tegeldakse. Võib-olla osutub vajalikuks retsensioonide organiseerimine? Igatahes peaksid redaktsioonikolleegiumid nende ilmumise eest ajakirjanduses rohkem hoolt kandma.

Mainida tahaksin veel üht fakti, mis kirjastusgrupis silma torkab. Nimelt üliõpilaste (meeldivaks erandiks on vene keele ja kirjanduse osakonna üliõpilased) vähene huvi Toimetiste vastu. Muidugi tuleb arvestada materiaalseid kaalutlusi ja loodetavasti paljud loevad neid raamatukogus, siiski näib, et enamikule pole teaduslike tööde lugemise vajalikkust küllaldaselt selgitatud, pole neid õpikute kõrval täiendava materjalina soovitatud. Leigust on märgata isegi üliõpilaste teaduslike kogumike ostmises, mis ometi peaksid suuremat huvi pakkuma. Võib-olla aitavad ÜTÜ ja komsomoliorganisatsioon sellesse murrangu tuua.

Väga õige on Toimetiste kiirema ilmumise nõue. Mõistetav on autorite kannatamatus, taunitav igasugune põhjendamatu venitamine, seda enam, et autorid on vaeva näinud n.-ö. ühiskondliku töö korras. Paha on aga see, kui kiirust taga ajades esitatakse poolvalminud käsikirju. Hiljem tehakse hulganisti parandusi veergudele ja poognatele (näiteks «Bloki kogumikus»), mis nõuavad mitmeid korrektuure, masinarevisjoni, ajavad trükikulud kalliks ja põhjustavad ladumisel uusi vigu, millest osa teosesse paraku sisse lipsab. Ei saa salata, et leidub vastutavaid toimetajaid, kes oma kohustustesse pealiskaudselt suhtuvad ja ei märka olulisigi puudusi. Drastiliseks näiteks L. Valdi monograafia «Mõtteliste mudelite tähtsus füüsikas», mis jäi ilmumata rohkete keele- ja hooletusvigade tõttu.

Kirjastamisprotsessis tuleb arvestada ka seda, et enamik Toimetisi on kollektiivse töö vili. Üks autor võib olla Moskvas, teine Leningradis, kolmas koguni Habarovskis. On mõistetav, kui tähtis sel puhul on toimetaja operatiivsus.

Tõsi on see, et mõned käsikirjad ja trükilubadega poognad on kuude viisi trükikojas seisnud. Nagu teada, on Hans Heidemanni nim. trükikojal plaani täitmisega raskusi. Tahaksin siiski märkida, et trükikoda on võimaluste piirides ülikooli töödega kiirustanud ja neist mõnedki väga operatiivselt välja andnud. Teoste sujuvama ja kiirema ilmumise huvides on vaja, et käsikirjad laekuksid kirjastusgruppi aegsasti, seejuures võimalikult korrektsetena.

On täiesti loomulik ja kiiduväärnegi, et rohkesti töid leiab avaldamist mitmesugustes teistes väljaannetes, vennasvabariikide ja välismaa omades, kui aga esindatakse TRÜ-d. Vaevalt, et seda nähtust kuigi oluliselt ajendab ilmumise kiirus ja paberiküsimus. Vägagi küsitav on võõrkeelsete vihikute massilise väljaandmise otstarbekus. Olgu need ikkagi erandjuhtumiks. Toimetised on ju varustatud võõrkeelsete resümeedega. Kõik laiemat huvi pakkuvad vihikud peaksid aga eranditult ilmuma vene keeles, nagu ongi tavaks saamas. Meie teaduslikele töötajatele ei ole keel probleemiks, mis aga puutub välismaade teadlastesse, siis nõukogude teaduse tormiline areng sunnib neid paratamatult omandama vene keelt. Võiks ka resümeedele rohkem ruumi anda, kuid see pole kerge, kui autoreid on palju (pealegi on trükipoognate arv kindlaks määratud).

Käesolevas kirjutuses paljudele raskustele viitamine ei tohiks kõlada vabanduste seeriana või kriitika mätsimisena. Kindlasti viib käesolev mõttevahetus, millesse loodetavasti lülituvad ka kompetentsemad seltsimehed, ühisele eesmärgile suure sammu lähemale. Toimetiste hea kvaliteet ja levik on auasjaks kõigile.

G. NOPPEL,
TRÜ kirjastusgrupi juhataja

Kinohuvilised!

Eeloleval nädalavahetusel ootab teid kaks huvitavat üritust. Pühapäeval, 29. novembril algusega kell 12 esineb sm. I. Kosenkranius AÜN Tartu Kultuurihoones teemal «Eesti kino minevikuradadelt». Ettekannet illustreeritakse filmiarhiivist pärinevate unikaalsete fragmentidega kinokroonikatest ja dokumentaalfilmidest, mis on enamikule kinosõpradele senini tundmatud.

Esmaspäeval, 30. novembril toimub Vanemuise tänava õppehoone suures auditooriumis algusega kell 19 neljas õppus fakultatiivkursusest «Sissejuhatus kinokunsti». Sedapuhku võetakse kõne ja vaatluse alla küsimus filmi kujunduslikust atmosfäärist, mida illustreeritakse filmikatkenditega.

TRÜ kinosõprade ring

Mina elan Käreveres

«Sa oled siis nüüd tartlane?» pöörduvad minu poole endised koolikaaslased.

Vastan peanoogutusega.

«Kus sa elad?»

«Käreveres.»

Sellele järgneb pikk imestuskõne — kas tõesti on ülikoolil Käreveres ühiselamu, kuidas sealt linna saab, kuidas sinna sõita saab, kas pole vastik käia jne. Vastan jõudumööda kõigile küsimustele. Räägin, et ühiselamu on Käreveres tõepoolest, et sõit on natuke tüütu, aga elul ei ole üldiselt viga. Küsija lepib ja tunneb mulle südamest kaasa. Lahkumisel avaldab ta siirast lootust, et meid õige pea linna tuuakse. Seda loodame ka ise, kuigi Kärevere...

*

Meid on 9. Terve suure kahekordse ühiselamu peale üheksa tüdrukut: kuus alumisel ja kolm ülemisel korrusel. Maja asub kaks ja pool kilomeetrit suurest teest eemal kruusatatud maantee ääres. Ümberringi pole rohkem kära, kui see, mida ise teeme. Vahel harva sõidavad mööda meiereisse piima viivad vankrid. Siin on jumalikud tingimused õppimiseks.

«Küll võib seal kolkas igav olla,» mõtlevad mõned. Aga meil ei ole igav. Me oskame igavuse vastu võidelda.

Alumisel korrusel asub Kärevere rahvamaja. Igal neljapäeval külastab meid kino. Mare Kasela (saksa fil. osak. I k.) oskab klaverit mängida ja nii saab mõnikord pärast kino ka tantsu keerutada. Mare juhendab ka meie ansamblit, kus laulavad Ene Palgi, Ülled Vei ja Saar ning Sirje Tuvi. Meist endist koosneb ka rahvatantsurühm, ise loeme luuletusi, ise oleme näitering. Ise tähistasime luulepühtuga Anna Haava sünnipäeva. Ise pidasime maha oktoobriaktuse, loomulikult koos kohaliku rahvaga. Järgmisel laupäeval teeme segakavaga puhkepühtu. Uueks aastaks toome lavale näidendi. Ja seda kõike teeme üheksakesi.

Kärevere ühiselamu on omaette väike riik. Ja millegipärast tundub, et elu selles väikeses riigis on täisverelisemgi kui mõnes teises ühiselamus.

Kui ta ainult veidi lähemal oleks, see Kärevere! Ja kui meid ometi linna toodaks, et me sellest üldisest üliõpilaselust ka osa saaksime.

A. ALAVAINU

Rännurajad ★ Rännurajad ★ Rännurajad

Matkamärkmikku

Kui oled käinud Nuustakul, siis sea sammud kaugemale.

Jätsime hüvasti väikese Eestiga ja alustasime sõitu kaugustesse — seekord viis tee Kaukaasiasse.

Petseri, Pihkva, Ostrov, Opotška, Vitebsk ja siis Dnepr — täies jõus ja hiilguses.

Aga Dnepr voolab oma voolamist. Seekord oli ta tusasevõitu, hall ja sogane, õlilaiguline.

Ei ole vist ühtegi inimest, kes suudaks külmaks jääda Ukraina kaunitari — Kiievi vastu. Meid ta võitis. Suur, avarate tänavate, väljakute ja parkidega linn.

Ajalooline Poltaava, suurejooneline Harkov ja Rostov. Meie ümber on päevalill, kõrgem ja lopsakam, kui ma kusagil varem näinud olen. Riitsinuse- ja viljaväljad. Kirsid ja murelid teeäärsete puude otsas lausa kutsuvad end hävitama. Oleme ju Kubaani orus. Kuigi on alles juuli algus, käib siin viljalõikus täie hooga.

Järsku kerkivad silmapiirile tuhahunnikutega sarnanevad mäekuhilad. Esialgu üks, siis teine, kolmas, neljas, viies ja ongi viie mäe linn — Pjatigorsk. Unustamatu mulje jätavad Lermontovi ja tema tegelastega seotud kohad! Duellipaik on tõesti selline nagu keskkooli kirjandusõpiku leheküljel. Jessentuki, Železnovodsk, Kislovodsk, — tõelised kuurordilinnad mineraalveeallikate ja rohelusega.

Kazbek. Algab raske teelõik, sest paduvihm on mägedest alla veeretanud kaljurahne, mis sulevad tee.

Kazbeki külje all asub samanimeline restoran, kuhu astuvad sisse kõik turistid maitsma ehtsat šašlõkki. Seda peavad sööma isegi need, kes lambaliha ei armasta, siin on selline kirjutamata seadus. Meile jäid Kazbeki tipud vallutamatuteks, kuid ka väiksema mäega on kaunis raske toime tulla.

Oleme oma «eksirännakute» ühes tähtsamas sihtpunktis — Tbilisis. Teaksite te vaid, kui sõbralikult ta meid vastu võttis! Paljud grusiinlased alustasid vestlust otse tänaval, auto number reetis meie päritolu silmapilkselt. Üllatavalt tore oli kuulda, kuidas bussitäis grusiinlasi hüüdis oma tervituse kanges eesti keeles. Esialgu ei saanud nagu arugi, et see meile oli määratud, sest tuli nii ootamatult. Ja linn ise on suurepärane, seni nähtuist kõige kenam. Kõiki linnajõudnuid tervitab Gruusia vabaduse sümbol — monumentaalne naine veinikarika ja mõõgaga. Sõpradele veinikarikas, vaenlastele mõõk — selline on selle maa seadus ja aegadest juurdunud komme.

Meeldivad tänavad, kuumuse eest kaitsvad alleed; kehakinnitust pakkuvad toidubaarid, restoranid. Vaimutoitu ammutavad grusiinlased aga kõikvõimalikest õppeasutustest — neid on seal tõesti loendamatult palju.

... Sevan, Sa oled tõesti imeline ...

Kangesti rahutu, võimas, sünge. Ainult mõneks tunniks südapäeval muudad Sa oma näo sõbralikuks — siis oled sa helesinine, lõbusailmeline ja nagu kangesti noor. Päike teeb Sinuga

sirvides

imet ja Sa ei pane talle vastu. Siis aga sunnid jälle ennast arvestama. Algul oled tumesinine ja kohisev, seejärel äärest hall, keskelt roheline, kuid kohin jääb ikka. Sa elad. Isegi kõige julgem ei söandanud end märjaks kasta. Usun, et mõjusid mitu tegurit: hirmuäratavalt külm vesi, Sinu tuuled ja Su sünge pale.

Meie rännu kõige lõunapoolsemaks punktiks oli Jerevan. Hingemattev kuumus sundis uskuma, et Sevani külm hingus on siin tõepoolest haruldaselt omapärane nähtus.

Igaüks meist tahtis olla esimene Ararati ja selle taha kinni jäänud Noa laeva leidja. Enese kurvastuseks ja teiste heameeleks ei tulnud keegi sellega toime. Igas linnas olime nõu küsinud miilitsameestelt, ei saanud nüüdki teisiti. Seekordne palve oli aga eriskummaline — näidake meile Araratti. Sõbralik mees seletas, võttes käedki appi, kuid meie vaatasime ikka ilmselt kaunis rumalate nägudega. Siis hüppas ta mootorrattale ja käskis meid järgneda. Sõitsime samasse paika, kust olime tulnud. Pilvedest kerkis mäetipp, lumine ja suursugune. Hommikul oli ta pilvedesse pugenud.

Selle päeva õhtust algas puhkus sõna tõsises mõttes. Päike ja vesi, vitamiinid puuviljade näol ja vahelduseks kodunt kaasavõetud kartulid ning suitsuliha. Viimasteta tüütaksid isegi kõige maitsvamad lõunamaa-annid ruttu ära.

Püüdsime tungida ka veealuse riigi saladustesse. Sellel aga, kes paneb esimest korda maski ette ja lestad jalga, tuleb nii mõnigi kord veest välja tulla roheka näoga.

Meri jäi magnetiks. Sõitsime tast natuke kaugemale ja jälle tagasi.

Ritsa järv. Suhhumi, Sotši ja Novorossiisk — neist kõigist võiks rääkida.

Tagasi sõites olime muljetest tulvil.

Sõber, kui oled käinud ära Nuustakul, siis ...

R. LEET

AUTO!

(Algus ajalehes «TRÜ» nr. 30.)

Väikese vahepeatuse järel Võrus seisime taas teeveerel, seal, kus teeviit näitas Petserisse 48 km, Pihkvasse üle 90.

Jupikaupa liikusime edasi. Ühest masinast ei tahtnud kuidagi lahkuda — soe ja mõnus oli külitada viljakottidel ning jälgida möödavilksatavaid panoraame.

Jälle maanteel. Näete, «Zaporožets» vurab mäest üles. Stopp! Väike seisak ja 3 inimese võrra täienenud masin veereb edasi Petseri poole. Isiklike autode omanikud polegi nii ebasõbralikud, nagu mõnikord räägitakse.

Petseri kloostri väraval ootamatu takistus: «Девушки, где юбки?» Tükk aega seletasime eesti keeles, lõpuks näitasime stoppi — ja sisse saime! Ilmselt on autostopil mingi kummaline võlujõud. Kloostris kutsuti parajasti õhtupalvusele. Suur kell alustas kumedalt oma laulu pom-pom-pom. Teine sekkus pam-pam. Neli väikest kiirustasid mustades talaarides aeglaselt astuvaid habemikke kirikusse pim-pin-pim-pin. Läksime meiegi.

Usklikud palvetasid agaralt ja papp puistas neid üle viirukisuitsuga. Pühakud vaatasid ükskõikselt ikoonidelt ...

Meil oli kummaliselt rusuv tunne, seepärast — veidi ringi jalutanud, lahkusime.

Uuesti teel ... Pihkvasse saime laternate süütamise ajaks. Öömaja oli tarvis. Ei tea, kas oli põhjuseks meie eneste optimism, kuid matkal olles kohtusime enamasti heade, südamlike inimestega. Nii ka seekord: ühiselamus hakkas valvuritädi kohe helistama ja peagi tuli tütarlaps, kes viis meid tuppa, vabandades: «On ainult kaks tühja voodit, ei saa igale eraldi aset.» (Tüdrukud olid ise ka kahekaupa, et meid majutada ...) Hommikul andsime aadressid, tulgu külla!

Pihkvast väljasõit ... istume teeserval ja kinnitame keha. Täislastis autod, lehvitavate kätega omanikud kabiinis, kaovad silmist ... «Kuhu jääb siis meie masin?» tunneb Reet muret. Tükk aega möödas, ei midagi. Palmi tegi paar tantsusammu ja Reet laulis tuju tõstmiseks: «Mina lähen «Volgaga» ...» Samal ajal vilksatavad «Volgad» mööda, jättes meile vaid põlglikud pilgud.

Pole viga! Kõik tuleb õigel ajal sellele, kes oskab oodata. Juba

STOPP!

peatubki suur MAZ ning me kiigume kõrgel istmel Puškinskije Gorõsse.

Kaitseala võttis meid vastu suure luuletaja pildi, tema lemmikaastaaja ja selle juba valminud rikkustega: «Ostke Mihhailovskoje aia õunu!» Ostsime, maitsesime ... päris head!

Mööda parki jalutades võrdlesime seda joonisega Puškini aegadest. Vahe on vaid puude kasvus. Muu on jäänud muutumatuks. Sel aastal avastati kaks tööliste elamutele kuulunud vundamenti ja hooned taastati. Majamuuseum. Puškini parima sõbra Arina Rodionovna tare ... see kõik on väga lähedalt seotud poeediga.

Üksinduse saarel seisab praegugi pink, kus ta sageli armastas viibida. Mööda pärnaalleed kujutled kõndimas möödunud sajandit ...

Pihkvasse tagasi viis meid Leningradi ekskursioonibuss. Aga kodu oli ju veel kaugel — seepärast seisime kella 8 ajal õhtul, «stopid» peos, pimedal maanteel.

Kesköösl seisid 3 ülemeeliku näoga tüdrukut Cēsisesse viival teenurgal. Ees ootas Cēsis—Valmiera—Valka—Tartu. Öö oli soe ja taevas selge, maantee ainult meie päralt. Vilasid tähed, pilgutasid meile oma kaugeid silmi. Langes üks, teine ... üle 10 ... kõik pakilised soovid said südamelt ära! Kõndisime lauldes, rääkisime inimestest, inkade kultuurist ja õnnest.

Viimasel teeosal meil tõepoolest veab autodega. Õhtupoolikul saabusid 3 matkaselli Tartusse tagasi.

M. SUURORG

HIBIINIDES

● Tartu—Leningrad—**Kirovsk—Imandra järv — Lapi looduskaitseala — Montšegorsk** (jalgsi) —Olenje—Murmansk—Kondapoga—Kivatš—Leningrad—Tartu. Kokku 4500 km ●

Õppeekskursioon Koola poolsaarele ja Karjalasse on geograafiaosakonna III kursusel muutunud juba traditsiooniliseks.

Kõige enam on meelde jäänud matka esimene päev. Tutvumine Lapimaaga algas Hibiinide tundrasüdames paiknevast Kirovskist, mis on tuntud apatiiditootmise keskusena. Siit saab toorainet ka Maardu Keemiakombinaat.

Liikumist alustasime Moskva ülikooli geograafiajaamast. Seljakotid tundusid harjumatusest tinarasketena. Viis kilomeetrit käidud, viskasime nad kergendustundega Kirovski botaanikaaia peahoone seina äärde. Botaanikaaed, mida nimetatakse ka polaar-alpiinseks, asub Vudjavrtšorri jalamil ja on põhjapoolseim Nõukogude Liidus. Aiaga tutvudes tõuseme aeglaselt mäkke. Vastavalt sellele muutub ka taimkate. Suhteliselt sirgetüvelistest kaskedest ja siberi kuusest koosnev mets muutub järk-järgult madalamaks. Kuusk kaob, kask hoidub aga vääneldes üha enam maapinna lähedale.

Jõudsime botaanikaaia piiridest välja. Et oleme juba peaaegu poolel teel, ei taha loobuda Vudjavrtšorri vallutamisest, kuigi see oleks nii-öelda plaani ületamine.

Päike kõrvetab halastamatult. Seda aga, et oleme polaarjoonest ligi 200 km põhja pool, tuletavad meelde platoo serval valendavad lumelaigud.

Selja taha jääb üks mäenukk, siis teine. Otse meie all sinetab Vudjavr («javr» tähendab lapi keeles «järv»). Edevalt piiluvad vetepeeglisse Kirovski heledad hooned. Tundub, et need asuvad ainult kiviviske kaugusel.

Lumelaigud on nihkunud lähemale. Võime näha laviinide jälgi. Veel järsk tõus mööda hämmastavalt korrapärase kujuga kivipanku. Näib, nagu oleks keegi meelega kivilahmakad lõhestanud ja siledaks tahunud. Lõpuks jõuame ihaldatud tipule ja meie ees avaneb ... Ei, mitte oivaline vaade ümbritsevatele tšorrideleNagu lapi keeles nimetatakse neid tasaste lagedega mägesid, vaid hoopis lõhe, mis lahutab meid seekord vist päris tõelisest tipust. Tuleb laskuda. Meie viimane tõus muutub seega nulliks. Uue hooga alustame rünnakut tõrksale mäele. Vudjavrtšorri tipp, õigemini lagi on esimesel pilgul üksluine hall kiviväli.

Platoo teiselt servalt hakkame laskuma. Järsku leiame end samblikuriigist. Tiheda vaibana katavad nad maapinda. Ja missugune oivaline värvide harmoonia! Pehmed pastelltoonid varieeruvad hallist roheliseni ja kollasest punakani.

Platoo aheneb pikaks kitsaks seljakuks. Astume mõned sammud vasakule ja põrkame tagasi. Otse meie jalge ees haigutas sügavik. Tsirkusorg. Kolmest küljest piiravad teda hambulised tumehallid kivikolonnid. Päikese eest varjatuna kössitavad nendel määrdunud lumelaigud. Oru põhjas helgib aga kausikujuline järvekene kord meriroheliselt, kord sügavsiniselt. Vaikime. «Kuratlik!» sosistab keegi. Ja see on vaatepildi parim iseloomustus.

Edasi tuleb laskuda üsna järsust nõlvast. Jalad takerduvad tüütult vaevakaskedesse, põlved nõtkuvad. Enam pole tahtmist vaielda selle üle, kumb on raskem, kas tõus või langus. Keegi kukkus. Hele naerupahvakas aitab ta aga üsna kiiresti jalule. Puhkamiseks pole aega. Oleme juba niigi hilinenud poolteist tundi. Laagrikohani on aga veel pikk tee.

T. LILLEPALU
E. MUUGA

Ehtsas muinasjutumajas

● **Kondapoga—Kivatš—Sirvas—Belaja gora—Paloselkä—Mäntyselkä—Medvežegorsk — 180 km** ●

Eelmisel õhtul olime Karjala mahajäetud külakeses ehtsas soome saunas käinud ja hiljem end välja puhanud, seetõttu asusime hommikul rõõmsa meelega linnulaulu ja päikesepaiste saatel teele. Õhtusse oli palju aega, kõigil tuju hea ja suured plaanid. Aga teatavasti on plaani tegemine alati lihtsam kui täitmine. Nii juhtuski, et kell näitas juba pärastlõunast aega, meie aga seisime alles kuuekesi Oreh järve kaldal. Oli tarvis üle pääseda — tahtsime ju õhtuks matkaplaani täita.

Lootes veel kord kohalike elanike vastutulelikkusele, hakkasime järvel triivivaid paate huikama. Ehk mõni viib meid üle? Küll ronisime kaldal kasvava kase otsa ja lehvitasime rättidega, küll tõstsime häält maapinnalt, aga seekord ei aidanud miski.

Lõpuks olime kaotanud hääle ja suure hulga optimismi ning tahtsime just hakata mööda kallast edasi astuma, kui ... siinsamas meie kõrval põõsa taga ... taat. Ja meie karjusime hääled kähisevaks!

Aitasime siis taadil kiruda neid, kes tema paadiga olid õngitsema sõitnud, sest muidu oleks ta meid tingimata üle järve viinud. Nüüd ta seda kahjuks teha ei saanud, juhatas vaid korraliku vanataadi viisil pikalt ja laialt, kuidas järve kallast mööda sihtkohta jõuda. Tänasime teejuhatajat nii hästi kui oskasime ja kiirustasime lahkuma: päike vajus ju järjest madalamale. Kartsime sääski ja pimedust.

Pärast seda, kui olime sumanud hulk aega soos, söönud murakaid ja näinud tosinate kaupa põdra jälgi, jõudsime videvikus igatsetud maaninale. Ronisime järsust mäenõlvast ähkides üles. Siis hakkasime otsima kalameeste onni, mis taadi juhatust mööda siin kuskil pidi asuma. Nagu kunagi võõrad ja asjatundmatud, läksime algul just vastassuunas ega leidnud midagi. Tulime siis vantsides tagasi ja kohtusime otsitavaga mõne meetri kaugusel kohast, kus olime mäkke roninud. Ometi oli ta meil käes! Ja missugune veel! Ehtsast muinasjutust. Ainult kanajalad puudusid. Katus kuusekoorest ja kõrguselt jäi maha meie kõige lühemastki tütarlapsest. Onnike oli mõeldud kolmele, meid muidugi mahtus topelt sisse ja ... ei mäleta, et oleksime kuskil toredamat ööd veetnud.

K. SMIDT

VAIKE KASK

Ülikooli mistahes kateedri laborant on neid vaikseid tööinimesi, kes suure hoolega ja peaaegu märkamatult päevast päeva täidab oma tööülesandeid. Kateedri rahutu õhkkond, aastate-pikkune praktika pideva kontakti näol paljude õppejõududega, üliõpilastega, töötajatega mujalt vabariigist ja kaugemaltki, kelle pöördumisel kateedri poole on nemad esimesi vahendajaid, teevad neist omamoodi asendamatud inimesed kateedri siseelus. Üks selliseid oli äsja raske haiguse tagajärjel enneaegu surmale suikunud vanemlaborant Vaike Kask (sünd. 1917. a.) saksa keele kateedrist.

V. Kask töötas ajavahemikus 1944—1957 vanemlaborandina TRÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedris, kust siirdus võõrkeelte kateedrisse samale kohale. Seltsimehelikuna ja reipana on sööbinud Vaike Kask kõikide mällu, kellel on olnud võimalusi kogeda tema kohusetundlikku suhtumist töösse ja suurt humaansust kaasinimeste vastu.

Pärast väsitavat päevatööd kateedris tegeles Vaike Kask jõudeajal võimaluste piirides teadusliku tööga. Tema koostatud on Majandusteaduskonna üliõpilastele lisalektüüriks vajalik tekstide kogu «Texte für Ökonomisten». Dokumentide valimikule «Eesti rahva ajaloost Põhjasõja aastail 1700—1721» tõlkis V. Kask rea ürikuid saksa keelest jne.

V. Kask tegi ka viljakat ühiskondlikku tööd.

Kaastöötajate mälestuses elab Vaike Kase kuju veel palju pikki aastaid. Ja et tema põrm puhkab oma sünnilinna mullas, soovime talle: *sit tibi terra patriae levis!*

Saksa keele kateedri kollektiiv

Dotsent E. MÖLS

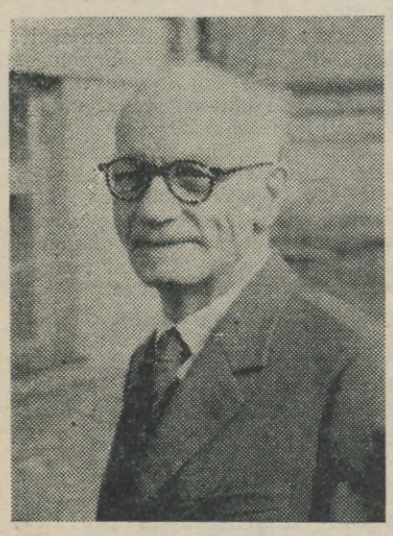

19. novembril suri Tartu Riikliku Ülikooli kauaaegne õppejõud ja endine kateedrijuhataja, geoloogia-mineraloogiakandidaat dotsent Evald Möls. See oli suureks kaotuseks nii TRÜ geoloogiakateedrile kui ka kogu Nõukogude Eesti geoloogideperele.

Dotsent E. Mölsi elutee ei olnud kerge. Sündinud 14. mail 1905. a. Tallinnas vabrikutöölise paljulapselises perekonnas, tuli tal juba varases nooruses võidelda majanduslike raskustega. Et saada haridust, pidi teadmistejanuline nooruk siduma õppimise pideva leivateenistusega. Lõpetanud 1925. a. Tallinnas Kaarli reaalkooli ja teeninud rea aastate vältel laevadel madrusena, võis ta alles 1933. a. astuda õppima Tartu Ülikooli Matemaatika-Loodusteaduskonda.

Juba üliõpilaspõlves avaldusid E. Mölsi võimed teaduslikuks uurimistööks. Tema võistlustööle «Kose kihelkonna geoloogiast» omistati 1937. a. I auhind. Sellele uurimusele järgnesid peamiselt rakendusliku suunaga tööd meie aluspõhja litoloogia, maavarade ja pinnakatte kaardistamise alal. Suure praktilise väärtusega oli Eesti mineraalseid ehitusmaterjale käsitlev kokkuvõte, mille eest omistati talle magistri-, hiljem kandidaadikraad.

Nõukogude võimu taaskehtestamisel Eestis asus ta tööle Eesti NSV Tööstuse Teadusliku Uurimise Instituudi sektorijuhatajana.

Tartu Riikliku Ülikooliga on dotsent E. Mölsi tegevus seotud 1945. a. sügisest, mil ta kutsuti mineraloogiakateedri juhataja kohale. Sellest ajast alates rakendas E. Möls kogu oma jõu, teadmised ja oskused noorte nõukogude geoloogide ettevalmistamisele. E. Möls oli TRÜ geoloogiaosakonna üheks organiseerijaks ning kõigi noorema põlvkonna geoloogide õppejõuks.

E. Möls töötas mineraloogia, hiljem geoloogiakateedri juhatajana 1960. aastani, mil ta halveneva tervisliku seisundi tõttu loobus kateedri juhatamisest ja jätkas pedagoogilist tööd geoloogiakateedri dotsendina. Oma 19-aastase pedagoogilise tegevuse vältel tegi E. Möls ennastsalgavat tööd: ta õpetas kokku ligi 20 erinevat õppeainet. Vaatamata sellele suutis ta süveneda igasse ainesse ja sisendada üliõpilastes huvi kõigi tema poolt õpetatavate distsipliinide vastu.

Dotsent E. Möls oli pedagoogina autoriteetne ja lugupeetav ning inimesena haruldaselt südamlik, alati optimistlik, abivalmis ja heatahtlik. Sellisena jääb ta ka alatiseks oma õpilaste, kolleegide ja töökaaslaste mälestusse.

Teadaanded

Esmaspäeval, 30. novembril kell 18 toimub ühiskonnateaduste majas V. Kingissepa tn. 12 aud. 15

PROGRAMMEERITUD ÕPETAMISE ALANE SEMINAR.

kus tutvustatakse TRÜ uut perfoplaati ja selle rakendamise võimalusi ülikooli õppetöös.

*

Homme, 28. novembril kell 19.30 on ülikooli aulas

Tallinna Polütehnilise Instituudi naiskoori kontsert.

Juhatab Alma Tamm.

*

TRÜ kohvikus on avatud soome-ugri kateedri professori Paul Ariste kogust pärinevate EKSLIIBRISTE NÄITUS.

Tutvuge sellega!

*

Pühapäeval, 29. novembril kell 20 on ülikooli klubis Tartu linna lahtised 1964. a. MEISTRIVÕISTLUSED kaasaegsetes peotantsudes. Osa võtab Lõuna-Eesti peotantsijate paremik.

*

Täna, 27. novembril kell 16 on Ülikooli tn. 16 aud. 19 kohtumine sm. F. Kuduga, kes räägib teemal «Muljeid Tokio olümpiamängudelt».

KOMMENTAAR

Kolme kunstniku näitus

Tõesti, seda näitust tasub vaadata. Kolm nime — Allsalu, Malin, Polli — on juba ammu tuttavad, aga seekord võime vaadata nende loomingut lausa «massiliselt» ja niiviisi täiendada aastate jooksul tekkinud muljet.

Allsalu, kes viimastel näitustel esines rembrandtlikes toonides portreedega, on nüüd välja pannud hulga muinasjutulisi visioone, mis säravad sisemises valguses. Allsalu kaldub sümboolikasse. Aed kehastab elu liikumist ja lõppematust, inimesed hoiavad käes õuna ja mõtlevad läbikäidud teele, põlvkond järgneb põlvkonnale ... Aeg-ajalt sekkub siia irooniat, aga see on õrn ja sordiini all («Madrus ja madonna»). Tehnikas ületab Allsalu oma naabrid, vahendid on kõik lausa orgaanilised.

Malin, üks Tartu intelligentsemaid kunstnikke, esineb suure hulga portreedega. Ajuti on neis nukruse hõngu, millest küll üle ollakse, et teisal aja närvilist rütmi tabada. Üle laste unenäo laotub valgepilveline muistend ja loomad tunnevad end oma maailmas iseseisvalt ja ülbeltki ... Ka seda näitab Malin, kuidas nn. tööstusteema kunstiks saab ...

Polli on nagu äikesepilv, mis mürina ja kolinaga üle maa veereb, aga samal ajal ka stiliseeritult õrn ja puhas. Peatugem Jelena Poznjaki portree ees, vaadakem portreed egiptuse reljeefidega! Samas voolab meeletu rongkäik diagonaalis üle halli pildi. Pollil on palju jõudu, kuigi ta vahel ei oska seda kuhugi panna.

Rõõmustav on kõigi kunstnike teemaderingi avardumine. Pole enam kramplikku küsimust: on see sobiv pildiks teha; kunstnik lähtub oma intuitsioonist ja see pole teda enamikel juhtudel petnud.

Ma ei pretendeeri siin hinnangule; tahaks lihtsalt veel kord tähelepanu juhtida. Kunstimuuseum asub Vallikraavi tänavas.

MATI UNT

Arstiteaduskond võitis

Ülikooli esivõistlustel jalgpallis esines traditsioonikohaselt hästi Arstiteaduskonna võistkond, kes saavutas ka esikoha. Tunnustavalt tuleb märkida Ajaloo-Keeleteaduskonna head esinemist, kes võitis tugevakoosseisulise Füüsika-Matemaatikateaduskonna võistkonna 1:0, pääses finaali ja saavutas lõppkokkuvõttes teise koha. Kolmandaks jäid seekord Füüsika-Matemaatikateaduskonna jalgpallurid. Kõik kolm nimetatud meeskonda on oma võimetelt enam-vähem võrdsed. Edasi järgnesid: 4) Bioloogia-Geograafiateaduskond, 5) Kehakultuuriteaduskond. Õigus-Majandusteaduskond loobus võistlemisest.

Uute sisseastujate arvel täienesid TRÜ jalgpallurite read paljude lootustandvate mängumeestega. Valeri Halzov ja Igor Livsits Ajaloo-Keeleteaduskonnast, Gennadi Nazarov, Anatoli Lander ja Pavel Šokolov spordiarstide erialalt ning Viktor Kass ja Jaak Simm Füüsika-Matemaatikateaduskonnast on kõik lootustandvad jalgpallurid, kes tubli treeningu juures võiksid edaspidi moodustada TRÜ võistkonna põhituumiku. Treener on võistkonnal olemas, kuid treeningutingimused, eriti talvel saalis, on veel väga ähmased. Kas ei peaks spordimängude kateeder koos Spordiklubi juhatuse ja jalgpallisektsiooniga kaaluma selle ala harrastamise võimalusi ning leidma ülikooli jalgpallurite arendamiseks olemasolevate võimaluste juures kõige paremad teed?

VÕIMLEMA !

Massispordiürituste konkursi raames algab juba 3. detsembril kell 18.30 võimlemisvõistlus naisüliõpilastele (V. Kingissepa tn. 19).

Kava on veel võimalik õppida teisipäeval, 1. dets. kell 19 (V. Kingissepa tn. 19).

Räägime armastusest

DISKUSSIOON SELLEL IGAVESEL TEEMAL TÕI PÄRIS PALJU VASTUKAJASID. TOIMETUS ON ARVAMUSEL, ET PÕNEVUST SAI KÜLLALT TEKITATUD JA SEETÕTTU ANTAKSE JÄRGMISES NUMBRIS SÕNA PSÜHHOLOOGIDELE JA PEDAGOOGIDELE, KES RÄÄGIVAD KÜLL VÄHEM EMOTSIONAALSES, KUID SEDA MÕJUVAMAS FAKTIDE KEELES.

Uut teatmekirjandust TRÜ Teaduslikus Raamatukogus

Атлас народов мира. Москва 1964. (8), 184

Хемп, Э. **Словарь американской лингвистической терминологии.** Москва 1964. 264 lk.

Диссертации на степень доктора и кандидата медицинских наук, защищенные в 1951—1955 гг. Москва 1964. 262 lk.

Скарлатина. Библиографический указатель отечественной литературы. (1928—1958). Киев 1964. 302 lk.

И. М. Кауфман. **Географические словари.** Библиография. Москва 1964. 78 lk.

Список районов, упраздненных в связи с укрупнением сельских и образованием промышленных районов (декабрь 1962 г. — февраль 1963 г.). Москва 1964. 179 lk.

В. А. Быховский и Б. К. Карапетян. **Библиографический справочник по инженерной сейсмологии и сейсмостойкости сооружений.** Ереван, 1964. 355 lk.

История техники. Библиографический указатель 1957—1959. Москва 1964. 384 lk.

Välisperioodika koondnimestik 1964. (ENSV raamatukogudes). Loodusteadused. Matemaatika. Tehnika. Põllumajandus. Meditsiin. Tallinn 1964. 260 lk.

McGraw-Hill **Yearbook of science and technology.** 1961 review. 1962 preview. New York / Chicago 1962. 558 lk.

В. Ф. Кремпольский, М. М. Меклер и Г. А. Гинзбург. **Справочник картографа.** Москва 1963. 417 lk.

Библиографический указатель геодезической литературы за 5 лет. 1957—1961. Москва 1964. 266 lk.

А. П. Терентьев и Л. А. Яновская. **Химическая литература и пользование ею.** Москва 1964. 319 lk.

Б. Земляной и Ю. Чевокина. **В мире занимательных фактов.** Алма-Ата 1964. 351 lk.

Путешествия. Приключения. Фантастика. Рекомендательный указатель литературы. Москва 1964. 222 lk.

Т. Алексеев. **Справочник по жилищному законодательству для профактива.** Москва 1963. 310 lk.

Словарь названий жителей (РСФСР). Около 6000 названий. Москва 1964. 399 lk.

В. Трайнин. **Среди книг о музыки.** Выпуск 3. Что читать о композиторах Италии и Франции. Ленинград 1963. 66 lk.

Цунами. Аннотированная библиография на русском и иностранных языках за 1726—1962 гг. Москва 1964. 111 lk. (770 nim.).

Ударные волны. Аннотированный библиографический указатель отечественной и зарубежной литературы. (1950—1959). Москва 1964. 187 lk. (1469 nim.).

Энциклопедия измерений контроля и автоматизации. Выпуск 2. Москва-Ленинград 1964. 164 lk.

Valmistab rõõmu

● Juhib ajaloo-osakond ja ajaloo-osakonna II kursus. Arsiteaduskonna ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna aktiivne osavõtt ●

Oktoobris toimus massilise spordialase võistluse I etapp: orienteerumis- ja murdmaajooks. Seoses selle varase pidamisega jäid eemale raviosakonna III ja IV kursus ning bioloogia- ja geograafiaosakonna III, kuid ometi ei mõjunud see osavõtjate arvule. Viiest teaduskonnast (Kehakultuuriteaduskond on välja arvatud) võttis orienteerumisjooksust osa 697 üliõpilast ja õppejõudu, mis on üle kahe korra rohkem kui möödunud aastal (335).

Selline suur edasiminek on tingitud eelkõige Arstiteaduskonna ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilaste aktiivsest osavõtust. Kui möödunud aastal käis arstidest orienteerumas 1,4%, siis tänavu on see arv 25,4%.

Füüsika-Matemaatikateaduskonnas on arvud vastavalt 7,7 ja 22%. Kiitvalt peab arstide kohta ütlema seda, et võistkondlikus arvestuses tuli esimese kuue hulka tervelt 3 kollektiivi Arstiteaduskonnast.

Järgestus on üldse selline:

1) ajaloo-osakond 0,696 punkti;
2) raviosakonna II k. 0,617 punkti;
3) Õigusteaduskond 0,590 punkti.

Õpperühmadest kogusid farmaatsiaosakonna IV, geograafiaosakonna IV ja ajaloo-osakonna II kursus maksimaalse arvu punkte, s. o. 1,000. Järgnevad geograafiaosakonna II ja ajaloo-osakonna I kursus (vastavalt 0,958 ja 0,948). Andmetest näeme, et juba esimese ala järel on konkurents esikohale äärmiselt tihe: aitab sellele ju kaasa ka osakondadevahelise paremusjärjestuse kasutuselevõtt, mis muudab kollektiivid arvuliselt võrdseteks ja liidab nad tihedamalt kokku.

Samal ajal käis vene filoloogia osakonnast orienteerumas ainult üks üliõpilane (Gurjev) ja 2 õppejõudu. Soovida jättis aktiivsus matemaatikaosakonnas. Paremat osavõttu oleks tahtnud näha ka lääne filoloogide hulgas, kes olid mullu ühed paremad.

Krossist võttis möödunud sügisel osa umbes 24% üliõpilastest, tänavu on arvud jäänud samaks. Parimaks kollektiiviks oli ajaloo-osakond Õigusteaduskonna ja bioloogiaosakonna ees. Kursustest olid paremad Õigusteaduskonna II, ajaloo-osakonna I ja II kursus. Punase laterna ossa jäid raviosakonna III, IV ja V kursus ning vene filoloogia osakond.

Kokku võttes valmistab kõige rohkem rõõmu raviosakonna I ja II kursuse aktiivne osavõtt. Need on 2 ala järel vastavalt IV ja VI kohal. Juhib ajaloo-osakond Õigusteaduskonna ja bioloogiaosakonna ees.

Kursustest juhib ajaloo-osakonna II geograafiaosakonna IV ja ajaloo-osakonna I kursuse ees. Kui tihedaks on muutunud konkurents, näitab see, et viiendal kohal olev Õigusteaduskonna I kursus kaotab ajaloo-osakonna II kursusele vaid 0,099 punktiga.

Järgmise massiüritusena toimub detsembri alguses võimlemine.

T. SAK

Raadioloengud

TRÜ kaugõppesaated Eesti Raadio ultralühilainel algusega kell 22.30.

Kolmapäeval, 2. dets. 1964. a.

1. Kõikidele väliskirjanduse õppijaile õppejõud Ott Ojamaa loeng «Prantsuse klassitsistlik komöödia XVII sajandil».

2. Ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilastele dots. Liidia Rootsi loeng «Mõningaid küsimusi Ladina-Ameerika ajaloost».

Reedel, 4. dets. 1964. a.

1. Kõikidele NLKP ajalugu õppivaile üliõpilastele dots. Johannes Jakobsoni loeng «NLKP programmiliste ülesannete täitmisest rahvussuhete alal».

2. Saksa filoloogia III kursuse üliõpilastele õppejõud Rita Tasa loeng «XX sajandi saksa kirjandus. Feuchtwanger».

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9029. MB 07597.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Homme on Nõukogude Liidu Konstitutsiooni päev

1936. a. võeti vastu NSV Liidu praegune konstitutsioon, mille innustav jõud on kutsunud esile mitte ainult Nõukogude Liidu, vaid ka kogu maailma töörahva vaimustuse.

Nõukogude Liidu Konstitutsiooni populaarsus oli tingitud sellest, et sotsialism, mis sajandeid oli paistnud kauge ideaalina, oli nüüd saanud tegelikkuseks ja tema võit fikseeriti seadusandlikult selles konstitutsioonis.

Uus konstitutsioon kuulutas NSV Liidu majanduse aluseks sotsialistliku omandi, garanteeris igale kodanikule õiguse tööle, puhkusele, vanaduspensionile ja haridusele. Kõik kodanikud kuulutati ühetõiguslikuks, sõltumata rassist, rahvusest ja soost. Konstitutsioon andis poliitilised õigused kõigile kodanikele ja kaotas ära seni kehtinud kitsendused.

Konstitutsiooni väljatöötamisest võttis osa kogu rahvas.

Praegu rajab nõukogude rahvas alusmüüre kommunistlikule ühiskonnale. See eeldab ka Nõukogude Konstitutsiooni demokraatlike põhimõtete edasiarendamist, uue Konstitutsiooni vastuvõtmist, mis kujuneb üldrahvaliku riigi Konstitutsiooniks, kommunismi ehitamise tööriistaks.

Ajalehe käesolevas numbris avaldame lehekülje vene filoloogia osakonna noorte poeetide ja tõlkijate loomingust.

LOE lk. 3!

Fotol vene filoloogia osakonna üliõpilane Olga Nikolajeva.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 32 (607) XVII aastakäik

Reedel, 4. detsembril 1964

Perfoplaate tuleb rakendada võimalikult paljudes õppeainetes

Esmaspäeval, 30. novembril toimunud programmeeritud õpetamise seminar kujunes tavalisest elavamaks. Seminarist osavõtjatel oli võimalus tutvuda uue perfoplaadiga, mis on valmistatud TRÜ töökojas. Uue perfoplaadi paremused võrreldes eelmise mudeliga on selles, et ta võimaldab ühekordse töökorda seadmisega anda informatsiooni 56 valikvastusega ülesande lahendamise õigsusest. Samuti jätab uus perfoplaat selgemad jäljed üliõpilaste poolt tehtud ebaõigetest lahenduskatsetest. Seega saab õppejõud küllaltki usaldatavat informatsiooni üliõpilaste töö edukuse kohta.

Kõikide seminarist osavõtjatega tehti harjutusi vene, saksa, inglise ja eesti keele grammatikast. Harjutuste eesmärgiks oli tutvustada perfoplaadi abil töötamist. Tutvuti ka perfoplaadi ehitusega ja harjutuste koostamise üldiste põhimõtetega.

Seminarist võttis osa õppejõude kümnest eri kateedrist ja üliõpilasi eesti filoloogia ning matemaatikaosakonna pedagoogilisest harust (kokku 21 inimest). Seminarist osavõtjate ühine arvamus oli, et perfoplaate tuleb tutvustada kõikides kateedrites ja tuleb korraldada katseid nende rakendamiseks praktilises õppetöös võimalikult kõikides õppeainetes. Senini on Tartu Riiklikus Ülikoolis perfoplaate katsetatud ainult loogika ja füüsika üldkursuse õpetamisel.

Loogika, algoritmid...

Dots. I. Kulli loengud «Matemaatiline loogika, algoritmid ja programmeeritud õpetamine» toimuvad 7., 14., ja 21. detsembril kell 18—20 ühiskonnateaduste majas V. Kingissepa tn. 12, aud. 15 (pedagoogikaauditoorium).

Kohtumine näitlejatega

Lähemal ajal kohtume «KOLMEKROSSIOOPERI» tegelaste ja lavastaja E. Kaiduga. Kellel «Kolmekrossiooper» on nägemata, võib seda vaadata-kuulata veel täna õhtul.

Külalislektoreid

Möödunud nädalal külastas ülikooli matemaatikaõpetaja D. Levin Londonist. D. Levin pidas loengu Inglismaa haridusoludest.

Teisipäeval lõpetas loengutsükli morfoloogilisest analüüsist Leningradi Riikliku Ülikooli üldkeeleteaduse kateedri juhataja prof. J. Maslov, kes saabus Tartusse vene keele ja kirjanduse kateedri kutsel. Prof. J. Maslov jagas kuulajate soovil oma muljeid ka Sofias toimunud V rahvusvaheliselt slavistide kongressilt.

Meist said üliõpilased

21. november, laupäev. Keemikutele ei olnud see tavaline töönädala lõpp: toimus nimelt traditsiooniline «suurte ja väikeste» keemikute kokkutulek.

Kokkutulek algas hommikul konverentsiga.

Õhtul kogunesime kammivabriku klubisse. Eriti ärevil olime meie, I kursus, ja peoperemehed, III kursus. Oli teada, et sel õhtul saavad meist päristudengid, aga kuidas see toimub?

Esimene osa õhtust möödus vabas vestluses. Meie vanemate kolleegide humoorikas jutus oli palju kõrvatahapanemiseks. Meeldiv oli kuulda, et keemia vastu ka filoloogid huvi tunnevad. Lõpuks saabus ärevaim hetk: pärast raskeid katseid ja kaalumisi leidis «kõrge komisjon», et oleme väärt kandma üliõpilase nime. Õigel teel püsimiseks anti meile tunnistused keemiku kümne käsuga.

Mulle meeldis väga mu esimene peoõhtu keemikute peres. Loodan, et toredad on ka järgnevad kokkutulekud.

S. Noorkõiv,
keemiaosakonna I kursuse üliõpilane

Konverents bioonikast

Neljapäeval, 10. detsembril kell 18 algab TRÜ Teaduslikus Raamatukogus lugejate konverents BIOONIKAST.

Räägitakse sellest, kuidas bioloogiliste protsesside tundmine aitab lahendada tehnilisi ülesandeid.

On avatud näitus sellealasest kirjandusest.

Tänuavaldus ülikoolile

Pärnu linna inglise keele õpetajad külastasid hiljuti Tartu Riikliku Ülikooli inglise keele kateedrit ja avaldavad nüüd tänu kateedri õppejõududele ning eriti foneetikalaboratooriumi juhatajale Olev Haasile nende vastutulelikkuse ja erakorraliselt sõbraliku suhtumise eest neisse.

Nägime palju huvitavat nii TRÜ šeflusaluse Nõo Keskkooli võõrkeelte kabinetis kui ka meie vanas armsas alma materis endas. Saime kasulikke näpunäiteid oma praktiliseks tööks ning kinnitust mõneski küsimuses, milles oleme juba jõudnud kahtlema hakata. Niisugused kontaktiastumised, eriti kui nad leiavad TRÜ õppejõudude poolt sellist seltsimehelikku toetust, annavad nüüd praktilisel tööl olevatele kunagistele ülikooli kasvandikele väga palju.

L. JOONSOO,
Pärnu linna võõrkeeleõpetajate sektsiooni juhataja

Ülikooliga seotud eksliibrised

Ülikooli kunstikabinet korraldas kohvikus prof. P. Ariste kogust pärinevate eksliibriste näituse. Eksponaate oli seekord tükki seitsekümmend viis, kusjuures enamiku ülikooliteemaliste eksliibriste autoriteks on tuntud kunstnikud O. Soans, H. Mugasto, A. Laigo, O. Kangilaski, R. Kivit ja A. Suuman. Teatavasti on eksliibriste viljelemine kunstniku töös üks raskemaid. Tuleb ju suhteliselt väikesel pinnal meeles pidada inimese elukutset, huvialasid, eesmärke, isikupära ja paljusid individuaalseid jooni. Sageli valivad kunstnikud võimaluse detailselt kajastada vaid üht, seda, milles kõige eredamalt väljendub eksliibrise omaniku isikupärasus.

Erilist huvi äratasid näitusel H. ja V. Sillastu (kunstnik A. Suuman), Fr. Puksoo (A. Mõtus), M. Eiseni, P. Ariste (H. Mugasto), R. Ritsingu (R. Kivit), A. Saareste (O. Kangilaski), A. Mathieseni (A. Laigo), J. Süti märgikujuline eksliibris iseendale jt. kunstiliselt õnnestunud kompositsioonitihedad eksliibrised.

Prof. P. Ariste kogu on eelkõige suure ajaloolise tähtsusega. Meil oli võimalus alustada vaatamist kõige algelisematest templikujulistest «minu raamatu» märkidest ning jõuda välja kõige kaasaegsemate eksliibristeni.

Sajandi algul olid levinud vapi kujutisega raamatumärgid, 30. aastatel läks moodi eksliibriste sidumine eesti ornamentikaga (J. V. Veski eksliibris).

Tehnikast? Enamikus oli levinud puugravüür, mis näikse ka kõige paremini sobivat eksliibriste temaatikaga.

S. ORG

Kõne all oli kaugõpe

Ajaloo-Keeleteaduskonna suurearvulisest üliõpilasperest moodustavad ligi kaks kolmandikku kaugõppeüliõpilased. See oligi üheks põhjuseks, miks teaduskonna partei-algorganisatsiooni lahtisel üldkoosolekul võeti kõne alla kaugõpe.

Ülevaate kaugõppeüliõpilaste edukusest ja raskustest, mis segavad tööd, andis prodekaan sm. E. Turu.

Kaugõppeprorektor sm. J. Adojaan rääkis õpikutest.

Sõna võtsid ka sm-d A. Metsa, L. Eringson, H. Liimets jt.

TRÜ komsomolikomitees

Komsomolikomitee õppesektor andis aru tehtud tööst.

Nenditi komsomoligruppide ja osakondade õppesektorite suurenenud aktiivsust ja printsipiaalsust õppetööküsimuste lahendamisel. Nii näiteks on kursuste ettepanekul arutatud õppetöost lohakalt osavõtvate üliõpilaste käitumist füüsika- ja vene filoloogia osakonna ning raviosakonna III kursuse komsomolibüroos. Bürood on teinud dekanaadile ettepanekuid üliõpilaste karistamiseks ka distsiplinaarkorras, kui kursuse hukkamõist pole andnud tagajärgi.

Enamikul kursustel (või kursuste büroodes) arutatakse õppedistsipliini regulaarselt. Ka sisulisest küljest täidavad nimetatud koosolekud enamasti oma ülesande, v. a. mõnedel Arsti- ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna kursustel, kus osa rühma- või kursusevanemaid suhtub ebaprintsipiaalselt isegi puudujate sissemärkimisse. Selles on süüdi komsomolibüroode nõrk kontroll.

Õppesektorite aruannetest selgus, et kõik pole kaugeltki korras. Vene filoloogia II kursuse 1. rühmas on 330 tunnist puudutud peaaegu pooled (170) põhjuseta, lisaks sellele tegi kaks kolmandikku kursusest ladina keele kontrolltöö puuduliikult ja õppejõududel on neile veel teisigi pretensioone. Tõsi, osakonna büroo arutas selle kursuse üksikute üliõpilaste käitumist, kuid positiivseid tagajärgi pole seni näha.

Õppesektor palus kõigil osakondade komsomolibüroodel pöörduda õppejõudude poole küsimusega, kuidas nad on rahul kursuste suhtumisega õppetöösse (loengutest osavõtt, praktikumideks ja seminarideks ettevalmistumine jne.). Praegu pole veel kõigi õppejõudude arvamused sektorile laekunud, kuid lõpptulemusena võime saada üsnagi objektiivse pildi.

Siit palve õppejõududele: kui te soovite, et komsomolibürood aktiivsemalt tegutseksid, siis pöörduge ka ise oma pretensioonidega komsomoli poole, niipea kui häired tekivad. Iga õppejõud peaks teadma, kes vastutab õppetöö eest osakonna komsomolibüroos ja informeerima teda viivitamatult väärnähtustest kursusel.

Tallinna Polütehnilise Instituudi naiskoor

külastas 28. novembril Tartut ja andis TRÜ aulas sama päeva õhtul kontserdi, mille kava oli koostatud tavalisest originaalsemalt ja huvitavamalt. Esimene pool koosnes R. Pätsi uudisloomingust, millega koor tähistas helilooja 65. sünnipäeva. Teine osa koosnes eelklassikast ja klassikast. Eriti meeldisid Webbe «Ülistus Apollole», Morley madrigal «On kaunis päev» ning Purcelli «Hüüab trompet».

Kontserdil olid kaastegevad Henn Pai ja Enn Kivilo. Nende esinemine võeti publiku poolt soojalt vastu.

Vaatamata mõningatele tehnilistele puudujääkidele allus koor koorijuhi A. Tamme kavatsustele väga täpselt. Sellepärast saavutasid laulud muusikaliselt tervikliku kujunduse ning kontsert jättis üldiselt hea mulje.

TRÜ naiskoori dirigent

Jälle klubijuttu

TRÜ ametiühingukomitee järjekordsel koosolekul analüüsiti ülikooli klubi töös esinevaid kitsaskohti. Kuidas muuta klubi igale üliõpilasele omaseks?

Ettekandega tehtust esines klubi juhataja sm. E. Kabrits.

Möödunud aruandeperioodi vältel (alates 1964. a. jaanuarist) toimus klubis 63 üritust, neist 28 tasuta. Eriti menukalt möödus temaatiline õhtu «Jüripäev». Külastajaterohke oli ka «Aprillilaat».

Oli aga probleeme, mille lahendamine käis klubi juhatajal üle jõu. Kaua aega oli valulapseks orkester. Nüüd on need mured möödas.

Armetu mulje jätab klubi ümbrus, korrastamata aed. Hädasti oleks klubile vaja majandustöötajat, kes hoolitseks, et klubi ümbrus oleks nägus ja et etenduste eel lavadekoratsioonid saaksid pahandusteta püsti.

Klubi kunstiline juht T. Sokk on mures meie üliõpilaste meelelahutuste kerge kaalu pärast. Kõige menukamad on KVN-id (Lõbusate ja Leidlike Klubid), kuna tõsisemasisulised üritused kipuvad sageli pettumust valmistama nii neile, kes õhtut hoole ja armastusega ette valmistasid, kui ka külastajaile. Saali koguneb inimest viiskümmend, lavale õhkub ükskõikset üleolevat külmust. Igav!

Et TRÜ klubi juurde on koondunud sellised suured kunstilise isetegevuse kollektiivid, nagu Tartu Üliõpilasmeeskoor, TRÜ naiskoor, Üliõpilassegakoor, TRÜ rahvakunstiansambel, näitering, solistid jne., siis tuleb neil oma õhtuid sisustada nii, et seal oleks igaühele midagi.

Koosolekul kinnitati tasuliste ürituste plaan.

Näitering toob «Vanemuise» näitleja ENSV rahvakunstniku E. Liigeri juhendamisel lavale läti kirjaniku Elksne ühevaatuselise näidendi «Üllatus» ja leedu kirjaniku K. Saja näidendi «Rahutus». Kokku antakse 10 etendust, neist on osa šeflusalustes kolhoosides. Kooridel on kavas mitu kontserti ja rahvakunstiansamblil on neid plaanis koguni viis. Klubi juures töötaval peotantsuringil on kavas 4 võistlust ja 7 demonstratsiooni nii klubis kui väljaspool.

Jääb ainult soovida, et see pikk ja kirev ürituste loetelu ei jääks ainult paberile ja nende kordaminekust võidaks rahuldust tunda.

Klubide sektori juhataja T. Eimre puudutas lühidalt ka kohvik-klubi tööd. Viimase nõukogu (esimees III k. prantsuse filoloog Reet Aarik) on jaotanud klubiõhtute korraldamise teaduskonniti (igale teaduskonnale 2 nädalat, à 3 õhtut).

Olulisi muutusi on isetegevusolümpiaadis. Tänavu toimub arvestus ainult teaduskonna raames, mitte enam üleülikooliliselt nagu varematel aastatel. Nii on kergem arvesse võtta iga teaduskonna spetsiifikat. Ametiühingubüroode massilise kultuuritöö sektorid töötavad välja olümpiaadijuhendid.

Tulevikuplaanid pole sellega veel ammendatud. Siia lisanduvad kontserdid šeflusalustes kolhoosides, teatri ühiskülastused, isetegevuse hoogustamine õppejõudude seas jne.

Löögem kõik kaasa, siis muutub isetegevus koorma asemel nauditavaks puhkuseks!

L. ARIVA

Ootame järgmist!

Rahvast palju nagu alati KVN-i puhul. Ja kõik on kohal enne väljakuulutatud algust...

Kohtusid TPI ja TRÜ, võitis viimane. Lõpuks tulid lavale külalised Moskva Riiklikust Ülikoolist — ja kuigi aeg üle kesköö näitas, palusid aplausid aina nähtule-kuuldule lisa.

Mida õhtust arvatakse?

«Jäime rahule. Ootame järgmist KVN-i».

Teaduste kandidaate

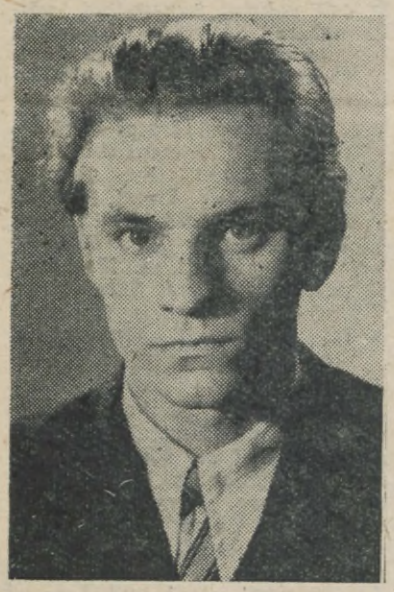

9. oktoobril kaitses oma kandidaaditööd anorgaanilise keemia vanemõpetaja Uno Palm. Töö teemaks oli vesiniku elektrolüütilise reaktsiooni mehhanismi sõltuvus katoodi materjalist. Oponentideks olid ülemaailmselt tuntud elektrokeemikud Moskva Ülikooli prof. keemiadoktor Z. Jofa ja Leningradi Ülikooli dots. keemiakandidaat V. Kravtsov. Selle, esimese Eestis valminud elektrokeemiaalase kandidaaditöö juhendajaks oli dots. Vello Past, maailma ühe juhtivama elektrokeemiku akad. Aleksander Frumkini õpilane.

Uno Palm lõpetas Tartu Riikliku Ülikooli 1957. aastal, jäi tööle ülikooli anorgaanilise keemia kateedrisse vanemlaborandina, hiljem sama kateedri assistendina ja pärast aspirantuuri lõpetamist samas vanemõpetajana. Kandidaaditöö tegemiseks valmis ülikooli eksperimentaaltöökojas vaneminsener Vello Reebeni juhtimisel spetsiaalne aparatuur.

Anorgaanilise keemia kateedri koostöö ekperimentalatöökojaga jätkub ka praegu. Aspirant Vello Loodmaa jaoks valmib praegu kiiretoimeline elektronpotentsiostaat. Vello Loodmaa juhendajaks on jälle dots. Vello Past.

Ants Tuulmets lõpetas 1954. aastal Tartu I Keskkooli hõbemedaliga. Sama aasta sügisel astus ta TRÜ keemiaosakonda. Pärast ülikooli lõpetamist valis teadlase elukutse.

Aastast 1962 on Ants Tuulmets TRÜ keemilise kineetika ja katalüüsi laboratooriumi noorem teaduslik töötaja, alates käesoleva aasta 16. septembrist selle laboratooriumi vanem teaduslik töötaja.

Kandidaaditöö «Kineetika, mehhanismi ja reaktsioonivõime uurimine alküülmagneesiumbromiidide ja ketoonide vahelise reaktsiooni juures» valmis dots. Viktor Palmi juhendamisel. Kaitsmine oli 29. oktoobril sel aastal.

«Oma juhendajaga olen väga rahul,» rääkis Ants Tuulmets. «Dots. Palm ei püüdnud mulle igat sammu ette näidata. Ainult nii õpib inimene midagi.»

2 Tartu Riiklik Ülikool

„МОЛОДАЯ ГВАРДИЯ“

Käesoleval aastal saabunud lugejate kirjades on tunda muret noortele juba omaseks saanud ajakirja sisu pärast. Kirjades on meid kiidetud ja laidetud, kuid mis kõige tähtsam: on tehtud ka konkreetseid ettepanekuid.

Nüüd tutvustame teile oma plaane uueks aastaks.

Alustame proosast. Ajakirja 11. ja 12. numbris ilmub Vladimir Solouhhini noore poeedi saatust käsitlev teravasüžeeline romaan «Ema-võõrasema». Seejärel on toimetusel kavas avaldada V. Levašovi jutustus üliõpilastest-diplomandidest «Healootuse neem», A. Rekemtšuki mitmeplaaniline pikem jutustus fašismivastasest võitlusest «Nad ei lähe läbi». Ühes esimestest numbritest ilmub Julian Semjonovi romaan Kaug-Ida bolševikkude võitlusest nõukogude võimu eest «Parooli ei ole vaja». Uuel aastal toob ajakiri teie lugemislauale veel populaarsete raamatute «Keeruline lugu» ja «Must koi» autori Arkadi Adamovi uue detektiivjutustuse ja Stanislav Lemi «Tagasitulek tähtedelt». Peale nimetatud teoste on toimetuse kasutuses veel Tihhon Sjomuškini romaan Arktikast «Ookeani ärkamine», J. Ivanovi huvitavad seiklusjutud jne.

Tõlkekirjandusest on esindatud Somerset Maughami romaan «Koogid ja õlu», kaasaegse tšehhi kirjaniku Rudolf Kalčiki seiklusromaan «Šumava kuningas».

Meie ajakirjas võite lugeda A. Prokofjevi, J. Smeljakovi, V. Bokovi, M. Lukonini, V. Fjodorovi, L. Martõnovi, A. Mežirovi, V. Šefneri, M. Dudini, S. Orlovi, D. Samoilovi, A. Voznessenski, J. Jevtušenko, R. Roždestvenski, B. Ahmadulina, S. Jevsejeva, R. Kazakova, N. Matvejeva luuletusi. Me tutvustame lugejale ka meie ajakirja poolt avastatud luuletajaid.

Tuleval aastal tähistab nõukogude rahvas hitlerliku Saksamaa alistamise 20. aastapäeva. Meie publitsistikarubriigis ilmuvad selle ajaloolise sündmuse puhul Nõukogude Liidu kangelase Litvina mälestused «Lendavad läbi aastate», legendaarset Volgogradi kaitsnud pataljonikomandöri Issakovi märkmed «Kui ma olin kahekümne-aastane».

Ja lõpuks astub teise eluaastasse meie ajakiri ajakirjas «Товарищ». Aastaid on küll vähevõitu, kuid lugejate ja ajakirjanduse hinnangute järgi otsustades on meie «väike» juba jõudnud meeldima hakata.

Ajakirja «Молодая гвардия» toimetus

Preemiaid parimatele üliõpilastele

(Algus meie ajalehe 29. numbris.)

Kolmanda preemiaga autasustati:

8. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast T. Ereltit töö eest «Vene laensõnad karjala keele tšamerovo murrakus». Töö juhendaja — prof. P. Ariste.

9. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast M. Murdu töö eest «Kasvuregulaatorite vastastikune mõju ja õunapuu polüfenoolide neeldumisspektrid». Töö juhendaja — bioloogiakandidaat L. Sarapuu.

10. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. Martinit töö eest «Eesti luule riimiprobleeme ja riimikasutus Uno Lahe luules». Töö juhendaja — filoloogiakandidaat K. Taev.

7. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast P. Liast töö eest «Jutustamistehnika kui kompositsiooni komponent». Töö juhendaja — filoloogiakandidaat K. Taev.

8. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast M. Abelit töö eest «Summeeruvusteguritest Cesáro menetluse puhul». Töö juhendaja — dots. S. Baron.

9. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast I. Vainikkot töö eest «Nõtkete ümmarguste plaatide paine temperatuuripingete ja materjali mittehomogeensuse arvutamisega elastilis-plastiliste deformatsioonide piirkonnas». Töö juhendaja — prof. Ü. Lepik.

10. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast T. Lindvetit töö eest «Polüsahhariidide dünaamikast õunapuuvõrsetes seoses agrofooniga». Töö juhendaja — dots. H. Miidla.

3. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi M. Rooset ja M. Saaõpilast J. Müürseppa töö eest «Allergilise rinopaatia haigete nina limaskesta reageerimisest jalgade sooja- ja kuumaärritusele». Töö juhendaja — meditsiinikandidaat S. Sibul.

«О закономерности вертикального распространения лишайников в некоторых высокогорных областях СССР (Заилийский Алатау, центральный и западный Кавказ)». **Töö juhendaja dots. H. Trass.**

Tõsteti esile järgmisi paremate teaduslike töödе autoreid.

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi A. Tühist, P. Loiti ja S. Juckumit töö eest «Novokaiini ja noradrenaliini toimest Sudecki sündroomi ravil». Töö juhendajad: dots. A. Rulli ja assistent J. Seeder.

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliret töö eest «Parkinsonismi kirurgilisest ravist termotaalanotoomia meetodil». Töö juhendaja — dots. E. Raudam.

4. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast I. Tšernovi töö eest «К постановке проблемы модели в художественной литературе и литературоведении». **Töö juhendaja — prof. J. Lotman.**

5. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast L. V. Särevit töö eest «Jaan Anveldi elust ja tegevusest 1912. aastani». Töö juhendaja — prof. H. Moosberg.

6. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. Põldmäed töö eest

Pianistide konkurss Tartus

Muusikute huvi hakkab järjest rohkem endale tõmbama III rahvusvaheline Tšaikovski-nimeline interpreetide konkurss, mis toimub 1966. a. juunis Moskvas. Sellele autoriteetsele konkursile eelneb rida vabariiklikke ja regionaalseid eelvoore, kus selgitatakse parimad, kes kaitsevad meie maa au Moskvas toimuval konkursil. Konkursi eelvoorude kava on vastav rahvusvahelisel konkursil ettenähtud kavaga. Konkursiks valmistuvad pianistid, viiuldajad, tšellistid ja lauljad.

ENSV Riiklikus Muusika- ja Teatrikunsti Instituudis on konkursi eelvoorudes esinenud juba lauljad. Pianistidel seisab esimene tuleproov ees 5. ja 6. detsembril TRÜ aulas. See on meile teadaolevail andmeil esimene selline konkurss Tartus ja peaks seetõttu äratama laialdast huvi. Konkursist võtavad osa konservatooriumi klaveriosakonna üliõpilased Viive Pajuri, Imbi Volke, Taissia Filippova, Tiiu Luide, Mati Reimann, Enn Kivilo, Mart Lille ja Arbo Valdma. Konkurss toimub kahes voorus. I vooru kavas on 1 Bachi prelüüd ja fuuga kogust «Hästi tempereeritud klaver», 1. osa Mozarti või Haydni sonaadist, 3 virtuoosset etüüdi Liszti, Chopini, Skrjabini või Rahmaninovi loomingust ning läti helilooja Vitolsi loomingut. Konkursi žürii esimeheks on Tartu Muusikakooli direktor Aleksandra Sarv. Žüriisse kuuluvad veel Tartu Muusikakooli õppejõud Aime Karm, RAM-i kontsertmeister Valdur Roots ning konservatooriumi ÜTÜ ja komsomolikomitee esindajad Merike Jõulma ja Arne Vahuri.

Ka kuulajatel on võimalus hinnata pianistide esinemiskunsti. Meie kavalehtedel on rebitavad hindetalongid, kuhu palume märkida hinne 10 palli süsteemis. Kogu kava parimale esitajale on auhinna välja pannud TRÜ rektoraat, auhind parimale Tšaikovski loomingu esitajale on TRÜ klubilt, Tartu Muusikakool annab auhinna klassikalise teose parimale esitajale, Tartu Pedagoogiline Kool virtuoosse pala parima esitamise eest, auhind Šostakovitši prelüüdi ja fuuga parima esituse eest Tartu Kunstikoolilt ja II vooru suurteose parima esituse eest EPA ÜTÜ-lt.

Konkursiga paralleelselt toimub TRÜ kohvikus ENSV Riikliku Kunstiinstituudi üliõpilastööde näitus. 6. detsembri õhtul korraldavad konservatooriumi ja Kunstiinstituudi ÜTÜ-d ülikooli kohvikus moodsat muusikat ja kunsti tutvustava vestlusõhtu ja 7. detsembril kohvikus konkursi ja kunstinäituse arutluse.

Ootame üliõpilaste elavat osavõttu kõigist meie üritustest. Sissepääs konkursi eelvooru kontsertidele on kõigile vaba, lõppkontsert on tasuline.

M. KRAAV

„Uut“ füüsikas

Päevast päeva käib töö üldfüüsika praktikumil. Esimeste kursuste arstid, bioloogid, matemaatikud, füüsikud, küberneetikud, kaubatundjad, geoloogid jt. kontrollivad siin üldise füüsika tõdesid. Enamikel juhtudel püütakse oma tulemused kokku sobitada teaduse seisukohtadega. Aeg-ajalt aga avaldab end üks või teine mässuline, kes arvab, et tööd võib teha ka fantaasiale või kuulujuttudele lootes. Esitan mõned näited selliste noorte «edusammudest».

Saavutused algavad erialase sõnavara «rikastamisega». Et oleks näha, millistest algallikatest siin lähtutakse, lisan sulgudes seni üldkasutusel olnud sõnad. Niisiis öeldakse:

desitileeritud (destilleeritud) vesi;

kaliibritsev (kaliibritav) voltmeeter;

gaasi *diversioonikõver* (dispersioonikõver);

galvanomeetri *näidend* (näit) jne.

Aktiivsust on näidatud füüsikalistele efektidele ja aparaatidele kasutusalade väljamõtlemisel:

Spektroskoopi kasutatakse avastuste tegemiseks.

Termoelementi praktikas üldse ei kasutata, sest ta on väga kallis, või kui, siis ainult vee soojendamiseks.

Fotoefekti kasutatakse fotografeerimisel, kriminaaluurimistöödel ja külmutuskappides. Ka ionisatsioonikambrit kasutatakse külmutuskappide ehitamisel.

Siin mõned avaldatud mõtted, mille tõestamine katsetega teeks autori nime surematuks.

Elektroni ja positroni ühinemisel tekib kenotron.

Kui hõõruda teleskoopi karvase nahaga, siis lähevad lehekesed laiali.

Kinnise võnkeringi saame, kui seome nööri seina külge ja võngutame.

Kõige rohkem raskusi on oma väidete kaitsmisega.

Juhendaja: *Kas nullis oli?*

Üliõpilane: *Oli küll.*

Juhendaja: *Mis asi?*

Üliõpilane: ?

Ainult üksikud ei lase end juhendaja kahtlustest häirida.

Juhendaja: *Mis on puaas?*

Üliõpilane: *Kui 1 gramm on 1 sentimeetri kaugusel 1 sekund.*

Juhendaja: *Kas mitte 1 kg 2 meetri kõrgusel 2 amprit?*

Üliõpilane: *«Ei, amprit seal ei ole.»*

Mõnus on kuulata natuke poeetilisi vastuseid.

Pinge tõuseb pimedas.

Osuti hüppab nagu kesajänes.

Nii tõestas Brown, et molekulid on alalises liikumises nii suvel kui ka talvel.

Mida öelda sellistest avastajatest? Nad lähevad suunas, kus ei ole ust. Oma mõte on tohutu väärtusega, kui seda osatakse asjalikult põhjendada. Mõtteta mõte on null.

V. KRAAV,
praktikumi juhendaja

23 ноября с. г. состоялся традиционный вечер поэзии молодых, организованный литературным кружком отделения русского языка и литературы нашего университета. Вечер явился своеобразным смотром молодых творческих сил не только отделения, но и всего факультета. Свои стихи прочли Ли Сеппель, П.-Э. Руммо, Св. Семененко, Б. Артюхов, О. Николаева, М. Каламяэ, Ю. Паю, Л. Рамуль, Б. Тух, Р. Ширалиев, Э. Ыунас и др.

М. Пау прочла свои переводы из А. Вознесенского, Л. Хольм — из Лилли Промет.

В вечере приняли участие и рабочие поэты В. Воронов и В. Васильев.

Прочитанные произведения были тепло встречены собравшимися и вызвали оживлённое обсуждение и полемику.

Сегодняшняя литературная страница представляет некоторых участников вечера.

ОЛЬГА НИКОЛАЕВА

Родилась 18 октября 1945 года в Ленинграде. Училась в 19-й средней школе г. Таллина. Пока все её планы, в том числе и творческие, связаны с университетом.

ДЕТСТВО

Стоит моя лодка,
стоит у причала.
О мокрые доски
вода застучала.
Полшага — и лодка
уже позади.
Заныло, запело,
застряло в груди!
Последний гудок.
До свиданья. Пора.
Босыми ногами
ступлю на корабль...

Стоит моя лодка
и всё не плывёт.
Причал уплывает
и маленький плот.
Как трудно сдержаться,
сейчас закричу:
— Позвольте остаться,
остаться хочу!

Всё скрылось из виду...
Но если вглядеться —
увидишь далёко
уплывшее детство.
Такое смешное,
стоит босиком
в оставленной лодке
и машет флажком.

Прощай, моё детство!
Начать бы сначала ...
Зачем тебя время
так быстро умчало?

Далёко и близко
стоит босиком
в оставленной лодке
и машет флажком.

* * *

Какой корабль, Светланочка,
Попутный веселей,
Где бьётся дура-бабочка
На ветровом стекле?

Соломинки, как лучики,
Дорога по кривой.
Весёлые попутчики
В соломе с головой.

Какие поворотики! —
То вверх, то вниз!
Ну где ещё найдёте вы
Таких возниц?

В поклоне склоним голову
Перед шофёром все,
Когда знакомым домиком
Закончится шоссе...

СВЕТЛАН СЕМЕНЕНКО

Я родился в Ленинграде 26 ноября 1938 года. Будучи студентом-физиком Ленинградского университета, встретил впервые Элюара и Цветаеву. Это определило мою дальнейшую судьбу. Время и Встреча, Природа и Касание, Поэзия и Лицо — вот тема моих стихов.

ПОЭЗИЯ

Отрешайтесь от сдачи:
рубежей, городов, горожан —
с головой! Отступайте! —
И плачьте
за оставленной вами стеной!

Но — недолго и тихо,
чтобы — слышать сквозь ворогов вой
слёзы тихие сирот
за оставленной вами стеной.

А потом — уходите —
По дороге, босые, с сумой.
Слёзы горькие сирот — возьмите
и несите повсюду с собой.

Будет жарко и сухо.
Вы идите сквозь сушу и зной!
Вот вам хлеба краюха,
вот вам ковшик воды ключевой...

Будет скользко и сыро.
Вы идите сквозь ливень и град!
Слёзы лёгкие сирот
вам подскажут дорогу назад.

23 мая 1964

ЭЛЕГИЯ

Елене

Потому, дорогая моя, что глядишь истуканом
исступлённо, и долго, и дольше чем в силах моих,
о молчальница! о могиканка! привет могиканам!
существуй, существуй среди нас, средь неопровержимо живых!..

— Потому что, действительно, наши блестящие речи
до того матерьяльны, что кажется, только подставь
говорящему пригоршни... Где ж они? Где-то далече,
далеко твои руки, вдоль тела, и очи пусты, и уста

не глаголют... А руки — ни крупных жемчужин,
ни перловой крупицы острот — не берут ничего!
— Потому что кому же их блеск, не тебе же он нужен,
не тебе, не тебе среди нас обряжаться в него!

— Потому что оттуда приносят с собою вещицы,
что не светят совсем, а висят, и тревожно глядят
на груди, как осколок затерянной где-то землицы,
а Земля не велит, а Земля не пускает назад.

И не пустит. И пусть, и не надо, и я не устану,
не уйду, существуй, угождай любопытству живых!
— Потому, дорогая моя, и стою истуканом
исступлённо, и долго, и дольше, чем в силах моих.

13 ноября 1964

ЛЮДМИЛА РАМУЛЬ

Родилась на Украине в 1944 г. Стихи пишу с 12 лет, на русском и украинском языках, печатаюсь — с 16 лет. Цель своего творчества вижу в том, чтобы быть нужной людям.

* * *

Я боюсь растаять без следа,
Изойти на мелкие заботы.
А тогда? Что ждёт меня тогда?
Будни беспросвет... кому охота?..
Я оставлю свет свой на земле,
Не стереть его годам и грозам.
Напишу в сердцах — как на стекле
Дети пишут по утрам морозным.
Я, вот так с собою говоря,
Честно признаюсь и не стесняюсь:
Мне б хотелось петь и жить горя,
И никак бы не хотелось таять.

ДОЧКЕ

Солнце мартовское ласково
Наклонилось над коляскою.
И лозовых почек котики
Прикрепило возле бортика.
Птицы первые весенние
Пропищали поздравления...

Улыбаются люди всё шире.
Это всё посвящается ей —
Самой маленькой женщине в мире,
Сероглазой дочурке моей.

БОРИС АРТЮХОВ

Родился в 1937 году в Краснодаре. Позади — средняя школа и 4 года службы на Тихоокеанском флоте. В ближайшем будущем думает закончить работу над большой поэмой «Океан» и циклом лирических стихотворений.

БЕТТИ АЛЬВЕР

ОРЛИНЫМ РАЗМАХОМ

Совмести в орлином взоре малость капли с бездной моря,
риск и удаль.
И, в огонь вглядевшись яркий, различи в поленьях жаркий
уголь.

Торс руби из глыбы целой, ткёшь ковёр — узор доделай,
чтобы позже
враз избавиться от тягот юных дум, что ранних ягод
горше.

Грудь свою раскрой свирелям, чтобы было чистым трелям
в ней просторно
и неси свою корону, свой мотив, подобный стону
шторма.

И да будь твой путь обилен, пьян, как терпкий сок давилен,
полон ласки.
Но с решимостью железной стань у врат своей чудесной
сказки.

Бейся насмерть, бейся жарко, чтобы засверкала ярко
и медяшка!
Если ж дрогнешь на мгновенье — пусть, как гром, твоё паденье
будет тяжко.

Перевод с эстонского С. СЕМЕНЕНКО

A. VOZNESSENSKI

Laulavad neegrid

Hääle ja tamtami jaoks.

Me —
tamtamid me homeerilised, südamed meil veritsevad,
suitsujoana keerleme, — me...
Te —
valged karantiinimarlina, kui külmutuskapid,
surnud olete...
te...
Millest me teile laulame, lugupeetud džentelmenid?
Te
kätest vahastest, lubjana valgetest, oo, kuis nad
krahmasid kurbi õlgu, oo, meie naisi
kurbi, kuis kõrvetas kõlvatu kirehoog —
oo — oo!
«O-oo!» —
meid kooritakse nagu kronusid, me jootraha kerjame
tuusadelt, turgudel, silme ees tumedaks lööb,
kuid,
kui öösiti magame, seljad meil siravad, kui tähti täis
öö.
Meis,
poksijais, gladiaatoreis nagu mustades radiaatoreis või kui
kogred tiigivees
meis läigivad täheparved
nii härdalt ja rangelt —
Suur Vanker ja Linnutee —
on me sees...
Me — neegrid, me — poeedid,
meis tõuklevad planeedid.
Nii me lamame nagu kotid, täis tähti ja legende...
Kui jalaga meid taote,
siis taevast põtkate.
Te saabaste all laotus,
siis valust rõkatleb!

Tõlkis M. PAU

БОРИС АРТЮХОВ

ФЕВРАЛЬ

Зима созрела, — в феврале
Уже слабеет власть мороза.
Его заученная поза
Уж не страшна земле.

В лесу, как в тереме, целы
Пока оправы, клады, кубки,
Безукоризненно-белы
На елях дареные шубки.

Но сквозь седую густоту
Желтее, звонче, веселее
Весенние лучи снуют
И жалят ярче и теплее —

И пробует река спиной —
Уж не пора ль освободиться
От цепкой корки ледяной
И — выше берегов разлиться.

ИРИНА ГАЗЕР

ЗЕМЛЯ

Под моими ногами ляг,
и, объяв Существом твою твердь,
я к тебе припаду, Земля,
ну, а ты мне на всё ответь.
Под моими ногами ляг,
расскажи мне про смерть, про жизнь —
ты ведь видела много, Земля,
прошепчи мне чуть слышно:
«Держись!»
Под моими ногами ляг,
я вдохну тебя в полную грудь,
дай мне силу твою, Земля,
уведи меня в дальний путь.
В трудно-серые дни, все из Зла,
ты свети мне, как светит маяк,
под моими ногами ляг —
я — твоя, но и ты — моя!

ИРИНА ГАЗЕР

Моя биография настолько коротка, что просто неудобно писать. Родилась 1 апреля 1946 г. в Риге. Позади — 10 классов в Таллинской 5-й средней школе и первый курс университета, впереди — ещё четыре курса и Дорога в Жизнь!

МОЛОТЬБА

(Народная песня)

Молотил я в Пирмасту,
молотил я в Тарвасту,
нашим тоже ждать негоже,
тянут деда под уздцы:
вилы делай, грабли делай,
ригу крой, снопы промокли!
Старый хрыч ещё в соку —
грабель целый воз нагрохал,
а другой цепов нагрохал,
го-то жарко на току!
Бьют меня, в бока дубасят,
сам-то я из ясеня,
голова дубовая,
маковка кленовая,
как почнут башкой лупить,
об пол, об пол, об пол бить!
Бабы били — не разбили,
мужики не размозжили,
молотить — так молотить!

Перевод с эстонского
Св. Семененко.

МЕРИКЕ ПАУ

Я родилась 24 января 1941 г. в Вильянди. Сейчас — студентка V курса. В ближайшее время буду заниматься переводами из А. Вознесенского и чешского поэта Витезслава Незвала.

Armastusest psühholoogi pilguga

Armastusest on räägitud palju suurepäraseid sõnu ja ka pikantseid anekdoote. Kirjutatud on temast tõenäoliselt niisama palju, kui on üldse kirjutanud prosaistid ja poeedid. Avame raamatu, selles on armastus, läheme teatrisse, kõneldakse armastusest.

Ja mis on õieti armastus?

Mõned mõtted seoses seni avaldatud kirjadega.

A. Akseli seisukohtadega ühtin täiesti. Ta räägib minu meelest õigesti armastuse ja mõistuse suhtest. On näha, et inimesel on kohuse- ja vastutustunnet. Neid on aga abielus eriti vaja.

Akseli kiri aga tekitas mõnelgi muret. «Hea on, kui inimene valitseb oma tundeid, aga see ei ole obligatoorne: mitte iga inimene ei suuda seda teha ja see ei ole alati kasulikki». Need on tühjad sõnad. Mida te siis soovitate? Järgida instinkte. Mis juhtuks, kui armastuses näiteks tema füüsiline külg ei alluks mõistuse kontrollile? Või kui abiellutakse esimese juhusliku meeldivuse alusel... Ei. Tunnete valitsemine on obligatoorne. Ka selle poolest erineb inimene loomast. Ja mispärast mitte iga inimene ei suuda oma tundeid valitseda? Tõsi küll, ühel on seda kergem, teisel raskem teha, aga võimatu pole see kellelgi. See räägib ainult enesevalitsemise puudumisest, iseloomu ja tahte nõrkusest. Inimeses allub kõik mõistuse kontrollile.

Ma pole üliõpilaste abiellumise vastu vanematel kursustel. Aga kui pole võimalik luua normaalset perekonda, elada koos (mitte üks Pälsoni, teine Tiigi tänavas, või üks Tallinnas, teine Tartus), kui tuleb loota vanemate abile ja toetusele, kui tuleb vältida lapse sündimist või anda see kasvatada vanematele, on vist päris mõistlik seda perekonda mitte luua. Liiaks palju on näiteid selle kohta, et üliõpilaspõlves sõlmitud abielud lahutatakse veel enne ülikooli lõpetamist või veidi hiljem.

Oleks viga arvata, et tarvitseb inimest vaid armastada, ja perekonnaõnn on kindlustatud. Õnn ei tule kellelegi iseenesest, tööta, võitluseta, ja kui on tulnud, on vaja teda hoida ja kaitsta.

Enne abiellumisaegne romantika osutub kaitsetuks igapäevaste elumurede ees (majanduslikud raskused, alatine rahapuudus, korterikitsikus või korteri puudumine, oskamatus oma elu korraldada (vanemate selja taga elanud), on raske harjuda kohustustega jne.).

Perekonnaõnnele avaldavad mõju nii elu majanduslik külg kui ka vaimset iseloomu kandvad põhjused, mis sõltuvad abikaasade tahtest ja teadvusest.

Armastuse ja perekonnaõnne aluseks on veel mehe ja naise huvide ühtsus. See ei tähenda, et neil peaks olema üks spetsiaalsus. Armastus ja huvide ühtsus on ka siis, kui abikaasadel on erinevad iseloomud, erialad ja eri arvamused teatud küsimustes. Iseloomude erinevus ei saa kustutada armastust. Pigem hindab ja otsib inimene teises seda, mida tas endas pole. On vaja õppida mõistma, austama ja hindama seda erilist, mis on armastatud inimeses.

Nüüd veel sellest ülimoraalsest neitsist. Kui niisugune tõepoolest leidub (tundub, et ta on välja mõeldud), siis on ta kindlasti inimene, kel puudub selline väärtuslik iseloomujoon nagu tagasihoidlikkus. Oma väärtuste ja voorustega tagasihoidlik inimene ei hoople. Ja üldse on asju, millest ei räägita. Seejuures pole see mingi tabu. Rõhutati korduvalt, ka selles diskussioonis — ei mingit valehäbi, aga lihtsalt ei räägita. On isegi naljakas, kui noormees, kes pole tõelist armastust võib-olla üldse veel läbi elanud, räägib «rahuldusest, küllastumisest ja ootamisest tüdimisest». Küllastuvad ja tüdivad vaid need, keda uudishimu ajab otsima armastust. Nad ei armasta, vaid tahavad armastust tundma õppida. (K. Saare kiri.) Elu põletamisest on vaja hoiduda. Armastus on tõsine asi. See pole matemaatiline arvutus: mida suurem on «võitude» summa, seda õnnelikum sa oled. Vastupidi: mida suurem on see summa, seda vaesem on see inimene. Ta on lõhkunud selle suure tunde väikesteks killukesteks ja ei ole enam kunagi suuteline tundma tõelist inimlikku armastust.

Ma ei saanud võib-olla õigesti aru, milles nähakse siin üliõpilase traagikat, kui tütarlaste ühiselamust leitakse öösel noormees või korraldatakse reide nende leidmiseks? Kui selliseid on, siis näitab see seda, et tütarlapsel puudub eneseväärikuse tunne ja ta kõlbelised põhimõtted pole eriti kõrged. Aga kui see noormees oli oma seadusliku naise juures, neil polnud kusagil koos olla. Aga mis on siin tegemist kõikide üliõpilastega? On see siis nii traagiline, kui inimene 23- või 25-aastaselt, kui ta ülikooli lõpetab, õpib tundma armastuse teist külge, füüsilist lähedust. Teame ju, et inimese füüsiline ja psüühiline küpsemine kestab veel 25. eluaastani.

Või peetakse seda traagikaks, kui ülikoolis ei õnnestunud monda noormeest ükskõik milliste vahenditega enda külge köita, siis hiljem jääb voimalus abielluda ainult «traktoristide või autojuhtidega, kes tingimata joovad», või jääda üksikuks, nagu mõned vaidavad. Kas saab olla õnnelik ebavordne abielu? Aga kui see traktorist on keskharidusega ja suurepärane inimene, inimesena rohkem väärt kui üliõpilane või aspirant? Sm. Manniksoo väitis, et armastus on erinev elukutsete järgi («diplomaadi armastus erineb torulukksepa omast»), selle järgi erineb siis muidugi ka traktoristi armastus üliopilase omast. Minu meelest on ka kõikide torulukkseppade armastus erinev. Ei ole olemas diplomaadi või üliõpilase armastust kui sellist (mis on nende mõistete olulised tunnused?). Iga inimene armastab omamoodi, rõhutame veel kord.

Ja lõpuks.

See pole mingi faktiline materjal (nagu toimetus lubas), ei ka psühholoogide ega pedagoogide ühine, vaid minu isiklik arvamus, mis ei pretendeeri mingile absoluutsele tõele. Teema üldse ei allu teaduslikule uurimisele, sest pole küllaldast informatsiooni ning individuaalsed erinevused on väga suured.

P. S. Lugege läbi Mati Undi «Võlg» novembrikuu «Loomingust», mis puudutab paljusid armastusprobleeme ja näitab, milliseid võlgu tuleb maksta kergemeelsuse eest.

Ja veel. Kui muidu ei ole võimalik, tasuks hakata ehitama noorpaaridele ühiselamut.

A. LUNGE,
pedagoogikateaduse kandidaat

Toimetuse märkus. Selle teema üle võib lõpmatuseni mõtteid vahetada. Meie ajalehe piiratud ruumi tõttu teeme ettepaneku jätkata diskussiooni osakondades ja kursustel.

Raadioloengud

TRÜ KAUGÕPPESAATED EESTI RAADIO ULTRALÜHILAINEL

9. ja 11. detsembril kell 22.30.

Kolmapäeval, 9. detsembril

1. Kõikidele NLKP ajalugu õppivaile üliõpilastele dots. Johannes Jakobsoni loeng «NLKP programmiliste ülesannete täitmisest rahvussuhete alal» (II osa).

2. Saksa filoloogia III kursuse üliõpilastele õppejõud Rita Tasa loeng «XX sajandi saksa kirjandus. Böll ja Strittmatter».

3. Õigusteaduskonna I kursuse ja Ajaloo-Keeleteaduskonna II kursuse üliõpilastele dots. Andres Pärli loeng «Loogika. Liigitus ja klassifikatsioon».

Reedel, 11. detsembril

1. Kõikidele väliskirjanduse õppijaile õppejõud Ott Ojamaa loeng «Prantsuse klassitsistlik komöödia XVII sajandil: Molière».

2. Eesti keele ajaloo õppijaile dots. Huno Rätsepa loeng «Johannes Voldemar Veski eesti keele sõnavara arendajana».

VÕIMLEMA!

Osakondade- ja kursustevaheliste tervistavate massiliste spordiürituste konkursi sarjas on kõigil võimalik esineda ja teaduskonnale vajalik punkt tuua järgmistel aegadel:

NAISÜLIÕPILASED:
reedel, 11. dets. kell 21—22 V. Kingissepa tn. võimlas.

MEESÜLIÕPILASED:
neljapäeval, 10. dets. kell 18—19 Mitšurini tn. võimlas;
laupäeval, 12. dets. kell 17—18 samas kohas.

Tuletame meelde, et naisüliõpilased peavad esitama kindla kava, kuna meesüliõpilastel tuleb peale üldarendavate harjutuste esitada enda poolt koostatud võimlemiskompleks. Täpsed nõuded leiduvad meie ajalehe oktoobripühade numbris.

TRÜ Spordiklubi

Huvitavaid ekskursioone

Haridus- ja Teadusala Töötajate Maja organiseerib 1965. a. suvel haridus- ja teadusala töötajaile ja nende perekonnaliikmeile palju huvitavaid ekskursioone.

Ekskursioonidel tutvutakse ajalooliste vaatamisväärsustega looduslikult kaunite kohtadega ja vastava rajooni majandusega, liikudes ühest punktist teise ja peatudes ainult lühikest aega määratud punktides. Maksumuses on ette nähtud ainult tasu sõidu eest.

EKSKURSIOONID AUTOBUSSIDEGA

Marsruut nr. 1 — KRIMM.
Tallinn—Võru—Kiev—Odessa—Simferoopol—Sevastoopol—Jalta—Alusta—Feodossia—Simferoopol—Melitoopol—Harkov—Moskva—Novgorod—Narva—Tallinn.
25. maist 13. juunini 1965. a. Maksumus rbl. 80.—

Marsruut nr. 2 — MIHHAILOVSKOJE—LENINGRAD.
(Puškini kirjanduslik kaitseala)
Tallinn—Võru—Mihhailovskoje—Trigorskoje—Puškin—Leningrad—Narva—Tallinn.
16. juunist 22. juunini 1965. a. Maksumus rbl. 25.—

Marsruut nr. 3 — KARJALA MAAKIRJUS.
Tallinn—Narva—Lomonossov—Viiburi—Priozersk—Leningrad—Puškin—Tallinn.
17. juunist 23. juunini 1965. a. Maksumus rbl. 25.—

Marsruut nr. 4 — URAALID.
Tallinn—Narva—Novgorod—Moskva—Gorki—Kaasan—Iževsk—Perm—Sverdlovsk—Tšeljabinsk—Magnitogorsk—Ufaa—Kaasan—Uljanovsk—Sosran—Rjazan—Moskva—Smolensk—Minsk—Vilnius—Pärnu—Tallinn.
25. juunist 27. juulini 1965. a. Maksumus rbl. 120.—

Marsruut nr. 5 — MOSKVA ÜMBRUS.
Tallinn—Pärnu—Vilnius—Minsk—Borodino—Jasnaja Poljaana—Mehhnovo—Moskva (2 päeva). Tagasi: Moskva—Novgorod—Narva—Tallinn.
25. juunist 8. juulini 1965. a. Maksumus rbl. 50.—

Marsruut nr. 6 — PALANGA—NIIDA—KALININGRAD.
Tallinn—Pärnu—Kaliningrad—Niida—Palanga—Rida rand—Rida—Pärnu—Tallinn.
12. juunist 18. juulini 1965. a. Maksumus rbl. 25.—

Marsruut nr. 7 — TAGA-KARPAADID.
Tallinn—Pärnu—Kaunas—Lvov—Uzgorod—Mukatševo—Jasinja—I. Frankovski—Lvov—Brest—Minsk—Vilnius—Ape—Tallinn.
20. juulist 2. augustini 1965. a. Maksumus rbl. 50.—

Marsruut nr. 8 — LEEDU NSV.
Tallinn—Ape—Daugavpils—Zarasai—Vilnius—Kaunas—Neemeni kallas—Rageglai—Rida—Tallinn.
29. juulist 5. augustini 1965. a. Maksumus rbl. 25.—

Marsruut nr. 9 — TAGA-KAUKAASIA.
Tallinn—Võru—Kiev—Odessa—Simferoopol—Kertš—Anapa—Suhhumi—Batumi—Tbilisi—Jerevan—Tbilisi—Ordzonikidze—Naltšik—Rostov—Harkov—Moskva—Novgorod—Narva—Tallinn.
6. augustist 4. septembrini 1965. a. Maksumus rbl. 120.—

Marsruut nr. 10 — KRIMM—MOLDAAVIA—EEL-KARPAADID.
Tallinn—Võru—Kiev—Odessa—Simferoopol—Sevastoopol—Jalta—Alusta—Simferoopol—Odessa—Kišinjov—Beltsõ—Kolomõia—Ivan Frankovski—Lvov—Brest—Vilnius—Rija—Pärnu—Tallinn.
6. augustist 29. augustini 1965. a. Maksumus rbl. 90.—

II. EKSKURSIOONID RAUDTEEL JA JALGSI

Marsruut nr. 11 — POLAARVÕONDISSE.
Tallinn—Leningrad—Petrozavodsk—Murmansk (ümbruses jalgsimatkad) — tagasi laevaga Astrahan—Vologda—Leningrad—Tallinn.
28. juunist 20. juulini 1965. a. Maksumus rbl. 80.—
Registreerida ametiruumides kuni 10. detsembrini 1964. a. Teateid saab Tallinn, Raekoja plats 14, turismisekretsioon. Tel. 424-64.

Tõstepõrandalt

28. novembril toimusid ülikooli spartakiaadi raames tõstevõistlused. Taieliku voistkonnaga esinesid ainult Ajaloo-Keeleteaduskond, Arstiteaduskond ja Kehakultuuriteaduskonna I kursus. Hea organiseerimistöö eest tuleb esile tosta K. Haava, V. Petruhhinit ja V. Saviauku. Samal ajal ei olnud ühtki voistlejat Matemaatika-Füüsika-, Bioloogia-Geograafia- ja Õigus-Majandusteaduskonnast.

Alates kärbeskaalust tulid ülikooli meistriteks Sergei Filippov (AKT) — 152,5 kg, Väino Ruus (AKT) — 210 kg, Pavel Sokolov (AT) — 217,5 kg, Kaarel Haav (AKT) — 265 kg, Aleksander Tammet (AT) — 382,5 kg, Anatoli Filonenko (AT) — 327,5 kg, Valev Saviauk (KKT I k.) — 300 kg, Kalju Võngri (AKT) — 275 kg.

Karikad parima tulemuse eest tõukamises ja kolme tõste kogusummas võitis A. Tammet tulemustega vastavalt 145 kg ja 382,5 kg.

Võistkondlikult kaitses möödunud aastal võidetud esikohta Ajaloo-Keeleteaduskond 49 punktiga. Teiseks jäi Arstiteaduskond (45 punkti) ja kolmandaks KKT I kursus (39 punkti). T. SAK

KAASTUNDEAVALDUS

Avaldame kaastunnet kursusekaaslasele Anne Leibarile
ISA
surma puhul.
Bibliograafiaosakonna
II kursus

Kas kuu- või kaminavalgus?

Kui väljas närib pakane nina ja varbaid, joob tudeng tassi kuuma kohvi ülikooli kohvikus.

Et kohvikus istudes igav ei hakkaks, on kohvik-klubi uus juhatus plaani võtnud uusi üritusi. Pannkoogi-, kokteili-, luule- ja muusika-, vana laulu ja vana tantsu õhtud kuu- või kaminavalgusel, kohtumised huvitavate inimestega...

Jälgige reklaami!

Õnne, õnne,
ANNE ROOTS
ja
ALEKSANDER KALDAS!
Eesti filoloogia osakonna V kursus

Õnnitleme,
SILJE VAHA
ja
HEINO TALLO!
Rühmakaaslased raviosakonna VI kursuselt

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9298. MB 10417.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 11. detsembril 1964

Nr. 33 (608)
XVII aastakäik

Fotol. Taissia Filippova, kes tunnistati TRÜ aulas toimunud pianistide konkursil Tšaikovski «Variatsioonide» parimaks esitajaks.

MUUSIKA JA KUNSTI NÄDALAST loe lk. 3!

KOLM AASTAT õpetavaid masinaid

Kolm aastat tagasi rajati meie ülikoolis keeltelaboratoorium. Esmakordselt tehti katset hakata õpetama keeli masinate abil. Sellise uue lähenemise esmaseks tulemuseks on õppetöö vaheldusrikkamaks ja huvitavamaks muutmine, kaugemaks eesmärgiks kujuneb keelte programmeeritud õpetamine.

Teadlased ja metoodikud murravad pead küsimuste kallal, kuidas saaks välja töötada võimalikult otstarbekaid programme ja missugused oleksid hästi efektiivsed, kuid sealjuures lihtsad õpetavad masinad.

Arvestades asjaolu, et tegelik elu nõuab programmeeritud õpetamise viivitamatut rakendamist, ei ole mõtet oodata ideaalsete programmide koostamist ega täiuslike õpetavate masinate konstrueerimist, vaid tuleb kasutada olemasolevaid. Programmide osas saab edukalt tarvitada paremaid, praktikas kontrollitud õpikuid ja keeleõpetusmasinatena esinevad edukalt magnetofon ja diaprojektor.

Nimetatud õpetavate masinate kasutamisel õppetunnis ja isesetsivas töös saab elavat keelt õppida aktiivsete meetoditega võimalikult elulähedases situatsioonis. Parimaid tulemusi saavutatakse magnetofoni ja diaprojektori sünkroonilise kasutamisega eriti siis, kui töötatakse keeleõpetuseks kohandatud kahekanalilise magnetofoniga üldskeemi järgi: keeleline ülesanne — esialgne õpilase reageerimine sellele — õige vastus (võti) — selle kordamine. Eriti soovitatavad meetodid on samuti sünkrooniline tõlge, repetiitor (ringhelilint) ja kogu õppegrupi samaaegne jutustamine mikrofoni või piltide kirjeldamine diafilmist aktiivses koostöös magnetofonilt esitatava saatetekstiga. Nimetatud töövõtteid on viimasel ajal tutvustanud koolidele võõrkeelte osakonna õppejõud arvukates sõnavõttudes ja seminarides.

Õpetavate masinate kasutamine keelteklassis annab rea eeliseid tavaliste töövormide ees, sest keeleõppija kuuleb eeskujumaterjali selgemini tänu võimendusele; õpilane saab elava keele eeskuju vahetult imiteerida tunnis ja väljaspool seda; saab kuulata ja kontrollida oma hääldamist ja vestelda magnetofoniga kui vestluspartneriga. Magnetofon õpetab kuulmise järgi mõistma erinevaid sama keele esindajaid ja hindama parimaid antud keele sõnakunstnikke. Individuaalne töö metoodiliselt hästi läbi mõeldud õppematerjaliga võimaldab 30—80% hoida kokku keeleõppimiseks vajalikku aega. Keele õppimine diaprojektori abil loodud elulähedases keskkonnas tagab õpitu kindlama ja püsivama omandamise. Suurenev huvi aine vastu loob psühholoogiliselt soodsamad eeldused õppimisprotsessiks.

Senisest paremaid tulemusi võiks saavutada, kui saaks lahendada mõningaid masinaga õppimise teel olevaid muresid. Kõik keeleõpetajad ja -õppijad peaksid senisest paremini ära õppima õpetavate masinate käsitsemise vastavatel õppustel. Tuleks koostada enam harjutusi, mis on mõeldud laboratoorseteks töödeks. Suurem kogus helilinti tuleks anda keeleõppijate käsutusse, mis väldiks palju tööd ja vaeva kilplasliku vajalike harjutuste kustutamise ja uuesti koostamise näol. Kõige suuremaks piduriks progressi teel on magnetofonide ja diaprojektorite liiga väike arv Tartu Riiklikus Ülikoolis.

Loodame, et 1965. aasta aitab üle saada nimetatud raskustest ja võimaldab programmeeritud keeleõpetamisel tõusta õpetavate masinate abil kõrgemale ja viljakamale tasemele.

O. HAAS

Kõik konverentsile!

Esmaspäeval algab TRÜ Arstiteaduskonna õppejõudude järjekordne teaduslik konverents. Viie päeva jooksul (14.—18. detsembrini) tuleb ettekandmisele 114 uurimistööd meditsiini mitmesugustest valdkondadest.

Paistab silma tööde temaatika suur aktuaalsus ja tihe side praktikaga. Viimast iseloomustab kujukalt praktiliste arstide energiline osavõtt Arstiteaduskonnas tehtavast uurimistööst. Teooria tihe side praktikaga on eriti kujukas probleemide rubriigis, mis käsitlevad südame-vereringesüsteemi morfoloogiat, füsioloogiat ja patoloogiat ning mitmesuguseid küsimusi kliinilise meditsiini alalt.

Nagu selgub, on viimastel aastatel tõusnud teadusliku uurimistöö teoreetiline tase ja praktiline väärtus.

Ootame ülikoolipere — nii üliõpilaste kui ka õppejõudude aktiivset osavõttu konverentsist, et analüüsida esitatavaid töid ning teritada mõtet ja sulge uute sepistamiseks.

K. PÕDER,
TRÜ Arstiteaduskonna toimetuskolleegiumi liige

Ringivanemad pidasid nõu

Paljud üliõpilased saavad virgutuse teaduslikuks tööks ÜTÜ ringides. Ringid olgu selliseks kohaks, kus saab mõtteid vahetada, vaielda. Vaidlustes sünnib tõde. Ärgu piirdutagu ainult ettekannete kuulamisega, vaid igast ettekandest arenegu diskussioon! Töö olgu ÜTÜ ringides sisukas, ratsionaalne, ökonoomne. Selliste mõtetega «laeti» igaühte, kes kuulas ÜTÜ ringivanemate koosolekul ÜTÜ nõukogu esimehe Uno Siimanni sõnavõttu.

Tugevdamist vajab ringidevaheline koostöö. Kui mitu ringi koos võtaksid käsile mingi probleemi, uuriksid selle läbi, teeksid kokkuvõtted, siis oleks kasu märgatavalt suurem.

Talvel peetakse ÜTÜ XX teaduslik konverents. Külalisi kutsutakse ka teistest kõrgematest õppeasutustest. Lisaks traditsioonilisele tööle sektsioonides on ÜTÜ nõukogul plaanis konverentsi ajal korraldada suur diskussiooniõhtu. Ärgu olgu seal pikki ettekandeid, vaid poleemika!

Arutusel oli ka üliõpilaste teaduslike tööde kogumike ja ÜTÜ seinalehe väljaandmine.

Kõlama jäi mõte — ärgu olgu omaette nokitsemist! Töö muutugu hoogsamaks!

R. ORAS

Möödunud on aasta

Geneetikaringi esimeseks eesmärgiks oli koondada kateedri juurde neid üliõpilasi, kes oma tulevaseks erialaks olid valinud geneetika, ja siis selle aktiivi kaasabil äratada huvi ka teistes, eriti nooremate kursuste üliõpilastes.

Meie praegusi ringi liikmeid võib tihti leida laboratooriumis oma teema kallal pead murdmas. Tore on see, et innukalt töötavad just nooremate kursuste üliõpilased. Ringi juhatuse esimees M. Tammert (II k.) uurib kana liinide pärilike erinevuste määramise võimalusi valkude elektroforeesi meetodil. See probleem on vahetult seotud kateedri lepingulise tööga. S. Bogovski (II k.) töö teemaks on bioloogiliselt aktiivsete ainete toime kana loote arengule.

III k. üliõpilased A. Eensalu, J. Soom ja A. Heinaru on spetsialiseerunud mikroorganismide geneetikale. Ringi tegevusse on aktiivselt kaasa löönud raviosakonna VI k. üliõpilane A. Mikelsaar, kellelt möödunud semestril kuulsime pikema ettekande meditsiinilisest geneetikast. Ka seekord oli tal palju huvitavat jutustada hiljuti Leningradis toimunud inimese geneetika-alasest sümpoosionist.

Möödunud suvel oli allakirjutanuil võimalus viibida menetluspraktikal Leningradi Riikliku Ülikooli geneetikakateedris. Meid võeti vastu erakordse külalislahkusega ja loodi kõige paremad töötamistingimused. Praktikumi juhendaja Tatjana Fadejeva aitas lahendada ka mitmeid keerulisi probleeme, mis olid seotud meie uurimistööga Tartus. Leningradis viibides veendusime veel kord selles, kuivõrd oluline on liikuda ka teistes õppe- ja uurimisasutustes. See annab ettekujutuse, mida vastaval erialal kuskil tehakse ja, mis üliõpilasele kõige tähtsam, aitab kujundada õiget suhtumist teadusesse, sütitab ja annab indu midagi ka ise luua. Seepärast oleks tingimata vajalik, et kateedrid ja ÜTÜ leiaksid rohkem võimalusi, et üliõpilasi suurematesse uurimuskeskustesse ja õppeasutustesse komandeerida ja mitte ainult konverentsidele ettekandeid pidama, vaid ka lihtsalt vaatama, õppima — tuld tooma.

Suvel Leningradi üliõpilastega sõprussidemeid luues vahetasime ka küllakutseid ja novembrikuu viimasel nädalavahetusel kohtusimegi jälle, nüüd juba Tartus.

LRÜ V k. üliõpilane Sergei Komarov jutustas, et neil on moodustatud ületeaduskonnaline bioloogiaring, mis jaguneb sektsioonidesse erialade järgi. Ringi üldkoosolekuil kuulatakse seega ettekandeid väga erinevatelt aladelt ja järgneval arutelul püüavad sõnavõtjad antud probleemi täiendada või seostada oma erialaga. Peale ringi koosolekute on V kursusele õppetöö raames ette nähtud erialased seminarid, kus ettekannete teemad jagab õppejõud. Ettekande aeg on rangelt piiratud. Esitatakse üks ettekanne, kuigi ette on valmistatud 2, et ühe ärajäämisel oleks võimalik asendada. Möödunud talvel oli meil võimalus külastada üht sellist seminari. Meile jättis üllatava mulje see tohutu aktiivsus, millega seal vaieldi ligi 4 tundi pärast 45-minutilist ettekannet. Selle tulise poleemika kestust ei piiranud ükski järgneva loengu algus, vaid vaieldi nii kaua, kui vaielda oli. Seminaril viibisid ka aspirandid ja mitmed õppejõud.

Meil oli hea meel, et tutvustades leningradlastele oma ringi liikmete tööd, suutsime ka neile üht-teist kasulikku pakkuda. LRÜ IV k. immunogeneetik Sergei Meškov tutvus üksikasjalikult meil kasutatava valkude immunoelektroforeesi meetodiga.

Õhtul kogunesime ühise sõpruslaua taha koos ÜTÜ botaanikaringiga, kes samal päeval tähistas oma 17. aastapäeva.

Lõpuks veel paar sõna sellest, mille üle meie külalised vaimustust avaldasid. Nad olid meeldivalt üllatatud, et Tartus on sellised huvitavad kunstnikud, nagu Polli, Allsalu ja Malin; neile meeldis meie üliõpilaste kodukultuur (see käib eriti tütarlaste ühiselamu kohta). Nad olid vaimustatud sellest, et meie üliõpilased oskavad nii toredasti lõbutseda. Kõige enam meeldis neile aga see, et võtsime neid vastu просто и радушно.

T. SUTT, T. TAMM

KINOHUVILISTELE

Esmaspäeval, 14. detsembril algusega kell 19 toimub Vanemuise tn. 46 suures auditooriumis käesoleva semestri viimane õppus sarjast «Sissejuhatus kinokunsti». Kõne alla tulevad filmiesteetika põhiküsimused.

Teaduste kandidaate

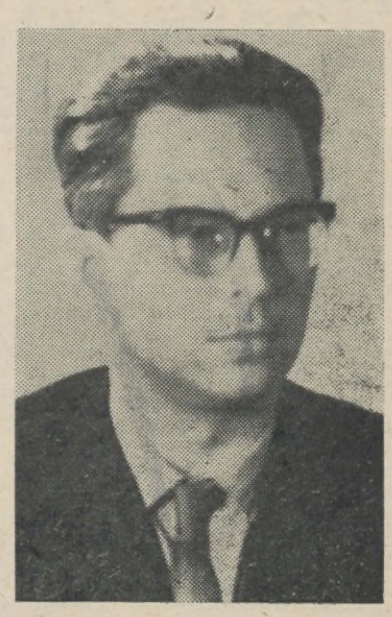

16. oktoobril kaitses oma kandidaaditööd TRÜ farmokoloogiakateedri assistent Leo Nurmand. Kandidaaditöö teemaks oli «**Organismi farmakodünaamilisest reaktiivsusest barbituraatidele üldisel jahutamisel.**» Südame operatsioonil, kui on vaja südant pikemaks ajaks (paarikümneks minutiks) üldisest vereringest välja lülitada, kasutatakse organismi jahutamist. Ent jahutatud organism on narkootikumide suhtes tundlikum kui jahutamata organism. Antud kandidaaditöö püüdiski vastata küsimusele, kuivõrd on jahutatud organism tundlikum narkootikumide suhtes ja millised on selle põhjused. Töö valmis viimase kuue aasta jooksul. Katseloomadeks olid 390 küülikut, rotti ja hiirt. Töö juhendajaks oli prof. Georg Kingisepp. Kandidaaditöö oponentideks olid tuntud kirurg Juhan Ennulo Tallinnast ja vanemõpetaja Elmar Vasar TRÜ füsioloogiakateedrist.

Tulevikuplaanid? Praegu midagi pikemat käsil ei ole, kuid nagu arvas Leo Nurmand, jätkub töö barbituraatidega (narkootikumidega) ka edaspidi.

RSK + RSR

Kolmapäeva õhtul sai teoks meie ülikooli kahe populaarsema ringi — RSK ja RSR-i — esimene ühine ettevõtmine, kohtumisõhtu. Elevust oli palju, ei puudunud sealt ei küünlavalgus, jenka ega ka kohv. Karl Adamson rääkis, kuidas elavad üliõpilased SDV-s. Kõige huvitavam oli võistlus RSK ja RSR-i vahel: kes koorib kiiremini kartuleid, kelle võistkonnas on parimad tantsusolistid, kes on kangem kuulujuttude edasirääkija jne. Võib-olla oli põhjus see, et RSK-l oli rohkem poolehoidjaid (siit pretensioon RSR-ile: miks teilt nii vähe liikmeid osa võtti?), aga võit läks ülekaalukalt neile.

M. RAIDMA

Olevat ideaalne, kui ajakirjanik oskab peale sõnaseadmise juhtida veel jõuvankrit ja parandada kummisäärikuid, tunneb kirjutusmasinat ja fotoaparaati.

Pildil: IV kursuse žurnalistid välivõtetel. Juhatusi jagab Ü. Vooglaid (vasakult teine).

Toimetuse märkus. Loodame, et peatselt jõuavad proovitööd ka ülikooli ajalehe toimetusse.

Kõnevõistluse järelkaja

Diskussiooniklubi on komsomolikomitee klubide ja ringide võrgus üks nooremaid, klubi poolt korraldatud kõnevõistlus üks esimesi sellelaadseid.

Esimesel võistlusel pidi igaüks endale ise teema mõtlema — räägid 5 minutit, millest tahad. Räägitigi — inimesest, abstraktsest kunstist ja elu eesmärgist. Paraku, halvasti räägiti.

20. novembri kõnevõistlust, nüüd juba ühtse teemaga «Ole aktiivne töös ja elus», loeb diskussiooniklubi juhatus üheks õnnestunumaks. Tulevased arstid ja keemikud lahkasid igast kandist seda paljuvaetud probleemi. Arutleti, mis on aktiivsus, kes on aktivist, kas aktiivsus ka igapäevases, tavalises töös avaldub, missugune on reaüliõpilase aktiivsuse põhijoon (tuli välja, et — kirumine) ja isegi — mis on õnn?

Probleem on väga huvitav, kohtume temaga iga tund. Kõnevõistluse käigus laususid oma arvamuse viis tulevast arsti ja kaks keemikut. Teised kuulasid. Nende mõtted jäid seekord vaka alla, tegemist polnud ju diskussiooniga.

Kas nüüd on aga kõikide osakondade «kuldsuud» üles leitud? 20. oktoobril, kui kohtusid juristid ja ajaloolased, olid osavõtjad enamikus I kursuselt. Kuid teised? Kes siis veel peaksid kõnelda tahtma ja oskama, kui mitte tulevased juristid?

Jääb diskussiooniklubi juhatuse käest pärida, milles viga seisnes, et huvitavalt kavandatud ja uudne üritus — osakondadevaheline kõnevõistlus — päris hallilt «ära tehti» ja et meie peres ka neid leidub, kes sellest kuulnudki pole? Vaevalt küll, et üliõpilastel selle vastu huvi poleks olnud.

Edaspidi on kavas üleülikooliline kõnevõistlus. Toimetusse tulnud kirjadest leidsime ettepanekuid selle paremaks organiseerimiseks. Avaldame neist mõned.

«Mis on kõnevõistluse eesmärk? Anda üliõpilastele vajalikke oskusi ja harjumusi praktilisteks esinemisteks. Väga teretulnud ettevõtmine! Aga millal ja kus on üliõpilastel tarvis kõnedega esineda? Koosolekutel, konverentsidel, nõupidamistel jne. Ja millest seal räägitakse (õigemini, peaks räägitama)? **Sellest, mis on kellelgi kõige rohkem südamel.**

Siin on sedakorda mööda lastud suurepärane võimalus — meie igapäevases elus esinevate väärnähtuste ja puuduste väljaselgitamiseks ning samuti ka paremate kogemuste laialdasemaks tutvustamiseks.

Sellisel viisil igal teisipäeval ja reedel laekuva informatsiooni hulgalt ja mõju efektiivsuselt võiks diskussiooniklubi edukalt võistelda kasvõi komsomoliprožektoriga. Siit võiksid välja kasvada ka tõelised diskussioonid.»

Üks kõnevõistluse kõne

Hoia oma emakeele ilu!

Palju on räägitud meie emakeele ilust. Käib ringi isegi kuuldus, et kunagi olevat meie emakeel saavutanud maailmakeelte hulgas kõla poolest teise koha. Seda ei maksa muidugi uskuda: harva osutuvad kuulujutud õigeks. Kuid keel on sellegipoolest kena.

Me peame oma emakeelesse suhtuma austusega. Seda mitte millegi muu, kui juba kasvõi sellegi pärast, et ta on meie EMAKEEL.

Pahatihti väljendume lohakalt, meie sõnavara muutub ühe või teise sündmuse kirjeldamisel vaeseks. Meil EI JÄTKU sõnu.

Et sõnadest puudu ei tuleks, on vaja oma sõnavara täiendada. Kuidas? — Ei, ise sõnu välja mõtlema ei ole vaja hakata — meie keelt arendavad ja rikastavad keeleteadlased.

Kuid iga uus raamat (ka tõlgitud) annab meile uusi sõnu, isegi kinofilmi subtiitritel kohtame vahel huvitavaid väljendeid.

Ajalehed on aga kahjuks keele rikastamiseks kõlbmatud. Haruharva võib seal kohata mõnd ajalehekeelde äraeksinud elavat sõna.

Sõna, mida te varem kuulnud ega kasutanud ei ole, peab aga teile eelkõige OMAKS saama. Te peate ta ära tundma. Igal inimesel on oma isikupärane väljendusviis. Ja kuigi sõnavara on meil kõigil ühine, on igal inimesel veel omad väljendid.

Seda ma mõtlesingi, kui ütlesin, et sõna peab omaks saama.

Kord seltskonnas ütles keegi perenaise kohta, kes meelt ära heites askeldas (kuigi me ei olnud mingid tähtsad külalised) et viimane on PAHMERDIS. See sõna kõlas südamlikult ja sai omaseks. Kuid hiljem olen ma kuulnud seda sõna tarvitatavat ka hoopis halvemas tähenduses.

Nii oleneb siis sõna sisu seda kasutavast isikust.

Selleks, et oma keelt arendada, tuleb end kõnelemisel kontrollida. Tuleb kontrollida ka kaasvestlejaid.

Toredaks kõnearenduseks ja keeleliseks kontrolliks osutusid ka kõnevõistlused.

Ei saa aga sugugi öelda, et kõigi kõnelejate KEEL oleks olnud korrektne. Isegi VÕISTLEMA tulnud üliõpilased EI KONTROLLINUD oma keelt.

Esines sõnade vale järjekorda, võõrsõnade valesti kasutamist ja mis veel hullem: vahel võis vaevu-vaevu aimata, mida kõneleja ühe või teise fraasiga mõtles.

Tooksin mõningad näited:

1. See on hea, *et inimest püütakse* ära kasutada.

2. Kui arst või keegi inimene *tahab astuda Arstiteaduskonda...*

3. Lüüakse *huupi ja valimatult* sihti...

4. ...tunneb antud küsimusele kaasa (=elab kaasa).

5. ...valitakse laekure...

6. Ma loodan, et on inimesi, kes mind antud küsimuses korrigeerivad *(=toetavad).*

7. Nii mõnigi kirjanik on raamatu kirjutanud, mille initsiaatoriks *(=inspireerijaks) on olnud naine.*

Need näited, nagu taiplik kuulaja isegi aru saab, ei räägi võistlusest osavõtjate poolt. Osa süüd tuleb siinjuures veeretada ka võistluste korraldajatele, kes valisid niisugused teemad, mis otseselt kõnelema ega oma sõna sekka ütlema ei kutsunud. Arvan, et teemade kuivus tingiski osavõtjate vähesuse. Need ei olnudki teemad, vaid LOOSUNGID, nagu võistlusest osavõtjad ise ütlesid.

Kuid minu asi pole arvustada kõnevõistlusi (peaaegu oleksin eksinud!), vaid hüüda loosungeid emakeelele.

Et me aga emakeelt järjest paremini kõneleksime, on vaja just kõnevõistlusi — aga arvan, et esialgu kitsamas ringis: oma kursusel, teaduskonnas, osakonnas, alles siis KOHVIKUS avalikkuse ees, mitte vastupidi, nagu käesolev üritus näitab.

Ja-jaa. Ma olen kuulnud, et PIDIGI nii olema, kuid see PASSIIVSUS!

Aga vigu saab parandada. Arvan, et 5—10 inimest koos võiksid korraldada KONEOHTUID omavahel ja omal algatusel. Seal arvustataks vigu ja õnnestumisi. Hea kõneoskus on igale inimesele HÄDAVAJALIK.

Kuid kõnearendamist ei pea alustama võistlusest. Kõigepealt peao vabanema poosist «MA PEAN NÜÜD KONET!» ning kaugetest ja tehtud žestidest, mis ennast alati ei õigusta.

Meie kõnekultuuri madal tase on miinuseks emakeele hindele.

Et mitte rikkuda TRADITSIOONI ja viia oma kõne ettenähtud teema raamidesse, hüüaksin meeleldi mõned LOOSUNGID:

Argem tehkem keelelisi vigu!
Rikastagem oma sõnavara!
Igale kursusele kõnegrupp!
Puhas keel igasse kodusse!
Hävitage keeles hulkuvaid argoosõnu!
Hoia oma emakeele ilu ja puhtust!

A. ALAVAINU

TEATRIKUU

Tulge öelge oma arvamus!

B. Brechti ja Kurt Weilli «Kolmekrossiooperi» esietendusest «Vanemuises» on juba tükk aega mööda saanud ja siiani on etendustel suur menu olnud.

Lavastaja Epp Kaidu on Brechti tüki laval elama pannud.

«Kolmekrossiooper» on Brechti arvukatest lavateostest kõige rohkem mängitud. Miks? Küllap leiab sellele vastuse iga vaataja, kes nii etenduse ajal kui pärast seda lavaltoimuvast natuke kaugemale mõtleb.

«Kolmekrossiooperi» allilm, röövlite, lõbutüdrukute ja kerjuste elu ei ole Brechti väljamõeldis. 1728. a. lavastati Londonis Lincoln's Inn Fields'i teatris John Gay «Kerjusteooper», mis sai tolle aja kohta sensatsiooniliselt populaarseks.

1928. a. kavatses Brecht seda ümber töötada, ent tema käes sai sellest hoopis uus teos, mis oma eelkäija varju jättis. Sündis tänapäeval terve maailma teatrites mängitav «Kolmekrossiooper», mis kõigi oma teravmeelsete kujude ja situatsioonide kaudu näitab, et kodanliku ühiskonna jumalaks on raha ja selle jumala valitsuse all ei ole kohta mingitel tunnetel. Sõprus, inimlik kaastunne, armastus — kõik on muudetud tehinguteks (Peachumi, Tugri-Browni, Macheathi ja ka Polly-Mackie suhted).

Kerjuste ja röövlite väline pale püüab neid eraldada kodanlusest. Oma olemuselt pole nad aga midagi muud. Ka nende «ilmas» on äri kõige tähtsam. Ja eks ole Jonatnan Jeremiah Peachumi firma «Kerjuse sõber» kõige täiuslikumalt korraldatud ärettevõte. Kõik maksab, kõiges nähakse ainult raha.

«Kolmekrossiooper» lõpeb kummaliselt õnnelikult. «Vanemuise» kavalehel öeldakse selle kohta:

«Eks ole, «Kolmekrossiooperi» pööraselt happy end tundub igaühele esialgu absurdsena. Kui aga natuke teravama pilguga maailmas hakata võrdlevalt ringi vaatama, siis tunduvad Mackie teod päris sülelapse vembukestena. Mis on üks Mackie sõjaroimarite kõrval, kes Lääne-Saksamaal asuvad kõrgetes riigiametites ja saavad pensioni. Mis on üks Mackie Hitleri kõrval?»

Jälgige reklaami ja tulge ning öelge oma arvamus «Kolmekrossiooperi» lavastuse ja osatäitjate kohta lavastaja ja näitlejate kohtumisel ülikoolirahvaga tuleval nädalal.

E. LIIMEON

TEISIPÄEVAL, 15. DETSEMBRIL KELL 19 KOHTUME PEAHOONE 5. AUD. VANEMUISLASTEGA.

«KOLMEKROSSIOOPERIT» VÕIB VAADATA VEEL TÄNA ÕHTUL.

Ühingu „Teadus“ lektoritele

Ühingu «Teadus» TRÜ liikmesgrupi temaatika on redigeeritud ning läheb kõige lähemal ajal trükki. Palume kõiki lektoreid kontrollida, kas nad on nõus annotatsioonides tehtud parandustega. Neil lektoreil aga, kes kirjutasid annotatsioonid formaalselt või jätsid hoopis kirjutamata, palume oma võlg likvideerida ja esitada nõuetekohane vormistus. On ju pisut piinlik, kui tunnustatud lektorite sisukate loengute kohta esitatakse mannetuid või lausa oskamatuid annotatsioone. Parandusi võtab vastu sm. L. Soop rektoraadis.

Endiselt ootame keemiasektsioonilt loengute teemasid ja annotatsioone. Seltsimehed keemikud, te takistate meie tööd!

E. VÄÄRI,
TRÜ liikmesgrupi temaatika toimetaja

Pilk „Keele ja Kirjanduse“ kavatsustesse

Tänavuse detsembrinumbriga jätab «Keel ja Kirjandus» seljataha seitsmenda ilmumisaasta. On üsna endastmõistetav, et filoloogia häälekandja aastakäigud peaksid kuuluma kõigi Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilaste õppelauale. Aga kahtlemata leiab neist kultuurialast silmaringi avardavat lugemisvara mistahes erialale valmistuja.

Heitkem uue aasta künnisel pilk ajakirja 1965. a. perspektiivplaani ja tõstkem sealt esile mõningad käsitlused, mis peaksid eeskätt filoloogiaüliõpilast huvitama.

«Keeles ja Kirjanduses» avaldatavad kirjutised viivad üliõpilase tänapäeva kirjandusteaduse ülesannete ja probleemide keskele ning valgustavad kirjandusteooria ja -kriitika aktuaalseid küsimusi.

Märgatavat lisaainestikku leiab üliõpilane ajakirjast kirjandusajaloo alalt. On plaanis esitada ülevaateid ning täiendavaid andmeid mitmete mineviku kirjanike (näit. P. Vallaku, G. Wulff-Õie, A. Reinvaldi, M. Veske, J. Weitzenbergi) elu ja loomingu kohta. Kirjandusteadlaste töö on päevavalgele toonud kirjanduslugudes käibivaid vigu ja ebatäpsusi, mis nõuavad õiendamist. Rohkesti ruumi on ette nähtud Vilde uurijate töötulemuste publitseerimisele. Nii tehakse esmakordselt avalikkusele kättesaadavaks kirjaniku pooleli jäänud romaani «Rahva sulased» säilinud materjalid, käsitletakse tema varasema loomingu lätteid, näidendite vastuvõttu Soomes jm. Juubeli eel tõusnud huvi Vilde uurimise vastu kajastub ajakirjas ilmselt veel edaspidigi. Jätkatakse mälestuste avaldamist (O. Lutsu, M. Metsanurga, J. Liivi jt. kohta), esitatakse allikmaterjale ja välisinformatsiooni, arvustused heidavad pilgu algupärasesse loomingusse ja kirjandusteaduse probleemidesse.

Keeleteaduse alal püüab ajakiri aidata üliõpilasel orienteeruda tänapäeva kirjakeele aktuaalsetes probleemides. Avaldatakse sõnavõtte seoses eesti keele teadusliku grammatika proovivihikute ilmumisega. Süvendatud vaatluse alla võetakse astmevahelduse keerulised nähtused ja pakutakse nende selgitamiseks uudseid lähtekohti. Pidevalt on kavas esitada grammatikakäsitlusi täiendavaid õigekeelsuslikke kirjutisi, tutvustada keelekorralduse uusi ettepanekuid ja terminoloogia korraldamist, samuti anda keelelist nõu. Filoloogi huvi peaksid paeluma mitmedki teoreetilist laadi teemad, näit. välismaa strukturaalse lingvistika filosoofilised alused, homonüümide sünkrooniline määramine ja tõlkesõnaraamatute arvustused. Tõlkeprobleeme käsitletakse muu hulgas seoses Juhan Smuuli «Jäise raamatu» ingliskeelse väljaandega ning Hemingway eesti tõlgetega. Sõnavara rakendamist huumori edasiandmiseks vaadeldakse O. Lutsu teoste najal.

«Keelele ja Kirjandusele» on uuel aastal kaastööd lubanud peale teadlaste veel mitmed kirjanikud, nagu P. Kuusberg, A. Hint, U. Laht, A. Kaalep, E. Niit, V. Gross.

Et «Keele ja Kirjanduse» väärtus ei piirdu ainult ilmumise momendiga, vaid on püsiv, siis peavad tema aastakomplektid kuuluma iga filoloogi isiklikku raamatukokku, mille loomiseks on õige aeg juba ülikoolipõlves.

KVN

Tunnustavalt märgiti 3. dets. õhtul raviosakonna II kursuse võistkonna sportlikku suunda, näiteks tootmisvõimlemist publikule ja agiteerivaid plakateid (pildil).

2 Tartu Riiklik Ülikool

Oli huvitav

Väga huvitav on kuulata teie kõnevõistlust ja kuulda head ladusat emakeelt. Kahjuks puudub energeetikas süstematiseeritud eestikeelne terminoloogia. Sageli kasutatakse vene keelest kohmakalt ja halvasti tõlgitud mõisteid, mis eesti keeles kõlavad lausa kõrvariivavalt.

Tänapäeva tehnika areneb kiiresti. Vabariigis monteeritakse uusi täiuslikke energiaagregaate, aga see, kuidas ühte või teist mõistet eesti keelde tõlkida, on meile raske.

On selge, et filoloogid üksinda ei suuda seda probleemi lahendada, aga oleks soovitav, et te vähemalt tunneksite huvigi selle vastu, seda enam, et nii mõnelgi filoloogil võib tulevases kutsetöös olla kokkupuuteid tehnikaalase terminoloogiaga kas siis korrektorina, toimetajana või koguni tõlkijana.

Lugupidamisega

LAOS ELKEN,
ENSV Ministrite Nõukogu juures asuva Energeetika ja Elektrifitseerimise Peavalitsuse vaneminsener

MUUSIKA JA KUNSTI NÄDAL

Kohtumised ei jää viimaseks

TRK ÜTÜ — mõne aasta eest ei kutsunud see pikk ja abstraktne tähekombinatsioon isegi Tallinna Riikliku Konservatooriumi üliõpilastel endil esile mingeid konkreetsemaid emotsioone. Eks seda ikka teadetetahvli kuulutustel viiksatas, kuid tavaliselt kontekstis «Üliõpilaste üldkoosolek ÜTÜ töö parandamiseks» või «ÜTÜ aruanne tehtud tööst». Kas sellest võib järeldada, et tollal kaasaegse muusika ja esteetikaprobleemid üliõpilasi ei huvitanud? Ei, seda küll mitte! Istuti ju ka siis sageli vabadel õhtutundidel helikabinetis koos ja vaieldi näost õhetades hiilisööni, kuid tihti peeti samal ajal mones teises ruumis ÜTÜ koosolekut, kunu juhatuse liikmed poolvagisi osavõtjaid värbasid.

KUIDAS siis praegu lood on? Enese kiitmine pole ilus, ja selleks pole veel põhjustki. Meie arvates on olukord siiski muutunud. Seda, mida TRK ÜTÜ (praegu on temast saanud ER MTI ÜTÜ) endast kujutab, teavad kõik Tallinna muusikaüliõpilased. Ka kunstiinstituudi rahvale on meie organisatsioon üsna tuttavaks saanud.

KEDA selle eest kiita? Näib, et lihtsalt meie kunsti kaasaega, mis on läbi murdnud primitiiv-konservatiivsete seisukontade umbusumüürist, esitanud uusi küsimusi ja püüdnud neile ka vastata. 20. sajandi muusika tutvustamisel alustasime Webernist, kelle napp filigraanne ja õrn pärand on saanud uue muusika sõjahüüuks. Koos Webernigа kasvas huvi ka teiste, meil tundmatusse vajunud muusikute vastu; nii Schönberg ja Berg kui ka Krenek ja Nono tekitasid diskussioone ja seda just vaja oligi. 20. sajandi muusika õhtud said traditsiooniks ja käesoleva aasta lõpuks jõuab rahva ette 40. kontsert kaasaegsest muusikast.

INTERPRETEERIVATE kateedrite üliõpilased revideerisid oma kavu. Järjest rohkem hakkas kuulma Bártoki, Hindemithi, Honeggeri, Pärdi, Räätsa ja Singi teoseid. Ajaga jõuti nii kaugele, et meie üliõpilased on Leedus esitanud kaks terviklikku kava ainuüksi kaasaegsest muusikast. Seks puhuks moodustatud trio sai edust tiivustust ja jäi ka edaspidiseks tegutsema (kaht külaliskontserti oli võimalik kuulda ka tartlastel).

Muusikateadlased hakkasid arutama uusi probleeme.

TEGEVUS laienes. ÜTÜ-de vaheliselt konkursilt toodi ära mõned auhinnad, mitmeid töid tõsteti esile.

ÜTÜ-l tuli lahendada ka üliõpilaste-interpreetide auditooriumi probleem.

Nii hakkasid meie interpreedid Tartusse esinema kippuma. Nagu nad väitsid ja väidavad, ületab TRÜ aula oma akustilistelt omadustelt isegi «Estonia» kontserdisaali. Siinjuures taname neade esinemisvõimaluste eest TRÜ rektoraati ja klubi, kes meile on ulatanud abistava käe.

ET MEIE ÜHISED jõupingutused võivad kanda head vilja, seda näitas asjalik suhtumine pianistide konkursisse, samuti kaks kordaläinud õhtut TRÜ kohvikus. Esinenud puudused tuleneSid ainult kogenematusest korraldada selliseid suuri kohtumisi ja edaspidi on kindlasti võimalik neid vältida. Näiteks võib tennika asjatundmatute kaes vingerpussi mängida. Heitööde tutvustamisel esines palju soovimatuid hääli ja soovitud «häälte» puudujääke, kuid tundus, et kõik said asjast aru ja väga ei pahandanud.

LOODAME, et äsjased kohtumised kohvilaua taga ei jää viimasteks.

Ootame külla!

E. VETEMAA
A. HIRVESOO

Klaveriosakonna IV kursuse üliõpilane Arbo Valdma võitis konkursil esikoha ja ühtlasi ka TRÜ rektoraadi auhinna.

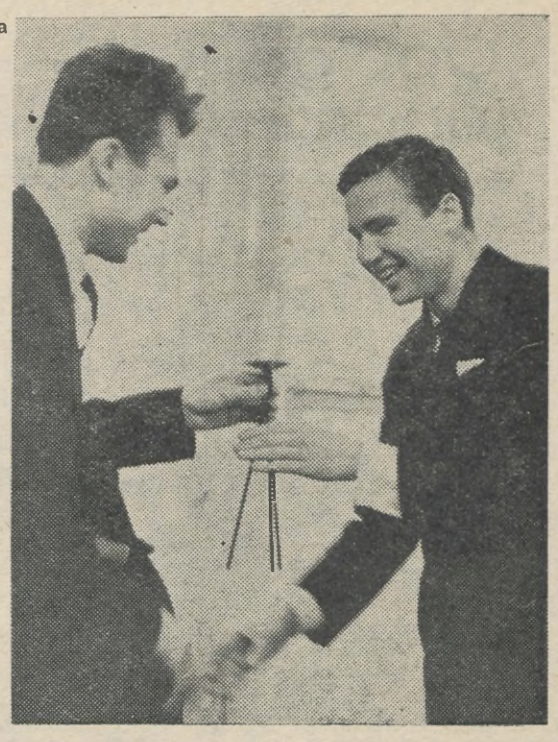

Mart Lille võtab vastu auhinna suurteose parima esitamise eest.

Kaminasaalis räägiti kaasaegsusest

«Kunst seisneb selles, et mööda minna kaasajal kehtivaist reegleist mitte protesti, vaid veendumuse pärast. XX sajandil ei leidnud kunstnikud traditsiooniliste vahendite hulgas enam selliseid, millega väljendada oma ajastu mõtet. Otsingute tagajärjel tekkisid uued suunad nii muusikas kui ka kujutavas kunstis.» Neist rääkisid pühapäeva ja esmaspäeva õhtul Tallinna Muusika- ja Teatriinstituudi ning Riikliku Kunstiinstituudi üliõpilased. Ülikooli kohviku kaminasaal mahutas vaevalt kõiki, kes tahtsid öelda oma sõna ja kuulda teiste arvamust kaasaja muusika ja kunsti kohta. Muusikute poolt andsid ülevaate J. Karm, J. Tepandi jt. Tallinna poolt diskuteerisid A. Hirvesoo, T. Vint, M. Jõulma, E. Otsing.

* Kas Arvo Pärdi «Diagrammid» on kaasaegsed?

Kahtlemata. Helilooja on vabas valikus seostanud nähtusi ning teinud üldistusi. Kuulates on algul mulje, otsekui oleksid juhuslikud asjad meelevaldselt kokku seatud, kuid siiski on olemas seos ühesuguste helikõrguste näol. A. Pärdi «Diagramme» ei saa võrrelda ajakirjanduse veergudelt tuttavaks saanud nn. lahtiste lehtedega raamatuga, kus iga isik vastavalt meeleolule ja isikupärale lehed täiesti juhuslikult kokku võib seada.

* Kas inimene on võimeline looma seda, mida ta kunagi pole nähnud?

Siinkohal võiks kujutleda mõttemõlgutusi aastast 1001. Kas inimene nägi ette auto leiutamist? Aga Karl Marx? Ta kirjutas ju sellest, mis sunnis 100 aastat pärast teda. Kas tänapäeva inimesed ei suudaks midagi taolist? Kas ei peaks kaasaegne olema eelkõige see, mis näitaks meile tulevikku?

«Pead siis ilmtingimata kindlaks määrama normid, mille alusel luua kaasaegset kunsti?» arutles A. Kaalep. «Võib-olla on kõige õigem toetuda ajale ja rahvale, kes iseenesest tõstavad esile kõige vastuvõetavama igas kunstižanris.»

Igas kunstnikus eneses peitub kaasaegsus, ehk nagu Smuul ütleb, et iga kirjanik peab oma raamatu kirjutamisel tundma, et ta kirjutab maailmaajaloolise tähtsusega teost.

Nädal aega oli tartlastel võimalus hinnata Kunstiinstituudi üliõpilaste J. Arraku, T. Vindi, E. Otsingu, M. Leisi jt. tööde näitust ülikooli kohvikus. T. Vint ütles: «Tulime Tartu rahva nõudliku silma alla oma loominguga...» Esmaspäevase vaidlusõhtu põhjal küll ei saa öelda, et see rahvas väga nõudlik on. Diskussioon maalide osas jäi hoopiski ära.

Kuhu areneb eesti kunst? On sel tähtsust maailma ulatuses?

Keda pidada Kunstnike Liidu Tartu osakonnast kõige kaasaegsemaks?

Kas kunstnik, kes loob, toetudes minevikule, on kaasaegne?

Mis on kaasajatunnetus üldse?

Vaieldi, arutati... Diskussioon ei viinud küll konkreetsetele järeldustele, ent mõtteid jätkub igal osavõtjal kauaks.

Kõik nõustusid, et kaasaegsuse saladus on kunstniku südametunnistuses, ajastu rütmi leidmises.

S. ENDRE
M. KALAMÄE

V kursuse üliõpilased Avo Hirvesoo, Merike Jõulma ja Arbo Valdma. Kunstiprobleeme selgitasid III kursuse graafik Tõnis Vint ja Enno Otsing IV kursuselt.

Kokkuvõtete tegemise ajaks peetakse sügist. Ka muusikud peavad — Varssavi sügist. Tänavune festival toimus 18.—22. septembril. Sinna said sõita ka MTI üliõpilased — muljeist rääkisidki nuud M. Jõulma, A. Valdma ja A. Hirvesoo. Pohiliselt esitati seal «moodsat kunsti» (kui seda kord juba nii nimetama on hakatud) ja põhiliselt räägiti meie kohvikuõhtulgi sellest. Võib-olla sel lihtsal pohjusel — tavalist muusikat, millega oleme harjunud, me kuulame ja mõistame, aga moodsat stiili nautida ei oska. Muidugi, ei saa nautida kõike, mis on moodne, sest moodne võib vahel olla usna avsurane. Sest kui sellega õigustavad end klaverionkujad John Cadger taaais, on asi kahtlane. Mitte kõiki uuenausi ei hinda tulevik.

Jaiame siin hoopis kõrvale mooasate voolude uksikasjalise kirjelause (neid selgitavad täpsemalt kunstiajaloo opikud) ja nenaime, et nende esinaajail on kahtlemata autoriteeti. Kuid meenutame Arhipenko lauset «Kunst peab olema töeline». Tõsi, nantud illustratsioonid ja kuuldud jutt aitasid paljusid abstraktsionismi mõistmise poole, aga ometi jääb alles kusimus, kas saab abstraktsionismi tema äärmustes nimetada tõeliseks.

Pühapäevane arutelu jätkus esmaspaeval. Vaidlus püsis probleemiae umber: mis on kaasaegne, kas kõik uus on tingimata kaasaegne?

Kunstnike eesmärgiks on edasi anda ajastu nähtusi, mis sageli on arusaamatud ja kontrastsed, õpetada nägema ka vormituid ja juhuslikke seoseid. 20. sajand on avastuste aeg. Kuni selleni olid kunstis kasutatavad meetodid enam-vähem ühesugused, toetuti juba antiikajal püstitatud traditsioonidele. Siis toimus plahvatus — inimene hakkas valima vastavalt isikupärale kunsti alaliike, algatades mitmekesiseid vorme.

Tartlaste poolt võtsid sõna A. Kaalep, J. Kangilaski,

Fotol: kohvikus vaieldi, arutati.

Ootame teid jälle!

Selleks korraks on Kunstiinstituudi üliõpilaste tööde näitus kohvikust ära korjatud, pianistiae konkursi eelvoorud ja eelvoorude lõppkontsert peetud. Paljud kinaiasti ühtivad arvamusega, et näitus oli huvitav, kaasaegne, et iga noore pianisti esinemises oli omamoodi väljendusrikkust ja eripära. Uut kuulsime punapaeval kaasaegse kunsti ja muusika probleemidest. Nii et — aitan!

Kuid meie viimasel kohtumisel kaminasaalis, nn. pressiontul tunaus, et miaagi on liimist lahti. Oleks rohkem sonavotte, ägedamaid vaidlusi ooaanud — meie tänapäeva kunst ja muusika on hirmus mitmekülgsed, arvamusi selle kohta aga nii sama palju kui inimunikuid planeeal. Tagasihoidlikkus ei ole igakord vooruseks!

Looiuses, et see ajalehenumber ka meie külaliste, — MTI ja ERKI rahva — kätte satub, tahaks öelda, et õhtu oleks vahest elavam olnud, kui oleksite puudnud otseselt (mitte hiilivalt või möödahiilivalt) esitatud vähestelegi küsimustele vastata. Miks näiteks ei oleks võinud noored kunstnikud veidi avameelsemalt oma tulevikukavatsustest rääkida või miks tundus küsimus teie lemmikkunstnike kohta (hoolimata keerukamast formuleeringust oli küsimuse mõte ometi selles) teile liiga subjektiivsena? Eks vist meie koosistumine oligi selleks mõeldud, et igaüks oma subjektiivse arvamusega kunsti või muusika kohta välja julgeks tulla. Mida või keda siin häbeneda või karta? Ja miks jäid vastamata kaks kirjalikult laekunud küsimust? Kahtlemata suur osa ülikooli rahvast ei ole kaasaegse kunsti küsimustes nii kompetentne kui meie külalised kunstiinstituudist, sellest ei tuleks aga nii aru saada, et me nende probleemide vastu huvi ei tunne või neid mõista ei püüa.

Kuid mis siin sarjata. Üritus oli esmakordne, vigadest õpitakse alati. Ootame teid ka edaspidi külla koos näituste, kontsertide ja probleemidega.

Üks kutsekaardi õnnelik omanik

Kunstiinstituudi ÜTÜ-s

Kunstiinstituudi ÜTÜ põhikiri võeti vastu 1962. a. Eesmärk: üliõpilaste erialaste ja ühiskondlike teadmiste laiendamine ning kunstipropaganda. Kaasaja kunstiprobleemide uurimiseks ja arutamiseks on loodud kunstiajaloo ja esteetika ring, mille tegevusse on kaasa tõmmatud ka instituudi lõpetanud kunstnikud (E. Põldroos, H. Eelma, O. Maran, E. Tihemets, L. Sarapuu jt.).

Juba aastaid korraldame üliõpilastööde näitusi vabariigi koolides, tööstusettevõtetes ja kolhoosides. Sealsamas on siis esinetud ka instituuti ja kunstiküsimusi tutvustavate loengutega. Väga tihedad sidemed on tsementitehasega «Punane Kunda». Instituudi pere tegi Kunda noortekohviku sisekujunduse, dekoratsioonid ja kutsed balliks. Korraldasime ka praktikatööde näituse ja kohtumise tehase rahvaga. Omalt poolt on tsementitehas lubanud abistada instituudi uue korpuse ehitamisel.

Näitusi oleme korraldanud paljudes vabariigi koolides: Tapa, Põltsamaa, Paide, Põlva jt. keskkoolides. On traditsiooniks saanud, et kunstinädala raames (12. kuni 22. aprillini) korraldatakse kaks paralleelset rändnäitust. Näitusega sõidab kaasa grupp üliõpilasi, kes annavad koolides näidistunde ja esinevad tutvustavate sõnavõttudega.

Arvukalt on korraldatud ÜTÜ-siseseid konkursse: telekonkurss soome saate subtiitrile, portreekonkurss, akvarellikonkurss jt. Järjekindlalt on osa võetud ka vabariiklikest konkurssidest.

Kõrgematest õppeasutustest on kõige tihedamad sidemed Muusika- ja Teatrikunsti Instituudiga. Meie üliõpilased võtavad osa kaasaja muusika õhtutest ja nemad meie esteetika ja kunstiajaloo ringi tööst. Oleme korraldanud ka ÜTÜ nõukogude ühiseid nõupidamisi, mille tulemusena peeti kohvikus «Pegasus» arutlusõhtu kaasaja muusika- ja kunstiprobleemidest.

Muusika ja kunsti nädal Tartus oli mõeldud katsena tõmmata kaasa ka ülikooli.

Soovime ülikooliperele edu ja ootame nendepoolset initsiatiivi sidemete tihendamisel.

E. OTSING
T. PALLO

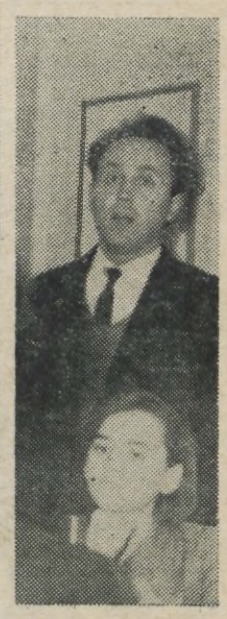

Õppige tundma

Tartu linna ajalugu on pikk ja keeruline. Meid võib selles küsimuses valgustada sajandite raamat. Võtame raamatu ja lehitseme seda. Aegade jooksul kogunenud tolm hakkab aeglaselt haihtuma ja nähtavale tulevad tuhmunud sõnad — arheoloogiamälestised. Järgnevatele lehtedele on kirjutatud juba selgemate tähtedega arhitektuuri- ja kunstimälestised. Teadusliku Restaureerimise Töökoja ja TRÜ prof. V. Vaga abiga kerkivad meie silme ette Tartu lõuna-eestiline telliskivi-arhitektuur ja Tartu klassitsistliku arhitektuuri ajalugu. Tartu kunstimälestiste rägastikus annab suuna meile sm. Õ. Utter.

Tartu Riiklik Ülikool on kunstimälestiste poolest rikkamaid asutusi. Siit leiame rea huvitavaid maale balti sakslastelt ja eesti tuntud kunstnikelt. Tartu Riiklikule Ülikoolile kuulub ka suur graafikakogu, mis sisaldab maailma meistrite töid. Ei ole tartlast, kes ei tunneks feldmarssal Barclay de Tolly, K. Baeri, Fr. R. Faehlmanni jt. monumente. Paljusid kunstiarmastajaid on võlunud samuti Tartu kalmistud oma ilusate hauamonumentide ja -sammastega.

Viimastel lehtedel on punase tindiga märgitud revolutsionääride ja fašismi ohvrite nimed.

Aegade raamat on avatud kõikidele 11., 12. ja 13. dets. Külastajad võivad seekord tutvuda nende lehekülgedega, mis käsitlevad Tartu arhitektuuri- ja kunstimälestisi.

11., 12. ja 13. dets. toimuvad Eesti NSV Kultuuriministeeriumi organiseerimisel kultuurimälestiste kaitse päevad Tartus, nende eesmärgiks on teha kokkuvõtteid rahvusvahelisest kultuurimälestiste kaitse aastast Eesti NSV-s ja tutvustada Tartu arhitektuuri- ja kunstimälestisi ning jutustada suure kunstiväärtusega kunstimälestistest ja nende restaureerimisest Eesti NSV-s.

Esinevad ka külalised Lätist ning Leedust.

Kultuurimälestiste kaitse päevad Tartus algavad 11. dets. kell 10 TRÜ aulas.

E. LIIN,
kunstimälestiste kaitse inspektor

sajandite raamatut!

REEDEL, 11. DETS. KELL 10—13

Rahvusvahelise kultuurimälestiste kaitse aasta tähistamisest ja eesmärkidest.
Eesti NSV kultuuriminister A. Laus.
Eesti NSV kodu-uurijate tööst rahvusvahelisel kultuurimälestiste kaitse aastal.
Eesti NSV kodu-uurimise komisjoni esimees akadeemik H. Kruus.

KELL 16—20

Rahvusvahelise kultuurimälestiste kaitse aasta tähistamisest ja eesmärkidest Leedu ja Läti NSV-s.
Leedu NSV Kultuuriministeeriumi esindaja.
Läti NSV Kultuuriministeeriumi esindaja.

LAUPÄEVAL, 12. DETS. KELL 9—12

Arhitektuurimälestistest ja nende kaitsest Eesti NSV-s.
Eesti NSV Riikliku Ehituskomitee vanemarhitekt arhitektuurimälestiste kaitse alal O. Maas.
Restaureerimis- ja konserveerimistööd Tartu Jaani ja Tartu Toomkiriku varemetes ning Otepää ja Vastseliina linnustes.
Teadusliku Restaureerimise Töökoja vanem teaduslik töötaja O. Prints.

KELLA 13—16

Kunstimälestiste olukorrast Eesti NSV-s.
Eesti NSV Kultuuriministeeriumi kunstimälestiste inspektor E. Liin.
B. Notke «Surmatantsu» restaureerimise ja uurimise tulemustest.
TA Ajaloo Instituudi aspirant M. Lumiste.

PÜHAPÄEVAL, 13. DETS. KELLA 10—13

Põhijooni Tartu ajaloost.
TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna prodekaan H. Palamets.
Kunstimälestiste olukorrast Tartu linnas.
TRÜ Klassikalise Muinasteaduse Muuseumi juhataja Õ. Utter.
Tartu klassitsistlik arhitektuur.
NSV Liidu ajaloo kateedri professor V. Vaga.

KVN

Tootmisvõimlemine publikule.

3. detsembril 1964 tõestasid 10 geograafiaosakonna üliõpilast, et üks noormees (loe: jumal) lõi ühe õhtuga gloobuse (Maa), esimese geograafi (Aadam) ja esimesed metsloomad, rebased-sinimütsikesed. Tõestus pälvis žürii poolehoidva hinnangu.

Palju head oli raviosakonna IV kursuse ja farmaatsiaosakonna ettevõtmistes. Tähelepanu äratas muuhulgas viimase rõhutatud väärikus (meenutame siinkohal, et põhiloomult on KVN-i peetud lõbusaks ja hoogsaks.)

K. TALUSSAARE fotod

Kallid lugejad!

Uude aastasse astudes on saanud tavaks esitada küsimus: mida ta toob? Mis võiks meile rõõmu valmistada? Milliste sündmuste, elunähtuste, tööde ning mõtetega ta meid rikastab? Ja alati meenutame rahvasõna: «Igaüks on oma õnne sepp!» Iga inimene, iga kollektiiv ja kogu meie ühiskond teeb juba aegsasti plaane uueks aastaks.

«Noorte Hääl» tahab oma lugejatega ka 1965. aastal kinnitada sõprussidemeid, olla noortele heaks seltsimeheks, abivalmis nõuandjaks ning usaldavaks sõbraks.

Mida me pakume teile? Oleme sellele aegsasti mõelnud. Peamine, mida taotleme, on ka tänavu side oma lugejaga. Selleks tahame tänavu tunduvalt rohkem läbi viia mitmesuguseid konkursse, võistlusi, ringküsitlusi, haarata võimalikult rohkem erinevaid töö- ning kutsealasid.

Tahame sügavamalt ja huvitavates vormides näidata tänase noore kommunismiehitaja tööd, aidata lahendada tema muresid, jagada tema rõõme.

● **Ootame sõna sekka igalt lugejalt rubriikides: «Nooruk ja ideaalid», «Avameelne argipäevajutt», «Tänaseid üliõpilasi», «Noor tööline tuli tehasesse».**

Tahame tänavu senisest tunduvalt enam vaielda paljude elunähtuste üle, haarata nendesse vaidlustesse laiu lugejate hulki.

● **Moraaliteemadel jutustame pealkirja all «Punkt pandi ülemkohtus».**

Meie ajalehe veergudel kohtute ka uuel aastal nimekate ühiskonnategelaste, töösangarite, kultuuritöötajate ning teadusemeestega.

● **«Meie sõbrad, meie tuttavad» kohtub teiega ka uuel aastal.**

Uute probleemide lahkamisele on pühendatud teaduse- ning tehnikaveerud, spordirubriik, üliõpilaste ning koolinoorte elu käsitlevad temaatilised leheküljed.

● **Aktuaalsetel teemadel jutustavad materjalid «Mis uudist» ja «Päevateemalisi kommentaare».**

Millised järgnevad jutud hakkavad ilmuma ajalehes joonealustena? Kas ajaleht kavatseb senisest rohkem ruumi anda teatri- ja kunstiprobleemidele, jutustada rohkem välismaa noorte elust ning tutvustada süstemaatiliselt vennasrahvaste komsomoliorganisatsioonide tööd? Milliseid uusi rubriike maa- ning töölisnoortele, spordisõpradele ja noortele autoritele kavatsete 1965. aastal avada? Selliseid küsimusi oleme oma lugejatelt saanud ohtrasti. Võime kinnitada: kõike seda oleme oma plaanides arvestanud. Vastuse aga saate juba ajalehest ning hinnangu annate Teie ise, kallid lugejad.

Uute kohtumisteni!
«Noorte Hääl»

Õnnitleme,
RIINA ROOSAAR
ja
ÜLO PALK!
Majandusteaduskonna rahanduse eriharu IV kursus

Raadioloengud

. TRÜ KAUGÕPPESAATED EESTI RAADIO ULTRALÜHILAINEL 16. JA 18. DETSEMBRIL KELL 22.30

Kolmapäeval, 16. detsembril

1. Kõikidele NLKP ajaloo õppijaile dots. kt. Feliks **Kinkari** loeng «NLKP tegevus kultuurirevolutsiooni kaasaegsel etapil».

2. Eesti filoloogia III ja IV kursuse üliõpilastele dots. Huno **Rätsepa** loeng «Johannes Voldemar Veski eesti keele sõnavara arendajana» (II osa).

Reedel, 18. detsembril

1. Kõigile sotsialismi poliitilist ökonoomiat õppijaile dots. kt. Herbert **Metsa** loeng «Isemajandamise täiustamise probleemid sotsialistlikus ühiskonnas».

2. Inglise filoloogia III—V kursuse üliõpilastele dots. Oleg **Muti** loeng «Ülevaade inglise leksikograafidest ja nende töödest».

OSVALD HALLIK

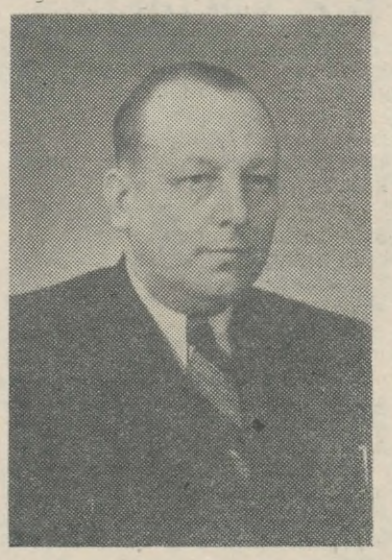

3. detsembril suri ootamatult parimates loomingulistes aastates põllumajandusteaduste doktor, professor, Üleliidulise V. I. Lenini nim. Põllumajandusteaduste Akadeemia kirjavahetajaliige, Eesti Põllumajanduse Akadeemia mullateaduse ja agrokeemia kateedri juhataja Osvald Hallik.

O. Hallik sündis 29. juunil 1906. aastal praeguses Tartu rajooni Kokora külanõukogus väiketalupidaja pojana. Pärast gümnaasiumi lõpetamist astus ta 1925. a. Tartu Ülikooli keemiaosakonda, mille lõpetas 1930. a. Samal aastal asus ta tööle Tartu Ülikooli mullateaduse ja agrokeemia kateedrisse assistendina. 1932. a. anti O. Hallikule magistrikraad kolloidkeemia alal. Agronoomilise erihariduse omandamiseks astus ta 1933. a. Tartu Ülikooli Põllumajandusteaduskonda, mille lõpetas 1939. a. O. Hallik tundis sügavat huvi teadusliku töö vastu. 1945. a. omistati talle keemiateaduste ja 1946. a. põllumajandusteaduste kandidaadi teaduslik kraad.

Lõuna-Eesti happeliste muldade lubjastamiseks sobivate magevee lubisetete väljaselgitamise ja põldude lubjastamise planeerimise alal tehtud uurimistulemused vormistas O. Hallik põllumajandusteaduste doktori väitekirjana ning kaitses seda edukalt 1947. a. Doktoritöö «Lõuna-Eesti põllumuldade lubjasus ja kohalike mageveelubisetete tähtsus selle reguleerimisel» avaldati trükis ja tunnistati Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt Nõukogude Eesti esimese preemia vääriliseks.

Professorikutse omistati O. Hallikule 1956. a. ning samal aastal valiti ta Üleliidulise V. I. Lenini nim. Põllumajandusteaduste Akadeemia kirjavahetajaliikmeks. 1957. a. anti talle Eesti NSV teenelise teadlase aunimetus.

O. Hallik töötas 1930. kuni 1944. aastani Tartu Ülikooli Põllumajandusteaduskonna mullateaduse ja agrokeemia kateedris assistendina ning keemikuna põlevkivitööstuses. 1944. a. töötas ta Tartu Riikliku Ülikooli Põllumajandusteaduskonna dekaanina, 1944. kuni 1951. aastani Tartu Riikliku Ülikooli Põllumajandusteaduskonna ja 1951. aastast kuni surmani Eesti Põllumajanduse Akadeemia mullateaduse ja agrokeemia kateedri juhatajana. 1947.—1952. a. oli O. Hallik ühtlasi ka Eesti NSV Teaduste Akadeemia Põllumajanduse Instituudi direktori asetäitja teaduslikul alal. 1955.—1958. aastani töötas O. Hallik Eesti Põllumajanduse Akadeemia prorektorina teaduslikul alal. Ühtlasi oli ta mitme uurimis- ja õppeasutuse teadusliku nõukogu liige.

Ulatuslikku tööd tegi O. Hallik põlevkivituha kasutamise võimaluste selgitamisel meie vabariigis. Sel alal esines ta ka Üleliidulisel Põllumajanduse näitusel, kus teda autasustati väikese kuldmedaliga.

Ulatuslikest teadusliku uurimistöö tulemustest tuleks eriti esile tõsta happeliste muldade piirkondade kindlaksmääramist Eesti NSV-s, muldade lubjastamiseks kohaste lubjastamismaterjalide ja nende varude väljaselgitamist vabariigis ning muldade lubjastamise laialdast propageerimist.

O. Halliku sulest ilmus 1940.—1964. a. 107 teaduslikku tööd ja artiklit käsiraamatutena ja brošüüridena. Need trükis avaldatud teaduslikud tööd ja tema viljakas pedagoogiline tegevus on tõhusalt kaasa aidanud põllumajandustöötajate kvalifikatsiooni tõstmisele ja teaduse saavutuste praktikasse juurutamisele. Rohkearvuliselt avaldas O. Hallik ka populaarteaduslikke töid.

O. Hallikul on rohkesti teeneid agrokeemiateenistuse organiseerimisel meie vabariigis ja selle ala kvalifitseeritud kaadri ettevalmistamisel, mille tulemusena meie vabariigi agrokeemiateenistus on kujunenud üheks eesrindlikumaks NSV Liidus.

Tähtis koht on O. Hallikul teadusliku kaadri ettevalmistamisel. Tema juhendamisel on valminud ja kaitstud 5 kandidaaditööd ning 5 kandidaadidissertatsiooni on veel lõpetamisel. O. Hallik jätkas tööd ka Ülikooli Bioloogia-Geograafiateaduskonnas (teadusliku konsultandina) ja oli sageli oponendiks kandidaaditööde kaitsmisel.

O. Hallikut on autasustatud medaliga «Vapra töö eest Suures Isamaasõjas a. 1941.—1945», 1958. a. Lenini ordeniga ja Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga.

O. Halliku enneaegse surmaga kaotasid meie vabariigi põllumajandusteadlased ja -töötajad sügava eruditsiooniga oma erialale andunud andeka teadlase, hea ja abivalmis õpetaja.

TRÜ Bioloogia-Geograafiateaduskond

Seal, kus sündis jenka

Rahvaste sõpruse klubi kapitalistlike maade sektsioon pühendas oma järjekordse koosoleku Soomele.

«Kõige tugevama mulje Soomest jätab arhitektuur, mida nad ise nimetavad rahvusromantiliseks stiiliks. Väliselt on see tagasihoidlik,» jutustas pedagoogikakandidaat I. Unt, kes seoses NSV Liidu—Soome sõprusühingu 20. aastapäeva pidustustega viibis Lahtis, Hämeenlinnas, Tamperes, Oulus ja Helsingis. «Iseloomulik on, et soomlased ehitavad loodusesse, viimast võimalikult hästi säilitades.»

Hämeenlinnal on kultuuriajaloos kindel koht. Siin on sündinud helilooja Sibelius, kogunud kirjatarkust Eino Leino. Linnas asuvas kindluses on aga vangis olnud kirjanik H. Vuolijoki, kes mõisteti surma vene sõjavangi varjamise pärast. Hiljem asendati surmaotsus eluaegse vangistusega ning lõpuks kirjanik vabastati.

Soomega on tihedalt seotud V. I. Lenini tegevus. Turistid ei jäta juhust kasutamata, et külastada Lenini muuseumi Tamperes.

Teekond jätkus Oulusse, kus asub maailma kõige põhjapoolsem ülikool. Ühtlasi võime just sellele linnale olla tänulikud, et meil on üliõpilasõhtute jaoks kõiki haarav jenka.

Veel palju huvitavat kuulsime I. Undilt.

M. Alt andis ülevaate soome muusikast. Kuulasime plaatidelt J. Sibeliuse helitöid.

Soome kirjaniku Katri Vala luulet esitasid filoloogid L. Mägi, V. Taalveld ja L. Ungerson.

A. TEDER

Õnnitlus

Täna, kui see leht ilmub, tähistab ülikooli kohviku ettekandja Jenny Sild oma 50. sünnipäeva. Tema on üks neist, kellele võlgneme tänu sooja kohvi ja sõbraliku naeratuse eest. Meie ajaleht soovib kõigi kohvikukülastajate ja kolleegide nimel juubilarile palju jõudu!

Teadaanded

Esmaspäeval, 14. detsembril kell 18 on kohviku rõdusaalis rahvusvaheliste suhete ringi etendus «SEIKLUS SAIGONIS».

* * *

Täna, 11. detsembril etendub TRÜ klubis Bernhard Shaw 5-vaatuseline komöödia «PYGMALION».
Näidendi esitab Haapsalu Kultuurimaja näitetrupp.
Lavastaja Lembit Põld.
Pääsmed eelmüügil TRÜ klubis kell 17—19.

* * *

Näitus «XV—XVIII saj. originaalgraafikat TRÜ kunstikogudest» on avatud 11.—14. detsembrini kell 12—19 TRÜ Klassikalise Muinasteaduse Muuseumi ruumides.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9533. MB 10426.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 18. detsembril 1964

Nr. 34 (609)
XVII aastakäik

Kuulata, vaielda, uurida...

Kaks korda kuus, teisipäeviti, kogunevad pedagoogikaringi liikmed piljardisaali, et vaielda tänapäeva kasvatusküsimuste üle või kuulata huvitavaid ettekandeid. Ka ise võib asuda mõne probleemi uurimisele.

Vene filoloogia kaugõppeosakonna IV kursuse üliõpilast Alla Latkinat huvitas abiturientide ja üliõpilaste õppeedukuse suhe. Hinnete võrdlemisel tuli ilmsiks, et mõnikord keskkooli hästi lõpetanu ei suutnud üliõpilasena õppetööga toime tulla. Tavaliselt jääb õppeedukus ülikoolis abituuriumiga võrreldes samale tasemele või langeb mõnevõrra esimestel kursustel. Staažiga sisseastujate tase on aga madalam kui äsja keskkooli lõpetanutel.

Mall Lond (eesti filoloogia osakonna III kursuselt) võttis uurimise alla Valga Õpetajate Seminari ajaloo.

Huvitavad olid Ehti Amani ja Leida Mälgandi (eesti filoloogia III k.) uurimuste tulemused koolinoorte ideaalidest. Katse korraldati Tartu I Keskkooli õpilastega. Tuli vastata mitmesugustele küsimustele.

Eespool on nimetatud ainult mõned juba peetud ettekannetest, kuid ettevalmistamisel on veel «Kursusekordajate õppeedukusest», «Õppeedukuse dünaamikast matemaatikas» jt.

Koos kirjandusringiga korraldatakse diskussiooniõhtu «Kuidas tänapäeva kirjandus rahuldab humanitaaralaste huvidega õpilasi?»

Järgmisel semestril on kavas mõned loengud ringi liikmetelt väljaspool ülikooli. Tööstuskombinaadi «Areng» töölisnoorte palvel valmistab Aino Kits (ajalooosakonna III k.) ette loengu «Õpi õppima!», Tartu XIII 8-klassilises Koolis peab Leida Mälgand lastevanematele loengu «Tüüpilisi raskusi koduses kasvatuses».

Praegu on pedagoogikaringi šefluse all Tartu I Keskkooli õpilaste pedagoogikaring. Õpilased on võtnud osa meie ringi koosolekutest. Kavatsetakse luua sidemed ka Tartu VIII Keskkooli pedagoogikaringiga. Need on toredad plaanid. Ka ekskursioonid (Haapsalusse, Tallinna, Kose-Jõele) ei jää viimasteks.

Kui Sind huvitab meie ring, tule järgmisele koosolekule. Töö toimub didaktika, raskestikasvatatavuse, pioneeritöö ja pedagoogika sektsioonides. Igal koosolekul antakse ülevaade eesti-, vene- või võõrkeelsest pedagoogikaalasest perioodikast.

Silmapaistvamad tööd esitatakse ÜTÜ konverentsil.

K. KARM

Tõepoolest huvitavad ja kasulikud

Võõrkeelte osakonna ühest ÜTÜ ringist moodustati võõrkeelte ring ja väliskirjanduse ring saksa ja inglise kirjanduse sektsioonidega. Viimased alustasid oma tegutsemist alles möödunud aasta sügisel.

Inglise kirjanduse ringi töö on peamiselt IV kursuse üliõpilaste õlgadel. Möödunud aastal kujunes n.-ö. traditsiooniliseks põhisuunaks vanade poeetide, põhiliselt XVII ja XVIII sajandi luuletajate elu ja loomingu tutvustamine. Kuulati helisalvestisi inglise näitlejate esituses, kanti ette ka Shakespeare'i sonette ja tema kaasaegsete loomingut. Shakespeare'i juubeli puhul tegid ringi liikmed tänuväärset tööd: koolides peeti umbes kümme ettekannet suure kirjaniku elust ja loomingust. Shakespeare'i õhtu ülikoolis oli üks õnnestunumaid.

Tänavu sügisel toimunust oli kahtlemata üks huvitavamaid õhtu iiri näitekirjaniku Sean O'Casey loomingulisest teest. Ettekandega esines väliskirjanduse kateedri õppejõud Ott Ojamaa. Samale õhtule olid kutsutud isetegevusliku teatri näitlejad, kes jutustasid oma tööst näidendi «Punased roosid minule» õppimisel. O. Ojamaa, kes on üntlasi näidendi tõlkija ja on pidanud kirjavahetust S. O'Casey'ga, oli kaasa võtnud viimase kirju ja kostüümide visandeid näidendi jaoks, millega õhtust osavõtjail oli võimalus tutvuda.

Kui inglise kirjanduse ringis on tegeldud rohkem möödunud sajanditega, siis saksa kirjanduse ringis on uuritud põhiliselt XX sajandi kirjanikke. Möödunud aastal toimus õhtu luuletajate B. Brechti, J. R. Becheri ja R. M. Rilke loomingust. Kevadisel ÜTÜ konverentsil oli ringilt kolm ettekannet.

Ka käesolev sügis on olnud rikas huvitavate ettekannete poolest. Põhjaliku töö tegid üliõpilased A. Annus ja T. Sahhovskaja E. Strittmatteri romaani «Der Wundertäter» stiili analüüsimisel. Huvitav oli III kursuse üliõpilase H. Laatsi ettekanne salapärasest kirjanikust Bruno Travenist, kelle isiku kohta on tehtud kõikvõimalikke oletusi. L. Saarman võrdles kaasaja ühe populaarseima kirjaniku E. M. Remarque'i kaht teost: «Kolm sõpra» ja «Lissaboni öö».

Plaanis on veel ettekanded G. Hauptmannist, L. Frankist, F. Dürrenmattist, Dieter Nollist jt.

Keelering ei ole võib-olla nii aktiivselt tegutsenud kui kirjandusring, kuid ka siin võib märkida terve rea huvitavaid ettekandeid, näiteks E. Hanseni töö «Arhailisi jooni tänapäeva inglise keele fraseoloogilistes väljenditest» ja V. Saare «Suuline ettevalmistusperiood saksa keele õpetamisel». Käesoleva aasta sügisel kandis E. Kreek ette töö inglise pärisnimede päritolust.

Meie osakonna ÜTÜ ringidel on sidemed ka Läti Riikliku Ülikooliga.

Muret tekitavaks probleemiks on aga koosolekute vähene külastatavus, kuigi enamik ettekandeid on olnud tõepoolest huvitavad ja kasulikud.

Ootame kõiki meie ringi koosolekutele!

M. PALM

MIKS? KUIDAS?

Füüsikaosakonna IV kursuse üliõpilased Ene Tumm (vasakul) ja Sirje Kuningas pooljuhtide praktikumis. S. KARJA foto

Varsti käed külge!

Arvatavasti mäletate meie kirjutist, milles rääkisime, et hiljemalt käesoleva aasta lõpuks vabaneb Burdenko tn. 42 maja elanikest ja seega võib uuel aastal alustada ümberehitamist ülikooli lasteaia jaoks.

2. detsembril 1964. aastal ilmus «Noorte Hääles» Tartu Linna TSN TK esimehe asetäitja sm. J. Loti artikkel, kus ta muuhulgas kirjutas: «Ka Tartu Riiklik Ülikool kavatseb 50-kohalise lasteaia avada». See oli heaks märgiks.

Kuigi ülikooli ametiühingukomitees valiti uus esimees, ei ole lasteaeda unustatud. Ametiühingu lastesektori juurde moodustati väike komisjon, mille eesotsas sm. L. Pärl tegeleb endiselt lasteaiaga. Tema poole pöörduski meie kaastöötaja mõningate küsimustega.

● Kui kaugel on lasteaiaks ehitatava maja vabastamine elanikest?

Korterite vabastamine on läinud hästi. Kaks inimest on juba ära kolinud, ülejäänud lahkuvad kõige hiljem 25. detsembriks. Uueks aastaks peaks aga hoone nii tühi olema, et võib alustada töid.

● Millised on aga väljavaated, et lasteaed ehitatakse valmis 1. maiks 1965. aastal, nagu lubati?

Lasteaed on võetud 1965. aasta plaani ja eelarvesse. On olemas täitevkomitee vastav otsus, mis lähtub ülikooli ehitusorganisatsiooni ja halduse prorektori sm. V. Simmi enda poolt valitud tähtajast. Senini ei ole keegi selle vastu vaielnud.

● Lasteaia avamiseks on aga vähe, kui maja on valmis. Selleks on vaja ka mööblit, kasvatajaid ja muud personali ning palju muudki. Kas sellele on juba mõeldud?

On küll. Linna haridusosakond eraldas mööbli ostmiseks summad. Mööbel on juba tellitud, seda valmistatakse Tallinnas. Personalist on leitud juba tulevase juhataja kandidaat ja muusika-ala kasvataja, üht-teist on veelgi selgumas.

● Et kõik areneb üsna edukalt ja lasteaia avamine 1. mail näib olevat täiesti reaalne, siis huvitab kõiki lasteaia komplekteerimise kord.

Selles suhtes arvasime, et ettepanekud peaksid tegema teaduskondade ja majandusosakonna ametiühingubürood. Nende alusel koostaks ametiühingukomitee komplekteerimispõhimõtted.

Oktoobri algul saatsime kõikide teaduskondade ametiühingubüroodele kirja, kus palusime esitada nimekirjad õppejõudude, teenistujate, tööliste ja üliõpilaste lastest, kes saavad 1. maiks 3-, 4-, 5- ja 6-aastaseks. Enamik nimekirjadest on esitatud, ent vajavad täpsustamist.

Lähemal ajal toimub ametiühingukomitee koosolek, kus arutame lasteaia asju. Küllap räägime ka komplekteerimisest.

Praegu tüürib küll kõik selle poole, et juba uuel aastal saab tööle käed külge panna. Ja kui me ikka asjal silma peal hoiame, eks siis peaks ka avamispäev reaalseks muutuma.

BOTAANIKUTE KONVERENTS

Prof. N. I. Kuznetsovi sünniaastapäeva tähistamiseks korraldab Tartu Riikliku Ülikooli taimesüstemaatika ja geobotaanika kateeder koos NSV Liidu TA V. L. Komarovi nimelise Botaanika Instituudi, Üleliidulise Botaanika Seltsi ning Eesti NSV TA Loodusuurijate Seltsiga konverentsi (17. kuni 20. dets.). Peetakse üle 50 ettekande.

Konverentsi ajal on avatud kolm näitust: TRÜ Teaduslikus Raamatukogus — «Haruldased botaanilised väljaanded», TRÜ taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedris — «N. I. Kuznetsovi elu ja tegevus» ja «Eesti botaaniline kirjandus».

K. KALAMEES

Karpaadid kutsuvad

Rahvaste sõpruse klubi liikmetel ja ka teistel üliõpilastel, kellel avanes selleks võimalus, on hästi meeles möödunud-talvine keha ja vaimu kosutav SUUSAMATK KARPAATIDESSE.

Ka tänavusel talvisel õppevaheajal on RSK liikmetel julgust selliseks suureks ettevõtmiseks. Anname selgi korral kõigile asjasthuvitatuile võimaluse järele mõelda ja siis juba kindlalt otsustada ning kaasa lüüa.

Esimene ja määrav koosolek sõitjatele on esmaspäeval, 21. detsembril. Kogunegem peahoonesse.

TRADITSIOONID ON PÜSIVAD

11.—13. dets. korraldati ülikooli aulas kultuurimälestiste kaitse päevad, mis seostusid ülemaailmse vastavasisulise aasta peatse lõppemisega. ENSV Teaduste Akadeemia Kodu-uurimise Komisjoni esimees akad. H. Kruus tõi oma ettekandes muuhulgas tunnustavaid näiteid ka Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi tegevusest. Tutvume lühidalt sellega, mis on siis sellel alal huvitavat olnud ühes meie suuremas — 200-liikmelises üliõpilaskoondises.

Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering on üheks lüliks ühiskondlike erialade õpetamise süsteemis. Ta annab oma liikmeile ettevalmistust eelkõige looduserikkuste ratsionaalse kasutamise ning maastike hooldamise põhimõtteist. Selle kõrval on ring kogu oma ajaloo kestel huvitunud ka kodu-uurimise küsimustest, eriti nende seostamisest looduskaitsega. Need kahepoolsed huvid ongi viinud selleni, et mõnedki ringi üritused on olnud abinõuks ka kultuurimälestiste kaitsel.

Mitme aasta kestel töötati kevaditi Ahjal. Nüüd on istutatud puud Fr. Tuglase sünnikohta — puutare aset tähistava kivi juurde. Just tänavu viidi koostöös Ahja Keskkooliga lõpule nn. Väikese Illimari pargi asutamine sinna, kus olid kunagised juurviljamaad ning «pleekaed»; piirkonda, mis oli Fr. Tuglase lapsepõlverännakute haarde ulatuses. Selle põhiliselt kaskedest, pärnadest, pihlakaist, tammedest ja nulgudest kujundatud maahaljasala planeerimine on toimunud vastavuses selle piirkonna kohta «Väikeses Illimaris» ning meie rahvakirjaniku mälestustes toodud andmetega. Uuesti looklevad kolm teed ning nende lähtel teatab kivi, et siin on olnud ühe silmapaistva kultuuritegelase «kõikide rändude lähtepunkt». Ülemise järve tammil on taas haavad, mis Tuglasele esmalt õpetanud looduseilu mõistmist. Kunagise linnumaja asupaika tähistab punatamm. Puud valiti enamikus välja ümbruskonna puisniitudelt ja metsadest.

See sanglepp Rupsil, mida armastanud kord Juhan Liiv, on nüüd looduskaitseobjekt.

Kultuuriloolistest aladest aidati puid valida ka Juhan Liivi

(Järg lk-l 2.)

Teaduste kandidaate

Kaasaja füüsikas ja keemias pööratakse erilist tähelepanu puhastatud ainetele. Pooljuhtide tehnoloogia, luminofooride valmistamine, kvantgeneraatorite ehitamine, aatomienergia rahuotstarbeline kasutamine ja paljud teised moodsa teaduse saavutused pole mõeldavad ilma väga puhaste ja ülipuhaste aineteta. Millised tingimused avaldavad mõju ainete puhtusastmele, kuidas valida tingimusi, et nõutav puhastusaste oleks garanteeritud — neile küsimustele otsis vastust TRÜ anorgaanilise keemia kateedri vanemõpetaja Lembit Suiti kandidaaditöö «Elektroluutide puhastamisest tasakaalulise iocnivahetuse meetodil vastuvoolu tingimustes». Esimesed katsete tulemused pandi paberile aspirantuuris 1957. a., põhiline töö valmis viimase poolteise aasta jooksul. Kaitsmine oli 29. oktoobril.

Lembit Suit sündis 1921. aastal Odessas. Lõpetas Odessa Ülikooli 1945. aastal. Samal aastal töötab Lembit Suit juba meie ülikoolis: algul assistendina, alates 1947. aastast vanemõpetajana. Arvukate loengute kõrval anorgaanilisest, üldisest ja kolloidkeemiast on Lembit Suitil suuri teeneid keemia õpetamise metoodika väljatöötamisel ja eestikeelse keemiaalase terminoloogia täpsustamisel. Lembit Suit on ka «Vene-eesti keemia sõnaraamatu» üheks autoriks.

ÕPPEJÕUD RÄÄGIVAD OMA ÕPINGUTEST

Pajatab dots. A. Mitt

Õppisin Tartu Ülikoolis aastail 1926—32. Tolle aja füüsika- ja matemaatikaosakonna üliõpilased ei kuulunud jõukate klasside hulka — rikkad «härrad» ei viitsinud eriti oma pead vaevata. Kui nüüd vahest võrrelda tänapäeva Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilasi kunagiste õpingukaaslastega Tartu Ülikoolis, siis minu kaasaegsete elust läbilöömise tahe oli hoopis suurem. Võimalusi, nagu praegu üliõpilastele on antud, tollal ei olnud. Kodanliku ühiskonna hundimoraal nõudis halastamatult: kui sa i s e läbi ei löö, siis surutakse sind põlvili vähimagi hinnaalanduseta.

Stipendiaate oli tollal ülikoolis ca 5% — järelikult tuli kogu aeg tööl käia. See oli igaühe oma mure, kas käia loengutel (seda ei nõutud), peaasi, et ülikoolile midagi võlgu ei olnud. Õppemaks oli aastas 120 krooni, peale selle tuli maksta praktikumide, hiljem ka eksamite eest. Kõik nõudis raha — lõhkusid midagi ära, maksid kinni. Mul läks praktikumi ajal tindipott ümber, pritsis õpikulegi pisut — raamatukogu enam raamatut vastu ei võtnud. Pidin uue muretsema, välismaalt. Terve kuupalk tuli ohverdada.

Kolm esimest aastat teenisin õppimise kõrval raha orkestrandina, mängides kinodes, uisuteedel, restoranides..., andsin palju eratunde. Viimane seik aitas mul pärast ülikooli lõpetamist Treffneri eragümnaasiumis koha saada. Nimelt ei valinud sinna õpetajaid mitte kooli direktsioon, vaid lastevanemate nõukogu. Et olin endale juba nime teinud, valiti mind. Kuid ega kõigil nii vedanud: ühest minu ülikoolikaaslasest sai arveametnik Kreenholmis. Ja pärast kandidaaditöö kaitsmist sai temast vanem arveametnik.

Kui rääkida ülikooli tolle aja laboratooriumidest, siis oli nende sisseseade kaugel teaduse tasemest. Füüsika oli kallis teadus ja kodanlik valitsus ei jõudnud osta vastavat aparatuuri. Õppejõud aga olid tublid: Herman Jaakson (matemaatiline analüüs), Taavet Rootsman (astronoomia), Johan Wilip (füüsika), Gerhard Rägo (rakendusmatemaatika), Jaan Sarv (geomeetria) — kõik nad olid oma ala entusiastid ja andsid üliõpilastele väga palju.

Kui ülikool oli seljataga ja koht käes, tuli jätkata teadusliikku tööd, et säilitada oma prestiiži. Aparatuur ja kogu sinna kuuluv tuli aga ikkagi ise muretseda. Mina matsin sinna kogu aastapalga. Teadusliku kraadi sain mitte ülikoolis töötades, vaid gümnaasiumiõpetajana. See oli kodanlikule Eestile nii tüüpiline. Peaaegu pooled minu kolleegid Treffneri eragümnaasiumis olid teadusliku kraadiga. Paljud neist on meie üliõpilastele hästi tuntud, näit. praegused ülikooli õppejõud prof. Arnold Kask, dots. Richard Kleis, dots. Johannes Silvet, Keele ja Kirjanduse Instituudi teaduslik töötaja Ernst Nurm, akadeemik Johannes Voldemar Veski ja mitmed teised.

Mida veel öelda? Hästi palju oli fakultatiivseid kursusi. Peaaegu iga õppejõud pidas oma pühaks kohuseks lugeda tasuta peale oma põhiloengute veel midagi. Nii luges prof. V. Aleksejev oma erikursust ja tal oli vaid kaks kuulajat.

Jah — aga ka koosolekuid ei olnud nii palju nagu praegu. Alates 1. jaanuarist olen istunud 210 koosolekul, aega olen kulutanud selleks 440 tundi. Tollal oli koosistumisi vähemalt 20 korda vähem.

Tähelepanu, KVN-ist osavõtjad!

9. detsembril raviosakonna vene õppekeelega rühmade ja lääne filoloogia osakonna kohtumise tulemuseks kuulutas žürii esialgu viigi ja andis lisaülesande. Sellise otsuse tingis arusaamine, et raviosakonna üliõpilased olid KVN-i ettevalmistamisel halvemates tingimustes kui lääne filoloogid. Organiseeriv komitee vaatas mõlema võistkonna kapteni juuresolekul žürii otsuse läbi, leidis, et võistkonnad olid võrdsetes tingimustes, ning kuulutas võitjaks lääne filoloogia osakonna.

Žürii vea tõttu otsustati mõlemad võistkonnad lubada teise vooru. Teiseks muudab ELKNÜ TRÜ Komitee büroo žürii senist komplekteerimise korda (žüriisse arvatakse nüüdsest alates ka eelmise KVN-i võistkondade kaptenid).

Organiseeriv komitee

TRADITSIOONID ON PÜSIVAD

(Algus lk-l 1.)

kunagise eluaseme kujundamiseks (endises Hezeli tänavas) ning käidi juba teist aastat metsa istutamas Peipsi randadele. Meie kultuuriloos nii tuntud Alatskivi-Kodavere kant peab pakkuma ju maastikulist rahuldust paljudele, kes siin otsivad Juhan või Jakob Liivi, Juhan Weitzenbergi, Anna Haava, August Kitzbergi või mõne teise meie kultuuriloos kalli inimese jälgi.

Kasetukake tähistab nüüd ka paika, kus ringi esimene esimees Leonhard Jaanson hukkus liiklusõnnetusel. Tema mälestust jäädvustab ringis L. Jaansoni nimeline auhind teaduslike tööde eest.

Kaevamise ja puudelõikamisega aidati mitmel õhtupoolikul kaasa meie linna auväärse selektsionääri Aleksander Kurvitsa uurimisaia korrastamiseks.

Rohkesti on kultuurimälestistega kokku puututud matkadel ja ekskursioonidel. Sellel aastal oldi näiteks A. Weitzenbergi paikades Kanepis, M. Heibergile armsa Uhtjärve kaldail, Jaan Vahtra noorusmail Peravallas, Fr. Tuglase esmases koolikohas Maaritsas, O. Lutsu kaudu laialt tuntud Palamusel jm. Mõnedki mälestused on siin otse kohapealt kuuldud. Õppeekskursioonil tutvuti leedu ja läti kultuuriloo silmapaistvate paikadega (seoses Donelaitise, Baranauskase, Vienuolise, Biliunase, Nerise, Cvirka, Rainise, Blaumanise, Pumpursi, Zimse ja mitmete teistega). Mälestati ainulaadse loomingulise pärandiga leedu heliloojat ja kunstnikku M. Čiuslionist tema kalmul. Kaliningradis otsiti üles paigad, kus K. E. Baer lõi oma rajava tähtsusega embrüoloogia-alaseid töid. Otsiti üles Ümera lahingu kunagised väljad. Niisugused loodusekäimised on jätnud ringile huvitavaid kirjeldusi, rohkesti fotosid ning sellel aastal ka ühe filmi. Mitmeidki materjale on saadud kasutada ajakirjanduses.

Tõsiselt löödi kaasa nn. Ehavere nõmme Kalevipoja sängi lähema ümbruse säästmiseks.

Unustamatud on ringis vana-aasta viimased tunnid. Siis süüdatakse küünlad ning öeldakse mälestussõnu kultuuritegelaste lumiste kalmuküngaste juures Raadi ja Tamme-Ropka kalmistuil. Mõnedki neist haudadest on ringi pideva hoole all.

Kultuurimälestiste rahvusvaheline aasta lõpeb, aga ringis väljakujunenud traditsioonid on püsivad.

J. EILART,
looduskaitseringi teaduslik juhendaja

August Loogi — Oskar Lutsu koolivenda intervjueeritakse saunaakna purukslaskmise tõsiolude osas.

Viimasel ajal on keskajakirjanduses käimas mõttevahetus tööst kõrgemates koolides. Ka «Izvestija» kutsub lugejaid mõttevahetusele, kuidas korraldada paremini õppe- ja kasvatustööd. Allpool avaldame väljavõtteid kirjadest õppejõududelt, kes sel teemal on juba arvamust väljendanud.

Ajalehe «TRÜ» toimetus avaldab need materjalid ja loodab, et ka meil tekib probleeme ja mõtteid. Ootame kõikide avameelseid arvamusi ja ettepanekuid.

LOENG JA ISESEISEV TÖÖ

**G. Granovski,
Moskva Kõrgema Tehnilise Kooli professor**

Praegu on meil põhiliselt loenguline süsteem. Vabakuulamist ei ole. Kuid loengute kohustuslikul külastamisel on ka oma negatiivne külg — see nõrgendab mõneti lektori jõupingutust. Miski ei sunni õppejõude töötama enese ja loengumaterjali kallal. Kui oleks vaba külastamine, siis näeksime, et mõne lektori juures on auditooriumid tühjad. Siit ongi näha, mis lektorist sõltub. Tõeline loeng hoiab viis korda üliõpilaste aega kokku. Hea lektori juures mõtlevad kõik, laiendavad silmaringi, oma mõttekujutlust.

Praegu kuuled sageli — andke üliõpilasele iseseisvus. Kuid see on kahe otsaga kepp. Iseseisvust on samuti vaja õppida.

Loengukonspektile peab järgnema iseseisev töö, s. t. et üliõpilane, kasutades konspekti ja kirjandust, töötaks kuuldu iseseisvalt läbi. Peab harjuma õige tegevuse süsteemiga. Sageli me ainult räägime: peab iseseisvalt töötama. Aga kui üliõpilane ei oska? Mis on selle põhjuseks? Loengute kvaliteet. Õppejõud peab õpetama ka iseseisvalt töötama. Aga juhtub, et loeng on muudetud lihtsalt etteütluseks.

Meil esineb arvamus: peame õpetama ainult andekaid, nendest tegema geeniused. Kuid kas me ise oleme andekad, geeniused? Ei. Kui ma saavutan midagi, siis ainult tänu tööarmastusele. Kes töötab, see ka saavutab. Mulle on arusaamatu näiteks, kuidas on võimalik ette näha, et mingist poisist kasvab geniaalne matemaatik. Geenius ei pea mitte ainult suurepäraselt matemaatikat teadma, vaid avastama ka uusi reegleid. Kuidas seda ennustada? Insenere on vaja kasvatada õppivatest tervetest noortest. Muidugi, ühtedest saavad võimekamad kui teised. Aga töötama hakkavad kõik.

MÕTETE VALITSEJA

**V. Gotlober,
Uraali ülikooli professor**

Väga palju räägitakse ja vaieldakse selle üle, kuidas saavutada tihedat kontakti õppejõu ja üliõpilase vahel. See küsimus väärib tõsist tähelepanu. Mina arvan, et õppejõu kinnitamine kindla grupi juurde kui ka õppejõu planeeritud «käigud» ühiselamusse ei too suurt kasu. Teine asi on kutsed, mida me saame noortelt lugejate konverentsile, filmide külastamisele või lõpuks mingile pidustusele.

See on usalduse ja läheduse märk, mida on vaja hinnata ja osata ära teenida.

Kontakti aluseks on ka ühine töö probleemide kallal. Siduda enda külge noort inimest võib tegevusega, mida sa talle pakud, oma suhtumisega sellesse. Nimelt just siis õpib õppejõud tundma üliõpilase inimlikku väärtust, seda, mida teistsugustes tingimustes on raske avastada. Miski ei lähenda nii nagu ühine töö. Juba esimesest aastast peale on vaja anda üliõpilastele võimalus «oma kätega» puudutada nende tulevast spetsiaalsust.

Meie õppeprogrammi häda on aga selles, et üliõpilaste vahenditu kokkupuude oma erialaga lükatakse õppimise viimasele aastale. Mingil määral on see möödapääsmatu: algul on vaja üliõpilasele anda üldhariduslikku ettevalmistust. Kuid samal ajal mitte vähem tähtis ei ole ühendada seda õppe-uurimistööga kateedripraktikal.

Ja lõpuks: kuidas jõuda selleni, et meile tuleksid õppima need, kes tõeliselt määrasid kindlaks oma koha elus? On hea, et inimesed tulevad meie juurde, töötanud 2—3 aastat. Aga edasine sõltub juba õppejõududest, kas nad oskavad innustada oma tegevusega ka üliõpilasi. Ja on veel õige, et pettumus valitud erialal ei alga nendel, kes ülepea sukeldusid töösse, vaid neil, kes töö tõelist maitset veel ei proovinud.

Ühine töö on kasvatuse alus kõrgemas koolis. Selle taga seisab nooremate ja vanemate inimlik lähedus. Ma tahaksin meenutada kolleegidele suurepärast väljendit:

«Mõtete valitseja». Õnnelik on see, kelle kohta nõnda öeldakse.

ÜLIKOOLI TASE

**I. Tolstoi,
Moskva Ülikooli dotsent**

Mõtlen, et me peame suuremat tähelepanu pöörama üliõpilaste kultuurilisele tasemele. Mõtlen mitte ainult teadmiste kasvatamist muusikas, maalikunstis, kirjanduses, sest kultuursuse mõiste on meie ajal laienenud. Võib olla suurepärane tuntud insener, kelle kohta võidakse öelda: tal ei jätku küllalt tehnilist kultuuri. Haridus, see ei ole mitte ainult laialdased teadmised oma erialal, vaid ka oskus laialdaselt mõtelda. See ongi see, mida ma nimetan «ülikooli» tasemeks. Seda mõistavad muidugi kõik. Ja me otsime veel ikka aralt teed selle ülesande lahendamiseks. Üht neist näen ma õppejõu isiklikus eeskujus. Minu arvates on vaja, et professor teaks kakskümmend korda rohkem, kui ta loengutel räägib. Alles siis, kui ta palju teab, paneb ta üliõpilase imetlema ja sellega taga kihutama ta soovi saada niisama palju teada.

Meie neiud ja noormehed õpivad ju palju, kuid sageli ilma ahnuseta, maitseta. On aga teada, et teadusele ahne inimene jõuab rohkem haarata. Meil on praegu konkurss-vastuvõtt, aga kas ei võiks teha ka konkurssõppimist? Raske? Keeruline? Kui palju me aga sellega inimesi päästaksime, vabastaksime teadust heatahtlikest hädavarestest ja tagaksime tõeliselt ülikoolilise taseme.

ÜLDISTE TEADUSLIKE HUVIDE RING

**S. Okun,
Leningradi ülikooli professor**

Õppetöö kaasaegses kõrgemas koolis esitab üliõpilastele erakordselt suuri nõudmisi. Üleminemisel 4-aastasele õppetööle ajaloo-osakonnas algab erialadele spetsialiseerumine juba III kursuselt. Korraldatakse ümber töö seminarides, määratakse ära diplomitöö. Muutub ka viimaste iseloom. Üliõpilased-kaugõppelased kirjutavad töö oblastite või linnade ajaloost (vastavalt oma elukohale).

Seaduspärane, et kõik muutused meie kõrgema kooli elus asetavad ka õppejõude teistsugustesse tingimustesse. Kaasaegne õppejõud — see on uurija, kes viib üliõpilased oma teaduslike huvide ringi. Seepärast pole ta teaduslik tegevus mitte isiklik asi, vaid hädavajalik õpetamise eeltingimus.

On ka vaja, et hakataks andma individuaalseid loengukursusi. Neid peab olema palju. Isegi ühes distsipliinis. Igal õppejõul peaks olema isiklik kursus, mida ta loeks.

Täna avaldame kirjanduslikul leheküljel eesti filoloogia osakonna III kursuse üliõpilaste loomingut.

Sündisin 1944. aasta aprillis. Õppisin 11 aastat Püssi Keskkoolis. Kirjutama hakkasin algkoolis, tõsiselt kirjutama keskkoolis. avaldama — ülikoolis.

MAIE KALAMÄE

Lainete laul

Tulikirja kaldakaljul
laine märkab —
uudishimus üles paiskub,
aga hukkub,
vajudes siniseks lõkkeks,
ekslevaks-otsivaks mereks.
Tumedal kivil on kiri.

Otsijate saatust teades
uued lained
leidmishimus vastu kaljut
purunevad.
Kivide tulised tähed.
Lainete põlvkonnad visalt
ürghälli servadel valvel.

Kardiogramm

Konspektide vahelt
kukkunud südame
panid mu pihule.

Oma tänaste tegude,
homsete mõtete
ühtlaselt tuksuva joone
ja kaugete plaanide
ärevalt võnkuva raja...
Sest rändurid tulid taas
koduplaneedile,
igatsus-viirus skafandris
ja kuukeelsed kirjad
laevapea tulisel noolel.

Sa panid mu pihule
kaugete plaanide
ärevalt tuksuva raja.

MAIE KALAMÄE

ARMASTUS

Kui ta on habras
nagu päikesekiir,
ütle, memm, mida peaksin siis
tegema?
Kui ta on tujukas
nagu roos —
millist õrnust on vaja siis talle?
Kui ta on helidest
nagu viiul —
palu, memm, et keeled
ei katkeks.

Kui ta on jätkudest
nagu helmed —
kardan kanda siis neid.
Kui ta on meri —
sügav ja muutlik —
õpeta, kuidas pean hoidma end.
Kui ta on soovidest
nii nagu koit —
millal tuleb küll
täitumine?

* * *

Lähme merre — jooksujalu,
lähme saama valust valu,
lähme tundma naerust valu,
püüniseta püüdma kalu,
metsalt lauku kuulama.
Lähme ilma tuulama!
Oi kui head on väiksed lõkked,
oi kui head on vahel tõkked.
Tuuled tule paistel reas.
Minna läbi kastes rohu,
läbi kuu ja kasetohu
vana leitud laulu jwurde.
Tunda kahju, tunda häbi,
näha ennast teiste läbi,
unustada halb ja hea.
Lüüa takti lainetele,
sülitada kainetele!
Saapad, saapad, saapad jalast!
Meretõus on ammu aland!

ENE ÕUNAS

Lõpetasin 1962. aastal Püssi Keskkooli. Tõsisemalt hakkasin luuletusi kirjutama VIII klassis. Avaldatud on neid peamiselt ülikooli ajalehes.

ENE ÕUNAS

Talve eel

Mäletad, talvel
loopisid vanale Baerile sülle
kohevat lund ja
segasid taati.
Lähme ja palume onu käest
andeks
— on juba sügis.

MAIE KALAMÄE

*

Kodu. Kuuma saunaõhtu
sügisniiskeid pilvi.
Värske pesu, vihalõhnu,
seebivalus silmi.

Silmi nutust kibelevaid
kanda matkapaunas.
Hoida rõõmsas kotisopis
udusoojad saunad.

MAIE KALAMÄE

* * *

Kuhu pudenes,
õis, su südamevalu,
mida kord nägin?

* * *

Pihlakakobar.
Punetav rõõm kihutab
pilvega võidu.

ENE ÕUNAS

Vanaemale

Kuhu need mured siit jäid
nii vaikne on vaikne ja hea
Kuhu kõik mured küll jäid
all kasepuu kollase pea

Neist lilladest astritest läbi
tuli sügis su südame juurde
Neist lilladest astritest läbi
su taldade tolm tõusis tuulde

Sina oled nüüd alguste algus
sinust saavad kõik tõrud ja
tuumad
Nüüd oled sa alguste algus
mu silmad su kätest veel kuumad

Kuhu need mured siit jäid
nii vaikne on vaikne ja hea
Kuhu kõik mured küll jäid
all kasepuu kollase pea

ELA LIIMEON

Sündisin veebruaris 1945 Pärnus ja lõpetasin seal 1962. a. 1. Keskkooli. Sama aasta sügisel tulin Tartusse ja see, millest ma selles linnas tänaseni puudust tunnen, on meri.

Luuletusi pole ma kunagi varem kirjutanud ja ei kavatsenud ka juuresolevaid kirjutada.

ELA LIIMEON

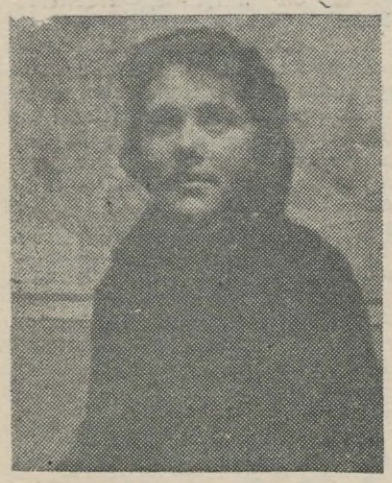

Sündisin 1938. a. Kingissepas. 1958. a. lõpetasin Orissaare Keskkooli ja 1962. a. astusin ülikooli.

ENDA NAABER

Head otsides

...Ei, ei leidnud
õige suurusega tera.
Väikesi ei tahtnud,
viskasin nad ära.
Kuid,
kui äkki oskamatult
otsisin ma seda!
Siis see
kõige suurem
nendeks
väikesteks
võis puruneda.
Ja ma väikesi ei tahtnud
ja ma viskasin nad ära.

Tule võtame käest
ja mängime rõõmsamat mängu

Sa vaata kui palju meid näe
kes tahab küll vihkusid köita

Ja mina otsin
ja sina otsid
ja igaüks otsib oma

Nüüd laseme lahti käest
kõik kutsume vihkusid köitma

Sa vaata kui palju meid näe
ja mängime rõõmsamat mängu

Ja mina otsin
ja sina otsid
ja igaüks otsib oma

Ikka uued ja uued käed
ah köidame kokku kõik vihud

Ju põld on koos ennäe
ent lahku jäid meie pihud

Kodusaare serenaad

Veel siin ja seal ei ole uksed lukus,
käib aial naabrinaiste käre jutt.
Sa küsi, kus see kadund kana tukub,
teeb üks neist kolmat korda minekut.

Põrr-põrr! See tema ja ta «Jawa».
Hull, mis ta kihutama peaks!
Ma nagunii ei ust, ei akent ava,
et... et ta lihtsalt teaks...

ENDA NAABER

MATI UNT

Ühe hea poisi mälestustest

Kui mu käest küsitaks, miks ma seda tegin, langetaksin alandlikult silmad ja sosistaksin: «Ainult soovist aidata oma kaasinimesi.» Muidugi, sellesse algselt siirasse lausesse sugeneb üha rohkem žesti ja harjumust, sest ma olen juba kunstikooli kolmandal kursusel ja eks huvi eesti kunsti päästmise vastu vähene aastatega nagu kõik muudki asjad, kui neid ei soojenda üles uute kogemuste elav tuli.

Aasta tagasi näis mulle, et Mirjami piltides puudub sisemine kirg, õigemini ei puudunud, vaid oli nagu varjatud millegi jäiga nagu tulekindla klaasi taha. Mirjami pildid olid natuuriga sarnased, samal ajal oskas ta isegi stiliseerida, aga seegi kukkus kuidagi mõistusepäraselt ja kuivalt välja.

Tüdrukuna oli Mirjam meile väga armas, me aitasime talle pärast loenguid mantli selga, ta tänas malbelt ja me mõistsime, kui palju tähendab mees naisele siin külmas ja pimedas maailmas, see oli nagu Juhan Liivi luuletuses, kus keegi tuleb lumesaju all tühja kõhuga linnast ja näeb lõpuks tulukest vilkumas ja nii edasi, aga see kõik viib meid teemast kõrvale.

Mirjami liig mõistuslik stiil viis meid kõiki ärevusse, sest meile näis, et eesti kunst on muutumas kuivaks, tehnitsistlikuks ja elukaugeks. Et Mirjamil oli aimata suurt ja vallapäästmata meelelisust, olime valmis oma pea juures vanduma, et tüdruk on väga andekas ja kehastab eesti kunsti tulevikku, segavad ainult mingid tegurid, mille kõrvaldamisel peame tüdrukule abiks olema, säilitades seejuures loomulikult oma delikaatsuse ja hellameelsuse. Me olime kõik Mirjamisse omamoodi armunud, iseäranis mina.

Ühel õhtul jõudsime poistega järeldusele, milles on asi: Mirjam pole vist veel kunagi kedagi armastanud, tal pole olnud ühtegi meest ega kavalerigi. Huvitav, mispärast? Kõndisime poistega mööda udumärga tänavat ja juurdlesime. Oli ju nii palju poisse olnud temasse armunud, neid oli Tallinnas, Tartus ja Pärnus. Lõpuks jõudsime järeldusele, et Mirjam on liiga armas ja poisid kardavad teda.

Ma seisin ja vaatasin oma sõpradele otsa. Tundsin täiuslikult meessoo vaimset ja füüsilist impotentsi. Siin nad seisavad, intelligendid, tulevased kunstnikud, ja on niivõrd arad, et neid viib segadusse ühe tütarlapse silmade liiga selge pilk. Oo, meessugu, mõtlesin mina ja vaatasin vikerkaarevärvi halo-rõngast tänavalaterna ümber, tee mis sa tahad, ikka kisub sind metsa poole, ikka ja alati.

«Nii jääbki Mirjam vanatüdrukuks», ütlesin ma väljakutsuvalt. «Ainus eesti noor naismaalija, kellest võib midagi loota — ja äkki vanatüdruk.»

Poisid kehitasid õlgu. Udu läikis meie juustel ja oli päris külm. Ants ei öelnud midagi ja vahtis maha. Teadsin, et Ants on Mirjamisse armunud. Tol õhtul läksime küll laiali, aga ma pidasin ka selle üksikfakti meeles.

Läksin tühje kajavaid tänavaid mööda ning mõtlesin. Mina ei saanud ju Mirjamiga käima hakata, mul oli endal tüdruk Mare, kes töötas kultuurikaupade kaupluses müüjana. Vaevalt oleks Mare aru saanud mu headest soovidest ja vennalikust armastusest Mirjami vastu. Naised võivad isegi eesti kunsti peale kadedad olla. Järelikult langesin mina isiklikult eesti kunsti päästmise aktsioonist välja.

Me jalutasime Antsuga mööda raudteed linnast välja, suvi oli juba käes ja öö valge ja lõhnav. Istusime rõugu ääres ja rääkisime Mirjamist. Sain aru, et Ants armastab teda tõesti, aga sealjuures oli ka intelligendi vastikut platoonilisust, mida veel nii palju esineb. Tundus, et on vähe lootust, et Ants kunagi Mirjami juurde läheks. Jõime veini, pärast viskasime pudeli raudteetammi äärde. Ma hakkasin Antsu julgustama ja mulle näis, et ta muutus tõesti julgemaks. Aga see kõik oli nagu ersats ja ma oleksin eesti kunsti hea meelega päästnud, kui mul poleks olnud Maret, kes asja oleks niikuinii valesti mõistnud. Ainult armastus päästab valla inimese loovad jõud. Ainult armastus. Kaugelt lähenes rong, me tundsime, kuidas maa väriseb ja rappub. Siis tuli jälle vaikus ning öölind piuksus võsas. Pärast läksime linna tagasi.

Kord kohvikus tuli Mirjam juhuslikult sinna, kui me Antsuga istusime. Kutsusin ta oma lauda ja läksin ise välja. Seisin seal väikeses ruumis üle viie minuti, et nad saaksid kahekesi olla. Lõpuks tüdinesin ja läksin nende juurde tagasi.

Mõlemad vaikisid ja keerutasid klaase. Mul hakkas hing täis minema. Tellisin veel veini ja kui olin kerge auru all, rääkisin Mirjamile, et eesti kunsti päästmiseks on vaja talle meest. Nägin, et Ants läheb näost kahvatuks. Äkki oli mul halb enesetunne. Kohvik sinetas suitsust ja mu silmad hakkasid kipitama.

«Lähme värske õhu kätte!» ütlesin ma ja tõusin.

«Oodake, ma käin hetkeks ära,» naeratas Mirjam väga virilalt ja ta silmad läikisid. Ta ruttas kõrvalruumi. Me ootasime ja ootasime, aga teda ei tulnud. Kui lõpuks ka kõrvalruumi läksime, oli juba kümme minutit möödas. Seal taipasime, et kohvikul on veel teine väljapääs.

Astusime tänavale, kus oli juba pime ja suveaia poolt kostis klaveritagumist. Ootasime veel viis minutit, aga Mirjamit ei tulnud. Siis sülitas Ants ja läks kiirel sammul minema. Ma seisin nagu tola.

Mirjamiga ei saa ma praegu enam üldse läbi, Antsuga aga oleme aegamööda ära leppinud. Rääkisin kogu loo Marelegi ära, tema naerab, et miks ma ikka ise ei läinud eesti kunsti päästma; sellepeale mina, et ei, olen truu, ja Mare naerab, et küll on ikka kehv poiss, ei saa ühe tüdrukuga hakkama, kuigi on kaalul eesti kunsti saatus. Nii me naljatleme vahel õhtuti. Peame ometi tajuma ka asjade rõõmsat külge, milleks alatasa läbi mustade prillide vaadata?

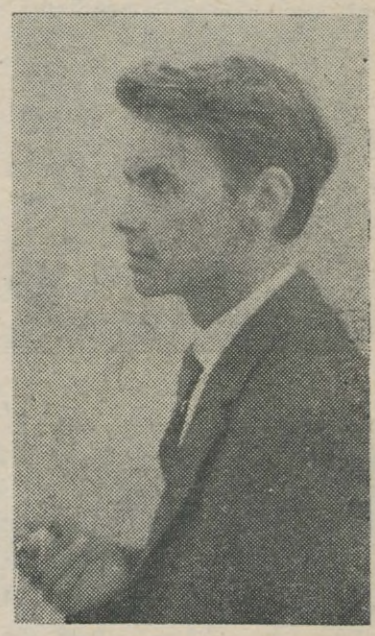

Sündisin 1. jaanuaril 1944. a. keset vooremaastikku, kus ka kasvasin — kuni 1958. aastal Tartusse 8. Keskkooli õppima tulin. Seal hakkasin tänu õpetaja Vello Saagele kirjutama ja olen selle asjaga ülikooliajalgi tegelnud.

MATI UNT

Tartu Riiklik Ülikool 3

Füüsiku juubel

Teisipäeval, 15. detsembril kogunes aulasse Füüsika-Matemaatikateaduskonna pere ja arvukalt füüsikuid Tartu teistest teaduslikest asutustest, et tervitada ja õnnitleda ENSV TA kirjavahetaja-liiget, teoreetilise füüsika kateedri juhatajat dotsent Paul Kardi tema 50. sünnipäeval. Ülevaate juubilari elust ja tööst andis teaduskonna dekaan sm. A. Mitt.

P. Kard lõpetas Tartu Riikliku Ülikooli 1945. a. detsembris, olles seega esimeseks füüsikaosakonna lõpetajaks sõjajärgsetel aastatel. Alates 1946. a. jaanuarist, mil ta asub tööle füüsikakateedri assistendina, on juubilar kogu oma jõu pühendanud õppe- ja teaduslikule tegevusele. Sama aasta aprillis saab temast Tartu teoreetilise füüsika koolkonna teeneka rajaja prof. A. Kipperi esimene aspirant, kes hakkab peagi täitma ka õige suurt loengukoormust. Pärast väitekirja kaitsmist 1949. a. kevadel jätkab ta tööd esialgu teoreetilise füüsika kateedri vanemõpetajana, seejärel dotsendina ja alates 1960. aastast kateedrijuhatajana.

Suurt edu on sm. P. Kard saavutanud teaduslikul alal. Tema sulest on ilmunud umbes 50 teaduslikku artiklit ja valminud üle 10 käsikirjalise töö. Eriti hinnatavaid ja suure rakendusliku väärtusega tulemusi on ta saavutanud mitmekihiliste optiliste katete teoorias, millele on pühendatud ka tema aasta eest kaitstud doktoriväitekiri. P. Kardi teiseks uurimissuunaks on elementaarosakeste ja väljateooria. Siia tänapäeva füüsika ühele kõige perspektiivikamale alale on ta kindlakäeliselt suunanud oma 4 aspirandi töö. Suurt huvi ja armastust tunneb juubilar ka füüsika filosoofiliste ja metodoloogiliste probleemide vastu ning on sellestki ainevallast avaldanud rea artikleid ja esinenud korduvalt ettekannetega.

1961. a. jaanuaris valiti P. Kard ENSV TA kirjavahetajaliikmeks. Arvestades tema viljakat teaduslik-pedagoogilist ja ühiskondlikku tegevust autasustati teda sama aasta septembris Tööpunalipu ordeniga.

Pärast ettekannet tervitasid ja õnnitlesid juubilari tema kolleegid ja õpilased. P. Kardi autasustati EKP Tartu Linnakomitee ja Tartu Linna TSN TK aukirja ja linna aukodaniku märgiga ning Loodusuurijate Seltsi aukirjaga, samuti õnnitleti TRÜ rektori käskkirjaga.

Kas kõige rikkam ülikool?

Rahvusvahelise kultuurimälestiste kaitse aastale pühendati Tartu Riikliku Ülikooli aulas tervelt 3 päeva, lisaks veel vestlusi ja diskussiooniõhtu kohvikus. Eriti huvitavaks kujunes seal sm. Õ. Utteri ettekanne TRU Klassikalises Muinasteaduse Muuseumis leiduvatest kunstiväärtustest. Võib-olla paljudele on teadmata, et meie ülikool on NSV Liidu ülikoolidest üks rikkamaid kunstivarade poolest. Meie muuseumis on üle 35 tuhande üksikeseme (joonistused, maalid, skulptuurid, graafika ja tarbekunst), kuid ruumipuuduse tõttu pole neid lihtsalt võimalik eksponeerida. Praegu on lootust, et meie ülikooli varanduste hoidlaks saab endine Jaani kirik, kuid see on ainult lootus, sest samale kohale pretendeerib ka Tartu Linnamuuseum. Seni aga peavad meie graafikalehed (nende hulgas on isegi 8 Viiralti originaali), hulk Lääne-Euroopa suurmeistrite teoseid 15.—19. saj. ja antiikkunsti saavutused fondides seisma.

Loodame, et kultuurimälestiste kaitse aastale puhul pööratakse rohkem tähelepanu ka meie ülikooli kunstivaradele.

T. ALLA

Raadioloengud

KOLMAPÄEVAL, 23. DETSEMBRIL

1. Kõikidele NLKP ajaloo õppijaile dots. Johannes Kalitsa loeng «EKP võitlus Nõukogude võimu taaskehtestamise eest Eestis 1940. a.».

2. Inglise keele leksikoloogiat õppivaile üliõpilastele vanemõpetaja Gustav Liivi loeng «Konversatsioon inglise keeles».

REEDEL, 25. DETSEMBRIL

1. Kõikidele pedagoogikat õppivaile üliõpilastele dots. Aleksander Elango loeng «Õpilase töö õppekirjandusega kui õppemeetod».

2. Bioloogiaosakonna IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Lembit Sarapuu loeng «Kasvu stimulaatorite kasutamine taimekasvatuses».

Tulge teinekordki!

Möödunud teisipäeval olid meil külas vanemuislased: teatri peanäitejuht Kaarel Ird lavastaja Epp Kaidu, kirjandusala juhataja Evald Kampus ja näitlejad Milvi Koidu ning Einari Koppel.

Kohviku rõdusaal ei suutnud mahutada kohtumisele tulnud ülikooliperet. Aga lahkuda ei tahtnud keegi, sest huvitavad olid külalistele esitatud küsimused, veel huvitavamad Kaarel Irdi, Einari Koppeli ja Milvi Koidu vastused.

Kohtumise lõpuks esitasid Koidu ja Koppel luulet oma rikkalikust repertuaarist.

J. OJA

Sirget ja siledat rada ühisele elurattale!

HILJA LAUGAMETSA
ja
REIN KASKE
õnnitlevad saksa filoloogia osakonna ja bioloogiaosakonna IV kursused.

KVN ● KVN

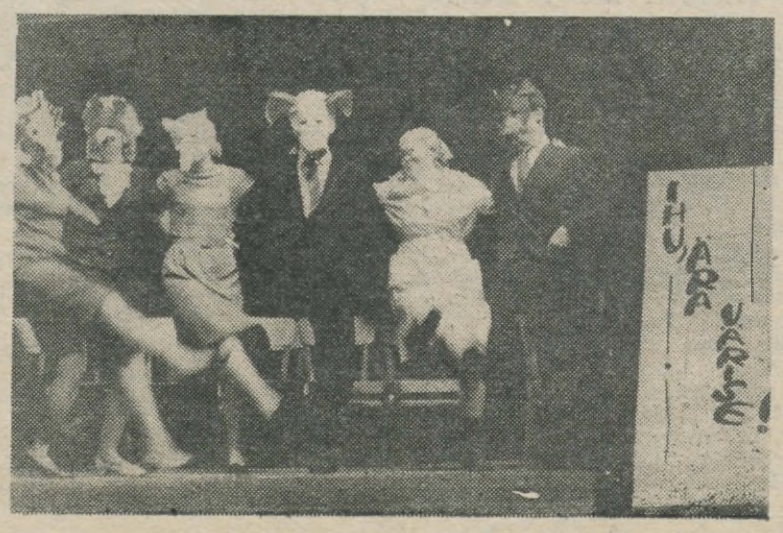

Silja Schneider (mikrofoni ees) oli nilsama tubli kui suusaradadel, aga võit läks siiski bioloogidele.

Žürii higistab veel rohkem kui võistlejad (kõrval).

Iga pealkirjast üksi aita (all). Kehakultuurlastel tuleb veel palju treenida, et ületada biolooge ...

RSK liikmed Vilniuses

Niisiis vihmasel detsembriõhtul saabus Vilniusse meie ülikooli rahvaste sopruse klubi 6-liikmeline delegatsioon, et osa võtta konstitutsioonipäeva puhul toimuvast rahvaste sõpruse õhtust.

Vilniuse Pedagoogiline Instituut võttis meid vastu täies piduhoos. Ametlikud kõned olid enne meie tulekut kõik peetud — rong saabus kanjuks liiga hilja. Anasime üle oma tagasinoidliku kingituse ja lisasime eestikeelsed kirjaread õppeasutuse mahukasse ja mitmetes keeltes sissekannetega külalisteraamatusse.

Külalisi oli väga paljudest kõrgematest õppeasutustest. Leedulasi esindasid veel Vilniuse Riiklik Ülikool ja Kaunase Polütehniline Instituut; kohale oli soiaetud ka Petrozavodskist, Kaliningradist, Gruusiast, Moskva Rahvaste Sõpruse Ülikooli esindasid noormehed Indiast, Indoneesiast, Suaaanist.

5. detsember jäi tutvumiseks Vilniusega ja omavaheliseks koosviibimiseks.

Päeval vaatasimegi linna. Gediminase mäel otsisime silmadega tuttavaid, läbikäiaud kohti.

Õhtul algas tõeline sõpruspidu, vaba igasugusest ametlikkusest ja nii lõous, nagu seda vist ainult üliõpilased oskavad korraldada. Seal tehti kõike: istuti lauas, maitsti leedu rahvustoite ja öeldi tervitustooste, sealsamas astuti tantsuringi ja leedu polka vaheldus tvistiga, rumeenia tantsumäng vaisiga... Armeenia neiud tutvustasid oma maa kauneid rahvatantse; mehhiklane ja leedu noormees moodustasid kitarridueti ja saatsid hindu laulu... Kõlasid erinevate õppeasutuste hümnid, aga ka «Õhtud Moskva lähistel».

Ja oi seda autogrammide kogumist küll!

«Sõbrad, homme te sõidate tagasi oma kodulinnadesse, aga ärge unustage, et ka tulevikus, igal aastal 5. detsembril ootame teid jälle siia. Saagu need ühised õhtud traditsiooniks!»

Nii rääkis leedulanna, üks peoperenaistest. Me ei unusta tema sõnu.

M. RAIDMA

Tartu Kirjanike Majas

Tartu kirjanike majas tutvustas sm. Udam tadžiki kirjaniku Džami elu ja loomingut, kelle sünnist möödus neil päevil 550 aastat.

Kohtumine teise kauge maa kirjanikuga kujunes veidi teistsuguseks — Tartus sai ta 50-aastaseks. Te kogub materjali Hatšatur Abovjani kohta — Avetisjan kirjutab oma kaasmaalasest triloogiat.

Armeenia kirjanik võeti Kirjanike Liidu Tartu osakonna klubi auliikmeks, sm. K. Kääri andis külalisele üle Tartu albumi, Tartu ajalugu tutvustava raamatu ja eesti aabitsa (Avetisjan õpib eesti keelt).

E. NAABER

Üliõpilased-uudismaalased!

Laupäeval, 19. detsembril kell 20 palume tulla kõigil ülikooli klubisse (antakse kätte medalid, aukirjad ja lipp I koha võitjale). Vajalik on uudismaalaste vormiriietus.

Ootame kõiki!
ELKNÜ TRÜ Komitee

Esinevad võimlejad

Laupäeval, 19. detsembril algusega kell 17 toimub V. Kingissepa tn. 19 võimla suures saalis naistevõimlemise osakonna
ARVESTUSLIKU ESINEMISE ÕHTU..
Tulge vaatama!

Õnnitleme,
ÕIE LUPTOV
ja
UNO KUUSIK!
Majandusteaduskonna IV kursus ja kursusejuhendaja

Kaks tuleproovi

Laupäeva õhtu jaoks ebaharilik sagin võimla väikeses saalis. Kes keerutab hüpitsat, kes teeb «hundirattaid», kes tassib toolelaudu.

«Joondu! Valvel!»

«Alustame kolmandate kursuste koondrühmasiseste võistlustega,» teatab peakohtunik.

Seal nad seisavad, üheksa järgurühmajat, pead püsti, südames aga mõnelgi väike kartus. Igal nädalal on küll kolm õhtut kulunud treeninguks ja S. Vestre on olnud nõudlik õpetaja, kuid nüüd on hindajaks ikkagi kohtunikud. Neid on tervelt 15 — ja kes neid teab!

Algavad võistlused. Ei tea, kas on süüdi kohtunike hindavad pilgud või on tõesti põrand muutunud järsku künklikuks, igatahes pole jalgealune sugugi kindel.

Klaverihelid panevad mõnevõrra kohtunikke unustama. Meeles on harjutus, treeneri nõuded. Vabaharjutuste esitamisel valitsenud närvilikkus kaob pikkamööda. Kava rõngastega esitatakse hoopis suurema kindlusega. Seda fikseerivad ka kohtunikud: I—III kohta jagavad E. Mootse (inglise filoloogia osakonna III k.), A. Tiide (Arsiteaduskonna III k.) ja H. Weidenberg (matemaatikaosakonna III k.) võrdselt 9,6 punktiga. Lausa naudinguga võib jälgida filigraanse puhtuse ja graatsiaga esitatud akrobaatikat (L. Saarman saksa filoloogia osakonna III k.). Harjutus pälvib võistluste kõrgeima hinde — 9,9 punkti.

Kõige edukamaks võistlejaks oli rühmavanem E. Mootse, kes saavutas lisaks eeltoodule esikohad vabaharjutuses (9,8 p.) ja harjutuses hüpitsaga (9,7 p.). Üldkokkuvõttes täitsid kõik üheksa võimlejat III spordijärgu nõuded.

Paremusjärjestus kujunes järgmiseks: 1. E. Mootse (38,9 p.), 2. A. Teder (36,8 p.) ja 3. L. Saarman (36,7 p.).

Võistlused olid tuleprooviks ka kohtunikele. Füüsika-Matemaatikateaduskonna IV kursuse koondrühm otsustas omandada spordikohtuniku ühiskondliku eriala. Õppejõud S. Vestre juhendamisel tutvuti võistlusmäärustikuga. Eelproov tehti oma grupi korrespondentsvõistluste kava hindamisel. Et teooria on praktikast lihtsam, näitas tegelikkus. Ei olnud harulduseks, et ühe harjutuse hindamisel kõikus hinne 2-punktilise amplituudiga. Peakohtuniku laua juures lahendati ühiselt kõik tekkinud arusaamatused. Kogemused tulevad ju harjutamisega.

A. TEDER

Toimetaja: J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9717. MB 10433.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Raamatupalat

Head uut aastat!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 35 (610) XVII aastakäik

Teisipäeval, 29. detsembril 1964

Mida tõi meile 1964. aasta?

Kõige suuremad olid meie edusammud teadusliku töö alal. On täienenud nende kateedrite nimestik, kelle töö leidis tunnustust väljaspool meie vabariiki. Botaanikaalane üleliiduline konverents, mis toimus Tartus 1964. a. detsembris, näitas, et meie geobotaanikute töö on väga kõrgel tasemel. Suvekool semiootika alal, mille korraldas vene kirjanduse kateeder, võimaldas real NSV Liidu suurematel teadlastel anda kõrge hinnangu ülikooli sellesuunalisele tööle. Ülikooli juures toimusid ka mõned teised üleliidulised ja vabariikidevahelised konverentsid (teaduse ajaloo, aeroionisatsiooni, keemia, neuroloogia ja psühhiaatria alal), mis ka demonstreerisid meie töö tulemusi.

1964. aastal ilmusid trükist 24 TRÜ Toimetiste numbrit, rida teisi kogumikke ja monograafiaid. Nende seas võiks nimetada prof. J. Auli põhjalikku uurimust «Eestlaste antropoloogia», luuletaja A. Blokile pühendatud kogumikku, prof. J. Lotmani monograafiat strukturaalse poeetika alalt, geograafiaalaste tööde kogumikku jt.

Kõrge hinnangu sai ülikooli filosoofiakateedri töö.

Loodi uus probleemlaboratoorium aeroionisatsiooni ja aerosoolide alal. Seoses teadusliku töö edaspidise tõusuga tehti rohkem kui tavaliselt ka õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmise alal. 1964. a. kaitsti meie õppejõudude ja aspirantide poolt 30 kandidaadiväitekirja, kolm õppejõudu kaitsesid doktoritööd.

Teadusliku töö intensiivistumine, õppejõudude kvalifikatsiooni kasv andis ennast tunda ka õppeprotsessi taseme tõstmises, üliõpilaste teaduslikus töös.

On märkimisväärt, et 1964. a. alustati reas teaduskondades kutse-eetika kursuse lugemist.

Teiste liiduvabariikide teenindamiseks loodi spordimeditsiini osakond ja ka vastav kateeder Kehakultuuriteaduskonnas.

Me oleme uhked selle üle, et meie kergejõustiklased tulid jälle esimesele kohale NSV Liidu kõrgemate koolide spartakiaadil, mis esimest korda toimus Tartus selle aasta suvel.

Ülikooli materiaalse baasi tugevnemise osas võiks mainida, et paljud kateedrid ja laboratooriumid said uue aparatuuri, sai juurde ruume Teaduslik Raamatukogu, jätkus Kääriku õppebaasi väljaehitamine.

Suureks rõõmustavaks sündmuseks oli meie abiõppepersonali ja teenistujate palkade tõstmine.

1965. a. me ootame kõikide meie tööalade edaspidist arengut. Seoses NSV Liidu Ülemnõukogu viimase istungjärgu otsustega on loota, et ülikooli finantseerimine veelgi paraneb. Rida probleemlaboratooriume saab juurde koosseisulisi kohti. Hakkame ehitama 800-kohalist ühiselamut.

Uuel aastal soovin kõigile meie õppejõududele ja üliõpilastele, teenistujatele ja töölistele uusi töösaavutusi, tervist ja head tuju.

Õnnerikast uut aastat!

Prof. F. Klement,
TRÜ rektor

MAIE KALAMÄE

Näärikiri

Näärivana, täida meie soovid,
kuigi peas ei ole salmid veel —
küll me varsti eksamisessioonil
vastame professorile need.

Avardugu pikaks auditoorium,
lektorist et lahutaks meid read.
(Armas taat, siis «õhtuülikoolgi»
päeva esimesse poolde sea.)

Ärgu tulgu enne stipinoosi
saiu ahjulõhnast tuliseid
intripuhvetisse, Tiigi poodi
ega mujale, kus tudeng käib...

Üksi kõike ütelda ei suuda,
sõpru külastades soove saad
juurde veel. Ma ise tooni muudan
— teksti ootab uueaastakaart.

Kui ehk segab kaardipuudus, kaugus,
kui ka mõnda aadressi ei tea —
õnne soovigu raekella paugud
pidulikud, objektiivselt head.

23. XII 64.

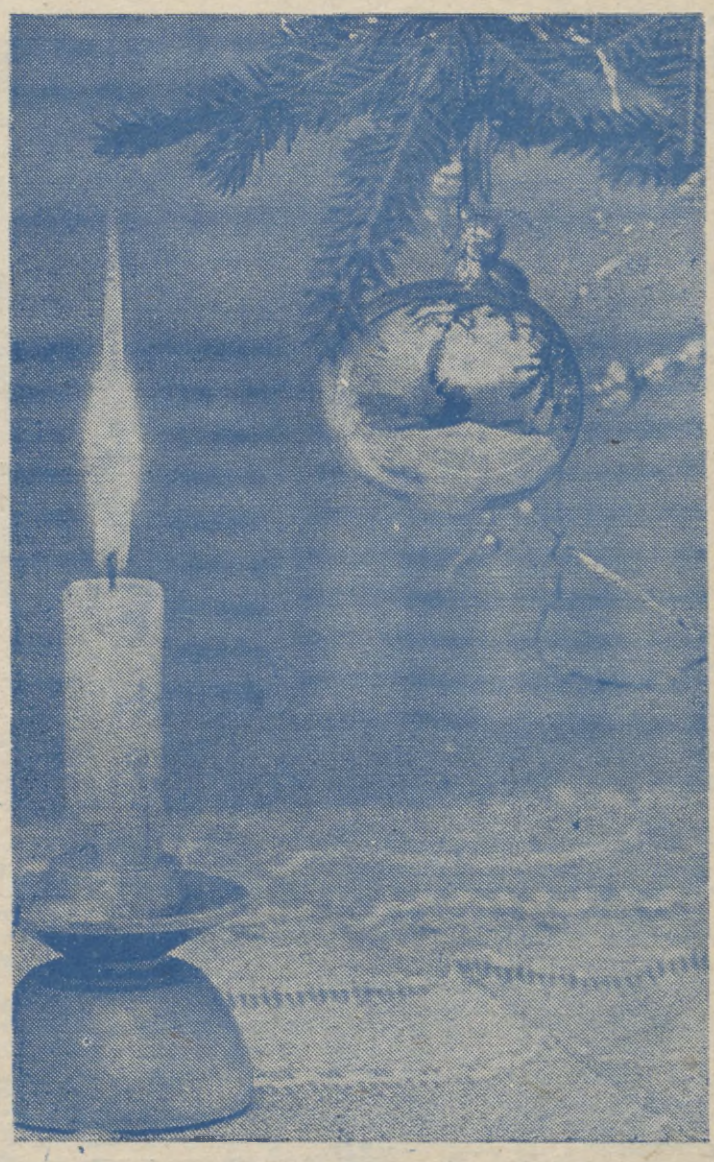

Head uut aastat, seltsimehed!

Mööduv 1964. aasta oli meie kollektiivile viljaka töö aasta, edasimineku aasta. Hea aasta! Head vilja kandis õppe- ja teaduslik töö. Üha enam hoogustus ühiskondlike organisatsioonide tegevus. Tublisti laienesid partei- ja komsomoliorganisatsioonide read ning nendes organisatsioonides tehti ulatuslikku kõrgetasemelist ideoloogilist tööd. Ühtekokku võib öelda: alusmüür edule algavaks 1965. aastaks on rajatud. Edu ennast võib tagada iga töötaja, iga õppejõu, iga üliõpilase suhtumise kvaliteet oma ülesannetesse. Seetõttu soovime koos uusaastaõnnitlustega kõigile kommunistidele ja kommunistlikele noortele, kõigile töötajatele, õppejõududele ja üliõpilastele jõudu, tahtekindlust ja tõsist töössesuhtumist kogu pikaks 1965. aastaks.

Head uut aastat, seltsimehed!

EKP TRÜ Komitee
ELKNÜ TRÜ Komitee

Õppeprorektor K. Püss ajas juttu

Võib-olla alustame nii-öelda asja halvemast küljest, et oleks «lõpp hea, kõik hea»?

● Kõige rohkem häirib keskpärasus, mis miskipärast ikka rohkem maad võtab. Ma mõtlen õppeedukuse pidevat langust. See ei tähenda seda, et puudulike arv kasvaks, ei, ta võib isegi väheneda. Kuid palju muret tekitavam on «väga heade» ja «heade» arvu vähenemine. Pole ometi mingi positiivne nähtus, kui õpitakse rahuldavalt. Põhjused? Kas tõesti nõudlikkuse kiire tõstmine, millest töö organiseerimise tase maha jääb? Üliõpilastel oleks huvitav teada, et kuigi me maksime stipendiumi arvuliselt küll rohkematele üliõpilastele, kui seadus ette näeb, tekkis ikkagi stipendiumifondi ülejääk seoses vähestega k õ r g e n d a t u d stipendiumidega.

Teine asi, mis muret teeb, on õpperuumide vähesus. Teatavasti pidi Ajaloo-Keeleteaduskonna IV kursus koguni kahes vahetuses töötama. Arusaadav, et see on ebanormaalne ja me teeme kõik, et sellist olukorda likvideerida.

Aga mis ikkagi rõõmustas?

● Vahest komsomoliorganisatsiooni initsiatiiv õppetööküsimuste lahendamisel. Kirjalike arvamuste ja ettepanekute kogumine kursustel oli tänuväärt üritus. Ainult need ettepanekud ise võiksid sageli olla konkreetsemad. Ei piisa, kui öeldakse, et selle või teise loengu tase ei ole rahuldav, tuleks seletada, milles täpselt asi on.

Mis te arvate niisugusest palju diskuteeritud küsimusest nagu vabakuulamine?

● Küsimus on iseenesest väga komplitseeritud. Sellist vabakuulamist, nagu kodanlikes maades esineb, meie loomulikult tunnistada ei saa. Meil on ikkagi olemas plaan ja pole sugugi üksköik, millal üliõpilane lõpetab. Vabakuulamine kui niisugune tuleb arvesse alles kõigi üliõpilaste kõrge teadlikkuse korral. Muidugi, me teeme erandeid üliõpilastele, kes on tõestanud oma võimeid. Seejuures on ekslik seisukoht, nagu peaksid tingimata kõik «viied» olema. On ju täiesti mõistetav, et iga noor teadlane süveneb oma huvialasse rohkem kui teistesse ainetesse. Vabakuulamise õiguse andmisele ei tohi läheneda formaalselt. Kui seda on juhtunud, siis on see viga. Määrav olgu töössesuhtumine!

Teatavasti kirjutati «Izvestijas», et Astrahani ühes instituudis on likvideeritud eksamid ja asendatud kollokviumide ja seminaridega. Teie arvamus?

● Loomulikult ei saa töö hindamise aluseks olla ainuüksi eksam. Ent ta on siiski teatud lõpp-punkt. Ja kui terve semestri hoolsalt töötanud üliõpilane kuskil komistab, peaks selle fakti hinnang teistsugune olema kui loodri juures. Eksam eeldab üliõpilase tundmist.

Kollokviumid ja seminarid kiirendavad aine omandamist ning vähendanud pinget sessioonil (viimase üle on ka palju kaevatud).

Võiks isegi diskuteerida küsimuse üle, kas mitte korraldada rohkem sessioone, et ei esineks nii suurt pinge kontsentratsiooni nii lühikesele ajale. Ka astrahanlaste algatus väärib mõttevahetust, sest real eksperimentaalse kallakuga aladel on võib-olla võimalik hindamine jooksva töö alusel.

Sõna on J. Tammeorul

Mida ütlete kokkuvõtteks TRÜ teadusliku töö kohta 1964. aastal?

Kujunesid lõplikult välja uurimistöö põhisuunad. Tulemused on sisukamad. Ülikoolil on nüüd oma teaduslik nägu. Tihenes koostöö teiste uurimisasutustega.

Kas 1964. aasta tõi midagi uut meie teadusliku töö valdkonda?

Suurenes kandidaadi- ja doktoritööde kaitsjate arv. Loodi juurde uus probleemlaboratoorium.

Mida ootate uuelt, 1965. aastalt?

Uusi doktoreid. Teaduse veelgi paremat finantseerimist.

Ja seda, et teadusliku töö plaani täitmise eest võitleksid mitte ainult üksikisikud, vaid kogu probleemi ümber koondunud kollektiiv.

Suurendatud eelarve

Mida peeti lõppeval aastal kaalukamaks osaks majandusosakonna töös, sellest rääkis haldusprorektor V. Simm:

*ühiskonnateaduste hoones ehitati ümber kinoruumid;

* tehti tõhusat tööd Teaduslikus Raamatukogus, ümberehitus lõpetatakse saabuval aastal;

* rekonstrueeriti TRÜ botaanikaaed;

* jaanuaris peaks lõpetatama Vana-Tiigi duširuumide ehitamine.

Suurendatud eelarve uueks aastaks lubab parandada tunduvalt olukorda teaduslike materjalide, eriti aga teadusliku aparatuuri muretsemisel;

* on lubatud alustada uue, rohkem kui 800-kohalise ühiselamu ehitamist;

* loodetakse lahendada lasteaiaprobleem jne.

Lootusi on palju.

Aukirjad uudismaalastele

Osakondade, teaduskondade ja raviosakonna kursuste komsomolialgorganisatsioonide vahelise KVN võistluse esimese ringi viimasel kohtumisõhtul toimus ka ülikooli uudismaalaste autasustamine.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi medaliga «Uudismaade ülesharimise eest» autasustati Eesti ühendatud üliõpilaste uudismaa ehitusrühma komandöri Karl Adamsoni, rühma komandöri asetäitjat poliitalal Leivi Šeri, Džambulski sovhoosi rühma komadöri Priit Järvet, sovhoosi Jurjevski ehitusrühma müürseppa Vladimir Golovkinit.

Tselinnõi krai Töörahva Saadikute Nõukogu Täitevkomitee aukiri anti rühma peaarstile Aleksei Makovkinile. Kasahstani komsomoli keskkomitee aukirjad said Tiiu Tuha, Valdeko Bärengrub. Tselinnõi krai komsomolikomitee aukirjaga autasustati Linda Uiboaeda, Sirje Ploompuud, Ave Alavainut. Koktšetavi oblasti komsomolikomitee ja sama oblasti Štšutšinski rajooni komsomolikomitee aukirjadega autasustati TRÜ üliõpilasi Reet Tamme, Leili Eelmäed, Niina Mironovat, Tiiu Sargmat, Rimma Golovkinit, Ulvi Tarvist, Heli Kripsi, Juta Noort, Liina Staubi, Jolanthe Vahterit, Valve Lahit, Reet Aarikest, Rein Keskülat, Jaan Aiat, Peeter Maimikut, Toivo Höövlit, Ivan Zubi, Sergei Filippovit, Juri Karpovit, Viktor Perelõginit.

Nägemiseni 1965. a. üliõpilaste uudismaaehitustöödel! Olgu märgitud, et järgmise aasta Eesti üliõpilaste uudismaa ehitusrühma suurus on 300 ehitajat.

Eesti ühendatud üliõpilaste uudismaa ehitusrühma staap tänab veel kord kõiki TRÜ üliõpilasuudismaalasi ennastsalgava töö eest! Soovime korralikku «põrumist» eksamitel, põhjalikku puhkust — ja siis uue pingega töö kallale!

Teaduse varasalve

Nädala eest kaitses Arstiteaduskonna nõukogu avalikul koosolekul doktoriväitekirja TRÜ dermatoloogiakateedri dotsent Herman Vahter. Dissertatsioon «Naha reaktsioonist põlevkivi utmisproduktidele (kliinilis-funktsionaalne ja eksperimentaalne uurimus)» valmis liigi kümneaastase töö tulemusena. Nõukogu otsustas taotleda H. Vahterile meditsiinidoktori kraadi.

Ajaloo-Keeleteaduskonna nõukogus oli arutusel Užgorodi Riikliku Ülikooli õpetaja Imre Zékány väitekiri «Ungari keele mõju Taga-Karpaatia rumeenia murdele». Nõukogu otsustas anda I. Zékányle filoloogiakandidaadi kraadi.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna nõukogu koosolekul kaitses väitekirja ENSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi noorem teaduslik töötaja Henn Käämbre, kelle teemaks oli «Fotoelektrilised nähtused ja rekombinatsioon-luminestsents loonkristallides» ja TRÜ üldfüüsika kateedri assistent Hannes Tammet teemal «Ioniseeritud õhu ja aerosoolide uurimise aspiratsioonmeetod». Mõlemale dissertandile omistati füüsika-matemaatikakandidaadi kraad.

Õigus- ja Majandusteaduskonna nõukogus kaitses väitekirja TRÜ raamatupidamise kateedri vanemõpetaja Valner Krinal. Töö teemaks on «Kodanliku Eesti majanduslik mõtte põhisuundade kriitika (alates 1929. aastast)». Samal koosolekul oli arutusel ka Saveli Zihharevitši väitekiri «Kodanliku poliitilise ökonoomia stokholmi koolkond. G. Myrdali, E. Lindhali ja B. Ulini metodoloogia ja teooria kritika». Mõlemale dissertandile otsustati anda majandusteaduste kandidaadi kraad.

HEAD UUT AASTAT
soovib oma kuulajatele
Tartu Üliõpilasmeeskoor

Samm progressi suunas

Mööduvale aastale pilku heites võib märkida, et oleme kaugõppe alal astunud jälle sammu progressi suunas. Kui varasematel aastatel oli meil palju juttu kaugõppe erikaalu olemasolust, siis mööduval aastal oli juba rohkem tegusid, mis kinnitasid selle õppevormi olemasolu erikaalu. Küsimus pole nüüd selles, et rõhutada kaugõppe tähtsust, vaid tema paremas korraldamises selleks, et töötavate kommunismiehitajate õppetöö ülikoolis oleks igati soodne, aktiivne ja edukas.

Möödunud aastal võeti kaugõppe alal vastu valitsuse tähtsaid määrusi, ministeeriumi käskkirju, Riikliku Kõrgema ja Kesk-eriharidusе Komitee kolleegiumi ja ülikooli nõukogu otsuseid. Kõik nad on kehtestatud ühe eesmärgi saavutamiseks — tootmistööd katkestamata toimuva õppetöö soodustamiseks ja edasiseks arendamiseks. Selle õppetöövormi avarad perspektiivid nõuavad nüüd veelgi avaramat teed.

Uue aasta lävel soovime, et kõik need määrused, käskkirjad ja otsused leiaksid kõige lähemal ajal realiseerimist, et kaugõppijail avaneksid lahedad võimalused töö kõrval õppimiseks, et kaugõppijate töökohtade administratsioonid ja ühiskondlikud organisatsioonid igati abistaksid kaugõppijaid nende õppetöös, et kaugõppijail oleks uuel aastal ettenähtud seitsmetunnilise tööpäeva asemel üheksatunniline, sellest vähemalt 3 tundi reserveeritud õppetööle, et kaugõppijad õpiksid veelgi suurema innuga, et õppejõudude tööpinge muutuks normaalsemaks, et õppejõud annaksid õppetöös kaugõppijatega oma parima, et rohkem professoreid ja dotsente võtaks osa kaugõppetööst; et majandusosakond tegutseks kaugõppijate majutamisel mitte «hästi-kiiresti», vaid kiiresti ja hästi ja palju muud head, mis on vaja selleks, et veelgi rohkem soodustada töö ja õppimise eesrindlaste õppetööd ülikoolis.

Omalt poolt rakendame kõik selleks, et vastuvõetud otsused leiaksid uuel aastal täielikku realiseerimist ja et kaugõppetöö korraldamine ülikoolis oleks palju parem kui mullu.

Kõigeks selleks soovivad kaugõppeosakonna töötajad kõigile kaugõppijaile, õppejõududele ja ülikooli töötajatele uueks aastaks edu ning jõudu tööle ja õnne isiklikus elus.

J. ADOJAAN,
TRÜ kaugõppeprorektor

Teaduste kandidaate

Henni Kallak sündis 1931. a. Viljandis, õppis sealses keskkoolis, astus 1951. aastal TRÜ Matemaatika-Loodusteaduskonna bioloogiaosakonda. Pärast ülikooli lõpetamist töötas kaks aastat Võrus õpetajana.

Pärast aspirantuuri lõpetamist töötas sm. Kallak TRÜ bioloogiajaamas vanema teadusliku töötajana, seejärel assistendina TRÜ-s. 3. detsembril sel aastal kaitses ta kandidaaditööd «Taimede regeneratsioonivõime ja selle sõltuvus vanusest». Töö eesmärk oli näidata, et regeneratsiooniprotsess ei ole taimedel mingi erakordne patoloogiline nähtus, vaid üks külg normaalses vormi tekkeprotsessis.

Suurt abi töö kirjutamisel osutas TRÜ geneetika ja darvinismi kateeder, Moskva Peabotaanikaaed, Leningradi Riiklik Ülikool ja Leningradi Taimekasvatuse Instituut.

Töö kaitsmine on seljataga. Käsil on juba uued suured ja huvitavad probleemid.

Üks kõigi, kõik ühe eest!

«Asi sai alguse sellest, et möödunud aasta oktoobris andis kateedrijuhataja F. Sauks meile mõtte hakata taotlema kommunistliku töö kursuse nimetust,» räägib *Majandusteaduskonna kaubanduse eriharu III kursuse komsomolisekretär Ene Noorsalu. «Arutasime siis asja umbes kaks kuud ja 24. detsembril pidasime koosoleku, kus võtsimegi selle otsuse vastu. Hakkasime taotlema kommunistliku töö kursuse nimetust.»*

Missugused olid kohustused?

«Oma deviisiks võtsime «Üks kõigi eest, kõik ühe eest!» Kohustusime saavutama keskmiseks õppeedukuseks vähemalt «hea»; valitud eriala põhjalikumaks omandamiseks tundma õppima selle rakendamist praktikas; arendama silmaringi väljaspool eriala, hoidma õppedistsipliini. Iga üliõpilane pidi võtma vähemalt ühe ühiskondliku kohustuse ja omandama eriala ÜET-s. Üleülikoolilistel massispordivõistlustel otsustasime tulla vähemalt esimese kolme hulka.»

Kuidas on läinud kohustuste täitmisega?

Nii talvisel kui ka kevadisel eksamisessioonil oli keskmine hinne üle «nelja». Läbikukkumisi ei olnud. Puudumiste arv on olnud minimaalne.

Oleme korraldanud kohtumisi Tartu Kaubandusvalitsuse noortega, meil on käinud rääkimas kaubatundjad. Lõime sidemed ka Leningradi Majandusinstituudiga. Et tutvuda välismaal väljaantava erialase kirjandusega, tõlkis iga üliõpilane võõrkeelest ühe erialase artikli.

Spordivõistlustel tulime kokkuvõttes 2. kohale.

ÜTÜ tööst võetakse aktiivselt osa. Peaaegu kõik kuuluvad poliitökonoomia ringi.»

Huvitavamad üritused?

«Möödunud aastal korraldasime vaidlusõhtu «Mis on ülikoolis minu asi?» Siis pidasime maha kabeturniiri, kohtusime noorte autorite Ly Seppeli ja Mati Undiga.

Sel aastal jutustasid oma muljetest meie uudismaalased Valve Lange, Mai Rõõmu ja Evi Merevits. Vestelnud oleme kaasaja poliitilistest sündmustest, kutsusime ka lektori ülikooli rahvusvaheliste suhete ringist.»

Kas kõik on korras, puudusi ei olegi?

«On ikka ka. Vahel jätab soovida aktiivsus, eriti just poliitökonoomia seminarides. Aga viimasel ajal on asi paranenud.»

Nagu rääkis ülikooli komsomolibüroo, on kursusel tugevnenud õppedistsipliin ja kollektiivsustunne. On märgata ka ühiskondliku aktiivsuse tõusu.

TRÜ komsomolikomitee tegi ülikooli parteikomiteele ja rektoraadile ettepaneku anda Majandusteaduskonna kaubanduse eriharu III kursusele kommunistliku töö kursuse nimetus.

Viimasel ajal on biokeemikute rahu röövinud nukleiinhapped. Meie biokeemiakateedris uuritakse neist kõrgemolekulaarseid bioloogilist informatsiooni sisaldavaid ühendeid. Praegu on käsil pankrease nukleiinhapete fraktsioneerimine «molekulaarsetel sõeltel». Selle töö taga seisavad: assistent Artur Lind (pildil), noorem teadur-lik töötaja Tiiu Vihalem jt.

«Ärge kartke, see pole sugugi valus,» julgustab kogenud arst Linda Tigas nii üliõpilast kui ka patsienti. Viienda kursuse pediaatrid on esimest korda stomatoloogiapraktikumis, Lagle Suurorul ja Tiiu Reegil näib hamba tulemendamine juba selge olevat.

T. SILLATI foto

Tasub meenutada

«Aga Valgutasse sõidame ka! Kas või detsembris!» Nii otsustati ühel kursusekoosolekul. Et detsember on üliõpilastele kibe kuu, seda teab igaüks. Aga ka vanade tuttavatega kohtumiseks peab aega jätkuma, seda enam, et inglise filoloogia osakonna IV kursus ja Valguta rahvas on juba ammu sõbrad. Kõik mäletavad toredaid suve- ja sügispäevi kolhoosis, ühist komsomoliõhtut ja kontserte.

Ka ülemöödunud nädalalõpul oli üliõpilastel kaasas laupäevaõhtuselt lõbus eeskava pantomiimi ja tantsu, nalja ja lauluga.

Ja jälle oli õhtu, mida tasub hea mõttega meenutada.

K. TAMMEMÄGI

JÄTKAME MÕTTEVAHETUST

KAS EKSAMID ON VAJALIKUD?

Meie ülikooli ühtselamud säravad öösiti keset linna nagu näärikuused oma sadade valgustatud akendega; igasugused üritused kipuvad jääma rahvast hõredaks ja raamatukogudes pole enam võimalik vaba kohta leida. Kõik tundemärgid näitavad, et käes on arvestuste ja eksamite aeg.

Aga «Izvestijas» küsivad Arhangelski ühe instituudi rektoraadi esindajad:

«KAS EKSAMID ON VAJALIKUD?»

Avaldame selle artikli. Mida arvate teie?

On eksam. Õppejõud paneb üliõpilasele «viie», kuid üliõpilane pole rahuldatud: ta palub, et teda küsitaks veel. Miks? Ta on põhjalikult omandanud kursuse, huviga teinud laboratoorseid töid, palju lugenud, mõnedes küsimustes omab iseseisvaid mõtteid ja seisukohti. Aga siin ei lasta rääkidagi — eksam on tehtud, ukse taga on veel rahvast küllalt.

Jah, me teame, et sagedamini juhtub vastupidi: mitte just eriti kohusetundlik üliõpilane, kes semestri jooksul peaaegu ei õppinudki, kuid on võimeline säilitama mõne aja jooksul mälus kursuse põhialuseid ja tunneb eksamineerija harjumusi, saab ilma suurema vaevata eksamitel positiivse hinde ja lahkub täiesti rahulolevana. Siin ei saa vältida ka juhuslikkuse momenti. Arvatavasti on iga kõrgema õppeasutuse õppejõud olnud niisuguses olukorras: formaalselt tuleks hinnata vastus heaks, kuid intuitsioon ütleb, et teadmised on ühepäevased, — küsi teda kuu aja pärast, ja ta ei ütle sulle sõnagi.

Meile näib, et sügavate ja kindlate teadmiste puudumine sõltub paljude üliõpilaste juures õppejõu ebatäiuslikust metoodikast ja puudulikust teadmiste kontrollist.

Juriidiliselt sõltub üliõpilane praegu ainult sessiooni resultaatidest. Olukorras, milles «teadmiste hindamise ainsaks aluseks on vastus eksamil», võetakse temalt vastutus regulaarse töö eest semestri kestel. Aga tingimustes, milles stipendium määratakse sessiooni resultaatide järgi, eeldatakse mitte niivõrd kindlate teadmiste saavutamist, kuivõrd lihtsalt edukat vastust eksamil. Eksami sooritamine muudab teisejärguliseks ja objektiivselt mitteoluliseks peamise eesmärgi — aine tundmise. Semestri lõpp häälestab üliõpilase ka psühholoogiliselt aruandluseks. Et aga faktilise materjali omandamine semestri ajal on võimatu vastavate harjumusteta, siis on loomulik, et eksameiks valmistumine langeb eksamieelsele perioodile. Mõnes kõrgemas õppeasutuses on läbi mõeldud kollokviumide, kontrolltööde ja koduste ülesannete süsteem. Kuid selle töö tulemusi õpingute käigus ei hinnata ja kõik otsustab endiselt 20 minutit silm silma vastu eksmineerijaga, sest praktiliste tööde süsteem on paindumatu ja väga suhteline: arvestus kirjutatakse nii üliõpilasele, kes läheneb tööle loominguliselt, kui ka inimesele, kes lihtsalt täidab kateedri minimaalseid nõudmisi.

Niisiis — eksam ei tee tõelist kokkuvõtet, vaid ainult konstateerib, mis on säilinud mälus eksami momendiks.

Kõik see sundis meie kollektiivi läbi vaatama üliõpilaste õpetamise ning nende teadmiste kontrollimise metoodika ja looma selliseid objektiivseid tingimusi, mis välistaksid võimaluse ebakorrapäraselt õppida ja muudaksid mõttetuks tormilise eksamiteks valmistamise semestri lõpul.

Meie ettepanek üleminekuks sessioonideta õppetööle võeti ministeeriumi poolt vastu ja tänavu läks sellele süsteemile üle kogu meie instituut. Kehtib uus õppetöö graafik.

Sessioonid on likvideeritud. 20% ajast, mis enne kulus eksamiteks, on nüüd tülitatud aktiivsesse õppeprotsessi, mis kestab pidevalt 1. septembrist — 1. juulini (kahenädalase talvise vaheajaga). Nädalane töökoormus esimesel kolmel kursusel on 30—32 tundi ja vanematel 28—24 tundi. Üliõpilastel on nüüd vaba aega iseseisvaks tööks. Enamiku distsipliinide puhul on kooskõla loengute ja praktiliste tööde vahel, on suurendatud laboratoorsete tööde arvu, sisse viidud seminarid, kollokviumid, kodused ülesanded.

Neile, kes on huvitatud meie kogemustest, ja neile, kes kahtlevad selle süsteemi kasulikkuses, esitame lühidalt mõningad teadmiste kontrollimise võimalused.

1. Enne laboratoorse töö algust kontrollib õppejõud iga üliõpilase teadmisi vastavas teoorialõigus, oskust kasutada seadmeid ja vahendeid. Kui töö on lõpetatud, võtab ta vastu katse tulemused koos üliõpilase seletusega. Hinnatakse 4-pallise süsteemi alusel.

2. Seminaridel ja kollokviumidel esitatakse üliõpilastele küsimusi, millede vorm on selline, et vastamisel tuleb üldistada kogu läbivõetud materjali. Tavaliselt kannab õppetöö dispuudi iseloomu.

3. Teatud kursuseosa läbivõtmisel saavad üliõpilased näidata ka seda, kui valmis nad on praktiliseks tegevuseks.

4. Kõik üliõpilased vestlevad semestri jooksul õppejõuga, kes loeb vastavat ainet, vestluste arvu määrab kindlaks kateeder ja see ei ületa tavaliselt kolme korda. Iga säärane jutuajamine (rõhutame — mitte eksam) haarab eelnevaid teemasid.

Kateeder õpib semestri jooksul üliõpilast nii hästi tundma, et võib otsustada mitte ainult tema teadmiste taseme, vaid ka tema töössesuhtumise üle, tema kasvu üle sel perioodil. On selge, et omades kõiki neid andmeid, ei ole mingit vajadust valmistada üliõpilasele täiendavaid katsumusi.

Meie katse tõi esile huvitavaid seaduspärasusi. Enam-vähem hästi töötavad esimese kursuse üliõpilased, kuigi need on enamikus töölt tulnud või demobiliseerunud, s. t. inimesed, kellel on olnud õppimises vaheaeg. II, III ja IV kursusel on lood mõnevõrra halvemad. Üliõpilased planeerivad oma aega halvemini, mis muide on tunnistajaks, et sessioonisüsteem võõrutas nad süstemaatilisest tööst ja harjumustest, mis olid omandatud koolis.

Kõikide üliõpilaste teadmised on muutunud kindlamaks. Kui varem suure tööstaažiga üliõpilastel oli esimesel kahel kursusel kõige halvem edasijõudmine kogu instituudis ja mõned neist ise-

(Järg lk-l 4.)

Tartu Riiklik Ülikool

Täna avaldame kirjanduslikul leheküljel eesti filoloogia osakonna I ja II kursuse üliõpilaste loomingut.

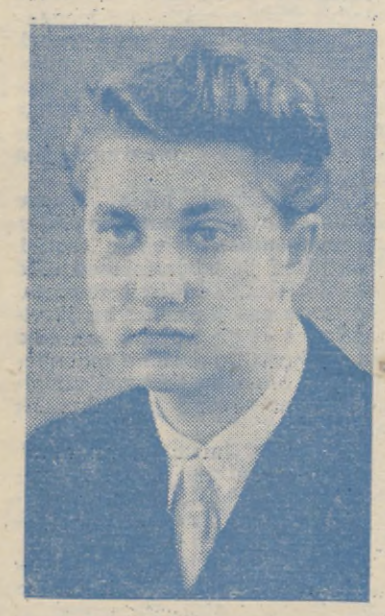

Sündisin 1942. a. Viljandis. 1961. a. lõpetasin Viljandi I Keskkooli. Esimene luuletus ilmus trükis 1963. a. ajakirjas «Pikker».

ÜLO VÕSAR

Lidices õitsevad roosid

Ma pole Lidices käinud
ja Lidicet pole ma näinud,
aga ometi tean,
et seal
Lidices õitsevad roosid.

Lidices õitsevad roosid!

Tulipunased
roosid
tärkasid verisest mullast
inimtuha alt üles.
Tšehhimaa külakest
Lidicet
tea,
hoides
neid lilli ta süles,
hoiab ta endaga
killukest rahu,
sest need roosid
on istutand
kõikide maailma maade
noorte
rahuihkavad käed.

Haavademäe
ajalooraamatud matavad,
kuid maha matta
ei saa mälestust
ja mullaga
matta
vaba,
mis karjudes palub:
Rahu! Rahu! Rahu!

Lidices õitsevad roosid!
Veripunased roosid
Nemad ei palu.
Nad nõuavad
Rahu!

ÜLO VOSAR

ÜLO VÕSAR

* * *

Ma tahtsin joonistada metsajärve
kui peeglit, milles edvistavad tähed,
kuid mu paletil pole täpseid värve
ja annetki on üsna-üsna vähe.

Ma tahtsin joonistada metsajärve.

Siis unistasin seda lauluviisi,
mis laulab järv, ma kirjutada üles;
mind noodid noomisid seal keset hiisi,
et riime ma ei märka enda süles.

Mind noodid noomisid seal keset hiisi.

Nüüd laule kirjutan ma järve peegelveele,
sest helides ja värvides ei suutnud.
Võib-olla sõnades siis kirju metsateele
et metsajärvgi elavamaks muutub.

Nüüd laule kirjutan ma järve peegelveele.

RENITA TIMAK

Tahaks . . .

Tahaks väga vahel olla väike
valgepäine, mustasilmne krants.
Tahaks, et mu maailm oleks päike,
aiakene, õu ja liivakast.

Tahaks uskuda, et valges onnis
kuskil kaugel elab nääritaat,
et ta täidab iga minu soovi,
kui mul ainult salm on hästi peas.

Tahaks käia lühikeses kleidis,
kriimustused põlvil, kätel, näol,
et mind ema õhtul noomiks veidi,
endal naeratusest muhe hääl.

Tahaks, et mul kuskil oleks alles
väike mutnasjutunurgake,
kus kõik mured jälle muudaks mänguks
mänguhaldja võlukepike.

Tahaks palju, mida kõik ei tahaks . . .
Päevad on nüüd uusi soove täis.

EHA PIRSO

Kadedus

Kadedus
on pähkliuss —
ega väljast pole midagi näha,
aga tuum on puruks puretud
ja pikkamööda tekib auk
ka koore enese sisse.

*

Mõtlemata ütlemisi on vähem
kui ütlemata mõtlemisi.
Mõtlemata mõtlemisi on rohkem
kui ütlemata ütlemisi.
Sellepärast vist püsibki tasakaal
mõtete ja tegude vahel.

ASTA HIIR

Sündisin 1944. a. Puurmanis. 1960. a. tulin Tartusse ja lõpetasin V Keskkooli. Kirjutanud olen vähe, peamiselt viimastel aastatel.

ASTA HIIR

* * *

Küll on õues valge.
Ammu on juba öö ja tuul on tõusnud, rahutu ja soe.
Üle hoovi on tõmmatud pesunöörid ja tuul katkub laperdavaid palakaid. Mööda maad lohisevad mustad katkised varjud, nagu lendaks rebitud tiibadega haneparv hästi madalalt.
Ja tähti on palju. Nii palju, et mul jääb hing kinni, suuri selgeid tähti.
Miks tuul tähti kokku ei lükka?
Äkki hakkavad tähed kuhjuma nagu hanged tuisu ajal ja sajavad alla maa peale. Õhk heliseb.
Klirinal kukuvad hiilgavad õied jäätunud õuele, plekk-katusele, murtud okstega pihlaka latva.
Ka minu juuksed on neid täis.
Olen rõõmust arutu. Põlvitan maas ja pihin käisega kokku helisevat tähelasu, kühveldan oma põllesse.
Jooksen mööda õue, laulan kõvasti, heledalt ja poetan väikesi rohelisi ja siniseid tähti taskutesse ja põue.
Taevas pole neid enam ühtegi. Tuul on veel madalam ja soojalt must. Hästi pime on.
Lähen oma hiilgava sületäiega tuppa. Tuba lööb täis rohekat heitlikku valgust, nagu vehkleksid virmalised.
Ainult et kiirgus hakkab aegamööda kahvatuma. Ma taipan — ei tohi lasta kõigil korraga särada, asjatult ilu pillata. Topin oma põlletäie kiiresti memme tühja suhkrukotti ja seon kõvasti pealt kinni.
Ainult ühe jätan — suure helelilla, seitsmeharulise. See on minu õnnetäht. Selle pistan juustesse . . .
Aga taevas pole nüüd tähti, need on siin, suhkrukotis.
Igal ööl võtan välja peotäie tähti ja puistan lauale. Nende valgel hakkan mõtlema oma kõige paremaid mõtteid.
Ma tahan teile kõigile tähti jagada, mu sõbrad, et öösiti kauem oleksid valged kõik aknad ja et teie mõtetest siinniksid kõige õnnelikumad laulud.
Kustunud tähed lükin imepäraseks kaelakeeks. Kustununa on täht väike must kivike, õige vähe sädelev. Ainult üks nende hulgast on valge: helevalge, sinise varjuga. See on minu õnnetäht. See peab jääma keskele.
Sellest peab saama kauneim kee maailmas, ma tahan seda alati kanda, kui lähen teretama päikest.

EINAR KRAUT

* * *

Punetav päikene põgenes pakku
kaugete külmade küngaste taha,
veninud varjud unustas maha.
Pakane võttis ja keris need kokku.
Keris neist, keris neist pimeda kera
ümber unise lumise maa,
ise läks puulatvu härmama.
Kõrgelt jäi vilkuma tähetera.

EHA PIRSO

Suveunenägu

1.

Uduõrnadel pilvedel lendan
üle valeva kaskedesalu.
Nii hea on, et hinges on valu.
Uduõrnadel pilvedel lendan . . .

2.

Kellegi hüüdu ma kuulsin — ah, see
oli vaid rukkirääk põllul.
Kellegi puudutust tundsin — ah, ainult
kaseoks riivas mu õlgu.
Kellegi huuli ma tundsin — ah, see
oli vaid tuuleiil-petis.
Kellegi sosinat kuulsin — vaid tuul.
Kohe mind üksi ta jättis.

Uudiste kauplus

— Pidage! Pidage!
Bussijuht klopiti poolsurnuks
ja ta peatas bussi ühe kaupluse ees,
millel toretses «Uudiste kauplus».
Reisijad trügisid,
järjekorras nügisid
ja karjusid: — Uudiseid! Uudiseid! Uudiseid!
Kohkunud müüja ladus letile
pesupulbrit «Uudis»
ja viljakohvi «Uudis»
ja uudisteoseid ja
uudseid naistekingi,
aga nemad karjusid ikka:
— Uudiseid! Uudiseid! Uudiseid!

Siis tuli toibunud bussijuht ja palus:
— Seltsimehed, sõidame edasi.
Selle koha nimi on Uudiste.

Sündisin 1945. a. Hiiumaal. 1964. a. lõpetasin Kärdla Keskkooli. Huvi kirjanduse vastu tärkas V klassis tänu õpetaja Leivaltile.

PIIBE UIP

Suur sügis Toomel pidu peab . . .

Suur sügis Toomel pidu peab.
Ta kokku kutsus tuulesellid,
neilt üha uusi viise tellib
ja nende jalgu tantsuks seab.

Suur sügis Toomel pidu peab.
Ta hallis pilves keetis õlle.
Näe, rebib vahtra kirju põlle
üks tuulepoiss, üks purjuspea.

Suur sügis Toomel pidu peab.
Siis karetüvi vahtra-tädi
teeb raagus käega häbi-häbi!
ja tuulepoisse juustest veab.

Suur sügis Toomel pidu peab.
Kõik oma rõõmud päästab valla,
ka mõttes Baeri mantli alla
ta kimbu vahtrakirjut seab.

PIIBE UIP

KALJU KASS

KVN

Konferansjee: Nüüd on meil kavas lustakas KVN. Kohtuvad Reovete Teadusliku Uurimise Instituut ja Leivalabidatehas «Kohalik kokorg». Niisiis alustame: Esimene küsimus reovete meestele:

«Kes on Ibn Sahib Suleiman Surimuri, kas Vorkuta vorstitööliste klubi ametiühingukomitee esimees, Ameerika president või Tähtvere tänava petroolimüüja? Aega on neli sekundit. Kolm . . . kaks . . . üks . . . Aeg on läbi. Reoveed said ühe miinuspunkti.

Õige vastus on «Ei tea.» Nimelt meie ka ei tea, kes on Ibn Sahib Suleiman Surimuri. Ha-ha-haa! Küsimus leivalabidameestele: «Kumma külje peale te kukute, kui hüppate välja kuuenda korruse aknast? Kolm sekundit, kaks, üks. Miinuspunkt labidameestele. Õige vastus on: «Kukun, kumma külje peale tahan.» Ha-ha-haa! Nagu näete, on võistlus täiesti tasavägine.

Teine küsimus reomeestele: «Mida ütles meie KVN-i küsimuste koostaja vanaisa oma abikaasale eile kell 16.30?» Kolm . . . kaks . . . üks sekund. Aeg on läbi. Õige vastus: «Mitte midagi ei öelnud. Mõlemad nad on surnud.» Teine küsimus leivalabidatele: «Kes ja kunas on öelnud, et jalad võivad olla, aga pea peab olema?» Aega on 4 sekundit. Kolm . . . kaks . . . üks . . . Miinuspunkt. Õige vastus: «Keegi ei ole kunagi öelnud. Mina praegu ütlesin.» Kolmas küsimus mõlemale meeskonnale: «Kuidas võib nimetada meest, kes pistab pea põlevasse ahju?»

Reovete meeskond: «Ahjukütjaks.»

Leivalabidate meeskond: «Kergesti mõjustatavaks meheks.»

Konferansjee: «Meest, kes pistab pea põlevasse ahju, võib nimetada laibaks.» Ha-ha-haa! Nagu näete, on võistlus täiesti tasavägine, kuigi initsiatiivi kalduvad enda kätte haarama reovete mehed.

Neljas küsimus: «Miks on kassil saba?»

Sündisin 1938. a. Keskkooli lõpetasin 1959. a. ja seejärel töötasin Tartu Rajooni Kultuurimajas, RT «Vanemuise» orkestris ja AÜN Tartu Kultuurihoones. Olen kirjutanud estraadipalu ja humoreske.

KALJU KASS

Reovete meeskond: «Selleks, et teda jõehobusest eraldada.»

Leivalabidate meeskond: «Selleks, et esimese ja tagumise otsa vahel vahet teha.»

Konferansjee: «Kumbki vastus ei olnud õige. Kassil on saba selleks, et oleks, mida viktoriinis küsida.» Ha-ha-haa. Ja lõpuks viimane küsimus: «Mis on selles kotis?»

Leivalabidate meeskond: «Vedruvanker.»

Reovete meeskond: «Kõik, mis sinna sisse on pandud.»

Konferansjee: «Kotis on mees, kes mõtles meie tänase viktoriini välja.»

Hääl saalist: «Sel juhul las jääbki kotti!» (Meeskonnad võtavad koti.)

Konferansjee: «Kuhu te viite ta?»

Kõik: «Me vaatame järele, kumma külje peale ta kukub (ära).»

Tartu Rüklik Õhtukool 3

Kuidas ma osakonna seinalehte toimetasin

Kahe loengu vaheajal juhtus täiesti imelik asi: minu juurde tuli üks kursuse komsomolibüroo liikmeist ja ütles: «Kuule, tead, meil on vaja üks number osakonna seinalehte välja anda.»

«Mis siis?»

«Kas sa ei võtaks seda asja enda peale?»

«Aga miks mina, ehk mõni teine teeks paremini?»

«Kes?»

«Kust mina tean? Mõni ehk on varem teinud.»

«Ah, ära muretse. Ainult üks number. Selle teed sinagi ära. Sul pole ju praegu ühtki tõsist komsomoliülesannet!»

See oli vägev argument, kuigi enamikul teistel neid ka polnud. Ära ütelda ei saanud. Kevadel tehakse iseloomustusi, tehakse veel passivistiks.

«Noh, mis sa mõtled? Ma panen selle ülesande kirja.»

Ja ta oli läinud...

Ma polnud kunagi varem seinalehte toimetanud, kuid kellele seda kurta. Kuid III kursuse üliõpilane suudab kõike. Ta on universaalne geenius, kes algab hommikvõimlemisega, istub päeva loengutel, pärast seda spordib, õpib kodus, teeb teadust laboris ja uurib raamatukogus, õhtuti käib teatris ja kinos, vaatab televisioonisaateid, kuulab raadiot, loeb ajakirju ja ajalehti, täidab komsomoli- ja ametiühingu-ülesandeid, võtab osa isetegevusest, käib arvukatel koosolekutel ja teeb palju-palju muud, nii et ta tegevusest-toimimisest saab pool «Noorte Hääles» üliõpilasele pühendatud artiklist.

Miks ei võinud see isiksus ka ühe seinalehe välja anda?

Teadsin siiski, et seinalehe tegemiseks on vaja artikleid. Toimisin nii, nagu meil kombeks: saatsin loengu ajal rändama lehekese «Kallid kursusekaaslased, kirjutage siia, mis te kirjutate resp. joonistate osakonna seinalehele, mille number tuleb nüüd meie kursusel välja anda». Sellele oli alla kirjutatud.

Pole aega!

Tore asi!

Lõbutüdrukute elust Pariisis.

Sul vist ei vea tüdrukutega?

Hindate end liiga kõrgelt!

Miks mitte?

Jama!

Olin tükk aega nõutu. Lõpuks otsustasin ühe kursusekaaslasega isiklikult rääkida. Tuletasin meelde komsomoliaktivisti sõnu ja pidasin silmas, et paluja olgu alandlik.

«Kuule, tead, sa ehk oled hea, võib-olla on sul aega, ehk teed ühe väikese asjakese.»

«Noh, mida?»

«Tead, mis! Kirjuta seinalehele üks pisikene artikkel!»

«Kahjuks pole aega.»

Kuigi olen iseloomult julge — ma näiteks räägin avalikult, et mees- ja naisüliõpilaste vahel esineb armastust või kõik loengud ei ole kõige paremad —, siiski rohkem ma kursusekaaslasi ei tülitanud.

Kus häda kõige suurem, seal abi kõige lähem. Meie toas elas üks filoloog. Pöördusin tema poole. «Kuule, tee mulle seinaleht valmis!»

«Ära aja jama! Seinaleht on juba ajast ja arust. Vaat teeme trükise! Almanahhi! Iga kuu! Ei! Parem väikeformaat! Tikutoosiformaat! Võiks isegi kinofilmil. Progress! Vaat!»

«Kas sa kirjutad teksti?»

«Lepi enne kirjastuse või kinokabinetiga kokku. Siis räägime.»

Ta läks. Ma polnud iialgi kirjastuses käinud, filmi alal oli mul pisut kogemusi.

Keegi IV kursuse inimene soovitas lugeda Mark Twaini, kellel olevat üks selline lugu, kuidas ta ajalehte toimetas.

Tõin siis raamatukogust selle raamatu. Aja puudusel lugesin vaid algust ja lõppu. Seal oli selgesti kirjutatud, et ajalehe toimetamist pole vaja osatagi. Kui nii, siis maksab see ka tühipalja seinalehe kohta. Otsustasin kõik kritiseerijad Kuu peale saata ja asusin tööle.

Kahjuks ei olnud sel hetkel ühtegi püha lähedal ja suurte ajalehtede materjali kasutamine oli võimatu. Tuli kõik endal välja mõtelda.

Sõbra lauasahtlist leidsin foto, millel olid mingid töörõivais mehed. Panin allkirjaks «Meie üliõpilased uudismaal».

Kirjutasin artikli «Tublid üliõpilased».

«Meie üliõpilased on tublid. Nad õpivad tublisti. Mõned on aga teistest tublimad, teised aga teistest vähem tublimad. Mõned aga on kõige tublimad. Nii me õpimegi, meie tubli kursuse tublid üliõpilased tublisti!»

Selle kõrvale tegin joonistuse — paar risti-rästi kriipsu, ühe tindipleki ja pool margariiniplekki. Allkirjaks panin «Hetk kesk taigat». Pärast näis isegi mulle, et paberil on suurde metsa eksinud inimene.

Viimaseks looks oli reisikiri. Selle treisin (ausalt öeldes) naaberosakonna seinalehest maha. Asendasin algul sõna «Leningrad» sõnaga «Riia». Siis meenus, et keegi meist polnud sel aastal Riias käinud. Panin asemele Nuustaku.

Seinalehe alus oli kadunud. Ühest koridorist leidsin tahvli pealkirjaga «...eated». Sellele paningi kogu kupatuse üles.

Nüüd jäin nagu Mark Twain ootama tulemusi. Kuu möödus. Keegi ei kõssanudki. Läksin komsomolibüroo liikme juurde ja ütlesin: «Kuule, seinaleht on ammu valmis. Ei tea, kas kõlbas?»

«Ah, ära viida mu aega! Komsomol seinalehtedega enam ei tegele. See on ametiühingu asi. Mul on vaja minna osakonnabüroole, kus arutame üliõpilaste paigutamist internaaditubadesse uuel, 1965. aastal.»

Läksin vist väga süngeks. Aktivist krahmas taskust sulepea ja kirjutas midagi märkmikku.

«Noh, ära pahanda, vanapoiss! Panin kirja. See on ametiühingu abistamine.»

Nüüd on sellest möödunud veel üks kuu. Vaatasin äsja oma loomingut. Ta rippus endiselt omal kohal. Uus aasta aga on tulemas. Istusin laua taha, rebisin kontsust ühe lehe, tegin sellest pabeririba.

Siis võtsin taskust leivatüki, muljusin ta pehmeks ja kleepisin pabeririba põiki üle artiklite. Astusin eemale ja lugesin toimetajaliku mõnutundega enese kirjutatud sõnu

«HEAD UUT AASTAT!»

PARM

Auto-motokabinet teatab

Seoses mõnede kohtade vabanemisega võetakse autojuhtide kursustele täiendavalt uusi liikmeid. Õppetöö kestab ilma vaheajata kuni 20. veebruarini 1965. a. Soovijatel tulla 30. detsembril kella 10—12 ülikooli garaaži juhataja kabinetti (H. Abovjani tn. 4).

1964. aasta kokkuvõtteid

Raporteerib Tartu Meditsiiniline Kainestusmaja:

Meilt on abi otsinud üliõpilased Enn Türkson ja Peeter Kõiv (16. veebruaril), Aleksander Krinitski (19. veebruaril), Elmar Sakkov (21. juunil), Rein Innos (28. juunil), Aadu Peets (12. juulil), Leonid Ognjatov (14. augustil), Tomaš Sjutš (20. septembril), Igor Kurve (24. septembril), Anton Tubli (2. novembril), Peeter Sossi (6. novembril), Raivo Jakobson ja Tiit Kaasik (8. detsembril).

Esitage eelarve

TRÜ Spordiklubi juhatus kohustab kõiki sektsioone esitama eelarve ja kalenderplaani 1965. aasta kohta. Seda teha veel selle aasta jooksul. Nimetatud dokumentide mitteesitamisel ei kindlusta Spordiklubi juhatus ürituste finantseerimist.

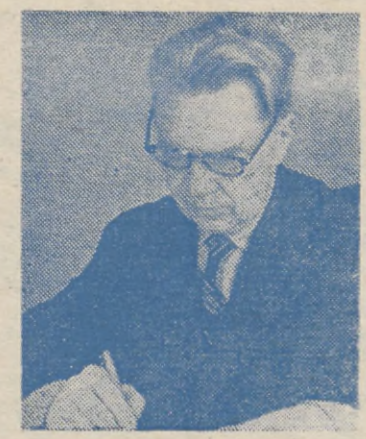

Mis ali head?

Ülikooli pearaamatupidaja K. Pikkat sõnas selle peale: «Eks ikka see, et 1. novembril käesoleval aastal hakkasid tervishoiu- ja haridusala töötajatel kehtima uued palgad.»

Õnne, õnne,
SIRJE MARTINSON
ja
JÜRI RIIMAA!
Soovib eesti filoloogia osakonna V kursus

* * *

Üksmeelt ja õnne ühisel eluteel!
OLGA-HERMI TRUSSI
ja
LEONHARD KLIIMANIT
Õnnitleb Õigusteaduskonna III kursus.

18. XII: PANSO

Sellise napi kuulutuse peale tuli rõdusaal puupüsti täis. Tõesti, eks ta nii ole. Mõne mehe juttu ei vea ka vägisi kuulama. Aga tema tuleb kohe, küsib: «Noh, millest me siis räägime?» Küsimusi hakkab sadama, jutt läheb lahti ega saa enam kuidagi pidama. Ükskõik, kas jutt on tubateatrist, džässist, isaga Juurus käimisest, Ameerika noorsoost, Bergmani filmidest või abikaasa osast kunstniku loomingulises töös. Ja keegi ei loe ajalehte ega puhu kõrvalist juttu.

«Jõnni» lavastuse autor ja värske Eesti NSV teeneline kunstitegelane rääkis üliõpilastega ligi kaks ja pool tundi. Me tundsime huvi, miks ta ise Jõnni ei tahtnud mängida. Ütles, et poleks saanud ise pealt vaadata, muidu küll. Tundsime huvi, mida Panso lähemal ajal ise teha kavatseb. Vilde «Tabamata ime» teatris, Kilty «Armas luiskaja» tubateatris, mitu asja stuudioteatris... ikka teater, teater. Kinos veel «Mäeküla piimamehe» stsenaarium. Kui küsisime, mis ta arvab noorsoo moraalsest palgest kui kõrvalvaataja, vastas nii:

«Kui noorsoo moraalne pale langeks, siis langeksin mina ennem koos noortega, kui et mind peetaks kõrvaltvaatajaks!»

Jüri Järvetil oli õigus, kui ta selle mehe kohta kunagi kirjutas, et teda nähes jooksevad lapsed talle vastu ja koerad hakkavad saba liputama. Jätkugu teda kõikjale, olgu ta ikka meie ülikooli suureks sõbraks! Muide siinkohal Pansole ka parimad uusaastaõnnesoovid meie poolt!

M. E.

Raadioloengud

KOLMAPÄEVAL, 30. detsembril

1. Kõikidele väliskirjanduse õppijaile õppejõud Ott Ojamaa loeng «Prantsuse klassitsistlik tragöödia XVII sajandil: Corneille».

2. Kehakultuuriteaduskonna IV kursuse üliõpilastele prof. Mihkel Kase loeng «Sportlase toitlus».

Kaugõppesessiooni tõttu lõpetame käesolevaga oma raadiosaated. Jällekuulmiseni alates 10. veebruarist 1965. Head uut aastat kõigile!

Kas eksamid on vajalikud?

(Algus lk-l 2.)

gi jätsid õppimise pooleli, siis nüüd lõpetasid «staažikate» grupid õppeaasta enamasti võlgnevusteta ning enam kui pooltel neist olid hinded «hea» ja «väga hea».

Kõikides kateedrites on nagu alati olemas konsultatsioonide plaan, kuid varem tulid üliõpilased konsultatsioonile ainult eksamite lävel, nüüd on aga nõudmine nende järele nii suur, et kateeder on sunnitud korraldama neid iga päev. Eriti on tõusnud teadmised peamistes teoreetilistes distsipliinides: füüsikas, keemias, kõrgemas matemaatikas, tugevusõpetuses.

On muutunud suhtumine raamatusse ja raamatukogusse. Lugemissaalis töötasid varem ainult vanemate kursuste üliõpilased. Minge aga nüüd sinna — kes seal istuvad? — Esimeste kursuste üliõpilased. Palju kasutatakse ajakirju, monograafiaid, mitmeköitelisi teoseid, mis ei ole kantud ühessegi kohustusliku kirjanduse nimekirja.

Uue süsteemi alusel tehtava töö analüüs demonstreeris näitlikult käibelolevate õppeplaanide — pehmelt öeldes — ebatäiuslikkust ja ülekoormatust. Veendusime ühes väga häirivas asjaolus, (võime seda tõestada arvudega): süstemaatilise töö juures on praktiliselt võimatu täita praegusi õppeplaane.

Ilmnes ka rida metoodilisi puudusi, näiteks ebakõla loengute ja praktiliste tundide vahel. Tõhusaks teadmiste kinnistamise vormiks on seminarid ja kollokviumid, kuid need on selliste distsipliinide, nagu füüsika, matemaatika jne. programmidest välja jäetud.

Õppetöövormid, mida praegu kasutatakse kõrgemates koolides, on metoodiliselt vähe seotud. Praktilised ja laboratoorsed tööd pole alati sünkrooniliselt teostatavad. Muuseas jõudsime ka järeldusele, et ei ole vajalik loenguid pidada kogu programmi materjalist, sest osa sellest võivad üliõpilased omandada praktikumide ajal.

Meie eksperimendi resultaadid: mitteedasijõudjaid jäi poole vähemaks ja samal ajal kasvas poole võrra üliõpilaste arv, kes õpivad hästi ja väga hästi.

Me oleme veendunud, et pakutud süsteem on täiesti elujõuline, kuid ta nõuab tõsiseid metoodilisi uurimusi, millega peab tegelema mitte üks, vaid mitmed meie maa kõrgemad õppeasutused.

V. BALL,
Astrahani Kalatööstuse- ja -majanduse Tehnilise Instituudi rektor
A. ŠTŠERBAKOV,
instituudi õppeprorektor

Toredat talve!

Peagi algab suusahooaeg. Ülelinnaliste ja -ülikooliliste ürituste kõrval korraldate kindlasti suusamatku väiksemate gruppidega. Matkasektsioonilt palve kõigile TRÜ kollektiivi liikmetele on — vormistage kõik matkad matkalehega!

Kui sooritate 1- või 2-päevase väljasõidu, pole vaja koguda templeid läbitud punktidest. Aitab, kui võtate ühe kinnitava templi TRÜ Spordiklubist. Pikematel matkadel laske lüüa paaris läbitud punktis tempel matkalehele. Matku, mida korraldatakse massiüritustena matkaklubi või ülikooli poolt, eraldi vormistada pole vaja. Matkalehti saab TRÜ Spordiklubist või Tartu Turismiklubist (Magasini tn. 12 esmaspäeviti, kolmapäeviti, reedeti kell 17—19). Lehele tuleb märkida osavõtjate nimekiri, kuupäev, marsruudil läbitud punktid ja kilomeetrite arv. Täidetud matkalehed tooge spordiklubisse mõni päev pärast matka. Mingil juhul ärge hoidke neid endi käes sügise või uue aastani.

Kui olete matkanud 5 päeva ja läbinud 75 km, võite saada märgi «NSVL turist» omanikuks. Selleks tuleb täita arvestusleht, millele märkida matkad ja läbitud kilomeetrite arv.

On võimalik täita ka astmenorme (kolmandast järgust meistrijärguni). Nõuetega saab tutvuda Spordiklubis.

Matkade vormistamine on vajalik teile hiljem, kui tahate minna väljapoole vabariiki. Matka marsruutraamatuid antakse ainult isikutele, kes on varem matkanud oma koduvabariigis (näha saab seda matkalehtedelt). Ilma marsruutraamatuta matkamine mõnedes matkarajoonides (Kaukaasia, Karpaadid, Koola jt.) muutub järjest raskemaks: matkajaid kontrollitakse, ilma marsruutraamatuta matkamehed saadetakse ära ning teatatakse vabariiki ja õppeasutusse. Marsruutraamat on veel heaks «võlukepiks» öömaja ja toidupoolise muretsemisel turismibaasides ja linnades. Marsruutraamatuid annab välja Tartu Turismiklubi.

Matku vormistades on võimalik kaitsta ülikooli spordiau ka ülevabariigilises ulatuses.

Möödunud aastal kogusime ainult 1,34 punkti inimese kohta ning kaotasime EPA-le 0,6 punktiga.

Aidake kõik kaasa, et tuleval aastal oleksime võimelised võrdsetena sammu pidama vabariigi teiste õppeasutustega!

Head pealehakkamist!

Koidu Pihlakas

17. detsembril pärast pikka rasket haigust lahkus meie hulgast Koidu Pihlakas.

Koidu Pihlakas sündis 30. märtsil 1937. a. Ta õppis Tallinnas ja Paides. Koolis tegeles ta spordiga, kuuludes võrk- ja korvpalli koondnaiskonda, võttis osa isetegevusest.

Pärast keskkooli lõpetamist töötas Koidu Türil kultuuriosakonna instruktorina ja raamatukoguhoidjana.

1961. a. tuli Koidu ülikooli. Siin jätkas ta ühiskondlikku tööd Arstiteaduskonna komsomoli- ja ametiühingubüroode liikmena, oli üheks isetegevuse initsiaatoriks. Halvale tervisele vaatamata püüdis ta visalt oma eesmärgi poole — saada arstiks.

Meie mälestustes jääb Koidu Pihlakas püsima alati energilise, abivalmi ja sõbraliku rühmakaaslasena.

Raviosakonna IV kursuse 1. ja 2. rühm

Südamlik kaastunne Pent Nurmekunnale tema

EMA

surma puhul.

TRÜ orientalistid

Toimetaja: J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 10049. MB 10446.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR